Domus professæ rom.æ Soc. Jesu

A

PASTORALIS SOLICITVDINIS
SIVE
DE OFFICIO, ET POTESTATE EPISCOPI
TRIPARTITA DESCRIPTIO.

CVIVS PARS

PRIMA Epiſcoporum inſtitutionem, electionem, conſecrationem, munus, & Patriarchalium Sedium erectionem,

SECVNDA quicquid ad Epiſcopi eſt poteſtatem, tàm quoad Sacramenta & Ordines conferendos, quàm quoad diſpenſationes elargiendas,

TERTIA quod ad caſuũ reſeruationem, reſidentiam Epiſcopalem, beneficiorum collationem, Eccleſiarum viſitationem, Vicarij cõſtitutionem, monitoriorum conceſsionem, denique ad totius iuriſdictionis exercitium, etiam in Regulares, & exemptos, eorumq; Conſeruatores pertinet,

Methodo noua, & expedita complectitur.

AVCTORE AVGVSTINO BARBOSA I. V. D. LVSITANO.
& Inſignis Eccleſiæ Vimaraneñ Theſaurario Maiore.

Cum ſextuplici Indice.

SVPERIORVM PERMISSV, ET PRIVILEGIIS.

BIBLIOTECA ... ROMA ... VITTORIO EMANUELE

ROMAE Ex Typographia Cameræ Apoſtolicæ. M.D.CXXIII.

Digitized by Google

13-12-6-26

Digitized by Google

Imprimatur. Si videbitur Reu. P.M. Sac. Pal. Apoſt.
A. Epiſc. Hieracen. Viceſg.

EGo Marcus Antonius Petilius V.I.D. ad Reuer.^mi P.F. Nicolai Rodulfij Ordinis Prędicatorũ S.A.P. Magiſtri mandatũ præſens opus, cui titulus PASTORALIS SOLICITVDINIS, ſiue DE OFFICIO, ET POTESTATE EPISCOPI tripartita deſcriptio, Auctore Auguſtino Barboſa I. V. D. Luſitano, &c. relegi, & in eo nihil deprehendi Catholicæ Religioni, aut bonis moribus aduerſans, quin potius proba omnia, veluti à probo viro elaborata ipſius Domini Auguſtini nominis celebritatem, & doctrinam inſignem magis commendant ad publicam omnium vtilitatem.

Marcus Anton. Petilius qui ſupra.

Imprimatur. F. Vincentius Martinellus Soc. Reuerendiſs. P.F. Nicolai Rodulfij Ord. Prædicat. Sac. Apoſt. Pal. Magiſtri.

Priuilegij ſumma pro Impreſſore Camerali.

CLEMENS Papa VIII. Diplomate ſanxit, ne quis citra voluntatem Dominici Baſæ olim in Typographia Vaticana Impreſſoris, ſacram Bibliam, Concilia generalia, Epiſtolas decretales, libros ad Eccleſiaſticum munus pertinentes, ac etiam Sanctorum Patrum volumina, libros etiam cuiuſcumque generis, vel nouiter ab ipſo edendos, vel nouis additionibus auctos, per decennium ab editione cuiuſque voluminis, imprimat, vel impreſſa venalia habeat. Quod Priuilegium Paulus Papa V. peculiari Chirographo in fauorem Hieremiæ Guelphi I. V. D. ac Impreſſoris Cameralis tranſtulit, indulſitq;. Id idem GREGORIVS Papa XV. litteris expeditis ratum, firmumq; haberi voluit. Violatoris excommunicationis latæ ſententiæ pœna puniuntur. Quòd ſi in Terris S. R. E. ſubiectis id contigerit, confiſcatione etiam librorum, ac quingentorum ducatorum auri ſolutione mulctabitur, vt latiùs patet in Literis ipſius GREGORII Papæ, datis Romæ apud Sanctam Matiam Maiorem ſub Annulo Piſcaris die xviij. Octobris M. DC. XXI. Pontificatus ſui Anno Primo. Signat. S. Card. S. Suſannæ.

Digitized by Google

AVGVSTINVS BARBOSA I.V.D. LVSITAN. ET INSIGNIS ECCLÆ. VIMARANEN. THESAVRARIꝰ MAIOR ÆTAT. XXXII. *
16 22.

Digitized by Google

MARIÆ VITÆ EXORDIO,

CVRSV, DECESSV, VNICO PRIMAEVÆ

SANCTITATIS EXEMPLO,

OMNIPOTENTIS DEI MATRI,

SPONSÆ, FILIÆ GRATISSIMÆ,

ANTE PARTVM, IN PARTV,

POST PARTVM PVRISSIMAE,

IPSIVS DEI VERAE MATRI,

MYSTICÆ VIVENTIVM,

ADOPTIVAE MORTALIVM,

TER SANCTÆ, TER GRATÆ,

TER VIRGINI, TER MATRI,

VIMARANENSIS ECCLESIAE,

SVA AB OLIVA, QVAM MIRE EDIDIT,

PATRONÆ PACIFICÆ,

AVGVSTINVS BARBOSA

VIMARANENSIS,

ET EIVSDEM ECCLESIÆ

THESAVRARIVS MAIOR

D. D.

a 4

Digitized by Google

Belligera tractaſſe manu, primumq; parentis
Ex vtero cœpiſſe ſinu, qui lucida prima
Sceptra tulit Luſis; ſeroſq; ſubinde nepotes,
Imperiumq; patens latè dedit, hoſte repulſo:
Qui quoque poſt vno victos certamine Reges
Quinque ſimul, monſtrante Polo, vexilla ſalutis,
Stemma Dei quinas referens ex ordine plagas
Obtinuit. Nulli ſophia, & pietate ſecundum
Decantet Damaſum; & tanto ſe iactet alumno,
Qui quondam ſummo Petri in timone reſedit;
Et ſecurà piam tumido egit in æquore cymbam.
Torquatus ſit in ore frequens, Iàcobe, tibi ingens
Aſſecla, qui tecum terras penetrauit Iberas:
Et vicina tenax ſacri monimenta ſepulcri
Commemoret pietas. Gualteri nobile buſtum,
Gualteri, qui ſigniferi cœleſtis amicum
Franciſci texit latus, & veſtigia preſſit,
Suſpiciat. Mille inde canat miracula rerum:
Omnia iure ſuo celebret, miretur, honoret.
Magna: quid hæc tamen ad ſpeciem immortalis Oliuam
Pacis, humo quam vt, VIRGO, *tibi* VIMARANE *ſacrares,*
Arenti penetrante ſolum (mirabile) ligno,
Surgere iuſſiſti? Teſtis domus aurea, quam Rex
Luſitanorum hoc Ioannes nomine Primus
Condidit, ac multos, qui ſanctum altare, miniſtros
Excolerent, modulisq; alternis Sacra referrent
Carmina, conſtituit, cenſuq; & honore beauit.
Teſtis OLIVA *ſacra, quæ omnes complectitur vmbra:*
Vnde vetus famam peperit, nomenq; per Orbem

Seruat

Seruat adhuc templum: pacis quod dicere templum
Iure queas: veniam vnde ſuis pacemq; vocata
Ætheream diuina parens partitur alumnis.
Fabula narratur Tritonida nomen Athenis
Impoſuiſſe, ſibi propriasq; dicaſſe, virenti
Cùm quatiens terram frondeſcere fecit Oliuâ.
Luce nigrans nox euaneſcat: inania cedant
Hiſtoriæ figmenta, & OLIVAE cedat Oliua.
Palladis illa, MARIAE hæc, hæc ſacra, illa profana:
Illa quidem ficta, vera hæc mihi pacis imago.
O felix vna ante alias VIMARANIS OLIVA,
O Vmbras vna ante alias ſpatioſior vmbra,
Qua procul à patria, Auſonijsq; moratus in oris
Attingor, foueorq;. Alma nouus incola Romæ
Vix ex menſe recens vocor ad tua limina, & vltro
Qui magnas ſacræ ædis opes tuearq;, tegamq;
Eligor. Agnoſco munus; memorìq; rependo
Munere, non quia me veteriq;, nouoq; leuari
Mancipio, nexuq; putem: ſed vt inde fateri
Me vinctum incipiam. Ergo tui Regina clientis
Accipere hos ſacros ne dedignere labores.

Digitized by Google

AD LECTOREM.

PRÆTER illud commune deſiderium, quo omnes Catholicæ, & Romanæ pietatis effuſi vbiq; terrarum riuuli in fontem, caputq; noſtrum confluendi ferimur: nihilominus mei Olyſſipone diſceſſus, Romamq; appulſus eius Curiæ formam, praximq; addiſcendi, librorum notitiam comparandi, meoſq; edendi in lucem ſingulare ſtudium in cauſſa fuit. Subinde igitur quandam Pontificij iuris vniuerſi breuem æque ac dilucidam interpretationem, in tres tomos diuiſam typis mandare decreui. Itaque Illuſtriſſimi D. Cardinalis MILLINI gratia adiutus, qui, quem omnes litterarum ſtudioſi patronum ſemper, & auctorem experti ſunt, in me ſolita benignitate vſus hanc editionem ita protegere, & promouere cœpit, vt omnia quàm breuiſſime volumina diſcuti, recognoſci, & approbari fecerit, atque etiam, ne quid ad impreſsionē proſequendam mihi deeſſet, idem Dominus meus ex feliç. mem. Paulo V. Theſaurarij Maioris inſignis Eccleſiæ Vimaranenſis patriæ meæ dignitatem, cum adhuc recens (vix enim menſem peregeram) in Vrbe eſſem, mihi obtinuit. Quamquam vero officio reſidendi, amore Patriæ, propinquorum, & amicorum litteris, & potiſſimum controuerſia, quæ mihi iſthic coorta eſt, vehementer abducerer: tamen quoad mei huiuſmodi labores publicarentur, remanere conſtitui, veritus ne ſi infecta re proficiſcerer, potius meo inſeruiendi commodo, quàm libros excudēdi cauſſa veniſſe Romā viderer. Quamobrem noctu in eorum lucubratione, dieq; ad prælum aſſiduus fui. Quamuis autem illa Pontificij iuris exire in lucem prius debuiſſet; tamē quod hoc DE OFFICIO ET POTESTATE EPISCOPI opus eſſet exiguum, & ab amicis, quòd materia in foro eccleſiaſtico trita & agitabilis foret, flagitatum, breui illud abſolui; totum quidem, vt ex lectione manifeſtum erit, in hac Curia elaboratum. Quæ cum ita ſint, ſi quid forte defecerit id certe & ætati meæ non adeo prolixæ, & celeritati, qua excuſſum eſt, ignoſcendum; omnino quidem in iure, quod promiſi Canonico, & cæteris, quæ annorum maturitate, ſtudiorum acceſſione, & huius Curiæ praxi prouectior edidero, compenſandum. Vale.

INDEX

Digitized by Google

INDEX EORVM,

qui de re pertinente ad dignitatem, officium, & poteſtatem Epiſcopi tractatus in lucem ediderunt.

DE promouendis Epiſcopis libellum edidit *Sebaſtianus Medices*.
De Conſecratione Epiſcopi alterum in lucem edidit *Stanislaus Socolonius*.
De Epiſcoporum dignitate tractatus edidere *Troylus Maluetius*, & *Iacobus Simanchas*.
De auctoritate Epiſcoporum tractauit *Joannes Fileſacus*.
De ſtatu, & munere Epiſcopali *Lelius Zechius*.
De optimo Epiſcopo per dialogos diſſeruit *Joan. Baptiſta Signius*.
De inſtitutione Epiſcopi libellum, qui etiam dicitur canon Epiſcopalis, edidit *Petrus Bleſenſis*.
De Epiſcopis titularibus peculiariter egit *Hieronymus Vielmius*.
De reſidentia Epiſcoporum ſcripſere *Thom. Caetanus*, *Bartholomaeus Carranza*, *Iacobus Naclantus*, *Dominicus Soto*, & *Ambroſius Catharinus*.
De officio, & poteſtate Epiſcopi tractatus edidere *Ioannes Bertachinus*, & *Bartholomaeus Vgolinus*.
De Epiſcopi iuriſdictione ſcripſit *Franciſcus Vargas*, Et de Ordine, iuriſdictione, & reſidentia Epiſcoporum *Antonius Paganus*.
De iuriſdictionis Epiſcopalis defenſione libellum fecit *Antonius de Pratis*.
De Epiſcopis, & miniſtris Eccleſiaſticis egit *Alphonſus Madrigal*.
De erectione Epiſcopatuum in Belgio ſcripſit *Arnoldus Alaluenſis*.
De fuga Epiſcopi *Rutilius Benzonius*.
De ſtatutis Epiſcoporum ſynodalibus *Henricus Bottaus*.
De Epiſcoporum cauſis maioribus, & rerum capitalium ad Papam deferendis *Lalius Jordanus*.

INDEX

INDEX DOCTORVM,

Qui in hoc opere citantur.

ABbas antiquus.
Abbas Panormit.
Aegid. de Coninc.
Aegidius Bellamera.
Aemilius Ferretus.
Aeneas Falconius.
Achiles Perſonalis.
Achiles de Graſsis.
Achiles Pedrocha.
Accurſius.
Albericus de Roſatis.
Albernoz.
Albertinus.
Alciatus.
Aldobrandinus.
Aldrete.
Alcocer.
Alexander ab Alexandro.
Alexander Moneta.
Alexander Raudenſis.
Alexander Caſſaneus.
Alexander Trētacinquius.
Alexander Peſantius.
Almainus.
Alphanus.
Aloyſius Riccius.
Alphōſ. Aluarez Guerrero
Alphonſus à Veracruce.
Alphonſus Villadiego.
Alphonſus de Caſtro.
Alphonſus Madrigal.
Alphonſus à Villagut.
Altamiranus.
Aluarus Pelagius Luſit.
Aluarus Valaſcus Luſit.
Aguirre.
Aymon Crauetta.
Amator Rodericus,
Ambroſinus.
S. Ambroſius,
Ambroſius Catharinus.
Ambroſius de Morales.
S. Anacletus.
Ancharanus.
Anaſtaſius Germonius.
Andræas Iſernia.
Andræas Gail.
Andræas Gambarus.
Angelus
Angelus Clauiſius.
Angelus Matheacius.
Angelus Rocca.
Angles.
Angulus.
Annæus Robertus.
S. Anſelmus.
Anibal Rocca.
Antanus Paganus.
S. Antoninus.
Antonius Auguſtinus.
Antonius Bellonus.
Antonius Bernardus.
Antonius Beuter.
Antonius Coelho Luſit.
Antonius Contius,
Antonius Corneus.
Antonius Correa Luſit.
Antonius Cuchus.
Antonius Faber.
Antonius Gabriel,
Antonius Gomez,
Antonius Gouuea Luſit.
Antonius Greuatius,
Antonius Gueuara.
Antonius Honcalcus.
Antonius de Olibano.
Antonius Queſada.
Antonius Naldus.
Antonius de Petra.
Antonius Monachus.
Antonius Pyagius.
Antonius de Prætis.
Antonius Heringius,
Antonius Rocciulus.
Antonius Rochus.
Antonius de Souſa Luſit.
Antonius Theſaurus.
Aquilinus.
Aretinus.
Armendariz.
Ariſtoteles.
Arnoldus Alaluenſis.
Arius Barboſa Luſitan.
Arius Pinellus Luſitan.
Arnaldus Pontacus.
Aſcanius.
S. Athanaſius.
Athanaſius de Lobera.
Auendaño.
S. Auguſtinus.
Auila.
Auiles.
Aurelius.
Azeuedus,
Azinius.
Azo.
Azorius,

B

BAeca.
Baiardus.
Balbus.
Balduinus Iunius.
Baldus.
Baldus Nouellus.
Bañes.
Baptiſta Caccialupus.
Baptiſta Confectius.

Baptiſta

Index Doctorum

Baptiſta Coſta.
Baptiſta Lupus.
Baptiſta Pontanus.
Baraona.
Barbatia.
Barnabas Cornazanus.
Bartolus.
Bartholomæus Carranza.
Bartholomæus Gori.
Bartholomæus Lorente.
Bartholomæus Philippus.
Bartholomæus ab Angelo
Barholomæus Vgolinus.
Bartholomæus Socinus.
Bartholomæus Valētinus
Beccius.
S. Baſilius.
Baſilius Poncius.
Beda.
Bellacomba.
Bellarminus Cardinalis.
Bellencinus.
Bellonus.
Belluga.
Benedictus Pereira Luſit.
Benedict' Aegidius Luſit.
Benedictus Pinellus Luſit
Beneuentanus.
S. Bernardus.
Bernard' de Britto Luſit.
Bernardus Græuæus.
Benintendis.
Berengarius.
Bernardus Muſcatellus.
Beroius.
Bertachinus.
Bertrandus.
Bertazzolus.
Blancus.
Blaſius Aluarez Miraual.
Biſignetus.
Bobadilla.
Boerius.
Bolognetus.
Bologninus.
Bonacina.
Bonacoſſa.
Bonifacius Rogerius.
Borgaſius.
Bornignus Caualcanus.
Boſsius.
Brederodus.
Briſſonius.
Brunellus.
Brunorus à Sole.
Budæus.
Burgos de Paz.
Butrius.
Burſatus.

C

Cabedo Luſitan.
Cacheranus.
Cæſar Baronius Cardin.
Cæſar Barrius.
Cæſar de Graſsis.
Cæſar Rodiginus.
Cæpola.
Cæphalus.
Caetanus.
Caldas Pereira Luſitan.
Calderinus.
Camillus Borrellus.
Camillus Gallinus.
Campanili.
Campegius.
Cancerius.
Cano.
Capeauila.
Capella Tholoſana.
Capicius.
Capra.
Caputaquenſis.
Carbo.
Cardoſo Luſitanus.
Carocius.
Carolus de Graſsis.
Carolus Tapia.
Carraſco.
Carrerius.
Caſſadorus.
Caſſaneus.
Caſtaldus.
Caſtaleon.
Caſtillo.
Caualcanus.
Chamerota.
Chriſtophorus de Paz.
Chriſtophorus Portius.
Chærianus.
Cynus.
Cytadinus.
Cenedo.
Ceuallos.
Colerius Germani.
Conanus.
Corbulo.
Corduba.
Corneus.
Corneio.
Corraſius.
Corſetus.
Coſmas.
Coſtanus.
Cotta.
Couarruuias.
Craſſus.
Cremenſis.
Creſcentius.
Crotus.
Cumanus.
Curia Philippica.

D

Dalnerius.
Daniel Venatorius.
Decianus.
Decius.
Dilectus.
Didacus de Britto Luſit.
Didacus del Caſtillo.
Didacus Murillo.
Didacus Sahagun.
Dimas.
Dynus.
S. Dyoniſius Areopagita.

Digitized by Google

Index Doctorum

Director. Inquiſitorum.
Domitianus Chamerota.
Donatus à Fina.
Dominicus Mōtagnolus.
Dominicus Soto.
Donellus.
Driedonius.
Duardus Nonius Luſit.
Duarenus.
Dueñas.
Durandus.
Durantes.

E

EDuard' Caldeira Luſ.
Emmanuel Barboſa Auctoris pater.
Emmanuel Figuera Luſit.
Emmanuel Mendez Luſit.
Emmanuel Roderic' Luſ.
Emmanuel Sà Luſit.
Emmanuel do Valle Luſ.
Equinarius Baro.
Emericus à Rosbach.
Eſcobar.
Euerardus.
Eraſmus à Cochier.
S. Euſebius.

F

FAbius de Anna.
Fachinæus.
Farinacius.
Federicus Martinus.
Federicus de Senis.
Federicus Scotus.
Felicianus Solis.
Felicianus Comenſis.
Felinus.
Ferandus.
Ferdinandus del Caſtillo.
Ferdinandus Oxea.
Ferdinandus Paez Luſit.
Ferdinādus Rebello Luſ.
Ferraſius.
Ferreolus.
Ferretus.
Fichardus.
Firmianus.
Flaminius Pariſius.
Flaminius Chartarius.
Flores de Mena.
Focatulus.
Folerius.
Fortunius Garcia.
Fornerius.
Franciſcus del Caſtillo.
Franciſcus Scacchius.
Franciſcus Galettus.
Franciſcus Leo.
Franciſcus Mollinus.
Franciſcus Marcus.
Franciſcus Milanenſis.
Franciſcus Perſonalis.
Franciſcus de Piſa.
Franciſcus de Ponte.
Franciſcus de Souſa Luſ.
Franciſcus Vargas.
Franciſcus de Pitigianis.
Frāciſcus Anton. Oliuer.
Franciſcus Viuius.
Franciſcus Victoria.
Frecila.
Fuluius Pacianus.
Fuſcus.

G

GAbriel Pereira, & Caſtro Luſit.
Gabriel del Toro.
Gabriel Vaſquez.
Galdenſis.
Galeſius.
Gallecus.
Galganette.
Gallinus.
Gama Luſitan.
Gamarus.
Gambara.
Gambarupa.
Garſia Maſtrillō.
Garſia Loayſa.
Garſia Toletanus.
Garibay.
Gaſpar Baeca.
Gaſpar Pegado.
Gaſpar Peruſinus.
Gaſpar Rodericus.
Gaſpar Theſaurus.
Georgius Natta.
Gigas.
Gilchenius.
Gironda.
Gomezius Leoninus
Gondiſaluus.
Gondicalus Mendez de Vaſconcellos Luſit.
Gonzales.
Grammaticus.
Gratus.
S. Gregorius Nyſſenus.
Gregorius Lopez Gloſ.
Gregorius Lopez Made.
Guido Papæ.
Guido Pancirola.
Gulielmus Durandus.
Gulielmus Benedictus.
Gutierrez.

H

HEctor Felicius.
Hector Pintus Luſ.
Henricus Henriquez Luſ.
Henricus Bottæus.
Hieronimus Gratus.
Hieronimus Gliamas.
Hieronimus Gabriel.
Hieronimus Giach.
Hieronimus Fernandez de Otero.
Hieronimus de Laurent.
Hieronimus Vvelmius.
Hieronimus de Yepes.
Hieronimus Magont.
Hieronimus de Monte.

Hiero-

Hieronimus Llamas.
Hieronimus Oſorius Luſ.
Hieronimus Paulus.
Hieronimus Romanus.
Hieronimus Zurita.
Hildeſius.
Hippolitus Riminaldus.
Hoieda.
Horatius Gambarupta.
Horatius Lutius.
Hortenſius Caualcanus.
Hortigius.
Hoſtienſis.
Humada.

I

IAcobatius.
Iacobinus.
Iacobus Almaynus.
Iacobus de Graffiis.
Iacobus Cancerius.
Iacobus Bemius.
Iacobus Malſulus.
Iacobus Laurentius.
Iacobus de Carolis.
Iacobus Naclantus.
Iacobus de Sà Luſitan.
Iacobus Sbrozius.
Iacobus Thomingius.
Iacobus Valdeſius.
Iaffredus Balbus.
Iaſon.
Ignatius del Villar.
Innocentius.
Illeſcas.
S. Ioannes Nazianzenus.
S. Ioannes Chryſoſtomus.
Ioannes à Cochier.
Ioannes Andræas.
Ioannes Aquilinus.
Ioannes Bander.
Ioannes Ant. Poſſeuinus.
Ioannes Bertachinus.
Ioannes Baptiſta Bertis.
Ioannes Baptiſta Fino.
Ioãnes Baptiſta Ferretus.
Ioãnes Baptiſta Scortia.
Ioannes Baptiſta Signius.
Ioãnes Baptiſta Cõradus.
Ioannes Bermartius.
Ioannes Boterus.
Ioannes de Barros Luſit.
Ioannes Baptiſta Caſalis.
Ioannes del Caſtillo.
Ioannes Diaconus.
Ioannes Faber.
Ioannes Fileſacus.
Ioannes Garſias.
Ioannes de Imola.
Ioannes Maior.
Ioannes de Mariana.
Ioannes Medina.
Ioannes Narbona.
Ioannes de Londris.
Ioannes Maria Belletus.
Ioannes Pineda.
Ioannes Philippus.
Ioannes Ramirez.
Ioannes de Neuizano.
Ioannes de la Cruz.
Ioannes Segura Dauilos.
Ioannes de Salas.
Ioannes de Torres.
Ioannes Petrus Fõtanella
Ioannes Vella.
Ioannes à Velaſco.
Iodocus Coccius.
Ioſephus Angles.
Ioſephus Ludouicus.
Ioſephus Seſſe.
S. Iſidorus Hiſpalen.
Iulius Clarus.
Iuſtus Lypſius.
Iulianus Vinianus.
Iulius Sanazarius.

L

LAmbertinus.
Lancelottus.
Lancellottus Polytus.
Lanfrancus.
Lapus.
Lælius Iordanus.
Lælius Zechius.
Lara.
Lazarte.
S. Leo.
Leonardus Leſſius.
Leoninus.
Leuinus Lennius.
Loriotus.
Lucas Pinellus.
Lucas de Peña.
Ludouicus Beia Luſit.
Ludouicus de Pauia.
Ludouic' ab Angelis Luſ.
Ludouicus Carbo.
Ludouicus Caſſanete.
Ludouicus Gomez.
Ludouicus Lopez.
Ludouicus Maretanus.
Ludouicus Miranda.
Ludouicus Morotius.
Ludouicus Peguera.
Ludouicus à Paramo.
Ludouicus Rodolphinus.
Ludouicus de Sardis.
Ludou. Marinæus Siculus

M

MAgonius.
Magontinus.
Maiolus.
Mandoſius.
Mantica Cardinalis.
Mantua.
Maranta.
Marcellus Callaca.
Marcus Ant. Genuenſis.
Marcus Ant. de Amatis.
Marcus Anton. Peregrin.
Marianus Socinus.
Marius Alterius.
Marius Antoninus.
Marcheſanus.
Marizius Luſit.
Martinus de Aiala.

qui in hoc opere citantur.

Martinus Carillo.
Martinus Delrius.
Martinus Fornarius.
Martinus Laudenſis.
Martinus de Friaz.
Martinus Mōtèr à Cueua.
Martinus Meſnartius.
Martinus de Ledeſma.
Marzarius.
Maſcardus.
Matheſilanus.
Mathias Colerius.
Mathæus de Fano.
Matienſo.
Mauritius.
Mazolus.
Melchior de Huelan.
Melchior Phæbos Luſitan
Meleager Pentimalli.
Menchaca.
Mendoza.
Meneſius.
Menochius.
Mexia.
Michael Graſſus.
Michael Martin de Villar
Michael Nazarius.
Michael Salon.
Michael Timotheus.
Mieres.
Milis.
Miſingerius.
Molina Iureconſult.
Molina Theologus.
Monaldus.
Monteleon.
Morla.
Mozzius.
Moſconius.
Mutius Iuſtinus.

N

Natta.
Nauarrus.
Neguzantius.
Nicephorus.
Nicolaus Garſia.
Nicolaus Genoa.
Nicolaus Reusnerius.
Nugnus.

O

Octauianus.
Oldradus.
Origenes.
Ozaſcus.
Olanus.

P

Padilla.
Palladius.
Palatius.
Paleothus.
Paludanus.
Parladorus.
Paſarellus.
Pauinus.
Paulinus Berti Lucenſis.
Paulus de Caſtro.
Paulus Comitolus.
Paulus Fraxinellus.
Paulus Pariſius.
Paulus Fuſcus.
Paulus de Cytadinis.
Paulus Montanus.
Paulus Salodius.
Paulus Santorius.
Peguera.
Pelagius.
Peña.
Peralta.
Petrarcha.
Pechius.
Perettus.
Perez Gloſſator.
Perez de Lara.
Petrus Alphonſus de Vaſconcellos Luſitanus.
Petrus de Aragona.
Petrus Anton. de Petra.
Petrus Barboſa Luſitanus.
Petrus Binſfel.
Petrus Bleſenſis.
Petrus Beninteadis.
Petrus de Bellapertica.
Petrus de Biaxio.
Petrus Bollò.
Petrus Caballus.
Petrus Gregorius.
Petrus Ledeſma.
Petrus Lazzarius.
Petrus Miſſia.
Petrus Matthæus.
Petrus Pechius.
Petrus de Peruſio.
Petrus Nauarrà.
Petrus Soto.
Petrus Ruizius.
Petrus de Rauenna.
Petrus Sutor.
Petrus de Vergnia.
Petrus de Vbaldis.
Philiarchus.
Philippus Portius.
Pichardus.
Pineda.
Plaça.
Platina.
Pradilla.
Plato.
Plutarchus.
Plinius.
Polydorus Ripa.
Poſſidonius.
Proſperus Carauita.
Proſperus de Auguſtino.
Purpuratus.
Puteus Cardinalis.
Prudentius de Sandoual.

Q

Qvemada.
Queſada.
Quintanadueñas.

S.Ray-

Digitized by Google

qui in hoc opere citantur.

R

S. Raymundus.
Ranchinus.
Raphael de la Torre.
Rebuffus.
Redoanus.
Remigius de Gouni.
Rendina.
Repertorium Inquiſitorũ.
Rhades de Andrada.
Rhenatus Coppinus.
Reminaldus.
Ripa.
Rochus de Curte.
Rodericus à Cunha.
Rodericus Xuarez.
Romanus.
Roſinus.
Rojas.
Rolandus.
Ronchegallus.
Rota Romana.
Rota Genuenſis.
Rutilius Benzonius.

S

Salzedo.
Sayro.
Sanchez.
Sapia.
Sarmiento.
Salazar de Mendoza.
Sebaſtianus Medices.
Sebaſtianus Nænius.
Sebaſtianus Orozco.
Selua.
Seraphinus Cardin.
Sigiſmundus Scaccia.
Simoneta.
Simanchas.
Sfortia Oddus.
Syluanus.
Silueſter.
Simoncellus.
Simon de Prettis.
Soarez Theologus.
Soarez de Paz.
Solis.
Sorbus.
Sozomius.
Speculator.
Spino.
Staphilæus.
Stephanus Coſta.
Stephanus Durantes.
Stephanus Garibai.
Stephanus Gratianus.
Stephanus Quaranta.
Stanislaus Socolouius.
Strachа.
Surdus.
Surius.

T

Tertulianus,
Tello Fernandez.
Theodorettus.
Tiraquellus.
S. Thomas.
Thomas Actius.
Thomas Corme.
Thomas Triuiſanus.
Thomas de Marino.
Thomas Valaſcus Luſit.
Toletus Cardin.
Tomingius.
Troilus Maluet.
Troſſius.
Turſanus.
Tuſchus Cardin.

V

Valaſquez de Auendaño.
Valentia.
Valentinus Francus.
Valerius Maximus.
Valerius Reginaldus.
Valeriola.
Vacuna.
Vaſquez.
Vaſeus.
Verallus.
Vega.
Vezinus.
Victoria.
Villalobos.
Viguerius.
Viglius.
Villaguta.
Vincentius Cabotius.
Vincentius de Anna.
Vincentius Ferdinandus.
Vittorellus.
Virgilius Polidorus.
Viualdus.
Viuius.
Vmbertus Locatus.
Vrſillus.

Z

Zabarella.
Zanchinus.
Zambranus.
Zazius.
Zacchias Medic.

Digitized by Google

INDEX LOCORVM.

Qui ex Iure Pontificio, Concilio Tridentino, Motibus Proprijs, & iure Cæſareo, ac Ordinationibus Regijs Luſitanorum in his tribus partibus declarantur.

Ex Iure Pontificio.

In Decreto.

Cap. 1. 22. *diſt. non agit de poteſtate aliqua ſeculari Summi Pont. ſed ſolum de eccleſiaſtica. p.* 1. *Tit.* 3. *cap.* 2. *n.* 29.

Cap. *renouantes* 22. *diſt. p.* 1. *Tit.* 3. *cap.* 3. *n.* 6.

Cap. *mos antiquus* 65. *diſt. par.* 1. *Tit.* 3. *cap.* 3. *n.* 9. & *cap.* 4. *n.* 5. & 6.

Cap. *neminẽ cap. Sanctorũ* 70. *diſt. p.* 2. *Alleg.* 20. *n.* 24. *pag.* 141. *cũ ſeqq.*

Cap. *quod die* 75. *diſt. p.* 2. *Allegat.* 1. *nu.* 43. *pag.* 11.

Cap. *vni.* 85. *diſt. p.* 2. *Alleg.* 53. *à nu.* 30. *pag.* 123. *cum ſeq.*

Cap. *cum ad verum* 96. *diſt. intelligitur de poteſtate ſeculari formaliter ſumpta in ſuum finem naturalem, quam negat in Summo Pontif. p.* 1. *Tit* 3. *cap.* 2. *n.* 30.

Cap. 1. 99. *diſtin. p.* 1. *Tit.* 1. *cap.* 6. *nu.* 25. *pag.* 58.

Cap. *primæ ſedis, in fine, cap. Ecce, in princip.* 99. *diſt. p.* 1. *Tit.* 1. *cap.* 6. *nu.* 5. *pag.* 51.

Cap. *qui Epiſcopatum* 8. *q.* 1. *par.* 2. *Alleg.* 1. *n.* 14. *pag.* 5.

Cap. *quam ſit neceſſarium* 18. *q.* 2. *in ſubſcript. p.* 3. *Alleg.* 105. *nu.* 12. *pag.* 711.

Cap. *quod in omnibus* 32. *q.* 7. *par.* 3. *Alleg.* 51. *n.* 38. *pag.* 70.

Cap. *Clericos* 1. *q.* 2 *p.* 3. *Allegat.* 114. *nu.* 37.

Cap. *illi autem* 12. *q.* 2. *ibid. nu.* 38.

In Decretalibus.

Cap. *Cum acceſſiſſent, de conſtitution. par.* 2. *Alleg.* 26. *n.* 16. *pag.* 192.

Cap. *innotuit de electione p.* 2. *Alleg.* 1. *n.* 35. *pag.* 10.

Cap. *venerabilem eod. tit. p.* 1. *Tit.* 3. *cap.* 2. *à n.* 84.

Cap. *vlt. §. cæterum de offic. deleg. p.* 2. *Alleg.* 35. *nu.* 17. *pag.* 322.

Cap. *litteras, & cap. dilectus, de temporibus ordinat. p.* 2. *Alleg.* 14. *n.* 10. *pag.* 92.

Cap. *dilecti eod. tit. p.* 2. *Allegat.* 33. *n.* 19 *pag.* 313.

Cap. *vlt. de offic. Ordin. p.* 2. *Alleg.* 35. *n.* 17. *pag.* 322.

Cap. 1. & *vlt. de Presbytero non baptiz. p.* 2. *Alleg.* 2. *n.* 8. & 9. *pag.* 14.

Cap. *Vnic. de Sacra Vnctione. p.* 2. *Alleg.* 31. *pag.* 248.

Cap. *nouit de iudic. p.* 1. *Tit.* 3. *cap.* 2. *n.* 50. & 97.

Cap. *at ſi clerici §. de adulter. eod. tit. p.* 3. *Alleg.* 51. *n.* 39. *pag.* 70.

Cap. *tuam, de ordine cognit. p.* 3. *Alleg.* 84. *n.* 27. *pag.* 533.

Cap. *capellanus, de ferijs p.* 2. *Alleg.* 32. *n.* 202. *pag.* 305.

Cap.

Cap. ſi vero verſ. Verum, & cap. Verum 15. de iureiur. p. 2. Alleg. 36. n. 5. pag. 326.
Cap. cum non liceat, de præſcript. p. 3. Alleg. 89. n. 8. pag. 569.
Cap. dilectis verſ. quia vero, de appellat. p. 2. Alleg. 38. n. 7. pag. 339.
Cap. Venerabilis de cenſibus. p. 3. Alleg. 89. n. 9. pag. 569.
Cap. cum Apoſtolus 9. prohibemus, eod. tit. p. 3. Alleg. 87. n. 41. pag. 558
Cap. nullus 17. de Iurepatron. p. 3. Alleg. 70. n. 28. pag. 373.
Cap. nobis 25. eod. tit. p. 1. cap. 3. n. 34. pag. 30. & ſeq.
Cap. 1. de voto p. 2. Alleg. 36. nu. 4. pag. 325.
Cap. per tuas 10. de Voto. p. 3. Alleg. 53 n. 26. pag. 123.
Cap. 1. eod. tit. p. 2. Alleg. 36. nu. 4. pag. 325.
Cap. de prudentia, de donation. p. 3. Alleg. 84. n. 29. & 30. pag. 534. & ſeq.
Cap. 1. de ordinatis ab Epiſcopo, qui renuntiauit Epiſcopatui p. 2. Alleg. 48. pag. 421.
Cap. 2. eod. tit. p. 2. Alleg. 3. nu. 18. pag. 22.
Cap. vnicum de clerico per ſaltum promoto p. 2. Alleg. 47. pag 418.
Cap. 1. de reliquijs, & venerat. Sanct. p. 3. Alleg. 97. num. 4. pag. 637.
Cap. cum ad monaſterium, in fine, de ſtatu Regular. p. 2. Alleg. 15. nu. 24. pag. 99.
Cap. tua nos, de clerico ægrotante p. 3. Alleg. 63. nu. 12. pag. 330.
Cap. ex parte 87. de decimis. p. 2. Alleg. 33. nu. 12. pag. 311.
Cap. iuuenis de Sponſalib. p. 3. Allegat. 51. nu. 179. pag. 103.
Cap. 1. de ſecundis nupt. p. 2. Allegat. 32. à nu. 186. pag. 301.
Cap. cauſam quæ, qui filij ſint legit. p. 3. Alleg. 84. nu. 26. pag. 533.
Cap. per venerabilem, verſ. quod autem, eod. tit. p. 2. Alleg. 33. n. 15. pag. 311.
Cap. cum infirmitas de pœnit. p. 3. Alleg. 91. à princ. pag. 574. cum ſeqq.
Cap. ſi de terra, & cap. accedentibus, de priuileg. concordantur p. 2. Alleg. 26. num. 12. & 18. pag. 191.
Cap. antiquam eodem tit. p. 1. tit. 3. cap. 1. n. 29.
Cap. nuper verſ. in ſecundo, de ſentent. excommunicat. par. 2. Alleg. 33. nu. 20. pag. 313.

In Sexto, Clemẽtinis, & Extrauagantib.

Cap. cum nullus, de tempor. ordinat. p. 2. tota Alleg. 4. pag. 26. cum ſeqq. §. Inferiores p. 2. Alleg. 7. num. 6. pag. 45.
Ibi, officialis, d. Alleg. 7. num. 9. pag. 46.
Cap. cos eod. tit. p. 2. Alleg. 8. num. 1. pag. 52.
Cap. vlt. eod. tit. p. 3. Alleg. 111. n. 4. pag. 768. & ſeq.
Cap quamquam, ibi, quas non cauſa negotiandi, &c. de cenſib. p. 2. Alleg. 13. nu. 8. pag. 88.
Cap. grandi, de ſuppl. negl. Prælator. p. 1. Tit. 3. cap. 2. à n. 51. cum ſeqq.
Cap. 1. de vſuris p. 3. Alleg. 111. n. 27. pag. 772.
Cap. ſi iudex laicus, de ſentent. excom. p. 2. Alleg. 12. nu. 33. pag. 62.
Cap. alma mater §. Adijcimus eod. tit. p. 2. Alleg. 31. n. 25. pag. 253.
Cap. cui licet, de regulis iuris p. 2. Alleg. 33. num. 11. pag. 311. & Alleg. 37. nu. 22. pag. 336.
Clement. 2. de vita, & honeſt. cler. p. 2. Alleg. 9. à nu. 8. & à pag. 58.
Clem. 2. §. verum, de ſepultur. p. 3. Al-

leg. 86. num. 13. pag. 545.
Clem. 1. & 2. de cenſibus, p. 3. Alleg. 87. num. 46. pag. 560.
Clem. quia contingit, de religioſis domibus, par. 3. Alleg. 83. à n. 1. pag. 321.
Extrauag. ad regimen de prebendis inter com. Alleg. 57. an. 64. pag. 233. cum ſeqq.
Extrauag. Ambitioſa, de rebus Eccleſ. non alienand. p. 3. tota Alleg. 95. pag. 598.
Extrauag. Ad euitanda Martini V. p. 2. Alleg. 25. num. 42. pag. 182.
Extrauag. viam ambitioſa, de Regular. p. 3. Alleg. 50. nu. 105. pag. 28.
Extrauag. 1. de ſent. excom. Alleg. 50. n. 107. pag. 29. p. 3.
Gloſ. verbo à Pontificalibus, in Extrauag. ſuſcepti regiminis, de elect. p. 2. Alleg. 6. n. 5. pag. 41.

In Concilio Trident.

Seſſ. 4.

In decreto de editione, & vſu Sacrorum librorum par. 3. Alleg. 90. à num. 12. pag. 572. & ſeq.

Seſſ. 5.

De Reformat. *cap. 1. tota Allegat. 56. pag. 205. cum ſeqq. p. 3.*
Cap. 5. p. 3. tota Alleg. 76. pag. 468.

Seſſ. 6.

De Reformat. *cap. 2. p. 3. Alleg. 53. n. 105. pag. 141.*
Cap. 4. Alleg. 73. nu. 5. pagin. 429. p. 3.
Cap. 5. Alleg. 6. num. 10. pagin. 42. p. 2.
Ibi, in perſonas eidem Ordinario ſubiectas, Alleg. 4. nu. 64. pagin. 35. p. 2.

Seſſ. 7.

De Sacramento Confirmationis.
Can. 2. Alleg. 31. n. 2. pag. 248. par. 2
Can. 3. Alleg. 30. nu. 1. pag. 237. p. 2.
De Reformat. *cap. 3. ibi, omnino irritetur, Alleg. 63. nu. 3. pag. 328. p. 3.*
Cap. 4. Alleg. 62. num. 28. pagin. 327. p. 3.
Cap. 8. tota Allegat. 74. pag. 439. cum ſeqq. p. 3.
Cap. 10. Alleg. 7. à num. 10. pag. 46. & ſeq. p. 2. Et quod comprehendat Primam tonſuram Alleg. 2. num. 17. pag. 16. p. 2.
Cap. 13. tota Alleg. 75. pag. 447. cum ſeqq. par. 3.
Cap. 14. Alleg. 105. nu. 22. pag. 3. p. 3. vbi referuntur Doctores de eius materia agentes, & nu. 23. diſputatur an deroget textui in cap. 1. de priuileg. lib. 6.

Seſſ. 13.

De Sacramento Eucharistiæ cap. 6. & can. 7. Alleg. 22. pag. 146. & ſeq. p. 2.
De Reformat. *cap. 4. Alleg. 110. n. 23. pag. 764. p. 3.*
Cap. 5. tota Alleg. 10. pag. 62. cum ſequentib. p. 2.

Seſſ. 14.

De Sacramento Pœnitentiæ cap. 7. ibi, vt nullà ſit reſeruatio in articulo mortis, Alleg. 25. nu. 50. pag. 184. p. 2.
De Extrema Vnctione cap. 1. d. Alleg. 25. num. 13. pag. 251.
De Reformat. *cap. 2. tota Allegat. 6. pag.*

pag.41.cum ſeqq. p. 2.

Ibi, etiam prætextu familiaritatis, Alleg.5.nu.17. pag.39.par.2.

Cap.7. verſ. ſi vero homicidium, &c. Alleg. 39. n. 54. pag. 354.p. 2.

Cap 9. ibi, beneficia vnius diœceſis, &c. Alleg.66.nu.9.pag.346.p.2.

Seſſ. 21.

De Reformat.*cap.2.Alleg.19. à nu.4. pag.118.p.2.*

Cap.4.verſ. In iis. Alleg.68.pag.355. p. 3.

Cap. 7.tota Alleg. 64. pag. 332. cum ſeq. p. 3.

Cap.9. tota Alleg.109.pag. 755. p. 3.

Seſſ. 22.

De obſeruandis in celebratione Miſſæ, ibi, neue patiantur priuatis in domibus, &c. Alleg. 23. pag 149. cum ſeqq.

Ibi, Deinde vt irreuerentia vitetur, &c. tota Alleg. 21. pag. 145. p 2.

Ibi, Ab Eccleſiis vero muſicas, &c. Alleg. 24. num. 24. pag.162.p.2.

De Reformat.*cap. 2. ibi, verum etiam in Sacro Ordine, &c. Alleg. 1. num. 36. cum ſeqq. pag. 10.*

Cap. 3. Alleg. 53. nu. 154. pag. 149. p. 2.

Cap. 4. in fine, Alleg. 63. num. 4. pagina 328.

Cap. 8. Alleg. 75. pag. 447. cum ſeqq. p. 3. & Alleg.82. à n.13.pag.513. cum ſeqq.

Seſſ. 23.

De Sacramento Ordinis cap.3. ibi, gratiam conſerre dubitare nemo poteſt. Alleg.2.nu.3.pag. 13. p. 2.

Cap.4.ibi, character imprimitur, d. Alleg. 2. nu. 4.

De Reformat. *cap. 1. Alleg.53.n.506. pag.141.p.3. & à principio Allegationis.*

Cap.4. ibi, qui Sacramentum Confirmationis, &c. Alleg. 2. nu. 14. pag.159.

Ibi, & Fidei rudimenta, Alleg. 11. n.4. pag. 67.

Cap.6. ibi, etiam priuilegio fori, &c. Alleg. 12. à num. 2. pag.74. cum ſeqq.

Ibi, ante decimum quartum annum beneficium, &c. Alleg. 60. nu. 72. cum ſeqq. pag. 305. p.2.

Cap. 8. ibi, in Cathedrali Eccleſia, Alleg. 14. num. 12. pag. 93. p.2.

Ibi, à proprio Epiſcopo ordinetur, tota Alleg.4. pag.26. cum ſeqq. p.2.

Ibi, ſtatutis à iure temporibus, tota Alleg. 17. pag. 106. cum ſeqq. p. 2.

Cap. 9. tota Alleg. 5. vbi referuntur Doctores de eius materia agentes, pag.36. cum ſeqq. p. 2.

Cap. 10. Alleg.3. à num.8. pag. 20. & ſequenti p. 2.

Cap. 12. tota Alleg.16. pag. 100. cum ſeqq. p.2.

Cap. 14. ibi, ad minus annum integrũ, Alleg. 18. à num. 4. pag. 112. p. 2.

Cap. 15. tota Alleg. 25. pag. 172. cum ſeqq. p.2.

Cap.16. verſ. nullus. Alleg. 21. num. 1. pag. 145. p. 2.

Cap. 18. tota Alleg. 77. pag. 478. cum ſeqq. p. 3.

Seſſ. 24.

Can.1. Alleg.32.n.199.pag.304.p.2.

De Reformat. *Matrimonii cap. 1. tota Alleg. 32. pag. 261. cum ſeqq. p. 2.*

Cap.4. Alleg. 51. à nu. 164. pag. 100 p. 3.

Cap. 9. *Alleg.* 50. nu. 174. pag. 44. p. 3.
Cap. 10. *Alleg.* 52. nu. 193. cum *ſeqq.* pag. 301. p. 2.
De Reformat. cap. 6. tota *Alleg.* 59. pag. 342. cum *ſeqq.* p. 2.
Ibi, Item & in [illegible] *crimine, tota Alleg.* 62. pag. 360. cum *ſeqq.* p. 2.
Cap. 8. tota *Alleg.* 55. pag. 198. cum nu. [illegible] *ſeqq.* p. 3.
Cap. 12. *ibi, Aliquin primo anno* [illegible], *Alleg.* 53. nu. 146. cum *ſeqq.* pag. 168. p. 3.
Ibi, promptis etiã de beneficijs &c. tota Alleg. 61. pag. 314. cum *ſeqq.* p. 2. *ubi etiam Doctores referuntur de eius materia agentes.*
Ibi, Hortatur etiã Sancta Synodus, &c. Alleg. 60. num. 58. cum *ſeqq.* pag. 302. p. 3.
Ibi, Archidiaconi etiã, &c. d. Alleg. 60. num. 80. pag. 301. p. 3.
Ibi, citra tres menſes &c. Alleg. 53. num. 107. cum *ſeqq.* pag. 142. p. 3.
Cap. 13. tota *Alleg.* 66. pag. 344. cum *ſeqq.* p. 3.
Cap. 15. tota *Alleg.* 67. pag. 352. cum *ſequentib.* p. 3.
Ibi, cui cuique ſimplicia beneficia, &c. Alleg. 66. n. 14. pag. 348. p. 3.
Cap. 17. tota *Alleg.* 62. pag. 322. cum *ſeqq.* p. 3.
Cap. 18. *ibi, adeat Epiſcopus ſtatim, &c. Alleg.* 58. num. 24. pag. 284.
Ibi, Tunc Epiſcopus &c. tota Alleg. 62. pag. 285. cum *multis ſeqq. ubi late de examine per concurſum.*
Cap. 20. *in princ. tota Allegat.* 84. pag. 507. cum *ſeqq.* p. 3.
Ibi, in verſic. Si hac tota Alleg. 54. pag. 327. cum *ſeqq.*

Seſſ. 25.

De invocatione, & veneratione Sanctorum verſ. Ii ac et fideles &c. Alleg. 97. num. 1. pag. 637. p. 3.
De Regularibus cap. 3. tota *Alleg.* 98. pag. 640. cum *ſeqq.* p. 3.
Ibi, In prædictis tamẽ monaſterijs, &c. tota Alleg. 98. pag. 640. cum *ſeqq.* p. 3.
Cap. 10. *Alleg.* 23. nu. 48. pag. 184. p. 2.
Cap. 11. *Alleg.* 74. num. 18. pag. 442. p. 3.
Cap. 12. *an deroget privilegiis Regularibus conceſſis ad celebrandum tempore interdicti & admittendi Laicos eodem tempore ad Divina? Allegat.* 105. nu. 44. pag. 717.
Cap. 13. verſ. *Exempti, Alleg.* 78. n. 8. pag. 486. cum *ſeqq.* p. 3.
In princ. vide ibi a nu. 16. pag. 488.
Cap. 14. *Alleg.* 105. num. 19. *ubi Doctores referuntur de eius materia tractantes* pag. 722. p. 3.
Cap. 15. tota *Alleg.* 101. pag. 657. *ubi etiam Doctores citantur de eius materia agentes.*
Cap. 16. tota *Alleg.* 98. pag. 644. p. 3. *ubi citantur Doctores de eius materia agentes.*
Cap. 17. tota *Alleg.* 100. pag. 654. p. 3. *ubi citantur Doctores de eius materia agentes.*
Cap. 18. *Alleg.* 50. num. 174. in tract. pag. 44. cum *ſeqq.* & *Alleg.* 104. in princ.
Cap. 19. *Alleg.* 104. à n. 9. pag. 702. p. 3. *ubi etiam citantur Doctores de eius materia agentes.*
De Reformat. cap. 6. *Alleg.* 73. num. 5. pag. 439. p. 3.
Cap. 4. *Alleg.* 29. pag. 233. p. 3.
Cap. 9. *Alleg.* 72. num. 20. cum *ſeqq.* pag. 393. p. 3.

Cap.

Digitized by Google

Cap. 13. Alleg. 86. num. 18. pag. 546. p. 3.
Cap. 15. Alleg. 65. pag. 336. p. 3.

Ex Motibus Proprijs.

MARTINI V. incip. Ad reprimēdas Alleg 50. nu. 115. pag. 31. p. 3.
PII II. incip. Pius. Alleg. 17. à n. 10. pag. 108. cum ſeqq. p. 2.
PII IV. incip. Ea quæ, Alleg. 50. n. 120. pag. 31. p. 3.
Eiuſd. incip. Roman. Pont. Alleg. 50. nu. 180. pag. 34. p. 3. & Alleg. 36. nu. 41. pag. 229. p. 2.
IVLII III. incip. In multis. Alleg. 51. nu. 99. pag. 85. p. 3.
LEONIS X. incip. Inter ſolicitudines Alleg. 90. nu. 9. cum ſeqq. pag. 572. p. 3.
PII V. incip. Horrendum. Alleg. 44. nu. 21. vſque ad finem pag. 404. cum ſeqq. p. 2.
Eiuſd. incip. Licet omnibus Alleg. 50. num. 141. pag. 35. p. 3.
Eiuſdem incip. Cum primum. Allegat. 51. nu. 100. pag. 85. p. 3.
Eiuſdem incip. Cum ex Apoſtolatus Alleg. 57. à num. 36. pag. 228. p. 3.
Eiuſd. incip. In conferendis. Allegat. 60. à nu. 12. pag. 292. cum ſeqq. p. 3.
Eiuſd. incip. Quanta Eccleſia. Alleg. 69. à nu. 27. pag. 362. cum ſeqq.
Eiuſdem incip. Super gregem. Alleg. 91. à num. 1. pag. 574. cum ſeqq. p. 3.
Eiuſdem incip. Sanctiſſimus. Allegat. 96. à nu. 3. pag. 618. cum ſeqq.
Eiuſdem incip. Pius V. Alleg. 101. nu. 33. pag. 662.
GREGORII XIII. incip. Ex incumbenti Alleg. 50. n. 152. pag. 36. p. 3.
Eiuſdem incip. Non ſine graui, ibid. nu. 153.
Eiuſdem incip. In tantis. Alleg. 76. nu. 2. pag. 472. & Alleg. 101. n. 33. & 34. pag. 662. p. 3.
Eiuſdem incip. Circumſpecta. Allegat. 101. nu. 42. cum ſeq. pag. 664. p. 3.
Eiuſd. incip. Vbi gratia. Alleg. 102. à nu. 11. pag. 680.
Eiuſdem incip. Dubijs. Alleg. 102. à nu. 13. pag. 672.
Eiuſd. incip. Quæ Sanctimonialium Alleg. 102. nu. 34. pag. 681.
Eiuſdem incip. Expoſcit. Alleg. 78. à nu. 22. pag. 490. p. 3.
SIXTI V. incip. Sanctum, & ſalutare. Alleg. 6. à nu. 2. pag. 41. p. 2.
Eiuſdem, incip. Cum Sacroſanctum, Alleg. 9. nu. 12. pag. 59. p. 2.
Eiuſd. incip. Paſtoralis, ibid. nu. 13. pag. 60. p. 2.
Eiuſd. incip. Cœli, & terra. Alleg. 51. nu. 134. pag. 93. p. 3.
Eiuſdem incip. Effrenatam. ibid. à nu. 136. p. 3.
Eiuſd. incip. Sixtus Epiſcopus. Alleg. 101. nu. 41. pag. 662. p. 3.
CLEMENTIS VIII. incip. Illius vices. Alleg. 50. n. 120. pag. 32. p. 3.
Eiuſdem incip. In his. Alleg. 101. nu. 42. pag. 664. p. 3.

Ex Iure Cæſareo.

l. Filij liberorū §. relegatus ff. ad municip. Alleg. 4. n. 35. pag. 30. p. 2.
l. Eius qui manumiſſus §. fi. ff. eod. ibid.
l. Qui filium, & l. officio ff. vbi pupill. educari valeat. Alleg. 20. nu. 9. pag. 138. p. 2.

l. Legatis ff. de alimentis, & cibar. leg. ibid.

l. Inter ſtipulantem §. Sacram ff. de verbor. ſignif. Alleg. 27. num. 16. pag. 200. p. 2.

l. qui res §. aliam ff. ſolutionib. ibid.

l. ſi ſeruus §. ſi fornarius ff. ad legem Aquil. Alleg. 28. n. 14. pag. 217.

l. Vt vim vi ff. de iuſtitia Alleg. 51. nu. 11. pag 64. p. 3.

l. Et quia ff. de iuriſd. omnium iudicum Alleg. 92. n. 7. pag 579. p. 3.

l. 1. & 2. Cod. de his, qui ſponte munera ſubeunt lib. 10. Alleg. 26. nu. 17. pag. 194. p. 2.

Ex Ordinationibus Regijs Luſitaniæ.

Lib. 1. tit. 62. §. 39. in fine. Alleg. 75. nu. 14. & 15. pag. 450. p. 3.

Ibi Porem. Alleg. 75. n. 4. pag. 450. p. 3.

Ibi Eſta determinação, &c. ibid. n. 16 pag. 451.

Lib. 2. tit. 1. §. 25. Alleg. 12. num. 4. pag. 75. p. 2.

Eod. tit. 1. §. 27. Alleg. 12. n. 2. pag. 74 p. 2. & nu. 26. pag. 80.

Et tit. 2 §. 1. Alleg. 12. n. 31. pag. 83. p. 2.

Et tit. 11. in princip. Alleg. 13. n. 4. pag 87. p. 2.

Eod. tit. 11. §. vlt. Alleg. 13. n. 13. pag. 89. p. 2.

Lib. 3. tit. 56. §. 7. verſ. E declaramos Alleg. 41. n. 9. pag. 379. p. 2.

Et tit. 64. in princ. p. 1. tit. 3. cap. 2. nu. 96.

Lib. 5. tit. 2. in princip. Alleg. 51. n. 102. pag. 86. p. 3.

Et tit. 103. Alleg. 109. n. 13. pag. 757. p. 3.

INDEX DECISIONVM S. ROTAE ROMANAE,

Quæ in his tribus partibus citantur, quarum aliquæ ibi originaliter referuntur.

Buleñ Canonicatus Pœnit. 17. Aprilis 1589. Alleg. 55. n. 2. pag. 198. par. 3. *Mantica.*

Adiacen Beneficij 15. Aprilis 1622. originaliter refertur p. 3. Alleg. 77. à n. 24. pag. 480. *Coccino.*

Aſsiſieñ Beneficij 11. Maij 1607. p. 3. Alleg. 77. n. 30. pag. 482. *Marquemontio.*

Aſteñ fructuum 15. Martij 1613. p. 3. Alleg. 53. n. 172. pag. 153. *Manzanedo.*

Aſtoriceñ Prioratus 18. Decembris 1598. p. 3. Alleg. 57. n. 105. pag: 243. *Seraphino.*

Archidiaconatus 6. Nouemb. 1602 ibid. n. 116. pag. 246. *Lancellotto.*

Reſidentiæ 6. Iunij 1616. p. 3. Alleg. 53. n. 152. & 154. in fine pag. 150. *Coccino.*

Auerſana Parochialis 12. Martij 1562. p. 3. Alleg. 57. n. 187. pag. 262. *Oradino.*

Beneuentana Paroch. 23. Iunij 1590. p. 3. Alleg. 60. num. 103. pag. 312. *Oradino.*

Beneficij 15. Nouembr. 1597. p. 3. Alleg. 57. n 107 pag. 244. *Seraphino.*

Bononieñ Paroch. 24. Nouembris 1595. p. 3. Alleg. 72. n. 158. pag. 416. *Litta.*

Bracharen Beneficij 3. Martij 1603. ibid. n. 140. pag. 413. *Ludouiſio.* nouiſſime refertur in collectione deciſionum S. D. N. per Beltramin. deciſ. 94.

Brixieñ locationis 5. Decẽb. 1594. p. 3. Alleg. 95. n. 49. pag. 609. *Penia.*

Burgeñ Abbatiæ 19. Nouẽb. 1588. p. 2. Alleg. 72. n. 76. pag 401. *Penia.*

Beneficij 23. Maij 1603 p. 3. Alleg. 57. n. 120. pag. 248. *Litta.*

Reductionis beneficiorum 15. Nouembris 1610. p. 3. Alleg. 67. n. 8. pag. 353. nouiſſime refertur in collectione deciſionum S. D. N. per Beltramin. deciſ. 483 *Ludouiſio.*

Abbatiæ de Salas 14. Maij 1614. p. 3. Alleg. 74. n. 32. pa. 444. *Vbaldo.*

Calaguritana reductionis Motus proprij 29. Martij 1595. p. 3. Alleg. 60. n. 36. pag. 298. *Seraphino.*

Portionis de Narbaja 2. Iunij 1589. p. 3. Alleg. 67. num. 8. pag. 353. *Penia.*

Benefi-

Beneficij de Ollauarijs 15. Decemb. 1604. p. 3. Alleg. 57. n. 16. pag. 224. *Penia.*
Fructuum 26. Maij 1614. p. 3. Alleg. 53. n. 153. pag. 150. *Vbaldo.*
Carthaginen. fructuum 2. Aprilis 1612. p. 3. Alleg. 53. n. 153. pag. 150. *Pirouano.*
Calciaten. beneficij 25. Febr. 1611. p. 3. Alleg. 73. n. 10. p. 431. *Attrebaten.*
Caurien. beneficij 9. Decembris 1598. p. 3. Alleg. 72. nu. 40. pag. 395. *Corduba.*
Colimbrien. penſionis 28. Ianu. 1605. p. 3. Alleg. 53. nu. 176. pag. 153. *Millino.*
Canonicatus 13. Iunij 1616. p. 1. tit. 2. gl. 17. n. 27. pag. 202. *Sacrato.*
Comen. Capellaniæ 17. Iunij 1591. p. 3. Alleg. 72. n. 49. pag. 397. *Penia.*
Capellæ 7. Febru. 1620. p. 3. Alleg. 57. n. 106. in fine pag. 244. & Alleg. 74. n. 33. pag. 444. *Remboldo.*
Compoſtellan. Canon. 10. Maij 1600. p. 3. Alleg. 57. num. 78. pag. 236. *Lancellotto.*
Conchen. decimarum dell'Infantado 18. Decembris 1617. p. 3. Alleg. 86. nu. 34. & 36. pag. 150. *Andrea.*
Dertuſen. Archipresb. 16. Nouembris 1594. p. 3. Alleg. 63. num. 10. pag. 330. *Penia.*
Feltrina Canonicatus 5. Decembr. 1603. p. 3. Alleg. 72. n. 193. pag. 423. *Ortembergo.*
Firmana Altaris 15. Decembris 1594. ibid. num. 136. pag. 412. *Blanchetto.*
20. Iunij 1613. ibid. num. 105. in fine pag. 406. *Dunozetto.*
Forolivien. Capellæ 3. Iunij 1586. p. 3. Alleg. 57. num. 116. pag. 246. *Granutio.*
Gerunden. diſtribution. 16. Februar. 1614. p. 3. Alleg. 53. n. 152. pag. 150. nouiſsime refertur in collectione deciſionum S. D. N. per Beltramin. deciſ. 154. *Ludouiſio.*
Granaten. Capellaniæ 10. Ianu. 1607. p. 3. Alleg. 60. nu. 77. pag. 306. *Marquemontio.*
Hiſpalen. beneficij de Villanueua 15. Ianu. 1604. p. 3. Alleg. 57. n. 11. pag. 224. *Iuſto.*
Diſtributionum 2. Maij 1603. p. 3. Alleg. 53. n. 167. pag. 152. *Coccino.*
Archidiaconatus 20. Febr. & 26. Iunij 1606. p. 3. Alleg. 57. n. 111. p. 245. *Iuſto.*
Imolen. Iurispatron. 19. Nouembris 1594. p. 3. Alleg. 72. n. 77. pag. 401. *Orano.*
Bonorum 21. Maij 1593. p. 3. Alleg. 95. n. 32. pag. 606. *Pamphilio.*
Lecien. fructuum 21. Apr. 1603. p. 3. Alleg. 53. n. 153. pag. 150. *Pamphilio.*
Beneficiorum 4. Febr. 1608. p. 3. Alleg. 57. n. 117. pag. 247. *Caualerio.*
Quartæ funeralium 15. Ianuarij 1618. refertur originaliter Alleg. 86. à n. 17. pag. 546. *Coccino.*
Lucana beneficij 4. Nouemb. 1579. p. 3. Alleg. 62. num. 18. pag. 325. *Seraphino.*
Optionis domus 24. Ianu. 1607. p. 3. Alleg. 56. n. 12. pag. 207. *Manzanedo.*

Iuris-

Iurispatronatus 14. Iunij 1621. p 3 Alleg. 72. n. 64. pag. 399. *Coccino.*
Leodieñ Canonicatus 28. Iunij 1621. refertur originaliter p. 2. Alleg. 19. n. 34. pag. 124. cum ſeqq. *Remboldo.*
Mediolaneñ Iuriſpatron. 23. Ianu. 1596. p. 3. Alleg. 72. n. 162. pag. 417. *Mantica.*
Præpoſituræ 16. Martij 1590. p. 3. Alleg. 57. n. 99. pag. 242. *Bubalo.*
Diſmembrationis 28. Ianu. 1595. p. 3. Alleg. 67. n. 14. pag. 354 *Seraphino.*
Maioriceñ Canonicatus 15. Nouemb. 1593. p. 3. Alleg. 55. n. 2. pag. 198. *Millino.*
Macerateñ hæreditatis 4. Iunij 1590. p. 3. Alleg. 77. num. 26. pag. 481. *Pamphilio.*
Neapolitana Rectoriæ 19. Decembris 1609. p. 3. Alleg. 72. nu. 49. pag. 397. *Ortembergo.*
Nouarieñ decim. 15. April. 1611. p. 3. Alleg. 86. n. 34. pag. 150. nouiſsime refertur in collectione deciſionum S. D. N. apud Beltramin. deciſ. 519. *Ludouiſio.*
Orioleñ præcedentiæ 10. Martij 1600. p. 3. Alleg. 78. num. 36. pag. 491. *Litta.*
Canonicatus 11. Ianu. 1619. refertur originaliter p. 3. Alleg. 62. à n. 22. pag. 326. *Remboldo.*
Ouetеñ mercedis 12. Decemb. 1605. p. 3. Alleg. 61. n. 23. pag. 310 *Coccino.*
Pampiloneñ celebrationis Miſſæ 7. Febr. 1594. p. 2. Alleg. 24. n. 31. pag. 165. *Mantica.*
Paceñ decimarum 12. Febr. 1608. p. 3. Alleg. 86. num. 34. pag. 150. *Sacrato.*
Papieñ reſidentiæ 10. Martij 1603. p. 3. Alleg. 53. num. 115. pag. 148. *Ortembergo.*
Beneficii 10. Aprilis 1617. refertur originaliter ibid. à num. 45. pag. 127. cum ſeqq. *Andrea.*
Peruſina beneficij 4. Iulij 1608. p. 3. Alleg. 66. num. 30. pag. 348. *Penia.*
Placentina Paroch. de Malpartita 28. Iunij 1585. p. 3. Alleg. 58. num. 5. pag. 277. & num. 18. pag. 278. *Seraphino.*
Salarij 7. Maij, 1606. p. 3. Alleg. 53. nu. 153. pag. 150. *Penia.*
Theſaurariæ 25. Maij, & 16. Nouembris 1609 p. 3. Alleg. 57. num. 116. pag. 246. *Ortembergo.*
Decimar. perſon. de Trugillo 18. Martij 1616. p. 3. Alleg. 86. num. 36. pag. 150. *Buratto.*
Regioneñ Paroch. 7. Octob. 1587. p. 3. Alleg. 72. num. 140. pag. 414. *Blanchetto.*
Romana Iuriſpatron. 8. Iulij 1584. ibid. num. 63. pag. 399. *Seraphino.*
Capellaniæ 23. Ianuarii 1589. p. 2. Alleg. 24. n. 43. pag. 168. originaliter referuntur aliqua verba. *Pamphilio.*
Præcedentiæ 24. Maij 1600. p. 3. Alleg. 78. n. 36. pag. 491. *Lancellotto.*
Clericatus S. Petri 27. Nouembris 1602. p. 3. Alleg. 57. num. 134. pag. 251. *Pamphilio.*

Sala-

Salamantina del Pedroſo 15. Decemb. 1567. p. 3. Alleg. 53. num.105.pag.141. *Seraphino .*
Parochialis de Geratis 1. Decemb. 1578. p. 3. Alleg. 57. num. 10. pag. 224. *Brauo.*
Beneficiorum Salaman. & Abulen. 9. Iunij 1599. ibid.n.111. pag. 145. *Penia :*
Segobien̄ Canon. 24. Nouemb. 1588. p. 3. Alleg. 57. num.77. pag 235. *Plato.*
Seguntina Archid. 19. Martij 1601. ibid.nu. 107. pag. 244. *Lancellotto.*
Spoletana beneficij 28. Maij 1590. p. 3. Alleg. 72. num. 137. pag 413. *Blanchetto .*
Sulmonen̄ Canon. 4. Maij 1583. p. 3. Alleg. 53. num. 36. pag. 125. *Cantuccio.*
14. Maij 1610. ibid. pag. 126. *Lancelotto .*
Tiraſſonen̄ Capellaniæ 9. Iunij 1603. p. 2. Alleg. 24. num. 30. pag. 164. *Sacrato .*
Toletana beneficij 12. Octobris 1579. p. 3. Alleg. 67. num.13. pag. 354. *Seraphino .*
Canonicatus 10. Decembris 1608. p. 1. tit. 2. gloſ. 17. n.27. pag. 202. *Marquemon-tio .*
Tuden̄ Parochialis 7. Nouembris 1611. p.3. Alleg. 72. nu. 41. pag. 396. *Vbaldo .*
Tuderten̄ Parochialis 21. Aprilis 1595. ibid. nu. 40. pag. 395. *Penia .*
Valentina de Xatiua 3. Ianu. 1590. p. 3. Alleg. 74. nu.21. in fine pag. 443. *Bubalo .*
Valliſoletana Decanatus 10. Decembr.1600.p.3.Alleg.57.n.98. pag. 242. *Millino.*
Venetiarum nullitatis contractus 13 . Nouembr. 1602. p. 3. Alleg. 95. n. 43. pag.607. *Pamphilio .*
Verdunen̄ Decanatus 9. Martij 1580. p. 3. Alleg 57. num. 102. pag. 243. *Lancellotto.*
Viterbien̄ & Tuſcanen̄ Vicarij 3. Martij 1617. p. 3. Alleg. 54. n.125. pag. 183. *Caualerio .*
Vlisbonen̄ Iuris conferendi 13. Iunij 1607. p. 3. Alleg.60. n.31. pag. 297. *Lancellotto .*
Concurſus 1. Iunij 1611. ibid. n.32. pag.297. *Coccino .*
1. Iunij 1615. ibid. *Remboldo .*
Vicen̄ Parochialis Caſtri Tertiole 14. Ianu. 1611. par.3. Alleg. 58. nu. 6 pag. 277. & n. 29. pag. 296.& n.33.pag.298. *Manzanedo.*
Vrgellen.Canon.7.Maij 1583.p.3.Alleg.57. n.116. pag.246. *Blanchetto .*
Zamoren̄ Capellaniæ 12. Iunij 1589. p. 3. Alleg.53. num. 149. pag. 149. *Mantica .*
Beneficij de Morales 30. Maij 1586. p. 3. Alleg.72.num 162. pag. 417. *Orano .*

INDEX

Digitized by Google

INDEX TITVLORVM,

Capitulorum, & Gloſſarum Primæ Partis huius Tractatus.

Titulus Primus.

De Inſtitutione Epiſcopalis officij: Epiſcoporũ nominis ſignificatione, & ethymologia; Electione, Confirmatione, & Conſecratione: Epiſcopalium graduum, ac omnium Epiſcopatuum diuiſione.

Cap. 1. de Epiſcopalis officij inſtitutione, pag. 3.

Cap. 2. de Epiſcopi nominis, ethymologia, & ſignificatione pag. 13.

Cap. 3. de Epiſcoporum Electione pag. 21.

Cap. 4. de Confirmatione, qua Epiſcopus electus confirmatur pag. 36.

Cap. 5. de Conſecratione Epiſcopi pag. 41.

Cap. 6. de Epiſcopalium graduum diuiſione pag. 50.

Cap. 7. de Epiſcopatuum diuiſione pag. 59.

Epiſcopatuũ omnium totius Orbis noua, & exacta notitia pag. 62.

Titulus Secundus.

De Epiſcopali munere, ſeu de qualitatibus ad illud recte obeundum requiſitis, ſuper Apoſtolum 1. ad Timoth. 3.

Gloſſa 1. Si quis Epiſcopatum deſiderat pag. 82.

Gloſ. 2. Bonum opus deſiderat pag. 91

Gloſ. 3. Oportet enim Epiſcopum irreprehenſibilem eſſe pag. 102.

Gloſ. 4. Vnius vxoris virũm pag. 116.

Gloſ. 5. Sobrium pag. 119.

Gloſ. 6. Prudentem pag. 126.

Gloſ. 7. Ornatum pag. 133.

Gloſ. 8. Pudicum pag. 142.

Gloſ. 9. Hoſpitalem pag. 151.

Gloſ. 10. Doctorem pag. 162.

Gloſ. 11. Non vinolentũ pag 170

Gloſ.

Digitized by Google

Gloſ. 12. Non percuſſorem pag. 176.
Gloſ. 13. Sed modeſtum pag. 182
Gloſ. 14. Non litigioſum pag. 184.
Gloſ. 15. Non cupidum pag. 185.
Gloſ. 16. Suæ domui bene præpoſitum pag. 189.
Gloſ. 17. Non neophytum pag. 196.

Titulus Tertius.

De vera Patriarchalium Sedium erectione.

Cap. 1. De Patriarchis in communi, & eorum præcedentijs, ac priuilegijs pag. 210
Cap. 2. de Primatu S. Eccleſiæ Romanæ ſuper omnes, & de ſuprema Summi Pont. Poteſtate in vniuerſum Orbem pag. 223.
Cap. 3. De Conſtantinopolitano Patriarcha.
Cap. 4. de Alexandrino Patriarcha.
Cap. 5. de Antiocheno Patriarcha.
Cap. 6. de Hieroſolymitano Patriarcha.
Cap. 7. de Patriarchis minoribus.
Cap. 8. De mirabili S. Eccleſiæ Bracharenſis erectione, & de eius Primatu in Vniuerſa Hiſpania.

INDEX

Digitized by Google

INDEX

Alphabetico ordine diſpoſitus omnium Allegationum, quæ in ſecunda,& tertia Parte continentur.

A

ABſoluendi facultas conceſſa Epiſcopis per Concilium Trident. ſeſſ. 24. de reformat. cap. 6. an ſit eiſdem adempta per proceſſum Bullæ in Cœna Domini p. 2. ſub Alleg. 40. à num. 21. pag. 366.

Abſoluere excommunicatos pro violenta manuum iniectione in Clericos quibus caſibus poſſit Epiſcopus p. 2. Allegat. 41. pag. 378.

Abſoluere à caſibus Epiſcopo reſeruatis qui poſſint p. 3. Alleg. 52. pag. 106.

Abſoluere occultos hæreticos virtute Concilij Triden. an poſſit Epiſcopus p. 2. Alleg. 40. pag. 360.

Abſolutionem quorum caſuum ſibi cōſueuerint reſeruare Epiſcopi p. 3. Alleg. 51. pag. 59.

Alienationem rerū Eccleſiæ quibus caſibus facere poſſit Epiſcopus p. 3. Alleg. 95. pag. 598.

B

BEnedictiones matrimoniales quomodo impertiendæ p. 2. ſub Alleg. 32. à n. 179. pag. 299.

Benedictionem ſecundis nuptijs Sacerdos impertiens, vel aliquos in matrimonium coniungens ſine Parochi licentia, quas pœnas incurrat, ibid. à n. 186. pag. 301.

Benedicere Eccleſiarum ornamēta quando debeat Epiſcopus, & an vllus poſſit vltra eum hāc benedictionem impertiri p. 2. Alleg. 27. pag. 198.

Beneficia quæ poſſit Epiſcopus cōferre p. 3. Alleg. 57. pag. 222.

Beneficia vacantia intra quod tēpus teneatur Epiſcopus prouidere p. 3. Alleg. 58. pag. 276.

Beneficia ſimplicia vt quis plura habere poſſit an Epiſcopus diſpenſet p. 3. Alleg. 62. pag. 322.

Beneficia parentum vt filij aliquo modo obtinere valeant an Epiſcopus poſſit diſpenſare p. 3. Alleg. 65. pag. 336.

Beneficia vnire quando poſſit Epiſcopus p. 3. Alleg. 66. pag. 344.

Beneficiarios quales cogere poſſit

c Epi-

Epiſcopus ad Fidei profeſſionē, in ſuis manibus faciendam p.3. Alleg. 61. pag. 314.
Beneficij ſub vocabulo, ad cuius titulum quis ordinari valet, quid comprehendatur p. 3. ſub Alleg. 19. à n. 23. pag. 121.
Beneficiorum reſignationes quando poſſit Epiſcopus recipere p. 3. Alleg. 69. pag. 359.
Beneficij vacatio quibus modis poſſit euenire p. 3. ſub Alleg. 72. à n. 3. pag. 390.

C

Canonica portio quando, & à quibus Epiſcopo debeatur p. 3. Alleg. 86. pag. 545.
Canonici Cathedralium, & Collegiatarum Eccleſiarum an ſemper ad reſidentiā teneātur p. 3. ſub Alleg. 53. à n. 107. pag. 142.
Capellanus quomodo teneatur ad Miſſas pro alijs ex iuſtitia celebrandas p. 2. ſub Alleg. 24. à n. 28. pag. 163.
Caſtitatis votum qualiter Sacris Ordinibus annexum ſit p. 2. Alleg. 15. pag. 94.
Cathedraticum ius quando, & à quibus Epiſcopo debeatur p. 3. ſub Alleg. 86. à n. 40. pag. 552.
Cauſæ Epiſcoporum quando à ſolo Romano Pont. Sedeq; Apoſt. ſunt cognoſcendæ p. 3. Allegat. 112. pag. 777.
Celebrandi in capella domus priuatæ quando poſſit Epiſcopus facultatem concedere p. 2. Alleg. 23. pag. 149.
Cenſum nouum imponere, vel antiquum augere in Eccleſijs an poſſit Epiſcopus p. 3. Alleg. 85. pag. 539.
Clerici in minoribus quando fori priuilegio gaudeant p. 2. Alleg. 12. pag. 73.
Clerici in minoribus quando gaudeant exēptione à tributis p. 2. Alleg. 13. pag. 86.
Coadiutores quando illiteratis Epiſcopus dare poſſit, p. 3. Alleg. 63. pag. 328.
Commendatitijs ſine litteris an poſſit Epiſcopus aliquem Sacerdotem ad celebrandum admittere p. 2. Alleg. 21. pag. 144.
Commendare ad quod tempus, & quas Eccleſias poſſit Epiſcopus p. 3. Alleg. 59. pag. 281.
Commutare quādo poſſit Epiſcopus pias defunctorum voluntates p. 3. Alleg. 83. pag. 521.
Cōcurſus in vacatione Parochialis Eccleſiæ quomodo ab Epiſcopo faciendus p. 3. Alleg. 60. pag. 289.
Confeſſiones an vllus Sacerdos audire poſſit ſine Epiſcopi approbatione p. 2. Alleg. 25. pag. 172.
Confirmationis Sacramenti Miniſter an proprius ſit Epiſcopus p. 2. Alleg. 30. pag. 237.
Conſeruatores Regularium an in aliquo ſubſint Epiſcopo p. 3. Alleg. 106. pag. 725.

Cri-

Criminales Clericorum cauſas an poſſit Epiſcopus laico delegare p. 3. Alleg. 108. pag. 753.

D

DEgradare Clericos quomodo, & quando poſſit Epiſcopus p. 3. Alleg. 110. pag. 759

Delegati, an vero Ordinarij iudices ſint cenſendi Epiſcopi in illis caſibus in quibus tanquam Sedis Apoſt. delegati procedunt par. 3. Allegat. 92. pagin. 578.

Denunciationes matrimoniales quomodo faciendæ, & quando in eis diſpenſare poſſit Epiſcopus p. 2. Alleg. 32. pag. 261.

Dignitas, & qualitas Præſulum eligendorum qualis eſſe debeat p. 2. Alleg. 1. pag. 3.

Dimiſſorias litteras quãdo, & quibus concedere poteſt Epiſcopus p. 2. Alleg. 7. pag. 45.

Diſpenſare in Pontificia, vel Concilij lege quando poſſit Epiſcopus p. 2. Alleg. 33. pag. 309.

Diſpenſare in ſuis Conſt. an valide poſsit Epiſcopus ſine cauſa p. 2. Alleg. 34. pag. 316.

Diſpenſare quando poſsit Epiſcopus in impedimentis matrimonij p. 2. Alleg. 35. pag. 319.

Diſpenſare quando poſsit Epiſcopus in iuramentis, & votis p. 2. Alleg. 36. pag. 324.

Diſpenſare quando poſsit Epiſcopus in votis ſolemnibus p. 2. Allegat. 37. pagin. 330.

Diſpenſare in quibus irregularitatibus, & ſuſpenſionibus hodie poſsit Epiſcopus p. 2. Alleg. 39. pag. 342.

Diſpenſare an poſsit Epiſcopus cum infamibus p. 2. Alleg. 43. pag. 397.

Diſpenſare cum ſibi ſubditis an poſsit Epiſcopus in irregularitatibus prouenientibus ex vitio, ſeu defectu corporis p. 2. Alleg. 42. pag. 385.

Diſpenſare ad Ordines an poſsit Epiſcopus cum ſodomitis de nefario crimine conuictis p. 2. Alleg. 44. pag. 402.

Diſpenſare ad Ordines, & beneficia cum illegitimis quando poſſit Epiſcopus p. 2. Alleg. 45. pag. 408.

Diſpenſare an poſsit Epiſcopus cum illiteratis ad Ordines p. 2. Alleg. 46. pag. 415.

Diſpenſare cum promoto per ſaltum an poſsit Epiſcopus p. 2. Alleg. 47. pag. 418.

Diſpenſare quando poſſit proprius Epiſcopus cum ordinatis ab Epiſcopo, qui renuntiauit dignitati par. 2. Allegat. 48. pag. 421.

Diſpenſare an poſsit Epiſcopus cum bigamis p. 2. Alleg. 49. pag. 425.

Diſpenſare an poſsit Epiſcopus, vt quis habeat plura beneficia ſimplicia par. 3. Allegat. 62. pag 312.

Diſpenſare an poſsit Epiſcopus, vt filij beneficia ſuorum parentum aliquo modo obtinere poſsint p. 3. Alleg. 65. pag. 336.
Diſpenſare an poſsit Epiſcopus cum monialibus ſibi ſubiectis ad retinendos annuos reditus, vel aliquos cenſus pro ſuis particularibus neceſsitatibus p. 3. Alleg. 103. pag. 698.

E

Eccleſias, & altaria quando, & quomodo conſecrare debeat Epiſcopus p. 2. Alleg. 27. pag. 198.
Eccleſiæ pollutæ quando reconciliari debeant per Epiſcopum p. 2. Alleg. 28. pag. 214.
Eccleſias reparare an teneatur Epiſcopus, & quas perſonas ad id cogere poſsit p. 3. Alleg. 64. pag. 332.
Eccleſiæ an ſine Epiſcopi conſenſu ædificari poſsint p. 2. Alleg. 26. pag. 187.
Eleemoſynarum prauos quæſtores an poſsit Epiſcopus punire p. 3. Alleg. 109. pag. 755.
Epiſcoporum, & ſubditorum nomine, qui contineantur in diſpenſationibus elargiendis irregularitatum, & ſuſpenſionum p. 2. ſub Alleg. 29 à n. 2. p. 343.
Euchariſtiæ Sacramentum, vt ſeruetur in Eccleſia non Parochiali an poſsit Epiſcopus licentiã cõcedere p. 2. Alle. 22. p. 146.
Examini quarum rerum Ordinandos ſubiicere debeat Epiſcopus p. 2. Alleg. 19. pag. 62.
Eximere à ſua poteſtate an poſsit Epiſcopus p. 3. Allegat. 89. pag. 568.

F

Familiam armatam an habere poſsit Epiſcopus p. 3. Allegat. 107. pag. 747.
Familiarem ſuum triennalem quãdo poſsit Ordinare Epiſcopus p. 2. Alleg. 5. pag. 36.
Fiſcum, & carcerem an habere poſsit Epiſcopus p. 3. ſub Allegat. 107. à nu. 16. pag. 749.

H

Hæretici occulti qui dicantur, & quos occultos hæreticos poterunt Epiſcopi, & quilibet Confeſſarii approbati abſoluere p. 2. ſub Alleg. 40. à nu. 1. pag. 360.
Homicidium voluntarium quod dicatur ad hoc, vt in irregularitatibus ex eo prouenientibus Epiſcopus diſpenſandi facultatem non habeat p. 2. ſub Alleg. 29. à n. 46. pag. 351.

I

Indulgentias quales poſsit Epiſcopus cõcedere p. 3. Alleg. 88. pag. 563.
Inimicitias extinguere, & ad concordiã cõpellere quãdo debeat Epiſcopus p. 3. Alle. 79. p. 493.

Inſtan-

Google

Inſtantia prima an ſemper cognoſcat Epiſcopus de cauſis ſuorum ſubditorum p. 3. Alleg. 81. pag. 507.
Inſtituere præſentatos à patronis quãdo teneatur Epiſcopus p. 3. Alleg. 72. pag. 390.
Inſtitutio in beneficiis quando, & à quibus facienda p. 3. ſub Alleg. 72. à nu. 172. pag. 419.
Interdictum ad tempus, vel ad certum effectum an poſſit Epiſcopus ſuſpendere p. 2. Alleg. 38. pag. 337.
Interſtitijs temporum ſeruatis Ordines conferre debet Epiſcopus & quando in eis diſpenſare poſſit p. 2. Alleg. 18. pag. 111.
Iuriſdictionẽ quando habeat Epiſcopus in Regulares & exẽptos p. 3. Alleg. 105. pag. 710.
Iuriſdictionẽ quando habeat Epiſcopus in Regulares prætendentes ſe per vim ingreſſos religionem p. 3. Alleg. 104. pag. 700.
Iuriſdictionẽ quando habeat Epiſcopus in laicos in concernentibus pietatem, & officium charitatis p. 3. Alleg. 82. pag. 511.
Iuſpatronatus an acquiri poſſit ſine Epiſcopi conſenſu p. 3. Alleg. 70. pag. 369.
Iuſpatronatus an ſine Epiſcopi conſenſu in aliquem poſſit transferri p. 3. Alleg. 71. pag. 376.
Iuriſpatronatus exiſtentia quomodo probanda p. 3. ſub Alleg. 71. à n. 20. pag. 392.

L

Libros prohibitos legendi facultatem an poſſit Epiſcopus cõcedere, & an teneatur imprimendos approbare p. 3. Allegat. 90. pag. 570.
Licentia Epiſcopi, ſeu eius Vicarij quando ſit neceſſaria in diſpoſitionibus bonorum temporalium à nouitijs faciendis p. 3. Alleg. 99. pag. 644.
Licentia ad aſſiſtendum matrimonio, cui, & à quo concedi debeat p. 2. ſub Alleg. 32. à n. 107. pag. 282.
Locationi prædeceſſoris an teneatur ſtare Epiſcopus p. 3. Allegat. 94. pag. 591.

M

Matrimoniũ abſq; Parocho, & teſtibus an ſemper ſit irritũ p. 2. ſub Alleg. 32. à n. 140. pag. 289.
Matrimonialium cauſarum cognitionem an ſolus habeat Epiſcopus p. 3. Alleg. 84. pag. 527.
Medici ad quid teneantur, & qualem in eos habeat Epiſcopus iuriſdictionem p. 3. Alleg. 91. pag. 574.
Miracula noua approbare an poſſit Epiſcop⁹ p. 3. Alleg. 97. pag. 637
Miſſæ Sacrificiũ celebrans Parochus qualiter ſe habere debeat p. 2. Alleg. 24. pag. 155.
Miſſarum numerum quando poſſit

ad minorem reducere Epiſcopus p. 2. Alleg. 29. pag. 233.
Monialium circa clauſuram Epiſcopus quam habeat cognitionem p. 3. Alleg. 102. pag. 669.
Monitoria pro rebus deperditis ſub pœna excommunicationis quando concedere poſsit Epiſcopus par. 3. Allegat. 96. pag. 617.

O

Olea Sancta qualiter conſecrare debeat Epiſcopus p. 2. Alleg. 31. pag. 248.
Ordinans ſine titulo aliquem, & ab eo promotus quas pœnas incurrat par. 2. Allegat. 20. pag. 137.
Ordinans alterius ſubditos ſine licentia, & dimiſſorijs litteris quam pœnam incurrat p. 2. Alleg. 8. pag. 52.
Ordinans, vel Pontificalia exercens in aliena Diœceſi ſine proprij Epiſcopi licentia quam pœnam incurrat p. 2. Alleg. 6. pag. 40.
Ordinare ſub quo beneficij, vel patrimonij titulo poſſit Epiſcopus p. 2. Alleg. 19. pag. 117.
Ordinis Sacramenti materia in communi par. 2. Allegat. 2. pag. 13.
Ordinis Sacramenti Miniſter quis ſit p. 2. Alleg. 3. pag. 18.
Ordines vt conferre poſſit quis proprius dicatur Epiſcopus p. 2. Alleg. 4. pag. 26.
Ordines Sacros in qua ætate conſtitutis conferre valeat Epiſcopus p. 2. Alleg. 16. pag. 100.
Ordines Sacros quibus temporibus dare poſsit Epiſcopus p. 2. Alleg. 17. pag. 106.
Ordines Sacros quibus, & qualiter conferat Epiſcopus p. 2. Alleg. 14. pag. 90.

P

Parochiales Eccleſiæ, quæ abſq; concurſu poſsint conferri p. 3. ſub Alleg. 60. à n. 18. pag. 293.
Parochias multiplicare quando poſsit Epiſcopus p. 3. Alleg. 68. pag. 355.
Parochus ad reſidentiam an ſemper teneatur p. 3. ſub Alleg. 53. ex nu. 65. pag. 135.
Parochus, qui matrimonio clandeſtino interfuerit quam pœnam incurrat, p. 2. Alleg. 32. à nu. 160. pag. 295.
Parochus matrimonio aſſiſtens ad quid teneatur, ibidem ſub dicta Alleg. 32. à n. 168. pag. 297.
Parochus proprius contrahentium qualis, ibid. ex n. 56. pag. 272.
Parochus in ſua parochia ad quid teneatur p. 2. ſub Alleg. 24. ex n. 16. pag. 160.
Parochi præſentia in matrimonijs contrahendis qualis habenda, ibid. ex n. 78. pag. 277.
Patrimonij ſub vocabulo ad cu-

ius

cuius titulum quis ordinari valet, quid comprehendatur, p. 2. Alleg. 19. ex nu. 52. pag. 128.
Præbendas ſupprimere, & beneficia diſmembrare quando poſſit Epiſcopus p. 3. Alleg. 67. pag. 352.
Pœnitentiarium in Cathedralibus quomodo inſtituere teneatur Epiſcopus par. 3. Allegat. 55. pag. 198.
Prædicandi munus quando Epiſcopo incumbat p. 3. Alleg. 76. pag. 468.
Præſentati habilitas qualis requiratur p. 3. ſub Alleg. 72. ex n. 72. pag. 401.
Præſentatio facta in tempore quãdo dicatur, ibidem à num. 126. pag. 411.
Primam tonſuram, & minores Ordines quando, & quibus conferat Epiſcopus p. 2. Alleg. 11. pag. 67.
Proceſſiones publicas quando indicere valeat Epiſcopus, & quas perſonas ad illas compellere poſsit, p. 3. Alleg. 78. pag. 485.
Profeſsionem Fidei quales beneficiarij coram Epiſcopo facere teneantur par. 3. Allegat. 61. pag. 314.
Profeſsionis Regularium cognitio an aliqua cadat ſub Iuriſdictione Epiſcopi par. 3. Alleg. 101. pag. 657.

Q

QVarta decimarum quando, & à quibus debeatur Epiſcopo par. 3. ſub Alleg. 86. ex nu. 33. pag. 549.

R

REligionum, vel Monialium numerum an poſsit Epiſcopus in quolibet monaſterio cõſtituere par. 3. Allegat. 98. pag. 640.
Reliquias Sanctorum publicè venerandas quando Epiſcopus exponere poſsit p. 3. ſub Allegat. 97. ex num. 10. pag. 639.
Reſeruatis caſibus à Iure, vel à Summo Pontifice an aliquam habeat Epiſcopus abſoluẽdi Iuriſdictionem p. 3. Allegat. 50. pag. 9.
Reſidere an ſemper teneatur Epiſcopus p. 3. Alleg. 53. pag. 117.
Reſignationes beneficiorum quãdo poſsit Epiſcopus recipere p. 3. Alleg. 69. pag. 359.
Reſignationes Epiſcopatuũ ex quibus cauſis poſsint facere Epiſcopi p. 3. Alleg. 113. pag. 780.

S

SEdere pro tribunali in quouis loco ſuæ Diœceſis, quamuis exempto, an poſsit Epiſcopus p. 3. Alleg. 80. pag. 502.
Seminarium erigere, aut guberna-

re quomodo debeat Epiſcopus, p. 3. Alleg. 77. pag. 478.
Subſidium charitatiuum quando, & à quibus exigere poſsit Epiſcopus p. 3. Alleg. 87. pag. 554.
Suſpenſionē quando incurrat Epiſcopus ob illicitam ordinationem, & ob prauum Paſtoralis officij vſum p. 3. Alleg. 111. pag. 768.
Synodum Diœceſanam qualiter, & quando teneatur congregare Epiſcopus p. 3. Alleg. 93. p. 584.

T

TEmpora adducuntur quibus matrimoniū celebrare vetitū eſt, benedictioneſq; nuptiales non ſunt faciendæ p. 2. Alleg. 32. à n. 193. pag. 303.
Teſtamenti executor ad implendam defuncti voluntatem quādo poſſit per Epiſcopum cogi p. 3. ſub Alleg. 82. pag. 513.
Teſtari an poſſit Epiſcopus de bonis intuitu Epiſcopatus acquiſitis p. 3. Alleg. 114. pag. 783.
Teſtes ad matrimonium adhibendi quales p. 2. ſub Alleg. 32. ex n. 137. pag. 288.
Theologalis Præbenda, & Lectio Sacræ Scripturæ vt habeatur quibus in Eccleſijs curare debet Epiſcopus p. 3. Alleg. 56. pag. 205.

V

VEſtium clericalium honeſtatem qualem conſtituere debet Epiſcopus, & de pœnis contra non deferentes p. 2. Alleg. 9 pag. 57.
Vicarium generalem qualem conſtituere debeat Epiſcopus p. 3. Alleg. 54. pag. 161.
Virginum Deo dicādarum voluntatem quando Epiſcopus teneatur explorare p. 3. Alleg. 100 pag. 654.
Viſitare quando teneatur Epiſcopus, & in viſitationibus quomodo procedere debeat p. 3. Alleg. 73. pag. 428.
Viſitandi exemptos quando Ius habeat Epiſcopus p. 3. Alleg. 74 pag. 439.
Viſitandi Hoſpitalia, Collegia, ac Confraternitates laicorū quādo ius habeat Epiſcopus p. 3. Alleg. 75. pag. 447.
Vnire beneficia quando poſſit Epiſcopus p. 3. Alleg. 66. pag. 344.

INDEX

INDEX RERVM ET VERBORVM,

Quæ in omnibus tribus Partibus huius tractatus continentur.

A

ABBAS ad primam tonſuram, cæteroſque minores Ordines poteſt promouere Conuerſos Monachos ſui monaſterii, & illos in quos habet iuriſdictionem Epiſcopalem, vel quaſi p.2. Allegat. 3. nu. 5. pag. 20.

Abbates in interſtitijs cum ſuis Monachis Conuerſis, alijſque ſibi ſubditis, quos ad minores Ordines poſſunt promouere, diſpenſare poſſunt, ac eiſdem pro minoribus ſuſcipiendis ab alienis Epiſcopis, vel Abbatibus dimiſſorias concedere p.2. Allegat. 3. num. 6. & 7. pag. 20.

Abbates, qui Nouitios ordinant, incurrunt ſuſpenſionem comminatam in Concil. Trid. ſeſſ. 23. cap. 10. de reform. p.2. Allegat. 3. nu. 9. pag. 21.

Abbates, alijq; exempti hodie dimiſſorias Clericis ſecularibus concedere non poſſunt p. 2. Allegat. 7. nu. 7. pag. 45.

Abbates, qui ſubditis ſuis Primam tonſuram, & minores Ordines poſſunt conferre, poterunt cum eiſdem in interſtitijs diſpenſare p. 2. Allegat. 18. num. 3. pag. 111.

Abbates Generales Cōgregationis S. Benedicti Regni Portugaliæ quod priuilegium habeant ſuper mutatione monaſteriorū de vno loco in alium p. 2. Allegat. 26. num. 9. pag. 190.

Abbates aliqui priuilegium habent benedicendi quæcunque veſtimenta, & ornamenta eccleſiaſtica, ac Calices conſecrandi p. 2. Allegat. 27. n. 36. pag. 206.

Abbates ex priuilegio Sedis Apoſtolicæ de conſenſu Ordinarij Sacramentum Confirmationis conferre poſſunt p. 2. Allegat. 30. num. 5. pag. 238.

Abbates non poſſunt eſſe patrini, ſi tamē ſuſcipiant peccabunt mortaliter, at ſpiritualem contrahent cognationem p. 2. Allegat. 30. num. 36. pag. 243.

Abbates, qui Ordinarij ſunt, & habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, poſſunt omnia regulariter, quæ Epiſcopi in ſua Diœceſi, circa ea, quæ ſunt iuriſdictionis p. 2. Alleg. 32. n. 31. pag. 267.

Abbates titulares, & Cōmēdatarij poſſunt remittere denūciationes p. 2. Alleg. 32. num. 32. pag. 267.

Abbates & alij inferiores Prælati habentes iuriſdictionē Ordinariam, & quaſi Epiſcopalem prædicta diſpenſandi, & abſoluendi facultate non gaudent p. 2. Allegat. 39. num. 17. pag. 347.

Abbates Collegiatarum Eccleſiarum, licet habeāt iuriſdictionem in Canonicos, ad reſidentiam cogi poſſunt per Epiſcopos, ſub quorum Diœceſi ſunt p. 3. Alleg. 53. nu. 108. pag. 142.

Abbates habent ius viſitandi Monaſteria Religioſorum ſuorum p. 3. Alleg 73. nu. 23. pag. 432.

Abbates licet non exempti, quibus olim ex præſcripta conſuetudine, vel aliquo priuilegio de Clericis ſuę Diœceſis, vel cumulatiuè cum Ordinario, vel priuatiuè cognoſcere competebat, etiam hodie eadē vti poſſunt iuriſdictione p. 3. Alleg. 81. nu. 7. pag. 508.

Abbates habentes quaſi Epiſcopalē iuriſdictionē habent poteſtatem exequendi defunctorum voluntates p. 3. Allegat. 82. nu. 30. p. 518.

Abbates non poſſunt exigere charita-

tiuum

ciuũ ſubſidium ab Eccleſijs ſecularibus, vel Regularibus monaſterijs ſibi non pleno iure ſubiectis p.3. Allegat. 87. num. 18. pag. 556.

Abbates exempti, qui intereſſe debent Synodo quo amictu,& ornamentis vti debeant p.3. Alleg. 93. nu.9. pag.585.

Abbates habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem,nulliq; Epiſcopo ſubiecti poſſunt in ſuis Diœceſibus licentiam concedere nouitijs ad diſponendum de ſuis bonis temporalibus p.3. Alleg.99. num 6.pag.645.

Abbates,alijq; exercẽtes Epiſcopalẽ iuriſdictionẽ ab Epiſcopis exẽpti poſſunt approbare Sacerdotes ad Confeſſiones audiendas p.2. Alleg.25.nu.5.pag. 173.

Abbatibus,& alijs quibuſcunque quantũuis exemptis iam nõ licet in poſterum intra fines alicuius Diœceſis exiſtentibus, etiamſi nullius Diœceſis,vel exẽpta eſſe dicantur, cuiquam, qui Regularis ſubditus ſibi non ſit,tonſuram, vel minores Ordines conferre p.2. Allegat.3. num. 11. pag.21.

Abbatibus non licet promouere perſonas ſeculares ad minores Ordines habentes litteras dimiſſorias ſuorum Epiſcoporum p.2. Allegat.3. nu.12. pag.21.

Abbas,quem Eccleſia in temporalibus recognoſcit,non poteſt liberas beneficiorum reſignationes admittere p.3. Allegat.69. num.5. pag 359.

Abbas habens poteſtatem dandi licentiã ædificandi Eccleſias intra ſuam Parochiam, habet etiam facultatem præſtandi auctoritatem,& cõſenſum creationi, & acquiſitioni iuriſpatronatus p.3, Alleg.70,nu,31, pag.373.

Abbas poteſt monacho licentiã concedere vt procuratoris munus pro Epiſcopo obire poſſit p. 3. Alleg. 105. num. 10. pag.711,

Abbas datus adminiſtrator Eccleſia Cathedrali vacante,de iure minores Ordines ſubditis illius Epiſcopatus dare poterat, ſicut etiam inuitatus in clauſtris aliorum exemptorum p.2. Allegat.3. num.10. pag.21.

Abbas volens Ordines conferre in caſibus ſibi permiſſis, debet eſſe Presbyter, benedictionẽ habere, ac proprium Monachum ad eos promouere p. 2. Allegat.3. num. 14. pag.21.

Abbas ex benedictione Epiſcopi conſequitur,vt poſſit conferre Ordines minores p.2. Allegat.27. nu.52.pag.210.

Abbas iuriſdictionem habens quaſi Epiſcopalem quando poſſit benedictionẽ populo impertiri p 2. Alleg.27.nu.67. pag. 212.

Abbas Eccleſiæ nulli Epiſcopo ſubiectæ poteſt facultatem concedere aſſiſtendi matrimonijs ſuorum Diœceſanorum p.2. Allegat.32. num. 122. pag. 285.

Abbatissa temporalis non eſt iure benedicenda p.2. Allegat. 27. nu. 62. pag. 211.

Abbatiſſæ in votis ſuarum Monialium diſpenſare non poſſunt p. 2. Alleg. 36. n.14. pag. 328.

Abbatiae monaſteriorum quæ Sedi Apoſt. reſeruatæ ſint p. 3. Allegat.57. n. 91. pag. 241.

Abesse ab Eccleſia iuſte poteſt Epiſcopus occurrente temporali perſecutione perſonæ, & non Eccleſiæ, vel aliarum ouium ſuarum p. 3. Alleg. 53. nu. 8. pag. 119.

Abeſſe à ſua Eccleſia non poteſt Epiſcopus propter perpetuum morbum,ibid. num.9.

Abeſſe non dicitur, qui ſtatim eſt reuerſurus,ibid. num. 92. pag. 139.

Abeſſe vt poſſint Canonici per quatuor menſes poteſt Epiſcopus illis facultatem concedere,ibid.nu.123.pag.144.

Abortvm procurantes, conſultantes, & quocunque modo conſentientes,quibus pœnis per Conſtit. Sixti V. & Gregor. XIV. puniantur p.3.Alleg.51.nu, 136. pag. 93.

Abortum conſulens ei, quæ dubitat eſſe prægnans, non eſt irregularis, ſi non apparet de abortu,ibid. nu.139.pag.94.

Abortui cauſam præbens fit irregularis etiamſi dubium ſit an fœtus eſſet viuificatus, ibid. nu, 141. pag. 95.

Abortui cauſam dans, vel recipiens poculum quando vt homicida puniatur,remiſſiue ibid. num. 142.

Abortum animatum cauſans ſi Eccleſiaſticus fuerit traditur Curiæ ſeculari p.3. Alleg. 110. nu. 20. pag 763.

Digitized by Google

Index rerum,& verborum

ABSENS Epiſcopus an poſſit conferre menſibus Iunij, & Decembris, quos firmos appellamus, ibidem num. 59. pag. 132.

Abſens Parochus ex cauſa rationabili licet peccet ob inobedientiam non petendo licentiam, non tenetur tamen ad reſtitutionem p. 3. Alleg. 53. n. 100. pag 140.

Abſens à ſeruitio ſuæ Eccleſiæ vt poſſit fructus, & diſtributiones lucrari, duo copulatiuè requiruntur, iuſta cauſa abſentiæ, & licentia Ordinarij, ibid. nu. 153. pag. 149.

Abſens per annum à dignitatis Canonicatus, ſeu præbendæ diſtributionibus eſt priuatus, ibidem num. 146. pag. 148.

Abſens cauſa ſtudij diſtributiones quotidianas non percipit p. 3. Alleg. 56. num. 19. pag. 208.

Abſens cauſa ſtudij etiam obtenta licentia à Sede Apoſt. non excuſatur ab amiſſione diſtributionum quotidianarum, ibid. num. 20.

Abſentes ſi ex Statuto non potiantur priuilegijs ciuitatis, ſatis eſt patrem eſſe in Ciuitate, vt filius abſens priuilegijs potiatur p. 2. Alleg. 4. num. 31. pag. 30.

Abſentes pro vtilitate Eccleſiæ diſtributiones quotidianas non amittunt, præcipuè ſtante conſuetudine, quod Canonicus miſſus à Capitulo pro aliquo ſeruitio ipſius Eccleſiæ, ſeù Capituli, percipiat omnes fructus, & quotidianas diſtributiones p. 3. Alleg. 53. n. 171 pag. 152.

Abſentes cauſa ſtudij poſſunt percipere fructus ſuarum præbendarum, etiamſi pluſquam duo Canonici ſint, dummodo id Status Eccleſiæ patiatur p. 3. Alleg 56. num. 25. pag. 209.

Abſenti non currit tempus ad præſentandum in beneficijs p. 3. Alleg. 72. n. 138. pag. 413.

Abſenti à ſeruitio Eccleſiæ ex iuſta cauſa, & pro defenſione iurium ipſius Eccleſiæ, vel ſui beneficij, debentur fructus, & diſtributiones, p. 3 Alleg 53. n. 172. pag. 153.

Abſentia trium dierum à Conuentu interrumpit annum probationis p. 3. Alleg. 101. num. 25. pag. 660.

Abſentiæ cauſam legitimam non eſt neceſſe aſſignare, nec licentiam à Prælato obtinere pro abſentia trium menſium à Concilio Trid. conceſſorum, dummodo omnes Canonici eodem tẽpore non abſint. p. 3. Alleg. 53. n. 118. pag. 143.

Abſentiam trium menſium Canonicis conceditur ſi conſtitutiones Eccleſiæ ſeruitium totius anni requirant, ibid. num. 121. pag. 144.

ABSOLVTIO Sacramentalis præſtita à non Sacerdote, qui tamen communiter pro Sacerdote habebatur, nulla eſt p. 2. Alleg. 2. num. 12. pag. 15.

Abſolutio Sacramentalis etiam in mortis articulo à non Sacerdote valide præſtari non poteſt, etiamſi deſit Sacerdos p. 2. Alleg. 2. num. 13. pag. 15.

Abſolutio Sacramentalis præſtita ab eo, qui non erat approbatus à legitimo Superiore, eſt inualida, quamuis communi errore approbatus cenſeretur p. 2. Alleg. 25. num. 43. pag. 182.

Abſolutione ab excommunicatione ratione articuli mortis, vel cuiuſuis impedimenti imponenda eſt obligatio ſub iuramento, vt ceſſante morbo, vel eo impedimento ſe præſentet Superiori, niſi illud impedimentum ſit perpetuum p. 2. Alleg. 41. nu. 15. pag. 380.

Abſolutio Papæ ab aliquo caſu Bullæ in Cœna Domini nõ comprehendit eos, qui non deſtiterunt p. 3. Allegat. 50. num. 79. pag. 21.

Abſolutionem Sacramentalem inter abſentes per litteras poſſe fieri aſſerentes incidunt in excommunicationem Papalem par. 3. Allegat. 50. num. 163. pag. 38.

Abſolutio quomodo ſit impertienda ſuper caſu reſeruato, quando ſit Confeſſio ei, qui facultatem non habet abſoluendi ab illo par. 3. Alleg. 52. nu. 12. pag. 108.

Abſolutio Concil. ſeſſ. 24. de reform. cap. 6. committi poteſt ab Epiſcopo non tamen à Vicario Generali, aut Pœnitentiario, vel Vicario ad id ſpecialiter deputato p. 3. All. 55. n. 25. pag. 201.

Abſo-

Digitized by Google

Abſolutus in foro conſcientiæ à crimine hæreſis poteſt accuſari in foro iudiciali, nec tueri ſe poteſt exceptione receptæ pœnitentiæ in foro interiori p. 2. Allegat. 40. nu. 29. pag. 369.

Abſolutio Epiſcopi an ſit danda à duodecim Epiſcopis, & Metropolitano, ac diffinienda per Papam ſicut condemnatio p. 3. Allegat. 112. num. 13. pag. 779.

Absolvere ab omni cenſura legis non reſeruata pertinet ad Epiſcopos p. 2. Alleg. 1. nu. 8. pag. 3.

Abſoluere, qui valet à cenſura, non poteſt eandem ad tempus ſuſpendere p. 2. Allegat. 38. nu. 5. pag. 338.

Abſoluere poteſt ſubditum ſuum Epiſcopus extra territorium exiſtens p. 2. Alleg. 6. nu. 17. pag. 43.

Abſoluere præſumentes à caſibus Bullæ in Cœna Domini excommunicantur p. 3. Alleg. 50. nu. 78. pag. 21.

Abſoluere poteſt à caſibus reſeruatis, qui eos reſeruauit p. 3. Alleg. 52. num. 1. pag. 106.

Abſoluere à crimine hæreſis etiam de licentia Epiſcopi non poteſt Vicarius Generalis par. 3. Allegat. 54. nu. 86. pag. 179.

Abſoluere ab irregularitatibus, & ſuſpenſionibus ex delicto occulto prouenientibus ſine particulari conceſſione non poteſt Vicarius Generalis p. 3. Allegat. 54. num. 107. pag. 181.

Abſoluere à caſibus reſeruatis per ipſum Epiſcopum ex Generali conceſſione non poteſt Vicarius Generalis p. 3. Allegat 54. num. 116. pag. 182.

Abſoluere condemnatum inquiſitum non poteſt Vicarius Generalis p. 3. Allegat. 54. num. 118. pag. 182.

Abſoluere à quibuſcũq; peccatis in mortis articulo poteſt quilibet Sacerdos abſq; ſui Epiſcopi licentia p. 2. Allegat. 25. nu. 49. pag. 184. Licet degradatus, excommunicatus, irregularis, vel hæreticus eſſet num. 50. & quamuis adeſſet ſuperior, vel de facili poſſet haberi num. 51.

Abſoluere non poteſt Epiſcopus à ſuſpenſione temporaria intra tempus, nec virtute decreti Concilij Trid. ſeſſ. 24. de reform. cap. 6 p. 2. Alleg. 32. nu. 167. pag. 296.

Abſoluere à ſuſpenſione à beneficio poteſt Epiſcopus, vel eius Vicarius, ibid. num. 191. pag. 302.

Abſoluere poteſt Epiſcopus excommunicatos pro violenta manuum iniectione in Clericos, quando percuſſio eſt leuis p. 2. Alleg. 41. nu. 2. pag. 378.

Abſolui non poſſunt incurrentes in excommunicationem Bullæ in Cœna Domini ab alio, quàm à Romano Pontifice, non obſtantibus priuilegijs, &c. p. 3. Alleg. 50. nu. 80. pag. 22.

Abſolui poteſt ſubditus ab Epiſcopo loci vbi moratur, à ſententia iuris, quam incurrit in alia diœceſi p. 3. Alleg. 50. nu. 182. pag. 47.

Abſoluendi facultas Epiſcopis videtur conceſſa quoties conditor Canonis cẽſuræ abſolutionem non reſeruauit p. 2. Alleg. 33. nu. 17. pag. 312.

Abſoluendi facultas ab omnibus caſibus Epiſcopo reſeruatis non extenditur ad caſus contentos in Bulla Cœnæ p. 3. Alleg. 50. nu. 178. pag. 46.

Abſoluendi cui conceditur facultas à caſibus Summo Pontifici reſeruatis, poterit etiã abſoluere à cenſuris illi reſeruatis p. 3. Alleg. 50. num. 179. pag. 46.

Abſoluendi ab omnibus cenſuris, qui obtinuerit poteſtatem à ſummo Pontifice, poterit etiã abſoluere à cẽſuris ei reſeruatis p. 3. Alleg. 50. n. 180. pag 46.

Abſoluendi conceſſa generalis facultas à Summo Pontifice ab omnibus cenſuris, ſiue ab omnibus excõmunicationibus ſibi reſeruatis, an extendatur ad caſus, & excomunicationes, quas Epiſcopi in ſpecie ſibi reſeruarunt? p. 3. Allegat. 52. nu. 7. pag. 107.

Abſoluendi cõceſſa facultas à caſibus reſeruatis ſimpliciter extenditur ad præterita, & futura p. 3. Alleg. 52. num. 9. pag. 108.

Abſoluendus an ſit ille, qui orationem Angelicam, & Dominicam, Symbolumq; Fidei, ac præcepta Decalogi ediſcere non curat p. 3. Allegat. 76. nu. 40. pag. 474.

Abstemii quando poſſint ordinari p. 2. Alleg. 42. nu. 54. pag. 394.

A-

Index rerum, & verborum.

Abstinentia à vino laudabilis valde eſt tam in viro, quàm in fœmina p. 1. tit. 2. gloſ. 11. nu. 13. pag. 174.

Accuſatio criminalis inducit capitalem inimicitiam p. 2. Alleg. 41. num. 12. pag. 380.

Accuſare quilibet poteſt ſodomitam p. 2. Alleg. 44. nu. 11. pag. 403.

Actiones & ſigna ſacra, quæ in conſecratione Epiſcopi fiunt, quid ſignificent oſtenditur p. 1. tit. 1. c. 5. num. 9. pag. 45.

Actus vnicus contrauentionis priuilegio contrarius quando videatur ſufficiens ad priuilegium amittendum p. 2. Allegat. 26. num. 15. pag. 193.

Actus à principio nullus, nullum producit effectum p. 2. Alleg. 32. num. 145. pag. 290.

Actus extraiudiciales valide fiunt diebus feriatis p. 3. Alleg. 71. nu. 145 pag. 414.

Actus meræ voluntatis non præſcribitur, ibid num. 20. pag. 195.

Administrationem ſuarum Eccleſiarum Prælati recipientes abſque litteris authenticis Sedis Apoſt. ſuæ promotionis, vel confirmationis, ſuſpenduntur ab adminiſtratione fructuum earundem Eccleſiarum p. 3. Alleg. 111. num. 34. pag. 774.

Adminiſtratores etiam laicos quorumcunq; piorum locorum poteſt Epiſcopus compellere ad reddendam rationẽ ſuæ adminiſtrationis p. 3. Allegat. 82. n. 32. pag. 518.

Adminiſtratores etiam laici bonorum Eccleſiæ ſi inueniantur debitores in rationibus reddendis coram Epiſcopo, poterunt per eum compelli ad ſoluendum p. 3. Alleg. 82. n. 33. p. 518.

Adminiſtrationis genus in Eccleſia militanti inſtar triumphantis Eccleſiæ fuit inductum p. 1. tit. 1. cap. 6. n. 1. pag. 49.

Adminiſtrare Epiſcopatum non poteſt Epiſcopus prouiſus, niſi litteris expeditis, & oſtenſis p. 3. Allegat. 54. n. 161. pag. 191.

Aduocati hac tempeſtate plures ſunt ad bonas cauſas male perdendas p. 3. Alleg. 79. num. 15. pag. 496.

Aduocati, qui recte, & iuſte vtuntur legibus, multùm merentur apud Deum, ibid. num. 16. pag. 497.

Aduocationis officium vtile, ac neceſſarium Reip. eſt, ibid. nu. 21.

Aduocati militibus, & equitibus comparantur, ibid. num. 22. pag. 498.

Aduocatus debet ſemper verax eſſe in ſermone, iuſtus in iudicio, plenus in conſilio, ibid. nu. 24.

Aduocatus actoris in prima inſtantia, non poteſt eſſe Rei in ſecunda, & vice verſa, ibid. num. 27.

Aduocatus non poteſt cum cliente pactum de quota litis facere, ibid. nu. 28.

Aduocatus domum exiens debet habere ſumptus à ſuo clientulo, antequam à domo pedem moueat, ibid. num. 29. pag. 499.

Aduocatus pro modico aduocans contemptibilis habetur, ibid. num. 30.

Aduocatus ſecundum ſuæ ſcientiæ probitatem poteſt mercedem quærere etiam abſque librorum reuolutione n. 31.

Aduocato ſalarium debetur etiam cauſa finita per concordiam, ibid. num. 40. pag. 501.

Aduocati, & procuratoris munus, vt etiã pro ſe obire poſſint, non poteſt Epiſcopus religioſis licentiam concedere p. 3. Alleg. 106. nu. 10. pag. 711.

Aduocati ſalarium, vide Salarium aduocati.

Aedificari non poteſt Eccleſia ſine Epiſcopi conſenſu p 2. Alleg. 26. num. 1. pag. 187.

Aedificare Eccleſiam ſi voluerint Religioſi exempti in loco non exempto, tenentur Epiſcopi Diœceſani conſenſum requirere, ibid num. 3. pag. 188.

Aedificare poſſunt Eccleſias ſine Diœceſani Epiſcopi conſenſu Fratres Ordinis Camerlitarum Diſcalceatorum, Monachi Congreg. B. Mariæ Fulienſis & Superiores Congreg. Regulariũ S. Pauli decollati, ibid. num. 4.

Aedificationis locum aſſignat Epiſcopus, Crucem figit, lapidemq; ponit primarium, ibid. num. 2.

Aedificans Eccleſiam ei dotem cõpetentẽ conſtituere debet p 2. Alleg. 27. n. 3. p. 199. & p. 3. Alleg. 64. n. 3. pag. 332.

Aedificationi Monaſterij per teſtatorem relicti aſſenſum, & auctoritatem Vicarius

Digitized by Google

carius generalis Epiſcopi ſine eius licentia interponere nequit p. 3. Alleg. 54. n.89. pag. 170.

Aedificans Eccleſiam ſi illam à principio non dotauit, poteſt compelli ad illam dotandam, aliàs non dotando amittit iuspatronatus p. 3. Alleg. 70. num.4. pag. 370.

AEGER, aut quacunq; corporis impotentia impeditus quando ab excommunicatione pro violenta manus iniectione in Clericum poſſit per Epiſcopū abſolui p. 2. Alleg.41.n.25.pag.382

Aegri qui dicantur, ibid. n.26.

AEGYPTIANAM de bona, vel mala fortuna interrogare, quando ſit peccatum p.3. Alleg. 51.nu.131.pag.92.

AEQVALITATE data in votis patronorum præſentantium ad beneficia non tamen in meritis inſtituendorum, magis idoneus debet inſtitui p.3.Alleg.72.n.200 pag. 425.

AERIS intemperies nō excuſat Parochū à reſidentia Parochialis p. 3. Alleg.53. num.90. pag.139.

AETAS 30 annorum completorum requiritur in promouendo ad Epiſcopatum p.2. Alleg.1.nu.25. & 28. pag.8.

Aetas ad ſuſcipiēdū quemlibet ex Sacris Ordinibus quæ ſit neceſſaria oſtēditur p.2. Alleg. 16.à n.1 pag.100.cum ſeq.

Aetatis ob fragilitatē mitius quis punitur p. 2. Alleg.41. n. 21. pag.381.

Aetas tenera delinquentis non excuſat à pœna criminis ſodomiæ p.2. Alleg.44. n. 12. pag. 403.

Aetatis quadraginta annorum defectus in Pœnitentiario non obſtat, vbi aliàs aptior pro loci qualitate reperiri non poteſt, in ciuitate ſcilicet, aut Diœceſi, p.3. Alleg.55. n.8. pag.199.

Aetas viginti duorum annorum, quæ requiritur ad dignitates in Cathedralibus, debet eſſe completa, & non ſufficit ſi vigeſimus ſecundus annus ſit inceptus p.3. Alleg.60. n.66. pag.302.

Aetas quatuordecim annorum, quæ deſideratur ad beneficium ſimplex, requiritur etiamſi illud daretur per viam præſentationis, electionis, aut alterius cuiuſcumque præſentationis, ibid. n.79. pag. 306.

Aetas viginti quinque annorum non requiritur ad Parochialem vnitam acceſſorie & perpetuò, ſed ſufficit illa, quæ ad principalem requiritur p. 3. Alleg. 66. n. 45. pag.350.

AFFECTIO per appoſitionem manus Papę non intrat quando reſignatio eſt nulla p. 2. Alleg.19.nu 38.pag.125.

AFFINITAS ex copula licita dirimit matrimonium vſque ad quartum gradum p 3. Alleg.51. nu.164.pag. 100.

Affinitas ex copula illicita dirimit matrimonium vſque ad ſecundum gradum, ibid. num.165. pag.101.

Affinitatis gradus quomodo computentur, ibid.num.166.

Affinitas vt cōtrahatur requiritur ea copula, quæ ſit ſufficiens ad generationē, ibid num.167.

Affinitas oritur ex copula cum fœmina inuita, ignorante, dormiente, ebria, vel inſana, ibid. num.169.

Affinitatem non inducit ſemen alicuius viri ope dæmonis in vterum fœmineū delatum, ibid. num.170.

Affinitas non contrahitur ſi caſu ad ſe traheret vterus fœmineus ſemen viri cum ea ludentis, ibid. num. 171. pag. 102.

Affinitas oritur ex copula cum effuſione veri ſeminis, qualis non eſt eunuchorum, ibid. num.172.

Affinitas nō oritur ex copula ſodomitica ibid. num.173.

Affinitas non oritur ex matrimonio per verba de pręſenti copula non ſequuta, ſed impedimētū vlterioris gradus, ibid. num. 175.

AGENS omne agit ſibi ſimile p 1. tit.2. gloſ.3. nu. 12.pag.105.

AGNOS Dei à Summo Pont. conſecratos qui depinxerit incidit in excommunicationem Papalem p. 3. Allegat.50. nu.150.pag.36.

ALEATORES ſunt infames p.2. Alleg. 43. nu.11.pag.398.

Aleatoribus facta beneficiorum collatio, ſi publici ſint, eſt nulla, ſi occulti venit irritanda ibid. nu. 12.

ALEXANDER de Franciſcis, vulgò hebraius nuncupatus, Ordinis Prædicatorum à Clemente VIII. ad Epiſcopatum

Digitized by Google

tum promotos fuit p.1.tit.2.gloſ.17. num 9. pag.198.

Alexandria ciuitas eſt in Aegipto, Africæ contermina, magna, & illuſtris p.1. tit.3. cap.4. num.1.

Alexandria ante Chriſti aduentum annis viginti ſupra CCC. ab Alexandro Macedone cognita, & cognominata fuit, ibid.num.2.

Alexandrina Eccleſia Patriarchali honore fungitur, quia B. Petri nomine à Marco Euangeliſta eius diſcipulo conſecrata fuit p.1. tit.3. cap.1. n.5.

Alexandrina Eccleſia ideo præcedit Antiochenam antiquiorem, quia Auguſtalis dicebatur & magnificentia præ cęteris inſignis, ibid. num. 15.

Alexandrini Patriarchę ſedes cur, & à quo Alexandriæ poſita fuerit, oſtenditur ibid. num.3.

Alexandrinus Patriarcha, quibus præſit prouincijs, oſtenditur ibid. nu. 4.

Alexandrinum Patriarcham cur Antiochenus non præcedat, oſtenditur p.1. tit.3. cap 5. num.4.

Alienari nõ poſſunt bona ad cuius titulũ fuit quis ordinatus p.2. Allegat. 19. nu.75. pag.133.

Alienatio patrimonij, aut extinctio penſionis, ad cuius titulum fuit quis promotus, eſt inualida, ibid. num. 77.

Alienatio ſeu renunciatio patrimonij an valeat facta ſine Epiſcopi licentia ſi ordinatus habet beneficium, ſeu aliàs vnde cõmode viuere poſſit, ibid. n.88. pag. 134.

Alienationis appellatione venit promiſſio de vẽdendo, ibid. nu. 79. pag. 133

Alienationis appellatione venit tranſactio ex parte rem dimittentis, ibidem num. 80.

Alienare prohibitus non poteſt permutare, ibid. num. 83. pag. 134.

Alienare qui non poteſt, non poteſt hypothecare, ibid. nu. 86.

Alienationibus, ſeu tranſactionibus rerum Eccleſiaſticarum Vicarius generalis abſque ſpeciali mandato decretum interponere non poteſt p. 3. Alleg. 54. nu. 106. pag. 181.

Alienatio rerum Eccleſiæ fieri nequit, præſertim ab inferioribus ſine iuſta cauſa, quamuis ſolemnitas concurrat p. 3. Alleg 85. nu. 10. pag. 540.

Alienandi omnes modi etiam in caſu licito, & ſeruatis iuris ſolemnitatibus inconſulto Romano Pont. hodie regulariter prohibentur p. 3. Alleg. 53. nu. 2. pag. 598.

Alienare prohibitus ſi locet ad longum tempus locatio in totum vitiatur, ibid. nu. 14. pag. 600.

Alienari poſſunt Eccleſiarum res cauſa neceſſitatis ipſarum Eccleſiarum, vt ſi debitum vrgeat ab ipſis Eccleſijs contractum, vel cauſa pietatis, aut pro redemptione captiuorum, aut alimonia pauperum, vel quãdo res eſſent inutiles, aut incommodæ ipſis Eccleſijs, ibid. nu. 23. pag. 604.

Alienari poſſunt Eccleſiarum res ex cauſa maioris vtilitatis, ibid. nu. 24.

Alienabilis cum ſolemnitate res ſemel effecta, efficitur perpetuò alienabilis abſque ſolemnitate, dummodo ſolitum non alteretur, ibid. num. 32. pag. 606.

Alienari poſſunt ſine ſolemnitatibus res Eccleſiæ quando ſumma alienandi neceſſitas inſtaret, & Papa de facili adiri non poſſet, ibid. nu. 58. pag. 611.

Alienari poſſunt Eccleſiarum res in remunerationem meritorũ, ibid. n.62. pag. 612.

Alienare, aut in perpetuam emphyteuſim concedere non poteſt Prælatus ea, quæ ſunt de menſa Eccleſiæ, ibid. num. 69. pag. 613.

Alienans Epiſcopus bona Eccleſiarum abſque licentia Summi Pont. ſuſpenditur ab ingreſſu Eccleſiæ par. 3. Allegat. 111. num. 36. pag. 774.

Alimentorum appellatione veniunt expenſæ factæ cauſa ſtudij p. 2. Alleg. 20. num. 8. pag. 138.

Alimenta etiam à laicis coram Epiſcopis peti poſſunt p. 3. Alleg. 82. num. 9. pag. 512.

Alimentorum cauſa dicitur cauſa pia, ibid. nu. 10.

Alimentorum legatum dicitur pium, quando fit pauperibus, ibid. n. 11.

Alphonsus I. Portugaliæ Rex quinque Chriſti ſtigmata in cælo oſtenſa in Re-

gia

gia inſignia inſigni pietate ſuſcepit p. 1. tit.3.cap.2. nu. 61.

Alphonſus Primus Portugaliæ Rex pro confirmatione ſui Regij tituli recurſum habuit ad Summum Pont. non quidem ex eo quòd neceſſarius eſſet: ſed quia deuotione, pietate, & animi gratitudine voluit libens, & abſque vlla obligatione ciuili ſe eiuſdē Chriſti Vicario B. Petro, & ſucceſſori in ſuum militem peculiari quadam, ſed ſpirituali ſolum ſubiectione, ſubmittere, ibid. nu. 64.

Alphonſi Aragoniæ Regis iudicium pro cognoſcenda matre ex duabus infantem petentibus p. 3. Alleg. 51. nu. 112. pag. 88.

Altare dicitur quaſi alta res, ſeu alta ara p. 2. Alleg. 27. nu. 20. pag. 202.

Altare eſt duplex, aliud ſtabile, ſeu fixum; aliud vero portatile, ibid. nu. 21.

Altare ſaltem maius debet orientem mundi partem reſpicere, ibid. nu. 22.

Altaria ab Epis conſecrantur, ibid. n. 23.

Altare debet eſſe lapideum, non autem ligneum, ibid. nu. 24.

Altare portatile quando exacretur, & deſinat eſſe Sacrum, ibid. nu. 25.

Altare fixū, & ſtabile quando deſinat eſſe Sacrum ibid. nu. 26. pag. 203.

Altare an polluatur ſi per Epiſcopum excommunicatum conſecrata ſeu benedicta ſit Eccleſia, ibid. nu. 28.

Altari portatili vt quis valeat celebrare, an poſſit hodie Epiſcopus facultatem concedere p. 2. Alleg. 23 à n. 6. pag. 151. & ſeq.

Alternativa non gaudet Epiſcopus in ſua Diœceſi non reſidens, quamuis abeſſet pro officio Inquiſitoris generalis p. 3. Allegat. 53. nu. 34. pag. 125.

Alternatiua non fruitur Epiſcopus abſens etiam ex cauſa à Concilio approbata, ibid. nu. 35.

Alternatiuam ob abſentiam amittens Epiſcopus an retineat aliquod tempus ad conferenda beneficia, ibid. nu. 36.

Alternatiua non gaudet Epiſcopus in illo menſe, etiam ad illum ſpectante, in cuius principio abſens fuit, ibid. nu. 46. pag. 128.

Alternatiua non eſt mera, & ſimplex remotio obſtaculi, ſed quaſi contractus inter Papam, & Epiſcopum, ibid. n. 51. pag. 129.

Amasia, quæ ſe tranſtulit ad domicilium concubinarij intentione ibi commorandi maiore parte anni, poteſt coram parocho loci celebrare matrimonium, non cum amaſio, ſed cum alio extraneo par. 2, Allegat. 32. num. 68. pag. 275.

S. Amandus pane hordeaceo, & aqua quindecim annos manſit ad ſepulchrum B. Martini p. 1. tit. 2. gloſ. 5. nu. 16. pag. 124.

S. Ambrosius noctu ſeceſſit, ac ſe occultauit, ne fieret Epiſcopus p. 1. tit. 2. gloſ. 1. nu. 16. pag. 88.

S. Ambroſius temperantiæ ſtudium coluit p. 1. tit. 2. gloſ. 5. nu. 17. pag. 124.

S. Ambroſius vndecim annis in Curijs, & in foro cauſas egit p. 3. Allegat. 79. nu. 19. pag. 497.

S. Ambroſius vt captiuos redimeret vaſa Dominica conflauit p. 1. tit. 2. gloſ. 9. nu. 15. pag. 155.

Amentes licite poſſunt confirmari p. 2. Alleg. 30. nu. 21. pag. 261.

Amos Abbas Patriarcha ordinatus ſibi magnum onus, & intolerabile iniunctum eſſe profitetur p. 1. tit. 2. gloſ. 2. nu. 8. pag. 94.

S. Ammonius ne ad Epiſcopalem conſecrationem adduceretur auriculam ſibi amputauit, linguamq; ſibi reciſſurum eſſe adiurans, ſi adhuc inſtarent p. 1. tit. 2. gloſ. 1. nu. 20. pag. 88.

Anni biſſexti dies an ſit computandus pro legitima ætate ad Ordines requiſita p. 2. Alleg. 16. nu. 2. pag. 101.

Annus biſſentilis an ſit integre ſintendus ad profeſſionem emittendam oſtenditur p. 3. Alleg. 101. nu. 20. pag. 659.

Annorum quadraginta defectus in Pœnitentiario non obſtat, vbi aliàs aptior pro loci qualitate reperiri non poteſt, in ciuitate ſcilicet, aut diœceſi par. 3. Alleg. 55. num. 8. pag. 199.

Anni quadraginta in Pœnitentiario debent eſſe completi, ibid. nu. 9.

Anni quinquaginta poſſeſſionis, quæ per ſcripturas authenticas requiritur in pro-

probatione iuriſpatronatus ex vſurpatione, debent ſumere initium ab illo die, quo apparet factam fuiſſe primam præſentationem vſque ad diem litis poſtremò motæ p. 3. Alleg. 72. nu. 59. pag. 398.
Annus 1582. à quo Gregor. XIII. abſtulit decem dies integer reputatur ad Sacros Ordines, & ad quæcunq; officia, vel beneficia p. 3. Alleg. 101. nu. 21. pag. 660.
Annus probationis, vide Probationis annus.
Angeli dicuntur Epiſcopi, quia mittuntur, vt nuntij prædicaturi verbum Dei, p. 1. tit. 1. cap. 2. nu. 16. pag. 16.
Anima pulchra ſæpe in pulchro reſidet corpore p. 2. Alleg. 42. num. 6. pag. 386.
Animari fœtus in homine dicitur per infuſionem animæ rationalis, quæ in maſculo fit poſt 40. dies, in fœmina vero poſt 80. p. 3. Alleg. 51. nu. 137. pag. 94.
Animatus fœtus præſumitur poſt 40. dies ſi dubitetur an maſculus ſit, vel fœmina, ibid. nu. 138.
Animus non niſi iuramento probari poteſt p. 2. Alleg. 32. nu. 23. pag. 265.
Animus perpetuò manendi in aliquo loco colligitur ſi verbo, vel facto volens domicilium contrahere, ſuam declarauit voluntatem, vel ibi emit domum, aut aliam poſſeſſionem, cum translatione maioris partis bonorum, p. 2. Alleg. 4. nu. 27. pag. 29.
Animum recedendi à ciuitate non habet ille, qui in ea relinquit filios, ibid. n. 30. pag. 30.
Animus malitioſe impedientium coniecturis detegitur, & iureiurando præſtito cognoſcitur, p. 2. Alleg. 32. nu. 22. pag. 265.
Annonae victualia vt iuſto pretio vendantur pertinet ad Epiſcopum p. 3. Alleg. 82. nu. 6. pag. 512.
Anulus Sacer nouo Epiſcopo traditur, vt Sanctam Eccleſiam ſponſam ſuam intemerata fide ornatus cuſtodiat p. 1. tit. 1. cap. 5. nu. 15. pag. 47.
Antiochena Eccleſia Patriarchali honore fungitur, quia prima fuit Beati Petri Sedes p. 1. tit. 3. cap. 1. num. 6.
Antiochia primùm ſedit Beatus Petrus, antequam Romam Cathedram transferret, ibid. nu. 11.
Antiochia princeps erat, & Metropolis totius Syriæ, ibid. nu. 16.
Antiochia Syriæ Metropolis, p. 1. tit. 3. cap. 5. nu. 1.
Antiochia quibus nominibus olim dicta fuerit, oſtenditur ibid. nu. 2.
Antiocheno Patriarchæ Sedes ſubiectæ referuntur ibid. nu. 5.
Antiphonam ratione oneris beneficij alteri Eccleſiæ annexi filius illegitimus in eadem Eccleſia, vbi parens habet beneficium, canere non poteſt p. 3. Alleg. 65. nu. 21. pag. 340.
Antiquiori, & nobiliori competit locus honorabilior, quod ſi ab eo deturbetur fit ei iniuria, quam de facto poteſt propellere p. 3. Alleg. 78. n. 41. pag. 492.
Antiquum in materia probationis illud dicitur, quod excedit tempus centum annorum, par. 3. Alleg. 72. num. 35. pag. 394.
Antiſtites appellantur Epiſcopi, quia ante alios ſtantes præeminent populo p. 1. tit. 1. cap. 2. nu. 6. pag. 14.
Antonius Barboſa parentis Auctoris auunculus magnus laudatur, p. 3. Alleg. 91. nu. 9. pag. 576.
Apoſtatae in abſolutione obtinenda ſequuntur hæreticorum conditionem p. 2. Alleg. 40. nu. 14. pag. 364.
Apoſtatæ ſunt hæretici, ibid. nu. 15.
Apoſtatæ etiamſi poſtea ab Inquiſitoribus appoſita pœnitentia reconcilientur non deſinunt eſſe infames, par. 2. Allegat. 43. nu. 9. pag. 398.
Apoſtolos omnes reſpectu conſecrationis, & Ordinis licet Dominus pares fecerit, non tamen eos reſpectu iuriſdictionis æquales conſtituit, ſecundum vnam opinionem p. 1. tit. 1. cap. 1. num. 19. pag. 8. probabilior tamen tenet eos immediate à Chriſto Domino æqualem poteſtatem in totum Orbem habuiſſe, ibid. nu. 29. pag. 10.
Apoſtolorum dignitas, & iuriſdictio perſonalis erat, vtpote eis propter neceſ-

ſitatem illius temporis, & primæ fundationis Eccleſiæ ſpeciali priuilegio à Chriſto Domino commiſſa, ibid. n. 33. pag. 11.

Apoſtoli auctoritate accepta à Chriſto Domino in ſui locum Epiſcopos elegerunt, & crearunt, p. 1. tit. 1. cap. 3. nu. 1. pag. 21.

Apoſtoli ſub Chriſti diſciplina ſectati ſunt victus tenuitatem par. 1. tit. 2. gloſ. 5. nu. 13. pag 123.

Apoſtoli, excepto Petro, inter caſtos agmen ducunt p. 1. tit. 2. gloſ. 8. n. 10. pag. 144.

Apoſtoli potiori, ac ſublimiori gradu, & præmio gloriæ fruuntur, quia priores in Fide recipienda extiterunt p. 1. tit. 3. cap. 8. n. 20.

Apoſtolorum limina, vide Limina Apoſtolorum.

Apostolicam Sedem an licitũ ſit è Roma transferre, remiſsiuè p. 1. tit. 3. cap. 2. n. 13.

Apoſtolicam Sedem petentes, vel ab ea recedentes, & ſine iuriſdictione vexantes in Curia commorantes excommunicantur in Bulla Cœnæ Domini p. 3. Alleg. 50. n. 66. pag. 18.

Apoſtolicæ Sedis, & quorumcumq; Eccleſiaſticorum iuriſdictionem vſurpátes, vel etiam fructus ſequeſtrantes excommunicantur in Bulla Cœnæ Domini, ibid. n. 74. pag. 20.

Apoſtolica Sede vacante omnes menſes ſunt Ordinarij p. 3. Alleg. 57. n. 192. pag. 263.

Apoſtolicus aſſenſus, vide Aſſenſus Apoſtolicus.

Appellantes à Pontifice ad futurum Concilium, eorumq; fautores excommunicantur p. 3. Alleg. 50. num. 59 pag. 16.

Appellantes à grauamine, vel futura executione litterarum Apoſtolicarum ad laicam poteſtatem excommunicantur p. 3. Allegat. 50. n. 70. pag. 18.

Appellari poteſt à denegatione diſpenſationis denunciationum, ſaltem quoad effectum deuolutiuũ p. 2. Alleg. 32. n. 52. pag. 271.

Appellatio an detur à Vicario foraneo ad Epiſcopum? p. 3. Alleg. 54. n. 21. & 22. pag. 164.

Appellationis ſubſtantia exigit, vt de inferiori ad Superiorem deferatur, non ad æqualem, vel ad eundem p. 3. Alleg. 54. n. 45. pag. 171.

Appellatio de Vicario generali Epiſcopi ad ipſum Epiſcopum non datur p. 3. Allegat. 54. n. 46. pag. 171.

Appellatio de Vicario Epiſcopi ad Epiſcopum, etiam partibus conſentientibus, non datur, imò proceſſus inde ſequutus nullus, & inefficax eſt p. 3. Alleg. 54. n. 48. pag. 172.

Appellatio datur ad Epiſcopum ab interlocutoria Vicarij p. 3. Alleg. 54. n. 50.

Appellatio cauſarum, quæ in generali Vicariatus commiſſione non continétur, datur de Vicario ad Epiſcopum p. 2. Allegat. 54. n. 52.

Appellationis omiſſo articulo conſentire non poteſt Vicarius generalis, vt Metropolitanus cognoſcat in principali negotio, p. 3. Allegat. 53. num. 119. pag. 181.

Appellari poteſt ab Epiſcopo differente inſtituere ſine cauſa legitima, præcedente trina interpellatione p. 2. Alleg. 72. n. 194. pag. 423.

Appellatio in Viſitatione etiam ad Sedem Apoſtolicam interpoſita, non impedit, aut ſuſpendit illius executionem, dummodo procedatur ſine proceſſu, & ſine ſcriptis p. 3. Allegat. 73. num. 32. pag. 433.

Appellatio admittitur in viſitatione à ſententia definitiua, quæ ſuſpendit iudicatum par. 3. Allegat. 73. num. 33. pag. 434.

Appellatio dabitur à viſitatione ſi Epiſcopus procedat in exemptos, ſeu alios priuilegiatos contra eorum priuilegia p. 3. Alleg. 73. nu. 34. pag. 434.

Appellare quando contigerit in viſitatione ab Epiſcopo ſuffraganeo; etiam tanquam Sedis Apoſtolicæ delegato, debet eſſe ad Metropolitanum quoad deuolutiuam, non quoad ſuſpenſiuam p. 3. Allegat. 73. nu. 35. pag. 434.

Appellatio à mandato de reſidendo in viſitatione edito non datur ad effectum ſuſpenſiuum, ſed ad deuolutiuum p. 3. Allegat. 73. nu. 37. pag. 434.

Appellans à iudicio, ſeu electione examinato-

Digitized by Google

natorum, quomodo audiendus ſit p. 3. Alleg. 60. nu. 104. pag. 312.

Appellare an liceat à decreto erectionis Parochialis factæ per Epiſcopum? p. 3. Alleg. 68 nu. 3. pag. 355.

Appellans à decreto reddendæ rationis ſuæ adminiſtrationis, licet admittatur appellatio, non impeditur tamen exequutio p. 3. Allegat. 75. nu. 62. pag. 465.

Appellatio non impedit redditionem rationum piarum diſpoſitionum p. 3. Allegat. 82. nu. 39. pag. 519.

Appellatio interponitur ad Metropolitanum ex ſententia prolata ab Epiſcopo in caſu, quo proceſſit etiam tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatus p. 3. Allegat. 92. nu. 13. pag. 581.

Appellatio quoad effectum deuolutiuum ab Epiſcopo viſitante, etiam tanquam Sedis Apoſtolicæ delegato, interponitur ad Metropolitanum p. 3. Alleg. 92. n 14. pag. 582.

Appellari poteſt à commiſſis arbitrio Iudicis ſi partem lædit, aut grauat p. 3. Allegat. 96. nu. 5. pag. 618.

Appellatio à ſententia Conſeruatoris eſt admittenda par. 3. Alleg. 106. num. 33. pag. 735.

Appellari poteſt ad Patriarchas in omnibus cauſis ſuarum prouinciarum p. 1. tit. 3. cap. 1. num. 26.

Appellatio gradatim non omiſſo medio, eſt interponenda, ibid. nu. 27.

Approbatvs ab Epiſcopo, Vicario generali, vel habentibus quaſi Epiſcopalem per examen, vel alia ratione, debet eſſe Sacerdos approbatus ab Epiſcopo iam confirmato, & habente ſubditos, vt valide adminiſtret Pęnitentiæ Sacramentum p. 2. Alleg. 25. num. 3. cum ſeqq. pag. 172.

Approbatus ad Confeſſiones cenſetur, cui Epiſcopus curam animarũ ad tempus tradidit, etiamſi illum non ſubiecerit examini, ibid. nu. 6. pag. 173.

Approbatus dumtaxat cenſetur prouiſus de Parochiali Eccleſia per concurſum in ea ciuitate, vel oppido, vbi ſita eſt Parochia, ibid. nu. 8.

Approbatus ab Epiſcopo abſque iudicio, vel contra iudicium non cenſetur approbatus, ibid. nu. 19. pag. 176.

Approbandus Sacerdos eſt ab Antiſtite loci, vbi ſit Confeſſio, ibid. num. 14. pag. 174.

Approbatio ad Confeſſiones audiendas ſufficit, quod in voce habeatur, ibid. num. 10.

Approbatus ab Epiſcopo ad certum tempus illo finito poteſt eum iterum examini ſubijcere, ibid. nu. 34. pag. 179.

Approbatus, & electus per concurſum, ſi non vult conſentire penſioni, quæ à Papa ſuper beneficio reſeruatur, tunc Papa ſolet beneficium alteri conferre abſque concurſu p. 3. Alleg. 60. nu. 39. pag. 298.

Approbatus, & idoneus iudicatus ad Parochiam, eſt denuo examinandus ſi ad aliam admitti procuret p. 3. Alleg. 61. num. 10. pag. 316.

Approbatus ſemel non eſt amplius examinandus in beneficijs ſimplicibus, ibid. nu. 11.

Arbitra poteſt eſſe laicus in cauſa clericorum ſi in ipſum ſimul cũ clerico compromittatur p. 3. Alleg. 108. n. 8 pag. 754.

Archiepiscopvs in alterius Epiſcopatu denunciationes remittere non poteſt p. 2. Alleg. 32. nu. 34 pag. 268.

Archiepiſcopus non poteſt coniungere in Matrimonium ſubditos ſuorum Suffraganeorum, vel facultatem concedere eos coniungendi, niſi actu viſitet p. 2. Alleg. 32. nu. 125 pag. 285.

Archiepiſcopus in ſuæ diœceſanę Synodi Conſtitutionibus valide diſpenſat p. 2. Allegat. 34. nu. 3. pag. 316.

Archiepiſcopus inualide diſpenſat ſine cauſa in decretis Synodi Prouincialis p. 2. Allegat. 34. nu. 8. pag. 317.

Archiepiſcopus non poteſt diſpenſare in votis, & iuramentis ſubditorum ſui Suffraganei p. 2. Allegat. 36. num. 20. pag. 329.

Archiepiſcopus dum actu viſitat gaudet diſpenſandi, & abſoluendi poteſtate in irregularitatibus, & ſuſpenſionibus circa ſubditos Suffraganeorum, & cum ipſis Suffraganeis par. 2. Allegat. 35. num. 19. pag. 348.

Archiepiſcopus habet facultatem concedendi indulgentias per totam ſuam

prouinciam, & Archiepiſcopatum, etiamſi non ſit in actu viſitationis p.3. Allegat.88. nu 15. pag. 565.
Archiepiſcopus conſecratus, etiamſi nondum pallium receperit, poteſt licentiam impertiri in diſpoſitionibus faciendis per nouitios de bonis temporalibus p.3 Alleg.99.nu.4.pag. 645.
Archiepiſcopi poſſunt in locis exemptis ſuæ diœceſis facere ſolemnes benedictiones, & diuina officia celebrare p.3.Alleg.105. nu. 66. pag.721.
Archiepiſcopi ſuſpenduntur ſi domos ſuas locent, vel ſub alio titulo concedant ad fœnus vſurarum exercendum alienigenis, p.3.Alleg.111.nu.25 pag.772.
Archiepiſcopi extra prouinciam Crucem præſeferre non poſſunt p. 1. tit. 3.c.1. nu. 24.
Aqvam ſolum bibentes in inueniendis rebus ſagaces, ac ingenioſi ſunt p. 1.tit.2.gloſ.11.nu.14.pag.175.
Aqua benedicta quam vim, & effectum habeat p 2.Alleg.28.nu. 58.pag.231. Quàm antiqua ſit eius inſtitutio in Eccleſia contra mala ſpiritualia, dæmoneſq; oſtenditur nu.59.
Aqua benedicta remittit peccata venialia, liberat à morbis, & confert ſanitatem corporalem, ibid. nu. 60.
Arborvm & vitium inciſores tenentur ad omne damnum, quod earum dominus ex ipſa inciſione patitur, & quomodo ſit facienda reſtitutio oſtenditur p.3. Alleg 51.num.81.pag.80.
Arborum inciſor, quæ in ſuo ſolo plantatæ fuerunt ab alio, vel in eo radices egerunt an peccet, teneaturq; ad reſtitutionem oſtenditur, ibid. nu.82.
Argvmentvm de maiori ad minus non habet locum in diſpenſationibus p. 2. Alleg.33.nu.10.pag.310. & Alleg. 45. nu. 2. pag. 408.
Argumentum de maiori ad minus in priuilegijs particularibus, ſeu diſpoſitionibus odioſis affirmatiue prolatum non valet, d. Alleg. 33. nu. 13. pag. 311.
Argumentum de iuriſdictione ad dominium non recte deducitur p. 3. Allegat.54.nu.37. pag. 169.
Argumentum à contrario ſenſu non valet quando ex illo ſequeretur abſurdum p 1. tit. 3. cap. 2. num. 99.
Arma, & alia vſui bellico idonea deferentes ad Turcas, vel alios Chriſtiani nominis inimicos excommunicantur in Bulla Cœnæ Domini, p. 3. Alleg.50. nu. 64. pag.17.
Armatorvm collectas, & caualcatas facientes incidunt in excommunicationem Papalem, ibid. num. 164. pag. 38.
Avarvs non ſolum eſt, qui rapit aliena, ſed & ille qui cupide ſeruat ſua p. 1. tit. 2.gloſ.15.nu.3.pag. 186.
Auaritia omnium malorum radix, ibid. num. 4. pag. 186.
Astrologi qui dicantur remiſſiuè p. 3. Alleg.51.num.133.pag 92.
Aſtrologiam iudiciariam exercentes quas pœnas hodie incurrant, oſtenditur ibid.nu. 134.pag.92.
Archidiaconatvs duos habens dignitate pares, tenetur reſidere in quo magis ſibi placuerit p. 3. Allegat. 53. nu.114. pag.143.
Archidiaconus poteſt abeſſe vltra tres menſes ratione Viſitationis, ibidem nu. 126. pag. 144.
Archidiaconi ipſo iure abſque aliquo facto Epiſcopis abſentibus, & eorum officialibus vicariorum munus exercent, dimiſſorias litteras ad ſuſcipiendos Ordines, ac monitoria concedunt p. 3. Allegat. 54. nu. 17.pag.163.
Archidiaconus non ſuſtinet Vicarij vices in illis octo diebus, infra quos Capitulum cogitur Vicarium eligere, quia in illis totum Capitulum adminiſtrare poteſt, ibidem num. 163. pag. 192.
Archidiaconi, qui vel curam habent animarum, vel iuriſdictionem in omnibus Eccleſijs vbi id fieri poteſt, Magiſtri, ſeu Doctores, aut Licentiati in Theologia, vel iure Canonico debent eſſe p 3.Alleg.60.nu.60. pag. 301.
Archidiaconi, & alij inferiores viſitandi ius habere poſſunt, ſi id longa conſuetudine præſcripſerunt p. 3. Alleg. 73. num.22 pag.432.
Asa Rex quoniam ſe totum humanis applicuit remedijs, nulla Dei habita cognitione mortuus eſt p. 3. Alleg.91. num. 13. pag.576.

Digitized by Google

Assassini beneficia vacant ipſo iure p.3.Alleg.57.nu.238.pag.872.
Assensvs Apoſtolicus non requiritur in alienatione ab vna Eccleſia alteri facta, p.3. Alleg 95.nu.56.pag.611.
Aſſenſus Apoſtolicus ſuper alienatione rerum Eccleſiæ de ſtylo Curiæ Romanæ quando concedatur, & quibus perſonis,oſtenditur ibid. nu.71. pag. 613.
Aſſenſus Apoſtolicus ex lapſu 30. vel 40. annorum cum poſſeſſione præſumitur, ibid. nu. 72. pag. 614.
Assessorem laicum in cauſis criminalibus clericorum poteſt Epiſcopus aſſumere, p. 3. Allegat. 108. num. 6. pag.753.
S. Avgvstinvs ac Beatus Valerius ſucceſſores ſibi elegerunt ex conceſſione Romani Pont. vt aliqui putarunt, vel meliùs ſecundum alios ſibi ſucceſſores ſolùm non elegerunt, ſed potius perſonaſ à ſe propoſitas Clerus, & populus per acclamationem conſentiens elegit, p.1.tit.1 cap 3.nu.41.pag.34.
S. Auguſtinus Epiſcopatum inuitus ſuſcepit, & tempore ordinationis ſuæ vbertim lachrymatus eſt, p. 1. tit. 2 gloſ.1.nu. 22. pag.88.
S. Auguſtinus quantum temperantiæ ſtudium habuerit, oſtenditur p. 1. tit.2. gloſ.5. nu. 14 pag.124.
S. Auguſtini Ordo eſt antiquior Mendicantibus p.3. Alleg.77.nu.17.pag.479.
S. Auguſtinus vſus fuit frugali, & parca menſa p.1.tit.2 gloſ.7.n. 19. pag. 139.
S. Auguſtinus vigilantiſſimus fuit caſtitatis cautor.p.1.tit.2.gloſ.8.n.14.pag.145.
S. Auguſtinus omnia pauperibus erogauit, p.1. tit. 2. gloſ.9.nu.17.pag.156.
Avgvres qui dicantur,remiſſiue p.3. Alleg.51.nu. 127. pag.91.
Avris an ſit membrum p.2.Alleg.42. nu. 38. pag. 391.
Auribus carens propria culpa, aut notorij peccati cauſa eſt irregularis, ibid. num. 39.
Avditores Rotæ Romanæ conſequuntur fructus, & diſtributiones ſuarum præbendarum in abſentia, p. 3. Alleg. 53.nu. 155.pag.149.
Avditor Camerae, aut quiuis alius iudex Ordinarius Romanæ Curiæ non poteſt cognoſcere de cauſis Eccleſiaſticis in prima inſtantia p. 3. Alleg. 81. nu. 3.pag.507
Auditor Cameræ cauſas obligatione Camerali firmatas in partibus exiſtentes aduocare poteſt, etiamſi extra Curiam contractæ ſint, & licet pendeant coram Ordinarijs, ibidem num. 16. pag. 509.
Auditor Cameræ quando poſsit de cauſis beneficiorũ reſeruatorum Sedi Apoſt. etiam immediate cognoſcere, oſtenditur ibid. nu. 17.
Avgvstae titulo ab Auguſto Imperatore ſibi impoſito Brachara cohoneſtata fuit, p.1. tit.3. cap. 8. nu.6.
Avthenticvm documentum eſt publica ſcriptura, cui creditur ſine aliquo adminiculo, & iure,aut conſuetudine ſpeciali, p. 3. Alleg.72. num.22. pag. 393.
Avxilivm præſtans in delicto punitur prout ipſe delinquens p. 3. Allegat. 51. nu. 15. pag.65.

B

Baculum in Epiſcoporum manibus quid ſignificet p.1. tit. 1. cap.5. nu. 13. pag.46.
Baculo quare ſummus Pontifex non vtatur, ibid. n. 14.
Baldvs ac blæſus qui detinetur loqui,ac verba explicare,non eſt ad Ordines aſſumendus p. 2. Alleg. 42. n. 35. pag. 391.
Baldachinvm erigere in Eccleſijs Regularibus licet Epiſcopis Pontificalia exercentibus,p 3. Alleg. 80. n. 17. pag. 504.
Baldachinum erigere non poſſunt Abbates S. Benedicti & cæteri omnes ſimiles quando ſolemniter in proprijs Eccleſijs celebrant, ibid. nu.18.pag.505.
Balthasar dazeredo Regni Portugaliæ Prothomedicus laudatur,p.3.Alleg.91. nu.9.pag. 576.
Baptismalem Eccleſiam obtinens, cui incumbit ſola cura baptizandi omnes infantes oppidi, tenetur ad reſidentiam, p.3. Alleg. 53. n. 80. pag. 137.
Baptiſmi Sacramentum tam paruulis,

quàm adultis tempore interdicti adminiſtratur benedicta fonte, & patrinis adhibitis, p.2. Alleg. 31. n. 22. pag. 252.
Baptiſmus ſolemnis familiæ cuiuſdam ex primarijs inter Iudęos à Pio v. Pont. Max. factus, p. 1. tit. 2. gloſ. 17. n. 10. pag. 158.
Baptizatū ſe credens cum re vera nō fuerit, ſi Ordines procurauerit an eos recipiat, Chriſtiuè corpus celebrādo conficiat, p. 2. Alleg. 2. n. 9. pag. 14.
Baptizatus quis probatur vnico teſte, p. 2. Alleg. 27. n. 8. pag. 199.
Baptizati per Confirmationē plene fiunt Chriſtiani, p. 2. Alleg. 30. n. 8. pag. 238.
Barbam habens corroſam, aliauè deformitate maculatam non eſt ordinandus, p. 2. Aleg. 42. n. 41. pag. 392.
Baro aſſumi poteſt ad Ordines ab eo Præſule, in cuius diœceſi habet feudū, p. 2. Alleg. 4. n. 32. pag. 30.
Baronum filij adipiſcuntur domicilium in eo loco in quo genitor, propter dictum feudum contraxit, ibid. n. 33.
Baro, vel Princeps in Regno Neapol. qui homicidam, aut exulem Romanæ Eccleſiæ receptauerit, protexerit, etc. in excommunicationē Papalem incidit. p. 3. Alleg. 50. n. 145. pag. 35.
Baro, vel Dominus Sedis Apoſt. ſubiectus frumentum, fruges, vltra ſibi vſum familiæq. ſuæ neceſſarium emens in excommunicationem Papalem incidit, ibid. nu. 146.
Bartholomevs a Martyribus ſuperiorum iuſſu coactus Archiepiſcopatum Bracharen. inuitus ſuſcepit, quo poſtea renunciato in monaſterium ſui ordinis ſe recepit, vbi vitam cum morte feliciter commutauit, p. 1. tit. 2. gloſ. 1. n. 16 pag. 89.
S. Basilivs victu, & cultu fuit abſtinentiſſimus, p. 1. tit. 2. gloſ. 7. n 20 pag. 139.
Benedictio Epiſcopi efficit vt Abbas poſſit conferre Ordines minores, p. 2. Allegat. 27. n. 52. pag. 210.
Benedictio Epiſcopi dari debet Abbatibus illis diebus, quibus Ordines minores conferri poſſunt, & ſine aliquo examine, p. 2. Allegat. 27. n. 53.
Benedictio Epiſcopi eſt Ordinis Epiſcopalis, & non poteſt delegari non habenti illum Ordinem, p. 2. alleg. 27. n. 55.
Benedicens inaduertenter Epiſcopus Calices, vel corporalia in aliena diœceſi a ſuſpenſione non excuſatur, p. 2. Alleg. 6. n. 8. pag. 42.
Benedicit Epiſcopus Abbates, Abbatiſſas, & moniales p. 2. Alleg. 27. n. 51. pag. 210.
Benedicere Abbatem renuens Epiſcopus tertiò monitus, poterit tunc Abbas non expectata benedictione Ordines conferre, & Officium ſuum adminiſtrare, ibid. n. 54.
Benedicendi Virgines conſuetudinem non amplius eſſe in vſu cenſuit Sacra Congreg. ibid n. 58. pag. 211.
Benedici in Abbatiſſas prohibentur minores annis quadraginta, & quæ per octo ante profeſſæ non fuerint ibid n. 59. pag. 211.
Benedicenda iure non eſt Abbatiſſa temporalis, ibid nu. 60. pag. 211.
Benedicens veſtes Epiſcopus excommunicatus, ſuſpenſus, vel interdictus eſt irregularis, ibid. n. 62.
Benedictionem ſolemnem dare poteſt Epiſcopus in ſua diœceſi in fine diuinorum Officiorū, & ſimplicem ſuis populis in itineribus, ibid. n. 63. pag. 211.
Benedictionem dare poteſt Epiſcopus extra ſuā diœceſim priuatim celebrans, ibid. n. 64. pag. 211.
Benedictionē dare non poteſt Presbyter præſente Epiſcopo ſine eius aſſenſu, ibid. n. 66. pag. 212.
Benedictionē populo dare quando poſſit Abbas iuriſdictionem habens quaſi Epiſcopalem, ibid. n. 67. pag. 212.
Benedictiones non tenetur in ſecundo matrimonio recipere, qui ſemel contraxit, & mortuo primo coniuge aliud inijt matrimonium, etiamſi forte primum fuerit inualidum, p. 2. Alleg. 32. n. 183. pag. 300.
Benedictio ſolemniter fit ex conſuetudine recepta, ſi fœmina ſolum nondum fuiſſet benedicta, p. 2. Allegat. 32. n. 184.
Benedictiones matrimoniales poſsūt fieri à Parocho vtriuſuis contrahentis, p. 2.

p. 2. Allegat. 32. num. 185. pag. 301.
Benedictionem ſecundis nuptijs impertiens in caſu non permiſſo ab officio, & beneficio ſuſpenditur, p. 2. Allegat. 32. n. 186.
Benedictiones matrimoniales tẽpore interdicti fieri prohibentur, p. 2. Allegat. 32. nu. 205. pag. 306.
Benedictiones tempore interdicti an fieri poſſint ſeruata moderatione cap. alma mater §. adijcimus de ſentent. excom. lib. 6. p. 2. Allegat. 32. n. 206.
Benedictvs Aegidivs Luſitanus laudatur. p. 1. tit. 3. cap. 2. n. 46.
Beneficiatvs perpetuo abſens ab Eccleſia iuſta de cauſa poteſt Summi Põtificis cõceſſione fructus beneficij percipere, p. 3. Allegat. 50. n. 26. pag. 12.
Beneficiatus qui nequit, aut non debet Eccleſiæ, vel beneficio inſeruire, habet iuſtam cauſam reſignandi coram Ordinario, p. 3. Allegat. 69. n. 40. pag 365.
Beneficiatus ad effectum vt effugiat forũ ſecularem non ſufficit probare titulum beneficij, niſi etiam probet illius poſſeſſionem, p. 2. Alleg. 12. n 4 pag. 74.
Beneficiati an dominium fructuũ ſuorum beneficiorum habeant oſtenditur p. 3. Alleg. 114. n. 4. pag. 783.
Beneficiatus qui propter intruſum non fuit adeptus poſſeſſionem, ſi collatio beneficij ſit valida, fori priuilegio gaudet, p. 2. Allegat. 12. nu. 5. pag. 75.
Beneficiatus in ægritudine conſtitutus an poſſit immoderatas facere donationes. p. 3. Allegat. 114. n. 35.
Beneficiatus gaudet priuilegio fori in ciuilibus, & criminalibus, etiamſi habitum clericalem, & tonſuram non deferat, p. 2. Allegat. 12. n 6. pag. 75.
Beneficiatus gaudet fori priuilegio, etiãſi beneficium ſit modici valoris, p. 2. Allegat. 12. nu. 7. pag. 75.
Beneficiatus corpore impeditus habet iuſtam cauſam reſignandi beneficiũ coram Ordinario, p. 3. Alleg. 69. num. 35. pag. 364.
Beneficiatus corpore vitiatus habet iuſtã cauſam reſignandi beneficium coram Ordinario, p. 3. Allegat. 69. num. 36. pag. 364.
Beneficiatus ex conſuetudine totius Hiſpaniæ poteſt teſtari de acquiſitis intuitu beneficiorum, p 3. Allegat. 114. num. 6. pag. 785.
Beneficii ratione etiam tenuis efficitur beneficiatus ſubditus illius Epiſcopi, in cuius Epiſcopatu illud habet, p. 2. Allegat. 4. nu 44. pag. 32.
Beneficia conferre poteſt Epiſcopus electus, & confirmatus, p. 1. tit. 1. cap. 2. n. 14. pag. 6.
Beneficij ratione requirentis reſidentiam acquirit beneficiatus domiciliũ in loco, vbi illud habet, p. 2. Alleg. 4. nu. 46. pag. 32.
Beneficij ius, titulus, & poſſeſſio amittuntur per renunciationem, p. 3. Alleg. 57. num. 200. pag. 265.
Beneficij ius eo ipſo perdit quis per violentam ingreſſionem in poſſeſſionem illius, p. 2. Alleg. 57. n. 210. pag. 209.
Beneficij vnius diœceſis ratione vniti alteri diuerſæ diœceſis efficitur quis ſubditus Epiſcopi, vbi extat beneficium principale. p. 2. Allegat. 4. n. 53. pag. 33.
Beneficij valor, vt eius titulo quis ordinari poſſit, debet pertingere ſummam, quæ Clerico ſuſtentando ſibi, & ſuis, quin & pauperibus, ac peregrinis, iuribusq; Epiſcopalibus ſoluendis ſufficiat, p. 2. Allegat. 19. nu. 13. pag. 120.
Beneficij collationem à Papa vnus habẽs, alius vero ab Ordinario, ſi non apparet de prioritate, præfertur qui à Papa impetrauit propter prærogatiuam concedentis, p. 3. Allegat. 57. n. 14. pag. 324.
Beneficij collatione facta vna die à Papa, & Ordinario, præualet collatio Ordinarij, ſi in ea appoſita ſit hora, & in collatione Papæ non, p. 3. Allegat. 57. nu. 15. pag. 324.
Beneficij ſecundi ſufficientis habita poſſeſſione vacat primum ſufficiens per ſententiam, niſi ſit magna beneficiorũ coaceruatio, quia tunc vacabit ipſo iure, p. 3. Allegat. 62. nu. 3. pag. 322.
Beneficij primi requirentis reſidentiam inducitur vacatio ipſo iure per adeptionem ſecundi pacifice poſſeſſi, p. 3. Allegat. 62. num. 28. pag 327.
Beneficij principalis natura, & qualitas attenditur, non autem annexi, p. 3 Alleg 60 nu. 40. pag. 354.

Beneficijs licet ipſo iure priuētur vitium Sodomiæ committentes per Bullam Pij V. tamen ea retinere poſſunt, quouſque ſententia declaratoria interueniat p. 2. Allegat. 44 nu. 29. pag. 406.
Beneficijs priuatus ipſo iure non poteſt ea in fauorem alicuius reſignare, p. 3. Alleg. 57. nu. 256. pag. 274.
Beneficiorum eccleſiaſticorum prouiſione, vel collatione, vel in eorum poſſeſſionem admiſſione aliquid exigentes, in excommunicationem Papalem incidunt, p. 3. Alleg. 50. n. 125. pag. 33.
Beneficiorum appellatione non veniunt dignitates, p. 2. Allegat. 45. num. 13. pag. 410.
Beneficiorum omnium in diœceſi exiſtentium collatio, & inſtitutio de iure ſpectat ad Epiſcopos loci Ordinarios, & ipſo iure fundatā habent intentionē ea conferendi, p. 3. Allegat. 57. num. 1. pag. 222.
Beneficiorum collatio, quæ vacant propter crimen hæreſis, cum cura, & ſine cura, ſecularia, & regularia, reſeruantur Summi Pontificis diſpoſitioni, p. 3. Allegat 57. num. 36. pag. 228.
Beneficiorum ſub retentione, quæ aliàs vacabant per promotionem ad Epiſcopatum, non comprehenditur facultas transferendi penſiones, p. 3. Alleg. 57. nu. 70. pag. 234.
Beneficia plura habens in diuerſis diœceſibus à quolibet illarum Antiſtite promoueri poteſt, p. 2. Alleg. 4. nu. 51. pag 33.
Beneficium etiam tenuē poſſidens gaudet priuilegio clericali, p. 2. Alleg. 4. nu. 45. pag. 32.
Beneficium habens in commendam maxime perpetuā poteſt ordinari ab Epiſcopo loci vbi ſitum eſt, p. 2. Alleg. 4. nu. 50. pag. 33.
Beneficium, obtentum in fraudem non iuuat quoad ſuſceptionem Ordinum, p. 2. Alleg. 4. nu. 57. pag. 34.
Beneficium ad cuius titulum quis eſt ordinandus, debet eſſe tantum vt ſufficiat ad honeſtè viuendum, nec opus eſt attendere ad qualitatem ordinandi, p. 2. Alleg. 19. nu. 8 pag. 119.
Beneficiū inſufficiens patrimonio adiunctum poteſt conſtituere ſufficientem titulum, p. 2. Alleg. 19. nu. 14 pag. 120.
Beneficium ad cuius titulum quis eſt ordinandus debet pacifice poſſideri, p. 2. Alleg. 19. nu. 15. pag. 120.
Beneficium litigioſum, & non pacifice poſſeſſum fit citatione, p. 2. Allegat. 19. num. 17. pag. 120.
Beneficium ad cuius titulū quis promotus fuit reſignari non poteſt, niſi facta mentione quod fuerit ad illius titulum promotus, aliàs reſignatio erit nulla, p. 2. Allegat. 19. nu. 32. pag. 123.
Beneficium eccleſiaſticum ſufficiens non habens ad cuius titulum ordinari poſſit, cum titulo ſaltem patrimonij, permittente Epiſcopo, ordinari poteſt, p. 2. Alleg 19. nu. 13. pag. 128.
Beneficium non habens poteſt cum penuria Sacerdotum exiſtit ad ſacros Ordines promoueri, dummodo adſit qui illi ſpondeat neceſſaria ſubminiſtraturum, p. 2. Alleg. 19. nu 73. pag. 132.
Beneficium ſimplex habens non poteſt cogi reſidere in diœceſi vbi illud habet, p. 2. Allegat. 21. nu 6. pag. 145.
Beneficium obtinere non poteſt per ſaltū promotus, p. 2. Alleg. 47. nu. 4. pag 418.
Beneficium ad certum tempus conferre ſolus valet Summus Pontifex, p. 3. Alleg. 50. nu. 25. pag. 12.
Beneficia in Curia Romana vacantia ſolus confert Papa, p. 3. Alleg. 50. nu. 27. pag. 12.
Beneficia quæ incompatibilia iure dicuntur vni, eidemq; clerico conferre ſolus Papa poteſt, p. 3. Alleg. 50. n. 28. pag. 12.
Beneficiorum multitudine ſe onerantes cupiditatis, & auaritiæ baratro merguntur, p. 1. tit. 2. gloſ. 15. n. 6. pag. 186.
Beneficia iuriſpatronatus eccleſiaſtici cōprehenduntur ſub reſeruatione regulæ nonæ Cancellariæ, p. 3. Allegat. 57. nu. 257. pag. 274.
Beneficia etiam ad vnius tantum collationem pertinentia ſub reſeruatione regulæ nonæ Cancellariæ comprehenduntur, ibid. nu. 258. pag. 274.
Beneficia omnia vacantia, etiam in quibuslibet Cathedralibus, & alijs Eccleſijs, ab Epiſcopo, ad quem collatio ſpectat, ſunt conferenda, p. 3. Allegat. 58. num

Digitized by Google

num. 2. pag. 276.

Beneficium de menſa Prælati illud dicitur, quod eſt perpetuò incorporatum menſæ Epiſcopali, aut Capitulari, ſeu Abbatiali, ibid. nu. 16. pag. 279.

Beneficia deuoluta lapſo ſemeſtri conceſſo Ordinatio ad conferendum, non dicuntur de nouo vacare, ibid nu. 17.

Beneficium curatum, quod vere eſt dignitas, non eſt conferendum per concurſum, p. 3. Allegat. 60. n. 28. pag. 297.

Beneficia Regularia, quæ Regularibus conferri conſueuerunt, concurſu non ſunt conferenda, ibid. nu. 33. pag. 298.

Beneficia ſimplicia concurſu non conferuntur, ibid. num. 36.

Beneficium ſimplex conſequi volenti ſatis eſt ſi Canonicas Horas recitare, ac conſtruere ſciat, ibid. nu. 72. pag. 305.

Beneficium ſimplex nullus ante decimũ quartum annum poteſt obtinere, ibid. num 73.

Beneficiũ ſimplex ex diſpenſatione Summi Pontificis infanti poteſt conferri, ibid. num. 74.

Beneficium ſimplex vt poſſit obtineri, ſufficit, quod decimuſquartus annus ſit cœptus, quamuis non ſit expletus, ibid. num. 76.

Beneficium curatum obligat ad promotionem Sacerdotij ſpatio vnius anni, aliàs vacat ipſo iure, ibid. num. 83. pag. 307.

Beneficium ſuperius, qui eſt adeptus, examinari denuo debet, vel ſi ad ſimile beneficium promoueatur in Eccleſia tamen vel loco ampliori, maioriue, aut nobiliori, ibid. nu. 90. pag. 309.

Beneficium digno diœceſano, omiſſo digniore alterius diœceſis, abſque peccato conferri poteſt, ibid. n. 99 pag. 311.

Beneficium digno vbi confertur omiſſo digniori cum exiguitate damni, non committitur peccatum mortale, ibid. nu. 100. pag. 311.

Beneficia plura ſimplicia obtineri non poſſunt, ſed vnum tantum ſingulis cõferendum, vel ad ſummum duo, quando primum ad honeſtam non ſufficit ſuſtentationem, p. 3. Allegat. 62. nu. 1. pag. 322.

Beneficia ſimplicia obtinens vltra vnum, quod ſufficiat ad honeſtam ſuſtentationem peccat mortaliter, ibid. nu. 2.

Beneficij ſecundi ſufficientis habita poſſeſſione vacat primum ſufficiens per ſententiam, niſi ſit magna beneficiorũ coacervatio, quia tunc vacabit ipſo iure, ibid. num. 3.

Beneficium ſimplex inſufficiens habenti, quod reſidentiam non requirat, licet aliud curatum conferri, p. 3. Alleg. 62. nu. 1. pag. 322.

Beneficia duo ſimplicia, quando vnum ſufficit ad vitam clerici commode ſuſtentandam, ex indulgentia, & auctoritate Epiſcopi nullus poteſt habere, p. 3. Allegat. 62. nu. 6. pag. 323.

Beneficium poteſt Epiſcopus conferre habenti iam in penſionibus Eccleſiaſticis ſufficientem ſuſtentationem, p. 3. Allegat. 62. nu. 7. pag. 323.

Beneficia duo, tria, aut plura ſimplicia quando non ſufficiunt ad honeſtam ſuſtentationem, poteſt de ſtylo Curiæ aliud ſimplex illa obtinenti conferri, donec commode clericum alant, p. 3. Allegat. 62. nu. 10. pag 323.

Beneficium ad congruam ſuſtentationem ſufficiens, quod dicatur, p. 3. Alleg 62. nu. 11. pag. 324.

Beneficium vniforme ſub eodem tecto quando dicatur, ad inducendam incompatibilitatem, p. 3. Allegat. 62. nu. 13. pag. 324.

Beneficium ſitum in capella, clauſtro, Cœmiterio, ſeu ambitu contiguis Eccleſiæ, cenſetur eſſe in eadem Eccleſia, p. 3. Alleg. 62. nu. 14. pag. 324.

Beneficium primum ſimplex vacat ipſo iure, vbi ſecundum ſimile adipiſcitur in eadem Eccleſia, p. 3. Allegat. 62. nu. 16. pag. 324.

Beneficia duo ſimplicia ſub eodem tecto, ſi ſint difformia, poſſunt ex diſpenſatione Epiſcopi obtineri, dummodo, vnum non ſufficiat ad vitam Clerici, p. 3. Allegat. 62. nu. 17. pag. 325.

Beneficium quando dicatur pater obtinere vt in eo filius ſuccedere non poſſit? p. 3. Allegat. 65. nu. 7. pag. 337.

Beneficium non poteſt obtinere filius illegitimus in Eccleſia, in qua eius pater habuit ſolam ſedem in choro ratione

digni-

Digitized by Google

dignitatis, p.3. Allegat. 65. num. 14. pag. 338.
Beneficia vnius diœceſis beneficijs, vel pio loco alterius diœceſis non vniuntur, p.3. Alleg. 66. nu. 9. pag. 346.
Beneficia curata non vniuntur Monaſterijs, dignitatibus, præbendis, ſeu alijs beneficijs ſimplicibus, p.3. Alleg. 66. num. 10. pag. 346.
Beneficia ſimplicia quomodo vnienda, p. 3. Alleg. 65. nu. 14. pag. 346.
Beneficium curatum annexum ſimplici aſſumit naturam ſimplicis, p.3. Alleg. 66. num. 44. pag. 350.
Beneficium principale in impetratione ſufficit tantũ exprimi, nec opus eſt exprimere acceſſoriè vnitum, p.3. Alleg. 66. nu. 47. pag 350.
Beneficia de ſui natura præſumuntur cõgrua, p.3. Alleg. 67. nu. 7. pag. 353.
Beneficium curatum quando dicatur, vt in ſimplex cõuerti non poſſit per Epiſcopum? p.3. Alleg. 68. nu. 10. pag. 356.
Beneficium in vna diœceſi ſitum, ſi permutetur cum alio alterius diœceſis, requiritur in ea permutatione vtriuſque Epiſcopi, ad quos illa beneficia ſpectãt, auctoritas, & conſenſus, p.3 Alleg. 69. nu. 10. pag. 360.
Beneficium litigioſum ſuper quo pendet lis, non poteſt reſignari, vel permutari, niſi lis eſſet ſuper priuatione beneficiati, p. 3. Alleg. 69. nu. 19. pag. 361.
Beneficium primum incompatibile ita vacat adepta prioris poſſeſſione, vt illud ſtatim poſſeſſor demittere teneatur in manibus Ordinarij, aliàs vtrumque vacat per Romanum Pontificem conferendum, p.3. Alleg. 50. nu. 30. pag. 12.
Beneficia eccleſiaſtica palam, aut occulte retinentes, aut recipientes in confidentiam incidunt in excommunicationem Papalem, p.3. Alleg. 50. n. 138. pag. 34.
Beneficium in dubio non cenſetur curatum, ſed ſimplex, p. 3. Alleg. 53. nu. 69. pag. 136.
Beneficia ſimplicia obtinẽtes poſſunt cogi per Epiſcopum ad aliquod ſeruitium perſonale in eis faciendum, p. 3. Alleg. 53. nu. 179. pag. 154.
Beneficia conferendi poteſtas non conceditur in generali Vicariatus commiſſione, p. 3. Alleg. 54. nu 60. pag. 176.
Beneficia conferendi data Vicario ſpeciali facultate, non intelligitur conceſſa poteſtas conferendi ea beneficia, quæ Epiſcopus iure ſpeciali, aut priuilegio conferre poteſt, p. 3. Alleg. 54. num. 62. pag. 176.
Beneficia conferendi cõceſſa Vicario ſpecialis poteſtas eſt late interpretanda, p. 3. Alleg. 54. nu. 63. pag. 176.
Beneficia conferendi ſpeciali poteſtate data Vicario, intelligitur datã poteſtas commendandi, p. 3. Alleg. 54. num. 64. pag. 176.
Beneficium ſupprimere abſque ſpeciali mandato non poteſt Vicarius, p. 3. Alleg. 54. nu. 71. pag. 177.
Beneficia vnire ſine ſpeciali conceſſione non poteſt Vicarius, p. 3. Allegat. 54. num. 72. pag. 177.
Beneficia conferre poteſt Vicarius ante ſcientiam mortis Epiſcopi, ſi conferẽdi poteſtatem habeat, p. 3. Allegat. 54. num. 153. pag. 188.
Beneficia in quolibet menſe vacantia poterant olim conferre Epiſcopi, p. 3. Alleg. 57. num. 2. pag. 223.
Beneficia omnia reſpectu Summi Pontificis ſunt manualia, & in eis vti poteſt plenitudine poteſtatis, p. 3. Alleg. 57. nu 8. pag. 223.
Beneficia apud Sedem Apoſtolicam vacare dicuntur non ſolum per obitum, ſed etiam per reſignationẽ in illa, p. 3. Alleg. 57. num. 22. pag. 225.
Beneficia in Curia vacare dicuntur, quando ibi priuatio, aut alij vacationis modi inducuntur, p. 3. Alleg. 57. num. 24. pag. 226.
Beneficia iuriſpatronatus laicorum non dicuntur vacare in Curia, vt diſpoſitioni Summi Pontificis reſeruentur, p. 3. Allegat. 57. nu. 25. pag. 226.
Beneficia iuriſpatronatus laicorum non comprehenduntur in reſeruationibus, etiamſi ſint generales, & in corpore iuris clauſæ, quamuis adſint verba illa, ad cuiuſcunque collationem, prouiſionem, electionem, præſentationẽ &c. p. 3. Alleg. 57. num. 26. pag. 226.
Beneficia, quæ ſunt mixta iuriſpatronatus clericorum & laicorum, cum ad
hoc

hoc propoſitum laicalia cenſeantur, non comprehenduntur ſub reſeruatione beneficiorum in Curia vacantium, p. 3. Alleg. 57. nu. 27. pag. 227.
Beneficia iuriſpatronatus laicalis competentis ex priuilegio, vel præſcriptione, non tamen ex fundatione, conſtructione, vel dotatione dicuntur vacare in Curia, p.3. Alleg.57. nu.28.pag.227.
Beneficia regularia non veniunt in reſeruatione vacationis in Curia, p. 3. Alleg. 57. nu. 29. pag. 227.
Beneficia curam animarum habentia, si vacent in curia ante collationem Apoſtolica Sede vacante, collatio ad Ordinarium ob animarum periculum pertinet, p. 3. Allegat. 57. num. 30. pag. 227.
Beneficia illorum, qui in Vrbe degunt ratione originis, vel domicilij, non comprehenduntur ſub reſeruatione beneficiorum in Curia vacantium, niſi etiam curiam ſequantur, & curiales exiſtant, p. 3. Allegat. 57. num. 31. pag. 227.
Beneficia de Vrbe non comprehenduntur ſub reſeruatione de beneficijs vacantibus apud Sedem Apoſtolicam, p. 3. Alleg. 57. num. 32. pag. 227.
Beneficia diſpoſitioni Romani Pontificis reſeruantur per ſolam appoſitionem ſuæ manus quamuis inutiliter factam, p. 3. Alleg. 57. nu. 33. pag. 227.
Beneficia vacantia, Sede Epiſcopali vacante, cuiuſcunque ſpeciei, & qualitatis ſint, reſeruantur diſpoſitioni Summi Pontificis, p. 3. Alleg. 57. n. 35. pag. 228.
Beneficia per crimen hæreſis an vacent ipſo iure, vel poſt ſententiam latam? p. 3. Alleg. 57. num. 38. pag. 228.
Beneficia vacantia per priuationem ſunt reſeruata diſpoſitioni Summi Pontificis, p. 3. Alleg. 57. nu. 39. pag. 229.
Beneficia collata perſonis prohibitis propter ſuum genus ad nouam Romani Pontificis prouiſionem pertinent, p.3. Alleg. 57. nu. 40. pag. 229.
Beneficia quæcunque recepta in confidentiam vacant ipſo iure, & ſunt Apoſtolicæ Sedi reſeruata, p. 3. Alleg.57. nu. 41. pag. 229.
Beneficia quæcunque recepta in confidentiam non ſolum vacant ipſo iure, ſed etiam quæ obtinebat confidentiarius, p. 3. Alleg. 57. num. 42. pag. 229.
Beneficia parochialia collata non ſeruata forma Concil. Trident. ſeſſ. 24. de reformat. cap. 18. ſunt Sedi Apoſtolicæ reſeruata, p. 3. Allegat. 57. num. 43. pag. 229.
Beneficia, quæ intra ſex menſes à die, quo nouit beneficium vacare Ordinarius conferre noluit, & ſimiliter Archiepiſcopus, ſtatim ad Papam deuoluuntur, p. 3. Allegat. 57. num. 44. pag. 230.
Beneficia omnia, quæ per reſignationem, vel obitum auctoritate Apoſtolica conferuntur cum Decreto, quod prouiſus beneficium tunc obtentum in manibus Papæ intra duos menſes dimittere teneatur, illis elapſis, non facta huiuſmodi dimiſſione, Sedi Apoſtolicæ reſeruantur, p. 3. Alleg. 57. num. 45. pag. 230.
Beneficia vacantia ob non publicationem reſignationum reſeruantur Sedi Apoſtolicæ, p. 3. Alleg.57. n. 46. p. 230.
Beneficia vacantia per violationem ſequeſtri lite pendête in Curia reſeruatur diſpoſitioni Summi Pontificis, p. 3. Alleg. 57. num. 47. pag. 230.
Beneficia litigioſa ad effectum vt Ordinarius non poſſit prouidere dici poſſunt diſpoſitioni Summi Pontificis reſeruata, p. 3. Alleg.57. n. 49. pag. 231.
Beneficia conſiſtentia in Vrbe ſoli Papæ, veluti Epiſcopo Romano reſeruantur, p. 3. Alleg. 57. nu. 51. pag. 231.
Beneficia collata à Cardinalibus vigore ſuorum indultorum reſeruantur Summo Pontifici, quando intra ſex menſes prouiſi, à Sede Apoſtolica nouas prouiſiones non impetrauerint, p. 3. Alleg. 57. nu. 52. pag. 231.
Beneficia vacantia in Abbatia S. Crucis Camaldulen. ſunt reſeruata diſpoſitioni Romani Pontificis, p. 3. Alleg 57. nu. 53. pag. 231.
Beneficia Regni Germaniæ vacantia, & vacatura in menſibus Ianuarij, Maij, Iulij, Septembris, & Nouembris, ſunt reſeruata Summo Pontifici, p. 3. Alleg.

Digitized by Google

Alleg. 57. num. 54. pag. 231.

Beneficia vacantia per delictum offendentis litigantes in Romana Curia, eorumq; iudices, aduocatos, & procuratores, teſtes, vel notarios, reſeruantur diſpoſitioni Summi Pontificis, p.3. Alleg.57.nu.55.pag.232.

Beneficia illorũ, qui ſeipſos examini pro alijs ſupponunt, reſeruantur diſpoſitioni Sedis Apoſt. p.3. Alleg.57. nu. 56. pag.232.

Beneficia vacantia ob non delationẽ habitus clericalis reſeruantur diſpoſitioni Sedis Apoſt. p.3. Allegar.57. num.57. pag. 232.

Beneficia vacatura per depoſitionem, priuationem, tranſlationem, ac muneris conſecrationis ſuſceptionem auctoritate Apoſtolica factas, reſeruantur diſpoſitioni Summi Pontificis, p.3. Allegat. 57.nu.65. pag. 234.

Beneficia vacantia per promotionem ad Patriarchatum, Archiepiſcopatũ, Epiſcopatum, vel Monaſteriorum regimina ſunt reſeruata diſpoſitioni Summi Pont. p.3. Alleg.57.nu.66.pag.234.

Beneficia obtenta vacant ipſo iure per promotionem ad Epiſcopatum poſt adeptionem poſſeſſionis, & conſecrationem ſequutam, p.3. Alleg.57.nu.67. pag. 234.

Beneficia prouiſi per Romanum Pontificem ad Epiſcopatum ſtatim quod ad eum promotus eſt, poſſunt conferri tanquam vacantia, non expectata conſecratione, p.3. Alleg.57.n.68.pag.234.

Beneficia obtenta prorogatione, vel retentione non vacant per promotionem ad Epiſcopatum, p.3. Alleg.57.nu.69. pag. 234.

Beneficia etiam ſimplicia vacãt per promotionem ad Epiſcopatum, p.3. Alleg. 57.nu.71.pag.234.

Beneficia promotij ad Epiſcopatum in terris infidelium exiſtentem, ſeu titularis, cum per eum non ſtet aſſequi illius poſſeſſionem, non vacant, p 3. Alleg.57.nu.74 pag.235.

Beneficia vacantia, & vacatura per aſſecutionem pacificam quorumcunque Prioratuum, dignitatũ, &c. auctoritate Apoſtolica prouiſorum diſpoſitioni Sedis Apoſtolicæ reſeruantur, p.3. Alleg.57.nu.77.pag.235.

Beneficia vacantia per execrabilitatem diſpoſitioni Summi Pontificis reſeruãtur, p.3. Alleg.57.nu.79.pag.236.

Beneficia de quibus Ordinarij, & alij collatores contra Concil. Trident. decreta diſpoſuerunt, & diſponont in futurum, reſeruantur Summi Pontificis diſpoſitioni, p.3. Alleg.57.nu.80.pag.236.

Beneficia vacantia tempore vacationum Epiſcopatuum reſeruantur diſpoſitioni Summi Pontificis, etiamſi ad Epiſcopum ſpectaret electio, nominatio, ſeu præſentatio, & collatio, vel inſtitutio ad alium, p.3. Allegat.57.num. 90. pag.240.

Beneficia vacantia poſt renunciationem Epiſcopatus à Papa admiſſam, vel poſt tranſlationem ad alium Epiſcopatum, quando Sedi Apoſtolicæ reſeruata cenſeantur, p.3 Alleg.57.nu.92. pag.241.

Beneficia omnium Subcollectorum ſunt reſeruata, ſi deputentur in aliqua ciuitate, vel diœceſi ſucceſſiuè, ita quod eodem tempore vnicus tantum ſit, p 3. Alleg.57.nu.121.pag.248.

Beneficia omnia Collectorum, ſeu Subcollectorum, quæ habuerunt tempore officij ſunt reſeruata, etiamſi ante officium illa obtinuiſſent, p.3. Alleg.57. nu.123.pag.248.

Beneficia Eccleſiatum S. Ioannis Lateranenſis, ac S. Petri, & B. Mariæ Maioris de Vrbe, cur Papa reſeruauerit, cũ ſit Vrbis Epiſcopus? p. 3. Alleg. 57. nu. 133.pag.250.

Beneficium eccleſiaſticum vt dicatur, quę conditiones requirantur? p.3. Allegat. 57.nu. 141.pag.252.

Beneficia manualia non cadunt ſub reſeruatione regulæ nonæ Cancellariæ, p.3. Alleg.57.nu.152.pag.255.

Beneficia de menſa non cenſentur reſeruata ſub diſpoſitione regulæ nonæ Cãcellariæ, p.3. Alleg.57.nu.155.pag.255.

Beneficia vnita acceſſoriè non cenſentur reſeruata ſub diſpoſitione regulæ nonæ Cancellariæ, ſecus ſi ſint vnita æquè principaliter, p.3. Alleg.57.num.158. pag.256.

Beneficium curatum vt dicatur, quæ concurrere

Digitized by Google

curere debeant? p.3. Alleg.57.n.159. pag.256.
Beneficium curatum non dicitur ex iure ſepeliendi, p.3. Allegat.57.num.161. pag.256.
Beneficium curatum poteſt dici, quod habet curam iuriſdictionalem, etiam fori exterioris, p.3. Alleg.57. nu.163. pag. 257.
Beneficium curatum non dicitur, quod habet curam ad certum tempus, non tamen in perpetuum, p.3. Allegat.57. nu.165.pag.258.
Beneficium curatum non dicitur Prioratus per Vicarium perpetuum deſeruiri ſolitus, p.3.Alleg.57 nu.166.pag.258.
Beneficia omnia præſumuntur ſecularia, niſi Regularia probentur, p.3.Allegat. 57.num.16.pag.258.
Beneficia Regularia dicuntur, de quibus in fundatione dictum fuit, vt per Religioſos regerentur, vel illa, quæ per quadraginta annos conſueta ſunt regi per viros Regulares, p.3.Alleg.57.nu.168. pag.258.
Beneficia Regularia Regularibus conferri debent, p.3.Alleg.57.n.170.pag.258.
Beneficia Regularia non poſſunt conferri nouitiis, ſed expreſſe profeſſis, p.3.Alleg.57.num.171.pag.259.
Beneficia Regularia defectu Regularium ſecularibus conferri poſſunt, p.3. Allegat.57.num.172.pag.259.
Beneficia omnia cuiuſcunque generis & qualitatis fuerint, & vbicunque exiſtentia comprehenduntur ſub reſeruatione regulæ nonæ Cancellariæ, p. 3. Allegat.57. nu.176. pag. 259.
Beneficia conſiſtentia in Eccleſia non numerata non includuntur ſub reſeruatione regulæ nonæ Cancellariæ, p. 3. Alleg.57. nu. 179. pag.260.
Beneficium monoculare comprehenditur ſub reſeruatione regulæ nonæ Cancellariæ, p.3. Alleg.57 nu.180. pag.260.
Beneficia creata & fundata poſt promulgationem regulæ nonæ Cancellariæ, comprehenduntur ſub illius reſeruatione, p.3. Alleg.57.nu. 181. pag.260.
Beneficia vbicunque exiſtentia ſiue in Eccleſiis Patriarchalibus, Metropolitanis, ſeu Cathedralibus, ſiue alias, comprehenduntur ſub reſeruatione regulæ nonæ Cancellariæ, p.3. Alleg.57. nu.182. pag.261.
Beneficium ſi vacet circa mediam noctē vltimi diei, ita vt minimè conſtare poſſit, an fuerit finitus vnus menſis Apoſtolicus, & cœptus alius Ordinarius, prouiſus à quo debeat præualere, oſtēditur p.3.Alleg.57.n.188.pag.261.
Beneficium vacans in menſe Ordinarij poteſt ab ipſo Ordinario conferri cœpto iam menſe Apoſtolico, p.3. Allegat.57. nu. 189. pag. 263.
Beneficia cōſiſtentia in Romana Curia, ibiq; vacantia non cadunt ſub reſeruatione regulæ nonæ Cancellariæ, p. 3. Alleg.57. nu. 193. pag.264.
Beneficia renuntiata in manibus Ordinarij non cadunt ſub reſeruatione regulæ nonæ Cancellariæ, p.3. Alleg.57. nu. 194. pag.264.
Beneficia vacatura de iure & facto, & de iure tantum, aut de facto tantum, includuntur ſub reſeruatione regulæ nonæ Cancellariæ, p.3. Allegat.57. nu.195. pag. 264.
Beneficium vacans per habentem antum ius ad rem, non comprehenditur in reſeruatione regulæ nonæ Cancellariæ, p.3. Alleg. 57. nu. 196. pag.264.
Beneficium dicitur vacare per obitum habentis ius in re ad illud, p.3. Alleg.57. nu.198. pag. 264.
Beneficium vacat per obitum beneficiarij itaut ſi miraculoſe reſurgeret, non recuperaret illud, p. 3. Alleg.57. nu. 185. pag. 265.
Beneficium vacat ipſo iure per aſſecutionem alterius incompatibilis, p.3. Allegat.57. nu.101. pag. 265.
Beneficium vacat per contractum Matrimonium per verba de præſenti, etiam non ſequuta copula, p.3. Allegat.57. nu.202. pag. 266.
Beneficium ita vacat per matrimonium, vt eo iam contracto reſignari non poſſit in fauorem tertij, p.3. Allegat.57. nu. 203. pag. 266.
Beneficium vacat per Matrimonium, etiamſi Vxor illo non conſumato religionem ingrederetur, p.3. Allegat.57. nu. 204. pag. 266.

Bene-

Beneficiũ amittitur ipſo iure per Matrimonium etiam irritum ob conſanguinitatem, vel aliud impedimentum dirimẽs, p.3. Alleg.57.nu.207.pag.267.
Beneficium ipſo iure vacat per ingreſſum Religionis, ſequuta profeſſione, non antea, p.3. Allegat.57.n.208.pag.267.
Beneficium curatum obligat ad promotionem Sacerdotij ſpatio vnius anni, p.3. Alleg.57.nu.210.pag.268.
Beneficium vacat ipſo iure per promotionem ad Epiſcopatum poſt adeptionem poſſeſſionis,& conſecrationem ſequutam, p.3. Alleg.57.nu.21.p.268.
Beneficium vacat ipſo iure per militiam ſequutam, p.3. Allegat.57.num.216. pag.268.
Beneficium illius, qui tonſuram,& habitum clericalem non aſſumit, vacat ipſo iure,p.3. Alleg.57.nu.217.pag.269.
Beneficium vacat ipſo iure per electionis caſſationem,p.3. Allegat.57 num.218. pag.269.
Beneficium vacat per poſtulationem, vel repulſionem, p.3. Alleg.57.num.219. pag.269.
Beneficium vacat per violationem ſequeſtri impoſiti vigore ſententiæ definitiuæ in Romana curia prolatæ in cauſa beneficiali, p.3. Allegat.57.num.221, pag.269.
Beneficium vacat ipſo iure per non oſtenſionem tituli, ſeu diſpenſationis corã Ordinario, poſtquam beneficiatus monitus fuerit, p.3.Allegat.57.num.222. pag.270.
Beneficium vacat ipſo iure per alienationem rerum Eccleſiæ ſine ſolemnitate facta in Extrauag. Ambirioſæ, §. inferiores vero, de rebus Eccleſiæ non aliẽnãdis, p.3. Allegat.57.n.226.pag.270.
Beneficium vacat ſi habeatur pro derelicto,p.3. Alleg.57.nu.227.pag.270.
Beneficium an vacet ipſo iure propter crimen hæreſis, p.3, Alleg.57, num.228, pag.270.
Beneficia, quæ fuerunt obtenta per preces hæreticorum vacant ipſo iure,p.3. Alleg.57.nu.230.pag.271.
Beneficium per crimen realis ſimoniæ commiſſæ vacat ipſo iure, p.3. Alleg. 57.num.231,pag.271.
Beneficium vacat ipſo iure per crimen læſæ maieſtatis, p.3. Alleg. 57.n.233. pag.271.
Beneficium propter crimen falſitatis litterarum Apoſt. vacat ipſo iure, p.3. Allegat. 57. nu.234. pag.231.
Beneficia percutientis Cardinalem vacát ipſo iure, p.3. Allegat.57. num. 235. pag.271.
Beneficia occidẽtis, vel percutientis Epiſcopum vacant ipſo iure, p.3. Alleg. 57. num. 237. pag.271.
Beneficia occidentis Rectorem ſuæ Eccleſiæ vacant ipſo iure p.3. Alleg. 57. nu 239. pag.272.
Beneficium illius, qui carcerauerit clericũ donec reſignauerit ſuum beneficiũ vacat ipſo iure, p.3. Alleg 57.n.241. pag.272.
Beneficia committentis crimen ſodomiæ vacant ipſo iure,p.3. Alleg.57.n.242. pag.272.
Beneficium ob non publicationem reſignationis vacat ipſo iure,p.3. Alleg.57 nu.244.pag.273.
Beneficium Curatum ob non ſeruatam formam Conſtit. Pij V. vacat ipſo iure p.3. Alleg.57.n.245.pag.273.
Beneficium per depoſitionem, & priuationem vacat ipſo iure, p.3. Alleg. 57.nu 247.pag.273.
Beneficium per apprehenſionem poſſeſſionis de beneficio collato à Papa ante litterarum expeditionem vacat ipſo iure, p.3. Alleg.57.nu.248.pag.273.
Beneficia retinentis indebite ſcripturas ſpectantes ad Cameram Apoſtolicam, & illas non reſtituentis, vacant ipſo iure, p.3. Allegat. 57. num. 249. pag.274.
Beneficia offendentium litigantes in Romana Curia eorumque iudices, aduocatos &c. vacant ipſo iure, p.3. Alleg. 57. nu.250. pag.274.
Beneficia per confidentiam vacant ipſo iure, p.3. Allegat. 57. num. 251. pag.274.
Beneficium quando vacat ipſo iure, vacat in ipſomet puncto, quo actus, vel delictum fit, per quod talis pœna imponitur,p.3. Alleg.57.n.253.pag.274.
Beneficium quo quis eſt priuatus ipſo

iure

iure, ſtatim non expectata ſententia poteſt conferri, ſeu impetrari, p. 3. Alleg.57.nu.255.pag. 264.

Beneficium à compermutante reſignatum, & alteri collatum poteſt compermutante decedente ab altero retineri, etiamſi ſuum poſtea non reſignet, p. 3. Allegat. 69. nu.53. pag. 367.

Beneficium vacat ob delictum Rectoris priuationem, ſeu depoſitionem inducens, p. 3. Alleg. 72.nu. 12.pag.391.

Beneficium primum vacat ipſo iure per adeptionem ſecundi incompatibilis cum eo, itaut patroni poſſint preſentare par. 3. Allegat. 72 nu. 13. pag. 391.

Beneficium primum quando vacet per aſſecutionem ſecundi, p. 3. Alleg. 72. nu. 14. pag.391.

Beneficium iuriſpatronatus quando ſitum eſt in cōfinibus duarum diœceſū, coram quo Epiſcopo in eo præſentatio ſit facienda, p. 3. Allegat. 72. nu. 150. pag. 415.

Beneficium non eſt deuolutum ex eo, quod Ordinarius diſtulit inſtituere, p. 3. Alleg. 72. nu. 192. pag. 423.

Beneficia exempta viſitant Epiſcopi tanquam delegati Sedis Apoſtol. in qua iuriſdictione, cum ſit delegata, non ſuccedit Capitulum, p. 3. Alleg. 74. num. 9. pag. 440.

Beneficia vacātia per obitum Prothonotariorum participantium, & non participantium, ſunt Sedi Apoſtolic. reſeruata, p. 3. Allegat. 74. num. 32. pag. 444.

Beneficia ſimplicia cuiuſcunque dignitatis fuerint, & qualitatis, poſſunt Seminario vniri, vt cōmode regi valeat, ſine tamen præiuditio obtinentium, p. 3. Alleg. 77. nu. 28. pag. 481.

Beneficia reſeruata, vel affecta Sedi Apoſtolicæ an poſſint Seminario vniri? p. 3. Alleg. 77. nu.30. pag. 482.

Beneficia certo modo impetranti debet Epiſcopus ſemper conſulere, ne id faciat: & defectum continentem monere, vt impetret diſpenſationem, p. 3. Alleg. 79. nu. 2. pag. 494.

Beneficij poſſeſſio quādo per Breue Apoſtol. capitur, poteſt cauſa in prima inſtantia in Romana Curia tractari, p. 3. Alleg.81.nu.12. pag. 508.

Beneficium parochiale, ſeu curatum quoad reſidentiam non dicitur illud, quod non eſt actu curatum, ſed habitu, p 3. Allegat.53.nu.68.pag.136.

Beneficiatus Eccleſiarum S. Ioannis Lateranenſis, & S. Petri, ac B. Mariæ Maioris de Vrbe, non comprehenduntur ſub reſeruatione regulæ octauæ Cancellariæ, p. 3. Alleg 57.n.134.pag.250.

Beneficiarius teſtator ſi abſolute leget Epiſcopo, cur tunc non poſſit ipſe Epiſcopus legatum, & luctuoſam inſimul retinere? p. 3. Alleg.86.nu 32.pag.547.

Beneficium habens, ſed nullos fructus aliquo fortuito caſu percipiens ad ſubſidium charitatiuum non tenetur. p. 3. Alleg.87.nu.50 pag.561.

Beneficij ſeu maioratus locator quando pro ſecuritate vitæ ſuæ, & validitate totius temporis contractus locationis, bona ſua generaliter ſiue ſpecialiter obligauerit, vel fideiuſſores dederit pro ſolutionibus anticipatis, tunc eius fideiuſſores tenentur ſtare conuentioni, p.3.Alleg 94.nu.14 pag.554.

Beneficia homines ligant, p. 1. tit.2. glo.9.nu.22.pag.157.

Beneficium ingratum eſt quod diu inter manus dātis hæret, ibid.n.37.pag.161.

S. Bernardus bis aut ter Epiſcopatū ſibi vltrò oblatum reſpuit, p. 1.tit.2.gl.1. num.23 pag.89. Graue ſibi imminere periculum cum ad Epiſcopatum promoueretur, deplorat, ibid. gloſ.2. nu. 13.pag.95.

Bibere ad potus æquales Clericis prohibetur, p.2.Alleg.27.nu.12. pag.216.

Biennium intra quod cauſæ Eccleſiaſticæ coram Ordinarijs locorum in prima inſtantia terminari debent, currit data culpa, apparenteq; defectu, p. 3. Alleg 81.nu 9. pag.508.

Bigamiae quot ſint ſpecies? p.2. Alleg. 49.nu 1.pag.425.

Bigamia non cadit ſuper infidelem pro tempore infidelitatis, p.2.Alleg 49.nu. 3.pag 426.

Bigamia interpretatiua cur ita dicatur? p.2.Alleg.49.nu 4. pag.426.

Bigamiam interpretatiuam incurrit, viduam à priori viro cognitam etiam inualide

validè ducens, p.2. Allegat.49.num.5. pag.427.

Bigamia interpretatiua incurritur, quando quis aliam quocunque modo corruptam ducit, p. 2. Allegat. 49. num.6. pag. 427.

Bigamiam interpretatiuam incurrit ducens virginem, quam, poſtquam adulterata fuerit, etiam ignoranter carnaliter cognouerit, p.2. Allegat.49.nu.8. pag. 427.

Bigamia incurritur per matrimonium cũ corrupta, aut cum pluribus mulieribus, non autem ſi vir cum pluribus copularetur meretricibus, p.2. Alleg.49. nu.14 pag. 429.

Bigamia ſimilitudinaria contingit, quando quis poſt votum ſolemne caſtitatis emiſſum in profeſſione Religionis, vel in ſusceptione Sacrorum Ordinum, matrimonium celebrat cum aliqua virgine, vel corrupta, eamq; carnaliter cognoſcit, p.2. Alleg.49.n.15.pag 429.

Bigamiæ veræ irregularitas ſolo iure Pontificio eſt inducta, p.2. Alleg 49.n.20. pag.431.

Bigamiam non inducit multiplicitas matrimonij rati, non dum conſumati, p.2. All g 49.nu.13.pag 429.

Bigamus dicitur, qui ante Baptiſmum alteram, aut vtramque habuit vxorem, p.2. Allegat 49.nu.2.pag 426.

Bigamus non efficitur ducens fœminam à ſe ſolo defloratam, p.2. Alleg 49. n.7. pag 427.

Bigamus an ſit ducens corruptam, quam credit eſſe virginem, p. 2. Allegat.49. nu 9. pag. 428.

Bigamus fit maritus cognoſcens vxorem carnaliter, quæ etiam coactè commiſit adulterium, etiamſi ei debitum reddiderit à Superiore compulſus, p 2. Alleg. 49 nu. 10. pag. 428.

Bigamus interpretatiuus etiam efficitur, qui duo inijt matrimonia irrita, vel ſaltem alterum irritum, & aliud validũ, p.2 Alleg.49.num. 11.pag.428.

Bigamus non efficitur, qui cum pluribus, aut cum vna & corrupta fornicatus fuerit, p 2. Alleg 49.nu. 12.pag.428.

Bigamum ſcienter ordinãs ſuſpenſionem incurrit per annum à celebratione, p. 3. Alleg. 111. num. 15. pag. 770.

Bigamus excluditur à clericatu, p.2. Alleg. 49.nu.16.pag.430.

Bigamus non poteſt beneficia conſequi, p.2. Allegat.49.nu.17.pag.430.

Bigamus ſi ordinetur characterem recipit, p.2. Alleg.49 nu.18.pag.430.

Bigamus Epiſcopi Vicarius eſſe non poteſt, etiãſi effectus ſit clericus, niſi prius ſolutus fuerit ab impedimento bigamiæ, p.3 Alleg 54.nu. 11.pag.162.

Blasphemi quibus pœnis iure Pontificio puniantur, p. 3. Alleg.51. nu. 97. pag.84.

Blaſphemi in Synodo Lateraneñ quibus pœnis afficiantur, p.3. Alleg.51.nu.98. pag 84.

Blaſphemi iure Ciuili mortis pœna puniebantur, p. 3. Alleg. 51. nu. 101. pag. 85.

Blaſphemi quibus pęnis apud Luſitanos, & Hiſpanos puniũtur, oſtenditur p.3. Alleg.51. num. 86.

Blaſphemia eſt de reſeruatis Epiſcopo, p 3. Alleg.51. nu 85. pag.81.

Blaſphemia alia hæreticalis, alia ſimplex, p.3. Alleg 51 nu.87. pag.81.

Blaſphemia hæreticalis eſt illa, quæ cum hæreſi connexionem habet, p.3. Alleg. 51. nu. 88. pag.81.

Blaſphemia ſimplex eſt illa, quæ non repugnat ijs, quæ tenemur credere, p. 3. Alleg.51. nu.91. pag. 82.

Blaſphemię ſimplicis quæ iurationes ſint, p.3. Alleg.51. nu.92. pag. 82.

Blaſphemiæ ſimplicis crimen eſt mixti fori, p.3. Alleg.51. nu.94. pag.83.

Blaſphemiæ peccatum quam deteſtabile ſit in Sacra Scriptura, p.3. Alleg. 51. nu.96. pag.83.

Blaſphemantes quando poſſint excuſari à pœnis ordinarijs, p.3. Alleg.51.num. 105.pag. 87.

Blaſphemantibus quæ pœnæ imponantur apud Neapolitanos, p.3. Alleg. 51.nu. 104.pag.86.

Blaſphemare eſt dicere tacite, vel expreſſe, verbo, vel ſcripto contra Deum, aut eius Sanctos quidpiam contumelioſum, p.3. Alleg.51.nu.66.pag.81.

Blaſphematores apud Gallos quomodo mulctẽtur? p.3. Alleg.51.n.103.pag.86.

Blaſ-

Index rerum, & verborum

Blaſphemum patrem tenetur filius denũtiare, p.3. Alleg 96.nu.58.pag.631.
Bona quando cenſeantur intuitu Eccleſiæ acquiſita, oſtenditur, p.3. Allegat. 114.nu.11.pag.786.
Bona intuitu Eccleſiæ acquiſita præſumũtur quando tempore promotionis conſtat Epiſcopum nihil habuiſſe, ibid. num.12.
Bona ſi inueniantur penes Prælatum, & neſciatur vtrum acquiſita fuerint ante, vel poſt Epiſcopatum, tunc præſumentur intuitu Eccleſiæ fuiſſe comparata, ibid. num. 13.
Bona penes Prælatum reperta potius ex ipſius bonis, quàm Eccleſiæ quæſita præſumuntur, ſi de tenuitate beneficij, & de proprijs diuitijs Prælati conſtet, ibid. num. 14.
Bona empta per Prælatum ex fructibus, vel pecunia Epiſcopatus an ipſo iure tranſeant in dominium Eccleſiæ, an vero penes Prælatum, vel alium emptorem manere debeant, oſtenditur ibid. num. 17.
Bona acquiſita ex beneficio Parochi abſentis extra ſuam parochiam morientes tanquam ſpolia ad Camerã Apoſt. pertinent, p.3. Alleg.53.n 94.pag.139.
Bonis omnibus confiſcatis an iuſpatronatus illis annexum publicatum cenſeatur, remiſſiue p. 3. Alleg.71. num.vlt. pag. 381.
Bona ſi ſint ſolita venire in diuiſionem, ſufficit vt in futurum etiam diuidi debeant, p.3. Alleg.95.nu.31.pag.606.
Bona relicta & donata Eccleſiæ, quæ eſt incapax retinendi, etiam in communi, poſſunt alienari ſine ſolemnitatibus, & pretium conuerti in Eccleſiæ neceſſitatem, ibid.nu.59.pag.612.
Bona menſæ Epiſcopalis ſunt, quæ principaliter ad illius ſuſtentationem ſunt deputata, & nullum alium Rectorem habent, præter ipſum Epiſcopum, ibid. nu.67.pag.613.
Bona de menſa Eccleſiæ dicuntur ea, quæ perpetuo vnitæ fuerũt Eccleſiæ: atque ita quæ nunquam alteri ab Eccleſia, poſt à ſe quæſitum dominium, conceſſa fuerunt, ibid.nu.68.
Bonorũ temporalium diſpoſitio fieri non poteſt à nouitijs cum primum recipiunt habitum, ſed intra duos menſes ante profeſſionem, cum licentia Epiſcopi, vel eius Vicarij, p.3. Alleg.99. nu.1. pag. 644.
Bonorum omnium renunciatio ab exiſtente adhuc in ſeculo prætextu, & intuitu ingreſſus religionis ſtante Concil. Trid. diſpoſitione ſeſſ. 25. de Regularib. cap.16. an valida ſit non obſeruata illius forma, ibid.n. 16. & 17.pag.649.
Bona patrimonialia clericorum hæreticorum applicantur fiſco Epiſcopi, ſecus in Hiſpania & Francia, p.3. Alleg. 107.nu.17.pag 749.
Bona acquiſita ab Epiſcopo Monacho poſt adeptum Epiſcopatum eo defuncto, non ad Monaſterium, ſed ad Eccleſiam, cuius eſt Epiſcopus, pertinẽt, quamuis iure hæreditario, vel donatione, aut propria induſtria, & labore, poſt Epiſcoparum acquiſita ſint, p. 3. Alleg.114 nu.26.
S. Bonaventvra Epiſcopatum ſibi oblatum ſemel quantum potuit refutauit, ſed poſtea tandem Romani Pont. iuſſu coactus accepit, p.1.tit.2.gloſ.1.nu.23. pag. 89.
Boni in conſilio, obſequio, & contubernio habendi, p.1.tit.2.gloſ.16.num.7. pag. 192.
Bonvm amabile vnicuique autem proprium, p.1.tit.2.gloſ.9.n.21.pag.157.
Bracharense Concilium deſcribit modum & formam veſtium clericorum, p.2. Alleg.9.nu.5.pag.58.
Bracharenſe Seminarium ad normã Concilij Tridentini inſtitutum, oſtenditur p. 3. Alleg.77.nu.35.pag 483.
Brachara à Carthaginenſibus illic appulſis, & ab Himilione relictis initium ſumpſit, à fluuio Africæ, Bragada, cognominata, p.1.tit.3.cap.8.n 5.
Brachara Auguſtæ titulo ab Auguſto Imperat. ſibi impoſito cohoneſtata fuit, ibid. nu.7.
Bracharenſis Ciuitas caput Prouinciæ iuridico conuentu ornata Archiepiſcopalem dignitatem cum titulo primatSedis ſecundum dignitatũ gradus à S. Petro conſtitutos adepta eſt, ibid. nu 11.
Bracharæ deſcriptio Georgij Braunij refertur,

fertur, ibid. num. 12.
Bracharenſis Senatus ex longiſſima conſuetudine initium ſumpſit, ibid. nu. 13.
Bracharenſes ſuffraganei qui, ibid. nu. 14.
Bracharēſis Archiepiſcopus Vicarios quinque in quinque diœceſis prouincijs triennales creat, ibid. nu. 15.
Bracharenſis Archiepiſcopus temporalem habet iuriſdictionem, creat omnes iudices annuos, decuriones, magiſtratus, & ſcribas, ibid. nu. 16.
Bracharenſes Senatores laudantur, ibid. num. 18.
Brachara primam S. Euangelij prædicationem, primum Epiſcopū, primamq; totius Hiſpaniæ Eccleſiam ex S. Iacobi iuſſu obtinuit, ibid. nu. 27.
Bracharenſis Archiepiſcopus cur aliquando ad Hiſpalenſem Eccleſiam tranſlatus fuerat, oſtenditur ibid. num. 57.
Bracharenſis Eccleſia quare ſuum Primatiæ ius tranſactis temporibus non fuerit proſequuta oſtenditur ibid. nu. 69.
Brachium ſeculare implorare valet Epiſcopus vbi per ſe ſuas ſententias exequi non poteſt, p. 3. Alleg. 107. nu. 24. pag. 751.
Brachij ſecularis auxilium ſi ſecularis neget, poteſt ad illud præſtandum cenſuris compelli, ibid. nu. 25. pag. 751.
Brachij ſecularis auxilium antequam ſit præſtandum an poſſit ipſe laicus cauſæ cognitionem ſumere, ibid. nu. 26. pag. 751. & nu. 27. pag. 752.
S. Bruno Archiepiſcopatum Rheginenſem ſponte oblatū recuſauit, p. 1. tit. 2. gloſ. 1. nu. 14. pag. 86.
Buffones ſunt infames, p. 2. Alleg. 43. nu. 10. pag. 398.
Bulla in Cœna Domini cur ita dicta, p. 3. Alleg. 50. nu. 55. pag. 15.
Bulla in Cœna Domini refertur, ibid. nu. 57. cum ſeqq. à pag. 16.
Bullarum Apoſt. exequutionem iniuſte impedientes vltra excommunicationē Papalem, quā incurrunt, tenentur ad fructus deperditos, & expenſas factas, p. 3. Alleg. 79. nu. 3. pag. 494.
Bullæ conſeruatoriæ ſunt inſpiciendæ, nā in ampliori forma ſunt aliquibus religionibus, quàm alijs conceſſæ, p. 3. Alleg. 106. nu. 52. pag. 741.
Bituricenſis Patriarchæ vbi mentio fiat oſtenditur p. 1. tit. 3. cap. 7. nu. 6.

C

Cadavera hominum exhumans, in fruſta incidens, vel carnes ab oſſibus ſeparans, incidit in excommunicationem Papalem, p. 3. Alleg. 50. n. 103. pag. 28.
Caducitatis remiſſionem in emphyteuſi Eccleſiæ poteſt ſolus Prælatus ſeu Rector Eccleſiæ facere, p. 3. Alleg. 95. n. 64. pag. 612.
Caecus quamuis retineat dignitatem, & teſtificare poſſit de ijs, quæ ante cæcitatem vidit, ſi tamen Parochus ſit, vel teſtis ad matrimonium contrahendum, eius præſentia non ſufficit, p. 2. Alleg. 32. n. 87. pag. 278.
Cæcus non poteſt fieri Clericus, at in ſuſceptis ordinibus, in quibus viſu non eſt opus, miniſtrare poteſt, p. 2. Alleg. 42. n. 27. pag. 390.
Cæcorum aliqua miranda referūtur, ibid. num. 28.
Caesaraugustana ciuitas primam Hiſpaniæ Eccleſiam in honorem Beatiſſimæ Virginis adhuc viuæ obtinere meruit: Brachara vero prius in honorē ipſiuſmet Chriſti Domini ac B. Petri Apoſtoli adhuc viui Eccleſiam conſtructam obtinuit, p. 1. tit. 3. cap. 8. nu. 39.
Calix & patena conſecrationem amittunt, ſi notabiliter frāgantur ita vt non poſſint inſeruire ad vſum conſtitutum p. 2. Alleg. 27. n. 37. pag. 206.
Calix amittit conſecrationem, ſi cuppæ ſeparatio fiat cum fractione, ſecus vero ſi tornatili ingenio, ibid. num. 40. pag. 207.
Calices, & patenas conſecrare valet Epiſcopus, ibid. n. 35 pag. 206.
Calicis conſecratio non amittitur per aliquos ictus a fabro inflictos, ibid. nu. 39. pag. 207.
Calices conſecrandi, & quæcunque ornamenta Eccleſiaſtica benedicendi Abbates aliqui priuilegium habent, ibid. n. 36. pag. 206.
Camerae Apost. libros, vel ſcripturas occultan-

Digitized by Google

occulantes, aut retinentes incidunt in excommunicationem Papalem, p. 3. Alleg. 50. n. 122. pag. 32.

Cameræ Apoſt. miniſtri, & alij rationes integre & fideliter non reddentes incidunt in excommunicationem Papalem, ibid. n. 123. pag. 32.

Campanas benedicit, & Chriſmate vngit Epiſcopus, p. 2. Alleg. 17. n. 46. pag. 209.

Campanæ quare benedicantur, ibid. n. 47. & 49. pag. 209.

Campanarũ benedictionis effectus quales ſint, oſtenditur ibid. n. 48. pag. 209.

Campanæ tempore interdicti non pulſantur, ibid. n. 50.

Campanas plures non poſſunt habere Mendicantes ſine ſpeciali Sedis Apoſt. licentia, p. 3. Alleg. 50. num. 54. pag. 15.

Cancellariæ Epiſcopi officium exercens gaudet fori priuilegio, p. 3. Alleg. 107. n. 12. pag. 749.

Cancellariæ regulæ, vide Regulæ Cancellariæ.

Canones generales condere ſolius eſt Papæ, p. 3. Alleg. 50. n 32. pag. 13.

Canonica portio nihil aliud eſt, quàm certa bonorum portio debita Epiſcopo ratione oneris, quod in adminiſtratione ſui Epiſcopatus ſuſtinet, p. 3. Alleg. 86. nu. 1. pag. 543.

Canonica portio ſic dicitur, eo quod ſit à Canonibus approbata, ac debita Decretorum Canonicorum iure, p. 3. Alleg. 86. num. 2.

Canonicæ portionis quantitas iuxta diuerſa tempora, diuerſaſq; diuerſarum Prouinciarum conſuetudines aſſignata fuit, p. 3. Alleg. 86. nu. 3.

Canonica portio nulla debetur ex conſuetudine ſpatio 40. annorum præſcripta, p 3. Alleg. 86. num. 4.

Canonica portio Epiſcopo debetur, vt de legatis relictis Eccleſijs, vel pijs locis, p. 3. Allegat. 86. nu. 7. pag. 544.

Canonica portio eſt de lege iuriſdictionis, p. 1. tit. 1. cap. 1. nu 17. pag. 7. & p. 3. Allegat. 86. nu. 9. pag. 544.

Canonica portio Epiſcopo non debetur de legato relicto loco exempto, p. 3. Alleg. 86. nu. 10.

Canonica portio ex quibus rationibus debeatur Epiſcopo, p. 3. Alleg. 86. nu. 11.

Canonica an debeatur ſi fiat legatum Eccleſiæ exemptæ tempore mortis, ſubiectæ vero tempore teſtamenti, p. 3. Allegat. 86. num. 16. pag. 545.

Canonica portio ex quibus bonis, quæ Eccleſiæ vel aliquibus locis obueniunt, deduci non poſſit, p. 3. Alleg. 86. num. 20. pag. 547.

Canonica portio non detrahitur de relictis perſonis, p. 3. Alleg. 86. num. 22.

Canonica portio non debetur de relictis pro ornamentis, cereis, Eccleſiæ luminarijs, anniuerſarijs, vel pro faciendo choro, pictura, Calice, ac alijs, quæ ad perpetuum diuinum cultum legantur, vel etiam pro prædictis ornamentis redimendis, ornandis, vel reparandis, p. 3. Alleg. 86. n. 23.

Canonica portio an debeatur de relictis pro reſtauratione, vel ædificatione Eccleſiatũ, Monaſteriorum, Hoſpitalium, vel aliorum piorum locorum, ſi illa non egeant, p. 3. Alleg. 86. nu. 24.

Canonica portio non debetur, quando aliquid legatur, vt omni anno fiat ſolemnitas alicuius Sancti, p. 3. Alleg. 86. num. 25. pag. 548.

Canonica portio non debetur, quando quis in vita donat Eccleſiæ, p. 3. Alleg. 86. num. 26. pag. 548.

Canonica portio non debetur ex legato, pro maritandis duabus puellis ſingulis annis facto, p. 3. Alleg. 86. nu. 27.

Canonica portio an debeatur ex his, quæ Hoſpitalibus, vel Confraternitatibus relinquuntur? p. 3. Alleg. 86. nu. 28. pag. 548.

Canonica portio non debetur ſi quis ſubditus Epiſcopo leget aliquid Eccleſiæ extra diœceſim conſtitutæ, p. 3. Alleg. 86. nu. 29.

Canonica portio poteſt in totum tolli conſuetudine, vel præſcriptione, p. 3. Alleg. 86. num. 39. pag. 551.

Canonicatum, & parochialem obtinens in parochiali reſidere tenetur, p. 3. Alleg. 53. nu. 83. pag. 138.

Canonicatum, & Monaſterium in commendam obtinens, debet in Canonicatu reſidere, niſi monaſterium habeat

curam animarum, p.3. Alleg.53.num. 110.pag.142.
Canonicatum, & Parochialem habens in duabus diœceſibus, & non reſidens in Parochiali ex permiſſu Epiſcopi, cogendus eſt ad reſidentiam in Canonicatu, p.3.Alleg.53.nn.113.pag.142.
Canonicatum, & Parochialem habens, & reſidens in Parochiali, quomodo quotidianas diſtributiones lucretur? p.3. Alleg.53.nn.128.pag.145.
Canonicatum, & Parochialem habenti, in qua poteſt ſine diſcrimine vitæ propter inimicitias reſidere, permittitur vt in Canonicatu reſideat, p.3. Alleg. 53.nu.130.pag.145.
Canonicatus obtinentes præſertim in Eccleſijs Cathedralibus, Epiſcopo ſolemniter celebranti aſſiſtere tenentur, p.3. Alleg.53.nu.138.pag.145.
Canonicatus Metropolitanæ Cæſarauguſtæ in menſibus Ianuarij, Aprilis, Iulij, & Octobris ſunt reſeruati Sedi Apoſtolicæ, p.3.Alleg.57.nu.50.pag.231.
Canonicatus Doctorales, & Magiſtrales, qui præſertim in Hiſpania conferuntur per concurſum, non comprehenduntur ſub reſeruatione regulæ nonæ Cancellariæ, p.3.Alleg.57.nu.178 pag.260.
Canonicatus in Cathedralibus quam requirat ſcientiam, p.3.Alleg.60.nu.69. pag.303.
Canonicatus in Cathedralibus quam requirat ætatem, p.3.Alleg.60.num.70. pag.303.
Canonicatus Collegiatarum Eccleſiarum poſſunt obtineri ab habentibus ætatem quatuordecim annorum ex diſpoſitione iuris, etiamſi habeant Parochiales ſibi acceſſorie vnitas, p.3. Allegat.60. nu.71.pag 304.
Canonicatus duos ſimul abſque diſpenſatione Apoſtolica per triennium, & vltra detinẽs vtroque ipſo iure eſt priuatus, itaut ex regula de triennali ſe defendere non poſſit, p.3. Allegat.62. nu.23.pag.327.
Canonicatum non poteſt obtinere filius illegitimus in Eccleſia vbi pater fuit Canonicus, p.3. Allegat.65. num.15. pag.338.
Canonicatum obtinens, cui eſt vnita parochialis ad vitam, debet in parochiali reſidere; & non in Canonicatu, ac facere mentionem in impetratione de vtroque beneficio ſic annexo, p.3. Alleg.66.nu.51.pag.351.
Canonicatuum dimidia pars in Cathedralibus, & Collegiatis Eccleſijs inſignibus, vbi id commode fieri poteſt, hortatur Concilium, vt non niſi Doctoribus, vel Licentiatis in Theologia, vel iure Canonico conferantur, p.3. Alleg.60.nu.58.pag.301.
Canonici proprie dicuntur, qui de Capitulo ſunt, p.1.tit.1. cap.3. num.17. pag.26.
Canonicus dum in Subdiaconatus Ordine conſtitutus non eſt, nec vocẽ habet in Capitulo, nec eligere poteſt cum declarationibus ibi poſitis, ibid.num.21. pag.27.
Canonici ſupranumerarij, & ſuſpenſi, vel excommunicati an poſſint eligere, remiſſiue ibid. nu. 23. pag.27.
Canonici clericos Eccleſiarum inferiorũ, vel alios extraneos ad coeligendum an poſſint admittere? ſub diſtinctione reſoluitur ibid. nu. 24.pag.27.
Canonici in Cathedralibus, vel Collegiatis Eccleſijs ita tenentur ad reſidentiam, vt eis non liceat vigore cuiuſlibet ſtatuti vltra tres menſes etiam continuos ab eiſdem Eccleſijs quolibet anno abeſſe, p.3. Allegat.53. num. 107. pag. 142.
Canonici vltra tres menſes abſentes, licet in ciuitate vbi ipſa Eccleſia exiſtat, ſint præſentes, incidunt in pœnas Concilij, p.3. Alleg.53. nu.122. pag.144.
Canonici an pro tribus menſibus ſibi conceſſis in abſentia diſtributiones quotidianas conſequantur, p.3. Alleg. 53. nu.124. pag. 144.
Canonici curam animarum habentes, quæ illi Eccleſiæ imminet, habentur tanquam præſentes in choro, dum ſunt in actu adminiſtrandi Sacramenta, p.3. Alleg.53. nu. 129. pag. 145.
Canonici in Eccleſijs cathedralibus & Collegiatis, etiam ſecluſa conſuetudine, vel Statuto, tenentur iuſto ceſſante impedimento pſallere in choro, p. 3. Alleg.53. nu. 131.

Canoni-

Digitized by Google

Canonici debent intereſſe omnibus diebus,& horis,præterquam in tribus mẽſibus ſingulorum annorum, p.3. Allegat. 53. nu.133. pag. 146.
Canonici perſonaliter ad canendum Miſſam ſunt cogendi illis diebus, quibus ex inſtituto, & legitima conſuetudine illius Eccleſiæ obligantur, p. 3. Allegat.53. nu.137. pag. 146.
Canonici aſſociantes Prælatum quandoque volentem audire Miſſam in Eccleſia extra Cathedralem, non fiunt participes diſtributionum quotidianarum, p.3. Alleg.53. nu. 141. pag. 147.
Canonici duo intereſſentes Epiſcopo ad mentem Sacrorum Canonum non percipiunt diſtributiones quotidianas, niſi tamen in illis conſiſterent omnes fructus, p.3. Alleg.53. nu.142.
Canonicus Eccleſiæ Cathedralis,vel alius Prælatus, qui tempore commiſſionis conſtitutus erat in dignitate, & inter iudices ſynodales deſignatus, poteſt poſt eandem dignitatẽ renuntiatã eſſe iudex,&de cauſa ſibi commiſſa cognoſcere, p.3.Alleg. 54.nu. 155. pag.150.
Canonici exempti coram Epiſcopo & Capitulo Fidei profeſſionem intra duos menſes emittere tenentur, p.3. Alleg.61. nu 5. pag. 315.
Canonici Regulares Eccleſiarum Cathedralium intra duos menſes à die electionis obligantur Fidei profeſſionem emittere, p. 3. Allegat. 61. num. 6. pag. 315.
Canonicus obtinẽs dignitatem ſine Apoſtolica diſpenſatione perdit Canonicatum, p. 3. Alleg.62. n. 19. pag. 325.
Canonici duo a Capitulo eligendi, dum ab Epiſcopo viſitatur,non ſunt quotidianis diſtributionibus priuandi, ſi quando ea de cauſa tempore diuinorũ officiorum abſint,p.3. Alleg.73.nu.6. psg.430.
Canonici abſque adiunctis per Epiſcopum priuari poſsũt ex cauſa quod Ordines ſuis præbendis annexos non ſuſceperint, p.3. Alleg.73.n.12.pag.431.
Canonici de quotidianis diſtributionibus non tenentur Seminario cõtribuere, p. 3. Alleg. 77. nu. 13. pag.479.
Canonicus electus ad Seminarij adminiſtrationem perpetuo illã habere debet; nec remoueri poteſt niſi ex legitima, & iuſta cauſa, p. 3. Alleg.77. num. 31. pag. 482.
Canonicos beneficia, vel officia eccleſiaſtica obtinentes, poteſt Epiſcopus cogere, vt accedant ad proceſſiones publicas, aut indictas pro bono publico, vel honore, p. 3. Alleg. 78. num. 12. pag. 486.
Canonici Regulares S.Crucis Conimbricenſis veniunt appellatione eorum,qui in ſtrictiori clauſura viuunt, p. 3. Alleg. 78. num. 17. pag. 487.
Canonici Regulares præcedunt Monachos etiam nigros, p. 3. Alleg. 78.nu. 29. pag 489.
Canonici Eccleſiæ Cathedralis tenentur Epiſcopo ſuo præſtare charitatiuum ſubſidium, p. 3 Alleg. 87. num. 43. pag. 559.
Canonicus Theologalis quo tempore,& hora & ſuper qua materia lecturus ſit arbitrio Epiſcopi relinquitur, p. 3. Alleg. 56. n.6. pag. 206.
Canonicus Theologalis vacare poteſt a lectione tribus menſibus Iulij, Auguſti, & Septembris, p. 3. Alleg. 56. nu. 7.
Canonici Theologales diebus, quibus legunt habendi ſunt ſicut præſentes in choro, non modo pro illis horis, vt ſi mane legant pro horis matutinis, & Miſſa ſolemni,ſed etiam pro tota die, p.3. Alleg. 56. n. 8.
Canonicus Theologalis quãtuis toto die, quo legit habeatur pro præſente, non cenſetur tamẽ pręſens matutino, quod dicitur pro die ſequenti in veſperi præcedenti, p. 3. Alleg. 56. nu. 9.
Canonicus Theologalis nec retento, nec dimiſſo officio poteſt aliam præbendã optare, p. 3. Allegat. 56. num. 12. pa. 207.
CanonicusTheologalis poteſt ab Epiſcopo occupari in ſuo ſeruitio, & fructus in abſentia tũc percipit, p.3. Alleg.56. n. 13.
Canonici Eccleſiæ Cathedralis, vel Collegiatæ locantes fructus ſuarum præbendarum nullo caſu locationibus ſucceſſores obſtringunt, p. 3. Alleg. 94. n. 10.

num. 10. pag. 593.

Canonici Eccleſiarum Cathedralium delegati Sedis Apoſt. conſtitui poſſunt, non tamen valent Cõſeruatores deputari, p. 3. Alleg. 106. n. 9. pag. 727.

Canonici in Cathedralibus licet ſecundum latam ſignificationem dicantur in dignitate conſtituti, non ita ex propria ſignificatione, ibid. n. 10. pag. 727.

Canonici in Cathedralibus attentis ſpecialibus religionis priuilegijs in Conſeruatores eligi valent, ibid. n. 11. pag. 728.

Canonici Eccleſiæ Collegiatæ ſynodales iudices conſtitui non poſſunt, ibid. n. 12. pag. 728.

Canonis conditor quoties non reſeruat abſolutionem cenſuræ poteſtatem Epiſcopis videtur conceſſiſſe, p. 2. Alleg. 17. nu. 15. pag. 110.

Canoniſta Theologo præferendus eſt in aſſequutione Epiſcopatus, ſi doctus & prudens ſit, & vbi hæreſes non pullulant, p. 2. Alleg. 1. nu. 30. pag. 9.

Canonizare Sanctos poteſt ſolus Papa, p. 3. Alleg. 50. num. 45. pag. 14. & Alleg. 97. nu. 5. pag. 638.

Capacitas tempore præſentationis in beneficijs attenditur, p. 3. Alleg. 72. nu. 78. pag. 402.

Capellaniæ, ſeu Oratoria quæ ſunt fundata abſque Epiſcopi, vel alterius Superioris auctoritate, non ſunt beneficia Eccleſiaſtica, p. 3. Alleg. 57. n. 143. pag. 253.

Capellaniæ erectæ auctoritate Summi Pontificis, vel Epiſcopi, ſunt beneficia Eccleſiaſtica, p. 3. Allegat. 57. nu. 143. pag. 253.

Capellæ habentes reditus Eccleſiaſticos, etiam intra Regularium Eccleſias exiſtentes, tenentur contribuere Seminario, p. 3. Alleg. 77. nu. 10. pag. 479.

Capellaniarum amouibilium ad titulum nemo poteſt ordinari, p. 2. Allegat. 19. nu. 25. pag. 124.

Capellaniam obtinentem non poteſt cõpellere Epiſcopus vt ipſemet celebret, licet in eius fundatione diſponatur quod Capellani celebrent, p. 2 Alleg. 24. nu. 29. pag. 164.

Capellania Sacerdotalis iudicanda eſt ſi illius verba eſſent, vt in ea præſentaretur, aut nominaretur Presbyter, ſiue Sacerdos, p. 2. Alleg. 24. n. 37. pag. 166.

Capellania fundata, quod Capellanus celebret, ſeu debeat celebrare tot Miſſas, an debeat eſſe actu Sacerdos? p. 2. Alleg. 24. nu. 43. pag. 168.

Capellania non requirit reſidentiam perſonalem, cui eſt annexum onus celebrandi certas Miſſas ſingulis hebdomadibus, p. 2. Alleg. 24. nu. 44. pag. 169.

Capellaniam obtinens in Capella Papæ, licet ſit ad nutum amouibilis, poteſt ad illius titulum ordinari, p. 2. Allegat. 19. nu. 30. pag. 125.

Capellanus tenetur ſub mortali niſi iuſta de cauſa Miſſas celebrare iuxta inſtitutionem Capellaniæ, & intentionẽ fundatoris, p. 2. Alleg. 24. n. 28. pag. 163.

Capellanus nõ poteſt ſatisfacere per ſubſtitutum Miſſarum celebrationi, quando verba erectionis Capellaniæ expreſſe ſignificarent intentionem eſſe vt per ipſum Capellanum Miſſarum celebratio fieret, p. 2. Alleg. 24. nu. 30. pag. 164.

Capellanus qui tenetur quotidie celebrare, quando poſſit per ſubſtitutum ſatisfacere p. 2. Alleg. 24. nu. 31. pag. 164.

Capellanus qui ex permiſſione, vel fundatione tenetur celebrare certis & peculiares Miſſas, male agit ſi alias celebret, p. 2. Alleg. 24. nu. 32. pag. 165.

Capellanus qui ex titulo, vel ex inſtitutione tenetur in aliqua Eccleſia, vel Altari celebrare, non poteſt abſque peccato mortali alibi celebrare, p. 2. Alleg. 24. nu. 33. pag. 165.

Capellanus etiam de conſenſu hæredum celebrans alibi, quam in Altari deſignato, male agit, p. 2. Alleg. 24. nu. 35. pag. 165.

Capellanus, cui cappella in perpetuum, vel in titulum fuerit aſſignata per Papam, aut Epiſcopum, gaudet fori priuilegio, p. 3. Alleg. 12. nu. 10. pag. 76.

Capellani Rectorum Parochialium inſtituti auctoritate Apoſtolica, tenentur ad perſonalem reſidentiam, vt Rectores ipſi, p. 3. Alleg. 53. nu. 78. pag. 137.

Capellanus Eccleſiæ nouiter erectæ quibus concurrentibus recipere debeat obuentiones Villæ, & Parochianorum

ad

ad quorum commodum fuit inſtituta, p.3. Alleg.68.nu.5. pag.356.
Capellani equites Religionis S. Stephani Papæ ad Eccleſias ſeculares præſentari poſſunt, p.3. Allegat.57.nu. 173. pag.459.
CAPILLORVM defectus ob morbum gallicum, aut ſimilem procedens irregularitatem poteſt operari arbitrio Epiſcopi. p.2. Alleg.42.n.24. pag.389.
CAPITVLVM an poſſit Epiſcopo contradicente adminiſtrare Epiſcopatũ tanquam ſedes vacet, eo quod litteræ prouiſionis, intra tempus aſſignatum non fuerunt oſtenſæ ? remiſſiue p.1. tit. 1. cap.4.nu.10.pag.37. & ſeq.
Capitulum excludens prouiſum ob impuritatem ſanginis, tenetur probare cauſam excluſionis, p.1. tit.2. gloſ.17. nu.36. pag.206.
Capitulo volente repellere prouiſum tanquam impurum, quando incumbat ipſi prouiſo onus probandi ſe purum oſtenditur, ibid. nu. 38.
Capitulum Sede vacante non niſi elapſo anno à die obitus Præſulis poteſt dimiſſorias concedere, niſi arctatis beneficijs ſub certis pœnis, etiamſi Capitulum haberet territorium diſtinctum ob immemorialem poſſeſſionem, p.2. Alleg. 7. nu. 10. & 11. pag. 46.
Capitulum Sede vacante ante lapſum anni vacationis Sedis poteſt obtinenti facultatem à Sede Apoſtolica de ſuſcipiendo Ordines, cum licentia ſui Ordinarij, huiuſmodi facultatem ſubordinatam concedere, p.2.Alleg.7.n.14. pag. 47.
Capitulum Sede vacante poteſt concedere litteras teſtimoniales, licet concedere nequeat dimiſſorias, p. 2. Alleg. 7. nu. 16. pag. 47.
Capitulum Sede vacante intra annũ poteſt extero Epiſcopo concedere exercitium Pontificalium, & ordinationem propriorum ſubditorum, non tamen ſubditorum vacantis Sedis, p.2. Alleg. 7.nu.17.pag. 48.
Capitulum Sede vacante, & eius Vicarius poſſunt diſpenſare in interſtitijs, p. 2. Alleg. 18. nu. 6. pag. 112.
Capitulum Sede vacante, vel eius vicarius litteras dimiſſorias concedens ad Ordines ſacros non habenti vnde viueret, tenetur illi prouidere, prout Epiſcopus, p. 2. Allegat. 20. num. 21. pag. 140.
Capitulum Sede vacante poteſt facultatẽ concedere aſſiſtendi Matrimonio, p.2. Alleg. 32. nu. 123. pag. 285.
Capitulum Sede vacante habet poteſtatẽ diſpenſandi in votis, & iuramentis, p. 2. Alleg. 36. n. 8. pag. 326.
Capitulum Sede vacante poteſt ea omnia exercere, quæ pertinent iure communi ad Ordinariam Epiſcopi iuriſdictionem, exceptis nonnullis ſpeciatim iure prohibitis, p. 2. Alleg. 36. num 9. pag. 326.
Capitulum Sede vacante poteſt diſpenſare in ijs, in quibus Epiſcopus ratione Epiſcopalis iuriſdictionis valet diſpenſare, in delegata vero Epiſcopo iuriſdictione nõ ſuccedit, p.2. Alleg.36.n.10 pag. 327.
Capitulum Sede vacante eandem habet poteſtatem diſpenſandi, & abſoluendi, quam habet Epiſcopus virtute Concilij, p. 2. Alleg. 39. num. 16. pag. 347.
Capitulum Sede vacante poteſt, ſicut Epiſcopus, diſpenſare cum illegitimis ad minores Ordines, & ad beneficium ſimplex, & ad Canonicatus Eccleſiarum Collegiatarum, & ad dimidias portiones, ſeu inferiora beneficia Eccleſiæ Cathedralis, & ad beneficium ſimplex habens acceſſoriè annexam Parochialem, p. 2. Allег. 45. nu. 25. pag. 412.
Capitulum Sede vacante diſpenſare in ijs poteſt, in quibus poteſt Epiſcopus ratione iuriſdictionis Epiſcopalis, p. 2. Alleg. 45. num. 26. pag. 412.
Capitulum Sede vacãte ſuccedit Antiſtiti defuncto in omnibus ijs, quæ iure communi pertinebant ad Ordinariam Epiſcopi iuriſdictionem, p. 2. Alleg. 45. num. 27. pag. 412.
Capitulum Sede vacante ſuccedit in omnibus, quæ ſunt iuriſdictionis Epiſcopalis niſi in caſibus iure expreſſo vetitis p. 3. Alleg. 52. num. 2. pag. 106.
Capitulum Sede vacante poteſt Confeſſarium inſtituere, qui abſoluat à caſi-

bus reſeruatis p. 3. Alleg. 52. num. 3. pag. 106.
Capitulum, ſeu Clerici inferiores ſine Epiſcopo non poſſunt ſtatuere de quotidianis diſtributionibus p. 3. Alleg. 53. n. 139. pag. 147.
Capitulum Sede vacante intra octo dies poſt mortem Epiſcopi eligere tenetur Vicarium, aliàs illius deputatio deuoluitur ad Metropolitanum p. 3. Alleg. 54. n. 158. pag. 189.
Capitulum Sede vacante an poſſit plures Vicarios ſibi cõſtituere? p. 3. Alleg. 54. n. 165. pag. 192.
Capitulum conſtituens ſecundum Vicarium cenſetur primum reuocare p. 3. Alleg. 54. n. 172. pag. 194.
Capitulum ſi conſtituat Vicarium ſimpliciter abſque temporis præfinitione, eius officium durabit durante Sedis vacatione p. 3. Alleg. 54. num. 173. pag. 194.
Capitulum Sede vacante in deputatione ſui Vicarij poteſt apponere clauſulam, vt in cauſis Canonicorum procederet cum voto certi conſultoris p. 3. Alleg. 54. n. 174. pag. 194.
Capitulum in commiſsione Vicarij poteſt ſibi aliqua reſeruare p. 3. Alleg. 54. n. 176. pag. 194.
Capitulum Sede vacante ſi ſuſpenſionis cenſura ſit irretitum, principalis eius Vicarius iuriſdictionem exercere non poteſt p. 3. Alleg. 54. n. 180. pag. 195
Capitulum non poteſt habere pro præſentibus dignitates, vel Canonicos, qui nunquam in Eccleſia reſiderunt, & Fidei profeſsionem nondum emiſerunt p. 3. Alleg. 61. n. 24. pag. 318.
Capitulum Sede vacante poteſt vnire ſicut Epiſcopus, dummodo ſibi non vniat, & nihil pereat de iure Epiſcopali p. 3. Alleg 66. n. 5. pag. 345.
Capituli conſenſus in vnione facienda requiritur p. 3. Alleg. 66. num. 25. pag. 348.
Capituli conſenſus poteſt interuenire etiam poſt vnionem p. 3. Allegat. 66. nu. 26. pag. 348.
Capituli conſenſus etiam eſt neceſſarius, quando Epiſcopus facit vnionem tanquam Apoſtolicæ Sedis delegatus p. 3. Alleg. 66. num. 29. pag. 348.
Capitulo Sede vacante non licet ſupprimere portiones vigore Cõcilij ſeſſ. 24. de reform. cap. 15. p. 3. Allegat. 67. num. 3. pag 353.
Capitulum Sede vacante poteſt liberas beneficiorum reſignationes recipere tribus concurrentibus p. 3. Allegat. 69. num. 8. pag. 359.
Capitulum Sede vacante poteſt dare licentiam ædificandi Eccleſias, vt acquiratur iuspatronatus p. 3. Alleg. 70. nu. 32. pag. 374.
Capituli conſenſus in tranſlatione iurispatronatus non requiritur copulatiue cum conſenſu Epiſcopi p. 3. Alleg. 71. n. 14. pag. 378.
Capitulum Sede vacante non poteſt confirmare donationem iurispatronatus p. 3. Alleg. 71. num. 24.
Capitulum Sede Epiſcopali vacante non poteſt beneficia conferre, quæ ad collationem Epiſcopi ſpectant, p. 3. Alleg. 72. nu. 182. pag. 420.
Capitulum Sede vacante poteſt præſentatos clericos à patronis admittere, ſeu inſtituere, p. 3. Allegat. 72. num. 183. pag. 421.
Capitula Cathedralium, & aliarum maiorum Eccleſiarum quomodo ſint viſitanda? p. 3. Alleg. 73. nu. 4. pag. 429.
Capituli Cathedralium cum viſitantur, coram adiunctis, ac Epiſcopi notario proceſſus eſt fulminandus, p. 3. Alleg. 73. nu. 7. pag. 430.
Capitularium peccata, & exceſſus poteſt Epiſcopus abſque adiunctis corrigere, & emendare illa pœna, quæ ad morum magis emendationem, quàm punitionem reſpiciat, p. 3. Allegat. 73. num. 13. pag. 431.
Capitulum poteſt Epiſcopus conuocare quando Canonicis aliquid deliberandum proponit, nec de re agitad ſuum, vel ſuorum commodum ſpectante, p. 3. Alleg. 73. nu. 16. pag. 431.
Capitulum conuocare poteſt Epiſcopus in caſibus in quibus poteſt eſſe iudex, p. 3. Alleg. 73 nu. 18. pag. 432.
Capitulum Sede vacante non poteſt viſitare Monialium cœnobia exempta, quæ alioquin poteſt Epiſcopus vt delegatus

legatus Sedis Apoſtolicæ viſitare, p.3. Alleg.73.nu.25.pag.433.
Capitulum aliquando ſuperſtite adhuc Epiſcopo, ex præſcriptione vel priuilegio viſitandi ius habet, p.3. Alleg.73. num.26.pag.433.
Capitulum Sede vacante poteſt exigere rationem ab adminiſtratoribus piorum locorũ, ſicut Epiſcopus, p.3. Alleg.75. nu.61.pag.465.
Capitulum in electione concionatoris in Eccleſia Cathedrali nihil poteſt, p.3. Alleg.76.nu.7.pag.469.
Capitulum Sede vacante habet priuilegium cognoſcendi de cauſis in prima inſtantia, p.3. Alleg.81.nu.6.pag.508
Capitulum Sede vacante habet poteſtatẽ exequendi defunctorum voluntates, quatenus iure Ordinario competebat Epiſcopis.p.3. Alleg.82.n.31.pag.518.
Capitulum Sede vacãte poteſt, ſicut Epiſcopus, compellere Religioſos piarum voluntatum exequutores ad reddendas adminiſtrationis rationes, p. 3. Alleg. 82.nu.35.pag.519.
Capitulum Sede vacante de matrimonialibus cauſis poteſt cognoſcere, ſecus de cauſis delegatis Epiſcopo, aut eius Vicario, p 3.Alleg.84.nu.4.pag.528.
Capitulum Sede Epiſcopali vacante poteſt charitatiuum ſubſidium exigere, p.3.Alleg.87.nu.13.pag 556.
Capitulum Sede vacante non poteſt ſtatutum condere, quo charitatiuum ſubſidium in futurum ex parte minuatur, p.3.Alleg.87.nu.14.
Capitulum Eccleſiæ Cathedralis tenetur Epiſcopo ſuo præſtare charitatiuum ſubſidium, p.3. Alleg.87.n.43.pag.559.
Capitulum Sede vacante an valeat indulgentias concedere? p.3.Alleg.88.n.21. pag.566.
Capitulum Sede vacante an poſſit ſuccedere in illis caſibus, in quibus facultas Epiſcopo conceditur, vt procedat tanquam delegatus Sedis Apoſtolicæ? p.3. Alleg.92.nu.17.pag.582.
Capitulum Eccleſiæ Cathedralis de neceſſitate debet inuitari ad Synodum, cuius pars tantum debet venire, alia vero remanere in ſeruitio Eccleſiæ, p. 3.Allegat.93.nu 11.pag.585.
Capitula Collegiatarum quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem habentia ad Synodum ſunt vocanda, p.3.Alleg.93.n.12.
Capituli aſſenſus vltra Apoſtolicum requiritur in alienatione bonorum menſæ Epiſcopalis ſeparatę à menſa Capitulari, p.3.Alleg.95.nu.70.pag.613.
Capitulum Sede vacante poteſt licentiam concedere, vt nouitij diſponant de bonis temporalibus, p.3. Alleg.99.nu.5. pag. 645.
Carcerem debet Epiſcopus habere tũ ad cuſtodiam delinquentium, tùm etiã ad pœnam, p.3. Allegat. 107. num. 20. pag.750.
Carceris cuſtos æquiparatur depoſitario, ibid.nu.21.pag.751.
Carceris cuſtos ſi carnaliter cognoſcat mulierem etiam meretricem ſub ſua cuſtodia carceratam, acerrime punitur, ibid.nu.22.pag.751.
Carcerum cuſtodes Epiſcopi gaudent fori priuilegio, ibid.nu.13.pag.749.
Carnis afflictiones diuerſis pœnitentiæ operibus fugiendæ, p.1.tit.2.gloſ.8.nu. 20.pag.147.
Caroli Magni iudicium ad cognoſcẽdum qualis ex patre & filio homicidiũ perpetraſſet, p.3. Alleg. 51. num. 111. pag. 88.
Castellani etiam decennali habitatione domicilium non contrahunt, quia ſemper cogitant de redeundo ad patriã niſi finito officio decennali tempore & maiori commorati ſint, p.2. Alleg. 4. nu. 29.pag.29.
Cardinales Presbyteri tonſuram, cæteroſq; minores Ordines ſuis famulis conferunt, p.2.Alleg.3.nu.15.pag.22. & Alleg.5.nu.19.pag.39.
Cardinales S. R. E. & alios Prælatos offendentes, excommunicantur, p.3.Alleg.50.nu.68.pag 18.
Cardinalium bona rapientes dum in Cõclaui ſunt, incidunt in excommunicationem Papalem, p.3.Alleg.50.n.108. pag. 29.
Cardinalis, vel aſſiſtentis qui ſe finxerit nepotem, aut familiarem, ſeu commenſalem, vt litteras Apoſtolicas gratis expediat, in excommunicationem Papalẽ incidit, p.3.Alleg.50.n.118.pag.31.

Car-

Cardinales, qui Sede vacante contrauenerint ijs, quæ ordinata ſunt à Iulio II. incidunt in excommunicationem Papalem, p. 3. Alleg. 50. nu. 127. pag. 33.

Cardinales reuelantes, aliquid de actis ſecretò in Conſiſtorio exiſtente pręcepto Papæ, vt non reuelentur, incidunt in excommunicationem Papalem, p. 3. Alleg. 50. nu. 128. pag. 33.

Cardinales ſunt pars corporis Papæ, illiq; aſſiſtere tenentur, itaut à Curia ſine eius licentia illis diſcedere non liceat, p. 3. Alleg. 53. nu. 12. pag. 119.

Cardinales Romano Pontifici aſſiſtentes iuſtam habent cauſam, vt abſint ab Eccleſijs ſuis, p. 3. Alleg. 53. n. 13. pag. 120.

Cardinales an comprehendantur ſub reſeruatione Regulæ 3. Cancellariæ, p. 3. Alleg. 57. nu. 93. pag. 241.

Cardinales à Curia Romana ſine legitimo Romani Pontificis aſſenſu abeſſe non poſſunt, p. 3. Alleg. 57. nu. 135. pag. 251.

Cardinalium officium eſt Papæ aſſiſtere; & ob id pars corporis ipſius dicuntur, p. 3. Alleg. 57. nu. 136. pag. 251.

Cardinales obtinentes Epiſcopatus, vel Archiepiſcopatus, & in eis reſidentes ſolent habere indultum à Papa, vt omnibus gratijs, prærogatiuis, fauoribus, &c. conceſſis Cardinalibus præſentibus in Curia gaudeant, p. 3. Allegat. 57. nu. 137. pag. 251.

Cardinalem offendentium filij, ac nepotes priuantur omnibus beneficijs, & dignitatibus Eccleſiaſticis, & ad illas in poſterum obtinendas efficiuntur inhabiles, p. 3. Alleg 57. n. 236. pag. 271.

Cardinales S. R. E. tenẽtur contribuere Seminario de fructibus beneficiorum, quæ habent in diœceſi, vbi eſt ſeminarium, p. 3 Alleg. 77. nu. 5. pag. 478.

Cardinales in Eccleſijs ſuorum titulorum charitatiuum ſubſidium petere poſſunt p. 3. Alleg. 87. num. 15. pag. 556.

Cardinales an peccato commaculentur. reſtitutioneq; vinciantur, qui non impediunt nominatum in Epiſcopum, ſi alterum digniorem arbitrentur, p. 1. tit. 2. gloſ 3. n. vlt. pag. 113.

Cardinalis fieri nõ poteſt legitima us per ſubſequens matrimonium, p. 2. Alleg. 1. n. 35. pag. 10.

Carmelitas diſcalceatos eſſe ex Ordine Mendicantium declarauit Clemens viij. p. 3. Alleg. 77. n. 21. pag. 48

Castrante permittentes fiunt irregulares, nec poſſunt eſſe Clerici, etiam quod hoc fecerint vt caſte viuant, p. 2. Alleg. 42. nu. 13. pag. 388.

Caſtratus, vel ſectus non ſponte, ſed caſu, poteſt fieri Clericus, & ſi iam ſit, in ſuſceptis valet ordinibus miniſtrare, niſi id ſua culpa acciderit, ibid. nu. 14.

Caſtratus ab adulteræ marito, quia ipſum inuenit cum ſua vxore coire, nõ poteſt fieri clericus, cum id ſua culpa acciderit, ibid. n. 15.

Castitas precioſiſſima omnium, maximaq; poſſeſſio, p. 1. tit. 2. gloſ. 8. n. 1. pag. 142.

Caſtitas omnibus pernęceſſaria, ſed maxime miniſtris Chriſti Altaris, ibid. nu. 7. pag. 143.

Caſtitas dignitas magna, ibid. num. 8. pag. 144.

Caſtitas hominem Deo ſimillimum reddit, ibid. n. 9. pag 144.

Caſtitas ſicut omnes virtutes donum Dei eſt, ibid. nu. 17. pag. 146.

Caſtitas Dei gratia occurrẽte nobis operantibus tuenda eſt, ibid. n. 19. p. 147.

Caſtitatis amor in intimis animi receſſibus occultari non poteſt, ibid. nu. 23.

Casvs directe & reductiue ad tribunal ſanctiſſimæ Inquiſitionis ſpectantes quales, p. 2. Alleg 40. n. 40. pag. 374.

Cathedrali Eccleſię ſine ſpeciali ſummi Pont. mandato nullus poteſt Paſtorẽ dare, p. 3. Alleg. 50. nu. 6. pag. 10.

Cathedralis Eccleſiæ adminiſtrationem nemo poteſt dare niſi Papa, ibid. n. 7.

Cathedram in loco exempto poſſunt Præſules erigere pro eorum ornatu, & dignitate, p. 3. Alleg. 80. n. 16. pag. 504.

Cathedraticvm, quod ob honorem Cathedræ Epiſcopalis ſic dicitur, vltra procurationem Epiſcopis debetur, p. 3. Alleg. 86. n. 40. pag. 551.

Cathedraticum debetur per Presbyteros ſuis Epiſcopis, & ſolet dari in feſto Natiuitatis, & Reſurrectionis Domini, ibid. nu. 41.

Cathedraticum non poteſt præſcribi, licet per contrariam conſuetudinẽ poſ-

fit

ſit aliter introduci, ibid. n. 42.

Cathedratici taxa ſunt duo ſolidi, ibid. n. 45.

Cathedraticum non cenſeretur remiſſũ, licet pleno iure liberaretur Eccleſia, niſi expreſſe ponatur, ibid. num. 46. pag. 552.

Cavsa iuſta eſt neceſſaria ad reductionem Miſſarum faciendam, p. 2. Alleg. 29. nu. 2. pag. 233.

Cauſæ iuſtæ ad diſpenſandum in denunciationibus quæ ſint? vide p. 2. Alleg. 32. nu. 40. vſque ad nu. 49. pag. 269. cum ſeqq.

Cauſa iuſta, & rationabilis requiritur ad diſpenſandum in votis, & ne fiant in terrij præiuditium, p. 2. Alleg. 36. nu. 2. pag. 324.

Cauſa requiritur in diſpenſatione facienda per Epiſcopum, p. 2. Alleg. 45. nu. 20. pag. 411.

Cauſæ omnes maiores ad Sedem Apoſtolicam referuntur, p. 3. Alleg. 50. nu. 31. pag. 13.

Cauſa legitima ab Epiſcopo approbata excuſat à pœnis contra non reſidentes prolatis, p. 3. Alleg. 53. n. 95. pag. 139.

Cauſas criminales, niſi ſpecialiter commiſſæ fuerint, Vicarius generalis expedire non poteſt, p. 3. Alleg. 54. nu. 117. pag. 182.

Cauſæ omnes ad forum Eccleſiaſticum ſpectãtes corã Ordinario loci in prima inſtantia decidi, & infra biennium terminari debent, p. 3. Alleg. 81. nu. 2. pag. 507.

Cauſas eccleſiaſticas in prima inſtantia cognoſcunt Epiſcopi, & exempti quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem habentes, non autem Prælati inferiores, qui ſubſunt Epiſcopis, p. 3. Alleg. 81. nu. 4.

Cauſas, quæ iuxta Canonicas ſanctiones apud S. Sedē ſunt iudicandæ, vel quas ſummus Pontifex arbitrio ſuo ſupplicatione manu propria ſignata expreſſe ad ſe aduocauerit, non cognoſcit Epiſcopus etiam in prima inſtantia, p. 3. Alleg. 81. nu. 10. pag. 508.

Cauſæ matrimoniales. Vide Matrimoniales cauſæ.

Cauſæ graues non poſſunt ſubdelegari hac magna cauſa, p. 3. Allegat. 84. num. 11. pag. 529.

Cauſæ graues & arduæ cum delegantur, cenſetur electa induſtria perſonæ, p. 3. Alleg. 84. nu. 12.

Cauſa in Epiſcopo cenſum imponente requiritur, p. 3. Allegat. 85. num. 9. pag. 540.

Cauſa in Epiſcopo cenſum imponente probari debet concludenter ita vt illi affirmanti eam ſubeſſe credendum non ſit, p. 3. Alleg. 85. nu. 12. pag. 540.

Cauſa ad charitatiuum ſubſidium exigendum debet eſſe manifeſta, & rationabilis, p. 3. Alleg. 87. nu. 27. pag. 557.

Cauſa manifeſta & rationabilis quæ dicatur in exigente charitatiuum ſubſidium, p. 3. Alleg. 87. nu. 28.

Cauſa grauior requiritur in diſpenſatione interſtitiorum inter Diaconatum, & Sacerdotium, quàm inter cæteros Ordines, p. 2. Alleg. 18. nu. 5. pag. 112.

Cauſæ nullitatis profeſſionis nullæ ita ſunt proponendæ coram ſuperiore & Ordinario copulatiue, vt nullo modo poſſit ſuperior per ſe ſolum de illis cognoſcere, p. 3. Alleg. 104. nu. 14. pag. 702. Et coram Ordinario & Superiore Regulari in prima inſtantia, & infra biennium terminari debẽt, p. 3. Alleg. 81. nu. 8. pag. 508.

Cauſa ad intrandum monialium Monaſteria non requiritur quod ſit ſtrictiſſima, ſed ſufficit quod ſit neceſſitas quædam moralis, rationabilis, & manifeſta, p. 3. Alleg. 102. nu. 48. pag. 685.

Cauſa legitima alloquendi cum monialibus non eſt occaſio cenſanguinitatis, ibid. nu. 71. pag. 693.

Cauſę Epiſcoporum à Romano Pont. Sedeq; Apoſt. cognoſcuntur, p. 3. Alleg. 112. nu. 1. pag. 777.

Cauſæ Epiſcoporum criminales non poſſunt ſubdelegari a delegato Papæ, ibid nu. 4. pag. 777.

Cauſæ Epiſcoporum ſummo Pont. immediate ſubijciuntur, ibid. num. 5. pag. 777.

Cauſas Epiſcoporum criminales ſi Papa extra Curiã deleget requiritur ſpecialis commiſſio ipſius manu ſignata & vt adſint ad ſententiam duodecim Epiſcopi cum Metropolitano, reſeruata

Digitized by Google

ta eidem Sanctiſſimo ſententia diffinitiua, ibid. nu.7. pag. 778.
Cauſæ depoſitionis ab Epiſcopatu an requirat eandem ſolemnitatem, quam requirit depoſitio ab Ordine & dignitate, ibid. nu.9. pag. 778.
Cauſæ ciuiles, vel criminales minores Epiſcoporum in Concilio tantum Prouinciali cognoſci & terminari poſſunt, etiam non exiſtentibus duodecim Epiſcopis, ibid. nu.15. pag. 780.
Celebrans ante legitimam ætatem bona fide credens id ſibi licere irregularitatem non incurrit, p.2. Alleg. 16. n.21. pag. 104.
Celebrare in loco non Sacro extra caſum neceſsitatis, etiam non dato ſcandalo, eſt mortale peccatum p. 2. Allegat.23. n.2. pag. 150.
Celebrans abſque iuſta cauſa alibi, quàm loco deſignato, peccat mortaliter, non tamen tenetur ad aliquam reſtitutionem p.2. Alleg.24. n.36. pag. 166.
Celebrans in Eccleſia violata, niſi vrgente neceſsitate id faciat de licentia Epiſcopi, mortaliter peccat; irregularis tamen, aut ſuſpenſus non fit p. 2. Allegat 28. nu. 54. pag. 230.
Celebrans in Eccleſia ex deuotione, vel obligatione tempore, quo cantatur vna hora, non poteſt dici illi interfuiſſe p. 3. Alleg. 53. n. 134. pag. 146.
Celebrans, vel Confeſſionis Sacramẽtum audiens non ordinatus, ab Ordinibus Eccleſiaſticis ſi quos habuerit, rite degradatus ſtatim Curię ſęculari traditur p. 3. Alleg. 110. n. 18. pag. 763.
Censvra quomodo dicatur pendere ab intentione proferentis p. 2. Alleg. 38. n.6. pag. 338.
Cenſuris Eccleſiaſticis irretitus habet iuſtam cauſam reſignandi beneficium coram Ordinario p. 3. Alleg.69. n.39. pag. 364.
Cenſura per Statutum aut edictum Epiſcopale ipſo iure aduerſus adeuntes Monaſteria Monialium, & cum illis alloquentes an comprehendat accedẽtes ad exempta Regularibus ſubiecta p.3. Alleg.102. n.74. pag. 694.
Censvs Eccleſijs dupliciter imponitur, vel in perpetuum, etiam poſt mortem poſſeſſoris, vel ſolummodo ad vitam illius p.3. Alleg. 85. nu.1. pag.539.
Cẽſus perſonales ad vitam poſſeſſorum, vel breuius tempus licitè poſſunt Epiſcopi ex cauſa imponere p.3. Alleg 85 nu. 3. pag. 539.
Cenſus apud Gallos vix conſtituitur ab alio, quam à Summo Pontifice p. 3. Allegat.85. n.4. pag. 539.
Cenſus perpetuus ab Epiſcopis imponi non poteſt, niſi iuſta de cauſa, & tempore fundationis p.3. Alleg.85. nu.5. pag. 539.
Cenſum perpetuum poſt Eccleſiam fundatam imponere nequit Epiſcopus, niſi quando locis religioſis applicauerit, & vltra iuſtam cauſam concurrat debita ſolemnitas p. 3. Allegat. 85. num. 6.
Cenſum retinere poteſt Epiſcopus, ſi Epiſcopalia remiſerit in Eccleſijs, quæ pleno iure ei ſubijciuntur, p.3. Allegat.85. nu. 7. pag. 540.
Characterem imprimit Ordinis Sacramentum, ſicut Baptiſmus, & Confirmatio, p.2. Alleg. 1. nu.4. pag. 13.
Characterem non recipit ordinatus abſoluta coactione compulſus, ibid. nu. 5. pag. 14.
Characterem recipit ordinatus conditionali adductus coactione permittens ſibi Ordines conferri, ibid. num. 6. pag. 14.
Characterem recipit excommunicatus ſi ordinetur, ibid. nu 7. pag. 14.
Characterem recipit bigamus ſi ordinetur, p.2. Alleg. 49. nu. 18. pag.430.
Charitas vbi eſt, ibi & ſanctitas, p.1. tit.2. gloſ.3. nu.14. pag.205.
Charitas Chriſtiana, quæ excuſat Epiſcopum a reſidentia qualis, p.3. Alleg. 53. nu.6. pag. 119.
Charitativvm Svbsidivm poſſunt a ſubditis exigere Epiſcopi, Archiepiſcopi, Primates, ſeu Patriarchæ in ciuitatibus & Diœceſibus ſuis data manifeſta & rationabili cauſa, p.3. Alleg.87. nu.7. pag.555. Item adminiſtrator ſeu coadiutor datus Epiſcopo p Papã, vel Eccleſiæ Cathedrali vacãti, ibid. n.10. pag.556. Item & Capitulum Sede vacante, nu.13. Et Cardinales in Eccleſijs

ſijs ſuorum titulorum, n. 14. Et legatus Papæ ab Eccleſijs prouinciæ ſibi delegatæ n. 16. Et Prælati Epiſcopo inferiores, ſi hoc habeant ex priuilegio vel conſuetudine, n. 17. Et Abbates ac Priores in Eccleſijs ſibi pleno iure ſubiectis n. 18.

Charitatiuum ſubſidium Vicarius generalis imponere non poteſt ex commiſſione generali, p. 3 Alleg. 54. n. 122. pag. 183.

Charitatiuum ſubſidium dicitur charitatis auxilium, quia à principio ex charitate peti debet, non per vim extorqueri, p. 3. Alleg. 87. nu. 2. pag 554.

Charitatiuum ſubſidium petitur, quando reditus propriæ Eccleſiæ non ſufficiunt, p. 3. Alleg. 87. num 3.

Charitatiuum ſubſidium exigere poteſt Epiſcopus electus, & confirmatus licet non conſecratus, p. 3. Alleg. 87. n. 8. pag. 555.

Charitatiuum ſubſidium debet Epiſcopus exigere cum conſilio Capituli ſui, & clericorum, p. 3. Alleg. 87. nu. 11. pag. 556.

Charitatiuum ſubſidium non poteſt præſcribi, p. 3. Allg. 87. nu 25.

Charitatiuum ſubſidium poteſt Epiſcopus exigere pro ſua conſecratione, vel pro ſolutione debitorum in Eccleſiæ vtilitatem contractorum, p. 3. Alleg. 87. num. 29. pag. 557.

Charitatiuum ſubſidium poteſt exigere Epiſcopus ſi magnas fecerit expenſas in negotijs totius diœceſis communibus pertractandis, p. 3. Alleg. 87. n. 30. pag. 558.

Charitatiuum ſubſidium poteſt Epiſcopus exigere pro fabrica ſuæ Eccleſiæ, vel alia re continente illius publicam vtilitatem, vel conſeruationem, p. 3. Alleg. 87. nu. 31.

Charitatiuum ſubſidium exigere poteſt Epiſcopus ſi iter facturus ſit ad Papam, vel Imperatorē, vel Regē ob Eccleſiæ ſuæ vtilitatem, p. 3. Alleg. 87. nu. 32.

Charitatiuum ſubſidium poteſt exigere Epiſcopus, ſi viſitaturus ſit limina Apoſtolorum, p. 3. Alleg. 87. nu. 33.

Charitatiuum ſubſidium poteſt exigere Epiſcopus ſi velit ire ad Concilium Prouinciale, p. 3. Alleg. 87. num. 34.

Charitatiuum ſubſidium poteſt exigere Epiſcopus, ſi impenſas neceſſarias, & alicuius momenti fecerit in aduentu Imperatoris, Regis, vel Principis, p. 3. Alleg. 87. nu. 35. pag. 558.

Charitatiui ſubſidij ſumma quæ ſit exigenda, p. 3. Alleg. 87. num. 37. pag. 558.

Charitatiuum ſubſidium Clerici ex vrgēti cauſa poſſunt compelli ſoluere vltra taxam ſolitam, p. 3. Allegat. 87. n. 38. pag. 559.

Charitatiuum ſubſidium ratione beneficiorum poteſt Epiſcopus exigere à Clero, & Eccleſijs ſuæ ciuitatis, & Diœceſis, p. 3. Alleg. 87. num. 39.

Charitatiuum Subſidium non debetur ex diſtributionibus quotidianis, inſpecto iure communi niſi contrarium fuiſſet ſtatutum, p. 3. Alleg. 87. num. 44. pag. 559.

Charitatiuum ſubſidium cui Epiſcopo ſit ſoluendum, quando Eccleſia eſt in confinio duarū diœceſum, p. 3. Alleg. 87 nu. 53. pag. 561.

Chirotecis nouus Prælatus manus operit, vt neſciat ſiniſtra ſua, quòd faciat eius dextera, p. 1. tit. 1. c. 5. nu. 20. pag. 48.

Christvs Dominus ſalutis noſtræ præbens ſe medicum Sanctiſſimæ vitæ ſuæ exemplo pati, atque omnes virtutes amplecti nos docuit, p. 1. tit. 1. c. 1. n. 2. pag. 3.

Chriſti onus leue eſt, quod portantem nō grauat, ſed leuat, p. 1. tit. 2. gloſ. 2. n. 23. pag. 98.

Chriſtus Dominus conuiuia adijt, vt exemplo alios temperantiam doceret, p. 1. tit. 2. gloſ. 5. n. 10. pag. 123.

Chriſtus ſaluator noſter quando aduocationis officium exercuerit, oſtenditur p. 3. Alleg. 79. nu. 17. pag. 497.

Chriſtus Dominus cur lutum poſuit oculis cœci cum eum ſanauit, oſtenditur p. 3. Alleg. 91. nu. 14. pag. 576.

Chriſtus Dominus a Sacris Scriptoribus Medicus ſæpe ſolet appellari, ibid. n. 11.

Chriſtus Dominus quare dicatūr Rex ſine propugnatoribus, ſine magiſtratu &c. oſtenditur p. 1. tit. 3. cap. 2 n. 22.

Chriſtus Dominus temporalem monarchiam, & poteſtatem de facto non exercuit, nec exercere voluit, ibid. n. 26.

Chriſtus Dominus per ſe, & directe habuit ex dono Patris excellens quoddam dominium & poteſtatē ſuper res omnes creatas, quod non communicauit Vicario, ibid. n. 27.

Chriſti quinque ſtigmata in cœlo oſtenſa ab Alphonſo I. Portugaliæ Rege in regia inſignia ſuſcepta fuerūt, ibid. n. 61

CHILONIS tria præcepta referuntur p. 1. tit. 2. gloſ. 14. n. 2. pag. 184.

CHIROMANTICI ſuperſtitioſe faciūt per manuum lineas bonam, vel malam fortunā indicantes ſecus ſi complexiones, humores, & actitudinem, p. 3. Alleg. 51. n. 130. pag. 92.

CHOREPISCOPI dicuntur a Chore, græce pagum, ſeu villa: quaſi in pagis, & in villis ad Epiſcopalia munia obeunda eſſent conſtituendi, p. 1. tit. 1. cap. 6. nu. 21. pag. 56.

Chorepiſcopi poteſt os qualis fuerat, ibi. nu. 22. pag. 56.

CHRISMA quod eſt Confirmationis materia neceſſario benedicendum eſt ab Epiſcopo, non à ſimplici Sacerdote, p. 2. Alleg. 31. nu. 4. pag. 249.

Chriſma de neceſſitate præcepti debet fieri illo anno in die Cœnæ Domini, quia peccabit Epiſcopus ſi ex veteri confirmet, ibid. nu. 5.

Chriſma & olea ſingulis annis cōfici debent, & peccabit parochus ſi oleum alterius anni adhibeat non data neceſſitate, ibid. nu. 17. pag. 251.

Chriſma tempore interdicti an clauſis ianuis conſecrandū, ibid. nu. 24. pag. 252.

Chriſma Confirmationis conficitur ex oleo oliuarum, admixto balſamo cuiuſcunque loci ſit benedicto ab Epiſcopo conſecrato, ibid. nu. 2. pag. 248.

Chriſma ſi conſecret Epiſcopus peccator peccat mortaliter, ibid. nu. 26. pag. 253.

Chriſmato frons aliquo panno albo circūcingitur, ne recēs vnctio defluat, aut deleatur, p. 2. Alleg. 30. n. 24. pag. 241.

Chriſmalis pannus poteſt iterum ſuper alterum baptizatum, aut confirmatum imponi, ibid. nu. 25.

Cætera vide verbo Oleum.

CHRONICIS, quibus à maioribus noſtris fides communiter adhibita eſt, credere debemus, p. 3. Alleg. 72. nu. 57. pag. 401.

CITARI nō poſſunt Epiſcopi ad Romanā Curiam pro delicto etiam atrociſſimo, niſi accedat ſpecialis commiſſio Papæ, p. 3. Alleg. 112. nu. 6. pag. 778.

Citatio circunducta, nulla, vel cum falſo procuratore non efficit litis pendentiā, p. 2. Alleg. 19. nu. 18. pag. 120.

Citatio vna contra non reſidentem ante priuationem ſufficit ſi perſonaliter fiat, ſi tamen ſit abſens trina citatione per edictum publicum eſt vocandus, nec ſufficit vna pro tribus, aliter enim facta priuatio eſt nulla, p. 3. Alleg. 53. nu. 149. pag. 148.

CIVIS in beneficiorum collatione præferri debet extero, p. 3. Alleg. 72. n. 203. pag. 425.

CLAVDVS poteſt ad Ordines promoueri, niſi talis ſit, quem oporteat cum baculo accedere ad altare, p. 2. Allegat. 42. nu. 40. pag. 392.

CLAVSVLA generalis (& ad omnia alia, etiamſi exigant ſpeciale mandatum) comprehendit caſus, quos Vicarius generalis expedire non poteſt abſque Epiſcopi conſenſu, p. 3. Alleg. 54. num. 124. pag. 183.

CLAVSVRA Monialium, vide Monialium clauſura.

CLEMENS an D. Petri ſucceſſor extitiſſet, p. 1. tit. 1. cap. 3. nu. vlt. pag. 35.

Clemens IV. quam dotem filiabus legitime ſuſceptis ante Pontificatū, & quæ beneficia nepotibus clericis contulerit, oſtenditur p. 1. tit. 2. gloſ. 9. num. 32. pag. 160.

CLERICALIS HABITVS, Vide verbo Habitus Clericalis, & verbo Veſtes Clericales.

CLERICATVS ORDO nobilitat, & eſt maior quacumque alia dignitate, & honore ſeculari, p. 2. Alleg. 1. nu. 1. pag. 3.

CLERICVM primæ tonſuræ percutiens incurrit excommunicationem can. ſi quis ſuadente, 17. q. 4. p. 2. Alleg. 2. nu. 17. pag. 16.

Clericus habet domicilium, & eſt ciuis illius diœceſis in qua ſitum eſt eius beneficium, dum illud poſſidet, p. 2. Allegat.

legat. 4. num. 43. pag. 32.
Clericus quamuis ſuſpenſus, interdictus vel excommunicatus fori priuilegio gaudet, p. 2. Alleg. 8. nu. 19. pag. 56.
Clerici cõiugati debent vti illis veſtibus, quibus Clerici coniugati eiuſdem regionis vtuntur, p. 2. Allegat. 9. num. 3. pag. 57.
Clerici in minoribus de conſuetudine totius Hiſpaniæ debent habere veſtes, quæ cooperiant tota genua, p. 2. Alleg. 9. nu. 7. pag. 58.
Clerici debent ſemper deferre veſtes proprio Ordini congruentes, p. 2. Alleg. 9. nu 8. pag. 58.
Clericus in maioribus, aut beneficium habens ſi Coronam, vel habitum ad lõgum tempus abſque iuſta cauſa non deferat, peccabit mortaliter, p. 2. Alleg. 9. nu. 11. pag. 59.
Clerici non recipiẽtes penſionem, & fructus Eccleſiaſticos valorem annuũ 60. ducatorum auri de Camera non excedentes, non tenentur deferre habitum Clericalem, p. 2. Allegat. 9. num. 13. pag. 60.
Clerici, qui ratione paupertatis habitum proprio Ordini congruentẽ geſtare nõ valuerint, nullam pœnam incurrunt, p. 2. Alleg. 9. nu. 16. pag. 60.
Clerici propter infirmitatem tonſuram non deferentes à pœnis excuſantur latis contra habitum non deferentes, p. 2. Alleg. 9. nu. 17. pag. 60.
Clerici in minoribus ſi coniugatj non ſint, iure communi attento fori priuilegio gaudebant, tam in ciuilibus, quàm in criminalibus, ſicut & Clerici in maioribus, p. 2. Alleg. 12. n. 1. p. 73.
Clerici in minoribus hodierno iure Concil. Trident. quando gaudeant fori priuilegio, p. 2. Alleg. 12. nu. 2. pag. 74.
Clerici Primæ tonſuræ, ſeu minorum Ordinum beneficium habentes gaudent priuilegio fori in ciuilibus, & criminalibus, p 2. Alleg. 12. nu. 3. pag. 74.
Clericus non beneficiatus, ſed in Prima tonſura, vel in minoribus tantum Ordinibus conſtitutus, quæ habere debet, vt hodie fori priuilegio gaudeat, p. 2. Alleg. 12. nu. 12. pag. 76.
Clericus in minoribus ad hoc vt priuilegio fori gaudeat, debet portare habitum, & tonſuram tempore capturæ, p. 2. Alleg. 12. nu. 15. pag. 77.
Clericus, qui tempore delicti commiſſi habitum & tonſuram non deferebat, ſi poſtea reaſſumpſit tempore capturæ, vel purgationis, fori priuilegio gaudet, p. 2. Alleg. 12. nu. 17. pag. 77.
Clericus in minoribus ad hoc vt fori priuilegio gaudeat, debet habitum Clericalem, & tonſuram deferre, vtrumque ſimul, p. 2. Alleg. 12. nu. 18. pag. 77.
Clericus non incedens in habitu & tonſura vt amittat Clericale priuilegium, non requiritur trina monitio, p. 2. Alleg. 12. nu. 19. pag. 77.
Clericus portans veſtes laicales aliqua rationabili cauſa, vel captus cum illis ſolitus tonſuram, & Clericalem habitum deferre, gaudet fori priuilegio, p. 2. Alleg. 12. nu. 20. pag. 78.
Clerici in minoribus attento iure communi fori priuilegio gaudebant, etiãſi neque habitum, neque tonſuram deferent, p. 2. Alleg. 12. nu. 21. pag. 78.
Clericus enormia committens ſine habitu & tonſura incedens, non præcedente trina monitione, poterat iure communi à iudice ſeculari puniri, p. 2. Allegat. 12. nu. 23. pag. 78.
Clerici in minoribus coniugati ſolum in criminalibus, non autem in ciuilibus fori priuilegio gaudent, p. 2. Alleg. 12. nu. 25. pag. 79.
Clerici in minoribus coniugati vt fori priuilegio gaudeant, neceſſe eſt, quod cum vnica Virgine contraxerint, veſtes deferant, & tonſuram, p. 2. Alleg. 12. nu. 26. pag. 80.
Clerici in minoribus coniugati, vt attento iure Ordinationis Regiæ Luſitanorum gaudeant fori priuilegio, requiritur quod tempore delicti, & capturæ habitum & tonſuram deferant, p. 2. Alleg. 12. nu. 28. pag. 80.
Clericus coniugatus incedens ſine habitu, & tonſura, ſi pro crimine capiatur, deinde è carcere fugiens habitum & tonſuram reaſſumat an fori priuilegio gaudeat? p. 2. Alleg. 12. nu. 29. pag. 80.
Clerici coniugati negotijs ſecularibus ſe immiſcentes an fori priuilegio gaudeant,

deant, p.2. Alleg.12. nu.30. pag.81.
Clerici in caſibus, in quibus priuilegio Clericali priuantur, an poſſint puniri à iudice ſeculari nulla præcedente degradatione? p.2. Allegat.12. num.31. pag. 81.
Clerici, qui decreto Concilij Trident. fori priuilegio priuantur, priuilegio etiam Canonis an cenſeantur priuati? p.2. Alleg.12. nu.32. pag.81.
Clerici remiſſio facienda eſt ſine eius de decore, ob reuerentiam Clericalis dignitatis, p.2. Allegat. 12. num. 34. pag.82.
Clerici etiam Primæ tonſuræ non coniugati ſunt immunes & exempti à gabellis, & exactionibus, tributis, ac alijs ſimilibus oneribus, p.2. Alleg. 13. nu.1. pag.86.
Clerici in minoribus apud Hiſpanos, & in Regno Portugaliæ non ſunt immunes à tributis, niſi actualiter habuerint beneficium Eccleſiaſticum, p.2. Alleg.13. nu.2.& 3. pag.87.
Clerici in minoribus priuilegio immunitatis à tributis gaudentes, ſunt etiam exempti quoad exactiones pro neceſſitatibus publicis, p.2. Alleg.13. nu.6. pag. 87.
Clericis non ſunt tributa imponenda ad reparationem murorum & pontium, abſque Summi Pontificis auctoritate, p.2. Alleg.13. nu.7. pag.87.
Clerici negotiatores non ſunt immunes à ſolutione gabellæ, p.2. Alleg.13. nu.8. pag. 88.
Clerici per viam negotiationis quãdo dicantur mercatores fieri, p.2. Alleg.13. nu.9. pag.88.
Clericus dicitur negotiari vendens fructus ex ſuo ſemine, ſuaq; induſtria collectos ex alieno agro conducto, p.2. Alleg.13. nu.12. pag.89.
Clericus domum emens ad ſuum vſum non ſoluit gabellam, ſecus ſi ad locandum, p.2. Alleg.13. nu.13 pag.89.
Clericus tenetur denuntiare gabellarijs res, quas portat in Regnis Hiſpaniæ, & alijs Prouincijs, p.2. Alleg.13. num.16. pag. 89.
Clerico non manifeſtante tenebitur mullio eius res portans denũtiare, vel damnum reſarcire, p.2. Alleg. 13. num. 17. pag. 89.
Clerici tenentur iurare in manifeſtatione rerum, eas portare ad ſuum vſum, & illorum iuramento ſtatur, itaut contrarium non poſſit probari, nec de eo querelari, quamuis falſum iurauerint, p.2. Alleg.13. nu.18. pag.89.
Clericus fornicans ratione voti committit inceſtum, p.2. Alleg.15 n.7. pag.96.
Clericus caſtitatem, & continentiam Sacro Ordini annexam ſeruare debet, p.2. Alleg.15. nu.18. pag.98.
Clericus peregrinus ſine commendatitijs litteris ſui Ordinarij ab vllo Epiſcopo ad Diuina celebranda, & Sacramenta adminiſtranda non eſt admittendus, p.2. Alleg.21. nu.1. pag.144.
Clericis ne ad potus æquales bibant prohibetur, p. 2. Allegat. 28. num. 12. pag. 216.
Clericus matrimonium ſiue clam, ſiue publicè contrahens, ſi in Sacris ſit conſtitutus Ordinibus, eſt ſuſpectus de hæreſi, & poteſt puniri per Inquiſitores, p.2. Alleg.40. nu.43. pag.375.
Clerici collegialiter, ſeu communiter viuentes, qui ſeſe mediocri & non enormi percuſſione affecerunt, poſſunt ab Epiſcopo abſolui, p.2. Alleg.41. nu.16. pag.380.
Clericus non debet eſſe corpore vitiatus, aut diminutus, p.2. Alleg.42. num.1. pag 385.
Clerici nefandum crimen committentes, quas pœnas incurrant, p.2. Allegat.44. nu.21. pag.404.
Clericus propter nefandi criminis atrocitatem, quandiu illud eſt occultum, nõ incurrit ſuſpenſionem, aut irregularitatem, p.2. Alleg.44. nu.27. pag.405.
Clericos percutientes incidunt in excommunicationem Papæ reſeruatam, p. 3. Alleg.50. nu.83. pag.23.
Clerici, qui violant Conſtitutionem illis prohibentem aliquem inducere ad vouendum, iurandum, aut permittendum vt ſepulturam, apud eorum Eccleſiam eligat, vel electam non mutet, in excõmunicationem Papalem incidunt, p.3. Alleg.50. nu. 100. pag. 27.
Clerici de parochiali Eccleſia prouiſi iuramen-

ramentum de reſidendo intra tempus præſcriptum non ſeruantes in excommunicationem Papalem incidunt, p.3. Alleg.50.nu.132.pag.34.

Clericus coniugatus non poteſt eſſe Epiſcopi Vicarius, etiamſi cum vnica & virgine contraxiſſet, & habitum, & tonſuram portaſſet, p.3. Alleg.54.nu.6. pag. 262.

Clericus per matrimonium amittit acceſſus, & regreſſus, ac alia iura ad beneficium competentia, p.3. Alleg.57.num. 205.pag 167.

Clerici filius an prohibeatur obtinere beneficium, vel ſeruire tanquam capellanus amouibilis in Eccleſia, in qua eius pater tanquam capellanus amouibilis, ſeu vicarius temporalis ſeruiuit? p. 3. Alleg.65.nu.3.pag.337.

Clerici non ex locorum, vel generis dignitate, ſed morum nobilitate innoteſcere debent, p.3. Allegat.72.num.102, pag. 405.

Clerici omnes diœceſani quantumcunque exempti ſi beneficia habeant, etiã ſimplicia in Diœceſi, vel obtineant officium in Eccleſijs, poſſunt compelli accedere ad publicas proceſſiones, p.3. Alleg.78.nu.9.pag.486.

Clerici, qui ſunt nullius diœceſis, vel extra ciuitatem in locis in quibus habent plebem, non poſſunt compelli accedere ad publicas proceſſiones, p.3. Alleg. 78.nu. 10.

Clericus ordinatus à Papa ab inferiori nõ deponitur, p.3. Allegat.112. num. 12. pag.779.

Clerici inſeruientes Eccleſijs Religionis Hieroſolymitanæ nulla immunitate ſe tueri poſſunt quin ad proceſſiones vocari non debeant, p. 3. Allegat. 78. num. 11.pag.486.

Clerici nullum Eccleſiaſticum beneficiũ habentes non poſſunt cogi præſtare Epiſcopo charitatiuum ſubſidium, p.3. Alleg.87.nu 48.pag.560.

Clerici pauperes, qui ex reditibus ſuorum beneficiorum nihil habent vltra honeſtum victum, minime cogi poſſunt ad charitatiuum ſubſidium præſtandum, p.3. Alleg.87.nu.49.

Clericis ebrietatibus incumbere propter eorum auctoritatem magnopere prohibetur, p.1.tit.2.gloſ.11.n.vlt.pag.175.

Clericalem ordinem ſummopere dedecet, vt eæ manus violentè alicui inijciantur, quæ Deo ſolemni ritu conſecratæ ſunt, p.1.tit.2.gl.12.n.3 pag.176.

Clericus quidquid præter neceſſarium victum & veſtitum de altario retinet, rapinam facit, & ſacrilegium committit, p.1.tit.2.gloſ.9.nu.14.pag.154.

Clerici bonorũ Eccleſiæ non domini, ſed diſpenſatores ſunt, ibid.n.31.pag.160.

Clericus vtcunque ſolemniter degradatus cõficit Euchariſtiæ Sacramentum, p.3. Alleg.110.nu.5.pag.760.

Clericus degradatus ſi ex aliqua iuſta cauſa reſtituatur ad Ordines clericales nõ debet de nouo Sacris inſigniri, ibid. nu.6.pag.760.

Clericus etiam degradatus adhuc clericus dicitur, ibid. n.7.pag.760.

Clerici in minoribus vbi amittunt priuilegium clericale, & veniunt puniendi à iudice ſeculari, eſt neceſſaria degradatio, ibid.nu.8.pag.760.

Clericus incorrigibilis ſi tãdem impœnitẽs, ac obduratus in profundum malorum venerit an abſque expreſſa Curiæ ſeculari traditione poſſit per eam comprimi, ibid. nu. 16. pag.762.

Clericus degradatus qui ſamę reſtitui vult an debeat à Papa tantum reſtitutionẽ petere, an etiam ab Epiſcopo, à quo degradatus fuit, ibid. nu.29 pag.765.

Coadiutor poſitus per Papam qui eſt Primæ tonſuræ, vel minorum Ordinum gaudet fori priuilegio, p. 2. Alleg.12. nu.9. pag.76.

Coadiutor & coadiutus poſſunt abeſſe tribus menſibus, p.3. Alleg.53.n.125. pag. 144.

Coadiutores Rectorum Parochialium inſtituti auctoritate Apoſtolica tenentur ad perſonalem reſidentiam, vt Rectores ipſi, p. 3. Allegat.53. n. 78. pag. 137.

Coadiutores Vicarios imperitis Rectoribus Eccleſiarum ſine ſpeciali conceſſione non licet Vicario deputare, p.3. Alleg.54. nu.73. pag.177.

Coadiutoria non venit in reſeruatione regulæ nonæ Cancellariæ, p. 3. Alle-

f gat.

gat.57. nu.156. pag.256.
Coadiutor dum viuit coadiutus non habet ius in re, ſed ad rem, p.3. Alleg.57. nu. 157. pag.256.
Coadiutores etiam perpetui, & cum futura ſucceſſione non tenentur, niſi cũ factus fuerit ſucceſſioni locus, Fidei profeſſionem emittere, p.3. Alleg. 61 nu.13. pag.316.
Coadiutor poſt mortem coadiuti fit verus Canonicus, & tunc ei eſt aſſignanda vltima Sedes, p.3. Alleg. 61. nu.14. pag.316.
Coadiutores illiteratis dare non poteſt Vicarius ex generali commiſſione, p.3. Alleg 63. nu.7. pag.329.
Coadiutor datus illiteratis, ſicut Rector tenetur ad reſidentiam, p.3. Alleg.63. nu.9. pag.330.
Coadiutoris deputatio facta ab Ordinario vigore Concilij ſeſſ.21. de reform. cap. 6. non eſt attentata, etiamſi ſit exequuta poſt appellationem interpoſitam à ſententia eius, qui iudicialiter proceſſit, p. 3. Allegat. 63. num. 10. pag. 330.
Coadiutoria temporalis dari poteſt ab Epiſcopo cum beneficij Rector ſenio, vel morbo officium ſuum exercere non poteſt, p.3. Alleg.63. nu.11.
Coadiutori auctoritate Epiſcopi certa redituum portio aſſignanda eſt, p. 3. Alleg.63. nu.14. pag. 330.
Coadiutor datus Epiſcopo dementi poteſt renunciationem liberam beneficij accipere, p.3. Alleg.69. nu.6. pag.359.
Coadiutores cum futura ſucceſſione poſſunt puniri ab Epiſcopo abſque huiuſmodi adiũctis, niſi ex forma coadiutoriæ colligatur omnia illis conceſſa fuiſſe priuilegia, quæ Canonici habent, p.3. Alleg.73. nu.11. pag. 431.
Coadiutoriæ ad titulum cum futura ſucceſſione poteſt quis promoueri, ſi ratione illius habeat congruam ſuſtentationem, p.2. Alleg.19. nu.23 pag.121.
Coadiutorem Epiſcopo nemo dat niſi Papa, p.3. Alleg.50. nu.8. pag.11.
Coadiutor ſeu adminiſtrator datus Epiſcopo, vel Eccleſiæ Cathedrali vacanti per Papã poteſt à ſubditis illius Eccleſiæ exigere charitatiuum ſubſidium, p.3. Alleg. 87. nu. 10. pag. 556.
Coadiutorem alicui Regi, vel Principi ſeculari ſuperiorem non recognoſcenti poteſt ſummus Pont. dare, quando id poſtulauerit populi ſcandalum, & ruina ſpiritualis, p. 1. tit. 3. cap. 2. nu. 51.
Cognatio Spiritualis an poſſit cõtrahi per procuratorem? p. 2. Alleg. 30. n. 49. pag. 245.
Cognatio contrahitur à mittente non vero a procuratore, p.2. Alleg. 30. n.50. pag.246.
Cognatio ſpiritualis in Baptiſmo inter quos contrahatur, p.2. Alleg.30. n 53. pag.246.
Cognatio ſpiritualis in Confirmatione inter quos contrahatur, p. 2. Alleg.30. n. 54. pag. 246.
Cognatio ſpiritualis non contrahitur inter ipſoſmet patrinos, p. 2. Alleg. 30. n. 55. pag. 246.
Cognatio ſpiritualis à viro contracta non transfunditur in vxorem, p. 2. Alleg. 30. n.56. pag.247.
Cognationem cõtrahunt pueri, & infantes ipſi doli capaces, & iudicium ſufficiens ad peccandum habentes, ſi quem in Baptiſmo, vel Confirmatione teneant, ibid. n. 38. pag.243.
Cognationem contrahunt patrini plures duobus ſi omnes baptizatũ de Baptiſmo ſuſcipiant, ibid. n. 42. pag.244.
Cognatio legalis quando impediat, & dirimat matrimonium remiſſiue p. 3. Alleg.51. n. vlt. pag.104. & ſeq.
Cogens Virginẽ monaſterium ingredi ingreſſu non ſequuto in nullã excommunicationem incidit, p.3. Alleg.104. n. 7. pag.711.
Cogẽtes fœminam ad monaſterij ingreſſum non vt profiteatur, nec vt habitũ ſumat, ſed vt vbi ſeculari retento educetur incidit in excommunicationem Concil. Trident. ſeſſ. 25. de Regular. c. 18. ibid. n.5.
Cohabitare non dicitur qui ſtat in eadem domo, niſi ad eandem menſam & conuictum moretur, p. 3. Alleg.57. n. 109. pag.245.
Coitus coniugalis quando Eccleſiam polluat oſtenditur p. 2. Allegar. 28. num.

num. 46. pag. 227.
Coitus damnatus dicitur ille, cui aliqua pœna temporalis per legem, aut conſtitutionem iutis imponitur, p. 2. Alleg. 15. n. 16. pag. 98.
Comitas & humanitas in delictis increpandis magis attrahit, & malos ad rectam adducit viã, p. 1. tit. 2. gloſ. 12. n. 22. pag. 180.
Colaphi omiſſio in Confirmatione non videtur peccatum mort. p. 2. Allegat. 30. n. 27. pag. 241.
Collatio facta a ſummo Pont. ad Epiſcopatus dignitatem habet vim electionis, nominationis & confirmationis, p. 1. tit. 1. cap. 4. n. 8. pag. 37.
Collationis ſeu tituli beneficij ratione nõ efficitur quis ſubditus Epiſcopi nõ habita illius poſſeſſione, p. 2. Alleg. 4. n. 55. pag. 33.
Collatio beneficij non valet, ſi dum Epiſcopus excommunicatus eſt, vicarius conferat, p. 3. Allegat. 54. num 147. pag. 187.
Collatio facta duobus à diuerſis eodem die, nec apparet cui prius fuerit facta, potior eſt conditio poſſidentis, p. 3. Alleg. 57. n. 13. pag. 224.
Collationem beneficij a Papa vnus habẽs alius vero ad Ordinario, ſi non appareat de prioritate, præfertur qui a Papa impetrauit, propter prærogatiuam concedentis, ibid. n. 14.
Collatio beneficij facta vna die à Papa, & Ordinario, præualet collatio Ordinarij, ſi in ea appoſita ſit hora, & in collatione Papæ non, ibid. n. 15.
Collationem beneficiorum ſibi Papa reſeruans videtur intelligere proprie de collatione, quæ fit perpetuo de beneficio, ibid. n. 153. pag. 255.
Collector generalis Cameræ Apoſt. in cauſis ſpoliorum & iurium præfatæ Cameræ eius officio durante lucratur diſtributiones quotidianas in abſentia, p. 3. Alleg. 53. n. 157. pag. 150.
Color in facie non eſt quid eſſentiale, ſed accidentale, p. 2. Alleg. 42. n. 26. pag. 390.
Collegia, ſeu vniuerſitates ſeculares ex eo quia Reip. æquiparantur, beneficio reſtitutionis in integrũ gaudent, p. 3. Alleg. 75. num 40. pag. 458.
Comarum, aut veſtium extra neceſſitatẽ curam gerere, vel infelicium eſt, vel iniuſtorum, p. 1. tit. 2. gloſ. 7. nu. 8. pag. 134.
Commercium omnibus fecit commune ius gentium, par. 1. tit. 3. cap. 2. num. 43.
Comitiali morbo correctus Ordines aſſumere non valet, nec in ſuſceptis miniſtrare, p. 2. Alleg. 42. num. 48. pag. 393.
Commenda non comprehenditur ſub reſeruatione regulæ nonæ Cancellariæ, p. 3. Alleg. 57. nu. 154. pag. 255.
Commenda alicuius Eccleſiæ in perpetuum datur, cum committitur alicui, vt eam adminiſtret, & regat dum viuit in ſui vtilitatem, cum facultate diſponendi de fructibus, ſicut verus beneficiarius, p. 3. Alleg. 59. nu. 1. pag. 281.
Commenda perpetua beneficij eſt titulus Canonicus, p. 3. Allegat. 59. num. 2. pag. 281.
Commendam perpetuam habentes non ſe promouentes infra annum, incidunt in pœnam cap. licet Canon de elect. lib. ſexto, p. 3. Alleg 59. nu. 3.
Commenda perpetua poteſt reſignari, vel permutari, p. 3. Alleg. 59. nu. 5.
Commenda ad tempus dicitur cum Eccleſia Paſtore, vel debito ſibi miniſtro deſtituta, vel viduata, alterius fidei, & curæ committitur, p. 3. Alleg 59. nu. 10. pag. 282.
Commenda perpetua, quæ datur de beneficio; ſeu Prioratu Regulari, non requirit profeſſionem, p. 3. Alleg. 59. nu. 17. pag. 283.
Commenda perpetua inducit incompatibilitatem. ibid. nu 4. pag. 281.
Commendare perpetuò nullus Ordinarius inferior Papa poteſt, ibid. nu. 6.
Commendare nihil aliud eſt, quàm deponere, p. 3. Alleg. 59. n. 11. pag. 282.
Commendare Eccleſiam alicui ad tẽpus regendam res eſt antiqua, & in Eccleſia vſitata, p. 3. Alleg. 59. nu. 14.
Commẽdare poteſt Epiſcopus Parochialem Eccleſiam, & alia beneficia, quibus ineſt cura animarum ad ſex menſes, p. 3. Alleg. 59. nu. 15. pag. 282.

Commendate Abbatias, Prioratus, & Præpoſituras, beneficiaq; Regularia ſolus Papa poteſt, p.3. Alleg.59. nu. 16. pag.283.

Commendare Eccleſiam, ſeu beneficium non poteſt inferior Epiſcopo, niſi habear iuriſdictionem quaſi Epiſcopalē. p.3. Alleg.59.n.12. pag.283. & Alleg. 60.nu.5.pag.290.

Commendari non poteſt Parochialis Eccleſia Epiſcopi auctoritate, niſi Clerico ætatem legitimam habenti, videlicet ad Sacerdotium promoto, p.3. Alleg.59.nu.23.pag.284.

Commendatarii Abbatiæ curam iuriſdictionalem tantum, non autem Sacramentalem habentes, ad reſidentiam nō tenentur, p.3. Alleg.53.n. 112.pag.142.

Commendatarius ad tēpus non facit fructus ſuos, imo tenetur de eis rationem reddere, p.3. Alleg.59.nu.12.pag.282.

Commendatarius ad tempus nec reſignare, nec permutare poteſt beneficium ſibi commendatum, p. 3. Allegat. 59. num. 13.

Commendatarius poteſt ad libitum reuocari, ad nutumq; remoueri per Epiſcopum, etiam ante ſemeſtre finitum, p.3.Alleg.59.nu.18.pag.283.

Commendatarius coram Ordinario abſolute, & ſimpliciter commendationi cedere poteſt, p.3. Alleg.59.num.19. pag. 283.

Commendatarij, quando ſunt veri beneficiati, tenentur emittere Fidei profeſſionem, p.3. Alleg.61.nu.12.pag.316.

Commendationis etiam ad tempus debet fieri mentio, vbi ipſa impetratur, p.3. Alleg.59.nu.20.pag.283.

Commendatum beneficium, ſiue in perpetuum, ſiue ad tempus, non vacat per obitum commendatarij, ſed vacat ſemper, vt prius, p.3. Allegat.59.num.21. pag. 283.

Cōmendatarius perpetuus Eccleſiæ Cathedralis habet legitimam adminiſtrationem, & poteſt exercere iuriſdictionem, quæ competeret Epiſcopo titulato, p.3.Alleg.87.nu.20.pag.556.

Commendatarius perpetuus Eccleſiæ Cathedralis poteſt exigere charitatiuum ſubſidium ab Eccleſijs ſibi ſubiectis, p.3.Alleg.87.nu.21.pag.557.

Commendatitiae litteræ ſunt obtinendæ ab eo qui petentis Clerici Ordinarius fuerit, p.2.Alleg.21.nu.4.

Commendatitiæ litteræ ab Epiſcopo negandæ non ſunt clericis, qui non habent beneficia in titulum reſidentiam non requirentia, ibid. nu.5.

Communio in omnibus hominibus eſt diligenda, p.1. tit.2. gloſ.17. num.22. pag. 201.

Commutare pias defunctorum voluntates ſolus Papa poteſt, p.3. Allegat.83. nu.1.pag.521.

Commutandi vltimas defunctorum voluntates nullam habet Epiſcopus voluntatem, ibid. nu. 2. niſi concurrente iuſta & rationabili cauſa, n.5.pag.522.

Compatronus non reputatur filius in vita patris, qui eſt patronus, p.3.Alleg. 71.nu.30.pag.379.

Compatronus à medietate compatronorum præſentatus dignior eſt habendus, p.3.Alleg.72.nu.204 pag.425.

Complutenſis Vicarius generalis non eſt, p.3.Alleg.54.nu.128.pag.184.

Compromitti an poſſit in materia præeminentiarum, oſtenditur? p.3. Alleg.78.nu.31.pag.489.

Compromitti in laicum non poteſt de cauſa matrimoniali incidenti, p.3. Alleg.84.nu.33.pag.526.

Conceptionis Beatiſſimæ Virginis feſtum qui affirmant non eſſe venerandum, aut defendunt illam conceptam cum peccato originali, vel è contra, incidunt in excommunicationem Papalem, p.3. Alleg.50.nu.109. pag.29. & Alleg.105. à nu.58.pag.720.

Conceſſio generalis Vicarij non continet ea, quæ ſpeciale requirunt mandatum, p.3.Alleg.54.nu.59.pag.175.

Conceſſio facta alicui de intrando monaſteria monialium, intelligitur de prima vice, p. 3. Allegat. 102. num. 59. pag. 689.

Concilium Trid. vbi non eſt promulgatum, non tenentur habitatores contrahere corā Parocho & teſtibus, p.2. Alleg 32.nu.152.pag.292. Tenerentur tamen, ſi diuertāt ad locum, in quo eſt promulgatum, & acceptatum, ibid.nu. 155.

155.pag.293.

Concilij decreta expreſſa egent Pontificis derogatione, p.2. Allegat.33.num. 24. pag.314.

Conciliarijs conſtitutio quando dicatur, ibid. nu.27. In lege Concilij generalis non poteſt Epiſcopus diſpenſare, quãuis abſolute permittat diſpẽſationem, ibid. nu.25.

Concilium prouinciale maior eſt Archiepiſcopo, p.2. Alleg.34.nu.9.pag.317.

Conciliaris Conſtitutio habens committendam Ordinario loci facultatem diſpenſandi in irregularitate contracta ob homicidium commiſſum vim vi repellendo, quomodo intelligenda, p.2. Alleg.39.nu.54.pag.354.

Concilium generale confirmare, & eius conſtitutiones probare, vel improbare, atque interpretari ſolius eſt Summi Pont. p.3. Alleg.50.nu.34.pag.13.

Concilio Tridentino cõmentarios, gloſſas, & ſcholia inſerentes in excommunicationem Papalem incidunt, p.3. Alleg.50 nu.133.pag.34.

Concilio generali intereſſentes lucrantur diſtributiones quotidianas, p.3. Alleg. 53.nu.158. pag.150.

Concilium Bracharense primum celebratum fuit anno poſt Chriſtum natum 412.p.1.tit.3.c.8.nu.55. Secundum vero celebratum fuit in Vrbe Lucenſi ann. Domini 569. ibid. num. 56.

Concilium Toletanum, quod pro primo habetur tom. 1. Conciliorum, celebratum fuit an. 450.ibid.nu.56.

Concilia Toleti celebrata dum Reges in ea Sedem habebant, congregata erant ad ipſorum ſupplicationem, & per eos tantum inuitati conueniebant Epiſcopi, ibid. nu. 60.

Conciones, quas Regulares ad populum habuerint, debent deſumi ex Euangelijs, & Epiſtolis, quibus Clerus ſecularis illis diebus feſtis vtitur, p.3. Alleg. 105.nu.35.pag.715.

Concordes reducere ſub pœna excommunicationis poteſt Epiſcopus diſcordes etiam laicos, p.3. Alleg 79.num.6. pag. 495.

Concursus in vacatione Parochialis Eccleſiæ, debet fieri iuxta formam Cõcilij, aliàs collatio erit nulla, & Papæ poſtea reſeruatur, p.3. Alleg.60. nu. 13. pag. 295.

Concurſu conferuntur per viam Regulæ beneficia ea, quæ curam habent animarum, ibid. nu. 14.pag.294.

Concurſus in beneficijs curatis reſeruatis Sedi Apoſt. quomodo faciendus, ibid. nu. 15.pag.294.

Concurſus edicta debent proponi ſi beneficium curatũ iuriſpatronatus eccleſiæ in menſibus Apoſt. Sedi Apoſt. reſeruatis vacauerit, & Ordinarius nulla habita ratione patronorum idoneũ eligere, ac Romam mittere poteſt, ibid. nu.16.pag. 294.

Concurſus forma, quã Concilium præſtitit in conferenda Parochiali, quæ ſit iuriſpatronatus eccleſiaſtici, ſeruanda eſt, etiamſi Eccleſia ſit iuriſpatronatus partim Eccleſiæ, partim laici, vel pro duabus partibus pertineat ad laicum, ibid.nu.17.pag.295.

Concurſu nõ cõferuntur Parochiales, quæ ſunt iuriſpatronatus laicorum, ibid. n. 18. pag. 295. Nec dignitas Abbatiæ, quamuis vnita ſit ei parochialis, ibid. nu. 24.pag.296. Nec dignitas, quæ perpetuò, & acceſſorie parochialem vnitã habet, ibid. n. 25. Nec Parochialis Eccleſia, quæ eſt vnita dignitati, vel canonicatui, ibid. nu. 26. Nec beneficiũ curatum, quod vere eſt dignitas, ibid.n. 28.pag.297. Nec dignitas in Eccleſijs Collegiatis habens curam animarum, ibid. nu. 29. Nec Parochialis quando eſt ſubiecta monaſterio, aut annexa, vel de eius menſa, ibid.nu.31. Nec Vicariæ perpetuæ, ibid.nu.32. Nec Prioratus Regulares habentes curam animarum ſoliti commendari ſecularibus, ibid.nu.34.pag.298. Nec beneficia Regularia, quæ Regularibus conferri conſueuerunt, ibid.n.33. Nec Parochiales, quæ acquiruntur per regreſſum, ibid. nu.35. Nec Parochialis litigioſa, ibid. nu. 37. Nec Parochialis quando eſſet exigui reditus, ibid. nu.38.pag 298.

Concurſum facere non poſſunt inferiores Epiſcopo habẽtes ius conferendi, ibid. nu. 40. Niſi habeant proprium deſtructum,

Digitized by Google

ctum, & Epiſcopalem iuriſdictionem, ibid. nu.42. pag.299.

CONDEMNATVS actione furti efficitur infamis & inhabilis ad Ordines ſuſcipiēdos, p 2. Alleg.43. n.5. pag. 397.

CONDITIO adiecta in limine fundationis Eccleſiæ per patronum, vel fundatorem quòd non poſſint beneficiarij recipi, niſi deſcendentes ex puris, & antiquis Chriſtianis, valida eſt, p. 1. tit. 2. gloſ. 17. nu. 29.

Conditionem adimplere coram Parocho & teſtibus neceſſarium eſt, vt matrimonium celebratum ſub honeſta conditione de futuro validum ſit, p. 2. Alleg. 32. nu. 156. pag. 293.

Conditione perſonæ mutata, & honorū conditio mutata videtur, p. 3. Alleg. 72. nu. 129. pag 411.

Conditiones quibus licitum eſt retinere puellas educationis gratia in monaſterijs monialium, referūtur p. 3. Alleg. 102. nu. 62. pag. 690.

CONDVCTOR anticipate penſionem ſoluēs, ſi à ſucceſſore pro ea de nouo obligetur, habet recurſum contra hæredes locatoris, ſi ſoluendo fuerint, p. 3. Alleg. 94. n. 7. pag. 593.

Conductor poterit recedere à locatione in illis caſibus in quibus mortuo locatore ſucceſſor non tenetur illi ſtare, ibid. nu. 15. pag. 594.

CONFESSARII Regulares Ordinum Mendicantium ex priuilegio ſpeciali poſſunt diſpenſare in votis & iuramentis illorum omnium, quorum Confeſſiones audierint, non tamen in reſeruatis Epiſcopo iure ſpeciali, p. 2. Alleg. 36. nu. 15. pag. 328.

Confeſſarij Mendicantes & illorum priuilegio gaudentes non poſſunt diſpenſare in caſibus, quibus Epiſcopo diſpenſandi poteſtas conceditur, p. 2. Allegat. 37. nu. 14. pag. 334.

Confeſſarij non poſſunt abſoluere Hæreticos occultos per accidens, & manifeſtos, ſeu notorios, p. 2. Alleg. 40. n. 12. pag. 363.

Confeſſarij de quibus interrogare debent pœnitentes, qui tepidi ſunt in Fide, p. 2. Alleg. 40. nu. 13. pag 363.

Confeſſarij quomodo procurare debeant, vt abominabile vitiū ſodomiæ extirpetur, p. 2 Alleg. 44. nu. 31. pag. 406.

Confeſſarij delegati ad abſoluendum à reſeruatis, quomodo ſe habere debeāt, p 3. Alleg. 52. nu. 13. & 14. pag. 109.

Confeſſarius vi monitorij non tenetur reuelare ea, quæ in Confeſſione audiuit p 3. Alleg. 96. nu 64. pag. 632.

Confeſſarium Sacerdotem ſibi non ſubditum non poteſt ſibi erigere Epiſcopus, qui à proprio Ordinario non fuerit approbatus, p. 2. Alleg 25. nu. 9. pag. 173.

Confeſſariorum Regularium approbationem iuſta & legitima exiſtente cauſa poteſt Epiſcopus reſtringere & limitare ad certum locum, tempus, ſiue perſonas, ibid. nu. 32. pag. 179.

Confeſſores Regulares etiam Rectores, & in ſacra Theologia graduati poſſunt ab Epiſcopis ſi valuerint, examinari, p. 2. Alleg. 25. nu. 26. pag. 178.

Confeſſores Religioſi non approbati ab Epiſcopo, ſecularium, qui ſunt de familia ſuorum monaſteriorum, Confeſſiones audire non poſſunt, p. 2. Alleg. 25. nu. 46. pag. 183.

Confeſſores in Monaſterijs Monialium, quæ ſub cura Regularium ſunt, non examinantur ab Epiſcopo, p. 2. Allegat. 25. nu. 47. pag. 184.

Confeſſores etiam Parochi, ſeu quicunque alij curam animarum habentes in ſuorum ſubditorum votis, ſeu iuramentis in vtroque foro nequeunt diſpenſare, p. 2. Alleg. 36. nu. 16. pag. 328.

Confeſſores qui in Sacris Cōfeſſionibus, confitentem ad libidinem prouocauerint, vti de hæreſi ſuſpecti puniuntur ab Inquiſitoribus, p 2. Alleg. 40. n. 41. pag. 374.

Confeſſores, qui ex priuilegio Sixti IV. commutant aliquod votorum ſolemnium in excommunicationem Papalē incidunt, p 3. Alleg. 50. n. 144. pag 35.

Confeſſorem Monialibus ſubiectis Regularibus an poſſit dare Epiſcopus quem voluerit, etiam alterius Ordinis, p. 2. Alleg. 25. nu. 48. pag. 184.

Confeſſarij quibus in caſibus & pro quo tempore monaſteriorum monialium ſepta ingredi valeant, oſtenditur p. 3.

Alleg.

Digitized by Google

Alleg. 102. nu. 49. pag. 685. & ſeqq.
CONFESSIONIS Sacramentum vt valide adminiſtret Sacerdos debet eſſe per examen, aut alia ratione approbatus ab Epiſcopo iam confirmato, & habente ſubditos, vel ab eius Vicario, aut Capitulo Sede vacante, vel ab alijs exercentibus quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem, p. 2. Alleg. 25. n. 3. pag. 172. Cætera vide in verbo Approbatus.
Confeſſiones quicunque audiunt apud ſe literas proceſſus Bullæ in Cœna Domini habere debent, p. 3. Alleg. 50. nu. 82. pag. 23.
Confeſſionem Sacramentalem inter abſentes per litteras poſſe fieri aſſerentes incidunt in excommunicationem Papalem, p. 3. Alleg. 50. nu. 163. pag. 38.
Confeſſionis audiendæ facultatem ſeu licentiam Vicarius generalis Epiſcopi ex generali conceſſione alijs concedere non poteſt, p. 3. Alleg. 54. nu. 91. pag. 179.
Confeſſiones fidelium ex vi mandati generalis poteſt Vicarius Generalis audire, ſi ſit Sacerdos, ibid. nu. 92. pag. 179.
Confeſſiones integras & non ſolos caſus reſeruatos tenetur Pœnitentiarius audire, p. 3. Alleg. 55. nu. 27. pag. 201.
Confeſſiones dum audit Pœnitentiarius in Eccleſia, ſiue in confeſſionario, ſiue extra habēdus eſt pro præſenti in choro pro illo tēpore dumtaxat quo actualiter eas audit, ibid. nu. 30. pag. 201. Et tunc non ſolum lucratur diſtributiones quotidianas, ſed etiam eleemoſynas ipſas, quæ diſtribuuntur inter Canonicos pro aſſociandis & ſepeliendis defunctorum cadaueribus, ibid. nu. 31.
Confeſſiones ſi Pœnitentiarius extra Eccleſiam etiam infirmorum audiat, non habebitur pro præſenti, ibid. num. 32. pag. 202.
Confeſſionem ſacramentalem audiens non ordinatus Sacerdotali Ordine, ab Ordinibus Eccleſiaſticis, ſi quos habuerit, rite degradatus ſtatim Curiæ ſæculari traditur, p. 3. Alleg. 110. n. 18. pag. 763.
CONFIRMATIONIS SACRAMENTI miniſter Ordinarius eſt Epiſcopus. Vide verbo Epiſcopus.
Confirmationis Sacramentum non poteſt adminiſtrari ab Abbate, nec à ſimplici Sacerdote de Epiſcopi licentia, niſi ex delegatione Summi Pontificis, p. 2. Alleg. 30. nu. 4. pag. 237.
Confirmationis Sacramentum eſt vtiliſſimum, p. 2. Allegat. 30. n. 7. pag. 238.
Confirmari poſſunt muti & ſurdi, p. 2. Alleg. 30. nu. 20. pag. 239.
Confirmari poſſunt licite amentes, p. 2 Alleg. 30. nu. 21. pag. 240.
Confirmare ſuos ſubditos in alterius diœceſi non poteſt Epiſcopus, ibid. nu 15. pag. 239.
Confirmationis forma quæ ſit, p. 2. Alleg. 30. nu. 22. pag. 240.
Confirmandi quare in fronte Chriſmate conſecrato vngantur, p. 2. Alleg. 30. nu. 23. pag. 241.
Confirmati maxilla quare percutiatur, p. 2. Alleg. 30. nu 26. pag. 241.
Confirmationis Sacramentum bis conferens vel ſuſcipiens an incurrat irregularitatem? p. 2. Alleg 30. nu. 28. & 30. pag. 241. & 242.
Confirmandus cum Chriſmate conſcribatur in pugna, magiſtro militiæ eget, ſicut baptizandus ſuſceptores habent vt eum erudiant in Fide, p. 2. Alleg. 30. nu. 32. pag 242.
Confirmatio non requirit de eſſentia ſuſceptores, ſi tamen quis omitteret, peccabit grauiter, p. 2 Alleg. 30. num. 33. pag. 242.
Confirmationē ſuſcipientes nō niſi Chriſmate vncti eſſe debent, p. 2. Alleg. 30. nu. 34. pag. 242.
Confirmans fidelis filium infidelis non contrahit cognationem cum patre vel matre infideli, p. 2. Alleg. 30. n. 35. p. 243
Confirmandus an poſſit tenere duos patrinos, ſicut in Baptiſmo? p. 2. Alleg. 30. nu. 43. pag. 244.
Confirmationis Sacramentum dum Epiſcopus adminiſtrat, debet eſſe ſine conſcientia peccati mort. & habere intentionem ſaltem virtualem, ibid. n. 19. pag. 240.
Confirmationis Chriſma conficitur ex oleo oliuarum admixto balſamo cuiuſcunque loci ſit, benedicto ab Epiſcopo cōſecrato, p. 2. Alleg. 31. n. 2. pag. 248

Digitized by Google

Confirmationis Sacramẽto eſſentiale eſt oleum oliuarum, balſamum vero accidentarium, p.2. Alleg.31.nu.3.
Confirmationis materia nempe Chriſma neceſſario benedicendum eſt ab Epiſcopo, non à ſimplici Sacerdote, p. 2. Alleg.31.nu.4 pag.249.
Confirmationis Sacramentum licite, ſolemniter, & publice tempore interdicti celebratur, p.2. Alleg.31.num.23. pag. 252.
Confirmationis Sacramentũ poteſt Epiſcopus conferre in Eccleſia, vel in loco honeſto, aut Palatio Epiſcopali, p.2. Alleg.30. n.13. pag.239. Cum pluuiali, Mitra, ſtola, & Baculo paſtorali, nu. 11. licet die feriata, & non ieiunus, num. 12.
Confirmãs Epiſcopus in ſua diœceſi ſubditos alterius à ſuſpenſione, & culpa excuſatur, ibid. nu.14.
Confirmare ſuos ſubditos in alterius diœceſi non poteſt Epiſcopus, ibid. n.15.
Confirmare electos,& inſtituere præſentatos abſque ſpeciali conceſſione poteſt Vicarius Epiſcopi, p. 3. Alleg. 54.nu.70 pag. 177.
Confirmans indignum ætate, ſcientia, & moribus ad beneficium curatum perdit poteſtatẽ confirmandi primum ſucceſſorem, & à perceptione proprij beneficij ſuſpenditur, quouſque reſtitutus fuerit, p.3. Allegat.111.num.20. pag. 771.
Confirmatio eſt iuris quæſiti corroboratio, p.1.tit.3.cap.8.n.72.
Confirmatio nouum ius non tribuit, ſed quod antea erat conſeruat, ibid.n.73.
Confirmatio ex certa ſcientia illa dicitur in qua inſertus eſt tenor rei confirmatæ, ibid. nu.76. an nullum confirmet, nu. 75. & quod in tertij præiuditium nihil operatur, nu. 77.
Confiscare clericorum bona non poteſt Vicarius generalis, p.3. Alleg.54. nu.119.pag.183.
Confraternitates laicorum Epiſcopi tanquã Sedis Apoſtolicę delegati ius habent viſitandi, non obſtante quauis exemptione,& immunitate p.3. Alleg. 73.num. 3. pag. 429.& Alleg. 75. n.2. pag.448.
Confraternitates, quæ ſub immediata Regum fuerint protectione, Epiſcopi viſitare nõ poſſunt,p.3. Alleg.75.n.16. pag. 451.
Confraternitas Miſericordię Regni Portugaliæ vbique terrarum eſt celebratiſſima, p. 3. Alleg. 75.n.17
Confraternitates laicorum Religionis cauſa inſtitutæ, piæ ſunt, & religioſa loca, p. 3. Allegat. 75. num.22. pag. 452.
Confraternitates laicorum Religionis cauſa inſtitutæ an poſſint viſitari ab Epiſcopis, vt pia loca? p. 3.Alleg.75. num.23. pag.452. & num.24. & 25. pag. 453.
Confraternitates, quæ abſque Epiſcopi auctoritate ſunt inſtitutæ, minime eccleſiaſticæ, aut religioſæ ſunt cenſendæ, p. 3. Allegat. 75. num. 26. pag. 453.
Confraternitates ſine Epiſcopi auctoritate inſtitutæ piæ ſunt, p. 3. Alleg. 75. nu. 27. pag.453.
Confraternitates interueniente Epiſcopi approbatione piæ, & eccleſiaſticæ ſũt cenſendæ, p.3. Allegat. 75. num.30. pag. 454.
Confraternitatum res vt Eccleſiaſticæ ſunt cenſendæ, ſi Epiſcopi auctoritate inſtituantur, p.3. Alleg.75. num. 31. pag. 454.
Confraternitatum bona an poſſint alienari ſine ſolemnitatibus in rerũ eccleſiaſticarum alienationibus neceſſarijs? p. 3. Alleg. 75. nu.32.& 33. pag. 455.
Confraternitates Epiſcopi auctoritate inſtitutæ beneficio reſtitutionis in integrum gaudent, p. 3. Alleg. 75. nu. 36. pag. 457.
Confraternitates, quæ ſine auctoritate Epiſcopi inſtituuntur, an gaudeant beneficio reſtitutionis in integrum, p. 3. Alleg. 75. n. 38. pag 457. & nu. 42. pag. 458.
Confraternitates habentes reditus eccleſiaſticos, etiam intra Regularium Eccleſias exiſtentes, tenentur contribuere Seminario, p. 3. Alleg. 77. nu. 10. pag. 479.
Confraternitates laicorum an poſſint per Epiſcopum compelli accedere ad proceſſio-

ceſſiones publicas, p. 3. Alleg. 78. n. 24. pag. 488.

Cõfraternitates quomodo ſint componẽdæ, dum inter eas contenditur de præcedentia, p. 3. Allegat. 78. num. 39. pag. 492.

CONIMBRICENSIS ciuitas ſitus præſtantia, antiquitatis commendatione, & Regiæ quondam ſedis prærogatiua celebris, p. 3. Alleg. 77. n. 19. pag. 487.

Conimbricenſis Academię laudes, qui cumulent citantur ibid. n. 20.

CONSANGVINITAS dicitur quaſi ſanguinis vnitas, & conſanguinei quaſi eodem ſianguine iuncti, p. 3. Alleg. 51. n. 153. pag. 98.

Conſanguinitas eſt vinculum perſonarũ ab eodem ſtipite deſcẽdentium carnali propagatione contractum, ibid. n. 154. pag. 98.

Conſanguinitas per gradus, & lineas diſtinguitur, ibid. n. 155. pag. 98.

CONSECRATIONIS munus Epiſcopi ſuſcipere tenentur infra tres menſes, qui incipiunt à die confirmationis p. 1. tit. 1. cap. 5. n. 1. pag. 41. & p. 2. Alleg. 2. n. 39. & 40. pag. 11.

Conſecratio Epiſcoporum à minori numero, quàm aliorum trium fieri minime debet, p. 2. Alleg. 1. num. 45. & die Dominico facienda, ibid. n. 42. pag. 11.

Conſecratio Eccleſiarum tam feſtis diebus, quàm ferialibus fieri poteſt, p. 2. Alleg. 27. n. 2. pag. 198.

Conſecratio probatur per ſcripturam ſi reperiatur, & per Cruces, vel vnico teſte, p. 2. Alleg. 27. n. 6. pag. 199.

Conſecratio fieri non debet ſine Miſſa, ſi tamen aliter fiat factum tenet, p. 2. Alleg. 27. nu. 10. pag. 199.

Conſecratio Calicis nõ amittitur per aliquos ictus à fabro inflictos, p. 2. Alleg. 27. n. 39 pag. 207.

Cõſecrationem amittit Calix ſi cuppæ ſeparatio fiat cum fractione, ſecus vero ſi torneatili ingenio, p. 2. Alleg. 27. num. 40. pag. 207.

Conſecratio Virginum eſt Ordinis Epiſcopalis, & non poteſt delegari non habenti illum Ordinem, p. 2. Alleg. 27. n. 55. pag. 210.

Conſecrandus in Epiſcopum debet eſſe, qui per omnes eccleſiaſticos gradus tranſierit, p. 1. tit. 1. cap. 5. nu. 5. pag. 42.

Conſecrari debet Epiſcopus de Sacerdotum antiquorum, & bonorum virorum collegio, atque omnium conſenſione creatus, ibid. n. 6. pag. 42.

Cõſecrari in Epiſcopũ nõ poteſt die Dominica qui eadem die ex diſpenſatione Papæ ad ſacerdotium eſt promotus, p. 2. Alleg. 1. n. 46. pag. 12.

Conſecrata Eccleſia, vide Eccleſia conſecrata.

CONSENSVS in acquiſitione iuriſpatronatus ex poſt facto interuenire poteſt, p. 3. Alleg. 70. nu. 21. pag. 372.

Conſenſus in acquiſitione iuriſpatronatus præſumitur interueniſſe ex diuturnitate temporis, p. 3. Alleg. 70. nu 22. pag. 372.

Conſenſus in iuriſpatronatus acquiſitione præſtandus eſt ab Ordinario loci, in quo fundatur Eccleſia, p. 3. Alleg. 70. nu. 23. pag. 372.

Conſenſus Epiſcopi requiritur ſiue ſit laicus, ſiue clericus, qui Eccleſiam fundat, p. 3. Alleg. 70. n. 24. pag. 372.

Conſenſus Epiſcopi nõ poteſt facere patronum vnius capellæ, vel Eccleſiæ ex priuilegio aliquem, qui non fundauerit conſtruxerit, vel dotauerit, p. 3. Alleg. 70. n. 25. pag. 372.

Conſenſum ſi diœceſanus in iuriſpatronatus acquiſitione præſtare noluerit, poteſt ad eum præſtandum compelli auctoritate Archiepiſcopi, vel Primatis, p. 3. Alleg. 70. nu. 26. pag. 373.

Conſenſus Epiſcopi in tranſlatione iuriſpatronatus requiritur, vt aduertat an interueniat labes ſimoniaca, p. 3. Alleg. 71. nu. 13. pag. 377.

Conſenſus Capituli in tranſlatione iuriſpatronatus non requiritur copulatiue cum conſenſu Epiſcopi, p. 3. Alleg. 71. nu. 14. pag. 378.

Conſenſus Epiſcopi in tranſlatione iuriſpatronatus debet eſſe expreſſus, niſi ſcienter admiſſa ab Ordinario fuiſſet, p. 3. Alleg. 71. nu. 15. pag. 378.

Conſenſus in tranſlatione iuriſpatronatus debet eſſe Epiſcopi illius diœceſis,

in

in qua ſita eſt Eccleſia, p.3. Alleg. 71. n 17.p.378.
Conſenſus Epiſcopi in tranſlatione iuriſpatronatus ex poſt facto poteſt adhiberi, p.3.Alleg.71.n 18.pag.378.
Conſenſus in ceſſionibus Epiſcopatuum præſtatur Cardinali, qui confecit proceſſum, & eſt relationem in Conſiſtorio facturus, p.3.Allegat.113. num.3. pag.781.
Conſenſus vbi requiritur in aliquo actu quandocunque præſtetur, actus ſemper eſt validus, p. 3. Allegat.71. num.19. pag. 378.
Conſenſus Epiſcopi non requiritur in donatione iuriſpatronatus facta Religioſis per patronum, etiam laicum, p. 3. Alleg.71.nu.26.pag.378.
Conſenſus Epiſcopi requiritur ſi donatio fiat ab Eccleſia alteri Eccleſiæ, p 3. Alleg.71.num.27.pag. 378.
Conſenſus Epiſcopi neceſſarius non eſt in donatione, qua vnus patronus alteri patrono ſocio ius ſuum remittit, vel renuntiat, p.3.Alleg.71.n.28.pag.378.
Conſenſus Epiſcopi in permutatione, vel donatione iuriſpatronatus poſt interitum permutantis, vel donantis concedi poteſt, p.3. Alleg.71.n.32.pag 379.
Conſenſus patroni requiſitus in renunciatione beneficij iuriſpatronatus poteſt præſtari ante, & poſt prouiſionem, p.3.Alleg.72.nu.11.pag.391.
Conservatio propriæ vitæ eſt de iure naturali, vbi periculum imminet mortis, non naturalis, ſed violentæ, p. 3. Alleg.102.n.21.pag.676.
Conservatores Iudices pro quibuſcunque Conuentibus in Synodo diœceſana ſunt nominandi, p.3. Alleg.93. nu. 20.
Conſeruatores Regularium an comprehendãtur ſub decreto Concilij ſeſſ.24. de reform. cap.20. p.3. Alleg.81.n.13. pag. 509.
Conſeruator eſt iudex delegatus à Papa datus ad tuendum aliquos contra maniſeſtas iniurias, ſeu violentias iudiciali non vtens indagine, p.3. Alleg.106. n,1. pag.725.
Conſeruator eſt iudex delegatus, niſi in Bulla conſeruatoria expreſſe conceda-tur, vt ſit iudex Ordinarius, ibid.n.2. pag. 725.
Conſeruator non poteſt ſubconſeruatorem deputare, ibid. nu.3. pag.726.
Conſeruator tanquam delegatus poteſt de iure procedere contra quoſcunque Ordinarios, etiam legatos, ſi eos impediant in ſuis conſeruatorijs, nu.5. pag. 726.
Conſeruatores iudices, & iudices delegati in quo differant, ibid. nu.6. pag.726.
Conſeruatores à ſolo Papa concedi poſſint, ibid. nu.7. pag.727.
Conſeruatores de iure communi eſſe non poſſunt, niſi Epiſcopi, aut eorum ſuperiores, vel Abbates, ſeu dignitates in Cathedralibus, vel collegiatis Eccleſijs obtinentes, ibid. nu.8. pag. 727.
Conſeruator nullus poteſt eſſe ſui conſeruatoris, ibid. nu.14. pag.729.
Conſeruatores eſſe non poſſunt Priores, ſeu Guardiani Mendicantium, ibid. nu. 15. pag. 729.
Conſeruatores attento iure ſolummodo poſſunt procedere contra manifeſtas iniurias, ſeu violentias, ibid. nu. 16. pag. 729.
Conſeruator vt procedere valeat neceſſe eſt quod ante omnia appareat iniuriã, ſeu violentiam fuiſſe manifeſtam, & notoriam, ibid. n.18.pag.730.
Conſeruator vbi dubitat de notorij qualitate, poteſt ante omnia ſummarie examinare, an violentia, ſeu iniuria fuerit notoria, ibid.n.20. pag.730.
Conſeruator non tenetur præmittere notorij examinationem cum reus fatetur factum, ac qualitatem ipſius notorium fuiſſe, ibid.n.21.pag.731.
Conſeruatorum poteſtas adeo reſtricta eſt ad iniurias manifeſtas, vt ſi de alijs, quam de illis cognoſcant proceſſus, & ſententia ipſo iure in totum corruat, & Conſeruatores pœnam incurrant ſuſpenſionis ab officio per annum, ibid. n.30.pag.734.
Conſeruatores qualem iuris ordinẽ obſeruare debeant, ibid.n.31.pag.734.
Conſeruator vti ſuſpectus recuſari poteſt, ibid.n.32.pag.734.
Conſeruatoribus poteſtas eſt conceſſa, nõ ſolum aduerſus illatas iniurias, ſed etiã inte-

Digitized by Google

inferendas, ibid.num.34.pag.735.
Conſeruatores ad munus & officiu ſuum exequendum per cenſuras, aliaq; iuris remedia contra inobedientes, & contumaces poſſunt procedere, ibid.n.36. pag 736.
Conſeruatores qualiter contra Epiſcopos procedere poſſint, ibid.n.37.pag.736.
Conſeruatores poſſunt per excommunicationem cogere brachium ſeculare ad ſuffragandum ſibi contra inferentes ipſas iniurias, ibid.n.38.pag.736.
Conſeruatores aduerſus debitores ex cauſa ciuili procedere non poſſunt, ibid. n.40.pag.737.
Conſeruatores non poſſunt ſubdelegare, niſi quoad citationes, & ſententiarum promulgationes, ibid.n.45.pag.739.
Conſeruatores quare nequeant committere vices ſuas, ibid.n.46.pag.739.
Conſeruatores limites ſuæ poteſtatis excedentes per annum ſuſpenſi ſunt ab officio, ibid.nu.47.pag.740.
Conſeruatoribus ſuadentes vt ſuam tranſgrediantur poteſtatem, ſententiam excommunicationis incurrunt, à qua nō poſſunt abſolui, niſi parti integraliter ſatisfecerint de expenſis, ibid.num.49. pag. 741.
Conſeruatoris officium extinguitur morte concedentis, quod attinet ad negotia non cœpta, ibid.n.50.pag.741.
Conſeruatorum officium in Ordinibus, & religionibus non eſt temporale, nec expirat morte concedentis, ibid. n.51. pag. 741.
Conſeruatores iudices eſſe non poſſunt Vicarij generales Epiſcoporum, ibid. n.13.pag.728.
Conſeruatores inhibere non poſſunt iudicibus Ordinarijs, dum non conſtiterit iniurias, ſeu violentias eſſe manifeſtas, ne in illis procedant, ibid. nu.16. pag. 731.
Consilivm quamuis excitet ad deliberādum non obligat ad ſequendum, p. 2. Alleg. 32. nu. 180. pag. 299.
Constantinopolis ciuitas à Cōſtantino Imperatore, qui eam reparauit ſic dicta, p. 1. tit. 3. cap. 3. n. 1.
Conſtantinopolis noua Roma dicebatur, ibid. n. 3.
Conſtantinopolitana Eccleſia Romana appellabatur, ibid. n. 4.
Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ poſt Romanam primus locus datus eſt, ibid. num. 5.
Conſtantinopolitana Eccleſia multis cohoneſtata erat miniſtris, ibid. n.7.
Conſtantinopolitana & Alexandrina Eccleſiæ parem dignitatem cum Eccleſia Romana nunquam habuerunt, ibid. num. 8.
Conſtantinopolis ſub Rege Turcharum VII. Mahumete capta an.1453. ibid. num.10.
Cōſtantinopolitano Patriarchæ, quæ Metropoles, & Archiepiſcopatus olim fuerunt ſubiecti, oſtenditur ibid. num. 11.
Consolatione eget qui Epiſcopale onus inuitus ſuſcipit, p. 1. tit. 2. gloſ. 1. n. 27. pág. 90.
Constantinvs Magnvs, & Valentinus Imperatores Epiſcopos in ſumma ueneratione habuerunt, p.1.tit.2.gl.1. n.4.pag.83.
Conſtantinus ingētibus beneficijs à Deo acceptis, ſcilicet in curatione lepræ, & victoria contra Maxentium diuinitus promotus eſt ad donationem Eccleſiæ faciendam, p.1.tit.3 cap. 2.nu.80.
Conſtantini donatio auctoritate antiquiſſimorum, grauiſſimorumq; Patrum munita eſt, ibid. nu. 77.
Conſtantinus non ſolus fecit donationē, ſed cum eo Satrapæ, Optimates, Senatus, & Populus, ibid.nu.82.
Constitvtio iuris communis reſtrictiua ſeu correctoria ita eſt interpretanda, vt minus lædat ius commune, quàm fieri poteſt, p.3. Alleg.72.nu. 34. pag. 394.
Conſtitutiones ſynodales ante publicationem ad Vrbem mittere non tenetur Epiſcopus, p.3. Alleg.93.n.26.pag.587
Conſtitutio Epiſcopi ne Parochi poſſint abeſſe vltra duos dies ſine eius licentia valida eſt, p.3. Alleg.53.n.97.pag.140.
Constrvere dicitur is, qui facit expenſas in conſtruendo Eccleſiam; non autē faber, qui eam conſtruit, niſi operam ſuam ponat gratis, vt ſit patronus, p.3. Alleg.70.n.5.pag.370.

Con-

Digitized by Google

Conſtruens quando acquirat iuſpatronatus, ibid.n.3.pag.369.
Conſtitutiones contra deſcendentes ex genere Hebræorum Regni Portugaliæ referuntur p. 1. tit. 2. gloſ. 17. nu. 28. pag.
Conſtitutio prohibens certo generi perſonarum obtinere principales dignitates Collegiatarum Eccleſiarum comprehendit tantum vnam principalem in qualibet Collegiata, ibid. n. 34.
Conſtitutio prohibens certo generi perſonarum obtinere Parochiales Eccleſias curam animarum habentes non comprehendit illas, quæ ſunt vnitæ in perpetuum, & acceſſorie alteri beneficio non Parochiali, ibid. num.36. cum ſeqq.
CONSVLENS delictum punitur eadem pœna, qua ipſe delinquens, p.3. Alleg. 51.n.14.pag.64.
Conſulere vni ex partibus, & pro altera patrocinari non poteſt aduocatus, p.3. Alleg.79.n.16. pag.498.
CONSVETVDO ſpecialis inducere, & efficere poteſt, vt Clerici aliarum Eccleſiarum, vel aliàs extranei cum ipſis ad coeligendum admittãtur, p.1.tit.1.c.3. nu.25 pag.18.
Conſuetudo eligendi Epiſcopos ad Capitulum, & ad Canonicos ſpectans durauit vſque ad tẽpora Bonifacij VIII. & Clem. V. ibid. num. 27. pag. 18. & ſeq.
Conſuetudo vbi viget quod populus ſoluat concionatori eſt ſeruanda, p.3. Alleg.76.nu.12.pag.469.
Conſuetudo immemorialis non excuſat à reſidentia in Cathedralibus & Collegiatis inſignibus, p.3.Alleg.53.n.115. pag. 143.
Conſuetudo immemorialis, qua licebat Canonicis vltra tres menſes abeſſe ſublata eſt per Concil. Trid. niſi eſſet confirmata per Sedem Apoſt. ibid. num.116
Conſuetudo vt ſeruitium 40. annorum Eccleſiæ præſtitum liberet beneficiatũ à reſidentia, obſeruari poteſt, ibid. num.117.
Conſuetudo vt poſſint retineri duo, vel plura beneficia ſimplicia, quorum vnum ad victum ſit ſufficiens, non eſt ſeruanda, p.3. Alleg.62.n.8.pag.323.
Conſuetudo Hiſpaniæ non tuta iudicatur in conſcientia ſecundam quam Ordinarij conferunt vni plura ſimplicia beneficia, quamuis vnum ſit ſufficiens ad congruam ſuſtentationem, ibid.n.9.
Conſuetudo eſt ſtricti iuris, & non extẽditur de loco ad locum, nec de perſona ad perſonam, ibid.n.27.pag.316.
Conſuetudo non valet quod non admittantur ignobiles in Canonicos, p. 3. Alleg.72.n.103.pag.405.
CONTINENTIA quando Sacro Ordini cœpit eſſe annexa, p.2.Alleg.15. nu.1. pag. 94.
Continentiam expreſſe cogebantur polliceri antiquitus promouendi, p.2. Alleg.15.nu.2.
Continentia Sacris Ordinibus eccleſiaſtico præcepto fuit annexa, p.2.Alleg. 15.n.3.pag.95.
Continentia in clericis eſt de iure poſitiuo, p.2.Alleg.15.n.20.pag.98.
Continentia non eſt de ſubſtantia, & eſſentia Ordinis Subdiaconatus, ſed tantum accidens ex ſtatuto Eccleſiæ, p.2. Alleg.15.n.21.pag 98.
Continẽs nemo poteſt eſſe niſi Deus det, p.1.tit.2.gloſ.8. n.18.pag.146.
CONTRACTVS celebrati, & delicti commiſſi ratione ſortitur quis forum, itaut cauſa ipſa non coram Ordinario in prima inſtantia, ſed coram iudice cõtractus ſit decidenda, p.3. Alleg.81. n. 14. pag. 509.
Contractus ratione vigore obligationis Cameralis ſiquis in Romana Curia obligetur, vndecunque ſit ſortitur forum Curiæ Romanæ, in qua contractum celebrauit, ibid. nu.15.
Cõtractibus, quod deſuit ſolus Papa ſupplet, p 3. Alleg.50. nu.36.pag.13.
Contractus ſi ſint vtiles Eccleſiæ, etiamſi fiant ſine ſolemnitate, ſunt validi, p.3. Alleg. 95. pag.604. & ſeqq.
Contractus an videatur vtrum ſit vtilis, vel damnoſus Eccleſiæ, inſpici debet tempus celebrationis ipſius, ibid.n.27.
CONTROVERSIAS ancipites componere pium, & Sacerdotale munus eſt, p.3. Alleg.79. nu. 10. pag. 495. & ſeqq.

CON-

Index rerum, & verborum

CONVERSI veri Religioſi ſunt, & priuilegio fori, ac Canonis gaudent, p. 2. Alleg. 12. nu. 38. pag. 83.

CONVIVIA in Eccleſia cum irreuerentiæ loci ſacri facere peccatum eſt mortale, p. 2. Alleg. 24. nu. 27. pag. 162.

Conuiuia potatorum, & commeſſationes ab Eccleſiaſticis fugienda, p. 1. tit. 2. gloſ. 5. nu. 7. pag. 121.

Conuiuia Saluator noſter adijt, vt exemplo alios temperantiam doceret, ibid. nu. 10. pag. 122.

CORONAE vſus in Clericis antiquiſſimus eſt in Eccleſia, p. 2. Alleg. 9. nu. 10. pag. 59.

Coronam clericalem ſi clericus in maioribus ſine iuſta cauſa non deferat peccabit mort. ibid. nu. 11.

CRETENSES Lacedæmonij, & Carthaginenſes legem ſanxerunt, vt nullus in exercitu vini potationem guſtaret, p. 1. tit. 2. gloſ. 11. nu. 7. pag. 173.

COR, & non ſubſtantiā in dando penſat Dominus, p. 1. gl. 9. n. 24. tit. 2. pag. 158.

CORPORIS ſpecies ſimulachrum eſt mentis, figuraq; probitatis, p. 2. Alleg. 42. nu. 5. pag. 386.

Corporis vitium aliquod, ſeu defectus abſque culpa alicui ordinando proueniens, impedimentum præſtat ſolum executioni illius actus, ſeu officij, ad quod fit inhabilis, propter impotentiam, aut defectum, p. 2. Alleg. 42. nu. 55. pag. 394.

Corpore impeditus, habet iuſtam cauſam reſignandi beneficium coram Ordinario, p. 3. Alleg. 69. nu. 35. & 36. pag. 364.

Corpore vitiati non poſſunt præſentari ad beneficia, p. 3. Allegat. 72. nu. 84. pag 402.

CORRECTORES ciuitatum facere poſſunt etiā renitente Vicario generali, vt ſaltē omnibus diebus Dominicis, & ſolemnibus feſtis populo prędicatio fiat, p. 3. Alleg. 76. nu. 32. pag. 473.

CRIMINOSVS quando præſumatur purgatus & emendatus, p. 2. Allegat. 43. nu. 23. pag. 400.

Crimini obnoxius habet iuſtam cauſam reſignandi coram Ordinario, p. 3. Alleg. 69. nu. 37. pag. 364.

Criminoſi inquiſitione pendente quando beneficia poſſint reſignare, oſtenditur, ibid. nu. 38.

CVBICVLARII honoris nuncupati, beneficia diſpoſitioni Summi Pont. ſunt reſeruata, p. 3. Alleg. 57. n. 130 pag. 250.

CRVCEM electam præſe ferre libere poſſunt Patriarchæ, præterquam in Vrbe Romana, aut vbicunque ſummus Pōt. vel eius Legatus de latere fuerit, p. 1. tit. 3. cap. 1. nu. 23.

Crux Patriarcharum qualis eſſe debeat, ibid. nu. 25.

S. Crucis Conimbricenſis monaſterium ab Alphonſo Henriquez I. Portugaliæ Rege conſtructum, & ab Emmanuele reſtauratum fuit, p. 3. Alleg. 78. nu. 18. pag. 487.

CVPIDITAS qualiter dicatur, oſtenditur p. 1. tit 2. gloſ. 15. nu. 1. pag. 185.

Cupiditatem qui à ſe non abſcindit, bonorum auctori inhærere non valet, ibid. nu. 9. pag. 186.

CVRAE animarum incumbens imminenti ſuæ dignitati, habetur pro præſenti, p. 3. Alleg. 53. nu. 127. pag. 145.

Curam animarum exercentes, quæ illi Eccleſiæ vbi ſunt Canonici, imminet, dum ſunt in actu adminiſtrandi Sacramenta, diſtributiones quotidianas lucrantur, ibid. nu. 162. pag. 151.

Cura animarum non infertur per actum baptizandi, p. 3. Allegat. 57. nu. 160. pag. 256.

Cura animarum, quæ in Eccleſia Collegiata exercetur per Canonicos, vel hebdomadarios, concurſu non confertur, p. 3. Alleg. 60. nu. 30. pag. 297.

Curam animarum in Regularium Eccleſijs exercentes, ſiue ſeculares, ſiue Regulares ſint, ad arbitrium ipſorum Regularium poni debent, niſi quod examinari, & approbari prius debent ab Epiſcopis. p. 3. Alleg. 74. n. 24. pag 443.

Curator hæreditatis iacentis poteſt præſentare ad beneficium iuriſpatronatus dictæ hæreditatis, p. 3. Alleg. 71. nu. 6. pag. 376.

CVRATVM BENEFICIVM vt dicatur, quę concurrere debeant, p. 3. Allegat. 57. nu. 159. pag. 256.

Curatum beneficium non dicitur ex iure

Digitized by Google

ſepeliendi, ibid. num. 161. pag. 257.
Curatum beneficium poteſt dici, quod habet curam iuriſdictionalem, etiam fori exterioris, ibid. nu. 163.
Curatum beneficium non dicitur, quod habet curam ad certum tempus, non autem in perpetuum, ibid. num. 165. pag. 258.
Curatum beneficium non dicitur Prioratus per Vicarium perpetuum deſeruiri ſolitus, ibid. nu. 166.
Curata beneficia quam peritiam flagitēt, oſtēditur, p. 3. Alleg 60. n. 80. pag. 306.
Curata beneficia qui vult obtinere debet eſſe cōſtitutus in ętate viginti quinque annorum inceptorum, ibid. nu. 81.
Curati beneficij collatio poteſt fieri prima tantum conſura initiato, dummodo in ea ſit ætate, vt intra annum ad Sacerdotium promoueri poſſit, ibid. nu 82.
Curatum beneficium quãdo d catur, vt in ſimplex cōuerti non poſſit per Epiſcopum, p. 3. Alleg. 68. nu. 10. pag. 356.
Cvria Romana an ſit vbi eſt Papa, vel an potius vbi eſt cauſarum & litterarum Apoſt. audientia? oſtenditur p. 3. Alleg. 57. nu. 128. pag. 249.
Cvria regia eſt locus, vbi Rex eſt cum ſuis conſiliarijs, & alijs, qui eius lateri aſſiſtunt, vt ei conſulant in regimine totius Regni, p. 3. Alleg. 57. nu. 128, pag. 249.
Cvstodia Eccleſiæ tempore vacationis ſpectat ad patronos eccleſiaſticos, p. 3. Alleg. 72. n. 17. pag. 392.
Cuſtodia Eccleſiæ tempore vacationis pertinet ad Epiſcopum, quando patroni ſunt laici, ibid. n. 18.
Cuſtodia Eccleſiæ parochialis cuiuſcunque iuriſpatronatus in vacatione ipſius hodie per Concil. Trident. commendatur Vicario ab Epiſcopo conſtituendo, qui onera ipſius Eccleſiæ ſuſtineat, donec ei de Rectore prouideatur, ibid. num. 19.
Cvrsores Papae qui dicantur, p. 3. Alleg. 57. n. 131. pag. 250.

D

Daemoniaci non poſſunt fieri Clerici, p. 2. Alleg. 42. n. 51. pag. 393.
Dæmoniaci tandiu erunt ab officijs ſuis, Ordine, & loco ſuſpenſi, quouſque vnius anni ſpatio per diſcretionē Epiſcopi inueniantur ab huiuſmodi calamitate liberati, ibid. n. 52.
Data pro ingredienda militia non ſunt conferenda, p. 2. Allegat. 19. num. 67. pag. 131.
Data ad conſequendam dignitatem non ſunt conferenda, ibid. nu. 68.
Datio in ſolutum venit appellatione alienationis, ibid. n. 84. pag. 134.
Dantes, vel recipientes, aut promittentes aliquid in Curia Romana ad obtinendam iuſtitiam, vel gratiam in ea, incidunt in excommunicationem Papalē, p. 3. Alleg. 50. n. 107. pag. 29.
Dativi Vicarij, vide Vicarij datiui.
Debitvm quotieſcunque ex contractu vel quaſi, non in diem, nec ſub conditione, ſed pure contractum eſt, ſtatim peti poteſt, neque aliqua à iure dilatio cōceditur, p. 3. Alleg. 82. n. 19. pag. 514.
Debiti denegatio quomodo dicatur iniuriā portare, p. 3. Alleg. 106. n. 41. p. 738
Decani viſitandi ius habere poſſunt, ſi id longa conſuetudine præſcripſerint, p. 3. Alleg. 73. n. 22. pag. 432.
Decanus nullo Concilij Trid. decreto iubetur, vt neceſſario ſit Magiſter, ſeu Doctor, aut Licentiatus in Theologia, ſeu iure Canonico, p. 3. Alleg. 60. n. 61. pag. 301.
Decanus fere tota Hiſpania in Eccleſia Cathedrali poſt Epiſcopum maiorem dignitatem habet, p. 3. Alleg. 57. n. 96. pag. 241.
Decennalis habitatio facit præſumi domicilium, quando aliter non conſtat de voluntate habitantium, p. 2. Alleg. 4. n. 28. pag. 29.
Decimae reſpectu congruæ ſuſtentationis ad legis diuinæ debitum; referuntur, reſpectu quotæ ad conſuetudinem, p. 1. tit. 1. cap. 6. n. vlt. pag. 58.
Decimas, & alia opera perſonis eccleſiaſticis, Eccleſijs, monaſterijs, aut eorum fructibus imponentes, excommunicātur in Bulla Cœnæ, p. 3. Alleg. 50. n. 15. pag. 20.
Decimæ prædij, quod in alicuius parochia ſitum non eſt, pertinent ad Epiſcopum,

ſcopum, p.3.Alleg.86.nu.36.pag.550.
Decimæ parochiæ vbi diſti nctæ non ſunt pertinent ad Epiſcopum, ibid. n.37.
Decimarum quarta, Vide Quarta decimarum.
Decretum irritans in fine Regulæ 8. Cancellariæ poſitum non ſolum refertur ad omnia contenta in illa regula, ſed etiam ad omnes regulas præcedentes, p.3.Alleg.57.n.138.pag.251.
Decretum reſeruationis impedit reſtitutione in ſpolio, & manutentionem, ibid. n. 139.
Deformis non facile fieri poteſt, vt bonus ſit, p.2.Alleg.42.n.9.pag.386.
Deformis facies quando inducat irregularitatem, ibid. n.25.pag.390.
Deformitas notabilis quæ dicatur, relinquitur iudicis arbitrio, p.2. Alleg. 42.n.60.pag.395.
Defunctorum pias voluntates exequi non poteſt Vicarius generalis, niſi ſpecialis facultas ab Epiſcopo fuerit conceſſa, p.3. Alleg.54.n.104.pag.181.
Defunctorum pias voluntates commutare nemo poteſt, niſi Papa, p.3. Alleg.83. n.1.pag.521.
Defunctorum vltimas voluntates concurrente iuſta & rationabili cauſa, poteſt Epiſcopus cum hæredis conſenſu, tanquam Sedis Apoſt. delegatus, commutare, ibid n.5.pag.522.
Delegare non poteſt Epiſcopus iudici laico vt cognoſcat de cauſis criminalibus clericorum, p.3. Alleg.108.n.1. pag. 753.
Delegare non poteſt Epiſcopus cauſas ſpirituales laico, etiam ſimul cum clerico coniuncto, ibid.n.3.pag.753.
Delegari non poſſunt clerico coniugato cauſæ criminales Clericorum ab inferiori à Papa, ibid.n.4.pag.753.
Delegare poteſt Epiſcopus iudici laico criminales clericorum cauſas, ſi non adeſſet clericus ſufficiens & habilis, cui Epiſcopus poſſet eas delegare, ibid.n.5. pag. 753.
Delegare poteſt Epiſcopus, & quilibet iudex eccleſiaſticus laico cauſas ciuiles & temporales, non tamen generaliter, ibid.n.7.pag.754.
Delegata poteſtate diſpenſandi in iuramentis, ſeu votis, cenſetur conceſſa poteſtas commutandi, p.2.Alleg. 37.n.23. pag 308. Data vero poteſtate commutandi iuramenta ſeu vota, non cenſetur eo ipſo poteſtas diſpenſandi conceſſa, ibid. nu. 25.
Delegati, ſeu Commiſſarij ad cognoſcendum, an alienatio bonorum Eccleſię ſit in euidentem eius vtilitatem, amore, vel timore alienationi conſentientes, in excommunicationem Papalem incidunt, p.3. Alleg. 50.n.131.pag.33.
Delegatus ab Epiſcopo ad abſoluendum pœnitentes à caſu particulari reſeruato, prædictum caſum alteri delegare nō poterit, p.3.Alleg.52.n.11.pag.108.
Delegare vnam vel plures cauſas ex vi cōmiſſionis generalis poteſt Epiſcopi Vicarius, p.3.Alleg.54.n.101.pag.181.
Delegata ſpecialiter Epiſcopo Vicarius generalis cognoſcere non poteſt, ibid. n.111.pag.181.
Delegatus Papæ poteſt eſſe Vicarius Epiſcopi, quia eſt conſtitutus in dignitate, ibid.n.132.pag.185.
Delegatus Papæ poteſt eſſe Vicarius Epiſcopi electi, & confirmati, licet nondum conſecrati, ibid.n.138.pag.185.
Delegatus Papæ, & gratiarum beneficialium executor poteſt eſſe Vicarius Capituli Sede vacante, ibid.n. 137.
Delegatus Papæ non poteſt eſſe Vicarius foraneus, ibid.n.139.pag.185.
Delegatio quoties fit ab ipſa lege, non delegatam, ſed potius Ordinariam iuriſdictionem tribuit, p.3.Alleg.92.n.2. pag. 578.
Delegatio quando fit à canone, ſeu lege per modum commiſſionis ſpecialis, & non ſub ratione officij, delegatam, & non Ordinariam iuriſdictionem tribuere cenſetur, ibid.n.5.pag.579.
Delegatæ cauſæ iudici Ordinario quando illum in eis procedentem delegatum, quando vero Ordinarium iudicē conſtituant, oſtenditur, ibid. n 9.
Delegatus iudex dicitur ille, cui ſine magiſtratu, officioue, aut non habita ratione ad illud, iuriſdictio mandata eſt, ibid. nu. 6.
Delegatus iudicis eccleſiaſtici brachium ſeculare ad exequutionem demandati

ſibi

Digitized by Google

ſibi negotij implorare poteſt, p. 3. Alleg. 106. nu. 39. pag. 737.
Delegatus Summi Pont. in totum delegare valet, ibid. n. 34.
Delictum commiſſum in cœmiterio, vel in Eccleſiæ veſtibulo, non dicitur commiſſum in ipſa Eccleſia, p. 2. Alleg. 27. n. 32. pag. 205.
Delictum notorium dicitur commiſſum, vel confeſſum in iudicio, p. 2. Alleg. 39. n. 23. pag. 349.
Delictum deductum ad forum contentioſum dicitur ſtatim, ac denunciatio, ſeu accuſatio de illo coram legitimo Superiore facta eſt, ibid. n. 28. Vel verius poſt litis conteſtationem, n. 29.
Delinquentes à Sacris locis extrahentes, præterquam in caſibus conceſſis per Gregor. XIIII. in excommunicationem Papalem incidunt, p. 3. Alleg. 50. nu. 167. pag. 38.
Delictum committens per quod priuatur ipſo facto beneficijs, ita illorum amittit titulum, vt ea in conſcientia teneatur dimittere ante ſententiam, p. 3. Alleg. 57. n. 254. pag. 274.
Delictum aliquod vix reperiri poteſt tam notorium, quod non poſſit habere aliquas excuſationes, ſeu dubitationes, p. 3. Alleg. 106. n. 22. pag. 731.
Degradatio quomodo fieri debeat, oſtēditur, p. 3. Alleg. 110. n. 29. pag. 765.
Degradatio duplex eſt, verbalis, ſcilicet, & realis, ſiue actualis, p. 3. Alleg. 110. n. 1. pag. 759.
Degradatio verbalis dicitur illa, quæ fit per ſolam & ſimplicem ſententiam, qua clericus criminoſus ab Ordinibus clericalibus, ſeu ab eorum executione depoſitus declaratur, ibid. n. 2. pag. 759
Degradatio actualis, ſeu realis eſt, quando vltra depoſitionis ſententiā ob incorrigibilitatem, clericus perſonaliter priuatur, exauctorizatur, exuitur, & ſpoliatur eccleſiaſticis Ordinibus, ibid. n. 4. pag. 760.
Degradatus clericus, vide Clericus degradatus.
Degradationis pœna, vbi in iure, vel aliqua conſtitutione reperitur impoſita, eſt intelligenda de leuiori, ibid. nu. 9. pag. 761.
Degradationem verbalem, quæ crimina mereantur, ibid. n. 10. pag. 761.
Degradationem realem merentur crimē hæreſis, & falſi, ac conſpiratio contra proprium Epiſcopum, ibid. num. 11. pag. 761.
Degradari, & Curiæ ſeculari tradi poteſt clericus propter crimen hæreſis, aut falſi, aut conſpirationis contra propriū Epiſcopum, etiam non data incorrigibilitate, ibid. n. 12. pag. 761.
Degradari & Curiæ ſeculari tradi poteſt clericus, quando fuerit incorrigibilis, & tranſierit in profundum omnium malorum, ibid. n. 13. pag. 762.
Degradatio ab Ordinibus eſt à proprio Epiſcopo facienda, ſibi aſſiſtētibus ſecundum ſacros Canones, ſex Epiſcopis, ſi degradetur Presbyter, ſi Epiſcopus, duodecim Epiſcopis, ſi vero Diaconus, aut Subdiaconus, tribus, ibid. n. 22. pag. 763.
Degradatio attento Concilio Trid. à quo, & quibus aſſiſtentibus fieri debeat, oſtenditur ibid. n. 23. pag. 764.
Degradare actualiter clericum non poteſt Epiſcopus electus, & confirmatus ante conſecrationem: ſecus in verbali degradatione, ibid. n. 24. pag. 764.
Degradandi, ſeu deponendi ſuos ſubditos non habent facultatem Prælati religioſorum, niſi illis conceſſum ſit per priuilegium, vel conſuetudinem à Romano Pont. toleratam, ibid. num. 25. pag. 764.
Denarii quibus fuit venditus Dominus noſter Ieſus Chriſtus qui fuerint, p. 2. Alleg. 51. n. 54. pag. 74.
Dentes non numerantur inter membra, p. 2. Alleg. 42. n. 36. pag. 391.
Dentes ſibi euellens ex indignatione, vel impatientia, quando ad Ordines ſit admittendus, ibid. n. 37.
Denuntiatio Euangelica non obligat, niſi pro loco & tempore, data, ſcilicet, commoditate, & opportunitate, ex parte denuntiantis, & denuntiati, p. 1. tit. 3. cap. 2. n. 98.
Denunciationes Matrimoniales non ſunt de ſubſtantia Sacramenti Matrimonij, p. 2. Allegat. 32. nu. 1. pag. 261.
Denunciationes omittens ſine facultate, aut

Digitized by Google

aut legitima cauſa, peccatum mortale committit, p. 2. Alleg. 32. nu. 2.
Denunciationes ſunt faciẽdæ à Parocho, vel ab alio de ipſius Parochi licentia, p. 2. Alleg. 32. n. 9. pag. 263.
Denunciationes ſunt faciendæ in vtraque ſponſi, & ſponſæ parochia quando ſunt diuerſarum parochiarum, p. 2. Alleg. 32. n. 10. pag. 263.
Denunciationes quãdo contrahentes plura habuerint domicilia, faciẽdę ſunt in eo, in quo veriſimilius eſt ſciri impedimenta, p. 2. Alleg. 32. n. 11. pag. 264.
Denuntiationes ſunt faciendæ tribus diebus feſtiuis continuis, quæ ſibi non ſuccedant immediate, p. 2. Alleg. 32. n 12.
Denunciationes fieri non poſſunt diebus ferialibus, etiam cum diſpẽſatione Epiſcopi, p. 2. Alleg. 32. n. 14.
Denunciationes poſſunt aliquando fieri alio die, quàm feſto, ſi ingens hominum multitudo ad Eccleſiam accedat, p. 2. Alleg. 32. n. 15.
Denunciationes valide fieri poſſunt extra Eccleſiam, & Miſſarum ſolemnia, ſi magnus adſit populi concurſus, & locus aptus ſit, vt ad multorum notitiam perueniant, p. 2. Alleg. 32. n. 16. pag. 264.
Denunciatio vna tantum quãdo præmittitur de licentia Ordinarij, non ſtatim ea facta matrimonium eſt contrahendum, ſed per aliquod tempus differendum, p. 2. Alleg. 32. n. 54. pag. 271.
DENVNTIARE vi monitorij qui non curarunt poſſunt declarari ob cõtumaciã in excommunicationẽ incurriſſe, p. 3. Alleg. 96. n. 44. pag. 627.
Denuntiare nemo tenetur quæ non verè & realiter ſcit, p. 3. Alleg. 96. n. 66. pag. 632.
Denuntiare an teneatur, qui audiuit delictum ab eo, qui iam denuntiauit, p. 3. All. 96. n. 68. pag. 633.
Denuntiare nullus tenetur emendatum, vel emendandum ante correctionem fraternam, p. 3. Alleg. 96. n. 69.
Denuntiare nemo tenetur quando probabiliter timet ex reuelatione ſibi graue damnum imminere, p. 3. Alleg. 96. n. 70. pag. 634.
Denũtiare nullus tenetur niſi quos pars, vel iudex intendit ligare, p. 3. Alleg. 96. num. 71.
Denuntiare quando quis teneatur iuſtum compenſatorem, p. 3. Alleg. 96. n. 72. pag. 634.
Denuntiare ratione monitorij nullus tenetur quando tempore publicationis degebat extra territorium Epiſcopi denunciantis, p. 3. Alleg. 96. num. 73. pag. 635.
Deponere à beneficiis, officijs, aut Ordine ſine ſpeciali Epiſcopi licentia non poteſt vicarius, p. 3. Alleg. 54. n. 79. pag. 178.
Denuntiariationes remittere poteſt vicarius Epiſcopi, p. 2. Alleg. 32. nu. 29. pag. 267.
DEPONI à prouinciali Concilio non poteſt Epiſcopus, p. 3. Alleg. 112. n. 2. pag. 777.
Deponere Epiſcopos ſemper ad Romanum Pont. ſpectat, ibid. n. 8. pag 778
Depoſitionis ab Epiſcopatu cauſa an requirat eandem ſolemnitatem, quam requirit depoſitio ab Ordine, & dignitate, ibid. n. 9. pag 778.
DEPREHENDERE in flagranti dicitur quãdo incarcerãdus nec fugere, nec inficiati potuerit p. 2. Alleg. 12. n. 35. pag. 62.
DEPVTATI auctoritate Prælati ad aliquod hoſpitale erectũ auctoritate Ordinarij gaudent fori priuilegio, p. 2. Alleg. 12. n. 40. pag. 83.
Deputati in Eccleſijs Regularium ad curam animarum ad ſynodũ venire debent, p. 3. Alleg. 74. n. 25. pag. 443.
Deputatos ad gubernationem ſeminarij Epiſcopus tenetur adhibere in conſilium, non tamen obligatur illud ſequi, p. 3. Alleg. 77. n. 32. pag. 482.
Deputatus ad certa bona diſtribuenda inter pauperes, poteſt eligere pauperes ſibi coniunctos, & ſe ipſum vti pauperem ſi egeat, ac filios ſuos pauperes fraude ceſſante, p. 3. Allegat. 83. num. 21. pag. 514.
DESCENDENTES è Iudæis an ſint ab Ordinibus excludendi, p. 2. Alleg. 10. n. 6. pag. 63.
DEVOLVTIO debet probari gradatim de inferiori ad proximũ Superiorẽ, & qui-

Digitized by Google

libet eorum habet ſex menſes ad conferendum à tempore ſcientiæ, p. 3. Alleg. 58. n. 11. pag. 278.

Deuoluto in exemptis immediate Papæ ſubiectis fit immediate ad Papam, vel legatum de Latere, ibid. n. 13.

Deuolutio in beneficijs vnitis reſpectu vicariæ non habet locum in vnitis menſæ Prælati, quæ nunquam vacare cenſentur, ibid. n. 15. pag. 279.

Deuolutio vbi fit gradatim ad quemlibet ſuperiorem non currit ſemeſtre, quod ſibi datur ad conferendum, niſi a die notitiæ, ibid. n. 18.

Deuoluta beneficia lapſo ſemeſtri cóceſſo Ordinario ad conferendum, non dicuntur de nouo vacare, ibid. n. 17.

Deuolutio, vbi ei locus eſt, non modo ad Epiſcopum, ſed ad alterum quemcunque inferiorem Prælatum fit, ad quem ſpectat collatio, vel inſtitutio, p. 3. Alleg. 72. n. 108. pag. 406.

Deuolutionis iure Prælatus conferens beneficium, tenetur ſeruare illius naturam, ibid. n. 109.

Dextera pars nobilior eſt, p. 3. tit. 1. c. 8. n. 62. vbi etiã aſſignatur ratio cur aliquando S. Petrus ponatur ad ſiniſtrã, Paulus vero ad dexteram.

Dictio, de, naturalitatẽ, ſeu originem importat, p. 2. Alleg. 4. n. 9. pag. 17.

Dictio, ex, naturalitatem exigit, nec eſt ciuili contenta, ibid n. 10.

Dictio, nullatenus, inducit nullitatem actus ipſo iure, p. 2. Alleg. 19. n. 76. pag. 133.

Dictio, donec, eſt reſtrictiua temporis ibid. n. 89. pag 134.

Dictio, qualitercunque, eſt vniuerſalis & comprehendit maiora expreſſis, p. 3. Alleg. 57. n. 177. pag. 260

Dictio, multum, verificari poteſt in duobus ſecundum ſubiectam materiam p. 3. Alleg. 72. n. 33. pag. 394.

Dictio, etiam, vnum caſum exprimit, & alium includit, p. 3. Alleg. 92. nu. 12. pag. 581.

Dictio, omnino, omni ex parte alienationem comprehendit, p. 3. Alleg. 95. n. 6. pag. 599.

Dictio, omnis, eſt vniuerſalis, & qui omne dicit nihil excludit, p. 3. Alleg. 101. num. 39. pag 663.

Dictio, tantum, quamuis excludat omnes caſus præter expreſſos, non excludit tamen caſus ſimiles, p. 3. Alleg. 102. n. 19. pag. 675.

Digito carens quando fiat irregularis, p. 2. Alleg. 42. n. 18. pag. 389.

Digitus non eſt proprie membrũ noſtri corporis, ibid. n. 19.

Digito illo carens, qui medius eſt, non fit irregularis, ibid. n. 21.

Digitos ſenos habens in manibus nó eſt irregularis, ibid. n. 22.

Digitos ſuperfluos habens poteſt eos ſibi amputare, vel amputari permittere, dummodo inde nullum ſibi periculum immineat, ibid. n. 23.

Digitos duos, & dimidium palmæ ſine ſua culpa amittens, poteſt habere beneficium non requirens celebrationem, ibid. n. 56. pag. 394.

Diaeta qualibet continet viginti milliaria, p. 2. Alleg. 28. n. vlt. pag. 232.

Dioeceses duæ etiam æque principaliter vnitæ reſpectu Epiſcopi reputantur vna, p. 3. Alleg. 54. n. 131. pag. 184.

Diœceſis quando veniat appellatione vrbis, oſtenditur p. 3. Alleg. 54. nu. 169. pag. 193.

Dies vinculorum S. Petri non celebratur eo die, quo accidit propter ſolemnitatẽ Paſchatis, in quo euenit; ſed die prima Auguſti, qua catenæ Romã ſunt adductæ, p. 1. tit. 3. cap. 8. n. 36.

Dies martyrij S. Iacobi fuit 25. Martij, qua & Chriſtus carnem humanam ſuſcepit, & paſſus eſt, & ideo transfertur in diem 25. Iulij, quia eo die inuentum fuit eius corpus, ibid. n. 35.

Dignitas maior in ſuperſcriptione & prima voce oſtenditur, p. 1. tit. 3. c. 8. n. 61.

Dignitatem maiorem non ſemper arguit ad dexteram, vel ſiniſtram ſedere, ibid. nu. 63.

Dignitatis appellatione in iuris, vel hominis diſpoſitione Epiſcopalis continetur, quando materia eſt fauorabilis, p. 2. Alleg. 1. nu. 16. pag 5.

Dignitates non comprehenduntur niſi apertis verbis illarũ meminerit reſcriptum, p. 2. Alleg. 45. nu. 12. pag. 410.

Dignita-

Dignitates quæ de communi menſa præbendā non habent, licet habeant ſtallum in choro, vocem non habent nec in Capitulo, nec in Epiſcopi electione, p.1.tit.1.cap.3.nu.18. pag. 16.

Dignitates duas in eadem Eccleſia, vel vnam ſimul cum Canonicatu nullus abſque indulgentia Romani Pontificis habere poteſt, p.3. Alleg.50.n.29. pag. 12.

Dignitas principalis in Collegiata cum regulariter habeat curam animarum, requirit ætatem 25. annorum inceptorum, p.3. Alleg. 53. nu.109. pag. 142.

Dignitates in Eccleſijs Cathedralibus, & Collegiatis habentes, etiā ſecluſa conſuetudine, vel ſtatuto, tenētur iuſto ceſſante impedimento pſallere in choro, p.3. Alleg.53. nu.131. pag.145.

Dignitates obtinentes præſertim in Eccleſijs Cathedralibus, Epiſcopo ſolemniter celebranti aſſiſtere tenentur, p.3. Alleg.53 nu.138. pag.146.

Dignitatis creationi à Canonicis factæ non poteſt vicarius generalis Epiſcopi auctoritatem interponere, p. 3. Allegat.54.nu.80. pag.178.

Dignitas Eccleſiaſtica eſt rerum eccleſiaſticarum adminiſtratio cum iuriſdictione, p.3. Alleg.54. n.133. pag. 185.

Dignitates maiores poſt Pontificalem in Cathedralibus, & principales in Collegiatis iuxta prouinciarum & Eccleſiarum conſuetudinem dignoſci poſſunt, p.3. Alleg.57. nu.95. pag. 242.

Dignitates, quæ reſeruantur in regula quarta Cancellariæ, debent eſſe maiores, ſeu principales actu, p.2. Alleg.57 nu.98. pag. 242.

Dignitas erecta in primam conditionaliter pendente conditione & nondum purificata, non cadit ſub reſeruatione regulæ quartæ, p.3. Alleg. 57. nu. 99.

Dignitas tantum vna maior in qualibet Cathedrali, & vna principalis in qualibet Collegiata reſeruata eſt per regulam quartam Cancellariæ, p. 3. Alleat.57. nu.100.

Dignitates ſi duæ ſint æque maiores in Cathedralibus, & æque principales in Collegiatis, ambę erunt reſeruatæ, p.3. Alleg.57. nu. 101.

Dignitas vna tantum ſi adſit maior in Cathedrali, hæc erit reſeruata, p.3. Alleg.57. nu.102. pag.243.

Dignitates principales Regularium conuentualium, ſeu Monaſteria Fratrum, quæ non reguntur per Abbates, reſeruantur in regula quarta Cancellariæ, p. 3. Alleg. 57. nu. 104.

Dignitas, quæ Parochialem perpetuo & acceſſoriè vnitam habet, concurſu non confertur, p.3. Alleg.60.n.25. pag.296.

Dignitas habens curam animarū in Eccleſijs Collegiatis concurſu non confertur, nec in illa examen eſt neceſſarium, quale requiritur in parochialibus, p 3. Alleg.60.nu. 29. pag. 197.

Dignitates omnes in Cathedralibus & Collegiatis Eccleſijs inſignibus, vbi id commode fieri poteſt, hortatur Concilium vt non niſi Doctoribus, & Licentiatis in Theologia, aut iure Canonico conferātur, p 3. Alleg.60. n. 58. pag. 301.

Dignitatibus ſine Sedis Apoſtolicę auctoritate non licet onus imponere, quod quis niſi graduatus non poſſit eas obtinere, p.3. Alleg.60. nu.59.

Dignitas principalis in Eccleſia Collegiata exempta conferri debet Doctori, vel Licentiato, vt principalis dignitas in Cathedrali non tamen neceſſariò, p. 3. Alleg.60. nu 63. pag 302.

Dignitas principalis in Collegiata requirit ætatē viginti quinque annorum inceptorum, cum habeat curam animarum in foro interiori, & exteriori, p.3. Alleg. 60. nu.64. pag. 302.

Dignitates in Cathedralibus poſſunt obtineri ab habentibus ætatē viginti duorū annorum, niſi habeant curam animarū principaliter, ſecus ſi acceſſorie, p.3. Alleg.60. nu.65. pag.302.

Dignitates in Collegiatis poſſunt obtineri ab habentibus decimum ſeptimum annum, p.3. Alleg.60.n.67. pag.303.

Dignitas etiam ſine præbenda eſt inc ompatibilis ſub eodem tecto cum Canonicatu, p.3. Alleg 62. nu.20. pag. 315.

Dignitas, & Canonicatus ex priuilegio, vel conſuetudine poſſun obtineri, cum, vtriuſque quotidianis diſtributionibus, & duplici voce in Capitulo, p 3.

Alleg 62. nu. 21. & 22. pag. 325.
Dignitatem, & Canonicatum obtinens, vel duo beneficia aliàs inæqualia ex diſpenſatione, vel conſuetudine reſidere debet in digniore, p. 3. Allegat. 62. nu. 23. pag. 326.
Dignitatis alicuius ſuppreſſio & extinctio non poteſt fieri ab Epiſcopo ex cauſa cum conſenſu Capituli, quando bona Epiſcopi, & Capituli ſunt communia, nec etiamſi id caderet in vtilitatem Capituli, p. 3. Alleg. 67. num. 9. pag. 353.
Dignum an vero digniorem ad paſtorale munus eligere teneamur, oſtenditur p. 1. tit. 2. gloſ. 3. num. 29. cum ſeqq. pag. 112. & 113.
Dignum quemlibet præſumimus, quem neſcimus indignum, p. 2. Alleg. 10. nu. 16. pag. 64.
Dignius & potentius trahit ad ſe naturâ minus digni, & minus potentis, p. 2. Alleg. 27. nu. 31. pag. 205. & Alleg. 31. nu. 18. pag. 251.
Dignus de gremio Eccleſiæ poteſt eligi poſthabito digniore extraneo, p. 3. Alleg. 60. nu. 103. pag. 312.
Dignus præſentatus à maiori parte patronorum eſt confirmandus omiſſo digniori p. 3. Alleg. 72 nu. 198. pag. 425.
Dignior prætermiſſus poteſt ab inſtituente appellare, ibid. nu. 201.
Dignior eſt habendus, qui ſit de linea fundatoris, ſtante idoneitate, ibid. num. 202.
Dignior eſt habendus ad Eccleſiam Iuriſpatronatus intitulatus in ea, nobilior, doctior, ſenior, & pauperior dummodo Eccleſia non eſſet debitis onerata, ibid. nu. 205.
Dimissoriarum vſus eſt antiquiſſimus, p. 2. Alleg. 7. n. 3. pag. 43.
Dimiſſorias concedere poſſunt, qui ad Ordines valent promouere, p. 2. Alleg. 7. n. 4. pag. 45.
Dimiſſoriæ cõceſſæ ab Epiſcopo excommunicato, vel ſuſpenſo declarato, non ſunt validæ, poſſuntq; ſubditi ſe facere ordinari à viciniori Epiſcopo, p. 2. Alleg. 7. n. 5. pag. 45.
Dimiſſorias cum antiquitùs Epiſcopi dabant, non eum examinabant, cui eas concedebant, ſed illum Ordinario examinandum dimittebant, p. 2. Alleg. 7. n. 19. pag. 48.
Dimiſſoriæ ſemper valent, tum viuente, tum defuncto dante, p. 2. Alleg. 7. n. 23. pag. 49.
Dimiſſoriæ datæ à Capitulo Sede vacante per ingreſſum moderni Epiſcopi nõ expirant, p. 2. Alleg. 7. n. 24. pag. 49.
Dimiſſorias, ſeu commendatitias litteras ad Ordines ſuſcipiendos clericis ſuæ diœceſis non poteſt Vicarius generalis concedere, niſi Epiſcopo in remotis agente, p. 3. Alleg. 54. n. 97. pag. 180.
Dimiſſorias ſuis ſubditis poteſt Epiſcopus abſens à ſua diœceſi concedere, p. 2. Alleg. 7. n. 29. pag. 50.
Dimissio facienda virtute decreti appoſiti per Summum Pont. videlicet vt ipſe Orator infra duos menſes à die habitæ poſſeſſionis ſecundi, primum dimittat beneficium, debet eſſe pura & ſimplex, & non poteſt prædicto decreto ſatisfieri per æquipollens, p. 3. Alleg. 57. n. 78. pag. 235.
Dismembratio, ſeu diminutio beneficij eandem cauſam & ſolemnitatẽ requirit, quam vnio poſtulat, p. 3. Alleg. 67. n. 11. pag. 354.
Diſmembratio beneficij cauſa cognita, & de conſenſu Rectoris valet, ibid. n. 13.
Diſmembrationis cauſa ſufficiens eſt pinguedo parochialis, ibid. n. 14.
Dismembrare non poteſt Epiſcopus fructus vnius beneficij, & illos alteri applicare ſine ſolemnitate in alienatione bonorum Eccleſiæ requiſita, & de conſenſu Rectoris, ibid. n. 15. pag. 354.
Diſmembrare non poteſt Ordinarius beneficia curata, ac vnire beneficijs ſimplicibus, ibid. n. 16.
Dispensandi in iuramẽtis, ſeu votis delegata poteſtate, cenſetur conceſſa poteſtas cõmutandi, data vero poteſtate commutandi, non cenſetur eo ipſo poteſtas diſpenſandi conceſſa, p. 2. Alleg. 37. nu. 24. & 25. pag. 308.
Diſpenſari non poteſt vt puella, quæ duodecim annum non compleuit, poſſit habitum in monaſterio ſuſcipere, p. 3. Alleg. 101. n. 10. pag. 658.
Diſpenſare non poteſt Epiſcopus cum religio-

religioſo vt ad minus ſtrictam religionem transfeat, p.3. Allegat.105.num.6. pag. 710.

DISPENSATIO eſt de lege iuriſdictionis, p.1.tit.1.cap.1.n.16.pag.7.

Diſpenſare poſſunt Epiſcopi quoties diſpenſandi facultas conceditur, p.2. Alleg.2.n. 10. pag.4.

Diſpenſatio quando excuſabilis, laudabilis, & fidelis dicatur, p.1.tit.2.gloſ.15. nu 7.pag.

Diſpenſatio ad omnes, ſeu quaſcunque dignitates, non extenditur ad Epiſcopalem propter eius excellentiam, p.2. Alleg.2 n.17.pag 6.

Diſpenſatio in genere ſumpta eſt iuſta diſtributio rei communis in ſingulos, iuxta cuiuſque neceſſitatem, p.2. Alleg. 33.n.1.pag.309.

Diſpenſare in iure noſtro idem eſt quod legibus ſoluere, p.2. Alleg.33.num.2. pag.309.

Diſpenſatio definitur quod ſit iuris communis relaxatio cum cauſæ cognitione ab eo, qui habet poteſtatem diſpenſandi, p.2. Alleg.33.n.3.pag.309.

Diſpenſatio emanans ab inferiore requirit neceſſariò cauſæ cognitionem & expreſſionem, p.2. Allegat.33.num.4. pag. 309.

Diſpenſatio ſine cauſa dicitur potius diſſipatio, p.2.Alleg.33.n.5.pag.310.

Diſpenſatio ceſſat ceſſante cauſa, p. 2. Alleg.33.nu.6.pag.310.

Diſpenſatio eſt quid odioſum, & ſtricti iuris, ſtrictéq; intelligenda, p.2. Alleg. 33.n.7.pag.310.

Diſpenſatus ad vnum cenſetur diſpenſatus ad omnia conſequutiua ad illud vnum, p.2. Alleg.33.n.8.pag.310.

Diſpenſatio facta ad vnum effectum, vel in vno defectu, ad alios non extenditur, p.2.Alleg.33.n.9. pag.310.

Diſpenſatio Epiſcopis quando tacite cõcedatur p.2. Alleg.33.n.22.pag.313.

Diſpenſatio Epiſcoporum, vel aliorum inferiorum in proprijs conſtitutionibus facta ſine cauſa valida eſt, p.2.Alleg.34 n.2.pag.316.

Diſpenſandi poteſtas in votis, & iuramentis conceditur Confeſſoribus etiã Parochis, ſeu quibuſcunque alijs curam animarum habentibus, reſpectu illorum, qui ſunt vere, & proprie ſubditi ratione domicilij, non habitationis, p.2.Alleg.36.n. 17.pag.329.

Diſpenſandi poteſtatem habens in votis & iuramentis poteſt illa commutare, p.2. Alleg.37.n.21.pag.335.

Diſpenſandi poteſtate delegata in iuramentis ſeu votis, cenſetur conceſſa poteſtas commutandi, p.2. Alleg.37.n.23. pag. 336.

Diſpenſandi poteſtas alicui conceſſa non inter odioſa, ſed fauorabilia cenſenda eſt, p.2.Alleg.37.n.24.pag.337.

Diſpenſandi poteſtas Epiſcopo conceſſa in irregularitatibus, & ſuſpenſionibus poteſt extra diœceſim exerceri, & circa abſentem, p.2.Alleg.39.n.7.

Diſpenſandi, & abſoluendi poteſtatem in delictis occultis Epiſcopo cõceſſam ſine eius ſpeciali mandato Vicarius generalis exercere non poteſt, p.2. Alleg. 39.n.10.pag 344.

Diſpenſationes ſunt ſtricti iuris & odioſæ, p.2.Alleg.45.n.1.

Diſpenſatio conceſſa aduerſus vnum impedimentum vel defectum, non porrigit ſuum effectum ad alium, p.2. Alleg. 45.n.3.pag.408.

Diſpenſatus ad Ordines intelligitur dumtaxat diſpenſatus ad minore, p.2. Alleg.45.n.4.pag.409.

Diſpenſatus vt promoueri poſſit ad Ordines Sacros, multo magis cenſetur diſpenſatus vt poſſit promoueri ad Ordines minores, p.2. Allegat.45. num. 5. pag. 409.

Diſpenſatio facta ad Ordines, non extenditur ad beneficia etiam ſimplicia, p.2. Alleg.45.n.6.pag.409.

Diſpenſatus ſimpliciter ad beneficium, ad aliud quam ad ſimplex non dicetur habilitatus, p.2.Alleg.45.n.7.pag.409.

Diſpenſationem obtinens ad aliquod beneficium ſimplex ſi ad illud præſentetur, dicetur habilitatus ad cætera ſimplicia, p.2.Alleg.45.n.8.pag.409.

Diſpenſatus ad Sacerdotium non manet habilis ad beneficium curatum, p. 2. Alleg.45.n.9.pag 409.

Diſpenſatus ad curata multo magis cenſetur diſpenſatus ad Canonicatus Ca-

thedralium, p. 2. Allegat. 45. num. 10. pag. 410.

Diſpenſatus ad beneficium curatum non cenſetur diſpenſatus ad obtinendam dignitatem, etiamſi exuberans eſſet diſpenſatio, p. 2. Alleg. 45. n. 11. pag. 410.

Diſpenſatus ad dignitates non dicetur diſpenſatus ad maiorem dignitatem poſt Pontificalem, p. 2. Allegat. 45. num. 14. pag. 410.

Diſpenſatio an præſumatur ſi illegitimus in habitu & tonſura incedens Ordines ſuſcepiſſe tali diſpenſatione præcedente alleget? p. 2. Alleg. 45. nu. 33. & 34. pag. 414.

Diſpenſatus à Summo Pontifice ad beneficium ſimplex obtinendum ante ætatem 14. annorum, an ex diſpenſatione Epiſcopi poſſit aliud ſimplex impetrare? p. 2. Alleg. 45. n. 35. pag. 415.

Diſpenſatio promotis per ſaltum à Concil. conceſſa non operatur vt ordinatus aſcendat ad ſuperiorem Ordinem, nec in ſuſcepto miniſtrare poſſit, antequam inferiorem omiſſum recipiat, p. 2. Alleg. 47. n. 12. pag. 420.

Diſpenſatione Apoſtolica indiget promotus per ſaltum miniſtrans ſiue ſcienter, ſiue ignoranter, quamuis in minoribus miniſtret, p. 2. Alleg. 47. num. 8. pag. 419.

Diſpenſare non poteſt Vicarius generalis ex generali Vicariatus mandato, p. 2. Alleg. 54. n. 121. pag. 183.

Diſpenſatus ad duo beneficia nequaquam cenſetur diſpenſatus, vt illa habeat etiã ſimplicia in eadem Eccleſia, niſi expreſſe fuerit dictum, p. 2. Allegat. 62. num. 15.

Diſpenſatio ad plura beneficia ex curſu decem vel viginti annorum in dubio præſumitur, p. 2. Alleg. 62. n. 30.

Diſpenſatio præſumpta in qua fundatur reg. de triennali, non tuetur obtinentem beneficiũ in Eccleſia parentis ſui, p. 2. Alleg. 65. n. 9.

Diſpenſatus vt illegitimus valeat in Eccleſia miniſtrare vbi pater habuit beneficium, debet eſſe in ſpecie derogatoria Bullæ Clem. VII. & Conc. Trid. p. 2. Alleg. 65. n. 31.

Diſpenſatio vna non tollit omnes defectus, p 2. Alleg. 65. n. 32.

Diſpenſare poteſt Epiſcopus cum ordinandis data aliqua legitima cauſa in interſtitijs, p. 2. Alleg. 18. n. 4. pag. 112. etiamſi ſint Religioſi, ibid. n. 10. p. 113. & in denunciationibus ſui diœceſani contrahentis, quamuis alter ſit diuerſæ diœceſis, p. 2. Allegat. 32. n. 35. pag. 268. Et in conſtitutionibus ſuæ Synodus diœceſanæ, p. 2. Alleg. 34 n. 3 pag. 316. Et in impedimentis, quæ impediunt matrimonium contrahendum, ſed non dirimunt contractum, p. 2. Alleg. 35. n. 2. pag. 319. Et in impedimento dirimenti quando illud fuerit occultum, & matrimonium publicum, neque cõiuges poſſunt ſeparari abſque magno ſcandalo, neque ad Summum Pont. aut eius Nuntium patet recurſus, p. 2. Alleg. 35. n. 3 pag. 319. Et data vrgentiſſima neceſſitate poteſt diſpenſare in impedimentis dirimentibus, & in impedimentis cognationis ortæ ex baptiſmo tempore neceſſitatis non ſolemniter collato, p. 2. Alleg 35. nu. 5. & 7 pag. 320. Et ad petendum debitum poteſt diſpenſare cum coniuge, cui debiti petitio eſt interdicta propter cognationẽ ſpiritualem, vel affinitatem ſuperuenientem poſt matrimoniũ, p 3. Alleg. 35. n. 8. pag. 320. Et cum minoribus nõ habentibus requiſitam ætatem ad matrimonium poteſt diſpenſare, vt illud ineant quando ſunt prope ætatem, & dubium eſt an malitia eam ſuppleat, p. 2. Alleg. 35. n. 20. pag. 323. Et in iuramentis ac votis ſubditorum intuitu diuini obſequij præſtitis p. 2. Allegat. 36. n. 1. pag. 324. Et in quinque votis ſolemnibus ſi in pœnam fiant, p. 2. Alleg. 37. n. 7. pag. 332. Et in voto continentiæ ſi detur vrgens cauſa, ſeu grauis neceſſitas, vel graue impedimentum adeundi Pontificem, p. 2 Alleg. 37. n. 8. pag. 333. Et quando poſt matrimoniũ coniuges mutuo conſenſu faciunt ſimplex votum caſtitatis, ſi detur periculũ incontinentiæ, & non poſſit de facili patere aditus ad Summum Pont. p 2. Alleg. 37. n. 11 pag. 334. Et vt inceſtuoſus petat debitum ab vxore ſua iam eidem affecta affine per prædictum inceſtum

ceſtum, p.2. Alleg.37.nu.12. pag.334. Et in omnibus quinque votis ſolemnibus data graui, & vrgenti neceſſitate, interueniẽte ſimul difficultate adeundi Pontificem, p.2. Alleg.37.num.13. pag.334. Et in voto caſtitatis ad tempus, p.2. Alleg.37.nu.15.pag.334. Et in voto de non cõtrahendo matrimonium, p.2. Alleg.37.n.17.pag.335. Et in voto virginitatis, ibid.nu.18. Et in voto ſuſcipiendi Ordines, ibid. nu.19. pag.335. Et in irregularitatibus, & ſuſpenſionibus occultis excepta ea, quæ oritur ex homicidio voluntario, & exceptis alijs deductis ad forum contentioſum, p.2. Alleg.39.n 1.pag.341. Et cum eo, qui Ordines minores ſuſcepit ab Epiſcopo, qui renuntiauit dignitati, vel Epiſcopatui, aut cenſura irretito, dummodo delictum ſit occultum, p.2. Alleg.39.nu 42.pag.352. Et in irregularitate proueniente ex homicidio licito, vel facto auctoritate legitima, & iuſta de cauſa, p.2. Alleg.39. num.47. pag.353. Et in irregularitate ex homicidio caſuali proueniente modo delictũ ſit occultum, ibid.n.48 pag.354. Et in mutilatione membri, etiam voluntaria, ſi eſt occulta, ibid.n.49.pag.354. Et cum illo, qui aliquem hominem occidit, non intendens occidere, ibid n.50. pag.355. Et cum eo, qui mandauit ſeruo vt alterum percuteret, ſed caueret, ne occideret, ibid.n.51.pag.355. Et in homicidio occulto patrato cauſa defenſionis non ſeruato moderamine inculpatæ tutelæ, ibid. nu.53. pag.355. Et cum ſolemniter pœnitentibus ad ſuſcipiendos Ordines minores propter neceſſitatem, p.2. Alleg.43.n.8.p.397. Et in infamia facti, ac in ea, quæ procedit ex delicto in quo poteſtatẽ habet diſpenſandi, p.2. Alleg.43.n.31.p.401. Et cum illegitimis ad minores Ordines, & ad beneficium ſimplex, p.2. Alleg.45. n 19. pag. 411. Et cum eiſdẽ illegitimis ad Canonicatus Eccleſiarũ Collegiatatum, ibid. n.22.pag.411. Et ad dimidias portiones, ſeu inferiora beneficia Eccleſiæ Cathedralis, ibid. nu.23.pag.412. Et ad beneficium ſimplex habens acceſſorie annexam parochialem, ibid.n.24.pag. 412. Et cum illiterato ad Ordines aliquod principium grammaticæ habente, & ſpem addiſcendi in futurum oſtendente, p.2. Alleg. 46. n. 13. pag. 417. Et vigore priuilegij ſibi conceſſi a Concil. Trid. ſeſſ.24. de reform.cap.6. cum promotis per ſaltum etiam poſtquam miniſtrauerint, p. 2. Alleg. 47. n. 5. pag. 419. Et cum ordinatus ab Epiſcopo hæretico, vel ſchiſmatico ignoranter p 2. Alleg.48. n. 5. pag. 422. Et in bigamia ſimilitudinaria ſi clericus cum vnica & virgine matrimoniũ contraxerit, p. 2. Alleg. 49. n.26. pag. 432. Et cum habentibus membrum occultum, ſiue manifeſtum non ſua culpa abſciſſum, & quando ceſſat homicidij præſumptio, atque huiuſmodi membrum non reddit ipſum impotente ad celebrandum, p. 2. Alleg. 42. nu. 59. pag. 395.

Diſpenſare non poteſt Epiſcopus in ſuſpenſione triennali quam incurrit Parochus, qui interfuerit matrimonio clandeſtino, p.2. Alleg.32.n.166. pag. 296. Nec in lege Concilij generalis, quamuis abſolute permittat diſpenſationem, p.2. Alleg.33.nu.25.pag.314. Nec in ſuis conſtitutionibus à ſe iuramento firmatis, vel in contractum ad commodũ alterius factis, vel à Sũmo Pont. confirmatis, p.2. Alleg.34.n.5.6. & 7.pag.317. Nec iuramentis ſeu votis conditionalibus de materia aliàs reſeruata etiam pendente conditione, p.2. Alleg 37.n.5..pag.332. Nec in irregularitatibus, & ſuſpenſionibus prouenientibus ex delicto deducto ad forum contentioſum, & punito iam iudicio finito, p.2. Alleg.39.nu.35.p.351. Nec in irregularitatibus prouenientibus ex homicidio voluntario occulto, aut manifeſto, neque ad Ordines minores, neque ad ſimplex beneficium obtinendũ, ibid.n.59 pag.357. multo minus ad obtinendum curatum, ibid.n.61.pag.358. Nec cum conuictis de crimine nefando in iudicio condemnatis, p.2. Alleg. 44.n.30.pag.406. Nec cum illegitimis ſuper pluralitate beneficiorum ſimplicium, p.2. Alleg.45.n.28.pag.413. Nec

Digitized by Google

cum eiſdem illegitimis ad beneficia re- quirentia ſacrum Ordinem, ibid. n. 30. pag. 413. Nec vt quis duo ſimplicia beneficia vniformia, ſiue ſimilia ſub eodem tecto poſſit obtinere, p. 3. Alleg. 62. n. 12. pag. 324. Nec cum illegitimis vt habeant eadem beneficia, quæ pater habuit: nec ad habendum ea, quæ in eadem exiſtunt Eccleſia, in qua genitor habuit, aut in præſenti retinet beneficium, p. 3. Alleg. 65. n. 30. pag. 342.

DISTRIBVTIONES quotidianas in abſentia an conſequantur Canonici pro tribus menſibus ſibi conceſſis, p. 3. Alleg. 53. n. 124. pag. 144.

Diſtributiones quotidianas quomodo lucretur Canonicatum, & Parochialẽ habens, reſidens in Parochiali, ibid. nu. 128. pag. 145.

Diſtributiones tenentur reſtituere aſſiſtentes in choro non cantando, vel de ordinario & frequẽter confabulando, ibid. n. 132. pag. 146.

Diſtributiones quotidianæ non poſſunt percipi à Canonicis abſentibus, & per ſubſtitutum Eccleſiæ ſuæ inſeruientibus, niſi expreſſo id priuilegio iuuarentur, ibid. n. 135.

Diſtributionum amiſſionem ob non reſidentiam non poteſt Epiſcopus aut Capitulum remittere, ibid. n. 140. pag. 147.

Diſtributiones quotidianas non lucrantur Canonici aſſociantes Prælatũ quandoq; volentem audire Miſſam in Eccleſia extra Cathedralem, ibid. n. 141.

Diſtributiones quotidianas nõ percipiunt Canonici duo intereſſentes Epiſcopo ad mentem ſacrorum Canonum, ibid. num. 142.

Diſtributiones & fructus vt poſſit abſens a ſeruitio ſuæ Eccleſiæ lucrari, duo copulatiue requiruntur, iuſta cauſa abſentiæ & licentia Ordinarij, ibid. n. 153. pag. 149.

Diſtributiones quotidianas lucrãtur Auditores Rotæ Romanæ, ibid. n. 155. Et Inquiſitores contra hæreticam prauitatem, ibid. n. 156. Et Collector generalis Cameræ Apoſt. & Subcollectores, aduocati, procuratores, fiſcales, & notarij in cauſis ſpoliorum & iurium præfatæ Cameræ eorum officio durante, ibid. nu. 157. pag. 150. Et Concilio generali intereſſentes, ibid. n. 158. & limina Apoſtolorum viſitantes Epiſcopi nomine vel ipſum comitantes, ibid. n. 159. & Pœnitentiarius dum confeſſiones audit, ibid. n. 160. Et examinatores beneficiorum à diœceſana ſynodo electi pro tempore, quo cauſa examinis abſunt à choro, ibid. n. 161. Et curam animarum exercentes, quæ illi Eccleſiæ vbi ſunt Canonici imminet, dum ſunt in actu adminiſtrandi Sacramenta, ibid. nu. 162. pag. 151. Et viſitans Eccleſiam, iura, vel reditus ſuæ præbendæ, ibid. nu. 163 Et obſes datus ab Eccleſia, aut etiam repræſaliarum cauſa captus, ibid nu. 165. Et infirmus, qui perſonaliter diuinis officijs intereſſe non poteſt, ibid. nu. 166. Et abſentes pro vtilitate Eccleſiæ, ibid. n. 271. cum ſeq. Et medicinam tuendæ valetudinis cauſa cum medici cõſilio ſumens, ibid. n. 169. Et excommunicatus, ſuſpenſus, & interdictus, & incarceratus iniuſte, ibid n. 173. cum ſeqq. pag. 153 & 154.

Diſtributiones quotidianas ſuas faciunt promiſi quamuis Fidei profeſſionẽ non emiſerint, p. 3. Allegat. 61. num. 30. pag. 319.

DISPOSITIO omnis conditionalis in ſua eſſentia à principio eſt perfecta, p. 2. Alleg. 37. n. 6. pag. 332.

DISSIMVLARE debet Epiſcopus, multis conniuere, & omnia ſic moderari pro loco, & tempore, p. 1. tit. 2. gloſ. 12. nu. 13. pag.

DIVIDERE prohibetur vendere prohibitus, p. 2. Alleg. 19 n. 82. pag. 134.

Diuiſio venit appellatione venditionis, ibid. nu. 81.

Diuidere Parochialem poteſt Epiſcopus ſine maioris partis Parochianorũ conſenſu, p. 3. Alleg. 68. n. 48. pag. 355.

Diuidere Parochiã tanquam Sedis Apoſt. delegatus poteſt Epiſcopus, etiamſi ſubiecta ſit Regularibus, vbi ob locorum diſtantiam ad diuina officia audienda parochiani accedere non poſſunt, ibid n. 6. pag. 356.

Diuiſio parochialis non eſt facienda ob locorum diſtantiam, quando in loco

minime

Digitized by Google

minime difficili Oratorium adeſſet, vel Eccleſia cum fonte baptiſmali, ibid. num. 7.

Divinatio quotuplex ſit remiſſiue, p. 3. Alleg. 51. n. 121. pag. 90.

Diuinatio, quæ fit per dæmonum inuocationem ſapit hæreſim, & ſic diuinantes poſſunt per Inquiſitores coerceri, ibid. n. 123.

Docentes ſacram Scripturam, vide Sacram Scripturam docentes.

Doctores referuntur qui ſuper Bullam in Cœna Domini ſcripſerunt, p. 3. Alleg. 50. n. 55. pag. 15.

Doctores referuntur, qui excommunicationes Summo Pont. reſeruatas in vnũ collegerunt, ibid. n. 83. pag. 23.

Doctores referuntur de litteris dimiſſorialibus agentes, p. 2. Allegat. 7. num. 1. pag. 45.

Doctores referuntur agentes de patrimonio, ad cuius titulum Clerici ordinari poſſunt, p. 2. Alleg. 19. n. 1. pag. 117.

Doctores referũtur referentes multa miracula Sanctiſſimi Sacramenti Euchariſtiæ, p. 2. Alleg. 22. n. 10. pag. 148.

Doctores referuntur agentes de Venerabili Euchariſtiæ Sacramento, ibid. num. 13.

Doctores referuntur de Confeſſione, & eius partibus tractantes, p. 2. Alleg. 25. n 53. pag. 185.

Doctores referuntur, qui de Sacramento matrimonij tractarunt, p. 2. Alleg. 32. n. 207. pag. 307.

Doctores referũtur de incendiarijs agentes, p. 3. Alleg. 51. n. 80. pag. 79.

Doctores referuntur, qui de falſis monetis, ac earum fabricatoribus tractarunt, ibid. n 71. pag. 77.

Doctores referuntur qui de Sacramento Ordinis ſcripſerunt, p. 2. Alleg. 2. nu. 1. pag. 13.

Doctores referuntur de reſidentia Epiſcoporum agentes, p. 3. Alleg. 53. nu. 1. pag. 117.

Doctores referuntur de incompatibilitate beneficiorum tractantes, p 3. Alleg. 62 n. 31. pag. 327.

Doctores referuntur, qui de charitatiuo ſubſidio egerunt, p. 3. Alleg. 87. num. 1. pag. 554.

Doctores citantur de bonorum eccleſiaſticorum alienatione ſcribentes, p. 3. Alleg. 95. n. 1. pag. 598.

Doctores citantur materiam monitorialium litterarum ad finem reuelationis ſub pœna excommunicationis ſcribentes, p. 3. Alleg 96. n. 77. pag. 636.

Doctores referuntur de Confraternitate Montis pietatis agentes, p. 3. Alleg. 75. nu. 64. pag. 465.

Doctores referũtur viſitationis materiam tractantes, ibid. n. 65.

Doctores referuntur, qui in vnum reducunt caſus omnes, in quibus ſuſpenſionem incurrunt Epiſcopi, p. 3. Allegat. 111. n. 2. pag. 768.

Doctores referũtur, qui de pallij Archiepiſcoporũ ethymologia tractarunt, p. 1. tit. 3. c. 1. n. 22.

Doctorem oportet eſſe Epiſcopum vt laboret in opere, & doctrina, p. 1. tit. 2. gloſ. 10. n. 7. pag. 164

Doctores etiam inſignes ſi approbari velint ad Confeſſiones audiendas, debent ſe examini ſubijcere, itaut ſi iniuſte licentia denegetur, non cenſeantur approbati, p. 2. Alleg. 25. n. 7. pag. 173.

Doctoratus gradus ad beneficia, ſeu dignitates requiſitus, non ſufficit ſi habeatur non facta profeſſione Fidei contra Academiæ ſtatuta, vel conſuetudines receptus, p. 3. Alleg. 55. n. 6. pag. 199.

Doctoratus ſeu licentiaturæ gradus requiſitus ad beneficia ſeu dignitates ſufficit ſi habeatur ſine ſcientia competẽti, ibid. n. 5.

Doctorales ſeu magiſtrales canonicatus, qui præſertim in Hiſpania conferuntur per concurſum, non comprehenduntur ſub reſeruatione regulæ 9. Cancellariæ, p. 3. Alleg. 57. n. 173. pag. 260.

Doctus minus, modo idoneus, cuius mores ſunt noti & approbati, præfertur doctori, cuius vita ignoratur, p. 3. Alleg. 60. n. 102. pag. 311.

Doctoris gradum conferens Epiſcopus niſi ſub certa limitatione à collatione gradus ſit ſuſpenſus, p. 3. Alleg. 111. n. 38 pag. 775.

Doctrina cum ſit quid extrinſecum homini

hominî, ineſſe alicui non præſumitur, p. 2. Alleg. 10. n. 17. pag. 64.

Doctrina non per teſtes, & famam; ſed ex actuali examine probari debet, ibid. n. 18. pag. 65.

Doctrinam Chriſtianam & Fidei rudimenta pueris in ſingulis parochijs dominicis, & alijs feſtiuis diebus edocendam meminit Concil. Trid. ſeſſ. 24. de reform. cap. 4. in fine, p. 3. Allegat. 76. n. 37. pag. 473.

Domicilium maternum eſt ſequendũ quando deeſt paternum, p. 2. Alleg. 4. n. 16. pag. 28.

Domicilij ratione efficitur quis ſubditus & diœceſanus Epiſcopi, vbi illud contraxit, ibid. n. 22. pag. 28.

Domicilium eſt habitatio animi deſtinatione perpetua, in qua quis rerum ſuarum magnam ſummam cõſtituit, ibid. num. 23.

Domicilium, & habitatio in quo differant, ibid. nu. 24. pag. 29.

Domicilium non contrahitur etiam per mille annos, dum quis habet animum recedendi, ibid. n. 25.

Domicilium ad Ordines recipiendos cõtrahitur etiam non longo tempore in aliquo loco degens, ſi habuerit animũ perpetuò in eo permanendi, ibid. n. 26. pag. 29.

Domicilium facit præſumi habitatio decennalis, quando aliter non conſtat de voluntate habitantium, ibid. n. 28.

Domicilium retinet relegatus in eo loco vnde trahit originem, & in eo in quẽ relegatus eſt, ibid. n. 38. pag. 30.

Domicilium contrahentis poteſt in pluribus locis, & ab vno Epiſcoporum ordinari, ibid. n. 38. pag. 31.

Domicilia quando non ſunt æque principaliter ſemper inſpiciendum eſt, principalius, ibid. n. 39.

Domicilium habet clericus, & eſt ciuis illius diœceſis, in qua ſitum eſt eius beneficium, ſi illud poſſidet, ibid. nu. 43. pag. 32.

Domicilium contrahitur quoad Ordines ſuſcipiendos in loco beneficij, etiamſi reſidentiam non requirat, ibid. nu. 47. pag. 32.

Domicilium acquirit officialis perpetuus in eo loco, in quo officium exercet, ibid. n. 34. pag. 30.

Domum ſuam diligenter Epiſcopi gubernare debent, p. 1. tit. 2. gloſ. 16. nu. 1.

Domum emens Clericus ad ſuum vſum non ſoluit gabellam, ſecus ſi ad locandum, p. 2. Alleg. 13. n. 13. pag. 89.

Domus, quæ in totum deſtruitur ſi de nouo reficiatur, non cenſetur eadem, nec durat obligatio reſpectu illius, p. 2. Alleg. 27. n. 14. pag. 200.

Domus in qua fabricatur moneta falſa ſciente domino cadit fiſco, p. 3. Alleg. 51. n. 69. pag. 77.

Domus Epiſcopi debet eſſe commune fidelium hoſpitum, p. 1. tit. 2. gl. 9. nu. 1. pag. 151. Et ad hoc eſt inſtituta, vt omnes in hoſpitalitate recipiat, ibid. nu. 8 pag. 152.

Dominium eiuſdem rei diuerſis reſpectibus in ſolidum penes duos ſtare poteſt, p. 3. Alleg. 54. n. 39. pag. 169.

Donatarius iuriſpatronatus non poteſt præſentare donatorem, ſi donatio ſit facto pro illa vice, p. 3. Alleg. 74. n. 95. pag. 404.

Donatio pro ſuſcipiendis Ordinibus filio ſimpliciter facta conferri non debe, ſeu imputari in legitimam, p. 2. Alleg. 25. n. 64. pag. 530.

Donatarius aduerſus donatorem de euictione agere non poteſt, p. 2. Alleg. 20. n. 15. pag. 139.

Donator tenetur de euictione ſi expreſſe promittat ſe velle de illa teneri, p. 3. Alleg. 20. n. 16. pag. 139.

Donata bona vt quis ad Sacros Ordines promoueatur, dicuntur quaſi quædam ſpiritualis merces, & præmium pro ſeruitijs exhibendis, p. 2. Alleg. 20. n. 17. pag. 140.

Donatio ob cauſam inſinuari non debet p. 2. Alleg. 20. n. 18.

Donatio cauſa dotis, vel contemplatione Matrimonij non inſinuatur, nec ex cauſa ingratitudinis reuocatur, p. 2. Alleg. 20. n. 19.

Donatio iuriſpatronatus ſine Epiſcopi conſenſu legitima præſcriptione præſumitur, p. 3. Allegat. 71. num. 16. pag. 378.

Dona-

Donatio licet ſine conſenſu Epiſcopi poſſit fieri compatrono, non tamen filio, compatroni ſine illius conſenſu, p. 3. Alleg. 71. n. 29. pag. 379.

Donatio facta abſque inſinuatione vltra quingentos aureos in exceſſu ſolū vitiatur, & firma remanet in ſumma à iure permiſſa, p. 3. Alleg. 95. n. 10. pag. 599.

Donatio bonorum facta ab exiſtente adhuc in ſeculo prætextu, & intuitu ingreſſus Religionis, ſtante Concilij Trident. diſpoſitione ſeſſ. 25. de Regular. cap. 16. an valida eſt non obſeruata illius forma? p. 3. Alleg. 99. n. 16. & 17. pag 648.

Donationes factæ ob ſolas quinque cauſas iure reuocari poſſunt, quod etiam ad alias ſimiles ex identitate rationis extenditur, p. 3. Alleg. 102. num. 18. pag. 675.

Donatio de terris, & ciuitatibus Imperij illicita & inualida eſt, p. 1. tit. 3. c. 2. n. 69.

Donatarum rerū immenſitas in Sanctiſſimis Eccleſijs optima menſura eſt ibid. n. 78.

Donatio cauſa mortis quoad ſuum effectum & efficaciam accedit, & aſſimilatur vltimæ voluntati, p. 3. Alleg. 114. num. 32.

Donare poteſt Epiſcopus inter viuos etiā non modice, & in profanos vſus, ibid. num. 33.

Donationes immodicas facere an liceat beneficiario in ægritudine conſtituto, ibid. n. 35.

Dormiens interſomniando ſi intra Eccleſiam aliquem occidat, quia furioſo æquiparatur, Eccleſiam non polluit, & à pœna homicidij excuſatur, p. 2. Alleg. 28. n. 13. pag 216. & ſeq.

Dubius in Fide quando dicatur hæreticus, p. 2. Alleg. 40. n. 16. pag. 364.

Ducis officium habet Epiſcopus vt rectum iter ſubditis oſtendat. p. 1. tit. 1. cap. 2. n. 17. pag. 16.

Ducatum hominū ſuſcipere non debet qui neſcit homines bene viuendo præire, par. 1. tit. 2. gloſ. 3. num. 6. pag. 103.

Dubia vel obſcura in reſcriptis ſolus Papa interpretatur, p. 3. Alleg. 50. n. 35. pag. 13.

Dos in Eccleſiæ ædificatione quando requiratur, p. 3. Allegat. 64. num. 3. pag. 332.

Dotare dicitur ad effectum conſequendi iuſpatronatus, qui Eccleſiam dotat, quandoque ſine illa eſt fundata & cōſtructa, p. 3. Alleg. 70. nu. 9. pag. 370.

Dotare dicitur vt iuſpatronatus acquirere poſſit dotem aſſignans, quæ ſufficiat ad neceſſaria miniſtrorum, & ad luminaria, ibid. nu. 10.

Dotans inſufficienter, quod arbitrabitur Ordinarius, non acquirit iuſpatronatus, ibid. nu. 11.

Dotans vt acquirat iuſpatronatus debet proteſtari corā Epiſcopo ſe dotis nomine dare, ibid. nu. 12.

Dotans inſufficienter, quamuis Epiſcopus conſentiat, non fit patronus, ibid. nu. 13. Et vt acquiratur iuſpatronatus ex dotatione de nouo facta debet conſtare dotem primam fuiſſe reductam de eſſe ad non eſſe, ibid. nu. 14. Et ex dotis augmento non acquiritur iuſpatronatus, ibid. nu. 15. pag. 371.

Duellum facientes, campum dantes, & auxilium præſtantes incidunt in excommunicationem Papalem, p. 3. Alleg. 50. nu. 120. pag. 31.

E

Ebrietas quibus ſignis cognoſcatur oſtenditur par. 1. tit. 2. gloſ. 11. num. 6.

Ebrietas nunquam præſumitur, niſi probetur per indicia, & coniecturis apparentes, p. 2. Allegat. 28. num. 8. pag. 216.

Ebrietas damnabile, & graue vitium, ibid. nu. 10. De ebrietate, & quibus pœnis ebrijs ſint puniendi, ibid. nu. 9.

Ebrietatis tempore cognoſcens ſolitum eſſe hominem occidere, ſi occidat non erit immunis à pœna, ibid. num. 6. pag. 215.

Ebrius occidendo tunc Eccleſiam non polluit quando vere ebrius eſt, & ebrietatis furore extra ſe poſitus, ibid. nu 7. pag. 216.

Eccle-

Digitized by Google

Eccleſiae Claues Petro præcipue, & per eum Eccleſiæ datæ fuerunt, p.1. tit.3. cap 2. nu 2.
Eccleſiæ vnitas ſub vno Summo Paſtore oſtenditur, ibid. nu.6.
Eccleſia Romana omnium aliarum, omniumq; fidelium mater eſt, & magiſtra, ibid. nu.14.
Eccleſia cum læditur vincit, & magis incipit eſſe vberrima cum ad finem ſeculi erit producta, ibid.nu.73.
Eccleſijs quod donatur, Deo redditur, à quo omne bonum, & donum optimum prouenire Apoſtolus docet, ibid. num.79.
Eccleſia eſt locus idoneus pro conſecratione Epiſcoporum, niſi conſuetudo aliud haberet, p.2. Alleg.1. num.44. pag. 11.
Eccleſiæ non ſufficit inſeruire bis, vel ter ad effectum vt clericus gaudeat fori priuilegio, ſed requiritur perſeuerantia ſaltem pro maiori parte temporis, p.2. Alleg.12. num.14. pag.77.
Eccleſia Cathedralis, vel loci dignior eſt locus congruus ad conferendos ſacros Ordines, p.2. Alleg.14. num.12. pag. 93.
Eccleſia ſine Epiſcopi conſenſu ædificari non poteſt, p.2. Allegat. 20. num. 1. pag. 187.
Eccleſia ſiue Monaſterium mutari non poteſt de vno in alium locum ſine licentia Papę & diœceſani, p.2. Alleg.26. nu. 8. pag. 190.
Eccleſia interdicti tempore conſecrari non poteſt, p.2. Allegat. 27. num. 4. pag. 199.
Eccleſia conſecrata non præſumitur, niſi probetur, p.2. Alleg.27.nu.5.pag.199.
Eccleſia ſi dubitetur an ſit conſecrata, eſt in dubio conſecranda, p.2. Alleg. 27. nu.9. pag. 199.
Eccleſia ſemel conſecrata, amplius conſecrari non debet, p.2. Alleg.27.nu.12. pag. 200.
Eccleſia ſi corruat in totum quoad tectũ, & parietes, aut in maiori parte, itaut oporteat eos nouiter reficere, conſecrationem amittit, p.2. Alleg.27.num.13. pag. 200.
Eccleſia ſi inſimul & in totum deſtruatur, vt ex eadem materia poſtea readificetur, iterum eſt conſecranda, p. 2. Alleg.27.nu. 15. pag. 200.
Eccleſiæ tectum ſi corruat illeſis remanentibus parietibus, vel in totum, vel pro maiori parte, non eſt ipſa conſecranda, p.2. Alleg.27.nu.17.pag.201.
Eccleſiæ conſecratio ad quæ reſpiciat, p.2. Alleg. 27. nu 18. pag. 201.
Eccleſia ſi non ſimul, & in totum, ſed paulatim, ſeu per partes deſtruitur, pars habita per modum acceſſorij conſecrata habebitur, p.2. Alleg.27. n. 19. pag. 201.
Eccleſia conſecrata reconciliari non poteſt niſi per proprium Epiſcopum, ſeu alium de ipſius licentia, p.2. Alleg.28. nu.55. pag.230.
Eccleſia non conſecrata, ſed tantum benedicta reconciliari poteſt per quemcunque ſimplicem Sacerdotem per ſolam aquæ benedictæ aſperſionem, p.2. Alleg.28. nu.57.pag.231.
Eccleſia ſeu Altare an polluatur ſi per Epiſcopum excommunicatum conſecrata, ſeu benedicta ipſa Eccleſia ſit? p.2. Alleg.27 nu.28.pag.204.
Eccleſia an pollutá cenſeri debeat per homicidium caſuale volitum in ſua cauſa, quia aliquis dabat operã rei illicitæ? p.2. Alleg.28.nu.15.pag.217.
Eccleſia non polluitur ex homicidio ſequuto ex defenſione proximi ſeruato moderamine inculpatæ tutelæ, p. 2. Alleg.28. nu.16.pag.218.
Eccleſia in rei veritate non fœdatur, nec polluitur, p.2. Alleg.28.n.20. pag.219.
Eccleſia quare polluta dicatur? p.2. Alleg.28. nu. 21. pag. 219.
Eccleſiæ nomine in hoc propoſito intelligitur illa, quæ conſecrata eſt, vel ſpecialiter benedicta, p.2. Alleg.28. n. 22. pag. 220.
Eccleſia non polluitur ex vulnere lethali extra illam accepto, quamuis intra illã mors contingat, ſecus è contrario, p.2. Alleg.28.n.23.pag.220.
Eccleſia non polluitur ex eo, quod intra illam vulnus infligatur, ſi ſanguis extra effundatur propter receſſum repentinum, p.2. Alleg.28.nu.24.pag.221.
Eccleſia non polluitur ex occiſione hominis

minis extra illam exiſtentis facta ab eo, qui erat intra eandem Eccleſiam, ſecus è conuerſo, p.2. Alleg.28.n.26.pag.221.

Eccleſia polluitur ex martyrio alicuius Sancti in ea commiſſo, quatenus iniuſtum cõſideratur, & iniurioſum ipſum homicidium ex parte occidentis, p.2. Alleg.28.n.29.pag.222.

Eccleſia polluitur propter voluntariam, & iniurioſam ſanguinis effuſionem intra eandem contingentem, p.2. Alleg. 28.n.30.pag.222.

Eccleſia non polluitur ex percuſſione leui, licet ſanguis copioſe effundatur, p.2. Alleg.28.n.36.pag.224.

Eccleſiam non polluit publicitas pollutionis, ſed potius pollutam oſtendit, p.2. Alleg.28.n.40.pag.226.

Eccleſia vt polluatur propter ſanguinis effuſionem, ſanguis huiuſmodi debet eſſe hominis viui, & illius effuſio non debet eſſe modica, ſed copioſa, & debet eſſe publica, p.2. Alleg 28.n.31. 34. & 37. pag.223.224. & 225.

Eccleſia polluitur propter voluntariam humani ſeminis effuſionem intra illã contingentem, ſiue ſit hominis, ſiue mulieris, hæretici, aut infidelis, ſiue etiam per molliciem, aut ſodomiam, p.2. Alleg.28.n.42.pag.226.

Eccleſia vt polluatur effuſio ſeminis in ſomnijs non ſufficit, ibid.n.43. p.226.

Eccleſiam polluit effuſio ſeminis ſi intra eandem contingat, licet non cadat in ipſa Eccleſia materiali, p.2. Allegat. 28.n.44.pag.226.

Eccleſia non polluitur ſi ſanguinis, aut ſeminis effuſio accedat ſupra tectum, vel infra Eccleſiam in aliqua cauerna, vel in aliqua camera, aut cella, vel in choro, ſacriſtia, aut turri cymbalorum, p.2. Alleg.28.n.45.pag.227.

Eccleſiam an polluat coitus coniugalis? p.2. Alleg.8. à n.46. pag.227.

Eccleſia vt polluatur ex ſeminis effuſione requiritur vt contingat in ſufficienti quantitate, p.2. Allegat. 28. num.49. pag. 228.

Eccleſia an à parte rei polluatur per occultam, & peccaminoſam ſeminis effuſionem, p.2. Alleg.28.n.50 pag.228.

Eccleſia non polluitur quando actus luxurioſus fit, ſi tamen actualis effuſio extra illam contingat, p.2. Allegat.28. num. 51. pag. 229.

Eccleſia polluitur ſi intra illam ſepultus fuerit fidelis excommunicatus nominatim denũtiatus, aut notorius Clerici percuſſor, p.2. Alleg.28.n 52.pag.229.

Eccleſia polluitur ſi intra eam infidelis, vel hæreticus ſepelitur, vel eorum infantes, p.2. Alleg. 28.n.53.pag.230.

Eccleſia ſemper amat ſapientes, p.2. Alleg 46.n.2.pag.416.

Eccleſiá in Cathedralẽ ſolus Papa erigit, & conſtituit, eamq; coniungit, ac alia ratione mutat, p.3. Alleg.50.n.5.p.10.

Eccleſias vetuſtate collapſas, quæ ob earum & Parochianorum inopiam nequeunt reſtaurari, in matrices, vel alias viciniores abſque ſpeciali mandato Vicarius Epiſcopi tranferre non poteſt, p.3. Alleg.54.n 81.pag.178.

Eccleſia Parochialis vacat ipſo iure, ſi is, qui eam aſſequutus eſt, intra annum Sacerdotio non initietur, p.3. Alleg.57. n.209.pag.267.

Eccleſia prima vacat per tranſlationem Prælati ad aliam litteris tamen expeditis, & oſtenſis Capitulo, p.3. Alleg.57. n.211.pag.268.

Eccleſia Parochialis quæ dicatur? p. 3. Alleg.53.n.66.pag.136.

Eccleſia Parochialis quomodo dignoſcatur. p.3. Alleg 53.n.67.pag.136.

Eccleſiam Parochialem obtinens poſt Concil. Trid ſtudendi licentia, atque in abſentia ſtudiorũ cauſa fructus percipiendi non datur, p.3. Alleg.53.n.77. pag.137. & Alleg.56.n.30.pag.211.

Eccleſiam Parochialem habens, in qua Vicarium perpetuum legitime inſtitui obtinuit, eo viuente, reſidere non tenetur, p.3. Alleg.53.n.79.pag.137.

Eccleſia Parochialis non bene ex eo colligitur, quod percipiat, vel non percipiat decimas, p.3. Alleg.57.num.162. pag. 257.

Eccleſiarum Parochialium prouiſio intra ſex menſes facienda eſt ab Epiſcopo, quando earum collatio ad illum ſpectat, intra quatuor vero menſes, quando ad Papam ſpectat, p.2. Alleg. 58.n.3.pag.276.

Eccle-

Digitized by Google

Eccleſiam commendans Papa ſimpliciter alicui in perpetuum, hoc eſt, ad vitam eius commendare videtur, p. 3. Alleg. 59. n. 7. pag. 281.

Eccleſia ſimpliciter commendata per Papam alicui, cōmendatarius ſic tunc nō habet liberam poteſtatem ſtatuendi de eius fructibus, p. 3. Alleg. 59. n. 8.

Eccleſiam ad certum tempus commendatam per Papam non poteſt Epiſcopus conferre poſt elapſum tempus, p. 3. Alleg. 59. n 9 pag. 282.

Eccleſia Parochialis, quæ eſt vnita Canonicatui, concurſu non confertur, p. 3. Alleg. 60. n. 26. pag. 296.

Eccleſia Parochialis, cui vnitus eſt Canonicatus, aſſumit naturam, conſuetudines, & priuilegia illius, p. 3. Alleg. 60. nu. 27.

Eccleſia Parochialis quando eſt ſubiecta Monaſterio, vel annexa, aut de eius menſa, concurſu non confertur, p. 3. Alleg. 60. n. 31. pag. 297.

Eccleſia Parochiali, quam quis acquirit per regreſſum, non eſt neceſſariū examen per concurſum, ſi eam iam poſſedit, p. 3. Alleg. 60. n. 35. pag. 298.

Eccleſia Parochialis litigioſa concurſu nō confertur, p. 3. Alleg. 60. n. 37.

Eccleſia Parochialis, quando eſſet exigui reditus, aut nullus eſſet, qui velit examinari, vel ob diſſidia, aut grauiores rixas, abſque concurſu conferri poteſt, p 3. Alleg. 60. n. 38 pag. 298.

Eccleſiam, quæ minatur ruinam, ſi populus reſtaurare nolit, ea debet penitus dirui, p. 3. Alleg 64. n. 13. pag. 333.

Eccleſiæ vetuſtate collapſæ quando reparari nequeunt, ſunt in totum deſtruendæ, p. 3. Alleg. 64. n. 19. pag. 334.

Eccleſiam ſimplicem in Curatam, & Parochialem an ex cauſa poſſit erigere Epiſcopus? p. 3. Allegat. 68. num. 9. pag. 356.

Eccleſiæ Militum S. Ioannis Hieroſolymitani, quibus cura animarum incumbit, in concernentibus ipſam curam, Ordinario ſunt ſubiectæ, p. 3. Alleg. 74. n. 16. pag. 443.

Eccleſiæ appellatione quando comprehendantur loca pia, p. 3. Alleg. 75. n. 37. pag. 457.

Eccleſiarum res minori ſpatio, quàm quadraginta annorum præſcribi non poſſunt, p. 3. Alleg. 75. n. 55. pag. 463.

Eccleſiæ omnes, & loca diœceſis Epiſcopi iuriſdictioni, curæ, & ſpirituali eius poteſtati ſubijciuntur, p. 3. Allegat. 80. nu. 2. pag. 502.

Eccleſia exempta, quæ habet capellas, vel populum non exemptum, tenetur Epiſcopo ad Canonicam portionem, niſi populus pleno iure ſubiectus eſſet Eccleſiæ exemptæ, p. 3. Alleg. 86. nu. 14. pag. 545.

Eccleſiarum res vltra triennium locari, aut alienari non poſſunt, p. 3. Alleg. 95. n. 3. pag. 598.

Eccleſiæ res inconſulto Romano Pontifice in emphyteuſim dari poſſunt in caſibus à iure permiſſis, & de bonis ſolitis abantiquo dari in emphyteuſim, & cum euidēti Eccleſiæ vtilitate, p. 3. Alleg 95. n. 22. pag. 604.

Eccleſiarum res ex cauſa maioris vtilitatis alienari poſſunt, p. 3. Alleg. 95. n. 24. pag. 604.

Eccleſiæ res ſolitæ concedi in emphyteuſim cum beneplacito Apoſtolico ſemel impetrato, ſi ad Eccleſiam reuertantur poſſunt iterum emphyteuticari abſque ſolemnitate requiſita in alienatione rerum eccleſiaſticarum, p. 3. Alleg. 95. n. 29. pag. 605.

Eccleſiæ res ſemel alienabilis ſi ceſſauit prima cauſa conceſſionis, iterum alienari non poteſt, p. 3. Alleg. 95. n. 33. pag. 606.

Eccleſiæ vtilitas euidens tempore vltimæ conceſſionis debet adeſſe in noua conceſſione rei emphyteuticæ, & non ſufficit adeſſe in antiqua, p. 3. Alleg. 95. n. 34. pag. 606.

Eccleſiæ res, quæ ſeruando ſeruari non poteſt, inconſulto Romano Pontifice alienari permittitur, p. 3. Alleg. 95. n. 37. pag. 607.

Eccleſiæ res, quæ ſeruando ſeruari non poteſt, dicitur mobilis, quæ non durat triennio, vel vſu conſumitur, & non fructificat, p. 3. Allegat. 95. num. 38.

Eccleſiæ res immobilis parua cum conſenſu Epiſcopi abſque ſolemnitatibus alie-

alienari poteſt, p. 3. Alleg. 95. nu. 50: pag. 610.
Eccleſiarum res non ſolum acquiſitæ, ſed etiam acquirendæ, non poſſunt abſque ſolemnitatibus alienari, p 3. Alleg. 95. n. 54. pag. 611.
Eccleſiarum res ſine ſolemnitatibus alienari poſſunt, quando ſumma alienandi neceſſitas inſtaret, & Papa de facili adiri non poſſet, p. 3. Alleg. 95. n. 58. pag. 611.
Eccleſiarum bona reſtitutioni ſubiecta, abſque ſolemnitatibus reſtitui poſſunt, p. 3. Alleg. 95. n. 61. pag. 612.
Eccleſiæ res, quibus caſibus inconſulto, Romano Pontifice alienari nō poſſunt, p. 3. Alleg. 95. n. 66. pag. 613.
Eccleſiæ vniuerſalē poteſtatē, ſummamq; auctoritatem Dominus noſter in ſancto Petro Apoſtolorum Principe collocauit p. 1. tit. 1. cap 1. n. 5. pag. 4.
Eccleſiæ gubernacula propter periculum peccati timens ſuſcipere refugens, ſui tantummodo habet conſiderationem, & non quod in commune omnibus expedit, p. 1. tit. 2. gloſ. 3. num. 27. pag. 100.
Eccleſiæ cuſtodia, vide Cuſtodia Eccleſiæ.
Ecclesiasticis perſonis nec quidpiā vendatur prohibentes incidunt in excommunicationem Papalem, p. 3. Alleg. 50. n. 93. pag. 25.
Eccleſiaſticam libertatem violantes incidunt in excommunicationem Papalē, ibid. n. 106. pag. 29.
Eccleſiaſticus, qui alium eccleſiaſticum ad forum laicale trahit, incidit in excōmunicationem Papalem, ibid. n. 115. pag. 31.
Eccleſiaſtica bona per vim, vel ſuppoſitas perſonas in proprios vſus conuertentes incidunt in excommunicationem Papalem, ibid. n. 130. pag. 33.
Eccleſiaſticorum bona in quatuor partes olim diuiſa fuerunt, ſcilicet vna Epiſcopo, ſecunda clericis, tertia pauperibus, quarta fabricæ Eccleſiæ, p. 3. Alleg. 114. n. 3. pag. 783.
Egnativs Mecennivs vxorem interfecit, eo quod vinum bibiſſet è dolio, & à Romulo cædis abſolutus fuit, p. 1. tit. 2. gloſ. 11. num. 11.
Edictvm eſt de ſubſtātia atque de forma in concurſu Parochialium, p. 3. Alleg. 60. n. 43. pag. 299.
Edictum debet apponi ab Ordinario loci, vbi exiſtit beneficium, & ibidem examen eſt peragendum, etiam ſi ab Ordinario alterius diœceſis ſit conferendum, ibid. n. 44.
Edictum debet remanere affixum, ad valuas Eccleſiæ per ſpatium decem dierum, quod per aliud ſimile poterit prorogari, non vltra, ibid n. 45.
Edicti termino elapſo nullus eſt admittendus, quod limitatur certis in caſibus, ibid n. 46.
Edicti tranſacto termino omnes, qui deſcripti fuerint ab examinatoribus in ſynodo diœceſana deputatis examinari debent, ibid. n. 47.
Edictorū affixio in vacatione Parochialis Eccleſiæ iuriſpatronatus eccleſiaſtici adeo eſt ſubſtantialis, vt inſtitutio facta ſine ea ipſo iure annulletur, p 3. Alleg. 72. n. 123. pag. 410.
Eiectvs è religione ob delicta Ordine, & habitu exutus ab Epiſcopo originis eſt ordinandus, dummodo habilis ſit, p. 2. Alleg. 40. n. 21. pag. 28.
Electio Papae licet olim fieri non poſſet à ſolis Cardinalibus, ſed adhiberi oporteret Clericos Cardinales, & totus Cleri, & populi conſenſum, poſtea tota ad ſolum Cardinalium Collegium redacta fuit, p. 1. tit. 1. cap. 3. n. 12. pag. 25.
Electio Papæ ad ſolos Cardinales ſpectat, non vero ad Concilium generale, ſi tempore quo fuerit congregatum, Apoſtolica Sede vacauerit, p. 1. tit. 1. cap. 3. n. 13 pag. 25.
Electiones Epiſcoporum primis Eccleſiæ temporibus totius Cleri, & populi auctoritate fiebant, p. 1. tit. 1. cap. 3. n. 4. pag. 22.
Electiones Epiſcoporum aliquando Clero, & populo dabantur, vt iam hi, quàm illi Epiſcopum nominarent, & eligerent, aliquando vero, vt Clerus eligeret, populus vero conſentiret, p. 1. tit. 1. cap. 3. n. 5.
Electionis Canonicæ conſuetudo ſolum in

in Germania obſeruatur, p. 1. tit. 1. cap. 3. nu. 28. pag. 29.
Electionem Epiſcoporum ad populum iure diuino pertinere falsò contendunt huius tempeſtatis hæretici, p. 1. tit. 1. cap. 3. nu. 35. pag. 31.
Electionis confirmationem an petés amictus ſine mandato, electum à pœna excuſet? p. 1. tit. 1. cap. 4. nu. 4. pag. 36.
Electionis Epiſcoporũ confirmatio iuxta formam iuris iam ab aula receſſit, p. 1. tit. 1. cap. 4. nu. 6 pag. 37.
Electus Epiſcopus intra tres menſes poſt conſenſum electioni de ſe celebratæ præſtitum, confirmationem electionis ipſius petere debet, p. 1. tit. 1. cap. 4. nu 1. pag. 36.
Electus ſi intra tres menſes confirmationem non petat, ius quod ex electione acquirit, amittit, p. 1. tit. 1. cap. 4. n. 3. pag. 36. & p. 3. Allegat. 57. num. 213. pag. 268.
Electus à ſuperiore, cui ſubiicitur, an ab eo, vel à Sede Apoſt. iure cõmuni antiquo confirmationem petere debeat? p. 1. tit. 1. cap. 4. nu. 5. pag 36.
Eligendi Epiſcopos poteſtas laicis conceſſa, vel permiſſa, quoad populos, & ſeculares Principes abrogata reperitur, p. 1. tit. 1. cap. 3. nu. 9. pag. 24.
Eligendi Epiſcopos abrogata laicis poteſtate, illa penes omnes Clericos, & Religioſos remanſit, & in ea poſtea Clerici à Religioſis ſunt ſeparati, p. 1. tit. 1. cap 3. nu. 10. pag. 24.
Eligendi Epiſcopos poteſtas ad ſolum Collegium in Collegiatis, & ad ſolum Capitulum in Cathedralibus redacta fuit, p. 1. tit. 1. cap. 3. nu. 11. pag. 25.
Eligendi Epiſcopum poteſtas non omnibus Clericis Cathedralium, ſed ſolum earum Canonicis, ſeu Capitulo facta eſt, p. 1. tit. 1. cap. 3. nu. 16. pag. 26.
Eligendi ſeu nominandi ius ſuper Cathedralibus cõpetens Imperatoribus, Regibus, & alijs Principibus in generalibus derogationibus non continetur, p. 1. tit. 1. cap. 3. nu. 31. pag. 30.
Eligentes in Senatorem, aut Gubernatorem Vrbis Romæ Imperatorem, Regem, Principem, Ducem, Marchionem, aut ſiauem, vel eorum filium, aut alium potentia & dignitate inſignem incidunt excommunicationem Papalem, p. 3. Alleg. 50. nu. 91. pag. 25.
Electus, ſeu præſentatus ad aliquod beneficium acquirit tantum ius ad rem, p. 3. Alleg. 57. nu. 197. pag. 264.
Electus ſi intra menſem à tempore electionis ei præſentatæ ſibi ei non conſenſerit vacat Prælatura, ibid nu. 211. pag. 278.
Electus vel præſentatus ſi ante confirmationem per ſe, vel per alium adminiſtrauerit eo ipſo priuatur iure ſibi quæſito, & beneficium vacat vt prius, ibid. nu. 214. pag. 268.
Electio conſultorum Theologorum, & in vtroque iure Doctorum, Promotoris, & Notarij, ſiue ſecretarij ſynodi imprimis eſt facienda, p. 3. Alleg. 93. nu. 14. pag. 586.
Electio per Rempubl. Luſitanam de Alphonſo Primo in ſuum Regem, veluti in publicis comitijs legitime congregata, potuit fieri abſque auctoritate Summi Pont. par. 1. tit. 3. cap. 12. num. 60.
Eleemosyna ſeu ſtipendium poteſt accipi pro celebratione Miſſæ, pactoq; exigi ſine labe ſimoniæ, p. 2. Alleg. 24. nu. 2. pag. 155.
Eleemoſynæ taxatio pro ſacrificio Miſſæ eſt iuſta, quæ in qualibet regione communi conſuetudine recepta, & approbata eſt, ibid. nu. 3.
Eleemoſynæ vt fiant poteſt Epiſcopus ſubditos compellere, p. 3. Alleg. 83. nu. 2. pag. 512.
Eleemoſynę vt pauperibus erogētur poſſunt diuites ab Eccleſia cogi, ibid. n. 4.
Eleemoſynæ inter pauperes diſtribuendę prius debent dari illis, qui ſunt de ſanguine, & diſtribuendæ inter pauperiores, & nobiles, & vni omnes cõcedendæ non ſunt, p. 3. Alleg. 83. nu. 17. 18. & 19. pag. 514.
Eleemoſynas ſponte datas in pios vſus conuertendas accipientes non comprehenduntur decreto Concilij Trid. ſeſſ. 21. de reformat. cap. 9. p. 3. Alleg. 109. nu. 5. pag. 756.
Eleemoſynas per loca quęritandi licentias concedere ſpectat ad locorũ Ordinarios.

parios, ibid. num. 9. pag. 756.

Eleemoſynas petendi licentiam poteſt dare Epiſcopus pro vſu alicuis pij loci, vel operis, & ibi aſſignantur qualitates, quas debent habere earum collectores, ibid. n. 11. pag. 757.

Eleemoſynas cuiuſuis Sancti nomine petentes in regno Portugaliæ, Caſtellæ, & Galliæ non permittuntur à Regijs Magiſtratibus, niſi Regias litteras oſtẽdunt, ibid. n. 13. pag. 757.

EMENDATVS præſumitur, qui crimen commiſit occulte, & confeſſus eſt Sacerdoti cum ſatisfactione, p. 2. Alleg. 43. n. 22. pag. 399.

Emendatus quando præſumatur criminoſus, ibid. n. 23.

EMPHYTEVSIS conceſſa in quartam, vel quintam generationẽ quoad tertiã permiſſam valida eſt, p. 3. Alleg. 95. n. 9. pag. 599.

Emphyteuſis perpetua bonorũ Eccleſiæ concedi poteſt de rebus incultis parum vtilibus Eccleſiæ, ibid. n. 26. pag. 605.

Emphyteuſis fieri non poteſt de manſo, ſeu paſſalibus Eccleſiæ, nec præſcriptio, aut præſcriptus titulus admittitur, ibid. n. 28.

S. EPHREM furorem ſimulauit, ne fieret Epiſcopus, p. 1. tit. 2. gloſ. 1. n. 17. pag. 88.

EPISCOPALIA in locis exemptis Epiſcopus nec exigit, nec percipit, p. 3. Alleg. 86. n. 12. pag.

EPISCOPALIS dignitas, eiuſq. iuriſdictio vt Ordinaria, & ex officio conſiderata ſaltem in generali eſt inſtituta à Chriſto Domino, p. 1. tit. 1. cap. 1. num. 24. pag. 8, & p. 2. Alleg. 1. n. 23. pag. 7.

Epiſcopali Monarchia in Eccleſia per Dominum inſtituta, vt eam regeret, non poteſt tota ipſa Eccleſia ipſum regiminis modum mutare, p. 1. tit. 1. cap. 1. num. 25.

Epiſcopalis iuriſdictio, ſicut etiam munus ipſum epiſcopale ſi ſumatur in particulari, nõ eſt de iure diuino, nec ab eo habet certos iuriſdictionis gradus, qui augeri, vel minui nequeant, p. 1. tit. 1. c. 1. n. 26. pag. 9.

Epiſcopali nullus Ordo maior, vel æqualis reperitur, p. 1. tit. 1. cap. 6. n. 4. pag. 51.

Epiſcopalis ſublimitas nullis poteſt comparationibus adæquari, p. 1. tit. 2. gloſ. 1. n. 1. pag. 82.

Epiſcopalis officij onus eſt pelagus laborum, & abyſſus ærumnarum, p. 1. tit. 2. gloſ. 2. n. 16. pag. 96.

Epiſcopalis adminiſtrationis finis eſt populos commiſſos doctrina, & exemplo ad Deũ dirigere, p. 1. tit. 2. gloſ. 3. n. 17. pag. 107.

Epiſcopalis auctoritas in Regulares verſatur circa Confeſſiones audiendas, p. 3. Alleg. 105. n. 29. pag. 715.

Epiſcopalis dignitas non venit ſub ampliſſimis verbis quoruncunque beneficiorum in odioſis, p. 2. Alleg. 1. n. 17. pag. 6.

Epiſcopalis dignitas ius patriæ poteſtatis ſoluit, ibid. n. 20. pag. 7.

Epiſcopalis Ordinis collatio ante Sacerdotium valida eſt, ibid. n. 38. pag. 11.

Epiſcopalis ſtatus eſt perfectior ſtatu religionis, p. 3. Alleg. 53. n. 29. pag. 123.

EPISCOPATVS dignitatẽ qui adipiſci vult debet prius cogitare, quæ facultates ſuppetant, & difficultates officiant, p. 1. tit. 2. gloſ. 1. n. 6. pag. 84.

Epiſcopatu ipſo nulla maior dignitas eſt in Eccleſia, & ideo ſummus Pontifex hoc nomine non dedignatur, cum aliquaudo vel Vrbis Romæ, vel Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopum ſe ipſum appellet, p. 1. tit. 1. cap. 2. num. 11. pag. 15.

Epiſcopatuum diuiſio qualiter à Diuo Petro facta fuerit, p. 1. tit. 1. cap. 7. n. 1. pag. 59.

Epiſcopatum renuere non debet, qui poteſt prodeſſe, p. 1. tit. 2. glo. 2. n. 26. p. 100

Epiſcopatus appetẽtes ratione honorum & ſufficientiæ bonorũ, illicite faciunt ibid. n. 8. pag. 85.

Epiſcopatum optans non propter officij dignitatẽ, ſed propter annexum laborem, bonum opus deſiderat, ibid. n. 9. pag. 85.

Epiſcopatus eſt onus animarum infirmarum, p. 1. tit. 2. gloſ. 2. n. 15. pag 96

Epiſcopatus officio nihil eſt damnabilius apud Deum ſi perfunctoriè agatur, &

ſi vt decet nihil periculoſius, ibid n. 18. pag. 97.

Epiſcopatus renunciatio dupliciter poteſt fieri, vel renuntiando loco, vel loco ſimul & dignitati, p. 3. Alleg. 113. n. 1. pag. 780.

Epiſcopatus renuntiatio ex quibus cauſis fieri debeat, p. 3. Alleg. 113. num. 2. pag. 781.

Epiſcopatus poteſt renuntiari per procuratorem, ibid. n. 4. pag. 781.

Epiſcopatus culmen eſt omnium dignitatum, p. 2. Alleg. 1. nu. 4. pag. 3. & nu. 12. pag. 4.

Epiſcopatus dignitas eſt, p. 2. Alleg. 1. nu. 11. pag 4.

Epiſcopatus eſt ordo à Sacerdotio diſtinctus, p. 2. Alleg. 1. nu. 18. pag. 6.

Epiſcopatus eſt de per ſe, & ſeiunctim Sacramentum, p. 2. Alleg. 1. num. 19. pag. 6.

Epiſcopatus an ſit de iure Diuino, p. 2. Alleg. 50. nu. 177. pag. 45.

Epiſcopatus dignitate qui præfulgere cupit debet alicuius Academiæ & Gymnaſij publici ſuffragio & auctoritate Magiſter, aut Doctor, vel Licentiatus in Sacra Theologia, aut iure Canonico creari, p. 2. Alleg. 1. nu. 24. pag. 7.

Epiſcopatu inſignitus in Sacro Ordine antea ſaltem ſex menſium ſpatio conſtitutus eſſe debet de iure Conc. Trid. p. 2. Alleg. 1. nu. 36. pag. 10.

Epiſcopatus ante promotionem per Bullam Gregorij XIV. debet promouendus in omnibus Sacris Ordinibus eſſe conſtitutus, p. 2. Allegat. 1. num. 37. pag. 10.

Episcoporvm inſtitutio, vt ſucceſſio perpetua, in Eccleſia à Chriſto Domino inſtituta fuit, p. 1. tit. 1. cap. 1. n. 6. pag. 4.

Epiſcopi an ſint de iure Diuino inſtituti? p. 1. tit. 1. cap. 1. nu. 8. pag. 5.

Epiſcopi aliam habent poteſtatem Ordinis, alteram iuriſdictionis, p. 1. tit. 1. cap. 1. num. 9. pag. 5.

Epiſcopus conſecratus cognoſcit de illis, quæ pertinent ad dignitatem Epiſcopalem, de alijs vero, quæ ad ſimplicem iuriſdictionem ſpectant, cognoſcit electus, & confirmatus, licet nondum conſecratus, p. 1. tit. 1. cap. 1. n. 11. pag. 6.

Epiſcopus cum eligitur & confirmatur à Romano Pontifice, vel ab alio auctoritate ipſius, electio, & confirmatio non eſt veluti conditio ſine qua Epiſcopus iuriſdictionem à Deo non acciperet, ſed eſt id per quod Romanus Pōtifex dat ei iuriſdictionē in ea prouincia, cui præficit, p. 1. tit. 1. cap. 1. n. 22. pag. 8.

Epiſcopi vbi probetur quòd ſucceſſerint Apoſtolis, oſtenditur p. 1. tit. 1. cap. 1. nu. 29. pag. 10.

Epiſcopi improprie, videlicet, per quandam ſimilitudinem, & proportionem dicuntur Apoſtolis ſuccedere, p. 1. tit. 1. cap. 1. num. 32. pag 11.

Epiſcopi Apoſtolis ſuccedere dicuntur reſpectu Ordinis ſacri Epiſcopalis, p. 1. tit. 1. cap. 1. num. 34.

Epiſcopus apud Ethnicos veteres fuit nomen Magiſtratus, cuius erat panis, & cæterarum rerum ad cibum & victum pertinentium curam habere, p. 1. tit. 1. cap. 2. num. 1. pag. 13.

Epiſcopus Græce dictus eſt, qui latine dicitur ſpeculator, vel ſuperintendens, eo quòd illius præcipuū munus ſit gregis ſibi commiſſi mores, & vitā explorare, & inſpicere, p. 1. tit. 1. cap. 2. n. 2. pag. 13.

Epiſcopum quem eſſe oporteat oſtenditur à Chriſto Domino in Euangelio item ab Apoſtolo multis in locis, p. 1. tit. 1. cap. 2. num. 19. & 20. pag. 16. & 17.

Epiſcopum cuſtodem, mediatorem Dei, & hominum eſſe dicit Beatus Clemens Petri ſucceſſor, p. 1. tit. 1. cap. 2. n. 21. pag. 17.

Epiſcopum virum diuinum, ac diuino numine afflatum dicit Dyoniſius Areopagita, p. 1. tit. 1. cap. 2. n. 22 pag. 17.

Epiſcopum eſſe dicit Ignatius qui omni principatui, & poteſtati ſupereminet, & quod homini licet, imitator Chriſti veri Dei, princeps Sacerdotum, imaginem Dei referens, p. 1. tit. 1. c. 2. num. 24. pag. 18.

Epiſcopus quot nominibus ſignificetur Nazianzenus, & Sacer Baſilius oſtendunt, p. 1. tit. 1. cap. 2. n. 25. pag. 18.

Epiſcopi dignitas, poteſtas, & iuriſdictio ex inſtitutione diuina Presbyteratum ſupereminet, p. 1. tit. 1. cap. 2. n. 26. pag. 19.
Epiſcopis quos crearunt Apoſtoli vita functis totum ius eligendi, & creandi Epiſcopos ad Romanum Pontificem pertinuit, tanquam ad Succeſſoré Petri, p. 1. tit. 1. cap. 3. nu. 2. pag. 22.
Epiſcopi ſibi eligere, vel nominare ſucceſſores non poſſunt, niſi quatenus ex conceſſione Pontificis eis fuerit ſpecialiter permiſſum, p. 1. tit. 1. cap. 3. nu. 39. & 40. pag. 33. & 34.
Epiſcopus confirmatus, quamuis nondum conſecratus, quæ agere poſſit, p. 1. tit. 1. cap. 4. num. 7. pag. 37.
Epiſcopus ſi velit ea, quæ ſunt iuriſdictionis exercere, debet obtinere litteras Apoſtolicas, ſine quibus nec admitti & recipi tanquam Epiſcopus, nec poſſeſſionem Eccleſiæ ſibi collatæ cõſequi poteſt, p. 1. tit. 1. cap. 4. n. 9. pag. 37.
Epiſcopi quomodo eligantur & confirmentur, qui ad liberã Papæ diſpoſitionem ſpectant, p. 1. tit. 1. cap. 5. n 3. p. 41.
Epiſcopi pedes quare calceantur, & interioribus quibuſdam tunicis induatur, p. 1. tit. 1. cap. 5. num 8. pag. 45.
Epiſcopus poſt conſecrationem collocatur in editiori ſupra omnes loco, vt ita cunctos reſpiciat, & cunctorum oculi in eum reſpiciant, p. 1. tit. 1. cap. 5. n. 21. pag. 48.
Epiſcopi non in villis, & caſtellis aut municipijs, ſed in maioribus populis & frequentioribus ciuitatibus ſunt præficiẽdi, p. 1. tit. 1. cap. 7. nu. 7. pag 60.
Epiſcoporum omniũ iuriſdictio licet ſit à Chriſto Domino inſtituta, eſt tamen à Romano Pontifice tanquam eius Vicario in eos deriuata, p. 1. tit. 1. cap. 1. nu. 20. pag. 8.
Epiſcoporum ad electionem Canonici, qui in pupillari ætate exiſtunt, vocandi non ſunt, p. 1. tit. 1. cap. 3. nu. 19. pag. 26.
Epiſcoporum electio, vide Electio Epiſcoporum.
Epiſcopus ambiens Epiſcopatum eo fine vt poſſit ſuis cognatis & familiaribus prouidere, grauiter peccat, quod intellige vt ibi, p. 1. tit. 2. gloſ. 1. nu. 10. pag. 85.
Epiſcopi munus non tam honor eſt, quàm onus, p. 1. tit. 2. gloſ. 2. n. 1. pag. 91.
Epiſcopus miniſterio, & labori inſeruire debet, ibid. n. 4. pag. 92.
Epiſcopi non ad propria commoda, ſed ad labores & ſolicitudines pro Dei gloria vocati ſunt, ibid n. 6. pag. 93.
Epiſcopus nemo ſapiens lęto creatur animo, ibid. n. 14. pag. 96.
Epiſcopus non ſolum mortifero vitio, ſed illius ſuſpitione prorſus carere debet, p. 1. tit. 2. gloſ. 3. n. 1. pag. 102.
Epiſcopi eſt non ſolum turpia euitare, ſed etiam virtutis ſuæ præſtantia multitudinem erudire, ibid. n. 2.
Epiſcopus debet ad exemplum viuendi pertrahi, ibid. n. 15. pag. 106.
Epiſcopi ſunt aſtra Cæli, quorum vita inter peccata hominum quaſi inter noctis tenebras lucet, ibid. n. 28. pag. 112.
Epiſcopi nec fulgidis, nec ſordidis veſtibus ſe ornare debent, ſed inter vtrunque medium quoddam eſt capiendum, p. 1. tit. 2. gloſ. 7. n. 5. pag. 134.
Epiſcopi ſupellex qualis eſſe debeat, ibid. n. 9. pag. 135.
Epiſcopus debet eſſe tantæ eruditionis, vt omnes motus, & greſſus eius, & vniuerſa opera eius ſint notabilia, p. 2. tit. 2. gloſ. 6. n. 3. pag. 127.
Epiſcopus aduerſitates, & tribulationes perpeti debet, ibid. n. 24. pag. 130.
Epiſcopi, & omnes Clerici peruerſam habendi voluntatem & amorem fugere, & execrari debent, p. 1. tit. 2. gloſ. 15. n. 2. pag. 183.
Epiſcopi domus debet eſſe commune fidelium hoſpitium, p. 1. tit. 2. gloſ. 9. n. 1. pag. 151.
Epiſcopi domus ad hoc eſt inſtituta, vt omnes in hoſpitalitate recipiat, ibid. n. 8. pag. 152.
Epiſcopus largam debet habere manum neceſſitatem patientibus ſuccurrendo, ibid. n. 7. pag. 152.
Epiſcopus hoſpitalitatem exercens, & eleemoſynam faciens non ſua, ſed aliena elargitur, ibid. n. 12. & 13. pag. 154.
Epiſcopus debet eſſe ſicut Melchiſedech

ſine patre,& ſine matre, & ſine genealogia,ibid.n.27.pag.158.

Epiſcopus ceſſante fraude, & præſumpta conſanguineorum affectione, poterit bona Eccleſiæ ſolita dari in emphyteuſim potius in conſanguineos, quàm in extraneos alienare, & modicas facere donationes, vt eis ſubueniat, ibid. n.34.pag.160.

Epiſcopus omnium ſacrarum interpretationum, atque factorum ſcientia debet eſſe prædiius, p.1.tit.2.gloſ.10.num.3. pag. 163.

Epiſcopus eſt veritatis lumen,vt lucis ſuę radijs ignorantiæ tenebras ab hominibus pellat,ibid.n.6.pag.164.

Epiſcopi præſentia veluti ſpiritualis quidam ſol tenebras flagitiorum, & perditorum hominum virtutis ſuæ fulgore depellit, ibid. n. 22. pag.169.

Epiſcopum non ſufficit mittere probos viros ad illuſtrandas parochias, ſed oportet & ipſum ire,ibid.n 24.pag.169.

Epiſcopus primus fuit S. Iacobus in Hieroſolymitana Eccleſia conſtitutus,p.1. tit.3.cap 1.n.10 pag.212.

Epiſcopi vbi ſe ſubſcribunt nomine prouinciæ, quam ſuſtinent, nationis, & prouinciæ attenditur dignitas, & nobilitas,p 1.tit.3.cap.8.n.64.

Epiſcopi frequentius in Concilijs ſedent ſecundum antiquitatem conſecrationis vniuſcuiuſque, ibid. n.65.

Epiſcopi ſecundum ſuæ cõſecrationis antiquitatem ſubſcripſerunt, & ſederunt in Conc. Trid. ibid. n.66.

Epiſcopus ordinarius eſt miniſter ordinarius Sacr. Confirmationis, etiamſi excommunicatus, hæreticus, vel degradatus, & non confirmatus ſit, p.2. Alleg.30. nu.1.2. & 3. pag.237.

Epiſcopi proprij accedente licentia, & conſenſu poteſt alienus non ſuo ſubdito Ordines conferre, p.2. Allegat. 7. nu.2. pag. 45.

Epiſcopus non poteſt delegare ſimplici Sacerdoti licentiam reconciliandi Eccleſias conſecratas etiamſi in contrarium ſit conſuetudo, p.2. Alleg. 28. nu. 56. pag.

Epiſcopus an ex iuſta cauſa concedere poſſit, vt in Eccleſia polluta ante reconciliationem celebretur, vbi reconciliatio haberi non poteſt per eundem Epiſcopum, quia longe abeſt, & venire non poteſt, p.3. Alleg.28. nu.61. & 62. pag.

Epiſcopus non poteſt cõſecrari Dominica die, promotus ex diſpenſatione Papæ ad Sacerdotium eadem die, p. 2. Alleg.1. nu.45. pag. 12.

Epiſcopus originis eſt Epiſcopus loci in cuius diœceſi natus eſt is, qui ordinandus eſt, p.2.Alleg.4. nu.2. pag.26.

Epiſcopi ſubditus quis non efficitur ratione collationis, ſeu tituli beneficij, non habita illius poſſeſſione, p.2.Alleg. 5. nu.55. pag.33.

Epiſcopus an poſſit diſpenſare cum promoto per ſaltum, quãdo legitime prætermiſſum Ordinem recipit, vt miniſtret in ſuſceptis, & ad Superiores aſcendat, p.2. Alleg.47.n.11.pag 410.

Epiſcopus ſuſpenſus à Pontificalibus celebrare non poteſt Miſſam cum Mitra, & Baculo, p 2. Alleg.6. nu.7. pag. 42.

Epiſcopi conſenſus non ſufficit in erigendis Regularium Monaſterijs, niſi etiam Summi Pontificis auctoritas accedat, p.2. Alleg.26. nu.4. pag. 188.

Epiſcopus, eiuſve miniſtri nihil recipere debent pro dimiſſorijs ad Ordines recipiendos, p.2. Allegat. 7. num. 26. pag. 50.

Epiſcopo adiutorem nemo dat niſi Papa, p.3. Alleg.50. nu.8. pag. 11.

Epiſcoporum maiores cauſas ſolus Papa dirimit, & cognoſcit, p.3. Alleg.50. nu.10. pag. 11.

Epiſcopum Papa è gradu dignitatis eijcit & deponit, ac reſtituit, p.3. Alleg.50. nu.11. pag.11.

Epiſcoporũ renũciationes ſolus admittit Papa, p.3. Alleg. 50. nu.12. pag.11.

Epiſcopi & locorum Ordinarij litteras proceſſus Bullæ in Cœna Domini ſemel in anno ſolemniter publicare tenentur, p.3. Alleg.50. nu.81. pag.22.

Epiſcopus aut patronus tam eccleſiaſticus, quàm laicus, qui à collatione, ſuſpenſus beneficium contulerint, aut ad id præſentauerint, in excommunicationem Papalem incidunt, p.3.Alleg.50. nu.147.pag.35.

Epi-

Epiſcopi, & quicunque in Eccleſia Primates à caſibus, & excommunicationibus, quas Summus Pontifex ſibi reſeruauit, abſoluere non poſſunt, p.3. Alleg.50. nu.175. pag.45.
Epiſcopi poſt Deum Sedi Apoſtolicæ Epiſcopatum acceptum referunt, p 3. Alleg.50. nu.176. pag. 45.
Epiſcopi omnes quorum caſuum abſolutionem ſibi reſeruare poſſunt, p. 3. Alleg. 50. nu.185. pag.47.
Epiſopi de blaſphemijs, quæ hæreticales non ſunt cognoſcunt, & puniunt, p 3. Alleg.51. nu 93. pag.83.
Epiſcopus poteſt vices ſuas delegare abſoluendi à caſibus reſeruatis, p.3. Alleg.52. nu.4. pag.106.
Epiſcopus concedens alicui omnem ſuam auctoritatem ad audiendas Confeſſiones, non videtur ideo concedere caſus ſibi reſeruatos, p. 3. Alleg. 52. nu.6. pag.106.
Epiſcopi vltra tres menſes ſingulis annis quando poſſint à ſuis Eccleſijs abeſſe, p.3. Alleg.53. nu.5. pag. 118.
Epiſcopi à lege reſidendi Summi Pontificis conſenſu ſolui poſſunt, p.3. Alleg.53. nu.11. pag. 119.
Epiſcopi Angelis præcellunt quatenus Eccleſiam regere ſcientia diuinitus communicata datum eſt, p.2. Alleg.1. nu 5. pag.3.
Epiſcopi per ſuas diœceſes liberam habēt poteſtatem, & tribunal Ordinarium, p.2. Alleg.1. nu.5. pag.3.
Epiſcopi in ſuis diœceſibus omnia poſſunt, quæ poteſt Summus Pontifex in vniuerſo Orbe, exceptis ſpecialiter reſeruatis, p.2. Alleg.1. nu.6. pag.3
Epiſcopi appellantur nonnunquam Præſules, interdum Antiſtites, & aliquando Summi Sacerdotes, p.2. Alleg.1. n.10. pag. 4.
Epiſcopus dicitur à verbo græco, Epiſcopen, & ſignificat eum, qui ſpeculatur & inſpicit, p.2. Alleg.1. nu.15. pag.5.
Epiſcopus ante 30. annum conſecratus non fit irregularis, p.2. Alleg.1. n.29. pag. 9.
Epiſcopus ex legitimo matrimonio natus eſſe debet, p.2. Alleg.1. nu.32. pag.9.
Epiſcopus vere & proprie eſt miniſter Ordinis Sacramenti, p. 2. Alleg. 3. nu. 1. pag.18.
Epiſcopus non poteſt eadem die conſecrari, promotus ex diſpenſatione Papæ ad Sacerdotium die Dominica, p.1. Alleg. 1. nu.46. pag.12.
Epiſcopi in Apoſtolorum locum ſucceſſerunt in Eccleſia, p.2. Alleg.3. nu.2. pag. 19.
Epiſcopus qualitercumque excommunicatus occultus valide Ordines confert, veramque dat eorum executionem, p. 2. Alleg.3. nu.17. pag.22.
Epiſcopus licet ab ordinante ignoretur excommunicatus, ſi publice pro tali habebatur, non liberat ſuſcipientem à ſuſpenſione Ordinis ſuſcepti, p.2. Alleg.3. nu. 19. pag. 23.
Epiſcopus Sacramentum conferens, licet iniquus ſit, tamen gratiam, qua caret, largitur, p.3. Alleg.3. nu.20. pag.23.
Epiſcopi conſenſus non requiritur in domicilio mutando, tenetur tamen mutandus, ſi ordinari velit, portare teſtimonium circa probationem qualitatis, mores, & ſufficientiam ab Epiſcopo loci, vnde digreſſus fuit, p. 2. Alleg 4. nu.41. pag. 31.
Epiſcopo diœceſis ſubiectus quis efficitur quoad Ordines ſuſcipiendos, in qua beneficium habet, p.2. Alleg.4. nu.42. pag. 31.
Epiſcopus in cuius diœceſi eſt beneficiū poteſt ordinare, vel dare litteras dimiſſorias, etiamſi beneficium quoad prouiſionem ſubiectum eſſet alteri Epiſcopo, p.2. Alleg 4. nu.52. pag.33.
Epiſcopus ratione beneficij ſibi ſubditos non ſolum poteſt ordinare, ſed etiam diſpenſare cum illis in interſtitijs, & etiam in illegitimate ad minores Ordines, p.2. Alleg.4. nu. 54. pag. 33.
Epiſcopus faciens Ordines in aliqua diœceſi de licentia diœceſani, ordinare poteſt non ſolum perſonas eidem Ordinario ſubiectas, verumetiam Clericos & Fratres aliarum diœceſum legitimas licētias atque dimiſſorias habentes, p. 2. Allegat.4. nu.64. pag.35.
Epiſcopus familiarem ſuum ordinare poteſt, ſi per triennium ſecum fuerat cōmoratus, & beneficium quacunque

fraude ceſſante ſtatim re ipſa illi conferrat, p.2. Alleg.5. nu.1. pag.36.

Epiſcopi verbis aſſerentis quem eſſe familiarem, non creditur, p.2. Allegat.5. n.10. pag.38.

Epiſcopus ſtatim re ipſa familiari ſuo beneficiũ conferre debet, ſeu paulo poſt, p.2. Alleg.5.n.11.pag.38.

Epiſcopus ordinat familiarem ſuum ad titulum penſionis, ſi pro neceſſitate, vel vtilitate ſuarum Eccleſiarum iudicat ordinandum, p.2. Alleg.5.num.13. pag.38.

Epiſcopus in caſibus in quibus poteſt ordinare familiarem, poteſt & illi dimiſſorias concedere, p.2. Alleg.5.nu.16. pag.39.

Epiſcopus titularis prætextu cuiuſlibet familiaritatis, aut continuæ commenſalitatis ſuæ, aliquem abſque proprij Prælati expreſſo conſenſu, aut litteris dimiſſorijs, ordinare non poteſt, p.2. Alleg.5.n.17.pag.39.

Epiſcopi titulares, ſi aliquem promoueant ad quemcunque Ordinem ſine licentia proprij Epiſcopi, ſunt ab exercitio Pontificalium per annum ſuſpẽſi, p.2.Alleg.6.n.1.pag.41.

Epiſcopus ordinãs in alia diœceſi abſque licentia expreſſa Ordinarij loci ſuſpẽditur à Pontificalibus, p.2.Alleg.6.n.4. pag.41.

Epiſcopus ſi in aliena diœceſi inaduertenter Calices, vel corporalia benedicat, à ſuſpenſione non excuſatur, p.2. Alleg. 6.n.8.pag.42.

Epiſcopi, qui habent diœceſim, extra illam munus ſuũ exercere non poſſunt, p.2.Alleg.6.n.10.pag.42.

Epiſcopi ſi contra prohibitionẽ aliquem ad Ordines promoueant, valide eos conferunt, licet puniri poſſint, p.2.Alleg.6.n.11.pag.42.

Epiſcopus alienus volens conferre Ordines in loco exempto, non ſolum debet habere licentiam Superioris loci exempti, ſed etiam illius Epiſcopi intra cuius fines locus exemptus conſtitutus eſt, p.2.Alleg.6.n.12.pag.42.

Epiſcopus Pontificalia exercere non poteſt in loco exempto etiam vocatus, niſi accederet licentia Epiſcopi diœceſis, vbi locus eſt conſtitutus, p.2. Alleg.6. n.13.pag.42.

Epiſcopus alienus non poteſt à Patriarcha induci ad ſubeunda munera Pontificalia in diœceſi alicuius Epiſcopi ſuffraganei, niſi de ipſius licentia, p.2. Alleg.6.n.14.pag.42.

Epiſcopus & Vicarius habent facultatẽ faciendi actus voluntariæ iuriſdictionis extra territorium, poſſuntq́; concedere dimiſſorias, p.2.Alleg.6.nu.16. pag.43.

Epiſcopus extra ſuam diœceſim quando poſſit exercere contentioſam iuriſdictionem, p.2.Alleg.6.n.18.pag.43.

Epiſcopo hodie præcipitur, ne ordinandum dimittat, niſi examinatum & approbatum, p.2. Alleg 7.n.20 pag.48.

Epiſcopus ex alia legitima cauſa quàm ægritudinis, poteſt dimiſſoriales litteras ſubditis cõcedere ad Ordines apud alienos Epiſcopos recipiendos, p.2.Alleg.7.n.21.pag.49.

Epiſcopus, cui examinatus, & approbatus ordinandus dimittitur, poteſt illũ iterum examinare, p.2.Alleg.7.nu.22. pag 49.

Epiſcopus nouus poteſt per edictũ omnes, & quaſcunque dimiſſorias à prædeceſſoribus, ſiue à Capitulo Sede vacante conceſſas reuocare, p.2.Alleg.7. n.25.pag.49.

Epiſcopus abſens à ſua diœceſi poteſt ſuis ſubditis dimiſſorias concedere, p.2. Alleg.7.n.29.pag.50.

Epiſcopus alienum Clericũ ſine expreſſo cõſenſu, ſeu litteris dimiſſorijs ſui proprij Epiſcopi ordinans, ſuſpenſus eſt à collatione omnium Ordinum, p.2 Alleg.8.n.1.pag.52.

Epiſcopus ordinans per ignorantiã Clericum alterius diœceſis non eſt ſuſpenſus, p.2 Alleg.8.n.3.pag.52.

Epiſcopus ordinans extraneum bona fide ſub ratihabitione proprij Epiſcopi non eſt ſuſpenſus, p.2.Alleg.8.num.4. pag.52.

Epiſcopus Italus ſi aliquem Ordinem conferret Clerico Vltramontano non habenti licentiam à ſuo Ordinario, grauiori puniretur pœna, quam ſi Italo illũ conferret, p.2.Alleg.8.n.5.pag.53.

Epi-

Epiſcopus titularis ſi Ordinem aliquem, vel Primam tonſuram ſubdito alterius Prælati ſine eius expreſſo cõſenſu conferat per annum ab exercitio Pontificalium ſuſpenſus eſt, p.2. Alleg.8.n.7. pag. 53.

Epiſcopus virtute Conc. Trid. ſeſſ.25. de reform. cap.6. poteſt diſpenſare in ſuſpenſione, quam incurrit ſuſcipiens minores Ordines abſque ſui Ordinarij litteris dimiſſorijs, ſi delictum ſit occultum, p.2. Alleg.8.n.12.pag.55.

Epiſcopus ordinans Regularem promorũ abſque dimiſſorijs ſui Superioris, quã pœnam incurrat, p.2.Alleg.8.num.17. pag. 56.

Epiſcopi atteſtationi creditur vbi ordinans Clericum alienæ diœceſis in litteris clericalibus atteſtatur de licentia proprij Epiſcopi, p.2. Alleg. 8. nu.19. pag. 56.

Epiſcoporũ munus eſt ordinationi faciẽdæ diligens ſcrutinium ordinandorum proponere, p.2. Alleg. 10.n.1.pag.62.

Epiſcopi aut ab ipſis deputati prudentes viri, ordinandi genus, natalitia, perſonam, inſtitutionem, patriam, vitam, mores, doctrinam, & fidem ſcrutari debent, p.2. Alleg.10.n.3.pag.62.

Epiſcopus inquirere debet intentionem ordinandi, an illi adſit, vel deſit intentio aſcendendi ad altiores Ordines, p.2. Alleg.10.n 19.pag.65.

Epiſcopus ſuſpenſione durãte ſi celebret, vel Ordines conferat, an fiat irregularis? p.2.Alleg.16.n.9.pag.102.

Epiſcopus ordinans ſubditum non ſeruatis interſtitijs nullam pœnam incurrit, p.2. Alleg.18.n.11.pag.113.

Epiſcopus debet arbitrari patrimonij quantitatem, cum iure præſcripta non ſit, p.2 Alleg.19.n.11.pag.119.

Epiſcopus vt recte arbitretur congruam ſummam pro huiuſmodi titulo condecenti, quæ debeat attente rimari, p.2. Alleg.19.n.12.pag.119.

Epiſcopus quibus concurrentibus poterit ad titulum ſeruitij in Eccleſia aliquem ordinare, p.2. Alleg.19.n.27.p.122.

Epiſcopus tenetur ordinato à ſe ſine titulo conferre beneficium, atque interdũ alimenta elargiri, etiamſi talis ordinatus haberet patrem diuitem, qui poſſet iuſte alimenta denegare, p.2. Alleg.20. n.10. pag.138.

Epiſcopus tenetur prouidere illi, cuius titulus ad quem promotus fuit, chaſmate, vel alluuione perijt, p.2. Alleg. 20.n.11.pag.139.

Epiſcopus beneficium pro patrimonio alicui concedens, & ad illius titulum ordinans ſi poſtea euincatur an de altero teneatur prouidere? diſcutitur p. 2.Alleg.20.n.14.pag.139.

Epiſcopus tenetur ſupplere titulum ordinato habenti illum, ſed non ſufficientem, p.2. Alleg.20.n.20.pag.140.

Epiſcopus tenetur prouidere ordinato à ſe ſine titulo, quamuis illum ſolum promouiſſet ad Ordinem Diaconatus, vel Presbyteratus ſi antea ſine illo promotus fuerat, p.2.Allegat.20.num.22. pag. 141.

Epiſcopo promouente mortuo tenetur eius ſucceſſor, aut Sede vacante Capitulum, ſi tali promotioni non reſtitit, p.2.Alleg.20.n.23.pag.141.

Epiſcopi poſſunt admittere Sacerdotes exteros habentes litteras commendatitias ad Miſſę ſacrificium, & ad Sacramenta adminiſtranda, p. 2. Alleg.21. n.7. pag. 146.

Epiſcopus poteſt prohibere ne celebrent exteri Sacerdotes in Eccleſijs Regularium, niſi prius ab ipſo Epiſcopo, viſis litteris cõmendatitijs, admiſſi fuerint, p.2.Alleg.21.n.8.pag.146.

Epiſcopus non habet poteſtatem concedendi licentiam vt Sanctiſſimum Sacramentum in capellis, & alijs Eccleſijs non parochialibus pro adoratione aſſeruetur, p.2. Alleg.22.n.8.pag.147.

Epiſcoporum priuilegium, de quo in cap. vlt. de priuileg. lib.6. an ſit per Conc. Trid. ſublatum? p.2. Alleg.23. nu.5. pag. 151.

Epiſcopus de Iure cõmuni poterat concedere, vt in ſua diœceſi extra locum ſacrum in Altari portatili celebraretur, & an hæc facultas ſit reuocata per Cõcil. Trid. p.2. Alleg.23. nu.6. pag.151. cum ſeq.

Epiſcopus poteſt legem condere, vt certum ſtipendium pro Miſſæ ſacrificio exi-

exigatur, itaut laici non dent minus, nec Sacerdotes magis exigant.p.2. Alleg.24.n.8.pag.157.

Epiſcopus non poteſt ſtatuere, vt Sacerdotes non accipiant minorem pitantiam,p.2.Alleg.24.n.9.pag.157.

Epiſcopus poteſt cogere Regulares, vt in Offertorio Miſſarum conuentualium declarent fidelibus, quæ feſtiuitates,|& ieiunia in illa hebdomada occurrant, p.2. Alleg.24.n.21.pag.161.

Epiſcopus non poteſt compallere obtinentem Capellaniam, vt ipſemet celebret, licet in eius fundatione diſponatur, quod Capellani celebrent, p.2.Alleg 24.n.29.pag.164.

Epiſcopus non poteſt ſibi eligere in Confeſſarium Sacerdotem ſibi non ſubditū, qui à proprio Ordinario nō fuerit approbatus,p.2. Alleg.25.n.9.pag.173.

Epiſcopus ſolus ſe interponere debet in his, quæ ſpectant ad approbandos Sacerdotes ſacræ Confeſſionis miniſtros, p.2.Alleg.25.n.12.pag. 174.

Epiſcopus debet Confeſſarium nō ſolum interius iudicare idoneum, verumetiā exterius approbare, p. 2. Allegat. 25. n.20.

Epiſcopus iuſta & legitima exiſtente cauſa poteſt Confeſſariorum Regularium approbationem reſtringere & limitare ad certum locum, tempus, ſiue perſonas,p.2.Alleg.25.n. 32.pag. 179.

Epiſcopus ſi aliquem approbet ad certum tempus, illo finito poteſt eum iterum examini ſubijcere, p.2. Alleg. 25.n.34. pag. 179.

Epiſcopus ſi concedat facultatem pro audiendis Confeſſionibus ad ſui arbitriū & beneplacitum, reuocari poteſt, p.2. Alleg.25.n.36.pag.180.

Epiſcopus an poſſit dare Confeſſorē Monialibus ſubiectis Regularibus, quem ſcilicet voluerit, etiam alterius Ordinis, & à ſuo Superiore tantum examinatum, p.2.Alleg.25.n.48.pag.184.

Epiſcopus locum ædificationis Eccleſiæ aſſignat, Crucem figit, lapidemq; ponit primarium, & hoc poteſt alteri delegare,p.2.Alleg.26.n.2.pag.187.

Epiſcopus, quæ perpendere debeat in licentia Regularibus cōcedenda erigendi monaſteria, p.2.Allegat.26.num.5. pag. 189.

Epiſcopi quem modum tenere debent in concedenda licentia pro monaſterijs nouis ædificandis, ordinauit Clemens VIII. in Conſtitutione relata p.2. Alleg.26.n.7.pag.189.

Epiſcopus proprius, vel alius de ipſius licentia Eccleſias conſecrare debet, p. 2. Alleg.27.n. 1.pag. 198.

Epiſcopus ſi pro Eccleſijs conſecrandis à Fratribus requiſitus ipſorum Eccleſias noluerit conſecrare, priuilegium habent, vt quilibet alius Epiſcopus id ipſum facere poſſit, p. 2.Alleg.27.n.11.

Epiſcopus Calices, ac Patenas conſecrare debet,p.2.Alleg.27.n.35 pag. 106.

Epiſcopus benedicit Abbates, Abbatiſſas, & moniales, p.2. Allegat.27.num. 51. pag. 210.

Epiſcopi ex benedictione cōſequitur Abbas vt poſſit conferre Ordines minores, p.2. Alleg.27.n.52.pag.210.

Epiſcopus tertiò monitus renuens Abbatem benedicere, tunc poterit ipſe Abbas non expectata benedictione Ordines conferre, & officium ſuum adminiſtrare, p.2.Alleg.27.n.54 pag 210.

Epiſcopus pro conſecratione ſororum, & earum confirmatione non poteſt clauſtra monialium intrare, p.2. Alleg.27. n.56 pag.210.

Epiſcopus non contritus conſecrans Eccleſias, Calices, Virgines, & conficiens Chriſma, vel benedicens veſtes, non peccat mortaliter, ſi ceſſet ſcandalum, p.2. Alleg 27.n.61.pag.211.

Epiſcopus excommunicatus, ſuſpenſus, vel interdictus, conſecrans Eccleſias, & benedicens veſtes, eſt irregularis, p.2. Alleg.27.n.62.pag.211.

Epiſcopus benedictionem ſolemnem dare poteſt in ſua diœceſi in fine diuinorum officiorum; & ſimplicem ſuis populis in itineribus, p.2. Alleg.27.n.63. pag. 211.

Epiſcopus extra ſuam diœceſim priuatim celebrans benedictionem dare poteſt, p.2. Alleg.27.n.64.pag.211.

Epiſcopus, qui trāſiens per alienam diœceſim rogatus à perſonis deuotis illas benedicit ſine ſolemnitate, abſque animo

mio exercendi iuriſdictionem, nullam pœnam meretur, p.2. Alleg.27. n.65. pag. 212.

Epiſcopus poteſt aliquando ex iuſta cauſa concedere, vt Miſſa in alia Eccleſia, vel in alio Altari celebretur, ſi nequeat celebrari in loco conſtituto, p.2. Alleg. 29.n.8.pag.234.

Epiſcopus non poteſt reducere ad minorem numerum Miſſas in fundatione Eccleſiæ impoſitas, p.2 Alleg.29.nu.9. pag. 234.

Epiſcopus non poteſt etiam reducere ad minorem numerum Miſſas beneficiorum requirentium in ſua fundatione certum illarum numerum, p.2. Alleg. 29.n.10 pag.234.

Epiſcopus non poteſt item reducere ad minorem numerum Miſſas particulares votiuas, aut pro defunctis, quæ iuſtis ſtipendijs ſigillatim à particularibus perſonis petuntur, p.2. Allegat. 29. n.11.pag.234.

Epiſcopus etiam ſine Synodo congregata poteſt Miſſarũ numerum diminuere, Abbates vero, & Generales non ita extra Capitula generalia, p.2. Alleg.29. n.12 pag.235.

Epiſcopus peccat grauiter ſi multo tempore negligenter omitteret Confirmare, p.2. Alleg.30.n.9.pag.239.

Epiſcopus tenetur Chriſmatis tantũ conferendi gratia ad loca ſuæ diœceſis accedere, ad cuius expenſas tunc nõ obligantur Eccleſiarum Rectores, p.2. Alleg.30.n.10.pag.239.

Epiſcopus in die feriali etiam nõ ieiunus, & non ieiunis poteſt Sacramentum Confirmationis adminiſtrare, p.2. Alleg.30.n.12.pag.239.

Epiſcopus poteſt Sacramentum Confirmationis conferre in Eccleſia, vel in loco honeſto, aut palatio Epiſcopali, p.2. Alleg.30.n.13. pag.239.

Epiſcopus confirmans in ſua diœceſi ſubditos alterius, à ſuſpenſione & culpa excuſatur, p.2. Alleg.30.n.14.pag.239.

Epiſcopus non poteſt cõfirmare ſuos ſubditos in alterius diœceſi, p.2. Alleg.30. n.15.pag.239.

Epiſcopus poteſt in alterius diœceſi ſine proprij Epiſcopi licentia dare ſubditis ſuis tonſuram, benedictionem ſolemnem, & celebrare Miſſam de Pontificali, p.2. Alleg.30.n.16.pag 239.

Epiſcopus ad Confirmationem admittere debet omnem hominem baptizatũ, ſiue ſit infans, ſiue adultus, p.2. Alleg. 30 n.17.pag.240.

Epiſcopus dum adminiſtrat Sacramentũ Confirmationis debet eſſe ſine cõſcientia peccati mortalis, & habere intentionem ſaltem virtualem, p.2. Alleg. 30.n. 19.pag.240.

Epiſcopus non poteſt diſpenſare vt duo viri, vel duæ fœminæ ſimul ſuſcipiant baptizandum, p.2. Alleg.30. num.41. pag. 244.

Epiſcopus ſi abſens ſit, vel Epiſcopalis Sedes eo tempore vacet, quo Sãcta olea benedici debent, vicinior eſt petẽdus, vt ea conſecret, p.2. Alleg.31.num.19. pag. 252.

Epiſcopus peccator ſi conſecret Chriſma, aut oleum infirmorum peccat mortaliter, p.2. Alleg.31.n.26 pag.253.

Epiſcopus alteri delegare poteſt facultatẽ diſpenſandi in denunciationibus, p.2. Alleg.32.n.36.pag.268.

Epiſcopo incumbit cura indagandi, an vera ſubſit cauſa diſpenſandi in denũciationibus, quia remittendo eas ſine iuſta & rationabili, peccat mortaliter, p.2. Alleg.32.n.50. pag. 271.

Epiſcopi iuriſdictione ſuſpenſa per excõmunicationem, aut ſuſpenſionem, poteſt eius Vicarius valide intereſſe matrimonijs, alijsq; committere, p. 2. Alleg.32.n.119.pag.285.

Epiſcopus non poteſt abſoluere à ſuſpenſione temporaria intra tempus, nec virtute Decreti Conc. Trid. ſeſſ. 24. de reform.cap.6. p.2. Allegat.32.num.167. pag. 296.

Epiſcopus, vel eius Vicarius à ſuſpenſione à beneficio abſoluere poteſt, p. 2. Alleg.32.n.191.pag.302.

Epiſcopus in his, quæ ſunt de genere permiſſorum, poteſt ex rei natura intra propriam diœceſim ea omnia, quæ Summus Pontifex poteſt in Eccleſia vniuerſali, niſi per ſacros Canones, aut per Summum Pontificem prohibeatur, p.2. Alleg.33.n.16.pag.312.

Epi-

Epiſcopis videtur abſoluendi poteſtas eſſe conceſſa, quoties conditor Canonis cenſuræ abſolutionem non reſeruauit, p.2.Alleg.33.n.17.pag.312.

Epiſcopi in lege Canonica poſſunt diſpẽſare, quando eis expreſſe, vel tacite conceditur diſpenſandi facultas, p. 2. Alleg.33.n.18.pag.312.

Epiſcopis fit diſpenſandi facultas à lege, vel tacite, vel expreſſe, p.ɪ. Alleg. 33. n.21.pag.313.

Epiſcopis diſpenſatio quando tacite concedatur, p.2.Alleg.33 n.22.pag 313.

Epiſcopus quando diſpenſat ex tacita legis permiſſione, ſi faciat ſine iuſta cauſa, non tenet diſpenſatio in vtroque foro, p.2 Alleg.33.n.23.pag.314.

Epiſcopus non poteſt diſpenſare in lege Concilij generalis, quamuis abſolute permittat diſpenſationem, p.2. Alleg. 33.n.25.pag.314

Epiſcopus ſuper Concilio an data cauſa neceſſitatis poſſit diſpenſare? p 2. Alleg.33.n.26.pag.315.

Epiſcopus in ſuæ diœceſanæ Synodi Cõſtitutionibus valide diſpenſat, p.2. Alleg 34.n.3.pag 316.

Epiſcopi quamuis valide diſpenſent in ſuæ diœceſanæ Synodi cõſtitutionibus ſi faciãt ſine cauſa peccabũt mortaliter, ſi vero non detur ſcandalũ, aut notabile aliorum damnum, peccabunt venialiter, p.2. Alleg.34.n.4.pag.317.

Epiſcopus non poteſt diſpenſare in ſuis conſtitutionibus à ſe iuramento firmatis, p.2. Alleg.34.n.5.pag.317.

Epiſcopus non poteſt diſpenſare in ſuis conſtitutionibus, ſi tranſierint in contractum ad commodum alterius, p. 2. Alleg 34.n.6.pag.317.

Epiſcopus non poteſt diſpenſare in ſuis conſtitutionibus, ſi ſint auctoritate Pontificia confirmatæ, p.2. Allegat.34. n.7.pag.317.

Epiſcopus, ſi dubitetur an res egeat diſpenſatione, poteſt declarare illam non deſiderari, vel ad cautelam diſpenſare, p.2. Alleg.35.n.18.pag.322.

Epiſcopus cum minoribus non habentibus requiſitam ætatem ad matrimonium, poteſt diſpenſare, vt illud ineãt, quando ſunt prope ætatem, & dubium eſt, an malitia eam ſuppleat, p.2. Alleg.35.n.20.pag.323.

Epiſcopus habet poteſtatem ſuorum ſubditorum iuramenta præſtita intuitu diuini obſequij, & vota diſpenſandi, p.2. Alleg.36. n.1. pag.324.

Epiſcopi electi, & confirmati quamuis nondum conſecrati poſſunt in iuramentis ſuorum ſubditorum diſpenſare, p.2. Alleg.36.n.6.pag 326.

Epiſcopus non conſecratus dicitur vere Epiſcopus quoad omnia, quæ pertinẽt ad poteſtatẽ iuriſdictionis, p 2. Alleg. 36.n.7.pag 326.

Epiſcopus an poſſit pro certa feſtiuitate, vel occaſione interdictum ad tempus ſuſpendere, p. 2. Alleg. 38. à num. 1. pag. 337.

Epiſcopus poteſtatem, quam habet diſpenſandi cum ſibi ſubditis, poteſt alteri demandare, vt ſecum diſpenſet, p.2. Alleg.39.n.15.pag.346.

Epiſcopus an poſſit poſt Concil. Tridentinum per ſe ipſum, & non per ſuum Vicarium in foro cõſcientiæ abſoluere in ſua diœceſi hæreticos ſibi ſubditos, occultos tamen? p.2. Allegat.40. à n.21.pag.366.

Epiſcopi à S. D. N. Papa facultatem potiunt abſoluendi hæreticos occultos ſibi ſubditos, p. 2. Alleg.40.n.25.pag.368.

Epiſcopis ab Illuſtriſſ. DD Cardinalibus Vrbis, & Orbis generalibus Inquiſitoribus quomodo concedatur licentia abſoluendi occultos hæreticos, p. 2. Alleg.40.n.34.pag.372.

Epiſcopi in recipiendis hæreticis, ſeu ſchiſmaticis in eis locis, ſeu diœceſibus, in quibus ob multitudinem talium delinquentium ordo iudiciarius plene ſeruari non poteſt, quam practicam, & modum retinere debeant, p.2. Alleg. 40. n.35.pag.373.

Epiſcopi excommunicatos pro violenta manuum iniectione in clericos abſoluunt, quando percuſſio eſt leuis, p. 2. Alleg.41.n.2 pag.378.

Epiſcopus poteſt diſpenſare cum habentibus membrum occultum ſiue manifeſtum non ſua culpa abſciſſum, & quando ceſſat homicidij præſumptio, atque huiuſmodi membrum non red-

dit

Digitized by Google

dit ipſum impotentem ad celebrandũ, p.2. Alleg.42.n.59.pag.395.
Epiſcopi eſt determinare quando dubitatur, ſit ne talis corporalis morbus, vel defectus, qui Ordinis executionem impediat, etiam reſpectu Regularium, p.2. Alleg.42.n.61.pag.395.
Epiſcopus cum ſolemniter pœnitentibus propter neceſſitatem, vel vtilitatem ad ſuſcipiendos Ordines minores diſpenſare poteſt, p.2. Alleg.43.n.8.pag.397.
Epiſcopi, & locorum Ordinarij litteras proceſſus Bullæ in Cœna Domini, ſemel in anno ſolemniter publicare tenentur, p.3. Alleg.50.n.81.pag.22.
Epiſcopus qui à collatione, aut ſuſpenſione ſuſpenſus beneficium contulerit, aut ad id præſentauerit in excommunicationem Papalem incidit, p.3. Alleg.50. n.147.pag.35.
Epiſcopi à caſibus & excommunicationibus, quas Summus Pontifex ſibi reſeruauit, abſoluere non poſſunt, p.2. Alleg.50.n.175.pag 45.
Epiſcopi poſt Deũ Sedi Apoſtolicæ Epiſcopatum acceptum referunt, p.3. Alleg.50.n.176.pag.45.
Epiſcopi omnes quorum caſuum abſolutionem ſibi reſeruare poſſint, p.3. Alleg.50 n.185.pag.47.
Epiſcopi de blaſphemijs, quæ hæreticales non ſunt, cognoſcunt, & puniunt, p.3. Alleg.51.n.93.pag.83.
Epiſcopus poteſt vices ſuas delegare abſoluendi à caſibus reſeruatis, p.3. Alleg. 52.n.4 pag.106.
Epiſcopus concedens alicui omnem ſuam auctoritatem ad audiendas confeſſiones, non videtur ideo concedere caſus ſibi reſeruatos, p.3. Alleg. 52. num.6. pag. 106.
Epiſcopi vltra tres menſes ſingulis annis quando poſſunt à ſuis Eccleſijs abeſſe, p.3. Alleg.53.n.5 pag.118.
Epiſcopi à lege reſidendi Summi Pontificis conſenſu ſolui poſſunt, p.3. Alleg. 53.n.11.pag.119.
Epiſcopus euidenti Reipubl. exigente vtilitate poteſt eſſe Legatus, ſiue Orator Principis ſecularis, p.3. Allegat. 53. n.16.pag.120.
Epiſcopi in Curia Regum & aliorum ſecularium Principum fungentes munere & officio Regij Præſidis, Conſeſſarij, vel Conſiliarij, quando à reſidentia excuſentur? p.3. Allegat.53. num. 17. pag. 120.
Epiſcopus abſque iuſta cauſa à ſua Eccleſia abſens, quas pœnas incurrat? p. 3. Alleg.53.n.21.pag.121.
Epiſcopo non reſidente in aliquo ex quatuor menſibus ſibi à Papa mutuatis, ſi contingat caſus vacationis, Papa non confert iure deuoluto, ſed ex titulo primæuo reſeruationis, p 3. Allegat. 53. n.50 pag.129.
Epiſcopus abſens an poſſit conferre in menſibus Iunij, & Decembris, quos firmos appellamus, p.3. Alleg. 53.n.59. pag. 132.
Epiſcopus in principio menſis recedens, cur ita abſens non gaudeat alternatiua in aliqua parte menſis, p.3. Allegat.53. n.64.pag.135.
Epiſcopus poteſt compellere Rectores ad reſidendum, non obſtante conſuetudine reſidendi in loco diſtanti à Parochia per ſex milliaria, p.3. Alleg.53.nu.76. pag. 137.
Epiſcopo non licet pro Cathedrali Eccleſiæ ſeruitio, & item ſuo aliquẽ ex Curatis ſuæ diœceſis ex ipſorum Eccleſijs, conſtituto in illis idoneo Vicario, ad certa negotia adhibere, p.3. Alleg.53. n.85.pag.138.
Epiſcopus non poteſt vti opera Parochi in viſitatione, vel in alio ſeruitio ſuæ diœceſis, niſi pro tempore duorum menſium, & tunc relicto idoneo Vicario, p 3. Alleg.53.n.86.pag.138.
Epiſcopus procedens per ſubtractionem aduerſus Parochos non reſidentes iuxta Conc. Trid. tenetur ſeruare interualla, de quibus ſeſſ.6.cap.1.p.3. Alleg.53. n.104.pag.140.
Epiſcopus ob legitimam cauſam dare poteſt Canonicis ſuis facultatem, vt poſſint abeſſe per quatuor menſes, p. 3. Alleg.53.n.123.pag.144.
Epiſcopus Canonicis ſibi ſeruientibus indulgere poteſt, vt in abſentia præbendarum, ſeu portionum ſuarum fructus percipiant, p.2. Allegat.53. num.143. pag. 148.

Epi-

Digitized by Google

Epiſcopus Canonicum, ſeu Capellanum ex cauſa legitima comprehenſa in cap. vnic. de Cleric. non reſid. à reſidentia ſine conſenſu aliorum Canonicorũ excuſare poteſt, p.2. Alleg.53. num.144. pag. 148.

Epiſcopus ob legitimam cauſam poteſt dare Canonicis licentiã abſentiæ qua tuor menſium, p.3. Allegat.53.n.145. pag. 148.

Epiſcopus non poteſt creare Vicarium ante apprehenſionem poſſeſſionis Epiſcopatus, p.3. Alleg.54.n.3.pag. 161.

Epiſcopus, etiam data facultate Vicario conferendi beneficia, poteſt præuenire, p.3. Alleg.54.n.65.

Epiſcopus in remotis agere quando dicatur, p.3. Alleg.54.n.98. pag.180.

Epiſcopus an teneatur Vicariũ ſibi conſtituere, p.3. Alleg.54.n.125.pag.183.

Epiſcopus poteſt binos principales Vicarios creare, vt cauſarum expeditioni faciliùs conſulatur, p.3. Alleg.54. n.126. pag. 183.

Epiſcopus duarum diœceſum, etiam æque principaliter vnitarum, nõ poteſt duos Vicarios generales conſtituere in principalibus locis prędictarum diœceſum, p.3. Alleg.54.n.129. pag 184.

Epiſcopus ſi fuerit maiori excommunicatione notatus, & publice denuntiatus, eius officialis, ſeu Vicarius generalis iuriſdictionem ſuam exercere non poteſt, p.3. Alleg.54.n.146.pag.187.

Epiſcopus prouiſus non poteſt Epiſcopatum adminiſtrare niſi litteris expeditis, & oſtenſis, p.3. Alleg.54.num.161. pag. 191.

Epiſcopus per ſe rationem adminiſtrationis officij geſti à Vicario Capituli Sede vacante exigere, ac in aliquo delicto compertum punire poteſt, p.3. Alleg. 54. nu.182. pag.196.

Epiſcopus vniuerſalis Eccleſiæ eſt ſummus Pontifex, p. 3. Alleg. 57. nu. 3. pag. 223.

Epiſcopus Epiſcoporum dicitur Summus Pontifex, p.3. Alleg.57.nu.5.pag.223.

Epiſcopo dignitatum, vel beneficiorum facta collatio non valet, niſi ex diſpenſatione Papæ, p.3. Alleg 57. nu. 75. pag. 235.

Epiſcopo titulari, vel cui renunciauit Epiſcopatum facta collatio præſertim de beneficijs ſimplicibus valet, p. 3. Alleg.57.nu.76. pag.235.

Epiſcoporum nominatio Luſitanæ Hiſpaniæ, & Galliæ Regibus iuriſpatronatus titulo competit, p.3. Alleg.57. nu.88. pag.239.

Epiſcopus ad quem ſpectat collatio beneficij ſi infra ſex menſes non diſpoſuerit, collatio deuoluitur ad ſuperiorem, p. 3. Alleg.58. nu.10. pag.278.

Epiſcopus non poteſt indulgere cuiquam vt ante decimum quartum annum incœptum, beneficium ſimplex obtineat, quod ſi faciat peccabit mortaliter, & collatio erit nulla, p.3. Alleg.60.n.75. pag. 305.

Epiſcopus poteſt ſecundum beneficium conferre illi, cui primum ad eum honeſte ſuſtentandum non ſufficit, p. 3. Alleg.62. nu.5. pag.322.

Epiſcopus non poteſt diſpenſare vt quis duo ſimplicia beneficia vniformia ſiue ſimilia ſub eodem tecto poſſit obtinere, p.3. Alleg.62. nu. 12. pag. 324.

Epiſcopi Parochianos ad Eccleſiam reparandam in caſibus quibus tenentur, cogerę poſſunt, p.3. Alleg. 64. nu.8. pag. 333.

Epiſcopus ſine licentia Papæ non poteſt de ſuperfluis fabricæ vnius Eccleſiæ fabricæ alterius aſſignare, p.3. Alleg.64. nu.17. pag.334.

Epiſcopus non valet diſpenſare cum illegitimis, vt habeant eadem beneficia, quæ pater habuit, nec ad habendum ea, quæ in eadem exiſtunt Eccleſia, in qua genitor habuit, aut in præſenti retinet beneficium, p.3. Alleg.65.nu.30. pag. 342.

Epiſcopis inferiores poſſunt vnire exiſtẽte priuilegio, vel conſuetudine præſcripta, aut præſcriptione immemoriali, vel quadragenaria cum titulo, p.3. Alleg.66. nu.6. pag.345.

Epiſcopus poteſt diſpenſare cum illegitimo ad beneficium ſimplex, cui vnita eſt Parochialis, p.3. Alleg.66. nu.48. pag. 351.

Epiſcopi arbitrio relinquitur, quantum vna Eccleſia ab altera diſtare poſſit, vt

com-

Digitized by Google

commode Sacramenta ſumere inde poſſint parochiani, p.3. Alleg.68.n.2. pag. 355.

Epiſcopus quando beneficia permutata ſunt inęqualia, poteſt ex officio mandare ceſſante pacto quod recipiens beneficium pinguius ſoluat aliquam penſionem ſuo tempore duraturam, p.3. Alleg.69.nu.14. pag.360.

Epiſcopi coram quibus reſignantur beneficia, debēt obſeruare vt reſignantes, ſi ſint in ſacris conſtituti, habeant aliunde vnde viuere, & vitam commode ſuſtentare poſſint, p.3.Alleg.69.num.47. pag. 366.

Epiſcopi admittentes liberas beneficiorū reſignationes non debent illas ſuis conferre, p.3.Alleg.69.n.48.

Epiſcopi beneficia coram ipſis reſignata ſi conſanguineis reſignantium, aut ſuis conferant, quam pœnam incurrant, p.3.Alleg.69.n.49.pag.366.

Epiſcopus non poteſt erigere iuſpatronatus ex augmento dotis, p.3. Alleg.70. n.16.pag.371.

Epiſcopi conſenſus non poteſt facere patronum vnius capellæ, vel Eccleſiæ ex priuilegio aliquē, qui non fundauerit, conſtruxerit, vel dotauerit, p.3. Alleg. 70.n.25.pag.372.

Epiſcopus antequam præſtet conſenſum ſuper Eccleſiæ ædificatione, quæ de neceſſitate debeat requirere, p.3.Alleg. 70. nu. 29. pag.373.

Epiſcopus licite confert beneficium filio ſuo legitimo, vel nepoti idoneo, p.3. Allegat.72. nu.94. pag.403.

Epiſcopus elapſo tempore ad præſentandum poteſt patronum ad præſentandum admittere, p. 3. Allegat. 72. nu. 170. pag 418.

Epiſcopus præſentans intra tempus facit firmam collationem, ſed ex patronorum diſſenſu poteſt irritari, qui ſi intra terminum non reclamauerint, manet omnino firma collatio, p.3. Alleg. 72.n.171.pag.419.

Epiſcopus ſolus de iure communi poteſt præſentatos à patronis inſtituere, p.3. Alleg.72.n.176.pag.420.

Epiſcopi in collatione beneficiorum ſuæ diœceſis de iure communi fundatam habent intentionem, p.3. Alleg.72.nu. 177.pag.420.

Epiſcopi male inſtituentis culpa patronis non nocet, p.3. Alleg.72. nu. 179. pag. 420.

Epiſcopi tenentur viſitationem per ſe ipſos exequi, niſi aliquo legitimo impedimento detineantur, p.3. Allegat.73. n.2.pag.429.

Epiſcopus in delictis tam grauibus, quàm leuibus contra Canonicos neceſſe eſt, vt cum adiunctis procedat, p.3. Alleg. 73.n.9.pag.430.

Epiſcopus vocem in Capitulo non habet, p.3.Alleg.73.n.17.pag.432.

Epiſcopo viſitationem aggredienti non licet proponere edicta, quibus ſubditi iubeantur crimina detegere, multòque minus propoſita pœna excommunicationis, p.3.Alleg.73.n.29.pag.433.

Epiſcopus viſitans quando tanquam ſuſpectus recuſari poſſit, p.3. Allegat.73. n.38.pag.434.

Epiſcopus poteſt præſtituere terminum Archidiacono ad viſitationem expediendam, & præſcribere comitatum, & equitatum, p.3.Allegat.73.num.40. pag. 435.

Epiſcopus viſitando de proprio expendere tenetur, quando Rector Eccleſiæ eſt pauper, & ille non indiget, p. 3. Alleg.73.n.52.pag.437.

Epiſcopus non poteſt extra viſitationem Clericos à ſe exemptos corrigere, ac punire, p.3. Alleg.74.n.4. pag.440.

Epiſcopus per ſe ipſum Eccleſias exemptas viſitare poteſt, licet inferioribus Prælatis ſint ſubiectæ, p 3. Allegat.74. n.13.pag.441.

Epiſcopus in monaſterijs commendatis, vbi Regularis obſeruantia viget, debet eorum Superiores monere, vt ipſi viſitent, & corrigenda corrigant, p.3. Alleg. 74.n.16.pag 441.

Epiſcopi incumbentes correctioni & viſitationi exemptorum tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati poſſunt contra Conſeruatores impedientes procedere, p 3.Alleg 74.n.23.pag.443.

Epiſcopus an poſſit compellere hæredē, vel legatarium ad executionem legatorum ad pias cauſas, etiamſi teſtator

pro-

prohibuiſſet, p.3. Alleg.75.nu.8.pag. 449. & n.10.pag.450.

Epiſcopus poteſt animaduertere in Rectores Hoſpitalium, leproſorum, &c. qui negligunt adminiſtrare, vt oportet, p.3. Alleg.75.n.12.pag.450.

Epiſcopi valent laicos cōpellere ad exequutionem piarum voluntatum, p. 3. Alleg.75.n.60.pag.465.

Epiſcoporum arbitrio relinquitur an tēpore Quadrageſimæ, & Aduentus quotidie, vel tribus diebus in hebdomada, vel minus prædicandum ſit, p.3. Alleg. 75.n.31.pag.473.

Epiſcopus ſi negligens fuerit in erectione Seminarij, Archiepiſcopus ſupplet eius negligentiam, p.3. Allegat.77.num.4. pag. 478.

Epiſcopus habens amplam diœceſim volens cognoſcere de cauſis in loco multum remoto à partibus, poſſunt partes petere cauſam committi in loco propinquo, p.3. Alleg.80.n.5.pag.502.

Epiſcopus expulſus à ſua diœceſi, petita, licet non obtenta licentia, poteſt in aliena ſubditis ſuis iuriſdictionem adminiſtrare, p.3. Alleg.80.n.10.pag.503.

Epiſcopi an poſſint Presbyteris ſingulos aureos, aut aliam ſummam ſingulis annis ſoluendam imponere? p. 3. Alleg. 85.n.13.pag.540.

Epiſcopus, cui legatum abſolute relictum eſt, poteſt inſimul canonicam portionem vendicare, p.3. Alleg.86.num.30 pag. 549.

Epiſcopus de iure communi in quarta decimarum fundatam habet intentionem, p.3. Alleg.86.n.34.pag.550.

Epiſcopus ſubſiſtente manifeſta & rationabili cauſa, poteſt ſubditos Clericos compellere ad charitatiuum ſubſidium ſoluendum, p.3. Alleg.87.n.5 pag.555.

Epiſcopi in ciuitatibus, & diœceſibus ſuis poſſunt data manifeſta, & rationabili cauſa ſubditos ad ſubſidium charitatiuum cogere, p.3. Alleg.87.n.7.pag.555

Epiſcopis quoties rationabilis cauſa ſubſit, non ſolùm ſemel, ſed etiam pluribus vicibus poteſt charitatiuum ſubſidium exigere, p.3. Allegat.87.num.36. pag 558.

Epiſcopi tantum poſſunt concedere indulgentias temporales, limitatas, ſeu partiales, p.3. Alleg.88.n.5.pag.563.

Epiſcopus an poſſit eximere à ſua poteſtate? p.3. Alleg.89.n 1.& 2. pag.568.

Epiſcopi locorum Ordinarij hodie non poſſunt dare licentiam legendi libros prohibitos, cum hoc tantum tribuatur Illuſtriſſ. Cardinalibus Inquiſitoribus in plena Congreg. p.3. Alleg. 90. n.7. pag. 572.

Epiſcopi examen & approbatio librorū imprimendorum extra Vrbem requiritur, p.3. Alleg.90.n.10.pag.572.

Epiſcopis quibus in locis tam iuris communis, quàm Concilij Trid. facultas concedatur, vt tanquam delegati Sedis Apoſtolicæ procedant, p.3. Alleg.92. n.1.pag.578.

Epiſcopi, cum tanquam delegati Sedis Apoſtolicæ cognoſcunt, an habeant iuriſdictionem Ordinariam? p. 3. Alleg.92.n.3. & 4. pag.579.

Epiſcopus qui in ſuis conſtitutionibus, vel per edictum publicauit excommunicationem latæ ſententiæ ipſo iure incurrendam contra Clericos omnes tam ludentes, quàm ludum ſpectantes, an incidat in eam ipſemet, & qui cum eo aliqua die recreationis cauſa luſerit? p.3. Alleg.93.n.27.pag.588.

Epiſcopus qui commiſit contra præceptū in diœceſi alterius Epiſcopi ſub pœna excommunicationis, non incidit in illam, p.3. Alleg.93.n.28.pag.588.

Epiſcopus quibus caſibus poſſit ſtatuere contra Canones, & Conſtitutiones Summorum Pontificum, p.3. Alleg.93. n.31.pag.589.

Epiſcopi ſucceſſor non tenetur ſtare locationi prædeceſſoris, niſi tribus concurrentibus, primò, quod locatio fuerit facta nomine Eccleſiæ, ſecundo, quod ſit facta pro vtilitate Eccleſiæ, tertio, quod pecunia ſit conuerſa in vtilitatem Eccleſiæ, p.3. Alleg.94.n.1. pag. 591.

Epiſcopus tanquam delegatus Sedis Apoſtolicæ procedit in monitorijs vigore ſignificauit, expeditis à Summo Pontifice, p.3. Alleg 96.n.41. pag.626.

Epiſcopus an habeat poteſtatem, & iuriſdictionem examinandi, & approbandi

bandi noua miracula, p.3. Allegat.97. n.1. & 2. pag.637.

Epiſcopus extra ſuam diœceſim exiſtens poteſt facultatem concedere, vt in ea publice reliquiæ alicuius Sancti canonizati collocentur veneranda, p.3.Alleg.97.n.14.pag.639.

Epiſcopus confirmatus, licet non conſecratus, poteſt concedere licentiam, vt à nouitio poſſit fieri diſpoſitio bonorum temporalium, p.3. Allegat.99.num.3. pag. 644.

Epiſcopus, vel illo impedito eius Vicarius, aut ab eis deputati quomodo voluntatem virginum Deo dicandarum explorare teneantur? p. 3. Alleg. 100. n.1.pag.654.

Epiſcopus non ingreditur clauſuram, ſed ſtat ante feneſtellam cancellorum, cum explorat puellæ voluntatem, p.3. Alleg. 100.n.6.pag.655.

Epiſcopus poteſt animaduertere contra Abbatiſſas, aliasq; Superiores habitum ſacrum dantes, vel patientes profiteri Moniales abſque dicta exploratione, p.3. Alleg.100.n.10.pag.655.

Epiſcopi ſententia, qua iudicauit ad præſentationem alicuius patroni iuſpatronatus pertinere, non probat iuſpatronatus, niſi antiqua ſit, p.3. Allegat.72. n.49.pag.397.

Epiſcopus non poteſt impediri quod nō ingrediatur ſepta monaſteriorum Monialium Regularibus ſubiectarum ad effectum videndi ſi clauſura ſeruata ſit, vel non, p.3.Alleg.102.n.8.pag.670.

Epiſcopi conſenſus abſque alia ſuperioris regularis voluntate an ſufficiat, vt poſſit aliquis ingredi ſepta monaſterij Monialium exemptarum, ibid.nu.40. pag. 683.

Epiſcopi ingredientes monaſteria Monialium ſibi non ſubiecta ſine licentia ſuperioris in ſcriptis, includuntur ſub decreto Concilij ſeſſ. 25. de regularib. c.5.ibid. n.42.pag.683.

Epiſcopi, & ſuperiores Prælati ſicut poſſunt alijs facultatem concedere ingrediendi monaſteria Monialiū ſibi ſubiectæ in caſibus neceſſarijs: ita etiam & ipſi viſitationis, aut alterius cauſæ neceſſariæ gratia intrare poſſunt, ibidem num. 43. pag. 683.

Epiſcopus, vel alius Superior, qui electioni Abbatiſſæ præeſſe poteſt clauſtra monaſterij ingredi non valet: ſed ante cancellorum feneſtellam vota ſingularum audire, ibid. n 46. pag.685.

Epiſcopus imponens pœnam eunti ad monaſterium ſuæ diœceſis comprehendit tam ſubditum, quàm non ſubditū, ibid.n.75.pag.694.

Epiſcopi de iure communi intentionem fundatā habent tam in ciuilibus, quàm in criminalibus contra Regulares, & Abbates, p.3.Alleg. 105.n.2.pag.710.

Epiſcopus hodie nullum poteſt ad profeſſionem monaſticam admittere, ibid. num. 5.

Epiſcopi ſuper Regulares, etiam ordinis S. Ioannis Hieroſolymitani, habent auctoritatem in concernentibus curam animarum, quam ipſi exercent, ibid. n.28.pag.714.

Epiſcopus habet auctoritatem abrogandi, & ſubrogandi dies feſtos, prout ſibi magis expedire videbitur, p.3. Allegat. 105.n.37.pag.716.

Epiſcopus procedere poteſt contra laicos non obſeruantes feſta, ibid. num. 41. pag. 717.

Epiſcopus per cenſuras eccleſiaſticas, ſi opus fuerit, compellere poteſt ſuperiores Regulares, vt nouitijs nolentibus profiteri, omnia bona reſtituant, quæ tēpore ingreſſus in Monaſterium detulerunt, p.3.Alleg.105.nu.47. pag.718.

Epiſcopus poteſt compellere Regulares, ſiue Religioſos exemptos ad redendam coram ſe geſtæ teſtamentorum executionis rationem, ac eos punire, ſi male geſſerint, ibid.nu.50. pag.719.

Epiſcopi locorum Ordinarij, & hæreticæ prauitatis vbique locorum deputati Inquiſitores procedere poſſunt, & ſeuere animaduertere in Regulares audentes publice aſſerere quod Beatiſſima Virgo fuerit concepta cum peccato originali, ibid. nu.58. pag.719.

Epiſcopus punit Regulares Mendicantes (exceptis Prædicatoribus) qui cum debeāt eſſe contenti vnica campana, plures habent, ibid. nu.62. pag.722.

Epiſcopi poſſunt in locis exemptis ſuæ diœ-

diœceſis facere ſolemnes benedictiones, & diuina officia celebrare, ibid. nu 66. pag. 722.

Epiſcopus amota omni appellatione componit controuerſias omnes inter Regulares in proceſſionibus publicis contingentes, ibid. nu. 71. pag. 723.

Epiſcopus poteſt de iure communi, & ex vniuerſali conſuetudine familiam armatam tenere, p. 3. Alleg. 107. nu. 1. pag. 747.

Epiſcopus poteſt iudicare, & punire delinquentes, ibid. nu. 2. pag. 747.

Epiſcopus poteſt habere officiales, ſeu apparitores, quorum manu, & opera poſſit iuriſdictionem ſuam exercere, ibid. nu. 3. pag. 747.

Epiſcopus poteſt exequi ſententias ſuas, & iudicatas res ſui ipſius non aliena ope, ibid. nu. 4. pag. 748.

Epiſcopi familia quamuis ſit laica potitur fori priuilegio, ibid. nu. 9. pag. 749.

Epiſcopus punire poteſt exceſſus officialium Laicorum, qui eius curiæ inſeruiunt, ibid. n. 15. pag. 749.

Epiſcopi habent fiſcum, ibid. nu. 16. pag. 749.

Epiſcopi indicere poſſunt pœnam pecuniariam, eamque ſibi, vel Cameræ ſuæ applicare, ibid. nu. 18. pag. 750.

Epiſcopus ſibi retinere non debet pœnas pecuniarias, ſed in pios vſus erogare, niſi ſit admodum pauper, ibid. nu. 19. pag. 750.

Epiſcopus quas clericorum cauſas poſſit laico delegare, vide verbo Delegare.

Epiſcopus poteſt dare licentiam petendi eleemoſynam pro vſu alicuius pij loci, vel operis, & ibi aſſignantur qualitates, quas debent habere earum collectores, p. 3. Alleg. 109. nu. 11. pag. 757.

Epiſcopus in prauos eleemoſynarum quæſtores quamuis Laicos poteſt animaduertere, ibid. nu. 12. pag. 757.

Epiſcopus contra exemptos cognoſcit in omnibus criminibus actualem, ſeu ſolemnẽ degradationem requirentibus, p. 3. Alleg. 110. nu. 28. pag. 765.

Epiſcopi ſuſpenſionem nõ incurrunt niſi eorum ſpecialis & expreſſa fiat mentio, p. 3. Alleg. 111. nu. 1. pag. 768.

Epiſcopus illiterato, coniugato, infanti, vel inuito, aut alienæ diœceſis Primam tonſuram conferens quando ſuſpenſionem incurrat, vide in verbo Prima tonſura.

Epiſcopus ordinans, vide Ordinans Epiſcopus.

Epiſcopus, qui poſt Concilium Prouinciale celebratum infra ſex menſes non conuocat omnes Abbates, Presbyteros, Clericos & vniuerſam plebem ſuæ diœceſis, eiſque omnia geſta in Concilio prouinciali non refert, ſuſpenſionem duorum menſium ab officio incurrit, p. 3. Alleg 111. nu. 21. pag. 771.

Epiſcopus qui ſciens Sacerdotem ſubditum ſuum pro Sacramentis adminiſtrandis aliquid prœmij accipere, niſi fuerit ſponte & voluntaria oblatio, & eum negligit corrigere, ſuſpenditur ad duos menſes, ibid. n. 22. pag. 771.

Epiſcopus, qui condonauerit pœnam contentam aduerſus incendiarios in cap. peſſimam 23. q. 8. per annum ab officio Epiſcopali ſuſpenditur, ibid. n. 23. pag. 771.

Epiſcopus per annum ſuſpenditur non ſeruans conſtitutionem Concilij Lugdunen. relatam in cap. quamuis de elect. in 6. ibid. n. 24. pag. 771.

Epiſcopi ſuſpenduntur ſi domos ſuas locent, vel ſub alio titulo concedant ad fœnus vſurarum exercendum alienigenis, ibid. n. 25. pag. 772.

Epiſcopi, qui procurant vt Clerici capiantur à dominis temporalibus, vt beneficia renũtient, vel vt citati ad Apoſt. Sedem ad ipſam ire non poſſint, ſuſpenduntur à perceptione fructuum ſuarum Eccleſiarum ad triennium, ibid. n. 29. pag. 772.

Epiſcopi ſuſpenduntur per triennium ab officio ſi odio, gratia, amore, vel lucro in crimine hæreſis contra aliquem procedere omiſerint, ibid. n. 30. pag. 773.

Epiſcopus accipiens aliquid in viſitatione in pecunia, vel victualibus vltra id, quod ſibi debetur, ſuſpenditur ab ingreſſu Eccleſiæ, donec duplum reſtituat, ibid. n. 31. pag. 773.

Epiſcopus ſuſpenditur à Pontificalibus, & ingreſſu Eccleſiæ ſi non ſeruauerit ea, quæ in Extrau. 2. de elect. Ioan. 22.

ſtatuta

ſtatuta ſunt, ibid. num. 32. pag. 773.

Epiſcopi ſuſpenduntur, qui in cauſis alienationis rerum Eccleſiaſticarum in detrimentum Eccleſiarum vtuntur poteſtate eis cōmiſſa, ibid. n. 37. pag. 775.

Epiſcopus in illis caſibus in quibus beneficiorum reſignationes poteſt recipere, ſi contrafecerit à beneficiorum collatione tandiu ſit ſuſpenſus, donec remiſſionem à Romano Pont. meruerit obtinere, ibid. n. 39. pag. 775.

Epiſcopus qui iudicem caſuum gratiarū, & indulgentiarum ſoluto certo pretio proponit, incurrit ſuſpenſionem ab ingreſſu Eccleſię, & perceptione fructuū, ibid. n. 40. pag. 775.

Epiſcopi Summo Pont. immediate ſubijciuntur, p. 3. Alleg. 112. n 5 pag. 777.

Epiſcoporum numerus præſcriptus ad deponendum Epiſcopum an requiratur quando cognoſcitur contra Epiſcopum à iudice per Papam delegato, p. 3. Alleg. 112. n. 10. pag. 779.

Epiſcopi, ac alij beneficiarij non monachi teſtari nō poſſunt ex fructibus ſuorum beneficiorum, quia à lege canonica prohibentur, p. 3. Alleg. 114. num. 5. pag. 784.

Epiſcopi quare de acquiſitis intuitu Eccleſiæ, ſicut Clerici, ſecundum hodiernam conſuetudinem, teſtari non poſſint, oſtenditur ibid. n. 7. pag. 785.

Epiſcopus tranſlatus tenetur priori Epiſcopatui relinquere fructus iam perceptos, & res ex illis emptas, ac etiam libros, ornamenta, & argentaria de reditibus prioris Epiſcopatus quæſita, ibid. num. 16.

Epiſcopus à tēpore confirmationis Pontificiæ incipit Eccleſiæ acquirere, ibid. num. 30.

Epiſcopus monachus in obtinēda à Pontifice licentia ad teſtandum etiam ad opera pia duplex impedimentum tenetur explicare, alterum ſe eſſe religioſum, alterum ſe eſſe Epiſcopum, ibid. num. 24. Vide cætera verbo Monachus factus Epiſcopus.

Epiſcoporum cauſæ, vide Cauſæ Epiſcoporum.

Epiſcoporum electio, vide Electio Epiſcoporum.

Epiſcopus factus monachus, vide Monachus factus Epiſcopus.

Epiſcopus titularis, vide Titularis Epiſcopus.

Epiſcopus deponi poteſt, vide Deponi poteſt Epiſcopus.

Epiſcopus poteſt diſpenſare, vide Diſpenſare poteſt Epiſcopus.

Epiſcopus non poteſt diſpenſare, vide Diſpenſare non poteſt Epiſcopus.

Epistolam canere, vel Sacriſtæ officio fungi in Eccleſijs parentum filij illegitimi nullo modo poſſunt, p. 3. Alleg. 65. n. 20. pag. 340.

Equites capellani Religionis S. Stephani Papæ ad Eccleſias ſeculares præſentari poſſunt, p. 3. Alleg. 57. n. 173. pag. 259.

Eremitas, qui nullam profitentur religionem, exempti non ſunt à poteſtate ſeculari, nec priuilegio Canonis gaudent, p. 2. Alleg. 12. n. 41. pag. 84.

Eremitæ profeſſionem emittētes priuilegio fori & Canonis gaudent, ibid. n. 43.

Eremitę antiqui tenuiſſimo victu vſi fuerunt, p. 1. tit. 2. gloſ. 5. n. 18. pag. 124.

Evangeliorum liber quare nouo Præſuli tradatur, oſtenditur p. 1. tit. 1. cap. 5. num. 16. pag. 47.

Erigere ſolus ſummus Pont. poteſt Eccleſiam collegiatam in Cathedralem, & Epiſcopalem in Metropolitanam, p. 3. Alleg. 68. n. 8. pag. 356.

Erigere Eccleſiam ſimplicem curatam, & Parochialem an ex cauſa poſſit Epiſcopus, remiſſiuè, ibid. nu. 9.

Evaristus Præsbyter hibernis noctibus in puteum ſe emergebat, vt carnis afflictiones effugeret, p. 1. tit. 2. gloſ. 8. n. 21. pag.

Eucharistiae Sacramentū ex antiqua Eccleſię conſuetudine in Sacrario aſſeruatur, p. 2. Alleg. 22. nu. 1. pag. 146. Tabernaculum vbi eſt aſſeruandum, quale eſſe debeat, n. 2. Et in Sacrario nulla alia Sacra præter ipſum teneri debeat, n. 3. quomodo deferendum ad infirmos, n. 4.

Euchariſtiæ Sacramentum vt in Eccleſijs non parochialibus pro adoratione fidelium aſſeruetur, non poteſt dare licentiam Epiſcopus, ibid. n. 8. pag. 147.

Euchariſtiæ Sacramẽtum prohibetur adminiſtrari a Religioſis ſecularibus, & quid in hoc Minoribus conceſſum ſit p. 3. Alleg. 50. n. 98. pag. 26.

Euchariſtia Sanctiſſima abutentes ſunt ſuſpecti de hæreſi, & Curiæ ſeculari traduntur, p. 3. Alleg. 51. num. 135. pag. 93.

S. Evgenivs antequam in primum Toletanæ Eccleſiæ Epiſcopũ crearetur anno 94. vel 95. mittitur à Clemente ſummo Pont. poſt Petrum IIII. in Galliam ad Euangelium prædicandum p. 1. tit. 3. cap. 8. n. 44.

Eugenius primus Toletanæ Eccleſiæ Epiſcopus, ſecundũ veriorem relationem, martyrio coronatur anno 97. ibid. n. 46.

Examen Fidei, & Salutis principia debet promouendus in Epiſcopum non ignorare, p. 1. tit. 1. cap. 5. n. 7. pag. 44.

Examini ſe ſupponentes pro alio beneficium eccleſiaſticum impetrante in excommunicationem Papalem incidũt p. 3. Alleg. 50. num. 124. pag. 35.

Examen per concurſum fieri nõ debet in vacatione Parochialium, quæ ſunt iuriſpatronatus laicorum, ſed ſufficit, quod deputatus a patronis examinetur ab examinatoribus in diœceſana ſynodo deputatis, & idoneus iudicetur, p. 3. Alleg. 60. nu. 18. pag. 295.

Examen per concurſum in vacatione Parochialium, quæ ſunt iuriſpatronatus laicorum, quando ſunt plures præſentati, tunc Epiſcopus eligere poteſt quem cæteris magis idoneum iudicauerit, p. 3. Alleg. 60. num. 19.

Examen per concurſum fieri non debet in reſignationibus parochialium factis in manibus Papæ in fauorem, p. 3. Alleg. 60. nu. 21. pag. 296.

Examen per concurſum quando requiratur in permutationibus Parochialium, p. 3. Alleg. 60. nu. 23.

Examẽ in Parochialibus præciſe neceſſarium eſt, nec omitti poteſt ex eo quod prouiſus notorie dignus ſit, etiamſi eſſet famoſiſſimus Doctor, vel Vicarius Epiſcopi, p. 3. Alleg. 60. n. 86. pag. 308. & Alleg. 72. n. 120. pag. 409.

Examen in notorie litterato non requiritur, p. 3. Alleg. 72. n. 119. pag. 409.

Examen per concurſum non requiritur in Parochialibus iuriſpatronatus laicorũ, niſi plures ſint præſentati, p. 3. Alleg. 72. n. 121.

Examen per concurſum requiritur in parochialibus iuriſpatronatus eccleſiaſtici, p. 3. Alleg. 72. num. 122. pag. 409.

Examini ſe ſupponentes pro alijs amittũt ipſo iure beneficia, p. 3. Alleg. 57. n. 246. pag. 273.

Examinare, & viſitare poteſt Epiſcopus quoſcunque Canonicos, & dignitates, & alios clericos exemptos, & non exemptos ad curam animarum exercendam conſtitutos, quoad eorũ inhabilitatem, p. 3. Alleg. 74. num. 19. pag. 442.

Examinari, & approbari ab Epiſcopo prius debẽt præſentati, & poſtea inſtitui ab inferioribus, ſi ad eos pertineat inſtitutio, p. 3. Alleg. 72. num. 125. pag. 410.

Examinatores beneficiorum à Synodo diœceſana electi, ſi cauſa examinis abſint à choro, poſſunt ex ſtatuto Capituli quotidianas diſtributiones lucrari, p. 3. Alleg. 53. n. 161. pag. 151.

Examinatores ſemel in Synodo deputati, ſi Synodus quotannis non fiat, munus ſuum debent exercere, donec Synodus habeatur, p. 3. Allegat. 60. num. 48. pag. 300.

Examinatorum Synodalium officium expirat, ſi anno elapſo aliqui ex eis mortui fuerint, p. 3. Alleg. 60. nu. 49.

Examinatores Synodales, ſi non adſint eo tempore, quo debet fieri prouiſio per concurſum, poteſt Epiſcopus, non obſtante Concilij forma, deputare nouos examinatores abſque celebratione Synodi, p. 3. Alleg. 60. n. 50. pag. 300.

Examinatores Synodales nihil prorſus occaſione examinis, nec ante, nec poſt accipere poſſunt, p. 3. Alleg. 60. nu. 52. pag. 300.

Examinatoribus deputatis in Synodo pro concurſu Parochialium, nõ poteſt Ordinarius ſtatuere aliquod ſtipendium, etiam minimum, niſi contrarium vſu receptum ſit, vt in aliquibus Hiſpaniæ Eccleſijs, p. 3. Alleg. 60. nu. 53. pag. 300.

Digitized by Google

Index rerum & verborum.

Examinatores ad beneficia ſcientiam examinandorum juxta beneficiorum qualitatem debent attente rimari, p. 3. Alleg. 60. nu. 57. pag. 301.

Examinari denuo debet promotus ad ſimile & æquale beneficium, ſi in priori examine minus idonee, & apte reſpondit, aut ſi creditur eum poſt examen ſe negligenter in ſtudio litterarũ geſſiſſe, p. 3. Alleg. 60. nu. 91. pag. 309.

Examinatores peracto examine debent eos ex communi ſententia renuntiare Epiſcopo, quos idoneos reperirent, vel data cauſa eos ad Ordinarium remittere, p. 3. Alleg. 60. num. 92.

Examinatores ab Epiſcopo, vel Vicario, quibus beneficia prouideri incumbit, tenẽtur ſignificare, & ſubſcribere quis ſit dignus, & quis dignior ſub peccato mortali, p. 3. Alleg. 60. nu. 93. pag. 309.

Examinatorum relatio quominus executionem habeat, non poteſt impediri per vllam deuolutionem, aut appellationem, etiam ad Sedem Apoſtolicam interpoſitam, p. 3. Alleg. 60. num. 94. pag. 309.

Examinatores tenentur examen facere de ætate, moribus, doctrina, prudentia, & alijs rebus ad vacantem Eccleſiam gubernandam opportunis, itaut non ſufficiat ſi ſolum de ſcientia relationem fecerint, p. 3. Alleg. 60. n. 95. pag. 310.

Examinatorum vota quomodo danda? p. 3. Alleg. 60. nu. 96.

Examinatoribus nõ incumbit, ſed ad Epiſcopũ ſpectat eligere ex approbatis magis idoneum ſub peccato mortali, licet in foro exteriori nõ inualidetur actus ſi pretermiſſo digniore, eligatur dignus, p. 3. Alleg. 60. n. 97. pag. 310.

Examinatus, & approbatus ſemel ad vnũ beneficium ſimplex, non amplius examinatur ad aliud ſimile, p. 3. Alleg. 60. n. 89. pag. 308.

Examinatores ad minus ſex eliguntur in Synodo diœceſana, tàm per vota ſecreta, quàm aperta, qui promouendos ad beneficia curata examinent, p. 3. Alleg. 93. n. 18. pag. 586.

Excommvnicare poteſt de iure communi Epiſcopus electus, & confirmatus, p. 1. tit. 1. cap. 1. nu. 13. pag. 8.

Excommunicatus ſi ordinetur characterem recipit, p. 2. Alleg. 2. nu. 7. pag. 14.

Excommunicationem can. ſi quis ſuadente, 17. q. 4. incurrit percutiens Clericũ Primæ tonſuræ, ibid. nu. 17. pag. 16.

Excommunicare poteſt ſubditum ſuum Epiſcopus extra territorium exiſtens, p. 2. Alleg. 6. nu. 17. pag. 43.

Excommunicatos à ſuffraganeis ſuis abſoluunt Patriarchæ, p. 1. tit. 3. c. 1. n. 36. pag. 218.

Excommunicatione per annum perſeuerantes tanquam ſuſpecti de hæreſi leuiter puniuntur ab Inquiſitoribus, p. 2. Alleg. 40. n. 48. pag. 376.

Excommunicatos pro violenta manuum iniectione in Clericos ſolus Papa abſoluit, p. 2. Alleg. 41. n. 1. pag. 378.

Excõmunicationis maioris vinculo obſtrictus ſacros Ordines ſuſcipiens, indulgẽtia ſolum Summi Pontificis munere, & officio ſuo fungi poteſt, p. 3. Alleg. 50. n. 21. pag. 12.

Excommunicatus à delegato Papæ ſi per annum maneat in excõmunicatione, poſt annum abſoluitur à ſolo Papa, p. 3. Alleg. 50. n. 87. pag. 24.

Excommunicatos à Papa Clericus ad Diuina ſcienter admittens, incidit in excommunicationem Papalem, p. 3. Alleg. 50. n. 88. pag. 24.

Excommunicatos ob Eccleſiæ fractionem cum ſpoliatione poſt denunciationem ſolus Papa abſoluit, p. 3. Allegat. 50. n. 90. pag. 24.

Excommunicationes nulli reſeruatæ, quæ in Decreto, & Decretalibus reperiuntur, p. 3. Alleg. 50. n. 170. pag. 39.

Excommunicationes nulli reſeruatæ, quæ in ſexto Decretalium reperiuntur, p. 3. Alleg. 50. n. 171. pag. 39.

Excommunicationes nulli reſeruatæ, quæ in Clement. reperiuntur, p. 3. Alleg. 50. n. 172. pag. 41.

Excommunicationes nulli reſeruatæ, quæ in Extrauagantibus reperiuntur, p. 3. Alleg. 50. n. 173. pag. 43.

Excommunicationes nulli reſeruatæ, quæ in Conc. Trid. reperiuntur, p. 3. Alleg. 50. n. 174. pag. 44.

i 2 Ex-

Excommunicatus pro cauſa Eccleſiæ, & defenſione iurium ipſius lucratur fructus, & diſtributiones beneficij, p. 3. Alleg.53.n.173.pag.153.

Excommunicatus inique diſtributiones quotidianas exigere poteſt, p.3. Alleg. 53.n.174.pag 153.

Excommunicationes ad finem reuelationis pro rebus deperditis ſeu ablatis ſine ſpeciali facultate non poteſt decernere generalis Vicarius Epiſcopi, p.3. Alleg.54.n.115.pag.182.

Excommunicatus beneficium obtinere nõ poteſt, p.3. Alleg.72.n.96.pag.404.

Excommunicatus præſentari, ſeu nominati ad beneficia non poteſt, p.3. Alleg. 72.n.97.pag.404.

Excommunicatio impoſita à Concilio contra vendentes, aut apud ſe retinentes libros ſine Epiſcopi licentia, illi eſt reſeruata, niſi tales libri eſſent hæreticorum, p.3. Alleg.90.n.13.pag.473.

Excommunicatione magna circũſpectione eſt vtendum, p.3. Alleg.96.num.1. pag. 617.

Excommunicationes diebus feſtis exceptis inſignioribus publicari poſſunt, p.3. Alleg.96.n.2.pag.617. & nu. 43. pag. 627.

Excommunicationes pro rebus deperditis inueniendis à nemine concedi poſſunt præterquam ab Epiſcopo, p.3. Alleg. 96.n.3.pag.617.

Excommunicationum monitiones ſi deneget Epiſcopus, licet parti appellare ad Metropolitanum, p.3. Alleg.96.n.4. pag. 618.

Excommunicationes pro rebus deperditis dantur in ſubſidium, deficiente ſcilicet, alia probatione, p.3. Alleg.96.n.14. pag. 621.

Excommunicationes pro rebus deperditis non ſunt concedendæ quoties quis coram competenti iudice ob indicia, quæ ſunt cõtra reum procedere poteſt, p 3. Alleg.96.n.15.pag.621.

Excommunicatus, vel notorius peccator non poteſt inſtare pro conceſſione monitorij excommunicationis pro rebus deperditis, p.3. Alleg.96.n.20.pag.622.

Excommunicatio pro furto, ſeu rebus ſubtractis, non ligat communiter niſi illos, qui mortaliter furtum fecerunt, p.3. Alleg.96.n.18.pag.623.

Excõmunicatio pro furto à pluribus dato poteſt publicari, quamuis eorum ſinguli parum acceperint, p.3. Allegat.96. n.29.pag.623.

Excommunicatio eſt pœna, quæ eum ſit lata contra euntes, & loquentes non comprehendit mittentes, p.3. Allegat. 102.n.82.pag.696.

Exceptionem rei iudicatæ nunquã præſtat informatio de genere, p. 1. tit. 2. gloſ. 17.n.43.pag.207.

Exceptio impuritatis debet plene & concludenter probari, ibid. n. 44.

Exceptio ſi opponatur Epiſcopo viſitanti hoſpitale, aut Confraternitatem, quod ſub immediata Regum ſit protectione, non ad ſecularem iudicem, ſed ad Epiſcopum pertinet de ea cognoſcere, p.3. Alleg.75.n.20.pag.452.

Executor gratiarum beneficialium, quę expediuntur in Curia Romana poteſt eſſe generalis Epiſcopi Vicarius, p. 3. Alleg.54.n.136.pag.185.

Executor omnium piarum diſpoſitionum eſt Epiſcopus, p.3. Allegat.82.num.2. pag. 512.

Executor, qui non adimplet voluntatem defuncti peccabit mort. ſecundum negligentiæ qualitatẽ, ibid.n.16.pag.513.

Executor teſtamenti ad implendam defuncti voluntatem poteſt ſtatim poſt aditam hæreditatem cogi ab Epiſcopo, ſeu quocunque alio diœceſano, vel Capitulo Sede vacante, niſi aliud teſtagetur, ibid.n.18.pag.514.

Executio teſtamenti non impeditur ante aditam hæreditatem, ibid.n.21.

Executio facta non ſeruato ordine dato in l. à diuo Pio, §. in venditione ff. de re iudic. non ſubiacet nullitati, p.3. Alleg. 96.n.39.pag.626.

Executor monitorialium Papalium an poſſit abſoluere ab excommunicatione poſtquam paruit is, qui in eam incidit, ibid. n.42.

Exempti ſubijciuntur Epiſcopo in illis omnibus, quæ ſunt Ordinis Epiſcopalis, vt pote in petitione Chryſmatis, &c. p.2. Alleg.31.n.20.pag.252.

Exemptionem à iure, & poteſtate Epiſcoporum

Digitized by Google

porum ſolus Papa concedit, p.3. Alleg. 50. n.13. pag.11.

Eximere à ſe, & à Romana Curia an poſſit Summus Pōtifex? p.3. Alleg.50. nu. 14. Et eximere à ſua poteſtate an poſſit Epiſcopus, Allegat. 89. num. 1. pag. 568.

Exempta Eccleſia non cenſentur exemptę capellæ ipſi Eccleſiæ ſubiectæ accedentes, vel connexæ, p.3. Alleg. 75. nu.29. pag. 454.

Exempti Clerici tam ſeculares, quàm Regulares, etiam Monachi ad accedendū ad publicas proceſſiones compelli poſſunt, p.3. Alleg.78. n.8. pag.486.

Exemptus locus, & locus extra diœceſim, ſiue territorium iudicantur à pari, p.3. Alleg. 80. n.9. pag. 503.

Exemptio generalis non cenſetur eximere à charitatiuo ſubſidio per Papam impoſito, p.3. Alleg.87. n.24. pag.557.

Exemptæ Eccleſiæ non tenentur præſtare Epiſcopo charitatiuum ſubſidium, p.3. Alleg. 87. n.47. pag.560.

Exemptis an poſſit Epiſcopus indulgētias concedere? p.3. Allegat. 88. num. 26. pag. 567.

Exempti habentur inſtar extraneorum, p.3. Alleg.88. n.27.

Exemptio eccleſiarum pleno iure à poteſtate Epiſcoporum concedi non poteſt ab Epiſcopis, & Prælatis inferioribus, ſed ſolum à Romano Pontifice, p. 3. Alleg.89. n.3. pag.568.

Exempti exemptione data ab Epiſcopo ad ius reuerentiale illi tenentur, ſecus ſi Pontifex exemerit ab Ordinario, p. 3. Alleg.89. n.6. pag.568.

Eximi, & ad Religioſos transferri poteſt Eccleſia à poteſtate Epiſcopi per præſcriptionē, p.3. Alleg.89. n.7. pag. 569.

Exemptiones à ſe conceſſas non poteſt Epiſcopus reuocare illis caſibus, in quibus valet ſubditos à ſua iuriſdictione eximere, p.3. Alleg.89. n. 10. pag.569.

Exempti omnes, qui aliàs ceſſante exemptione Synodo intereſſe deberent, nec Capitulis generalibus ſubduntur, ad eam accedere tenentur, p.3. Alleg. 93. n.8. pag.585.

Exempti Regulares, vide Regulares etiam exempti.

Exemptos, ſi fugæ ſit periculum, poteſt Epiſcopus capere, & remittere ad cōpetentem iudicem, p. 3. Allegat. 105. num. 64.

Exempti ſubijciūtur Epiſcopis in his omnibus quæ ſunt Ordinis Epiſcopalis, ibid. nu.65.

Exempti in cauſis matrimonialibus ſubduntur Epiſcopis, ibid. n.72.

Exempti ſubduntur Epiſcopo ad hoc vt per eum poſſint denuntiari, & mandari, vt euitentur, quando eſſent notoriè excommunicati à iure, vel ab homine, ibid. n.73.

Exempla potius quàm verba homines malunt, p.1. tit.2. gloſ.3. n.3. pag.102.

Exempla probitatis ſuæ Epiſcopus præbere debet, ibid. nu. 16. pag. 107.

Exemplum ex originali ſumptū, vt eandem vim, & auctoritatem cum originali habeat, Vicarius generalis auctorizare non poteſt, p.3. Alleg.54. n.113. pag. 182.

Expensæ factæ pro doctorando filio non ſunt conferendæ, p.2. Alleg. 19. nu.66. pag.130.

Expenſæ factæ à patre, vt filius nanciſceretur aliquod beneficium eccleſiaſticum, non ſunt conferendæ, ibid. n.69. pag. 131.

Expenſæ cauſa ſtudij factæ veniunt appellatione alimentorum, p.2. Alleg. 20. nu.8. pag.138.

Expositus, cuius parentes ignorantur, non ſolum iudicabitur municeps, & eius loci, in quo natus eſt; ſed etiam loci in quo eſt expoſitus, p.2. Alleg.4. nu.17. & 37. pag.28. & 31.

Expoſiti ab eo ſunt ordinandi Antiſtite, qui eius eſt loci Ordinarius, in quo expoſiti ſunt, quia illius effecti ſunt ciues, ibid. nu.37. pag.31.

Expoſiti non ſunt capaces cenſendi, vbi habentur ſtatuta requirētia qualitatem nobilitatis, & huiuſmodi, p.3. Allegat.51. nu. 151. pag.97.

Expoſiti an ſpurij, vel naturales, aut legitimi ſint cenſendi, ibid. nu.148. cum duobus ſeqq. pag.96. & 97.

Exponentes proprios partus feris peiores, ibid. nu.143. pag.95.

Exponens pater filium legitimum, & natura-

Digitized by Google

turalem; vel naturalem tantum arbitri o iudicis eſt puniendus, ibid. n. 144.
Exponens pater filium, ſiue alius eo conſentiente, vel ratum habente amittit ius filiationis, ibid. nu. 145. Et exponens filiam licet perdat patriam poteſtatem, non per hoc eximitur ab onere, dotandi, ibid. nu. 146.
Exponentes filios grauiter peccant ſi eos nutrire & alere commode poſſint, ibid. nu. 147. pag. 96.
Exteriora indicãt interiora, p. 2. Alleg. 42. nu. 8. pag. 386.
Exterus non expedit eligi ad vicariatum, p. 3. Alleg. 54. nu. 2. pag. 161.
Extrema duo cauere debet Paſtor ne aut exterioribus curis nimis deditus ab intimis corruat aut ſolis interioribus occupatus, quæ foris debet, proximis non impendat, p. 1. tit. 2. gloſ. 16. nu. 2.
S. Exvperivs veſtitu moderato vſus fuit, p. 1. tit. 2. gloſ. 7. nu. 21. pag. 139.

F

Fabrica Eccleſiæ trahit Laicũ reum ad forum eccleſiaſticum, p. 3. Allegat. 82. nu. 37. pag. 519.
Fabricæ Eccleſiæ Cathedralis ratio quomodo redenda, ibid. nu. 38.
Facies ſæpe indicat quale ſit corpus, p. 2. Alleg. 42. nu. 4. pag. 386.
Facies deformis quando inducat irregularitatem, ibid. nu. 25. pag. 390.
Falsa impedimenta denuntians vt matrimonium impediat arbitraria pœna punitur, p. 2. Alleg. 32. nu. 24. pag. 265.
Falsificantes Litteras Apoſtolicas, aut ſupplicationes à quocunque auctoritatem habente ſignatas, item, & falſo fabricantes literas Apoſtolicas excommunicantur in Bulla Cœnæ Domini, p. 3. Alleg. 50. nu. 63. pag. 17.
Falſarij, vel habẽtes penes ſe litteras falſas, Papæ, vel aliorũ officialium Curiæ expreſſorum incidunt in excommunicationem Papæ reſeruatam, p. 3. Allegat. 50. nu. 84. pag. 23.
Falſificatus litteris vtentes nõ incidunt in excommunicationem Papæ reſeruatam, p. 3. Alleg. 50. nu. 85. pag. 24.
Falsvs testis, vt aliquis dicatur falſiq; pœnam incurrat, quæ neceſſaria ſint, p. 3. Alleg. 51. nu. 23. pag. 68.
Falſum deponens in iudicio nullo pœna falſi ordinaria eſt plectendus, p. 3. Alleg. 51. nu. 25. pag. 68.
Falſum deponens ſine dolo non eſt ordinaria pœna falſi plectendus, p. 3. Alleg. 51. nu. 27. pag. 68.
Falſitas teſtium vt euitetur eorum dicta ſunt impropric intelligenda, p. 3. Alleg. 51. nu. 29.
Falſitas nemini nociua pœna ordinaria, non punitur, p. 2. Alleg. 51. nu. 30. pag. 69.
Falſum teſtimonium doloſe dicens quod tamen non valuit, ordinaria pœna non eſt puniendus, p. 3. Alleg. 51. nu. 31. pag. 69.
Falſitas tria eſſentialia requirit, dolum, ſcilicet, mutationem veritatis, & quod alteri noceat, p. 3. Alleg. 51. nu. 32. pag. 69.
Falſum deponens circa extrinſeca, & extra factum principale, non dicitur falſus, p. 3. Alleg. 51. nu. 34. pag. 69.
Falſum teſtimonium ferens non iuratus ordinaria plectendus eſt pœna, ibid. nu. 26. pag. 68.
Fama ſola non ſufficit ad probandum iuſpatronatus, ſed debent concurrere aliæ coniecturæ in antiquis, p. 3. Alleg. 72. nu. 44. pag. 396.
Fama non ſufficit ad probandam ſanguinis impuritatem, niſi ſit perpetua, & illæſa apud omnes, & appareat oriri potuiſſe ex aliqua probabili cauſa, p. 1. tit. 2. gloſ. vlt. nu. vlt. pag. 207.
Fama in factis antiquis; nempe centum annorum plenam efficit probationem, p. 1. tit. 3. cap. 2. nu. 75.
Familia, nulla cognatio; patriaue ſapientis eſt præter virtutes, & actiones eius, p. 1. tit. 2. gloſ. 17. nu. 16. pag. 200.
Familiam armatam poteſt Epiſcopus de iure communi; & ex vniuerſali conſuetudine tenere, p. 3. Alleg. 107. nu. 1. pag. 747.
Familia Epiſcopi quamuis ſit Laica potitur fori priuilegio, ibid. n. 9. pag. 749.
Familiarivm nomine intelligi debent illi, qui vel patriæ poteſtati ſubiciuntur, vel dominicæ, & expenſis domini conti-

Digitized by Google

continuò aluntur, indeq; commenſales dicuntur, p.2. Alleg.5.n.2.pag.37.
Familiaritas rectè probari poteſt per libros tinelli,& per fidem Archiriclini, ſeu Magiſtri domus, vel calculatoris, item per fidem quod ſit deſcriptus in rotulo familiarium, p.2.Alleg.5.nu.3. 4. & 5. pag.37.
Familiaris ad effectum vt poſſit ab Epiſcopo ordinari dicitur qui cum Epiſcopo fuerit commoratus, & præſens ſeruierit, non tamen ſi abſens fuerit, etſi ſumptibus Epiſcopi vixerit, p. 2. Alleg 5. nu.6. pag.37
Familiares triennales Epiſcoporum poſſunt etiam ordinari ad titulum patrimonij pro neceſſitate, & commoditate Eccleſiarum, p.2. Alleg. 5.nu. 12. pag.38.
Familiaris quis dicatur ? p.2. Alleg. 5. nu.20. pag.38.
Familiares, & continui commenſales Papæ ad effectum reſeruationis regulæ quartæ cancellariæ, qui dicantur? p.3. Alleg.57. nu.106. pag.244.
Familiares familiarium habentes partem, ſeu expenſas ab ipſo Papa, an dicantur eius familiares? p.3. Alleg.57. n. 107. pag. 244.
Familiares Cardinalium qui dicantur ? p.3. Alleg.57. nu. 108. pag. 245.
Familiares domeſtici dicuntur etiamſi aliquando abeſſe pro dominorum negotijs gerendis contingat, p.3. Alleg. 57. nu. 110. pag.245.
Familiares Cardinalium non dicuntur, qui in eorum domibus habent expenſas,ſeu partem, non vt familiares, & ſeruitores, ſed vt amici, & conſanguinei, p.3. Alleg.57. nu. 111. pag.245.
Familiaris, & de familia alicuius dicitur, qui eſt deputatus ad aliquod ſeruitium, & officium p.3. Allegat.107. num. 10. pag.749.
Familiaris beneficium dicitur reſeruatum, etiamſi is mortis ſuę tempore familiaris eſſe deſierit, p.3. Alleg. 57. nu.113. pag.246.
Familiaris habens beneficium reſeruatum ratione familiaritatis in Eccleſia, in qua adeſt conſuetudo optandi, an poſſit eo dimiſſo, quod habet, optare aliud, & optatum an maneat reſeruatum? p. 3. Alleg.57.nu.114.
Familiares Epiſcopi quomodo edocendi oſtenditur p. 1. tit. 2. gloſ. 16. nu. 5. pag.192.
Familiares Epiſcopi conuenit vt ſint viri ſpirituales, ibid. nu.6.
Familiares ſi non ſunt ſpirituales non diligunt te,ſed tua, ibid.nu.8.
Familiares quales debeant habere Epiſcopi, ibid. nu. 10.
Febris quartana neminem retrahit ab Ordinibus ſuſcipiendis, p.2. Alleg.42. nu.47. pag.393.
Ferdinandvs Martins Maſcarenhas Regni Portugaliæ generalis Inquiſitor laudatur p.2. Alleg.40. n.38 pag.374.
Fevdales cauſæ,niſi ſpeciale adſit mandatum Epiſcopi Vicarius cognoſcere non poteſt, p.3. Alleg.54. nu. 112. pag.182.
Feudi ipſius quarta pars annui redditus pro ſubſidio charitatiuo eſt ſoluenda, p.3. Alleg.87. nu.42.pag.559.
Festa ſacra in propria diœceſi cum Clero & populo indicere valet Epiſcopus in honorẽ alicuius ſancti in ſanctorum numerũ adſcripti, p.3. Alleg.105. nu.36. pag.716.
Feſta obſeruanda de præcepto poteſt Epiſcopus in ſynodo abſque populi conſenſu indicere, ibid. nu. 39. pag. 716.
Feſtis diebus quibus rebus liceat operam dare, ibid. nu.40. pag.716.
Feſta de præcepto obſeruanda, & ieiunia vt in offertorio Miſſarum Conuentualium populo declarent poteſt Epiſcopus cogere Regulares, p.2. Alleg.24. nu.2. pag.261.
Filivs Clerici in ſacris conſtituti an matri ſuæ poſſit ſuccedere ? p. 2. Alleg. 15.n.13. & 14. pag. 97.
Filius, vt non ſuccedat matri ſufficit eſſe ſuſceptus ex coitu damnabili,vel punibili,p.2. Alleg.15.n.16.pag 98.
Filius ordinandus non eſt ſine patrimonio, quamuis haberet patrem diuitem nihil aſſignantem pro victu, & portione,p.2. Alleg.19.n.60.pag.129.
Filius poteſt patrem compellere ad ſibi præſtandos ſumptus,& expenſas in ſtudio, p.2.Alleg.20.n.6.pag.138.

Filij impuberes poſſunt per Epiſcopum abſolui ab excommunicatione pro violenta manuum iniectione in Clericos, p.3. Alleg.41.n.20.pag.381.

Filius dicitur oriundus, ſeu originarius loci, in quo pater eius natus eſt, ſucceditq; in honoribus, ſeu muneribus tam perſonalibus, quàm realibus, non modo in temporalibus, verum etiam in ſpiritualibus, p.2. Alleg.4.n.12.pag.27.

Filius ſequitur originem patris, & non matris, p.2. Alleg.4.n.14.pag.27.

Filius non poterit ordinari ab Epiſcopo originis matris, niſi ſit naturalis, p.2. Alleg.4.n.15.pag.28.

Filius verberans patrem, nec ille pater, nec ille filius eſt cenſendus, p.3. Alleg. 51.n.108.pag.88.

Filius etiã leuiter patrẽ percutiens peccat mortaliter, p.3. Alleg.51.n.113.pag.89.

Filius percutiens, vel occidens patrẽ venientem contra Fidem Chriſti nõ punitur, p.3. Alleg.51.n.115.

Filius occidens patrem ſuum, ignorans ſibi patrem eſſe, non punitur, vt parricida, p.3. Alleg.51.n.119.pag.89.

Filius Clerici an prohibeatur obtinere beneficium, vel ſeruire tanquam capellanus amouibilis in Eccleſia in qua eius pater tanquam capellanus amouibilis, ſeu Vicarius temporalis ſeruiuit, p.3. Alleg.65.n.3.pag.290.

Filius Presbyteri illegitimus non poteſt obtinere beneficium, quod ſolum eius pater abſque legitimo titulo, & minus pacifice aliquando poſſedit, p.3. Alleg. 65.n.8.pag.338.

Filij Presbyterorum beneficia legitime obtenta retinere non prohibentur, in eiſdem Eccleſijs in quibus fuerunt beneficiati eorum parentes, qui ante Concilij publicationem è vita migrarunt, p.3. Alleg.65.n.10.pag.338.

Filij non prohibentur obtinere parentis Eccleſiã, quæ acceſſorie alteri eſt vnita, p.3. Alleg.65.n.11.

Filius illegitimus non prohibetur obtinere Canonicatum, qui erat portio tempore, quo pater illum obtinebat, p.3. Alleg.65.n.12.pag.338.

Filius illegitimus non prohibetur ſuccedere patri in capellania, quæ abſque Epiſcopi auctoritate fundari ſolet, p.3. Alleg.65.n.13.pag.338.

Filius illegitimus non poteſt obtinere beneficium in Eccleſia, in qua eius pater habuit ſolam Sedem in choro ratione dignitatis, p.3. Alleg.65.n.14.pag.338.

Filius illegitimus nõ poteſt obtinere Canonicatũ in Eccleſia vbi pater fuit Canonicus, p.3. Allegat.65.n.15.pag.338.

Filij legitimi Clericorum poſſunt conſequi beneficia quæcunque in eadem Eccleſia vbi genitores habuerunt, vel etiã habent, p.3. Alleg.65.n.16.pag.338.

Filius illegitimus beneficiũ patris poteſt obtinere, ſi in eo mediate poſt triginta annos ſucceſſerit, p.3. All.65.n.19.p.340

Filij illegitimi nullo modo poſſunt miniſtrare, aut Epiſtolam canere, vel Sacriſtæ officio fungi in Eccleſijs parentum, p.3. Alleg.65.n.20.pag.340.

Filius illegitimus in eadem Eccleſia, vbi parens habet beneficium, canere non poteſt antiphonam ratione oneris beneficij alteri Eccleſiæ annexi, p.3. Allegat.65.n.21.pag.340.

Filius, & pater poſsũt proceſſionaliter inſimul incedere, vnus tanquã beneficiatus, alter tanquã capellanus diuerſarum Eccleſiarũ, p.3. Alleg.65.n 22. pag.340

Filius, & pater celebrare poſſunt Miſſam in eadem Eccleſia, dummodo ambo non obtineant beneficium in ea, p.3. Alleg.65.n.23.pag.341.

Filij illegitimi Clericorum non prohibentur à Conc. Trid. cum patribus habitare, p.3. Alleg.65.n.24.pag.341.

Filij ſpirituales ex vi monitorij tenentur denuntiare patrem ſpiritualem, p.3. Alleg.96.n.54.pag.631.

Filij poſſunt eſſe teſtes contra patres ſpirituales, p.3. Alleg.96.n.55.pag.631.

Filius tenetur denuntiare patrem crimen læſæ maieſtatis committentem, p.3. Alleg.96 n.57.pag.631.

Filius tenetur denuntiare patrẽ blaſphemum, p.3. Alleg.96.n.58.

Filij licite exhæredari poſſunt à parentibus ex quatuordecim tantum cauſis expreſſis, quo non excluduntur ſimiles, p.3. Alleg.102.n.17.pag.675.

Filiusfam. Clericum percutiens poteſt ab excommunicatione per Epiſcopũ abſolui,

Digitized by Google

ſolui, p.2. Alleg.41.n.29.pag.383.

FISCALIS Epiſcopi gaudet fori priuilegio, p. 3. Alleg. 107. n.13. pag.749.

Fiſcalem ſuum poteſt Epiſcopus aſſumere ad viſitationẽ Capituli abſque eius conſenſu,p.3.Alleg.73.n.8. pag 430.

Fiſcum habent Epiſcopi,p.3. Alleg.107. num. 16. pag. 749.

Fiſcus beneficio reſtitutionis in integrũ gaudet,p.3. Alleg.75.n.41. pag. 458.

FOEMINAE in virorum monaſteria qualiter ingredi prohibeantur, oſtenditur p. 3. Alleg.102. n. 85. & 86.

FOETVS poſtquam eſt viuificatus ſi occidatur verum homicidium committi dicitur, p.3. Alleg.51.n.140.pag.94.

FORANEVS VICARIVS, vide Vicarius foraneus.

FORENSIS alio in loco domicilium habens poteſt collectari ratione bonorũ immobilium,quæ habet in loco,in quo Eccleſia conſtruitur, p.3. Allegat. 64. n.10.pag.333.

FORMA ponitur,qua Vicarius à Capitulo Sede vacante creari ſolet, p.3.Allegat. 54.n.159.pag.190.

Forma Vicariatus qualis, p. 3. Alleg.54. n.56. pag. 174. & ſeq.

Forma dat eſſe rei, p.3. Alleg.72.nu.58. pag. 398.

FORNICATIO Clerici cum ſoluta non eſt adulteriũ,p.2. Allegat.15.n.11.pag 97.

FLAMINES, protho flamines, & archiflamines in iuridicis conuentibus ad ſua ſacrificia peragenda Ethnici ſoliti erãt conſtituere, p.1.tit.3.cap.8.n.9.

Flamines à quibus, & ad quid inſtituti, p.1.tit.1.cap.7.n.60.pag.60.

FORTIS vir non eſt,cui non creſcat animus in ipſa rerum difficultate,p.1.tit.2. gloſ.2.n.24.pag.98.

FRANCIAE regnum diuinitus approbatũ fuit, ex eo quia tria lilia, quæ illi ſunt adhuc Regia inſignia, de Cœlo miſſa fuerũt Clodouæo,p.1.tit.3.cap.2.n.61.

Franciæ Regem oleo inungi è cœlo dimiſſo qui teneant, oſtenditur p.2 Allegat.31.n.11.pag.250.

S. FRANCISCVS noluit fieri Sacerdos,qui tantã,vt decet, non putauit animæ ſuæ eſſe puritatẽ, p.1. tit.2.gl.1.n.22.p.88.

S. Franciſcus vt carnis afflictiones effugeret nudum corpus in niuibus volutauit,p.1.tit.2.gloſ.8.n.22.

FRANCISCVS DE CALDAS Pereira laudatur p.1.tit.3.cap.2.n.76.

FRATRES vocat Epiſcopos Sũmus Pont. quaſi ſibi æquales,p.1.tit.1.c.2.n.10.p.15

Fratres Sacri Ordinis S. Ioannis Hieroſolymitani à quocunque Catholico Antiſtite ſub Romanæ Sedis obediẽtia conſtituto Sacros Ordines,etiam extra tẽpora,tribus diebus feſtiuis, & in quibuſuis tam ſeculariũ, quàm Regulariũ Eccleſijs abſque alicuius licentia, ſuſcipere poſſunt,p.2. Alleg.4.n.65.pag.35.

Fratres tertij Ordinis S. Franciſci quando gaudeant fori priuilegio, p.2.Alleg. 12.n.41.pag.83.

Fratres Minores, & omnes, qui illorum priuilegijs fruuntur, poſſunt extra ſtatuta tempora Dominicis, vel alijs feſtiuis diebus ſacros Ordines ſuſcipere, p.2.Alleg.17.n.6.pag.107.

Fratribus Prædicatoribus, & Minoribus, ac etiã Patribus Societatis Ieſu cõceditur,vt vbicũque fuerint ſine Parochialis iuris præiuditio cũ Altari viatico valeãt celebrare,p.2.Alleg.23.n.3.p.150.

Fratres Minores habent priuilegiũ à Sixto IV. vt poſſint adminiſtrare Sacramenta Euchariſtiæ, & Extremæ Vnctionis illis, quorum Confeſſiones audierint,quãdo Rectores,ſeu Curati eorũ malitioſe, aut ſine rationabili cauſa denegauerint, p.3.Alleg.50.n.97.p.26.

Fratres cuiuſcunque Ordinis Mendicantiũ tranſeuntes ad religionũ non Mendicantiũ,excepta Carthuſiana,ſine licẽtia Sedis Apoſtolicæ,nec nõ & tales recipientes,incidunt in excõmunicationẽ Papalem,p.3.Alleg.50.nu.105.pag 28.

Fratres tertij Ordinis Minores Religioſi tempore interdicti admittentes in ſuis Eccleſijs ad diuina officia audienda in excommunicationem Papalem incidunt, p.3.Alleg.50.n.102.pag.28.

Fratres S.Franciſci de Obſeruãtia,qui in electione Miniſtri generalis,Prouincialiũ,& Cuſtodũ pro ſe,aut pro alio ſubornauerint,in excõmunicationẽ Papalẽ incidũt,p.3.Alleg.50.n.148.pag.36.

Fratres Prædicatores Ordinis S. Dominici, qui ad effectum conſequendi officiũ

Magi-

Magiſtri generalis pro ſe, vel alijs ad fauores extra Religionem recurrunt, incidunt in excommunicationem Papalem, p.3.Alleg.50.n.162.pag.38.

Fratres Ordinis Beatæ Mariæ de monte Carmelo, qui ad tribunalia ſecularia quouis prætextu appellare, vel confugere præſumunt, in excommunicationem Papalem incidunt, p.3.Allegat.50. n.166.pag.38.

Fratres Prædicatores præcedunt reliquos Mendicantes, p.3.Allegat.78.num.30. pag. 489.

Fratrer pro fratre teſtis eſſe non poteſt, p.3. Alleg.96.n.61.pag 631.

Frequentia alloquendi cum Monialibus ex quibus vicibus inducatur, oſtenditur p.3.Alleg.102.n.70.pag.693.

Fauctus filio dati loco alimentorum, & ad ſupportanda onera matrimonij non ſunt conferendi, p.2. Alleg.19.nu.65. pag. 130.

Fructus non reſidentium in Parochialibus amittuntur tantum pro rata illius temporis, quo quis abeſt ſine licentia, nec poteſt componi reſtitutio debita fructuum male perceptorum obtinentibus Bullam Cruciatæ, p.3.Alleg.53. n.101.pag.140.

Fructus non reſidentium debet Epiſcopus applicare fabricæ Eccleſiæ Parochialis, ibid. n.103.

Fructus, & diſtributiones vt lucrari poſſit abſens à ſeruitio ſuæ Eccleſiæ, duo copulatiue requiruntur, iuſta ſcilicet cauſa abſentiæ, & licentia Ordinarij, ibid.n.153.pag.149.

Fructus præbendæ, quibus Canonici, qui abfuerunt à ſeruitio Eccleſiæ vltra tres menſes priuandi ſunt, applicandi in vſum Eccleſiæ, aut proportionabiliter ſeruientibus, & reſidentibus, ibid. nu. 150.pag.149.

Fructus amiſſi ob non factam Fidei profeſſionem ſunt impendendi vel in vſus pauperum, vel in fabricam Eccleſiæ, p.3.Alleg.61.n.31.pag 320.

Fructus amiſſi ob non factam Fidei profeſſionem Ordinarius condonare non poteſt, ibid. n. 32.

Fructus Eccleſiarum an vltra triennium, intra tamen modicum tempus alienari poſſint, oſtenditur p.3.Alleg.95.n.19. & 20. pag. 603.

Frumenta, fruges, legumina, & animalia cuiuſuis generis extra Statũ Sanctæ Romanæ Eccleſiæ quouis modo exportantes in excommunicationem Papalem incidunt, p.3.Alleg.50.n.153. pag. 36.

Frumentum, & aliæ res tempore penuriæ vt vendantur poteſt Epiſcopus laicos cogere, p.3.Alleg.82.n.8.pag.512.

Fundator in limine fundationis poteſt apponere quaſcunque conditiones, etiamſi ſint contra Ius, niſi ſint natura impoſſibiles, vel aliàs à iure improbatæ, p.1.tit.2.gloſ.17.n.30.pag.203.

Fundationi ſtandum eſt, qua ſtatutũ fuit, vt beneficium ſimplex etiam minor quatuordecim annorum conſequi valeat, cum ei non fuerit derogatum per Conc. Trid. p. 3. Allegat. 60. num.77. pag. 306.

Fundare quis dicitur Eccleſiam, quando aſſignat fundum, vbi conſtrui debet, p.3.Alleg.70.n.2.pag.369.

Fundare, & conſtruere Eccleſiam non ſufficit, vt iuſpatronatus acquiratur, ſed requiritur illius perfectio, ibid. nu. 8. pag. 370.

Fundatio antiquior in præcedentijs componendis maxime attendenda eſt, p.3. Alleg.78.n.28.pag.488.

Fundatrices poſſunt ingredi à ſe conſtructa Fratrum monaſteria, abſque incurſu alicuius cenſuræ, p.3. Allegat. 102. num. 88.

S. Fulgentius Ruſpenſis Epiſcopus, nec morbo quidem afflictus carnis, vel vini vſum admiſit, p.1.tit.2.gl.5.n.15. pag. 124.

Furiosus eligere non poteſt, p.1.tit.1. cap.3.n.21.pag.26.

Furore captus non conſentit ex defectu voluntatis, nec pœnam meretur, p.2. Alleg.28.n.4.pag.215.

Furioſi, & mente capti, & hi qui in furorem aliquando verſi inſaniauerunt, non poſſunt fieri Clerici, p.2. Allegat.42. n.50.pag.393.

Furioſus percutiens patrem non incidit in pœnas homicidij, p.3.Alleg.51.nu. 117.pag.89.

Gabri-

Index rerum, & verborum

G

GABELLAM non ſoluit clericus emens domum ad ſuum vſum, ſecus ſi ad locandum, p. 2. Alleg. 13. num. 13. pag. 89.

Gabellam ſoluunt Clerici negotiatores, ibid. n. 8. pag. 88.

Gabellam, & tributa non ſoluunt Militares Religioſi, ibid. n. 14. pag. 89.

Gabellam, & tributa an viduæ quæ fuerunt Militarium Religioſorum vxores, ſoluant, oſtenditur ibid. n. 15.

Gabellarijs in Regnis Hiſpaniæ tenetur Clericus denuntiare res, quas portat, ibid. n. 16. pag. 89.

Gabella an debeatur ex bonis confraternitatum ſi vendantur, ſub diſtinctione reſoluitur p. 3. Alleg. 75. n. 34. pag 456.

GALLI cantus, an faciat præſumi eſſe iam noctem verſus diem inclinatam, p. 3. Alleg. 57. n. 187. pag. 262.

Gallico morbo laborantes, ſi foris appareat, horroremq; & ſcandalum gignat, irregulares fiunt, p. 2. Alleg. 42. nu. 46. pag. 393.

GENVS ordinandorum ſcrutari debet ordinator an ſcilicet ex Catholicis parentibus, vel proditione damnatis, aut de matre ſerua nati ſint, p. 2. Alleg. 10. n. 4. pag. 62.

Genus verbum de quo in Concil. Trid. ſeſſ. 23. de reform. c. 7. idem ſignificat quod legitimus, vel liber; & non refertur ad deſcendentes ex genere Hebræorum, ibid. n. 5.

Generis differentia ad eccleſiaſtica beneficia, publicaq; officia obtinenda operatur grauia inter vtrumque populum diſſidia, p. 1. tit. 2. gloſ. 17. n. 21. pag. 201.

GESTA per iudicem delegatum, vel ab inhabili an ſuſtineantur ex errore communi, p. 2. Alleg. 25. num. 39. & 40. pag. 181.

Geſta a Vicario ignorante mortem Epiſcopi longe diſtantis valida ſunt, p. 3. Alleg. 54. n. 152. pag. 188.

GIBBOSI, vel curui dicuntur corpore vitiati, præcipue ſi nimia in eis ſit deformitas, p. 2. Alleg. 42. n. 42. pag. 392.

GIGANTES quando irregulares ſint, p. 2. Alleg. 42. n. 53. pag. 394.

S. GOARIS incurabilem morbum impetrauit à Domino, ne vocaretur in Epiſcopum, p. 1. tit. 2. gloſ. 1. nu. 18. pag. 88.

GRADENSIS Patriarcha cur ita dictus, p. 1. tit. 3. cap. 7. n. 3. 4. & 5.

GRADVVM cōputatio in matrimonijs contrahendis ſecundum ius Canonicum ſemper facienda eſt, p. 2. Alleg. 51. nu. 161. pag. 100.

Graduum computatio ad ſuſceptiones, & reliqua ciuilia attento Cæſareo iure facienda eſt, niſi aliter de conſuetudine receptum ſit, vel ipſa lex Ciuilis ſecus ſtatuerit, ibid. n. 162.

Gradus affinitatis quomodo cōputandi, ibid. n. 166. pag. 101.

Gradus quanto altior eſt, tantò ruina grauior, p. 1. tit. 2. gloſ. 3. num. 5. pag. 103.

GRADVATVS in aliqua ſcientia, & litteratus, & maiora habilitate præditus præfertur has qualitates non habenti, p. 3. Alleg. 60. n. 101. pag. 311.

GRATIANI Canones in Decreto inſerti nullam habent iuris auctoritatem, p. 1. tit. 1. cap. 3. nu. 14. pag. 25.

GRATIIS amplioribus honorandi qui renati ſunt fonte baptiſmatis priſtina cœcitate demiſſa, p. 1. tit. 2. gloſ. 17. n. 14. pag. 199.

Gratia ad beneplacitum Papæ, vel Regis morte Pontificis, ſeu Regis expirat, p. 3. Alleg. 57. n. 191. pag. 263.

GRATIFICATIONI locus eſt quando duo æque idonei cumulatiue præſentati fuerint, p. 3. Alleg. 72. n. 199. pag. 425.

GRAVITAS debet eſſe in inceſſu Epiſcopi, vt ſcilicet rato & moderato greſſu incedat, p. 1. tit. 2. gloſ. 7. num. 1. pag. 133.

S. GREGORIVS MAGNVS ad Pontificatū electus infirmitatis ſuæ conſcius fugam iniit, p. 1. tit. 2. gloſ. 1. n. 19. pag. 88.

S. GREGORIVS NAZIANZENVS è patria diſceſſit ne ad Epiſcopalem dignitatem aſcendere cogeretur, p. 1. tit. 2. gloſ. 1. n. 15. pag. 86. Onus ſuum multis depingit lachrymis, gloſ. 2. nu. 7. 9. & 10. pag. 94. & 95. Et Epiſcopale onus timens.

Digitized by Google

timens cum amicis vbertim lachrymatus eſt, ibid. n. 19. pag. 97. Et in virginitatis amorem ſummopere exarſit, p. 1. tit. 2. gloſ. 8. n. 15.

Gregorius V. ſummus Pont. primus conceſſit illis ſeptẽ Germaniæ Magnatibus, nempe tribus eccleſiaſticis, & quatuor ſecularibus, poteſtatẽ eligendi Imperatorem, p. 1. tit. 3. cap. 2. num. 85.

Gvaltieri corpus, qui fuit Seraphici Patris diſcipulus, in Cœnobio S. Franciſci Vlmaranenſis ſitum eſt, & multis claret miraculis, p. 3. Alleg. 62. n. 10. pag. 291.

Gvardiani Mendicantium Conſeruatores eſſe non poſſunt, p. 3. Allegat. 106. n. 15. pag. 729.

Gvbernator locorum ſtatus Eccleſiæ, qui licentiam ferendi arma tribus palmis breuiora, etiam ad breuiſſimum tempus, conceſſerit, incidit in excommunicationem Papalem, p. 3. Alleg. 50. n. 140. pag. 35.

Gubernator eccleſiaſtici ſtatus, & officiales, qui aliquem homicidam, aut exulem ab exilio reuocauerit, vel ſaluum conductum ei fecerit in excommunicationem Papalem incidunt, ibid. n. 123.

H

Habitatio ſolum facit incolam, ſeu domiciliarium, non tamen ortum, ſeu oriundum, p 2. Allegat. 4. n. 11. pag. 27.

Habitatio & domiciliũ in quo differant, ibid. n. 24. pag. 29.

Habitatio decennalis facit præſumi domicilium, quando aliter non conſtat de voluntate habitantium, ibid. nu. 28. pag. 29.

Habitatio maioris partis anni in loco, ſufficit ad hoc vt ibi poſſint recipi neceſſaria Sacramenta; domicilium vero requiritur vt recipi valeant voluntaria, p. 2. Alleg. 36. nu. 19. pag. 329.

Habitationis inæqualitas ſi detur, illius Parochiæ erit Parochianus, in qua maiori temporis parte habitauerit, p. 2. Alleg. 32. n. 70. pag. 276.

Habitans in confinio duarum Parochiarum cenſetur Parochianus illius in qua domus aditum habet principalem, & magis frequentatum ſi duos habeat, ibid. n. 71. pag. 276.

Habitvm monaſticum non amittit monachus factus Epiſcopus, p. 1. tit. 1. cap. 4. n. 17. pag. 39.

Habitus Clericorum proprius qui ſit nullibi determinatur, p. 2. Alleg. 9. nu. 1. pag. 57.

Habitum clericalem ſemel dimittens nõ eſt priuandus beneficio, vel fori priuilegio, ibi n. 20. pag. 61. Cætera vide verbo Veſtes clericales.

Habitus Regularis à nouitijs deferendus eſt de eſſentia, atque ſubſtantia anni probationis, p. 3. Alleg. 101. nu. 19. pag. 661.

Haereditati paternæ non poteſt filius renuntiare, & retinere iuſpatronatus, p. 3. Alleg. 71. n. 4. pag. 376.

Haeredes etiã laicos poteſt Epiſcopus compellere ad ſolutionem relictorum ad pias cauſas per defunctos factorum, p. 3. Alleg. 82. n. 53. pag. 513.

Hæres obligatur ex quaſi contractu non in diem, nec ſub conditione, ſed pure, ibid. n. 20.

Hæredes, vel fideiuſſores Prælati, qui fecit locationem, ſi ipſe decedat ante illius impletum tempus, non tenentur de euictione, neque conductor ab eis petere poteſt quanta ſua interſit locationem impleri, p. 3. Alleg. 94. n. 11. pag. 593.

Hæredem mulierem inſtituens ea lege vt monialis fiat, ſin minus ad monaſterium bona pertineant, non incidit in excommunicationem latã contra cogenies virginem monaſterium ingredi, p. 3. Alleg. 104. n. 4. pag. 701.

Haereſis crimen ſine peculiari commiſſione Vicarius Epiſcopi non punit, p. 3. Alleg. 54. n. 85 pag. 197.

Hæreſis delictum pertinet hodie ad Inquiſitores, priuatiue ad omnes alios iudices, non excluſo tamen iudicio Ordinarij coaſſiſtentis Inquiſitoribus in cauſis propriæ ouis, p. 2. Alleg. 40. n. 39. pag. 374.

Hæreſim occultam confeſſus non dolens de

de peccato, in excommunicationem incurrit, p.2.Alleg.40.n.19.pag.365.

Hæretici occulti qualiter dicantur? p.2.Alleg.40.n.4.pag.360.

Hæretici pure occulti poſſunt abſolui nõ ſolum ab Epiſcopis, quibus ſubſunt, ſed etiam à quolibet Confeſſario per ſuum Superiorem approbato, p.2.Alleg.40. n.5.pag.360.

Hæretici omnino occulti,& pure mentales non ſunt ipſo iure excommunicati, neque incidunt in pœnas contra hæreticos ſtatutas,p.2.Alleg. 40. à num.6. pag. 361.

Hæretici occulti per accidens, & à fortiori, qui tales probari poſſunt, in excommunicationem,& alias pœnas per Eccleſiam aduerſus hæreticos latas,incidunt, p.2. Alleg 40.n.10.pag.362.

Hæretici occulti per accidens, & qui tales probari poſſunt, comprehenduntur in cap.1. proceſſus Bullæ in Cœna Domini,p.2.Alleg.40.n.11.pag.363.

Hæreticus quãdo dicatur dubius in Fide, p.2.Alleg.40 n.16.pag.364.

Hæreticorum filij,ac nepotes nõ ſunt priuati, nec priuandi beneficijs antea obtentis,p.3. Alleg. 57.n.219.

Hæretici occulti ad hoc vt in excommunicationem incurrant, quales actus, ſeu ſigna, vel opera exteriora facere debeant? p.2.Alleg.40.n.17.pag.365.

Hæreticus mentalis ſi coram Inquiſitoribus occultiſſimam hæreſim confiteatur, vel eam reuelet amico, petens ab eo conſilium, non incidit in excommunicationem propter illum actum, p.2.Alleg.40.n.18.pag.365.

Hæreticus pure mentalis non eſt excommunicatus, quamuis per iocum dixerit ſe aliquando hanc, vel illam hæreſim crediđiſſe, quod melius reſoluitur ſub diſtinctione p.2. Alleg.40. nu.20. pag. 365.

Hæreticorum pœnas in foro interiori nõ incurrunt, licet grauiter peccent, qui metu mortis, aut cruciatuum, ſeu tormentorum, vel diuitiarum cupidi ſe hæreticos fingunt,integram tamen Fidem in corde retinentes, & cum excommunicationem non incurrant, à quolibet idoneo Confeſſario abſolui poterunt, p.2. Alleg.40.nu.32. & 33. pag. 371 & 372.

Hæretici cuiuſcunque ſectæ excommunicantur, eorundem fautores, libros legentes, tenentes, aut imprimentes, & ſchiſmatici, p.3.Alleg.50.n.58.pag.16.

Hæreticorum librorum peruerſa dogmata melius eſt ignorare, quàm per experientiam in aliquem laqueum erroris incurrere, p.2.Alleg.90.n.3.pag.571.

Hereticorum libri tanquam aſpidum oua ſunt fugiendi, p.3.Alleg.90.n.4.

Hæreticum patrẽ reuelare tenentur filij, p.3.Alleg.96.n.56.pag.631.

Hypothecare non poteſt patrimoniũ, p.2.Alleg.19.n.85.pag.134.

Hypothecare non poteſt, qui non poteſt alienare. ibid. n.86.

Histriones, bufones, ac ludentes in ſcenis ſunt infames,p.2.Alleg.43.n.10. pag. 398.

Hierosolymitani fratres capellani à quocunque Catholico Antiſtite ſacros Ordines, etiam extra tempora, tribus diebus feſtiuis, & in quibuſuis tam ſecularium,quàm Regularium Eccleſijs, abſque alicuius licentia, ſuſcipere poſſunt,p.2.Alleg.4.n.vlt.pag.35.

Hieroſolymitani Ordinis Eccleſiæ, quibus cura animarum incumbit, in concernentibus ipſam curam Ordinario ſunt ſubiectæ, p.3. Alleg.74.num.26. pag. 443.

Hieroſolymitani Ordinis beneficia à Seminarij contributione eximuntur, p. 3. Alleg. 77. n.22. pag. 480.

Hieroſolymitani Milites ex nouo ipſorũ ſtatuto comprehenduntur ſub decreto Concil. Trident. ſeſſ. 25. de Regularib.cap. 15. p. 3. Alleg. 101. num. 8. pag. 658.

Hieroſolymitani Milites comprehenduntur ſub decreto Concil. Trid. ſeſſ. 25. de Regularib. cap. 19. p.3. Alleg. 104. num. 10. pag. 702.

Hieroſolymitanus Epiſcopus quartum Patriarchalis ſeſſionis locum,& honorem obtinuit, p. 1. tit. 3. cap. 1. n.8. pag. 211.

Hieroſolymitana Eccleſia ſi antiquitas ſpectetur omnes ac etiam Romanam videtur antecedere,ibid. n.9. pag.211.

Hiero-

Digitized by Google

Hieroſolyma quando extructa, & quibus nominibus dicta fuerit, p.1.tit.3.cap.6. num. 1.

Hieroſolyma in medio totius Orbis ſita, ibid. num. 2.

Hieroſolyma mater omnium Eccleſiarũ habita, ibid. n. 3.

Hieroſolyma quamuis Metropolitanico honore condecorata fuerit, non tamen propterea à ſubiectione Cæſarienſis exempta fuit, ibid. n.4.

Hieroſolymitano Patriarchæ quæ Sedes Epiſcopales ſubiectæ, oſtenditur ibid. num. 5.

Hispaniarvm Regibus à Romano Pōt priuilegium fuit indultum eligendi & nominandi Epiſcopos, p.1.tit.1.cap.3. n.7.pag.23.

Hiſpaniæ Reges nominandi, & præſentandi Epiſcopos in Eccleſijs Cathedralibus quod ius habeant, oſtenditur ibid. n.19.pag.20.

Hiſpaniæ Reges priuilegium nominandi ad Eccleſias Cathedrales à Carolo Magnō non acceperunt, ibid. n. 30.

Hiſpani omnes, & præcipue noſtri Luſitani, præſertim dum pueri, & adoleſcentes ſunt, & mulieres ſaltem donec viro copulentur, vini abſtinentiam excolunt, p.1 tit.2.gloſ.11.n.8.pag.174.

Hiſpaniarum Rex quamuis ſit patronus Cathedralium in Hiſpania exiſtentiũ, & præſentet ad dignitates Epiſcopales, non tamen eſt patronus aliorum beneficiorum in eiſdem Eccleſijs Cathedralibus exiſtentium, p.3. Alleg.57.n.89. pag. 245.

Hiſpaniæ, & Luſitaniæ Reges quando, & à quibus per ignotas terras, & ignotiora maria Indias ſcrutari inſerunt, p.1.tit.3.cap.2.n.42.pag.

Hiſpaniæ Reges ſubiectionem Sedi Apoſtol. debebant ab antiquiſſimis etiam Regum Gotthorum Catholicorum temporibus, ibid. n.65.pag.

Hiſpaniæ Regna non recognoſcũt Imperatorem, aliumq; Superiorem in tẽporalibus, ibid.n.66.pag.

Homicidivm voluntarium, & iniurioſum intra Eccleſiam patratum eã polluit, p.2.Alleg.28.n.2.pag.215.

Homicidium voluntariũ contingens præter opinionem, & caſu fortuito non polluit Eccleſiam, p.2. Alleg.28 nu.3. pag. 215.

Homicidium ad defenſionem cõmiſſum ſeruato in eo moderamine inculpatæ tutelæ, inculpabile eſt, p.2. Alleg. 28. n.17.pag.218.

Homicidium ſequutum ex defenſione proximi ſeruato moderamine inculpatæ tutelæ Eccleſiam non polluit, p.2. Alleg.28.n.16.pag.218.

Homicidium voluntarium ad effectum vt quis irregularitatẽ incurrat, illud dicitur, quod eſt illicitum, intentum, & volitum in ſe, p.2. Alleg.39.num.46. pag. 351.

Homicidium mandans in perſonã vnius, ſi committatur in perſonam alterius, non incurrit irregularitatem, p.2. Alleg.39.n.52.pag.353.

Homicida eſt irregularis, vt neque ad Ordines promoueri poſſit, nec in ſuſceptis miniſtrare, p. 2. Alleg. 39. num.60. pag. 356.

Homicidium voluntarium quod dicatur? p.3.Alleg.51.n.4.pag.60.

Homicida ſui aggreſſoris ad defenſionem vitæ propriæ cum moderamine inculpatæ tutelæ non peccat, nec tenetur ad reſtitutionem, nec eſt irregularis, p.3. Alleg.51.n.4.pag.61.

Homicidium affert nocumentum irreparabile, quia tollit vitam humanã, quæ ex bonis temporalibus ſummum eſt, p.3. Alleg 51.n.16.pag.65.

Homicidium verum committi dicitur ſi occidatur fœtus poſtquam eſt animatus, p.3. Alleg.51.n.140. pag 94.

Homo natus ad labores, p.1.tit.2.gloſ.2. n.21.pag.97.

Homines vndecunque naſcantur ſi parentum vitia non ſectentur, & Deum rectè colant, honeſti, & ſalui erunt, p.1.tit.2.gloſ.17.n.15.pag.200.

Hominum ſepulchra ſupra altaria non ſunt erigenda, p.2. Alleg.27.num.27. pag. 204.

Honestas in veſtium colore maxime requiritur, p.2.Alleg.9.n.9.pag.58.

Honeſtas veſtium clericalium ponderabitur ex conſuetudine, & vſu vniuſcuiuſque regionis, ibid.n.2.pag.57.

Hone-

Index rerum, & verborum

Honeſtas debet eſſe in habitu Epiſcopi, vt non ſint veſtes inciſæ, aut diuerſo colore, p.1.tit.2.gloſ.7 n.2.pag.133.

HONORIS, ſeu poteſtatis nonnulli gradus inter ipſos Epiſcopos à tempore Apoſtolorum diſtinċte reperiuntur, per quos alij alijs Superiores efficiuntur, p.1.tit.1.cap.6.n.2.pag.50.

Honorare melius eſt, quàm honorari, & amare, quàm amari, p.2. Alleg 45.n.18. pag. 421.

Honor non cultu veſtium, non equorum fauſtu, non amplis ædificijs, ſed grauitate morum, & actuum honeſtate cognoſcitur, p.1.tit.2.glo.7. num.10. pag. 135.

Honori reuerentia debetur, non diuitijs, & veſtibus, ibid.n.15.pag.136.

HORA pro Sacrorum Ordinum collatione, quæ ſit, oſtenditur p.2.Allegat.14. n.14.pag.93.

HOSPITALIA appellatione beneficij nō comprehenduntur, nec veniunt ſub diſpoſitione regulæ nonæ Cancellariæ, p.3.Alleg.57.n.148.pag.254.

Hoſpitalia laicorum Epiſcopi tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati ius habēt viſitandi, non obſtante quauis exemptione, & immunitate, p.3.Alleg.73.n.3. pag.429. & Alleg.75.n.2.pag.448.

Hoſpitale nouiter fundatum ipſo fundatore ſuperſtite viſitari non poteſt, niſi habeat formam Eccleſiæ, aut ſit fundatum auctoritate Epiſcopi, p. 3. Alleg. 75.n.3.pag 448.

Hoſpitale, quod habet formam Eccleſiæ, vel altare pro Miſſarum celebratione, ſi eſt fundatum auctoritate Epiſcopi, dicitur locus religioſus, & pius, p. 3. Alleg.75.n.4.pag.448.

Hoſpitale quando præſumatur Epiſcopi auctoritate fundatum, p. 3. Alleg. 75. n.5.pag.449.

Hoſpitalia erecta ſine Epiſcopi auctoritate videri poſſunt per ipſum vtrum omnia procedant ſecundum mentem teſtatoris, p.3. Alleg.75.n.7.pag 449.

Hoſpitalia, quæ ſub immediata Regum fuerint protectione, Epiſcopi viſitare non poſſunt, p.3. Allegat.75. num.16. pag. 451.

Hoſpitale magnum Vlixbonen. toto orbe eſt celeberrimum, p. 3. Allegat 75. n 18.pag.451.

Hoſpitalia ſine Epiſcopi auctoritate inſtituta pia ſunt, p. 3. Alleg 75.n.27 p.453.

Hoſpitalia Epiſcopi auctoritate inſtituta beneficio reſtitutionis in integrū gaudent, p.3.Alleg.75.n.36. pag.457.

Hoſpitalia, quæ ſine auctoritate Epiſcopi inſtituuntur an gaudeant priuilegio reſtitutionis in integrum? p.3.Alleg.75. n.38.pag.457.n.42.pag.458.

Hoſpitalia Epiſcopi auctoritate inſtituta gaudent immunitate eccleſiaſtica, p 3. Alleg.75 n.56.pag.464.

Hoſpitalia data in titulum, vel adminiſtrationem, ſi habeant beneficia annexa, aut reditus, vel prouentus eccleſiaſticos, tenentur ſoluere Seminario, p.3.Alleg.77.n.6. pag.478.

Hoſpitalia, quæ adminiſtrantur à laicis, & in quibus ſunt bona laicorum, quæ data non ſunt in titulum, commendā, ſeu adminiſtrationem, non ſoluunt Seminario, p.3.Alleg.77.n.8.pag.479.

Hoſpitale vnius diœceſis habens beneficium annexum, quod eſt alterius diœceſis, tenetur contribuere pro rata fructuum beneficij annexi Seminario, quod eſt in diœceſi, in qua ſitum eſt beneficium, p.3.Alleg.77.n.9 pag.479.

Hoſpitalia, quæ conferuntur in titulum beneficij intra ſex menſes ab Epiſcopo ſunt conferenda, ſi ad eum ſpectat collatio, p.3.Alleg.58.n.4. pag.277.

Hoſpitalia quando teneantur ad charitatiuum ſubſidium, p.3.Alleg.87.nu.55. pag. 561.

HOSPITALITATEM vt Epiſcopus populo exhortetur debet prius ipſe ſeruare, p.1.tit.2.gloſ.9.n.5.pag.151.

Hoſpitalitatis opus curare maxime debet Epiſcopus, vt diligenter & fideliter adminiſtretur, p.3.Alleg.75.n.1.pag.447.

Hoſpitalitas laudanda, & amplectenda, & amanda, quia *Deum* meretur recipere, ibid.n.2.pag.150.

Hoſpitalitas vſque adeo in Eccleſiaſticis eſt neceſſaria, vt ſi ab ea inueniantur alieni, iure prohibeantur ordinari, ibid. n.6.pag.152.

Hoſpitalitatis, & beneficentiæ laus in Prælato præcipue præfulgere debet, ibid.

ibid. num. 20. pag. 157.
Hoſpitalitatis, eleemoſynæ, & cuiuſque beneficij meritũ potius in animæ alacritate conſiſtit, quàm in doni magnitudine, ibid. n.23. pag 158.
Hvmilis an ſit ille, qui ſuperni numinis arbitrio, vt debeat præeſſe intelligir, & tamen ex humilitate præeſſe cõtemnit, p. 1. tit. 2. gloſ. 2. n. 25. pag 99.
Humilitas ſola eſt officij Sacerdotalis erectio, p. 1. tit. 2 gloſ. 13. n. 8. pag. 183.
Humilitas eſt cuſtos pudicitiæ, mater patientiæ, ac virtutum bonum quoddam, & ſtabile fundamentum, ibid. n. 9.
Humilitas tutiſſimus eſt omnium virtutum theſaurus, ibid. n. 10. pag. 183.

I

S. Iacobvs cum in Hiſpaniam appropinquauit primã Fidei plantationẽ in Galleciæ prouincia fecit, quã poſtea poſt obitum ſuum ad ſui corporis depoſitionem elegit, p. 1. tit. 3. cap. 8. num. 27. Referuntur doctores de eius aduentu in Hiſpaniam atteſtantes, ibid. n. 29. Venit tribus aut quatuor annis poſt Chriſti paſſionem antequã cæteri Apoſtoli diuiderentur, ibid. n. 31. Ad Irienſem portum in Galetia primùm appulit, ibiq; inſtituit S. Petrum primum Brachatenſem Epiſcopũ ibid. n. 32. Ad Hieroſolymã rediens ibi palmã martyrij conſequutus fuit anno 44. quo etiam B. Petrus, quem primum Bracharæ Epiſcopũ relinquerat, paſſus eſt, ibid. num. 33. Eius martyrij dies 25. Martij fuit, quo & Chriſtus carnem humanam ſuſcepit, & paſſus eſt, & ideo transfertur in diem 25. Iulij, quia illo inuentum fuit eius corpus, ibid. num. 35.
Ianitor, ſeu Officialis turbam arcendo non ex deliberatione Clericum percutiens poteſt abſolui per Epiſcopum, p. 2. Alleg. 41. n. 22. pag. 381.
Ieiunij vtilitates referuntur p. 1. tit. 2. gloſ. 5. n. 8. pag. 122.
Ieiunium neminem reddit debilem, ibid. n. 9. pag. 122.
Iesvatorvm Congregatio Mendicantiũ Ordinibus annumerata fuit per Piũ V. p. 3. Alleg. 77. n. 20. pag. 480.
Ignorantia eſt mater omnium errorũ, p. 2. Alleg. 46. n. 4. pag. 416.
Ignorantiam qui allegat eam debet probare, p. 2. Alleg. 48. n. 6. pag. 422.
Ignorantia potius præſumitur, quàm ſcientia, p. 3. Alleg. 73. num. 135. pag. 412.
Immemorialis temporis probatio quãdo fit per ſcripturas, & inſtrumenta centum requiruntur anni, ſi vero per teſtes ſufficiunt ſexaginta, p. 3. Alleg. 72. n. 38. pag. 395.
Immemoriale tempus vt poſſint teſtes probare debent eſſe ſaltem ætatis 54. annorum, ibid. n. 37.
Immemorialis per teſtes nõ dicitur ſufficienter articulata, ſi teſtes non dicant quod non audierunt, nec viderunt cõtrarium, ibid. n. 39.
Immvnitate Eccleſiaſtica non gaudet qui exiſtens in loco ſacro alium extra illum exiſtentem percuſſerit, p. 2. Alleg. 28. n. 27. pag. 122.
Illegitimvs non poteſt eligi, nec præſentari, p. 3. Alleg. 72. n. 83. pag. 402.
Illegitimum poteſt Epiſcopus diſpenſando promouere ad Ordines minores, & ad beneficium ſimplex, p. 2. Alleg. 45. nu. 19. pag. 411.
Illegitimum an poſſit Epiſcopus promouere ad beneficium, quod non iure cõmuni, ſed ſtatuto, vel conſuetudine ſacrum Ordinem requirit, ibid. n. 21. pag. 411.
Illegitimos ad Canonicatus Eccleſiarum Collegiatarum poteſt Epiſcopus promouere, ibid. n. 22. pag. 411.
Illegitimos ad dimidias portiones, ſeu inferiora beneficia Eccleſiæ Cathedralis poteſt Epiſcopus promouere, ibi. n. 23. pag. 412.
Illegitimum ad beneficium ſimplex, cui eſt annexa acceſſorie parochialis, poteſt Epiſcopus promouere, ibid. num. 24. pag. 412.
Illegitimus non poteſt diſpenſari ab Epiſcopo ſuper pluralitate beneficiorum ſimplicium, ibid. n. 28. pag. 413.
Illegitimum ad beneficia requirentia ſacrum Ordinem non poteſt Epiſcopus promouere, ibid. n. 30. pag. 413.
Ille-

Illegitimũ ad Canonicatus Eccleſiæ Cathedralis an poſſit Epiſcopus promouere? ibid. à n. 31. pag. 413.

Illiteratvs in Epiſcopum promotus ab Epiſcopatu eſt remouẽdus, p. 2. Alleg. 1. n. 14. pag. 7.

Illiterati penitus non poſſunt fiere clerici p. 2. Alleg. 46. n. 5. pag. 416.

Illiteratus comparatur cæco, p. 2. Alleg. 46. n. 6. pag. 416.

Illiteratus eſt nullus in Eccleſia Dei, nec in ea placere poteſt, p. 2. Alleg. 46. num. 7.

Illiteratum poteſt Epiſcopus ad Ordines promouere, ſi aliquod principium grãmatices habeat, p. 2. Alleg. 46. n. 13. pag. 417.

Illiteratus aſinus nuncupari ſolet, & non venit appellatione hominum, p. 2. Alleg. 46. n. 8. pag. 416.

Illiteratus eſt magis odioſus, quàm homicidia, p. 2. Alleg. 46. n. 9. pag. 416.

Illiteratus dicitur, qui prima grammaticæ rudimenta non didicit, p. 2. Alleg. 46. num. 9.

Illiteraturæ defectus eſt omnino indiſpẽſabilis, p. 2. Allegat. 46. num. 11. pag. 416.

Illiteratus eſt irregularis, p. 2. Alleg. 46. n. 10. pag. 416.

Illiterato penitus facta beneficij collatio eſt inualida, & irrita, p. 3. Alleg. 63. n. 1. pag. 328.

Illiterati ſunt incapaces beneficiorum, p. 3. Alleg. 63. n. 2. pag. 328.

Illiterato ſed non penitus facta beneficij collatio non eſt ipſo iure irrita, tenetur enim ſub peccato mortali ediſcere, vel illud remittere, aut renuntiare, p. 3. Alleg. 63. n. 3. pag 328.

Illiterati, qui aliàs honeſtę vitę ſunt, quoad obtenta beneficia ob cauſam tolerari poſſunt, p. 3. Alleg. 63. nu. 5. pag. 329.

Illiteratis poſſunt Epiſcopi tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati coadiutores dare, & aſſignare eis partem fructuum pro ſufficienti victu, p. 3. Alleg. 63. n. 6. pag. 329.

Illiteratis coadiutores dare non poteſt vicarius ex generali commiſſione, p. 3. Alleg. 63. n. 7.

Illiterato tonſuram conferens Epiſcopus ab eius collatione per annum ſuſpenditur, p. 3. Alleg. 111. n. 6. pag. 709.

Illvstres & perſonæ egregiæ appellantur Epiſcopi, p. 1. tit. 1. cap. 2. n. 12. pag. 15.

Impedientes eos, qui victualia, & alia neceſſaria Romam conuehant excomminicatur in Bulla Cœnæ Domini, p. 3. Alleg. 50. n. 65. pag. 17.

Impedimentvm omne cenſetur ſublatũ, ſi Epiſcopus illud non ignorans ordines contulerit, p. 2. Alleg. 18. nu. 8. pag. 112.

Impedimentum legitimum habens propter quod excommunicatus nõ poteſt Summum Pontificem adire ſine periculo vitæ, poteſt ab Epiſcopo abſolui p. 2. Alleg. 41. n 6. pag. 379.

Impedimentum iuſtum habet is, qui ire non poteſt, licet mittere valeat pro abſolutione, p. 2. Alleg. 41. num. 7. pag. 379.

Impedimentum iuſtum quoad hoc cenſetur habere, qui curam animarum, vel filios, aut vxorem habet, timetq; ob ſuam abſentiam damnum notabile accepturos, p. 2. Alleg. 41. num. 8. pag. 379.

Impedimẽtum publicæ honeſtatis vſque ad quartum gradum extenditur, p. 3. Alleg. 51. n. 174. pag. 102.

Impedimentum publicæ honeſtatis quãdo ſimul concurrit cum impedimento affinitatis vtrunque explicite, vel ſaltẽ implicite in petitione explicandum eſt p. 3. Alleg. 51. nu. 176. pag. 102.

Impedimentum publicæ honeſtatis non oritur ex matrimonio rato amentium, vel puerorum, p. 3. Alleg. 51. nu. 178. pag. 103.

Impedimentum publicæ honeſtatatis nõ oritur ex matrimonio celebrato ſub conditione de futuro, antequam adimpleatur conditio, p. 3. Alleg. 51. n. 180. pag. 103.

Impedientes eos, qui victualia & alia neceſſaria Romam conueunt, excommunicantur, p. 3. Alleg. 50. nu. 65. pag. 17.

Impedimenta falſa denuntians vt matrimonium impediat, arbitraria pœna punitur, p. 2. Alleg. 32. n. 24. pag. 265.

k Im-

Impedimentum aliquod cognoſcens inter volentes contrahere, etiamſi occultum ſit, vel acceptum ſub ſecreto, aut auditum ab alijs, vi denunciationum tenetur manifeſtare, ibid. n. 25.

Impedimentum aliquod occultum cognoſcens, itaut ſolus ipſe nouerit, præcipue ſi naſcitur ex infamia, aut peccato, vel cum graui ſuo incommodo, aut aliorum ſcandalo non tenetur detegere, ibid. n. n. 26. pag. 266.

Impedito non currit tempus, p. 3. Alleg. 72. n. 139. pag. 413.

Impedimentum publicæ honeſtatis ex ſponſalibus validis & certis oritur in primo gradu, p. 3. Alleg. 51. nu. 182. pag. 103.

Impedimentum publicæ honeſtatis non inducitur quando aliquis ficte conſentit, p. 3. Alleg. 51. nu. 183. pag. 103.

Impedimentum nullũ ex ſponſalibus aut matrimonijs metu aut errore perſonæ naſcitur, p. 3. Allegat. 51. num. 184. pag. 103.

Impedimentum publicæ honeſtatis non oritur ex ſponſalibus conditionatis ante aduentum conditionis, p. 3. Alleg. 51. nu. 185. pag. 104.

Impedimentum publicæ honeſtatis non oritur ex ſponſalibus contractis a parẽtibus nomine filiorum ſine eorum cõſenſu, p. 3. Alleg. 51. nu. 186. pag. 104.

Impedimentum publicæ honeſtatis oritur ex ſponſalibus quacunque ratione irritis, quando ipſa publica ſunt, & nullitas occulta, p. 3. Alleg. 51. n. 187. pag. 104.

Impedimentum publicæ honeſtatis contractum ex ſponſalibus validis, & certis non ceſſat, quando ſponſalia diſſoluuntur mutuo contrahentium conſenſu, p. 3. Alleg. 51. nu. 188. pag. 104.

Imperator defenſor & aduocatus Eccleſiæ dicitur, p. 1. tit. 3. cap. 2. nu. 86. pag. 250.

Imperialis dignitas attenta ſua natura nõ fuit a ſummo Pont. ſed ab ipſo Deo mediante iure gentium, ibid. num. 87. pag. 250.

Imperium & principatus nihil aliud eſt præter merum laborem, p. 1. tit. 2. gloſ. 2. n. 3. pag. 92.

Imperij translatione à Summo Pont. facta ex tunc imperialis dignitas ab illo habetur, & inſtituta dicitur, p. 1. tit. 3. cap. 2. n. 88. pag. 250.

Imperium Germanicum poſt prædictam tranſlationem magis pendet à Summo Pont. quàm aliud quodlibet regnum, ibid. n. 89. pag. 250.

Imperium transferre in aliam gentem poteſt Summus Pont. ibid. n. 92.

Imperio vacante iuriſdictio, regimen, & diſpoſitio eius deuoluitur ad Summum Pont., ibid. n. 93. pag. 251.

Impudentia quid ſit, p. 1. tit. 2. gloſ. 8. n. 5. pag. 143.

Impunitas eſt incuriæ ſoboles, inſolentiæ mater, radix impudentiæ, & tranſgreſſionis nutrix, p. 1. tit. 2. gloſ. 12. num. 5. pag. 177.

Incarceratus iniuſte, ſemota quacunque conſuetudine in contrarium debet percipere diſtributiones quotidianas, p. 3. Alleg. 53. n. 178. pag. 154.

Incendiarii excommunicati & publicati non niſi à Papa abſolui poſſunt, p. 3. Alleg. 50. n. 89. pag. 24.

Incendiarius dicitur ille, qui malo animo auctoritate propria incendit aliena, p. 3. Alleg. 51. n. 73. pag. 78.

Incendiarius ad damna & intereſſe tenetur ſi fuerit lata culpa, p. 3. Alleg. 51. n. 76. pag. 78.

Incendiarius ad damna, & intereſſe tenetur, ſi incendium ex ſua nimia negligẽtia fiat, p. 3. Alleg. 51. n. 77. pag. 79.

Incendium à quibus in dubio emiſſum præſumatur, p. 3. Allegat. 51. num. 78. pag. 79.

Incendium cõnumeratur inter caſus fortuitos, p. 3. Alleg. 51. n. 74. pag. 78.

Incendium magnum, quo poſſunt Moniales è monaſterio egredi, tale debet eſſe, vt certum ſit, vel ſaltem probabile, quòd niſi Moniales omnes ſtatim à monaſterio exeant, omnes ſint ſimul morituræ, p. 3. Allegat. 102. num. 23. pag. 676. & ſeq.

Incompatibilitatem inducit cõmenda perpetua, p. 3. Alleg. 59. n. 4. pag 281.

Incorrigibilis à parte rei ille dicitur, qui ita obduratus in peccato perſeuerat, vt nullo modo velit ad correctionem.

ſtem perduci, p.3. Alleg.110.num.14. pag. 762.
Incorrigibilis ex iuris præſumptione, quãdo quis dicatur, ibid.n.15.pag.762.
Indumenta mollia animi mollitiem indicant, p.1.tit.2.gloſ.7.n.6.pag.134.
Industria perſonæ electa cenſetur cum ei delegantur cauſæ graues & arduæ, p.3. Alleg 84.n.12.pag.529.
Induſtria perſonæ quando eſt electa non poteſt quis mandare alicui vices ſuas, ibid.n.13.pag.530.
Indulgentia eſt remiſſio pœnæ temporalis debitæ pro peccatis actualibus iam dimiſſis, conceſſa homini exiſtenti in gratia à Prælato per applicationem theſauri eccleſiaſtici, p.3. Alleg.88.n.1. pag. 563.
Indulgentia plenaria eſt illa, qua remittitur tota pœna, p.3. Allegat.88.num.2. pag. 563.
Indulgentia temporalis dicitur illa, qua non remittitur tota pœna, ſed eius tantum pars relaxatur, p.3. Alleg.88 n.3. pag. 563.
Indulgentiæ carena, quadragena, & ſeptena, quæ ſint, p.3. Alleg.88.n.4.p.563.
Indulgentias concedendi poteſtas eſt iuriſdictionis, & non Ordinis, p.3. Allegat.88.n 6.pag.563.
Indulgentias temporales poteſt concedere Epiſcopus etiam non conſecratus, aut ordinatus, dummodo ſit electus, & confirmatus, p. 3. Allegat. 88. num.7. pag 564.
Indulgentias concedendi poteſtas penes Papam eſt iure diuino à Deo proxime accepta, penes Epiſcopos vero eſt iure communi & ordinario, p.3. Alleg.88. n.8.pag.564.
Indulgentias plenarias concedendi poteſtas à Papa eſt delegabilis, p. 3. Alleg. 88.n.9 pag 564.
Indulgentias temporales concedendi poteſtatem Epiſcopus non ſolum ſuo Vicario, verum etiam Clerico demandare poteſt, p 3. Alleg.88.n 10.pag.564.
Indulgentias non poteſt concedere Epiſcopus excommunicatus, denunciatus, ſeu vitandus, p.3. Allegat 88.num. 12. pag. 564.
Indulgentias valide, ac ſine peccato ſecluſo ſcandalo non præuiſo concedit Epiſcopus dum in mortali peccato exiſtit, p.3. Alleg.88.n.13.pag.564.
Indulgentiæ temporales, quas Epiſcopus concedere poteſt, quæ ſint, p.3. Alleg. 88.n 14.pag.565.
Indulgentias concedere eſt voluntariæ iuriſdictionis, p.3. Allegat.88.num.16. pag. 565.
Indulgentias pleniſſimas peccatorum ſolus Papa concedit, p.3. Alleg.50.n.46. pag. 14.
Indulgentias iure proprio nullus inferior Epiſcopo poteſt concedere, p.3. Alleg. 88.n.17.pag.565.
Indulgentias concedit Epiſcopo inferior ex conſuetudine, etiamſi non ſit Preſbyter, p.3. Alleg.88.n.18.pag.565.
Indulgentiæ conceſſæ ab Epiſcopo, vel Archiepiſcopo, ſi exceſſerint numerũ taxatũ in cap. cum ex eo, de pœnitent. an valeant? p 3. Allegat.88. num. 22. pag. 566.
Indulgentias Epiſcopus cõcedere tantum poteſt ſubditis ſuis, p.3. Alleg.88.n.23. pag. 566.
Indulgentias pro mortuis non poteſt Epiſcopus concedere, p.3. Alleg.88.nu.24. pag. 566.
Indulgentias ab alio Epiſcopo conceſſas lucrantur exteri de proprij licẽtia, p.3. Alleg.88.n.25.pag.566.
Indulgentijs, quas alijs conceſſit, frui, & gaudere poteſt Epiſcopus, p.3. Alleg.88. n.28.pag.567.
Indulgentias prætextu generalis cõmiſſionis Vicarius Epiſcopi generalis concedere nequit, p.3. Alleg.54.n.90.p.179.
Inebriari aliquem cogẽs qualiter peccet, oſtenditur p.1. tit.2.gloſ.11. nu.3. pag. 171.
Inebriari ſolitus ſacris Ordinibus inſigniri non poteſt, p.2. Alleg.28.nu.11. pag. 216.
Infamare ſenemo debet, p.3. Alleg.96. n.46.pag.628.
Infamia iuris dicitur quando ipſo iure Canonico, vel Ciuili imponitur infamiæ pœna, p.2. Alleg.43.n.1.pag.397.
Infamia ſi prætendatur incurſa per ſententiam de illa debet conſtare, nec ſufficeret ſi teſtibus probaretur latã fuiſſe,

Digitized by Google

p.2.Alleg.43.n.16.pag.398.
Infamia facti dicitur, cum quis eſt notatus de aliquo crimine apud bonos, & graues Viros, p.2. All.43.n.17.pag.399.
Infamia iuris de iure poteſt eſſe occulta, non ſic infamia facti, p.2. Allegat.43. n.18.pag.399.
Infamia iuris non ſolum impedit præfici, ſed etiam remoueri facit à dignitatibus habitis; infamia vero facti repellit tantùm ab obtentis, p.2.Alleg.43.nu.19. pag. 399.
Infamia iuris per Principem aboleri poteſt, non ſic infamia facti, p.2. Alleg. 43.n.20.pag 399.
Infamia facti cõtrario facto tollitur, p.2. Alleg.43.n.21.pag.399.
Infamiæ nota laborant pœnitẽtes ſolemniter, p.2.Alleg.43.n.6.pag.397.
Infames de iure Ciuili regulariter ſunt etiam infames de iure Canonico, niſi expreſſe ius Canonicum illam infamiã aboleat, p.2.Alleg 43.n.2 pag.397.
Infames ſunt hiſtriones, buffones, ac ludentes in ſcenis, p.2.Alleg.43.num.10. pag. 398.
Infames iuris vt patiantur eoſdem effectus, quos ipſamet infamia parere ſolet, oportet quod ſint de crimine in iudicio confeſſi, vel conuicti, p.2.Alleg. 43.n.13.pag.398.
Infames iuris & facti qui ſint, p.2.Alleg. 43.n.25.26.27. & 28. pag.400.
Infames tam viris, quàm facti irregulares ſunt, & Ordines eccleſiaſticos ſuſcipere prohibẽtur, p.2.Alleg.43.n.29. pag. 400.
Infamis efficitur, & inhabilis ad Ordines ſuſcipiendos condemnatus actione furti, p.2.Alleg.43.n.5.pag.397.
Infamis vt quis dicatur infamia iuris, requiritur ſententia declaratoria de crimine famoſo, quod infamet, p.2.Alleg. 43.n.14.pag.398.
Infames ad beneficia eligi, ſeu præſentari non poſſunt, p.2.All.72.n.100.p 404.
INFERIORES Epiſcopo habentes ius cõferendi, non poſſunt facere concurſum, p.3.Alleg.60.n.40.pag.299. niſi exempti ſint, & habeant proprium diſtrictum, & Epiſcopalem iuriſdictionem, ibid.n.42.
Inferiores Epiſcopo poſſunt ex præſcriptione, conſuetudine, vel priuilegio quærere facultatem cognoſcendi de cauſis matrimonialibus, p.3.Alleg.84. n.5.pag.528.
Inferiores Ordinarij etiam exempti, & immediate Sedi Apoſt. ſubiecti nõ poſſunt excommunicationes pro rebus deperditis dare, p.3. Allegat.96.num.12. pag. 620.
Inferior ab Epiſcopo quando poſſit Clericum percutientem ab excommunicatione abſoluere? p.2.Alleg.41.nu.32. pag. 383.
INFANTES diſcretione carentes abſque peccato mort. admitti poſſunt ad clauſtra Monialium, p.3.Alleg.102.nu.32. pag. 689.
Infans ſi conſecretur Epiſcopus recipit characterem, p.2.Alleg. 1.n.19.pag.9.
Infanti tonſuram conferens quam pœnã incurrat, p.2.Alleg.16.n.7.pag.101.
Infantes expoſiti, vide Expoſiti infantes.
INFIRMVS, qui perſonaliter diuinis officijs adeſſe non poteſt quotidianas percipit diſtributiones, p. 3. Allegat. 52. n.166. pag.151. quod quomodo intelligatur, vide n.167. cum ſeq. pag.152.
INFIRMITAS eſt cauſa reſignandi beneficium coram Ordinario, p 3.Alleg.60. n.33.pag.364.
Infirmitas lepræ, cuius occaſione Moniales poſſunt è monaſterio egredi, poteſt etiam extendi ad quamuis infirmitatẽ adeo contagioſam, quod ſi ipſius radix foris non eijciatur, citò omnes ipſius monaſterij ſorores interficiet, p.3. Alleg.102.n.24.pag.677.
INFORMATIO de genere nunquam præſtat exceptionem rei iudicatæ, p.1.tit.2. gloſ.17.n.39.pag.207.
Informationes pro nouitijs volentibus profiteri quomodo ſint faciendæ, p.3. Alleg 101.n.41.pag 663.
INFIDELIS vt incapax præſentari non poteſt ad beneficium, p.3. Allegat.72. n.80.pag.402.
Infideles ſubijciuntur Summo Pont. etiã quoad poteſtatem temporalem gubernatiuam, quatenus opus fuerit ad defenſionem Eccleſiæ, & ad expediendã prædicationem Euangelicam, p.1.tit.3.

cap.

cap. 2. num. 32. pag. 235.
Infideles immediate ab ipſa natura poteſtatem ſupremam ciuilem habent, itaut per eam gubernari poſſint ſuo modo in ordine ad propriam conſeruationem, ibid. nu. 36. pag. 236.
Infideles non poteſt Summus Pont. debellare pro eo quod eum recognoſcere nolint in dominum ſuum, & totius Orbis temporalem, ibid. n. 38.
Infidelium terras inter Reges Portugaliç, & Caſtellæ optimo iure potuit diuidere Summus Pont. Alexander VI. ſub ea conditione, vt in conuerſionem prædictorum infideliũ tenerentur mittere prædicatores Fidei, ibid. n. 41.
Infideles quantumuis ſceleratos non poterit Summus Pont. aut quilibet alius Princeps fidelis, vtpote ipſius imperio non ſubiectos priuare ſua ipſorum poteſtate ciuili publica, & dominio rerũ ſuarum, ibid. n. 40. pag. 237.
Inhabilitas procedens de iure diuino ſuppleri non poteſt, p. 2. Alleg. 2. n. 11. pag. 15.
Inhabilis quis iudicandus eſt ad beneficia ſi talis reperiatur tempore præſentationis, nec prodeſt habilitas ſi ſuperueniat, p. 3. Alleg. 72. n. 104. pag. 405.
Inhabiles ad teſtimonium ferendum vi monitorij tenentur reuelare, p. 3. Alleg. 96. n. 62. pag. 632.
Inimicitias capitales etiam ſua culpa contrahens propter quas non valet Romã adire, poteſt ab excommunicatione pro violenta manuum iniectione in Clericos per Epiſcopum abſolui, Alleg. 41. n. 9. pag. 379. p. 2.
Inimicitiæ capitales quæ dicantur, ibid. num. 10.
Inimicitia capitalis oritur ex lite ſuper omnibus bonis, vel maiori illorũ parte, ibid. n. 11. pag. 380.
Inimicitiam capitalem inducit accuſatio criminalis, ibid. n. 12.
Inimicitiam capitalẽ inducit ſtatus quæſtio, ibid. n. 13. pag. 380.
Inimicitiæ graues quando legitimæ ſint cauſæ propter quas quis reſidere non teneatur in Parochiali, oſtenditur p. 3. Alleg 53 n. 89. pag 138.
Inimicitias in Epiſcopatu ortas debet Epiſcopus componere, p. 3. Alleg. 79. nu. 1. pag. 492. & ſeq.
Iniurias, ſeu violentias eſſe manifeſtas dum non conſtiterit, non poterunt Conſeruatores inhibere iudicibus Ordinarijs ne in illis procedant, p. 3. Alleg. 106. n. 26. pag. 732.
Inops Clericum percutiens quando poſſit ab excommunicatione per Epiſcopum abſolui, p. 2. Allegat. 41. num. 13. pag. 381.
Inquiſitores Apoſtolici, aut eorum Vicarij, ſiue Commiſſarij in foro conſcientiæ abſoluere non poſſunt occultos hæreticos virtute Extrauag. Clementis VII. p. 2. Alleg. 40. n. 26. p. 368.
Inquiſitoribus Apoſtolicis ſolum in Extrauag. Clementis VII. tribuitur poteſtas, vt poſſint in ſuo auditorio hæreticos accipere ad ſecretam abiurationem, & ſecretas quoque pœnitentias, p. 2. Alleg. 40. n. 27. pag. 369.
Inquiſitores Apoſtolici an hodie extante reuocatione facta per proceſſum Bullæ in Cœna Domini poſſint abſoluere ab hæreſi in foro conſcientiæ? p. 2. Alleg. 40. n. 28. pag. 369.
Inquiſitores contra hæreticam prauitatẽ in foro exteriori abſoluere poſſunt quoſcunque hæreticos, credentes, fautores &c. non obſtante cuiuſlibet Canonis, Concilij, aut proceſſus Bullæ in Cœna Domini decreto, p. 2. Alleg. 40. n. 36 pag 373.
Inquiſitores ſunt viri grauiſſimi, & ęquiſſimi, ac prudentiſſimi, p. 2. Alleg 40. n. 37. pag. 374.
Inquiſitores pœnis, & cenſuris contra inobedientes procedere poſſunt, p. 2. Alleg. 40. n. 51. pag. 376.
Inquiſitores ſi alicui crimen hæreſis falſo imponant, & innocentes infament, in excommunicationẽ Papalem incidunt, p. 3. Alleg. 50. n. 95. pag. 25.
Inquiſitionis officium impedientes, vel perturbantes incidunt in excommunicationẽ Papalem, p. 3. Alleg. 50 n. 121. pag. 32.
Inquiſitores contra hæreticam prauitatẽ priuatiue cognoſcunt de blaſphemijs hæreticalibus, & contra conſuetum blaſphemare, & monitum blaſphema-

Digitized by Google

re non ceſſantem, p 3. Alleg. 51. n. 89. pag. 81.

Inquiſitores contra hæreticam prauitatẽ habent auctoritatẽ, & ius inquirendi contra diuinantes, & ſortilegos, quotieſcunque aliqua admiſcent, quæ hæreſim ſapiunt, p. 3. Alleg. 51. nu. 124. pag. 91.

Inquiſitoris officium à reſidentia Parochialis non excuſat, p. 3. Alleg. 53. n. 87. pag. 138.

Inquiſitores cõtra hæreticam prauitatem habentur in ſuis præbendis, & dignitatibus pro præſentibus, & reſidentibus, non tamen in beneficijs curã animarum habentibus, p. 3. Allegat. 53. n. 156. pag. 150.

Inquiſitores non poſſunt libros damnatos legere, niſi eis ab Apoſtolica Sede, vel per Sacram Congregationem Inquiſitionis fiat facultas, p. 3. Alleg. 90. n. 8 pag. 572.

Inquiſitores omnes hæreticæ prauitatis poſſunt procedere, & ſeuere animaduertere in Regulares, qui perſonas ad inhoneſta perpetranda in actu Confeſſionis Sacramentalis induxerint, p. 3. Alleg. 105. n. 60.

Inquiſitores contra hæreticam prauitatẽ poſſunt familiam armatam tenere, p. 3. Alleg. 107. n. 6. pag. 748.

Inquiſitores contra hæreticam prauitatẽ nõ poſſunt cognoſcere de cauſa hæreſis Epiſcoporum, p. 3. Allegat. 112. n. 14. pag. 780.

Instantia in Curia Romana nunquam extinguitur niſi per ſententiam, p. 3. Alleg 81. n. 11. pag 508.

Interstitia temporum inter vnum, & alterum Ordinem minorem, quæ debeant concurrere, p. 2. Alleg. 11. n. 14. pag 69.

Interſtitijs temporum ſeruatis Ordines ſunt conferendi, & quare, p. 2. Alleg. 18. n. 1. pag. 111.

Interſtitijs diſpenſare poſſunt Abbates cũ ſuis ſubditis, quibus Primam tonſurã, & minores Ordines poſſunt conferre, ibid. nu 3.

Interſtitijs cum ordinãdis poteſt Epiſcopus diſpenſare data aliqua legitima cauſa, ibid. n. 4. pag. 112.

Interſtitijs poſſunt diſpenſare Capitulum Sede vacante, & eius Vicarius, ibid. num. 6.

Interſtitijs cum ordinando diſpẽſare cenſetur Epiſcopus, ſi illum ad Ordines aſſumat, ſciens non elapſum anni curriculum, ibid. n. 7. pag. 112.

Interſtitijs cum religioſo diſpenſare poteſt Epiſcopus, ibid. n. 10. pag. 113.

Interſtitijs non ſeruans Epiſcopus ordinans ſubditum nullam pœnam incurrit, ibid. nu. 11.

Interſtitijs non ſeruatis Ordines recipiẽs peccat, ſi faciat abſque licentia Epiſcopi, ibid. n. 12. pag. 113.

Institutio proprie per quam præſentatus à patrono inſtituitur, dicitur trãſlatio iuris non libera à Superiore facta, ex qua plenum ius datur inſtituto, p. 3. Alleg. 72. n. 1. pag. 390.

Inſtitutio, vt obtineatur requiruntur beneficij vacatio, exiſtentia iuriſpatronatus, habilitas præſentati, & præſentatio facta in tempore, p. 3. Alleg. 72. num. 2. pag. 390.

Inſtitutio, ac inſtituere in beneficijs quibus modis accipiatur in iure, p. 2. Alleg. 72. n. 172. pag 419.

Inſtitutio pro inueſtitura, ſeu miſſione in corporalem beneficij poſſeſſionem accipitur, p. 3. Alleg. 72. n. 173. pag. 419.

Inſtitutio eſt conceſſio Eccleſiæ, ſeu beneficij auctoritate legitima Epiſcopi, vel alterius Ordinarij facta ei, qui eſt à patrono nominatus, & oblatus, p. 3. Alleg. 72. n. 174. pag 420.

Inſtitutio dicitur tranſlatio iuris non libera à Superiore facta, ex qua plenum ius datur inſtituto, p. 3. Alleg. 72. n. 175. pag 420.

Inſtituendi facultas poteſt ab Epiſcopo, ſpecialiter delegari, etiam ante vacationem, p. 3. Alleg. 72. n. 178. pag. 420.

Inſtitutionis nullitas non inficit præſentationem factam per patronos, p. 3. Alleg. 72. n. 180. pag. 420.

Inſtitutio authorizabilis præſcriptione acquiri poteſt, p. 3. Alleg. 72. num. 185. pag. 421.

Inſtitutio quod ſpectet ad inferiorem de conſenſu Epiſcopi, poteſt in ipſa fundatione conditio apponi, p. 3 Alleg. 72. num.

num. 187. pag. 421.
Inſtitutio eſt actus extraiudicialis, & poteſt fieri die feriato, atque extra territorium, & diœceſim, p.3. Allegat.72. n.195. pag.424.
Inſtitutio pertinet ad Religioſos in Eccleſijs, quæ pleno iure eis ſubijciuntur, ibid. n.188. pag.422.
Interamnensis prouincia, in Regno Portugaliæ, ita appellata, quæ Durio & Minio fluminibus intercluditur, loci amœnitate celebertima, p.1.tit.3.cap.8.n.3.
Interdictus non poteſt præſentari ad beneficiũ, p.3. Alleg.72.n.99.pag.404.
Interdici non poteſt ciuitas à Sacris ob debitum pecuniarium domini, vel officialium, aut priuatarum perſonarum ſine ſpeciali Papæ conſenſu, p.3 Alleg. 50.n.41.pag.14.
Interdicto loco qui celebrare cogunt in excommunicationem Papalem incidunt, ibid.n.101.pag.27.
Interdictus iniuſte, vel nulliter ab ingreſſu Eccleſiæ recuperat quotidianas diſtributiones, conſtito de iniuſtitia, vel nullitate, p.3. Alleg.53.n.176.pag.153.
Interdicta relaxare non poteſt Vicarius generalis, niſi ſpeciali mandato, p.3. Alleg 54.n.96.pag.180.
Interdicti tempore an Chriſma confici poſſit? p.2. Alleg.31. à n.22. pag.252.
Interdicti tempore Confirmationis Sacramentum conferri poteſt, ibid.n.23.
Interdicti tempore, & à perſonis interdictis matrimonium abſque peccato mortali contrahi non poteſt, p.2. Alleg.32. n.197.pag.303.
Interdicti tempore cõtrahi poſſunt ſponſalia, ibid.n.204.pag.304.
Interdicti tempore benedictiones matrimoniales fieri prohibẽtur, ibid. n.205.
Interdictum ad tempus an poſſit ſuſpendere Epiſcopus pro certa feſtiuitate, vel occaſione? p.2. Alleg.38.à n.1.pag 337.
Interdicti tempore ſi Minores Religioſi admittant in ſuis Eccleſijs Fratres tertij Ordinis ad audienda diuina officia in excommunicationem Papalem incidunt, p.3. Alleg.50.n 102.pag.28.
Interdictum Sedis Apoſt. violantes incidunt in excommunicationem Papalẽ, ibid. n.106.pag.29.
Interpretatio illa fieri debet quæ ſit fauorabilis augmento cultus diuini, p.3. Alleg 67.n.8.pag.353.
Invasorem occidens etiam ex odio, & cum intentione ſumendæ vindictæ, quando non poteſt aliter ſe defendere, non ſit irregularis, p.2. Alleg.39.n.56. pag. 355.
Inuaſorem licet occidere pro defendendis proprijs bonis, quando ſunt ordinata, vt media ad conſeruationem vitæ, p.2. Alleg.51.n.6.pag.62.
Inuaſorem licet occidere pro defenſione ſui honoris, vel integritate ſui corporis, ibid.nu.7.
Inventarium illarum rerum debet facere Epiſcopus, quas ipſe ex ipſius patrimonio comparauit tempore, quo Epiſcopatum conſequitur, p.3. Alleg. 114.nu.15.
Inuentus dicitur, qui fuit inuentus & captus, p.2. Alleg.12.n.16 pag.77.
Invocatio facta ad id, quod eſt dæmonis naturæ non ſapit hæreſim, p.3. Alleg.51.n.125.pag.91.
Ioannes Hurtado Dominicanus Archiepiſcopatum Toletanum ab Imp. Carolo V. ſibi oblatum lachrymis, ac omni denique conatu reiecit, p.1.tit.2. glo.2.n.24 pag.89.
Irregularis an fiat, ſuſpenſus à Pontificalibus in illis celebrando, p.2. Alleg. 6. nu.19. pag.43.
Irregularis ſit promotus ante legitimam ætatem, & in ſuſceptis Ordinibus miniſtrans, p.2. Alleg.16.nu.11.pag.102.
Irregularis, quia celebrauit in excommunicatione, poterit ab Epiſcopo diſpenſari, quando excommunicatio eſt occulta, licet celebratio ſit manifeſta, p.2. Alleg.39. nu.27. pag.350.
Irregularis occultus ob reiterationem Bapriſmi poteſt ab Epiſcopo diſpenſari, p.2. Alleg.39. nu.36. pag.351.
Irregularis occultus ob duos Sacros Ordines, vel Acolytum cum Subdiaconatu eodem die ſuſceptos, poteſt ab Epiſcopo diſpenſari p.2. Alleg.39. nu.37. pag. 352.
Irregularis ob adminiſtrationem in Ordinibus male ſuſceptis, ſi ſit occultus poteſt ab Epiſcopo diſpenſari, p.2. Alleg.

legat.39. num.41. pag. 352.
Irregularis ob exercitationem Ordinum, quos non habebat, poteſt diſpenſari ab Epiſcopo, vt exerceat ſuſceptos, ac alios ſuſcipiat, modo delictum ſit occultum, p.2. Alleg.39. nu.43. pag.352.
Irregularis efficitur quis homicidium committens tranſgrediendo moderamen inculpatæ tutelæ, p.2. Alleg.39. nu.55. pag.354.
Irregularis eſt illiteratus, p.2. Alleg. 46. nu 10. pag. 416.
Irregularitatem incurrit promotus per ſaltum, p.2. Alleg.47. nu.2. pag. 418.
Irregularitas bigamiæ vere ſolo iure Pontificio inducta, p.2. Alleg.49. nu.20. pag. 431.
Irregularitatem incurrit promotus ante legitimam ætatem aſcendendo ad altiores Ordines, p.2. Allegat.16.nu.13. pag. 103.
Irregularitatem contrahit, qui non expleto anno 24. aut in tempore interdicto, vel ſine titulo, vel ab alieno Epiſcopo, aut ſine dimiſſorijs, vel extra tempus ſtatutum, ſuſcepit Ordinem Presbyterij, p. 2. Allegat. 16. nu. 16. pag. 103.
Irregularitatem non incurrit celebrans ante legitimã ætatem bona fide, credens id ſibi licere; peccat tamen mortaliter celebrando ſciens ſe non habere legitimam ætatem, p.2. Alleg. 16. nu.21. pag.104. & nu.22. pag. 105.
Irregularis non fit defendens proximum vſque ad occiſionem, vel mutilationem aggreſſoris, p.3. Alleg.51. nu.10. pag. 63.
Irregularis non poteſt præſentari cum non valeat ad Ordines promoueri, & collatio ſeu prouiſio de beneficio illi facta ſit nulla, p.3. Alleg. 72. nu.82. pag. 402.
Irregularis quando fiat digito carens, p.2. Alleg.42. nu.18. pag.389. Et pollicis parte carens, ibid. nu.20. Et habens faciem deformem nu.25.
Irregularis non eſt digito illo carens, qui medius eſt, ibid. num. 21. nec digitos ſenos habens in manibus, ibid. nu.22. nec carens oculi ſiniſtri ſiue canonis virtute viſiua, ſi tanta polleat virtute in dextero, vt ſine deformi faciei conuerſione poſſit legere Canonẽ, nu.31. pag. 391.
Irregularitatem inducit naſi abſciſſio, ibid. nu.33. pag.391.
Irregularis eſt auribus carens propria culpa, aut notorij peccati cauſa, ibid. nu.39. pag. 391. Et podraga, vel ſcabie laborantes, ſi nimiam inducant deformitatem, ibid. nu.44. pag.392. Et paralyſi, vel apoplexia laborantes, n.45. pag. 392.
Irreprehensibilis eſſe conuenit, quos præeſſe neceſſe eſt corrigendis, p.1. tit.2 gloſ.3. nu. 4. pag. 103.
Irreprehenſibilis ideo requiritur Epiſcopus vt virtutes omnes in eo comprehendantur, ibid. nu.9. pag. 104.
Iudex eccleſiaſticus cognoſcit an ſcilicet habitus in quo clericus fuit repertus ſit conueniens, p.2. Allegat.12. num. 16. pag. 77.
Iudex eccleſiaſticus non tenetur ſtare proceſſui, & ſententiæ Iudicis ſecularis in clerico remiſſo, p.2. Alleg.12. n.36. pag. 84.
Iudex reum ſuſpendens intra Eccleſiam eam polluit, p.2. Allegat.28. num.25. pag. 221.
Iudices ſeculares tenentur Inquiſitorum litteras, & illorum mandata celeriter exequi, p.2. Alleg.40. nu.49. pag.376.
Iudex ſecularis in cauſa hæreſis eſt merus executor, nec de proceſſu, nec de ſententia, aut mandato Inquiſitorum, nec de crimine illo cognoſcere poteſt, p.2. Alleg.40. nu.50 pag.376.
Iudices ſeculares, qui eccleſiaſticas perſonas trahunt ad ſua Tribunalia, quique eccleſiaſticam libertatem tollunt, aut in aliquo perturbant, excommunicantur, p.3. Alleg.50. nu.72. pag. 19.
Iudices ſeculares, qui ſe interponunt in cauſis capitalibus ſeu criminalibus cõtra eccleſiaſticas perſonas excommunicantur in Bulla Cœnæ, §.19. p.3. Alleg. 50. nu.76. pag. 20.
Iudex decretum, quod interloquendo prõnuntiauit, mutare ſeu emendare poteſt non ſolum ſemel ſed millies, p 3. Alleg.54. nu.51. pag. 172.
Iudices laici omnino prohibiti & incapaces

Digitized by Google

pacces ſunt ad cognoſcendũ de his, quæ ſine ſpiritualium ſupernaturalium cognitione decidi nequeũt,p.3 Alleg.84. n.17.pag.530.

Iudices incompetentes ad cognoſcendum principaliter de cauſa aliqua, poſſunt cognoſcere de incidentia,p.3.Alleg.84. n.18.pag.530.

Iudex Eccleſiaſticus, qui reſpectu temporalium incompetens eſt, poteſt cognoſcere de cauſa temporali, ſi ea in eccleſiaſticam, quæ coram eo vertitur, inciderit, p.3.Alleg.84.n.19.pag.531.

Iudex ſecularis cognoſcens de cauſa ciuili hæreditatis, an poſſit decidere quæſtionem natiuitatis, vel aliud dubium matrimoniale, p.3.Alleg.84.n.20. & 21. pag.531.

Iudex criminalium cauſarum de ciuili incidenter,& iudex ciuilium de criminali incidenter cognoſcere poſſunt, p.3.Alleg.84.n.22.pag.532.

Iudices alij dicuntur competentes ſimpliciter,alij incompetentes prorogabiles tamen, alij incompetentes, & improrogabiles, p.3. Alleg.84.nu.23. & 24. pag.532.

Iudex Eccleſiaſticus an poſſit cognoſcere de incidentibus ſolum ad deciſionem cauſæ principalis, p.3. Alleg.84.n.25. pag. 533.

Iudices laici de quæſtione facti circa ſpiritualia cognoſcere non poſſunt, p. 3. Alleg.84.n 31.pag.536.

Iudices ſeculares de cauſa matrimonij, ſeu natalium, etiam ſummarie cognoſcere non poſſunt, p.3. Alleg.84.n.32. pag. 536.

Iudices ſeculares etiam ſuper poſſeſſorio matrimonij cognoſcere non poſſunt, p.3.Alleg.84.n.34.pag.537.

Iudex in cauſa propria poteſt eſſe Epiſcopus ſubſiſtente manifeſta, & rationabili cauſa, quæ ſpectet ad dignitatẽ, & honorem Eccleſiæ, p.3.Allegat.87. nu.6.pag.555.

Iudex Eccleſiaſticus adeundus eſt in cauſa commiſſa Clerico & laico, ſi ab eorum ſententia appellari contingat,p.3. Alleg.108 n.9.pag.754.

Iudex Eccleſiaſticus laico delegare poteſt cauſas ciuiles & temporales Clericorũ, non tamen generaliter,p.3.Alleg.108. nu.7.pag.754.

Iudex Eccleſiaſticus ex proteruá ſecularis negligentia, & remiſſione offenſarum poteſt cognoſcere,p.1.tit.3.cap.2.n.54. pag. 242.

Iudicans iuſte miſericordiam cum iuſtitia ſeruat, p.1.tit.2.gloſ.12.num.19. pag. 176.

Iudicium proprie poſt litem conteſtatam dicitur, p.2. Allegat.39. num.31. pag. 350.

Iudicium poſſeſſorium pro honore competit, p.3.Alleg.78.n.40.pag.492.

Iurans reſignare beneficium,vel procuratorem conſtituere ad reſignandũ illud, ad cuius titulum fuit promotus, non poteſt compelli reſignare cum effectu, imò procuratorem reuocare valebit,p.2.Alleg.19.nu.46.pag.127.

Iurans ſe Titio ſoluturum mille cum peruenerit ad pinguiorem fortunam, & poſtmodum Epiſcopalem ſit adeptus dignitatem, non tenetur iam dictam perſoluere ſummam de fructibus Epiſcopalibus,p.2.Alleg.19.n.51.pag.128.

Iurans falſum putans eſſe verum quando peccet,p.3.Alleg.51.n.20.pag.67.

Iurans ſe non facturum aliquod opus cõſilij, & perfectionis venialiter tantum peccat,iurans tamen ſe nunquam illud facturum mortaliter peccabit, p 3. Alleg.53.n.31 pag.124.

Iurare facientes illicita, vel de obſeruandis ordinationibus, & ſtatutis contrarijs decretis Concilij Tridentini. in excõmunicationem Papalem incidunt,p.3. Alleg.50.n.159.pag.37.

Iuramentum vt licitum & honeſtum ſit, tres comites habere debet, p.3.Alleg.51.nu.17.pag.56.

Iuramentum promiſſorium cui deeſt veritas, an ſemper inducat peccatũ mortale? p.3.Alleg.51.nu.21.pag.67.

Iuramenti promiſſorij violatio in re leui, & parua ſolum inducit peccatum veniale,p.3.Alleg.51.nu.22.pag.67.

Iuramentum factum de non acceptando Epiſcopatum an ſit validum? p.3.Alleg.53.n.27.pag.123.

Iuramenta illa non ſunt obligatoria, quæ melioris boni fuerint directe impeditiua,

ſua, p. 3. Allegat. 53. nu. 28. pag. 123.
Iuramentum purgationis Canonicæ non defertur Vicario ſine mandato ſpeciali, p. 3. Alleg. 54. n. 109. pag. 181.
Iuramentum in ſupplementum probationis non præſtatur in cauſa matrimoniali, p. 2. Alleg. 84. n. 10. pag. 529.
Iuramentum de non alienando ſine Papę licentia, non continet ſolita alienari, p. 3. Alleg. 95. n. 30. pag. 605.
Iuramentum in rebus & perſonis alicuius momenti ſolus Papa relaxat, commutat, & interpretatur, p. 3. Alleg. 50. nu. 37. pag. 13.
IVRISDICTIONIS poteſtas quamuis à Deo Epiſcopis ſit conceſſa, voluit tamen vt in illa ſubmiſſi eſſent Petro, p. 1. tit. 1. cap. 1. nu. 18. pag. 7.
Iuriſdictio non eſt neceſſaria coniuncta vt naturalis proprietas cum conſecratione Epiſcopali, ibid. nu. 23. pag. 8.
Iuriſdictionem contentioſam extra ſuam diœceſim quando exercere poſſit Epiſcopus, p. 2. Alleg. 6. nu. 18. pag 43.
Iuriſdictionis poteſtas in Epiſcopis quæ ſit, oſtenditur p. 1. tit. 1. cap. 1. nu. 11. pag. 6.
Iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentes, nulliq; diœceſano ſubditi poſſunt remittere denunciationes, p. 2. Alleg. 32. nu. 30. pag. 267.
Iuriſdictionem habens quaſi Epiſcopalem poteſt facultatem concedere aſſiſtendi Matrimonijs ſuorum ſubdictorum, p. 2. Alleg. 32. nu. 121. pag. 285.
Iuriſdictio eadem penes duos inſolidum eſſe non poteſt, p. 3. Alleg. 54. nu. 31. pag. 168.
Iuriſdictio Ordinaria ita dicitur quæ à lege datur, & deſcendit, p. 3. Alleg. 54. nu. 32. pag. 168.
Iuriſdictio Ordinaria perpetua eſt, p. 3. Alleg. 54. nu. 33. pag. 168.
Iuriſdictionem Eccleſiaſticam tam voluntariam, quàm contentioſam in omni parte diœceſis exercere poteſt Epiſcopus, p. 3. Alleg. 80. nu. 3. pag. 502.
Iuriſdictionem in Laicos habet Epiſcopus in concernentibus pietatem & officium charitatis, p. 3. Alleg. 82. nu. 1. pag. 511.
Iuriſdictio quando Iudici Ordinario à lege ſeu Principe committitur, quæ aliàs ſemota commiſſione ei competebat, adiecta clauſula, auctoritate noſtra, vel tanquam delegatus à nobis, & ſimiliter, ſit delegata, p. 3. Alleg. 92. nu. 8. pag. 580.
Iuriſdictio, quæ abſolute conceditur per illa verba, auctoritate Apoſtolica, ſeu tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatus, eſt delegata, licet fiat circa illa ad quæ aliàs Epiſcopus iuriſdictionem habebat, p. 3. Alleg. 92. nu. 10. pag. 581.
Iuriſdictio cum conceditur adiecta particula, etiam, veluti cum dicitur, etiam tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatus, vel etiam auctoritate noſtra, Ordinaria, & delegata eſt, p. 3. Alleg. 92. n. 11. pag. 581.
Iuriſdictio quando Epiſcopo conceditur, cum remotione obſtaculi exemptionis, aut priuilegiorum, Ordinaria reſtituta cenſetur, p. 3. Alleg. 92. nu. 15. pag. 582.
Iuriſdictio Epiſcopis ſpecialiter conceſſa ſimpliciter tamen nulla adiecta clauſula, ſi non perſonæ, ſed muneri, aut dignitati perpetuò detur, Ordinaria eſt, p. 3. Alleg. 92. nu. 16. pag. 582.
Iuriſdictionem rerum eccleſiaſticarum habet Vicarius Epiſcopi, p. 3. Alleg. 54. nu. 134. pag. 185.
Iuriſdictio Vicarij ab Epiſcopo reuocari poteſt, ibid. nu. 145. pag. 146.
Iuriſdictionem exercere non poteſt Vicarius à Capitulo Sede Vacante, ſi ſuſpenſionis cenſura ſit irretitum, ibid. nu. 180. pag. 195.
Iuriſdictio vbicunque competit alicui reſpectu certæ qualitatis debet ante omnia eidem de illa qualitate conſtare, p. 3. Alleg. 106. nu. 19. pag. 730.
Iuriſdictio ordinaria ſine territorio ſubſiſtere non poteſt, p. 3. Alleg. 107. n. 5. pag. 748.
IVRA duo quando concurrunt in eadem perſona, quorum quodlibet producit ius dandæ vocis, debet talis perſona habere duas voces, p. 3. Alleg. 62. n. 26. pag. 326.
Ius in re acquiritur in beneficio per collationem acceptatam ante adeptam poſſeſſioné, p. 3. Alleg. 69. n. 17. pag. 361.

IVS

IVS NATVRALE, gentium, aut diuinum poſitiuum ex grauiſſima cauſa poteſt declarare ſummus Pont. p 1. tit. 3. cap. 2. nu. 45. pag. 280.

IVS CANONICVM ſtudentes eodem priuilegio gaudent, quo Sacræ Scripturæ operam nauantes, p. 3. Allegat. 55. nu. 26. pag 210.

Ius Canonicum docentes tunc percipiunt fructus præbendarum ſuarum, cum conducti ſeu ſalariati docent, aut ratione ſtipendij, ſeu Cathedræ, quam habent, ibid. nu. 27.

Ius Canonicum docentes quoad priuilegium percipiendi fructus non habent vllam temporis determinationem, ſed eo gaudent, quandiu docuerint, ibid. nu. 32. pag. 311. Et non tenentur licentiam ab Epiſcopo obtinere, ſicut ſtudentes, ibid. nu 33.

IVSPATRONATVS ad Reges & alios Principes ſpectans non comprehenditur in reſeruationibus, quæ per regulas Cancellariæ factæ ſunt, p. 1. tit. 1. c. 3. n. 32. pag. 30.

Iuſpatronatus ex cauſa dotationis, fundationis, vel conſtructionis alicui reſeruare ſpeciali conceſſione non poteſt Vicarius, p. 3. Alleg. 54. n. 74. pag. 177.

Iuriſpatronatus donationi decretum, ſeu auctoritatem interponere ſine ſpeciali mandato nō poteſt Vicarius Epiſcopi, p. 3. Alleg. 54. nu. 75. pag. 178.

Iuſpatronatus ad aliquem Regem vel Principem pertinens non cenſetur derogatum, niſi ſpecialis de illo mentio fiat, p. 3. Alleg. 57. nu. 87. pag. 239.

Iuſpatronatus mixtum quando cadat ſub reſeruatione regulæ nonæ Cancellariæ, p. 3. Alleg. 57. n. 144. pag. 253.

Iuſpatronatus deuolutum ad Ordinarium confertur per concurſum pro ea vice, p. 3. Alleg. 60. nu. 20. pag. 295.

Iuſpatronatus eccleſiaſticum tam per laicos, quàm per Clericos tribus potiſſimū modis acquiritur, ſcilicet fundatione, conſtructione, & dotatione, p. 3. Alleg. 70. n. 1. pag. 369.

Iuſpatronatus ex conſtructione quando acquiratur, p. 3. Alleg. 70. n. 3. pag. 369.

Iuſpatronatus non acquiritur ex ſola reparatione, ſeu refectione Eccleſiæ, niſi de nouo conſtruatur, p. 3. Alleg. 70. nu. 6. pag. 370.

Iuſpatronatus vt ex reparatione acquiratur, totalis Eccleſiæ funditus dirutæ reſtauratio requiritur, p. 3. Alleg. 70. num. 7. pag. 370.

Iuſpatronatus vt acquiratur ex dotatione de nouo facta, debet conſtare dotem primam fuiſſe reductam de eſſe ad non eſſe, p. 3. Alleg. 70. n. 14. pag. 370. & vide verbo Dotare dicitur.

Iuſpatronatus ex dotis augmento non acquiritur, p. 3. Alleg. 70. num. 15. pag. 371.

Iuſpatronatus præſcriptione, vel conſuetudine poſſunt laici acquirere, p. 3. Alleg. 70. nu. 17. pag 371.

Iuſpatronatus ex fundatione, conſtructione, & dotatione acquiritur, interueniente auctoritate, & conſenſu Ordinarij, non aliàs, p. 3. Alleg. 70. nu. 20. pag. 372.

Iuſpatronatus de vno in alium quatuor principaliter modis transferri poteſt, p. 3. Alleg. 71. nu. 1. pag. 376.

Iuſpatronatus ; ſucceſſione transfertur, quando cum vera Vniuerſitate venit, ideſt, cum hæreditate, in qua quis ſuccedit, p. 3. Alleg. 71 n. 2. pag. 376.

Iuſpatronatus cum vera Vniuerſitate ad hæredes tranſmittitur, ſiue ſint ſui, ſiue extranei, ſiue ſuccedant ex teſtamento, ſiue ab inteſtato, p. 3. Allegat. 71. nu. 3. pag. 376.

Iuſpatronatus hæreditate vendita alicui Villæ, vel Caſtro annexum, an in emptorem tranſeat? p. 3. Alleg. 71. nu. 7. & 8. pag. 376.

Iuſpatronatus in fideicommiſſarium, cui reſtituta eſt hæreditas, non tranſit, ſed remanet penes hæredem, p. 3. Alleg 71. nu 9. pag. 377.

Iuſpatronatus, vbi cum Vniuerſitate, ſiue cum hæreditate transfertur, non requirit Epiſcopi conſenſum, ſecus vero ſi de per ſe transferatur, p. 3. Allegat. 71. nu. 10. pag. 377.

Iuriſpatronatus tranſlatio in Eccleſiam, ſeu locum religioſum valet ſine Epiſcopi conſenſu, p. 3. Alleg. 71. num. 11. pag. 377.

Iuriſpatronatus tranſlatio in laicum ſine

Epiſco-

Digitized by Google

Epiſcopi conſenſu fieri non poteſt, p. 3. Alleg. 71. nu. 12. pag. 377.
Iuſpatronatus per donationem de vno in alium tranſit, p. 3. Allegat. 71. num. 20. pag. 378.
Iuſpatronatus in donatione omnium bonorum, iurium, & actionum venit, p. 3 Alleg. 71. nu. 21. pag. 378.
Iuſpatronatus in donatione generali facta à Rege non venit, niſi de eo ſpecifica fiat mentio, p. 3. Alleg. 71. num. 22. pag. 378.
Iuriſpatronatus donatio ſi fiat à laico in laicum, neceſſario interuenire debet Epiſcopi conſenſus, p. 3. Alleg. 71. n. 23. pag. 378.
Iuſpatronatus per permutationem de vno in alium transferri poteſt, quod ſi fiat in laicum, Epiſcopi conſenſus requiritur, ſecus vero ſi in Eccleſiam, aut Clericum nomine Eccleſiæ, p. 3. Alleg. 71. nu. 31. pag. 379.
Iuſpatronatus de vno in alium per venditionem veræ Vniuerſitatis, cui inſeparabiliter adhæret, transferri poteſt, p. 3. Alleg. 71. nu. 33. pag. 379.
Iuſpatronatus ſub bonorum generalitate vendi, ſeu alienari poteſt, p. 3. Allegat. 71. nu. 34. pag. 379.
Iuſpatronatus de per ſe vendi nō poteſt, tunc enim patronus vendens ſuo iure priuatur, & Eccleſia remanet libera, p. 3. Alleg. 71. nu. 34. pag. 379.
Iuſpatronatus ſicut principaliter vendi non poteſt ita nec actio ad ipſum, p. 3. Alleg. 71. nu. 37. pag 380.
Iuſpatronatus annexum Villę, vel Caſtro, tranſit cum ipſa Villa, vel Caſtro dato in dotem, p. 3. Alleg. 71. n. 38. pag. 380.
Iuſpatronatus transfertur cum Vniuerſitate, vel Villa, cui eſt annexum, data in feudum, vel emphyteuſim, p. 3. Alleg. 71. nu. 41. pag. 381.
Iuriſpatronatus vno fructu præſcripto, pu rà præſentationis, vtilitatis, aut alterius honoris, non intelliguntur præſcripti alij fructus, quorum vſus non eſt præſcriptibilis, p. 3. Alleg. 71. n. 43. pag. 381.
Iuſpatronatus vt præſcribatur, quod tempus requiratur, p 3. Alleg. 71. num. 44. pag. 381.
Iuriſpatronatus titulus ex fundatione, vel dotatione debet eſſe, qui ex authentico documento, & alijs à iure requiſitis oſtēdatur, p. 3. Alleg. 72. n. 20. pag. 392.
Iuſpatronatus probatur ex fundatione, vel dotatione per antiquiſſimum temporis curſum, p. 3. Allegat. 72. num. 28. pag. 393.
Iuſpatronatus ex fundatione probatum præſumitur, probata immemoriali, licet hoc non appareat, p. 3. Allegat. 72. nu. 29. pag. 393.
Iuſpatronatus plene probatur ex pluribus enuntiatiuis antiquorum inſtrumentorum à centum annis, & circa, etiamſi enuntiatiuæ haberent originem ab eiſdem patronis, & perſonis ſuſpectis, p. 3. Alleg. 72. n. 40 pag. 395.
Iuſpatronatus etiam ſecundū iuris diſpoſitionem probari poteſt, p. 3. Alleg. 72. nu. 42. pag. 396.
Iuſpatronatus per famam, concurrente longiſſima præſentandi poſſeſſione, probari poteſt, p 3. Alleg. 72. num. 43. pag. 396.
Iuſpatronatus in dubio præſumitur ex fundatione, dotatione, vel conſtructione, p. 3. Alleg. 72. n. 45. pag. 396.
Iuſpatronatus non probatur ex certo ſubſidio alicui tanquam patrono præſtito, p. 3. Alleg. 72. nu. 46. pag. 396.
Iuſpatronatus ex vſurpatione præſumitur in potente, p. 3. Alleg. 72. n. 61. pag. 398.
Iuſpatronatus in Vniuerſitatibus etiam paruis ex vſurpatione acquiſitum præſumitur, p. 3. Alleg. 72. n. 62. pag. 399.
Iuriſpatronatus vſurpatio non præſumitur, niſi conſtet de doloſa occupatione, cuius contrarium in perſona potenti, magnate, vel Vniuerſitate cenſuit Sacra Congregatio, & Rota Romana, p. 3. Alleg. 72. n 63. pag. 399.
Iuſpatronatus ex vſurpatione acquiſitū non præſumitur, ſi non totius vniuerſitatis, ſed illius partis eſſe prætendatur, p. 3. Alleg. 72. n. 64. pag. 399.
Iuſpatronatus priuatorum non admittit præſumptionem vſurpationis, p. 3. Alleg. 72. nu. 66. pag. 400.
Iuſpatronatus dicitur priuatorum, quando patroni non ſunt domini temporalis loci, vbi fundatum eſt, p. 3. Alleg. 72. nu. 67. pag. 400.

Iuſpa-

Digitized by Google

Iuſpatronatus poteſt præſcribi ab vno contra alium compatronum ſpatio quadraginta annorum cum titulo colorato, p. 3. Alleg. 72. nu. 69. pag. 400.
Iuſpatronatus eccleſiaſticum quod dicatur, p. 3. Alleg. 72. nu. 128. pag. 411.
Iuſpatronatus quando eſt commune, & laici, & eccleſiaſtici, omnes ſimul ratione communionis habent ſemeſtre ad præſentandum, p. 3. Alleg. 72. nu. 131. pag. 411.
Iuſpatronatus mixtum, licet quoad priuilegia, & commoda dicatur eccleſiaſticum, tamen quoad derogationem cenſetur laicale, p. 3. Alleg. 72. nu. 132. pag. 412
Iuriſpatronatus vbi in dubio fit mentio, intelligitur de eccleſiaſtico, p. 3. Alleg. 72. n. 133. pag 412.
Iuſpatronatus clerici ratione ſui patrimonij æquiparatur laicali, p. 3. Alleg. 72. nu. 153. pag. 415.
Iustitiae rigor ſub iuſto moderamine temperandus, p. 1. tit. 2. gloſ. 12. nu. 12. pag. 180.

L

Laicus abſque Summi Pontificis auctoritate, vel litteris dimiſſorijs ſui Prælati Primam tonſuram accipiens ad arbitrium ſui Ordinarij puniri poteſt, p. 1. Alleg. 8. nu. 8. pag. 53.
Laicus proprium habet Epiſcopum tùm reſpectu ſpiritualium, & annexorum, tum pro ſuſcipiendis Ordinibus, p. 1. Alleg 8. nu. 9. pag. 53.
Laicus communi errore habitus pro Sacerdote de Parochi licèt a valde matrimonio aſſiſtit, p. 2. Alleg. 32. n. 104. p. 281.
Laicus qui Eccleſiaſticum relegauerit, aut proſcripſerit, & qui proſcriptionem ſuſcipient incidit in excommunicationem Papalem, p. 3. Alleg. 50. n. 114. pag. 31
Laicus non poteſt eſſe Epiſcopi Vicarius p. 3. Alleg. 54. nu. 4. pag. 161.
Laicus poteſt conſtitui Vicarij aſſeſſor, & conſultor, etiam in cauſis criminalibus contra clericos, p. 3 Alleg. 54. nu 7. pag. 162.
Laicus vti miniſter iudicis eccleſiaſtici cum aſſiſtentia alicuius clerici poteſt cognoſcere de cauſis clericorum, p. 3. Alleg. 54. nu. 8. pag. 162.
Laicus poteſt deputari vicarius Epiſcopi tantum in temporalibus, p. 3. Alleg. 54. nu. 9. pag. 162.
Laicus poteſt eſſe Epiſcopi Vicarius ex diſpenſatione Summi Pontificis, p. 3. Alleg. 54. nu. 10. pag 162.
Laici quare conſuetudine non poſſint in electionibus Epiſcoporum vocem habere, & poſſint iuſpatronatus acquirere, p. 3. Alleg. 70. nu. 18. pag. 371.
Laicus eſt incapax beneficiorum, etiamſi incedat in habitu, & tonſura, & communiter reputetur clericus, p. 3. Allegat. 72. nu 73 pag. 401.
Laicus non poteſt præſentari ad beneficium, p. 3. Alleg. 72. nu. 74. pag. 401.
Laicus non poteſt præſentari ad beneficium, quamuis ſtatim poſtea ſumpſerit clericatum, quia Ordo debet neceſſariò precedere, p. 3. Alleg. 72. n. 77. pag. 401.
Laicos poteſt cogere Epiſcopus, vt eodem pretio merces, & res victui neceſſarias peregrinis, & hoſpitibus vendant, quo publicè ab incolis vendi ſolent, p. 3. Alleg. 82. nu. 5. pag. 512.
Laici charitatiuum ſubſidium ſoluere non compelluntur, p. 3. Alleg. 87 n. 40. pag. 559.
Laico non poteſt demandari ab Epiſcopo poteſtas concedendi indulgentias, p. 3. Alleg. 88. nu. 11. pag 564.
Laici ſuperiores pro feſtorum obſeruatione poſſunt etiam ſtatuere, & pœnas violantibus imponere, p. 3. Alleg. 105. nu. 42. pag. 717.
Laicos percutientes Monachos ipſe Epiſcopus abſoluit, non vero eorum ſuperior, ibid. nu. 54. pag. 719.
Laicus etiam coniunctus cum Clerico de cauſa criminali Clerici cognoſcere non poteſt, p. 3. Alleg. 108. nu. 2. pag. 753.
Laici à communi vita primùm recedere cœperunt, p. 3 Alleg. 114. n. 2. pag. 783.
Lapides Altarium, vel Eccleſiarum deſtructarum poteſt Epiſcopus vendere, non tamen in ſordidos vſus conuertere, p. 3. Alleg. 64. nu. 14. pag. 334.
Lapides ſeu columnæ, quibus litteræ inciſæ

ciſæ ſunt, probent conſinia, p.3. Alleg.72. nu.52. pag.397.

Lectio Sacræ Scripturæ in iis Eccleſiis haberi debet, in quibus præbenda, aut præſtimonium pro lectoribus deputatum reperitur, p.3. Allegat.56. nu.1. pag.265.

Lectio Sacræ Scripturæ in monaſteriis Monachorum, vbi id commode fieri poteſt, haberi debet, ad quod per Epiſcopum ipſi Regulares compelli poſſunt, ibid. nu.16. pag.208.

Lectio Sacræ Scripturæ in conuentibus Regularium poteſt haberi abſque licentia ſeu examine Ordinarij, ibid. nu.17.

Lectiones, quas Regulares ad populum habuerint, debent deſumi ex Euangeliis, & Epiſtolis, quibus Clerus ſecularis vtitur illis diebus feſtis, p.3. Alleg.105. nu.35. pag.715.

Legitimati per ſubſequens matrimonium ad Epiſcopatum habiles dicuntur, p.2. Alleg.1. nu.33. pag.9.

Legitimatio quæ fit per ſubſequens matrimonium, iuris fictione retrotrahitur ad tempus natiuitatis, ibid. nu. 34.

Legitimati per ſubſequens matrimoniũ non poſſunt aſcendere ad Cardinalatus celſitudinem, ibid. nu.35. pag.10.

Legatus de latere inſignijs & ornamentis Romani Pont. vti poteſt, p. 1. tit.3. c.1. nu.33. pag.217.

Legatus à latere, & Nuntius Apoſtol. excommunicationes pro rebus deperditis concedere poſſunt, p.3. Alleg.96. nu.11. pag.620.

Legatus Papæ habet ius exigendi charitatiuum ſubſidium ab Eccleſiis Prouinciæ ſibi delegatæ, p.3. Alleg.87. nu.16. pag. 556.

Legatus non poteſt conferre beneficia ad Epiſcopum deuoluta ex negligentia Prælati Regularis exempti, quæ Epiſcopus confert auctoritate propria, p.3. Alleg.58. nu.14. pag.278. & ſeq.

Legatus à latere poteſt beneficia ſuæ prouinciæ, quæ conferre valet, ex cauſa rationabili & legitima vnire, p.3. Alleg.66. nu.4. pag.345.

Legati nati, vel à latere poſſunt viſitare ex officio legationis ſibi à Sede Apoſtolica demandatæ, p.3. Alleg.73. n.19. pag. 431.

Legatus de latere abſque ſpeciali mandato Papæ Epiſcopum deponere non poteſt, p.3. Alleg.112. nu.3. pag.777.

Legatum quodcunque pium ad certum vſum relictum in alium pium Epiſcopus commutare poteſt ob cauſam, quæ ſuo iudicio videatur iuſta cum hæredis conceſſu, p.3. Alleg.83. nu.6. pag.522.

Legatus vſus quando non poteſt adimpleri, in alium pium per Epiſcopum commutari poteſt, p. 3. Alleg.83. nu. 8. pag.522.

Legata res, quæ pro vſu deſtinato impedimento iuris, vel facti deſeruire non poteſt, auctoritate Epiſcopi in alios pios vſus commutari valet, p. 3. Alleg.83. nu.9. pag.523.

Legatum factum pro conſtruẽdo monaſterio in loco campeſtri, quod conſtrui prohibet Conc. Trid. poterit Epiſcopus commutare, p.3. Alleg 83. nu.11. pag. 523.

Legatum quando eſſet factum ad aliquem vſum non ita neceſſarium, poteſt per Epiſcopum in alium pium magis neceſſarium commutari, p.3. Alleg.83. nu.12. pag.523.

Legatum factum Eccleſiæ pro fabrica & ornamentis, quibus non indiget, poteſt commutari de conſenſu Epiſcopi in alium fructuoſum, & conſimilem piũ vſum, p.3. Alleg.83. n.13. pag.523.

Legatum vbi non reſpicit certam perſonam, & cauſam, non poteſt per Epiſcopum commutari, p.3. Allegat. 83. nu.16 pag.524.

Legatum factum pauperibus concurrentibus ad portam teſtatoris, non poteſt diſtribui pauperibus infirmis in Hoſpitalibus, p.3. Alleg.83. n.20. pag.524.

Legatum quando relinquitur alicui perſonæ determinatæ vt matrimonium ineat, fere certum eſt deberi ſi religionem ingrediatur, p.3. Alleg. 83. n.27. pag.525.

Legatum relictum ſub hac forma, lego tibi mille ſi nubas, centum vero ſi religionem ingrediaris, an mille debeantur monaſterio? p.3. Alleg.83. nu. 28. pag.525.

Lega-

Legatū quando alicui factū eſt eo adiecto vt illo contentus nihil amplius petat, eo ipſo quod acceptat, videtur debito renuntiaſſe, p 3. Allegat. 86. num. 31. pag. 549.

Legatarios poſſunt Epiſcopi, etiam tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati, cogere ad exequendas pias diſpoſitiones, etiamſi exequutores ſint exempti à ſua iuriſdictione, vel officiales S. Inquiſitionis, p. 3. Alleg. 82. nu. 24. pag. 509.

Legata facta pro Magiſtro gramatices, qui pueros pauperes edoceat, poſſunt applicari Seminario cum onere erudiendi pueros ſicut teſtator iuſſit, p. 3. Alleg. 76. nu. 11. pag. 479.

LEPROSVS promoueri non debet, p. 2. Alleg. 42. nu. 49. pag. 393.

LENITAS manſuetudinis ſine rectitudine ſeueritatis, & zelus rectitudinis ſine manſuetudine non debet inueniri, p. 1. tit. 2. gloſ. 12. nu. 10 pag. 180.

LEX diœceſana & lex iuriſdictionis quæ dicantur, oſtenditur p. 1. tit. 1. cap. 1. nu. 15. pag. 7.

Lex conſtituens generis differentiam generaliter dicitur facta in odium certarum perſonarum, & eſt nulla, p. 1. tit. 2. gloſ. 17. nu. 21. pag. 201.

Lex abſque temporis præfinitione pœnam imponens cenſetur illā perpetuò infligere, p. 2. Alleg. 17. nu. vlt pag. 310.

Legem condendi poteſtas ſoli Principi competit, p. 3. Alleg. 50. nu. 33. pag. 13.

Lex Canonica in foro ciuili ſeruanda eſt, quando agitur de peccato, p. 1. tit. 3. cap. 2. nu. 96. pag. 251.

LIBIDO ſæuus criminum ſtimulus eſt, p. 1. tit. 2. gloſ. 8. nu. 4. pag. 143.

LIBER in quo coniuges, teſtes, dies, mors, & annus à Parocho ſcribuntur, mortuis teſtibus & Parocho plene probat Matrimonium cōtractum, p. 2. Alleg. 32. n. 175. pag. 298.

Liber Baptiſmi à Parocho confectus plene probat quem baptizatum, & illius ætatem, & quomodo idem liber ſit faciendus, p. 2. Alleg. 32. n. 176. pag. 299.

Liber Curatorum probat mortem, excōmunicationem, & ſepulturam, p. 2. Alleg. 32. n. 177. pag. 299.

Libri viſitationum non ſufficiunt ad probandum iuſpatronatus, p. 3. Alleg. 72. n. 48. pag. 397.

Librorum ſana doctrina ad virtutē homines trahit, & a vitijs eos abducit, p. 3. Alleg. 90. n. 1. pag. 570.

Libri impij Religioniq; noxij ſunt apti ad diſſenſiones & tumultus excitandos, p. 3. Alleg. 90. n. 2. pag. 570.

Librorum hæreticorum peruerſa dogmata melius eſt ignorare, quàm per experientiam in aliquē laqueum erroris incurrere, p. 3. Alleg. 90. n. 3. pag. 571.

Libri hæreticorū tāquā aſpidū oua ſunt fugiendi, p. 3. Alleg. 90. n 4. pag. 571.

Libros prohibitos habentes nō ſatisfaciunt illos comburendo, ſed neceſſariò eos deferre debent Superiori p. 3. Alleg. 90 n. 5. pag. 571.

Libri in Vrbe imprimi non poſſunt abſque examine, & approbatione in ſcriptis Vicarij, & Palatij Apoſtolici Magiſtri, p. 3. Allegat. 90. num. 9. pag. 572.

Libros vendere, aut apud ſe retinere ſub excommunicationis, & pecuniæ pœnis nullus valet, niſi primum approbati, & examinati fuerint ab Ordinario, p. 3. Alleg. 90 n. 12. pag. 572.

Libros mouentes, & monumenta quæcūque ex bibliothecis Fratrum Carmelitarum in excommunicationem Papalem incidunt, p. 3. Alleg. 50. nu. 161. pag. 38.

Libri viſitationum nō ſufficiunt ad probādum iuſpatronatus, p. 3. Alleg. 72. n. 48. pag. 397.

LIBERTAS non veniendi ad ſynodum an præſcribi poſſit remiſſiue p. 3. Alleg. 93. n. 10. pag. 585.

LIBERTVS ſi promoueri petat, ab illo Præſule erit aſſumendus ad Ordines, qui eſt ſuperior eius loci, vnde patronus trahit originem, p. 2. Alleg. 4. n. 36. pag. 31.

LICENTIA danda per Epiſcopum clerico, vt in certa Eccleſia inſeruiat, ad effectum gaudendi fori priuilegio, debet eſſe expreſſa; ſufficit tamen, quod fuerit oretenus conceſſa, p. 2. Alleg. 12. num. 43. pag. 76.

Licentia delegata audiendi Confeſſiones non expirat mortuo, vel amoto delegante,

Digitized by Google

gante, p.2. Alleg. 25. nu. 21. pag. 174.

Licentia data ſub conditione, illa non impleta ceſſat facultas, p.2. Alleg. 25. num. 33. pag. 179.

Licentia ab Epiſcopo conceſſa pro audiẽdis Confeſſionibus ad ſui arbitrium & beneplacitum reuocari poteſt; p. 2. Alleg. 25. num 36. pag. 180.

Licentia reconciliandi Eccleſias conſecratas non poteſt ab Epiſcopo delegari ſimplici Sacerdoti, etiamſi in contrarium ſit conſuetudo, p. 2, Alleg. 28. nu. 56. pag. 231.

Licentia ad aſſiſtendum Matrimonio debet eſſe expreſſa, p. 2. Alleg. 32. n. 126. pag. 286.

Licentia generalis ad adminiſtranda Sacramenta, vel exercenda omnia intra ſuam Parochiam ad curam animarum ſpectantia, ſufficit, & hæc eadem licentia ſatis eſt quod ſit verbalis, non autem requiritur in ſcriptis conceſſa, p.2. Alleg. 32. nu. 128. pag. 286.

Licentia debet actum præcedere, p.2. Alleg. 32. n. 129. pag. 287.

Licentia data à Parocho Sacerdoti ad aſſiſtendum Matrimonio non debet eſſe reuocata, quæ tunc talis cenſeretur, quando illis, quibus conceſſa fuit, per certum nuntium, aut litteras ſignificata ſit, p.2. Alleg. 32. n. 131. pag. 287.

Licentia conceſſa a proprio Parocho alicui Sacerdoti, ſi interim Parochus moriatur non expirat, p.2. Alleg. 32. nu. 132. pag. 287.

Licentia aſſiſtendi Matrimonio obtenta metu, vel dolo ſufficit, niſi per dolum, & mendacia verſantia circa ſubſtantiã vel cauſam finalem extorqueatur, p.2. Alleg. 32. nu. 133. pag. 287.

Licentia valide datur contra prohibitionem Epiſcopi, ad effectũ vt matrimonium contractũ coram Sacerdote, cui conceſſa fuit, validum ſit, p.2. Allegat. 32. n. 134. pag. 287.

Licentia conceſſa alicui ab Epiſcopo abſoluendi à caſibus reſeruatis extenditur ad eos, quos ipſe reſeruauit, p.3. Alleg. 52. n. 10. pag. 108.

Licentia diſcedendi à reſidentia requiritur ab Epiſcopo etiam in duobus menſibus à Concil. Trid. Parocho conceſsis p. 3. Alleg. 59. n. 96. pag. 139.

Licentia vt quis abeſſe poſſit cauſa ſtudij a ſeruitio ſuæ Eccleſiæ, vel ſui Canonicatus, non ſuffragatur vltra quinquennium à die quo cœpit ſtudere, p. 3. Alleg. 56. nu. 31. pag. 171.

Licentiam, quam Epiſcopi vel eorum Vicarij concedunt nouitijs diſponendi de ſuis bonis temporalibus, poſſunt alteri delegare, p. 3. Alleg. 99. n. 9.

Licentia, quam Epiſcopi, & habentes Epiſcopalem iuriſdictionem, eorumque vicarij concedere poſſunt nouitijs faciendi diſpoſitiones bonorũ temporalium, non exigitur quod ſit in ſcriptis, nec ſatis eſt petita, ſed debet eſſe obtenta, p. 3. Alleg. 99. n. 10.

Licentiam ad exeundum in anno nouitiatus vt ille non interrumpatur, concedunt Miniſtri Prouinciales, p. 3. Alleg. 101. n. 28. pag. 661.

Licentia in ſcriptis neceſſaria non eſt ad intrandum monialium monaſteria in caſibus permiſſis, qui communiter ſolent occurrere, p. 3. Alleg. 102. n. 57. pag 688.

Licentia pro acceſſu ad monialiũ monaſteria exempta vtrum petenda ſit ab Epiſcopo, an à ſuperiori Regulari, oſtẽditur ibid. n. 76. pag. 695.

Licentiam eundi ad ſtudia abſq; Abbatis conſenſu non poteſt Epiſcopus monacho concedere, p. 3. Alleg. 105. nu. 7. pag. 710.

Licentiam non poteſt Epiſcopus concedere, vt religioſus munus executoris teſtamenti, aut cuiuſcunque vltimæ voluntatis ſuſcipere valeat, ibid. n. 8. pag. 711.

Licentiam concedere poteſt Summus Pont. monachis Epiſcopis vt teſtentur, p. 3. Alleg. 114. n. 23.

Licentia conceſſa Epiſcopis ad teſtandũ non expirat etiam re integra morte cõcedentis, ibid. n. 25. pag. 786.

Licentia conceſſa Epiſcopis ad teſtandum non expirat vigore prædictæ facultatis ſemel teſtamento facto, ibid. num. 26. pag. 787.

Licentia teſtandi ſuperueniens validum efficit prius teſtamentum abſq; ea factum, ibid. n. 27.

Li-

a a a 3

Index rerum,& verborum

Lictores Epiſcopi gaudent fori priuilegio, p.3. Alleg. 107. nu.13. pag. 749.

Limina Apostolorvm viſitans Epiſcopi nomine vel ipſum comitans ad eadem limina quotidianas lucratur diſtributiones, p.3. Alleg.53.n.159.p.151.

Limina Apoſtolorum qui non viſitauerint ſtatutis tẽporibus quas pœnas incurrant. p.3. Alleg.111.nu.41.pag.775.

Lineae per quas conſanguinitas diſtinguitur quotuplex dicantur, oſtenditur p.3. Alleg.51. nu. 156. pag.98.

Lippvs non poteſt fieri Clericus, modo longa & diuturna, ac continua ſit lippitudo, p.2. Alleg.42.nu.30. pag.390.

Lis mota ſuper iure alicuius Principatus, vel alterius rei temporalis defertur ad ſummum Pont. ſi ex contentione & diſcordia probabiliter in ſpiritualibus timerentur damna grauiſſima, p.1. tit. 3. cap. 2. nu.49. pag. 241.

Lites ne protelentur debet quilibet iudex laborare, p.3. Alleg. 79. nu.8.pag.495.

Lites qui minuit, minuit peccata, ibid. num.11.

Litium occaſio amputanda eſt, ibid. n.12.

Litium introductio criminum occaſionem, & alia detrimenta præbet, ibid. nu.13.

Lites ſunt cauſæ multorum malorũ, ibid. num.14.

Litigantes poteſt Epiſcopus ad concordiam, & ad compromittendum compellere, quando lis diu durauit, & cauſa eſt intricata, vel quando imminet timor armorum, ibid.n 9.

Lites ab Eccleſiaſticis vitandæ, p.1. tit.2. gloſ. 14.nu.3. pag 184.

Litis pendentiam non efficit citatio circunducta, nulla, vel eum falſo procuratore, p.2. Alleg. 19. nu. 18. pag.120.

Lis ſuper poſſeſſione non facit ipſam rem litigioſã, ſed ius poſſeſſionis, ibid.n.20.

Litigioſa dicitur res quoties de eius dominio controuertitur in iudicio, ibid. nu.19.

Litis conteſtatio negando vel confitendo etiam in criminalibus inducitur, p.2. Alleg.39. nu.30. pag.350.

Litteras aut ſcripturas cuiuſuis generis mittentes ad eos, qui ſunt in Conclaui, & ſic recipientes in excommunicationem Papalem incidunt, p.3. Alleg.50. nu. 128. pag.33.

Litteræ inſtitutionales Antiſtitum probant iuſpatronatus, p.3. Alleg.72.n.47. pag. 401.

Litteræ maiuſculæ inſcriptæ in lapide poſito in publico ab immemoriali tempore citra plene probant iuſpatronatus, ibid. nu.50.

Litteras Apost. diſpenſationis, vel beneficij non ſunt ſubreptitiæ, in quibus diceret quis ſe oriundum ex ciuitate Neapoli, cum re vera eſſet oriundus ex ciuitate Vrbeueteri, ſi eius pater in d. ciuitate Neapol. natus fuit, p.2. Alleg.4. nu.8. pag.27.

Litteratum Apoſt. aut aliarum expeditionum exequutionem impedientes, & prohibentes excommunicantur in Bulla Cœnæ Domini, p.3. Alleg.50.n.71. pag. 19.

Litterarũ ſeu epiſtolarum miſſio ad Moniales an iure communi reperiatur prohibita, p.3. Alleg.102. nu.77.

Litteras ſcribens Moniali & mittens an incidat in cenſuram comminatam ab Epiſcopo aduerſus euntes in Monaſteria Monialium, ibid. nu.78.

Litteras mittens ad monialem, non incidit in cenſuram comminatam aduerſus loquentes cum illa, ibid. nu. 81.

Locator beneficij, ſeu maioratus quando pro ſecuritate vitæ ſuæ, & validitate totius temporis contractus locationis bona ſua generaliter ſiue ſpecialiter obligauerit, vel fideiuſſores dederit pro ſolutionibus anticipatis, tunc eius fideiuſſores tenentur ſtare conuentioni, p 3. Alleg.94.nu. 14.pag.594.

Locari non poſſunt Eccleſiarum res vltra triennium, p.3. Alleg.95.nu.3.

Locatio rerum Eccleſiæ facta vltra triennium in totum vitiatur, nec quoad triennium ſuſtineri poteſt, ibid.n.5.

Locationem rerum Eccleſiæ factam ad plures annos validam manere quoad dictum triennium, qui tenuerint oſtenditur ibid. nu.8.

Locatio rerum Eccleſiæ in totum corruit ſi vltra triennium fiat, quando tunc datur vnicum pretium, ſeu merces, ibid.nu. 13.

I Locatio

Digitized by Google

Locatio rerum Eccleſiæ ſi fiat ad duo triennia, eo adiecto pacto vt poſt primum triennium incipiat ſecundum, omnino inualida eſt, ibid. nu. 17.

Locationi an teneatur ſtare ſucceſſor Vide verbo Succeſſor.

Litteratis viris indiget Eccleſia Dei per quos totus mundus illuminatur, p. 2. Alleg. 46. nu. 1. pag 415.

Litteratura Iure diuino requiritur, ibid. nu. 12. pag. 416.

Locus congruus ad conferendos ſacros Ordines eſt Eccleſia Cathedralis, vel loci dignior, p. 2. Alleg. 14. n. 12 pag. 93.

Locus vbi Epiſcopus Ordines confert an ſit in litteris ordinandorum exprimendus, ibid nu. 13.

Ludovicus Granatensis Dominicanus ne Archiepiſcopus Bracharenſis fieret grauiter obſtitit, p. 1. tit 2. gloſ. 1. nu. 25. pag. 89.

Lucerna ſuper candelabrum poſita ideo appellatur Epiſcopus vt omnibus luceat probitatis, & doctrinæ radijs, p. 1. tit. 1. cap. 2. nu. 15. pag. 16.

Lusitaniae Reges obtinuerunt iuſpatronatus & priuilegium eligendi Epiſcopos in Cathedralibus, p. 1. tit. 1. c. 3. nu. 33. pag. 31.

Luſitaniæ Ordinationes ſupra hominum memoriam ſciente & patiente Sum. Pont. obſeruatæ, cōfirmatæq; fuerūt in cōcordatis factis inter Clerum & Regem, p. 2. Alleg. 13 nu. 5. pag. 87.

Luſitaniæ Reges conſueuerunt, & ſolent promittere commendas vacaturas, vel præſentare aliquem in Eccleſia ſui patronatus in genere, p. 3. Alleg. 72. nu. 4. pag. 390.

Luſitaniæ Regnum Romanæ Eccleſiæ cenſuale an fuerit oſtenditur p. 1. tit. 3. cap. 2. nu. 57. pag. 243.

Luſitaniæ Regnum neminem in temporalibus recognoſcit, ibid. n. 59 pag. 243.

Luſitaniæ primus Rex Alphonſus quinque Chriſti Stygmata in Cęlo oſtenſa in Regia inſignia inſigni pietate ſuſcepit, ibid. nu. 60. pag. 244.

Luſitaniæ Rex primus Alphonſus pro confirmatione ſui Regij tituli recurſum habuit ad Summum Pont. non quidem ex eo quod neceſſarius eſſet, ſed ex eo quia deuotione, pietate, & animi gratitudine voluit libens, & abſque vlla obligatione ciuili ſe eiuſdem, Chriſti Vicario B. Petro, & ſucceſſori in ſuum militem peculiari quadam, ſed ſpirituali ſolum ſubiectione ſubmittere, ibid. nu. 64. pag. 244.

Luſitaniæ Reges Regna Imperatorum ignauia à Mauris vindicata, virtute bellica ab ipſorum manibus vendicarunt, ibid. nu. 62. pag. 244.

Luſitani pertinaciſſime Romanis reſtiterunt duce Veriato, ibid. num. 63. pag. 244.

Luſitanos arguit Auctor qui in Guinea Aethiopes in ſeruitutem iniuſtam redigunt, ibid. nu. 37. pag. 236.

Luctuosa in aliquibus Hiſpaniæ partibus canonicæ portionis loco ſubrogata eſt, p. 3. Alleg. 86. nu. 5. pag. 541.

Luctuoſa ex quibus rebus ſoluenda, oſtenditur, ibid. nu. 6.

M

Magica ars quæ ſit remiſſiue p. 3. Alleg. 51. n. 120. pag. 90.

Magister actorum Curiæ Epiſcopalis an poſſit vt familiaris ab Epiſcopo ordinari, p. 2. Alleg. 5. n. 18. pag. 39.

Magiſter ſcholæ Salmanticen. reſpectu ſcholaſticorum, qui in matricula ſunt deſcripti, poteſt denunciationes remittere, p. 2. Alleg. 32. n. 33. pag. 268.

Magiſter Grāmatices non poteſt deputari in ciuitate cum excuſatione reſidentiæ ſuæ Eccleſiæ à dicta ciuitate vltra duo milliaria non diſtante, etiamſi velit ſingulis diebus feſtiuis Parochiali intereſſe, p. 3. Alleg. 53. num. 75. pag. 137.

Magiſter Reuerendiſſimus ſacri Palatij viris doctrina, ac morum honeſtate pollentibus date ſolet in Romana Curia licentiā legendi libros prohibitos, p. 3. Alleg. 90. n. 6. pag. 572.

Manus ſordida aliam non lauat, p. 1. tit. 2. gloſ. 3. n. 13. pag. 105.

Manum habens mutilatam, articulitam, vel aridam, aut perpetuò tremulam nō poteſt ad Ordines promoueri, p. 2. Alleg. 42. n. 17 pag. 389.

Index rerum, & verborum

Male agens odit lucem, p. 3. Alleg. 102. n. 84. pag. 696.

Mali non curant reſpicere meliores, p. 1. tit. 2. gloſ. 3. n. 8. pag. 104.

Malitioſe facere dicitur, qui non iuſte impedire poteſt, p. 2. Alleg. 32. n. 21. pag. 265.

Malitioſe matrimonium quoties impediendum timetur non poteſt Parochus denunciationes omittere, vt fiant antequam conſumetur, niſi diſpenſatio difficillimi obtineri poſſit, ibid. n. 20.

Malitioſe impedientium animus coniecturis detegitur, & iureiurando præſtito cognoſcitur, ibid. n. 22.

Mandans & mandatarius censētur vnū idemq. delictum commitere, ſaltem ratione finis, p. 3. Alleg. 51. num. 12. pag. 64.

Mandans punitur eadem pœna, qua puniri debet mandatarius, ibid. num. 13.

Mandatum in ſcriptis teſtibus muniiū debet Epiſcopus Vicario tradere, p. 3. Alleg. 54. n. 55. pag. 173.

Mandatum ſpeciale requiritur in beneficiorum collatione, ibid. num. 69. pag. 177.

Mandatum ſpeciale requiritur ad præſentandum, p. 3. Alleg. 72. num. 107. pag. 406.

Mandatum ſpeciale requiritur ad obtinenda monitoria excommunicationū pro rebus deperditis, p. 3. Alle. 96. n. 12. pag. 622.

Manducare & bibere ad gloriam Dei quomodo intelligatur, p. 1. tit. 1. gloſ. 5. n. 11. pag. 123.

Manſuetudo & diſtrictio ab inuicē non debent ſeparari, p. 1. tit. 2. gloſ. 12. nu. 21. pag. 180.

Marcellus Conſul Romanus vxorem ſuam eo quod vinum bibiſſet iuſte percuſſam interemit, p. 1. tit. 2. gloſ. 11. n. 10. pag. 174.

Marcus Aurelius Meraldus integerrimus S. D. Pauli V. felicis record. Datarius laudatur p. 3. Alleg. 60. nu. 88. pag. 308.

S. Martinus factus Epiſcopus eandem in veſtitu vilitatē habebat, quæ apud ſe prius fuerat, p. 1. tit. 2. gloſ. 7. nu. 18. pag. 139.

Maſculus an quis ſit vel fœmina ſi dubitetur præſumendum eſt eſſe animatum poſt 40. dies, p. 3. Alleg. 51. n. 138. pag. 94.

Materia remota Sacramenti Ordinis eſt res illa, quæ traditur illud ſumenti p. 2. Alleg. 11. n. 7. pag. 68.

Materiæ contactus an ſit de eſſentia, ibid. n. 8.

Materia ſubdiaconatus eſt proprie Calix vacuus etiam non conſecratus cum patena, p. 2. Alleg. 14. n. 3. pag. 90.

Materia Diaconi eſt liber Euangeliorū, ibid. n. 6. pag. 91.

Matribus non poteſt licentia præſtari ingrediendi monaſteria Monialium ad inuiſendas filias morti proximas, p. 3. Alleg. 102. n. 68. pag. 692.

Matrimonialium cauſarum cognitio pertinet ad ſolos Epiſcopos, p. 2. Alleg. 1. n. 7. pag. 3.

Matrimonium dicitur clandeſtinum quoad pœnas, ſi illicite denunciationes omittantur, p. 2. Alleg. 32. num. 8. pag. 263.

Matrimonium extra Eccleſiam licite celebrari poteſt, p. 2. Alleg. 32. nu. 17. pag. 265.

Matrimonium non valet ſi Parochus aſſiſtens non intellexit ea, quæ agebātur niſi affectatus eſſet non intelligere, p. 2. Alleg. 32. nu. 83. pag. 277.

Matrimonium celebratum coram Parocho notorio fornicatore, non tamen adhuc in iudicio condemnato, & cōfeſſo, validum eſt, p. 2. Alleg. 32. nu. 91. pag. 279.

Matrimonium contractum coram ſchiſmatico Parocho ſaltem coloratum titulum habente, ſi non fuit vt talis declaratus, & parochia priuatus, validū eſt, p. 2. Alleg. 32. nu. 92. pag. 279.

Matrimonia celebrata à Parocho putatiuo ex communi errore ſunt valida, p. 2. Alleg. 32. nu. 94. pag. 279.

Matrimonium de licentia Parochi contractum coram Acolyto tempore peſtis, vel alterius neceſſitatis eſt inualidum, p. 2. Alleg. 32. nu. 113. pag. 283.

Matrimonium nullum eſt cui Sacerdos aliquis Parochi nomine præſens fuit nulla ab eo petita licentia, etiamſi poſtea

ſtea factum ratificaret, p.2. Alleg.32. nu.130. pag.287.

Matrimonium contrahens ſine Parocho & teſtibus peccat mortaliter, quia inualide contrahit, p.2. Alleg.32. n.140. pag.289.

Matrimonium abſque præſentia Parochi & teſtium contractum in vim ſponſaliorum non reſoluitur, p.3. Alleg 32. nu.143. & 146. pag.290.

Matrimonium in articulo mortis, vel tempore peſtis aut belli, ſine Parocho & teſtibus inualidum eſt, p.2. Alle.32. nu. 147. pag 291.

Matrimonium celebratum ſub honeſta conditione de futuro, vt valide fiat neceſſarium eſt conditionem adimplere coram Parocho & teſtibus, & quid ſi conditio ſit de præſenti, vel de præterito? p.2. Alleg. 32. nu. 156. pag. 293.

Matrimonium qui iam contraxere, inualide tamen propter defectum conſenſus, aut metum, non tenetur iterũ coram Parocho, & teſtibus contrahere, p. 2. Alleg 32. n. 157. pag 293.

Matrimonium infidelium vt fiat Sacramentum non eſt neceſſariò facienda expreſſio, vel ratificatio conſenſus coram Parocho, & teſtibus, p.2. Alleg. 32. n. 158. pag. 294.

Matrimonium vt ſit validum non requiritur vt Parochus aſſiſtens aliquibus verbis in eius celebratione vtatur, p 2. Alleg. 32. n. 169. pag. 297.

Matrimonium contrahentes cum peccato mortali nondum deleto per contritionem, vel Confeſſionem, indigne accipiunt Sacramentum, & peccant mortaliter, quatenus tantum recipiunt, non vero quatenus adminiſtrant, nec quatenus Concilij præceptum infringunt, cum conſilium ſolũmodo contineat, p.2. Alleg. 32. n. 172. pag. 298.

Matrimonium an poſſit impediri donec contrahentes orationem ſaltem Angelicam & Dominicã didiſcerint, Symbolum Fidei, & præcepta Decalogi, ac Eccleſiæ, ſeptemq; peccata capitalia? p. 2. Alleg. 32. n. 173. pag. 298.

Matrimonium conſumare ante Eccleſiæ benedictionem ſublato ſcandalo, & contemptu legis eccleſiaſticæ, non eſt peccatum mortale: ſecus ſi adſit cõtemptus, vel ſcandalum, vel lata ſit in diœceſi excommunicatio contra oppoſitum facientes, tunc enim peccabitur tantum prima vice, p. 2. Alleg. 32. n. 181. & 182. pag. 299. & 300.

Matrimonia non poſſunt celebrari à prima die Aduentus Domini vſque ad diẽ Epiphaniæ, & à quarta feria Cinerum vſque ad Octauam Paſchæ incluſiue, p.2. Alleg. 32. nu. 193. pag. 303.

Matrimonium antea contractum non prohibetur conſumari prædictis temporibus, p.2. Alleg. 32. n. 195. pag. 303.

Matrimonium contractum de facto temporibus prohibitis validum eſt, contrahentes vero peccabunt mortaliter, p. 2. Alleg. 32. n. 196. pag. 303.

Matrimonium tempore interdicti, & à perſonis interdictis abſque peccato mortali contrahi non poteſt, p.2. Alleg. 32. nu. 197. pag. 303.

Matrimonium quoad ſui ſubſtantiã valide contrahitur tempore interdicti, p. 2. Alleg. 32. nu. 198. pag. 304.

Matrimonium vnum ex ſeptem Eccleſiæ Sacramentis confert gratiam, p.2. Alleg. 32. n. 199. pag. 304.

Matrimonium ſimul tamen, & vbi primum perfectus eſt contractus, Sacramentum efficitur, p.2. Alleg 32. n. 200. pag. 305.

Matrimonium ſi ab excommunicato cõtrahatur validum eſt, quamuis illicite contrahatur, p.2. Alleg 32. num. 203. pag. 306.

Matrimonium contrahens ſimul cum duabus vxoribus videtur male ſentire de Sacramento, & contra eum tanquã contra ſuſpectum de hæreſi procedunt Inquiſitores, p. 2. Alleg. 40 num. 45. pag. 375.

Matrimonium quoties timetur malitioſe impediendum coram Parocho, & teſtibus celebrari poteſt omiſſis denunciationibus, dummodo poſtea ante conſumationem fiant, p.2. Alleg. 32. n. 19. pag. 165.

Matrimonium vt impediat denuncians falſa impedimenta, arbitraria pœna punitur, p.2. Alleg. 32. n. 24. pag. 265.

Matrimonium vt ſolum coram Parocho, & teſtibus contrahatur abſque denunciationibus, & Epiſcopi diſpenſatione an detur tam vrgens neceſſitas, p. 2. Alleg. 32. n. 53. pag. 271.

Matrimonium qui non contraxit intra quatuor menſes poſt denunciationes factas, non poteſt illud inire, niſi aliæ denunciationes præmittantur arbitrio Epiſcopi, p. 2. Allegat. 32. num. 55. pag. 272.

Matrimonium hodie non efficit cohabitatio, p. 2. Alleg. 32. n. 149. pag. 291.

Matrimonium hodie non efficit traductio ſponſæ ad domum mariti cum ſolemni apparatu, niſi in traductione ipſa nouus conſenſus coram Parocho, & teſtibus exprimatur, p. 2. Alleg. 32. n. 150. pag. 292.

Matrimonium hodie interdicitur eſſ conſanguineis intra quartum gradum, p. 3. Alleg. 51. n. 163. pag. 100.

Matrimonij monitionibus etiam iuſta cauſa interueniente diſpenſare non poteſt Vicarius generalis abſque ſpeciali Epiſcopi aſſenſu, p. 3. Alleg. 54. nu. 95. pag. 180.

Matrimonium ne contrahant an poſſit impediri illis, qui orationem ſaltem Angelicam, & Dominicam non didiſcerint, p. 3. Allegat. 76. num. 41. pag. 474.

Matrimonium an tempore interdicti fieri poſſit ſeruata moderatione cap. alma mater §. adijcimus de ſentent. excom. lib. 6. p. 2. Allegat. 32. num. 206. pag. 306.

Matrimonium quoties timetur impediendum malitioſe, coram Parocho, & teſtibus celebrari poteſt omiſſis denunciationibus, dummodo poſtea ante cōſummationem fiant, p. 2. Alleg. 32. n. 19. pag. 265.

Matrimonium contrahens coram Parocho inuito grauiter peccat, p. 2. Alleg. 32. n. 84. pag. 278.

Matrimonium non efficit hodie cohabitatio, p. 2. Alleg. 32. n. 149. pag. 291.

Matrimonium contrahentes ſine Parocho, & teſtibus licet inhabiles dicantur ad ſic contrahendum, non manent inhabiles ad rurſus inter ſe contrahendum, p. 2. Alleg. 32. n. 151. pag. 292.

Matrimonium contrahere coram Parocho, & teſtibus non obligantur ignorantes Concilium, & habitatores locorum vbi adhuc promulgatum non fuit, p. 2. Alleg. 32. n. 152. pag. 292.

Matrimonium poſſunt valide contrahere clandeſtine incolæ vnius loci in quo promulgatum, & acceptatū fuit Concilium, ſi alio migrent vbi non eſt acceptatum, p. 2. Allegat. 32. num. 153. pag. 292.

Matrimonium non tenentur contrahere iuxta formam Concilij commorantes inter infideles, captiui, vel mercium congerendorum cauſa, etiamſi ex his locis ſint oriundi, in quibus illud receptum eſt, p. 2. Allegat. 32. num. 154. pag. 293.

Matrimonium contrahere tenetur coram Parocho, & teſtibus incola illius loci, in quo non eſt promulgatum Concilium, ſi diuertat ad locum in quo receptum eſt, p. 2. Allegat. 32. num. 155. pag. 243.

Matrimonio omiſſio verborum, ego vos in matrimonium coniungo &c. eſt peccatum mortale, p. 2. Alleg. 32. nu. 170. pag. 297.

Matrimonium contrahentes ante Eccleſię benedictionem ne cohabitent hortatur Concilium, p. 2. Allegat. 32. num. 179. pag. 299.

Matrimonio quot teſtes aſſiſtere teneantur, vide Teſtes in matrimonijs.

Matrimonium vt contrahatur, quis poſſit licentiam concedere, vide in verbo Licentia.

Matrimoniales cauſas inter arduas numerantur, p. 3. Alleg. 84. n. 1. pag. 527.

Matrimoniales cauſæ non per inferiores, ſed ab Epiſcopis tantum ſunt cognoſcendæ, p. 3. Alleg. 84. n. 2. pag. 527.

Matrimonialis controuerſia ſi à Romano Pontifice cuiquam delegetur, non poterit is delegatus etiam Epiſcopo eam ſubdelegare, p. 3. Allegat. 84. num. 7. pag. 529.

Matrimonialis cauſa eſt grauis, p. 3. Alleg. 84. n. 8. pag. 529.

Matrimoniales cauſas, quæ ſpectant ad Epiſcopum iure Ordinario, poteſt ipſe

ſe

ſe committere diſcutiendas, & decidendas Doctoribus, qui ſtatuta Canonum non ignorent, p.3. Alleg.84.n.15. pag. 530.

Matrimoniales cauſas cognoſcere, aut eas tractare ex vi generalis commiſſionis Vicarius generalis Epiſcopi nō poteſt, p.3. Alleg. 54.n.94. pag. 180.

Media nox, vide Nox media.

Medici quoties ad gradus Doctoratus ſunt promouendi vltra fidei profeſſionem, ſunt obligati iurare in manibus Epiſcopi, vel Rectoris obſeruare ſtatutum factum per Pium V. p.3. Alleg.91. nu. 1.pag.574.

Medici vltra tertium diem ægrotum non viſitent, niſi per Confeſſarij ſcriptum ipſis de infirmi Confeſſione fides fiat, p.3. Alleg.91.n.2.pag.574.

Medici non ſeruantes Innocentij III. & Pij V. conſtitutiones, quas pœnas incurrant, p.3. Alleg.91.n.3. pag.574.

Medici an ſint nobiles? p.3. Allegat.91. n.5. & 6. pag. 575.

Medicus Regis magnam conſequitur dignitatem, p.3. Alleg 91.n.8.pag.575.

Medicinę præſtantia, atque dignitas è Sacris literis colligitur, p.3. Allegat.91. n. 10.pag.576.

Medici tanquam Dei miniſtri vocandi, & ad eos diuino primum freti auxilio confugere debemus, p.3. Alleg.91. n.12.pag.576.

Medici ad curanda corpora conſtituti obſtringuntur induſtria, conſilio, & labore morbo laborantibus opem ferre, ſicut Parochi ad animas curandas fuerunt inſtituti, vt illarum ſaluti inuigilent, p.3. Alleg.91.n.15.pag.576.

Medici ſicut ſolent ægrotos admonere, vt à noxijs abſtineant, ne morbum contrahant, ita opportune eoſdem debent inſtruere, vt animi morbos, ac vitia declinent, ex quibus corporis ægritudines multoties ſubſequuntur, p.3. Alleg. 91.n.16.pag.577.

Medicinam tuendæ valetudinis cauſa cū Medici conſilio ſumens, quotidianas percipit diſtributiones, p.3. Alleg.53. n 165.pag.151.

Medicus cæleſtis Chriſtus Dominus in terras venit curandæ infirmitatis noſtræ gratia, p.1.tit.1.cap.1.n.1.pag.3.

Medici appellantur Epiſcopi vt ſciant attemperare vinum oleo in curandis vulneribus, ibid. cap.2.n.18.pag.16.

Medicis præſtantiores ſunt aduocati, p.3. Alleg.79.n.23.pag.498.

Medicus cauſa multum gratis infirmitatis cum neceſſitas exegerit, poteſt ingredi monialium monaſteria, p.3. Allegat. 100.n.52.pag.687.

Medici vt poſſint monialium monaſteria ingredi non neceſſariò requiritur quod ſint Doctores, aut graduati, ſed quod mederi ſciant, ibid.n.53.pag.687.

Melioratio facta filio pro ſuſcipiendis Ordinibus, etiam non interueniente traditione irreuocabilis eſt, p.2. Alleg. 19.n.61.pag.130.

Membrum ſumitur pro ea parte, quæ habet certum officium deputatum, & in corpore noſtro diſtinctam habet operationem, p.2. Alleg.42.n.11.pag.387.

Membrum geniale amittens ex eo quod ſciens cognouerit mulierem morbum gallicum habentem non poteſt fieri Clericus, ibid.n.16.pag.388.

Membrum noſtri corporis non eſt proprie digitus, ibid.n.19. pag.389.

Membra corporis non dicuntur dentes, ibid.n.36.pag. 391.

Membrum an ſit auris, ibid. n. 38.

Mendicantes Religioſi non poſſunt acquirere noua loca ad habitandum, vel antiqua alienare, aut mutare ſine ſpeciali Papæ licentia, p.3. Alleg.50.n.50. pag. 15.

Mendicantium monaſteria ſeminario cōtribuere non tenentur, p.3. Allegat.77. n. 14 pag.479.

Mendicantes ſunt Ordines S. Auguſtini, Societatis Ieſu, Minimorum S. Franciſci de Paula, Ieſuatorum, Carmelitarū diſcalceatorum, ibid. nu.17.cum ſeqq. pag.450. cum ſeqq.

Menſæ Epiſcopi qualis eſſe debeat, & quæ in illis eſcæ ſint adducendæ, oſtenditur p.1.tit.2.gloſ.1.n.12.pag.123.

Menſę Epiſcopalis bona, vide Bona menſæ Epiſcopalis.

Menſes duo profeſſioni proximi intra quos renuntiatio & obligatio fieri poteſt de licentia Epiſcopi à nouitio cōputan-

putantur ſecundum quod occurrunt in Kalẽdario, p. 3. Alleg. 99. n. 11. pag. 646.
Menſes quatuor alternati, quos occupat Epiſcopus, ſunt, & remanent Papæ quoad proprietatem, non quoad vſum durante Epiſcopi reſidentia, p. 3. Alleg. 53. n. 52. pag. 130.
Menſes Martij, & Septembris, qui erant Epiſcopi, per alternatiuam fiunt Papæ ſuſpenſa Ordinarij facultate, concesſa in illis conferendi, ſiue Epiſcopus reſideat, ſiue non, ibid. num. 58. & 62. pag. 134.
Menſis à principio cœptus Apoſtolicus, ſemper remanet Apoſtolicus, ibid. n. 61. pag. 134.
Menſes tres, quibus Canonici abeſſe poſſunt, prouidere debet Epiſcopus ne incurrant in Natalem, aut Paſcha Domini, vel ſimiles maximas ſolemnitates, ibid. n. 120. pag. 144.
Menſium trium abſentia Canonicis conceditur, ſi constitutiones Eccleſiæ ſeruitium totius anni requirunt, ibid. nu. 121. pag. 144.
Menſes quando ſunt numerandi à die alicuius actus computantur ſecundum quod occurrunt in Kalendario, p. 1. tit. 1. cap. 4. n. 2. pag. 36.
Menſium quilibet de quibus in reg. 9. Cancellariæ terminatur in media nocte vltimi diei, p. 3. Alleg. 57. nu. 183. pag. 261.
Menſes ſex dati ad conferendum incipiũt currere à tempore ſcientiæ vacationis, p. 3. Alleg. 58. n. 5. pag. 277.
Menſis quilibet, vbi abſolute de menſe fit mentio, triginta dies continet, ibid. n. 8.
Menſes ſex dati Ordinarijs ad conferendũ computantur ſecundum quod occurrũt in Kalendario, ibid. n. 9. pag. 278.
Menſes ſex dati Ordinarijs ad prouidendum vbi primum lapſi fuerint, ſtatim poteſt Papa prouidere, ibid. n. 12.
Mercatores quoad Sacramenta Confeſſionis, & Euchariſtiæ ſubditi ſunt Epiſcopo loci, in quo reperiuntur, p. 2. Alleg. 39. n. 5. pag. 343.
Meretrici affirmanti ſe eſſe ſodomitatam, vel de hoc crimine attentatam, non creditur, p. 2. Allegat. 44. num. 17. pag. 403.
Meretrici domum locans nõ peccat mortaliter, dummodo nec principaliter, nec minus principaliter meretricium vſum in domum conductam exercendum intendat, p. 3. Allegat. 111. nu. 28. pag. 772.
Metropolitanus, & Archiepiſcopus idem ſunt, p. 1. tit. 1. cap. 6. n. 12. pag. 52. & ſeq.
Michael Soarez Pereira laudatur p. 3. Alleg. 95. n. 21. pag. 604.
Militares Religioſi fori priuilegio gaudent, etiamſi profeſſi non ſint, p. 2. Alleg. 14. n. 45. pag. 85.
Militares ex Ordinibus Chriſti Domini, Diui Iacobi, & ſimilibus an ſint verè Religioſi? p. 2. Alleg. 12. nu. 46.
Militares Religioſi ex Ordinibus militaribus Chriſti Domini, Diui Iacobi eximuntur à gabellis, & tributis, p. 2. Alleg. 13. nu. 14. pag. 89.
Milites Regulares militiæ S. Iacobi de Spatha, aliiq; huiuſmodi non emittentes omnia tria vota ſubſtantialia, capaces ſunt beneficiorum ſecularium, p. 3. Alleg. 57. nu. 174. pag. 259.
Miles condemnatus catenus quatenus facere poteſt, ſoluere cogitur, p. 2. Alleg. 19. n. 50. pag. 128.
Milites Regulares etiam S. Stephani non cõprehenduntur ſub diſpoſitione Concilij ſeſſ. 25. de Regularibus cap. 25. p. 3. Alleg. 101. n. 6. & 7. pag. 658.
Milites Hieroſolymitani; vide Hieroſolymitani milites.
Miniſtrare in Eccleſijs parentum filij illegitimi nullo modo poſſunt, p. 3. Alleg. 65. n. 10. pag. 340.
Minores Ordines ſuſcipiens ante ſeptennium nullam ſuſpenſionem incurrit, p. 2. Alleg. 11. nu. 3. pag. 67.
Minores Ordines conferuntur his, qui ſaltem linguam Latinam intelligunt, p. 2. Alleg. 11. nu. 6.
Minores Ordines poſſunt abſque Miſſa conferri, p. 2. Alleg. 11. n. 10. pag. 69.
Minores Ordines vna die omnes poſſunt conferri, laudabiliùs tamen erit ſi fiat cum neceſſitate, vel alia vrgenti cauſa bene viſa Epiſcopo, p. 2. Allegat. 11. num. 13.
Minores Ordines, & Prima tonſura vna

die conferri poſſunt, vbi adeſt conſuetudo, p. 2. Alleg. 11. n. 15. pag. 69.

Minores Ordines, & Primam tonſuram vna die recipiens, vbi non adeſt conſuetudo, nullam incurrit irregularitatem, p. 2. Alleg. 11. n. 16.

Minores Ordines poſſunt conferri in qualibet Eccleſia, tametſi non Cathedrali, & in domo Epiſcopali, vel alia non Epiſcopali de conſuetudine, p. 2. Alleg. 11. nu. 20. pag. 70.

Minores Ordines ex facultate Summi Pont. poſſunt etiam à ſimplici Sacerdote conferri, p. 2. Alleg. 3. n. 4. pag. 19.

Minores Ordines diebus feſtiuis, ſcilicet de præcepto, poſſunt ab Epiſcopo conferri, p. 2. Alleg. 11. n. 18. pag. 70.

Minores Fratres, vide Fratres Minores.

Minor ſodomita arbitrio iudicis punitur, p. 2. Alleg. 43. n. 13. pag. 403.

Minoris dictum atteſtantis ſe de ſodomiç crimine attentatum non facit indicium contra attentatorem, niſi concurrentibus alijs adminiculis, ibid. n. 15.

Minimorvm S. Franciſci de Paula Ordo adnumeratus fuit inter Mendicantes à Pio V. p. 3. Alleg. 77. n. 19. pag. 480.

Ministro Generali Fratrum Minorũ an hodie, ſicut olim, liceat ingredi monaſteria monialium S. Claræ, p. 3. Alleg. 102. n. 44. pag. 684.

Miniſtri Prouinciales atque Viſitatores quãdo poſſint intrare monialium monaſteria ſibi ſubditarum, ibid. n. 45.

Mirabile quoddam refertur cuiuſdam cadaueris occiſorem oſtendentis, p. 2. Alleg. 28. n. 33. pag. 223.

Miracvla plura de Sanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento referuntur p. 2. Alleg. 22. à n. 9. pag. 148.

Miracula noua an Epiſcopus habeat poteſtatem examinandi & approbandi, p. 3. Alleg. 97. à n. 1. pag. 637.

Miraculum dicitur mirum factum, ibid. nu 7. pag. 638.

Miraculum vt proprie dicatur, quæ requirantur, ibid. nu. 8.

Miracula examinandi poteſtas ſolo Epiſcopo, non tamen alio inferiori competit, ibid. nu. 9.

Missae ſacrificium prohibitum eſt celebrari extra Eccleſiam, & locum ſacrum ad id ſpecialiter deputatum, p. 2. Alleg. 23. n. 1. pag. 149.

Miſſæ pro ſacrificio pitantiæ taxatio eſt iuſta, quæ in qualibet regione cõmuni conſuetudine recepta, & approbata eſt, p. 2. Alleg. 24 n. 3. pag. 155.

Miſſa pro multis dicta non tantumdem ſingulis prodeſt, acſi pro vno ſolo diceretur, p. 2. Alleg. 24. n. 7. pag. 156.

Miſſas an liceat celebrare anticipate? p. 2. Alleg. 24. n. 12. & 13. pag. 158. & 159.

Miſſa ſine peccato dici poteſt non recitatis Matutinis, p. 2. Allegat. 24. num. 15. pag. 159.

Miſſæ audiendæ præceptum adimpletur quocunque in loco illa audiatur, p. 2. Alleg. 24. n. 18. pag. 161.

Miſſam nolens audire in propria Parochia ex contemptu, aut quando Parochus declarat ea, quæ Parochiani ſcire tenentur, peccat mortaliter, p. 2. Alleg. 24. n. 19. pag. 161.

Miſſæ audiendæ præcepto ſatisfit, ſi audiatur in Eccleſijs Regularium, p. 2. Alleg. 24. n. 20. pag. 161.

Miſſas reducere, & ad minorem numerũ reuocare pertinet ad Epiſcopos in Synodo diœceſana, & ad Generales Ordinum in ſuis Capitulis generalibus, p. 2. Alleg. 29. nu. 1. pag. 233.

Miſſarum celebrationes vſurpantes ad ſacrum Presbyteratus Ordinem minime promoti puniuntur per Inquiſitores, p. 2. Alleg. 40. n. 45. pag. 375.

Miſſam filius & pater poſſunt celebrare in eadem Eccleſia, dummodo ambo nõ obtineant beneficium in ea, p. 3. Alleg. 65. nu. 23. pag. 341.

Miſſa cum Sacri Ordines conferuntur, non eſt de eorum ſubſtantia, p. 2. Alleg. 14 n. 16. pag. 93.

Miſſarum celebrandarũ vbi tam magnus numerus defunctorum diſpoſitionibus impoſitus fuerit prouidetur in Synodo diœceſana, p. 3. Alleg. 93. n. 21. pag. 587.

Miſſam priuatim celebrare non prohibetur ſuſpenſus à Pontificalibus, p. 2. Alleg. 6. n. 6. pag 41.

Miſſam cum Mitra & Baculo celebrare non poteſt Epiſcopus ſuſpenſus à Pontificalibus, ibid. n. 7.

Mitra vti non poteſt Epiſcopus in locis exem-

exemptis niſi inuitatus, p.3. Alleg.80. n.14.pag.503.
Mitra in Epiſcopo ſcientiam vtriuſque teſtamenti deſignat, p.1. tit.1.cap.5. num.18. pag.48. & tit.2.gloſ.10.nu 4. pag. 163.
Moderamen inculpatæ tutelæ verſatur circa modum, tempus, & cauſam, p.2. Alleg.28.nu.18. pag.218. & Alleg.39. nu.57.pag.355.
Moderamine inculpatæ tutelæ non ſeruato occidens extraordinaria pœna propter exceſſum iudicis arbitrio punitur, ibid.n.19.pag.219.
Moderamen inculpatæ tutelæ excedere quando quis dicatur, p.2.All.39.n.58. pag.355. & p.3. Alleg.51.n.5.pag.61.
Modestia quid ſit oſtenditur, & vnde dicatur p.1.tit.2.gloſ.13.n.1. pag.182.
Modeſtia in grauitate ſita eſt, ibid n.2.
Modeſtia gubernatrix ac moderatrix eſt omnis geſtus, ac motus corporis, ibid. num. 3.
Modeſtiæ regulæ præſcribuntur ibid.n.5. pag. 183.
Modeſtia in humilitate creſcit, ibid. n.7. pag. 183.
Moyses Iſraelitici populi princeps in veſtitu, victuq; quotidiano nihil fauſti, ſed ſimplicitatem, frugalitatemq; priuati hominis exercuit, p.1.tit.2.glo. 7.n.16.pag. 138.
Monachus, cui conceditur diſpenſatio ad beneficium Curatum, non poterit ſimplex poſſidere, p.2. Alleg.33.num.14. pag. 311.
Monachus nuptias contrahens an puniatur per Inquiſitores? p.2. Allegat. 40. nu.44.pag.375.
Monachi ſe ad inuicem percutientes per eorum Prælatos abſolui poſſunt cum certis declarationibus, Epiſcopus tamē de æquitate eos etiam exemptos abſoluit, p.2. Alleg.41.num.17.pag.380. & nu 19.pag.381.
Monachus poteſt ab Epiſcopo cum conſenſu Abbatis, vel Superioris Vicarius creari, p.3.Alleg.54.n.12.pag.163.
Monachus ſi illegitimus ſit, quamuis profeſſione legitimatus fiat, Vicarij officium exercere non poteſt, p.3. Alleg. 54.n.13.pag.163.
Monachi Ordinum Mendicantium profeſſi, aut in ſtrictiori Religione exiſtentes ab Epiſcopo Vicarij inſtitui non poſſunt, p.3.Alleg.54.n.14.pag.163.
Monacho licentiā cauſa ſtudiorum proficiſcendi impertiri non poteſt Vicarius generalis prætextu commiſſionis generalis, in locis, in quibus Epiſcopus loco Abbatis eſt, p.3.Alleg.54.num.93. pag. 179.
Monachi trium fontium, & S. Crucis in Hieruſalem debent præcedere Monachos S. Euſebij, ex quo eorum Ordo, qui eſt Ciſtercienſium, fuit prius inſtitutus, & approbatus, p. 3. Allegat.78. nu.37.pag.491.
Monacho factum legatum dicitur p'u'n, p.3.Alleg.82.n.12.pag.513.
Monachi non poſſunt eſſe patrini, ſi tamen ſuſcipiant peccabunt mortaliter, at ſpiritualem contrahent cognationē, p.2.Alleg.30.n.36.pag 243.
Monachus etiam ad dignitatem Epiſcopalem prouectus non poteſt teſtamentum ante profeſſionem factum reuocare, p 3.Alleg.99.n.15.pag.648.
Monachus licet efficiatur Epiſcopus nō tamen deſinit eſſe monachus, p.1. tit. 1.cap.4.n 11.pag.38.
Monachus factus Epiſcopus à tribus votis ſubſtantialibus non eſt ſolutus, ibid. n.12.pag.38.
Monachus factus Epiſcopus an ſit ſolutus à ieiunio religionis, ibid. num.14. pag. 38.
Monachus factus Epiſcopus ab onere recitandi officium propriæ religionis liberatur, ibid n.15.pag.39.
Monachus factus Epiſcopus renuntians Epiſcopatui an teneantur ad monaſterium reuertere, ibid.n.18.pag.40.
Monachus laicus vt Epiſcopus creetur, ſolus Papa diſpenſat, p. 3. Alleg. 50. n.9.pag.11.
Monachi, & Prælati Mendicantes, quorum Eccleſijs cura animarum non eſt annexa, venire non tenētur ad Synodū diœceſanam, p.3.Allegat. 93. num. 7. pag. 585.
Monachos etiam exemptos ſe ad inuicē percutientes de æquitate abſoluit Epiſcopus, p.3.Alleg.105.n.53. pag.719.

Monachus monaſterij exempti ſi ſine habitu extra monaſterium incedat poterit per Ordinarium puniri, ſecus ſi intra, ibid. n. 61. pag. 721.

Monachum exemptum ſine licentia proprij Abbatis ordinans dicitur ipſo iure alienus à communione aliorũ Epiſcoporum, p. 3. Allegat. 111. num. 17. pag. 770.

Monachus factus Epiſcopus non eximitur à paupertatis voto neque efficitur verus dominus redituum Eccleſiaſticorum, inſtar Epiſcoporum ſecularium, p. 3. Alleg. 114. n. 19. pag.

Monachus factus Epiſcopus quicquid acquirit ſuæ Eccleſiæ acquirit cum ſola adminiſtratione, ibid. n. 20.

Monachus factus Epiſcopus non poteſt poſt mortem de bonis diſponere, ibid. nu. 21.

Monachus factus Epiſcopus in vita tam ample poteſt diſponere, quàm ample poteſt licite Epiſcopus ſecularis, ibid. num. 22.

Monachus Epiſcopus in obtinẽda à Pont. licentia ad teſtandum etiam ad opera pia, duplex impedimentum tenetur explicare, alterum ſe eſſe religioſum alterum ſe eſſe Epiſcopum, ibid. n. 24.

Monachus factus Epiſcopus ex Minorum Fratrum ordine dum vixerit habet ius ſuccedendi parentibus & agnatis, ac recuperandi bona vndecũque quæſita, in quibus ipſo mortuo ſuccedit ſua Eccleſia, ibid. n. 29.

Monasteriis, & eccleſijs Religionum ſolus Papa concedit priuilegium vt liberentur ab obligatione ſoluendi procurationes legatis Apoſt. & iura Epiſcopalia, p. 3. Alleg. 50 n. 51. pag. 15.

Monaſteria, quæ generalibus Capitulis non ſubſunt, nec ſuos habent viſitatores Regulares, ſi monita in Congregationes ſeſe non receperint, in omnibus Epiſcopi iuriſdictioni ſubiecta ſunt, p. 3. Alleg 74 n. 17. pag. 424.

Monaſteria Regularium quoties Epiſcopo viſitandi facultas conceditur, ſi dũ ingredi vult ob cauſam viſitationis fores claudantur, ei licet vim inferre, ac eas frangere, ibid. n 22 pag. 443.

Monaſteria commendata, in quibus non viget Regularis obſeruantia, quamuis exempta, Epiſcopus etiam tanquam Sedis Apoſt. delegatus ſingulis annis viſitat, ibid. n. 16. pag. 442.

Monaſterium quod in certo loco teſtatoris iuſſu conſtrui non poteſt, ex auctoritate Epiſcopi alibi conſtrui valet, p. 3. Alleg. 83. n. 10. pag. 143.

Monaſteria non tenentur præſtare Epiſcopo charitatiuum ſubſidium, p. 3. Alleg. 87. nu. 45. pag. 559.

Monaſterium virtute profeſſionis factæ à nouitio intra annum probationis in mortis articulo non poteſt ſuccedere in bonis ipſius nouitij in præiudicium ſuorum hæredum, p. 3. Allegat. 101. n 34. pag 662.

Monaſteria Monialium, vide Monialium monaſteria.

Monetam cudere ad Principem ſolum, & Rempublicam ſpectat, p. 3. Allegat. 51. nu. 55 pag. 74.

Moneta vt probata & legitima ſit, quæ continere debeat, p 3. Alleg. 51. n. 56. pag. 75.

Moneta adulterari, falſificari, ſeu corrũpi quibus modis dicatur, p. 3. Alleg 51. n. 57. pag. 75.

Monetam excudens alia effigie, quàm effigie Principis illius Regni vbi habitat, vel falſificans monetam alterius Principis à pœnis excuſatur, p. 3. Alleg. 51. nu. 58. pag. 75.

Monetam Principis tondentes, vel radẽtes eiſdem ſubijciuntur pœnis, quibus eam adulterantes, p 3. Alleg. 51. n. 59. pag. 75.

Monetam iuſtum pondus excedentem tondens, & mutilans, atque eam ad iuſtum pondus reducens an in pœnam incidat? p. 3. Alleg. 51. nu. 60. pag. 75.

Monetam reprobatam vitiantes non puniuntur, p. 3. Allegat. 51. num. 61. pag. 76.

Monetam falſam falſificantes non incidũt in pœnas ordinarias, p. 3. Alleg. 51. n. 62. pag. 76.

Monetam minimi valoris fabricans, vel tondens modicam quantitatem, excuſabitur à pœnis ordinarijs, p. 3. Alleg. 51. nu. 63. pag. 76.

Monetam falſam expendẽtes eadem pœ-

na

ne puniuntur, qua afficiuntur illam adulterantes, vel radentes, p. 3. Alleg. 51. nu. 64. & 65. pag. 76.

Monetam falſam expendens ſi doceat à quo illam habuit nulla lege puniri debet, p. 3. Alleg. 51. nu. 67. pag. 76.

Monetam corrumpens, fabricans, tondens, vel ſcienter expendens igne comburitur, & eius bona fiſco vendicantur, p. 3. Alleg. 51. n. 68. pag. 77.

Monialium clauſuram intrare non poteſt Epiſcopus pro conſecratione ſororum, & earum confirmatione, p. 2. Alleg. 27. n. 58. pag. 210.

Monialis à clauſura exiens, & exeundi licentiã dantes, comitantes, & receptantes in excommunicationem Papalem incidunt, p. 3. Alleg. 50. n. 136. pag. 34.

Monialium monaſteria ingredientes prætextu facultatum abrogatarum, & Superiores Regulares, qui earundem licentiarum prætextu eo aliquem ingredi permiſerint, & qui prætextu licentiarum Epiſcopalium eò ingrediuntur neceſſitatibus non vrgentibus, in excommunicationem Papalem incidunt, ibid. n. 151. pag. 36.

Moniales, quæ priuilegio, vel indulto Papæ ſunt immunes, in ijs, quæ ad clauſuram, & ſpiritualium rerum curam pertinent ſubijciuntur Epiſcopis, p. 3. Alleg. 102. n. 4. pag. 670.

Moniales exemptæ poſſunt toties viſitari ab Epiſcopo quoad obſeruationẽ clauſuræ, quoties ei videbitur expedire, ibid. nu. 5.

Moniales in ciuitate degentes, ſed alieno Epiſcopo ſubiectæ, viſitantur ab Epiſcopo diœceſis ſicut aliæ Moniales ſubiectæ Regularibus, ibid. n. 6.

Monialium clauſura ſi non ſeruetur in monaſterijs, quæ Regularibus ſubduntur, videre debet Epiſcopus, nec ab ipſis Regularibus impediri poterit, ibid. num. 7.

Monialium clauſuræ mœnia ſi ſint confracta, & facultates non ſuppeterent, fidelium eleemoſynis reſtaurãda ſunt, vel monialium conſanguinei ad hoc compellendi, & illis deficientibus, tũc compellendus erit is, cuius auctoritate fuit erectum monaſterium, ibid. n. 10.

Monialium clauſura cuſtoditur impediẽdo acceſſum ad ipſas Moniales, & Colloquia cum eiſdem, ibid. n. 11. pag. 671.

Monialiũ exitus ex ſuis monaſterijs quibus Conſtitut. prohibeatur, ibid. n. 13. & 14. pag. 672. & 673.

Moniales an poſſint è monaſterijs egredi ex alijs caſibus vltra illos tres relatos in conſtit. Pij V. ibid. n. 15. & 16. pag. 674.

Monialium clauſura vt ſciatur qualiter ſit cuſtodienda, quæ ſunt attendenda oſtẽditur ibid. n. 12. pag. 672.

Moniales è monaſterio egredi poſſunt alijs infirmitatis caſibus ſimilibus illis tribus, de quibus in Conſtit. Pij V. ſi infirmitas omnibus præiudicialis ſit, ibid. n. 20. pag. 675.

Moniales ab vno monaſterio in aliud poſſunt transferri cauſa nouæ fundationis, correctionis, vel reformationis pro cuius licentia obtinenda ad Sedem Apoſtolicam eſt recurrendum, ibid. nu. 25. pag. 677.

Moniales quando transferuntur de vno monaſterio in aliud permiſſu Sedis Apoſtolicæ quomodo, vel quando huiuſmodi translatio ſit facienda, ibid. nu. 26. pag. 677.

Moniales exeundi è monaſterijs iuſtam cauſam non habent, vt curam nepotum ſuorum gerant, etiamſi nullum propinquum haberent, ibid. n. 27. pag. 678.

Moniales volentes exire è monaſterio ob aliquem caſum neceſſarium à quo debeant obtinere licentiam, ibid. n. 28.

Moniales ex ſuis monaſterijs exeũtes ſunt excommunicatæ excommunicatione maiori Summo Pont. reſeruata, & in eandem incurrunt Prælati eiſdem egrediendi licentiam quoquomodo concedentes, ibid. n. 29. pag. 679.

Moniales concomitantes è ſuis monaſterijs egredientes, & recipientes eas incurrunt in excommunicationem Papæ reſeruatam, niſi compaſſione quadam naturali in extrema neceſſitate id faciant, ibid. n. 30. pag. 679.

Monialium monaſteria ingredi prohibentur omnes cuiuſcunque ſexus viri, ac mulieres habentes vſum rationis, & diſcretionem ad peccandum, ibid. n. 31.

Monialium monaſteria intrantes ſine licentia,

centia, an incurrant excommunicationem comminatam contra ingredientes vigore aliquarum facultatũ, ibid.n.36. pag. 681.

Monialium monaſteria ex præſumptione intrantes prætextu aliquarum licentiarum ſine ratione & cauſa, vel à Sũmis Pontificibus iam reuocatarũ, incurrunt excommunicationem cominatam contra ingredientes vigore aliquarum facultatum, ibid. n.37. pag.682.

Monialium Præfecta ſi Superior longe abſit in caſibus repentinis, ſed tamen neceſſarijs poteſt licentiam concedere, ibid. n.39. pag.683.

Monialium vota earum monaſteria ingredientes recipere poſſunt Prælati quando prudenter iudicauerint nõ poſſe fieri canonicam electionem ipſis nõ intrantibus, ibid.n.47 pag.685.

Monialis cum vitam obijt an & quibus in caſibus liceat Sacerdoti ingredi clauſtrum, ibid.n.50. pag.686.

Monialium monaſteria officiales intrare poſſunt pro aliquo opere exercendo, quod commode extra monaſteria fieri non poteſt, ibid.n 55.pag.687.

Monialium monaſteria intrare non poſſunt ſartores, ibid n.56. pag.688.

Monialium clauſuram intrantes pro aliquo permiſſo negotio finito illo ſub peccato mortali, tenentur ſtatim exire quamuis poſſint per aliquantulũ temporis amplius ſe detinere, ibid.nu.58.

Monialium monaſteria licitum eſt intrare mulieribus volentibus vti famulabus domeſticis ſeruitijs incumbere, ibid n.60. pag.689.

Moniales ancillas pro ſeruitio communi habere non poſſunt quibus licitum ſit clauſtra intrare & exire quando licuerit, ibid.num.61.pag.689.

Monialium monaſteria frequentantes, qua pœna puniantur, ibid.n.69.p.692.

Monialibus quomodo liceat habere cenſus, ſiue reditus annuos, aut quoduis peculium, oſtenditur p.3. Allegat.103. nu.5.pag.698.

Monialium clauſuram in omnibus monaſterijs etiam exemptis conſeruare, & reſtituere poteſt Epiſcopus, p.3.Alleg. 105.n.31.pag.715.

Moniales exemptas Epiſcopus abſoluit, ibid.n.55.pag.719.

Monitio neceſſaria eſt ad effectum vt data negligentia hæredis ad Epiſcopum deuoluatur exequendi poteſtas, p. 3. Alleg.82.n.24.pag.515.

Monitiones plures non requiruntur, ſed vnica ſat eſt à iudice perſonaliter facienda, ibid.nu.25.

Monitio trina non requiritur vt clericus non incedens in habitu, & tonſura amittat clericale priuilegium, p.2.Alleg.12.n.19.pag.77.

Monitoria concedi poſſunt aduerſus teſtes non cognitos alicuius negotij veritatem ſcientes, vel notos, ſi veritatis teſtimonium ferre renuant, p.3. Alleg.96.nu.17.pag.621.

Monitoria concedendi aduerſus teſtes alicuius negotij veritatem ſcientes, quę praxis conſtituatur, p.3.Alleg.96.n.18. pag. 622.

Monitoria excommunicationum pro rebus deperditis inſtante parte & officium iudicis implorante conceduntur, p.3.Alleg.96.nu.19.pag.622.

Monitoria excommunicationum inſtante iudice Laico concedi poſſunt, modo ea imploret, à iudice Eccleſiaſtico, non tamen iubeat, p.3.Allegat.96.num.21. pag. 622.

Monitoria excommunicationum quando iudex Eccleſiaſticus promulgare poſſit nemine petente, p.3. Alleg.96.nu.23.

Monitoria axcommunicationũ ſunt concedenda illi cuius intereſt, non tamen alijs, p.3.Alleg.96.nu.24.pag.622.

Monitoria excommunicationum non ſunt concedenda, quando certæ ſunt perſonæ, p.3.Alleg.96.nu.25.pag.623.

Monitoria excommunicationũ pro qualibet parua re decerni non debent, p.3. Alleg.96.nu.26.pag.623.

Monitoria debent continere expreſſionem rei deperditæ & eius valoris, niſi fiant pro Eccleſijs, locis pijs, communitatibus, &c. p.3. Alleg.96. num.27, pag. 523.

Monitoria pro qua ſumma in Curia Romana & Neapolitana concedantur, p.3.Alleg.96.nu.30.pag.625.

Monitoria non ſunt concedenda contra

haben-

habentem pro ſe rem iudicatam, p.3, Alleg.96. nu.31. pag.624.

Monitoria excommunicationum in criminalibus non conceduntur, p.3. Alleg.96.nu.32.pag.624.

Monitoria non conceduntur ſi ſint infamatoria alicuius particularis perſonæ, p.3 Alleg.96. nu.33.pag.624.

Monitoria excommunicationum concedi poſſunt tam antecęptam litem, quam ea pendente,dum probationum terminus non elabitur, p.3.Alleg.96.nu.38. pag.625.

Monitoria quomodo concedenda ſunt, & quæ preuenire debent,p.3.Alleg.96. nu 40 pag.626.

Monitorij vi nemo tenetur ſe ipſum patefacere, aut denuntiare,p.3.Alleg.96. nu.45.pag.628.

MONTIVM PIETATIS Status Eccleſiaſtici præſidentes, & officiales omnes, qui pecunias ad dictos Montes quomodolibet ſpectantes in alios quàm pauperum vſus diſponere præſumunt in excommunicationem Papalem incidunt,p.3. Allegat.50.nu.169.pag.38.

MONOCVLVS non poteſt eſſe Clericus etiam Primæ tonſuræ, p.2. Alleg. 42. nu.29. pag.390.

MORBOSI quando poſſint ordinari, p.2. Alleg.42. nu.43.pag.392.

Morbo gallico laborantes ſi foris appareat, horroremq; & ſcandalum gignat, irregulares fiunt, ibid.nu.46. pag.393.

Morbo commitiali correctus Ordines aſſumere non poteſt,nec in ſuſceptis miniſtrare, ibid.nu.48.

MORAE purgatio nō admittitur vbi executio facta eſt à Iure, p 3. Allegat.72. nu.169.pag.418.

MORTIS articulus dicitur non ſolum periculum mortis proueniens ex infirmitate, ſed quodlibet probabile mortis periculum inſtans p.2.Alleg.25.n.52. pag. 185.

Mortis aut grauis infirmitatis periculū poteſt efficere,vt à quolibet Sacerdote excommunicatus pro violenta manuū iniectione in Clericos abſolui poſſit, p.2.Alleg.41 nu.14 pag.380.

MVLIERVM familiaritatem diligenter cauendā ſanctiſſimorum virorum factis inſtruimur, p. 1.tit.1.gloſ.8. num.24. pag. 149.

Mulier ſi prægnans reperiatur in carcere culpa cuſtodis præſumitur, p 3. Allegat.107.nu.23.pag.751.

Mulieres ſolicitātes in Confeſſione ſi delicti grauitas petat poſſunt Curię ſecularis puniendi tradi, p 3. Allegat.140. n.21.pag.763.

Mulieres ingredi poſſunt Fratrum monaſteria, quæ ſunt in fieri,vel in quadum fabricantur, adhuc conuentus ad .bi morandum non fuerit introductus,p.3. Alleg.102.nu.87. pag.697.

Mulier in caauſa matrimoniali teſtis eſſe non poteſt, p.3.Alleg.84.n.9.pag.529.

Mulier omnis, quæ vinolenta & commeſſatrix eſt, eadem quoque meretrix eſt, p.1.tit.2.gloſ.11.nu.12.p ag.174.

Mulier fornicans cum Clerico in maioribus non committit ex parte ſua inceſtum, p.2. Alleg.15. nu.12. pag 97.

Mulieres cuiuſcunque ſint ætatis & conditionis ab excommunicatione cau. ſi quis ſuadente, 17. q.4. poſſunt per Epiſcopum abſolui p.2.Alleg.41.n.39 pag. 383.

Mulier, quæ monaſteria Regularium etiam mendicantium ingredi auſa fuerit in excommunicationem Papalem incidit, p.3.Alleg.50. nu.135. pag.34.

MVNERA qualiacunque, & quomodocunque offerantur, Epiſcopus recipere non poteſt à viſitatis ratione procurationis,p.3.Alleg.73.nu.54.pag.437.

MVNDITIA adhibenda eſt non odioſa, nec exquiſita nimis, p.1. tit.2. gloſ.7.n.3. pag. 133.

MVTILATIO inducit irregularitatem, quæ in aliquo membro dūmodo principali euenit, & ob culpam contingit, p. 2. Alleg.42.nu.10.pag.387.

Mutilatio partis alicuius membri non producit irregularitatem, niſi pars illa abſciſſa celebrandi adimeret poteſtatem, vel notoria culpa in illius abſciſione accedat, ibid.nu.12.

N

NASVM preſſum grande, aut tortum detinens, præcipue ſi pareat deformita-

Digitized by Google

Monialium monaſterijs recipi, p. 3. Alleg. 102. nu. 66. pag. 691. & ſeqq.

O

Obedientia debita propter quam excuſatur Epiſcopus à reſidētia qualis, p. 3. Alleg. 53. nu. 10. pag. 119.
Oblationes in Miſſa factæ cedunt, & acquiruntur Rectori Parochialis Eccleſiæ, p. 3. Alleg. 80. n. 11. pag. 502.
Oblationes in Miſſa factæ Epiſcopo celebranti in loco exempto de vrbanitate ei debentur, de iure vero illi, cui competunt iura parochialia, niſi aliud conſuetudine ſit obtentum, ibid. nu. 13.
Oblatæ qui ſe & ſua in totum religioni tradiderunt, gaudent fori priuilegio, p. 2. Alleg. 12. nu. 39. pag. 83.
Obſes datus ab Eccleſia, aut etiam repreſaliarū cauſa captus quotidianis diſtributionibus priuandus non eſt, p. 3. Alleg. 53. nu. 165. pag. 151.
Occultum & publicum multis modis dicitur, p. 2. Alleg. 28. nu. 38. pag. 225.
Occultum quod dicatur quoad effectum Eccleſiæ pollutæ, p. 2. Alleg. 28. nu. 39. pag. 225.
Occultum quod dicatur quoad diſpenſationē in irregularitate & ſuſpenſione, p. 2. Alleg. 39. nu 20. & 21. pag. 348.
Occultum per ſe ſiue abſolute dicitur, quod nihil habet, vnde poſſit ab hominibus cognoſci, p. 2. Alleg. 40. n. 1. pag. 360.
Occultum per accidens eſt, quod extrinſecus progreditur, ſed à nemine auditur, p. 2. Alleg. 40. nu. 2. pag. 360.
Occultum ſiue ſecretum dicitur, quod plene probari nō poteſt, p. 2. Alleg. 40. nu. 3. pag. 360.
Oculi ſiniſtri, ſiue Canonis viſiua virtute ſi quis careat, & tanta polleat virtute in dextro, vt ſine deformi faciei conuerſione poſſit legere Canonē, non eſt irregularis, p. 2. Alleg. 42. nu. 31. pag. 391.
Oeconomum Eccleſiæ Vicarius conſtituere non poteſt, niſi Epiſcopi ſpeciale accedat permiſſum, p. 3. Alleg. 54. n. 78. pag. 178.
Officia vbi ſunt peculiaria, & certæ adminiſtrationes ad tuendam pacem & concordiam poteſtas aliqua vniuerſalis præcedere debet, quæ ceteras omnes regat, p. 1. tit. 1. cap. 1. nu 4. pag. 4.
Officialis verbum ſimpliciter prolatum quando ad foraneum, vel generalem vicarium ſit referendum, p. 3. Alleg. 54. nu. 25. pag. 165.
Officiales ſeu apparitores poteſt Epiſcopus habere, quorum manu, & opera poſſit iuriſdictionem ſuam exercere, p. 3. Alleg. 107. nu. 3. pag. 747.
Oleum Sanctum trina diuerſitate conſecratur, p. 2. Alleg. 31. nu. 1. pag. 248.
Oleum oliuarum eſt eſſentiale Sacramento Confirmationis, Balſamum vero accidentarium, ibid. nu. 3.
Oleum cathecanumenorum quale, ibid. nu. 5. pag. 249.
Oleum, quo vnguntur Reges, quid ſignificet, ibid n. 8. pag. 249.
Oleum infirmorum ab Epiſcopo benedictum, eſt materia remota Sacramenti Vnctionis, ibid. nu. 13. pag. 251.
Oleum & Chriſma de conſenſu Summi Pont. an poſſitā ſimplici Sacerdote cōſecrari, ibid. nu. 14 pag. 251.
Oleum oliuarum eſt materia ſufficiens Sacramenti Vnctionis, etiamſi benedictum ſit ab Epiſcopo alia benedictione, ibid. nu. 15.
Olei ratione nihil pro Chriſmate recipi poteſt, ibid. nu. 21. pag. 252.
Cetera Vide verbo Chriſma.
Onus Chriſti leue eſt, quod portantem non grauat, ſed leuat, p. 1. tit. 2. gloſ. 1. nu. 23. pag. 98.
Opinio probabilis poteſt ſequi relicta probabiliori, p. 2. Allegat. 35. num. 19. pag. 323.
Oppoſitum in oppoſito idem operatur, quod propoſitum in propoſito, p. 3. Alleg 55. n. 11. pag. 207.
Optare non poteſt pœnitentialis præbenda poſtquam eſt effectum ſortita, nec Pœnitentiarius etiam valet optare, nec retento, nec dimiſſo officio, p. 3. Alleg. 55. n. 35 pag. 203.
Orbem totum pro propria diœceſi habet Summus Pontifex, p. 3. Alleg. 57. nu. 4. pag. 223.
Ordinandus eſt in Eccleſia Dei, qui eſt dili-

diligat, non deglubat, p.1.tit.2.glo.17. nu.20.pag.

ORDINARIUS priuatiue ad Epiſcopum habens ius viſitandi, & congregandi Synodum, poteſt dimiſſorias concedere, p.2.Alleg.7.n.8.pag.46.

Ordinarius non poteſt præcipere ne matrimonia domi celebrētur ſeruata Concilij forma, p.2, Alleg.32.n.18.pag.265.

Ordinarius tantùm habet facultatem remittendi denunciationes ex cauſa, p.2. Alleg.32.n.27.pag.266.

Ordinarij appellatione venit Epiſcopi Vicarius, p.2. Alleg.32.n.28.pag.266. & n.118.pag.284.& p.3.Alleg.81.n.5. pag 508.

Ordinarij abſque iuſta cauſa denunciationes remittere non poſſunt, p.2. Alleg.32 n.38.pag.269.

Ordinarius exiſtente iuſta cauſa diſpenſandi, tenetur ad petitionem partis ſub peccato mortali diſpenſare, p.2. Alleg. 32.n.51.pag.271.

Ordinarius facultatem concedere poteſt alicui Sacerdoti matrimonio ſuorum diœceſanorum aſſiſtendi, p.2.Alleg.32. n.116 pag 284.

Ordinarius poteſt concedere facultatem celebrandi ſponſalia & matrimonia temporibus prohibitis ab Eccleſia ſine ſolemnitate, p.2. Alleg.32. num.194. pag. 303.

Ordinarij iudices qui dicantur, p.3.Alleg. 54.n.36.pag.168.

Ordinarius iudex ille dicitur, qui iure officij, vel dignitatis iuriſdictioni, ſeu iuridicundo præeſt, p.2, Alleg 35.n.16. pag. 322.

Ordinarius non poteſt ſibi reſeruare abſolutionem excommunicationum iuris nulli reſeruatarum, p.3. Alleg.50.nu. 184.pag.47.

Ordinarius quibus concurrentibus teneatur dare licentiam Canonicis, aut Beneficiatis curam animarum nō habentibus, volentibus facere abſentiam cauſa ſtudij, p.3.Alleg.56.n.29.pag 210.

Ordinarius Ordinariorum eſt Summus Pontifex, concurritq; cum omnibus Ordinarijs, p.3.Alleg.57.n.6.pag.223.

Ordinarius ſi prouideat alicui de beneficio, quod vacauit in Curia, prouiſus non habebit titulum coloratum, p. 3.Alleg.57.n.20.pag.225.

Ordinarius poteſt non obſtante regula de triennali poſſeſſorem compellere ad oſtendendam diſpenſationem, p.3. Alleg.57.n.124 pag.270.

Ordinarius nullus inferior Papa poteſt perpetuò commendare, p.3.Alleg.59. nu.6.pag.281.

Ordinarij conſenſus in liberis reſignationibus faciendis debet ab eo præſtari vnico contextu cum fit reſignatio, p.3. Alleg.69.n.3.pag.359.

Ordinarij poſſunt ab adminiſtratoribus rationes adminiſtrationis exigere, donec coram eiſdem doctū fuerit de inſtitutione, in qua ſecus expreſſe cautū ſit, p.3.Alleg.75.n.59.pag.465.

Ordinarius an poſſit mulctis, & pœnis cogere pueros ad diſcendam doctrinam Chriſtianam? p.3. Alleg.76. num.38. pag. 474.

Ordinarij inferiores etiam exēpti, & immediate Sedi Apoſtolicæ ſubiecti non poſſunt excommunicationes pro rebus deperditis dare, p.3.Alleg.96. num. 12. pag. 469.

Ordinarij in monaſterijs ſibi ſubiectis, & etiam exemptis numerum Monialium ſtatuere debent in quolibet monaſterio, quæ commodè ibi ſuſtentari poſſint ex Bulla Gregorij XIII. p.3.Alleg. 98.n.3.pag.640.

Ordinarius non debet explorare voluntatem puellæ, quæ habitum recipit in monaſterio ad petitionem illius, qui vult illam in vxorem ducere, ſed expectandum tempus faciendæ profeſſionis, p.3.Alleg.100.n.5.pag.654.

Ordinarius, coram quo & Superiore Regulari nulliter profeſſus poteſt intra quinquennium cauſam nullitatis ſuæ profeſſionis deducere, ſi ſit Superior monaſterij, ſufficit quod ſolus procedat, p.3.Alleg.104 n.11.pag.702.

Ordinarij tanquam Sedis Apoſt. delegati in cauſis mercedum, & miſerabilium perſonarum regulares debitores cogere, & compellere ad ſoluendum debitum poſſunt, p.3. Alleg. 105. nu. 21. pag. 713.

Ordinarij locorum omnium, regnorum,

m & om-

Digitized by Google

& omnes hæreticæ prauitatis Inquiſitores poſſunt procedere, & ſeuere animaduertere in Regulares, qui perſonas ad inhoneſta perpetrãda in actu Confeſſionis Sacramẽtalis induxerint, ibid. nu.60.pag.721.

Ordinarius adiri poteſt ex defectu iuſtitiæ in exemptis vt ſuppleat, ibid. nu.67.pag.

Ordinarius poteſt & tenetur præcipere delegato etiam Principis ne aliter ſua poteſtate vtatur, quàm in ſuis litteris continetur, p.3. Allegat.106.num.27. pag. 733.

Ordinari non poterit quis ab Epiſcopo otiginis matris, niſi ſit filius naturalis, p.2. Alleg.4.n.15.pag.18.

Ordinari quis non poteſt ad titulum litteraturæ etiam inſignis, p.2. Alleg.19. nu.72.pag.132.

Ordinari quis poteſt ad titulum penſionis, dummodo ad honeſte ipſum ſuſtentandum ſufficiens ſit, ſi Epiſcopus iudicauerit aſſumendum, p.2. Alleg.19. nu.74.pag.133.

Ordinantes ſine titulo de iure tenentur prouidere ordinato de ſufficienti beneficio, illiq; interea ſubminiſtrate vitæ neceſſaria, etiamſi Ordinatus haberet patrem diuitem, qui nihil illi aſſignauit pro victu, aut ſua portione, p. 2. Alleg.20.n.3.& 4. pag.137.

Ordinatus cum pacto & conditione de reddendo pattimonio ſibi donato nõ incurrit vllam pœnam, ſeu ſuſpenſionem, p.2. Alleg.20.n.30.pag.143.

Ordinatus ab Epiſcopo hæretico ignorãter cum primum id ſciuerit debet ſe ab vſu Ordinum abſtinere, poteſt tamen per Epiſcopum à tali ſuſpenſione ſolui, p.2. Alleg.48.n. .pag.422.

Ordinatus ab Epiſcopo hæretico, vel ſchiſmatico ſcienter, beneficium obtinere non poteſt, p.2. Alleg.48.n.3.pag.422.

Ordinatus ab hæretico, vel ſchiſmatico per metum cadentem in conſtantẽ virum an incurrat ſuſpenſionem? p. 2. Alleg.48.n.8.pag.422.

Ordinatus ſiue ſcienter, ſiue ex ignorantia probabili ab Epiſcopo excommunicato, ſuſpenſo, vel interdicto executionem Ordinis non recipit, & indiget diſpenſatione, p.2. Allegat. 48. num.9. pag. 423.

Ordinis Sacramentum à Chriſto Domino fuit inſtitutum, p.2. Alleg.2.n.2. pag. 13.

Ordinis Sacramentum gratiam confert, vt reliqua Sacramenta, p.2. Allegat.2. nu.13.pag.13.

Ordinis Sacramentum characterem imprimit, ſicut Baptiſmus, & Confirmatio, p.2. Alleg.2.n.4.pag.13.

Ordinis Sacramentum nequit accipere, qui aqua Baptiſmi regeneratus nõ fuerit, p.2. Alleg.2.n.8.pag.14.

Ordinis Sacramentum non confirmato dari prohibet Conc. Trid. procedit tamen de neceſſitate præcepti, non de neceſſitate Sacramenti, p.2. Allegat.2. nu.14 pag.15.

Ordinis Sacramentum recipiens nõ præmiſſa Confirmatione extra negligentiam, & citra contemptum non peccat mortaliter, nec aliquam incurrit irregularitatem, p.2. Alleg.2.n.15.pag.15.

Ordines an ſint nouem? p.2. Allegat.2. à nu.16.pag.15.

Ordo non dicitur proprie Prima tonſura, p.2. Alleg.2. nu.18.pag.16.

Ordines ſinguli an ſint Sacramenta, p.2. Alleg.2. à nu.20.pag.17.

Ordines minores ex facultate Sũmi Pontificis poſſunt etiam à ſimplici Sacerdote conferri, p.2 Alleg.3.n.4.pag.19.

Ordo nullus Epiſcopali maior, vel æqualis reperitur, p.1. tit.1. cap.6. num.4. pag. 51.

Ordinis facultas quæ ſit in Epiſcopis, oſtenditur p.1.tit.1.cap.1.n.10.pag.5.

Ordinis Sacramenti vere & proprie eſt Epiſcopus miniſter, p.2. Alleg.3.nu.1. pag. 18.

Ordines conferendi poteſtas penes Epiſcopum reſidet, etiamſi excommunicatus, hæreticus, aut degradatus, ſuſpenſus, vel interdictus ſit, p.2. Alleg.3.n.3. pag. 19.

Ordines minores ſuſcipiens abſque ſui Ordinarij litteris dimiſſorijs, eorum executionem non habet, antequam ſuus Epiſcopus ei permittat, inhabiliſq; eſt ad obtinenda beneficia, & penſiones, p.2. Alleg.8.n.10.pag.54.

Digitized by Google

Ordines maiores ſuſcipiens abſque litteris dimiſſorijs ſui Ordinarij, quibus ſuſpenſionem incurrat, p.2. Alleg.8.n.11. pag. 54.
Ordines minores ſuſcipiens ſine intentione aſcendendi ad ſuperiores non peccat, p.2. Alleg.10.n.20.pag.65.
Ordines minores conferuntur his, qui ſaltem linguam latinam intelligũt, p.2. Alleg.11.nu.6.pag.68.
Ordinis Sacramenti materia remota eſt res illa, quæ traditur illum ſuſcipienti, p.2.Alleg.11.n.7. & 8. pag.68.
Ordinis Sacramentum an de eſſentia requirat contactum materiæ, p.2.Alleg. 11.nu.9.pag.68.
Ordines minores poſſunt abſque Miſſa conferri,p.2.Alleg.11.n.10.pag.69.
Ordines maiores de neceſſitate præcepti, non vero Sacramenti ſunt in Miſſa conferendi,p.2.Alleg.11.n.11.pag.69.
Ordines minores vno die omnes poſſunt conferri, laudabiliùs tamen erit ſi fiat cum neceſſitate, vel alia vrgenti cauſa bene viſa Epiſcopo, p.2.Alleg.11.n.13. pag. 69.
Ordines minores, & Prima tonſura vna die conferri, poſſunt vbi adeſt conſuetudo, p.2.Alleg.11.n.15.pag.69.
Ordines minores, & Primam tonſuram vna die recipiens, vbi non adeſt conſuetudo, nullam incurrit irregularitatem,p.2.Alleg.11.n.16.pag.69.
Ordines minores quod tempus idoneum requiratur vt conferantur? p.2. Alleg. 11.nu.17.pag.70.
Ordines minores poſſunt conferri in qualibet Eccleſia tametſi non Cathedrali, & in domo Epiſcopali, vel alia non Epiſcopali de conſuetudine, p.2. Alleg.11.n.20.pag.70.
Ordinis Sacramentum in loco interdicto, vel perſonis interdictis conferri nõ poteſt,p.2. Alleg.11.n.21.pag.70.
Ordines ſuſcipere non prohibentur populo generaliter interdicto clerici etiã Primæ tonſuræ, ſicut & laici alterius populi in eodem, vel alio loco, p.2.Alleg.11.n.22.pag.71.
Ordines an conferri poſſint in Sabbato ſancto vbi eſt locus interdictus,p.2.Alleg.11.n.23.pag.71.
Ordines an in loco interdicto licite conferantur, ſi immineat neceſſitas ordinandi miniſtros, nec exiſtat locus in quo poſſint Ordines conferri? p.2. Alleg.11.n.24.pag.71.
Ordinis Sacerdotalis materia remota eſt Calix cum vino,& Patena cum Hoſtia, materia vero proxima eſt illorum traditio, p.2. Alleg.14.n.7.pag.92.
Ordo Sacerdotalis non eſt iterandus ſi ex obliuione tradatur illum aſſumenti vas cum vna tantum ſpecie, p.2. Alleg.14. nu.9.pag.92.
Ordines duo Sacri eodem die etiam Regularibus dari non debent, p. 2. Alleg. 14.n.10.pag.92.
Ordines duos Sacros ſuſcipiens non ſolũ peccat,ſed à poſteriori ſuſpenſus eſt, in quo ſolus Papa diſpenſat, niſi conſuetudo permitteret, p.2.Alleg.14. nu.11. pag. 92.
Ordines maiores quare Sacri appellentur, p.2.Alleg.14.n.17.pag.93.
Ordinibus Sacris inſignitus ante pubertatem an arctetur ad continentiã, p.2. Alleg.15.nu.4.pag.95.
Ordinibus Sacris inſignitus tenetur in Confeſſione circumſtantiam Ordinis Sacri detegere, non ſolum cum actuale peccatum carnis patrauit, ſed etiã cum conſenſum præſtitit, p.2.Alleg.15.n.6. pag. 96.
Ordinis Sacramentum ſi pueris, furioſis, & his qui vſu rationis carent, adminiſtretur, characterem imprimit in eorũ anima,p.2.Alleg.16.n.5.pag.101.
Ordines Sacri ſex anni ſabbatis conferuntur, & qua ratione in quatuor anni tẽporibus conferantur,p.2.Alleg.17.n.1. & 2. pag. 106.
Ordines Sacri extra tempora ab Eccleſia conſtituta nec conſuetudine conferri poſſunt,p.2.Alleg.17.nu.4.pag.107.
Ordines ſunt conferendi interſtitijs temporum ſeruatis, & quare, p.2.Alleg.18. nu.1.pag.111.
Ordines recipiens non ſeruatis interſtitijs peccat, ſi faciat abſque licentia Epiſcopi, p.2.Alleg.18.n.12.pag 113.
Ordines per ſaltum ignoranter ſuſcipiẽs, vel ſcienter, antequam miniſtrauerit poteſt per Epiſcopum diſpenſari, quod

procedit nõ ſolum in promotis aliquo Sacrorum Ordinum omiſſo, ſed etiam in promotis ad maiores Ordines omiſſis minoribus, ſiue omnibus, ſiue vno tantùm, p.2. Allegat.47. num.6. & 7. pag. 419.

Ordines maiores recipiens ſciens, vel ex craſſa ignorantia ab Epiſcopo, qui loco ſimul, & dignitati renuntiauit, ſuſpenſus eſt ipſo iure ab illorum vſu, nec poteſt niſi per Romanum Pontificem à tali ſuſpenſione abſolui, ſecus ſi probabiliter ignorauit abdicationem, p. 2. Alleg.48.n.1.pag.421.

Ordinibus minoribus conſtitutus poteſt beneficium reſignare, etiamſi non habeat aliunde, quo viuere poſſit, p. 2. Alleg.19.n.39.pag.126.

Ordinibus Sacris conſtitutus non poteſt beneficium reſignare, etiamſi ad illius titulũ non fuerit promotus, niſi aliunde habeat vnde cõmode viuere poſſit, p.2.Alleg. 19.n.40.pag 126.

Ordinatvs abſoluta coactione compulſus non recipit characterem, p.2.Alleg. 2.nu.5.pag.14.

Ordinatus cõditionali adductus coactione, permittens ſibi Ordines conferri, characterem recipit, p.2.Alleg.2.nu.6. pag. 14.

Ordinatus à non ſuo Epiſcopo fori priuilegium non amittit, p.2.Alleg.8.n.18. pag. 56.

Ordinandi quo tempore debent conuenire, p.2.Alleg.10.n.2.pag 62.

Ordinatus nullo præmiſſo examine quã pœnam incurrat, p.2.Alleg.10.nu.22. pag. 65.

Ordinatus contra prohibitionem Epiſcopi habentem ne quis ad Ordinationem accedat ſub pœna excommunicationis non examinatus, vel approbatus, contrahit ſuſpenſionem nonniſi à Papa diſpenſandã, p.2. Alleg.10.n.23.pàg.65.

Ordinandorum intentio quomodo inquirenda, & ſi initiandus Primam tonſurã recipiat, eo tantum fine vt gaudeat exẽptione fori, non peccat mortaliter, p.2. Alleg.11.n.12.pag.69.

Ordinatus vi, metuve, qui in conſtantem virum caderet, eſto ſuſcipiat Ordinem, an voto continentiæ teneatur? p. 2. Alleg.15.nu 4.pag.95.

Ordinatus ante legitimam ætatem inculpabiliter ſuſpenſionem non incurrit, p.2.Alleg 16.nu.17.pag.104.

Ordinatus à Papa ab inferiori non deponitur, p.3.Alleg.112.n.12.pag.779.

Ordinatus ante legitimám ætatem bona fide teſtimonio ſuorum parentum non remanet ſuſpenſus, p.2.Alleg.16.n.20. pag. 104.

Ordinatus ante legitimam ætatem bona fide illa interueniẽte recte poterit Ordines exequi ſine diſpenſatione, p. 2. Alleg.16.n.23.pag.105.

Ordinator ſuper temporum interſtitijs non poteſt diſpenſare cum non diœceſano, niſi illi in dimiſſorijs diſpenſandi facultas concedatur, p.2. Alleg.18.n. 9. pag. 113.

Ordinatio ſine titulo facta quoad executionem irrita appellatur, p.2.Alleg.19. n.2.pag.117.

Ordinari nemo poteſt ad titulum Vicariæ temporalis, & aliorum ſimilium beneficiorũ, ſeu Cappellaniarum amouibilium, p.2.Alleg.19.n.25. pag.121.

Ordinari quis non poteſt ad titulum ſeruitij in aliqua Eccleſia præſtandi; niſi tale ſeruitium ſit perpetuum, p.2. Alleg.19.nu.26.pag.122.

Ordinari quis non poteſt ad titulum de futuro, & ſub ſpe etiam certa, p.2. Alleg.19.n.28.pag.122.

Ordinari poteſt quis ad titulum donationis veræ, ſi ita Epiſcopus iudicauerit aſſumendum pro neceſſitate vel vtilitate Eccleſiæ, p. 2. Alleg. 19. nu. 56. pag.129.

Ordinatus cum patrimonio ex donatione ficta tanquam ordinatus ſine titulo incurrit pœnam ſuſpenſionis poſitam contra ordinatum ſine illo, p.2.Alleg. 19.nu.57.pag.129.

Ordinari non poteſt cooptatus in Collegium Seminarij ad illius titulum, niſi ob cauſam inſeruiendi beneficio, quod forſan eſſet Seminario iniunctum, p.2. Alleg.19.n.31.pag.123.

Ordinari cum ficto patrimonio, vel beneficio peccatum graue eſt, p.2. Alleg. 19.n.58.pag 129.

Ordinibus ſacris inſigniri nõ poteſt ſoli-

ius

tus inebriari, p.1. Alleg.28. num.11. pag. 216.

Ordinem recipit, & ipſius characterem promotus per ſaltū, p.2. Alleg.47.n.3. pag. 418.

Ordinatus ab Epiſcopo hæretico, vel ſchiſmatico verum ſuſcipit Sacramentum, dummodo huiuſmodi Epiſcopus in forma Eccleſiæ gerat quod agit, p.2. Alleg.48.n.4 pag.421.

Ordinatus ſcienter ab Epiſcopo hęretico, vel ſchiſmatico à ſolo Romano Pontifice diſpenſatur, p.2. Alleg.48. num.7. pag. 422.

Ordinari non valet qui virgis cæſus fuit præcedēte iudicis ſententia, aut ad triremes dānatus in eis ſteterit, p.2. Alleg 43.n.15.pag.398.

Ordines ſacros dare illis, qui non dum ad legitimam ætatem venerunt, ſolius eſt Sūmi Pontificis, p.3. Alleg.50.n.15. pag. 11.

Ordinibus minoribus initiatus vt Epiſcopus creetur ſolus Papa diſpenſat, p. 3. Alleg. 50.n.9.pag.11.

Ordines Eccleſiaſticos extra tempora à iure conſtituta conferre pertinet ad ſolum Summum Pontificem, p.3 Alleg. 50.n.16.pag.11.

Ordines duos Sacros alicui vno eodemq; die dare ad Papam tātum pertinet, p.3. Alleg.50.n.17.pag.11.

Ordines duos ſacros alicui duobus continenter diebus dare eſt Summi Pontificis, p.3. Alleg.50.n.18.pag 11.

Ordines vt quis accipiat ab Epiſcopo alieno ſolus Papa concedit, p.3. Alleg. 50.n.19.pag.12.

Ordinēs vt Epiſcopus conferre poſſit in die ſuæ conſecrationis ſolius eſt Summi Pontificis concedere, p.3. Alleg.50. nu.20 pag.12.

Ordinatum à Papa nullus ad ſuperiores Ordines promouere ſine ipſius licentia poteſt, p.3. Alleg.50.n.22.pag.12.

Ordinis Epiſcopalis ea, quæ fuerint exercere non poteſt Vicarius, etiamſi Epiſcopus ſit, ex generali commiſſione, p.3. Alleg.54.n.83. pag. 178.

Ordinis Epiſcopalis ea, quæ ſunt præter ſpeciale ſui Epiſcopi mandatum committere nō poteſt Vicarius etiam Epiſcopus alteri Epiſcopo, p.3. Alleg. 54. n.84.pag.179.

Ordinari infra annum tenetur, qui curatæ Eccleſiæ plenū continet exercitiū, tametſi nondum liberam poſſeſſionē, ac pacificam maioris partis fructuum adeptus ſit, p.3. Alleg.19.n.22.pag.121.

Ordinari quis poteſt ad titulum Coadiutoriæ cum futura ſucceſſione, ſi ratione illius habeat congruam ſuſtentationē, p.2. Alleg.19.nu.23.pag. 121.

Ordinari valet quis ad titulum beneficij conſiſtentis in diſtributionibus quotidianis, p.2. Alleg. 19.n.24.pag. 121.

Ordinibus ſacris Subdiaconatus, & Diaconatus inſigniri poteſt quis ad titulū beneficij, non obſtante quod non lucretur illius fructus, niſi poſt ſuſceptū Presbyteratus Ordinem, p.2. Alleg.19. nu.29.pag.123.

Ordinari quis non poteſt ad Sacros Ordines ante annum à ſuſcepto poſtremo gradu minorum Ordinum, niſi neceſſitas, aut Eccleſiæ vtilitas poſtulauerit, aut conſuetudo permitteret, p. 2. Alleg.14.n.5.pag.91.

Ordinandus ad Epiſcopatum in Sacro Ordine antea ſaltem ſex menſium ſpatio conſtitutus eſſe debet de iure Concilij Trid. per Bullā vero Greg. XIV. in omnibus ſacris Ordinibus debet eſſe conſtitutus, p.2. Alleg.1.n.36. & 37. pag. 10.

Ordinatus ex diſpenſatione Papæ ad Sacerdotium die Dominica, non poteſt eadem die conſecrari Epiſcopus, ibid. nu.46.pag.121.

Ordinans Epiſcopus etiam in propria diœceſi non alienum ſubditum ſine teſtimonio ſui Ordinarij ſuſpenſionem incurrit, p.3. Alleg.111.n.8.pag.769.

Ordinans Epiſcopus Sacerdotem indignum, & minime idoneum ſuſpenditur à collatione Ordinis Sacerdotalis, ibid.n.11.pag.769.

Ordinans Epiſcopus aliquem eodē die, vel duobus continuato ieiunio ad duos Ordines Sacros ſuſpenſus eſt à collatione vtriuſque, ibid.n.12.pag.769.

Ordinans Epiſcopus in aliena diœceſi abſque licentia expreſſa Ordinarij lōci, aut ordinans de licentiam Epi-

Digitized by Google

ſcopi ſibi non ſubditos à Pontificalibus ſuſpenditur, ibid.n.13.pag.770.

Ordinans Epiſcopus ſcienter bigamum, vel ſolemnem pœnitentiam peragentē ſuſpenſionem incurrit per annum à celebratione, ibid n.15.pag.770.

Ordinans monachum exemptum ſine licentia proprij Abbatis dicitur ipſo iure alienus à communione aliorum Epiſcoporum, ibid. nu.17.pag.770.

Ordinans aliquem accepto ab eo iuramento, vel promiſſione de non inferendis moleſtijs ſuper eius prouiſione per triennium à collatione Ordinum eſt ſuſpenſus, ibid. n.18.pag.770.

Ordinans aliquem, vel Primam tonſurā conferens ſimoniace accepta pecunia, pretiò, vel præmio ſuſpenditur à Pontificalibus, & ab ingreſſu Eccleſiæ interdicitur, ibid. n.19.pag.771.

Ordinationes factæ in diœceſana Synodo ſunt perpetuæ, p.3.Alleg.93.num.24. pag. 587.

Originis Epiſcopus eſt Epiſcopus loci in cuius diœceſi ordinandus natus eſt, p.2.Alleg.4.n.2.pag.26.

Originarius ſeu oriundus dicitur à propria origine, p.2.Alleg.4.nu.3.pag.26.

Origo patris etiam inſpicitur ad Ordines ſuſcipiendos, itaut quis ratione paternæ originis poterit Ordines ſuſcipere ab Epiſcopo loci, in quo eius pater natus eſt, p.2.Alleg.4.n.4.pag.26.

Originis locus ſecundum ius Ciuile, etiam dicitur ille, in quo pater natus eſt, p.2. Alleg.4 n.5.pag.26.

Oriundus dicitur à natiuitate propria, vel paterna, p.2.Alleg.4.n.6.pag.27.

Originarius vt quis dicatur non ſolū requiritur vt quis natus ſit in loco, ſed quod parentes ibi domicilium contraxerint, p.2.Alleg.4.n.7.pag.27.

Originem patris & non matris ſequitur filius, p.2.Alleg.4.n.14.pag.27.

Originis domicilium eſt immutabile, nec poteſt renūtiari, p.2.Alleg.4.n.20. pag. 28.

Os habens deforme & imperfectum, nō eſt admittendus ad Ordines, quando fœditatem ac horrorem generat, p. 2. Alleg.42.n.34.pag.391.

P

Paci violatores tenetur ſub peccato mortali Epiſcopus excommunicare, p.3.Alleg.79.n 7.pag.495.

Pallium Archiepiſcopis concedere eſt ſummi Pont. p.1. tit.3.cap.1.num.20. pag. 215. & p. 3. Allegat. 50. num. 3. pag. 10.

Pallium cur à s. Petri corpore accipi dicatur, ibid.n.4.

Pallium Patriarchis ſummus Pontifex tribuit, Archiepiſcopi vero ab eiſdem Patriarchis accipiunt, p.1. tit.3. c.1. nu.19.pag.214.

Panis & vini oblatio in conſecratione noui Præſulis quid ſignificet, oſtenditur p.1.tit.1.cap.5.n.17 pag 47.

Papa quare Epiſcopum ſe appellet, p.2. Alleg.1.n.13.pag.95.

Papa diſpenſare poteſt vt promoti ad Sacros Ordines matrimonia contrahāt, p. 2.Alleg.15.nu.22.pag.98.

Papa poteſt diſpenſare cum religioſo, vel moniali ſuper voto caſtitatis, & continentię, vt matrimonia contrahāt, p.2.Alleg.15.n.23.pag.99.

Papa poteſt licentiam, & diſpenſationem concedere, vt extra tempora ſtatuta quis poſſit ab aliquo Antiſtite ad Sacros Ordines promoueri, p. 2. Alleg. 17.nu.5.pag.107.

Papa an poſſit committere Sacerdori cōſecrationem materię Sacramenti Confirmationis? p. 2. Alleg. 30. num. 6. pag.238.

Papa ſolus Chriſmate in capite vngitur ex balſamo & oleo confecto miſtica ratione, p. 2. Alleg. 31. num. 12. pag. 250.

Papa ſolus poteſt diſpenſare in impedimentis iure Pontificio dirimentibus matrimonium, p.2. Alleg.35. num.1. pag.319.

Papa ſolus poteſt diſpenſare in quinque iuramentis ſeu votis ſolemnibus, p.2. Alleg.37.n.1.pag.330.

Papa diſpenſare poteſt in qualibet irregularitate proueniente ex homicidio iuſto, vel iniuſto, voluntario, vel caſuali, p.2.Alleg.39.n.63.pag.356.

Papam

Digitized by Google

Papam non valens adire pro abſolutione excommunicationis canonis Si quis ſuadente 17. q. 4. an teneatur adire Legatum? p. 2. Alleg. 41. n. 31. pag. 385.
Papæ ſolum compeit poteſtas diſpenſandi cum corpore vitiatis, p. 2. Alleg. 42. nu. 57. pag. 395.
Papa ſolus diſpenſat in infamia facti, & in ea, quæ procedit ex delicto, in quo poteſtatem habet diſpenſandi, p. 2. Alleg. 43. n. 30. pag. 399.
Papa ſolus diſpenſat in ſuſpẽſione, quam contrahit ordinatus ſcienter, ſiue ex ignorantia craſſa, vel probabili, ab Epiſcopo excommunicato, hæretico, vel ſchiſmatico: data vero probabili ignorantia diſpenſat Epiſcopus, p. 2. Alleg. 48. n. 10. pag 423.
Papa in omnibus bigamiæ ſpeciebus poteſt diſpenſare, p. 2. Alleg. 49. num. 21. pag. 431.
Papa Petri ſucceſſor ex ordinatione diuina Principatum, & iuriſdictionem ſolus habet, illamq; immediate in vniuerſa Eccleſia, p. 3. Alleg. 50. num. 1. pag. 9.
Papa plures potuit ſibi reſeruare caſus, p. 3. Alleg. 50. nu. 2. pag. 10.
Papa viuente qui tractant de alio eligendo in excommunicationem Papalem incidunt, p. 3. Alleg. 50. nu. 126. pag. 33.
Papa ſolus concedit, vt Religioſi profeſſi cœnobium egreſſi ad audiendas leges, vel medicinam, ad Ordines promoueri queant, p. 3. Alleg. 50. nu. 49. pag. 14.
Papæ miniſtri, & omnes officiales etiã epiſcopali dignitate præditi, in terris Eccleſiæ officium quodcunque exercẽtes, qui munera accipiunt præter eſculenta, & poculenta, quæ biduo conſumi poſſunt, in excommunicationem Papalem incidunt, p. 3. Alleg. 50. nu. 116. pag. 31.
Papa ex octo menſibus ſibi reſeruatis cõcedit Epiſcopo quatuor, & viceuerſa Epiſcopus de ſuis quatuor dimittit Papæ duos, p. 3. Alleg. 53. nu. 52. pag. 129.
Papa Chriſti Vicarius eſt, p. 3. Alleg. 54. n. 47. pag. 171.
Papa in beneficialibus liberam ac pleniſſimam habet poteſtatem, p. 3. Alleg. 57. num. 7. pag. 223.
Papa quamuis tranſtulerit poteſtatem in Epiſcopos cõferendi beneficia ſuæ diœceſum, penes ipſum tamen maior remanſit, p. 3. Alleg. 57. nu. 9. pag. 223.
Papa etiam in mẽſibus, quos Ordinarijs conceſſit, ſi præueniat in conferendo, valet eius collatio, p. 3. Alleg. 57. n. 10. pag. 224.
Papa, & Ordinarius ſi alicui cõferant beneficium cum eadẽ data & die ſi prouiſus ab Ordinatio ſit in poſſeſſione, eius prouiſio eſt præferenda, p. 3. Alleg. 57. n. 12. pag. 224.
Papa etiam quod prouideat in menſibus alternatiuæ, non eſt neceſſaria illius derogatio, p. 3. Alleg. 57. n. 16. pag. 225.
Papa ordinariam poteſtatem conferendi beneficia per reſeruationes coarctare poteſt, p. 3. Alleg. 57. n. 17. pag. 225.
Papa ſi manum appoſuit in aliqua commiſſione ſignanda per talem ſignaturã voluit totum negotium ad ſe aduocare, & inferiorum manus ligare, p. 3. Alleg. 57. n. 34. pag. 228.
Papa quilibet initio ſui Pontificatus regulas Cancellariæ de nouo conſtituit, p. 3. Alleg. 57. n. 58. pag. 232.
Papa ſolus diſpenſat ſuper pluralitate dignitatum, perſonatuum, Canonicatuũ, & curatorum beneficiorum, p. 3. Alleg. 62. n. 18. pag. 325.
Papa ſolus poteſt erigere Collegiatam Eccleſiam in Cathedralem, & Epiſcopalem in Metropolitanam, p. 3. Alleg. 68. nu. 8. pag. 356.
Papa poteſt ſolum ſe ipſum eligere, p. 3. Alleg. 72. n. 86. pag. 403.
Papa dicitur diœceſanus totius Orbis, p. 3. Alleg. 80. nu. 1. pag. 502.
Papa ſolus pias defunctorum voluntates commutare poteſt, p. 3. Alleg. 83. n. 1. pag. 521.
Papa cauſam matrimonialem poteſt delegare non ſolum Epiſcopo, ſed etiam inferiori, p. 3. Alleg. 84. n. 6. pag. 529.
Papæ iuriſdictio in tota Eccleſia eſt iure diuino à Chriſto Domino inſtituta, & ab eo immediate accepta, p. 1. tit. 1. c. 1. nu. 20. pag. 8.
Papa cum eligitur ſuppoſita legitimæ electionis conditione accipit à Chriſto Do-

Domino immediate iuriſdictionem, p.1.tit.1.cap.1.n.21.pag.8.

Papa ſolus per ſe, vel per alios ſua auctoritate & conſenſu creat, & transfert Epiſcopos, diœceſes diuidit, erigit, auget, minuit, ſublimat, aut deprimit, p.1.tit.1.cap.1.n.27.pag.9.

Papa poteſt extendere, vel limitare ipſam iuriſdictionem epiſcopali muneri iure diuino cohærentem intrinſece vt Ordinariam, & quaſi ex natura rei, p.1.tit.1.cap.1.nu.28.pag.9.

Papa non poteſt ex toto, vel ex aliqua parte aliquid eorum mutare, abrogare, & tollere, quæ Sancti Apoſtoli condiderunt, p.1.tit.1.cap.1.n.30.pag.10.

Papa ſecundum varia tempora, ac varias temporum occurrentes circumſtantias diuerſis perſonis ius eligendi Epiſcopos conceſſit, vel permiſit, p.1.tit.1.cap.3.nu.3.pag.22.

Papam ſoli Cardinales eligunt non Concilium generale, ſi tempore quo fuerit congregatum Apoſtolica Sede vacauerit, p.1.tit.1.cap.3.n.13.pag.25.

Papa quare Baculo non vtatur, p.1.tit.1.cap.5.nu.14.pag.46.

Papa in ſignum Imperij vtitur Corona Imperiali, & in ſignum Pontificis vtitur Mitra, p.1.tit.1.cap.5.num.19.pag.48.

Papa vniuerſalis, ſeu Oecumenicus Epiſcopus dicitur, p.1.tit.1.cap.6.num.3.pag.51.

Papa promouens neophytum ad Epiſcopatum videtur cum eo diſpenſare, p.1.tit.2.gloſ.17.n.8 pag.198.

Papa ſolus Pallium Archiepiſcopis concedit, p.3.Alleg.50.n.3.pag.10. Et Eccleſiam Cathedralem ſolus erigit, & conſtituit, & eam coniungit, ac alia ratione mutat, nu.5. Et ſine ſpeciali eius mandato nullus poteſt Paſtorem dare Cathedrali Eccleſiæ, nu.6. Et Cathedrales Eccleſiæ adminiſtrationem ſolus poteſt dare, nu.7. Et Epiſcopo coadiutorem, nu 8.pag.11. & ſolus diſpenſat vt Epiſcopus creetur Ordinibus minoribus initiatus, vel Monachus laicus, nu.9. Epiſcoporum maiores cauſas ſolus dirimit & cognoſcit, nu.10. Epiſcopos à gradu dignitatis deijcit, & deponit, ac reſtituit, nu.11. Epiſcoporum admittit renuntiationes, nu.12. Exemptionem à iure, & poteſtate Epiſcoporum ſolus concedit, nu.13. Et Ordines Sacros ſolus dat illis, qui nondum ad legitimam ætatem venerunt, nu.15. & numeris ſeqq. alia, quæ ſolo Papæ competunt videri poſſunt.

Papa Petri ſucceſſor, Chriſti Vicarius nobis Chriſtum repræſentat, p.1.tit.3.cap.2.nu.20.pag.231.

Papa nullum in terris Superiorem habet, ibid.nu.16.pag.230.

Papa ſeruus ſeruorum Dei nominatur quantum ad humilitatem, nam quantum ad poteſtatem eſt Dominus Dominorum, ibid.n.18.pag.230.

Papam ſaltem in habitu habere poteſtatē ſecularem immediate à Chriſto Domino, qui defendant, oſtenditur ibid.nu.19.pag.230.

Papa (vt verior tenet ſententia) ſuper vniuerſum Orbē ex Summo Pontificatus officio directe non habet etiam in habitu poteſtatem ſecularem ab ſpirituali diſtinctam, ibid.n.24.pag.233.

Papa vt Chriſti Vicarius ex officio Sūmi Pontificatus nullam aliam poteſtatem habet niſi eam ſolum, quam in lege Gratiæ Chriſtus Dominus quatenus homo dum in terris vixit eidem communicauit, ibid.n.25.pag.233.

Papa ſuper omnia negotia ſecularia habet ſufficientem poteſtatem, quando id expedierit ad finem ſupernaturalem aſſequendum, ibid n.31.pag.235.

Papa ſuper infideles habet poteſtatē temporalem gubernatiuam, quatenus opus fuerit ad defenſionem Eccleſiæ, & ad expediendam prædicationem Euangelicam, ibid.n.32.pag.235.

Papa directe ſuper infideles poteſtatem temporalem gubernatiuam non habet, ibid.nu.33.pag.236.

Papæ competens poteſtas, qua tali non competit ei, niſi quia eſt caput ipſius Eccleſiæ, gerens ipſius Chriſti capitis vices in corpus miſticum eiuſdē, ibid.nu.34 pag.236.

Papa non habet poteſtatem in homines, niſi qua ſunt membra Eccleſiæ, mediante, ſcilicet Baptiſmo fideles facti,

& in-

& incorporati cum Chriſto eius capite,ibid.n.35.pag.236.
Papa, aut quilibet alius Princeps fidelis non poterit infideles quantumuis ſceleratos, vtpote ipſius imperio non ſubiectos, priuare ſua ipſorum poteſtate ciuili publica, & dominio rerũ ſuarum,ibid.n.40.pag.237.
Papa ex grauiſſima cauſa poteſt declarare ius naturale, gentium, aut diuinum poſitiuum,ibid.n.45.pag.240.
Papa in caſu ad ſpirituale bonum neceſſario poteſt iniquam ſententiam à iudice ſeculari latam reuocare,ibid.n.48. pag. 241.
Papa potuit transferre in perſonam Magni Caroli imperium à Græcis in Germanos, & diſponere de Imperatoris electione, coronatione, & iuramento fidelitatis,ibid.n.67.pag.245.
Papa poteſt Imperatorem deponere,ibid. n.90.pag.250.
Papa poteſt electionem de Imperatore improbare,ſi ei idoneus non videretur, ibid.n.91 pag.250.
Papa in ordine ad finem ſupernaturalem poteſt abrogare leges ciuiles, ſcriptas, & non ſcriptas approbantes peccata ſubditorum, & pro illis præmia concedentes, ibid. n.94.pag.251.
Papa poteſt laicos ad temporalia legitimare ſuadente cauſa boni ſpiritualis, p.1.tit.3.cap.2.n.101.pag.253.
Papa poteſt ad tẽporalia legitimare Principem ſupremum, qui in temporalibus nullum recognoſcit ſuperiorem, ibid. num. 102.
Papa charitatiuum ſubſidium poteſt exigere ab omnibus Clericis, & Eccleſijs, p.3.Alleg.87.nu.22.
Papa liberam habet adminiſtrationem omnium beneficiorũ, & eſt dominus, & Ordinarius cunctorũ, & Epiſcopus vniuerſalis Eccleſiæ, p.2. Allegat.87. nu.23.
Papa ſolus plenarias poteſt indulgentias concedere, p.2. Alleg.88.nu.5.
Papæ electio, vide Electio Papæ.
Paralisi vel apoplexia laborãtes ſunt irregulares,p.2.Alle.31.n.45.pag.392.
Paraphernarii & ſimiles in inferioribus miniſterijs Palatio Apoſt. inſeruientes, & penſiones obtinentes, non tenentur deferre habitum clericalem, p.2. Alleg 9.nu.14.pag 60.
Parcitatis virtus pulcherrima eſt inter Epiſcoporum ornamenta,p.1.tit.2. gloſ.5.nu.1. pag.119.
Parochus non habetur pro reſidente, ſi in ciuitate habitet ab Eccleſia ſua tribus, vel quatuor milliaribus diſtante,quamuis Dominicis & feſtiuis diebus ad illam accedat, p.3. Allegat.53. nu. 74. pag. 137.
Parochus ſine legitima cauſa & licentia in ſcriptis habita non reſidens, mortifere peccat, & fructus beneficij pro rata temporis,quo abeſt,ſuos non facit, p.3.Alleg.53.nu.93.pag.139.
Parocus non ſatisfacit petens licentiam, iurans ſe grauem habere cauſam,quam non expediat manifeſtare, p.3. Alleg. 53.nu.98.pag.140.
Parochus habens licentiam per mendacium in abſentia fructus percipiens, eos reſtituere tenetur, p. 3. Alleg.53. nu.99. pag.140.
Parochus vltra duos menſes abſens poteſt cogi per Epiſcopum ad reſtitutionem fructuum pro rata temporis abſentiæ, p.3. Alleg.53.nu.102.pag.140.
Parochi ob non reſidentiam quomodo beneficijs ſunt priuandi, p.3.Alleg.53. nu 105.pag.141.
Parochus abſens ex iuſta cauſa, ſiue cum licentia, ſiue abſque ea, tenetur relinquere ſubſtitutum Vicarium idoneum, & approbatum, qui pro ſe populo ſeruiat, niſi abſentia fiat per ſex,vel octo dies, p.3. Alleg.53.nu.106.pag.141.
Parochus,cui datus eſt coadiutor propter inſufficientiam, non poteſt abeſſe à reſidentia, p.3.Alleg.63.nu.8.pag.329.
Parochus quando nulla adeſt conſuetudo ſi habeat reditus ſufficientes, ſoluere tenetur prædicatori, ſi vero ſit pauper tunc tenebitur populus, p.3.Alleg.76. nu. 16.pag. 470.
Parochus vt in ſua Eccleſia prædicetur, poteſt dare licentiam approbatis ab Ordinario, p.3. Allegat.76.num.25. pag. 471.
Parochus pro duabus, aut tribus vicibus poteſt impunè prædicandi licentiam con-

concedere alicui viro docto, & noto Regulari, ſiue ſeculari non dum præſentato coram Epiſcopo, ſaltē ſi ſemel fuerit approbatus ab aliquo Ordinario,& Epiſcopatus conſtitutio nō prohibeat, p.3.Alleg.76.n.26.pag.472.

Parochus in ſua Eccleſia eſt præferendus Decano, & Capitulo Collegiatæ ad eam Eccleſiam perſonaliter ex antiqua conſuetudine accedentibus, p.3. Allegat.78.nu.38.pag 491.

Parochus indulgentias concedere non poteſt. p.3.Alleg.88.nu.20.pag.566.

Parochi ſeu Plebani in caſtellis,& modicis ciuitatibus ab Epiſcopis ponuntur, p.1.tit.1.cap.7.nu.8.pag.60.

Parochialis ſeparatio non eſt facienda ob locorum diſtantiam, quando in loco minime difficili oratorium adeſſet, vel Eccleſia cum fonte baptiſmali, p.3.Alleg.68.nu.7.pag.356.

PAROCHIAE ſuæ intereſſe vnuſquiſque tenetur pro audienda prædicatione, ſi commode id fieri poteſt,p.3.Alleg.76. nu.34 pag.471.

Parochia Epiſcopi dicitur tota diœceſis, p.3 Alleg.80.nu.12.pag.503.

Parochiæ vbi diſtinctæ non ſunt, decimæ pertinent ad Epiſcopum,p.3.Alleg.86. nu.27.pag.510.

Parochiarum diuiſio à Dyoniſio Pont. incœpit,p.1.tit.1.cap.7.nu.10.pag.60.

Parochialis Eccleſia, Vide Eccleſia parochialis.

Parochiale beneficium,Vide Beneficium parochiale.

Parochias duas habens vnitas æque principaliter poteſt in qua maluerit reſidere, p.3.Alleg.53.nu.82.pag.119.

Parochias nouas ſine ſpeciali Epiſcopi licentia non valet Vicarius erigere, p.3. Allegat.54. nu.76. pag.178.

PAROCHIANI ad fabricam Eccleſiæ reparandam compelli poſſunt, ſi ad hoc nō ſuperſint ipſius reditus,deducto neceſſario beneficiatorum alimento, p.3. Alleg.64.nu.6.pag.332.

Parochianus non tenetur contribuere ad fabricam Eccleſiæ nouiter conſtructæ in loco opportuniori,ex quo vetus Eccleſia ſufficiebat, p.3.Alleg.64.nu.11. pag.333.

Parochianus non tenetur ad refectionem Eccleſiæ, ſi per eam forma antiqua mutaretur, p.3. Allegat 64. num.12. pag. 333.

Parochiæ, quæ certos fines non habent, ſed certum tantum populū, vniri poſſunt,p.3. Alleg.66.nu.13.pag.346.

Parochias nouas conſtituendi etiam inuitis Rectoribus facultas Epiſcopis conceditur, vbi ob locorum diſtantiam ad diuina officia audienda parochiani accedere non poſſunt, p 3. Alleg.68. nu.1.pag.355.

Parochialem diuidere poteſt Epiſcopus ſine maioris partis parochianorum conſenſu, p.3.Alleg.68.nu.3.pag.355.

Parochiam diuidere tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatus poteſt Epiſcopus, etiamſi ſubiecta ſit Regularibus, vbi ob locorum diſtantiam ad diuina officia audienda parochiani accedere non poſſunt, p.3. Alleg.68. nu.6. pag.356.

Parochianorum ſimplici aſſertioni teſtificantis de fama bona ſtatur, p.2. Alleg. 10.nu.15.pag.64.

Parochiam acquirit quis ratione habitationis, p.2.Alleg.32.nu.57.pag.272.

Parochiani vere efficiuntur ſtatim ac animum habitandi maiori parte anni habuerint,p.2. Alleg.32.nu.64 pag.274.

Parochianus vt vere aliquis dicatur debet habere animum conſtituendi in Parochia domicilium, p.2,Alleg.32.nu.59. pag. 273.

PAROCHVS cum vadit ad communicandum infirmum debet portare duas Hoſtias conſecratas, vt cum vna communicet infirmum, & aliam reportet honorifice, vt populus adoret,p.2. Alleg.22.nu.5.pag.147.

Parochus obligatur populum monere, vt Miſſas frequentet,non tamen cogere poteſt vt audiat in Parochia, p 2. Alleg.24.nu.16.pag.160.

Parochi non obligantur ad applicationem Sacrificij pro populo ſingulis Dominicis, & feſtiuis diebus, niſi iuxta viri prudentis arbitrium, p.2, Alleg 24. n.23.pag. 162.

Parochi ab Eccleſijs arcere debent muſicas eas, vbi ſiue organo, ſiue cantu laſciuum aliquid miſcetur,p.2.Alleg.24. nu.24.

Digitized by Google

num. 24. pag. 162.

Parochus non poteſt alicui Sacerdoti, alias non approbato dare facultatem audiendi Confeſſiones ſuorum ſubditorum, p.2. Alleg.25. nu. 13. pag. 174.

Parochus poteſt Cōfeſſiones audire ſuorum ſubditorum in aliena parochia, vel diœceſi, p.2. Alleg.25. num. 18. pag. 176.

Parochus habet approbationem à iure, quam non poteſt Epiſcopus reuocare, quamuis poſſit ſuſpēdere, p.2. Alleg.25. nu.23. pag.177.

Parochus peccat mortaliter aſſiſtendo matrimonio abſque præmiſſis denunciationibus, p.2. Alleg.32. n.4. pag.263.

Parochus omittens vnam denunciationem, ſi certus ſit nullum ſubeſſe impedimentum, videtur à mortali exeuſandus, p.2. Alleg.32. n.5. pag.263.

Parochus timere mortis omiſſis denunciationibus matrimonio aſſiſtens non peccat, p.2. Alleg 32. n.6. pag.293.

Parochus auctoritate propria, & ſine iuſta cauſa denunciationes omittens, ſuſpendendus eſt ab officio per triennıū, p.2. Alleg.32. n.7. pag 263.

Parochus non peccat mortaliter ſi vno, vel altero die feſto omittat denunciationes, dummodo inter vnam & alterā multos dies feſtos non interponat, p.2. Alleg.32. n.13. pag.264.

Parochus quoties timetur malitioſe matrimonium impediendum, non poteſt denunciationes omittere, vt fiant antequam conſumetur, niſi diſpenſatio difficillime obtineri poſſit, p.2. Alleg. 30. n.20. pag 265.

Parochus proprius contrahentium quis dicatur, p.2. Alleg.32. nu.56. pag.272.

Parochus proprius ad matrimonium dicitur parochus vxoris ſi in eius parochia contrahatur, & parochus viri ſi in parochia viri fiat, p. 2. Alleg. 32. nu. 65. pag. 274.

Parochus ruralis non eſt proprius parochus, quādo rus vel recreationis gratia, vel ad paucos tantum dies colitur, p.2. Alleg.32. n.66. pag.275.

Parochi duo quoad matrimoniū contrahendum poſſunt haberi vbi quis dimidia anni parte in vna parochia, altero dimidio in alterā habitat, p.2. Alleg. 32. n.69. pag.575.

Parochus, qui in vagorum matrimonijs diligentem inquiſitionem non adhibet, peccat mortaliter, ſed matrimonium eſt validum, p.2. Alleg.32. n.74. pag. 276.

Parochus quilibet poteſt intereſſe matrimonio vagi, etiamſi coniux vnus non ſit alienigena, p.2. Alleg.32. num.76. pag.277.

Parochi præſentia in matrimonijs neceſſaria, non tantum corporea, ſed etiam moralis requiritur, cum intelligentia & aduertētia actus, p.2. Alleg.32. n.78 pag. 277.

Parochi præſentia quare hodie de eſſentia requiratur, p.2. Alleg.32. num. 80. pag 277.

Parochi præſentia pro forma actus exigitur, itaut matrimonium contractum in præſentia mille teſtium eo abſente nullum ſit, p.2. Alleg.32. n.81. pag.277

Parochi, vel teſtium præſentia ſufficit, quamuis vi interſint, dummodo tamen intelligant conſenſum contrahentium, p.2. Alleg.32. n. 82. pag. 277.

Parochi præſentia adducti doloſe & renuentis ſufficit, dummodo intelligat, vel audiat, quamuis claudat aures; & nulla verba proferat, p.2. Allegat.32. n.85. pag.278.

Parochi præſentia requiritur vt ne dum intelligere oporteat cum quid agitur, ſed vt videat, p. 2. Alleg. 32. nu. 86. pag. 278.

Parochi præſentia ſufficit, etiamſi ad aliū finem vocatus, vel caſu præſens ſit, p. 2. Alleg. 32. n.88. pag. 278.

Parochi præſentia etiam irregularis, ſuſpenſi, vel excommunicati, quamuis nō tolerati ſufficit, p.2. Alleg.32. num.90. pag. 279.

Parochus interdictus, ſeu prohibitus ab Epiſcopo, aut eius vicario ne aliquos coniungat, valide matrimonio aſſiſtit, p.2. Alleg.32. n.93. pag.279.

Parochus, vel Sacerdos de illius licentia extra parochiam, vel epiſcopatum ſine licentia parochi, & Epiſcopi loci valide aſſiſtit matrimonio ſuorum parochianorū, p.2. Alleg 32. n.95. p.280.

Paro.

Parochus & teſtes in celebrandis coniugijs nõ ſuſtinent publicam alicuius officij auctoritatem, p.2. Alleg.32. n.96. pag.280.

Parochus in aliena parochia ſine licentia parochi vel Epiſcopi loci aſſiſtens matrimonio ſuorum parochianorum ceſſante ſcandalo non peccat, nec puniẽdus venit, p.2. Alleg.32.n.97.pag.280.

Parochi vnius præſentia ſufficit quando contrahentes ſunt diuerſarum parochiarum, p.2. Alleg.32.n.98.pag.280.

Parochus delegatus, vel vicecuratus poteſt matrimonio aſſiſtere, p.2. Alleg. 32.n.99.pag.281.

Parochus delegatus ad vniuerſam parochiæ curam poteſt delegare facultatem aſſiſtendi matrimonio, p.2. Alleg.32. n.100.& 115.pag.281.& 284.

Parochus quando præſens aſſumit vicarium locantẽ operas, vt illum adiuuet, hic vicarius non poteſt delegare, p.2. Alleg.32.n.101.pag.281.

Parochus habens iniuſtum beneficij titulum, quamdiu poſſeſſione non ſpoliatur, poteſt matrimonio aſſiſtere, p.2. Alleg.32.n.103.pag.281.

Parochus non Sacerdos valide matrimonio aſſiſtit, p.2. Alleg.32. num.105. pag.281.

Parochus aſſiſtens in peccato mortali valide matrimonio aſſiſtit, p.2. Alleg.32. n.106.pag.282.

Parochus proprius matrimonio intereſſe nõ valens alium ſui vice, & loco Sacerdotem ſubſtituere poterit, p.2. Alleg. 32.n.107 pag.282.

Parochus ficte concedens facultatem aſſiſtendi matrimonio, illud non efficit inualidum, p.2. Alleg.32.n.109.pag.283.

Parochus irregularis etiam excommunicatus non toleratus poteſt valide dare alteri licentiam aſſiſtendi, p.2. Alleg. 32.n.110.pag.283.

Parochus licentiam aſſiſtendi matrimonio non poteſt concedere clerico non Sacerdoti, p.2. Alle.32.n.112.pag.283.

Parochus poteſt concedere facultatem alteri Sacerdoti coniungendi ſponſos non ſolum in propria parochia, ſed etiam extra illam, p.2. Alleg.32.n.114. pag.283.

Parochus proprius cogi poteſt ad aſſiſtendum matrimonio, ſi illi alioquin licito interuenire nolit, vel licentiam alio Sacerdoti interueniendi concedere, p.2. Alleg.32.n.115.pag.284.

Parochi & teſtium præſentiæ defectus nõ eſt impedimentum dirimens ſponſalis p.2. Alleg.32.n.141.pag.289.

Parochi & teſtium præſentia requiritur, vt matrimonium celebratum per procuratorem ſit validum, p.2. Alleg.32. nu.159.pag.295.

Parochus, vel quicũque alius Sacerdos regularis, qui matrimonio clandeſtino interfuerit, incurrit pœnam triennalis ſuſpenſionis ab officio, p.2. Alleg.32. n.160.pag.295.

Parochus ob licentiam conceſſam alij Sacerdoti aſſiſtendi matrimonio clandeſtino, non incurrit pœnam triennalis ſuſpenſionis ab officio, p.2. Alleg.32. n.163.pag.296.

Parochus triennio ſuſpenſus, ſi eodem durante triennio aſſiſtat alteri clandeſtino coniungio, ſuſpendaturq; iterum triennio, an poſterius triennium confundatur cum primo, vel incipiat cõpleto priori? p.2. Alleg. 32. nu.164. pag.295.

Parochus tenetur interrogare contrahẽtes de mutuo conſenſu, alias ſi omittat grauiter peccabit, p.2. Alleg.32.num. 468. pag.297.

Parochus curare debet ne contrahentes in peccato mortali ad Sacramentum matrimonij accedant, p.2. Alleg.32.n.171. pag.297.

Parochus ſub peccato mortali tenetur habere librum, in quo coniuges, teſtes, diem, mortem, & annum ſcribat, p.2. Alleg.32.n.174.pag.298.

Parochi quomodo fidem de his libris facere debeant; p.2. Alleg.32.num.178. pag.299.

Parochus licet non ſit proprius matrimonij miniſter, concurrit tamen ad illius validitatem, & aliquo modo illud adminiſtrat, p.2. Alleg.32. num.201. pag.305.

Parochus & alius quicũque Sacerdos poteſtatem habens abſoluendi à mortalibus, poteſt abſoluere à cenſuris iuris ne-

Digitized by Google

nemini reſeruatis, p.3.All.50.n.183. pag. 47.
Parochus habens facultatem abſoluendi à caſibus reſeruatis Epiſcopo ſuo, poteſt abſoluere pœnitentem alterius epiſcopatus habentem peccata reſeruata ſuo Epiſcopo domicilij, vel originis in cuius diœceſi peccauit, p.3. Alleg. 52.n.15.pag.109.
Parochi cur ita dicti? p.3.Alleg.53.n.65. pag.135.
Parochi in ſuis Eccleſijs debent reſidere, etiamſi beneficium ſit modici valoris, p.3. Alleg.53.n.70. pag. 136.
Parochi in Eccleſiarum domibus cogendi ſunt habitare, quæ ſi nō ſint, in propinquioribus intra Parochiarum limites, p.3.Alleg.53.n.71.pag.136.
Parochus tenetur in Parochia reſidere, etiamſi in illa tres vel quatuor eſſent incolæ, p.3 Alleg.53.n 72. pag. 137.
Pastorvm bonorum exempla quemadmodum tam potenter ad virtutem nos alliciunt, ita contra malorum longè potentiùs ad malum trahunt, p.1.tit.2. gloſ.3.n.21.pag.109.
Paſtor cum per abrupta graditur, ad præcipitia grex ſequitur, ibid.n.25.pag.110.
Paſtoribus ſubeſſe malis, nihil aliud eſt niſi vt plebs populanda prædonibus permaneat, & inde ſumat interitum, vnde protectionis debuit habere ſubſidium, ibid. nu.26.
Paſtor bonus omnibus ſe conformare, ac in ſe omnium transferre affectus debet, p.1.tit.2.gloſ.12.n.9.pag.178.
Paſtoris tres ſunt voces ſuauis, dulcis, & alta, ibid. n.11. pag. 179.
Paſtores Epiſcopi non impropriè dicuntur, ſicut & ſubditi eorum ſimilitudine oues appellantur, p.1.tit.1.cap.2. n.9. pag. 15.
Paſtor circa oues debet aſſimilari gallinæ circa pullos, ibid.tit.2.gloſ.2.num.17. pag. 96.
Pater filium habens Epiſcopum ob eius dignitatem gaudet nobilitatis prærogatiua, p.2.Alleg.1.n.22.pag.7.
Pater poteſt filio donare ad patrimoniū, p.2.Alleg. 19.n 61.pag.130.
Pater nolens filio volenti promoueri inſtum patrimonium conſtituere, poteſt conſtringi iuris remedijs, vt illud aſſignet, p.2.Alleg.19.n.63.pag.130.
Pater viuens filium alere conſtringitur. p.2.Alleg.20.n.5.pag. 138.
Pater tenetur omnes expenſas vſque ad gradus adeptionem ſubminiſtrare filio, qui de eius licentia incœpit politioribus Muſis operam nauare, p.2. Alleg. 20.n.7.pag.138.
Pater, qui patrimonium filio aſſignauit, tenetur de altero prouidere, ſi primum conſumpſit filius, p.2. Alleg.20.nu. 12. pag. 139.
Pater qui dotem filiæ conſtituit, ſi illa amittatur, tenetur aliam iterum ei conſtituere, p.2. Alleg.20.n. 13.pag.139.
Pater non præſumitur, qui filium non diligit, p.3.Alleg.51.n.109.pag.88.
Patres percutientes graue peccatum faciunt, p.3.Alleg.51.n.106.pag.87.
Patrem percutiens poteſt hæreditate priuari, p.3.Alleg.51.n.107.pag.88.
Patrem ad ſui defenſionem percutiens, vel occidens, non dicitur parricida, p.3. Alleg.51 n.116.pag.89.
Patrem ſine dolo percutiens, vel occidens non punitur vt parricida, p.3.Alleg.51. nu.118.pag.89.
Pater exponens filium legitimum & naturalem, vel naturalem tantū arbitrio iudicis eſt puniendus, p.3.Allegat.51. nu 144.pag.95.
Pater exponens filium, ſiue alius eo conſentiente, vel ratum habente, amittit ius filiationis, p.3.Alleg.51.num.145. pag. 95.
Pater exponens filiam, licet perdat patriā poteſtatem, non per hoc eximitur ab onere dotandi, p.3. Alleg.51.num.146. pag. 96.
Patres grauiter peccant, qui filios exponunt, ſi eos nutrire, & alere commodè poſſunt, p.3. Allegat.51.num.147. pag. 96.
Patres non poſſunt eſſe teſtes in cauſis filiorum, de quibus filijs intelligatur, p.3.Alleg.96.n.53 pag 631.
Patrem læſæ maieſtatis crimen committentem tenetur filius denuntiare, p. 3. Alleg 96.n.57.pag.631.
Patres, & fratres, qui filias, ſororesve aut habitum religionis ſuſcipere, vel votū, aut

aut profeſſionem emittere cogunt, in excommunicationem incurrunt, p. 3. Alleg. 104.n.6.pag.701.
Patientiam ſicut in electis operatur tribulatio, ita in reprobis & damnandis tribulatio parit puſillanimitatem, puſillanimitas perturbationem, perturbatio deſperationem, p.1.tit.2.gloſ.2.nu.22. pag. 97.
Patriarchae & Primates idem ſunt, ac nulla inter eos datur differentia, licet diuerſa ſint nomina ſecundum vnā ſententiam, p.1 tit.1.cap.6.n.9.pag.52.
Patriarchæ proprie quatuor ſunt, videlicet Conſtantinopolitanus, Antiochenus, Alexandrinus, & Hieroſolymitanus, quia repræſentant quatuor Euangeliſtas in Eccleſia Dei, ibid. num.8. pag. 52.
Patriarchæ dicti ſunt quaſi Patres Patrū, ſeu Principes Epiſcoporum, ibid.n. 9. pag. 51.
Patriarchæ ſuſpenduntur ſi domos ſuas locent, vel ſub alio titulo concedāt ad fœnus vſurarum exercendum alienigenis, p.3. Alleg.111.n.25.pag.772.
Patriarcha abſque ſpeciali mandato Papæ Epiſcopum deponere non poteſt, p. 3. Alleg.112.n.3.pag.777.
Patriarchę Maximi, veri, & primarij quatuor ſunt poſt Sanctiſſimum Papam, qui eſt Patriarcha Patriarcharum, videlicet Conſtantinopolitanus, Alexandrinus, Antiochenus, & Hieroſolymitanus, p.1.tit.3.cap.1.n.1.pag.210.
Patriarchæ ideo quatuor ſunt poſt Summum Pont. quia quatuor Euangeliſtarum in Eccleſia Dei vices gerunt, ibid. nu.2.pag.211.
Patriarchalis tres tantum Eccleſię à principio fuerunt, ibid.n.3.pag.211.
Patriarchalis dignitatis titulus Romanæ, Alexandrinæ, & Antiochenæ Eccleſijs à principio datus fuit, habito reſpectu ad honorem Cathedræ B. Petri, ibid. nu.13.pag.212.
Patriarchalis prærogatiua & dignitas primò & immediate pendet ex Summorum Pont. & Conciliorum auctoritate, ibid.n.17.pag.214.
Patriarcha vnde dicatur, ibid. num. 18. pag. 214.
Patriarchæ ex auctoritate ſibi à Romano Pont. conceſſa pallia Archiepiſcopis concedunt, ibid.n.21.pag.214.
Patriarchæ Crucem elatam vbique præ ſe ferre libere poſſunt, præterquam in Vrbe Romana, aut vbicunque Sūmus Pont. vel eius Legatus de latere fuerit, ibid. nu.23.pag.215.
Patriarchis iure ipſo ſingulari prærogatiua indulgetur, vt ad eos omiſſo medio in omnibus ſuarum prouinciarum locis licite poſſit appellari, ibid. nu. 28. pag. 216.
Patriarchæ Regibus, alijſque Principibus Superiorem non habentibus æquiparantur, ibid. nu.30 pag.217.
Patriarchæ Summorum Pont. priuilegijs, & prærogatiuis vtuntur, ibid.num.31. pag. 217.
Patriarchis Romani Pont. inſignijs, & ornamentis vti fas eſt, ibid. num. 32. pag. 217.
Patriarcharum iuriſdictio in omnes Archiepiſcopos, & Epiſcopos ſuos ordinaria & ſuprema eſt, ibid. num. 34. pag. 218.
Patriarchæ poſſunt diſpenſare cum Epiſcopo, vel alio beneficiorum collatore ſibi ſubiecto, qui ob malam beneficiorum collationem fuerat à Concilio ſuſpenſus, ibid. nu.35.pag.218.
S. Pavlvs Apoſtolus non Epiſcopatus cupiditatem, ſed honeſtum illius munus, atque opus laudare voluit 1. ad Timot.3. p.1.tit.2.gloſ.2. n.5. pag.3. Et cur 1. ad Timoth. 3. loquatur tantū de Epiſcopis & Diaconis, non vero de Sacerdotibus, oſtenditur p.1.tit.2.gloſ.3. nu.20.pag.108.
Paulus Apoſtolus perpetuum coluit cœlibatum, p.1.tit.2.gloſ.8.n.12.pag.144.
Patrimonii vocabulo intelligitur non ſolum quicquid ex patris bonis filio obuenit, verum etiam omne id, quod aliunde, & quauis ex cauſa illi delatum eſt, p.2. Alleg.19.nu.52.pag.128.
Patrimonij quantitas arbitrio prudentis debet taxari, p.2. Allegat.19. num.54. pag. 128.
Patrimonium ſuper re immobili conſtitui debet, p.2. Alleg.19.nu.55.pag.129.
Patrimonium ſuper re certa conſtituendum

dum

dũ eſt, & non ſufficit quod quis ſit Muſicus, Magiſter Grãmaticæ, Pictor, aut alterius licitæ profeſſionis, ex qua tantum quærit, quod ſit ſufficiens ad vitæ ſuſtentationem, p.2. Alleg.19. nu.71. pag. 132.
Patrimonium non habens poteſt cum penuria Sacerdotum exiſtir, ad ſacros Ordines promoueri, dummodo adſit, qui illi ſpondeat neceſſaria ſubminiſtraturum, p.2.Alleg.19.n.73.pag 132.
Patrimonij alienatio, ad cuius titulum fuit quis promotus, eſt inualida, p. 2. Alleg.19.n.77.pag.133.
Patrimonium vt alienari, ſic vendi non poteſt, p.2.Alleg.19. nu.78. pag.133.
Patrimonium non poteſt hypothecari, p.2.Alleg. 19.nu.85.pag 134.
Patrimonium præſcribi non poteſt tempore ordinario, p.2. Alleg.19. nu.89. pag. 134.
Patrimonij alienatio, ſeu renunciatio an valeat facta ſine Epiſcopi licentia, ſi tunc ordinatus habeat beneficium, ſeu aliàs vnde commode viuere poſſit? p.2.Alleg.19.nu.88.pag.134.
Patrimonij bona, ad cuius titulum fuit quis ordinatus, habent priuilegia, quæ conceduntur à iure bonis eccleſiaſticis, p.2.Alleg. 19.nu.91.pag.135.
Patrimonium donans alicui rectè poteſt opponere conditionẽ de eo reddendo, cum ordinatus habuerit beneficium ſufficiens, vel aliàs vnde viuere poſſit, p.2.Alleg.20. nu.31.pag.143.
Patrimonium poſt ordinationem dans vel alienãs, quamuis peccet mortaliter & caſtigari poſſit per Epiſcopum, nullam incurrit ſuſpenſionem, p.2. Allegat.20.nu.32. pag.143.
Patrimonium habens Epiſcopus an poſſit illud conſeruare, & reditus eccleſiaſticos in vſus profanos expẽdere, oſtenditur p.3. Alleg.114. nu.30.
Alia Vide verbo Titulus.
Patrinus poteſt eſſe minor baptizato, p.2.Alleg.30.nu.39.pag.244.
Patrinos plures adhibens vltra permiſſos peccat mortaliter, p.2.Alleg.20.n.44. pag 244.
Patrini plures duobus baptizatum de Baptiſmo ſuſcipiẽtes, contrahunt omnes cognationem, p.2. Allegat.30.num.45. pag. 244.
Patrini ſi nulli deſignentur, & multi ſimul tenendo tangerent baptizatum, omnes fierent cognati, p.2. Alleg.30. nu.48.pag.245.
Patrinus in Confirmatione debet eſſe alius ab eo, qui tenuit in Baptiſmo, p.2.Alleg.30.nu.51.pag.246.
Patrinus, poteſt matrimonium contrahere cum qua ſimul alienum filium ſuſcepit, p.2.Alleg.30.nu.58.pag.247. Vide Verbo Suſceptor.
Patronus ſi non dedit ſufficientem dotẽ pro Eccleſia ſui iuris patronatus, ipſe ad hoc tenetur, quamuis ſine dote Epiſcopi auctoritate fuerit ædificata, p.3. Alleg. 64. nu. 16. pag. 334.
Patroni conſenſus in vnione non præſumitur, nec de eo ſtatur aſſertioni Epiſcopi, p.3.Alleg.66.nu.19.pag.347.
Patronorum intereſt, vt videant ne habeant Rectorem eis odioſum, & non acceptum, p 3. Allegat. 69. num. 21. pag 361.
Patronus in habitu habet ius præſentandi, illud tamen non habet in actu niſi à tempore vacationis, p.3. Allegat.72. num. 5. pag. 390.
Patroni ſemper poſſunt præſentare ad beneficium ſui iurispatronatus, quomodocumque vacet, p. 3. Alleg.72. n.15. pag. 392.
Patronus ad beneficiũ, in quo habet iuſpatronatus, poterit per Epiſcopum vocari, & inſtitui, p. 3. Alleg.72.nu.90. pag. 403.
Patroni plures poſſunt ex ſe ipſis vnum nominare, & præſentare ad Eccleſiam ſui iurispatronatus, p. 3. Allegat. 72. num.91. pag. 403.
Patronus non poteſt cum compatronis ſe ipſum præſentare, ſed præſentationi de ſe factę conſentire, p.3.Alleg.72. nu. 92. pag. 403.
Patronus abſens poteſt per litteras facere præſentationem perſonæ, qua cum eiſdem Epiſcopo ſe perſonaliter repræſentet, p. 3. Alleg. 72. num. 116. pag. 408.
Patronus vbi per errorem coram Ordinario præſentauerit, cum deberet præſentare

ſentare coram inferiore ex præſcriptione, vel priuilegio, quamuis lapſum ſit tempus ad præſentandum, poterit iterum præſentare ex iuſta cauſa ignorantiæ coram habente inſtituere, p. 3. Allegat. 72. nu. 141. pag. 414.

Patronus laicus non autem eccleſiaſticus poteſt intra quadrimeſtre ante Epiſcopi inſtitutionem variare, & plures ſucceſſiuè præſentare, p. 3. Allegat. 72. nu. 151. pag. 415.

Patronus clericus poteſt variare, & alterum præſentare, ſicut laicus, quando præſentat ratione ſui patrimonij, p. 3. Alleg. 72. nu. 152. pag. 415.

Patroni laici poſſunt variare, etiamſi procedatur per viam ſcrutinij publicato ſcrutinio, vel etiamſi ſit patronus ex priuilegio, præſcriptione, aut alio modo, vel patronatus pertineat ad collegium, vel vniuerſitatem laicorum, p. 3. Alleg. 72. nu. 156. pag. 416.

Patronus laicus ſicut poteſt variare, ita eius procurator, niſi haberet tantùm poteſtatem limitatam ad vnum præſentandum, p. 3. Alleg. 72. num. 357. pag. 416.

Patronus, qui præſentauit primò vnum idoneum, & poſteà alium indignum, non punitur, quia tunc Epiſcopus primum inſtituet, p. 3. Alleg. 72. nu. 160. pag. 417.

Patronus poteſt ſemel, aut iterum quos vellet cumulando præſentare, non autem tertia, vel quarta vice, p. 3. Alleg. 72. nu. 161. pag. 417.

Patronus eccleſiaſticus ſicut non poteſt variare, ita nec eius procurator, ſiue ceſsionarius, p. 3. Alleg. 72. num. 163. pag. 417.

Patronus eccleſiaſticus ſi poſt primum præſentatum poſtea variando alium præſentauerit, prima præſentatio attenditur, dummodo non præſentauerit indignum, p. 3. Allegat. 72. num. 164. pag. 418.

Patroni ſi ſinant labi tempus præſcriptū ad præſentandum, & non præſentauerint, poteſt Epiſcopus eo tranſacto liberè de Rectore Eccleſiæ in Eccleſia prouidere, p. 3. Allegat. 72. num. 166. pag. 418.

Pedes Epiſcopi in conſecratione quare calceantur, & interioribus quibuſdam tunicis induantur, p. 1. tit. 1. c. 5. nu. 9. pag. 44.

Pavper quis dicatur, p. 2. Alleg. 41. n. 24. pag. 382.

Pauperibus quando aliquid relinquitur in genere non debetur Canonica portio Epiſcopo, niſi relinquatur pauperibus certi loci, p. 3. Alleg. 86. n. 21. cum ſeq. pag. 547.

Peccatvm mort. non impedit promouendum, nec ſufficit ad repellendum electum, niſi irregularitatē inducat, vel talem infamiam præſeferat, vt morum honeſtatem tollat, p. 3. Alleg. 53. n. 32. pag. 124.

Peccati ratione efficitur laicus de iuriſdictione Epiſcopi, p. 3. Alleg. 82. nu. 17. pag. 514.

Pecvnia, quæ eſt deſtinata ad emptionem ſtabilium, cenſuum, vel mobiliū pretioſiorum, connumeratur inter immobilia, vel mobilia pretioſa, & tunc non poteſt alienari ſine ſolemnitate, p. 3. Alleg 95. n. 41 pag. 607.

Pecunia minoris comparandorum prædiorum cauſa deſtinata abſque decreto alienari nō poteſt, ibid. n. 42. pag. 607.

Pecuniæ magna quantitas, quæ eſt in Eccleſiæ proprietate, non vero in fructib, abſque aſſenſu Apoſt. alienari nō poteſt, ibid. nu. 43.

Pecunia in banchis campſorum poſita cenſetur iure rerum immobiliū, ibid. num. 44.

Pecunia quæ ſeruatur pro aliqua futura neceſſitate, vel pro conſeruando magis patrimonio, aut pro locatione ad pōpam, cenſetur iure rerum immobiliū, ibid. nu. 45. pag. 608.

Pecunia qui prius vſi fuiſſent, oſtenditur p. 3. Alleg. 51. n. 53. pag. 74.

Pecunia ad aliquem vſum legata, ſi ad illum non ſufficiat, poteſt per Epiſcopum in alium conuerti, p. 3. Alleg. 83. nu. 7. pag. 522.

Pecunia regulariter eſt de rebus, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt, quia retenta nihil operatur, p. 3. Alleg. 95. nu. 40. pag. 607.

Pedagia noua, & gabellas imponentes,

vel

Digitized by Google

vel eas augentes excommunicantur in Bulla Cœnæ Domini, p.3. Alleg.50. nu.62.pag.17.
Pensiones annuas in beneficijs conſtituere, & conſtitutas transferre, vel ius eas redimendi concedere ſolius eſt Sũmi Pontificis, p.3. Alleg.50. num.24. pag.22.
Penſio impoſita ſuper Canonicatu, dum Canonicus fuit ſuſpenſus, debet ſolui per Capitulum, p.3. Alleg.53. nu.177. pag.153.
Penſionem ſuper beneficijs vbi Epiſcopus poteſt ſine eius ſpeciali mandato nequit Vicarius imponere, p.3.Alleg. 54.nu.77.pag.178.
Penſiones vacant per promotionem ad Epiſcopatum, p.3. Alleg.57. num.73. pag.235.
Penſio reſeruata ſuper beneficio non cõprehenditur ſub reſeruatione regulæ nonæ Cancellariæ, niſi conſtitueretur ad particulare alicuius commodum ſuper fructibus alicuius Eccleſiæ, vt deinceps ſit beneficium eccleſiaſticum, p.3.Alleg.57.n.150.pag.254.
Penſionem habens & incedens in habitu, & tonſura gaudet fori priuilegio, p.3. Alleg.57.n.151.pag.255.
Penſio eccleſiaſtica per contractum matrimonium amittitur, p.3. Alleg. 57. n.206.pag.267.
Penſio illius, qui tonſuram & habitum Clericalem non aſſumit, vacat ipſo iure, p.3. Alleg.57.n.217.pag.269.
Penſio non poteſt obtineri niſi ab habẽte ætatem quatuordecim annorũ, p.3. Alleg.60.num 79.pag.306.
Penſionem habens ſuper beneficio eccleſiaſtico, & fructibus eius impoſitam pro rata, ad eius Eccleſiæ reparationẽ tenetur, p.3.Alleg.64.n.18.pag.334.
Penſionem ſuper beneficio reſignato in fauorem tertij non poteſt pater imponere ſoluendam filio illegitimo, p.3. Alleg.65.nu.25.pag.341.
Penſionem, quam parens obtinuit vel aliã ſuper parentis beneficio, non prohibetur filius illegitimus habere, p.3. Alleg.65.n.26. pag.341.
Penſio poteſt transferri in filium illegitimum à parente facultatem habente illam trasferendi, p.3. Alleg.65.n.27. pag. 341.
Penſionem ex iuſta cauſa poteſt Epiſcopus reſeruare, & imponere, p.3. Alleg. 69.n.15.pag.360.
Penſionarius tenetur pro rata penſionis ſoluere ſubſidium, & alia onera impoſita reſpectu fructuũ beneficij, ac proinde contribuere Seminario, ſiue illud erectũ ſit ante reſeruationem penſionũ, ſiue poſt, p.3. Alleg.77.n.12. pag.479.
Penſionem Eccleſiæ imponere abſque Capituli conſenſu non poteſt Epiſcopus, p.3.Alleg.85.n.8.pag.440.
Penſiones inualidæ ſunt abſque iuſta cauſa ab inferioribus impoſitæ, p.3. Alleg.85.n.11.pag.440.
Penſionarius an teneatur ad ſubſidium charitatiuum, p.3.Alleg. 87.num.52. pag.561.
Penſionis cauſa nullus ſubijcitur Præſuli, vt ab eo promoueatur, p.2. Alleg. 4.n.56. pag.33.
Penſionem habens ſolitam concedi clerico fori priuilegio gaudet, p.2. Alleg. 12.n.8.pag.76.
Percvssio quando eſt leuis Epiſcopi excommunicatos pro violenta manuũ iniectione in Clericos abſoluere poſsũt p.2. Alleg.41.n.2.pag.378.
Percuſſio leuis quæ dicatur, p.2. Alleg.41. n.3.pag.378.
Percuſſio leuis non dicitur, quæ in foro, platea, vel alio publico loco cum ſcandalo fit ibid.n.5. pag.378.
Peregrinvs Clericus ſine commendatitijs ſui Ordinarij litteris ab vllo Epiſcopo ad Diuina celebrãda, & Sacramenta adminiſtranda non eſt admittendus. p.2. Alleg.21.n.1.pag.145.
Peregrinus non habens commendatitias litteras, nec fidem faciens de ſua ordinatione nullo iure eſt ſuſpenſus, ſed poteſt ſecluſo ſcandalo celebrare ibid. num.3.
Peregrini ſacerdotes ne celebrent in Eccleſijs Regularium poteſt Epiſcopus prohibere, niſi prius ab ipſo Epiſcopo viſis litteris commendatitijs admiſſi fuerint, ibid.n.8.pag.145.
Peregrinatio in templum B. Virginis Lauretanæ an ſit etiam ex reſeruatis

Summo Pont. p. 2. Alleg. 37. num. 3. pag. 331.

PERITIAM ſecularium negotiorũ oportet Epiſcopus habere, p. 1. tit. 2. gloſ. 6. n. 17 pag. 132.

PERIVRVS quamuis emendatus non poteſt à ſe abolere infamiam, p. 2. Alleg. 43. n. 24. pag. 400.

Periurium eſt mendacium iuramento firmatum, p. 3. Alleg. 51. n 18. pag. 66.

Peiurium in iuramento aſſertorio ſemper & indiſtincte eſt peccatum mortale, p. 3. Alleg. 51. n. 19. pag. 66.

Periurium graue eſt peccatum, p. 3. Alleg. 51. n. 35. pag. 69.

Periurus non ſatisfacit ſi dicat ſe falſum depoſuiſſe, quia iã tunc ei fides non adhibetur, quãuis ſit in articulo mortis. p. 3. Alleg. 51. n. 36 pag 69.

Periurium eſt grauius adulterio, p. 3. Alleg. 51. n. 37. pag. 70.

Periurium homicidio grauius eſt, p. 3. Alleg 51 n 40. & 41. pag 70. & 71.

Periuria apud varias nationes quibus pœnis puniebantur, p. 3. Alleg. 51. n. 42. pag. 72.

Periuri puniuntur pœna depoſitionis ab Ordine, p. 3. Alleg. 51. n. 43. pag. 72.

Periuri beneficijs eccleſiaſticis obtentis priuantur, p. 3. Alleg. 51. n. 44. pag. 72.

Periuro facta collatio beneficij eſt nulla, p. 3. Alleg. 51. n. 45. pag 72.

PERMVTATIO beneficij, ad cuius titulũ fuit quis promotus, non facta de hoc monitione, nulla eſt, p. 2. Alle. 19. n. 43. pag. 127.

Permutans tacendo ordinationem ac titulum tutus eſt in foro conſcientiæ, ſi illud, quod habuit ex cauſa permutationis, erit æquiualens, p. 2. Alleg. 19. n. 44. pag. 127.

Permutatio beneficiorum ſimpliciter fieri poteſt coram Epiſcopo, vel alio Superiore Ordinario, p. 3. Alleg 69. n. 9. pag. 360.

Permutari poſſunt beneficia coram Epiſcopo in quolibet anni menſe, p. 3. Alleg 69. n. 11. pag. 360.

Permutatio coram Ordinario facienda non requirit mentionem de obtentis, p 3. Alleg. 69. n. 12. pag 360.

Permutatio coram Ordinario ſimplex, non vero triangularis fieri debet, p. 3. Alleg. 69. n. 13. pag. 360.

Permutare poteſt quis coram ordinario, quamuis non dum adeptus ſit poſſeſſionem, p. 2. Alleg. 69. n. 16.

Permutari nõ poteſt beneficium litigioſum ſuper quo pendet lis, niſi lis eſſet ſuper priuatione beneficiati, p. 3. Alle. 69. n 19. pag. 361.

Permutari poſſunt coram Epiſcopo beneficia iurispatronatus accedente patronorum conſenſu, p. 3. Alleg. 69. nu. 20. pag. 361.

Permutari corã Ordinarijs poſſunt reſeruata beneficia, non tamen conferri, p 3. Alleg. 69. n. 25. pag. 362.

Permutatio an ex iuſta cauſa facta præſumatur? p. 3 Alleg 69. n. 45. pag. 365.

Permutationis forma coram Ordinario faciendę cõſtituitur, p. 3. Alleg. 69 n. 51. pag. 367.

Permutatio beneficiorum an ob læſionẽ reſcindi poſſit? p. 3. Alleg. 69. num. 54. pag. 367.

Permutatio facta de beneficio iurispatronatus, ſine patroni conſenſu venit annullanda, p. 3. Alleg. 72. num. 10. pag. 391.

Permutatio inter Rectores Eccleſiarum de bonis eccleſiaſticis licite fieri poteſt p. 3. Alleg. 95. n. 55. pag. 611.

PERSAE Sacrorum miniſtros corpore integros tantum admittebant, p. 2. Alleg. 42. n. 3. pag. 386.

PESTIS cauſa qui abfuerit quotidianas diſtributiones non lucratur, niſi conſuetudo ſit, vt darentur abſentibus ex legitima cauſa, p. 3. Alleg. 53. num. 170. pag 152.

S. PETRVS inter Apoſtolos primus ab Euangeliſtis recenſetur, & à Chriſto Domino inter eos ſingulariter vt caput deſignatur, p. 1. tit. 3. cap. 2. n. 1. pag. 224.

Petrus mittens ſe in mare ad Dominum quid ſignificaret, oſtenditur ibid. n. 3. pag. 225.

Petrus ad Apoſtolatum ante Andream fratrem, Iacobum, & Ioannem vocatus fuit, ibid. nu. 4. pag.

Petrus diuina prouidentia labitur in peccatum vt duriorem ſententiam

proprij

proprij caſus intuitu tẽperaret, tum vt qui ſibi antea infirmus fuerat, fieret omnibus firmamentum, p.1tit.2.gloſ. 12. nu. 10.pag.179.

Petrus poſt aſcenſionẽ Domini velut ſucceſſor ipſius cœpit regere Eccleſiam, p.1.tit.3.cap.2.nu.5.pag.225.

Petrus 15. Kalend. Februarij anno Chriſti 44. Romam venit, ibid.nu.7.

Petrus Cathedram Sacerdotalem Romæ tenuit annis 25. & an toto hoc temporis ſpatio in Vrbe permanſerit, oſtenditur ibid. nu.8.pag.227.

Petrus iuſſu Domini Sedem Pontificiam in Vrbe fixit, ibid.nu.10.

Petrus Pontificatum, & regimen totius Chriſtiani populi à Chriſto accepit, ibid.nu.23.pag 232.

S. Petrvs primus Bracharẽſ. Epiſcopus, quem S. Iacobus ſuſcitauit vt eum in Bracharenſi Sede collocaret, fuit antiquus propheta, cui nomen Samuel, vel Malachia filius Oziæ prophetæ, de quo Hierem. cap. 26. p.1.tit.3.cap.8. nu. 24. martirij palmam conſequutus fuit anno Chriſti 44. ibid.nu.30.

Petrvs Barbosa Regius Conſiliarius, ac Portugaliæ Cancellarius maximus, laudatur p.1.tit.3.cap.2. n.55. pag.242.

Pharmacopolæ vendentes medicinas adulteratas quas pœnas incurrant, p.3. Alleg.51.nu.52.pag.74.

Philosomia apprimè vtilis eſt ad capiendam de aliquo præſumptionem, p.2. Alleg.42.nu 7.pag 386.

Pilei quadrati Sanctæ Crucis ſignum denotant, rotundi verò virtutum omnium perfectionem ſignificant, p. 2. Alleg. 19.nu.6.pag.58.

Pigmei quando irregulares ſint, p.2.Alleg.42.nu.53.pag.394.

Piratæ, ac eorum receptatores, & fautores excommunicantur in Bulla Cœnæ Domini, p.3. Alleg.50.nu.60. pag.17.

Piis cauſis relicta ſolui poſſunt Hoſpitalibus, & Confratrijs etiam ſine Epiſcopi auctoritate inſtitutis, p.3.Alleg. 75.nu.28.pag.454.

Pisanvs Archiepiſcopus quarum prouinciarum primas dicatur, oſtenditur p.1.tit.3,cap.7.nu.10. pag.

Piſanæ ciuitatis Epiſcopatus antiquiſſimus eſt, ibid.nu.11.

Piſanus Archiepiſcopus Sardiniæ, an vero Corſicæ Primas dicatur, oſtenditur ibid.nu.12.

Plebani non omnes ſunt Parochi, ſed illi tantum, qui maius habent beneficium, p.1.tit.1.cap.7.nu.9.pag.60.

Plebs vocari non debet in vnione facienda, niſi allegaret cauſam rationabilem, ne fieret vnio, p.3. Alleg.66. nu 37.pag.249.

Pleno iure dicuntur Eccleſiæ ad aliquẽ pertinere, quando vtroque iure, ideſt in ſpiritualibus & temporalibus eidem ſubiectæ ſunt, p.3. Alleg.86.num.15. pag.545 & Alleg 89. nu.4.pag.568.

Pluralis locutio duorum numero contenta eſt, p.3.Alleg.72.nu.32pag 394.

Pocula vel carmina amatoria vtrum vim aliquam habeant naturalem homines inuitos alliciendi ad amandum, remiſſiue p. 3. Allegat.51. num.126. pag.91.

Podraga & hic laborantes nimiam inducentibus deformitatem irregulares fiunt, p 2. Alleg.42. n.44.pag.392.

Podragæ ob ſatietatem, & aucta edulia hac tempeſtate naſcuntur, p.1. tit. 2. gloſ.5.nu.6.pag.121.

Poenas Papa ſolus remittit ob ſimoniã in Ordine vel beneficio contractam, p 3. Allegat.50.nu 39.pag.13.

Pœna contra obtinentes canonicatus & non reſidentes non procedit in canonico ſimplici carente præbenda, p. 3. Alleg.53.nu.147.pag 148.

Pœnarum gradus præſcripti à Concilio contra non reſidentes neceſſariò ſeruandi ſunt antequam deueniatur ad punitionem, aliàs erit nulla, ibid. num. 148.

Pœnam contra non reſidents poteſt Epiſcopus ante ſententiam minuere, vel augere, ſed non in totum tollere, ibid. nu.151.pag. 149.

Pœnas corporales in pecuniarias non poteſt conuertere Vicarius generalis, p. 3. Alleg.54.nu.120.pag. 182.

Pœnæ ordinariæ in viſitatione non ſunt imponendæ, ſed tantum extraordinariæ,

riæ,p.3.Alleg.73.nu.30.pag.433.
Pœna quæ ſit impoſita contra Epiſcopos in viſitationibus præter procurationem ab Eccleſijs aliquid muneris accipientes, oſtenditur ibid. nu.44.pag.436.
Pœna impoſita contra imprimentes libros abſque requiſita licentia, quæ ſit oſtenditur,p.3.Alleg.90.n.11.pag.572.
Pœnæ contra alienantes Eccleſiæ bona abſque ſolemnitatibus requiſitis quæ ſint in extrauag.ambitioſę de rebus Eccleſiæ non alien.conſtitutæ, oſtenditur p.3.Alleg.95.nu.47.pag.608.
Pęnam pecuniariam indicere poſſunt Epiſcopi, eamq; ſibi,vel Cameræ ſuæ applicare,p.3.Alleg.107.nu.18.pag.750.
Pœnas pecuniarias ſibi Epiſcopus retinere non debet, ſed in pios vſus erogare, niſi ſit admodum pauper, ibid.n.19.pag.750.
Poenitentiariae Romanæ officiales pro expeditione aliquid etiam ſponte oblatum accipientes incidunt in excõmunicationem Papalem,p.3.Alleg.50.nu.137 pag.34.
Poenitentiarius electus vigore Concilij non habet auctoritatem abſoluendi à caſibus Epiſcopo reſeruatis, p.3. Alleg.52.nu.17.pag.110.
Pœnitentiarius dum confeſſiones audit, cenſetur pro præſente in choro, p.3. Alleg 53.nu.160.pag.151.
Pœnitentiarium cum vnione præbendæ proxime vacaturæ in ſua Cathedrali Eccleſia debet Epiſcopus inſtituere, modo id commode fieri poſſit, p.3. Alleg.55.nu.1.pag.198.
Pœnitentiarij officium, & electio perſonæ ad ſolum Epiſcopum abſque conſenſu Capituli ſpectat, p.3. Alleg.55. nu.2.pag.198.
Pœnitentiaria per Epiſcopum erecta cum vnione præbendæ proxime vacaturæ, talis vnio non comprehendit præbendam vacantem in menſe Sedi Apoſtolicæ reſeruato, p.3. Alleg.55.nu.3. pag. 198.
Pœnitentiarius debet eſſe magiſter, vel Doctor,aut Licentiatus in Sacra Theologia, vel Iure Canonico, ſeu aliàs qui aptior pro loci qualitate reperiatur, p.3.Alleg.55.nu.4.pag. 199.
Pœnitentiarius Canonicus debet eſſe in ætate quadraginta annorum, p.3. Alleg.55.nu.7.pag. 199.
Pœnitentiarius ab Epiſcopo cum vnione præbendæ proxime vacaturæ inſtitutus officium exercere,ac Pœnitentiariæ inſeruire tenetur, & interim quò vacat præbenda non habet locum nec in Capitulo, nec in choro, nec diſtributiones quotidianas percipere poteſt, & ſedere debet in loco ſui Canonicatus, cum illum fuerit aſſecutus,p.3. Alleg.55.nu 10.pag.199.
Pœnitentiariæ præbendæ collatio ab illis fieri debet, ad quos antea ſpectabat, p.3.Alleg.55.nu.11.pag.199.
Pœnitentiarij in electione non poteſt Capitulum ſe intromittere, etiam Epiſcopo abſente, p.3. Alleg.55. nu.14. pag. 200.
Pœnitentiarij electio pertinet ad ſolum Epiſcopum,vel eo abſente ad Vicarium ſuum,cui Epiſcopus inſpecie delegauerit hanc facultatem, p.3. Allegat. 55. nu.15.pag.200.
Pœnitentiarij electio non facta,per Epiſcopum, vel per eius Vicarium intra ſemeſtre à die notitiæ vacationis,deuoluitur ad Capitulum, p. 3. Alleg. 55. nu.16.pag.200.
Pœnitentiaria vacans Sede Epiſcopali vacante, non poteſt prouideri à Capitulo quamuis collatio præbendarum ſit cõmunis Epiſcopi, & Capituli, vel etiam ſolius Capituli, p.3. Alleg.55. nu.17. pag. 200.
Pœnitentiariæ vacantis Sede Epiſcopali vacante electio & collatio pertinet ad Papam, etiam ſecluſa reſeruatione, & non eſt reſeruanda futuro Epiſcopo, p.3. Alleg.55.nu.18. pag.200.
Pœnitentiarius eo ipſo quod eſt inſtitutus, habet à iure & Concilio facultatem audiendi Confeſſiones, & iuriſdictionem ad abſoluendum à peccatis, abſque alia Ordinarij licentia,p.3. Alleg.55.nu.19 pag.200.
Pœnitentiario quilibet confeſſus peccata ſatisfacit præcepto cap.omnis vtriuſque ſexus de pœnit.& remiſſ. p.3. Alleg.55.nu.20.pag.200.
Pœnitentiarius inſtitutus pro audiendis Con-

Cōfeſſionibus varijs diœceſis, non poteſt eas audire in alia etiam habentium Bullam, vel licentiam ſui parochi, p. 3. Alleg. 55. nu. 21. pag. 201.

Pœnitentiarius poteſtatem quam habet abſoluendi alijs delegare ſeu committere non poteſt, p. 3. Alleg. 55. nu. 22. pag. 201.

Pœnitentientiarius à caſibus, quos Epiſcopus expreſſe ſibi referuauit, abſoluere non poteſt, p. 3. Alleg. 55. nu 23. pag. 201.

Pœnitentiarius non poteſt caſus. Epiſcopo reſeruatos & ab eo ſibi commiſſos alijs ſubdelegare, p. 3. Alleg. 55. nu. 24. pag. 201.

Pœnitentiarius ad audiendas Confeſſiones ſemper paratus debet exiſtere, nec poteſt pœnitentes recuſare, quia ſi hoc faciat poterit ab Epiſcopo puniri & priuari, p. 3. Allegat. 55. num. 26. pag. 201.

Pœnitentiarius horis opportunis loco, & ſede Epiſcopi, ad quē hoc pertinet arbitratu, peccata confiteri volentibus ſui copiam facere tenetur, p. 3. Alleg. 55. nu. 28. pag. 202.

Pœnitentiarius virgam ſeu bacchettam in manu, ſicut in Vrbe, tenere non debet, præcipue in locis vbi hoc non eſt in vſu, p. 3. Alleg. 55. nu. 29. pag. 202.

Pœnitentiarius dum audit Confeſſiones in Eccleſia, ſiue in confeſſionario, ſiue extra habendus eſt pro præſenti in choro pro illo tempore dumtaxat, quo actualiter eas audit, p. 3. Alleg. 55. n. 30. pag. 202.

Pœnitentiarius dum confeſſiones actualiter audit, non ſolum habetur pro præſenti in choro ad lucrandas quotidianas diſtributiones, ſed etiam eleemoſynas ipſas, quæ diſtribuuntur inter Canonicos pro aſſociandis & ſepeliendis defunctorum cadaueribus, p. 3. Alleg. 55. nu. 31. pag. 202.

Pœnitentiarius non habebitur pro præſente in choro ſi extra Eccleſiam Confeſſiones audiat etiam infirmorum, p. 3. Alleg. 55. n. 32. pag. 202.

Pœnitentiarius non tenetur ad maiorem reſidentiam, quàm alij Canonici, dummodo non abſit tempore, quo frequentius pœnitentes accedunt & diebus feſtis ſolemnibus, p. 3. Alleg. 55. nu. 33. pag. 202.

Pœnitentiaria poteſt reſignari etiam in fauorem & cum reſeruatione penſionis, p. 3. Alleg. 55. n. 34. pag. 203.

Pœnitentiarius Canonicus Eccleſiæ Cathedralis debet eſſe Magiſter, vel Doctor, aut licentiatus in Theologia, vel Iure Canonico, & annorum 40. ſeu aliàs qui aptior pro loci qualitate reperiatur, p. 3. Alleg. 60. nu. 68. pag. 303.

Poenitentes publici donec peracta pœnitentia reconcilientur non poſſunt eſſe ſuſceptores in Baptiſmo, vel Confirmatione, p. 2. Alle. 30. n. 37. pag. 243.

Pœnitentias publicas imponere, aut pœnitentes reconciliare ſine ſpeciali mandato Vicario generali non licet, p. 3. Alleg. 54. nu. 87. pag. 179.

Pœnitens qui virtute Iubilæi, vel alterius priuilegij facultatē habet eligendi Confeſſarium approbatum ab Ordinario, an poſſit eligere Confeſſarium approbatum ab Ordinario alterius diœceſis p. 2. Alleg. 25. nu. 15. & 16. pag. 175.

Pœnitēs confeſſus cum Sacerdote excommunicato cōmuniter oculto, ſibi tamē non ignaro, ex parte materiæ inualide facit Sacramentum, p. 2. Alleg. 25. n. 41. pag. 181.

Pœnitentes ſolemniter infamiæ nota laborant, p. 2. Alleg. 43. nu 6. pag. 397.

Pœnitentiam ſolemnem faciens, etiam illa peracta, prohibetur ordinari, non ſic pœnitentiam publicam faciens, p. 2. Alleg. 43. nu. 7. pag. 397.

Pœnitentes ſeculari iudicio ſunt ſubiecti, neque aliquo fori priuilegio gaudent, p. 2. Alleg. 12. nu. 44 pag. 85.

Pœnitentiam ſolemnem peragentē ſcienter ordinans ſuſpenſionem incurrit per annum à celebratione, p. 3. Alleg. 111. nu. 15. pag. 770.

Pollicis pars ſi deſit, & notabilem defectum non producat, nec Hoſtiā frangere impediat, minime irregularitatē inducit; dummodo eidem nulla præceſſerit culpa, p. 2. Alleg. 42. num. 10. pag. 349.

Pompa in fauſtu plus ſcandalizat homines ſeculi, quam ædificat, p. 1. tit. 2.

Digitized by Google

glo.7.nu.13.pag.136.

PONTIFICALIA inſignia quæ ſint, p. 2. Alleg.6.n.9.pag.42.

Pontificalium nomine, quæ veniant,p.3. Alleg.111.n 33.pag.774.

Pontificalia Epiſcopus exercere non poteſt in loco exẽpto, etiam vocatus, niſi accederet licẽtia Epiſcopi diœceſis, vbi locus eſt conſtitutus, p.2. Alleg.6.n.13. pag. 42.

Pontificalia vt poſſit Epiſcopus exercere in diœceſi alterius non poteſt Patriarcha facultatem concedere, ibid n.14.

Pontificalia in alterius diœceſi exercens Epiſcopus, etiam cuiuſuis priuilegij prętextu, ſuſpenſionem à Pontificalibus incurrit, p.3. Alleg.111.n.9 pag.769.

Pontificalibus ſuſpenſus, vide Suſpenſus à Pontificalibus.

POPVLVS in lege veteri in duos ordines ſapienter diſtributus fuit, quorũ vnus ciuilibus officijs, alius vero diuino cultui inſeruiret, p.1.tit.1.c.1.n.3.pag.3.

Populus admonendus eſt, vt diebus Dominicis & feſtis maioribus frequentet ſuas parhchias, excommunicandus tamen non eſt, ſi admonitioni non paruerit, p.3. Alleg.76.n.35.pag.473.

Populum non poteſt Ordinarius cogere mulctis & pœnis ire ad audiendam ſacram concionem, & Miſſam in Eccleſia parochiali, ibid. nu.36.

Populus poteſt Regis electionem facere ex aliquo iuſto capite, p.1.tit.3.cap.2. nu.83.ppg.257.

PORTIO CANONICA, vide Canonica portio.

PORTIONARII cum non dicãtur de Capitulo poſſunt corrigi, & puniri ab Epiſcopo ſine capitularibus adiunctis, etiam caſu, quo de conſuetudine, aut priuilegio vocem habeant in Capitulo, p.3. Alleg.73.n.10.pag.431.

POSSIDERE non poſſunt in ſolidum duo inſimul eandem rem, & eodem modo, non ita ſi diuerſis reſpectibus, p.3. Alleg.54.n.38 pag.169.

POSSESSOR bonorum, cũ ſit vt hæres ſuccedit in iurepatronatus, p.3. Alleg.71. nu.5.pag.376.

POSSESSIO capta nomine Seminarij, nõ dum erecti, eſt nullius conſiderationis, & nõ producit iuris effectus, p.3. Alleg. 77.n.26.pag.481.

Poſſeſſionem Epiſcopatus nullus capere poteſt, nec illum adminiſtrare, niſi litteris expeditis, & oſtenſis, p. 3. Alleg. 111.n.35.pag.774.

POTENTES perſonæ, in quibus vſurpatio iuriſpatronatus præſumitur, ſunt Imperator, Reges, Infantes, Barones, alijq; magnates, p.3. Alleg.72.n.65.pag.399.

PRAEBENDA THEOLOGALIS vbi ab Epiſcopo inſtitui debeat, p.3. Alleg.56.n.2. pag. 205.

Præbenda primo vacatura vt ſit Theologalis, & in Theologalem maneat erecta, requiritur actualis deputatio, p. 3. Alleg.56.n 3.pag.205.

Præbendæ Theologales in Francia, & in Regnis Coronæ Caſtellæ, & Legionis per Ordinarios in quocunque menſe vacauerint, prouidentur, p. 3. Alleg.56. nn.5.pag.206.

Præbenda Theologalis, nec poteſt optari ab alio, nec præbendatus Theologalis poterit illam dimittere, & aliã optare, p.3. Alleg.56.n.10.pag.207.

Præbenda Theologalis, ſeu Magiſtralis vacans debet dari in commendã vnico Canonico idoneo eiuſdem Capituli, donec titularis prouideatur, p.3. Alleg. 56.n.14.pag.207.

Præbenda Theologalis collatio ſuſpendẽda eſt, donec inueniatur Theologus ſecularis, cui fieri poſſit, & interim fructus omnes tradendi ſunt Superiori alicuius Ordinis, qui curet vt aliquis Theologus ex ſuis Regularibus ibi publice doceat Sacram Scripturam, p. 3. Alleg.56.n.15.pag.207.

Præbendæ Metropolitanæ Cæſarauguſtæ in menſibus, Ianuarij, Aprilis, Iulij, & Octobris ſunt reſeruatæ Sedi Apoſtolicæ, p.3. Alleg.57.n.50.pag.231.

Præbendæ temporales, quæ nihil ſpiritualitatis habent, non comprehenduntur ſub reſeruatione regulæ nonæ Cancellariæ, p.3. Alleg.57.n.145.pag.254.

Præbendas ſupprimere in Cathedralibus, & Collegiatis inſignibus quando poſſit Epiſcopus, p. 3. Allegat.67.num.2. pag. 352.

Præbendas extinguendi Collegiatarũ non inſi-

inſignium nullam habet Epiſcopus poteſtatem, p. 3. Alleg. 67. n. 2. pag. 352.
Præbendarum tenuium ſuppreſſionem facere non poteſt Collegiatæ Eccleſiæ Prælatus, licet ſit exemptus, & Eccleſiæ inſignis, p. 3. Alleg. 67. n. 4. pag. 353.
Præbendæ alicuius ſuppreſſio & extinctio fieri non poteſt ab Epiſcopo ex cauſa cum conſenſu Capituli, quando bona Epiſcopi, & Capituli ſunt communia, nec etiamſi id cederet in vtilitatem Capituli, p. 3. Alleg. 67. num. 9. pag. 353.
Præbendam ſupprimere poteſt Epiſcopus cum conſenſu Capituli, & applicare ſingulis Canonicis, vel ſingulis de Capitulo, p. 3. Alleg. 67. n. 10 pag. 353.
Præbendæ dimidiæ, portionariæ, & tertionariæ non veniunt appellatione Canonicatus, p. 1. tit. 2. gloſ. 17. nu. 29. pag. 103.
PRAECEDENTIAE controuerſias inter Eccleſiaſticas perſonas tã ſeculares, quàm Regulares cõtingentes Epiſcopus omni am ota appellatione quoad effectum ſuſpenſiuum ſummarie componit, p. 3. Alleg. 78. n. 25. pag. 489.
Præcedentiæ ſunt iudicandæ ſecundũ loci conſuetudinem, ibid. nu 27.
Præcedunt Canonici Regulares monachos etiam nigros, ibid. n. 29. & Fratres Prædicatores præcedunt reliquos Mendicantes, ibid. nu. 30.
Præeminentiarum in materia an poſſit compromitti, ibid. nu. 31.
Præcedentiarum controuerſiæ quomodo componendæ declarauit Greg. XIII. ibid. nu. 32.
Præcedere debet religio, quæ eſt prima in inſtitutione, & approbatione, ibid nu. 36. Vnde Monachi trium fontium, & S. Crucis in Hieruſalem præcedunt Monachos S. Euſebij, ex quo eorum ordo, qui eſt Ciſtercienſium, fuit prius inſtitutus, & approbatus, ibid. nu. 37. pag. 490.
Præcedentiæ ſunt terminandæ ſecundum quod in alma Vrbe omnium magiſtra ſeruatur, ibid. nu. 35.
PRAECEPTORIAE Militiæ, & Ordinis S. Ioannis Hieroſolymitani vacant per promotionem ad Epiſcopatum, p. 3. Alleg. 57. n. 72. pag. 235.
PRAECO Epiſcopus dicitur vt annuntiet populo ſcelera aliorum, p. 1. tit. 1. cap. 2. nu 13. pag. 16.
PRAEDICANDI munus per Epiſcopum committi poteſt etiam clerico, qui non ſit in Sacris conſtitutus, p. 3. Alleg. 76. n. 45. pag. 475.
Prædicantes miracula falſa, vel incerta, aut prophetias, quæ non continentur in ſacra Scriptura, incidunt in excommunicationem Papalem, p. 3. Alleg. 50. nu. 119. pag. 31.
Prædicare debent, vel facere prædicare Epiſcopi tempore Quadrageſimæ, & Aduentus Domini, p. 3. Alleg. 76. n. 30. pag. 473.
Prædicare non eſt actus proprius alicuius Ordinis, ſed potius iuriſdictionis, p. 3. Alleg. 76. n. 44. pag. 475.
Prædicationes populo facere præcipuum Epiſcoporum munus eſt, p 3. Allег. 76. nu. 1. pag. 468.
Prædicatio Epiſcopo non conceditur extra ſuam diœceſim, cum poſſit prohiberi ab Ordinario loci, p. 3. Alleg. 76. nu. 2. pag. 468.
Prædicationis munus ſi Epiſcopi impediti populo facere non valent, ad illud ſalubriter exequendum viros aſſumere debent, p. 3. Alleg. 76. n. 4. pag 468.
Prædicationis munus cõmitti poteſt Sacerdoti, aut alijs ex duobus Sacris Ordinibus inſignitis, p. 3. Alleg. 76. n. 42. pag. 474.
Prædicatio tempore cuiuſcunque interdicti licita eſt, p. 3. Allegat. 76. num 46. pag. 475.
Prædicatorum deputandi munus ad Epiſcopum pertinet impedium aliqua cauſa ex relatis in cap. inter cætera, de officio Ordinario, p. 3. Alleg. 76. nu. 5. pag. 468.
Prædicatoris electio, & deputatio ad ſolos Epiſcopos in eorũ Cathedralibus ſpectat nulla habita ratione cuiuſcunque conſuetudinis, etiam immemorialis, p. 3. Alleg. 76. n. 6. pag. 469.
Prædicatores pro Eccleſijs ſuæ diœceſis à ſolo Epiſcopo abſque Capituli conſenſu deputari poſſunt, p. 3. Alleg. 76. n. 8. pag. 469.

Prædicatoris munus obire per ſe volentes, qui animarum curam habent, non debet prohiberi, p.3. Al.76.n.9.p.469.

Prædicator pro ſola obligatione concionandi poteſt exigere pretium, locando libertatem ſuam, p.3. Alleg.76.nu.10. pag. 469.

Prædicatores deputandi ſunt impenſis eorum, qui eos præſtare tenentur, vel ſolent, p.3. Alleg.76.n.11.pag.469.

Prædicatorum ſolita merces nulla ex parte à penſionarijs eſt exigenda, atque & minus ſi populus hos ſumptus facere ſolebat, p.3. Alleg.76.n.13.pag.469.

Prædicatoribus mercedem ſolitam exhiberi communitas dare debet, ſi ex conſuetudine immemoriali conſtat eam olim fuiſſe illis exhibitam, p.3. Alleg. 76.n.14.pag.469.

Prædicator pro Quadrageſima quorum expenſis ſit conducendus, quando dubitatur; debet Epiſcopus interim proprio ſumptu conducere illum, p. 3. Alleg.76.n.15.pag.469.

Prædicatores Regulares prædicare volentes in Eccleſijs ſui ordinis debent à Superioribus de vita, moribus, & ſcientia examinari, & approbari, & obtenta ab eis licentia, cum ea perſonaliter ſe coram Epiſcopo præſentare, & ab eo benedictionem petere, p.3. Alleg.76.n.17. pag. 470.

Prædicatori idoneo non eſt deneganda licentia prædicandi, nec poteſt eum Ordinarius ad libitum, & ſine rationabili cauſa ſuſpendere à prædicatione, p.3. Alleg.76.nu.21.pag.471.

Prædicatorem ſi Epiſcopus ſuſpendat, nõ tenetur cauſam exprimere quare ad hoc prohibendum moueatur, p.3. Allegat.67.nu.21.pag.471.

Prædicatores Regulares an poſſint de doctrina examinari ab Epiſcopis? p. 3. Alleg.76.n.23.pag.471.

Prædicatores Verbi Dei quales eſſe debeant, p.3. Alleg.76.n.47.pag.475.

Prædicatoribus errores, aut ſcandala diſſeminantibus in populum, quamuis Regulares ſint, poteſt Epiſcopus prædicationem interdicere, etiam in ſuis monaſterijs, p.3. Allegat.76.num.48. pag. 476.

Prædicatores etiam Regulares hæreſes prædicantes punit Epiſcopus, p.3. Alleg.76.n.49.pag.476.

Prædicatores Regulares quãdo in Eccleſijs ſuorum ordinum inuitis, aut contradicentibus Epiſcopis prædicare non poſſint, p.3. Alleg.76.n.20. pag.470.

Prædicatori ad præſtandam eleemoſynam poteſt Epiſcopus cogere laicũ, qui eam præſtare tenebatur, p.3. Alleg.81.n.7. pag. 512.

Prædicare ſæpiſſime exẽplo & verbo debet Epiſcopus, ſcientia, qua debet præditus, p.1. tit 2.glo.10.nu.12. pag. 165.

Prædicandi munus Epiſcopis incumbit, ibid.n.13.pag.166.

Prædicare debet Epiſcopus exemplo intentus, ibid. n. 15. cum ſeqq.pag.166. cum ſeqq.

Praeeminentiarvm in ſedendo in ſynodo diœceſana nullum præiudicium in futurum ſedentibus operatur, p. 3. Alleg.93. n.16.pag.586.

Praelationvm, & dignitatum gradus ex Eccleſiæ inſtitutione, & ab ipſo iure humano proceſſerunt, p.1.tit.1. cap.6. n.23.pag.57.

Prælationes Primatuum, & Archiepiſcoporum ad Ius diuinum eſſe referendas qui teneant, oſtenditur ibid. num. 24. pag. 58.

Praelatorvm Eccleſiaſticorum gradus ad imitationem Gentilium, eorumq; Flaminum, & Archiflaminum Diuum Petrum ordinaſſe, qui teneant, oſtenditur p.1.tit.1.cap.7.n.2.pag.59.

Prælatorum Eccleſiaſticorum gradus ad cœleſtis Hierarchiæ ſimilitudinem inſtitutos fuiſſe verior tenet ſententia, ibid. nu. 3.

Prælaturis contra temere ſe ingerẽtes inuehũtur Sanctus Bernardus, & Gregorius, p.1.tit.2.gloſ.1.n.7.pag.84.& 85.

Prælaturæ acceptatio procedere debet ex quadam intima ſtimulatione, ſolicitãte nos æmulari fraternam ſalutem, ibid. nu.11.pag.85.

Prælatus peccãs tot mortibus dignus eſt; quot ad ſubditos ſuos perditionis exẽpla tranſmittit, p.1.tit.2.gloſ.3.nu.24. pag. 110.

Prælati à perſonarum acceptione cauere debent

debent, p.1.tit.2.gloſ. 12. n. 14.

Prælatus intueri. debet nedum immoderatiùs cuſtoditur virtus humilitatis, ſoluantur iura regiminis, ibid. n. 15.

Prælati non ſeueritate, ſed beneuòlentia ſubditos corripere debent, ibid.n.17.

Prælati Regulares in ſubditos excommunicationes pro rebus deperditis dirigere non poſſunt, p.3.Alleg.96.num.13. pag. 521.

Prælati Regulares in monaſterijs exemptis, & ſibi ſubiectis non poſſunt facultatem concedere nouitijs diſponendi de ſuis bonis temporalibus, p.3.Alleg.99. nu.7.pag.645.

Prælati Religioſorum non habent facultatem degradandi; ſeu deponendi ſuos ſubditos, niſi illis conceſſum ſit per priuilegium, vel conſuetudinem à Romano Pont. toleratum, p.3. Allegat.110. n.25.pag 764.

Prælati, quorum præſentia in degradatione Clerici neceſſaria eſt ex diſpoſitione Concilij Trid. ſeſſ.13. de reformat. cap.4 debent cum proprio Epiſcopo in cognitione, & examine cauſæ tanquam iudices ferre ſuffragium, ibid. num.25. pag. 764.

Prælati Eccleſiarum Epiſcoporum nomine nuncupantur, quia præcipuum eorum munus eſt pro ſubditorum ſpirituali ſalute diligenter inuigilare, p. 1. tit. 1.cap.6.n.14.pag.53.

Prælati Regulares habentes ius Baculum deferendi, & Mitram, minores Ordines conferre poſſunt alijs Regularibus, qui dimiſſorias ſpeciales ſuorum Superiorum, & ſpecialem conſenſum Epiſcopi loci habuerint, p.2.Alleg.3.n.13. pag. 21.

Prælati inferiores dimiſſorias concedere nequeunt, niſi ex conſuetudine legitime præſcripta, aut alio peculiari iure poteſtatem acquiſiuiſſent eas dandi, p.2.Alleg.7.n.6.pag.45.

Prælati Regulares bene poſſunt conciliare Eccleſias quacunque ex cauſa violatas, & pollutas aqua per ipſos benedicta, ſi Epiſcopus, qui illam benedicat, diſtet vltra duas dietas, p.2. Alleg.28. nu.64. pag. 232.

Prælati inferiores habentes iuriſdictionẽ Epiſcopalem, vel quaſi, poſſunt in iuramentis & votis diſpenſare, & in illis caſibus, in quibus Epiſcopi diſpenſare valent.p.2.Alleg.36.n.11.pag.327.

Prælati Regulares tam Generales, quàm Prouinciales, & locales ab Ordinario exempti, poſſunt diſpenſare cum ſuis ſubditis in votis, & iuramentis, p. 2. Alleg.36.n.12.pag.327.

Prælati Religionum ex priuilegio & ſpeciali iure poſſunt diſpenſare in votis volentium intrare ſuum Ordinem, p.2. Alleg.36.n.13.pag 328.

Prælatos ne ſua iuriſdictione vtantur impedientes, quique illorum, & delegatorum iuditia eludentes ad Curiam ſecularem recurrunt, aut contra illos decernunt, præſtanteſq; auxilium, excommunicantur §.16. p.3. Alleg 50.n.73. pag. 20.

Prælatus quicunque ſibi ſubditum abſoluere poterit ab omni excommunicatione Iuris nulli reſeruata, p.3. Allegat. 50.n.181.pag.46.

Prælatus dicitur Vicarius Epiſcopi ratione iuriſdictionis, quam habet cum adminiſtratione, p.3.Alleg.54.num.135. pag. 185.

Prælati Regulares intra duos menſes ab adepta poſſeſſione ſuæ præfecturæ tenentur Fidei profeſſionem facere, p.3. Alleg 61.n.7.pag.315.

Prælatus omnis ius habens conferendi, inſtituendi, & a beneficio quoque clericos amouendi, poteſtatem habet liberas beneficiorum reſignationes admittendi, p.3.Alleg.69.n.4.pag.359.

Prælatus quilibet etiam inferior, dũmodo habeat Epiſcopalem poteſtatem, poteſt iuriſpatronatus acquiſitioni cõſenſum præſtare, p.3.Alleg.70.n.30.pag.373.

Prælatus conferens beneficium iure deuolutionis tenetur ſeruare naturam beneficij, p.3. Alleg.72.n.109.pag.407.

Prælati inferiores ius inſtituendi poſſunt habere ex priuilegio, præſcriptione, ſeu conſuetudine, p.3. Alleg.72.num.184. pag. 421.

Prælati inferiores habentes iuriſdictionẽ quaſi Epiſcopalem vti proximiores Eccleſias ſeculares exemptas non viſitãt, p.3. Alleg.74.n.10.pag.440.

Prælatus nullus Papa inferior poteſt cenſum perpetuum, aut penſionem perpetuam imponere, p.3. Alleg.85.num.2. pag. 539.

Prælato, qui habet iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem in Eccleſia, debetur Canonica portio de relictis ipſi Eccleſiæ, p.3. Alleg.86.n.8.pag.544.

Prælati Epiſcopo inferiores non poſſunt de iure ſubſidium charitatiuum exigere, ſed priuilegio, vel conſuetudine, p.3. Alleg.87.n.17.pag 556.

Prælatus, qui poteſt charitatiuum ſubſidium exigere, debet prius congregato Clero cum charitate, & humanitate ei exprimere cauſam ſuæ indigentiæ, p.3. Alleg.87.n.26.pag.557.

Prælatus Religionis, quāuis habeat quaſi Epiſcopalem auctoritatem in Regulares ſibi ſubditos, iure ipſo non poteſt indulgentias concedere, p.3. Alleg.88. n.19.pag.565.

Prælati Mendicantes, quorum Eccleſijs cura animarum non eſt annexa, venire non tenentur ad Synodum diœceſanā, p.3. Alleg.93.n.7.pag.585.

Prælatus vbi tenetur ſtare locationi prædeceſſoris, poteſt de nouo exigere à cōductore penſionem prædeceſſori anticipate ſolutam, p 3. Alleg 94. num.5. pag. 592.

Prælatus ſciens ſe repudiaturum prælaturam, non obligat ſucceſſorem, etiamſi faciat locationem nomine Eccleſiæ, p.3. Alleg.94.n.6.pag.593.

Prælatus ſi ex cauſa renunciationis, vel permutationis libere dimittat ſuum beneficium, eius hæredes & fideiuſſores in locatione de eo facta tenentur de euictione locatoribus, p.3. Allegat.94. n.12.pag.594.

Prælatus quando bona ſui beneficij locat tanquam libera, tunc eius hæredes, & fideiuſſores de euictione tenentur, p.3. Alleg.94.n.13.pag.594.

Prælati Regulares in ſubditos excommunicationes pro rebus deperditis dirigere non poſſunt, p.3. Alleg 96.num.13. pag.521.

Prælati habentes iuriſdictionē quaſi Epiſcopalem, nulliq; Epiſcopo ſubiecti poſſunt in ſuis diœceſibus licentiā concedere nouitijs ad diſponendum de ſuis bonis temporalibus, p. 3. Alleg.99.n.6. pag. 645.

Prælati Regulares in monaſterijs exemptis, & ſibi ſubiectis non poſſunt facultatem concedere nouitijs diſponēdi de ſuis bonis temporalibus, p.3. Alleg. 99 n.7.pag.645.

Prælati Eccleſiæ, qui procurant vt Clerici capiantur à dominis temporalibus, vt beneficia renuntient, vel vt citati ad Apoſt. Sedem ad ipſam ire non poſſint, ſuſpenduntur à perceptione fructuum ſuarum Eccleſiarum ad triennium, p.3. Alleg.111.n.29.pag.772.

Praepositvs, ſeu Præfectus totius Ordinis Regularis poteſt charitatiuum ſubſidium petere à monaſterijs Ordinis ſui pro ſumptibus neceſſarijs ad gubernationem Ordinis, ſi aliunde non habeat bona, p.3. Allegat.87.num.19. pag. 556.

Praescripta vniuerſitate præſcribitur & iuſpatronatus illi adhærens, p.3. Alleg.71.n.42.pag.381.

Praesentare non poteſt vicarius generalis ad beneficium iuriſpatronatus, ad Epiſcopi præſentationem pertinens abſque eius ſpeciali mandato, p.3. Alleg.54. n.82.pag.178.

Præſentationem habens in præbenda Pœnitentiariæ vnita poterit in ea poſtea præſentare electum ab Epiſcopo, p.3. Alleg.55.n.12.pag.290.

Præſentatus, ſeu electus ad beneficium poteſt abſens inſtitui ab Epiſcopo, ſi ei notum ſit eſſe idoneum notorie, p. 3. Alleg.60.nu.85.pag.307.

Præſentatio in beneficio iuriſpatronatus fit per patronos, quando Eccleſia vacat, p.3. Alleg.72.n.3.pag.390.

Præſentationes multiplicatę probant iuſpatronatus, dato etiam quod eſſent interpollatæ, & non ſucceſſiuæ, p.3. Alleg 72.nu.30.pag 394.

Præſentationes multiplicatæ dicuntur ad minus duæ, p. 3. Alleg 72. num. 31. pag.394.

Præſentationes continuatæ, quæ omnes effectum ſortitæ ſunt, de ſubſtantia requiruntur in probatione iuriſpatronatus, quod ex vſurpatione præſumitur, p.3.

p.3. Alleg.72.n.55.pag.398.
Præſentationes effectum ſortiri dicuntur ſi ſint confirmatæ, p. 3. Alleg.72.n.56. pag.398.
Præſentari poſſunt in iurepatronatus omnes, qui prohibiti non reperiuntur p.3. Alleg.72.n.72. pag.401.
Præſentare ſe ipſum non poteſt clericus patronus,p.3.Alleg.72 n.85.pag 402.
Præſentare poteſt pater filium, auus nepotem, ſeu alios conſanguineos, p.3.Alleg 72 n 93.pag.403.
Præſentari ab beneficia,qui vt indigni nõ poſſint,p.3.Alleg.72. n.101.pag.405.
Præſentãtes minus idoneum,vel indignũ peccãt mortaliter,& ſi ſunt patroni eccleſiaſtici priuantur ea vice iure præſentandi,ſi autem laici poſſunt intra quadrimeſtre alium præſentare, niſi ſcienter præſentauerint, p.3. Alleg.72. n.105.pag.405.
Præſentatus Epiſcopo perſonaliter exhiberi debet, p.3. Allleg.72. nu. 110. pag.407.
Præſentatio eſt exhibitio perſonæ per patronum Epiſcopo, vel alteri ad quem inſtutio pertinet, legitime facta, p.3. Alleg.72.n 113.pag.407.
Præſentatio de abſente facta non valet, nec Ordinarius tenetur præſentatum admittere, qui ſe perſonaliter non exhibet, p. 3. Allegat. 72. num. 114. pag.407.
Præſentati cur perſonaliter, & non per procuratorem ſe debeant Epiſcopo præſentari, p. 3. Alleg. 72. num. 117. pag.408.
Præſentatum abſentem poteſt Epiſcopus inſtituere,ſi ei notum ſit eſſe idoneum notorie, p. 3. Allegat. 72. num. 118. pag.408.
Præſentati ad beneficia ſimplicia, ſi Epiſcopo eorum idoneitas nota nõ ſit, à nullo etiam Apoſtol. cæ Sedis Nuntio inſtitui debent, niſi prius fuerint ab Ordinario examinati, p.3. Alleg.72. n.124.pag 410.
Præſentatio a patronis laicis, vel clericis ratione proprij patrimonij facienda eſt intra quadrimeſtre,& ab Eccleſiaſticis intra ſemeſtre,p.3. Alleg.72. nu.126. pag.412
Præſentatio ſi fuit amiſſa, præſumitur facta in tempore,p.3. Alleg.72. nu. 141. pag.414.
Præſentatio intra tempus datum à Iure fieri poteſt quocunque die,etiam feriato, p.3. Alleg.72.n.144.pag.414.
Præſentatio eſt actus extraiudicialis, & voluntarius, p.3. Alleg.72. num.146. pag.414.
Præſentatio poteſt fieri extra territoriũ, & diœceſim habentis inſtituere, p.3. Alleg.72.n.147.pag.414.
Præſentatio coram Epiſcopo loci,vel coram habente inſtituere facienda eſt, p. 3. Alleg.72.n.148.pag.415.
Præſentatio quando fieri debet coram Epiſcopo, Sede Epiſcopali vacante, fieri poteſt coram Capitulo p.3.Alleg. 72.n.149.pag.415.
Præſentatio eccleſiaſticorum vim habet electionis, in qua non cadit variatio; p.3.Alleg.72.n.154 pag.415.
Præſentatus à laico acquirit tantum ius ad rem,p.3.Alleg.72.n.155.pag.415. & p 3.Alleg.57.n.197.pag.264.
Præſentationis actus vbi non fuit perfectus poterit tũc patronus eccleſiaſticus iterum canonice præſentare, p.3. Alleg. 72.nu.165.pag 418.
Præſentatus à duobus compatronis, vno clerico, alio laico, eſt inſtituendus, quamuis laicus variando alium præſ.ntauerit,p.3.Alleg.72.n.166.pag.418.
Præſentatum ſi Ordinarius ſine legitima cauſa admittere nolit,patronus non tenetur alium præſentare,p.3. Alleg.72. n.167.pag 418.
Præſentatio & inſtitutio quãdo pertinet ad Epiſcopum diuerſo capite ſeparatæ fieri debet, ſecus verò quando ad Epiſcopum tanquam Epiſcopum pertinet præſentatio iuriſpatronatus, vel ad cũ ex deuolutione deuoluitur,quia tunc in eius arbitrio erit vnico,vel duplici actu negotiũ expedire,p.3. Alleg.72.n.196. pag.424.
Præſentatis pluribus à diuerſis patronis ille debet inſtitui, qui à maiori parte fuit præſentatus,p.3.Alleg.72.nu.197. pag.424.
Præſentatus ad aliquod beneficium ſi ante cõfirmationem per ſe vel per alium admi-

adminiſtrauerit eo ipſo priuatur iure ſibi quæſito, & beneficium vacat vt prius, p. 3. Alleg.57.n.214. pag.268.
Præſentatus ſeu electus ad beneficium poteſt abſens inſtitui ab Epiſcopo, ſi ei ne tum ſit eſſe idoneum notorie, p. 3. Alleg.60. n.85.pag.307.
Præstimonia poſſidens inibi domicilium habere dicitur, & ab Epiſcopo loci, vbi eſt ſitum præſtimonium, ordinari poteſt, p.2. Alleg.4.n.48.pag.33.
Præſtimonia inter eccleſiaſtica beneficia cõnumerantur, ibid.n.49.
Præſtimonium vel fratanſiam habens gaudet fori priuilegio,p.2.Alle.12.n.11. pag. 75.
Præſtimonia qualia veniunt ſub diſpoſitione regulæ 9.Cancellariæ,p.3.Alleg. 57.n. 149.pag.254.
Præsvles dicuntur Epiſcopi, quia in Concilio præſident, p.1.tit.1. cap.2. n.5.pag.14.
Prætor habet poteſtatem puniendi ſuos officiales pro delictis in officio commiſſis, p. 3. Alleg. 107. num.14. pag 749.
Praeveniendi voluntas colligitur ex clauſula conſcta in litteris, dummodo tempore datæ non fuerit alicui ius quęſitum, p. 3. Allegat. 57. num. 11. pag. 224.
Præueniens ſummus Pont. in conferendo etiam in menſibus Ordinario conceſſis, valet eius collatio, ibid. num.10.
Pretiosas res mobiles, cum immobilibus æquiparentur, ſine cauſa & ſolẽnitate alienari non poſſunt,p.3. Alle.95. n.39.pag.607.
Primates, vt verior tenet ſententia, licet Patriarchæ poſſint appellari, nõ tamẽ omnes Primates vere ſunt Patriarchę, nec idem habent officium eãdemque auctoritatem, p.1. tit.1.cap.6.n.7. pag. 52.
Prima tõsvra à Parochis ſimplicibusq; Sacerdotibus, & à Guardianis, ac Prioribus poterat conferri, quod hodie non procedit cum Eccleſiæ vſus reſiſtat, p. 2. Allegat. 3. num. 16. pag.22.
Prima clericalis tonſura ſecũdum aliquos poteſt conferri ab Epiſcopo ſuis ſubditis in aliena diœceſi,p.2. Alleg 6.n.15. pag.43.
Prima tonſura non confertur niſi habenti ætatem ſeptem annorum, p. 2. Alleg.11.n.1. pag.67.
Primam tonſuram recipiens ante ſeptennium non peccat mortaliter, ſi non dũ peruenit ad vſum rationis, Epiſcopus tamen conferens tonſurã ante ſeptenniũ mortaliter peccat,p.2. Alle. 11.n.3. pag.67.
Prima tonſura non eſt conferenda niſi oſtendenti ſe legere,& ſcribere ſcire in lingua ſaltem vulgari,p.2. Alle.11.n.5. pag 67.
Prima tonſura in omni tempore poteſt conferri,p.2.Alleg.11.n.19.pag.70.
Primam tonſuram ſi inuito homini conferat Epiſcopus ipſo iure fit ſuſpenſus, p.3.Alleg. 111.n.3.pag.768.
Primam tonſuram ſi Epiſcopus infanti præſumat conferre per annum ab eius collatione ſuſpenditur, ibid. num. 4. pag. 768.
Primam tonſuram ſi Epiſcopus conferre præſumat homini alienæ diœceſis ſine licentia ſui Superioris,ab eius collatione per annum ſuſpenditur, ibid. nu. 7. pag. 769.
Primam tonſurã illiterato conferens Epiſcopus, ab eius collatione per annum ſuſpenditur,ibid.n.6.pag.769.
Primam tonſuram conferentes titulares Epiſcopi alicui non habenti litteras dimiſſorias, incurrunt ſuſpenſionem per annum à Pontificalibus, ibid. nu. 14. pag. 770.
Primatiae Hiſpaniarum ius Bracharæ ineſt ex inſtitutione S.Iacobi,p.1.tit.3. cap.8.n.48.pag.291.
Primatæ ius Toletanæ Eccleſiæ competere de iure exiſtimarunt Summi Pontifices, ibid. n. 69.
Primatiæ contentio inter Archiepiſcopũ Bracharenſem & Toletanum à quo tẽpore incœperit, oſtenditur ibid. n.78.
Princeps ſecularis non poteſt ſubditis ſuis indicere & præcipere obſeruantiã alicuius feſti ſine auctoritate Epiſcopi, p.3.Alleg.105.n.33.pag 716.
Princeps res Regiæ Coronæ alienare nequit

quit, p.1.tit.3.cap.2.n.70.pag.246.
Principes omnes, qui in Eccleſias munifici, & liberales extiterunt de hoſtibus ſuis triumpharunt, & imperium ſeu regna ad longiſſimam poſteritatẽ traduxerunt, ibid. n.81. pag. 249.
Principibus aliquando conceſſum fuit, vt electio à Clericis facta valida nõ eſſet, niſi eorum accederet aſſenſus, p.1.tit.1. cap.3.n.8.pag.23.
Principes ſunt inſtar lucentium gemmarum, p.1.tit.2.gloſ.3.n.10 pag.104.
Principis vita cenſura eſt ad quam dirigimur, ad quam conuertimur, ibid.n.23. pag. 109.
Principes plus corrumpunt exẽplo, quàm peccato nocent, ibid. n.22.
Princeps debet eſſe Reip. quod oculus corpori, quod intellectus animæ, ibid. nu.27.pag.112.
Princeps nullum maius indicium bonæ mentis poteſt oſtendere, quã vt adiungat ſibi viros virtute & fama celebres, p.1. tit.2 gloſ.16.n.9.pag.192.
Principi ſoli competit legem condendi poteſtas, p.3. Alleg.50.n.33.pag.13.
Prior in Luſitania dicitur prima dignitas in Collegiata p.1.tit 2 gloſ. 17.n.31 pag 203. & p.3. Alleg.57 n.97.pag.242 vbi quod in aliquibus Hiſpaniæ partibus dicitur Abbas, alibi vero Præpoſitus.
Prior Fratrum Prædicatorum, ſi illi electio pauperum commiſſa ſit, poteſt eligere Fratres ſuos, quamuis ipſi filij ſint ſpurij, p.3. Alleg.83.n.25. pag. 524.
Prioratus, Præpoſituræ, & aliæ dignitates conuentuales, ac præceptoriæ generales Ordinum quorumcunque, ſed non Militarium, comprehenduntur ſub reſeruatione regulæ 4. Cancellariæ, p.3. All.g.57.n.103.pag.243.
Prioratus & dignitates conuentuales, non clauſtrales cadunt ſub reſeruatione regulæ 4. Cancellariæ, ibid. n. 105.
Prioratus per Vicarium perpetuum deſeruiri ſolitus non dicitur beneficium curatum, ibid. n.106.pag.258.
Prioratus Religionis S. Auguſtini, & S. Dominici, & alij ſimiles, quia non ſunt perpetui, non comprehenduntur ſub reſeruatione regulæ 9. Cancellariæ, ibid. num. 175. pag. 259.
Prioratus, Abbatias, Præpoſituras, beneficiaq; Regularia ſolus Papa commendare poteſt, p.3. Alleg.59.n.16.pag.283.
Prioratus Regulares habentes curam animarum ſoliti commendari ſecularibus, concuſſu non conferuntur, p.3. Alleg. 60.n.34.pag 298.
Prioratus Militum Hieroſolymitanorum Ordinarij viſitare non poſſunt, p. 3. Alleg.74.n.27.pag.444.
Prioritas, ſeu præuentio cauſatur nõ ſolùm per vnum diem anterioritatis, ſed etiam ratione vnius horæ, p.3. Alleg.78.n.34.pag.490.
Priuatio beneficij ipſo iure non inducitur niſi in caſibus à iure expreſſis, p.3. Alleg.57.n.252.pag.274.
Priuari non poteſt Epiſcopus à Concilio Prouinciali, p.3. Allegat.112. num.2. pag. 777.
Priuilegia habens ad inſtar alicuius priuilegiati, habet etiam illud priuilegium quod priuilegiatus inſtar alterius obtinet, p.1.tit.3.cap.7.n.14.pag.274.
Priuilegia ſi quæ ſunt Primatiæ ius alicui Prælato concedentia non operantur in tertij præiudicium, p.1. tit. 3. cap.8. num. 68.
Priuilegium ſeu gratia ex precibus non veris ipſo iure eſt nullum, ibid. n.70.
Priuilegium conceſſum à Summo Pont. intelligitur ſine tertij præiudicio, ibid. num. 71.
Priuilegium obtinens à Sede Apoſtolica ad recipiendos Ordines à quolibet Epiſcopo, non indiget nouis litteris dimiſſorialibus, ſed teſtimonialibus tantùm proprij Ordinarij de vita & moribus, p.2. Alleg 7.n.15.pag.47.
Priuilegium conceſſum alicui Religioni ad ædificanda Monaſteria ſine licentia Ordinarij an ex non vſu amittatur, p.2. Alleg.26.n.10 pag.191.
Priuilegium amittitur per modum & viã præſcriptionis, vel per viam tacitæ renunciationis, & non vſum, p.2. Alleg. 26.n.11.pag. 191.
Priuilegium non amittitur per non vſum ſi occaſio, & opportunitas non ſe obtulit vtendi illo, p.2. Alleg.26.num.13. pag. 193.

Priui-

Priuilegiarius ſi occaſione oblata ſuo priuilegio non vtatur, quando illud amittat,p.2.Alleg.26.n.14.pag 193.
Priuilegium vt amittatur quando videatur ſufficiens vnicus actus contrahentionis priuilegio contrarius,p.2.Alleg.26.n.15.pag.193.
Priuilegiatus per non vſum, aut contrarium vſum quonam tempore priuilegio ſuo renuntiare videatur, p.2.Alleg.26.n.18.pag.195.
Priuilegia mere voluntaria per vllũ tempus non amittuntur,p.2.Alleg.26.n.19. pag. 195.
Priuilegium habentes diſpenſandi in caſibus Epiſcopalibus etiam matrimonialibus,non poſſunt diſpenſare in impedimentis matrimonij, p.2.Alleg.35.n.12.pag.322.
Priuilegium ſolus Papa poteſt concedere, vt quis ſoluatur à lege,qua quiſque decimam partem fructuum ſoluere cogitur, p.3.Alleg.50.n.44.pag.14.
Priuilegium Regi, & Principi ſolus Papa concedit, vt beneficia in Eccleſijs ſuæ ditionis ſita obitu beneficiarij deſtituta conferre queant, p.3.Alleg.50.nu.45. pag. 14.
Priuilegia omnia, etiam Mare magnum Confeſſarijs Regularibus olim cõceſſa abſoluendi à caſibus Epiſcopo reſeruatis ſunt reuocata, p.3.Alleg.52.num.8. pag. 107.
Priuilegiatum quod non eſt, ſi perueniat ad priuilegiatum,amittit naturam antiquam,& efficitur priuilegiatum,p.3. Alleg.72.n.130 pag.411.
Priuilegium Epiſcoporum, vt per vniuerſum mundum poſſint prædicare,intelligitur niſi in alienis diœceſibus prohibeantur ab Epiſcopis locorum, p.3. Alleg.76.n.3.pag.468.
Priuilegij à ſe conceſſi reuocatio de plenitudine poteſtatis ſolius Principis eſt, p.3.Alleg.89.n.11.pag.569.
Priuilegium fori & Canonis per degradationem verbalem non amittitur,p.3. Alleg.110.n.3.pag.759.
Priuilegia, quæ Patriarchis in iure conceſſa reperiuntur,quatuor tantum Primarijs, & veris competunt, non vero alijs, qui improprie hoc nomine vſitata voce appellari ſolent,p.1.tit.3.cap.1. n.37.pag.236.
Probandi onus incumbit aſſerenti licentiam proprij Parochi in contrahendo matrimonio requiſitam non interueniſſe, quando contra eam opponitur à tertio, p.2.Alleg.32.n.136.pag.288.
Probatio iuriſpatronatus per authenticas ſcripturas eſt facienda, itaut per teſtes non ſufficiat, p.3.Alleg.72.nu.25. pag. 393.
Probationes in iurepatronatus quare tam exactæ requirantur,p.3.Alleg 72.n.21. pag. 393.
Probatio temporis immemorialis quando fit per ſcripturas, & inſtrumenta, centum requiruntur anni, ſi vero per teſtes ſufficiunt ſexaginta, p. 3. Alleg. 72.n.38.pag.395.
Probatio quæ requiratur in iurepatronatus, quod ex vſurpatione præſumitur, p.3.Alleg.72.n.54.pag.398.
Probatio, quam exigit Concil. Trid. in iurepatronatus ex vſurpatione acquiſito,non requiritur ſi agatur non contra Eccleſiam,ſed inter ipſoſmet patronos, p.3.Alleg.72.n.67.pag.400.
Probatio deſcendentiæ patronorum ad effectum præſentandi non requiritur ſtante quaſi poſſeſſione præſentandi, p.3.Alleg.72.n.71.pag.400.
Probatio quinquagenaria, quæ per ſcripturas authenticas requiritur in iurepatronatus ex vſurpatione non poteſt fieri per teſtes, ibid. n.57.pag.398.
Probationis annum ante profeſſionem emittendam debet habere religioſus, aliàs profeſſio eſſet nulla, p.3.Allegat. 101.n.16.pag.659.
Probationis annus incipit à die ſuſceptionis habitus, ſiue ab eo die, quo communis ſequitur aliorum religioſorum vita, ibid. n.19.
Probationis annus debet eſſe continuus, & non ſufficit interpollatus,ibid.n.23. pag. 660.
Probationis anni pars ſi extra monaſterium iuſta de cauſa cum habitu de Superioris licentia habeatur,non per hoc dicetur diſcontinuatus,ibid.n.27.
Probationis annus debet eſſe in habitu monachali, ibid. n.30.pag.661.

Pro-

Probationis annus poteſt impleri ab eo, qui nondum expleuerit annum decimũ ſextum ætatis, ibid. n. 31.

Processionaliter poſſunt inſimul incedere pater & filius, vnus tanquam beneficiatus, alter tanquam capellanus diuerſarum Eccleſiarum, p. 3. Alleg. 65. n. 22. pag. 340.

Processiones à procedendo, & eundo dicuntur, p. 3. Alleg. 78. n. 1.

Proceſſiones publicæ ſunt, quæ fiunt in Litanijs maioribus, & minoribus, aut pro bono publico, aut in aduentu noui Epiſcopi, vel in feſto Sanctiſſimi Corporis Chriſti, ibid. nu. 2.

Proceſſiones publicas nemo valet indicere niſi Ordinarius ſit; ibid. n. 3.

Proceſſiones publicæ dirigendæ ſunt quò voluerit Epiſcopus cum conſilio Capituli, ibid. n. 4.

Proceſſiones publicas indicere valet Vicarius generalis abſente Epiſcopo, ibid. num. 5.

Proceſſiones priuatæ ſunt, quæ à Capitularibus & Clericis, ac Cathedralibus tantum fiunt ob aliquas cauſas, ibid. num. 6.

Proceſſiones publicas concomitari per Epiſcopum poſſunt compelli exempti clerici, tàm ſeculares, quàm Regulares, etiam monachi, ibid. n. 8. Et Clerici inſeruientes Eccleſijs Religionis Hieroſolymitanæ, n. 11. & Canonici, alijq; Presbyteris beneficia, vel officia Eccleſiaſtica obtinentes, ibid. num. 12. pag. 486.

Procuratio nulla debetur Epiſcopo, vel alij viſitatori, dum loca ſpecialiter exempta à præſtanda procuratione viſitat, p. 3. Alleg. 73. n. 47. pag. 437.

Procuratio attento hodierno Conc. Trid. iure præſcribi poteſt, nec petitur, vbi illam non dandi viget conſuetudo, p. 3. Alleg. 73. n. 48. pag. 437.

Procurationem ſemoto priuilegio, vel præſcriptione nullus remiſiſſe videtur, etiamſi teſtatus fuerit ſe condonare debita ſibi obſequia, ſiue ſeruitia, p. 3. Alleg. 73. n 49. pag. 437.

Procurationem nullus viſitator accipere poteſt ab Hoſpitalibus, & alijs locis leproſorum, domorum Dei, pauperum, & infirmorum, p. 3. Alleg. 73. nu. 50. pag. 437.

Procurationem à pauperibus clericis nullus poteſt exigere, p. 3. Alleg. 73. n. 51. pag. 437.

Procurãdus à nemine eſt Epiſcopus, dum exit vt Sacramentum Confirmationis tantùm conferat, p. 3. Alleg. 73. nu. 53. pag. 437.

Procurationem pecunia redimere liberũ eſt viſitatis, ſi velint, p. 3. Allegat. 73. n. 56. pag. 437.

Procurator conſtitutus à patrono ad præſentandum, non poteſt ipſum patronum præſentare, p. 3. Alleg. 72. n. 87. pag. 403.

Procurator conſtitutus à patrono ad præſentandum non poteſt ſe ipſum præſentare, p. 3. Alleg. 72. n. 88. pag. 403.

Procurator nominans indignum ad beneficia, non præiudicat patrono, p. 3. Alleg. 72. n. 106. pag. 406.

Procurator non tenetur inuitus ſuſcipere mandatũ, p. 3. Alleg. 79. n. 35. pag. 499.

Proemiorum exempla nutriunt virtutes, p. 1. tit. 2. gloſ. 17. n. 13. pag. 199.

Professio fidei facienda eſt à prouiſis de beneficijs quibuſcunque curam animarum habentibus, in manibus Epiſcopi, vel eo impedito coram generali eius Vicario, vltra quam quod prouiſi de dignitatibus, & Canonicatibus in Eccleſijs Cathedralibus tenentur etiam eam emittere in Capitulo, p. 3. Alleg. 61. nu. 1. pag. 314.

Profeſſionis Fidei forma vbi referatur, p. 3. Alleg 61. nu. 2. pag. 314.

Profeſſionem Fidei qui teneantur emittere, p. 3. Alleg. 61. nu. 3. pag. 314.

Profeſſio Fidei facienda eſt à promouendis ad Epiſcopatum, p. 3. Alleg. 61. n. 4. pag. 315.

Profeſſionem Fidei denuo obligantur emittere, qui in adeptione alterius beneficij ſimilis eam iam emiſerunt, p. 3. Alleg. 61. nu. 8. pag. 315.

Profeſſionem Fidei emittere tenetur, qui denuo conſequitur Parochialem, dignitatem, vel præbendam, quam antea habuerat & dimiſit, p. 3. Alleg. 61. n. 9. pag. 315.

Profeſſionem Fidei non tenentur emittere

tere Canonici, & dignitates Collegiatarum Eccleſiarum, p.3.Alleg.61.n.15. pag. 316.

Profeſſio Fidei coram Vicario generali, etiam Epiſcopo non impedito fieri poteſt, p.3.Alleg 61.nu.16.pag.317.

Profeſſionem Fidei poſſunt facere prouiſi de dignitatibus, vel Canonicatibus Cathedralium in Capitulo præſente Epiſcopo, ſeu eius Vicario, qui forte eſt Canonicus itaut eam iterum non cogantur foris coram eodem emittere, p.3.Alleg.61.nu.17.pag.317.

Profeſſio Fidei Sede Epiſcopali vacante non ſufficit fieri coram Capitulo, ſed coram eius Vicario, p.3.Alleg.61.n.18. pag. 317.

Profeſſio Fidei an per procuratorem fieri poſſit? p.3. Alleg. 61. num.19. & 20. pag. 317.

Profeſſio Fidei emiſſa creditur quando collatio beneficij eſt decennalis, p.3. Alleg.61.num.21.pag.317.

Profeſſionē Fidei omittentes facere intra duos menſes à die adeptæ poſſeſſionis, fructus ſuos non faciunt nec illis ſufragatur poſſeſſio, p.3.Alleg.61. num.22. pag. 318.

Profeſſio Fidei poſt duos menſes facta ad fructus temporis præteriti poſt lapſum duorum menſium quærendos prouiſis non ſufragatur, p 3.Alleg.61. nu.23.pag.318.

Profeſſionem Fidei non emittentes intra duos menſes ita fructus ſuos non faciunt, vt in conſcientia teneantur illos reſtituere etiam non interueniente aliqua ſententia, p.3. Alleg.61.num.28. pag. 319.

Profeſſionem Fidei per ignorantiam, ſeu inaduertentiam intra duos menſes non facientes, quamuis in foro exteriori non excuſentur, in foro tamen conſcientiæ non obligantur ad reſtitutionem, p.3.Alleg.61.nu 29.pag.319.

Profeſſionem Fidei exigere debent Ordinarij à Regularibus antequam officiū prædicandi aſſumant, p. 3. Alleg.76. nu.33.pag.373.

Profeſſio Fidei intelligibili voce legitur in ſynodo diœceſana, p.3. Alleg.92. nu.17.pag.582.

PROFESSIONEM RELIGIONIS poteſt Summus Pont. irritam facere certa formula minime ſeruata, p.3.Alleg.50. nu.48. pag 14.

Profeſſionem aſſerens fuiſſe metu factam, & cauſam metus duraſſe, etiam poſt quinquennium audiri poterit per viam reſtitutionis, p.3. Alleg. 104.num.18. pag. 703.

Profeſſio nulla an ratificetur à perſiſtente in religione, ignorante tamen nullitatem, oſtenditur ibid. nu.19.

Profeſſionis nullitas ſi proponatur coram Ordinario & ſuperiore Regulari debet intra biennium terminari, quia ſubintrat diſpoſitio Concilij ſeſſ. 24. de reform. cap. 20. p. 3. Alleg.101.num.2. pag. 657.

Profeſsio Monachi facta ante decimum ſextum annum eſt nulla, ibid.num. 12. pag. 658.

Profeſsionem quorum dierum defectus nullam efficiat, oſtenditur ibid. nu.13.

Profeſsionem ante decimum ſextum annum expletum, vel intra annum probationis valide emittere poteſt, qui ex voto Religionem ingreditur, ibidem num. 14.

Profeſsio, quę in quibuſdam Religionibus facienda eſt in decimo octauo ætatis anno, ſi fiat ante illud tempus, poſt tamen decimum ſextum à Concil. Trid. expreſſum, valida eſt, ibid. num. 15. pag. 659.

Profeſsio intra annum probationis emiſſa nullum obligat, nec in ſpecie, nec in genere Religioni, nec etiam in foro conſcientiæ, ibid.nu.27.pag.660.

Profeſſio durante anno nouitiatus emiſſa non poteſt haberi rata, niſi accedat Papę diſpenſatio de conſenſu recipientium & receptorum, ibid. num. 18. pag. 659.

Profeſſio facta in vltimo anni die non eſt inualida, ibid.nu.21. pag.660.

Profeſſio facta ante expletum probationis annum eſt nulla, neque huiuſmodi terminus ex conſenſu partium poteſt remitti, ibid.nu.32.

Profeſſio monachi erit nulla quando facta fuit non ſeruata forma præſcripta à Sixto V. pro informationibus faciendis

Digitized by Google

diſs edita, ibid. nu.43. pag.664.
Profeſſionis nullę cauſa ita eſt proponenda coram ſuperiore & Ordinario copulatiue vt nullo modo poſſit Superior per ſe ſolum de illa cognoſcere, p.3. Alleg.104. nu.14.pag.702.
Profeſſionem aſſerens fuiſſe metu factã, & cauſam metus duraſſe etiam poſt quinquennium exaudiri poterit per viam reſtitutionis, ibid.n.18.pag.703.
Profeſſi nulliter, quia in eorum informatione non fuit ſeruata forma præſcripta à Sixto V. poſſunt etiam poſt quinquennium reclamare, p.3. Allegat.101.nu.44. pag.665.& Alleg.104. nu.20.pag.705.
Profiteri nullus valet expreſſe nec tacite ante 16. annum expletum, & profeſſio antea facta ipſo iure eſt nulla,ibid.n.3. pag. 657. quamuis religionem ingrediens ſit fœmina, ibid. nu.9. pag.658.
Profeſſus Religioſus non poteſt teſtamentum ante profeſſionem factum reuocare, p.3.Alleg.99.n.14.pag.648.
ProtHonotarii primi ſunt,& notariorũ principes dicuntur, p.3.Alleg.74.n.30 pag.444.
Prothonotarij à iuriſdictione Ordinarij exempti ſunt, ibid.n.31.
Prothonotariatus dignitas ad effectum reſeruationis acquiritur etiam ignoráti ibid.n.33.
Prothônotarij ſiue ſint creati à Papa, ſiue à legato, ſunt comprehenſi in Extrauag. ad regimen, de præbendis ibid. n.34.pag.445.
Prohibitio generalis vltra quartum gradum non poteſt eſſe rationabilis, p.1.tit.2.gloſ.17.n.23 pag.201.
Prohibitio quod neophyti & deſcendentes ab eis non admittantur ad Eccleſiaſtica beneficia quando poſſit eſſe rationabilis, & valida, ibid. n.22. cum ſeqq. pag. 201. & 202.
Propositvs alio migrandi, & non redeundi præſumitur ex eo quod quis recedit ab aliquo loco cũ ſuppellectili,vel familia ſua, p.2.Alleg.4. nu.40. pag.31.
Promissio de vẽdendo venit appellatio nis alienationis, p.2.Alleg.19. nu.79. pag.133.
Provincia, cui præeſt Epiſcopus quas ſub ſe debeat habere ciuitates, & Epiſcopos,oſtenditur p.1. tit.1.cap.6.n.11. pag.52.
Prvdentiam virtutum abbatiſſam nuncupat S. Bernardus, p.1. tit. 2. gloſ.6. n.1.pag.126.
Prudentia non exiſtente nulla eſt virtus ibid.n.2.
Prudentia Prælati in quibus conſiſtat,ibi. num.4.
Prudens eſt, qui intelligentia ſua aliquid cognoſcit, ſciens vero,qui alterius iudicio rem percipit, ibid. num. 5. pag.127.
Prudentes ſicut ſerpentes quare Prælati requirantur, ibid.n.6.
Prudentia in Epiſcopo eſt vt in negotijs arduis non ſit facilis ad determinandũ, ibid.n.10.pag.129.
Prudentia in Epiſcopo requiritur ad reconciliandos peccatores, ibid. n. 12.
Prudentia Epiſcopi eſt in malignantium calumnijs patiens eſſe, ibid. num.13. pag.130.
Prudentia magna in Epiſcopo debet eſſe circa collationem beneficiorum, & ſpiritualium officiorum, ibid. nu.15. pag.131.
Pvblica honestas oritur ex matrimonio non dum conſumato, ſi non ſit inualidum defectu conſenſus,p.3. Alleg. 51.n.177.pag.102.
Publicæ honeſtatis impedimentum, vide impedimentum.
Pvblicani qui pedagium, gabellam, vel vectigalia à Regularibus Ordinum Mendicátium exegerint,in excommunicationem Papalem incidunt,p.3. Alleg.50.n.142.pag.35.
Pvella incluſa per vim in monaſterio debet inde educi, ſi tamen monialis effici velit etiam contradicente patre acceptãda.p.3.Alleg.100 n.7.pag.655.
Pvdicitia imprimis eſt habenda, qua amiſſa omnis virtus corruit, p 1.tit.2. gloſ.8.n.3.pag. 144.
Pudicitia fruſtra oſtentatur ſine temperantia, ibid.n.6.
Pvdicvs ille eſt, qui non modo corpus illibatum conſeruat, ſed qui neque intuitu, voce, vel geſtu leuitatem oſtendit,

O

Digitized by Google

dit, ibid. num. 2. pag. 142.

Pvellae educationis gratia licet ſacro veſtitu indutæ non ſint, poſſunt in monaſterijs monialium retineri cum certis conditionibus, p. 3. Alleg. 102. n. 62. pag. 690.

Puellę cauſa educationis in monaſterijs Monialiũ recipi non poſſunt minores ſeptẽnio, & maiores vigeſimo quinto, ibid. n. 64.

Puella educationis gratia in monaſterio Monialium recepta, ſi ſtatim poſtquã prxterijt 25. annum nõ egreditur, nec ipſa, nec alia quæuis incidit in excommunicationem, ibid. n. 65. pag. 691.

Puellis, quæ ſumpſerunt ſacrum habitũ in aliquo Monialium monaſterio, debet ab Ordinario certus dierum numerus præfigi intra quem deberent declarare vtrum velint profeſſionẽ emittere, vel non, p. 3. Alleg. 100. num 3. pag. 654.

Pvero affirmanti ſe eſſe ſodomitatum in nullo creditur, p. 2. Alleg. 44. n. 16. pag. 40.

Pueri ad ſeminarium admittendi quales eſſe debeant, & quæ ibi addiſcere teneantur, remiſſiue p. 3. Alleg. 77. n. 34. pag 483.

Pvpillvs ad emphyteuſim quare poſſit nominare, oſtenditur p. 1. tit. 1. cap. 3. n. 20. pag. 26.

Q

Qvaestorvm Sacræ pecuniæ qualitates, quæ ſint, deſcribũtur p. 3. Alleg. 109. n. 1. pag 755.

Quæſtores eleemoſinarum admittendi non ſunt ſine Epiſcoporum vel Apoſtolicis veris litteris, ibid. num. 2. pag. 755.

Quæſtorum vſus qua ratione extinctus fuerit, ibid. n. 3. pag. 755.

Quęſtores non obſtante qualicunque exẽptione poteſt Ordinarius incarcerare, excommunicare, & caſtigare, ibid n. 4. pag. 756.

Quæſtuarij proprie dicuntur qui quæſtũ ſibi referunt, ibid. n. 6. pag. 756

Qvalitates in fundatione beneficiorũ appoſitas nec de conſenſu patroni Epiſcopus tollere poteſt, p. 3. Alle. 83. n. 15. pag. 524.

Qvartam decimarum, mortuariorum, & Synodaticum vicarius generalis abſque ſpeciali mandato imponere non poteſt, p. 3. Alleg. 54. n. 123. pag. 183.

Quarta Canonica an debeatur ex ijs, quæ Confraternitatibus relinquuntur? p. 3. Alleg. 75. n. 43 pag. 459. & n. 46. & 47. pag. 460.

Quarta Canonica ſoluitur ex ijs, quæ relinquuntur Eccleſijs, vel pijs locis, nõ vero pauperibus, vel quando relinquuntur ad perpetuum cultum diuinũ, ſeu pro ornamentis, p. 3. Alle. 75. n. 44. pag. 459.

Quarta Canonica vt debeatur duo requiruntur, alterum quod loco relinquatur, alterum quod locus religioſus ſit, p. 3. Alleg. 75. nu 45 pag. 459.

Quarta Cononica an debeatur ex his, quæ relinquuntur Confraternitatibus deuotionis cauſa Epiſcopi auctoritate inſtitutis? p. 3. Allegat. 75. num. 48. pag. 461.

Quarta Falcidia non poteſt deduci ex his, quæ Confraternitatibus ſiue cum Epiſcopi auctoritate, ſiue abſque ea inſtitutis relinquuntur p. 3. Alleg. 75. n. 49. pag. 461.

Quarta Falcidia de legatis ad pias cauſas non deducitur, p. 3. Alleg. 75. nu. 50. pag. 462.

Quarta Falcidia an ſoluatur de legatis pro alimentis, & ex relictis pro ſtudio p. 3. Alleg. 75. n. 51. & 52. pag 462.

Quarta Trebellianica non deducitur ex fideicommiſſis vniuerſalibus, quæ ad pias cauſas relinquũtur, p. 3. Alleg. 75. n. 53. pag. 463.

Quarta decimarum Epiſcopo debita vnde initium ſumpſerit, p. 3. Alleg. 86. n. 33. pag. 549.

Quarta decimarum de iure communi debetur Epiſcopo ab Eccleſijs curatis, nõ autem ab ipſis parochianis, p. 3. Alleg. 86. n. 35. pag. 548.

Quarta decimarum, eſt legis diœceſanæ, à qua exempta ſunt monaſteria p. 3. Alleg. 86. n. 38. pag. 551.

Quarta decimarum poteſt in totum tolli conſuetudine, vel præſcriptione, p. 3. Alleg.

Alleg.86.n.39.pag.551.
Quartam decimarum, mortuariorum & Synodaticum vicarius generalis abſque ſpeciali mandato imponere non poteſt p.3. Alleg.54.n.123.pag.183.
QVINQVENNIVM, intra quod dici poteſt profeſſio nulla, incipit a die, quo quis expreſſam emiſit; in tacita vero a die, quo fecerit actus ſolũmodo profeſſionis proprios, p.3. Alleg.104.num.16. pag. 703.
Quinquennio elapſo poteſt audiri Regularis deducens cauſam nullitatis ſuæ profeſſionis ſi intra illud nõ potuit reclamare,ibid.n.17.pag.
Quinquẽnium intra quod Regularis poteſt deducere cauſas nullitatis ſuæ profeſſionis an currat minori,oſtenditur. ibid.n.21.pag.708.

R

RATIO vbi eadem viget, ibi debet eſſe eadẽ diſpoſitio, p.3. Alleg.65. n.4.pag.337.
Rationes Ordinarij ſunt reddendæ ab adminiſtratoribus priorum locorum tam Eccleſiaſticis quàm laicis, p.3.Alleg. 75.n.57.pag.464.
Rationes Epiſcopo ſunt reddẽdæ de omnibus locis pijs, ſiue ea ſint publica, ſiue priuata, ibid.n.58.
Rationes adminiſtrationis ab adminiſtratoribus Ordinarij poſſunt exigere, donec coram eodem doctum fuerit de inſtitutione, in qua ſecus expreſſè cautum fuerit, ibid.n.59.
Rationem exigere poteſt Capitulum Sede vacante ab adminiſtratoribus piorũ locorum ſicut Epiſcopus, ibid. n. 61.
Rationes pluries in anno Epiſcopus põt exigere ab adminiſtratoribus piorum locorum, quando ei conſtiterit illas doloſe redditas fuiſſe, vel quando redditio non fuit finalis & plena cum reſtitutione reliquorũ,ibid.n.63. pag.465. & Alleg.82.n.vl.pag.519.
Ratio fabricæ Eccleſiæ Cathedralis quomodo reddenda, p.3.Alleg.82. nu.38. pag.519.
RECLAMATIO de nullitate profeſſionis facienda eſt habitu religionis retento, p.3.Alleg.104.n.13 pag.702.
REGES cur in humero, & non in capite vngantur, oſtenditur p.1. tit.1.cap.5. n.11.pag 45.
Reges Franciæ peculiari priuilegio oleo è Cælo demiſſo vnguntur, p.2.Alleg.31. n.11.pag.250.
Reges Gothorum, Hiſpaniæ, Nauarræ, Aragoniæ, & Siciliæ vngebantur, ibid. nu.9. & 10.
Reges Luſitaniæ conſueuerunt, & ſolent promittere Commendas vacaturas,vel præſentare aliquem in Eccleſia ſui patronatus in genere, p.3. Alleg.72.nu.4. pag. 390.
Regi quantumque ſcienti non currit tempus quatuor menſium ad præſentandũ in beneficijs, ibid n.137.pag.413.
RECTORES Parochialium nullius diœceſis tenentur accedere ad ſynodum viciniorem, p.3. Alleg.93.n.6.pag.585.
Rector Eccleſiam habens in vna diœceſi, prædia vero in alia, tenetur ſoluere charitatiuum ſubſidium Epiſcopo in cuius diœceſi ſita eſt Eccleſia, p.3. Alleg.87. n 51.pag.561.
Rectoris vocatio in diſmembratione beneficij requiritur, p.3. Alleg.67.n.12. pag. 353.
Rector beneficij in vnione facienda non eſt vocandus, maxime quando vnio debet ſortiri effectum poſt eius obitum, p.3.Alleg.66.n.26.pag.349.
REBAPTIZANS, & rebaptizatus accedẽte culpa irregulares fiunt, p. 2. Alleg. 30.n.29.pag.241.
REGIA Curia, vide Curia Regia.
Regia dignitas præ cæteris conuenit anteferri, p.3. Alleg.75.n.19.pag.452.
REDITVVM beneficij generalis adminiſtratio quando competat coadiutori, p.3.Alleg.63.n.13.pag.330.
Reditus Eccleſiæ quando coadiutori & ægrotanti beneficiario non ſufficiunt, quid faciendum ſit, oſtenditur ibid. num. 15.
Reditus Eccleſiæ aucti potius, quàm diminuti in dubio præſumuntur, p. 3. Alleg.67.n.6.pag.353.
Reditus alicuius capellæ pro Miſſis celebrandis deputatos in paramentorum emptionem pro vna vice conuertere poteſt.

Digitized by Google

poteſt Epiſcopus, p. 3. Alleg 83. nu. 14. pag. 123.
Reditus annui inter immobilia connumerantur, p. 3. Alleg. 95. n. 46. pag. 608.
Referendarii ratione beneficiorum, quæ habent in partibus ſubſunt locorũ Orninarijs, p. 3. Alleg. 74. n. 29. pag 444
Regimen omne, omniſq; adminiſtratio auctoritate & amore continetur, p. 1. tit. 2. gloſ. 12. n. 4. pag. 177.
Regiminis Eccleſiæ argumentum ex dexteritate Regiminis politici deſumitur, p. 1. tit. 2. gloſ. 16. n. 11. pag. 193.
Recurrentes ad iudices laicos pro obtinendis inhibitorijs, & alijs impedimentis, ſunt ipſo iure excommunicati, p. 3. Alleg. 79 n. 4. pag 494.
Recursus ad Curiam ſecularem probatur ex iuribus, minus firmiter extractis propter difficultatem illa extrahendi ſeruatis ſeruandis, ibid. nu. 5.
Reginae monaſteria Fratrum poſſunt ingredi abſque incurſu alicuius cenſuræ, p. 3. Alleg. 102. n. 88. pag. 697.
Regula de octo eſt reſeruatoria menſiũ, p. 3. Alleg. 53. n. 48. pag. 128.
Regulas aliquas Cancellariæ tulit, eaſq; in ſcriptis redegit primus omnium Ioannes XXII. p. 3. Allegat. 57. num. 59. pag. 232.
Regulæ Cancellariæ expirant morte cuiuſque Pontificis, reuiuiſcuntq; per nouos Papas renouatæ, p. 3. Allegat. 57. n. 60. pag. 232.
Regula quælibet Cancellariæ facit legem ſeparatam, diuerſamq; reſeruationem, p. 3. Alleg. 57. n. 61 pag. 232.
Regulæ Cancellariæ vt ligent, non eſt neceſſaria illarum publicatio, quia ſtatim ab initio quando ſunt factæ, ligant quãuis publicatæ non ſint, p. 3. Alleg. 57. n. 62. pag. 233.
Regula prima Cancellariæ quæ ſit, p. 3. Alleg. 57. n. 63 pag. 233.
Regula ſecunda Cancellariæ quæ contineat p. 3. Alleg. 57. n. 81. pag. 237.
Regula ſecunda Cancellariæ cur aucta fuerit de nouo à S. D. N. Gregorio XV. p. 3. Alleg. 57. n. 82. pag. 237.
Regula tertia Cancellariæ refertur p. 3. Alleg. 57. n. 84.
Regula quarta Cancellariæ quæ diſponat, p. 3. Alleg. 57. n. 94. pag. 241.
Regula quinta Cancellariæ proponitur, p. 3. Alleg. 57. n. 115. pag. 246.
Regula ſexta Cancellariæ aſſignatur, p. 3. Alleg. 57. n. 127. pag. 249.
Regula ſeptima Cancellariæ adducitur p. 3. Alleg. 57. n. 129. pag. 249.
Regula octaua Cancellariæ, quæ decidat, p. 3. Alleg. 57. n. 132. pag. 227.
Regula nona Cancellariæ deſcribitur, p. 3. Alleg. 57. n. 140 pag. 251.
Regula nona Cancellariæ non eſt perpetua, ſed expirat, & extinguitur morte Papæ illius conditoris, p. 3. Alleg. 57. n. 190. pag. 263.
Regula de annali tueri non poteſt ad fructus retinendos, Fidei profeſſionem nõ emittentes, nec longiſſima poſſeſſio illis prodeſt quoad dictos fructus percipiendos, p. 3. Alleg. 61. n 27. pag. 319.
Regulares ex Prædicatorum Ordine ad Epiſcopalem dignitatem aſſumpti, tenentur ante conſecrationem libros, & bona Ordini relinquere, p. 1. tit. 1. cap. 4. n. 16. pag. 39.
Regulares Prælati habentes ius Baculum deferendi, & Mitram, minores Ordines conferre poſſunt alijs Regularibus, qui dimiſſorias ſpeciales ſuorum Superiorum, & ſpecialem conſenſum Epiſcopi loci habuerint, p. 2. Alleg. 3. num. 13. pag. 21.
Regularis poteſt de licentia Parochi matrimonio aſſiſtere, p. 2. Alleg 32. n. 108. pag. 282.
Regulares matrimonium adminiſtrãtes, ſeu ſolemnitates non habita ſuper his parochialis Presbyteri licentia ſpeciali, vltra prædictam ſuſpenſionem ipſo facto ſunt excommunicati excommunicatione Sedi Apoſtolicæ reſeruata, p. 2. Alleg. 32. n. 192. pag. 302.
Regulares Prælati tam Generales, quàm Prouinciales, & locales, ab Ordinario exempti, poſſunt diſpenſare cum ſuis ſubditis in votis, & iuramentis, p. 2. Alleg. 36. n. 12. pag. 327.
Regulares Prælati bene poſſunt conciliare Eccleſias quacunque ex cauſa violatas, & pollutas, aqua per ipſos benedicta, ſi Epiſcopus, qui illam benedicat, diſtet vltra duas dietas, p. 2. Al. 28. n. 64. p. 232.

Regulares Prælati quando ſacras veſtes benedicere poſſint, p.2. Alleg.27.n.44. pag. 208.
Regulares matrimonia miniſtrantes, ſiue ſolemnizantes non habita ſuper his parochialis presbyteri licentia ſpeciali ipſo facto in excommunicationem Papalem incidunt, p.3. Alleg.50. nu.99. pag. 27.
Regulares non poſſunt hodie ab Epiſcopis ordinari, etiam in ſuis domibus ſine licentia diœceſanorum, in quorum diſtrictu eorum monaſteria ſita ſunt, p.2. Alleg.4.n.61. pag. 34.
Regulares Superiores ſuis Monachis dimiſſorias concedunt, p 2. Alleg.7.n.18. pag. 48.
Regularis promotus abſque dimiſſorijs ſui Superioris quam pœnam incurrat? p.2. Alleg.8.n.16.pag.55.
Regulares, ſicut & clerici ante legitimam ætatem Ordines ſuſcipientes, ſunt ſuſpenſi ipſo iure, p.2. Alleg.16.num.24. pag. 103.
Regularis tam non profeſſus, quàm nuliter profeſſus ſine titulo ad Sacros Ordines promoueri non poteſt, p.2. Alleg. 19.n.5.pag.118.
Regularis non profeſſus ſine titulo promotus in ſuſcepto Ordine miniſtrans efficitur irregularis, p.2. Alleg.19 n.6. pag. 118.
Regulares cum ſecularium etiam Sacerdotum Confeſſiones audire cupiūt, indigent Epiſcopi approbatione, & refertur Conſtitutio Pij V. ſuper hac re edita, p.2. Alleg.25.n.24.& 25.pag.177.
Regulares ſemel ab aliquo Antiſtite approbari extra diœceſim ipſiuſmet Epiſcopi non poſſunt Confeſſiones audire, p.2 Alleg.25.n.35.pag.180.
Regulares Epiſcopi approbatione non indigent, cum eorundem Regularium Confeſſiones audiunt, p.2. Allegat.25. n.45.pag.183.
Regulares, qui ex Inſulis Philippinis, & alijs Indiarum partibus ad Iaponicas commeant, incidunt in excommunicationem Papalem, p 3. Alleg.50.num.165. pag. 38.
Regularium Superiores quorum caſuum abſolutionem ſibi reſeruare poſſunt, p.3. Alleg.52.n.18.pag.110.
Regulares ſubijciuntur Epiſcopis in dependentibus à cura animarum, p. 3. Alleg.74.n.20.pag.442.
Regularis Parochus delinquens extra Sacramentorum adminiſtrationem, & curam animarum, non ab Epiſcopo, ſed à ſuis Superioribus punitur, p. 3. Alleg.74.nu.21.pag.442.
Regularium monaſteria quoties Epiſcopo viſitandi facultas conceditur, ſi dum ingredi vult ob cauſam viſitationis fores claudantur, ei licet vim inferre, ac eas frangere, p.3. Alleg.74.n.22.pag.443.
Regulares prædicare volētes in Eccleſijs, quæ ſui Ordinis non ſunt, vltra licentiam ſuorum Superiorum, etiam Epiſcopi licentiam impetrare coguntur, p.3. Alleg.76.n.18.pag.470.
Regulares prædicatores prædicare volentes in Eccleſijs ſui Ordinis, debent à Superioribus de vita, moribus, & ſciētia examinari, & approbari, & obtenta ab eis licentia, cum ea perſonaliter ſe coram Epiſcopo præſentare, & ab eo benedictionem petere, p. 3. Alleg. 76.n.17.pag.470.
Regulares quando in Eccleſijs ſuorum Ordinum prædicare volunt, obtenta ſuorum Superiorum licentia, debent ab Epiſcopo petere benedictionem, tametſi eam minime obtinuerint, p. 3. Alleg.76.n.19 pag.470.
Regulares prædicatores quando in Eccleſijs ſuorum Ordinum inuitis, aut contradicentibus Epiſcopis prædicare non poſſint, p.3. Alleg.76.n.20.pag.470.
Regulares prædicatores an poſſint de doctrina examinari ab Epiſcopo? p. 3. Alleg.76.n.23.pag.471.
Regulares in Eccleſijs, quæ ſuorum Ordinum non ſunt, abſque Epiſcopi licētia prædicantes, non ab eo, ſed à ſuis Superioribus puniri debent, p.3. Alleg. 76.n.24.pag.471.
Regulari poteſt Epiſcopus interdicere ne prædicet licentia non petita, etiam non reddita cauſa, p.3. Alleg.76.n.28. pag.472.
Regulares abſque Epiſcopi licentia proceſſiones etiam priuatas facere nō poſſunt, præterquā intra Eccleſiam, eiuſq;

& Monaſterij ambitum, p. 3. Alleg. 78. n. 7. pag. 486.

Regulares quamtumuis exempti tenentur accedere ad omnes, & quaſcunque proceſſiones publicas, & conſuetas, aut indictas pro bono publico, vel honore, p. 3. Alleg 78. n. 14. pag. 486.

Regulares qui in ſtrictiori clauſura perpetuò viuunt, non poſſunt compelli accedere ad proceſſiones, p. 3. Alleg. 78. n. 15. pag. 487.

Regulares abſentes à ciuitate per dimidium milliare, non ſunt compellendi ab Epiſcopo accedere ad proceſſiones, p. 3. Alleg. 78. n. 21. pag. 488.

Regulares vel alij habentes ex priuilegio vt non teneantur ad proceſſiones ire, non ſunt compellendi, quamuis ſemel vel ſæpius iuerint, p. 3. Alleg. 78. n. 22. pag. 488.

Regulares non accedentes ad proceſſiones in caſibus, quibus tenentur, an pœnis & cenſuris valeant per Epiſcopum puniri? p. 3. Alleg. 78. n. 25. pag. 488.

Regulares exempti poſſunt ab Epiſcopo compelli ad reddendam coram ſe geſtæ executionis rationem, ac ab eo puniri ſi male geſſerint, p. 3. Alle. 82. n. 34. pag. 519.

Regulares an & quando poſſint eſſe teſtamentorum executores? p. 3. Alleg. 82. n. 36. pag. 519.

Regulares qui eximãtur à ſolutione quartæ funeralium Epiſcopo debitæ, p. 3. Alleg. 86. n. 17. pag. 546.

Regulares volentes libros imprimere vltra Epiſcopi, & Inquiſitoris examinationem, & approbationem, licentiam quoque à ſuis Superioribus impetrare tenẽtur, p. 3. Alleg. 90. n. 14. pag. 573.

Regulares ſe adinuicem percutientes per eorum Prælatos abſolui poſſunt cum certis declarationibus, Epiſcopus tamen de æquitate eos etiam exemptos abſoluit p. 3. Alleg. 41. n. 17. pag. 380. & n. 19. pag. 381.

Regulares ſua bona alienare poſſunt ex pluribus priuilegijs ſibi conceſſis, p. 3. Alleg. 95. n. 60. pag 612.

Regulares Prælati in monaſterijs exẽptis, & ſibi ſubiectis non poſſunt facultatẽ concedere nouitijs diſponendi de ſuis bonis temporalibus, p. 3. Alleg. 99. n. 7. pag. 645.

Regularis prætendens ſe per vim ingreſſum religionem, aut nulliter profeſſum fuiſſe, intra quinquennium tantum poteſt cauſas nullitatis ſuæ profeſſionis coram Ordinario, & ſuperiore deducere, p. 3. Alleg. 104. n. 8. pag. 701.

Regularis deducens intra quinquennium nullitatẽ profeſſionis, tenetur eã probare coniunctim coram proprio Superiore Regulari illius monaſterij, in quo profeſſionem emiſit, & coram Ordinario illius loci, vbi exiſtit monaſterium, in quo profeſſus eſt, ibid. nu. 12. pag. 702.

Regulari prætendenti profeſſionem eſſe nullam ſicut licet cauſas nullitatis coram Superiore ſuo & Ordinario proponere, an ita ipſe ſuperior coram eodem Ordinario illas deducere poſſit, vt è monaſterio religioſum dimittat, illo nihil proponente, remiſſiue ibid. n. 15.

Regulares vtriuſque ſexus nõ poſſunt tenere propria, ſed omnia dare debent ſuis ſuperioribus, à quibus prius ſubueniendum eſt eorum neceſſitatibus, p. 3. Alleg. 103. n. 3. pag. 698.

Regulari nullus ſuperior poteſt concedere facultatem retinendi aliquid ad vſũ irreuocabilem, ibid. n. 4.

Regulares fere omnes ſunt hodie exemti ab Ordinariorum poteſtate ex ſummorũ Pont. priuilegijs, p. 3. Alleg. 105. n. 3. pag. 710.

Regularium ſuperiores ob exemptionẽ ab Ordinariorum poteſtate ea omnia exercere poſſunt in ſuos, quæ Epiſcopi in ſubditos, ibid. n. 4. pag. 710.

Regulares an illis caſibus, in quibus ſubſunt Epiſcopis, valeant ab eis puniri, ac cenſuris inuolui, ibid. num. 13. pag. 712.

Regularis extra monaſterium degens, ſi delinquerit ab Ordinario loci viſitari, puniri, & corrigi valet, ibid. nu. 14. pag. 712.

Regularis, qui poteſt puniri ab Ordinario loci ſi extra monaſterium degat, intelligitur dum nõ viuit ſub Superiore conuentualiter, ibid. n. 16. pag. 712.

Re-

Regularis manens de Superiorũ licentia ſub Regulari obſeruantia in aliquo membro, vel grangia ſui monaſterij pro religionis ſeruitio, ſi delinquat non ab Ordinario, ſed a ſuo Superiore puniri debet, ibid. n. 17. pag. 712.

Regularis intra monaſterij clauſtra degens ſi extra notorie deliquerit, inſtãte Epiſcopo à ſuo ſuperiore, vel eo negligẽte ab eodem Epiſcopo puniri poteſt, ibid. n. 18. pag. 713.

Regularis intra clauſtrum monaſterij degens, & extra illud delinquens an poſſit antequam remittatur ad ſuum ſuperiorem ad carceres Epiſcopi duci? ibid. n. 20. pag. 713.

Regulares abſque Ordinarij approbatione vltra licentiam ſuorum Superiorũ libros imprimi facere non poſſunt, ibid. n. 24. pag. 714.

Regulares ſuæ diœceſis cogere poteſt Epiſcopus, tãquam à Sede Apóſt. delegatus, vt lectionem ſacræ Scripturæ in monaſterijs ſuis habeant, ſi commode fieri poteſt; ibid. n. 25. pag. 714.

Regularis in Eccleſijs quæ ſui Ordinis non ſunt prædicare volentes vltra ſuorum ſuperiorum licentiã, Epiſcopi etiam licentiam impetrare coguntur; p. 3. Alleg. 105. n. 26. pag. 714.

Regulares quamuis exempti ſubijciuntur Epſcopis quoad Ordines ſuſcipiendos ibid. n. 27. pag. 714.

Regulares etiam exempti, ſi in loco non exempto Eccleſiam ædificare voluerint, id facere non poſſunt ſine Epiſcopi diœceſani licentia, ibid. n. 30. pag. 715.

Regulares omnes etiam exẽpti ſubiacent Epiſcopis in colendis feſtis, ibid. n. 32.

Regulares peccant contra præceptum obſeruationis feſtorum ab Epiſcopo præceptorum, ibid. n. 33. pag. 715.

Regularium ritus in diebus feſtis quoad Miſſas celebrandas, & cætera diuina officia ab ipſis in eorũ Eccleſijs perſoluenda, remanere debent, ibid. nu 34. pag. 715.

Regulares interdicta & cenſuras ab Epiſcopo promulgatas in ſuis Eccleſijs publicare, ac ſeruare tenentur, ibid. n. 43. pag. 717.

Regulares ad publicas proceſſiones accedere per Epiſcopos compelli poſſunt; ijs tantũ exceptis, qui in ſtrictiori clauſura perpetuò viuunt, ibid. num. 45. pag. 718.

Regulares omnes quoad renũtiationes faciẽdas Epiſcopis ſubijciuntur, ibi. n. 46. pag. 718.

Regularis quicunq; prætendens per vim, & metum, aut quid ſimile ingreſſum eſſe religionem, debet intra quinquennium cauſam nullitatis coram ſuperiore ſuo, & Ordinario proponere, ibid. n. 48. pag. 718.

Regulares de manibus laicorum Eccleſias recipere ſine conſenſu Epiſcopi non poſſunt, ibid. n. 49. pag. 718.

Regulares ſi extra loca vbi monaſteria exiſtunt, quæritare voluerint, tenentur ſuorum ſuperiorum licentiam Ordinario oſtendere; ibid. n. 51. pag. 719.

Regulares omnes etiam exempti in cauſis hæreſis ſubiacent Epiſcopi iudicio, ibid n. 56. pag. 719.

Regulares ſuperiores non poſſunt hodie iudicare ſuos ſubditos in cauſa hæreſis; ſed tenentur eos denuntiare Inquiſitoribus, vel locorũ Ordinarijs, ibid. n. 57. pag. 719.

Regulares punit Epiſcopus, qui ſibi epiſcopalia arrogant, ibid. n. 63. pag. 722.

Regulares adminiſtrantes clericis, vel laicis Sacramentum extremæ Vnctionis, Euchariſtiæ, vel Matrimonij ſine licentia Parochi poſſunt ab Epiſcopis excõmunicari, ibid n. 68. pag. 722.

Regulares ſinè Ordinarij licentia indulgentias publicantes, ſubſunt Epiſcopi iuriſdictioni; ibid. n. 69. pag. 721.

Regulares die Sabbati Maioris hebdomadæ, antequam campana Cathedralis, vel Maioris Eccleſiæ pulſetur, Campanas in Eccleſijs ſuis pulſantes, ab Epiſcopo in pœnam centum ducatorũ cõdemnari poſſunt, ibid. n. 70. pag. 723.

Regulares Mendicantes, ac Fratres S. Antonij, aut pro eis quærentes eleemoſynas, non cõprehenduntur decreto Concilij Trid. ſeſſ. 21. de reform. cap 9. p 3. Alleg. 109. n. 7. pag. 756.

Regulares quæſtuantes tenentur Epiſcopo fidem facere per litteras authenti-

eas de licentia ad huiuſmodi quæſtuationem à ſuis Superioribus ſibi data, ibid.nu.8.pag.756.
Regulares Ordinum Mendicantium nequaquam poſſunt ab Epiſcopis prohiberi quominus per ſe ipſos in diœceſibus, vbi habent conuentus eleemoſynas quærant, ibid. n.10.pag.757.
RELEGATVS domiciliũ retinet in eo loco vnde trahit originem, & in eo in quem relegatus eſt, p. 2. Allegat. 4. nu. 34. pag.30.
Relegatus ad certum tempus pro tempore iudicis arbitrio menſurando, tenetur contrahere coram parocho loci, in quo eſt relegatus, p.2. Alleg 32.nu.63. pag.274.
RELIGIONVM Superiores, qui Bullæ Pauli V. editæ anno 1606. non paruerint, incidunt in excommunicationem Papalem, p.3. Alleg.50.n.168.pag.38.
Religionem intrare non poteſt Epiſcopus ſine Papæ licentia, p.3.Alleg.53.n.23. pag. 122.
Religionem vouens an poſſit fieri Epiſcopus non adimpleto voto? p.3.Alleg. 53.n.25.pag.122.
Religionem ingredientes, aut matrimonium contrahentes habent iuſtam cauſam reſignandi corã Ordinarijs, dummodo reipſa id exequantur, p.3.Alleg. 69.n.43.pag.365.
Religio Societatis Ieſu habet priuilegium vt ſui prædicatores ab aliquo Ordinario ſemel approbati, & à ſuis Superioribus deputati poſsint prædicare verbũ Dei, non repugnantibus Curatis in oppidis, & locis, vbi non adeſt Epiſcopus, p.3.Alleg.76.n.27.pag.472.
Cætera vide verbo Societatis Ieſu.
Religio illa debet præcedere, quæ eſt prior in inſtitutione, & approbatione, p.3.Alleg.78.n.36.pag.491.
Religionis ſtatus nõ precibus, vi, aut metu eſt aſſumendus, ſed cum maxima libertate, p.3.Alleg.104.n.2.pag.701.
Religio non eſt in habitu, ſed in corde, p.1.tit.2.gloſ.7.n.5.pag.134.
RELIGIOSVS, aut Religioſa ſolemniter profeſſa nihil poteſt habere, quod in rigore vere ſit proprium in particulari, p.3.Alleg.103.n.1.pag.698.
Religioſum leuiter percutientem clericũ ſecularem abſoluit Epiſcopus, p.3.Alleg.105.n.52.pag.719.
Religioſi prohibentur Ordines ſuſcipere ab alio Antiſtite, quàm ab Epiſcopo illius loci, cui à ſuperiore Regulari deputati fuerunt, p.2.All.4.n.58.pag.34.
Religioſi à proprijs Regularibus Superioribus dimiſſorias obtinentes, ordinari debent ab Ordinario loci, in quo ſitum eſt monaſterium, p.2. Alleg.4. nu.59.pag.34.
Religioſi, ſiue clerici Regulares more Regularium in cõmuni viuentes qui nunquam, ſeu non niſi ad certũ tempus profeſſionẽ emittunt, ſi ante profeſſionẽ ſe faciant promoueri ad Ordines ſacros abſque titulo beneficij Eccleſiaſtici, ſeu patrimonij, fiunt ſuſpenſi ipſo iure ab executione Ordinũ, & ſi in illis miniſtrent irregularitatem incurrunt, excipiuntur tamen Patres Societatis Ieſu, p.2.Alleg.20.nu.33. & 34 pag.144.
Religioſus, qui ſemel fuerit generaliter approbatus, ſi recedat à diœceſi, & poſtea iterum redeat, non tenetur nouã quærere approbationem, p.2.Alleg.25. nu.22.pag.177.
Religioſi Confeſſores non approbati ab Epiſcopo, ſecularium, qui ſunt de familia ſuorum Monaſteriorum, Confeſsiones audire non poſſunt, p.2. Alleg.25.nu.46. pag.183.
Religioſi exempti, ſi in loco non exempto voluerint ædificare Eccleſiam, tenentur Epiſcopi diœceſani conſenſum requirere, p.2.Alleg.26.nu.3. pag.188.
Religioſus, qui percuſſerit clericum ſecularem debet ab Epiſcopo abſolui quando percuſsio eſt leuis, p.2. Alleg. 41. nu.18.pag.381.
Religioſi bene legentes & cantantes, etſi in lingua latina aliquatenus deficiant, tuta conſcientia poſſunt ab Epiſcopis ordinari, p.2. Alleg.46.n.14. pag.417.
Religioſorum nouos Ordines ſolus Papa approbat, p.3.Alleg.50.nu.47. pag.14.
Religioſus non poteſt eligi in Abbatem, vel Prælatum alterius religionis, vel habitus ſine licentia Papæ, p.3. Allegat.50. num. 52. pag.18.
Religioſi, qui Clericis, aut laicis Sacramentum

Digitized by Google

mentum Vnctionis extremæ, vel Euchariſtiæ miniſtrant, vel matrimonia eorum ſolemnizant non habita prius à Parocho ſpeciali licentia &c. in excómunicationem Papalem incidunt, p.3. Alleg.50.nu.96.pag.16.

Religioſus S. Franciſci de Obſeruantia, qui contemptis Superioribus ſuis ad Tribunalia appellauerit, & ad ea confugerit, in excommunicationem Papalem incidit, p 3. Alleg. 50. nu. 154. pag. 37.

Religioſus Eremita S. Auguſtini Congregat. Lombardiæ, qui neglexerit obedire conſtitutioni de exemptione monialium eiuſdem Ordinis incidit in excommunicationem Papalem, p. 3. Alleg.50.nu.155.pag.37.

Religioſus Ordinis Ciſtercienſis, qui aliquid commiſerit contra conſtitutionem editã de exemptione monialium ab eodem Ordine in excommunicationem Papalem incidit, p. 3. Allegat.50. nu.156.pag.37.

Religioſi, qui violant Conſtitutionem illis prohibentem aliquem inducere ad vouendum, iurandum, aut promittendum vt ſepulturam apud eorum Eccleſias eligat, vel electam non mutet, in excommunicationem Papalem incidunt, p.3.Alleg.50.nu.100.pag.17.

Religioſi profeſſi vt cœnobium egreſſi ad audiendas leges vel medicinam ad Ordines promoueri queant, ſolus Papa concedit, p.3. Allegat.50. num.49. pag.14.

Religioſis in Eccleſijs, quæ pleno iure eis ſubijciuntur, competit inſtitutio, p.3. Allegat.72.nu.168.pag.422.

Religioſi Societatis Ieſu habẽt ex priuilegio vt non teneantur ad proceſsiones accedere, p.3.Alleg.78.n.23. pag.488.

Religioſus poteſt ab Epiſcopo cum conſenſu Abbatis vel ſuperioris Vicarius creari, p.3.Alleg.54.num.12.pag.163.

Religioſorũ numerus in quolibet monaſterio is tantum conſtitui debet, qui ex proprijs monaſteriorum reditibus, vel conſuetis eleemoſynis ſuſtentari poſsit p.3.Alleg.98.nu.1.pag.640

Religioſus profeſſus non poteſt teſtamentum ante profeſsionem reuocare, p.3. Alleg.99.nu.14.pag.648.

Religioſi minores, qui tempore interdicti admittunt in ſuis Eccleſijs Fratres tertij Ordinis ad audienda diuina officia in excommunicationem Papalem incidunt, p 3. Alleg 50 n. 102.pag.18.

Religioſos non profeſſos abſque patrimonio promouẽs ad Sacros Ordines, ſuſpenditur per annum à collatione illorum Ordinum, quos huiuſmodi perſonis contulit, p.3. Alleg. 111. nu. 16. pag. 770.

Religioſi profeſsi cœnobium egreſsi ad audiendas leges, vel medicinam, vt ad Ordines promoueri queãt ſolus Papa concedit, p.3. Alleg.50.nu.49.pag.14.

Reliqvias Sacras, qui ſine conceſsione Summi Pont. in prouinciam Mediolanenſem aſportauerit, in excommunicationem Papalem incidit, p. 3. Alleg.50.nu.158.pag.37.

Reliquias ſancti etiam antiqui non dum canonizati non licet Epiſcopo approbare, p.3.Alleg.97.nu. 10.pag.639.

Reliquiæ inuentæ alicuius ſancti in ſanctorum numerum iam diu relati cognoſcẽte & approbante Epiſcopo publice coli poſſunt, ibid.nu. 11.

Reliquiæ, quæ antiquæ fuerint, habendæ ſunt in ea veneratione, qua haſtenus fuerunt, ibid.nu. 12.

Reliquias Sancti ab Eccleſia cononizati competit Epiſcopo in ſua diœceſi approbare, ibid.nu. 13.

Reliquiæ alicuius Sancti canonizati vt in ſua diœceſi publice collocentur venerandæ, poteſt Epiſcopus etiam extra illam facultatem concedere, ibid.n.vlt.

Remissio Clerici facienda eſt ſine eius dedecore ob reuerentiam Clericalis dignitatis, p.2.Alleg.12. nu.34. pag.62.

Reparationi Eccleſiarum exiſtentibus fructibus quarta pars eſt aſsignanda, p.3. Alleg.64.nu.1.pag. 332.

Reparatio Eccleſiæ vbi quarta pars, portio, aut ſumptus deputatus non eſt, facienda eſt à Rectore, & alijs, qui in ea beneficia habent, & contribuere debẽt pro rata redituum, ibid.nu.4.

Reparatio Eccleſiæ Cathedralis pertinet ad Epiſcopum, niſi egeat magna reparatione, & fructus ſint tenues, quia

tunc

tunc ſupplet Capitulum, detractis prius ſibi neceſſarijs, ibid.nu.5.
Reparare Eccleſias poteſt Vicarius Epiſcopi ex ſpeciali mandato Parochianos cogere, ibid. nu.9.
Reparari quando nequeunt Eccleſiæ vetuſtate collapſæ, ſunt in totum deſtruendæ, ibid. n.19.
Repraesalia ſine ſpeciali mandato concedere non poteſt Vicarius generalis, p.3. Alleg 54.n.114.pag.182.
Repreſentari dicitur, qui præbetur ſenſibus corporeis, p.3. Alleg.72.n.112. pag. 407.
Repudiare legatum vel hæreditatem, aut rem Eccleſiæ non incorporatam poteſt Prælatus abſque ſolemnitatibus, p.3. Alleg 95.n.92.pag.610.
Res omnis per quaſcunque cauſas naſcitur per eaſdem diſſoluitur, p.3. Alleg.54. n.41.pag.170.
Res modici valoris, quæ dicantur abitrio iudicis relinquitur, p.3. Alleg.95.n.51. pag. 610.
Res omnis ad vltimum ſtatum reduci debet, p.1.tit.3.cap.8.nu.80.
Reſervatio illa octo menſium non tollitur per alternatiuam Epiſcopo conceſſam, & ab eo acceptatam, p.3. Alleg. 53.n.49.pag.128.
Repraeſentationes in Eccleſia fieri prohibentur, p.2. Allegat.24.num.25. pag. 162.
Reſidentiam perſonalem non requirit capellania, cui eſt annexum onus celebrandi certas Miſſas ſingulis hebdomadibus, p.2. Alleg.24 n.44 pag.169.
Reſidentia in Epiſcopis & Parochis eſt de iure diuino, p.3. Alleg.53.n.2.pag 118. & num. 18.
Reſidentia Epiſcoporum facienda eſt in loco, vbi eſt ipſa Eccleſia Cathedralis, ibid. nu. 3.
Reſidentia Epiſcoporum non ſolúm in aſſidua corporis præſentia, ſed etiam in mentis ſolicitudine, & charitatis ſtudio conſiſtere debet, ibid.n. 20.pag.121.
Reſidentia, quæ in alternatiua deſideratur, debet eſſe menſe integraliter facta, ibid.n.50 pag. 133.
Reſidere debent Parochi in ſuis Eccleſijs etiamſi beneficium ſit modici valoris, ibid. nu. 70. pag. 136. Et etiamſi in illa tres, vel quatuor eſſent incolæ, ibid. num. 72.
Reſidentia facienda eſt in Eccleſia digniori, vbi fuerint duo æque principaliter vnitæ, quod ſi non conſtat quæ ſit dignior, in frequentiori, quod ſi vna fuerit extra, & altera intra Vrbem, reſidendum eſt in ea, quæ eſt intrá, ibid. n.73.pag.137.
Reſidere compelli poteſt Rector, non obſtante conſuetudine reſidendi in loco diſtanti à Parochia per ſex milliaria, ibid. nu. 76.
Reſidere perſonaliter tenentur Capellani, & coadiutores Rectorum Parochialiũ, auctoritate Apoſt. inſtituti, ibid. n.78.
Reſidere non tenetur habens Parochialẽ vinente Vicario perpetuo, quem in ea legitime inſtitutũ obtinuit, ibid. nu.79.
Reſidere tenetur baptiſmalem Eccleſiam obtinens, cui incumbit ſola cura baptizãdi omnes infantes oppidi, ibid. n.80. pag. 138.
Reſidere poteſt habens duas parochias vnitas æque principaliter in qua maluerit, ibid. n. 82.
Reſidens in parochiali, quæ non longe abeſt à Collegiata, in qua Canonicatũ obtinet, diebus feriatis ad Eccleſiam Collegiatam accedere, & in ea diuinis inſeruire poteſt, ibid.n.84.pag.138.
Reſidere tenetur in parochiali Inquiſitoris officium ſuſtinens, ibid. n.87.
Reſidere tenetur in parochiali ſubcollectoris generalis officium exercens, ibid. nu. 88.
Reſignatio beneficij, ad cuius titulum quis ſacris fuit ordinatus facta cũ penſione ſufficienti ad congruam ſuſtentationem, non eſt valida, niſi facta mentione, quod ad illius titulum fuit promotus, p.2. Alleg. 19.n.42.pag.126.
Reſignationem beneficij gratia alterius factam ſolius eſt Summi Pontificis admittere, p.3.Alleg.50.n.23.pag.12.
Reſignatio beneficij facta in manibus poteſtate non habentis, eſt nulla, p. 3. Alleg.69.n.26.pag.362.
Reſignationes factæ abſque iuſtis cauſis ſunt nullæ, Ordinarij vero illas admittentes nullam pœnam incurrunt, p. 3.

Alleg. 69. num. 36. pag. 366.
Reſignans coram Ordinario ea intentione, vel ſpe concepta, quod Ordinarius conferat beneficiū, cui ipſe velit, quando nihil eſt in conuentione deductum, non peccat mortaliter, nec aliqua ſimoniæ labe maculatur, p. 3. Allegat. 69. n. 50. pag. 367.
Reſignatio beneficij, cuius titulo quis eſt ordinatus ante ſuſceptionem habitus, eſt omnino inualida, p. 3. Alleg. 99. n. 20 pag. 651.
Reſignatio beneficij an infra duos menſes ante profeſſionem poſſit à nouitio fieri? p. 3. Alleg. 99. n. 21. pag. 651.
Reſignanti beneficium non facta mentione quod ad illius titulum fuit promotus, competit actio ſpolij, p. 2. Alleg. 19. n. 33. & 34. pag. 124.
Reſignare poteſt beneficium conſtitutus in maioribus Ordinibus, etiamſi non habeat aliunde, quo viuere poſſit, p. 2. Alleg. 19. n. 39. pag. 126.
Reſignare non poteſt beneficium conſtitutus in Sacris, etiamſi ad illius titulum non fuerit promotus, niſi aliunde habeat, vnde commode viuere poſſit, p. 2. Alleg. 19. n. 40. pag. 126.
Reſignatio quando eſt nulla non intrat affectio per appoſitionem manus, p. 2. Alleg. 19. n. 38. pag. 125.
Reſignatio non admittitur in Curia alicuius in Sacris conſtituti, niſi cum clauſula, quod reſignans aliunde habeat vnde commode viuere poſſit, p. 2. Alleg. 19. n. 41. pag. 126.
Reſignandi Epiſcopatum non eſt iuſta cauſa, ſi Epiſcopus velit ingredi Religionem approbatam cauſa mutandi ſtatum, & vitam, p. 3. Alleg. 53. nu 24. pag. 122.
Reſignationes beneficiorum ſine ſpeciali mandato Vicarius admittere, & approbare non poteſt, p. 3. Alleg. 54. nu. 66. pag. 177.
Reſignationes admittendi data facultate abſolute & ſimpliciter, non intelligitur data facultas reſignata beneficia cōferendi, p. 3. Alleg. 54. n. 67. pag. 177.
Reſignationes factas cauſa permutationis facultatem habens Vicarius approbandi, non poteſt reſignata beneficia permutantibus conferre, p. 3. Allegat. 54. n. 68. pag. 177.
Reſignantes beneficia in Curia Romana permutationis cauſa ſi moriantur ambo extra Curiam, vel viuus eorum ante completam permutationem, ea beneficia in Curia vacare dicuntur, p. 3. Alleg. 57. n. 23. pag. 226.
Reſignans quando non ſuperuixit per viginti dies iuxta regulam 19. Cancellariæ, vacat beneficium, p. 2. Alleg. 57. n. 243. pag. 272.
Reſignationibus reciprocis debet Epiſcopus obuiare, p. 3. Allegat. 65. num. 28. pag. 342.
Reſignationes reciprocæ poſt Concilium in fauorem filiorum faciendæ prohibentur, p. 3. Alleg. 65. n. 29. pag. 342.
Reſignatio beneficiorum libera, & ſimplex coram Epiſcopo, vel alio Superiore Ordinario fieri poteſt, p. 3. Alleg 69. n. 1. pag. 359.
Reſignare poteſt quis coram Ordinario, quamuis nondum adeptus ſit poſſeſſionem, p. 3. Alleg. 69. n. 16. pag. 361.
Reſignari coram Ordinario poteſt beneficium, etiam ad fauorem, litteris expeditis, non adepta tamen poſſeſſione, p. 3. Alleg. 69. n. 18. pag. 361.
Reſignari non poteſt beneficium litigioſum, ſuper quo pendet lis, niſi lis eſſet ſuper priuatione beneficiati, p. 3. Alleg. 69. n. 19. pag. 361.
Reſignari coram Epiſcopo beneficia iuriſpatronatus poſſunt, accedente patronorum cōſenſu, p. 3. Alleg. 69. n. 20. pag. 361.
Reſignationes beneficiorum exiſtentium in diœceſi poteſt Epiſcopus, etiam in Curia recipere, non tamen conferre, p. 3. Alleg. 69. n. 22. pag. 362.
Reſignari coram Epiſcopis poterunt beneficia reſeruata, non tamen conferri, p. 3. Alleg. 69. n. 23. pag. 362.
Reſignationes in menſibus, in quibus collatio ſpectat ad Cardinalem ratione indulti, poteſt recipere Epiſcopus, non tamen conferre, p. 3. Alleg. 69. num. 24. pag. 362.
Reſignatio beneficiorum coram Ordinarijs facienda requirit cauſam, quæ præſumitur in Epiſcopo ſi eam admittat, p. 3.

p.3.Alleg.69.n.27.pag.362.
Reſignandi coram Ordinario cauſa iuſta eſt, ſi beneficiatus vnum aliud, aut plura obtinuerit beneficia, p.3. Alleg.69. n.41.pag.365.
Reſignandi coram Ordinario cauſa iuſta eſt, ſi cõtingeret beneficiatum ad aliud beneficium promoueri, p.3.Allegat.69. n.42.pag.365.
Reſignandi ius coram Ordinario iuſta cauſa eſt, ſi beneficiatus nequeat, aut non audeat propter capitales inimicitias in loco beneficij ſecurus reſidere, p.3.Alleg.69.n.44.pag.365.
Reſignatio an ex iuſta cauſa facta præſumatur? p.3.Alleg.69.n.45.pag.365.
Reſignantes duo ſua beneficia ex cauſa permutationis, & facta collatione vni, ſi alter decedat ante factam ſibi collationem, ſuperſtes non habet regreſſum ad beneficium à ſe dimiſſum, p.3.Alleg. 69.n.52.pag.367.
Reſignari poteſt pœnitentiaria etiam in fauorem, & cum reſeruatione penſionis, p.3.Alleg.55.n.34.pag.102.
Reſtituendi nulla obligatio contrahitur ſi digniore prætermiſſo dignus eligatur, cum nullum iuſtitiæ ius per oppoſitionem illi acquiratur, p.3. Alleg. 60.n.98.pag.311.
Reſtituere non tenetur vi monitorij, qui effectus eſt impotens ad reſtituendum, p.3.Alleg.96.n.47.pag.628.
Reſtituere non poſſe commode dicitur ille, vbi reſtituendi damnum altioris ordinis ſubiret, vel vitæ, vel famæ, ibid. num.48.
Reſtitutionis in integrum cauſam tractare Vicarius generalis non poteſt, p.3. Alleg.54.n.108.pag.181.
Reſtitutionis in integrum beneficium nõ denegatur omnibus illis, quorum bona ſub aliena cura ſunt, vel per adminiſtratores gubernantur, vt in Republ. ciuitate, Caſtro, ſeu quacunque alia Communitate, p.3.Alleg.75.n.39.pag.457.
Reſtituere rem vi monitorij non tenetur ille, qui eam retinet in compenſationē iuſtam, p.3.Alleg.96.n.49.pag.628.
Revocari ad libitum poteſt Epiſcopi Vicarius, p.3.Alleg.54.n.170.pag 194.
Rex abſque populorum conſenſu regnū priuare iure, & honore ſuo non poteſt, nec illud ſeruituti ſubijcere, nec illius bona donare cum magna Regiæ Coronæ diminutione, p.1.tit.3.cap.2.n.71. pag. 247.
Rex non poteſt caſtra regni, & ciuitates alienare abſque conſenſu omnium Principum, & populorum eiuſdem regni, ibid. n.72.pag.247.
Regum, Summorumq; ſecularium cauſæ ex Regis conſultatione in Concilijs ſolebant tractari, p.1.tit.3.cap.8.n.58.
Risu grauitatis nerui eliduntur, p. 1. tit.2.gloſ.13.n.6.pag.183.
Rodericus a Cvnha Epiſcopus Portugalenſis vtriuſque iuris prudentiſſimus laudatur p. 2. Alleg. 40. num.42. pag. 375.
Roma laudatur p.1. tit. 3. cap.2. num.9. pag. 228.
Romæ iuſſu Domini Petrus Pontificiam Sedem fixit, ibid.n.10.pag.228.
Romã venit Petrus 15. Kalend. Februarij anno Chriſti 44. ibid. n.7.pag.227.
Romam vado iterum Crucifigi reſpondiſſe Dominum Petro Vrbem fugienti qui affirment, oſtenditur ibid. nu.11. pag. 229.
Roma prima Sedes, & vniuerſalis Eccleſiæ primatus iure diuino eſt collocatus, ibid. n.12.pag.229.
Romæ deiecto Summo idolatriæ Pontificatu ſubrogatum eſt caput totius terreſtris ſanctitatis, Summus ſcilicet Chriſtianæ religionis Pontifex, p. 1. tit. 1. cap.7.n.5.pag.59.
Romani quos olim Sacerdotes eligebant, p.2.Alleg.42.n.2.pag.386.
Romanam Cvriam pro negotijs ſuis petentes per ſe, vel per alios lædentes excommunicantur in Bulla Cœnæ Domini, p.3.Alleg.60.n.69.pag.18.
Romana Curia, vide Curia Romana.
Romanæ Eccleſiæ bona, aut terras occupantes, & illius iuriſdictionem vſurpantes excommunicantur in Bulla Cœnæ Domini, ibid.n.77.p.21.
Romana Eccleſia Patriarchali honore fungitur, quia ad eam iubente Domino ex Antiochia Cathedram ſuam tranſtulit Petrus, p 1.tit.3.cap.2.n.4.pag.211.
Romana Eccleſia quare Primatum obtineat,

neat, oſtenditur ibid. n.14.

Romana Eccleſia omnium aliarum, omniumq; fidelium mater eſt, & magiſtra, p.1.tit.3.cap.2.n.14.pag.213.

Romanæ & vniuerſalis Eccleſiæ Pontifex ſuccedit Petro in eccleſiaſtica monarchia, ibid. n.15.pag.213.

Romipetas, ac peregrinos etiam in Vrbe morantes, vel abeuntes, lædentes excommunicātur in Bullæ Cœnæ Domini, p.3.Alleg 60.n.67.pag.18.

S

Sacerdotes ſummi vocantur Epiſcopi ad differentiam ſimplicium ſacerdotum, p.1.tit.1.cap.2.n.3.pag.14.

Sacerdotibus propter dignitatem ſacerdotalem, ſemper & vbique ſumma reuerentia debetur, p.2. Alleg. 1. num. 2. pag. 3.

Sacerdotes perſonis illuſtribus comparātur, p.2. Alleg.1.n.3.pag.3.

Sacerdos Angeli nomen habet, p.1. tit.2. gloſ.2.n.3.pag.83.

Sacerdos manet initiatus, ſi Epiſcopus moriatur antequam proferat verba illa, Accipe Spiritum ſanctum, &c. peractis alijs, p.2. Alleg. 14. num. 8. pag.92.

Sacerdos eſt miniſter ſacrificij Miſſæ, p. 2. Alleg.24 n.1.pag.155.

Sacerdos recipiens à pluribus plura ſtipēdia pro Miſſæ celebratione, an poſſit vnica Miſſa omnibus ſatisfacere, p.2. Alleg.24 n.4.& 5.pag. 155. & 156.

Sacerdos vnica Miſſa ſatisfaciens multis, à quibus diuerſa accepit ſtipendia, tenetur ad reſtitutionem, p.2. Alleg.24. n.6.pag. 156.

Sacerdotes exigentes importune ab inuitis eleemoſynam ſupra taxam ab Epiſcopo præſcriptam, peccāt mortaliter, p.2. Alleg.24.n.10.pag.157.

Sacerdos accipiens certam quantitatem pecuniæ pro dicendis Miſſis an poſſit eas facere celebrari per alios minori pitantia, retenta ſibi parte eleemoſynarum inſcio dante, & inſcijs Sacerdotibus celebrantibus, p.2.Alleg.24.n.11 pag. 158.

Sacerdos, qui ex obligatione alicuius Capellæ, vel in poſterum pro certa intētione tenetur Miſſas celebrare, poteſt eas anticipare dicere, p.2. All.24. n.14. pag. 159.

Sacerdotes curam animarum habentes tenentur per ſe, vel per alios celebrare ſingulis ſaltem diebus, quibus opus eſt vt ſatisfaciant muneri ſuo, p.2. Alleg.24.n.21.pag.161.

Sacerdos non approbatus ab Epiſcopo inualide Confeſſiones audit, p.2. Alleg. 25.n.1.pag. 172.

Sacerdos vt valide adminiſtret Pœnitentiæ Sacramentum, debet eſſe per examen, aut alia ratione approbatus ab Epiſcopo iam confirmato, & habente ſubditos, vel à Vicario generali, aut à Capitulo Sede vacante, vel ab Abbatibus, alijſq; exercentibus epiſcopalē iuriſdictionem ab Epiſcopis exemptis, p.2.Allegat.25.num.3.4.& 5.pag.172. & 173.

Sacerdos inualide Pœnitentiæ Sacramentum adminiſtrat, credens Superiorem ratam habentem abſolutionem de furo, p.2 Alleg.25.n.11.pag.174.

Sacerdos approbādus eſt ab Antiſtite loci vbi fit Confeſſio, p.2. Alleg.25.nu.14 pag.174.

Sacerdos, qui ex commiſſione & delegatione ſpeciali Epiſcopi poteſt audire Confeſſiones, vtrum dum eſt excommunicatus communiter occultus valide abſolutionem præſtet illi, qui huius excommunicationis ignarus non eſt, p.2. Allegat.25.num.38. pag.180.

Sacerdos quilibet abſque ſui Epiſcopi licentia poteſt in probabili mortis periculo à quibuſuis peccatis abſoluere, licet ſit degradatus, excommunicatus, irregularis, vel hæreticus, & etiamſi adſit Superior, vel de facili poſſit haberi, p.2. Alleg.25.nu.49.50.& 51.pag. 184. & 185.

Sacerdos ſciens ex Sacramentali Confeſſione Eccleſiam pollutam, in ea celebrare poteſt, p.2. Alleg. 28. num.41. pag.226.

Sacerdos ſi cōtingat poſt inceptam Miſſam Eccleſiam violari, debet Miſſam proſequi ſi cœptam habeat conſecrationem, aliās ſecus erit, p.2. Alleg.28. num.

num. 63. pag. 232.

Sacerdos degradatus valide aſſiſtit matrimonio de licentia Parochi, p.2. Alleg. 32.n.111.pag.283.

Sacerdos non debet credere dicentibus ſe habere licentiam à Parocho,p.2. Alleg. 31.n.135.pag.288.

Sacerdos ſuſpenſionem incurrit ſi benedicat ſecundum matrimonium, non diſſoluto primo, p.2. Alleg.32.n.187. pag. 301.

Sacerdos coniungens in matrimonium, vel benedicens ſubditos alterius Parochiæ,abſque Parochi, vel Ordinarij licentia, ipſo iure tamdiu ſuſpenſus manet, quamdiu ab Ordinario eius Parochi,qui matrimonio intereſſe debebat, ſeu à quo benedictio ſuſcipienda erat, abſoluatur, & incurrit etiam ſuſpenſionem à beneficio, p.2. Alleg.32.nu. 189. & 190. pag.302.

Sacerdotes nullum officium, aut beneficium eccleſiaſticum obtinentes in ciuitate, vel diœceſi, non ſunt ab Epiſcopo compellendi ad vllas proceſſiones accedere, p.3. Alleg.78.n.13.pag.486.

Sacerdotes omnes, qui animarum curam habent,tenentur ad diœceſanam Synodũ venire, p.3.Alleg.93.n.5.pag.585.

Sacerdotem nec implicari errore nec cupiditate violari oportet, p.1.tit.2.glo. 15.n.8.pag.186.

Sacerdotalis dignitas cum alijs videatur dignitatibus eminere, ita quiſquis ea ornatus eſt, cunctis ſe imitandum debet oſtendere, p.1.tit.2.glo.3. nu.19.pag.107.

Sacerdotium ſumma eſt omnium honorum, p.1.tit.2.gloſ.1.n.2.pag.83.

Sacrae Scripturae lectio, vide Lectio Sacræ Scripturæ.

Saltationes in Eccleſia permitti non debent, p.2.Alleg.24.n 26.pag 162.

Sal exterum in Vrbes, & oppida, eaq; loca Sedi Apoſt. ſubiecta aſportantes in excommunicationem Papalem incidunt, p 3.Alleg.50.n.152.pag.36.

Sal terræ dicitur Epiſcopus vt condiat aliorum mores ſapientiſſimis inſtitutis, ac præceptis, p.1. tit.1.cap.2.n.14. pag. 16.

Salutem operatur moderata refectio, p.1. tit.2. gloſ. 5. num. 4. pag. 120.

Salomon Coctoſſus Hebræus à Gregorius XIII. baptizatus & honoribus auctus, p.1.tit 2.gloſ.17.n.11.

Salomonis Regis iudicium pro cognoſcenda matre ex duabus infantem poſtulātibus refertur p.3.Alleg.51 n.110. pag. 88.

Salarium debet habere Vicarius Epiſcopi Sede Epiſcopali vacante, p.3. Alleg.54.n.178.pag.195.

Salarium non conuentum non poteſt petere Vicarius Epiſcopi iam defuncti à ſuo ſucceſſore pro ſeruitio præſtito eius prædeceſſori, ibid. n.179.

Salarium immodicum non poteſt aduocatus extorquere, quia teneretur ad reſtitutionem, p.3. Allegat.79. num.32. pag. 499.

Salarium petẽs à pauperibus peccat,ibid. num.33.

Salarium certum à duobus perſonis quolibet anno pro patrocinio in eorum cauſis præſtando accipiens aduocatus, ſi litigent inter ſe, cui earum teneatur adiuuare, ibid. n.36.

Salarium aduocati poteſt quis petere quamuis eum habet gratis, ibid.nu.38.

Salarium aduocato in initio, medio, vel fine litis,an ſit ſoluendum? ibid. n.39. pag. 500.

Sanguinis effuſio voluntaria, & iniurioſa Eccleſiam polluit, p.2.Alleg.28. n.30. Debet eſſe hominis viui, nu.31. pag.223. & non debet eſſe modica,ſed copioſa,nu.34.pag.224. ex percuſſione non leui,n.35.& quæ ſit publica,n.37. pag. 225.

Sanguis ſi effundatur è cadauere corã occiſore,contra quem alia adſunt indicia, præſumptio eſt vehemens, ibid. nu.32. pag. 223.

Sanctissimi vocantur Epiſcopi, quia alios Sanctos efficere debent,p.1.tit.1. cap.2.n.7.pag.14.

Sapientiam iuuat ſobrietas, p.1. tit.2. gloſ.5.n.3.pag. 120.

Sartores Monialium monaſteria intrare non poſſunt, p.3.Alleg.102.nu.56. pag. 688.

Scholares etiam decennali habitatione domicilium non contrahunt,quia ſemper

per

per cogitant de redeundo ad patriam, niſi finito ſtudio decennali tempore, & maiori commorati ſint, p. 2. Alleg. 4. n. 29 pag. 29.

Scholaris non poteſt in voto diſpenſari ab Epiſcopo loci ſtudij, ſi in eo domicilium non habet, p. 2. Alleg. 36. n. 18. pag. 329.

Scholares quoad Sacramenta Confeſſionis, & Euchariſtiæ ſubditi ſunt Epiſcopo loci, in quo reperiuntur, p. 2. Alleg. 39. n. 5. pag. 343.

Scholares in Eccleſijs Cathedralibus non gaudent eiſdem priuilegijs, ſicut ſtudentes in academijs, & ſtudijs publicis, p. 3. Alleg. 55. n. 23. pag. 209.

Scholaſticorum priuilegijs non gaudent, qui non ſtudent, & ſcholas non frequentant, nec abſentes cauſa ſtudij fructus ſuorum beneficiorum percipiunt, ibid. nu. 14.

Scholaris ſi locauerit fructus ſui beneficij vt poſſet in litterarum ſtudio viuere, vel illic gradum ſumere, ſi intra locationis tempus decedat, ſucceſſor in illo beneficio tenebitur ſtare locationi, p. 3. Alleg. 94. n. 9. pag. 593.

SCHOLASTRIA conferenda eſt Doctori, vel Magiſtro, aut Licentiato in Theologia, vel Iure Canonico, aliàs prouiſio eſt nulla, p. 3. Alleg. 60. n. 62. pag. 302.

SCIENS non præſumitur quis niſi probetur, p. 2. Alleg. 11. n. 4. pag. 67.

Scientes præſumuntur à vitijs abſtinere, p. 2. Alleg. 46 n. 3. pag. 416.

SCIENTIA inflat non quidem ſuo, ſed hominum vitio, p. 1. tit. 2. gloſ. 10. n. 8. pag. 164.

Scientia vera afficit, non extollit, ibid. nu. 9. & ſine charitate inflat, nu. 10.

SCRIPTVRAM Sacram docentes in ſcholis publicis, & diſcipuli, qui in illis ſtudent, priuilegijs omnibus de perceptione fructuum, præbendarum, & beneficiorum ſuorum in abſentia fruuntur, p. 3. Alleg. 55. n. 18. pag. 208.

Scripturam Sacram docentes, vel Ius Canonicum tunc percipiunt fructus præbendarum ſuarum cum conducti, ſeu ſalariati docent, aut ratione ſtipendij, ſeu cathedræ, quam habent, ibid. n. 27. pag. 210.

Scripturam Sacram docentes quoad priuilegium percipiendi fructus non habent vllam temporis determinationẽ, ſed eo gaudent quandiu docuerint, ibid. nu. 32. pag. 211.

Scripturam, Sacram, vel Ius Canonicum docentes non tenentur licentiam obtinere ab Epiſcopo quoad priuilegium percipiendi fructus, ſicut ſtudẽtes, ibid. num. 33.

Scripturæ Sacræ lectio quas vtilitates afferat, p. 1. tit. 2. gloſ. 10. n. 5. pag. 163.

Scripturæ Sacræ lectio, Vide Lectio Sacræ Scripturæ.

SCRIPTVRA PVBLICA dicitur, quæ conficitur per actuarium, ſeu iudicem, cum duorum, vel trium teſtiũ ſubſcriptione, aut præſentia, p. 3. Alleg. 72. nu. 23. pag. 393.

Scriptura authentica ad probandum iuſpatronatus requiſita, cenſetur Bulla Epiſcopi, ſeu conſenſus in ſcripto datus ad fundandum, conſtruendum, ſeu dotandum, p. 3. Alleg. 72. n. 24. pag. 393

Scriptura vt dicatur authentica debet cõtinere omnia requiſita à iure neceſſaria tam in confectione, quàm in extractione, p. 3. Alleg. 72. nu. 27. pag. 393.

Scripturæ inciſæ in lapidea columna plenam fidem faciunt, p. 3. Alleg. 72. n. 51. pag. 397.

Scripturæ authenticæ non ſolum exiguntur in probandis præſentationibus continuatis, verumetiam in probatione effectuationis, p. 3. Alleg. 72. num. 60. pag. 398.

Scripturas habens an vi monitorij teneatur illas exhibere, vel reuelare quoties exhibendo, vel reuelando damnum pateretur, p. 3. Alleg 96. nu. 50. pag. 629.

SECRETA clientis aduocatus reuelans tenetur pœna falſi. p. 3. Alleg. 79. nu. 25. pag. 498.

SEDERE pro tribunali, & ius dicere poteſt Epiſcopus in quolibet loco ſuæ diœceſis, dummodo locus honeſtus ſit, & litigantes ſine magno incommodo eo loci venire poſſint, p. 3. Alleg. 80. nu. 4. pag. 502.

Sedere pro tribunali, & iura reddere in loco exempto non poteſt Epiſcopus, ibid. nu. 7.

Digitized by Google

Sedent in Concilijs Epiſcopi ſecundum antiquitatem conſecrationis vniuſcuiuſque, p.1.tit.3.cap.8.nu.65.& 66.

SEDES APOSTOLICA, vide Apoſtolica Sedes.

SEDES EPISCOPALIS vacare dicitur donec litterę Apoſt. Prælati, cuius Sedes vacabat, fuerint expeditæ, & præſentatæ Capitulo, p.3.Alleg.54. num.160. pag. 191.

SEDES ECCLESIAE potior debetur priori in fide recipienda, p.1. tit.3. cap.8. nu.19 pag.

SEMEN alicuius viri ope dœmonis in vterum fœmineum delatum, non inducit affinitatem, p.2.Allegat.51. num.170. pag. 101.

Seminatio fœminæ ad generationem nõ eſt neceſſaria, p. 2.Alleg.51.num.168. pag. 101.

Seminis effuſio ſiue ſit hominis ſiue mulieris, hæretici, vel excommunicati Eccleſiam polluit, p.2. Alleg.28.nu.42. pag. 226. ſi intra eandem contingat licet non cadat in ipſa Eccleſia materiali, ibid. num. 44. & requiritur in ſufficienti quantitate, ibid. num. 49. pag. 228. non ſufficit tamen ſi fiat in ſomnis, num. 43. nec ſupra tectum, aut infra Eccleſiam, nu. 45. nec denique ſi actualis effuſio extra Eccleſiam contingat, licet actus luxurioſus factus fuiſſet intra, nu. 51.

SEMINARIVM puerorum in ſingulis Cathedralibus quomodo inſtituendum, & gubernandum? p.3. Alleg.77.nu.1. pag. 478.

Seminario debet Epiſcopus primum ex ſua & Capituli menſa contribuere, & poſtea cogere alios ad contribuendum ſuo exemplo, p.3. Allegat.77. num.2. pag. 478.

Seminario de eleemoſynis piorum, & ſimilibus, quæ in incerto conſiſtunt, nihil debet contribui, p.3.Alleg.77.n.3. pag. 478.

Seminarij ratione poteſt taxa imponi ſuper Hoſpitale quod in titulum, & non in adminiſtrationem datur, & mere laicale eſt, p.3. Alleg.77.n 7.pag.478.

Seminaria debent prius eſſe erecta, & in illis Scholares actualiter adeſſe, vt vniones eis factæ ſubſiſtant, p.3. Alleg.77.nu.23.pag.480.

Seminariũ vt erectum dicatur quæ cõcurrere debeant, p. 3. Allegat.77. nu. 24. pag.480.& nu.27.pag.481.

Seminarium Bracharenſis Archiepiſcopatus Hiſpaniarum Primatis ad normam Concilij Trid. inſtitutum fuit, p.3.Alleg.77.nu.35.pag.483.

Seminarij redditũum rationes in ſynodo diœceſana audiendæ, p. 3.Allegat.93. nu. 22.pag.587.

Seminarij in Collegium cooptatus non poteſt ad illius titulum ordinari, niſi ob cauſam inſeruiendi beneficio, quod forſan eſſet ſeminario iniunctum, p.2. Alleg.19. nu.31.pag.123.

SENATOR, aut alter quiuis officialis perpetuus alicuius Principis domicilium acquirit in eo loco, in quo ſenatoriam exercet dignitatem, & ab illius Epiſcopo poteſt ordinari, & per conſequens eius filius, p.2. Alleg.4. nu. 34. pag. 30.

SENEX Clericum percutiens quando poſſit per Epiſcopum ab excommunicatione abſolui, p.2. Alleg. 42. nu.27. pag. 382.

Senex qui dicantur, ibid. nu.28. & p.3. Alleg.60 nu.23.pag.362.

Senex beneficiarius quando non reſidens diuinis officijs habeat quotidianas diſtributiones, p.3. Alleg. 53. nu.164. pag. 151.

Senex volens reſignare debet Ordinarius ſuorum beneficiorũ reſignationes admittere, cum hæc ſit cauſa iuſta admittendi reſignationem, p.3. Alleg. 60. nu.31.pag.362.

SENECTVS in parocho non excuſat à reſidentia, ſed debet poni Vicarius idoneus cum aſſignatione congruæ portionis ex ipſius Parochiæ reditibus, p.3. Alleg.53.nu.91.pag.139.

SEPVLCHRA hominum ſuper altaria non ſunt erigenda, p.2.Alleg.72. num.27. pag. 204.

SEPVLTVRA pro moniali defuncta an poſſit aperiri ſine peccato ab aliquo, qui ad hoc ſolum ingrediatur, p.3.Alleg.102.nu.51.pag.687.

SEQVESTRATA villa, vel caſtro, cui eſt

anne-

annexum iuſpatronatus ſi durante ſequeſtro vacauerit beneficiũ, ſequeſter in illo eligere, vel præſentare poteſt, p.3.Alleg.71.n.39.pag.380.
Servvs non poteſt præſentari ad beneficium, niſi manumiſſus ſit, & fiat clericus,p.3.Alleg.72.n.79.pag.402.
Seruus Clericum percutiẽs poteſt ab excommunicatione per Epiſcopum abſolui,p.2.Alleg.41.n.29.pag.383.
Seruus ſuorum ſubditorum dicitur Epiſcopus,p.1.tit.2.gloſ.3.n.2.pag.92.
Seruus ſeruorum Dei quare nominetur Summus Pontifex, p.1. tit. 3. cap. 2. num. 18.
Simoniacvs occultus poteſt diſpenſari ab Epiſcopo, non autem rehabilitari ad beneficia in poſterum obtinenda, nec ad ea retinenda, quæ per ſimoniam occultam obtinuit,p.2.Alleg.39.n.44. pag. 352.
Simoniam committentes in Ordine,beneficio, vel religionis ingreſſu in excommunicationem Papalem incidunt, p.3.Alleg.50.n.104.pag.78.
Simonia conuentionalis reddit quemuis inhabilem ad obtinenda beneficia,non autem inducit vacationem obtentorũ ipſo iure,p.3.Alleg.57.n.232.pag.271.
Simoniæ vitium cur tam ipſi examinatores,quàm alij dantes incurrant, oſtenditur p.3.Alleg.60.n.54.pag.300.
Simonia cõmittitur ſi fieret pactio quod alter alteri in concurſu defectus, vel exceptiones non opponat, ibid. nu.56. pag. 301.
Simonia committi poteſt ex parte competitorum ſi duo concurrentes ad beneficium, alter ad impedimentum tollendum alij pretium det,vt à concurſu deſiſtat, & ſic ſolus exiſtens ipſe obtineat, ibid.n.55.pag.300.
Simonia committitur quando venditur de per ſe iuſpatronatus, p.3.Alleg.71, n.35.pag.380.
Sobrietas iuuat ſapientiam, p. 1.tit.2 gloſ.5.n.3.pag. 120.
Sobrius idem quod vigilans aliquando ſignificat,p.1.tit.2.glo.6 n.18.pag.152.
Socer an poſſit eſſe teſtis in cauſa generis, vel è contra, p.3.Alleg.96.nu.60. pag.631.
Societatis Iesv Religioſi à quocunque Antiſtite Catholico ordinari poſſunt, p.2.Alleg.4.n.60.pag.34.
Societatis Ieſu Religioſi poſſunt extra tempora Dominicis, & alijs feſtiuis diebus Sacros Ordines ſuſcipere, p.2. Alleg.17.n.7.pag.107.
Societatis Ieſu Religioſi ante ſolemnem profeſſionem ſine titulo ad Sacros Ordines poſſunt promoueri,p.2. Allegat. 19.n.7 pag. 118. & Alleg.20.num.34. pag. 144.
Societatis Ieſu inſtitutum, aut Conſtitutiones,qui directe, vel indirecte impugnare, aut contradicere audent, incidunt in excommunicationem Papalẽ, p.3. Alleg.50.n. 160.pag.37.
Societatis Ieſu Religio habet priuilegiũ, vt ſui prædicatores ab aliquo Ordinario ſemel approbati, & à ſuis Superioribus deputati, poſſint prædicare Verbum Dei, non repugnantibus curatis, in oppidis,& locis, vbi non adeſt Epiſcopus, p.3. Alleg.76.n.27.pag.472.
Societatis Ieſu Patres inter Mendicantiũ Ordines comprehendi voluit Pius V. p 3.Alleg.77.n.18.pag.480.
Societatis Ieſu nouitios non comprehendit Conc.Trid.ſeſſ.25. de Regular.cap. 16.p.3.Alleg.99.n.23.pag.653.
Sodomiae crimen aſſerenti aliquem ſecum voluiſſe committere credendum non eſt, p.2. Alleg.44.n.14.pag 403.
Sodomitatum ſe eſſe affirmanti puero in nullo creditur, ibid. nu. 16.
Sodomitatam ſe eſſe affirmanti meretrici, vel de hoc crimine attentatam non creditur, ibid. n.17. Et vxori atteſtanti ſe à viro ſodomitatam non creditur, ibid. nu. 18.
Sodomiæ crimen Clerici exercentes quas pœnas incurrant, ibid.n.22.cum ſeqq. pag. 404. & 405.
Sodomiæ pœnæ contra Clericos non comprehendunt exercentes vitiũ beſtialitatis,ibid. nu.22. Comprehendũt tamen Clericos tam maſculorum concubitores,quàm qui muliere retro abutuntur, ibid. nu.23. pag.404. Peccatũ illud conſumentes, ibid. n. 24.
Sodomita poteſt ordinari, & beneficium acquirere ſi occultum ſit crimen, &

non dum fuerit in iudicium deductũ, ibid. n.28.pag 405.
Sodomię criminis punitio ex cõceſſione Gregorij XIII. pertinet ad Inquiſitores Regni Portugalliæ priuatiue ad oẽs iudices,& ſuperiores Eccleſiaſticos,cumulatiue tamen ad ſeculares poteſtates, p.2.Alleg.40.n 47.pag.376.
Sodomitæ crimen quare dicatur vitium nefandum; p.2 Alleg.44.n.1.pag.402.
Sodomitæ omnes mortui fuerunt in illa nocte, qua Chriſtus Redemptor noſter ex Virgine Maria natus eſt, & cum illis Virgilius poeta celebratiſſimus, ibid n.2.pag.402.
Sodomitæ fuerunt Caluinus hæreticus, Ariſtoteles, & alij Philoſophi,excepto Platone, ibid. nu.31.
Sodomiæ vitium quare contra naturam dicatur,ibid n.4.pag.402.
Sodomitæ igne comburuntur,ibid. nu.6. Et bona eorum confiſcantur, ibid.n.7. pag 403. Et infames ſunt, ibid. nu. 8. pag. 403. Et teſtandi facultatem amittunt, etiamſi non eſſent condemnati, vel poſt mortem opponatur, ibid.n.9. pag 403.
Sodomitia punitur etiamſi non conſtet de corpore delicti, ibid.n.10 pag 403.
Sodomiæ criminis pœnã non euitat ætas tenera delinquentis,ibid. n.12. Et minor arbitrio iudicis punitur, ibid.n.13.
Solemniter omnia interueniſſe præſumuntur ex longiſſimo temporis curſu, niſi ex inſpectione inſtrumenti appareat ſolemnitatem interueniſſe, p 3. Alleg. 97.n. vlt.pag 614.
Solidi duo pro cathedratico ſoluendi ſunt ſecundum taxam, quæ antiquitùs ſolui conſueuit, attenta ſemper in huiuſmodi taxatione conſuetudine illa, quæ bona, & rationabilis fuerit, p.3 Alleg 86.n.84.pag 551.
Solita vt bona dicantur concedi in emphyteuſim ſufficit vnica conceſſio, & eſſe elapſos quadraginta annos, p.3. Alleg.95.n.36.pag.66.
Somniantes putãtes omnia per ſomnia ſibi viſa eſſe vera,& diuinitùs ſibi emiſſa, peccant mortaliter, p.3. Alleg.51. n.152.pag.92.
Sponsalia non tranſeunt in matrimonium ſubſequuta copula coram Parocho, & teſtibus, p.2. Alleg.32.n.148. pag 291.
Sponſalia tẽpore interdicti contrahi poſſunt,ibid.n.204.pag.306.
Spurius filius teſtatoris non poteſt eligi ab executore,cui eligendi pauperes cõmiſſa eſt poteſtas,p.3. Alleg.83 nu.24. pag. 524.
Sortilegi qui ſint,p.3. Alleg.51. nu. 128.pag.91.
Status quæſtio inducit capitalem inimicitiam.p 2. Alleg 41.n.13.pag.380.
Statuta quod neophyti, & deſcendentes ob eis non admittantur ad eccleſiaſtica beneficia probandã nõ ſunt, p 1.tit.2 gloſ.17 n.10 pag.201.
Statuta prædicta probanda videntur, quando eorum prohibitio non eſt indefinita,ſed reſtricta ad certos gradus, ibid. nu. 22.
Statuta prædicta valida erunt, ſi eorum prohibitio reſtricta fuerit ad certas Eccleſias, ibid. n.24.pag.202.
Statuta quod neophyti, & deſcendentes ab eis non admittantur ad Eccleſiaſtica beneficia ſunt pœnalia, exorbitantia, & ſtrictè accipienda, ibid. n.27.
Statutum Toletanum cum vtatur verbo, progenie,non exigit probationem maculæ in certo gradu, ſed ſufficit quod ipſa progenies ſit infecta, ibid. nu 37. pag. 206.
Statutum habens, quod prouiſus de capellania ſit Sacerdos, vel capellanus, oportet vt ſit actu Sacerdos, p.2.Alleg. 24.n.38.pag.166.
Statutum, quo cauetur ſeruitium 40. annorum Eccleſiæ præſtitutum liberare beneficiatum à reſidentia, obſeruari poteſt,p.3. Alleg.53.n 117.pag 143.
Statutum in quo diſponitur quod quilibet ſedeat in propria ſede, aliàs perdat Horam,intelligi debet de obtinentibus vnum beneficium,& ſic vnam ſedem, p.3.Alleg.62.n.24.pag 326.
Statuta, ſeu Ordinationes aliquas licitũ eſt Epiſcopo in diœceſana Synodo condere, p.3.Alleg 93 nu.23 pag.587.
Statuere quando poſſit Epiſcopus cum conſenſu Capituli, vel ſine illo, oſtenditur ibid. nu.25.

Sta-

Statuta, quæ condit Epiſcopus, non debent contraire Sacris Canonibus, ibid. num. 29.

Statutum in præiudicium Eccleſiæ valet in quærendis, quando laici non odio Eccleſiæ, ſed bono zelo faciunt, p. 3. Alleg 95.n.53.pag 610.

Statuere non poteſt Epiſcopus vt Sacerdotes pro Miſſæ ſacrificio non accipiãt minorem pitantiam, quàm ab illo taxatam, p.1. Alleg.24.n.9.pag.157.

Stvdii cauſa abſens, vide Abſens cauſa ſtudij.

Studium generale dicitur illud, quod eſt erectum & inſtitutum per Papam, Regem, ſeu Principem, p.3. Allegat.55. n.22.pag.209.

Studiorum cauſa nullus poteſt abeſſe, niſi de licentia ſui Prælati, etiamſi quis obtinuerit indultum à Sede Apoſt. ibid. nu.28.pag.210.

Stvdentes, vt percipere poſſint fructus præbendarum, & beneficiorum ſuorũ in abſentia, litteris operam dare debent in ſtudio generali, ſeu celebri vniuerſitate, ibid. n.21.pag.209.

Studentes Ius Canonicum eodem priuilegio gaudent, quo Sacræ Scripturæ operam nauantes, ibid.n.26.pag.210.

Svbcollectoria non requiritur, vt probetur per ſcripturam, ſed ſufficit dictum vnius teſtis cum aliquibus adminiculis, niſi ageretur de probanda facultate, vt ſoluere d. bente ſcautte ſoluant, p.3.Alleg.57.n.124 pag.248.

Subcollectoria ad effectum probandi reſeruationem non probatur per teſtes de communi reputatione, & publica voce, & fama, p.3. Alleg.57.num.125. pag. 248.

Svbcollectoris Apoſtolici officium exercens à reſidentia Parochialis non excuſatur, p.3.Alleg.53.n.88.pag.138.

Subcollectoris officij exercitium an requiratur, vt eorum beneficia ſint reſeruata? p.3.Alleg.57.n.116.pag.246.

Subcollectorum beneficia impetrans, vt reſeruata ſufficit probare ſubcollectoriam, aduerſario vero incumbit onus probandi pluralitatem, cum ſit præſumptio de vnitate, p.3. Allegat. 57. n 117.pag.247.

Subcollectorum vnicorum in qualibet ciuitate beneficia reſeruata ſunt, etiãſi ibi ſit Collector generalis, p.3. Alleg. 57.n 118.pag.247.

Subcollector vnus ſi ſit in ciuitate, & alius in diœceſi, neutrorum beneficia comprehenduntur ſub reſeruatione regulæ quintæ Cancellariæ, p.3. Alleg. 57.n 119.pag.247.

Subcollector vnicus debet tantum eſſe in tota diœceſi cum ſuis ciuitatibus, vt eius beneficia reſeruata cenſeãtur, p.3. Alleg.57.n.120.pag.248.

Subcollectorem ſecundum deputando quis, primum tacite reuocare videtur, p.3.Alleg 57.n.122.pag.248.

Subcollector debet eſſe Canonicus Eccleſiæ Cathedralis, vel aliàs in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutus tempore deputationis, p.3.Alleg.57.n.126.pag.249.

Subcollectores non poſſunt viſitari, nec corrigi ab Epiſcopo, p. 3. Allegat. 74. n.28. pag. 444.

Subcollectoris Apoſtolici officium exercens non excuſatur à reſidentia Parochialis, p.3 Alleg.53.n.88.pag.138.

Svbdiaconatvs in primitiua Eccleſia Ordo ſacer non reputabatur, p.2. Alleg.14.nu.1.pag.90.

Subdiaconatus inter Ordines Sacros numeratus fuit à Conſtitut. Gregorij, atque Vrbani, p. 2. Allegat. 14. num.2. pag. 90.

Subdiaconatus materia eſt proprie Calix vacuus etiam non conſecratus cum Patena, p.2. Alleg.14.nu.3.pag.90.

Subdiaconatus Ordo, & alij minores vna eademq; die ſine Papæ licentia conferri non poſſunt, p.2. Alleg. 14. num.4. pag.91.

Subdiaconatus Ordo alicui ante 22. annum inchoatum dari non debet, p. 2. Alleg.16.nu.1.pag.100.

Svbditos obſequentes amor Principis & non terror facit, p.1. tit.2.gloſ.17. num.12.

Subditus & diœceſanus Epiſcopi tripliciter quis fieri poteſt, ratione ſcilicet originis, vel domicilij, vel beneficij, p.2.Alleg.4.nu.1.pag.26.

Subditus Epiſcopo diœceſis quis efficitur quoad Ordines ſuſcipiendos, in

qua beneficium habet, ibid. num. 42. pag. 31. & ſeq.

Subditos quos poteſt Epiſcopus virtute Concilij Trid. abſoluere ab occultis delictis ſufficit quod illi ſubdantur quoad ſolum Conſcientiæ forum, p. 2. Alleg. 39. nu. 4. pag. 343.

Subditus ditioni eccleſiaſticæ, qui homicidas, graſſatores, & damnatos crimine capitali exules receperit, aut recipi permiſerit in excommunicationem Papalem incidit, p. 3. Alleg 50. nu. 157. pag. 37.

SVBREPTITIAS vel obreptitias litteras impetrantes non incidunt in excommunicationem Papæ reſeruatam, p. 3. Alleg. 50. nu. 86. pag. 24.

SVBROGATIO in iuribus defuncti ſpectat ad Papam, p. 3. Alleg. 57. n. 48. pag. 231

SVBSTITVERE alium Vicarium generalis Vicarius non poteſt, niſi Epiſcopi ſpecialis licentia præcedat, p. 3. Allegat. 54. nu. 99. pag. 180.

Subſtituendi ab Epiſcopo facultatem habens Vicarius non poteſt facere aliũ Vicarium niſi ſubſtituat ad modicum tempus, ibid. num. 100.

Subſtituere non poteſt Vicarius Epiſcopi, niſi in mandatis ſubſtituẽdi facultas concedatur, ibid. nu. 177. pag. 194.

Subſtitutus à procuratore dato ad præſentandum non poteſt nec patronum, nec ſuum principalem præſentare, p. 3. Alleg. 72 num. 89. pag. 403.

SVCCESSORES D. Auguſt. ac B. Valerius ſibi eligerunt ex conceſſione Romani Pont. vt aliqui putarunt, vel melius ſecundum alios ſibi ſucceſſores non ſolum elegerunt, ſed potius perſonas à ſe propoſitas Clerus & populus per acclamationem conſentiens elegit, p. 1. tit. 1. cap. 3. nu. 41. pag. 34.

Succeſſio in iurepatronatus hæreditario iure delata datur in ſtirpes, & non in capita, p. 3. Alleg. 72. nu. 70. pag. 400.

Succeſſor in beneficio ſoluere ſubſidium cogitur quod anteceſſor beneficiarius non ſoluit, p. 3. Allegat. 87. num. 54. pag. 561.

Succeſſor Epiſcopi non tenetur ſtare locationi prædeceſſoris, niſi tribus concurrentibus, primo quod locatio fuerit facta nomine Eccleſiæ; ſecundo quod ſit facta pro vtilitate Eccleſię, tertio quod pecunia ſit conuerſa in vtilitatem Eccleſiæ, p. 3. Alleg. 94. num. 1. pag. 391.

Succeſſor in beneficio tenetur ſtare locationi quando ſumus Pont. concederet licentiam locandi ad tot annos eo adiecto vt illis durantibus conductor à nemine moleſtaretur, ibid. nu. 2. pag. 392

Succeſſor in beneficio tenetur ſtare locationi pro anno incœpto, ibid. num. 3. Et exiſtente loci conſuetudine, nu. 4.

Succeſſor in beneficio recipiendo penſionem videtur conſentire locationi pro anno, pro quo illam recipit, ibid. num. 8.

SVFFRAGANEI lege metropolitana Archiepiſcopis ſunt ſubiecti, non ita eorum ſubditi, exceptis caſibus iure ſpeciatim expreſſis, p. 1. tit. 1. cap. 6. n. 13. pag. 53.

SVPERBIA omnium ſcelerum procreatrix, ex nimia pecuniæ auiditate & copia naſcitur, p. 1. tit. 2. gloſ. 15. num. 5.

SVPERHVMERALE in Epiſcopis quid ſignificet, oſtenditur p. 1. tit. 2. gloſ. 3. nu. 7. pag. 103. & ſeq.

SVPERIORVM vita & exemplum magis quàm omne aliud ad pietatem, & Dei cultum aſſidue inſtruit, p. 1. tit. 2. gloſ. 3. nu. 18. pag. 107.

SVPPLICATIO non datur de ſententia Vicarij ad Epiſcopum, niſi in reſtitutionis remedio ſuam fundet intentionem, p. 3. Alleg. 54. nu. 29. pag. 172.

SVPERSTITIO quæ dicatur, p. 3. Alleg. 51. nu. 122. pag. 90.

SVSCEPTORES non ſunt de eſſentia Sacramenti, ſi tamen quis omitteret peccabit mort. p. 2. Alleg. 30. num. 33. pag. 242.

Suſceptores in baptiſmo non niſi baptizati, & in Cõfirmatione niſi Chriſmate etiam vncti eſſe debent, ibid. nu. 34.

Suſceptor vnus in baptiſmo adhibere debet, vel ad ſummum duo, vnus ſcilicet vir, vnaq; fœmina, ibid. n. 40. pag. 244.

Suſcipere baptizatum de ſacro fonte poſſunt viri duo, quorum vnus ſit procurator viri, & alter mulieris, ibid. nu. 42. nam Epiſcopus non poteſt diſpenſare

ſpenſare

ſpenſare vt duo viri, vel duæ fœminæ ſimul ſuſcipiant, ibid. nu. 41. Cœtera vide verbo Patrini.

SVSPENDENS reum intra Eccleſiam eam polluit, p.2. Alleg.28.nu.25. pag.221.

SVSPECTVS recuſari poteſt Vicarius ex ſuſpicione Epiſcopi, p. 3. Alleg. 54. nu.149.pag.187.

Suſpecto Vicario Epiſcopi quando cenſeatur ipſe Epiſcopus ſuſpectus, & coram quo cauſa ſuſpicionis cognoſci debeat, oſtenditur ibidem nu. 150.

SVPPRIMERE præbendas in Cathedralibus, & Collegiatis inſignibus quando poſſit Epiſcopus, oſtenditur p. 3. Alleg.67.nu.1.pag.352.

Supprimere portiones vigore Concilij ſeſſ.24.de reform.cap.15.non licet Capitulo Sede vacante, ibid n.3.pag.353.

Suppreſſio tituli nũquam fieri debet, niſi reditus Eccleſiæ diminuti probentur, ibid nu.5.

Suppreſſio & extinctio alicuius dignitatis, vel præbendę nõ poteſt fieri ab Epiſcopo ex cauſa cum conſenſu Capituli, quando bona Capituli & Epiſcopi ſunt communia, neç etiam ſi id caderet in vtilitatem Capituli, ibid. nu. 9.

Supprimere poteſt Epiſcopus cum conſenſu Capituli præbendam, & applicare ſingulis Canonicis, vel ſingulis de Capitulo, ibid. nu.10.pag.354.

SVSPENSIO, quã incurrunt Conſeruatores excedentes ſuam iuriſdictionem, non tantùm eſt ab officio muneris Conſeruatoris, ſed etiam ab ipſo officio clericali, non tamen à beneficio, p.3. Alleg.106.nu.48.pag.740.

Suſpenſionem non incurrunt Epiſcopi, niſi eorum ſpecialis, & expreſſa fiat mentio, p.3. Alleg.111.nu.1.pag.768.

Suſpenſionem incurrit Epiſcopus Ordinans etiam in propria diœceſi alienum ſubditũ ſine teſtimonio ſui Ordinarij, ibid. nu.8. pag.769.

Suſpenſus à Pontificalibus prohibetur etiam ab his, quæ ſunt ſibi, alias vt Põtifici permiſſa, & à dependentibus ab eis, p.2.Alleg.6.n.5.pag.41.

Suſpenſus à Pontificalibus Miſſam priuatum celebrare non prohibetur, p.2. Alleg.6.n.5.pag 41.

Suſpenſus à Pontificalibus, in illis celebrãdo an fiat irregularis? p.2.Alleg.6. n.19.pag.43.

Suſpenſus à iure tam ab officio, quàm à beneficio, nequit beneficia adipiſci, ſed illorum eſt incapax, prouiſioq; ei facta eſt nulla, p.2. Alleg 8.n.14.pag.55.

Suſpenſus à iure tam ab officio, quàm à beneficio non ſpoliatur beneficijs impetratis ante ſuſpenſionem, niſi ſteterit voluntarie ſaltem per annum in ea ſuſpenſione, vel miniſtrando fieret irregularis, p.2.Alleg.8.n.15.pag.55.

Suſpenſio, quam contrahit promouens ad Ordines carentem ætate, non incurritur ipſo iure, p.2.All.16.n.8.pag.102.

Suſpenſus eſt ipſo iure promotus ante legitimam ætatem, p.2. Alleg.16.n.10. pag.102.

Suſpenſione durante ſi Epiſcopus celebret, vel Ordines conferat an fiat irregularis, ibid. n.9.pag.102.

Suſpenſus impeditur ea exercere, quæ ab Ordine, iuriſdictione, vel adminiſtratione eccleſiaſtica pendent, p.2.Alleg. 16.n.12.pag.102.

Suſpenſionẽ non incurrit ordinatus ante legitimam ætatem inculpabiliter, p.2. Alleg.16.n.17.pag.104.

Suſpenſus non remanet ordinatus ante legitimam ætatem bona fide teſtimonio ſuorum parentum, p.2. Alleg.16. n.20.pag.104.

Suſpenſus an ſit ipſo iure promouens, & promotus extra tempora? p.2. All.17. n.9.pag.107.

Suſpenſus ob promotionem extra tempora ſtatuta ſi celebret irregularis ſit, p.2.Alleg.17.n.10 pag.108.

Suſpenſo ob caſus in Bulla Pij II. comprehenſos, non poſſunt beneficia conferri, p.2.Alleg.17.n.12.pag.109.

Suſpenſus per Conſtitutionem Pij II. an ab alio, quàm à Papa abſolui poſſit? p.2. Alleg.17.n.14. pag.109. & n.17. pag.110.

Suſpenſio nulla incurritur, cum adeſt pactum, & conditio in patrimonio de illo reddẽdo vbi ordinatus habuerit beneficium ſufficiens, vel aliàs vnde viuere poſſit, p.2.Alleg.19.n.59.pag.129.

Suſpenſus ſit ordinatus ab Ordine ſuſce-

pro, & ordinator à collatione Ordinū per triennium, ſi conueniant ſuper nō petendis poſtea alimentis, vel rebus donatis pro titulo ſuorum Ordinum, p.2. Alleg. 20.n.28. & 29. pag. 142.

Suſpenſus ab officio, quia interfuit matrimonio clandeſtino, non eſt ſuſpenſus à beneficio, p.2. Alleg. 32.nu.165. pag. 296.

Suſpenſionis pœna ab officio, & beneficio lata non infligitur ipſo iure, p. 2. Alleg.32.n. 188.pag.302.

Suſpenſus eoquod neſciente Epiſcopo neque examinante Ordines ſuſcepit, ſi occultus ſit, poteſt ab Epiſcopo diſpēſari,p.2. Alleg.39 n.38.pag 352.

Suſpenſus ob receptionem Ordinum ſine litteris dimiſſorijs ſi ſit occultus poteſt ab Epiſcopo diſpenſari, p.2. Alleg.39. n.39.pag.352.

Suſpenſionem incurrit ab executione ſuſceptorum Ordinum promotus per ſaltum, & miniſtrando fit irregularis, p 2. Alleg.47.n.1.pag.418.

Suſpenſiô, quæ incurritur ab eo, qui per ſaltum promouetur ad Ordines an impediat ſolum ita ordinatum, ne poſſit miniſtrare in Ordine quem per ſaltum ſuſcepit, vel potius afferat impedimentum ſimpliciter, ne actum vllū Ordinis exercere valeat, etiam illorū, quos rite ſuſcepit? p.2. Alleg. 47.n 10. pag 420.

Suſpenſus iniuſte ſiue ab officio, ſiue à beneficio recuperat quotidianas diſtributiones,p.3. Alleg.53.n.175. pag.153

Suſpenſus nō poteſt eligi, nec præſentari ad beneficia,p.2. All.71.n.98. pag.404.

Syndicatvi ſtare tenetur Vicarius Epiſcopi ſede vacante finito officio, p. 3. Alleg.54.n. 181.pag. 195.

Syndicatui ſtare non tenetur Vicarius Epiſcopi, ibid.n.183.

Synodvm diœceſanam congregare citra ſpeciale mandatum non poteſt Vicarius generalis Epiſcopi, p.3. Allegat. 54. n.103.pag.181.

Synodus eſt triplex, generalis, prouincialis, & diœceſana,p.3. Alleg.93.n.1. pag 584.

Synodum ſemel in anno in ſua diœceſi quilibet Epiſcopus conuocare poteſt, vel ſæpius vbi neceſſitas poſtularet, ibi. num.2.

Synodum per alium poteſt Epiſcopus iuſto aliquo impedimento detentus congregare, ibid.n.3.

Synodus diœceſana intimanda eſt in tempus, quo ieiunijs & deuotionibus, ſeu celebrationi præcipuarum ſolemnitatū non vacatur, neque graui hyeme, & temporibus ad itinerandum periculoſis, ibid. n.13.

Synodum diœceſanam congregare poteſt Vicarius generalis Epiſcopo ei ſpeciatim mandante, ibid.n.4.

Synodo diœceſanæ intereſſe debent Sacerdotes omnes qui animarum curam habent ibid.n.5.pag.585. Et rectores Parochialium nullius diœceſis ad Synodum viciniorē venire tenētur, ibi.n 6. Et exempti omnes, qui alias ceſſante exemptione Synodo intereſſe deberēt, nec Capitulis generalibus ſubduntur, ibid.n.8. Et Capitulum Eccleſiæ Cathedralis de neceſſitate ad Synodum debet inuitari, ibid.n.11. Et Capitula Collegiatarum quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem habentia, ibid. nu. 12.

Synodo diœceſanæ eſt facienda electio cōſultorum Theologorum, & in vtroque iure Doctorum, promotoris, & notarij, ſiue ſecretarij ſynodi, ibid. n.14. p.586. Et Notarius ſynodi omniū ſynodo intereſſe obligatorum nomina legit ibid.n.15. Et declaratur præeminentiā in ſedēdo nullū præiudicium in futurū ſedentibus operari, ibid.n.16. Et profeſſio Fidei, ac decreta Concilij Trid. de reſidentia intelligibili voce leguntur, n.17. Examinatores ad minus ſex eliguntur, qui promouendos ad beneficia curata examinent, ibid.n. 18. Aſſignantur perſonæ aptæ, ad minus quatuor, quibus cauſæ in partibus delegandæ committantur, ibid.n. 19. pag. 587. Et prouidetur vbi Miſſarum celebrandarum tam magnus numerus defunctorum diſpoſitionibus impoſitus fuerit ibid n.21.

T

Taxas Clericis imponentes, & Clerici illas ſoluentes incidunt in excom-

excommunicationem Papalem, p. 3. Alleg. 50. n. 92. pag. 25.

TEMPVS præſtitutum ad conferendos Ordines nõ eſt de ſubſtantia collationis illorum, p. 2. Alleg. 17. num. 8. pag. 107.

Tempus immemoriale probari poteſt memoria quadraginta annorum, & quod de reliquo tempore teſtis deponat ſecundum auditum, & famam, p. 3. Alleg. 72. n. 36. pag. 395.

Tempus datum ad præſentandum eſt cõtinuum, & currit diebus feriatis, p. 3. Alleg 72 n. 127. pag. 411.

Tempus patronis ad præſentandum conceſſum incipit currere ſecũdum veriorem opinionem à tempore ſcitæ vacationis, p. 3. Alleg. 72. n. 134. pag. 412.

Tempus ad præſentandum in beneficijs non currit abſenti, vel impedito, p. 3. Alleg. 72. n. 138. pag. 413.

Tempus ad præſentandum quando lite pendente ſuper iurepatronatus patronis præſentare contendentibus currat, p. 3. Alleg. 72. n. 140. pag. 413.

Tempus datum ad præſentandum poteſt Ordinarius in ſui præiudicium prorogare, non tamen abbreuiare, p. 3. Alleg. 72. n. 143. pag. 414.

Tempus à iure præfixum non deſignatur habẽti inſtituere, intra quod faciẽda ſit inſtitutio, p. 3. Alleg. 72. num. 191. pag. 423.

Tempus certum per Superiorem aſsignari poteſt habenti inſtituere infra quod ſi non inſtituerit, poteſt illum compellere, p. 3. Alleg. 72. n. 193. pag. 423.

Tempus à iure vel ab homine præfinitum non currit ignoranti, & legitime impedito, etiam data culpa ex parte impediti, p. 3. Alleg. 72. n. 139. pag. 413. & Alleg. 82. n. 22. pag. 514.

Tempus intra quod tenetur hæres defuncti voluntatem exequi, poteſt à iudice reſtringi, p. 3. Allegat. 82. num. 23. pag. 515.

Tempus vtile ab inutili inſeparabile dicitur quando conſtiterit contrahentes ad minus tempus non eſſe contracturos, p. 3. Alleg. 95. n. 12. pag. 600.

Tempus licitum ab illicito ſeparari dicitur, ſi ex coniecturis appareat contrahentes etiam pro tempore licito contracturos, p. 3. Alleg. 95. num. 15. pag. 601.

Tempus trimeſtre infra quod tenentur Epiſcopi ſucipere munus conſecrationis, exorditur à die confirmationis, p. 2. Alleg 1 n. 40. pag. 11.

Tempus idoneum ad conferendos minores Ordines quod ſit, p. 2. Alleg. 11. n. 17. pag. 70.

Tempus matutinum non eſt de ſubſtantia collationum Ordinũ, p. 2. All. 14. n. 15. pag. 93.

Tempus ſemeſtre ad conferendum beneficium competit Epiſcopo, p. 3. Alleg. 78. n. 1. pag. 276.

Tempora non coniunguntur in nouitio pro complendo anno probationis, p. 3. Alleg. 101. n. 24. pag. 660.

Temporum diuerſitas non mutat fortunas pauperum, aut mores hominum, p. 1. tit. 2. gloſ. 7. n. 22. pag. 140.

Tempus immemoriale, vide immemoriale tempus.

TERMINVS. octo dierum, infra quem tenetur Capitulum ſede vacante vicariũ conſtituere, non currit niſi à die ſcientię tranſlationis Epiſcopi ad aliam Eccleſiam, p. 3. Allegat. 54. num. 164. pag. 192.

Terminus duorum menſium datus ad faciendam Fidei profeſsionem non currit preuiſo, qui non fecit profeſsionem, quamuis per eum ſtet quominus illam faciat, p. 3. Alleg. 61. num. 25. pag. 318.

Terminus in edicto propoſitus ad denuntiandum, non apponitur ad finiendã obligationem denuntiandi, ſed ad eam ſolicitandam, p. 3. Alleg. 96. nu. 75. pag. 635.

TESTAMENTORVM pias voluntates ſolus Papa commutat, p. 3. Alleg. 50. n. 41. pag. 13.

Teſtator fundans Capellam non poteſt illam eximere ab Epiſcopi poteſtate, p. 3. Alleg. 75. n. 9. pag. 449.

Teſtamenti executio tam ad pias, quàm ad non pias cauſas negligente hærede, intra annum adimplere defuncti volũtatem, deuoluitur ad Epiſcopum, p. 3. Alleg. 82. n. 15. pag. 513.

Teſtamenti executio non impeditur ante aditam hæreditatem, p.3. Al.82.n.21. pag. 514.

Teſtatoris mandata exequi non ſolum poteſt, ſed etiam de præcepto tenetur Epiſcopus, p. 3. Allegat. 82. nu. 26. pag. 516.

Teſtator non poteſt prohibere ne Epiſcopus data hæredis, vel executoris negligentia valeat ſe intromittere, p. 3. Alleg 82.n.27.pag.516.

Teſtator prohibere poteſt ne executores rationes reddere compellantur, p. 3. Alleg.82.n.28.pag.517.

Teſtator fundans capellam non poteſt eã eximere ab Epiſcopi poteſtate, p. 3. Alleg.82.n.29.pag.517.

Teſtator quando mandat bona ſua diſtribui in virgines maritandas, non poterunt executores ea erogare in Virgines ingredientes monaſterium, p. 3. Alleg.83.n.26.pag.516.

Teſtandi facultatem amittunt ſodomitæ, etiamſi non eſſent cōdemnati, vel poſt mortem opponatur, p.2.Alleg.44.n.9 pag. 403.

Teſtamentum, an ante profeſsionem factum ſubſequenti profeſsione rumpatur, & an ante profeſsionem poſsit expreſſe reuocari? p.3.Alleg.99.n.13. pag. 647.

Teſtari non poſſunt beneficiarij ex fructibus ſuorum beneficiorum, quia à lege Canonica prohibentur, p.3.Alleg.114. n.5.pag.787.

Teſtari de acquiſitis intuitu beneficiorũ poteſt beneficiatus de conſuetudine totius Hiſpaniæ, ibid.n.6.

Teſtari de acquiſitis intuitu Epiſcopatuũ quare non valeant Epiſcopi ſicut clerici attenta conſuetudine Hiſpaniæ, oſtenditur ibid. n.7.pag.785.

Teſtari de patrimonialibus, & de bonis, quæ ſuo labore & induſtria acquiſiuit, valet Epiſcopus, ibid.n.10.

Teſtari non poteſt Monachus in Epiſcopum tranſlatus, ibid. num. 18. Niſi ex licentia Summi Pont. ibid. num. 23.

Teſtandi licentia conceſſa Epiſcopis, vide verbo Licentia conceſsa Epiſcopis ad teſtandum.

Teſtis vnus probat in omnibus caſibus vbi de præiudicio tertij non tractatur, p.2. Alleg.27 num.7. pag. 199.

Teſtium duorum, vel trium præſentia vltra Parochi aſſiſtentiam neceſſaria eſt ad valide Matrimonium contrahendum, p.2.Alleg.32.n.137. pag.288.

Teſtes in Matrimonijs neceſſarij poſſunt eſſe quicunque rationis compotes, quamuis impuberes, conſanguinei, domeſtici, fœminæ, aut infames, p.2.Alleg.32.num.138.pag.288.

Teſtes in Matrimonio nō requiruntur rogati, & ſufficiunt repugnantes ac per violentiam præſentes, p.2. Alleg. 32. nu.139.pag.288.

Teſtis abſque citatione partis in crimine ſodomiæ recipi poteſt, p. 2. Alleg. 44. num.19.pag 404.

Teſtibus ſingularibus deponentibus ex actibus ſingularibus cum alijs adminiculis proceditur in Hiſpania contra ſodomitas ad pœnam ordinariam, p.2. Alleg.44.nu.20.pag.404.

Teſtis falſus vt aliquis dicatur, falſiq; pœnam incurrat, quæ neceſſaria ſint, p.3.Alleg.51.nu.23.pag.68.

Teſtis à iudice legitime interrogatus de veritate dicenda non ſolum falſus eſt ſi falſum dicit, ſed etiam ſi veritatem celat ſciēter in damnum proximi, p.3. Alleg.51.nu.24.pag.68.

Teſtimonium ferens non iuratus ſi falsũ dicat ordinaria pœna eſt plectendus p.3.Alleg.51.nu.26.pag 68.

Teſtis, qui interrogatur de aliqua re ſibi commiſſa ſub ſigillo ſecreti, quando teneatur reuelare factum occultum? p.3. Alleg.51.nu 33.pag 69.

Teſtium atteſtationes in actis redactæ cenſentur authẽticæ ſcripturę ita quod per illas intelligatur ſatiſfactum diſpoſitioni Concilij ſeſſ.25 de reform. c.9. p.3. Alleg.72.nu.26.pag.393.

Teſtes ad probandum tempus immemoriale debent eſſe ſaltem ætatis 54. annorum, p.3.Alleg.72.nu.37.pag.395.

Teſtes ſi non ſunt citati conceduntur monitoria ſi eſt datus terminus in cauſa, p.3 Allegat.96.nu.16 pag.621.

Teſtes qui monitorijs excommunicationis impulſi veniunt teſtimonium veri-

veritatis dicturi, quomodo iurent, p. 3. Allegat. 96. num. 34. pag. 624.

Teſtes qui monitorijs excommunicationis impulſi veniũt teſtimoniũ veritatis dicturi, tenentur in ſcriptis reuelare & propalare quicquid ſit, p. 3. Alleg. 96. nu. 35. pag. 625.

Teſtibus fides non adhibetur in his, quæ excitati litteris monitorialibus depoſuerunt in Curia Eccleſiaſtica, p. 3. Alleg. 96. nu 36. pag. 625.

Teſtes diligenter examinandi ſuper miraculis Sanctorum, & de ſingulis circũſtantijs reſpondere debent, & rationem reddere tenentur, & non ſufficiũt ſingulares, p. 3. Alleg. 96. n. 6. pag. 618.

Teſtes duo legitime deponentes; & rationem reddentes ſufficiunt ad probandum factum aliquod fuiſſe notorium, ſeu manifeſtum, p. 3. Alleg. 106. nu. 29. pag. 734.

Teſtes ſeptuaginta requiruntur ad deponendum Epiſcopum, p. 3. Alleg. 112. nu. 11. pag. 779.

THEOLOGALIS Canonicus, vide Canonicus Theologalis.

THEOLOGALIS præbenda, vide præbenda Theologalis.

THEOLOGI præferũtur Canoniſtis in his, quæ pertinent ad forum conſcientiæ, in alijs vero pertinentibus ad forum iudiciale, & cenſuras, ac pœnas eccleſiaſticas Canoniſtæ Theologis præferri debent, p. 2. Alleg. 1. nu. 31. pag. 9.

TITVLARES Epiſcopatus quare hodie conferantur ratio aſſignatur, p 1. tit. 1 cap. 6. nu. 16. pag. 55.

Titulares Epiſcopi dicuntur, qui ſolum titulum Eccleſiarum habent, populo tamen carent, & Clero Chriſtiano, atque etiam facultatibus, ibid. nu. 15. pag. 55.

Titulares Epiſcopi dantur frequentiùs à Romano Pont. velut coadiutores Epiſcopis infirmis, ſenibus, aut alia ſimili ratione impeditis, ibid. nu. 17. pag. 56.

Titulares Epiſcopi, & qui Epiſcopatui reſignarunt, ſine expreſſa proprij Epiſcopi licentia nullum ad Ordines poſſunt promouere, etiamſi in loco nullius diœceſis ſedem ſibi eligant, ibid. nu. 18. pag. 56.

Titulares Epiſcopi, qui à ſedibus ſuis proteruia inimicorum expulſi ſunt, ac ſubinde ſubditos habent, & diœceſim cum chriſtiano populo & Clero cum iuriſdictionem teneant, ea in aliena diœceſi in ſubditos ſuos vel poſſũt, ac eis Ordines cõferre, ibid. n. 19. pag. 56.

Titulares Epiſcopi an ad Concilium vocandi ſint & admittendi, ibid. nu. 20. pag. 56.

Titulares Epiſcopi ſi aliquem promoueãt ad quemcunque Ordinem ſine licentia proprij Epiſcopi, ſunt ab exercitio Pontificalium per annum ſuſpenſi p 2. Alleg. 6. nu. 1. pag 40. & ſeq.

Titulares Epiſcopi conferentes Ordines, aut Primam tonſuram alicui non habenti litteras dimiſſorias incurrunt ſuſpenſionem per annum à Pontificalibus, p. 3. Alleg 111. nu. 14. pag. 170.

Titulares Epiſcopos infidelibus, idolatris, vel hæreticis quomodo Summus Pont. cõſtituere poſſit, oſtenditur p. 1. tit. 3. cap. 2. n 47. pag. 241.

Titularis Epiſcopus Pontifici acquirit, p. 3. Alleg. 114. nu. 31.

TITVLVS non requiritur ad minores Ordines p. 2. Alleg. 19. nu. 3. pag. 117.

Titulus ad Ordines requiritur quotieſcumque Clericus ſecularis Ordines Sacros procurat ſuſcipere, ſecus vero ſi Regularis profeſſus, ibid. nu. 4. pag. 118.

Titulus ad Ordines requiritur non ſolum ſufficiens pro victu, ſed etiam ad honeſte viuendum, ibid. nu. 9. pag. 119.

Titulus coadiutoriæ cum futura ſucceſſione eſt ſufficiens vt quis ad Sacros Ordines promoueatur, ibid. num. 23. ſic etiam ad titulum beneficij conſiſtentis in diſtributionibus quotidianis, nu. 24. pag. 121.

Titulus Vicariæ tẽporalis, vel de futuro, vel ſeruitij in aliqua Eccleſia, non ſufficit vt quis poſſit ordinari, ibid. n. 25. cum ſeq. pag. 121. & 122.

Cætera vide verbo Patrimonium.

Titulum probare & oſtendere tenetur poſſeſſor beneficij etiam pacificus, p. 3. Alleg. 57. nu. 223.

Tituli beneficiorũ eccleſiaſticorum non acquiritur præſcriptione, ibid. n. 225. pag. 270.

TOLETANUM ſtatutum cum vtatur verbo progenie, non exigit probationem maculæ in certo gradu, ſed ſufficit quod ipſa progenies ſit infecta, p.1. tit. 2. glo.17.n.37.pag.206.
Toletanum Concilium, vide Concilium Toletanum.
Toletanum Archiepiſcopum inter Patriarchas inferioris gradus qui ponat, oſtenditur p.1.tit.3.cap.7.n.13.
Toletanus Archiep. ex priuilegio Martini V. Summi Pont. gaudet prærogatiuis cōceſsis veris Patriarchis, ibid.n.14.
Toletum vrbs Regia, & quaſi altera Roma in exaltatione cœpit nominari, ibid. nu.17.
TONSOR ad emittendum ſanguinem qualiter monialium monaſteria intrare poſſit, p.3. Alleg.103.n.54.pag.687.
TRANSACTIO venit appellatione alienationis ex parte rem dimittentis, p. 2. Alleg.19.n.80.pag.134.
Tranſactio poteſt abſque ſolemnitatibus fieri ſuper aliqua re Eccleſiæ, cuius poſſeſſio non ſit penes ipſam, p.3. Alleg. 95.n.63.pag 612.
TRIBVNAL erigere nequit iudex extra ſuam diœceſim, in qua haberetur vt priuatus, p.3. Alleg.80.n.8.pag.503.
TRIBVTA iuris publici ſunt, & nonniſi à Principe ſuperiorem non recognoſcente imponi valent, p.3. Allegat.85. n.15.pag.541.
TRIENNIVM in quo familiares ſunt cōmorandi cum Epiſcopo ad effectum, vt ab illo ordinari valeāt, ſufficit, quod incœperit antequam fuiſſet Epiſcopus, p.2. Alleg.5.n.8.pag.38. Et debet eſſe continuum, ibid. n.9.
Triennium infra quod permittitur Eccleſiarum res locari, eſt computandum ex tribus fructuum collectionibus, p.3. Alleg.95.n.4.pag.598. Et ad vnum vel duos annos per ſtatuta Epiſcoporum limitari valet, ibid n.18.pag.602.

V

VACARE dicitur ſedes Epiſcopalis donec litteræ Apoſt. Prælati, cuius ſedes vacabat, fuerint expeditæ, & præſentatæ Capitulo, p.3. Alleg.54.n.160. pag. 191.
Vacare apud Sedem Apoſt. quando dicatur beneficium vt ſit reſeruatum, p.3. Alleg.57.n.21.pag.225.
Vacare dicuntur apud Sedem Apoſt. beneficia non ſolum per obitum, ſed etiam per reſignationem in illa, ibid. num. 22.
Vacare dicitur in Curia beneficia, quando ibi priuatio, aut alij vacationis modi inducuntur, ibid.n.24 pag. 226.
Vacare in Curia non dicuntur beneficia iuriſpatronatus laicorum, vt diſpoſitioni Summi Pont. reſeruentur, ibid. num. 25.
Vacare ipſo iure beneficia quādo dicantur, p.3. Alleg.57. à nu.291.pag.265. cum ſeqq.
Vacare dicitur beneficium per obitum habentis ius in re ad illud, ibid.n.198.
Vacat ita per obitum beneficium, vt ſi miraculoſe reſurgeret beneficiarius nō recuperaret illud, ibid.n.199.
Vacationis beneficij notitia præſumitur in Prælato conſiderata per iudicem beneficij qualitate, p.3. Alleg.58.n.6. pag. 277.
Vacatio beneficij proprie & vere per mortem Rectoris fit, p.3. Allegat.72. n.7.pag 391.
Vacat per renunciationem beneficium, per quam amittitur omne ius in eo competens, ibid. n.9.
Vacationis tempore ille habet Eccleſiæ cuſtodiam, qui habet ius inſtituendi, ibid. n.16. pag.392.
Vacat beneficium ob delictum Rectoris, priuationem, ſeu depoſitionem inducens, ibid. n.12.
Vacationis tempore aduenientia ad futurum ſucceſſorem pertinent Epiſcopum, p.3 Alleg.114.n.8.pag.785.
VAGABVNDVS is proprie dicitur qui nullum certum domicilium habet, p. 2. Alleg.32.n.75.pag.296.
Vagabundi matrimonio poteſt intereſſe quilibet Parochus, etiamſi coniux vnus non ſit alienigena, ibid.n.76. Diligēti, ſcilicet inquiſitione præmiſſa, & obtenta Ordinarij licentia. ibid.n.73.
Vagabundi illum parochum vocant, in cuius parochia ſunt, vel commorantur, ibid. n.71.

Vagabundi quoad Sacramenta Confeſſionis, & Euchariſtiæ ſubditi ſunt Epiſcopo loci, in quo reperiuntur, p. 2. Alleg. 39. n. 5. pag. 343.

Vagabundus poteſt abſolui à commiſſis alibi, etiamſi in loco patrorum criminum eſſent reſeruata, ſi hic non ſunt reſeruata, p. 3. Alleg. 52. n. 16. pag. 110.

Valetudinarius vt quis dicatur iudicis arbitrio relinquitur, p. 3. Alleg. 69. n. 34. pag. 364.

Variatio à patrono quibus modis fieri poſſit, oſtenditur p. 3. Allegat. 72. n. 158. pag 416.

Variatio eſt permiſſa in patronis ſi præſentent cumulatiue, ibid. n. 159.

Variare non poſſunt patroni lite pendente inter præſentatos à diuerſis patronis, ibid. n. 162.

Variare ſicut non poteſt patronus eccleſiaſticus, ita nec eius procurator, ſeu ceſſionarius, ibid. n. 163.

Vasculum, ſeu pixis, in qua ſeruatur ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, debet eſſe conſecratum, p. 2. Alleg. 27. n. 41. pag. 207.

Venditio villæ, & iuriſpatronatus licet nō valeat quoad iuſpatronatus, valebit tamen quoad villā, p. 3. Alleg. 71. n. 36. pag. 380.

Venetiarum primus Patriarcha creatus fuit B. Laurentius Iuſtinianus, à quo Congregatio S. Georgij in Alga apud Venetiam initium ſumpſit, p. 1. tit. 3. cap. 7. n. 7. pag. 172.

Ventris ingluuies facile prouocat ad luxuriā, p. 1. tit. 2. gloſ. 5. n. 2. pag. 120.

Verbum genus, de quo in Conc. Trid. ſeſſ. 23. de reform. cap. 7. idem ſignificat quod legitimus, vel liber: & non refertur ad deſcendentes ex genere Hebræorum, p. 2. Alleg. 10. n. 5. pag. 62.

Verba, temere præſumpſerit, dolum, ac temeritatem ſignificant; & non comprehendunt illum, qui bona fide, ignoranter, aut imprudenter aliquid facit, p. 2. Alleg. 16. n. 18. & 19. pag. 104.

Verbum, ſuſpendatur, cū ſit futuri optatiui importat ſententiam ferendā, p. 2. Alleg. 32. n. 161. pag. 295.

Verba Concilij, in foro conſcientiæ, ſunt intelligenda, id eſt in foro Sacramenti Pœnitentiæ, & in Confeſſione Sacramentali, p. 2. Alleg. 39. n. 8. pag. 341.

Verba (& principales dignitates in Collegiatis) non comprehendunt plures dignitates quàm vnam in qualibet Collegiata, p. 2. Alleg. 45. n. 15. pag. 410.

Verbum, officialis, ſimpliciter prolatum quando ad foraneum, vel generalem Vicarium ſit referendū, p. 3. Alleg. 54. n. 25. pag. 155.

Verbum, amittat, an contineat ſententiam ipſo iure latam? p. 3. Alleg. 57. n. 240. pag. 272.

Verbum, repræſentent, proprie ſignificat præſentiā ſui facere, p. 3 Alleg. 72. n. 111. pag. 407.

Verba proœmialia inducunt cauſam finalem, p. 3. Alleg 65. n. 5. pag 337.

Verba enūtiatiua in antiquis plene probant. p. 3. Alleg. 72. n. 41. pag. 395.

Vestes clericales maioribus Ordinibus cōgruentes apud noſtros Luſitanos cenſentur talares, p. 2. Alleg. 9. n. 4. pag. 57.

Veſtium clericalium honeſtas ponderabitur ex conſuetudine, & vſu vniuſcuiuſque regionis, ibid. n. 2.

Veſtibus illis vti debent clerici coniugati quibus ijdem illius regionis vtuntur, ibid. nu. 3.

Veſtes quæ cooperiant tota genua de cōſuetudine Hiſpaniæ debent habere clerici in minoribus, ibid. n. 7. pag. 58.

Veſtes debent ſemper deferre clerici proprio Ordini congruentes, ibid. n. 8.

Veſtes clericales contra non deferentes, quæ pœnæ ſint impoſitæ, ibid, nu. 12. pag. 59.

Veſtes clericales non tenetur deferre clerici non recipientes penſionem, & fructus eccleſiaſticos valorem annuū 60. ducatorum auri de Camera non excedentes, ibid. n. 13. pag. 60.

Veſtes clericales proprio Ordini congruentes, qui ratione paupertatis geſtare non valuerint non incurrunt pœnas latas contra non deferentes habitum clericalem, ibid. n. 17. pag. 60. Itē nec domi ſuæ aut occulte clericalem veſtem non deferentes, vllam incurrūt pœnam, ibi. nu. 19.

Veſtes breuiores ex neceſſitate itineris, vel peregrinationis licitum eſt clericis habere.

habere, ibid. n.21.pag.61.

Veſtes ſacræ debent benedici ab Epiſcopo, qui huiuſmodi benedictionē ſimplici Sacerdoti delegare non poteſt, p.2. Alleg.27.n.42.pag.207.

Veſtium ſacrarum ſignificationes, quæ ſint remiſſiue, ibid. n.43.

Veſtes ſacræ benedictionem amittunt,& noua indigent,quando ita franguntur, vt non ſint aptæ ad vſum, cui fuerunt deſtinatæ, ibid.n.45.pag.208.

Veſtes Pontificales, & inſignia quæcunque poteſt Epiſcopus geſtare in locis exemptis,p.3.Alleg.80.n.15.pag.504.

Veſtibus non eſt gloriandum, cum eas vermes & gignant, & perdant, p.1. tit.2.glo.7.n.11.pag.135.

Vestitvs non debet eſſe affectatus, ſed naturalis, & ſimplex, p.1.tit.2.gloſ.7. n.4.pag.133.

Vicariam perpetuā non poteſt Vicarius ex generali vicariatus cōmiſſione conferre, p. 2. Allegat. 54. num. 61. pag. 176.

Vicaria temporalis, ſeu ad nutum amouibilis non eſt beneficium p.3. Al.57. n.147.pag.254.

Vicariæ temporalis ad titulum non poteſt quis promoueri,p.2. Al.19.n.25. pag. 121.

Vicariæ temporales & non perpetuæ,quę non dantur in titulum, non veniunt ſub reſeruatione regulæ nonæ Cancellariæ, p. 3. Allegat. 57. num. 146. pag.254.

Vicario Parochiali ſimpliciter dato congrua debetur portio, nec Epiſcopus à principio fructus omnes eidem aſſignare poteſt, niſi ad congruam portionem, & ſuſtentationem eſſent neceſſarij, p. 3. Alleg. 59. num. 26. pag. 284.

Vicarium cōſtituere quando debeat Epiſcopus occurrēte parochialis Eccleſiæ vacatione, p. 3. Allegat, 60. num. 1. pag. 289.

Vicarii deputatio ab Epiſcopo facienda in vacatione Parochialis Eccleſiæ non poteſt impediri à collitigantibus, etiā interpoſita appellatione ab electione Oeconomi, p. 3. Alleg. 60. num. 2. pag. 289.

Vicarij deputatio occurrente Parochialis Eccleſiæ vacatione ſpectat ſemper ad Epiſcopum, vel illo defuncto ad Capitulum Sede vacante, in cuius diœceſi Parochialis exiſtit, etiamſi eius inſtitutio pertineat ad inferiorem, p. 3. Alleg.60.nu.3.pag.290.

Vicarij deputatio non eſt de forma concurſus & prouiſionis, p 3. Alleg. 59. n.27.pag.284.

Vicarij perpetui ponendi ſunt in Eccleſijs, quæ non pertinent pleno iure ad Religioſos, ſed habent Epiſcopi inſtitutionem, in ijs vero, quæ pleno iure ad Religioſos ſpectant, poſſunt ipſi ponere Vicarios ad nutum ſuum remouibiles, p. 3.Alleg.72. num. 189. pag. 422.

Vicarios perpetuos in quibuſcunque beneficijs curatis, quæ vnita reperiuntur Ordinarij deputare poſſunt ex Concil. Trid. ſeſſ.7.de reform.cap.7.p.3.Alleg. 72.n.190.pag.422.

Vicarivs Papae non prohibetur etiā ſtatim poſt vacantem Sedem dimiſſorias impartiri, p.2. Alleg.7.num.13. pag.47.

Vicarij in iure tripliciter accipiuntur, p.3.Alleg.54 n.15.pag.163.

Vicarij legitimi, ſeu nati dicuntur, qui à lege ipſa conſtituti ſunt, veluti Archidiaconus, & Archipresbyter, p. 3. Alleg. 54.n.16.pag. 163.

Vicarij datiui, ſeu conſtituti Generales, appellantur hi, quos Epiſcopus creauit vt eius vices gererent in eodem tribunali, & loco, in quo ipſe ius dicere conſueuit, p. 3. Allegat.54. num.19. pag. 164.

Vicarij nati, ideſt, Archidiaconi, vel Archipresbyteri Ordinariam habent iuriſdictionem, inferiorem tamen illa, quam habet Epiſcopus, & ideo ab illis ad Epiſcopum appellatio defertur. p.3.Alleg.54.n.20.pag.164.

Vicarij generales Epiſcopi Ordinariam habent iuriſdictionem,& qui teneant eos habere delegatā referūtur, p.3.Alleg.14.n.26 pag.165.&n.30.pag.167.

Vicarij Correctorum, Epiſcoporum, ſeu aliorum Magiſtratuū ab ipſo Principe, vel lege auctoritatem ad id tribuente

buente conſtituti cenſentur, p. 3. Alleg.54.n.28.pag.167.

Vicarij iuriſdictionem habent ratione officij,& tituli vicariatus,p 3.Alleg.54. n.29.pag.167.

Vicarij ab Epiſcopis permiſſione, & auctoritate Pontificum nominati ab ipſis Pontificibus electi cenſentur, p.3.Alleg 54.n.40.pag.169.

Vicarius eo ipſo quod ab Epiſcopo conſtituitur accipit à lege iuriſdictionem p.3. Alleg.54.n 44.pag.170.

Vicarius, & Officialis in quo differant, p.3. Alleg.54.n.53.pag.173.

Vicarium generalem debet Epiſcopus creare peritum in ijs, quæ ad ſuum munus exercendum pertinent, p. 3. Alleg.54.n.54.pag.173.

Vicarius generalis is tantum dicitur, qui in ſpiritualibus, & temporalibus eſt creatus ſecundum vnam opinionem, ſufficit tamen ſecundum alteram veriorem, quod conſtituatur in ſpiritualibus, p. 3. Alleg. 54.n.57. pag. 175.

Vicario ſecundo creato, primus cenſetur reuocatus, p. 3. Alleg. 54. num. 58. pag. 175.

Vicarij generalis conceſſio non continet ea, quæ ſpeciale requirunt mandatum p.3. Alleg.54.n.59.pag.175.

Vicarius generalis Epiſcopi ſine ſpeciali mandato dimiſſorias concedere non poteſt, p. 2. Alleg 7.n.9.pag.46.

Vicarius à Capitulo Sede vacante deputatus concedens dimiſſorias non arctato, & ante elapſum annum, quas pœnas incurrat, p.2. Allegat.7. num.12. pag. 47.

Vicarius Epiſcopi poteſt remittere denũciationes p.2. Alleg.32.n.29.pag.267.

Vicarius Generalis poteſt facultatem diſpenſandi in denunciationibus delegare,non tamen generaliter, p. 2. Alleg. 32.n.37.pag 269.

Vicarius generalis Epiſcopi ex proprio officio poteſt Matrimonijs intereſſe, & alij Sacerdoti licentiam aſſiſtendi concedere, p.2. Alleg. 32. num. 117. pag. 284.

Vicarius Epiſcopi, qui Sacerdos non eſt non poteſt præſentiam Matrimonio contrahendo præſtare, ſed tantum Sacerdotem delegare, p.2. Allegat. 32. n.120.pag.285.

Vicariæ perpetuæ parochialium vnitatũ concurſu non conferuntur, p.2.All.60 n.32.pag.297.

Vicarius Epiſcopi abſoluere poteſt à ſuſpenſione à beneficio, quam incurrit Sacerdos coniungens in matrimoniũ, vel benedicens ſubditos alterius Parochiæ abſque Parochi, vel Ordinarij licentia, p.2.Alleg 32.n.191.pag.302.

Vicarius generalis Epiſcopi non poteſt diſpenſare in caſibus, in quibus Epiſcopo conceditur diſpenſandi facultas, niſi ad hoc haberet ab Epiſcopo ſpecialem commiſſionem, p. 2. Allegat. 35. n.13.pag.322.

Vicarium qualem debeat Epiſcopus aſſumere, p. 3. Alleg.54.n. 1. pag.161.

Vicarius Epiſcopi debet habitum clericorum deferre, p. 2. Alleg. 54. nu. 5. pag. 162.

Vicarius ex generali vicariatus commiſſione non poteſt conferre vicariam perpetuam, p. 3. Alleg 54. num. 61 pag.176.

Vicarius admittere, & approbare non poteſt reſignationes beneficiorum ſine ſpeciali mandato p. 3. Alleg.54. n.66. pag.177.

Vicarius habens facultatem approbandi reſignationes factas cauſa permutationis, non poteſt reſignata beneficia permutantibus conferre, p.3.Allegat.54. n.68.pag.177.

Vicarius poteſt confirmare electos,& inſtituere præſentatos abſque ſpeciali conceſſione, p.3. Allegat.54. num.70. pag. 177.

Vicarius non poteſt beneficium ſupprimere abſque ſpeciali mandato, p. 3. Alleg.54 n.71.pag.177.

Vicarius non poteſt beneficia vnire, reuocare vniones, & Eccleſias diuidere ſine ſpeciali conceſſione,p.3.Alleg.54. n.72.pag.177.

Vicario non licet deputare coadiutores Vicarios imperitis Rectoribus Eccleſiarum ſine ſpeciali conceſſione, p.3. Alleg.54 n.73.pag.177.

Vicarius non poteſt ſpeciali conceſſione alicui reſeruare iuſpatronatus ex cauſa dota-

Digitized by Google

dotationis, vel conſtructionis, p. 3. Alleg.54.n.74.pag.177.

Vicarius non poteſt ſine ſpeciali mandato iuriſpatronatus donationi decretũ, ſeu auctoritatem interponere, p. 3. Alleg.54 n.75.pag.178.

Vicarius erigere non valet Parochias nouas ſine ſpeciali Epiſcopi licentia, p.3. Alleg.54.n.76.pag.178.

Vicarius nequit imponere penſionem ſuper beneficijs, vbi Epiſcopus poteſt, ſine eius ſpeciali mandato, p.3. Alleg. 54 n.77.pag.178.

Vicarius conſtituere non poteſt Oeconomum Eccleſiæ, niſi Epiſcopi ſpeciale accedat permiſſum, p.3. Alleg.54.n.78. pag. 178.

Vicarius non poteſt deponere à beneficijs, officijs, aut Ordine ſine ſpeciali Epiſcopi licentia, p.3. Alleg.54.nu.79. pag. 178.

Vicarius generalis interponere non poteſt Epiſcopi auctoritatem dignitatis creationi à Canonicis factæ, p.3. Alleg. 54 n.80 pag.178.

Vicarius Epiſcopi Eccleſias vetuſtate collapſas, quæ ob earum, & Parochianorum inopiam nequeunt reſtaurari, in matrices, vel alias viciniores abſque ſpeciali mãdato transferre non poteſt, p.3. Alleg.54.n.81.pag.178.

Vicarius generalis præſentare non poteſt ad beneficium iuriſpatronatus ad Epiſcopi præſentationẽ pertinens, abſque eius ſpeciali mandato, p. 3. Alleg.54. n.82.pag.178.

Vicarius etiamſi ſit Epiſcopus non poteſt ex generali commiſſione exercere ea, quæ fuerint Ordinis Epiſcopalis, p.3. Alleg.54.n.83.pag.178.

Vicarius etiam Epiſcopus committere nõ poteſt alteri Epiſcopo ea, quæ ſunt Ordinis Epiſcopalis præter ſpeciale ſui Epiſcopi mandatum, p.3. Alleg. 54. n.84.pag.179.

Vicarius Epiſcopi non punit hæreſis crimen ſine peculiari commiſſione, p. 3. Alleg.54.n.85.pag.179.

Vicarius generalis etiam de licentia Epiſcopi non poteſt abſoluere à crimine hæreſis, p.3. Alleg.54.n.86 pag.179.

Vicario generali non licet pœnitẽtias publicas imponere, aut pœnitentes reconciliare ſine ſpeciali mandato, p.3. Alleg.54.n.87.pag.179.

Vicarius ex generali commiſſione explorare non poteſt voluntatem puellæ habitum regularem ſuſcipere, aut profeſſionis votum emittere volentis, p 3. Alleg.54.n.88.pag.179.

Vicarius generalis Epiſcopi ſine eius licentia interponere nequit aſſenſum, & auctoritatem ædificationi monaſterij per teſtatorem relicti, p.3. Allegat.54. n.89 pag. 179.

Vicarius generalis concedere nequit indulgentias prætextu generalis commiſſionis, p.3. Alleg. 54.n.90.pag.179.

Vicarius generalis Epiſcopi ex generali conceſſione alijs concedere non poteſt facultatem, ſeu licentiam Confeſſionis audiendæ, p.3. Alleg 54.n.91 pag.179.

Vicarius generalis ſi ſit Sacerdos poteſt audire Cõfeſſiones fidelium ex vi mãdati generalis, p.3. Alleg.54.num.92. pag. 179.

Vicarius generalis prætextu commiſſionis generalis impertiri non poteſt monacho licentiam proficiſcendi cauſa ſtudiorum, in locis, in quibus Epiſcopus loco Abbatis eſt, p.3. Alleg.54. n.93.pag.179.

Vicarius generalis Epiſcopi ex vi generalis cõmiſſionis cauſas matrimoniales cognoſcere, aut eas tractare non poteſt, p.3. Alleg.54.n.94. pag.180.

Vicarius generalis abſque ſpeciali Epiſcopi aſſenſu diſpenſare non poteſt in monitionibus matrimonij etiam iuſta cauſa interueniẽte, p.3. Alleg.54.n.95. pag. 180.

Vicarius generalis relaxare non poteſt interdictũ niſi ex ſpeciali mẽdato, p.3. Alleg.54.n.96.pag.180.

Vicarius generalis dimiſſorias, ſeu commendatitias litteras ad Ordines ſuſcipiendos clericis ſuæ diœceſis concedere non poteſt, niſi Epiſcopo in remotis agente, p.3. Alleg.54.n.97.pag.180.

Vicarius generalis ſubſtituere non poteſt alium Vicarium, niſi Epiſcopi ſpecialis licentia præcedat, p.3. Allegat.54. n.59.pag.180.

Vicarius conſtitutus ab Epiſcopo cum facul-

facultate, & clauſula ſubſtituendi non poteſt facere alium Vicarium, n. ſi ſubſtituat ad modicum tempus, p. 3. Allegat. 54. n. 100. pag. 180.
Vicarius generalis poteſt vnam, vel plures cauſas delegare ex vi commiſſionis generalis. p. 3. Alleg. 54. n. 101. pag. 181.
Vicarius generalis viſitare nõ poteſt diœceſim abſque ſpeciali licentia, p. 3. Alleg. 54. n. 102. pag. 181.
Vicarius generalis Epiſcopi congregare non poteſt Synodum diœceſanam citra ſpeciale mandatum, p. 3. Alleg. 54. n. 103. pag. 181.
Vicarius generalis pias defunctorum voluntates exequi non poteſt, niſi ſpecialis facultas ab Epiſcopo fuerit conceſſa, p. 3. Alleg. 54. n. 104. pag. 181.
Vicarius generalis ex officio poteſt compellere fideicommiſſarios, & executores laicos ad exequendas pias defunctorũ voluntates, p. 3. Alleg. 54. n. 105. pag. 181.
Vicarius generalis abſque ſpeciali mandato interponere non poteſt decretum alienationibus, ſeu tranſactionibus rerum Eccleſiarum, p. 3. Alleg. 54 n. 106. pag. 181.
Vicarius generalis ſine particulari conceſſione abſoluere non poteſt ab irregularitatibus, & ſuſpenſionibus ex delicto occulto prouenientibus, p. 3. Alleg. 54. n. 107. pag. 181.
Vicarius generalis cauſam reſtitutionis in integrum tractare non poteſt, p. 3. Alleg. 54. n. 108. pag. 181.
Vicarius generalis conſentire non poteſt vt Metropolitanus omiſſo appellationis articulo de principali negotio cognoſcat, p. 3. Alleg. 54. n. 110. pag. 181.
Vicarius generalis de ſpecialiter delegatis Epiſcopo cognoſcere non poteſt, p. 3. Alleg. 54 n. 111. pag. 181.
Vicarius Epiſcopi cognoſcere non poteſt cauſas feudales, niſi ſpeciale adſit mandatum, p. 3. Alleg. 54. n. 112. pag. 182.
Vicarius generalis auctorare non poteſt vt exemplum ex originali ſumptum eandem vim & auctoritatem eum originali habeat, p. 3. Alleg. 54. num. 113. pag. 182.
Vicarius generalis concedere non poteſt repræſalias ſine ſpeciali mandato, p. 3. Alleg. 54. n. 114 pag. 182.
Vicarius generalis ſine ſpeciali facultate decernere non poteſt excommunicationes ad finem reuelationis pro rebus deperditis, ſeu ablatis, p. 3. Allegat. 54. n. 115. pag. 182.
Vicarius generalis ex conceſſione generali abſoluere non poteſt à caſibus reſeruatis per ipſum Epiſcopum, p. 3. Alleg. 54. n. 116. pag. 182.
Vicarius generalis expedire non poteſt cauſas criminales, niſi ſpecialiter commiſſæ fuerint, p. 3. Alleg. 54 num. 117. pag. 182.
Vicarius generalis non poteſt abſoluere condemnatum inquiſitum, p. 3. Alleg. 54 n. 118. pag. 182.
Vicarius generalis bona clericorum confiſcare non poteſt p. 3. Alleg. 54. n. 119. pag. 183.
Vicarius generalis conuertere non poteſt pœnas corporales in pecuniarias, p. 3. Alleg. 54. n. 120. pag. 183.
Vicarius generalis ex generali vicariatus mandato diſpenſare non poteſt, p. 3. Alleg. 54. n. 121. pag. 183.
Vicarius generalis imponere non poteſt charitatiuum ſubſidium, niſi hoc ſit ſibi ab Epiſcopo ſpecialiter demandatum, p. 3. Alleg. 54. n. 122. pag. 183.
Vicarius generalis abſque ſpeciali mandato imponere non poteſt quartam decimarum, mortuariorum, & ſynodaticum, p. 3. Alleg. 54. n. 123. pag. 183.
Vicarius generalis dicitur ille, qui conſtitutus eſt cum generali poteſtate in loco, vbi Epiſcopus Sedem habet, p. 3. Alleg. 54. n. 127. pag. 184.
Vicarius Complutenſis generalis nõ eſt, quia nec creatus eſt, nec reſidet vbi Epiſcopus ſedem habet, p. 3. Alleg. 54. n. 128. pag. 184.
Vicarius conſtitutus in vna diœceſi, cenſetur etiam in altera ſibi vnita conſtitutus, p. 3. Alleg. 54. n. 130. pag. 184.
Vicarius Epiſcopi, quia eſt conſtitutus in dignitate, poteſt eſſe Papæ delegatus, p. 3. Alleg. 54. n. 132. pag. 185.
Vicarius Epiſcopi habet iuriſdictionem rerum eccleſiaſticarum, p. 3. Alleg. 54. n. 134. pag. 185.

Vica-

Vicarius Epiſcopi dicitur Prælatus ratione iuriſdictionis, quam habet cum adminiſtratione, p.3. Alleg.54.num.135. pag. 185.
Vicarius Epiſcopi poteſt eſſe executor gratiarum beneficialium, quæ expediuntur in Curia Romana,& Conſeruator, p. 3. Alleg. 54. num. 136. pag. 185.
Vicarius Epiſcopi electi, & confirmati, licet nondum conſecrati, poteſt eſſe Papæ delegatus, p.3. Alleg.54.n.183. pag. 185.
Vicarius Epiſcopi repræſentat perſonam ipſius Epiſcopi,& auctoritatem,eiuſq; locum tenet, p. 3. Alleg. 54. nu.143. pag. 186.
Vicarius Epiſcopi præcedit Archidiaconum, etiamſi haberet priuilegium obtinendi primam ſedem poſt Epiſcopū, præcedit etiam Abbates, Archipresbyteros, Canonicos etiam Epiſcopos,& alios Prælatos Epiſcopo inferiores,p.3. Alleg.54.n.144.pag.186.
Vicarij iuriſdictio ab Epiſcopo reuocari poteſt,p.3.Alleg.54.n.145.pag.186.
Vicarius generalis, ſi Epiſcopus fuerit maiori excommunicatione notatus,& publice denunciatus, iuriſdictionem ſuam exercere non poteſt, p 3. Alleg. 54.n.146.pag. 187.
Vicario Epiſcopi excommunicato, non eſt excommunicatus eius ſubuicarius, aut ſucceſſor, p.3.Alleg.54.num.148. pag. 187.
Vicarius recuſari poteſt ſuſpectus ex ſuſpicione Epiſcopi, p.3.Alleg.54.n 149. pag. 187.
Vicarij iuriſdictio per Epiſcopi mortem expirat, etiam quoad negotia iam cœpta,p.3.Alleg.54.n.151.pag.188.
Vicarius conferre poteſt beneficia ante ſcientiam mortis Epiſcopi, ſi conferendi poteſtatem habebat, p.3. Alleg. 54.n.153.pag.188.
Vicarij iuriſdictio non ſolū expirat morte naturali ipſius Epiſcopi, ſed etiam ciuili,p.3.Alleg.54.n.154 pag.189.
Vicarius generalis finito officio non poteſt procedere in illa cauſa, quæ ſibi commiſſa fuit nō ſub nomine proprio, ſed ſub nomine dignitatis, p.3.Alleg. 54. num. 156. pag. 189.
Vicarius Epiſcopi ad beneplacitum poteſt reuocari, p.3. Alleg.54.num.170. pag. 194.
Vicarij generalis in ſpiritualibus,& temporalibus conſtitutione, non tranſeūt ea, quæ requirunt ſpeciale mandatum. p.3.Alleg.54.n.175.pag.194.
Vicarius Capituli ſubſtituere non poteſt, niſi ei in mandato ſubſtituendi facultas concedatur, p.3.Alleg.54.nu.177. pag. 194.
Vicarius Epiſcopi ſede vacante debet habere ſalarium,p.3.Alleg.54.num.178. pag. 195.
Vicarius Epiſcopi iam defuncti non poteſt petere ſalarium non conuentum à ſuo ſucceſſore pro ſeruitio præſtito eius prædeceſſori,p.3.Alleg.54.n.179. pag. 195.
Vicarius Epiſcopi non tenetur ad ſyndicatum,p.3.Alleg.54.n.183.pag.196.
Vicarium deputare, donec prouideatur de Rectore, ſpectat ad Epiſcopum in cuius diœceſi Parochialis exiſtit, p.3. Alleg.53.n.81.pag.138.
Vicarij Cardinalium in eorum epiſcopatibus an dicantur familiares eorum, p.3.Alleg.57.n.112.pag.245.
Vicarius Epiſcopi, etiam Epiſcopo non impedito, poteſt mandare vt coram ſe examen fiat, p.3. Allegat.60.num.41. pag. 299.
Vicarius generalis cum ſpeciali mandato poteſt parochianos cogere ad Eccleſiā reparandā, p.3.Alleg.64.n.9.pag.333.
Vicarius Epiſcopi an poſſit beneficiorum reſignationes accipere? p.3. Alleg.69. n.7.pag.359.
Vicarius generalis Epiſcopi ſine ſpeciali mandato non habet auctoritatem ad reſeruationem iuriſpatronatus, p. 3. Alleg.70.n.33.pag.374.
Vicarius Epiſcopi quamuis iuriſpatronatus donationi auctoritatē interponere non poſſit, hæc tamen auctoritas præſtat titulum ad præſcribendum, p. 3. Alleg.7.n.25.pag.378.
Vicarius Epiſcopi ſine ſpeciali facultate poteſt confirmare electos,& inſtituere præſentatos, p.3.Allegat.72.num.181. pag. 420.

Vica-

Vicarius generalis ius viſitandi non habet, niſi ſpecialiter eidem committat Epiſcopus, p.3. Alleg.73. n.28. pag 433
Vicarius à Capitulo Sede vacãte vti proximiori non habet poteſtatem viſitãdi Eccleſias ſeculares nullius diœceſis, p.3. Alleg.74. n.8. pag.440.
Vicarius generalis abſente Epiſcopo poteſt publicas proceſſiones indicere, p.3. Alleg.78. n.5. pag 486.
Vicarius Epiſcopi, ſiue eius officialis, nõ poteſt extra locũ vbi tribunal eſt conſtitutum, ius dicere partibus, niſi ſit in comitatu Epiſcopi, vel niſi ex aliqua rationabili cauſa ſe ad alium locũ decentem transferre viſum fuerit, p.3. Alleg.80. n.6. pag.502.
Vicarius generalis Epiſcopi ex commiſſione generali an poſſit de cauſis matrimonialibus cognoſcere, p.3. Alleg.84. n.3. pag.518.
Vicarius generalis Epiſcopi non poteſt charitatiuum ſubſidium exigere, niſi ſpeciali ipſius Epiſcopi mandato, p.3. Alleg.87 nu.12. pag.556.
Vicarius Epiſcopi, vel quorumcunque Prælatorum iuriſdictionem Epiſcopalem habentium in ſua diœceſi, ac etiam à Capitulo Sede vacante conſtitutus, poteſt facultatem concedere nouitio diſponendi de ſuis bonis temporalibus. p.3. Alleg.99. n.8. pag.645.
Vicarij generales Epiſcoporum non poſſunt eſſe iudices Conſeruatores, p.3. Alleg.106 n.13. pag 728.
Vicarij foranei appellantur illi, qui extra ciuitatẽ, in qua eſt Epiſcopi ſedes, iuriſdictionem exercent, p.3. Alleg.54. n.18. pag 163.
Vicarius foraneus Epiſcopi delegata ab Epiſcopo iuriſdictione fruitur, p.3. Alleg.54 n.23. pag.165.
Vicarius generalis Epiſcopi in ciuitate tantum conſtitutus, vti foraneus regulatur, p.3. Alleg.54. n.24. pag.165.
Vicarius foraneus non poteſt eſſe delegatus Papæ, p.3. Alleg.54. n.139. pag.185.
Vicarij foranei dicuntur potius obtinere officium, quàm dignitatem, p.3. Allegat.54 n.140. pag.185.
Vicarij nominati à Prælatis inferioribus habentibus Epiſcopalem, & Ordinariam iuriſdictionem, non poſſunt eſſe Papæ delegati, p.3. Alleg.54. num.141. pag.185.
Vicarius Capituli ſede vacante poteſt eſſe delegatus Papæ, ac gratiarum beneficialium executor, p.3. Alleg.54. n.137. pag.181.
Vicarius Capituli ſede vacante nõ poteſt expedire commiſſa Epiſcopo, vel eius Vicario, p.3. Alleg.54. n.142. pag.186.
Vicarius à Capitulo ſede vacante ſi aliquibus non vocatis creatus fuerit, eſt reuocandus, & Capitulum denuo congregandum ad ipſius Vicarij conſtitutionem, p.3. Alleg.54. n.162 pag.192.
Vicarius à Capitulo ſede vacante conſtitutus ſi Canonicus ſit, & abſit à choro, non percipit diſtributiones quotidianas, quamuis ſit in actu exercendi officium, p.3 Alleg.54. n.166 pag.192.
Vicarius à ſede vacante conſtitutus debet in choro ſedere in loco proprio ſui Canonicatus, antiquiores non præcedendo, p 3 Alleg.54 n.167. pag.193
Vicarius Capituli ſede vacante debet eligi Doctor, vel Licentiatus, vel aliàs quantum fieri poteſt idoneus, & ſi nõ eſſet Doctor, poteſt Capitulum in ipſo actu deputationis dare ei conſultorem Doctorẽ, p.3. Alleg 54. n.168. pag.193.
Vicarius generalis Epiſcopi Synodum diœceſanam congregare poteſt ſpeciatim Epiſcopo id ei mandante, p.3. Alleg.93. n.4. pag.585.
Vicarius generalis Epiſcopi an poſſit dare excommunicationes pro rebus deperditis prætextu generalis commiſſionis? p.3. Alleg.96. n.6. pag.618. & n.7. pag.619. & n.8. pag. 619.
Vicarius foraneus excõmunicationes pro rebus deperditis concedere non poteſt, p.3. Alleg. n.56 n.9 pag 620.
Vicarius generalis à Capitulo Sede vacãte conſtitutus, excommunicationes pro rebus deperditis concedere poteſt, p.3. Alleg.56 n.10. pag 620.
Vicarius generalis voluntatis virginis explorationem facere non poteſt, niſi Epiſcopo impedito, p.3. Allegat.100. n.8 pag.655.
VICECVRATVS inſtitutus ad vniuerſitatem cauſarum, vbi eſt conſuetudo vt

Digitized by Google

poſſit ſubſtituere ad vniuerſam Parochiæ curam poteſt delegare licentiam aſſiſtendi matrimonio, aut miniſtrandi aliud Sacramentum, p.2. Alleg. 32. num.101.

Vicegerentes alicuius magiſtratus Ordinarij iudices ſunt, p.3. Alleg.54. n.27.pag. 166.

Vicealterius fungens nihil proprium habet, ſed delegata vtitur iuriſdictione, ibid. n.34.pag. 168.

Vicem alterius gerens in eodem tribunali Ordinarius eſt, ibid.n.42. pag.170.

Victualium appellatione quæ comprehendantur, p.3. Allegat.73. num.57. pag 437 & ſeq.

Viduae ex licentia Epiſcopi nō poſſunt Monialium monaſteria ingredi, vt in habitu laicali ibi permaneant, p 3. Alleg. 102.n.67.pag.692.

Vidua excuſatur à ſcientia fabricationis falſæ monetæ cuſſæ in eius domo, p.3. Alleg.51.n.70.pag.77.

Vimaranum oppidū fuit quondam Luſitaniæ caput, vbi primus eius Rex natus fuit,p.3. Alleg.60.n.7.Antiquiſſimum eſt, ibid.n.8. Et multis ſanctorum corporibus exornatur, ibid. num. 9. pag. 291.

Vimaranenſis Eccleſia Collegiata Luſitaniæ inter omnes inſignis,& antiqua eſt, ibid.n.11.

Villalóborum familia,nunc Marchiones Aſtorgæ,in Sede Legionenſi ex priuilegio Pontif. Canonici ſunt, p. 3. Alleg.72.n.75.pag.401.

Vires amittit cibo multo, aut potatione diſtentus, p.1.tit.2. gloſ.5. n.5. pag. 121.

Vini potatio nimia clerico comprimē da, p. 1. tit. 2.gloſ.11.n.1. pag. 170.

Vinum multum etiam citra temulentiā ferentibus Dominus ſempiternum cō minatur exilium, ibid. n.2. pag.170.

Vinum immoderate ſumptum malorum omniū eſt origo,& quæ ex illo naſcantur, oſtenditur ibid. n.5. pag.171.

Vinum moderate ſumptum multa bona corpori & animo præſtare ſolet, ibid. num.4.

Vinum bibere fœminis ignominioſum ſemper fuit,ibid.n.9.pag.174.

Vinum lymphatum vendens quas pœnas incurrat, remiſſiue p.3.Alleg.51.n.50. pag. 73.

Vinum vetus cum muſto admiſcens quā pœnam incurrat, remiſſiue ibid.n.51. pag.74.

Violatores Eccleſiarum immunitatis, & libertatis eccleſiaſticæ hodie abſolui non poſſunt à Confeſſarijs ſecularibus, vel Regularibus etiam vigore ſuorum priuilegiorum, p.3. Alleg.51. nu. 72. pag.77.

Virginem Beatiſſimam ſine vlla macula eſſe conceptam veriſſima tenet opinio, p.3. Alleg.50. n.111.pag.30.

Virginis Beatiſſimæ Conceptionis feſtū qui affirmant non eſſe venerandum, aut defendunt illam conceptā cum peccato originali, vel e contra in excommunicationem Papalem incidūt, ibid. n.109.pag.29.

Virgo ſanctiſſima vixit 63 annos, & ideo eius Corona totidem continet Aue, ibid.n.112.pag.30.

Virgo ſanctiſsima aduocata peccatorum dicitur,p.3. Alleg.79. n.18.pag.497.

Virginem inducentes monaſterium ingredi non incidunt in excommunicationem communicatā à Conc.Trid. ſeſſ.25.de Regul.cap.18.p.3.Alleg.104. n.3.pag.701.

Virginem cogens monaſterium ingredi ingreſſu non ſequuto in nullam excom. municationem incidit, ibid.n.7.

Virgis qui cæſus fuit præcedēte iudicis ſententia, aut ad triremes damnatus in eis ſteterit, ad Ordines promoueri non valet, p. 2. Alleg. 43. num. 15. pag. 398.

Virtutibus pollens coactus ad regimē veniat, virtutibus vero vacuus, nec coactus accedat,p. 1. tit.2.gloſ.2.n.28. pag. 100.

Viſitandi diœceſim ſolicitudo inter paſtorales curas, & virtutum exercitium præcipuum locum habet, p. 1. tit.2.gloſ.10 n.21.pag.169.

Viſitatio Epiſcopi perſonalis quas vtilitates portet, oſtenditur ibid. nu. 23. pag. 169.

Viſitans Eccleſiam, intra, vel reditus ſuæ præbendæ,percipit diſtributiones quotidianas,

Digitized by Google

ſidianas, p. 3. Alleg. 53. num. 163. pag. 135.
Viſitare diœceſim abſque ſpeciali licentia non poteſt Vicarius generalis, p. 3. Alleg. 54. n. 102. pag. 181.
Viſitare eſt exceſſus inquirere, & inquiſitos caſtigare, ac emendare p. 3. Alleg. 73. n. 1. pag 428.
Viſitare abſque adiunctis poteſt Epiſcopus Capitulares, bona, ſuorumq; bonorũ adminiſtratores, p. 3. Alleg. 73. n. 14. pag. 431.
Viſitare abſque adiunctis poteſt Epiſcopus corpus Eccleſiæ Cathedralis Sacramentum, Capellanias &c. p. 3. Alleg. 73. n. 15. pag. 431.
Viſitatio in inferioribus Eccleſijs quomodo incipienda? p. 3. Alleg. 73. n. 19. pag. 432.
Viſitandi ius habet omnis Prælatus eccleſiaſticus, cui iuriſdictio, & adminiſtratio conuenit, p. 3. Alleg. 73. num. 20. pag. 432.
Viſitandi poteſtas Epiſcopis cõceſſa tranſit in Capitulum Sede vacante, p. 3. Alleg. 73. nu. 24. pag. 433.
Viſitatores à Capitulo ex præſcriptione ius habente viſitandi, deputati, debẽt eſſe approbati ab Ordinario, p. 3. Alleg. 73. n. 27. pag 433.
Viſitare licet poſsit iterum Epiſcopus Eccleſias viſitatas ab inferioribus, non tamen poterit iterum punire punitos ab eiſdem, p. 3. Alleg. 73. num. 31. pag. 433.
Viſitatio nullo certo termino præſcripto concludi iubetur, ſed arbitrio Epiſcopi relinquitur, p. 3. Alleg. 73. num. 39. pag. 435.
Viſitatores debent quantò citius poſſunt ſe expedire, ne grauent ſubditos ſuos expenſis, p. 3. Alleg. 73. n. 41. pag. 435.
Viſitationis liber plenam inducit probationẽ quoad viſitationem perſonarũ, Sacramentorum, & aliorum pertinentium ad officium viſitantis, p. 3. Al. 73. n. 43. pag. 436.
Viſitans Epiſcopus clerum ciuitatis, vbi ſita eſt Cathedralis, nullam lucratur procurationem, p. 3. Alleg. 73. nu 46. pag. 436.
Viſitator non poteſt fragmenta notabilia ad domum portare, pro eroganda pauperibus, ſed tenetur illa diſtribuere, qui ſunt in illo loco, quem viſitat p. 3. Alleg. 73. n. 55. pag. 437.
Viſitare poteſt Epiſcopus tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatus exempta loca Summo Pontifici immediate ſubiecta, p. 3. Alleg. 74. n. 1. pag. 439.
Viſitare poteſt Epiſcopus quoſcunque Clericos exẽptos, Prothonotarios &c. ratione beneficiorum in ſua diœceſi exiſtentium, p. 3. Alleg. 74. n. 3. pag. 439
Viſitari poteſt ab Epiſcopo proximiori Eccleſia ſecularis nullius diœceſis, p. 3. Alleg. 74. n. 5. pag. 440.
Viſitandi parochiales Eccleſias nullius diœceſis proximior Epiſcopus facultatem habens, habet etiam auctoritatem emendandi, corrigendi, & puniendi, tàm in capite, quàm in membra, p. 3. Alleg. 74. n. 7. pag. 440.
Viſitãdi ius habet Epiſcopus in omnibus Eccleſijs intra fines ſuæ diœceſis exiſtentibus, p. 3. Alleg. 74 n. 11 pag 440.
Viſitare poteſt Epiſcopus omnes parochiales ſuæ diœceſis in quibus ſunt Sacerdotes ſeculares, licet Eccleſiæ ſint Regularibus ſubiectæ, p. 3. Allegat. 74. n. 12. pag 441.
Viſitare poteſt Epiſcopus Eccleſias curatas vnitas monaſterio, & ponere in eis Vicarios perpetuos, ſiue temporales, quamuis vniantur monaſterio exempto alienæ diœceſis, vel alij, quod ſit ordinis caput, p. 3. Alleg. 74. num. 14. pag. 441.
Viſitari debent ab Epiſcopo monaſteria quæuis, ſeu Eccleſiæ Regularium curã animarum annexam habentes quoad ipſam curam, p 3. Alleg. 74. num. 18. pag. 442.
Viſitari ab Epiſcopo poſſunt Hoſpitalia quæcunque, & alia pia loca, ſiue cum Epiſcopi auctoritate, ſiue ſine illa inſtituta, p. 3. Alleg. 75. n. 6. pag. 449.
Viſitare poteſt Epiſcopus, corrigere, & reformare in caſibus à iure expreſſis, omnia Hoſpitalia, & pia loca, quamuis ſint priuata laicorum, p. 3. Alleg. 75 n. 11. pag. 450.
Viſitare Epiſcopus poteſt Confraternitates perſonarum ſecularium in Eccleſijs

Digitized by Google

Regularium exemptorum exiſtentes, non tamen eorum Capellas, vel altaria, niſi quoad adminiſtrationem, p. 3. Alleg. 75. n. 13. pag. 450.
Viſitare abſolute non poteſt Epiſcopus Hoſpitalia, Collegia, vel Confraternitates ſine Epiſcopi auctoritate inſtitutas, niſi ad officium inquirendi de operibus pijs, quæ ipſis incumbunt, p. 3. Alleg. 75. n. 14 pag. 450.
Vitam communem omnes fideles agebant in principio naſcentis Eccleſiæ. p. 3. Alleg. 114. n. 1. pag. 783.
Vitium modicum quod dicatur, & quæ notabilis deformitas, relinquitur iudicis arbitrio, p. 2. All 42. n. 60. pag. 395.
Vitis dicitur arbor frugifera, p. 3. Allegar. 51. n. 83. pag. 85.
Vites, aliasq; arbores incidẽs non damni cauſa, vel iniuriæ, ſed voracitatis, & rapacitatis naturalis, non incidit in pœnas, & excommunicationem comminatam contra abſcindentes vites, ibid. num. 84.
Vivere commode, & viuere cum penuria, vel viuere ſimpliciter ſunt diuerſa, p. 2. Alleg. 19. n. 10. pag. 119.
Vltramontani ſi ab Italis in Italia Ordines ſuſceperint ſine licentia ſui Ordinarij quas pœnas incurrant, p. 2. Alleg. 8. n. 6. pag 53.
Vngitur in capite is qui in Epiſcopum conſecratur, vt declaretur eum eſſe caput, & Principem Eccleſiæ ſuæ, p. 1, tit. 1 cap. 5. n. 10 pag. 45.
Vngitur in manibus Epiſcopus vt ſciat dignitatem non propter otium, ſed propter negotium ſuſcipere, ibid. nu. 12, pag. 46.
Vnguntur Reges Franciæ peculiari priuilegio oleo è cælo demiſſo, p. 2. Alleg. 31. n. 11. pag. 250.
Vngebantur Hiſpaniæ, Nauarræ, Aragoniæ, & Siciliæ Reges, ibid. n. 10.
Vnio eſt beneficiorum, ſeu Eccleſiarum ab Epiſcopo, vel alio Superiore ob vtilitatem, ſeu neceſſitatem facta annexio, p. 3. Alleg. 66 nu. 1. pag. 344.
Vnio quibus modis fiat, p. 3. Alleg. 66. nu. 2. pag. 344.
Vnio monaſterijs monialium facienda eſt cum ſubeſt aliqua cauſa legitima, accedente ad id auctoritate Papæ, p. 3. Alleg. 66. nu. 11. pag. 346.
Vnio parochialis ita eſt prohibita, vt etiam aliqua pars eius fructuum vniri non poſſit, p. 3. Alleg. 66. n. 12. pag 346.
Vnio non poteſt fieri de beneficio deuoluto ad Papam ob Ordinarij negligentiam non conferentis illud, p. 3. Alleg 66. nu. 16. pag. 347.
Vniones perpetuas quarumcunque Eccleſiarum parochialium, & aliorum beneficiorum iuriſpatronatus non poteſt facere Epiſcopus, p. 3. Alleg 66. nu. 17. pag. 347.
Vnio de beneficijs iuriſpatronatus facta abſque patronorum conſenſu non valet, p. 3. Alleg. 66. nu 18. pag. 347.
Vnio facienda ab Epiſcopo debet eſſe cũ euidenti neceſſitate vel Eccleſiæ vtilitate, p. 3. Alleg. 66. nu. 21. pag. 347.
Vnionis cauſa legitima eſt tenuitas fructuum, ac Eccleſiæ paupertas, p. 3 Alleg. 66. nu. 22. pag. 347.
Vnio facta ſine cauſa, vel ex falſa cauſa nulla eſt ipſo iure, p. 3. Alleg. 66. nu. 23. pag. 347.
Vnionis vera cauſa non præſumitur, ſed eam allegans tenetur probare, p. 3. Alleg. 66. nu. 24. pag. 348.
Vnionis nullitas ob defectum conſenſus Capituli à nullo poteſt opponi, cum hæc exceptio illi ſoli concedatur, p. 3. Alleg. 66. nu. 27. pag. 348.
Vnio per Epiſcopum abſque Capitulo fieri poteſt vbi extaret conſuetudo, p. 3 Alleg. 66. nu. 28. pag. 348.
Vnio facta ab Epiſcopo ipſi Capitulo requirit Papæ auctoritatẽ, p. 3. Alleg. 66. nu 30. pag. 348.
Vnio facta alicui dignitati, vel præbendæ Capituli, aut omnibus præbendis diſtinctis poteſt fieri ab Epiſcopo cũ cõſenſu ipſius Capituli, ſine Papæ auctoritate, p. 3. Alleg 66. nu. 31. pag. 348.
Vnionem põt facere Epiſcopus omnibus præbendis, ſeu diſtributionibus ſimul ex declaratione Illuſtriſſ. D.D. Cardinalium, p. 3. Alleg. 65. nu. 33. pag. 349.
Vnio debet fieri vocatis iis, quorum intereſt, aliàs non valet, p. 3. Alleg. 66. n. 34. pag. 349.
Vnio beneficiorum facta abſque conſen-

ſu.

ſis poſſeſſorum eſt inualida, p.3. Allegat.66.n.35.pag.349.
Vnio vnius beneficij facta alteri acceſſoriè operatur extinctionem & ſuppreſſionem nominis, & tituli beneficij vniti, p.3. Alleg.66.n.38.pag.349.
Vnio æque principaliter quæ ſit, p. 3. Alleg.66.nu.50. pag.351.
Vnio quomodo acceſſoriè, vel æque principaliter facta cognoſcatur? p.3. Allegat.66.n.52.pag.351.
Vnio non præſumitur, ſed probari debet ab eo qui factam aſſerit, p.3. Alleg.66. nu.53.pag.351.
Vnio probanda eſt per inſtrumentum, ſeu litteras ipſius vnionis, vel ex diuturnitate temporis immemorialis, p.3. Alleg.66.n.54. pag.351.
Vnio ex verbis enuntiatiuis quando probetur? p.3. Alleg.66.nu.55. pag. 351.
Vnio probari poteſt per confeſſionem partis aduerſæ concurrentibus adminiculis, & coniecturis, p.3. Alleg. 66. nu.56.pag 351.
Vnio Seminario nondum erecto fieri non poteſt, & quoad hunc effectum requiritur præparatio domus conductæ, vel emptæ, & introductio puerorum, p.3. Alleg 77.nu.25.pag.480.
Vnio facta Seminario omnium beneficiorum ſimplicium non valet, p.3. Allegat.77.nu.29.pag 482.
Vniones factæ Seminario abſque conſilio deputatorum non valent, p.3. Alleg.77. nu.33.pag.482.
Vniendi in perpetuũ facultas conceditur Epiſcopis, non autem ad tempus, ſeu ad vitam, p.3. Alleg.66.n.8. pag 346.
Vniendi facultas Eccleſias, vel beneficia propter eorum paupertatem, quando Epiſcopis concedatur, p.3. Alleg.66. nu.20 pag.347.
Vniendi tenuibus præbendis ſingulorum Capitularium, non tamen menſæ Capitulari, Concilium Epiſcopis facultatem concedit, p.3. Alleg.66. num.32. pag.349.
Vnire beneficia ſuæ diœceſis non exempta poteſt ex legitimis cauſis Epiſcopus, p.3.Alleg.66.nu.3.pag.345.
Vnire poteſt Epiſcopus beneficia etiam reſeruata, ſeu deuoluta Sedi Apoſtolicæ niſi reſeruatio eſſet perpetua, p.3. Alleg.66.nu.15.pag.346.
Vnita Eccleſia per vnionem ſupprimitur, & omnia transferuntur in eam, cui fit vnio, p. 3. Alleg. 65. num. 42. pag. 350.
Vnita Eccleſia parochialis poſſeſſa vti membrum alterius non inducit incõpatibilitatem, p.3. Alleg.66.num.43. pag. 350.
Vnitum beneficium aſſumit naturam, consuetudines, & priuilegia principalis p.3. Alleg.66.nu 41. pag.350.
Voluntas puellæ Deo dicandæ exploranda eſt per Epiſcopum tam ante ſuſceptum habitum, quàm poſtea antè profeſſionis emiſſionem, iàm in monaſterijs ſibi ſubiectis, quàm in alijs ab eius iuriſdictione exemptis, p. 3. Alleg.100.nu.4.pag.654.
Voluntatem puellæ habitum regularem ſuſcipere, aut profeſſionis votum emittere volentis ex generali commiſſione Vicarius explorare non poteſt, p.3. Alleg.54.nu.88.pag. 179.& Alleg.100. nu.6.pag.655.
Vnitas à Domino, & per Apoſtolos tradita quantum poſſibile fuerit, obtineneri debet, p.1.tit.2. gloſ.17.num 1. pag 201.
Vota ſeu iuramenta ſolemnia ſunt summo Pont. reſeruata ex antiquiſſimo Curię ſtylo, excepto voto Terrę sãctę, quod in iure reſeruatur, p.2. Alleg.37. nu 2. pag.331.
Votum Terræ Sanctæ non diſpenſatur ab Epiſcopo, licet deuotionis & viſitationis gratia tantùm factum fuerit, ibid.nu 4.
Vota quinque ſolemnia poſſunt diſpenſari ab Epiſcopo ſi in pœnam fiant, ibid. nu.7.pag.332.vel data graui & vrgenti neceſſitate, & interueniente ſimul d ficultate adeundi Pontificem, ibid.n.13. pag.334.
Vota duo debentur in Capitulo quando dignitas & Canonicatus ex priuilegio, vel conſuetudine obtinetur, p.3. Alleg.62.nu.25.pag.320.
Vota monialium quando poſſint recipere Prelati monaſteria ingredientes, p.3. Alleg 102.nu 47 pag.665.

Vxx-

VSVRARII ſunt infames, p.2.Alleg.43. nu.3.pag.397.
Vſutarij beneficia eccleſiaſtica aſſequi nõ poſſunt, nec ad illa eligi, aut præſentari valent, ibid nu.4.
Vſuratius publicus & manifeſtus quando dicatur, p.3.Alleg.111.n.26. pag.772.
VRSINVS Presbyter ea fuit caſtitate, vt ne quidem à ſua muliere ſibi miniſtrari pateretur, p.1.tit.2.gloſ.8.n.16. pag. 146.
VSVFRVCTVARIVS omnium bonorum hæreditariorum poteſt præſentare in iurepatronatus ipſis bonis annexo, p.3.Alleg.71.nu.40.pag.381.
VTILITAS Eccleſiæ euidens, quæ excuſat Epiſcopum à reſidentia, qualis, p.3. Alleg. 53. nu.14. pag. 120.
Vtilitas Reip. euidens quæ dicatur, ibid. num. 15.
VXORI atteſtanti ſe à viro ſodomitatam non creditur, p.2. Alleg.44. num.18. pag 403.
Vxor nolens conſentire alienationi rerũ immobiliũ à marito factæ, poterit iudex illã cogere, ſi contradictionem iniuſtam iudicauerit, p.3. Alleg.70.n.27. pag. 273.
Vxor non tenetur maritum vi monitorij denuntiare, p.3.All.96.n.59.pag.631.

F I N I S.

PASTORALIS SOLICITVDINIS,

SIVE

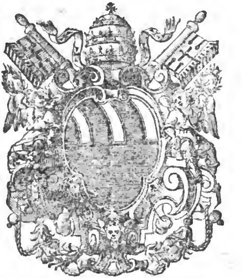
DE OFFICIO, ET POTESTATE EPISCOPI

PARS PRIMA.

In qua de Epiſcoporum Inſtitutione, Electione, Conſecratione, Munere, & Patriarchalium Sedium erectione agitur.

AVCTORE AVGVSTINO BARBOSA I. V. D. LVSITANO,
& inſignis Eccleſiæ Vimaranenſis Theſaurario Maiore.

SVPERIORVM PERMISSV, ET PRIVILEGIIS.

ROMÆ, Ex Typographia Cameræ Apoſtolicæ. M. DCXXIII.

Digitized by Google

AVGVSTINI BARBOSAE

I. V. D. LVSITANI.

De Inſtitutione Epiſcopalis officij: Epiſcoporum nominis ſignificatione, & ethymologia; Electione, Confirmatione, & Conſecratione: Epiſcopalium graduum, ac omnium Epiſcopatuum diuiſione.

Titulus Primus.

SVMMARIVM.

1 *MEDICVS cœleſtis Chriſtus Dominus in terras venit curandæ infirmitatis noſtræ gratia.*

2 *Chriſtus Dominus ſalutis noſtræ præbens ſe medicum ſanctiſſimæ vitæ ſuæ exemplo pati, ac omnes virtutes amplecti nos docuit.*

3 *Populus in lege veteri in duos ordines ſapiēter diſtributus fuit, quorum vnus ciuilibus officijs, alius verò diuino cultui inſeruiret.*

4 *Officia vbi ſunt peculiaria, & certa adminiſtrationes ad tuendam pacem & concordiam, poteſtas aliqua vniuerſalis præcedere debet, quæ cæteras omnes regat.*

5 *Vniuerſalis Eccleſiæ poteſtas, ſummaq; auctoritas Dominus noſter in Sancto Petro Apoſtolorū Principe collocauit.*

6 *Epiſcoporum inſtitutio, & ſucceſſio perpetua in Eccleſia à Chriſto Domino inſtituta fuit.*

7 *Petro eius Vicario dedit Chriſtus Dominus ius & poteſtatem inſtituendi & creandi omnium Eccleſiarum Epiſcopos.*

8 *Epiſcopos eſſe de iure diuino inſtitutos, qui teneant, oſtenditur.*

9 *Epiſcopi aliam habēt poteſtatem Ordinis, alteram iuriſdictionis.*

10 *Ordinis facultas in Epiſcopis, quæ ſit oſtenditur.*

11 *Iuriſdictionis poteſtas in Epiſcopis quæ dicatur, oſtenditur.*

12 *Epiſcopus ſolus conſecratus cognoſcit de illis, quæ pertinent ad dignitatem Epiſcopalem; de alijs vero, quæ ad ſimplicem iuriſdictionem ſpectant cognoſcit electus & confirmatus, licet non dum conſecratus.*

13 *Excommunicare poteſt ſubditos de iure communi Epiſcopus electus, & confirmatus.*

14 *Beneficia cõferre poteſt Epiſcopus electus, & confirmatus.*

15 *Lex diœceſana, & lex iuriſdictionis quæ dicantur, oſtenditur.*

16 *Diſpēſatio eſt de lege iuriſdictionis.*

17 *Canonica Epiſcopalis eſt de lege diœceſ.*

18 *Iuriſdictionis poteſtas quamuis à Deo Epiſcopis ſit conceſſa, voluit tamen vt in illa ſubmiſſi eſſent Petro.*

19 *Apoſtolos omnes reſpectu conſecrationis, & Ordinis licet Dominus pares fecerit, non tamen eos reſpectu iuriſdictionis æquales conſtituit.*

20 *Papæ iuriſdictio in tota Eccleſia eſt iure diuino à Christo Domino inſtituta, & ab eo immediatè accepta; cæterorum verò omnium Epiſcoporum iuriſdictio eſt ab ipſo etiã inſtituta, ſed à Romano Pont. tanquam eius Vicario in eos deriuata.*

21 *Papa cum eligitur ſuppoſita legitima electionis cõditione accipit à Chriſto Domino immediatè iuriſdictionem.*

22 *Epiſcopus cum eligitur, & confirmatur à Romano Pontifice, vel ab alio auctoritate ipſius: electio & confirmatio non eſt veluti conditio ſine qua Epiſcopus iuriſdictionem à Deo non acciperet, ſed eſt id, per quod Romanus Pontifex dat ei iuriſdictionem in ea prouincia, cui præficit.*

23 *Iuriſdictio non eſt neceſſaria coniuncta vt naturalis proprietas cum conſecratione epiſcopali.*

24 *Epiſcopalis dignitas, eiuſq; iuriſdictio vt ordinaria, & ex officio cõſiderata ſaltem in generali, eſt inſtituta à Chriſto Domino.*

25 *Epiſcopali Monarchia in Eccleſia per Dominum inſtituta, vt eam regeret, non poteſt tota ipſa Eccleſia ipſum regiminis modum mutare.*

26 *Epiſcopalis iuriſdictio, ſicut etiam munus ipſum Epiſcopale, ſi ſumatur in particulari, non eſt de iure diuino, nec ab eo habet certos iuriſdictionis gradus; qui augeri, vel minui nequeant.*

27 *Papa ſolus per ſe, vel per alios ſua auctoritate, & conſenſu creat, & transfert Epiſcopos, diœceſes diuidit, erigit, auget, minuit, ſublimat, aut deprimit.*

28 *Papa poteſt extendere, vel limitare ipſam iuriſdictionem epiſcopali muneri iure diuino cohærentem intrinſecè, vt ordinariam, & quaſi ex natura rei.*

29 *Epiſcopi vbi probetur quod ſucceſſerint Apoſtolis, oſtenditur.*

30 *Papa non poteſt ex toto, vel ex aliqua parte aliquid eorum mutare, abrogare, & tollere, quæ Sancti Apoſtoli condiderunt.*

31 *Apoſtoli, vt tenet probabilior ſentẽtia, immediatè habuerunt à Chriſto Domino poteſtatem æqualem in totum orbẽ, & ad omnes actus, quod etiam ipſe Petrus agere poterat, quamuis illius diſpoſitioni, vt capitis, & Ordinarij eorum, ſubordinata.*

32 *Epiſcopi impropriè, videlicet per quãdã ſimilitudinẽ, & proportionẽ, dicuntur Apoſtolis ſuccedere.*

33 *Apoſtolorum dignitas, & iuriſdictio perſonalis erat, vtpotè eis propter neceſſitatem illius temporis, & primæ fundationis Eccleſiæ ſpeciali priuilegio à Chriſto Domino commiſſa.*

34 *Epiſcopi Apoſtolis ſuccedere dicuntur, reſpectu Ordinis ſacri Epiſcopalis.*

35 *Inter ſucceſſionem, quæ fit Petro;*

&

Digitized by Google

& eam, quæ ſit Apoſtolis diſcrimen conſtituitur.

DE EPISCOPALIS Officij inſtitutione.

Cap. I.

1 QVemadmodum amans ac peritus medicus non ſatis habet ſingulari induſtria & labore medicamenta temperaſſe, quæ valetudini ægroti operam ferant: ſed etiam illi vult aſsiſtere, vt eum inſtruat, quo pacto pharmacum ei ſit ſumendum, quæ victus ratio ei ſit obſeruanda, quod genus ciborum ſectandum, quod fugiendum, quæ ſuſcipiendæ corporis exercitationes, cęteraq; huiuſmodi, quibus medicinæ vis adiuuetur, quæ alioquin inutilis, aut fortè noxia redderetur. Sic cœleſtis noſter Medicus, cum proſpiceret medicinæ vtilitatem, ſi ipſe in terras non veniſſet, eamq; vulneribus, plagisq; noſtris homo factus nō applicaſſet, magna ex parte inutilem euaſuram, propter ingenium hominis durum, moroſum, & contumax, voluit pro eximia pietate ſua exemplum ſanctiſsimæ vitæ ſuæ cum medicina cō iungere, vt ab vtroq; mundus perfectam ſalutem adipiſceretur, ſicut dicit *S. Leo ſerm. 1. de Natiuit.* niſi eſſet verus Deus, non afferret remedium; niſi eſſet verus homo nō præberet exemplum. Et *S. Auguſtin. ſerm. de tempore.* vt non ſolum doctrinę auxilio & gratię, ſed etiā exēplo ſuo ad ſtudiū ſanctitatis aſcēderet, vt nos nō ſolū pręcipientē Dñm, ſed ēt exēplo ſuo ad virtutis faſtigia prouocantē maiori alacritate ſequeremur. Quod ipſū per *Oſeā c. 11* eſt expreſſum cū ait. Et ego quaſi nutritius Ephraim portabā eos ī brachijs meis, & neſcierunt quod curarē eos. in funiculis Adam trahā eos: in vinculis charitatis: & ero eis, quaſi exaltans iugum ſuper maxillas eorum, & declinaui ad eum vt veſceretur.

2 Voluit igitur Dñs Iesvs ac Redēptor noſter in hunc mundū veniens ſe Auctorē, Doctorē, ac Medicū ſalutis noſtræ præbere, ac Sanctiſsimæ vitæ ſuæ exēplo nos docere modo patientiā, modo ſobrietatem, modo cōſtātiā, tùm fortitudinē, tùm prudentiā, ſynceritatem, iuſtitiā, zelum Dei, & deſpicientiam humanarum rerum, omniumq; maximè charitatem, cæteras denique omnes virtutes amplecti, vt in Eccleſia Catholica ab eodem inſtituta exemplar perfectiſſimum haberet, quod cæteri tā Præſules, quàm ſubditi imitarentur. Hincq; ſæpe ipſemet Sancto ore ſuo in Sacro Euangelio *Ioan. 10.* id monet dicens. Ego ſum paſtor bonus. Ego cognoſco oues meas, & cognoſcunt me meæ. Ego animam meam pono pro ouibus meis. Et *Ioan. 13.* Exemplum dedi vobis, vt quemadmodū ego facio, ſic & vos faciatis. Eūm denique ſenſum ſæpè inculcarunt Sancti viri dicētes omnem Domini noſtri actionem, noſtram eſſe inſtructionē, cumq; nobis reliquiſſe exemplū, vt ſequamur veſtigia eius. *& S. Gregor. homil. 17. in Euāg.* ait. Ipſa acta Domini præcepta eſſe, qui dum aliquid tacitus facit, quid agere debeamus, innoteſcit.

3 Quemadmodum etiam in lege veteri ſapienter populus in duos ordines diſtributus fuit, quorum alter ciuilibus officijs, rebusq; familiaribus, ſeu publicis adminiſtrandis in-

Digitized by Google

ſeruiret, alter eſſet diuino cultui, ſacrificiis, cæteriſq; actibus religioſis deditus. Sic etiam idem mediator Dei & hominum homo Chriſtus IESVS tempore gratiæ eandem rationem conſeruauit, quãuis ſublimioribus myſteriis ſociatam, ac medi:s longe præſtantioribus,ac venerabilioribus munitam,voluitq; hos,qui diuino cultui dicandi erant per Epiſcopum ſacro & ſpirituali quaſi connubio deuinctum,ſolemnibus cæremoniis, legitimaq; manuũ impoſitione initiari,ac veluti prolẽ Eccleſiaſticam propagari, quæ Sanctæ ipſius Eccleſiæ ſucceſsione perpetuò ſeruirent.

4 Sed quia neceſſe eſt vbi peculiaria officia ſunt, & certæ adminiſtrationes ad communem vtilitatem inſtitutæ, poteſtatem aliquam vniuerſalem præcellere,quæ cæteras omnes regat, & ex qua cæteræ pendeant ad tuendam pacem,concordiam,& vnitatem, vt aſſerunt *D. Thom. contra Gentes lib.4. cap 76 in fine. Auguſt. de Ancona de poteſtate Eccleſiæ quæſtion. 71. art.* 4. Igitur cum vniuerſalis

5 Eccleſia corpus vnum ſit, hanc vniuerſalem, ſummamq; auctoritatem Dominus Noſter IESVS CHRISTVS in S. Petro Apoſtolorum Principe collocauit, hunc Vicarium ſuũ in terris reliquit, ac poſt eum ſucceſſores eius in Pontificatu, & gubernatione Eccleſiæ ſuæ, itaut in eo plenitudo omnis poteſtatis in Eccleſia vigeret, & perpetuò conſtans permaneret, quam ipſe aliis Eccleſiaſtici gradibus communicaret,ac diſtribueret, prout iudicaret populorum vtilitati, fideliumq; ædificationi conducere *S. Leo epiſt.* 54. *ad Anaſtaſ.* In nouo teſtamento, (inquit *Anaclet. Papa epiſt.* 2. *ad Epiſcopos Italiæ*, relatus *in cap. in nouo* 21. *diſt.*)poſt CHRISTVM Dominum à Petro Sacerdotalis cœpit Ordo, quia ipſi primo Pontificatus in Eccleſia Chriſti datus eſt, Domino dicente ad eum. Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non prę-ualebunt aduerſus eam, & Tibi dabo claues Regni Cælorum. Hic ergo ligãdi ac ſoluendi poteſtatẽ primus ſuſcepit à Domino, primuſq; ad Fidem populum virtute ſuæ prædicationis abduxit. Cæteri vero Apoſtoli cum eodem pari conſortio honorẽ, & poteſtatẽ acceperunt,ipſumq; Principem eorum eſſe voluerunt, qui etiam iubente Domino in toto Orbe diſperſi Euangelium prædicauerunt. Ipſiſq; quoque deſcendentibus in locorum eorum ſucceſſerunt Epiſcopi. Hæc *Anaclet. in d. c. in nouo*, & ideo Chriſtus creando plures Apoſtolos, inſtituit formam creãdi plures Epiſcopos Apoſtolorum ſucceſſores *Henriq. in ſum. lib. 6 cap.5. §.5. in com. lit.B.*

6 Quam quidem Epiſcoporum inſtitutionem, & ſucceſsionem perpetuam in Eccleſia à Chriſto Domino inſtitutam fuiſſe ſolent Sacri Doctores deducere tùm ex verbis eiuſdem dicentis *Matth. cap.* 28. *in fine.* Ego vobiſcum ſum vſq; ad conſummationem ſęculi;tum ex *Apoſt. Paulo ad Epheſ.* 4. dum ait. Et ipſe dedit quoſdam quidem Apoſtolos, quoſdam autem Prophetas,alios vero Euangeliſtas, alios autem Paſtores, & Doctores ad conſummationem Sanctorum in opus miniſterij, in ædificationem corporis Chriſti, donec occurramus omnes in vnitatẽ Fidei,& cognition s Filij Dei in vi rũ perfectũ, in menſurã ętatis plenitudinis Chriſti. Vnde manifeſtũ eſt ſic Chriſtũ Eccleſiam inſtituiſſe, vt eſſet vſ-

vſque in ſæculum duratura, ſecundum illud *Iſai.* 9. ſuper ſolium Dauid, & ſuper regnum eius ſedebit, & confirmet illud, & corroboret in iudicio, & iuſtitia, amodo, & vſque in ſempiternum; patet ergo quod ita illos, qui tunc erant in miniſterio, conſtituit, vt etiam eorum poteſtas deriuaretur ad poſteros, vtilitate Eccleſiæ, vſque ad ſæculi finem, facit *tex. in cap. quodcunq;* 24. *quaſt.* 1. vbi dicitur quod quando Petrus Claues accepit, Eccleſiam Sanctam ſigni- cauit, quia ſcilicet non tantum pro ſe, ſed etiam pro omnibus ſucceſſoribus vſque ad finem ſæculi duratura eſt Eccleſia.

7 Sapienter igitur ne vnquam in Eccleſia Miniſtri deeſſent dignitas, & auctoritas, quæ Epiſcopalis dicitur, ab ipſa ſapientia Chriſto Iesv inſtituta eſt, & eo ipſo quod Petrum ſibi Vicarium ſubſtituit ipſi dedit ius, & poteſtatē inſtituendi, & creandi omnium Eccleſiarum Epiſcopos, quibus tùm inferiores Miniſtri, tum ipſi etiam Sacerdotes parerent: Sicut enim in bellis gerendis omnibus militię ordinib' dux vnus pręficitur, ita Sacerdotū vnus Princeps conſecratur, cæteris Sacerdotibus poteſtate ſuperior, iſque appellatur Epiſcopus, qui hanc ob cauſam non ſolum veſte vtitur cum alijs eccleſiaſticis miniſtris communi, ſed alijs etiam ornamentis, quæ maiorem eius auctoritatē oſtendunt alijs in functionibus, ad quas ſimplex Sacerdotum poteſtas minimè extēditur. Cum ergo, vt ex modo dictis apparet, non Eccleſia, ſed ipſe Chriſtus Epiſcopos inſtituiſſet, & ius ac poteſtatē inſtituendi, & creandi eos Petro eius Vicario, & ſucceſſoribus in poſterum dediſſet, non poteſt du-
8 bitari quin illi ſint iure diuino inſtituti, *vt per tex. in d. c. in nouo, & in cap. videntes* 22. *quaſt.* 1. probant *Ma. in* 4. *diſt.* 17. *quaſt.* 7. *concl.* 1. *& diſt.* 24. *q.* 3. *concluſ.* 2. *Barbat. in tract. de præſtantia. Cardin. q.* 1. *Gig. de penſionib. quaſt.* 2. *num.* 3. *Cou. in reg. poſſeſſor* 2. *p.* §. 9. *an.* 6. *Soar. tom* 4. *de Pœnit. p.* 2. *diſp.* 25. *ſect.* 1. *a num.* 7. *Card. Bellarmin. de controuerſiis Chriſtianæ Fidei t.* 1. *controu.* 3. *generali lib.* 4. *de Romano Pont. cap.* 25. *Valentia tom.* 4. *diſp.* 7. *q.* 10. *puncto* 2. *pag.* 2. *Camill. Borrell. in ſumma omnium deciſ. tit.* 6. *a n.* 1. *Henriq. in ſum. lib* 6. *c.* 5. §. 5. *Azor. inſtit. moral. par.* 2. *lib.* 3. *cap.* 30. *q.* 13. qui ſub diſtinctione hanc quæſtionem dirimunt, vt infra oſtendetur.

9 Verum, vt Epiſcopalis auctoritatis origo, & ſucceſsio facilius percipiatur, ſciendum in Epiſcopis aliā eſſe poteſtatem Ordinis, aliam iuriſdictionis: Ordinis ea eſt poteſtas, vt ſciat, & poſsit omnia Sacramenta
10 conferre, Chriſma conſecrare, Prædicationis munus exercere, alios ordinare, ad Euchariſtiā ſumendam præparare, & Sacerdotes creare. Finis vero vnus eſt illis cum Sacerdotibus communis, qui eſt Sanctiſſimæ Euchariſtiæ conſecratio, & offerre Domino verum ſacrificiū, in quo vniuerſi Presbyteri pares ſunt, quandoquidem eorum auctoritas à Deo ipſo dependet. Epiſcopalis tamen Ordinis poteſtas ad hunc Euchariſtiæ conſecrandæ, & offerendæ finem, non ita proximè ordinatur ac Sacerdotium, ſed remotius, quatenus hoc perficit, & poteſtatem conſecrandi per Sacerdotum inſtitutionem confert: Vnde ad poteſtatem Epiſcopalis Ordinis tria propriè, & inſolidum pertinere, ſcilicet, ordinare, conſecrare, & confirmare, tra-

dit *gloſ. verbo de talibus in cap. tranſmiſſam de elect.* & refertur *in Pontif. Romano in rub. de conſecration. Epiſcopi* verum conſecrare Eccleſias, & Calices, quamuis annexum ſit Ordini Epiſcopali, cum tamen ſit Sacramentale poteſt à Papa Sacerdoti committi, *Henriq. d. cap. 5. §. 6. in com. lit. K.* Sacramenta vero, quæ ex ſola poteſtate Ordinis cõferuntur, non poſſunt miniſtrari ab vllo, qui Ordinem ad illa requiſitum non habeat, nec Summus Pontif. poteſt Epiſcopo prohibere ne Ordines valide conferat, quia circa Ordinis poteſtatem, quam præhabet Epiſcopus vel Papa ordinans, habẽt ſe, vt inſtrumentum liberum, ſed ab alio motum, nempe à Chriſto, & ea poteſtas pendet à Papa conſecrante in fieri tantum, quam quidem Ordinis poteſtatem immediatè à Deo Epiſcopi accipiunt, nam reſpectu illius omnes Apoſtolos pares fecit, ac in hoc illos æqualiter ordinauit, itaut nullatenus, quæ Ordinis Epiſcopalis eſſe dixi, poſsint inferiori Prælato, qui Epiſcopus non ſit, nec conſuetudine, alioue iure ſpeciali competere, *Abb. in cap. accedentibus de exceſſ. Prælat. poſt num. 2.* vbi *add. Alex. de Neuo* clarioribus id explicat verbis, & ſuccurrit *tex. in cap. quanto, de conſuet. & in c. aqua de conſec. Eccleſiæ, vel Altaris.*

11 Iuriſdictionis autem poteſtas ad myſticum fidelium corpus ſpectat, quibus toto Orbe terrarum diffuſis, oportuit pro locorum amplitudine, Regnorumq; frequentia, illis aſsignari Antiſtites, ac Præfectos, quorum alij maiorem, alij minorem iuriſdictionis poteſtatem ad leges cõdendas haberent, prout neceſsitas, aut vtilitas poſtulare videbatur. Poteſtas hęc iuriſdictionis diuidi ſolet in illam, quæ pertinet ad dignitatem Epiſcopalem, cuius meminit *tex. in d. cap. accedentibus*, ſcilicet cognoſcere de cauſis matrimonialibus, publicas iniungere pœnitentes, atque indulgentias concedere: & in illam quæ dicitur ſimplicis iuriſdictionis, nempe, iudicare, excommunicare, corrigere, iuramenta recipere à vaſſalis, confirmare, inueſtire, beneficia conferre, inſtituere, cæteraq; his ſimilia, quæ ſuo quoquo loco explicabo: inter vnam,

12 & alteram iuriſdictionis diuiſionem illa eſt differentia quod de illis, quæ pertinent ad dignitatem Epiſcopalem ſolus ipſe Epiſcopus conſecratus cognoſcit, exceptis indulgentijs, quas electus Epiſcopus ante conſecrationem concedere poteſt, vt dixit *D. Thom. in 4. ſent. diſt. 25. art. 2. & diſt. 20. q. 1. art. 4. verſ. ad ſecundam quæſtionem* ſequuntur *Sot. ibi diſt. 21. quæſt. 1. art. 4. verſ. hinc fit. Auguſt. de Ancona de poteſtate Eccleſiæ q. 29. Silueſt. verbo indulgentia num. 13. Vgolin. de poteſt. Epiſcopi cap. 41. in princ. n. 1.* De illis vero, quæ ad ſimplicem iuriſdictionem ſpectant, cognoſcit electus, & confirmatus, licet non dum ſit in Epiſcopum cõſecratus, *Rebuff. de pacificis poſſeſſ. num. 243.* quia exercitium iuriſdictionis actu acquiritur per cõfirmationem *Coſm. in pragm. ſanct. tit. de collation. verbo nomina-*

13 *tiones pag. 186.* & ideo poterit ſubditos de iure communi excommuni-

14 care *Nau. in man. cap. 27. num. 5.* & beneficia conferre *Coſm. d. tit. de collation. verbo iuriſdictio pag. 181. Rebuff. d. tit. de pacificis poſſeſſ. num. 251. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. § 4. proœm. num. 27.* Vbi vero apud Sedem Apoſtolicam promouetur, literas dictæ Sedis promotionem,

con-

conſecrationemq; cõtinentes habe-
re debet; alioquin ad ſuam Eccleſiã
accedere, vel bonorum eccleſiaſti-
corum adminiſtrationem accipere,
aut iuriſdictionem aliquam exerce-
re non poteſt, à nemineq; abſque hu-
iuſmodi litterarum oſtenſione reci-
pi, obedientiaue ei præſtari, atque
audiri debet, *Vgolin. de poteſtate Epiſcopi cap. 2. § 1.*

15 Bimembris etiam (vt ad rem
reddeamus) ponitur diſtinctio Epi-
ſcopalis auctoritatis, putà legis
Diœceſanæ, & legis iuriſdictionis à
*gloſ. 2. in cap. dilectus, de officio Or-
din.* aſſerente in illis conſiſtere to-
tum ius, & poteſtatem Epiſcoporũ:
de diffinitione vtriuſque legis Diœ-
ceſanæ, & iuriſdictionis, varie olim
fuit elaboratum, alijs aſſerentibus
quod illa conſiſtat in recipiendo,
hæc vero in dando, ſeu conferendo:
alijs aliter opinantibus, vt videre eſt
apud *Bertachin. tract. de Epiſcopo.
lib. 4. p. 2. num. 80. cum ſeqq. Botte.
tract. de ſynodo p. 1. num. 61. cum
ſeqq. & p. 2. a num. 4. Cucb. inſtit.
iuris Canon. lib. 1. tit. 12. verſ. hac
iura. Dan. Venator. in analyſi iuris
Pontificij lib. 1. tit. 31. num. 2. Fr.
Emman. quaeſt. regular. to. 2. q. 63.
art. 2. Azor. inſtit. moral. p. 2. lib. 3.
cap. 32. quaeſt. 2. praxis Epiſcop. p. 2.
verbo iura Epiſcopalia*, ex quorum
dictis illa eſt verior diffinitio quod
lex diœceſana ſit ad quam ſpectat
perceptio cathedratici, pars oblatio-
num, charitatiuum ſubſidium, ac
denique cętera omnia, à quibus mo-
naſteria iure communi ſunt exemp-
ta: Lex vero iuriſdictionis eſt, quæ
obedientiam, ſubiectionem, reue-
rentiam, inſtitutionem, correctionẽ,
reformationem, iuriſdictionem, pę-
nitentiæ indictionem, cauſarum au-
dientiam, Sacramentorum collatio-
nem, eaq; omnia complectitur, in
quibus monaſteria diœceſana iure
16 communi ſubijciuntur; vnde diſpen-
ſationem eſſe de lege iuriſdictionis
per *cap. ex transmiſſa, de translat.
Prael & gloſ. in clem. 1. de reſcript.*
reſoluit *Paul. Borgaſ. de irregular.
17 p. 2. rub. an diſpenſatio ſit de lege
diœceſana nu. 4.* Idem eſt dicendum
de canonica Epiſcopali *Petr. de V-
bald. de canon. Epiſcop. cap. 1. nu. 4.
& cap. 4. q. 5. Lap. de Caſtell. de ca-
non. port. num. 5.*

18 Poteſtas hæc iuriſdictionis Epi-
ſcopalis, qualiſcunque ſit, quamuis
à Deo Epiſcopis ſit conceſſa, voluit
tamen, vt in illa ſubmiſsi eſſent
Petro, tanquam capiti, & ſæpè ad
hoc deſignandum Petro multa dixit
ſingulariter, & ſeparatim, ſed alijs
Apoſtolis loquutus eſt coniunctim,
& generaliter; vnde ad Petrum, vt in
Euangelio habetur *Matth. 16.* ſic
loquutus eſt. Tu es Petrus, & ſuper
hanc petram ædificabo Eccleſiam
meam, & *Ioan. 21.* Paſce oues meas,
non ſemel, ſed ter. Pro ſua fide ſpe-
cialiter orauit etiam: hinc etiam
Chriſtus Dominus in ſingulari dixit
Ioann. 10. Fiet vnum ouile, & vnus
Paſtor: & ſic voluit vnum eſſe Paſto-
rem, & non plures. Sed hanc pote-
ſtatem paſcendi contulit Petro, dum
dixit: Paſce oues meas; & ſic fecit
eum Paſtorem, & non plures loco
ſui: ipſe enim erat, & eſt verus Pa-
ſtor, & Pontifex, vt de ipſo dicit *Io.*
Ego ſum Paſtor bonus; alii nanque
Apoſtoli fuerunt coadiuuantes, &
cooperantes, & ideo dicitur quod
Papa fuit aſſumptus in plenitudinẽ
poteſtatis, alij in partem ſollicitu-
dinis *cap. ad honorem, de auctor. &
vſu pallij.* Vnde licet omnes Apoſto-
los fecerit pares reſpectu conſecra-
tionis, & Ordinis; non tamen eos

æquales fecit reſpectu iuriſdictio-
nis, in illa enim Petrus præfuit om-
19 nibus, vt notat *gloſ. in d. cap. in no-
no*, & *in cap. loquitur* 24. *q.* 1 ea
quidem, quamuis ſpiritualis ſacra,
& Diuina poteſtas ſit, hoc eſt à Chri
ſto Domino inſtituta; non à Repub.
vt temporalis gubernandi poteſtas,
ſed à Romano Pontifice Chriſti Vi-
cario, & Petri ſucceſſore Epiſcopis
datur, & ab eo manat ac pendet, ita-
ut inter ipſum, & cæteros Epiſcopos
hoc differat, quod iuriſdictio Roma-
ni Pontificis in totam Eccleſiam eſt
iure diuino à Chriſto Domino inſti-
20 tuta, & ab eo immediatè accepta;
cæterorum vero omnium Epiſcopo-
rum iuriſdictio eſt, à Chriſto Domi-
no inſtituta, ſed à Romano Pontifi-
ce tanquam Chriſti Vicario, & ſum-
mo, ac primo totius Eccleſiæ Paſto-
re ſuſcepta, & ab eo veluti è fonte
Chriſti præcepto in illos deriuata,
& hinc eſt, vt Summi Pontificis iu-
riſdictionem nulla humana poteſtas,
aut ex toto abrogare, aut ex parte
minuere, reſtringere, mutare, varia-
reue poſsit: at Epiſcoporum iuriſdi-
ctionem Romanus Pontifex iure po-
teſt tollere, minuere, reſtringere,
mutare, aut variare, prout maio-
rem, minoremue illis facultatem
concedit. Ratio autem cur iuriſdi-
21 ctio cuiuslibet Romani Pōtificis di
catur accepta proximè à Chriſto, &
nō iuriſdictio alicuius alterius Epi-
ſcopi, illa eſt quia cū Romanus Pōt.
eligitur, ei iuriſdictionem electores
non dant, quia nemo dat, quod non
habet: ſed dat ei immediatè Chri-
ſtus Dominus, ſuppoſita ea condi-
tione electionis legitimæ, cum ele-
ctio tantum ſit veluti conditio ſine
qua Romanus Pontifex à Deo iuriſ-
dictionem non acciperet: ſed cum
aliquis Epiſcopus eligitur, & confir-
matur à Romano Pontifice, vel ab
alio auctoritate ipſius; electio, &
22 confirmatio, non eſt veluti condi-
tio, ſine qua Epiſcopus iuriſdictio-
nem à Deo non acciperet, ſed eſt id
per quod Romanus Pontifex dat ei
iuriſdictionem in ea prouincia, cui
præficit. *Hēriq. d. c.* 5. *§.* 6. Hæc vero
iuriſdictio non eſt neceſſaria coniū-
cta, vt naturalis proprietas cum
conſecratione Epiſcopali, vt videli-
23 cet in Epiſcopo titulari, qui nullius
diœceſis eſt Ordinarius Paſtor, &
in Epiſcopis, qui cum licentia Papæ
renuntiarunt dignitati, aut ob cri-
men priuati ſunt Epiſcopatu; quia,
vt ſupra dicebamus, poteſt Roma-
nus Pōtifex Epiſcopalis iuriſdictio-
nis plenitudinē ex ordinatione di-
uina apud ſe radicatam habens, &
à ſe tanquam è capite in aliquem
pro aliquo loco diriuatam, coar-
ctare, vel illi nullam demanda-
re.

24 Quamuis igitur Epiſcopalis di-
gnitas, eiusq; iuriſdictio, vt Ordi-
naria, & ex officio conſiderata, ſal-
tem in generali, ſit inſtituta à Chri-
ſto Domino, ad effectum, vt Petrus,
& Succeſſores Eccleſiam eius per
Epiſcopos gubernarent, vt conſtat
ex verbis *Pauli ad Epheſ.* 4. & 1.
ad Corinth. cap. 12. dicentis poſuiſſe
Chriſtum in Eccleſia Paſtores, ideſt,
Epiſcopos, & poſt *Hieron.* & alios
exponit *Suar. tom* 4. *de Pœnit p.* 2.
diſp. 25. *ſect.* 1 *n* 7 & ex loco *Acto-
rum* 20 ibi; poſuit vos Spiritus Sā-
ctus Epiſcopos regere Eccleſiam,
quem locum in idem adducit *Con-
cil. Trident. ſeſſ.* 23. *cap.* 4. *Cardin.
Bellarmin. d. lib.* 4. *de Romano Pon-
25 tifice c.* 25. *Suar. d. loco*; vbi id etiam
probat ex auctoritate plurimorum
Patrum, & ex ratione perfectæ Mo-
narchiæ in Eccleſia per Chriſtum

Do-

Dominum inſtitutæ, inde merito ex omnium conſenſu reſolués non poſſe totam etiam Eccleſiam hunc modum regiminis mutare, quod etiam poſt alios obſeruauerat *Cou. in reg. peccatum. p. 2. §. 9. n. 6.* Tamen
26 ſi Epiſcopalis iuriſdictio, ſicut etiã munus ipſum Epiſcopale, ſumatur in particulari, prout ſcilicet in hoc vel illo ſubiecto, reſpectu horum, vel illorum ſubditorum collocatur, non eſt de iure diuino, nec ab eo habet certos iuriſdictionis gradus, qui augeri, vel minui nequeant; ſed totum pendet à Summo Pontifice per quem idem munus immediatè habetur in particulari, & à quo ipſius iuriſdictio immediatè conceditur, & deriuatur, vt poſt *D. Thom.* pluribus in locis, & alios plures Theologos reſoluunt *Cou. vbi proximè, Soar. d. ſect. 1. num. 10. cum ſeq. Cardin. Bellarmin. d. lib. 4. cap. 24. Valent. tom 4. diſp. 7. q. 10. puncto 2 pag. 2. col. 1.*

27 Hæc quidem veriſsima reſolutio primo probatur in *cap. ita Dominus 19. diſt. & in cap. quoties 24. q. 1.* & ex aliis pluribus adductis per Doctores ſupra citatos. Secundo probatur ex eo quia ipſe Romanus Pôtifex ſolus eſt, qui per ſe, vel per alios ſua auctoritate, & conſenſu, creat, & transfert Epiſcopos, vt conſtat ex vſu Eccleſiæ Romanæ, & ex *tit. de translat Epiſcopi*: ipſe eſt, qui diœceſes diuidit, erigit auget, minuit, ſublimat, aut deprimit, ſiue in totum, ſiue in parte coarctando, ſcilicet, territorium, vt vltra eundẽ Eccleſiæ vſum conſtat *ex D. Bernard. epiſt. 131. ad Mediolanenſes*, dum inquit, poteſt Romana Eccleſia nouos ordinare Epiſcopatus, vbi hactenus non fuerunt: poteſt eos, qui ſunt, deprimere, alios ſublimare, prout ratio ſibi dictauerit, itaut de Epiſcopis Archiepiſcopo; creare liceat, & è conuerſo, ſi neceſſe viſum fuerit, ſubſcribunt *Card. Bellarm. d. cap. 24. col. 2. prope finem. Soar. d. num. 10. col. 2.* Deinde poteſt ipſe
28 Summus Pontifex extendere, vel limitare ipſam etiam iuriſdictionem Epiſcopali muneri iure diuino cohærentem intrinſecè, vt ordinariam, & quaſi ex natura rei, dum ſcilicet eam poſtulat intrinſecè officium Paſtoris animarum, & gubernatoris in ſpiritualibus, ad quod Epiſcopus aſſumitur, reſpectu eorum, quorum fit Epiſcopus; prout ſatis conſtat ab experientia, tum in his, quæ pertinent ad forum externum, videlicet in diſpenſationibus circa vota, & impedimenta ad contrahendum matrimonium, aut ad Ordines ſuſcipiendos, & ſimilia; vel in abſolutionibus à cenſuris, aut in conceſsionibus indulgentiarum: tum etiam in his, quæ ſpectant ad forum internum, videlicet in reſeruatione caſuum conſcientiæ; quæ quidem omnia, cum non fiant niſi per extenſionem, vel limitationem Epiſcopalis iuriſdictionis, vt patet, & nihilominus fiant per Summum Pontificem, ſignum præbent manifeſtum eam ab eo immediatè in particulari pendere, & deriuari, & non à iure diuino; aliter enim ſi ab hoc immediatè procederet, neutrum prædictorũ ex propria diſpenſatione poſſet Sũmus Pontifex, iuxta vulgarem regulam *cap. ſunt quidam 25. quæſt. 1.* prout bene argumentantur *Cardin. Bellarmin. & Soar.* vbi proxime, & conſtat ex his, quæ circa eandem regulam proſequuntur *D. Thom. 1. 2. quæſt. 97. art. 4. ad 3. Silueſt. verbo Papa q. 16. Almain. de poteſt Eccleſia cap. 13.* & alij plures, vt per *Cou.*

Digitized by Google

Cou. de ſponſalib. p. 2. cap. 6. §. 9. num. 4. Azor. inſtit. moral. p. 2. lib. 6. cap. 12. q. 7. & lib. 4. c. 18. quaſt. 2. & lib. 5. cap. 3. a princip.

29 Sed inſurget aliquis obiiciendo quod Epiſcopi ſucceſſerũt in locum Apoſtolorum, iuxta *tex. in d. cap. in nouo verſ. ipſis, & Concil. Trid. ſeſſ. 23. cap. 4. in med. Bellarm d. lib. 4. cap. 25. Soar. in d. ſect. 1. num 12.* & ante eos docuerat *Auguſtin. in Pſ.* 44 dum exponens illud, pro patribus tuis nati ſunt tibi filii, inquit, Patres miſſi ſunt Apoſtoli, pro Apoſtolis filii nati ſunt tibi, conſtituti ſunt Epiſcopi, habetur in *cap. quorum vices 68. diſt.* At iuriſdictio Apoſtolorum, vt infra oſtendetur, eſt immediatè à iure diuino poſitiuo, igitur ab eodem immediatè, & abſque vlla limitatione conceſſa debet cẽſeri poteſta Epiſcoporum, & per conſequens independens eſſe à Summo Pontifice, prout alia iuriſdictio cæterorum, qui poſt eum legitime vocati fuerint ad Summum Pontificatum, independens ab eo Summo Pontifice, & immediatè à Chriſto accepta; probatur ex illa maximè ratione, quia ſuccedunt Petro, qui immediatè à Chriſto Domino eandem iuriſdictionem habuit. Confirmatur difficultas, quia, non poteſt Summus Pontifex ex toto, vel
30 ex aliqua parte, aliquid eorum mutare, abrogare, & tollere, quæ Sancti Apoſtoli condiderunt, vt probant *tex in cap ſunt quidam 25. q. 1.* ibi: vbi vero apertè Apoſtoli Domini, & eos ſecuti Sancti Patres ſententialiter aliquid definierunt, ibi non nouam legem Romanus Pontifex, ſed potius, quod prædicatum eſt vſque ad animam, & ſanguinem confirmare debet: & in *cap. contra ſtatuta, & in cap. onus quod ead. cauſa, & quaſt. & in cap. ſuper eo, de bigamis*, vbi ait *Lucius* 3. cum bigamis contra Apoſtolum diſpenſare nõ licet, idem dicit *Innoc. III. in cap. nuper, & in cap. a nobis eod. tit* at iuriſdictio Epiſcopis competens eſt illa, quam Apoſtoli à Chriſto Domino receperunt, & habuerunt, cum eis ſucceſſerint, ergo iure diuino, & independenter à Summo Pontifice illis eſſe tributam videbatur dicendum.

31 Pro reſponſione tamen ſupradictæ obiectionis fatendum eſt, cum probabiliori, & receptiori ſentẽtia omnes Apoſtolos immediatè habuiſſe à Chriſto Domino poteſtatem, quæ quidem licet ex ipſa Chriſti inſtitutione eſſet Petri, vt capitis, & Ordinarii eorum etiam Principis, & Paſtoris diſpoſitioni ſubordinata, ad hoc, vt concilium conuocaret, & alia obiret Præſidẽtis officia, vt poſt alios reſoluunt *Sot. in 4. diſt. 20. q. 1. art. 2. col. 5. poſt med. Cou. in d. reg. peccatum p. 2. §. 9. n 5. verſ. quarto,* ſic intelligentes illud *Ioan. 21.* Paſce oues meas, prout etiam procedunt tex. *in cap. in illis, in fine, 80. diſt. & in d. cap. ita Dominus, & in cap Sacroſancta verſ. inter 22. diſt.* Tamen huiuſmodi poteſtas ſic ad Petrum ſubordinata Apoſtolis à Chriſto Domino conceſſa in nihil ſecundum ſe erat poteſtati eiuſdem Petri inæqualis, ſed potius abſque vlla limitatione æqualis in totum orbem, & ad omnes actus, quos Petrus agere poterat, idq; non ſolum quoad Ordinem, & dignitatem conſecrationis, vt ſupra dicebamus, & exiſtimarunt *gloſ. verbo part in d. cap. in nouo, & gloſ. verb. Petrus in cap loquitur 24. q. 1. & gloſ. vlt. in d. cap. in illis*: Sed etiam quoad iuriſdictionem, & poteſtatem adminiſtrandi, cum eius

etiam

Digitized by Google

etiam functiones ſint de eſſentia muneris Apoſtolici, & propterea non ſit dubium eaſdem contineri in ea ſumma poteſtate, cum qua Chriſtus miſſus eſt à Patre, ac eam omnem, quoad erat poſsibile, communicaſſe, & conceſsiſſe omnibus Apoſtolis vt conſtat *Ioann.* 20. Sicut miſit me Pater, & ego mitto vos, prout ex his & alijs fundamentis reſoluunt plures, *vt per Sot. d. art.* 2. *maximè col.* 4. *in fine, cum ſeqq. Cou d. verſ. quarto, Bellarmin. d. lib.* 4. *cap.* 22. *in fine, & cap.* 23. & conſtat etiam ex iuribus ſic abſolutè, & abſque vlla vtriuſque poteſtatis diſtinctione loquentibus, & proinde ſic indiſtinctè intelligendis *in d. cap. in nouo* ibi, pari conſortio, & in *d. cap. loquitur,* ibi, parem poteſtatem, & ibi, pari conſortio.

32 Hæc itaque omnia circa Ordinis, & iuriſdictionis poteſtatem parem Petro, & abſque vlla limitatione in Apoſtolis fatemur, ſed non inde ſequitur, idem fore dicendum in alijs Epiſcopis, quamuis dicantur Apoſtolis ſuccedere. Nam imprimis hæc ſucceſsio nō eſt propria eo modo, quo vnus v. g. Rex ſuccedit in omnibus ad anteceſſorem pertinentibus, neque enim eis ſucceſſerunt in dignitate Apoſtolatus, nec in facultate vtēdi iuriſdictione ſua, prędicandi, & fundandi Eccleſias in toto orbe, quam ipſi Apoſtoli immediatè habebant à Chriſto Domino, vt habetur *Marc vlt. & Matth. vlt.* Nec in dono linguarum, & miraculorum, nec in poteſtate ſcribendi libros canonicos. Deinde ſi Apoſtolis propriè ſuccederent planè hęc ſucceſsio in omnibus Epiſcopis reperiretur, conſequens autē hoc non eſt verum, vt patet de *Tito*, & *Timotheo*, & alijs, qui vtpote iam creati Epiſcopi, quo tempore adhuc viuebant Apoſtoli, non poſſunt dici illis ſucceſsiſſe, quia ſcilicet propriè non ſucceditur niſi præcedenti, & non exiſtenti.

33 Licet tamen ſupponeremus hanc ſucceſsionem propriè dari ex parte Epiſcoporum, tamen quod attinet ad iuriſdictionem, de qua ſermo noſter eſt, non aderat ex parte decedētium Apoſtolorum aliquid in quo ab Epiſcopis ſuccedi poſſet. Apoſtolorum enim dignitas, & iuriſdictio perſonalis erat, vtpote eis propter neceſsitatem illius temporis & primæ fundationis Eccleſiæ ſpeciali priuilegio à Chriſto Domino commiſſa, non vt perpetuò in Eccleſia, qua talis, duraret; ſed vt cum Apoſtolorum perſonis extingueretur, prout ſolent priuilegia perſonalia iuxta vulgares regulas extingui, niſi quatenus per auctoritatem, & conceſsionem Summi Pontificis in vim humanæ iuriſdictionis poſtmodum concederetur, prout ab eo dependenter conceditur, quibus rationibus prædictam obiectionem de ſucceſsione Epiſcoporum ſoluunt eleganter *Sot. d. col.* 5. *in fine Soar. d. num.* 12. *Card. Bellarm. d. c.* 25. *&* ante eos cenſuerant plures, vt per *Cou.* eoſdem ſequutus *d. §.* 9. *num.* 6.

34 Ex quibus clarius colliges iura ſupra allegata ad probandam Epiſcoporum ſucceſsionem cum *Soar.* & *Bellarm.* vbi proximè, intelligenda, & referenda eſſe ad aliam ſucceſsionem, quæ ſcilicet fit reſpectu Ordinis ſacri Epiſcopalis, vel ad aliam, quæ fit ſolum impropriè, videlicet per quandam ſimilitudinem & proportionem, quia nimirum Epiſcopi poſt Summum Pontificem ſunt Ordinarij Principes Eccleſiæ, ſicut Apoſtoli ex priuilegio fuerunt

ſub

ſub Chriſto, & poſtmodum ſub Petro:prout etiam ob ſimilem proportionem dicuntur Presbyteri ſuccedere ſeptuaginta duobus diſcipulis ex *Anacleto epiſtol*. 2. & ex *Beda in cap*. 20. *Lucæ*, cum tamen conſtet Presbyteros non potuiſſe propriè ſuccedere illis diſcipulis reſpectu presbyteratus, ſiquidem hi non fuerunt Presbyteri, nec vllum Ordinem aut iuriſdictionem à Chriſto ſuſceperunt, immo poſtea eorum aliqui, videlicet Philippus, & Stephanus, & alii ab Apoſtolis Diaconi ordinati fuerunt *Act*. 6.

13 Neque obſtat comparatio ſupra adducta de ſucceſsione per quam Summi Pontifices Petro ſuccedunt, ex cuius fundamēto, & ratione probatur eos ſuam certam, & inlimitabilem iuriſdictionem accipere immediatè à iure diuino, prout Petrus eandem acceperat ab eodem: quia reſpondetur ex mente *Soti d. col*. 5. *ante finem*, & ex verbis *Cardin. Bellarmin. d. cap*. 25. *col*. 2. *poſt principium*, magnum eſſe diſcrimen inter ſucceſsionem, quæ fit Petro, & eam quæ fit Apoſtolis: propter quod de illa ad hanc argui non poteſt: cum enim Paſtoralis Petri dignitas fuerit ei non ſolum tanquam Apoſtolo, ſed tanquam Chriſti Vicario tradita, & inſtituta ab eodem Chriſto Domino tanquam ordinaria, & perpetuò manſura in Eccleſia iuxta illud, ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiā meam, & tibi dabo claues Regni Cęlorum, iuncta explicatione *Sot. d. col*. 5. *ante finem*, & aliorum quos refert *Cou. dict. num*. 6. conſequitur quod dum Romanus Pontifex ſuccedit Petro, ſuccedit eidem, vt Chriſti Vicario, & Paſtori Ordinario totius Eccleſię, & per cōſequens quod ab illo immediatè habet iuriſdictionem, à quo eam habuit Petrus: contra vero in Epiſcopis reſpectu Apoſtolorum dicendum eſt iuxta ſupradicta, quia nec ex parte Epiſcoporum datur propria, ſed tantum ſimilitudinaria ſucceſsio, nec ex parte Apoſtolorum ſuperfuit aliqua iuriſdictio Ordinaria, in qua poſſent Epiſcopi ſuccedere, cum tota fuerit delegata, & à Chriſto Apoſtolis data ex perſonali priuilegio in Eccleſia perpetuò non duraturo, iuxta ſupra reſoluta, & reſoluit *Azor. d. p. 2. lib. 3. cap*. 10. *q*. 13. *verſ. dices*: ex quibus patet reſponſio ad confirmationem prædictæ obiectionis ſupra relatam.

Conſtat igitur ex hucuſque dictis Epiſcopos habere ſuam iuriſdictionem in particulari immediatè à Sūmo Pontifice, & ab eo dependentem, proindeq; eorum poteſtatem iudiciariam extendi, vel limitari ad plures, vel pauciores effectus.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus apud Ethnicos veteres fuit nomē Magiſtratus, cuius erat panis, & cæterarum rerum, ad cibum, & victum pertinentium curam habere.*

2 *Epiſcopus græcè dictus eſt qui Latinè dicitur ſpeculator, vel ſuperintendens, eo quod illius præcipuū munus ſit gregis ſibi commiſſi mores, & vitam explorare, & inſpicere.*

3 *Summi Sacerdotes vocantur Epiſcopi ad differentiam ſimplicium Sacerdotum.*

4 *Pontifices tantum, aliquando vero Sūmi Pontifices nominantur Epiſcopi, cū ipſi eccleſiaſticos Ordines diſtribuant, & diſponāt, & praordinatores ſint in cunctis.*

Præ-

Digitized by Google

5 *Præſules dicuntur Epiſcopi quia in Concilio præſident.*

6 *Antiſtites appellãtur Epiſcopi, quia ante alios ſtãtes præminẽt populo.*

7 *Sanctiſſimi vocantur Epiſcopi, quia alios Sanctos efficere debent.*

8 *Legati Chriſti nonnunquam appellantur Epiſcopi.*

9 *Paſtores Epiſcopi non impropriè dicuntur, ſicut & ſubditi eorum ſimilitudine oues appellantur.*

10 *Fratres vocat Epiſcopos Summus Pontifex quaſi ſibi æquales, Cardinales verò, & Reges filios.*

11 *Epiſcopatu ipſo nulla maior dignitas eſt in Eccleſia, & ideo Summus Pontifex hoc nomine non dedignatur, cum aliquando vel Vrbis Romæ, vel Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopum ſe ipſum appellet.*

12 *Illuſtres, & perſonæ egregiæ appellantur Epiſcopi.*

13 *Præco Epiſcopus dicitur, vt annũtiet populo ſcelera aliorum.*

14 *Sal terræ etiã dicitur Epiſcopus, vt condiat aliorum mores ſapientiſſimis inſtitutis, ac præceptis.*

15 *Lucerna ſuper candelabrum poſita ideo appellatur Epiſcopus, vt omnibus luceat probitatis, & doctrinæ radijs.*

16 *Angeli dicũtur Epiſcopi quia mittuntur, vt nuntij prædicaturi verbum Dei.*

17 *Ducis officium habet Epiſcopus, vt rectum iter ſubditis oſtendat.*

18 *Medici appellantur Epiſcopi, vt ſciant attemperare vinum oleo in curandis vulneribus.*

19 *Epiſcopũ quẽ eſſe oporteat à Chriſto Domino oſtenditur in Euangelio.*

20 *Item ab Apoſtolo multis in locis.*

21 *Epiſcopum cuſtodem, mediatorem Dei, & hominum eſſe dicit Beatus Clemens Petri Succeſſor.*

22 *Epiſcopum virum diuinum, ac diuino numine afflatum dicit Dyoniſius Areopagita.*

24 *Epiſcopum eſſe dicit Ignatius, qui omni principatui, & poteſtati ſupereminet, & quod homini licet, imitator Chriſti veri Dei, princeps Sacerdotum, Imaginem Dei referens.*

25 *Epiſcopus quot nominibus ſignificetur Nazianzenus, & ſacer Baſilius oſtendunt.*

26 *Epiſcopi dignitas, poteſtas, & iuriſdictio ex inſtitutione Diuina presbyteratum ſupereminet.*

27 *Declaratur tex. in c. olim. 95. diſt.*

DE EPISCOPI NOMINIS ethymologia, & ſignificatione.

Cap. II.

1 EPISCOPI nomen Græcum eſt, & apud Ethnicos veteres fuit nomen Magiſtratus, cuius erat panis, & cæterarum rerũ ad cibum, & victum pertinentium curam habere, & ideo *Arcadius Iureconſultus* recenſens munera perſonalia *in l. munerum 2. §. Irenarchæ ff. de munerib. & honoribus*, ſic ait. Epiſcopi, qui præſunt pani, & cæteris venalibus rebus, quæ ciuitatum populis ad quotidianum victum vſui ſunt, perſonalibus muneribus funguntur. Et *Cicero* ſcribit *lib. 7. ad Atticum epiſt.* 10. Vult me Pompeius eſſe, quem tota hæc campana, & maritima ora habeat ἐπίσκοπον ad quem delectus, & ſumma negotij referatur.

2 Hodie vero vocabulum iſtud factũ eſt quodammodo proprium Chriſtianæ

ſtianæ

ſtianæ religionis, veteri pene ſenſu obſeruato, translatum à profano ciuili Magiſtratu ad ſacros Eccleſiæ Præſules, & Antiſtites, eo quod illorum præcipuum munus ſit gregis ſibi commiſsi mores, & vitam explorare, & inſpicere; & ideo Epiſcopus græcè dictus eſt, qui latinè dicitur, Speculator, *c.cleros* 9. *Epiſcopus* 21. *diſt*. vel ſuperintendens, *cap.qui Epiſcopatum* 8.*q*.1. ita hanc Epiſcopi ethymologiam referunt *Hieron. Gig. in tract. de reſidentia Epiſcoporum cap.1.a num.* 1. *Anaſtaſ. Germon. de Sacrorum immunit. lib.* 3. *cap.* 8. *Durand. in rationali diuinorum lib.* 2. *cap.*11.*a num.* 1. *Alphonſ. Aluarez. Guerero in ſpeculo iuris Pontificij lib.*1.*c.*4.*Azor. inſtit. moral. p.*2. *lib.*3. *cap.*27.*q.* 1. *Gonzal.ad reg.8.Cancellar.gloſ.*42. *num.*18. vnde *D.Ambroſ. de dignitate Sacerdotali cap.*6. Epiſcopum dici putat quaſi ſuperinſpectorem, ideoq; & in ſolio cum in Eccleſia editiori reſidere, vt ſicut ipſe cunctos reſpicit, ita & cunctorum oculi, ipſum reſpiciant. Speculator item dictus teſte *Auguſtin.lib.*1.*de Ciuitate Dei cap.* 9. quaſi populorum, quibus præpoſitus eſt, obſeruator cuſtos, & præfectus, qui ſpeculetur, & proſpiciat populorum ſubditorũ mores, & vitam.

3 Summi Sacerdotes vocantur Epiſcopi *in cap.* 1. *§.per fontis,de Sacra Vnctione, & in cap.vlt.*3.*quæſt.*1. *& in cap. videntes.* 12. *q.* 1. & alijs relatis per *Azor.d. cap.*27. *quæſt.* 1. *verſ. quæres Ioſeph. Ludou. Peruſin. deciſ.*74.*num.* 11. Ad differentiam ſimplicium Sacerdotum, quia licet ſex ſint, quæ communiter ad omnes pertinent Sacerdotes, videlicet, catechizare, baptizare, prædicare, cõficere, ſoluere, ac ligare; tamen ad Epiſcopum nouem ſpecialiter ſpectant, ſcilicet, clericos ordinare, virgines benedicere, Pontifices cõſecrare, manus imponere, baſilicas dedicare, degradandos deponere, ſynodos celebrare, Chriſma conficere, veſtes, & vaſa ſacrare, in fronte chriſmare, & benedictionem ſolemnem ante pacem dare *cap. perlectis verſ. Ad Epiſcopum* 25.*diſtinct. cap. quamuis* 68. *diſt.* Summi etiam dicuntur Epiſcopi, quia vltra eos nullus eſt Ordo *cap. de his, c. manus de conſec. diſt.* 5. Nam Epiſcopatus eſt maior ordo, quam ſit in Eccleſia Dei *gloſ. verbo Epiſcopus in proœm. lib.* 6. *gloſ. verbo de Epiſcopis in cap. quia periculoſum de ſentent. excom. eod.lib. Caſſan. in catalogo gloriæ mundi p.* 4. *conſid.* 25.

4 Pontifices etiam appellantur in *cap. Pontifices* 7. *quæſt.* 1. *Et in cap. Meſſana de elect. & in d. c. quia periculoſum*, ibi, Pontificalis officij, *de ſentent.excom.in* 6. & *Iſid. in d. cap. cleros verſ. Pontifex*, vocat eos maximos Pontifices, hoc eſt maximos Sacerdotes, ipſi nanq; efficiunt Sacerdotes, atque Leuitas: ipſi officia, & eccleſiaſticos Ordines diſtribuũt, & diſponunt, & præordinatores ſunt in cunctis, ipſi quod vnuſquiſque facere debet, oſtendunt. *Durand. d. cap.*11. *nu.*3. *Azor. vbi proximè.*

5 Præſules dicuntur quoniam in Cõcilio præſident *cap. quod translationem, de tempor. ordinat. Durand.d. cap.*11. *num.*4.

6 Antiſtites etiam nominantur, quia ante alios ſtantes præeminent populo; vel ab ἀντί, quod eſt contra, quoniam hæreticis contradicunt, vt Paſtores lupis, *Durand. d. cap.* 11. *num.* 5.

7 Sanctiſsimi vocantur *in auth. de Sanctiſſimis Epiſcopis collat.* 9. *& in clem.*

Digitized by Google

clem. 1. §. nec ſuper, de pœnis. Nam qui alios Sanctos efficere debet, neceſſe eſt, vt ſit Sanctiſsimus, & maxima Sanctitate præfulgere debet is, qui velut ſol quidam Sanctitatis, in omnes alios tãquam ſydera quædã Sãctitatis ſuę radios emittere tenetur: hinc rectè *Eccleſ.* 24. dicitur: Ab immundo quis mundabitur? cui ſimile eſt illud *Greg. mon. lib.* 7. Manus ſordida aliam non lauat, & oculus plenus puluere, maculam non conſiderat, ita mundus debet eſſe, qui vult aliena corrigere.

8 Legati Chriſti nonnunquam appellantur prout *in cap. accuſatio quoque in fine, 2. q. 7. & in d. clem. 1. Specul. in tit. de legatis §. 1. Alphonſ. Aluarez Guerrero in ſpeculo iuris Pontificij lib. 1. cap. 28. paulò poſt princip.*

9 Paſtores Epiſcopi non impropriè dicuntur, ſicut & ſubditi eorum ſimilitudine oues appellantur ab ipſo Chriſto Domino *Ioan.* 11. & 21. & ibi omnes ſacri interpretes, neque vero ſecundum illam abuſiuam ſignificationem, qua Dominus gregis paſtor dicitur, vt Iacobi filij ad Pharaonem dixerunt: Paſtores ſumus, quia per famulos ducebant gregem, & fœtu, lanaq; fruebantur; ſed potius officio, & cura, quam bonus Paſtor per ſe ipſum, non vt mercenarius debet exhibere, vigiliasq; perferre, vt Epiſcopi nomen ſonat, ideſt Speculator, vt ſupra diximus, & vt paſcere ſonat, ideſt, per prata ſcripturæ gregem deducere, eiusque fontibus potare, atque oleo ſcabiem inungere, docendo verbo, bonorumque operum exemplo, verbi Dominici prædicatione, ac Sacramentorum adminiſtratione, vt Paſtoris officij eſſe proprium docet, & monet, ac ſæpius inculcat *Concil. Trident. ſeſſ. 6. de reformat. cap. 1. & ſeſſ. 23. de reformation. cap.* 1. proſequuntur *Sot. de iuſtit. lib. 10. quæſt. 3. art. 1. ad med. Fuſch. de Viſitat. lib. 1. cap. 4. a num. 23. & lib. 2. cap. 33. num.* 20. faciunt multa, quæ de paſcendi verbo in prædicta Chriſti Domini auctoritate explicat *Cardin. Bellarm. tom. 1. de Romani Pont. lib. 3. c.* 15. In cuius officij Paſtoralis ſignum baculum paſtorale dari Epiſcopis notiſsimum eſt, & explicat *tex. in cap. vnico in fine, de ſacra Vnct. Durand. in rationali diuin. lib. 3. c. 15. Guido Panzirola in theſauro variarum lect. lib. 1. cap.* 19. melius *Durantes de ritibus Eccleſiæ lib. 2. c. 9. a num.* 36. apud quos videbis rationem, & veritatem illius hiſtoriæ, cuius meminit *tex. in d. cap. vni.* quare ſcilicet Romanus Pontifex baculo non vtatur, cum tamen primus ſit, & ſupremus Paſtor vniuerſalis Eccleſiæ, vt eruditè comprobat *Bonif. VIII. in Extrauagan. vnam ſanctam, de maiorit. & obed. inter communes.*

10 Fratres vocat Epiſcopos Summus Pontifex, quaſi ſibi æquales, Cardinales vero, & Reges filios *cap. quam grauis 6 de crimine falſi, Felin. in proœm. Decretal. num. 1. Deci. in cap. cum venerabilis num. 2. de except. Coſm. in pragmat. tit. numero Cardinalium, gloſ. Cardinales.* Nã
11 cum nulla maior dignitas ſit in Eccleſia ipſo Epiſcopatu *cap. 1. de priuileg. cap. pen. de prabend.* Summus ipſe Pontifex hoc nomine non dedignatur aliquando enim vel Vrbis Romæ, vel Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopum ſe ipſum appellat *cap. ſi Epiſcopus 2. q. 9. cap. transmarinos cap. Aphros 98. diſtin. Gambarupt. de caſibus reſeruatis cap. 1. num. 7. & 8.*

Il-

ſtianæ religionis, veteri pene ſenſu obſeruato, tranſlatum à profano ciuili Magiſtratu ad ſacros Eccleſiæ Præſules, & Antiſtites, eo quod illorum præcipuum munus ſit gregis ſibi commiſsi mores, & vitam explorare, & inſpicere; & ideo Epiſcopus græcè dictus eſt, qui latinè dicitur, Speculator, *c. cleros §. Epiſcopus* 21. *diſt*. vel ſuperintendens, *cap. qui Epiſcopatum* 8. *q*. 1. ita hanc Epiſcopi ethymologiam referunt *Hieron. Gig. in tract. de reſidentia Epiſcoporum cap*. 1. *a num*. 1. *Anaſtaſ. Germon. de Sacrorum immunit. lib*. 3. *cap*. 8. *Durand. in rationali diuinorum lib*. 2. *cap*. 11. *a num*. 1. *Alphonſ. Aluarez. Guerero in Speculo iuris Pontificij lib*. 1. *c*. 4. *Azor. inſtit. moral. p*. 2. *lib*. 3. *cap*. 27. *q*. 1. *Gonzal. ad reg*. 8. *Cancellar. gloſ*. 42. *num*. 18. vnde *D. Ambroſ. de dignitate Sacerdotali cap*. 6. Epiſcopum dici putat quaſi ſuperinſpectorem, ideoq; & in ſolio eum in Eccleſia editiori reſidere, vt ſicut ipſe cunctos reſpicit, ita & cunctorum oculi, ipſum reſpiciant. Speculator item dictus teſte *Auguſtin. lib*. 1. *de Ciuitate Dei cap*. 9. quaſi populorum, quibus præpoſitus eſt, obſeruator cuſtos, & præfectus, qui ſpeculetur, & proſpiciat populorum ſubditorũ mores, & vitam.

3 Summi Sacerdotes vocantur Epiſcopi *in cap*. 1. *§. per fontis, de Sacra Vnctione, & in cap. vlt*. 3. *quaſt*. 1. *& in cap. videntes*. 12. *q*. 1. & alijs relatis per *Azor. d. cap*. 27. *quaſt*. 1. *verſ. quares Ioſeph. Ludou. Peruſin. decif*. 74. *num*. 11. Ad differentiam ſimplicium Sacerdotum, quia licet ſex ſint, quæ communiter ad omnes pertinent Sacerdotes, videlicet, catechizare, baptizare, prædicare, cõficere, ſoluere, ac ligare; tamen ad Epiſcopum nouem ſpecialiter ſpectant, ſcilicet, clericos ordinare, virgines benedicere, Pontifices cõſecrare, manus imponere, baſilicas dedicare, degradandos deponere, ſynodos celebrare, Chriſma conficere, veſtes, & vaſa ſacrare, in fronte chriſmare, & benedictionem ſolemnem ante pacem dare *cap. perlectis verſ. Ad Epiſcopum* 25. *diſtinct. cap. quamuis* 68. *diſt*. Summi etiam dicuntur Epiſcopi, quia vltra eos nullus eſt Ordo *cap. de his, c. manus de conſec. diſt*. 5. Nam Epiſcopatus eſt maior ordo, quam ſit in Eccleſia Dei *gloſ. verbo Epiſcopus in proœm. lib*. 6. *gloſ. verbo de Epiſcopis in cap. quia periculoſum de ſentent. excom. eod. lib. Caſſan. in catalogo gloriæ mundi p*. 4. *conſid*. 25.

4 Pontifices etiam appellantur in *cap. Pontifices* 7. *quaſt*. 1. *Et in cap. Meſſana de elect. & in d. c. quia periculoſum*, ibi, Pontificalis officij, *de ſentent. excom. in* 6. & *Iſid. in d. cap. cleros verſ. Pontifex*, vocat eos maximos Pontifices, hoc eſt, maximos Sacerdotes, ipſi nanq; efficiunt Sacerdotes, atque Leuitas: ipſi officia, & eccleſiaſticos Ordines diſtribuũt, & diſponunt, & præordinatores ſunt in cunctis, ipſi quod vnuſquiſque facere debet, oſtendunt. *Durand. d. cap*. 11. *nu*. 3. *Azor. vbi proximè*.

5 Præſules dicuntur quoniam in Cõcilio præſident *cap. quod tranſlationem, de tempor. ordinat. Durand. d. cap*. 11. *num*. 4.

6 Antiſtites etiam nominantur, quia ante alios ſtantes prçeminent populo; vel ab ἀντὶ, quod eſt contra, quoniam hæreticis contradicunt, vt Paſtores lupis, *Durand. d. cap*. 11. *num*. 5.

7 Sanctiſsimi vocantur *in auth. de Sanctiſſimis Epiſcopis collat*. 9. *& in clem.*

Digitized by Google

clem. 1. §. *nec ſuper, de pœnis*. Nam qui alios Sanctos efficere debet, neceſſe eſt, vt ſit Sanctiſsimus, & maxima Sanctitate præfulgere debet is, qui velut ſol quidam Sanctitatis, in omnes alios tãquam ſydera quædã Sãctitatis ſuę radios emittere tenetur: hinc rectè *Eccleſ.* 24. dicitur: Ab immundo quis mundabitur? cui ſimile eſt illud *Greg. mon. lib.* 7. Manus ſordida aliam non lauat, & oculus plenus puluere, maculam non conſiderat, ita mundus debet eſſe, qui vult aliena corrigere.

8 Legati Chriſti nonnunquam appellantur prout *in cap. accuſatio quoque in fine*, 2. *q.* 7. *& in d. clem.* 1. *Specul. in tit. de legatis* §. 1. *Alphonſ. Aluarez Guerrero in ſpeculo iuris Pontificij lib.* 1. *cap.* 28. *paulò poſt princip.*

9 Paſtores Epiſcopi non impropriè dicuntur, ſicut & ſubditi eorum ſimilitudine oues appellantur ab ipſo Chriſto Domino *Ioan.* 11. *&* 21. & ibi omnes ſacri interpretes, neque vero ſecundum illam abuſiuam ſignificationem, qua Dominus gregis paſtor dicitur, vt Iacobi filij ad Pharaonem dixerunt: Paſtores ſumus, quia per famulos ducebant gregem, & fœtu, lanaq; fruebantur; ſed potius officio, & cura, quam bonus Paſtor per ſe ipſum, non vt mercenarius debet exhibere, vigiliasq; perferre, vt Epiſcopi nomen ſonat, ideſt Speculator, vt ſupra diximus, & vt paſcere ſonat, ideſt, per prata ſcripturæ gregem deducere, eiusque fontibus potare, atque oleo ſcabiem inungere, docendo verbo, bonorumque operum exemplo, verbi Dominici prædicatione, ac Sacramentorum adminiſtratione, vt Paſtoris officij eſſe proprium docet, & monet, ac ſæpius inculcat *Concil. Trident. ſeſſ.* 6. *de reformat. cap.* 1. *& ſeſſ.* 23. *de reformation. cap.* 1. proſequuntur *Sot. de iuſtit. lib.* 10. *quæſt.* 3. *art.* 1. *ad med. Fuſcb. de Viſitat. lib.* 1. *cap.* 4. *a num.* 23. *& lib.* 2. *cap.* 33. *num.* 20. faciunt multa, quæ de paſcendi verbo in prædicta Chriſti Domini auctoritate explicat *Cardin. Bellarm. tom.* 1. *de Romani Pont. lib.* 3. *c.* 15. In cuius officij Paſtoralis ſignum baculum paſtorale dari Epiſcopis notiſsimum eſt, & explicat *tex. in cap. vnico in fine, de ſacra Vnct. Durand. in rationali diuin. lib.* 3. *c.* 15. *Guido Panzirola in theſauro variarum lect. lib.* 1. *cap.* 19. melius *Durantes de ritibus Eccleſiæ lib.* 2. *c.* 9. *a num.* 36. apud quos videbis rationem, & veritatem illius hiſtoriæ, cuius meminit *tex. in d. cap. vni.* quare ſcilicet Romanus Pontifex baculo non vtatur, cum tamen primus ſit, & ſupremus Paſtor vniuerſalis Eccleſiæ, vt eruditè comprobat *Bonif. VIII. in Extrauagan. vnam ſanctam, de maiorit. & obed. inter communes.*

10 Fratres vocat Epiſcopos Summus Pontifex, quaſi ſibi æquales, Cardinales vero, & Reges filios *cap. quam grauis 6 de crimine falſi, Felin. in proœm. Decretal. num.* 1. *Deci. in cap. cum venerabilis num.* 2. *de except. Coſm. in pragmat. tit. numero Cardinalium, gloſ. Cardinales.* Nã

11 cum nulla maior dignitas ſit in Eccleſia ipſo Epiſcopatu *cap.* 1. *de priuileg. cap. pen. de prabend.* Summus ipſe Pontifex hoc nomine non dedignatur aliquando enim vel Vrbis Romæ, vel Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopum ſe ipſum appellat *cap. ſi Epiſcopus* 2. *q.* 9. *cap. tranſmarinos cap. Aphros* 98. *diſtin. Gambarupt. de caſibus reſeruatis cap.* 1. *num.* 7. *&* 8.

II-

12 Illuſtres dicuntur *Bart. in l. omnes populi q. 4. ff. de iuſtit. & iure*, quamuis *Bald. in l. ad ſimilitudinem C. de Epiſcop. & cler.* velit Epiſcopum eſſe ſimilem illuſtri perſonæ, non tamen eſſe illuſtrem. Vocantur etiam perſonæ egregiæ, ad quos ſi teſtes eſſe velint, mitti debet inſtrumentum, vt in domibus ſuis teſtimonium reddant, ſi velint, *gloſ. in l. ad egregias ff. de iureiur. Azor. d. cap. 17. q. 1. propè finem*.

13 Præco etiam Epiſcopus dicitur, vt annuntiet populo ſcelera eorum prout *Iſai.* dixit *cap.* 58. relatus *in*
14 *c. ſi rector 43. diſt.* Sal terræ *Matth.* 5. vt condiat aliorum mores ſapientiſsimis inſtitutis, ac præceptis. Lucerna ſuper candelabrum poſita,
15 *Matth. eod. c. 5.* vt oĩbus luceat probitatis, & doctrinæ radijs. Angeli dicuntur *Lucæ 9.* quia mittuntur, vt
16 nuntij prædicaturi verbum Dei.

17 Habet officium ducis, vt rectum iter ſubditis oſtendat, nec (quod ve-
18 rendum eſt) cæcus cæco ducatum præbeat, atque ambo in foueam cadant *cap. poſt tranſlationem verſ. itemſi quis, de renunt. cap. cum ſit de ætate, & qualit.* Medici, vt norint attemperare vinum oleo in curandis vulneribus *cap. diſciplina diſtin.* 45. Militis armati, Cuſtodis, Leonis, Angeli, & aliorũ quæ à S. Gregorio Nazianzeno connumerantur in carmine ad Epiſcopos; vt ſua inſuperabili poteſtate dæmonum impetus infringat; & in ſumma quot ſunt neceſsitates hominum, tot fere nomina attributa ſunt Epiſcopis, ex earum ſimilitudine, vt norint ſe totidem officia obtinere, quæ ne ſingula proſequamur, cum ſe in omnes fere cauſas, actiones, tempora, perſonas, ac diœceſis ſuæ neceſsitates effundant; infra commodioribus locis tractabimus.

19 Epiſcopum igitur Summus ipſe Pontifex Chriſtus Dominus *Ioann.* 10. eum eſſe dicit, qui ſit ille bonus Paſtor ouium, qui intret per oſtiũ, quod oſtium Chriſtus eſt, & non aliunde, Cui oſtiarius Spiritus Sanctus aperiat: qui cognoſcat oues ſuas, & cognoſcant eum oues eius; nominatim vocet eas, & vocem eius audiant, dux earum ſit, vadat ante eas, & oues eum ſequantur, quia vocem eius ex frequenti doctrina, & verbi prædicatione cognoſcunt: qui non modo mercedem fluxam, & caducam non reſpiciat, non modo laboribus non defatigetur, non modo opibus, & facultatibus ſuis non parcat, honoremq; ſuum non quærat, lupis non cedat, aut oues non deſerat; non modo infamiam, paupertatem, exilium, carcerem non metuat; ſed vitam etiam ipſam, atque animam, (ſi ita opus ſit) libenter, & promptè pro ouibus ſuis ponat, atque profundat *Matth.* 5. Qui ſit ſal illud terræ, condiendo, & ab omni labe conſeruando omni Chriſtiano populo comparatum *Ioann.* 8. Qui ſit lux mundi. Lucerna ſuper candelabrum poſita, quæ omnia immunda purget, ſterilia fœcundet, errantia illuſtret, mœſta exhilaret, latentia prodat, ac in lucem proferat: Qui ſit illa ciuitas inexpugnabilis in monte poſita, vndequaque illuſtris, & quæ obſcurari nullo modo poſsit, *Math.* 5. Oculus vniuerſi, quo ſano, & ſimplici totum corpus ſit lucidum, quo deprauato, & lippiente totũ futurũ ſit tenebroſũ. *Mat.* 6. Qui claues Regni cœleſtis habeat, vt cui aperiat apertum ſit, cui claudat perpetuò ſit obſeratum; qui poteſtate ligandi, & ſoluendi ſit prædit us, vt quodcunque

que

Digitized by Google

que ligauerit ſuper terram, ſit ligatum in cælis, & quodcunque ſoluerit in terris, ſit ſolutum & in cælis, quorum detinuerit peccata detenta ſint; quorum dimiſerit, dimiſſa ſint; *Ioann.* 20. quem qui audit Chriſtum audit, quem qui ſpernit, Chriſtum, & qui miſit eum, Deum Patrem ſpernit, & conculcat, *Lucæ* 10. Qui fidelis ſit ſeruus & prudens, quem conſtituit Dominus ſuper familiam ſuam, vt det illi cibum tempore opportuno, *Matth.* 24. Qui ſit operarius meſsis eius, vt fructum afferat, & fructus eius maneat *Ioann.* 15. Qui de mundo non ſit, ſicut & Chriſtus de mundo non eſt *Ioan.* 17.

20 Hunc eumdem Paulus hominem dicit eſſe ex hominibus aſſumptum, pro hominibus conſtitutum in his, quæ ſunt ad Deum, vt offerat dona, & ſacrificia pro peccatis, qui condolere poſsit iis, qui ignorant, & errant, vt qui, & ipſe circundatus eſt infirmitate, & propterea debet exorare atque offerre, quemadmodum pro populo, ita etiam pro ſemetipſo pro peccatis: qui non ſumat ſibi eum honorem, ſed vocetur tanquam Aaron 1. *Paralipom.* 23. Nam & Chriſtus non ſemetipſum clarificauit, vt Pontifex fieret, ſed qui loquutus eſt ad eum, Filius meus es tu, ego hodie genui te, *Pſalm.* 2. Tu es Sacerdos in æternum ſecundum ordinem Melchiſedech. *Pſalm.* 109 Qui ſit miniſter, & adiutor Dei, ac diſpenſator miniſteriorum eius, *Apoſt.* 1. *ad Corinth.* 4. Sapientibus, & inſipientibus debitor, *idem ad Roman.* 1. cui datum eſt miniſterium reconciliationis, & poſuit Deus verbum reconciliationis in ore eius: qui legatione fungatur pro Chriſto, tanquam Deo exhortante per os eius 2. *Corinth.* 5.

21 Illum etiam *Clemens* Petri Succeſſor *conſt. Apoſt. lib.* 2 *cap.* 30. omnis ſacræ ſcientiæ cuſtodem eſſe dicit, mediatorem Dei, & hominũ, in eo, quod ad eum facit, miniſterio, doctorem pietatis, ſecundum Deum parentem noſtrum, qui per aquam, & Spiritum regeneret nos in ius adoptionis filiorum Dei, Principem & Ducem populi Dei, Regem, atq; Dinaſtam Θεὸν ἐπίγειον hoc eſt, terreſtrem Deum, poſt Deum, cui à nobis primus debeatur honos, de eo enim, & illis ſimilibus ſcriptum eſſe docet *Pſalm.* 18 Ego dixi, Dij eſtis, & filij Altiſsimi omnes vos. Et illud *Exod.* 20. Dijs non maledices. Qui primum in omnibus locum teneat, diuini tenoris, quantum homini fas eſt, particeps, vniuerſi Cleri caput, totius autem populi, in his quæ ſunt ad Deum, Princeps.

22 Item *Dyoniſius Areopagita de cæleſti hierarchia cap.* 1. Epiſcopum dicit eſſe virum diuinum, diuino numine afflatum, qui omni ſacra diſciplina ſit præditus, perficiens ea, quæ perficiuntur, omnemq; Sacerdotalem doctrinam complexus; tradens item ſacra pro cuiuſque eorum dignitate, qui ſcienter, & integrè præditi ſunt Sacerdotum perfectione, atque virtute, & in quo omnis, quæ eum attingit, hierarchia, pure abſoluitur, & cognoſcitur.

Diuus vero *Ignatius Ioannis diſcipulus in epiſt. ad Smirnenſes* definiens Epiſcopum eſſe dicit, qui omni principatui, & poteſtati ſupereminet, & quoad homini licet, imitator Chriſti veri Dei, princeps Sacerdotum, imaginem Dei referens;

Dei, quidem propter principatum, Chriſti vero propter Sacerdotium. Nec enim Rege quiſquam præſtantior, aut quiſquam ſimilis ei in rebus creatis, nec Epiſcopo quicquã maius in Eccleſia, qui Deo conſecratus eſt pro totius mundi ſalute: quem qui honorat, à Deo honorabitur; qui ignominia afficit, à Deo punietur, ſine quo nihil faciendum cenſet earum rerum, quæ ad Eccleſiam ſpectant, neque baptizandum, neque offerendum, neque ſacrificiũ immolandum, neque oblationem celebrandam, neque coniugij vnitatem faciendam, vt coniugium ſit ſecundum Deum, non ſecundum carnem. Qui vbi comparet, ibi omnis ſit Chriſtiani populi multitudo; quemadmodum vbi Chriſtus ibi omnis aſtat exercitus cœleſtis, veluti Imperatori poteſtatis diuinæ, omniſq; intellectualis naturæ gubernatori diſpenſatorique, quem vereri oportet vt Chriſtum. Sic enim nobis præcipiunt diuini Apoſtoli. Cui qui non obtemperet, ille ſine Deo eſt, pietatis expers, Chriſtum ſpernens, eiuſq; ordinationi reſiſtens, ſine quo nulla eſt Eccleſia, nulla Sanctorum congregatio; abſque cuius auctoritate, qui agit, foris eſt, inquinatam habet conſcientiam, infideli deterior: qui enim Chriſti ſunt, Epiſcopi ſunt: qui vero ab illo declinant, & cum impijs communionem amplectuntur hi cum illis excidentur, nec enim Chriſti agricultura ſunt, ſed diaboli ſemen. Sacerdotium enim eſt, omnium bonorum, quæ in homine ſunt, ſupremus apex; qui aduerſus illud facit, non hominem ignominia afficit, ſed Deum, & Chriſtum IESVM, primogenitum, qui natura ſolus eſt primus, & Summus Sacerdos. Laici enim Diaconis, Diaconi Presbyteris, Presbyteri Epiſcopis, Epiſcopus Chriſto, vt ipſe Patri, ſubijcitur.

25 Pulcherrimè *Nazianz. in Apologetico primo*, & *in oratione de laudibus Athanaſii: in funere item parentis, & in exhortatione ad Epiſcopos*, atque ſacer *Baſilius in epiſt.* 61. eundem Epiſcopum depingentes illum appellare ſolent Angelum Dei, candelabrum in Eccleſia Chriſti, Sacerdotem incruenta ſacrificia offerentem, illuſtrem animarum cuſtodem, magni Dei figmentum in manibus ſuis portantem, Deum hominibus conciliantem, immortalis vitæ Doctorem: magnam vocem, & tubam, ſermonũ Regalium viuificantem virtutem, columnam, & firmamentum in domo Dei, ſcopulum eminentem, qui omnes fluctus errorum, & perſecutionum excipiat, frangat, & à populo Dei arceat: terrorem hæreticorum, cuſtodem patriarum legum, omnis nouitatis hoſtem, ſecurim petram ſcindentem, linguam flumini irriganti ſimilem, cordis profunditatem, fulgur celeritatis, ſacri conſilij apicem, ſermonum myſticorum interpretem, ignem malæ, & vitioſæ materiæ purgantem, ventilabrum, quo à grauibus dogmatibus leuia diſcernuntur, gladium vitijs radices excindentem, percutientibus Adamantem, diſsidentibus omnia inungentem Magnatem, veteris vitæ, & doctrinæ exemplum ad quem item omnes neceſsitatum ſuarum nominibus confugientes eum coniuges moderatorem, monachi legiſlatorem, ſimplices itineris ducem, ſpeculationi dediti Theologum, hilares frenum, calamitoſi conſolatorem, caniciei baculum, iuuentus mi-

magiſtrū, pauperes ſuppeditatorem, diuites diſpenſatorem, viduæ patronum, pupilli patrem, peregrini hoſpitem, fratres fratrum amatorem, ægrotantes medicum, ſani valetudinis cuſtodem appellant. Nam vt ipſe Saluator ait *Matth.* 5. Epiſcopus eſt velut ciuitas quædam ſupra montem poſita, ad quam omnes in anguſtijs tùm corporis, tùm animæ conſtituti confugere, & velut fons quidam publicus, vnde omnes ſitientes bibere, & vt communis quædam medicamētorum omnium apotheca, vnde ægri omnes morborum ſuorum remedia expetere debeant, à quo cæci lumen, paruuli doctrinam, dubij conſilium, inopes ſubſidium, viduæ protectionem, & varijs tentationibus ac ſcrupulis, & tribulationibus preſsi medicinam pariter, & auxilium quærere debent.

26 Ex quibus colliges quam magna ſit Epiſcoporum dignitas, poteſtas, & iuriſdictio, quos Presbyteris Superiores eſſe ex inſtitutione diuina diffiniuit *Concil. Tridentin. ſeſſ.* 23. *cap.* 4. *& can.* 6. *&* 7. & contra antiquos, & noſtræ ætatis hæreticos latè comprobat *Cardin. Bellarmin. controuerſ. Cathol. tom.* 1. *lib. de Clericis cap.* 14. & ante eum *Petr. Sot. de Sacram. Ordinis diſt.* 1. *lect.* 2. *Caſtro aduerſus hæreſes verbo Epiſcopus*, & alii de quibus *Henriq. in ſum. lib.* 10. *cap.* 7. 6 2. *lit. M. Soar. tom.* 4. *de Pœnit. diſput.* 25. *ſect.* 1. *a num.* 4. Non obſtat *tex. in c. olim.* 95. *diſt.* vbi *D. Hieronymus* in hæc verba; olim idem erat Presbyter, qui & Epiſcopus; quia reſpondetur ſecundum *D. Thom.* tantummodo Diuum Hieronymum dicere nomina Epiſcoporum, & Presbyterorum ab Apoſtolorum tempore incœpiſſe non vero rem ſeu dignitatem ipſam Epiſcopalem: vel quod primo tempore omnes Presbyteri ſimul eſſent Epiſcopi, & poſtea ad ſchiſma vitandum aliqui in Presbyteratu ſolum, alii in Epiſcopos cœperint ordinari, ſequitur *Turrecr. de poteſtate Eccleſiæ lib.* 1. *cap.* 78. *cum ſeqq.* Vel reſpondetur quod magis placet *Bellarmino vbi proximè obiection.* 6. nunquam D. Hieronymum negaſſe Epiſcopos Presbyteris quoad Ordinis poteſtatem eſſe ſuperiores, vt *Aerius* negabat, & alii negant hæretici; ſed ſolum egiſſe de poteſtate iuriſdictionis, & regiminis, vt deducitur ex verbis *dict. capit. olim*, ibi, vnus de Presbyteris ſupponeretur omnibus, & quia conſtat *ex cap. legimus* 93. *diſtin.* intentum *Hieronymi* eſſe refellere audaciam Diaconorum, qui ſe Presbyteris ſuperiores eſſe contendebant, & inter alia illud adducit argumentum, quod in Eccleſia primitiua nomen Epiſcoporum, & Presbyterorum non erat diſtinctum, & ad presbyteros, & Epiſcopos pertinebat Eccleſiarum regimen ſecundum diuerſas functiones de quibus cap. ſeq. Diaconorum vero munus ſolum erat menſis miniſtrare, non profanis quidem, & conuiuiis, vt impie Lutherus, & inconſiderate *Caetan.* tradunt: ſed altari aſsiſtendo Sacerdoti celebranti, & Sacram Euchariſtiam fidelibus diſtribuendo, vt melius contra eos comprobat *Pygi. lib.* 2. *cap* 4. *verſ. neque eſt, Bellarmin. vbi proximè c.* 13. Quod vero realiter diſtinctus eſſet ex Chriſti inſtitutione vterque gradus nunquam negauit *D. Hieronymus*, quod ſi in aliquo minus tribuit iuriſdictioni Epiſcoporum, quam poſtea declarauit Eccleſia in re illis temporibus non admodum perſpicua,

Google

non ideo dicendum eſt cum Aereo, vel hæreticis ſenſiſſe, vt contra *Mich. de Medina* benè aduertit *Bellarmin. vbi proximè*, & ante eum latè *Pygi. d.lib.2. cap. 9.*

SVMMARIVM.

1 *Apoſtoli auctoritate accepta à Chriſto Domino in ſui locum Epiſcopos elegerunt, & crearunt.*

2 *Epiſcopis, quos crearunt Apoſtoli, vita functis, totum ius eligendi, & creandi Epiſcopos ad Romanum Pontificem pertinuit, tanquam ad Succeſſorem Petri.*

3 *Papa ſecundùm varia tempora, ac varias temporum occurrentes circumſtantias diuerſis perſonis ius eligendi Epiſcopos conceſſit, vel permiſit.*

4 *Epiſcoporum electiones primis Eccleſiæ temporibus totius Cleri, & populi auctoritate fiebant.*

5 *Electiones Epiſcoporum aliquando Clero, & populo dabantur, vt tam hi, quam illi Epiſcopum nominarent, & elegerint; aliquando vero, vt Clerus eligeret, populusue conſentiret.*

6 *Principes ſaeculares aliquando auctoritate propria electionem, & nominationem Epiſcoporum faciebant; aliquando vero ipſa Romana Eccleſia poteſtatem eis eligendi & nominandi Epiſcopos concedebat.*

7 *Hiſpaniarum Regibus à Romano Pontifice priuilegium fuit indultum eligendi, & nominandi Epiſcopos.*

8 *Principibus aliquando conceſſum fuit, vt electio à Clericis facta valida non eſſet, niſi Principis accedat conſenſus*

9 *Eligendi Epiſcopos poteſtas Laicis conceſſa vel permiſſa, quoad populos, & ſaeculares Principes abrogata noſcitur, optimis rationibus.*

10 *Eligendi Epiſcopos abrogata Laicis poteſtate illa penès omnes Clericos, & Religioſos remanſit, & in ea poſtea Clerici à Religioſis ſunt ſeparati.*

11 *Eligendi demum Epiſcopos poteſtas ad ſolum Collegium in Collegiatis, & ad ſolum Capitulum in Cathedralibus redacta fuit.*

12 *Papæ electio licet olim fieri non poſſet à ſolis Cardinalibus, ſed adhibere oportere Clericos Cardinales, & totius Cleri, & populi conſenſum poſtea tota ad ſolum Cardinalium Collegium redacta fuit.*

13 *Papa ſoli Cardinales eligunt, non Concilium generale, ſi tempore, quo fuerit congregatum Apoſtolica Sedes vacauerit.*

14 *Gratiani Canones in decreto inſerti nullam habent iuris auctoritatem.*

15 *Auctor cap. 1. de electione, non conſtat quis fuerit.*

16 *Eligendi Epiſcopum poteſtas non omnibus Clericis Cathedralium, ſed ſolum earum Canonicis, ſeu Capitulo facta eſt.*

17 *Canonici propriè dicuntur, qui de Capitulo ſunt.*

18 *Dignitates, quæ de communi menſa præbendam non habent, licet habeant ſtallum in choro, vocem non habent nec in Capitulo, nec in Epiſcopi electione.*

19 *Epiſcoporum ad electionem Canonici, qui in pupillari ætate exiſtant, vocandi non ſunt.*

20 *Pupillus ad emphyteuſim quare poſſit nominare oſtenditur.*

21 *Furioſi eligere non poſſunt.*

22 *Canonicus dum in Subdiaconatus Ordine conſtitutus non eſt nec vocem habet in Capitulo, nec elige-*

re

re poteſt cum declarationibus ibi poſitis.

23 *Canonici ſupernumerarij, item ſuſpenſi, vel excommunicati an poſſint eligere? remiſſiue.*

24 *Canonici Clericos Eccleſiarum inferiorum, vel alios extraneos ad coeligendum an poſſint admittere ſub diſtinctione reſoluitur.*

25 *Conſuetudo ſpecialis inducere, & efficere poteſt, vt Clerici aliarum Eccleſiarum, vel aliàs extranei, cum ipſis ad coeligendum admittantur.*

26 *Laici ius eligendi Epiſcopum conſuetudine acquirere non poſſunt.*

27 *Conſuetudo eligendi Epiſcopos ad Capitulum, & ad Canonicos ſpectans durauit vſque ad tempora Bonifacij VIII. & Clementis V.*

28 *Electionis canonicæ conſuetudo ſolum in Germania ſeruatur.*

29 *Reges Hiſpaniæ, & Luſitaniæ nominandi, & præſentandi Epiſcopos in Eccleſiis Cathedralibus quod ius habeant, oſtenditur.*

30 *Hiſpaniæ Reges à Carolo Magno priuilegium nominandi ad Eccleſias Cathedrales non acceperunt.*

31 *Eligendi ſeu nominandi ius ſuper Cathedralibus competens Imperatoribus, Regibus, & alijs Principibus in generalibus derogationibus non continetur.*

32 *Iuſpatronatus ad Reges, & alios Principes ſpectans non comprehenditur in reſeruationibus, quæ per Regulas Cancellariæ facta ſunt.*

33 *Luſitaniæ Reges in Cathedralibus eligendi Epiſcopos iuſpatronatus, & priuilegium obtinuerunt, quia vel Eccleſias dotarunt, fundarũt, aut ab hoſtium poteſtate liberatas erexerunt, vel proprijs reditibus auxerunt.*

34 *Declaratur tex. in cap. nobis 25. de iurepatronatus.*

35 *Electionem Epiſcoporum ad populum iure diuino pertinere falsò contendunt huius tempeſtatis hæretici.*

36 *Reſpondetur ad fundamenta hæreticorum, & num. 37. & 38.*

39 *Epiſcopi ſibi eligere vel nominare ſucceſſores non poſſunt, niſi quatenus ex conceſſione Pontificis eis fuerit ſpecialiter permiſſum, & num. 40.*

41 *Succeſſores Diuus Auguſtinus, ac Beatus Valerius ſibi elegerunt ex conceſſione Romani Pontificis, vt aliqui putarunt, vel melius ſecũdum alios ſibi ſucceſſores ſolum non elegerunt, ſed potius perſonas à ſe propoſitas Clerus, & populus per acclamationem conſentiẽs elegit.*

42 *Poteſtas aſſumendi Epiſcopos ad ſolum Pontificem lege Diuina immediatè pertinet, vel ad eos, quibus conceſſerit.*

43 *Clemens an Diui Petri ſucceſſor extitiſſet, oſtenditur.*

DE EPISCOPORVM Electione.

Cap. III.

APOSTOLI auctoritate accepta à Chriſto Domino in ſui locum Epiſcopos elegerunt, & crearunt, nam ſinguli eorum idoneos præfecerunt Eccleſiarum Paſtores, qui *in c. quorum vices 68. diſt.* dicuntur Apoſtolorum locum tenere. Deinde vero primis illis Epiſcopis, quos cre-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

2 auerunt Apoſtoli vita functis, totum ius eligendi, & creandi Epiſcopos ad Romanum Pontificem pertinuit, tanquam ad Succeſſorem Petri, cui data eſt à Chriſto Domino ſumma poteſtas in totam Eccleſiam, prout dicitur *in cap. omnes 21. diſt.* ſemper enim, & omni tempore prouiſio omnium beneficiorum, & Eccleſiarum, etiamſi Cathedrales, Metropolitanæ, aut Primates ſint, ad Summum Pontificem pertinuerunt, & vſque in hanc diem pertinent: tùm ex pleniſsima illa poteſtate à Chriſto Domino data Petro, & Succeſſoribus, vt in eodem propoſito expendit *Pontifex in cap.* 1. 22. *diſt.* tùm quia, licet fateri oporteat Epiſcopalem dignitatem lege Diuina fuiſſe inſtitutam diſtinctam à Presbyteris inferioribus, vt definit *Concil. Tridentin. ſeſſ.* 23. *cap.* 4. *& can.* 6. *&* 7. & dixi ſupra *cap.* 1. *&* 2. diuiſio tamen plebium, & diœceſium, ac erectio, & diſtinctio beneficiorum ab Apoſtolis, eorumq; Succeſſoribus, atque ita ab Eccleſia, & iure eccleſiaſtico facta noſcitur, vt probant *tex. in d. cap.* 1. 22. *diſt. & in cap.* 1. *cum ſeqq.* 80. *diſt.* & oſtendam infra *cap.* 7.

3 Poſtea vero ſecundum varia tempora diuerſi modi in electionibus Epiſcoporum ab ipſo Summo Pontifice fuerunt præſcripti, & iuxta varias pro temporum occurrentes circumſtantias variis perſonis ius eligendi Epiſcopos ab eodem Pontifice conceſſum, ſiue permiſſum reperitur.

4 Primis enim illis tẽporibus totius Cleri, & populi auctoritate electiones Epiſcoporum fiebant: vt conſtat ex auctoritate antiquiſsimorum Pontificum, nam *Anacletus Pontifex V. à Petro*, qui circa annum centeſſimum Chriſti Romanæ præfuit Eccleſiæ, hoc ſatis decidit vt refertur *in cap. vlt. 79. diſt.* dum air, electionem, (ſic enim legendum eſt, non electionem cum *Petro Gregor. ad Decretal. tract. de elect. cap. 5. num. 2.*) Summorum Sacerdotum ſibi Dominus reſeruauit, licet electionem bonis Sacerdotibus, & ſpiritualibus populis conceſsiſſet: conſonant ſequentes Pontifices *Stephanus I. in cap. noſce* ibi, conuocato Clero, & populo, *Cæleſtinus I. in cap. cleri, Leo I. in cap. vota cum ſeqq.* 63. *diſt.* & eſt optimum *Concilii Toletani* decretum *in cap. vltim. §. ſed nec* 51. *diſt.* Qui mos, & conſuetudo *ex D. Pauli* iuuatur auctoritate 1. *ad Timoth.* 3. dum in ordinatione Epiſcoporũ requirit, vt habeant bonum teſtimonium, etiã ab iis qui foris ſunt. Itẽ *D. Hieronymus* relatus *in cap. licet* 8. *q.* 1. ibi, & populi præſentia, iuncto ibi, ne qua poſtmodum retractatio cuiquã, ne quis ſcrupulus reſideret, & *Gratianus in cap. qui longe in fine* ibi, tunc enim in Eccleſia Dei rite præficietur Antiſtes, cum populus pariter in eum acclamauerit, quem clerus communi voto elegit, 63. *diſt.* explicat benè *Petr. Gregor. d. cap. 5. num.* 10. *&* 16. vbi rei hiſtoriam latè proſequitur, eandemq; reſolutionem agnoſcunt *Franciſc. Burſat. conſ.* 126. *a num.* 8. *Azor. inſtitut. moral. p. 2. lib. 3. cap. 17. q. 3.*

5 rectè aduertentes non pariformiter, ſed diuerſimode hanc electionẽ Clero, & populo datam eſſe, aliquando vero Clero, & populo pariter datam fuiſſe, itaut tam hi, quam illi Epiſcopum nominarent, deſignarẽt, & elegerint *cap. Epiſcopos*, ibi, poſt electionem Cleri & populi, *cap. lecti* ibi, Clerum, & plebem, eiuſdem Ec-

Eccleſiæ elegiſſe, *63. diſt. cap. factus* ibi, de plebis, quæ tunc adfuit ſuffragio 7. *q.* 1. Deinde vero in melius hoc more reformato conſtitutum eſt, vt Clerus eligat, populus vero conſentiat, vt optima ratione docuit *Stephanus Papa in dict. cap. noſce 63. diſt.* ibi, Sacerdotum quippe electio eſt, & fidelis populi conſenſus adhibendus, quia docendus eſt populus, non ſequendus, optimus *tex. in d. cap. vota eadem diſt.* vbi vota ciuium teſtimonio populorum expenduntur, Clero electio datur; & refert *Cyprian. lib.* 4. *epiſt.* 2. Cornelium Papam electum fuiſſe à pluribus Epiſcopis adhibito teſtimonio, & ſuffragio totius Cleri, & populi. Non obſtat quod *in can.* 1. *Apoſtolorum* legitur. Epiſcopum à duobus, aut à tribus Epiſcopis ordinandum, quia non de electione, ſed de conſecratione Epiſcoporum interpretandum eſt, & in eo canone verbum χειροτονεῖν non electionem, ſed conſecrationem ſignificat. ita *Vincent. Cabot. variarum iuris publici, & priuati diſputationum lib.* 1. *cap.* 3. *in princ.*

6 Circa præſumptam auctoritatem Principum ſecularium in electionibus Epiſcoporum ſimilem reperies varietatem: nam aliquando vel ipſi auctoritate propria electionem, & nominationem faciebant, vt de *Conſtantio Conſtantini Magni filio*, & aliis ante *Valentinianum* ex *Nicephoro, Euſebio, Socrate, & Theodoreto* explicat *Petr. Gregor. d. cap.* 5. *num.* 5. Aliquando vero ipſa Romana Eccleſia aliquibus fecit poteſtatem eligendi, & nominandi Epiſcopos, atque etiam Romanum Pontificem, *vt de Adriano Pontifice* con-
7 ſtat, qui *Carolo Magno* hoc priuilegium indulſit remunerationis ergo, ob inſignia beneficia ab eo in ipſam Sedem Apoſtolicam prolata, quæ referuntur *in cap. Adrianus* 2. *63. diſtinct. & in cap. hinc eſt* 16. *quæſtio.* 1. Primum Pipinum illud ius ex conceſsione *Zacchariæ Summi Pontif.* habuiſſe referunt *Lup. Ferrar. Abbas à conſilijs Calui Imper. Vincent. Cabot. d. tract. cap.* 5. quod poſtea Carolo Magno, & Imperatoribus Germaniæ attributum eſt: tandem concordatis inter Leonem X. Pont. Max. & Franciſcum Primum Francorum Regem initis, electiones ſublatæ ſunt: & ius nominationis in Epiſcopatibus, monaſterijs, & aliis Sacerdotiis, exceptis quibuſdam, Regibus Gal-
8 liæ attributum eſt. Hiſpaniarum etiam Regibus *in dict. cap. cum longe* id conceſſum reperitur ibi, quoſcunque regalis poteſtas elegerit: vnde *Duar. de ſacris Eccleſiæ miniſterijs lib.* 3. *cap.* 11. conatur deducere ius realiæ, quo fruuntur Galliarum Reges in prouiſionibus beneficiorum in ipſo iure communi habere fundamentũ; ſed omnino falſum eſt, tum *ex cap. nobis* 25. *de iurepatronat.* ibi, non electionis faciendę, ſed iã factæ honeſtius pręſtatur aſſenſus: tum quia ſecũdũ poſteriora tẽpora ĩ quib. hęc poteſtas laicis oĩo adẽpta eſt multo magis falsũ apparet, vt ſtatim dicemus. Aliqũ vero Principibus cõceſsũ eſt vt electio à Clericis facta valida non ſit, niſi Principis accederet cõſenſus *c. quia igitur*, ibi toti' Cõcilii inito cõſenſu, & Sereniſsimi Principis voluntate, conſonat *d. cap. nobis, dict. cap. lectis, cap. Abbatem* 18. *queſt.* 2. tex. optimus *in cap. quod ſicut* 28. *in princip.* ibi, debet Principi præſentari &c. *de elect. cap. cum terra* 14. ibi, auribus Patriarchæ, vel Princi-

pis exprimendas, *eodem tit.* Eiusq; rei ratio prima ad diſſenſiones inter ipſos Clericos auertendas, aliquando in partes diuidi, & hos vnum, illos alium eligere ſolitos, mox & quamque partem, ſuum electum defendentem: ſed & poteſt eſſe, quia multæ poſſunt occurrere cauſæ ob quas non expediat, ſed in Reipublicæ damnum cedat electio, veluti ſi electus ſit ex aduerſariis, vel Regni hoſtibus, vt latè explicat *Petr. Gregor. dict. cap.* 5. *num.* 21.

9 Verum huiuſmodi poteſtas Laicis conceſſa vel permiſſa quoad populos, & ſeculares Principes abrogata noſcitur: quoad populos *ex cap. non eſt permittendum* 63. *diſt.* & ex antiquiſsimo Sardicenſi Concilio habito ſub *Iulio I.* circa annum Salutis Dominicæ CCCXL. refertur *in cap. Oſius* 2. *de elect.* vbi eam reddit rationem, ne ad clamorem populi fiat electio: quia manifeſtũ eſt potuiſſe plures eorum, qui ſynceram fidem non habent, pretio, & mercede corrumpi, iunctis multis, quæ de vulgi leuitate, & inconſtantia, & vanis populi vocibus non audiendis *per tex. in l. Decurionum Cod. de pœnis, & in l. ad beſtias in princip. ff. eod. tit.* cum ſimilibus, latè proſequuntur *Petr. Greg. dict. cap.* 5. *a num.* 18. *& ex Platone,* & aliis *Philoſophis Marc. Mant. ſing* 194. Facit etiam ratio quia præſentia, & acclamatio populi libertatem tollit, vt probat *l. ſi priuatus ff. qui & à quibus,* ceſſante vero libertate, ceſſat & eſt irrita electio, *cap. vbi periculum. §. cæterum, de elect. lib.* 6. Et ex eadem ratione iam apparet iuſtiſsimè Sacris Canonibus reuocatum eſſe priuilegium illud Principibus ſecularibus conceſſum eligendi Epiſcopos, aut ne valeat electio ſine eorum conſenſu, quia ſcilicet per importunationem, & metum facta cenſetur, vt probat tex. elegans *in cap.* 1. *&* 2. *& ſi quis per ordinationem* 63. *diſt.* Contrariaq; damnatur conſuetudo *in cap. cum terra* 14. *& in cap. quiſquis* 43. *& in cap. Maſſana* 56. *de elect* ex quibus tertia generalis, & communis tam Principibus, quam aliis laicis colligitur ratio, quia ius hoc eligendi Epiſcopos ſpirituale eſt, quod ſubinde non cadit in laicum, cui nulla diſponendi de rebus eccleſiaſticis competit poteſtas *cap. benè quidem* 96. *diſtin. cap. Eccleſia de conſtitut. cap. vlt. de rebus Eccleſiæ* cum vulgaribus. Duplici præterea ex capite priuilegium hoc Principibus ſecularibus ademptum eſſe notat idem *Petr. Gregor. d. cap.* 5. *a num.* 16. vel quia iidem Principes ſponte ſua ei renunciarunt, vt de Valentiniano probat *tex. in cap. Valentinianus* 63. *diſt.* vel quia conceſſa ſibi poteſtate abutẽtes pro arbitrii temeritate indignos promouere, dignos vexare, & eiicere cœperunt, eoq; facto priuilegium amittere voluerunt iuxta regulam *tex. in cap. priuilegium* 11. *q.* 3. *& in cap. tuarum* 11. *de priuilegijs, & in cap. contingit* 2. *de ſentent. excommunicat. & in l. qui ſine* 40. ibi, videntur abuti, iuncta *gloſ. ff. de negotijs geſtis,* cum aliis citatis *per Cardin. Tuſch. practicar. concluſ. tom.* 6. *lit. P. concl.* 754. *&* per *Pat. Soar. de legibus lib.* 8. *cap.* 36. *à principio.*

10 Abrogata ſic laicis prædicta poteſtate eligendi Epiſcopos primum eam penes omnes Clericos, & Religioſos diœcẽſis remanſiſſe *per tex. in d. cap. obeuntibus* 63. *diſt* ſcribunt *Burſat. d. conſ.* 126. *num.* 16.

ad

ad finem, Petr.Gregor.d.tractat. de
elect. cap. 6. num. 1. *&* 2. *Azor dict.*
quaſt.3 verſ. qua quidem. Deinde
vero Clerici à Religioſis ſunt ſepa-
rari, vt prædicti Doctores aſſerunt,
& conſtitutum eſt vt Religioſos ſuo-
rum Abbatum, Priorum, ſeu Præ-
poſitorum, Canonici vero ſuorum
Epiſcoporum faciant electionem,
vt conſtat ex *d. cap.* 1. *& ex d. cap.*
cum terra, & per totum tit. de elect.
11 Nouiſsimè autem hæc eligendi
Epiſcopos poteſtas ad ſolum Colle-
gium in Collegiatis, & ſolum Capi-
tulum in Cathedralibus redacta fuit
cap. Congregatio vlt.16. q.7. & cap.
cum Eccleſia 3. de cauſa poſſeſſ. &
propr. cap. cum terra 14. verſ. ſta-
tuentes, cap. cum inter verſ. quia
vero, cap.auditis, cap. quia propter,
cap.in Geneſi, c.17 congregato, & per
totum de elect. gloſ. verbo deuolue-
tur in c.quamquam 18. eod. tit. in
6. Bertachin. de Epiſcopo lib. 1.p. 3.
à princ. Petr.Gregor.de elect. cap.6.
num. 9.Duar. de ſacris Eccleſia mi-
niſt.lib 5. cap.1. Guillelm. Manda-
gottus de elect.nouorum Prel. cap.1.
Corraſ. de Sacerdotio par. 4. cap.1. a
num.28. Petr.de Biaxio in director.
elect. part. 1.cap. 2. cum ſeqq. Lal.
Zechi. de Republ. eccleſiaſt. cap. 24.
quod de Canonicis inſcribit. verſ.ſep-
timo, Nicol. Garc. de beneſic. par. 5.
cap.4. a num. 6.& optimo ſimili cõ-
firmat *Gratian. in cap. ſacrorum*
63. diſt. licet enim ex decreto *Ni*
colai II. Pont. relato *in cap. in no-*
12 *mine Domini 23.diſt.*electio Roma-
ni Pont. fieri non poſset à ſolis Car-
dinalibus, ſed adhibere oporteret
Clericos Cardinales, & totius Cle-
ri, & populi conſenſum: deinde ta-
men tota Pontificis electio ad ſolum
Collegium Cardinalium redacta eſt
cap. licet 6. de elect. cap. vbi pericu-
lum eod. tit. in 6. Clem. ne Romani
eod tit. Cardin. Turrecr. de poteſta-
te Eccleſia lib.2. cap. 43. Card. Bel-
larmin.tom 1. de Clericis lib 1. cap.
9. cum ſeqq. Cardin. Paleot. de con-
ſultationibus Sacri Palatij p. 3.q. 4.
5. & eo magis, late *Bur ſat.dict. conſ.*
126. *num.6. & 7. a princip. & conſ.*
108. *a princip.* & omnino *a num.*18.
notabiliter amplians poſt *Iacobat:*
Seluam, & alios etiam ad caſum in
13 quo Apoſtolica Sedes vacat tempo-
re quo generale Concilium fuerit
congregatum, adhuc enim non ad
ipſum Concilium, ſed ad ſolos Car-
dinales, eorumq; Collegium perti-
nere electionem ibi comprobat, &
facto ſeruatum fuiſſe in electione
Maximi Pontif. *Leonis X*. tempore
vltimi Lateranenſis Concilii atte-
ſtatur. Hæ igitur conſtitutiones
ſtatuentes vt ſoli Canonici Cathe-
dralium ſuos eligant Epiſcopos, om-
nium ſunt nouiſsimæ, & ideo ſuper
hoc nihil ſtatutum reperiri poteſt
Niceno Concilio II. cum ſit antiquiſ-
ſimum quod aliàs ſeptima Synodus,
ſolet appellari, celebratum circa
annum ſalutis Chriſtianæ 780. &
verba illa quæ referuntur *in cap. ſa-*
crorum 63. diſt. in verſ. ex conſti-
tutionibus vſque ad finem, non ſunt
14 alicuius Pont. aut Cõcilij, ſed Gra-
tiani, quæ ſubinde nullam habent
iuris auctoritatem *Cenel. ad De-*
cretum collect. 16. num.8. & collect.
48. num.1. Fr. Emman. quaſt. Re-
gular.tom.1.q.6. art.2. Nec etiam
15 *ex cap.1.de elect.* vllum firmum ca-
pi poteſt argumentum quoad tem-
porum computationem, minimè
enim conſtat quis nam Pontifex il-
lius fuerit Auctor, vulgò *Lucio Pa-*
pæ tribuitur, ſed ab alijs *Pio*, vel
Gregorio, vel *Alexandro*, vt conſtat
ex *Antonio Auguſtino in notis ad*
ſol-

colleſt. 1. *Decretalium ſub eod. tit.*
vbi ſimiliter teſtatur in libris Con-
ciliorum verba illa non inueniſſe.

16 Poteſtas hæc eligendi Epiſcopum
non omnibus Clericis Cathedra-
lium, ſed ſolum earum Canonicis,
ſeu Capitulo facta eſt; & ideo ſoli
Canonici, qui vocem habent in Ca-
pitulo, non autem capellani, vel per-
petui beneficiarij, qui de Capitulo
non ſunt, ſemota ſpeciali conſuetu-
dine, ad Epiſcoporum electiones
admittendi ſunt, notauit *gloſ. verbo*
conſuetudinem per tex. ibi *in cap.*
Cumana 50. *de elect.* quam ibi ſe-
quuntur omnes, & comprobatur ex
tex. in cap. cum in Eccleſiis, de preb.
in 6. *Petr. de Biaxio d. p.* 1. *cap.* 2.
a num. 2. *Firmian. de Epiſcopo p.* 3.
a num. 2. *& poſt Abb. in cap. ſcrip-*
tum num. 4. *de elect. Zecbi. d. c.* 24.
de Canonicis num. 4. *verſ. ſeptimo*,
nam conſtat plures Clericos in Ec-
cleſiis Cathedralibus reperiri, qui
17 de Capitulo non ſunt, nec vocem
in eo habent, & à Canonicis tam
nomine, quam ad effectus iuris di-
ſtinguuntur, qui enim de Capitulo
ſunt Canonici propriè dicuntur, cæ-
teri communi nomine beneficiarij,
vel capellani, & aſsiſsii, & manſio-
narii, quaſi aſsidui, & perpetuò ma-
nentes in choro, *vt per tex*. ibi no-
tauit *gloſ. verbo aſſiſſios in cap. pen.*
de clericis non reſid. explicat benè
Alberic. in diction. eodem verbo,
Mantu. obſeru. 67. *Selua de benefic.*
p. 1. *quæſt.* 2. *num.* 47. *Zecbi. d. cap.*
de canonicis num. 2. quod etiam ap-
paret in dignitatibus, quæ de com-
muni menſa præbendam non ha-
bent, & ideo licet ſtallũ habeant in
choro, vocem non habent in Capi-
18 tulo, nec conſequenter in huiuſmo-
di Epiſcoporum electionibus, vt poſt
Abb. in cap. 1. *num.* 11. *de elect. &*
in d. cap. ſcriptum nu. 4. notat idem
Zecbi. vbi proximè.

19 Vnde ſequitur ad hanc Epiſco-
porum electionem non omnes Ca-
nonicos eſſe vocandos, ſed illos
tantum, qui vocem habent in Capi-
tulo, & ad communes congregatio-
nes ſolent, & debent reuocari, in
eisq; intereſſe, vt cautè loquitur
Pontifex *in d. cap. quia propter*, ibi,
qui debent, &c. vt ſcilicet ſignifica-
ret aliquos eſſe Canonicos de ea-
dem Eccleſia, qui vocandi non ſunt,
veluti ſi in pupillari ætate exiſtant
(ſcilicet ex Summi Pontificis diſpẽ-
ſatione promoti, vt explicat ex alijs
Selu. de benefic. p. 3. *q.* 22. *num.* 26.)
non enim debent ideo admitti ad
electionem propter iudicij, & diſcre
tionis defectum, vt decidit *tex. in*
cap. ex eo 32. *de elect. in* 6. notant
omnes ibi, & latè *Biaxi. d. par.* 1.
cap. 16. *Petr. Gregor. cap.* 8. *Mada-*
got. cap. 7. *Corraſ. num.* 14. *citatis*
locis, ex generali autem ratione *tex.*
in eod. cap. ex eo, non ſine difficulta-
te tranſit reſolutio, quam praxi re-
ceptum teſtatur noſter *Gam. Luſit.*
deciſ. 14. & de iuris rigore veram
20 comprobat *Cald. Pereira de nomi-*
nat. emphyt. q. 4. *a num.* 7. *& in*
l. ſi curatorem verbo cum non abſi-
milis num. 34. ſequitur *Benedict.*
Aegid. in repet. l. 1. *C. de ſacroſ. Ec-*
cleſ. par. 1. *§.* 2. *num.* 19. *cum ſeqq.*
quod pupillus ad emphyteuſim no-
minare poteſt: obſtare enim vide-
batur idem defectus iudicij, niſi di-
cas nominationem emphyteuſis eſſe
quid facti, quod non tantam expo-
ſcit iudicij maturitatem, ſicut Epi-
21 ſcoporum electio. Similiter etiam
ex eadem ratione furioſos eligere
non poſſe reſoluunt omnes *in eod.*
cap. ex eo, poſt *gloſ.* ibi verbo *diſcre-*
tionem, *Petr. Gregor. num.* 2. *Biax.*

cap.

cap. 15. & Mandagot. proximè ci-
22 tatis locis. Eſt etiam aliud optimum eiuſdem doctrinæ exemplum de Canonico, qui maior, & mentis compos, in Sacris tamen, ſaltem Subdiaconatus Ordine conſtitutus non eſt, quod enim vocem non habeat in Capitulo, nec eligere poſsit, decidit tex. in Clem. 2. de ætate, & qualit. conſonat Concil. Triden. ſeſſ. 22. de reformat. cap. 4. notant vltra Ordinarios Biaxi. d. p. 1. cap. 17. Firmian. d. p. 3. à num. 17. Corraſ. dict. cap. 3. num. 15. Rebuff. de nomin. q. 8. num. 3. Azor. inſtit. moral. par. 2. lib. 3. cap. 11. q. 20. Fr. Emman. quæſt. Regular. tom. 2. quæſt. 51. art. 5. Nicol. Garc. de benefic. par. 3. c. 4. à numer. 24. optimè Moneta de diſtribut. quotid. par. 2. quæſt. 20. n. 2. cum ſeqq. vbi num. 5. cum gloſ. verbo concedatur, & verbo nullo modo, in d. clem. 2. reſoluit Clericum non Subdiaconum non eſſe expectandum, quamuis velit primis temporibus promoueri, ſi immineat tempus electionis, & num. 6. cum gloſ. verbo conſtitutus, verſ. fortius quaro in ead. clem. 2. tenet Ordinem Subdiaconatus requiri in clerico non tempore vacationis, ſed tempore electionis, & num. 9. ex tex. in eademet clem. 2. §. illi vero, iuncta interpretatione gloſſæ ibi communiter receptæ in verbo ex tunc, & in verbo nullo modo, tenet Subdiaconum Canonicum, qui non promouetur intra annum ad Ordinem ſuperiorem requiſitum, amittere vocem in Capitulo, donec ad illum requiſitum Ordinem fuerit promotus.

23 De Canonicis ſupernumerariis diſputant gloſ. verbo vltra numerum in cap. cum M. de conſtitut. & ibi Felin. num. 23. Firmian. à nu. 21. Biaxi. cap. 17. cum quo reſolue diſtinguendo, vt ibi per eum. De ſuſpenſis etiam, & excommunicatis dubium non eſt per tex. in d. c. cum dilectus de conſuetudine reſoluunt gloſ. verbo maiores in cap. vnic. ne Sede vacante lib. 6. Doctor. in cap. illa quotidiana de elect. Monet. d. quæſt. 20. num. 10. & 11.

24 Vtrum autem poſsint Canonici Clericos Eccleſiarum inferiorum, vel alios extraneos ad coeligendum admittere, itaut electio facta cum eis valida ſit? quæſtio eſt non diſsimulanda, in qua reſoluendum eſt cum communi ſic diſtinguendo, an ſcilicet Canonici velint extraneis tribuere ius coeligendi in perpetuum? vel vtrum vacante Eccleſia pro illa vice velint tãtummodo eos admittere? primum cenſent illicitum per tex. in cap. conſtitutis 47. de elect. vbi expreſsè decidit tex. friuolam eſſe rationem illorum, qui dicebant vocem, quam de iure non habent in electionibus, ſibi conceſſam fuiſſe ab eis ad quos ius eligendi de iure ſpectabat: deinde quia talis conceſsio in perpetuum continet ſpeciem alienationis, & mutat Eccleſiæ ſtatum, quod fieri non poteſt à Capitulo ſine Superioris auctoritate, & ſolemnitatibus requiſitis in alienationibus rerum eccleſiaſticarum, de quibus in cap. ſine exceptione 12. q. 2. & in cap. nulli de rebus Eccleſiæ non alienandis, & in cap. 1. & per totum, de his quæ fiunt à Prælatis. Secundo vero caſu vt ſcilicet pro illa vice admittantur extranei licitum eſſe probant per tex. in cap. cum Vinton. 25. verſ. nos igitur, vbi notauit Abb. n. 3. de elect. & in cap. ſcriptum 40. verſ. etſi partes, vbi etiam notauit Abb. num. 3. eod. tit. ſequuntur Firmian. d. par. 3. q. 3. num. 4. Lambertin. de iurepatronat.

Digitized by Google

nat. part. 1. libri ſecundi quaſt. 5. princip. art. 17. à num. 3. Villagut. in tract. de rebus Eccleſia male alienatis recuperandis cap. 48. *num.* 20. *cum ſeqq*. Quod tamen intelliges de extraneis quibus ius commune non reſiſtit, ſed habiles ſunt, & capaces, quamuis ius commune hoc ius eis non tribuat, notat *Abbas in d. cap. cum Vinton. num.* 3. & exemplum patet in laicis *per tex. in cap. Maſſana de elect.* proſequitur plenè *Villagut. dict. cap.* 48. *à princip*. ac etiam in ſuſpenſis, & excommunicatis *iuxta d. cap. cum dilectus*, & tandem hoc expreſsè decidit in clericis ſacrum Ordinem non habentibus *tex. in d. clem.* 2. *in princip.*

25 Vtrum etiam conſuetudo ſpecialis inducere, & efficere poſsit, vt Clerici aliarum Eccleſiarum, vel aliàs extranei cum ipſis ad coeligendum admittantur? in quo dubio vera eſt ſententia affirmatiua, quam approbat *tex. in d. cap. cum dilectus verſ. mandamus, de conſuetudine, & in cap. cum Eccleſia* ibi, niſi alibi ſecus obtineat de conſuetudine ſpeciali, *de cauſa poſſeſſionis, & proprietatis*, ratio eſt, quia legibus Canonicis, & à Summo Pontifice, ad quē lege diuina omnium Eccleſiarum prouiſio pertinebat, ita fuit ſtatutum, & ſatis probat *d. cap. cum Eccleſia*, ibi, ſecundum ſtatuta Canonica: conſtat autem ea, quæ legibus Canonicis ſunt ſtatuta, contraria conſuetudine limitari, vel in totum poſſe abrogari, *iuxta tex. in cap. vlt. de conſuetudine* cum ſimilibus. Aduerte tamen cum *Abb. num.* 45. *ad finem*, & *Rip. nu.* 114. poſt *gloſ. verbo conſuetudine in dict. cap. cum Eccleſia*, & eodem *Abb. in d. cap. cum dilectus num.* 21. *verſic. in gl. ſ. fin.* conſuetudinem hanc propriam non eſſe conſuetudinem, ſed verius præſcriptionem, ad quam præſcriptionem ſeu conſuetudinem impropriam quadraginta annos eſſe neceſſarios iuxta generalem regulam in hac materia, de qua *in cap. illud, & in cap. ad aures de præſcription. & in cap.* 1. *&* 2. *eodem tit. lib.* 6. notauit poſt *Abb. Firmian. de Epiſcopo p.* 3. *quaſt.* 6. licet inaduertenter agens de *tex. in d. c. cum dilectus* afferat decem annos ſufficere *Molin. de primogen. lib.* 2. *cap.* 6. *num.* 58. eo fundamento, quia de ſola agitur conſuetudine interpretatiua quod falſum eſt, cum appareat conſuetudinem hanc eſſe iuri communi contrariam, & conſequenter quadraginta annos eſſe neceſſarios.

26 Intellige non procedere in laicis, quia ius eligendi Epiſcopum in laicum non cadit, vt decidit *tex. in cap. ſacroſancta* 51. *verſ. attendentes de elect.* & ideo rationabilis non poteſt cenſeri conſuetudo hæc, cum ſit contra eccleſiaſticam libertatem & in grauem Eccleſiarum perniciē cederet *iuxta tex. in cap.* 1. *de conſuetudine*, ex qua ratione hanc, de qua agimus, conſuetudinem improbant Pontificis *in cap. cum terra* 14. *& in cap. quiſquis* 44. *& in cap. Maſſana* 50. *de elect.* & vltra ordinarios explicant *Firmian. d. lib.* 1. *de Epiſc. p.* 3. *q.* 60. *& lib.* 2. *p.* 1. *q.* 31. *Biaxi. d. p.* 1. *q.* 12. *Balbus de præſcription.* 1. *p. quinta q.* 7. *num.* 17. *& quaſt.* 10. *num.* 4. *Selu. de benefic. p.* 2. *quaſt.* 23. *num.* 12. *&* 21.

27 Conſuetudo hæc eligendi Epiſcopos ad Capitulum, & ad Canonicos ſpectans durauit vſque ad tempora *Bonifacij VIII. & Clementis V.* vt conſtat *ex titulis de electione in* 6. *& in Clementinis*. Verum vt tolleren-

tur

Digitized by Google

tur diſcordiæ magnæ, quæ quotidie
oriebantur in electionibus à Capi-
tulo, & Canonicis factis, *vt notat
Lancellot. in ſuis inſtitut. canon.tit.
qui eligere, eligi ue poſſunt in princip.*
Ideo poſtea cœpit Romanus Pon-
tifex ſibi reſeruare Eccleſias Pa-
triarchales, Archiepiſcopales, &
Epiſcopales *in Extrauagan. ad re-
gimen de præbendis*, addita clauſu-
la ibi, nunc apud Sedē vacantes, vel
in futurū, vacaturas: quæ reſeruatio
poſtea facta fuit ſimpliciter, & gene-
raliter quoad omnes Eccleſias Epi-
ſcopales, tam apud Sedem Apoſtoli-
cam, quam extra Curiam in *Regula
2. Cancellariæ*, quæ nunc eſt 3. in
nouiſsimis Regulis *S. D. N.
GREGORII XV.* exceptis
Regnis Galliæ, Hiſpaniæ, Coloniæ,
atque Luſitaniæ, in quibus Summo-
rum Pontificum conceſsione, vel
conſuetudo tolerata eſt, vel pote-
ſtas nominandi Epiſcopos eorum
Regibus data eſt, vt infra oſtende-
mus, omnes enim ea potiri faculta-
te, ſolumq; in Germania veterem
28 conſuetudinem canonicæ electionis
ſeruari teſtatur *Azor. d.q.3.*

29 Optimis quidem rationibus de-
fendi poteſt ius illud, quo Hiſpania-
rum, & Luſitaniæ Reges potiuntur
in Eccleſiis Cathedralibus nomi-
nandi, ſeu præſentandi Epiſcopos ad
eaſdem quocunque modo vacantes.
Probatur quia, vt ſupra dictum eſt,
ius prouidendi Eccleſias Cathedra-
les ad Summum Pontificem ſpectat,
vel ad eos quibus ipſe Pontifex per-
miſerit: conſtat autem ex antiquiſ-
ſimis temporibus, quæ omnium
hominum memoriam excedunt Hi-
ſpaniæ, & Luſitaniæ Regibus hoc
ius nominandi ad Eccleſias Cathe-
drales eſſe permiſſum, ergo de iure
iſto nemini videtur dubitandum:
Maior ex dictis manifeſtiſsima eſt.
Minor conſtat primo *ex cap. cum
longe 63. diſt.* & ex *gloſ. 1. per tex.
ibi in cap. principali eadem diſtinct.*
deinde quia ſimile priuilegium con-
ceſſum reperitur *Carolo Magno*, &
reliquis poſt eum Galliarum ſuc-
ceſſoribus *in cap. Adrianus in 2.
63. diſt.* vbi rationes huius conceſ-
ſionis narrat Pontifex, alias etiam
ponit *tex. in cap. nota. § principali-
bus eadem diſt.* vt ſcilicet Eccleſia
muniatur aduerſus hæreticos, eiusq;
hoſtes, à quibus concuſſa nonnun-
quam periclitabatur. Facit, & alia
ratio, quæ maximè conuenit noſtris
Hiſpaniarum, & Luſitaniæ Regibus,
quos conſtat Regna, & Eccleſias à
Maurorum manibus, & poteſtate
eruiſſe, vt meminit *gloſ. penult. in
d. cap. Adrianus in fine:* & quia Ec-
cleſias ipſas maxima ex parte ere-
xerunt, & ampliſsimis reditibus
exornarunt, vt latiſsimè proſequū-
tur *Thom. Boſſi. de ſignis Eccleſiæ
lib. 20. ſigno 87. cap 6. Valdeſ. de di-
gnitate Regum, Regnorumq; Hiſpa-
niæ cap. 21.* Vnde non ſolum ex ſin-
gulari priuilegio Romani Pōtificis,
ſed etiam ex generali iuris commu-
nis conceſsione, qua conſtruenti-
bus, aut dotantibus Eccleſias con-
ceditur poteſtas præſentādi ad eaſ-
dem, videtur hoc ius Principibus
Hiſpaniæ, & Luſitaniæ competere,
vt voluit *Archidiacon. in cap. ele-
ctio 12. diſt. in* & poſt *Bald.* & alios
*Palat. in introduct. rub. de donat.
inter virum, & vxorem num. 24.
Cou. in reg. poſſeſſor. 2. par. §. 10. a
num. 5.* & alios quos refert *Cened.
ad Decretum collect. 64. num. 1.* qui-
bus adde *Camill. Borrell. de præſtā-
tia Regis Catholici cap. 50. a nu. 4.
Azeued. ad leg. 1 tit. 6. lib. 1. noua
recompilat.* & de Eccleſiis Cathe-
dra-

dralibus noſtræ Luſitaniæ *Cabed. de patronat. Regia Corona cap. 37. n. 2. & per totum*. Facit tandem ratio, quia maximè intereſt vniuerſę Reipublicæ, vt qui eliguntur ad Epiſcopatus Regni aut Principis, inimici aut ſuſpecti non ſint propter periculum ſeditionis, & ne Regni pandantur conſilia, vt poſt alios aduertit *Borrel. vbi proximè*.

30 Non obſtat ſi dixeris illi priuilegio conceſſo *Carolo Magno* renunciaſſe *Ludouicum*, vt refertur *in cap. ego Ludouicus ead. diſtin. 63.* & latè explicat *Petr. Greg. d. tit. de elect. cap. 5. a num. 9.* & conſequẽter ei eſſe renunciatum ex parte Regum Hiſpaniæ, quos non aliunde, quam à *Carolo* ius hoc deriuare cõtendunt ſcriptores varii *Ferrant. Graſſal.* & alii quos refert *Borrel. dict. c. 50. n. 14.* quia reſpõdetur verũ non eſſe Hiſpaniæ Reges à Carolo ius hoc accipiſſe, vt diligenter comprobat *Cou. d. §. 10. num. 6. & ex eo Borrel. d. cap. 50. num. 35.* atque etiam *Cened. ad decretum collect. 51. num 3.* Quo ſuppoſito nullum reſtat argumentum, quo quis valeat affirmare Reges Hiſpaniæ huic priuilegio renunciaſſe. Deinde ſatis probabile eſt, quod *Cened. d. collect. 64.* aſtruere nititur, videlicet quod Ludouicus ſolum renunciauit priuilegio eligendi Romanum Pontificem, non ita quoad nominationem Epiſcoporum, & Archiepiſcoporum, & ibi latè proſequitur, vide apud eum.

31 Nec etiam obſtat reſolutio, quam ſupra probauimus, quod iuſtiſsimè Eccleſia, & ex iuſtis rationibus priuilegium conceſſum laicis, & Principibus ſecularibus abrogauit *in d. cap. 2.* incip. *Adrianus cum ſeqq. 63. diſtin.* quia reſpondetur in his generalibus derogationibus non contineri, ſed potius exceptum cenſeri ius nominandi, & eligendi ſuper Cathedralibus competẽs Imperatoribus, Regibus, & aliis Principibus, imò ex eiſdem rationibus inuiolabiliter eis eſſe ſeruandum, vt iubet *Concil. Triden. ſeſſ. 25. de reform. cap. 9. verſ. exceptis patronatibus*, notat in ſpecie *Azeued. dict. tit. 6. l. 1. num. 4.* Sicut etiam receptum eſt non comprehendi idem

32 ius in reſeruationibus, quæ per Regulas Cancellariæ factę ſunt de omnibus Eccleſiis Cathedralibus pro Summo Pontifice, eiusq; diſpoſitione; nam exceptum eſſe iuſpatronatus ad Reges, & alios Principes ſpectans reſoluunt *Rebuff. in praxi benefic. part. 3. ſignatura num. 61. cum ſeqq. Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. part. 3. quæſt. 9. art. 11. Cou. pract. cap. 36. num. 2.* & alii de quibus *Cened. ad Decretal. collect. 79. num. 2.* quibus adde *Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloſ. 24. a num. 153. Cabed. de patronatibus Regia Corona cap. 10. num. 3. & cap. 35. nu. 7.* & plures alios quos refert *Nicol. Garci. de benefic. par. 5. cap. 1. num. 219.*

33 Nec denique obſtant fundamenta, quibus aliqui non vulgaris eruditionis viri contendebant minimè in Eccleſiis Cathedralibus, ſicut nec in Collegiatis, admittẽdum eſſe iuſpatronatus, auctoritate *tex. in cap. nobis 25. de iurepatronatus, Viuian. in praxi iuriſpatronat. part. 1. lib. 3. cap. 1.* & quia iuſpatronatus ex fundatione, conſtructione, vel dotatione acquiritur, contendunt autem noſtræ Luſitaniæ Reges non conſtruxiſse, nõ fundaſſe, & non dotaſſe Eccleſias Cathedrales illius Regni, ſed conſtare populi pietate, Præla-

to-

torum auctoritate, vel Principum liberalitate abſque iuriſpatronatus reſeruatione ereptas, & conſtructas eſſe ab antiquiſsimis temporibus. Facilis enim eſt ſolutio conſtare potius ab ipſis Regibus *Alphonſo I.* & ſucceſſoribus, qui eas à Maurorum poteſtate eripuerunt de nouo erectas, & locupletiſsimis reditibus fuiſſe exornatas, & exinde ius nominandi ſeu præſentandi ad eaſdem ſemper retinuiſſe: deinde iuſpatronatus non ſola fundatione, & dotatione acquiri, ſed aliis etiam modis à iure approbatis præcipue Romani Pontificis priuilegio, & Eccleſiæ conceſsione, quam Regibus noſtris factam fuiſſe ob egregia merita in Eccleſiam collata non eſt dubium ex *d. cap. cum longe*, & aliis de quibus ſupra, atque etiam ex præſcriptione, & conſuetudine *iuxta tex. in cap. cura paſtoralis* 11. *de iurepatronatus*, *& in d. cap. cum Eccleſia* ibi, niſi ſecus alibi obtineat de conſuetudine ſpeciali, præcipuè ſi præſcriptio vel conſuetudo fuerit immemorialis, quia vim tituli, & priuilegii Romani Pontificis habere noſcitur *ex reg. tex. in cap. ſuper quibuſdam* §. *præterea*, *de verbor. ſignificat.* Ex dictis autem conſtat Hiſpaniarum, & Luſitaniæ Reges omnibus his rationibus eſſe munitos, quia vel Eccleſias dotarunt, fundarunt, vel ab hoſtium poteſtate ereptas reædificarũt, vel propriis reditibus auxerunt, vel eccleſiaſticos reditus propriis expenſis à Sede Apoſtolica impetrarunt: qua propter iuſtiſsimè meruerunt hoc Sedis Apoſtolicæ priuilegium, vt ad eaſdem Prælatos nominare, aut præſentare valeant: conſtat etiam ex tempore antiquiſsimo, quod omnium memoriam excedit, ita vſu, & conſuetudine ſemper obſeruatum

34 fuiſſe. *Tex.* vero *in d. cap. nobis* contrarium non probat, non enim negat in Eccleſiis Collegiatis ex fundatione iuſpatronatus acquiri, ſed ſolũ ait honeſtius electioni factæ conſentire patronos, quam faciendæ, atque ita modum præſcribit honeſtiorem in patronatu Eccleſiæ Collegiatæ, ſicut & non excludit legitimam præſcriptionem, aut conſuetudinem, vel Romani Pontificis priuilegium.

35 Ex quibus omnibus conſequens eſt falſam omnino eſſe hæreticorũ huius tempeſtatis ſententiam, qui contendunt electionem Epiſcoporum ad populum iure diuino pertinere: nam vt ſupra oſtendimus ex lege diuina, & Chriſti Domini inſtitutione prouiſio omnium Eccleſiarum ad Summum Pontificem, velut Eccleſiæ caput pertinet, ex teſtimonio, & auctoritate *tex. in d. cap.* 1. 22. *diſt.* deinde oſtenditur ratione, quia ex eadem lege diuina conſtat Epiſcopos paſtores eſſe, populum vero oues *Ioann. vlt.* & ſæpè alibi, quibus autem minimè conuenit paſcere, regere, ſeu docere; ſed regi, & paſci, quod in hoc propoſito bene docuit *Cæleſtinus in cap. docendus* 62. *d. cap. noſce in fine* 63. *diſt.* 161. docendus eſt populus, non ſequendus. confirmatur etiam ex auctoritate *Apoſt. ad Hebr.* 5. dum ſcribit neminem debere ſibi aſſumere honorem, niſi vocetur à Deo, tanquam Aaron: conſtat autem à *Moyſe* iuſſu Dei electum fuiſſe Aaron abſq; populi multitudine *Exod. cap* 4. *cum ſeqq.* ſicut etiam idem Moyſes alios miniſtros ſolus legitur elegiſſe *Exod cap* 18. Qui vt præcedens Chriſti Domini Vicarius, Pontificis Succeſſori Vicarii eiuſ-

Digitized by Google

eiuſdem formam quandam præſignificauit. Confirmatur deinde ex variis rationibus, propter quas hãc poteſtatem iuſtiſsimè populo, & laicis interdixit Eccleſia, quas ſupra retulimus, & conſtat *ex d. cap.* 2. *de elect. c.* 2. *c. non eſt permittendum* 63. *diſtin.* cum aliis, quæ repetere non oportet, ex quibus ita contra *Lutherum*, *Caluinum*, & alios eorum ſectatores, latè comprobat *Cardin. Bellarmin. d. lib.* 1. *de clericis cap.* 7. *per totum*, & eſſe conſtantem, & veram omnium Catholicorum ſententiam teſtatur *Azor. dict. p.* 2. *lib.* 3. *cap.* 28. *q.* 4.

36 Leuiſsima ſunt fundamenta, quibus prædicti hæretici mouentur, & ea ad tria principalia reducam, pro cæteris remitto Lectorem ad *Card. Bellarmin.* qui omnia, & ſingula latiſsimè proſequitur citato loco. Primum eſt ex Apoſtolorum exemplo, qui *Act.* 1. non ſoli, ſed cum tota Eccleſia elegerunt Mathiam, & Barnabam, vt ex illis vnum Dominus aſſumeret, ſuper quem caderet ſors, Et *Act.* 6. vbi de multitudine credentium dicitur, elegerunt Stephanum: Reſpondetur enim cum *Chryſoſtom. ad idem cap.* 1. vtrumque illud ex Diui Petri conceſsione non ex neceſsitate factum fuiſſe. Deinde quod minimè probatur de lege Diuina eſſe, quod aliquando ab Apoſtolis, vel eorum ſucceſſoribus factum legimus, vt circa præceptum excommunicationis in materia *cap. ſicut Apoſtoli* 11. *q.* 3. iam alibi diximus: Licet per contrarium rectè ſequatur de lege Diuina non eſſe, vt populus eligat, vel quid ſimile faciat, quando probatur contrarium aliquando factum ab ipſis Apoſtolis, hoc enim poſterius directè offenderet legem Diuinam, ſi ipſa talem præſcriberet formam, & ea omiſſa actus corrueret: illud prius non ita, quia ex conceſsione ipſius Pontificis, ad quem pertinet, fieri potuit, vt illis caſibus factum fuiſſe aduertimus, & deducitur ex ipſo *Beato Luca eod. cap.* 6. ibi, cõuocantes autem duodecim multitudinem diſcipulorum dixerunt &c. quæ verba probant non ex neceſsitate, ſed ex conceſsione, & permiſſu Apoſtolorum plebem interfuiſſe, aduertit *Cardin. Bellarmin. d. cap.* 7. *verſ. quartum argumentum*.

37 Secundum argumentum deducũt ex Conciliorum, & antiquorum Pontificum auctoritate, à quibus plane probatur mos ille, vt Epiſcopus à populo, & Clero ſimul eligatur, vt conſtat *ex cap. nullus* 23. *d. cap. quanto, cap. plebs cum ſeqq.* 63. *diſt.* & aliis de quibus ſupra. Sed omiſſa illa ſolutione, quod in illis iuribus non electio datur populo: ſed eius teſtimonium, & votum, ſeu poſtulatio exigitur, *vt ex cap. vota*, & aliis eadem *diſt.* ſupra notauimus: facile reſpondetur concedendo totum quod ſcilicet ex Summi Pontificis, & Eccleſiæ cõceſsione à principio Clerus, & populus eligebant Epiſcopos, ſicut & hodie ex permiſſu eiuſdem Pontificis idem faciunt Hiſpaniarum, & Galliæ Reges, vt dictum eſt; minimè vero inde ſequitur ad eoſdem laicos, vel ſæculares Principes id pertinere ex lege Diuina, quod eſt intentum, neque conſequenter ſequitur non potuiſſe eũdem Summum Pontificem eandem poteſtatem laicis abrogare ex rationibus, quas ſupra notauimus.

38 Tertium argumentum deſumunt ex auctoritate *Cypriani*, quam integram *ex lib.* 1. *epiſt.* 4. refert *Bellarmin. argumen.* 7. & *ex epiſt.* 68.

Azor.

Azor. quaſt. 4. *dict. loco*, vbi diſertis verbis videtur docere ex ipſa Diuina lege deſcendere, vt plebs habeat poteſtatem, vel eligendi dignos Sacerdotes, vel indignos recuſandi. Nam reſpondetur dupliciter primo *Cypriani* auctoritatem non concludere hunc morem deſcendere ex iure, & præcepto diuinæ legis, ſed ab exemplo, & facto, quod tam in lege veteri, quàm Euangelica reperitur, quod vero aliquando ſi factum ſit, non infert neceſſarium eſſe, quod ſic ſemper fiat, vt diximus. Deinde verba, quę ex *Cypriano* refert *Azor*. clarè ſignificant ſolum exigere in Epiſcoporum electionibus præſentiam, & teſtimonium plebis, ſed non inde ſequitur electionem tribuere eidem plebi ferendo ſuffragium per modum iudicii, & auctoritatis, vt ei tribuunt hæretici. Et omnia ſupradicta confirmabis ex *Trid. ſeſſ.* 23. *can.* 7. & 8. vbi damnat eorum errorem, qui docebant Ordines collatos ſine populi, aut poteſtatis ſecularis conſenſu, aut vocatione irritos eſſe, & alterum eorum, qui dicebant Epiſcopos, qui auctoritate Romani Pontificis aſſumuntur, non eſſe legitimos, & veros Epiſcopos: atq; ita apertè oſtendũt damnari ibi hæreſim, quam impugnamus, dicentium ad populum Epiſcoporum electionem pertinere, & Epiſcopos ſine populi auctoritate à Romano Pontifice aſſumptos veros Epiſcopos non eſſe, vt vltra citatos ex eodem decreto poſt alios notauit *Henriq. in ſum. lib.* 6. *cap.* 5. §. 5. *iuncto commento lit. D.*

39 Vnde etiam conſequens fit longè à veritate alienam videri reſolutionem eorum, qui dicunt non pugnare cum lege diuina, vt ſinguli Epiſcopi ſibi eligant, ſeu nominent ſucceſſorem, & conſequenter eum eligere potuiſſe, niſi à Sede Petri, ſeu lege eccleſiaſtica aliter eſſet prouiſum, quod tenuerunt *Ledeſm. in* 2. *quarti quaſt.* 20. *artic.* 4. *pag.* 313. *concl.* 2. 3. & 4. *Azor. dict. cap.* 28. *quaſt.* 5. idq; probant, quia nulla lex diuina reperitur, quæ prohibeat Epiſcopum eligere ſucceſſorem: deinde confirmant exemplo *Beati Petri*, qui *Clementem* ſibi ſucceſſorem deſignauit, vt refertur *in cap. ſi Petrus* 8. *quaſt.* 1. & *Valerij*, qui *Beatum Auguſtinum* coadiutorem, & ſucceſſorem ſibi elegit, vt refert *Beatus Paulinus* relatus *in c. nunc autem* 7. *quaſt.* 1. & plenius idem *Auguſtinus epiſt.* 110. vbi etiam narrat de Seuero Meliuetano Epiſcopo, quod ſimiliter ſucceſſorem ſibi deſignauit, exultatq; gaudio ipſe *Auguſtinus*, quod opera ſua populus cum pace illum acceperit, & de ſe ipſo commemorat modum, quo ſibi poſt mortem nominauit ſucceſſorem *Heradium, ſeu Heraclium*, vt monet *Luſitanus noſter Frater Ludouicus ab Angelis ex eadem familia Auguſtiniana in vita eiuſdem Auguſtini lib.* 4. *cap.* 16. poſt mortem autem dixit Auguſtinus ne de illo fieret, quod de ſe factum dolet, quod viuo Valerio in Epiſcopatu factus fuerat coadiutor, ſeu coepiſcopus neſciens eſſe prohibitum in *Nycena Synodo*, quod benè aduertit *Poſſidonius in vita Auguſtini cap.* 8. & clare fatetur ipſe *Auguſtinus d. epiſt.* 110. quod diligenter aduerte pro intellectu *dict. cap. nunc autem*, & concordia cum tex. *in cap. quoniam de offitio Ordinarij*. Quod tamē inferunt nō eſſe facturos tot Sanctos Patres ſi legi Diuinæ repugnaret, ſed potius pro ea vſque

ad vitam, & ſanguinem pugnarent iuxta tex. *in cap. ſunt quidam* 25. *q.* 1.

40 Sed conuincitur iſtorum reſolutio ex omnibus ſupradictis, reſoluimus enim ſecundum legem Diuinam poteſtatem eligendi Epiſcopos, & prouidendi in Eccleſiis Cathedralibus ad Summum Pontificem pertinere, vel ad illos tantùm, quibus ipſe Pontifex permiſerit, vnde non eſt regula affirmatiua ſtatuenda, quod Epiſcopi ſucceſſorem ſibi nominare poſſent, ſi ex Canonica non prohiberet, vt illi conſtituant, ſed contraria negatiua, quod ſucceſſorem nominare non poſſunt, niſi quatenus ex conceſsione Pontificis eis fuerit ſpecialiter permiſſum, vt de *Zacharia Pontifice* dicitur *in princip.* 8. *quæſt.* 1. ibi ex verbis *Zachariæ* Papæ coniicitur, quibus Bonifacio Maguntino Archiepiſcopo permiſit adiutorem ſibi ſtatuere, qui ei defuncto in plenitudinem poteſtatis ſuccederet, & integra *Zachariæ* epiſtola refertur *in cap. petiſti* 7. *quæſt.* 1. Et ex hac ratione dici poteſt antiquiſsimo illo Antiocheno Concilio celebrato circa annum Domini CCLXIIII. ſtrictiſsime prohiberi ne quis Epiſcopus etiamſi in extremis ſit conſtitutus nominet, vel deſignet ſucceſſorem, ſed ſeruetur ius eccleſiaſticum, vt eligatur dignus cum Synodo iudicio Epiſcoporum, & electione clericorum, quibus verbis oſtendit non contineri ibi nouam prohibitionem, ſed ſam antea ab Eccleſia, Summoque eius Capite Romano Pontifice hanc poteſtatem eligendi datã eſſe Clero.

41 Ad illud vero de *Beato Valerio, Diuo Auguſtino*, atque aliis, qui ſibi ſucceſſores elegerunt, reſpondent multi ſimiliter ex conceſsione Romani Pontificis factum fuiſſe; quod innuit *Fr. Ludouic. dict. loco* ibi, Beatus Valerius facultatem obtinuit, vt eum ſibi coadiutorem haberet: ſed diuinatio eſt, cum ex dictis planum ſit ſine aliqua Papæ auctoritate factum, & ideo Auguſtinum doluiſſe. Melius igitur reſpondebis conſtare ex *dict. epiſtol.* 110. *Diui Auguſtini* neque ipſum, neque Valerium, neque Seuerum ſibi ſolos ſucceſſores elegiſſe, ſed potius Clero, & populo propoſuiſſe perſonas, quas tanto munere dignas iudicabat, populumq; & clerum per acclamationem conſenſiſſe, & eo modo elegiſſe, iuxta formam, & modum illis temporibus ab ipſo Summo Pontifice permiſſum, de quo ſupra. Quod quidem non prohiberi in dictis Conciliis patet ex ipſorum verbis, quæ referuntur *in cap. Epiſcopo* 1. *&* 2. 8. *quæſt.* 1. ibi enim poſtquam conſtituunt non licere Epiſcopo in vita ſibi ſucceſſorem conſtituere, addunt limitationem, niſi cum conſilio, & iudicio Epiſcoporum, & clericorum, qui poſt obitum poteſtatem haberent eligendi, conſonat *cap. plerique eadem cauſa, & quæſt.* ibi, ſed populi gratificatio pro populi habeatur aſsẽſu, quibus ſignificatur improbari morem, vt ſolus Epiſcopus ſucceſſorem ſibi eligeret, non vero ſi populi accederet conſenſus: hæc videtur etiam ratio quare *Beatus Auguſtinus in dict. epiſt.* ſæpè ac ſæpius repetit deſignationi Heradii, quem ſibi ſucceſſorem nominauit poſt obitum populum multis repetitis vicibus acclamaſſe, & quare exultat populum Meliuetanum cum pace accepiſſe ſucceſſorem, quem ſibi Seuerus deſignauit.

42 Ad illud vero, quo præcipuè mo-

uen-

uentur, quod nulla lex Diuina reperitur, quæ Epiſcopis prohibeat ſucceſſorem deſignare; reſpondetur conſtare lege Diuina hanc poteſtatem aſſumendi Epiſcopos ad ſolum Pontificem immediatè pertinere, vel ad eos, quibus conceſſerit, vt iam comprobauimus, ac ſubinde ne hoc poſsint Epiſcopi non oportet dare legem, quæ prohibeat, ſed vt poſsint, oportet dare legem, quæ id concedat, iuxta naturam edicti permiſſorii, de quo Doctores per tex. ibi *in l. cum Prætor verſ. iudicem. ff. de iudicijs, & in l. necnon 28. in princip. verſ. quod eis. ff. ex quibus*
43 *cauſis maiores*. Ex facto autem, & exemplo Diui Petri inefficax eſt argumentum, quia *Beatus Petrus* à Chriſto Domino, & ante, & poſt mortem familiariſsimè inſtructus, ita erat Spiritu Sancto plenus, vt in electione *Clementis* minimè falli potuerit, non ita autem certum erat omnes alios Petri ſucceſſores tales futuros, vnde de Petro ad alios non recte infertur: deinde ex ipſa hiſtoria, quam refert tex. *in d. c. ſi Petrus cum ſeq. 8. quæſt. 1.* conſtat *Petrum* non ſolum elegiſſe *Clementem*, ſed in præſentia totius Eccleſiæ, ita de conſenſu plebis, & Cleri. Tertio quia *Clemens* ipſe cernens exemplum hoc pernicioſum fore, vt oſtenderet Pontificem non debere ſibi ſucceſſorem eligere, Papatui renuntiauit, Petroq; immediatè ſucceſsit *Linus*, & deinde *Cletus*, & poſt ipſos *Clemens*, notauit *gloſ. in dict. cap. ſi Petrus*, & *Card. Turrecremat. ibi, & de poteſtate Eccleſiæ lib 2. cap. ſi verſ. nec oberit*, proſequitur latiſsimè *Card. Iacobac. de Concilijs lib. 10. artic. 7. in ſolutione 11. argumenti pagin. 734. Ioannes Driaaonius de libertate Chriſtiana lib. 1. cap. 3. ad finem*, quamuis poſt alios contradicat *Mendoza quæſt. 4. ſcholaſtica §. 9. verſ. 4. Onufr. Pauin. de Primatu Petri p. 3. c. 2. diſſuaſione 1. pag. 211.*

SVMMARIVM.

1 *Electus Epiſcopus intra tres menſes poſt conſenſum electioni de ſe celebrata præſtitum confirmationem electionis ipſius petere debet.*

2 *Menſes quando ſunt numerandi à die alicuius actus computantur ſecundũ quod occurrũt in kalẽdario.*

3 *Electus ſi intra tres menſes confirmationem non petat, ius quod ex electione acquirit, amittit.*

4 *Electionis confirmationem an petens amicus ſine mandato electum à pœna excuſet, oſtenditur.*

5 *Electus à Superiore, cui ſubijcitur, cõfirmationẽ, ſed meliꝰ à ſede Apoſt. de iure antiquo petere debebat.*

6 *Electionis Epiſcoporum confirmatio iuxta formam iuris iam ab aulam receſſit.*

7 *Epiſcopus cõfirmatus, quãuis nondũ conſecratus qua agere poſſit.*

8 *Collatio facta à Sũmo Pont. ad Epiſcop. dignitatem habet vim electionis, nominationis, & confirmat.*

9 *Epiſcopus ſi velit ea, quia ſunt iuriſdictionis exercere, debet obtinere literas Apoſtolicas ſine quibus nec admitti, & recipi, tanquam Epiſcopus, nec poſſeſſionem Eccleſia ſibi collata conſequi poteſt.*

10 *Capitulum an poſſit Epiſcopo contradicente adminiſtrare Epiſcopatum, tanquã ſedes vacet, eo quod littera prouiſionis intra tẽpus aſſignatũ nõ fuerũt oſtẽſæ, remiſſiuè.*

11 *Monachus dicet efficiatur Epiſcopus nõ tamẽ deſinit eſſe Monachꝰ.*

12 *Monachus factus Epiſcopus à tribus*

bus votis ſubſtantialibus non eſt ſolutus.

13 *Declaratur tex. in cap.1. 18. q.1.*

14 *Monachus factus Epiſcopus an ſit ſolutus à ieiunijs Religionis, oſtenditur.*

15 *Monachus factus Epiſcopus ab onere recitandi Officium propriæ Religionis liberatur.*

16 *Regulares ex Prædicatorum Ordine ad Epiſcopalem dignitatem aſſumpti, tenentur ante conſecrationem libros, & bona Ordini relinquere.*

17 *Habitum Monaſticum non amittit Monachus factus Epiſcopus.*

18 *Monachus Epiſcopus factus renuntians Epiſcopatui an teneatur ad Monaſterium reuertere, oſtenditur.*

DE CONFIRMATIONE, qua Epiſcopus electus confirmatur.

CAP. IIII.

1 ELectus Epiſcopus intra tres menſes poſt cõſenſum electioni de ſe celebratę pręſtitũ, confirmationem electionis ipſius petere debet, vt probat tex. *in cap. quam ſit, de election. lib. 6. Menoch. de arbitr. caſu 477. Azor. inſtitution. moral. par. 2. lib. 3. cap. 29. quæſt. 10.* qui quidem tres
2 menſes computari debent, prout in Kalendario occurrunt, quando enim lex vel ſtatutum concedens menſem diſponit à quo tempore menſis incipit, vt à die electionis, vel à die per iudicem aſsignanda, tunc accipitur menſis ſecundum quod occurrit in Kalendario, & quod ex vno menſe deficit accipitur de ſequenti, *gloſ. verbo menſem in d. cap. quam ſit, Menoch. de arbitr. caſu 50. n. 21. Sanch. de Matrim. lib. 2. diſput. 24. num. 15. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloſ. 11. num. 7. Nicol. Garcia de beneſic. par. 10. cap. 2. n. 42. & ſeq.*

3 Si intra prædictos tres menſes electus Epiſcopus confirmationem nõ petat, ius, ſi quod ex electione acquiſierat, amittit, & electio penitus eſt inanis, etiamſi poſtea conſensũ pręſtet electus, vt notat *gloſ.* per tex. ibi *in d. cap. quam ſit*, ſatis tamen
4 erit ſi electi amicus eius nomine confirmationem petat ſine mandato, modo electus ratum habeat infra illos tres menſes *gloſ. verbo petere* ibi, ſed pone quod amicus, *in d. cap. quam ſit, Tiraqu. de pœnis temper. cauſa 22. num. 37. Azor. d. cap. 29. quæſt. 11.* quia ratihabitio omnino fieri debet intra terminum datum ad acceptandum *Cou. variar. lib. 3. cap. 16. num. 5.*

5 A Superiore, cui ſubijcitur, debet de iure communi antiquo Epiſcopus electus confirmationem petere, *cap. quoniam 100. diſt. cap. cum dilectus 32. de elect. cap. cupientes, in princ.* per locum ab ſpeciali, *eod. tit. lib. 6. Biax. in direct. election. part. 3. cap. 43. num. 6. Corraſ. de Sacerdot. par. 2. cap. 4. a nu. 3. Selu. de beneſic. part. 2. quæſt. 22. num. 1. Mandagot. de electione noui Prælati cap. 56. Petr. Gregor. ad tit. de electione cap. 19. a num. 10.* Sed de eodem iure communi huiuſmodi confirmationem à Sede Apoſtolica eſſe petendam probat *tex. in cap. cum Eccleſia Sutrina*, ibi, petentes ipſam electionem à Sede Apoſtolica confirmari, *de cauſa poſſeſſ. & propriet.* Verùm *Cardin. Imola, & Rip. n. 6.*

ac

& *Rebuff. num. 12. in eod. cap. cum Eccleſia Sutrina*, aduertunt ibi duplici ratione potuiſſe confirmationem peti à Sede Apoſtolica, vel quia Eccleſia Sutrina, quę propè Romam eſſe noſcitur, immediatè ſubiecta eſt eidem Romanæ Eccleſiæ, & Apoſtolicæ Sedi; vel quia generaliter licitum eſt, etiam in Eccleſijs, quæ alium habēt immediatum Superiorem, omiſſo medio ad Sedem Apoſtolicam recurrere, & ab eadem petere confirmationem, iuxta *tex. in cap. per principalem 9. quæſt. 3.* iuncta pleniſsima poteſtate, quam in beneficialibus habet Romanus Pontifex ex *tex. in cap. 2. de præb. in 6.* & ideo cum omnibus Ordinarijs concurrit *Modern. de iuriſdict. par. 3. cap. 21. à num. 15. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. §. 1. à num. 32. & §. 2. per totum.*

6 Hæc pauca de confirmatione aduertiſſe ſufficiat, electio enim Epiſcoporum, & confirmatio iuxta formam iuris Pontificii iam ab aula receſsit, tùm *ex reg. 2.* aliàs 3. *Cancellariæ*, quæ Sedi Apoſtolicæ reſeruat prouiſionē omnium Cathedralium: tùm ex priuilegijs Summorum Pontificum aliquibus Regibus, & Principibus nominandi Epiſcopos conceſsis, & ideo vbicunque Reges huiuſmodi (quales eſſe conſtat Hiſpaniæ, Galliæ, Luſitaniæ, Siciliæ, Italiæ, Sardiniæ, & Poloniæ) nominant Epiſcopos, & deſignant, ac offerunt, Romanus Pontifex eos inſtituit, *Azor. d. cap. 29. quæſt. 1. in fine.* Et ſi qui Epiſcopi in Germania à Collegijs Canonicorum eliguntur, Romani Pontificis auctoritate confirmantur, *Azor. d. cap. 29. quæſt. 2.*

7 Sic etiam quamuis iure communi Epiſcopus poſtquam fuerit canonica inſtitutione confirmatus habeat ea, quæ ſunt iuriſdictionis (veluti excommunicare, ſuſpendere, interdicere, viſitare, corrigere, punire, ſynodum conuocare, beneficia conferre, Eccleſias minores coniungere, & annectere, diuidere, voti, & iuſiurandi vincula ſoluere, quorumdam peccatorum abſolutiones ſibi reſeruare) vt probant *cap. ex tranſmiſſa, cap. noſti, & cap. qualiter, de elect. cap. inter corporalia, de tranſlat. Epiſcopi. Aloyſ. Ricc. in praxi aurea reſol. 136. Azor. dict. cap. 29.*
8 *quæſt. 5.* vbi *quæſt. 6.* reſoluit collationem factam à Summo Pontifice ad Epiſcopalem dignitatem habere vim electionis, nominationis, deſignationis, præſentationis, inſtitutionis, & confirmationis. Tamen
9 de iure nouo, quod habetur in *Extrauag. iniunctæ, de elect. inter communes*, opus eſt vt Epiſcopus, ſi velit ea, quæ ſunt iuriſdictionis, exercere, obtineat litteras Apoſtolicas, ſine quibus, nec admitti, & recipi tanquam Epiſcopus, nec poſſeſsionem Eccleſiæ ſibi collatæ conſequi poteſt, *D. Barboſa in l. diuortio in princ. par. 2. num. 50. ff. ſolut. matrim. Flamin. de reſignat. lib 8. q. 5. num. 33. Azor. d. cap. 29. quæſt. 9. verſ. cæterum.* Cuius *Extrauag.* diſpoſitio limitatur in Cardinalibus, illa enim non obſtante poterunt cōferre, & iuriſdictionem exercere ante captam poſſeſsionem, & oſtenſionem litterarum, vt reſoluit *Bellencin. de charitatiuo ſubſidio q. 166. num. 26.* & fuiſſe reſolutum *in vna Burgen. Canonicatus 3. Iunij 1583. coram Illuſtriſſ. Lancelotto* refert *Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 24. num. 7.*

10 Quæſtio eſt admodum cōtrouerſa: an Capitulū iure debeat, vel ſal-

Digitized by Google

tem poſsit Epiſcopo cõtradicente,
adminiſtrare Epiſcopatum, tanquã
ſedes vacet, eo quod litteræ proui-
ſoriæ non oſtendantur, iuxta clauſu-
liã in eis inſertã, intra ſex menſes à
die datæ Breuis Apoſt. de more cõ-
cedi ſoliti ad capiendam poſſeſsio-
nem Epiſcopis apud Sedem Apoſt.
prouiſis, ad vtramq; partem latiſsi-
me diſputat *Nau. in c. accepta de re-
ſtit. ſpoliat. oppoſit.* 8. *n.* 12. quem vi-
de. Illud hic aduertendum duxi ele-
ctum ſcilicet, & cõfirmatum in Epi-
ſcopum, & nondum conſecratũ re-
pelli poſſe ab Epiſcopatu, ſi ante cõ
ſecrationem fiat inhabilis, vt tenent
*Ioan. Andr. Anton. Card. & Imola
in cap. ex parte de clerico ægrot.* quos
refert, & ſequitur *Nau. in c. ſi quan-
do except.* 10. *n.* 13. *de reſcript.* Vnde
idem in *Manu. c.* 27. *num.* 67. *verſ.
octauo* reſoluit percutientem Epi-
ſcopum electum, & cõfirmatum, ſed
nondum conſecratum, non incurre-
re excommunicationem Bullæ in
Cœna Domini, etiamſi iam adeptus
ſit Epiſcopatus poſſeſsionem.

11 Monachus licet efficiatur Epi-
ſcopus, non tamen deſinit eſſe Mo-
nachus *Hoſt. in cap. clerici il ſecon-
do de vita, & honeſt. cleric.* *Cou. in
cap.* 1. *num.* 18. *de teſtam.* *Surd. de
alim. tit.* 8. *priuil.* 97. *num.* 10. Nec
eſt ſolutus à tribus votis ſubſtantia-
libus, caſtitate, obedientia, & pau-
12 pertate, iuxta doctrinam *D. Thom.*
2. 2. *quæſt.* 185. *art.* 8. quam ſequũ-
tur *Cou. d. num.* 18. *Azor. inſtit. mo-
ral. par.* 1. *lib.* 12. *cap.* 7. *quæſt.* 4.
Fr. Emman. quæſt. Regul. tom. 2.
quæſt. 58. *art.* 3. *Aloyſ. Ricc. in pra-
xi fori Eccleſ. deciſ.* 596. *in* 1. *edit.*
aliàs *reſol.* 523. *num.* 2. *in* 2. *edit.*
& ideo ſi carnis peccato cõmacule-
tur, aut altero inobediẽtię (eo quod
obedientia, quam antea præſtare
cogebatur Superiori Regulari, com
mutata eſt in ſupremum Põtificem)
peccabit non tantum vt cæteri, ſed
inſuper tanquam voti tranſgreſſor;
atque ita ſi poſtremum de pauper-
tate tranſgrediatur; non tamen ita
& taliter cum Monachus erat, ſed
longe aliter cum factus Epiſcopus
oporteat pro ſuo, & familiæ victu
expendere, vt alibi commodius di-
cam.

13 Non obſtat *tex. in cap.* 1. 18. *q.* 1.
vbi ita habetur. Statutum eſt vt
Monachus, quem electio canonica
à iugo regulæ monaſticæ abſoluit, &
14 ſacra Ordinatio è, Monacho Epi-
ſcopum fecit, &c. quia reſpondetur
cum *D. Thom. d. quæſt.* 185. *artic.* 8.
& quæſt. 88. *artic.* 11. *ad* 4. proce-
dere in clauſura, ſilentio, vigilia,
ieiuniis, abſtinentiis, & aliis ſimi-
libus vitæ aſperitatibus; non vero
in illis Religionis obſeruantiis, quæ
neque Pontificium munus impe-
diunt, neque dedecent dignitatem,
ſed magis iuuant ad vitam perfe-
ctam, qualia ſunt ſupradicta tria
ſubſtantialia vota, refert *Azor. d.
quæſt.* 4. Ideoq; reſpectu obligatio-
nis legalis exemptum iudicari ab
omnibus, quibus antea aſtringeba-
tur ex vi regulæ, & ſtatutorum re-
ſoluunt *Sot. de iuſtit. lib.* 10. *quæſt.*
5. *art.* 8. *verſ. de tertio vero Couar.
poſt d. n.* 18. *Gregor. de Valent. ſu-
per D. Thom. diſp.* 10. *quæſt.* 3. *pun-
cto* 8. *verſ. fin. Fr. Emman. d. art.*
3. ob quod in ſpecie defluxerunt ad
eam ſtatuendam concluſionem, vt
attenta vi coactiua non autem di-
rectiua cenſeatur deobligatus à ie-
iunijs, & prohibitione eſus carnium
in quibuſdam Religionibus conſti-
tutis, quod inſuper ſcripſit *gloſ. in
cap. de Monachis* 16. *q.* 1. & fatetur
Alphonſ. Aluarez. Guer. c. 12. *in ſpec.
iur.*

iur. Pōt. Nau. cōſ. 6. ſub tit. de donat. in nouis. Et conſequenter facultatem vniuerſis Chriſti fidelibus cōceſſam in *cap. vlt. de obſeruat. ieiun.* edendi carnes in die Natalis Domini occurrente ſub die Veneris, vel Sabbati; exceptis his, qui ex voto, aut Regulari obſeruãtia carnes comedere nequeunt, vt ex eo deducunt *Fr. Emman. quæſt. Regul. tom. 3. q. 45. art. 3. & 4. Beja reſponſorum caſuum conſcientiæ p. 2. caſu 6. Sanch. in præcepta Decalogi lib. 4. c. 11. n. 59. & lib. 6. c. 6. n. 20.* extēdūt ad huiuſmodi Epiſcopos, qui obſtricti ſunt ieiunare ea regulari obſeruantia, nempe ex regularis obſeruantiæ legalis debito, vt explicat *Sot.* loco proxime citato. Si vero ratione regulæ, cōſtitutionisve abſtinere à carnibus ſemper, vel per aliquod tempus debebat, cum hoc paſtoralem dignitatem, & munus non deceat, ab ea lege ſolutum eſſe credit *Azor. d. quæſt. 4. prope finem*, vbi cum *Archid. in cap. de Monachis 16. q. 1. & Abb. in cap. Clerici officia n. 18. de vita & honeſt. cleric.* ſentit, quod quando citra aliorum offenſionem ab eſu carnium ſe continere non queat, eas edere debet: quod ſi omnis aliorum offenſio procul abſit, veſci eis non tenetur.

15 Ab onere recitandi officium propriæ religionis liberatur, cum regere Eccleſiam debeat iuxta morem, & vſum Clericorum, quibus præeſt: ſic *Abb. in d. cap. clerici officia, Azor. d. q. 4. in fine, Turrecrem. in ſum 91. diſt. cap. 22.* vbi dicit fuiſſe ſecum diſpenſatum ab Eugenio Papa, vt poſt Cardinalatū liceret ſibi in poſterum continuare recitationem officij ſuæ Religionis Prædicatorum, refert *Fuſc. de Viſitat. lib. 2. cap. 15. num. 81.* An Epiſcopus poſſit nunc nouā formā recitandi horas canonicas in ſuo Epiſcopatu indicere? reſpondet negatiuè *Nau. de oratione, & horis can. cap. 11. n. 26. & ſeqq.* Et omnibus Regularibus ex Prædicatorum Ordine ad Archiepiſcopatus, Epiſcopatus, & alias Prælaturas Eccleſiaſticas aſſumptis mandat Clemens IIII. ne conſecrationis munus quoquo modo recipiant antequam libros, & bona omnia, quæ tempore promotionis retinent, contingentia tamen Ordinem memoratū, Prioribus, & Conuentibus, de quibus aſſumpti fuerunt, integre reſignauerint, niſi forte iidem Priores de conſenſu ipſorum Conuentuum vſum illorum ad certum tempus eis duxerint concedendum: alioquin eo ipſo ab executione Pontificalis miniſterij nouerint ſe ſuſpenſos, referunt *Confect. in collect. priuileg. Mendic. fol. 15. Fr. Emman. quæſt. Regul. tom. 2. quæſt. 88. art. 6.*

16 Monaſticum habitum nō amittit, immo illū geſtare tenetur, vt probat tex. *in d. cap. clerici officia, in fine, Boer. deciſ. 158. n. 5. Alphonſ. Aluarez. Guerrero citato loco, Nau. in comm. de Regular. com. 4. num.*

17 *27. Azor. d. q. 4. verſ. verum.* Vſus vero Italiæ, & totius Orbis admittit huiuſmodi Epiſcopū poſſe incedere non in habitu, & veſtitu, vt antea, dum monachus erat, incedebat, ſed eo modo, quo alius quiuis Epiſcopus, retento tantum colore veſtium religionis, atque ideo cum birreto clericali, & cum mantilleto eiuſdem coloris religionis; Rochetum vero portare minime poteſt; ſed cottam, nempe ſuperpelliceum ſuperimponit in actibus explendis eccleſiaſticis. Quod ſi præfatus

Antiſtes alijs quàm ſuæ religionis veſtibus indui, audeat excommunicationis vinculo ſubiaceret, vt reſoluunt *Cardin. in Clem. 2. §. ſed & tales, de vita, & honeſt. cleric. Iaſ. in auth. ingreſſi C. de Sacroſ. Eccleſ. Syluestr. verbo religio 7. q. 11.* Sed probabilius eſt eam non incurrere, vt tenent *Cou. d. n. 18. Azor. vbi proximè*, peccabit tamen grauiter, vt opinatur *Fuſc. de Viſitat. lib. 2. cap. 15. poſt n. 11.*

18 Verum ſi alicui ex prædictis contingat renuntiare Epiſcopatum, quibuſdam viſum eſt illum debere ad monaſterium reuertere, quia, vt ſupra diximus, adhuc permanent monaſticæ vitæ, & obligationis vincula, & onera, quæ Epiſcopi munus neque impediunt, neque dedecent, tùm quia ſic feciſſe multos perhibetur: vt noſtris temporibus, fecit eximiæ ſanctitatis vir Dominus Fr. Bartholomæus à Martyribus, qui depoſito Pontificio munere, & renunciato Bracharenſi Archiepiſcopatu, ad priſtinum Dominicanæ Religionis ſtatum ſe contulit, vbi vitam cum morte feliciter commutauit, multis clarus miraculis: immo & hoc ipsũ fecit Cæleſtinus Pontifex Romanus hoc nomine Quintus, qui Pontificatu depoſito ad priſtinum etiam ſuæ religionis ſtatum ſe retulit: ſi tamen huiuſmodi Epiſcopo Epiſcopatu renunciato haud ſibi neceſſe eſſet redire ad clauſtrum, non propterea exiſtimandus erit apoſtata, vt conſuluit *Nau. conſ. 6. n. 11. ſub tit. de donation. in nouis*, & reſoluit *Emman. Sa in aphoriſmis verbo Epiſcopus.* Et ſi ex Apoſtolica conceſsione redierit, inhabilis profectò eſſet ad dignitates, & officia religionis iuxta *conſtit. 45. Pauli IIII. incip. In ſacra*, quæ pœnas addit aduerſus eos, qui illum eligere non omitterent.

SVMMARIVM.

1 *Conſecrationis munus Epiſcopi ſuſcipere tenentur infra tres menſes à die confirmationis ſub pœna amiſsionis fructuum, &c.*

2 *Confirmationis tempus, à cuius die currit trimeſtre ad conſecrandum, numeratur à tempore, quo nominati proponuntur Summo Pontifici.*

3 *Epiſcopi quomodo eligantur, & cõfirmentur, qui ad liberam Papæ diſpoſitionem ſpectant, oſtenditur.*

4 *Proceſſus ſuper vita, genere, moribus, & ſcientia eligendorum in Epiſcopos quomodo formandus, oſtenditur.*

5 *Conſecrandus in Epiſcopum debet eſſe qui per omnes eccleſiaſticos gradus tranſierit.*

6 *Conſecrari debet Epiſcopus de Sacerdotum antiquorum, & bonorum virorum collegio, atque omnium conſenſione creatus.*

7 *Examen Fidei, & ſalutis Principia debet promouendus in Epiſcopum non ignorare.*

8 *Epiſcopi pedes quare calceantur, & interioribus quibuſdam tunicis induatur, oſtenditur.*

9 *Actiones, & ſigna ſacra, quæ in conſecratione Epiſcopi fiunt, quid ſignificent, oſtenditur.*

10 *Vngitur in capite is, qui in Epiſcopum conſecratur, vt declaretur eum eſſe caput, & Principem Eccleſiæ ſuæ.*

11 *Reges cur in humero, & non in capite vngantur, oſtenditur.*

12 *Vngitur in manibus Epiſcopus, vt ſciat dignitatem non propter otiũ, ſed*

Digitized by Google

ſed propter negotium ſuſcipere.

13 *Baculum in Epiſcoporum manibus quid ſignificet, oſtenditur.*

14 *Summus Pontifex quare baculo nõ vtatur, oſtenditur.*

15 *Annulum ſacrum nouo Epiſcopo traditur, vt Sanctam Eccleſiam ſponſam ſuam intemeratá fide ornatus cuſtodiat.*

16 *Euangeliorum liber quare nouo Præſuli tradatur, oſtenditur.*

17 *Panis, & vini oblatio in conſecratione noui Præſulis quid ſignificet, oſtenditur.*

18 *Mitra in Epiſcopo ſcientiam vtriuſque Teſtamenti deſignat.*

19 *Papa in ſignum Imperij vtitur Corona Imperiali, & in ſignum Pontificis vtitur Mitra.*

20 *Chirotecis nouus Prælatus manus operit vt neſciat ſiniſtra ſua, quod faciat eius dextra.*

21 *Epiſcopus poſt conſecrationem collocatur in editiori ſupra omnes loco, vt ita cunctos reſpiciat, & cunctorum oculi in eum reſpiciãt.*

DE CONSECRAtione Epiſcopi.

CAP. V.

1 CONSECRATIOnis munus Epiſcopi ſuſcipere tenentur infra tres mẽſes à die confirmationis, ſub pœna amiſſionis fructuum, & negligentes per alios tres menſes Eccleſijs ſunt ipſo iure priuati, *cap. quoniam 75. diſt. cap. quoniam 100. diſt. Concil. Trident. ſeſſ. 23. de reformat. cap. 2.* ad quod plures citaui Doctores *Alleg. 1. num. 39.* quibus adde *Alphonſ. Aluarez Guerrero in ſpeculo iuris Pontificij cap. 10. paulo poſt princ. pag. 31.*

2 Trimeſtre prædictum, intra quod conſecrationis munus tenentur accipere Epiſcopi electi à Regibus, vel Principibus in ſuis Regnis, & Dominationibus, priuilegium habentibus illos nominandi, currit à

3 die, quo proponuntur Summo Pontifici, & eos, ſi idonee ſint electi, confirmat. Ad Epiſcopatus vero, qui ad liberum Papæ diſpoſitionem ſpectant, eliguntur Epiſcopi, cum in Conſiſtorio præconizantur, confirmantur vero quando alia die in eodem Conſiſtorio, fabricato prius proceſſu ſuper vita, & moribus promouendi; expeditur cedula, quam in Vrbe vocant Conſiſtorialem, quæ habet vim ſupplicationis in Dataria expeditæ, ſuper qua litteræ Apoſtolicæ ſub plumbo expediuntur.

4 Fabricantur proceſſus, & inquiſitiones ſuper promouendis ad regimina Eccleſiarum Cathedralium prout habetur *in Bulla Greg. XIV.* incip. *Onus Apoſtolica, Dat. Romæ M. D XC. die 1. Maij* quam refert *Quaranta verbo electio pagin. 309.* Primo ſuper ætate cum debeat trigeſimum ſuæ ętatis annum compleuiſſe, *cap. cum in cunctis §. præſenti decreto, de elect. &* dixi d. *Alleg. 1. num. 26.* ac ibi relatis adde *Anton. Auguſtin. in epitb. iuris Pontif. veteris lib. 4. tit. 10.* Secundo ſuper legitimis natalibus *Concil. Trident. ſeſſ. 7. de reformat. cap. 1.* dixi etiam *d. Alleg. 1. num. 32.* & an ſit ex Catholicis parentibus creatus, *vt in d. Bulla Gregorij XIV.* Tertio an anteà ſex mẽſib⁹ fuerit in ſacro Ordi-

dine conſtitutus *Concil. Triden. ſeſſ.* 22. *de reformat. cap.* 2. dixi eadem *Alleg.* 1. *à n.* 36. Quarto ſi ante in Vniuerſitate ſtudiorum Magiſter, ſiue Doctor, aut Licentiatus in Sacra Theologia, vel iure Canonico, aut publico alicuius Academiæ teſtimonio idoneus ad alios docẽdos oſtendatur *Concil. d. cap.* 2. *ſeſſ.* 22. *de reformat.* dictum eſt *d. Alleg.* 1. *à n.* 24. Quinto an ſit bonæ vocis, conditionis, & famæ, non rixoſus, & non criminoſus. Sexto an in rebus gerendis, pro Epiſcopatus adminiſtratione ſit aptus, cũ ſit onus Angelicis humeris, formidandum *Concil. Tridentin. ſeſſ.* 6. *de reformation. cap.* 1. *paulo poſt princip.* quæ omnia inuenies in dicta Bulla, vbi habetur vtile eſſe ad huiuſmodi inquiſitionem faciliùs ac plenius perficiendam, ſi Prælatus, qui eam facturus eſt, vel à promouendo, vel ab alio aliquo, confici curet ſchedulam, in qua ſint ordine deſcripta nomen promouendi, cognomen, patria, parentes, ætas, ordo, gradus, profeſsio, functio, ſi quam is forte exercuit, loca in quibus aut Theologiæ, vel iuri Canonico operam dedit, aut longo tempore verſatus fuit, denique amici, ac familiares, qui tam ipſum, quam parentes eius intime norint. Quod ſi promouendus documentum aliquod exhibere voluerit vnde ipſius ætas, gradus, dignitas, Sacri Ordines, functio, officia, muneraq; aut aliquod huiuſmodi comprobetur, admittendum, ac proceſſui inſerendũ erit, modo documentum publicum, ſeu authenticum fuerit. Illud quoque prohibendum cenſet, ac expreſſe prohibet, ne ad teſtimonium dicendum de Fide Catholica, vita, moribus, doctrina, atque aptitudine ad regendum Eccleſiam quilibet homines admittantur, ſed viri tantum graues, pij, prudentes, docti, qui de qualitatibus promouendorũ rectum iudicium ferre valeant, & ſincerum, ac fidele teſtimonium dare velint. Proinde tam cognati, ac nimium familiares, quàm inimici, atque æmuli excludendi erunt. Hæc in dicta Bulla, vbi etiam in verſ. *quod autem*, agit quomodo facienda ſit inquiſitio, & proceſſus Regularium, cum ad Eccleſias Cathedrales promouendi fuerint.

5 Poſtquam prædictis expeditis de commiſsione conſecrandi cõſtauerit conſecratori, ſiue per literas Apoſtolicas, ſi ſit extra Curiam, ſiue per mandatum à Camera Apoſtolica emanatum in ipſa Curia, ſiue per commiſsionem viuæ vocis oraculo à Summo Pontifice conſecratori factam, ſi conſecrator ipſe ſit Cardinales, alioquin ei non debet credi, Dominica die, vt *dixi d. Alleg.* 1. *à num.* 41. vel feſtiua, ſi Summus Pontifex hoc ſpecialiter indulſerit, vt habetur in Põtificali; in Tẽplo Deo cõſecrato Epiſcopalis fiet conſecratio, in quo Cõprouinciales Epiſcopi conuenire debent cum Metropolitano, qui ſi vel propter vrgentem neceſsitatem, vel propter viæ longitudinem venire non quiuerint, tres conueniant, abſentes vero per litteras ſuffragium ferant, vt refertur *in cap.* 1. 64. *diſt.* Trium igitur Epiſcoporum præſentia ad conſecrandum Epiſcopum requiritur ratione, & exemplo. Ratione ne tantum beneficium videatur furtiue præſtitum, vt pro illo pariter preces ad Deum effundant. Et exemplo, quia & Iacobus Frater Domini à Petro, Iacobo, & Ioanne Apoſtolis ordinatus fuit *cap. porro* 66. *diſt.*

vbi

Digitized by Google

vbi ſic dicitur. Porro Hieroſolymitanus primus Archiepiſcopus Iacobus, qui Iuſtus dicebatur,& ſecundum carnem Frater Domini nũcupatus eſt,à Petro, Iacobo, & Ioãne ordinatus eſt, ſucceſſoribus ſuis formam dantibus, videlicet, vt minus, quam à tribus Epiſcopis Epiſcopus non ordinetur referũt *Durã.in rationali diuinorũ lib. 3.c.11. n.7. & 9. Anto. Auguſt. in epithome iuris Pontificij veteris lib. 4.tit. 17.*Et circa proceſsũ in ordinatione Epiſcopali primitiuæ Eccleſiæ eleganter *Alphonſ. Aluarez. Guerrero in ſpeculo iuris Pontificij cap. 1. col. 8. verſ. quod auctoritatibus*, in hæc verba. Petrus fuit ſolus Epiſcopus à Chriſto factus ante Aſcenſionem, poſt Spiritus Sancti autem miſsionem,ſiue ipſa prima die Dominica, ſiue alia,ſolus Petrus fecit Ioannem Epiſcopum, deinde Petrus conſecrato Ioanne fecit Iacobum Zebedæi, quibus tribus factis, tunc ordinauit Petrus quod deinceps non ordinaretur Epiſcopus niſi à tribus Epiſcopis,*vt in d. cap. porro*, licet tũc propter paucitatem Epiſcoporum, quando Apoſtoli fuerunt, non poterit hæc forma ſemper ſeruari: ideo Paulus ſolus Timotheum, & Titum ordinauit Epiſcopos, qui ſeparatus à Barnaba non habebat in ſocietate ſua Epiſcopos, niſi quos poſtea fecit. Ratio autem quare filij Zebedæi fuerunt prius à Petro in Epiſcopos ordinati, eſt, quia illi poſt Petrũ fuerũt maiores,& honorabiliores, & hos cũ Petro Chriſtus præ cæteris præferebat, vt patuit in Transfiguratione, in ſuſcitatione filiæ Archiſynagogi, in oratione in Horto *Matth. 9. 16. & 17. Chryſoſtom.* ſuper illud, Aſſumpſit IESVS Petrum, Iacobum, & Ioannem dixit. Hos aſſumpſit quia aliis potiores erant. Hæc *Alphonſ. Aluarez. Guerrero* dicto loco.

Deducitur poſtea conſecrandus in veſte, & ornamento Presbyterali, atque Sacerdotali, neque enim in primæua Eccleſia licuit quemquam Epiſcopum creari, qui non per omnes eccleſiaſticos gradus tranſierit, qui non per multos annos functiones omnium Ordinum exercuerit, *Anton. Auguſtin. in epithome iuris Pontificij veteris lib. 4. tit. 3.* Vnde *S. Cyprianus Cornelium* ſic laudat. Non iſte, inquit, ad Epiſcopatum ſubito peruenit, ſed per omnia eccleſiaſtica officia promotus, & in diuinis adminiſtrationibus Dominum ſæpe promeritus, ad Sacerdotij ſublime faſtigium, cunctis religionis gradibus aſcendit; nec, vt quidam, vim fecit vt Epiſcopus fieret, ſed ipſe vim paſſus eſt vt Epiſcopatum coactus acciperet. Quis autem ille eſt (inquit *Gregor. in apologetico primo*) qui veritatis Antiſtitem, & propugnatorem vnius diecula ſpatio, veluti ſimulachrum ex argilla, fingat; illum,inquam, qui cum Angelorum claſſe, & ordine futurus eſt; qui cũ Archangelis Deum celebrabit; qui ad ſupernum Altare ſacrificia tranſmittet, ſimulq; cum Chriſto Sacerdotio fungetur; qui figmentum inſtaurabit, imaginemq; creatori ſiſtet; & ſuperno mundo opificem aget: & quod maius eſt, dicam, Deus erit, & alios Deos efficiet. Quod quidem obſeruandum maximè eſt ne ad Epiſcopalem dignitatem promoueantur niſi qui eccleſiaſticorum graduum muneribus,in illisq; magno exemplo,& vitæ integritate perſunctus ſit, ne ei eueniat quod idem *Gregor. Nazianz. in* lau-

laudibus Athanaſij dicit: Diſcipuli ſimul, Magiſtriq; pietatis deſignantur: alios ante purgant, quam ipſi purgati fuerint: heri ſacrilegi, hodie Sacerdotes: heri extra Sancta, hodie Sanctorum Arbitri, & Antiſtites: veteres vitio, pietate rudes, & recentes: (quod gratiæ ac fauoris humani, non ſpiritus opus eſt) qui cum cætera omnia violenter peruaſerint, ad extremum ipſam quoque pietatem tyranide premũt: quorum non mores dignitati, ſed dignitas moribus fidem aſtruit, ordine admodum præpoſtero: qui denique plura pro ſuis, quam pro populi ignorantijs ſacrificia debeant. Hinc etiam *Nicolaus I. epiſt. 1. ad Michaelem Imper.* damnat plurimum *Photium*, qui laicus Conſtantinopolitanum affectabat Primatũ. Pridem, inquit, auditor eſſe debuit, & deinde inſtitutor: ſed hic docere prius elegit, & deinde cœpit doceri: prius ſanctificare curauit, ac deinde ſanctificari, prius illuminare voluit, & poſtea illuminari.

6 Cum, vt inquit *Cyprian. lib. 4. epiſtol. 2.* de clericorum omnium teſtimonio, de plebis, quæ adeſt, ſuffragio, & de Sacerdotum antiquorum, & bonorum virorum collegio, loco, & gradu Cathedræ Sacerdotalis vacante, Dei voluntate, atque omniũ conſenſione, creari, & cõſecrari debeat Epiſcopus, ideo ſenior Epiſcoporum aſsiſtentium verſus ad conſecratorem ſic dicit. Reuerendiſſime Pater poſtulat Sacra Mater Eccleſia Catholica, vt hunc præſentem Presbyterum ad onus Epiſcopatus ſubleuetis. Illud aperte declarantes, neque Reges, neq; Principes, neque plebem, aut Ciuitatis Magiſtratum, ſed Hierarchicam ordinationem, atq; benedictionem Epiſcopum conſtituere, illorum teſtimonium tantum huius auctoritatem eſſe.

7 Deinde, cum vt inquit *Gregor. in laudibus Athanaſij*, abſurdam eſt, & ſalutis Doctorem, & Antiſtitem, ſalutis principia ignorare, ideo ad examen Fidei, quod tanquã fundamentum, & baſis totius ædificij eſt, promouendus ſeſe confert, fitq; inquiſitio an doctrinam Veteris, & Noui Teſtamenti, cuius Magiſter, & interpres eſſe debet, recte norit? Et num prudentiam ſuam, quantum illius capax eſt natura, Diuinæ Scripturæ ſenſibus accommodare velit. Hæc dum Sancte profeſſus fuerit, proponitur illi vniuerſæ Fidei ſumma, eorum præſertim capitum, quibus vniuerſa Religio Chriſtiana continetur. Summæ, ſcilicet, ac Diuiniſsimæ Trinitatis confeſsio, Incarnationis, ſalutisq; noſtræ œconomia, ſpes vitæ, & reſurrectionis futuræ, Sanctorum communio, ac vnius Sanctæ Catholicæ, & Apoſtolicæ Eccleſiæ auctoritas. Interrogatur num ea, quæ ex diuinis Scripturis legit, & intelligit, plebem, cui ordinandus eſt, & verbis, & exemplis docere velit? Num traditiones Orthodoxorum Patrum ac Decretales Sanctæ, & Apoſtolicæ Sedis cõſtitutiones veneranter ſuſcipere, docere, ac ſeruare? Num *B. Petro Apoſtolo*, cui à Deo data eſt poteſtas ligandi ac ſoluendi, eiusq; Vicario Domino noſtro, ſuisq; Succeſſoribus Romanis Pontificibus, fidem, ſubiectionẽ, & obedientiam ſecundum Canonicam auctoritatem per omnia exhibere? Num mores ab omni malo temperare, & quantum poterit, Domino adiuuante, ad omne bonũ commutare: caſtitatem, & ſobrieta-

ta-

tatem cum Dei auxilio cuſtodire, & docere, Diuinis ſemper negotijs mãcipari,& à terrenis negocijs,vel lucris turpibus alienus eſſe ne ſcilicet oculos, qui moderandis greſſibus præeunt, cura pulueris obſcuret? Num humilitatem, & patientiam in ſe ipſo cuſtodire,& alios ſimiliter docere velit? pauperibus item; & peregrinis, omnibusq; indigentibus, propter nomen Domini affabilis, & miſericors eſſe? Quæ omnia vbi ille ſanctè, & bona fide ſeruaturum ſe, quantum humana fert conditio, promiſerit, ſumma eius oneris, quod ſubeundum eſt, ad oculos illi, tanquam in compendium ponitur: Epiſcopum oportere iudicare, interpretari, conſecrare, ordinare, offerre, baptizare, & confirmare.

8 Fidei abſoluto examine auguſtiore ordinandus induitur habitu. Calceãtur pedes ad annuntiandum Euangelium pacis; vt eat, non ſtet; laboret, non ocioſus deliteſcat: Induitur interioribus quibuſdam tunicis, interioris, & occultæ deuotionis, innocentiæ, & integritatis perfectionem denotantibus; cuius ſolus Deus purarum animarum vnicus ſpõſus inſpector eſt; & cuius ſuauitatem illi ſolum norunt, qui experiuntur: intus enim eſt, qui iudicat, intus quod iudicatur, vt internorum cura in externorum nimia occupatione non minuatur. Induitur item Dalmatica latas manicas habente; oportet enim Epiſcopum, vt inquit *Apoſt. ad Titum 1.* ſicut Dei diſpenſatorem hoſpitalem eſſe, benignum, liberalem, de quo dicatur illud, diſperſit, dedit pauperibus; diſpenſationis autem huius, inquit *Chryſoſtomus*, modus ille, ſi eccleſiaſticæ facultates, neque redundent, neque temporibus neceſſarijs deſint.

9 Poſtquam ordinãdus ſic veſtitus, & ornatus fuerit, ad eas operationes accedit, quæ vere ſanctæ ſunt, Sanctosq; efficiũt; quæ ex antiquiſſima, & Apoſtolica traditione, ſacris primum ſignis & actionibus, deinde myſticis vnctionibus continentur. Actiones, & ſigna ſacra à *Dyoniſio* tantorum myſteriorum Diuino interprete, hæc numerãtur; genuflexio ad Altare; manuum impoſitio; Crucis obſignatio; benedictio, & precatio: Vnguntur poſtea caput eius, & manus cum certis deprecationibus. Neque vero fruſtra, aut ſine cauſa tàm prolixis, tam frequenter repetitis precibus, hic ipſe, qui conſecratur, Deo omnium bonorum auctori, & largitori commendatur: Plus enim, inquit *Chryſoſt. in 1. cap. ad Titum ſerm. 1.* eiuſmodi precibus indiget, quam cæteri omnes; nam quantò eſt celſior dignitas, tantò Sacerdotis maiora ſunt pericula.

10 Vngitur in capite primum is qui conſecratur, vt auctoritas, & dignitas eius declaretur eum ſcilicet eſſe caput, & Principem Eccleſiæ ſuæ, quomodo vir vxoris ſuæ caput dictus eſt: & vt oſtendatur eum eſſe Vicarium Chriſti, eiuſq; dignitatem, & auctoritatem gerere, qui eſt ſuper omnia, & quem conſtituit
11 Deus caput ſuper omnem Eccleſiã. Ideo Reges non iam in capite, ſed in humero vnguntur: primum vt is proprius honor ſit illius, quem Deus cõſtituit excelſum ſuper omnes Reges terræ, & quem oleo lætitiæ excellentius, & auguſtius vnxit præ conſortibus ſuis. Deinde vt oſtendatur quod primò ante omnes Reges, & Principes perſona capitis

Pon-

Digitized by Google

Pontificali officio repræſentetur.
Vngitur tamen, & Rex in humero,
vt neq; ipſe plane excludatur à re-
præſẽtatione eiuſdem capitis; nam
& huius principatus, vt dicit *Iſ. 9.*
fuit ſuper humerum eius, & vt ſciat
ſe eſſe miniſtrum ad portandam
Crucem IESV CHRISTI, lau-
dem bonorum, vindictam autem
malorum *Apoſt. ad Roman.* 13.

12 Deinde in manibus vngitur, pri-
mum propter officium, & miniſte-
rium eius, vt ſe ſciat dignitatem
non propter ocium, ſed propter ne-
gotium ſuſcipere, vt ſciat ex illo ſe
numero operariorum eſſe debere,
qui ſuſtinent pondus diei, & æſtum:
deinde vt illis manibus adſit virtus
Spiritus Sancti, eas teneat, & diri-
gat, cum illis laboret, & operetur,
vt quicquid benedixerit, benedica-
tur; quicquid ſanctificauerit, ſan-
ctificetur. Demum vnguntur manus
eius, vt operetur bonum, ad omnes
quidem, ſed maxime domeſticos Fi-
dei; vt manus ſuas mittat ad fortia;
vt panem ocioſus non comedat, vt
manus eius diſtillent myrrham, vt
ſit beatus ſeruus ille, quem cum
venerit Dominus inuenerit vigilã-
tem, & operantem.

13 Peracto conſecrationis Sacra-
mento, conſecratus iam ad ſpiri-
tualem œconomiam, Sanctæq; pro-
lis gubernationem ſe ſe confert.
Armatur igitur, & inſtruitur, acci-
pitq; regendæ, & gubernandæ fami-
liæ inſtrumenta, ac gubernacula.
Traditur imprimis in manus noui
Antiſtitis conſecratum baculum,
auctoritatis ſcilicet, & diſciplinæ
inſigne, ſuſtentaculum imbecillita-
tis humanæ; vt ſit in coercendis vi-
tijs piè ſæuiens, iudicium ſine ira
tenens, in fouendis virtutibus au-
ditorum animos demulcens, in
tranquillitate ſeueritatis cenſuram
non deſerens, vt reuocet errantes,
regat iuſtos, pungat, & ſtimulet
ignauos, & inertes, repellat nocen-
tes, ac iuxta *Ezechi. cap.* 34. attra-
hat vagum, ſuſtentet languidum,
ſtimulet pigrum, portet in humeris
ſuis exemplo Principis Paſtorum,
ægre, & debile. Vt increduli, in-
quit *Bernard. lib. 3. de conſiderat.*
conuertantur ad Fidem, conuerſi
non auertantur, auerſi reuertantur,
peruerſi ordinentur ad rectitudinẽ,
ſubuerſi ad veritatem reuocentur,
ſubuerſores conuincantur, vt vel
emendentur ipſi, ſi fieri poteſt, vel
ſi non, perdant auctoritatem facul-
tatemq; alios ſubuertendi, negli-
genter paſcens toties commenda-
tum Dominicum gregem, inquit
Magnus Leo, conuincitur Summũ
non amare Paſtorem. Quod vero
baculus eſt acutus in fine, rectus in
medio, & retortus in ſummo, deſi-
gnat quod Pontifex debet pungere
pigros, regere debiles ſui rectitu-
dine, & colligere vagos *Hieron.
Vielmius de Epiſcopis titularibus
p. 2. fol.* 13. *Durand. in rationali
diuinorum lib.* 3. *cap.* 15. *n.* 4. *vbi*
14 *num.* 5. dicit quod Romanus Pon-
tifex baculo non vtitur, tum prop-
ter hiſtoriam, tum propter myſti-
cam rationem *cap. vni. in fin. de
Sacra Vnctione.* Hiſtoria eſt quo-
niã Beatus Petrus Apoſtolus Mar-
tialem diſcipulum ſuum, quem
Dominus inter diſcipulos conſti-
tuit, cum dixit: niſi efficiamini ſi-
cut paruulus iſte non intrabitis &c.
miſit cum quibuſdam alijs ad præ-
dicandum Germanis, qua in via
ad viginti diætas defuncto Fronto,
collega eius, redijt ad annuncian-
dum hoc Petro; cui Petrus; accipe
hunc baculum, & tangens illum

dic

dic, ſurge In nomine Domini, & prædica: Ille vero in quadrageſimo die à tempore mortis illius tetigit eum & ſurrexit, & prædicauit, & ita Petrus baculum à ſe remouit, & ſubditis dedit, nec recuperauit. Innocentius vero Papa III. ſcripſit in Eccleſiæ ſpeculo quod Beatus Petrus miſit baculum ſuum Euchario primo Treuenorum Epiſcopo, quem vna cum Valerio, & Materno ad prædicandum Euangelium Genti Teutonicæ deſtinauit, cui ſucceſſit in Epiſcopatum Maternus, qui per baculum Petri de morte fuerat ſuſcitatus, quem baculum vſque hodie cum magna veneratione Eccleſia Treuereñ. ſeruat, & ideo Papa in illa Diœceſi vtitur baculo, & non alibi. Hæc *Durand. vbi proximè*.

15 Verum cum hoc regimen non tam timoris, quàm amoris ſit, non tam ſeueritatis, quàm charitatis, nã & Chriſtus Dominus dilexit Eccleſiam, & tradidit ſemetipſum pro ea *Ioann. vlt*. & cum quem Vicarium loco ſui relicturus erat, priuſquam illi deſpondiſſet, ter interrogauit num ſe diligeret, & propter ſe ſponſam ſuam? quod cum ille ſumma aſſeueratione ter profeſſus fuiſſet, tunc demum illud audiuit. Paſce oues meas, paſce agnos meos: eius igitur amoris, & charitatis Symbolum ſacer Conſecrator nouo ſponſo tribuit conſecratum Annulum, fidei ſcilicet ſignaculum, quatenus ſponſam Dei, Sanctam videlicet Eccleſiam intemerata fide ornatus illibate cuſtodiat, *Duran. d. lib. 3. cap. 14*.

16 Hinc conſecrator nouo Præſuli Euangeliorum librum tradit, Accipe, inquit, Euãgelium, & vade, prędica populo tibi commiſſo. Potens eſt enim Deus vt augeat tibi gratiã ſuam. Quaſi diceret: Ne putes in *Paulo*, & *Petro*, *Tito*, & *Timotheo*, *Chryſoſtomo*, & *Auguſtino* munus, & functionem Apoſtolicam deſiiſſe: ne putes cęleſtem illam benedictionem, & auxilium æterni Patris ſublatum eſſe, quo illi ſubnixi, profecti annunciauerunt Euangelium vniuerſo Mundo: potens eſt Deus etiam tibi dare gratiam ſuam, ac per te ſimilia operari. Etſi enim illi plus omnibus, inquit *Bernardus lib. 2. de conſiderat*. laborauerunt, non tamen totum elaborauerunt, & tibi adhuc locus relictus eſt. Neque te illud tantopere terreat quod ſublimibus humanæ ſapientiæ verbis careas, quod ſerius ad Sacrarũ litterarũ lectionem acceſsiſti, quod nunquam Cathedram Doctoris cõſcenderis. Aude, & fac aliquid. Potens eſt enim Deus tibi augere gratiam ſuam. Nihil agentem impoſsibile eſt bene operari. Melius ſero quam nunquam: nam, & vndecimæ horæ operarij diurnum acceperunt denarium *Matth. 20*.

17 Poſtea accipiẽs nouus Pontifex à ſuo conſecratore ac reliquis aſſiſtentibus oſculũ pacis, recedit ab Altari, ac deinceps eo tempore, quo populus Chriſtianus dona, & munera ad Altare Dei, more veteri, eoq; laudatiſſimo, afferre ſolet: ipſe quoque ſuo Conſecratori, tanquam ſpirituali patri, munera offert, ſunt autem ea, ex antiquiſſima Melchiadis Pontificis inſtitutione panis, & vinum, quibus duæ anteferuntur faces. Offert panem & vinum; vel vt oſtendat ſe in eius Sacerdotis functionem, & munus ſuccedere, cui ſine omni in futurum pœnitentia iurauit Dominus eum eſſe Sacerdotem ſecundum ordinem Melchiſedech: vel, vt quidem ego iudico,

ad

ad deſignandam paupertatem Epiſcoporũ primitiuæ illius Eccleſię,in qua ſummæ opes, ſummæ diuitiæ, panis & vinum fuerunt. Dantur autem hæc munera clara luce, & amplius duabus facibus accenſis, ne quid inter hęc leuia munera ſpecioſius colore, pondere precioſius (ſcitis quid intelligam) ſubrepat ac ſubijciatur. Male enim agitur, cùm ea, quæ virtuti, & pietati debentur,aſino onuſto auro conferuntur. Aſſumitur demum ſacer Antiſtes à ſuis Collegijs in communionem, & participationem orationis, ac myſticæ menſæ.

18 Cœleſti myſterio refectus Mitra armatur deinde nouus Præſul, eiuſque capiti imponitur ſacra Cydaris, bicornisq; galea cum Patris Omnipotentis inuocatione, cuius præclara eſt bonitas, & virtus immenſa, totiusq; decoris ornamentum. Mitra hæc ſcientiam vtriuſque Teſtamenti deſignat. Duo nanque illius cornua duo ſunt Teſtamenta; anterius nouum, poſterius vetus, quæ duo Epiſcopus memoriter debet ſcire *cap. Epiſcopus 23. q. 1.* & illis tanquam duplici cornu Fidei inimicos ferire *Hieron. Vtelmus de Epiſcopis titularibus par. 2. fol. 13.* His cornibus armatus *Petrus Neroni, Liberius Conſtantio, Ambroſius Theodoſio, Baſilius Valentino, Chryſoſtomus Arcadio, Leo Genſerico, atque Attilæ,* aliiq; quãplurimi reſtiterunt, terribilesque apparuerunt. Illud quoque notandum eſt quod Romanus Pontifex in ſignum imperij, vtitur regno, ideſt Corona Imperiali, & in ſignum Pontificis vtitur Mitra: ſed Mitra ſemper vtitur, & vbique;Regno vero non ſemper, neque vbique, quia Pontificis auctoritas, & prior eſt & dignior, & diffuſior imperiali poteſtate, *Durand. in rationali diuinorum lib. 3. cap. 13. n. 8.*

20 Quia nihil tam inglorium dicebat *Bernard. epiſt. 126.* quam Epiſcopum gloriæ cupidum deprehendi,ideo nouus Prçlatus manus operit chirotecis, vt neſciat ſiniſtra ſua, quid faciat eius dextera, & quandoq; eas velat chirotecis, & quandoq; denudat, quia bona opera interdum ad vitandam vanam gloriam occultantur, & interdum ad ædificandum proximos propalantur, *Durand. d. lib. 3. cap. 12.*

21 Deinde collocatur Epiſcopus, ideſt, inſpector omnium, in editiori ſupra omnes loco, inquit *Ambroſ. de dignitate Sacerdotali cap. 6.* vt ita cunctos reſpiciat, & cunctorum oculi in eum reſpiciant. Cuius loci conſideratio, inquit *Bernard. lib. 2. de conſiderat.* facit honoris contemptorem in honore etiam ipſo. In alto poſitum, non altum ſapere difficile eſt, & omnino inuſitatum; ſed quãto inuſitatius tantò glorioſius: timor de adepta iam altitudine, tædere magis facit, quam placere ipſam altitudinem. Nulla ſplendidior gemma in omni præcipue ornatu Pontificis, ipſa humilitate; quò enim celſior cæteris, eo humanitate apparet illuſtrior, & ſe ipſo. Blanditur Cathedra, ſpecula eſt, non domus: qui eleuauit deijcere poteſt. Conſideras gradum, & caſum metue; conſideras faſtigium dignitatis, & vide faciem abyſsi deorſum; occupare enim locum, & non facere fructum, nec loco expedit,nec perſonæ.

22 Poſtquam in ſua ſede ſic collocatus fuerit Paſtor prorumpit vniuerſa Eccleſia in laudes, & confeſsionem Omnipotentis Dei, in quas om-

omnis humana actio, & inſtitutum merito deſinere debet. Ducitur per templū nouus Antiſtes, vt omnibus innoteſcat; commendatur Summo Paſtori, & Rectori omnium Deo; vt quem Eccleſiæ ſuæ præeſſe voluit, propitiùs reſpiciat, det illi verbo, & exemplo, quibus præeſt, proficere, & ad vitam vna cum grege ſibi credito, ſempiternam peruenire. Quantumlibet enim fuerit peritus gubernandi, inquit *Chryſoſtom. ſerm. 1. ad Titum*, niſi inter huiuſcemodi gubernacula gratiam habeat, & pacem, quæ à Deo eſt, & nauiculam ſimul, & nauigātes procella inuoluet, mergetq; profundo.

SVMMARIVM.

1 *Adminiſtrationis genus in Eccleſia militanti inſtar triumphantis Eccleſia fuit inductum.*

2 *Honoris, ſeu poteſtatis nonnulli gradus inter ipſos Epiſcopos à tēpore Apoſtolorum diſtinčte reperiuntur, per quos alij alijs Superiores efficiuntur.*

3 *Papa vniuerſalis ſeu Oecumenimus Epiſcopus dicitur.*

4 *Ordo nullus Epiſcopali maior, vel æqualis reperitur.*

5 *Declaratur tex. in cap. prima Sedis, in fine, & in cap. ecce in princ. 99. diſt.*

6 *Patriarcha, & Primates idem ſunt, ac nulla inter eos datur differentia, licet diuerſa ſint nomina, ſecundum vnam ſententiam.*

7 *Primates, vt verior tenet ſententia, licet Patriarcha poſſint appellari, non tamen omnes Primates verè ſunt Patriarcha, nec idem habent officium, eandemve auctoritatem.*

8 *Patriarcha propriè quatuor ſunt, videlicet Antiochenus, Conſtantinopolitanus, Alexandrinus, & Hieroſolymitanus, quia repræſentant quatuor Euangeliſtas in Eccleſia Dei.*

9 *Patriarcha dicti ſunt quaſi Patres Patrum, ſeu Principes Epiſcoporum.*

10 *Archiepiſcopi dicuntur quaſi Principes Epiſcoporum.*

11 *Prouincia, cui præeſt Archiepiſcopus, quas ſub ſe debeat habere Ciuitates, & Epiſcopos, oſtenditur.*

12 *Metropolitanus, & Archiepiſcopus idem ſunt.*

13 *Suffraganei lege Metropolitana, Archiepiſcopis ſunt ſubiecti; non ita eorum ſubditi, exceptis caſibus iure ſpeciatim expreſſis.*

14 *Prælati Eccleſiarum Epiſcoporum nomine nuncupantur, quia præcipuum eorum munus eſt pro ſubditorum ſpirituali ſalute diligenter inuigilare.*

15 *Titulares Epiſcopi dicuntur, qui ſolum titulum Eccleſiarum habent, populo tamen carent, & Clero Chriſtiano, atque etiam facultatibus.*

16 *Titulares Epiſcopatus quare hodie conferantur, ratio aſſignatur.*

17 *Titulares Epiſcopi dantur frequētiùs à Romano Pontifice velut coadiutores Epiſcopis infirmis, ſenibus, aut alia ſimili ratione impeditis.*

18 *Titulares Epiſcopi, & qui Epiſcopatui renuntiarunt ſine expreſſa proprij Epiſcopi licentia nullum ad Ordines poſſunt promouere, etiamſi in loco nullius Diœceſis ſedem ſibi eligant.*

19 *Titulares Epiſcopi, qui à ſedibus ſuis proteruia inimicorum expulſi ſunt, ac ſubinde ſubditos habent, & Diœceſim cum Chriſtiano populo & Clero, eum iuriſdictionem te-*

teneant, ea in aliena Diœceſi in ſubditos ſuos vti poſſunt, ac eis Ordines conferre.

20 *Titulares Epiſcopi an ad Cõcilium vocandi ſint, & admittendi, oſtẽditur.*

21 *Chorepiſcopi dicuntur à chore, græce, pagum, ſeu villa, quaſi in pagis, & in villis, ad Epiſcopalia munia obeunda eſſent conſtituendi.*

22 *Chorepiſcopi poteſtas qualis fuerat, oſtenditur.*

23 *Prælationum, & dignitatum gradus ex Eccleſiæ inſtitutione, & ab ipſo iure humano proceſſerunt.*

24 *Prælationes Primatuum, & Archiepiſcoporum ad ius Diuinum eſſe referendas qui teneant, oſtenditur.*

25 *Declaratur tex. in cap. 1. 99. diſt.*

26 *Decimæ reſpectu congruæ ſuſtentationis ad legis Diuinæ debitum referuntur, reſpectu quotæ ad conſuetudinem.*

DE EPISCOPALIVM Graduum diuiſione.

CAP. VI.

1 ADMINISTRATIONIS genus in Eccleſia militanti inſtar triũphantis Eccleſię eſſe inductum oſtendunt Sacri Doctores, quæ cum variis Ordinibus diſtincta ſit Archangelorum ſcilicet, Thronorũn, Principatuum, reliquorumq́; Cœleſtium ſpirituum, ſimilis Ordinum diſtinctio in militanti Eccleſia conueniebat, vt hæc Eccleſiaſtica Hierarchia, quatenus poſſet, illius cœleſtis imaginem referret. Quemadmodum enim in ſeculari ordine ſunt multę Vniuerſitates, ac Collegia, quorum alia in aliis inſunt: nã ex multis hominibus, exempli gratia, conſtat domus; ex multis domibus fit vicus; ex multis vicis cõflatur ciuitas, ex pluribus Ciuitatibus conſtituuntur Regna, & ex Regnis Monarchia, *Ariſt. Polit. lib. 1. cap. 1. & 2* adeo quod vnaquæq; Vniuerſitas ſuos habeat præfectos, ſeu poteſtates, quibus obtemperat; ita olim ad ſpiritualem fidelium gubernationem Parochiæ inſtitutæ ſunt; ex multis Parochijs pleriſq; in locis Plebanatus, ſiue Archipresbyteratus; multis vero Archipresbyteris, plebiumque Rectoribus Epiſcopi præfecti fuerunt; Epiſcopis, Archiepiſcopi, Archiepiſcopis, Patriarchæ; Patriarchis deniq; Papalis dignitas, tanquam Ordinum eminentiſsima præpoſita fuit, atq; in graduũ omnium poſita faſtigio, vt ſuprema illius in omnem gregem Chriſtianum, cunctosq́; eius gradus ac Ordines, poteſtas habetur.

2 Vnde à tempore Apoſtolorum quamuis omnes Epiſcopi in iis, quæ ſunt Ordinis parem receperint poteſtatem, & in hunc ſenſum vera ſit ſententia *D. Hieron.* de qua *in cap. legimus, verſ. ſi auctoritas 93. diſt.* nonnulli tamen honoris ſeu poteſtatis gradus inter ipſos Epiſcopos diſtincte reperiuntur, per quos alij alijs Superiores efficiuntur, de quibus *Gratian. in princip. & per totum 21. diſt.* Primus eſt Romani Pontificis. Secundus Primatuum, & Patriarcharum. Tertius Archiepiſcoporum. Quartus eorum, qui ſimpliciter Epiſcopi dicuntur; & ex his alij titulares, alij item Corepiſcopi, *Petr. Gregor. ſyntag. iuris lib.*

lib.15. cap. 2. n. 8. Alphonſ. Aluarez Guerrero in ſpeculo iuris Pontificis cap. 8. pag. 25.

3 De primo ſcilicet Summo Pontifice, quod Epiſcopus ſit cõſtat ex ijs, quæ notat *gloſ. in verbo Epiſcopus in proœm. Sexti*: tùm quia licet aliæ dignitates in Eccleſia ſint quoad iuriſdictionem Epiſcopali maiores, nullus tamen Ordo Epiſcopali

4 maior, vel æqualis reperitur, notat *gloſ. in verb. pari*, per tex. ibi *in cap. in nouo 21. diſtin.* & docent *Sot. in 4. diſt. 24. quæſt. 2. art. 4. concl. 2. Henriq. in ſum. lib. 10. cap. 7. §. 2. & cap. 25. §. 1.* Vnde iure optimo Summus Pontifex Vniuerſalis ſeu Oecumenicus Epiſcopus dicitur, vt antiquiſsimam Chalcedonenſem Synodum *Beato Leoni* acclamaſſe teſtatur *D. Thom.* quem refert *addit. ad cap. ecce 99. diſtin.* & explicãt *Turrecr. de poteſtate Eccleſiæ lib. 1. cap. 17. ad 5. Bellarmin. in controuerſ. Cathol. lib. 1. cap. 31. verſ. 15.* & alij ex quibus confirmãt *Alphonſ. Mendoza in quodlib. quæſt. q. 4. Scholaſt. §. 3. Petr. Gregor. d. cap. 2. à n. 9. & cap. 9. & cap. 3. in princ.* cum quo notabis rectè in hunc ſenſum Panepiſcopum dici poſſe Romanum Pontificem, ideſt, Summum, & omnium præcipuum inſpectorem, licet enim *Dionyſius Areopagita* hoc referat ad CHRISTVM Dominum verum, & Summum Sacerdotem, qui pro omnium ſalute ſe Patri obtulit in ſacrificium, huicq; de omnibus cura eſt: non tamen immerito Romano Pontifici Summo eius Vicario, vt tali, poteſt applicari, ſecundum tantæ dignitatis menſuram.

5 Non obſtat tex. in *cap. prima ſedis in fine 99. diſt.* vbi prohibetur ne quiſquam etiam Romanus Pontifex ſe vniuerſalem Pontificem, aut Sũmum Sacerdotem appellet, iuncto *cap. ecce in princ. ead. diſt.* vbi *Beatus Gregorius* ait ſuperbam eſſe appellationem, qua Romanus Pontifex dicitur vniuerſalis Papa, ideoq; petit, & iubet ne ſic amplius appelletur. Quia ad primum ex *d. cap. primæ ſedis*, facile reſponderi poteſt vltra illius verba non eſſe Concilij Africani, ſed Gratiani, verba non agere de Romano Pontifice, ſed de Primatibus, ſeu Patriarchis. Ad auctoritatẽ vero *Gregorij* reſpondetur humilitatis cauſa recuſaſſe illud nomẽ, ad conuincendã contumaciã Ioannis Conſtantinopolitani Epiſcopi, qui ſuperbo illo titulo ſe cognominabat: ſed generalius reſpondebis cum *D. Thom. Turrecr. Cardin. Bellarm.* & alijs, quos refert *Mendoz. dict. loco*, intelligi poſſe vniuerſalis Epiſcopi appellationem, vel quod ſolus ſit omnium Chriſtianarum Vrbium ſpecialis, & immediatus Epiſcopus, itaut reliqui excludantur, & ſint ipſius Vicarij; aut quod ſit generalis Epiſcopus omnium, & ſupra omnes, neque particulares ſingularium Vrbiũ Epiſcopos excludat: primo modo intelligitur auctoritas *Gregorij*, & conſtat tùm ex originali *lib. 7. indict. 1. epiſt. 30.* tùm *ex d. cap. ecce*, ibi, quia vobis ſubtrahitur, quod alteri pluſquam ratio exigit, præbetur: non ergo vetat vniuerſalem Epiſcopum ſe appellari, niſi quatenus particularium Epiſcoporum poteſtatem ſubtrahit: in poſteriori vero ſenſu antiquiſsima eſt, & veriſsima appellatio, tum ex dictis, tùm *ex reg. cap. cuncta per mundum 9. q. 3.* cum vulgaribus.

6 Secundo loco ponuntur Patriarchæ ſeu Primates, vtroſq; enim

eoſdem eſſe, & nullam inter eos dari differentiam, licet diuerſa ſint nomina, probat *tex. in cap. 1. & 2. 99. diſt. & in cap. duo ſimul, de officio Ordin.* vnde *gloſ. in cap. coram de in integ. reſtit.* auctoritate d.c. 1. notauit inter Primates, & Patriarchas non dari realem differentiam, ſed vocalem, vt etiam comprobant *Caſſan. in catalogo p. 4. conſid. 9. in princ. Lancel. de inſtit. canon. lib. 1. tit. 5. in princ.* Verum licet Primates quodammodo Patriarchæ poſſint appellari, non tamen omnes Primates vere ſunt Patriarchæ, nec idem habent officium, eademue auctoritatem, ſed proprie Patriarchas eſſe quatuor videlicet Antioche-
8 num, Conſtantinopolitanum, Alexandrinum, Hieroſolymitanum, relatos *in cap. antiqua, de priuileg.* aſſerit *Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloſ.* 41. *n.* 12. quia repræſentant quatuor Euangeliſtas in Eccleſia Dei *cap. ſcriptum* 40. *de elect.* quibus poſtea ſuperadditi, & creati fuerunt alij à Summis Pontificibus, de quibus *Gonzal. d. gloſ.* 41. *n.* 14. Alij autem Patriarchæ ſunt minus principales, qui cum Primates proprie appellentur, minus proprie Patriarchæ nominantur, quales ſunt in *Italia* Aquilienſis: in *Anglia* Cantuarienſis, & Bituricenſis: in *Gallia* Gradenſis, & Lugdunenſis; in *Hiſpania* Toletanus, & Bracharenſis; de quibus ſuo loco agemus. Et in his Patriarchis minus principalibus procedit, quod fertur inter Primates, & Patriarchas nullam eſſe differentiam, ſed verbalem tantum, vt per *Gig. de reſidentia Epiſcop. cap.* 18. *n.* 5. *Gonzal. d. gloſ.* 41. *n.* 15.

9 Patriarchæ ideo poſt Summum Pontificem ſecundum locum obtinent, quia dicti ſunt quaſi Patres Patrum, ſeu Principes Epiſcoporum iuxta *tex. in cap. Cleros verſ. Patriarcha* 21. *diſt.* notant *Petr. Gregor. ſyntagm. iuris lib.* 15. *cap.* 2. *n.* 11. *Fuſcb. de Viſitat. lib.* 1. *cap.* 2. *à num.* 9. *Lali. Zecbi. de Repub. Eccleſ. tit. de ſtatu Reuerēdiſſ. Patriarcharum n.* 1. *Gambar. tractat. de Legat. lib.* 2. *n.* 11. *Sigiſm. Scacc. de appellat. q.* 8. *à n.* 99. *Gonzal. dict. gloſ.* 41. *num.* 11. *Modern. de ſacra Epiſcoporum auctoritate cap.* 9. *§.* 6.

10 Tertio loco ponuntur Archiepiſcopi, qui ſic dicuntur, quaſi Principes Epiſcoporum docente *Iſid. in d. cap. Cleros verſ. Archiepiſcopus* 21. *diſt.* quia ſcilicet quemadmodum Primates pluribus præſunt Prouincijs, ſeu Archiepiſcopis: ita Archiepiſcopi pluribus præſūt diœceſibus, ſeu Epiſcopis, qui ſuffraganei dicuntur. Vnde Summus Pontifex *Pelagius II. epiſt.* 1. *omnibus Epiſcopis*, relatus *in cap. ſciton* 6. *q.* 3. aſſerit Prouinciam eſſe, cui
11 præeſt Archiepiſcopus, quæ habet ſub ſe decem, aut vndecim Ciuitates, & totidem Epiſcopos, notauit *Rebuff. in concord. tit. de collation. §.* 1. *verbo Metropolitana.* Sed melius *Petr. Gregor. Syntagm. lib.* 15. *cap.* 11. *n.* 3. tenet ex alijs hanc conſtitutionem perpetuam non fuiſſe, ſed nutu Principum, annorumq; curriculo numerum Epiſcoporum fuiſſe conſtitutum in vnaquaque Pro-
12 uincia, prout ſingulis magis expedire videbatur. Hinc colliges, quod Metropolitanus, & Archiepiſcopus idem ſunt, vt notari poteſt ex *tex. in cap. paſtoralis in princ. de offic. Ordin. & ex Extrauag. Saluator de prab. inter commun.* vbi etiam habetur; quod Metropolitana Eccleſia eſt grandioris honoris, & tituli ſuffra-

fraganea, quæ eſt ſub iuriſdictione, poteſtate, & ſubiectione Archiepiſcopi, Capituli, & Eccleſiæ Metropolitanæ, *Imol. Zabarel. & Vital. in Clem. Archiepiſcopo, de priuileg.* ſunt tamen aliqui Archiepiſcopi, qui non ſunt Metropolitani, inter alios eſt *Roſanen.* & *Lancianen.* qui nullum habent ſuffraganeum. Ex quibus iam apparet quoad poteſtatem iuriſdictionis Archiepiſcopos Primatibus eſſe inferiores, Epiſcopis vero Superiores, nã præcellunt veteros Epiſcopos honore *Gemin. in cap. ſingulas il 2. 9. q. 3.* & ſunt perſonæ magis priuilegiatæ *cap. ſeruatis, & cap. igitur 25. q. 2.* quorum præſtantia aliquando appellatur Archiepiſcopalis dignitas *cap. fin. de purgat. canon.* nonnunquam auctoritas Metropolitana, *cap. fin. 51. diſt. cap. ſollicitudinem de appellat.* probat etiam tex. *in cap. 1. 80. diſt. cap. 1. 99. diſt. cap. 1. de offic. legati, cap. ad reprimendam, cap. duo ſimul, cap. paſtoralis, de officio Ordin.* cum aliis, quibus habetur ſuffraganeos lege Metropolitana Archiepiſcopis eſſe ſubiectos, non ita eorum ſubditos, ex-
13 ceptis caſibus ſpeciatim iure expreſſis, de quibus, huiusq; dignitatis priuilegiis agunt ſcribentes in *dict. cap. paſtoralis, plene Ruſe. in tract. de præeminentia Archiepiſc. dignitatis, Stephan. Quaranta in tract. de præſtantia Archiepiſcopi, & eius auctoritate in ſuffraganeos, eiusq; ſubditos, & in tota prouincia, & in Sum. Bullar. verb. Archiepiſcopi auctoritas, Lel. Zechi. tit. de ſtatu Reuerendiſſ. Archiepiſcoporum Marc. Anton. Genuenſ. in praxi Archiepiſcopali Neapolitana c. 70. per totum in nouiſſ. edit. Petr. Gregor. d. cap. 11. Henriq. in ſum. lib. 11. cap. 30. cum ſeq. Caſſan. in catalogo gloriæ mundi p. 4. conſid. 20. cum ſeqq.* qui omnes præcipuè *Lel. Zechi.* bene notant Archiepiſcopos in propria Diœceſi Epiſcopalem iuriſdictionem exercere, in aliis vero ſuffraganeorum Metropoliticam, neutram tamen poſſe exercere antequam pallium recipiant, de quo *in capit. ſignificaſti de elect. & in cap. niſi ſpecialis, de auctor. & vſu pallij, & in cap. antiqua, de priuileg.* & latius dicemus, infra *tit. 4.*

14 Quarto deinde loco Epiſcopi ponuntur, quos Presbyteris diuina ordinatione ſuperiores *cap. antecedenti n. 26.* diximus, vbi etiam oſtendimus eorum nomen deduci à verbo græco, ſcopin, quod attendere, inuigilare, ſeu ſpeculare ſignificat, & merito Eccleſiarum Prælati Epiſcoporum nomine nuncupantur, quia præcipuum eorum munus eſt pro ſubditorum ſpirituali ſalute diligenter inuigilare, iuxta illud *Actor. 20.* Attendite vobis, & vniuerſo gregi, in quo vos poſuit Spiritus Sanctus regere Eccleſiam Dei, vt ſcilicet exceſſus corrigant, moresq; in melius reforment, ne ſubditorum ſanguis manibus Prælatorum requiratur, vt ait *tex. in cap. irrefragabili, in princ.* iuncto *cap. inter cætera, de officio Ordin.* Vnde primo habet officium ducis *c. poſt translationem, de renunt* vt rectum iter ſubdito oſtendat, ne ambo in foueam cadant *c. qua ipſi 38. diſt. c. cum ſit de ætate & qualit.* Secũdo habet officium magiſtri, cum regimen animarum ſit ars artium *cap. pen. de ætate, & qual.* Tertio habet officium præfecti vigilum, vt ſic caueat à negligentia cum pretioſiſſimę omnium animæ ſint ei commiſ-

ſæ, & culpa eius ſit ſi oues auferantur, & ipſe neſcit *c. pen. de reg. iur. l.* 2. *ff. de offic. præf. vig.* Quarto habet officium militis armati, cuius tamen arma ſunt lachrymæ, & orationes *c.* 1. *&* 2. 23. *q.* 8. Quinto habet officium gladiatoris, cuius mucro eſt excommunicatio *c. viſis* 16. *q.* 2. Sexto agricolæ, vt euellat, diſsipet, & plantet *c. ſolitæ verſ. potuiſſes, de maiori.* Septimo correctoris, *cap. tranſmiſſam de electio n. c. qualiter* 2. *de accuſat.* vt ſic corrigat peccantes: ſunt etiam Epiſcopi Legati CHRISTI, & eius Locumtenentes. Vnde *Petrus Apoſtolus* dixit: Zacchæum vobis ordinaui Epiſcopum, quem quaſi Chriſti locum ſeruantem, honorare debetis, obedientes ei ad ſalutem veſtram, quod *S. Clemens* retulit *lib.* 3. *recognitionum.* Idem *Clem. epiſt.* 3. Omnis Pōtifex Sacro Chriſmate perunctus, & in Ciuitate cōſtitutus, charus, & pretioſus hominibus oppidò eſſe debet, quem quaſi Chriſti locum tenentem honorare omnes debent. *Sanctius Anacletus epiſt.* 2. *&* 3. Epiſcopi à Chriſto miſsi ſunt, & eius funguntur legatione, & Apoſtolis decedentibus in eorum locum ſucceſſere Epiſcopi. *Euariſtus Papa epiſt.* 2. Sacerdotes vice Chriſti legatione funguntur in Eccleſia: & ſicut ei ſua eſt coniuncta ſponſa, hoc eſt Eccleſia, ſic Epiſcopi iungūtur Eccleſiæ vnicuique pro portione ſuæ. *Euſebius Papa epiſt.* 3. Caput Eccleſiæ Chriſtus eſt. Chriſti autem Vicarij Sacerdotes (ideſt Epiſcopi) ſunt, qui vice Chriſti legatione funguntur in Eccleſia. Sunt item Angeli, & oculi Domini, claues Eccleſiæ, atque columnæ. Vnde *Sacer Dyoniſ. lib. de eccleſiaſt. hierarchia cap.* 7. *par.* 3. Diuinus Antiſtes, vt ſcripta diuina teſtantur, interpres eſt Diuinorum iudiciorum, Angelus enim eſt Domini Dei rerum omnium præpotentis. *S. Clemens epiſt.* 1. Petrus Apoſtolus Epiſcopos claues Eccleſiæ, & oculos Domini eſſe dicebat. *Pius Papa.* Epiſcopi à Deo ſunt iudicandi, qui eos ſibi oculos elegit. *Clemens V. in Clem.* 2. *§. nec ſuper de pœnis.* Epiſcopi ſpirituales ſunt patres, noſtriq; fratres, & Coepiſcopi, columnæ comprobantur Eccleſiæ. *Et S. Gregor. ad Maurit. Auguſt. lib.* 4. *epiſt.* 75. Quid ergo mirum ſi illos veſtra pietas dignatus honorare, ideſt Epiſcopos, quibus in ſuo eloquio honorem tribuens, eos aut Angelos, aut Deos ipſos etiam appellat Deus. Idem *Clemen. lib.* 2. *Conſtit. Apoſtolicarum cap.* 30. Epiſcopus eſt poſt Deum Pater veſter, is Princeps, & Dux, & Rex veſter, denique is terrenus Deus poſt Deum, cui à vobis honor debetur, *S. Ignat. epiſtol.* 7. Ego dico honorare Deum auctorem omnium & Dominum, Epiſcopum tanquam Principem Sacerdotum, Imaginem Dei ferentem, principatum quidem ſecundum Deum, Sacerdotium vero ſecundum Chriſtum: *Proſper Aquitan. lib.* 2. *de vita actiua, & contemplatiua cap.* 2. ſic ait. Epiſcopi per Dei gratiam ſunt Diuinæ voluntatis iudices, Eccleſiarum Chriſti poſt Apoſtolos fundatores, fideles populi duces, veritatis adſertores, prauæ doctrinæ hoſtes, omnibus bonis amabiles, & male ſibi conſcijs etiam ipſo viſu terribiles, vindices oppreſſorum, Patres in Fide Catholica regeneratorum, Prædicatores cœleſtium præmiorum, exēpla bonorum operum, documenta virtutum, & forma

ma fidelium. Ipſi ſunt Eccleſiæ Dens,in quibus amplius fulget Eccleſia: ipſi columnę firmiſsimę, quibus in Chriſto fundatis, innititur omnis multitudo credentium: ipſi ianuæ ciuitatis æternæ, per quas omnes, qui credunt ingrediuntur ad Chriſtum: ipſi ianitores, quibus data ſunt claues regni Cœlorum: ipſi etiam diſpenſatores regiæ domus, quorum arbitrio in aula Regis æterni diuiduntur gradus, & officia ſingulorum. Hæc lubenter ex *Proſper.* deſcripſerunt *Concil. Pariſ. lib. 1. cap. 4. & lib. 3. cap. 9. Concil. Aquiſgran. 2. ſub Ludou. Pio p. 4. cap. 5.*

Vt igitur commodius Epiſcopi pro ſubditorum ſalute inuigilare poſſent ſingulis ſingulæ Diœceſes diſtinctæ fuerunt, quæ ſub ſe plures Parochos continent; itaut quemadmodum omnes Orbis Eccleſiæ vni ſubſunt Romano Pontifici, & plures Prouinciæ, & Archiepiſcopi ſuo Primati; & plures Epiſcopi ſuo Metropolitano: ita ſuo Epiſcopo plures ſubeſsēt Parochi, vt omnia cum ordine, & ſine confuſione ad laudem Dei, & Eccleſiæ ædificationem fierent, & ne Clerici, cæteriq; fideles acephali, ideſt, ſine capite eſſent, vt bene explicat *Concil. Trid. ſeſſ. 14. de reformat. cap. 9. & ſeſſ. 24.* etiam *de reform. cap. 13. in fine*, proſequitur *Petr. Greg. d. lib. 15. cap. 12. num. 32.* & alij quos refert *Henriq. d. lib. 10. cap. 32.*

15 Ex his autem Epiſcopis aliquos diximus titulares eſſe, quia ſcilicet ſolum titulum Eccleſiarum habent, populo tamen carent, & Clero Chriſtiano, atque etiam facultatibus, & ideo nullatenentes dicuntur ſecundum *Iacobat. de Concilys lib. 1. pag. 70. & 84.* quales ſint illi, qui aſſumuntur ad titulum Eccleſiarū, & Prouinciarum, quæ à Sarracenis, vel alijs infidelibus occupantur, de quibus agit *tex. in Clem. in pleriſq; de elect.* commemorans incommoda, quæ proueniunt ex iſtorum prouiſionibus. Et quod Papa poſsit conſtituere Epiſcopatus in terris infidelium per doctrinam *Baldi, & Angeli in l. 1. id quod ff. de legatis* 1. latè reſoluit *Alphonſ. Aluarez. Guerrero in ſpeculo iuris Pontificij cap. 31. pag. 77. cum ſeqq.* Et quamuis hos Epiſcopos ſine cauſa eſſe in Eccleſia, libere ſcripſit *Cano de locis theologicis lib. 5. cap. 2. pag. 293.* melius tamen eorum neceſsitatem contra noſtræ tempeſtatis hæreticos explicat *Petr. Bollus in Oeconomia Canonica claſſe 3. cap. 2. §. 4.* Finis autem principalis, quo eiuſmodi titulares Epiſcopatus cōfer-
16 ri & acceptari debēt, ille eſſe oportet, vt bene monet *Petr. Greg. d. cap. 12. num. 45.* vt eò, vbi ſunt prouiſi proficiſcantur, & experiantur, ſi ex grege Dominico oues aliquas vel vnam priſtinæ ſaluti reſtituant, exemplo boni paſtoris: vel ſi qui ibi ſunt fideles in fide, & religione ſollicite conſeruent, aut nutriant, vt ſancte nec ſine fructu feciſſe *Bartholomæum Bononienſem* declaratum *Armeniæ Archiepiſcopum*, ex *Turriano* refert *Bollus vbi proxime*, qui quidem *Bartholomæus* Ordidinis Prædicatorum in Catalogo Beatorum Epiſcopatus Bononieñ. relatus eſt, vt apparet in fine *Archiepiſcopalis Bononienſis Illuſtriſſimi Archiepiſcopi Gabrielis Paleothi S. R. E. Cardinalis*, vbi refert dictum Beatum *Bartholomæum* floruiſſe Anno Domini MCCCCXXXV. Nec minus iuſta cauſa eſt inſtitutionis horum titularium Epiſcopo-

Digitized by Google

17 rum, quam probat ipſe *Bollus*, & apud nos frequentior eſt, vt ſcilicet dentur à Romano Pontifice, velut coadiutores Epiſcopis infirmis, ſenibus, aut alia ſimili ratione impeditis, vt deducitur ex tex. *in cap. paſtoralis, & in cap. petiſti, & in cap. non autem 7. q. 1. & in cap. ex parte, de clerico agrotante*, de his titularibus Epiſcopis tractatum edidit *Hieronymus Vielmius*, & aliqua tradit *Alphonſ. Aluarez Guerrero in ſpeculo iuris Pontificij cap. 31.* His proximi ſunt Epiſcopi, qui loco Epiſcopatus renunciarunt, de quibus *in cap. 1. de ordinatis ab Epiſcopo, qui Epiſcopatui renunciauit.* Conueniũt autem omnes, quia nullus poteſt alienos ſubditos ſine ex-
18 preſſa proprii Epiſcopi licentia ad Ordines promouere, etiamſi in loco nullius Diœceſis ſedem ſibi eligant, vt obuians fraudibus decidit *Concil. Trid. ſeſſ. 14. de reform. cap. 2.* & dixi de officio, & poteſtate Epiſcopi.

19 Huiuſmodi titulares, qui à ſedibus ſuis proteruia inimicorum expulſi ſunt, ac ſubinde ſubditos habent, & Diœceſim cum Chriſtiano populo, & Clero, ad quam tamẽ propter perſequentium metum accedere non poſſunt, de quibus agit *tex. in Clement. 1. de foro competenti* ab illis de quibus egimus verſ. præcedenti, differunt, quia iuriſdictionem retinent, eaq; in aliena Diœceſi in ſubditos ſuos vti poſſunt, eisq; Ordines conferre, petita quamuis non obtenta licentia Diœceſani, iuxta differentiam eiuſdem *Clement.* notat *Iacobac. de Concilijs lib. 1. pag. 70.* hinc reſoluens
20 quæſtionem difficilem, an omnes Epiſcopi ad Concilium vocandi ſint & admittendi etiam titulares? quãuis enim partẽ negatiuam in aliis, quos nulla tenentes appellant, ſequantur Doctores communiter *Cano d. loco, Ban. 2. 2. q. 1. artic. 10. notab. 2. pag. mihi 101.* quem refert *Cened. ad Decretal. collect. 108. n. 3.* & controuertant alii, de quibus *Iacobac. d. tract. lib. 2. pag. 85.* ea ratione quia ſecundum multos hoc magis Ordinis poteſtatem reſpicit, quam iuriſdictionis, quod falſum puto ex modo relatis, ceſſat tamen difficultas ĩ expulſis à ſuis ſedibus, de quibus proximè, quia & Ordinẽ, & iuriſdictionem retinent Epiſcopalem, ſubindeq; nulla eſt ratio, quare excludi debeant.

21 Vltimo tandem loco diximus ab aliquibus inter Epiſcopos poni Chorepiſcopi, qui mouentur eo argumento, quia Subdiaconatum, & minores ordines conferebant; aliaque exercebant munera ſolis Epiſcopis propria, vt probat *tex. in cap. quamuis 68. diſt.* & apud *Antiochenum Concilium can. 10.* relatum *tom. 1. Concil. pag. mihi 322.* vbi etiam legitur Chorepiſcopos manuum impoſitionem Epiſcoporum percepiſſe, & vt Epiſcopos cõſecrari ſolitos, ſcribuntq; ſic dictos à core, quod græce, pagum, ſeu villam, aut locum ſignificat, quaſi in pagis, & in villis, & loco Epiſcoporum, atque eorum Vicarii ſint conſtituti ad Epiſcopalia munia obeũda, quales dicunt hodie eſſe Epiſcopos titulares, de quibus proximè, ita *Petr. Greg. d. cap. 12. à n. 46.* Verum non de omnibus hoc verum
22 eſſe, ſed de aliquibus, qui conſecrationem Epiſcopalem accipiebant, verum agnoſcit *Cardin. Bellarmin. in controuerſ. Catholic. tom. 1. controu. 5. de clericis lib. 1. cap. 17.* Sed obſtat, quod ſi Epiſcopi ſunt, cur

non

non Diaconatum, & reliqua Epiſcopalia munia exercere poſſunt, vel in locis ſibi deputatis, vel ſaltem conſentiente Epiſcopo Diœceſano exequuntur, quod tamen prohibet *d. cap. quamuis*: deinde ſi Epiſcopi ſunt, quomodo in pagis, & villis conſtituuntur, contra regulam tex. in *cap. 1. de priuileg. & in cap. illud, & in cap. Epiſcopi* 80. *diſt.* quibus probatur ſolum maioribus Ciuitatibus Epiſcopos eſſe præficiendos. Obſtat tandem *cap. Chorepiſcopi ead. diſt.* 68. vbi Damaſus Papa Chorepiſcoporum inſtitutionem improbat, vt prauam & Sacris Canonibus, & ſcripturæ contrariam, quia in illis nullum habent fundamentum, ſed potius conſtat ſolos duos gradus maiorũ, & minorum Sacerdotum Chriſtum Dominum inſtituiſſe: vnde cum *Synodo Neocæſarienſi* ſic liceat colligere, CHRISTVS Dominus ſolos duos gradus Epiſcoporum ſcilicet, & Presbyterorum inſtituit, Chorepiſcopi non ſunt Epiſcopi, vt ipſa nominis ethymologia ſonat, quia loco ſunt Epiſcoporum, ergo vt Presbyteri ſint oportet, quod ſi deſpiciunt eſſe Presbyteros nihil ſunt, nam tertius Ordo nec Sacris Litteris, nec Pontificiis Canonibus reperitur. Quare concludendum eſt Chorepiſcopos ex Eccleſię inſtitutione nihil aliud fuiſſe quam Presbyteros, quibus crederentur res præcipuæ temporales, & cura pauperum, & eleemoſynarum, & aliqua miniſteria Epiſcopalia, veluti vt conferrent minores Ordines, inter quos erat Subdiaconatus illis primis temporibus *cap. erubeſcant* 32. *diſt. c. miramur de ſeruis non ordinandis*, & dixi *de officio, & poteſt. Epiſcopi*, & ſic poſtea eorum ambitione creſcente gerebant ſe pro Epiſcopis, ſuoq; officio non cõtenti audebant maiores Ordines, & omnia Epiſcopalia exercere, & aliquando cõſecrationem, quæ Epiſcoporum eſt propria, extorquebãt, & ideo merito eorum Ordo ab Eccleſia damnatus eſt in d. *cap. Chorepiſcopi*, & poſt antiquiores explicat *Conrad. Brun. de Cœremonijs lib. 1. cap. 4. Carranc. in ſumma Concil. in Damaſi epiſtol. 4. pag. mihi 77. Bollus vbi ſupra*, & latè poſt multos quos refert *Henriq. in ſum. lib. 10. cap. 23. §. 2.*

23 Prædictos omnes Epiſcoporum gradus quamuis quoad Ordinis poteſtatem ipſo iure Diuino inſtituti non differant, vt ſupra *cap. 1. probauimus*, quoad tamen prælationum, & dignitatum gradus ex Eccleſiæ inſtitutione, & ab ipſo iure humano proceſſiſſe, probant tex. *in cap. in illis, & in cap. nulli 99. diſt.* vbi Primatuum inſtitutio refertur ad Apoſtolos, & eorum ſucceſſores. Nam certum eſt omnem poteſtatem regiminis, ſeu iuriſdictionis immediate prouenire ab ipſa Eccleſia, & ſaltem quoad modum, & inter ſingulos inferiores diſtributionem à Romano Pontifice pendere, & conſequenter ab humano iure *cap. ita Dominus 19. diſt. cap. quoties 24. q. 1.* explicat *Suar. tom. 4. diſp. 25. ſect. 1. à num. 4. & præcipue nu. 10.* igitur quãuis fateri oporteat iſtos Prælatos quoad Epiſcopalem Ordinem, qui apud omnes vnius eſt, iuris Diuini eſſe, quoad poteſtatem tamen iuriſdictionis, ſeu regiminis per quam diſtinguuntur, iuris eſſe humani, vt bene explicant *Franciſc. Burſat. conſ. 125. n. 45. vol. 1. Onuphr. Pauin. de Primatu Petri p. 3. diſſuaſ. 6. pag. 243.*

Ve-

24 Verum huiuſmodi maiores prælationes Primatuum, & Archiepiſcoporum ad ius Diuinum eſſe referendas, contendunt *Ruza. d. tract. in præfat. in princip. Pygi. de eccleſiaſt. hierarch. lib. 3. cap. 1. Henriq. d. lib. 10. cap. 30. in princip. Duenb. reg. 72. limit. 2.* Pro quibus facit auctoritas *tex. in cap. 1. 99. diſtin. ibi*, diuinæ, & eccleſiaſticæ leges poni, & eſſe iuſſerunt, cum aliis, quæ ex *D. Paul. ad Epheſ.* 4. tradit *Pygi. de diuerſitate miniſtrorum in Eccleſia Dei*, refertur *in cap. cum ex iniuncto de hæreticis*.

25 Prima tamen opinione vti veriori retenta *Burſattus d. conſ. 125. à num. 16.* reſpondet ad prædictas auctoritates quibus probari videtur harum dignitatum inſtitutionē ad legem Diuinam eſſe referendam, vt ſcilicet loquantur de lege Diuina latiſsimè ſumpta, iuxta quatuor modos, quos ibi explicat ſecundum primum prout dicitur de lege Canonica, vt *in cap. nimis de iureiurando, & cap. in ſcripturis 19. diſt.* Verum melius conſiderabis in Patriarchis, ſeu Primatibus duo diſtincta reperiri, Epiſcopalem ſcilicet Ordinem omnibus communem, ex ipſius CHRISTI inſtitutione, & regimen Prælationis ex Apoſtolorum ordinatione; nō improprie igitur Patriarchas leges Diuinę poni iuſſerunt, ſi Ordinis poteſtatem reſpicias, atque ſollicitudinem Epiſcopalem, quę omnibus Epiſcopis communis eſt, atque etiam eccleſiaſticæ, quatenus ad prælationem ſpectat. Neque nouum eſt quod idem nomen Primatis ex eadem oratione iuxta diuerſos reſpectus diuerſimode accipiatur, ſcilicet, reſpectu legis Diuinæ, quoad Epiſcopatus Ordinem: reſpectu eccleſiaſticæ quoad prælationem: ſicut videmus *in cap. in aliquibus §. ille quippe de decimis*, quia decimæ reſpectu congruæ ſuſtentationis ad legis Diuinæ debitum referuntur, reſpectu quotæ ad conſuetudinem, vt poſt *Cou. lib. 1. vari. cap. 17. n. 2.* teſtatur tenere Theologos omnes *Gutier. Canon. lib. 1. cap. 21. num. 9.* & ſub prædicta diſtinctione docent *praxis Epiſcop. p. 1. verbo decimæ in princ. Antonius Fernandez Luſitan. in examine Theologiæ moralis par. 1. ad 7. præceptum Decalogi c. 13. §. 3. Malderus de iuſtitia, & religione tractat. 10. tit. de decimis dub. 2. §. contraria nihilominus, Moneta de decimis c. 2. q. 2. n. 27.*

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopatuum diuiſio qualiter à Diuo Petro facta fuerat, oſtenditur.*

2 *Prælatorum eccleſiaſticorum gradus ad imitationem Gentilium, eorumq́; Flaminum, & Archiflaminum Diuum Petrum ordinaſſe, qui teneant, oſtenditur.*

3 *Prælatorum eccleſiaſticorum gradus ad Cœleſtis Hierarchiæ ſimilitudinem inſtitutos fuiſſe verior tenet ſententia.*

4 *Declarantur tex. in cap. in illis 80. diſt. & in cap. 1. 99. diſt.*

5 *Romæ deiecto ſummo idolatriæ pontificatu, ſubrogatum eſt caput totius terreſtris ſanctitatis, Summus ſcilicet Chriſtianæ Religionis Pōtifex.*

6 *Flamines à quibus, & ad quid inſtituti, remiſſiue.*

7 *Epiſcopi non in villis, & caſtellis, aut municipijs, ſed in maioribus populis, & frequentioribus Ciuitati-*

tatibus ſunt præficiendi.

8 *Parochi ſeu Plebani in Caſtellis, & modicis Ciuitatibus ab Epiſcopis ponuntur.*

9 *Plebani non omnes ſunt Parochi, ſed illi tantum, qui maius habent beneficium.*

10 *Parochiarum diuiſio à Dyoniſio Pont. incœpit.*

11 *Ciuitatis ad ſubſtantiam requiritur, quod habeat Epiſcopum, ſecundum vnam ſententiam, cuius contrarium ponitur n. 12. & ſub diſtinctione reſoluitur n. 13.*

DE EPISCOPATVVM Diuiſione.

CAP. VII.

VT melius, quæ vniuerſo Christiano populo opus ſunt prouiderentur, & vt perturbatio omnis, & confuſio tolleretur, vtque cum ex fidelibus aliquis crearetur Epiſcopus, illicò ſciret quatenus facultas ſua, iuriſdictioq; extenderetur, rectè Diuus Petrus Vrbes, & loca pro ſingulis Prælationis, & dignitatum gradibus conſtituit, itaut, ijs, in quibus apud Ethnicos erant primi eorum Flamines, & prima iudiciaria poteſtas, ſcilicet Rectores Prouinciarum, Proconſules, eorumq; Legati præeſſent Patriarchæ ſeu Primates: in ijs vero in quibus erant Archiflamines eſſent Archiepiſcopi: in ſingulis vero reliquis Ciuitatibus præeſſent Epiſcopi, vt referunt *Clemens Papa in cap. in illis* 80. *diſt. & Anacletus in cap.* 1.
2 99. *diſt.* Vnde ad imitationem Gentilium, eorumq; Flaminum, & Archiflaminum Diuum Petrum ordinaſſe Eccleſiaſticorum Prælatorum gradus, colligunt *Petr. Greg. Syntagm. iuris lib. 15. cap. 11. num. 1. Henriq. in ſum. lib. 10. cap. 30. in princ.*

3 Verum huiuſmodi Eccleſiaſticorum Prælatorum gradus ad Cęleſtis Hierarchiæ ſimilitudinem inſtitutos fuiſſe magis pium, & Chriſtianæ Religioni conſentaneum eſt vt dicamus: quemadmodum enim in triumphante Eccleſia ſunt Angeli, Throni, Principatus; ita congruentiſsimo ordine in militante miniſtrorum Eccleſiaſticorum officia diſtinguuntur per Epiſcopos, Archiepiſcopos, Primates, & cæteros gradus, de quibus *in cap. Clericos* 21. *diſt.* comprobant *Ruſæ. in tract. de præeminentia Archiep. dignitatis in præfat. à princ. Pigi. de eccleſiaſt. hierarchia lib. 3. cap. 1.*

4 Auctoritatem vero *Clementis, & Anacleti* in præcitatis iuribus melius explicabis, ſi dicas Diuum Petrum ad abolēdam idolorū memoriā ordinaſſe, vt in illis locis, in quibus impie eorum Flamines ſacra faciebāt, eiſdem nominibus, diuerſo tū, Sāctoq; Sacerdotio, veri & Sācti Sacerdotes veri Dei cōſtituerētur:
5 ſicut Romæ deiecto ſummo idolatriæ pōtificatu, ſubrogatum eſt caput totius terreſtris ſanctitatis, Summus ſcilicet Chriſtianæ Religionis Pontifex, vt eleganter ait *D. Ambroſ.* relatus *in cap. Beati,* 2. *q.* 7. & *Leo Pontifex in ſermon.* 1. *de Natali Petri.* Qui autem fuerint Flamines, à quibus, & ad quid inſtituti, vide apud *Alexand. ab Alexandro dierum genialium lib. 6. cap. 12. & Polid. Virgil. de inuentor. rerum lib. 4. cap. 24.*

Ex

7 Ex quibus colliges Epiſcopos nõ
in villis, caſtellis, aut municipijs
eſſe praficiendos, ſed tantum in
maioribus populis, & frequentiori-
bus Ciuitatibus, vt probant *tex. in
cap. illud, & in cap. Epiſcopi* 80.
diſtin. & in cap. 1. *de priuileg.* vbi
Abb. notab. 2. nam in caſtellis, &
modicis Ciuitatibus ab Epiſcopis
8 ponuntur Presbyteri, quos Paro-
chos dicimus, ſeu Plebanos, de quo-
rum officio vide multa, quæ tradunt
Lal. Zecbi. de Rebupt. eccleſiaſt. cap.
27. *cum ſeqq. Boll. in Oeconomia Ca-
nonica claſſe* 2. *cap* 1. *§.* 1. *Petr. Gre-
gor. d. lib.* 15. *cap.* 24. bene aduertens
à num. 12. Plebanos Parochos eſſe,
non tamen omnes, ſed illos, qui ma-
9 ius habent beneficium, in quo ſunt
capellæ, & deducitur *ex tex. in c.* 1.
ne clerici vel monachi in 6. licet
Abb. & alij *in cap. cum ab Eccleſia-
rum, de officio Ordin.* vtrumque id
eſſe, & non differre exiſtiment.
Tituli vero, ſeu Eccleſiæ in quibus
Parochi ponuntur, dicuntur paro-
chiæ, quarum diuiſionem tam in
Vrbe, quam in Orbe actu ſe feciſſe
10 auctor eſt *Dyoniſius Pontifex in
cap.* 1. 13. *q.* 1. de quo meminit *tex.
in cap. paſtoralis in princ de his, quæ
fiunt à Prælat.* & latè explicant
*Polidor. Virgil. de inuentor. rerum
lib.* 4. *cap.* 9. *Nauar. in cap. placuit
à num.* 3. *de Pœnit. diſt.* 6. & multi
de quibus *Cened. ad Decretal, col-
lect.* 104. *num.* 5. quibus pro ratione
adde *Soar. de religione tom.* 1. *tract.
de decimis lib.* 1. *cap.* 21. *à n.* 4.
11 Hinc opportune quæres an ad
ſubſtantiam, & eſſe ciuitatis requi-
ratur, quod habeat Epiſcopum?
Et prima facie videbatur affirma-
tiuè reſpondendum per tex. *in d.
cap. in illis*, vbi præcipitur, vt in
maximis, & maioribus Ciuitatibus
Primates, & Archiepiſcopi ponan-
tur, per ſingulas vero alias Epiſco-
pi, conſonat *cap.* 1. *de officio Ordin.*
ibi, ſingularum Vrbium; ex quibus
in terris Chriſtianorum ſolas illas
dici ciuitates, quæ habent Epiſco-
pum, dicit *Bald. in l. ex hoc iure nu.*
12. *ff. de iuſtit.* & de iure Canonico
verum eſſe profitetur *Alciat. in d.
c.* 1. *de officio Ordin. n.* 1. *verſ. aut
loquimur de iure Canonico*, & de
vſu Italiæ teſtatur *Bart. in l. vltim.
n.* 3. *verſ.* nam in vſu *ff. de collegijs
illicitis*, & in *Extrau. qui ſint rebel-
les verb. Lõbardiæ ſequitur Rebuff.
in cõcord. tit. de collation. §. volumus
verbo in Ciuitatibus, Card. Tuſcb.
pract. concluſ. tom.* 1. *lit. C. concluſ.*
280. *n.* 15. & alii quos refert *Cened.
ad Decretal. collect.* 101. *n.* 1.
12 Verũ contrariũ, immo nõ requi-
ri ad ſubſtãtiã, & eſſe ciuitatis, quod
habeat Epiſcopum, probatur à Do-
ctoribus communiter *in d. c.* 1. *de
priuileg.* vt poſt *Abb.* concludit ibi
Deci. n. 8. qui pro ſua opinione il-
lum tex. dupliciter inducunt: pri-
mo dum de maioribus Ciuitatibus
loquitur, ac ſubinde in modicis, ſeu
paruis contrarium ſupponit; Secũ-
do dum decidit in Ciuitatibus po-
nendos eſſe, videtur ſupponere iam
antea fuiſſe Ciuitates in quibus po-
nuntur: tertio, & fortius probatur
ex *d. cap. Epiſcopi* 80. *diſt.* dum
prohibet ne in caſtellis, & modicis
Ciuitatibus Epiſcopi conſtituan-
tur, ſicq; aperte probat dari modi-
cas Ciuitates, quæ Epiſcopum
non habent: Quarto oſtẽditur, quia
ſi ad eſſe, & ſubſtantiam Ciuitatis
requireretur Epiſcopus, ſequere-
tur quod ſi ob delictum, vel aeris
intemperiè, vel aliam cauſam Ci-
uitas priuaretur Epiſcopo, deſine-
ret eſſe Ciuitas, iuxta generalem
re-

regulam *tex. in l. Iulianus §. ſi rem ff. ad exhibendum*, cum ſimilibus, & tñ ſine Epiſcopo priuata adhuc Ciuitas remanet, vt in caſu notabili Ciuitatis, quæ proprium occidit Epiſcopum probat tex. *in cap. ita nos* 22. *q.* 2.

13 In hac Doctorũ contrarietate, vt certa ab incertis ſeparentur, aduertendum eſt, quod vel quæritur de iure gentium, & certum eſt eo attento Vrbes ſine Epiſcopis fuiſſe, quos deinde in lege Euangelica ordinatos eſſe conſtat ex *cap. Vrbes* 80. *diſt.* Aut quæritur de iure ciuili, & dicendum eſt quoad priuilegia, Principis ſecularis requiri ac ſufficere auctoritatem, vt ſub diſtinctione reſoluunt *Rebuff. in concord. tit. de collat. §. ſtatuimus* 2. *verbo in Ciuitatibus Caſtr. in dict. c.* 1. *de priuileg. n.* 7. *Abb. num.* 2. *Deci. à num.* 18. *Duenb. reg.* 32. Aut quæritur de iure Canonico, & verior eſt contra *Bald. & Alciat.* ac alios poſt illos adductos: qua opinione retenta non obſtat tex. *in d. c. in illis*; tripliciter enim reſpondet *Deci. in d. c.* 1. *à n.* 13. duo intellectus ſunt principaliores. Primus quod ad rationem boni regiminis pertineat, quod Ciuitas habeat Epiſcopum, idq; ſolum re vera concludere ibi teſtatur. Alter vero quod ſenſus eorum ſit negatiuus, quod Epiſcopi non ponantur in illis, ſed in ſolis Ciuitatib., atq; ita quod ſine Ciuitate Epiſcopus eſſe non poteſt: Vnde quando nouus erigitur Epiſcopatus, villa, vel oppidum, in quo erigendus eſt, prius Ciuitatis honore decoratur, vt optime probat *tex. in d. Extrau. Saluator verſ. volentes, de præbendis, inter commun.* & poſt *Bart.* notat *Petr. Gregor. rei benefic. cap.* 17. *n.* 2. non tamen è cõuerſo ſequitur, quod Ciuitas non poſſit eſſe ſine Epiſcopo, immo contrarium concludunt prædicta fundamenta. Aut tandem de conſuetudine quæritur, & fatemur ex teſtimonio *Bart.* & aliorum in locis ſupra relatis, Ciuitates dici omnes, & ſolas illas, quæ habeant Epiſcopum, vel habuerunt; & ſic intelliguntur, quæ docent manifeſtum ſignum demonſtrationis quod ſit Ciuitas, eſſe illud, quod habeat Epiſcopum, ſecundum *Peruſ. Deci. in d. c.* 1. *n.* 17.

Admonitio ad Lectorem.

HVic Capiti ſubſequenter, annectendã duximus nouam Epiſcopatuũ omnium totius Orbis Chriſtiani notitiam, quam, variarum Nationum in Vrbe exiſtentium Collegia conſulentes, multis additis Epiſcopatibus, alijsq; nouiter in Archiepiſcopalem dignitatem euectis non ſine magno labore in moderniorem redegimus ſtatum, paternaq; eorum vocabula ſumma diligentia inueſtigantes. Illud maximè in præſentiarum aduertendum duximus noſtræ intentionis non eſſe in Archiepiſcopatuum vniuſcuiuſque Regni ac Comprouincialium ordine diſponendo antiquioribus aliquod præiudicium inferre, cum horum aliqua inueſtigandi veri gratia ex alieno iudicio ſcripſerimus. Vale.

Digitized by Google

EPISCOPATVVM OMNIVM TOTIVS ORBIS

NOVA, ET EXACTA NOTITIA.

Epiſcopatus, qui à ſex antiquioribus S.R.E. Presbyt. Cardinalibus optantur.

Oſtienſis. *Oſtia.*
Decano Sacri Collegij Illuſtriſſ. D D. Card. pertinens, cui de nouo vnitus eſt Velliter n. vulgò *Velletri*.

Portuenſis. *Porto.*
Tuſculañ. *Fraſcati.*
Sabinenſis. *Sabina.*
Præneſtiñ. *Peleſtrina.*
Albanenſis. *Albano.*

Epiſcopatus, qui ſunt ſub Romano Pontifice, & non ſunt in alterius Prouincia conſtituti.

In Latio, Tvscia, et Campania.

Tiburtinus. *Tiuoli.*
Anagninus. *Anagni.*
Segninus. *Segni.*
Ferentinus. *Ferentino.*
Alatrinus. *Alatro.*
Nepeſinus. *Nepi.* } inuicẽ
Sutrinus. *Sutri.* } vniti.
Viterbieñ. *Viterbo.* } ęquè princ.
Tuſcaneñ. *Toſcanella.* } vniti.
Verulanus. *Veruli.*
Hortanus. *Orti.* } vniti.
Ciuitatis Caſtellanæ. *Ciuita Caſtellana.* } vniti.
Volaterranus. *Volterra.*
Lucanus. *Lucca.*
Luneñ. Sarzaneñ. *Luna, & Sarzana*
Politianeñ. *Montepulciano.*
Soranus. *Sora.*
Fundanus. *Fondi.*
Caietanus. *Gaeta.*
Terracinenſis. *Terracina.*

Sunt, & alij in Regno Neapolitano, qui ſub Theatino Archiepiſ. & alibi cum exeptionis titulo collocantur

In Vmbria, et Marca Anconitana.

Balneoregieñ. *Bagnarea.*
Vrbeuetanus. *Oruieto.*
Peruſinus. *Perugia.*
Ciuitatis Caſtelli. *Città di Caſtello.*
Spoletanus. *Spoleto.*
Aſsiſienſis. *Aſciſi.*
Fulginatenſis. *Foligno.*
Nucerinus. *Nocera.*
Reatinus. *Rieti.*
Tudertinus. *Todi.*
Amerinus. *Amelia.*
Narnieñ. *Narni.*
Interamnenſis. *Terni.*
Lauretanus. *Loreto.* } vniti.
Recanateñ. *Recanati.* } vniti.
Anconitañ. *Ancona.*
Eſinus. *Ieſi.*
Camerineñ. *Camerino.*
Auximañ. *Oſmo.*
Fanenſis. *Fano.*
Aſculanus. *Aſcoli.*

Ar-

Archiepiſcopatus cũ ſuis Suffraganeis.

In Tuscia, Corsica, et Liguria.

Archiepiſcopatus Piſanus. *Piſa*.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Adiacenſis in Corſica Inſ.	*Aiazzo*.
Aleriẽſis. ibid.	*Aleria*.
Sagonenſis.ibid.	*Sagona*.

Archiepiſcopat. Florentiñ. *Fiorenza*.

Epiſcopatus Suffraganei.

Feſulanus.	*Fieſole*.
Piſtorienſis.	*Piſtoia*.
Cortonenſis.	*Cortona*.
Aretinus.	*Arezzo*.
Collenſis.	*Colle*.
Burgi S. Sepulchri.	*Borgo (S. Sepolcro*.

Archiepiſcopatus Seneñ. *Siena*.

De Epiſcopali in Archiepiſcopalem erectus fuit à Pio II ſua Conſtit. 3. Incip. Triumphans, eſt in Bullar. nouo tom. 1. pag. 315.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Suanenſis.	*Suana*.
Cluſinus.	*Chiuſe*.
Groſſetanus.	*Groſſeto*.
Maſſanus.	*Maſſa*.
Ilcineñ.	*Montalcino*.
Pientinus.	*Pienza*.

Archiepiſcopatus Genueñ. *Genoua*.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Bobienſis.	*Bobio*.
Albinganenſis.	*Albenga*.
Naulenſis.	*Noli*.
Nebienſis in Corſica.	*Nebbia*.
Marianenſis, ibid.	*Mariano*.
Accienſis, ibid.	*Acci*.

Archiepiſcopat. Taurinenſis. *Torino*.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Montisregalis	*Mondouì*.
Caſalen.	*Caſale*.
Salutiarum	*Saluzzo*.

Archiepiſcopat. Mediolanẽſis. *Milano*.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Bergomenſis.	*Bergamo*.
Albenſis	*Alba*.
Vercellenſis	*Vercelli*.
Cremonenſis	*Cremona*.
Saonenſis	*Sauona*.
Vintimilenſis	*Vintimila*.
Aquenſis	*Aichqui*.
Brixienſis	*Breſcia*.
Nouarienſis	*Nouara*.
Aſtenſis	*Aſte*.
Laudenſis	*Lodi*.
Alexandrinus	*Aleſſandria*.
Tortonenſis	*Tortona*.
Ipporigienſis	*Iurea*.
Papienſis eſt exemptus.	*Pauia*.

In Provincia Marchiae Anconitanae.

Archiepiſcopatus Firmañ. *Fermo*.

De Epiſcopali in Archiepiſcopalem erectus fuit à Sixto V. in ſua Con-

Conſtitut. 95. Incip. *Vniuerſi Non. Kal. Iunij* 1595. eſt in Bullar. nouo tom. 2. pag. 663.

Epiſcopatus Suffraganei.

Maceraten.	*Macerata.*
Tolentin.	*Tolentino.*

Hæc Eccleſia de Collegiata in Epiſcopalem erecta fuit, & Maceratenſi vnita à Sixto V. ſua Conſtitut. Incip *Super vniuerſas Id. Decembris* 1586, eſt in Bullar. nouo tom. 2. pag. 564.

Ripan.	*Ripatranſona.*
Montis Alti.	*Montalto.*
S. Seuerini.	*S. Seuerino.*

In Romandiola, Et Lombardia.

Archiepiſcopatus Vrbinaten, *Vrbino.*

Epiſcopatus ſuffraganei.

Piſaurien.	*Peſaro.*
Eugubinus.	*Agubbio,*
Foroſempronien.	*Foſſombrone,*
Senogallien.	*Senegaglia,*
Callien,	*Cagli.*
Feretran,	*Monteſeltro.*

Archiepiſcopat. Rauẽnatẽſis, *Rauenna.*

Epiſcopatus ſuffraganei.

Adrienſis.	*Adria.*
Comaclenſis,	*Comacbio.*
Foroliuienſis.	*Forli.*
Foropopilienſis	*Forlimpopolo.*
Ceſenatenſis.	*Ceſena.*
Sarſinatenſis.	*Sarſina.*
Fauentinus.	*Faenza.*
Britonorien.	*Bertinoro.*
Ferrarienſis	*Ferrara.*
Ariminenſis	*Rimini.*

Hos duos vltimos Epiſcopatus ab immediata ſubiectione Sedis Apoſtolicæ Clemens VIII. in ſua Bulla confirmationis erectionis Eccleſiæ Bononien. & reſtitutionis nõnullarum Eccleſiarum Cathedraliũ Prouinciæ Rauennaten. ſub die 18. Kal. Ianuarij 1605. huic Suffraganeos pronunciauit.

Imolenſis.	*Imola.*
Ceruienſis.	*Ceruia.*

Idem Clemens VIII. in prædicta Bulla huiuſmodi duos Epiſcopatus, quos Gregorius XIII. Bononienſi Prouinciæ Suffraganeos pronunciauerat, huic demum reſtituit.

Archiepiſcopat. Bononienſis.

Ex Epiſcopali Sede ad Archiepiſcopalẽ euexit Gregor. XIII. anno 1586. eamque Rauennati detraxit cum aliquibus ſuffraganeis huic attributis.

Bologna.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Placentin.	*Piacenza.*
Parmenſis.	*Parma.*
Rhegienſis.	*Reggio.*
Mutinenſis,	*Modena.*
Cremenſis.	*Crema.*

Burgi S. Donnini *Borgo S. Donnino* quod inter Parmam, & Placentiã ſitum, ad Ducem Parmenſem pertinens Epiſcopali honore auxit Clemens VIII. & huic Eccleſiæ in dicta Bulla ſuffraganeum conſtituit.

In

In Dalmatia ſuper Mare,

Patriarchatus Aquileienſis.

Aquileja.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Mantuanus	*Mantoua.*
Comenſis	*Como.*
Tridentinus	*Trento.*
Veronenſis	*Verona.*
Patauinus	*Padoua.*
Vicentinus	*Vicenza.*
Taruiſinus	*Treuiſi.*
Concordienſis	*Concordia.*
Cenetenſis	*Ceneda.*
Feltrenſis	*Feltro.*
Bellunenſis	*Ciuidal de Belluno.*
Polenſis	*Pola.*
Parentinus	*Parenzo.*
Tergeſtinus	*Trieſte.*
Iuſtinopolitanus	*Capo d'Iſtria.*

In Istria ſuper Mare.

Patriarchatus Gradenſis.

Grado.

Gradum Vrbem temporibus Caroli Magni Metropolico honore auctã ſcribunt Eginhartus, & Rhegino. Demum propter cœli inclementiã Gradu relicto Summi Pont. Eugenij IIII. beneficio Venetorũ Vrbs clariſsima Patriarchatum hũc adepta eſt anno 1450.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Clodienſis	*Chiozza.*
Ciuitatis nouæ, ſiue Aemonienſis	*Città noua.*
Torcellanus.	*Torcello.*
Caprulienſis	*Caurli.*

IN REGNO NEAPOLITANO, & Terra Laboris.

Archiepiſc. Neapolitañ.

Napoli.

Epiſcopatus Suffraganei.

Puteolanus.	*Pozzuolo.*
Nolanus.	*Nola.*
Acerrarum.	*la Cerra.*
qui eſt ad Regiam præſentationẽ.	
Iſclanus.	*Iſchia.*
Auerſanus.	*Auerſa.*
eſt exemptus à iuriſdictione Archiepiſc.	

Archiepiſcopatus Capuanus.

Capua.

Epiſcopatus Suffraganei.

Theanenſis.	*Theano.*
Caluenſis.	*Calui.*
Caſertanus.	*Caſerta.*
Caiacen.	*Caiazzo.*
Carinolen.	*Carinola.*
Iſernienſis.	*Iſernia.*
Sueſſanus.	*Seſſa.*
Aquinatenſis.	*Aquino.*
Caſsinen.	*Montecaſino*

Epiſcopus Caſſineñ. eſt Abbas Ordinis S. Benedicti illius loci, priuilegio Ioan. XXII. exemptus.

Archiepiſcopat. Salernitanus.

eſt ad Regiam præſentationem.

Salerno.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Campanienſis.	*Campagna.*
Caputaquenſis.	*Capaccio.*
Policaſtrenſis.	*Policaſtro.*
Nuſcan.	*Nuſco.*

Arcenenſis.	*Acerno.*
Sarnenſis.	*Sarno.*
Marſicenſis.	*Marſico.*
Cauenſis.	*la Caua.*

eſt exemptus.

Archiepiſcopat. Amalphitañ.

Amalfi.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Litterenſis.	*Lettere.*
Scalenſis.	*Scala.*
Capritanus.	*Capri.*
Minorenſis.	*Minori.*
Rauellenſis.	*Rauello.*

eſt exemptus, & vnitus cum Scalenſi per Clementem VIII.

Archiepiſcopat. Surrentinus.

Surrento.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Vicañ.	*Vico Equenſe*
Maſſalubenſis.	*Maſſa.*
Caſtelli maris.	*Caſtell'à mare*

eſt ad Regiam præſentationem.

Archiepiſcopat. Beneuētanus

Beneuento.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Aſculanus.	*Aſcoli.*
Theleſinus.	*Teleſe.*
S. Agathæ Gottorum.	*S. Agata.*
Montis Viridis	*Monte verde.*
Aliphanus.	*Aliſe.*
Montis Marani.	*Monte Marano.*
Auellinus.	*Auellino* } vniti.
Frequentinus.	*Fricento* } vniti.
Triuicanus.	*Triuico.*
Arianenſis.	*Ariano.*

eſt ad Regiam præſentationem.

Boianen.	*Boiano.*
Bouinen.	*Bouino.*
Leſinen.	*Leſina.*
Vulturarieñ.	*Voltorara.*
Larinen.	*Larino.*
Thermularum.	*Termuli.*
S. Seueri.	*S. Seuero.*
Guardien.	*la Guardia Alferes.*
Lucerinus.	*Lucera de Pagani.*
Troianus.	*Troia.*

eſt exemptus.

Archiepiſcopat. Lancianenſis

Lanciano.

A Pio IIII. ex Epiſcopatu ad Archiepiſcopatum erectus fuit, eſt ad regiam præſentationem, & nullum habet ſuffraganeum.

Archiepiſcopatus Theatinus.

Ex Epiſcopali Sede ab Archiepiſcop. erigitur à Clem. VII. an. 1526.

Ciuita de Chieti.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Orthonen.	*Ortona* } vniti.
Complenſis.	*Campli.* } vniti.

Hi vere ſunt ſuffraganei, ſequētes vero prætendunt ſe exemptos.

Ciuitatis Pinnæ	*Ciuità di Pēna*
cui vnitus es Adrienſis	*Atri*
Aquilanus.	*Aquila.*

eſt ad Regiam præſentationem.

Valuenſis	*Valua* } vniti.
Sulmonen.	*Sulmona* } vniti.
Aprutinus.	*Teramo.*
Ciuitatis Ducalis.	*Ciuita Ducale.*

IN APVLIA.

Archiepiſcopat. Compſanus.

Conza.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Muranus.	*Muro.*

Sa-

Satrianenſis. *Satriano.* } vniti.
Campanienſis. *Cāpania.* }
Laquedonenſis. *Lacedognia.*
S. An geli Lōbardorū *S. Ange di Lōbardi.* }
Baſaccienſis. *Biſacia.* }

Archiepiſcopat. Acherōtinus cui Matheranenſis eſt vnitus, ſunt ad Regiam præſentat.

Acerenza, & Matera.

Epiſcopatus ſuffraganei.
Venuſinus. *Venoſa.*
Angloneſi. *Anglona.*
Nunc trāſlatus ad Turſim, vnde dictus Turcenſis.
Potentinus. *Potenza.*
eſt ad Regiam præſentationem.
Grauinenſis. *Grauina.*
Tricaricenſis. *Tricarico.*

Archiepiſcopat. Tarentinus, eſt ad Regiam præſentat.

Taranto.

Epiſcopatus ſuffraganei.
Montulenſis. *Motula.*
eſt ad Regiam præſentationem.
Caſtellanatenſis. *Caſtellaneta.*
Oritanus. *Oria.*
eſt ad Regiam præſentationem, nūc vnitus Brūduſino Archiep.

Archiepiſcopat. Brunduſinus, qui eſt ad Regiā præsētationē.

Brindiſi.

Epiſcopatus ſuffraganei.
Hoſtienſis. *Oſtuni.*
Neritonenſis. *Nardo.*
eſt exemptus.
Monopolitanus. *Monopoli.*
eſt exēptus, & ad Reg. præſentat.

Archiepiſcopat. Hydrūtinus. eſt ad Regiam præſentat.

Otranto.

Epiſcopatus ſuffraganei.
Caſtrenſis. *Caſtro.*
Gallipolitanus. *Gallipoli.*
eſt ad Regiam præſentat.
Vgentinus. *Vgento.*
eſt ad Regiam præſentat.
Lycienſis. *Leccio.*
Aleſſanenſis. *Aleſſano.*

Archiepiſcopat. Barenſis.

Bari.

Epiſcopatus ſuffraganei.
Bituntinus. *Bitonto.*
Melphiten. *Malfetta.*
exemptus vt aſſeritur.
Iuuenacenſis. *Giouenazzo.*
eſt ad Regiam præſentat.
Rubenſis. *Ruuo.*
Polignanenſis. *Polignano.*
Minerbiſienſis. *Mondoruino*
Conuerſanus. *Conuerſano.*
Bittetton. *Bitetto.*
Andrien. *Andri.*
Vigilienſis. *Biſeglia.*

Archiepiſcopat. Tranenſis,

Trani.

Epiſcopatus ſuffraganei.
Montis Piloſi. *Montepiloſo.*
Aleſſanen. *Aleſſano.*
Rapollenſis. *Rapollo.*
cui eſt vnitus Melphēſis ſub Archiepiſcopo Sypontino.

Digitized by Google

Archiepiſcopat. Sypontinus. *Manfredonia.*

Epiſcopatus ſuffraganeus.

Vieſtanus *Veſte.*
Melphenſis. *Melfi.*
eſt exemptus, cui vnitus eſt Rappollenſis ſub Archiepiſc. Tranenſi.

Archiepiſcopatus Nazarenus. *Nazareth.*

Eſt titularis, habet Eccleſiam in Caſtro Baroli Tranenſis Diœceſis ſub inuocatione S. Mariæ Nazareth cum Capitulo, Canonicis, dignitatibus, & Clero, intus dictam Eccleſiam habet iuriſdictionem, & vtitur inſignibus Archiepiſc.

IN CALABRIA.

Archiepiſcopat. Rheginenſis. eſt ad Regiam præſentationem. *Reggio.*

Epiſcopatus ſuffraganei.

Caſſanenſis *Caſſano.*
Neocaſtrenſis *Nicaſtro.*
Cathacenſis *Catanzano.*
Cotronenſis *Cotrona.*
eſt ad Regiam præſentationem.
Tropienſis *Tropia.*
eſt ad Regiam præſentationem.
Oppidenſis *Oppido.*
Bouenſis. *Boue.*
Hieracenſis *Geraci.*
Squillacenſis *Squillace.*
Caſtri maris *Caſtell'à mare*
Nicoterenſis *Nicotera.*
eſt exemptus ab Archiepiſcop. iuriſdictione.

Archiepiſcopat. Cuſentinus. *Coſenza.*

Epiſcopatus ſuffraganei.

Marturanenſis *Martorano.*
Caſſanenſis *Caſſano.*
eſt exemptus, & ad Reg. præſent.
Militenſis *Mellito.*
eſt exemptus.
S. Marci *S. Marco.*
eſt exemptus.

Archiepiſcopat. Roſſanenſis. *Roſſano.*

Nullum habet ſuffraganeum.

Biſignanen. *Biſignano.*
eſt exemptus.

Archiepiſcopat. S. Seuerinæ. *San Seuerino.*

Epiſcopatus ſuffraganei.

Vmbriaticenſis *Vmbriatico.*
Strongulenſis *Strongoli.*
Inſulanus *l'Iſola.*
Cariatenſis *Cariati.*
Bellicaſtrenſis *Belcaſtro.*

IN SICILIA.

Archiepiſcop. Panormitanus. *Palermo.*

Epiſcopatus ſuffraganei.

Agrigentinus *Gergente.*
Mazarenſis *Mazara.*
Meleuitanus *Malta.*

Archiepiſcopat. Montiſrealis. *Monreale.*

Epiſcopatus ſuffraganei.

Syracuſanus *Siracuſa.*
Cataneinſis *Catania.*

Ar-

Archiepiſcopat. Meſſanenſis.
Meſſina.

Epiſcopatus ſuffraganei.
Cephaludenſis *Ceſalù.*
Paſtenſis *Patti.*
Liparēſis in Reg. Neap. *Lipari.*
eſt ad Regiam præſentat.

IN SARDINIA.

Archiepiſcopatus Turritanus.
Torre.

Epiſcopatus ſuffraganei.
Algarenſis *Alguer.*
Boſſanenſis *Boſſa.*
Ampurienſis *Ampurias.*

Archiepiſcopatus Arborenſis.
Arborem.

Epiſcopatus ſuffraganeus.
Vſſelenſis *Ales.*

Archiepiſcopat. Calaritanus.
Calari.

Nullū hodie habet ſuffraganeū.

IN SCLAVONIA.

Archiepiſcopat. Antibarēnſis.
Antiuari.

Epiſcopatus ſuffraganei.
Stephanenſis *Stefani.* } vniti
Bondonenſis, *Benda.* }
Albanenſis *Albano.*
Alexienſis *Aleſsio.*
Scutarenſis, vel Scordēſis *Scutari.*
Sapatenſis, ſeu Sardanenſis, qui omnes ſunt in Albania.
Prozrinenſis *Priſtina.*
Sardicenſis *Soffia.*
qui duo ſunt in Seruia.
Buduanenſis *Buda.*
Dulcinenſis *Dulcigno.*
Driuaſtenſis *Driuaſte.*
Suacinenſis *Suacino.*
Bollaſtrenſis *Bollaſtro.*
Sierbienſis.
qui ſex vltimi hodie Paſtore carent.

Archiepiſcopatus Raguſin.
Raguſi.

Epiſcopatus ſuffraganei.
Stagnenſis *Stagno.*
Mercanenſis, *Marcana.*
Trebinenſis *Trebigne.*
Roſonenſis *Riſano.*
Corzolenſis *Corzola.*
Cattarenſis *Cattaro.*
olim ſub Archiepiſcopatu Baren. in Apulia.
Garzalenſis *Gazzala.*
hodie caret Paſtore.

Archiepiſcopat. Spalatenſis.
Spalatro.

Epiſcopatus ſuffraganei.
Pharenſis *Leſina.*
Traguerienſis *Trau.*
Sibenicenſis *Sibenico.*
ſunt in ditione Venetorum.
Segnienſis *Segna.*
in ditione Imperatoris.
Scardonenſis *Scradona.*
Boſnenſis *Boſna.*
Samadienſis *Semedereuo*
Modri ſsienſis, *Modruſſa.*
Corbauſenſis *Corbaua.*
Damnenſis *Dumnoet.*
Macorenſis *Macarſa.*

ſex vltimi ſunt ſub ditione Turcarum,& Modriſsien. ac Damnen. ad præſens carent Paſtore.

Archiepiſcopatus Iadrenſis. *Zara*.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Arbenſis	*Arbe.*
Veglianenſis	*Veglia.*
Auxarenſis	*Oſſaro.*
Nonenſis	*None.*

Omnes ſub ditione Venetorum.

Archiepiſcopat. Dinchienſis. *Durazzo*.

Epiſcopatus ſuffraganei ſunt Bendenſis,Crorenſis,Liſienſis, & Canonienſis, qui omnes carent Paſtore præter Metropolitanum. Extabant & alij Epiſcopatus in hac Prouincia, qui ob tyrannidem Turcicam ſunt hodie ſuppreſsi.

In Polonia.

Archiepiſcopat. Gneſnenſis eſt Legatus Apoſtolicus natus,& Poloniæ Primas. *Gniezno*.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Vratislauiẽſis in Sileſia	*VVvoclavv*
Vladislauiẽſis inCuiauia	*VVioclavv*
Lubuſſenſis inMarchionatu Brandeburg.	*Lubuſa*
Vilnenſis in Lithuania	*Vilna.*
Medniceñſis in Samogitia	*Zmudz*
Plocenſis in Maſouia	*Plocko.*
Craconienſis in Polonia minori	*Krakovv*
Poſnanienſis in Polodia maiori	*Poznan.*
Cameneceñ in Podolia.	*KamienRz*
Vendenſis in Liuonia	*Venda.*

Archiepiſcopat. Leopolienſis in Ruſsia. *Lvvovv*.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Camenenſis, in Pomeraria.	
Culmenſis, in Pruſsia	*Chelmno.*
Varmienſis ibid.	*Vvarmia.*
Vvlodomicienſis	*Vvlodzimirz*
Luceocienſis	*Lucko.*
Polocenſis	*Polock.*
Præmiſtiẽſis,in Ruſsia	*Pozemisl.*
Kiouienſis, ibid.	*Kiiovv*
Chelmenſis, ibid.	*Chelm.*
Piſcenſis	*Pinsko.*

Ex his Leopolienſis,Præmiſsienſis, & Chelmenſis Epiſcopi erãt Græci ſchiſmatici,quos ipſi Ruſsi vocabãt *Vladicas*, qui an. 1596. in communionem Eccleſiæ Romanæ à Clem. VIII. ſunt recepti, vt patet ex profeſsione Fidei ab ipſis emiſſa.

Poſteaquam Lituani ſeſe cũ Polonis penitus coniunxere, atque in vnum Reipub. corpus coaluere, an. 1578. in Comitijs Lubrinenſibus inter Regni Poloniæ Senatores,primi ſunt Antiſtites nominati, atque iſto ordine ad ferẽda ſuffragia collocati, Primum illi duo Archiepiſcopi Gneſnẽſis, & Leopolienſis, & poſtea ſequuntur Epiſcopi tredecim,de quibus iam ſupra dictum eſt.

Craconienſis		Præmiſsiẽſis
Vladiſlauienſis		Mednicenſis
Vilnienſis, Poſnanienſis	altern.	Culmenſis, Chelmenſis
Plocenſis, Varmienſis	altern.	Kiouienſis, Camenecẽſis
Luceorienſis		

In

IN SCOTIA.

Olim nullus erat Archiepiſcopatus in Scotia, ſed Epiſcopatus omnes D. Papæ in ſpiritualibus ſuberant. Poſtea à Sixto IIII. ibi ſequentes duo Archiepiſcopatus inſtituti fuerunt.

Archiepiſcopat. Andreapolitanus, Primas. *Saint Androuues*.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Dunckeldenſis	*Dunkeld.*
Aberdonenſis	*Aberdon.*
Morauienſis	*Moray*
Dumblanenſis	*Dumblane.*
Brechinenſis	*Brechin.*
Roſſenſis	*Roſſe.*
Cathanenſis	*Cathnes.*
Orcadenſis	*Orknay.*

Archiepiſcopat. Glaſcoenſis. *Glaſco.*

Epiſcopatus ſuffraganei.

Candidæ caſæ, ſiue Gallouidiæ. *Quith horn.* vel *Gallovvay.*
Liſmorienſis, ſiue Argadiæ. *Argyle.*
Inſularũ, ſiue, Sodoreſis *Of the Iles.*

IN VNGARIA.

Archiepiſcopat. Strigonien. ad Danubium fluuium. Vngaricè *Eſtergam* Germanicè *Gran.*

Archiepiſcopus Strigonieñ eſt Legatus Apoſtolicus natus, & regni Vngariæ Primas, ſummuſq; Cancellarius, & Secretarius, qui Regem ſolet inungere, & coronare.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Agrieñ	Vngaricè	*Egber.*
	Germanicè	*Erla.*
Nitrieñ	Vng.	*Nitra.*
	Germ.	*Neutra.*
Vacieñ	Vng.	*Vacz.*
	Germ.	*Vvatzen.*
Iaurineñ	Vng.	*Gyor.*
	Germ.	*Raab.*

ad Danubium fluuium.
Quinqueeccleſieñ Vng. *Pets.* Germ. *Tunſkirchen.*
ad Drauum fluuium.
Veſprimieñ Vng. *Veſprin* Germ. *Vveiſbrun.*
eſt Cancelarius Reginæ, quã & coronare ſolet.

Archiepiſcopatus Coloccñ. Vngaricè *Colotſa.*

Epiſcopatus Suffraganei.

Zagrabienſis. Vng. *Zabrag.* Germ. *Agram,* ad Sauum fluuiũ in Regno Sclauoniæ verſus Croatiam.
Varadienſis Vng. *Varad.* Germ. *Groſſ VVaradein.*
Chianadienſis. Vng. *Chianad.*
Sirmienſis. Vng. *Szerem.*
Boſnenſis Vng. *Boszña.* In Regno Boſniæ.
Tranſiluaniæ, ſiue Albæ Iuliæ, in Tranſiluania, Vng. *Feieruar Erdelyben.* Germ. *Vveiſſemburg in Sibenburgen.*
Cibinienſis, ſiue Hermanſtadenſis in Tranſiluania, Vng. *Szbern.* Germ. *Hermanſtadt.* Verum neſcio an hic ſit diſtinctus a Superiori, nam communiter vo-

Digitized by Google

catur Epiſcopus Tranſiluaniæ vnus,& alter.

Tinninienſis Vng. *Tinnini.* in Regno Boſniæ

IN ANGLIA.

Archiepiſcopat. Cantuarienſis, totius Angliæ Primas eſt.

Canterbury.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Londinenſis	*London.*
Vintonienſis	*Vvinchester.*
Elienſis	*Ely*
Linconienſis	*Lincolne.*
Lichfeldien.	*Lichfield.* } vniti
Conuentrienſis	*Conuentry* } vniti
Salisburyenſis	*Salisbury.*
Bathonienſis	*Bathe.* } vniti
Vvellenſis	*Vvelles.* } vniti
Exonienſis	*Exceter.*
Nordouiceñ	*Norvvich.*
Vigornienſis	*Vvorceter.*
Herefortdieñ	*Herefortd.*
Chiceſtrenſis	*Chicheſter.*
Roſſenſis	*Rocheſter.*
Oxonienſis	*Oxford.*
Gloceſtrenſis	*Gloceſter.*
Petriburgenſis	*Peterborough.*
Briſtolienſis	*Briſtol.*
S.Dauidis	*S.Dauids.*
Landaffenſis	*Landaff.*
Bangorienſis	*Bangor.*
Aſſaphenſis	*S. Aſſaph.*

Archiepiſcopat. Eboraceñ.

Yorch.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Durnelmenſis	*Durham.*
Carleolenſis	*Carlile.*
Ceſtrenſis	*Cheſter.*

IN ALEMANIA.

Archiepiſcopat.Moguntinus.

Maintz.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Fiſtetenſis	*Aichſtet.*
Herbipolenſis	*Vuirtzburg.*
Conſtantienſis	*Conſtnitz.*
Curienſis	*Cur.*
Argentinenſis	*Stransburg.*
Spirenſis	*Speyer.*
Vvormatienſis	*Vurmbs.*
Verdenſis	*Vverden.*
Hildeshemenſis in Veſtphaliā	*Hildesheim.*
Paldebonenſis ibid.	*Paderborn.*
Halberſtadienſis	*Halberſtat.*
Auguſtanus	*Augspurg.*
Bambergenſis eſt exemptus.	*Bamberg.*
Miſnenſis eſt exemptus.	*Meſſen.*

Archiepiſcopatus Pragēſis in Boemia Vrbs Regia.

Prag.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Olomenſis in Morauia *Olmüntz.*

Vratislauienſis in Sileſia *Breslau.*

Archiepiſcopat. Colonienſis.
Colln.

Epiſcopatus ſuffraganei,

Leodienſis	*Luttigh.*
Monaſterienſis	*Munſter.*
Mindenſis	*Minden.*
Oſnaburgenſis	*Oſnaburg.*

Archiepiſcopatus Bremenſis.
Bremen.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Balduicenſis, nunc ſupreſſus, *Barde Vviſſ.*
Sleſuicenſis *Sleſvvich.*
Raſeburgenſis *Ratzemburg.*
Lubicenſis *Lubeck.*
Rigẽſis, ſiue Liuoniẽſis *Righe.* cui olim Metropoli Epiſcopatus ſequentes in Liuonia fuerunt ſuffraganei Renalienſis, Curienſis, ſiue Gerlandenſis, Oiſelenſis, Deptẽſis, ſiue Topatenſis, Curomenſis, & alij in Pruſsia, qui nunc ſubſunt Gneſnenſi Archiepiſcopo.

Archiepiſcop. Magdeburgẽſis
Magdeburg.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Hauelburgenſis *Hauelburg.*
Brandeburgenſis *Brandeburg.*
Merſeburgenſis *Merburg.*
Ciczenſis, ſiue Naumbnrgenſis in Miſnia *Cicz Naumburg.*

Archiepiſcop. Salſeburgenſis.
Salsburg.

Epiſcopatus ſuffraganei,

Ratiſponenſis, exẽptus *Regẽſpurg.*
Paſſauienſis *Paſſau.*
Frizingenſis *Freiſingen.*
Brixinenſis *Brixen.*
Gurcenſis *Gurckh.*
Lauantinus *Lauant.*
Seccouienſis *Seckauvv.*
Chiemenſis *Chiemſe.*
Nouæ ciuitatis in Auſtria *Neiſtadt*
Viennenſis ibid. *Vvien.*
qui duo vltimi à Paulo II. circa an. 1468. inſtituti fuerunt, petente Federico III. Imper.

Archiepiſcopat. Treuerenſis.
Trier.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Metenſis	*Mets.*
Tullenſis	*Toul.*
Verdunenſis	*Verdun.*

Archiepiſcopat. Tarentaſienſis, in Burgundia.
Tarentaiſe.

Epiſcopatus Suffraganei.

Seduenſis	*Se lun.*
Auguſtanus.	*Oſta.*

Archiepiſcopatus Biſuntin.
Beſanzon.

Epiſcopatus Suffraganei.

Baſilienſis *Baſel.*
Lauſanenſis *Loſanne.*
Bellicenſis *Bellay en Breſſ.* ad ditionẽ Regis Galliæ pertin.

Archiepiſcopatus Vpſalenſis, in Suetia.
Vpsholm.

Epiſcopatus Suffraganei.

Scarenſis, ſeu Scaranenſis *Schar.*

Lin-

Lincopenſis
Stirunienſis *Strengnis.*
Aloenſis
Agarienſis
Abduenſis.

Archiepiſcopat. Nidroſienſis, in Nouergia.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Bergenſis *Bergen.*
Stauagienſis *Straffanger*
Hamarienſis *Hamar.*
Anſloenſis *Anslo.*
Holamenſis *Holam.*
Horcadenſis
Sodrenſis
Gronelandenſis, inſul. *Groenlandt*
Scalholtanus in Island. *Scalholt.*
Hemetenſis
Eaenſis

In Belgio.

Poſtquam è Belgio in Hiſpanias diſceſſerat Carolus Cæſar, de nouiſq; Epiſcopatibus per Belgium erigendis, cogitari cæperat, vt hac ratione Fides Catholica, & animarũ ſalus extra periculum conſtitueretur Philippus Rex eius filius parentis intentum exequitur, & facta diſtributione Prouinciarum in Diœceſes, lociſq; pro Epiſcopatibus, & Eccleſijs Cathedralibus cũ dote deſignatis, mittitur Romam an. 1558. Franciſcus Sonnius ad Summum Pontif. Paulum IIII. qui inter omnes Eccleſias in Belgio erectas tres eſſe voluit Metropolitanas, ſeu Archiepiſcopales, Cameracenſem, Vltraiectenſem, quæ antiquitus fuerant Cathedrales, & Melchlinienſem plane nouam, quã etiam primatialem eſſe voluit, refert Arnoldus Hauenſius in tract. de erectione nouorum in Belgio Archiepiſcopatuum.

Archiepiſcopat. Cameracẽſis. *Cambraj.*

Epiſcopatus ſuffraganei.

Atrebatenſis, in Arteſia *Arras en Artois* } *antiq.*
Tornacenſis apud Neruios *Tounay.* ad fluuium Scandim. } *antiq.*
Namurcẽſis ad Moſam flum. *Namur.* } *noui*
Audomarenſis in Arteſia *S. Omer* } *noui*

Archiepiſcop. Vltraiectenſis ad oſtia Rheni. *Vtrecht.*

Harlemenſis, apud Hollandos. *Harlem.*
Dauentrienſis, apud Tranſylu. *Deuenter.*
Leouardienſis apud Friſios *Leeu Vvarden*
Groeningenſis apud eoſdem *Grininghen.*
Middelburgenſis apud Zelland. *Middelburg.*

Hæ ciuitates vna cum Vltraiecto hodie ab Hæreticis poſsidentur.

Archiepiſcop. Melchlinienſis. *Mecchelen.*

Epiſcopatus ſuffraganei.

Antuerpienſis in Brabantia ad Scaldim fluuium. *Anuers.*
Gandauenſis in Flandria ad Scaldim fluuium. *Gant.*
Brugenſis in Flandria *Bruges.*

Ipren-

Iprenſis ibid. *Iper.*
Boſcoducenſis in Brabantia *Bolduc.*
Ruræmundenſis, in Geldria ad Moſam flu. *Rurmonde.*

In Hibernia.

Archiepiſcop. Ardmachanus. *Ardmacha.*

Epiſcopatus ſuffraganei.

Medenſis	*Miabe.*
Kylmorenſis	*Cillmhor.*
Cluanenſis	*Cluaines.*
Ardachadenſis	*Ardach.*
Clochorenſis	*Clochar.*
Rapotenſis	*Rathbogh*
Derenſis	*Doire.*
Dunenſis	*Dun.* } vniti
Conorenſis	*Conaire.* } vniti
Dromorenſis	*Drom mor.*

Archiepiſcopat. Dublinienſis.

Ita dictus à Ciuitate, quæ olim vulgo Duibhlinn, ſeu ath Cliath Diubhlinem dicebatur, nunc vero baile atha Cliath. Eſt Metropolis Regni quoad temporale: huius Archiepiſcopus ex priuilegio ſe Primatē Regni facit, qui titulus Ardmachano ex antiquitate, & prima fundatione competit.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Kylldarenſis	*Cill Dara.*
Fearnenſis	*Fearna.*
Lachlenſis	*Loch da lachan.*
Oſorienſis	*Oſrudhe.*

Archiepiſcopatus Caſilenſis. *Caſil.*

Epiſcopatus ſuffraganei.

Liſmorenſis dictus etiam Vvaterfordienſis *Limor, & Port lairge.*
Cluainenſis dictus Coreagenſis *Cluaine, Corcach.*

Roſſenſis	*Ross.*
Ardfeartenſis	*Ardfearta* } vniti
Acadeoenſis	*Achadeo.* } vniti
Limiricenſis	*Luimneach.*
Laonenſis	*Cill da luagh.*
Imilicenſis	*Imile.*
Finibricenſis	*Finibre.*
Finuarienſis	*Cill Fionuraeh.*

Fuit olim in hac Prouincia Epiſcopatus celebris Iniſchatenſis: ſed iam diuiſus partim Laonenſi, partim Ardfeartenſi adhæret.

Archiepiſcop. Tuamenſis. *Tuaim.*

Epiſcopatus ſuffraganei.

Duacenſis	*Cill mhic Duach.*
Cluanfeartenſis	*Cluain Feart.*
Mayonenſis	*Maidhghco.*
Elinenſis	*Oil Finn.*
Achacleoenſis	*Achaidgheo.*
Aladenſis	*Cill Ala.*

In Francia.

Archiepiſcopat. Lugdunenſis. *Lyon.*

Epiſcopatus ſuffraganei.

Educenſis, ſiue, Auguſtodunenſis, *Autun.*

Matiſconenſis	*Maſcon;*
Gabillonenſis	*Chalon ſur Saone*
Lingonenſis	*Langres.*

Archiepiſcopat. Senonenſis. *Sens.*

Epiſcopatus ſuffraganei.

Pariſienſis	*Paris.*
Carnotenſis	*Chartres.*

Au-

Aurelianenſis *Orleans.*
Niuernenſis *Neuers.*
Antiſiodorēſis *Auſerre.*
Tracenſis *Troyes en Chāpagne.*
Meldenſis *Meaulx.*

Archiepiſcop. Burdegalenſis.

Bourdeaux.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Pictauienſis *Poictiers*
Sanctonenſis *Sainctes.*
Engoliſmenſis *Angouleſme.*
Petracoricenſis *Perigueux.*
Condomenſis *Condom.*
Malleacenſis *Mallezet.*
Agennenſis *Agenue.*
Lucionenſis *Luçon.*
Sarlatenſis *Sarlat.*

Archiepiſcopat. Arelatenſis. In Prouincia Prouenciæ.

Arles.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Maſſilienſis *Marſeille.*
Arauſicenſis *Orange.*
Tricaſtinenſis *Tricaſtin.*
Tolonenſis *Tolon.*

Archiepiſcopatus Aquenſis.

Aix.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Aptenſis *Apt.*
Regenſis *Riez.*
Foroiulienſis *Freiuls.*
Vapincenſis *Gap.*
Siſtaricenſis *Siſteron.*

Archiepiſcopatus Viennenſis.

Vienne.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Valentinus *Valence.*
Viuarienſis *Viuaray.*
Nam Albenſi, Heluiorum Vrbe à Croco Alamannorum Rege euerſa Sedis inde Viuarium eſt tranſlata.
Dienſen. *Die. vniti.*
Gratianopolitanus *Grenoble.*
Maurianenſis. *Mauremie.*
Gebennenſis, ſiue Geneuenſis *Geneue.*
Geneua à Nouatoribus an. 1535. occupata, Sedes hodie Epiſcopi eſt Aneſſiacum Sabaudiæ oppidum.

Archiepiſcop. Ebredunenſis,

Embrun.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Dignenſis *Digne.*
Nicienſis *Nice.*
Graſſenſis. *Graſſe.*
Olim Antinopolitanus dicebatur ſed poſtea Graſſium Prouenciæ Vrbē tertio inde milliari translatus eſt, vnde Graſsienſis.
Glandeuenſis *Glandeſue.*
Senetenſis *Senez.*
Vencienſis *Sainct Paul de Vēce.*

Archiepiſcop. Auenionenſis

Auignon.

Ciuitatem hanc Auenionenſem Ioanna Caroli Calabriæ Ducis filiæ ceſſit Clementi VI. Summo Pōt. ad cōpenſatiōnē tributi Romanę Sedi per annos multos nō ſoluti.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Carpentoractenſis *Carpentras.*
Vaſionenſis *Vaiſon.*
Cabellicenſis, ſiue Cabellionenſis. *Cauaillon du Contat.*

Archiepiſcopat. Rhemenſis. in Campania.

Reims.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Sueſſionenſis *Soiſſons.*

Ca-

Cathalonenſis	*Challõs ſur Marne.*
Siluanetenſis	*Senlis.*
Tornacenſis	*Tournay.*
Ambianenſis	*Amiens.*
Morinenſis	*Teroane.*
Nouionenſis	*Nojon.*
Belluacenſis	*Beauuais.*
Laudunenſis	*Laon.*
Attrebaten ſis.	*Artois.*

Archiepiſcop. Rothomagẽſis, in Normandia.

Rouan.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Baiocenſis	*Baieux.*
Abrincenſis	*Auranches.*
Ebriacenſis	*Eureux.*
Sagienſis	*Sais.*
Lexouienſis	*Liſieux.*
Conſtantienſis	*Contances.*

Archiepiſcopat. Turonenſis, in Britannia.

Tours.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Cenomanenſis	*Mans.*
Redonenſis	*Rennes.*
Andeganenſis	*Angers.*
Nannetenſis	*Nantes.*
Cariſopitenſis	*Cornouaille.*
Venetenſis	*Vennes.*
Maclouienſis	*S. Malo.*
Briocenſis	*S. Brieu.*
Trecorenſis	*Triguier.*
Leonenſis	*S. Paul de Leon.*
Dolenſis	*Dol.*

Archiepiſcopatus Bituricẽſis, in Ducatu Aquitaniæ,

Bourges.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Claromõtẽſis	*Clairmont en Auuergne*
Ruthenenſis	*Rodez.*
Caſurcenſis	*Cabors.*
Lemouicenſis	*Limoges.*
Mimatenſis	*Mende de Gruauldan.*
Albienſis	*Alby.*
Caſtrenſis	*Caſtre.*
Vabreñ	*Vaures.*
Tutellenſis	*Tulles.*
S. Flori	*Sainct Flor.*
Anicienſis	*le Puy en Auergne.*

eſt exemptus.

Archiepiſcopatus Auxitanus, in Vaſconia.

Aux.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Aquenſis	*Aqs.*
Lectoratenſis	*Letoure.*
Conuenẽſis	*S. Bertrãd. de Cominges*
Conſeranus	*S. Leger de Cõſerans*
Bigoricenſis, vel Taruienſis	*Tarbe*
Olorenſis	*Oleron en Bearn.*
Laſcarenſis	*Leſcar en Bearn.*
Vaſatenſis	*Baſas.*
Baionenſis	*Baionne.*
Adurenſis	*Aire en Armignat.*

Archiepiſcopat. Narbonenſis, in Gothia.

Narbonne.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Carcaſſonenſis	*Carcaſſone.*
Britercenſis	*Beſiers.*
Agathenſis	*Agde.*
Ledonenſis	*Lodeue.*
Nemauſenſis	*Niſmes.*
Vticenſis	*Vſez.*
S. Pontij Tomeriarũ	*S. Pont.*
Alectenſis	*Alex.*
Montis Peſſulani	*Mompelier.*

Ex inſula Magalona an. 1536. ad Mon-

Montem Peſſulum tranſlata eſt Paulo III. probante.

Archiepiſcopat. Tholoſanus. *Tholoſe.*

Epiſcopatus ſuffraganei.

Mirapicenſis	*Mirepoix.*
Montalbanenſis	*Montalbano.*
Vaurenſis	*Vaure.*
Riuenſis	*Rieux.*
Lomberienſis	*Lombes.*
S. Papuli	*Sainct Papul.*
Appamiarum	*Appanes.*

In Hispania.

Archiepiſcopatus Toletanus. *Toledo.*

Epiſcopatus ſuffraganei.

Cordubenſis	*Cordoua.*
Abulenſis	*Auila.*
Conchenſis	*Cuenca.*
Seguntinenſis	*Seguenca.*
Iaenſis	*Iaen.*
Segobienſis	*Segobia.*
Chartaginenſis	*Murcia.*
Oxomenſis	*Oſma.*
Valliſoletanus	*Valladolid.*

Archiepiſcop. Tarraconenſis, in Catalonia. *Tarracona.*

Epiſcopatus ſuffraganei.

Barchinoneñ	*Barcelona.*
Gerundenſis	*Girona.*
Elnenſis	*Elna.*
Vicenſis	*Vich.*
Celſonenſis	*Solſona.*
Vrgellenſis	*Vrgel.*
Illerdenſis	*Lerida.*

Dertuſenſis	*Tortoſa.*

Archiepiſc. Cæſarauguſtanus in Aragonia. *Caragoça.*

Epiſcopatus ſuffraganei.

Oſcenſis	*Hueſca.*
Balbaſtrenſis	*Barbaſtro.*
Iaceñ	*Iacca.*
Tiraſonenſis	*Tarazona.*
Albarrazineñ	*Albarrazin.*
Teruleñ	*Teruel.*

Archiepiſcopatus Hiſpalenſis, in Bætica. *Seuilla.*

Epiſcopatus ſuffraganei.

Malacitanenſis	*Malaga.*
Gadicenſis	*Cadiz.*
Canarienſis	*Canaria.*

Archiepiſc. Compoſtellanus, in Gallecia. *Sanctiago de Gallicia.*

Epiſcopatus ſuffraganei.

Tudenſis	*Tuj.*
Salmanticenſis	*Salamanca.*
Caurienſis	*Coria.*
Placentinus	*Placencia.*
Aſtoricenſis	*Aſtorga.*
Zamorenſis	*Zamora.*
Aurienſis	*Orenſe.*
Pacenſis	*Badaioz.*
Mondonienſis	*Mondoñedo.*
Lucenſis	*Lugo.*
Ciuitatenſis	*Ciudad Rodrigo.*
Ouetenſis	*Ouiedo.*
Legionenſis	*Leon.*

Sunt ij duo vltimi exempti.

Ar-

Digitized by Google

Archiepiſcopat. Valentinus.
Valença.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Oriolanenſis	*Oruela.*
Segobricenſis	*Segorbe.*
Maioricenſis	*Mallorca.*

Archiepiſcopat. Granatenſis.
Granada.

Epiſcopatus ſuffraganei:

Almerienſis	*Almeria.*
Guadicenſis	*Guadix.*

Archiepiſcopatus Burgenſis.
Burgos.

Epiſcopatus Suffraganei.

Pampilonenſis	*Pamplona.*
Calaguritanus	*Calaborra.*
Palentinus	*Palencia.*

IN LVSITANIA.

Archiepiſcopat. Bracharenſis totius Hiſpaniæ Primas.
Braga.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Portugalenſis	*Porto.*
Conimbricenſis	*Coimbra.*
Viſenſis	*Viſeu.*
Mirandenſis	*Miranda.*

creatus à Paulo III. Summo Pont. an. Domini 1545. inſtante Ioanne III. Portugaliæ Rege à Bracharenſi Archiepiſcop. diſmẽbratus.

Archiepiſcop. Vliſbonenſis, Metropolis ampliſsima, & totius Orbis emporium celeberrimum.

Lisboa.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Lamacenſis	*Lamego.*
Aegitanenſis	*Guarda.*
Leirienſis	*Leirea.*
Septentis	*Ceita, in Africa.*
Funchalenſis	*Funchal.*
In Inſula Canariæ.	
Angrenſis	*Angra.*
In Inſula Tertia.	
Ciuitatis omnium Sanctorum	
Baja de todos os Sanctos in Braſil.	
Promontorij viridis,	*Cabo verde.*
S. Thomæ.	*S. Thome.*

hi duo vltimi ſunt in Aethiopia.

Archiepiſcopatus Eborenſis.
Euora.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Algarbienſis	*Algarue.*
Portalegrenſis	*Portalegre.*
Eluenſis	*Eluas.*

IN INDIA ORIENTALI.

Archiepiſcop. Goenſis totius Indiæ Orientalis Primas.
Goa.

In hac Ciuitate reſidet Prorex, atq; vniuerſæ Indiæ Senatus.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Cochinenſis	*Cochin.*
Malacenſis	*Malaca.*

Me-

Meliaporenſis	*Meliapor.*
Cranganenſis	*Cranganor.*
Mocambiquenſis	*Mocambique.*

Olim Epiſcopatus, hodie Epiſcopalis adminiſtratio.

Iapponenſis	*Iapan.*
Chinenſis	*Chjna.*
Syrenenſis	*Sirene.*

Armeniorum Patriarcha, & ſex Epiſcopi ſuffraganei cum vniuerſo populo obedientiam præſtiterunt Papæ anno 1607. coram Eremitis Auguſtinianis in celebri Perſiæ oppido, quod Aſpamum, ſeu Aſpahamū vocant, litteras obedientiales ad Paulum V. Pontificem Max. miſerunt, & Philippus III. Hiſpaniarum Rex, vt latius Chriſtiana Fides propagaretur, nominauit in Epiſcopū Perſię Reuerendiſs. D. meū Fr. Anto de Gouea Luſitanū, Ord. Eremitarū S. Auguſt. alūnū, qui antea in Perſiani Regis Curiam maximo feruore Chriſtianā Fidē primus inuexerat, aliaq; notatu digna fecerat, prout in libro de hoc ab illo cōſcripto omnibus notum eſt.

In India Occidentali.

Archiepiſcopat. S. Dominici.
Santo Domingo.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Cabacenſis	*Cabaſco.*
Boriquenſis	*Borico.*
Nondurenſis	*Nondura.*
Panamenſis	*Panama.*
Chartaginenſis	*Cartagena.*
S. Martini	*S. Martin.*

Archiepiſcop. Vrbis Regum, ſeu Limenſis.
Ciudad de los Reges.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Cuſcouienſis	*Cuſco.*
Quitonenſis	*Quito.*
Guamangacenſis	*Gamanga.*
Arequipēnſis	*Arequipa.*
Pacenſis	*Paz.*
Platenſis	*Plata.*
Trugillenſis	*Trugillo.*
Guanucenſis	*Ganuco.*
Calapaienſis	*Calapaia.*
Portus veteris	*Porto viejo.*
Guarachilenſis	*Guarachil.*
Popaianenſis	*Popaian.*
Carchienſis	*Carchas.*
S. Michaelis	*Piura.*
S Franciſci	*S. Franciſco*
Meridenſis	*Merida.*

In Inſula Iucutana.

ArchiepiſcopatusMexicanus.
Mexico.

Epiſcopatus ſuffraganei.

Xelicanus	*Xile.*
Mothoacanus	*Mothoacano.*
Guiacanus	*Guiacanan.*
Taſcalanus	*Taſcala.*
Guatimalanus	*Guattimala.*
Craſenſis	*Craſencia.*
Nicaraganus	*Nicaragoa.*
Ciapen.	*Ciapa.*

Sunt etiam alii Archiepiſcopi per Prouincias diuiſi, vt in nouo Granatenſi Regno eſt Archiepiſcopus Tochaimeñ. Et in Bętica noua eſt Archiepiſc. S. Spiritus, & alij.

DE

DE EPISCOPALI MVNERE

SEV DE QVALITATIBVS AD ILLVD RECTE OBEVNDVM REQVISITIS.

TITVLVS SECVNDVS.

Qualem oporteat eum eſſe, qui in Epiſcopum eſt ordinandus, quibusve qualitatibus Epiſcopale munus rectè obire poſsit, inueſtigãdum eſt Apoſtoli regulam ſequendo, qui in huiuſmodi re 1. *ad Timoth.* 3. ita ſcribit.

FIDELIS ſermo: Si quis Epiſcopatum deſiderat, bonum opus deſiderat. Oportet ergo Epiſcopum irreprehenſibilem eſſe, vnius vxoris virum, ſobrium, prudentem, ornatum, pudicum, hoſpitalem, doctorem, non vinolentum, non percuſſorem, ſed modeſtum, non litigioſum, non cupidum, ſed ſuæ domui bene præpoſitum: filios habentem ſubditos cum omni caſtitate. Si quis autem domui ſuæ præeſſe neſcit, quomodo Eccleſiæ Dei diligentiam habebit? non neophytum, ne in ſuperbiam elatus in iudicium incidat diaboli.

SVMMARIVM.

1. *Epiſcopalis ſublimitas nullis poteſt comparationibus adæquari.*
2. *Sacerdotium ſumma eſt omnium bonorum.*
3. *Sacerdos Angeli nomen habet.*
4. *Conſtantinus Magnus, & Valentinus Imper. Epiſcopos in ſumma veneratione habuerunt.*
5. *Epiſcopo nihil in ſæculo ſublimius, & excellentius reperiri poteſt.*
6. *Epiſcopatus dignitatem, qui adipiſci vult, debet prius cogitare, quæ facultates ſuppetant, & difficultates officiant.*
7. *Prælaturis contra temere ſe ingerentes inuehuntur SS. Bernardus, & Gregorius.*
8. *Epiſcopatus appetentes ratione bonorum, & ſufficientia bonorũ, illicite faciunt.*

9 *Epiſcopatum optans non propter officij dignitatem, ſed propter annexum laborem, bonum opus deſiderat.*

10 *Epiſcopi ambientes alios Epiſcopatus, eo fine, vt poſſint ſuis cognatis, & familiaribus prouidere, grauiter peccant, quod intellige vt ibi.*

11 *Prælaturæ acceptatio procedere debet ex quadam intima ſtimulatione ſollicitante nos æmulari fraternam ſalutem.*

12 *Epiſcopus nemo læto animo crearetur, ſi pericula, & ſupplicia ei propoſita conſideret, & nu. 13.*

14 *S. Bruno Archiepiſcopatum Rheginenſem ſponte oblatum recuſauit.*

15 *Nazianzenus è patria diſceſſit, ne ad Epiſcopalem dignitatem aſcendere cogeretur.*

16 *S. Ambroſius noctu ſucceſſit, ac ſe occultauit, ne fieret Epiſcopus.*

17 *S. Ephrem furorem ſimulauit ne fieret Epiſcopus.*

18 *S. Goaris incurabilem morbum impetrauit à Domino, ne vocaretur in Epiſcopum.*

19 *S. Gregorius Magnus ad Pontificatum electus infirmitatis ſuæ conſcius fugam inijt.*

20 *S. Ammonius ne ad Epiſcopalem conſecrationem adduceretur auriculam ſibi amputauit, linguamq; ſibi reciſſurum eſſe adiurans, ſi adhuc inſtarent.*

21 *S. Franciſcus noluit fieri Sacerdos, qui tantam, vt decet, non putauit animæ ſuæ eſſe puritatem.*

22 *S. Auguſtinus Epiſcopatum inuitus ſuſcepit, & tempore Ordinationis ſuæ vbertim lachrymatus eſt.*

23 *Nilamonius à Domino petijt, vt potius eum mori pateretur, quàm Epiſcopum creari.*

24 *Ioannes Hurtado Dominicanus Archiepiſcopatum Toletanum ab Imper. Carolo V. ſibi oblatum lachrymis, ac omni denique conatu reiecit.*

25 *Ludouicus Granatenſis Dominicanus cum in Archiep. Bracharenſem nominaretur grauiter obſtitit.*

26 *Bartholomæus à Martyribus Superiorum iuſſu coactus Archiepiſcopatum Bracharen. inuitus ſuſcepit, quo poſtea renunciato in monaſterium ſui Ordinis ſe recepit, vbi vitã eum morte feliciter commutauit.*

27 *Conſolatione eget, qui Epiſcopale onus inuitus ſuſcipit.*

SI QVIS EPISCOpatum deſiderat.

GLOS. I.

1 NE quiſquam pronus ſit ad Epiſcopatum deſiderandum declarat Apoſtolus in citatis verbis, qualem oporteat eſſe Epiſcopũ, quatenus Epiſcopatum nemo affectet, niſi virtutibus ſupradictis ornetur. Honor enim, vt aſſerit *S. Ambroſ. de dignitate Sacerdotum cap. 2.* & ſublimitas Epiſcopalis nullis poterit comparationibus adæquari; ſi Regum fulgori compares, & Principum diademati, longe erit inferius, quam ſi plumbi metallum ad auri fulgorem compares. *& SS. Chryſoſt. lib. 3. de Sacerdot. & Nazianz. in orat. 17. ad ciues Nazianz.* hoc ipſum affirmant, his ver-

Digitized by Google

verbis quantum cœlum terra pretioſius eſt, quantuncunque anima corpori, Spiritus carni, diuina humanis præſtant, tãtum Epiſcoporũ principatus omnia ciuilia regna, & poteſtates antecellit, & quanta eſt differentia inter ſolem, & lunam, tanta inter Sacerdotium, & imperium *cap. ſolitæ, de maiorit. & obed.* Idem *Chryſoſt. in Iſai. homil. 4. & 5.* ad hoc propoſitum ſic ait. Alij ſunt termini regni, alij Sacerdotij; ſed hoc illo eſt maior, nam Regi corpora cõmiſſa ſunt, Sacerdoti animæ. Ac rurſum. Expende modum poteſtatis vtrique traditæ, & videbis Sacerdotem multò ſublimius Rege ſedente, admirandus videtur thronus Regius; ſed rerum terrenarum adminiſtrationem ſortitus eſt; Sacerdotis thronus in cœlis collocatus de cœleſtibus negotijs habet pronuntiandi authoritatem, cum Sacerdotium à ſupernis deſcendat, eiuſque vinculum animam contingat, atque ad cœlos vſque perducat. Et *S. Ignatius in epiſtola ad Smirnẽſes* ſcripſit Sacerdotium ſummam eſſe honorum, qui in hominibus conſtant. *S. Ephrem tom. 1. ſerm.* de Sacerdotio exclamat Sacerdotium eſſe miraculum ſtupendum, poteſtatem ineffabilem, venerandum miſteriũ, cœlum attingere, cũ Angelis verſari, & *S. Gregor. Nazianz. apolog. 1.* ſic ait. Mediatorem inter Deum, & hominem agere, vt opinor, Sacerdotis munus eſt. *Et S. Gregor. Nyſſen. lib. de vita Moyſis* probat ex diuina ſcriptura Sacerdotium non rem humanam eſſe, ſed diuinam. Vnde dicit *S. Thom. 3. par. quæſt. 22. art. 1. ad 1.* Sacerdos in quantum eſt medius inter Deum, & populum, Angeli nomen habet. *Et S. Chryſoſt. homil. 2. in 2. ad Timoth.* An ignoras quid ſit Sacerdos? Angelus vtique Domini eſt. Non ex ſeipſo loquitur, ſi deſpicis, non illum deſpicis; ſed Deum, qui illum ordinauit. *Et S. Hieron. in epiſt. ad Nepotianum de vita clericorum* inter Regem, & Epiſcopum hoc ponit diſcriminis, quod ille nolentibus præeſt, hic volentibus, ille terrori ſubijcit, hic ſeruituti dedit, ille corpora cuſtodit ad mortem, hic animas ſeruat ad vitam. Vnde ab ipſo Eccleſiæ Chriſti exordio Principes Catholici verbis, &

4 factis ſemper oſtenderunt quantum Epiſcopis tribuendum eſſet, in omnibus ſe illis inferiores profitentes: Ac primum Conſtantinus ille Magnus ingreſſus locum in quo Epiſcopi conuenerant ad Concilium Nicænum celebrandum in medio conuentu erectus conſtitit; ac cum parua quædam ſella ex auro fabricata illi eſſet loco poſita, non prius conſedit, quam Epiſcopi ad id annuiſſent, vt eſt apud *Euſeb. lib. 3. de vita eiuſdem cap. 10.* Nec ſolum Epiſcopos, vt Patres, imo vero, vt Dei Prophetas omnino honorifice reuenerabatur, vt idem *Euſeb. in* eadem hiſtoria memoriæ prodidit *lib. 3. cap. 22.* Item Valentinus Imp. virtutibus, & rebus geſtis vbique clarus ipſos Epiſcopos in ſumma veneratione ſcribitur habuiſſe *lib 7. tripartita hiſtoriæ cap. 8.* In noſtris Hiſpaniarum Regnis, & vbicunque religio Catholica viget, Epiſcopi reuerenter, & honorifice ab omnibus coluntur, à Dynaſtis, etiam, & Principibus, qui quò magis pij, & orthodoxi ſunt, eò magis Epiſcopos honorare ſolent.

5 Vnde *S. Ambroſ. lib. de dignit. Sacerdot. cap. 3* profitetur nihil in

ſæculo ſublimius Epiſcopis reperiri poſſe, & nihil eſſe Epiſcopo excellentius, & *in cap 6.* ait Epiſcopum oculorum in corpore, ideſt, in Eccleſia, officium voluntarium accepiſſe, vt reliquum per ipſum corpus ducatum lucis haberet. *Dyoniſ. Areopag. cap. 7. Eccleſiaſt. hierarchiæ par.* 3. eum & ſcripturis diuinis diuinum Antiſtitem, & iudiciorum diuinorum interpretem vocat. Angelus enim eſt, inquit, Domini Dei rerum omnium præpotentis. *S. Gregor. Nazianz. in apolog.* 1. *de fuga* ita ait. Quis ille eſt, qui veritatis Antiſtitem, ac propugnatorem vnius dieculæ ſpatio, velut ſimulacrum ex argilla fingit; illum, inquam, qui cum Angelorum claſſe, atque ordine futurus eſt, qui cum Archangelis Deum celebrat, qui ad ſupremum Altare Sacrificia tranſmittit, ſimulq; cum Chriſto Sacerdotio fungitur, qui figmentum inſtaurabit, imaginemq; creatori ſiſtet, & ſuperno mundo opificem aget; & vt, quod maius eſt, dicam, Deus erit, alioſq; Deos efficiet.

6 Diligenter igitur, qui ad hoc dignitatũ culmẽ aſcẽdere, eiuſq; munus ſubire curat, cogitare debet, quæque tùm facultates ſuppetant, tùm difficultates officiant, ne forte cum exiguæ ſtaturæ ſit, gigantum induat arma, quæ tum in curſu, tùm in prælio impedimento ſint, cum in his permulti decipiantur, ea tentantes, quæ ſunt ſupra vires. Ideo *S. Nazianz. in orat. de moder. in diſp. aabib.* de his loquens dicebat. Quid in cœlum prouolas cum pedes ſis? quid turrim extruis, cum iis rebus careas, quæ ad eam perficiendam requiruntur? quid ipſe quoque manu aquam metiris, & cœlum palmo, terramq; omnem pugillo, elementa magna, & huiuſmodi, vt ea creator ſolus demetiri poſſit? Si enim tunc primum, inquit *Bernardus*, hæſitare incipias, id quidem ſero; ante iuxta conſilium Salnatoris *Lucæ* 14. Sediſſe debueras, ante æſtimaſſe opus, metiri vires, ponderaſſe ſapientiam, merita comparaſſe, ſumptus computaſſe virtutum. Quis enim ſanus, & ſobrius cum perſpexerit vix ſe ferendis oneribus ſuis ſufficere, aliena quoque onera libenti animo ſuſcipiat? quis cum vix reddendis domeſticis rationibus ſuis ſe parem agnoſcat, in publicis, vel alienis ſponte operam profiteatur? Quis nam æger, ſuorumque vulnerum curandorum non ſatis peritus, alterius morbis mederi aggrediatur. Quid enim indignius eſt? quid maiori pœna dignum, quam in conſpectu Dei, & Angelorum eius, in conſpectu Eccleſiæ vniuerſæ, id ſe ſcire profiteri, quod ignores, id velle, quod nolles, id poſſe, quod nullo modo poſſis? Non tunc igitur hæc talia cogitanda ſunt, dum iam diuino adſtamus Altari, ſed tunc dum ambitioſe diſcurrimus, penſamus, cœlum, & terram modò optatis potiamur, miſcemus. Neque enim erit adeo deſperatus, & perditus animus, qui ſi maieſtatem, & amplitudinem earum rerum ſecum diligentiùs conſiderauerit, & expenderit, qui non concidat, qui ſe dare præcipitem velit, qui ſententiam futuri iudicis, quam veluti manu ſua ſubſcribit, non exhorreſcat, ne illud exaudiat, neſcitis quid petatis *Matth.* 20.

7 Vnde *S. Bernardus in ſerm. ſuper Cant.* contra eos, qui ſe ingerunt Prælaturis ita dicit. Minor au-

audaciam plurimorum, quos videmus de ſuis vineis non colligere niſi ſpinas, & tribulos; vineis tamen Dominicis etiam ſe ingerere non vereri, fures ſunt, & latrones non cuſtodes, nec cultores. Væ (inquit *Gregor. in epiſt* 126. *lib.* 7.) qui culmen regiminis non ad officium portandi oneris ſuſcipit, ſed ad appetitum gloriæ, & tranſitorij honoris. Væ qui dux Chriſtianæ militiæ fieri ſuſtinet, non dum veteranus miles: ideſt, diu exercitatus in omnium victoria: Epiſcopus eſt aurora oriens, quando de nouo venit, non vt præſit, ſed vt proſit.

8 Prædicti igitur Prælaturis temere ſe ingerentes, illaſq; ambientes, rudes tamen, & imperiti; aut corruptis, & deprauatis moribus, ſi in Epiſcopos eligantur magis oberunt, quam proderunt: Sic etiam ratione honorum, & ſufficientiæ bonorum Epiſcopatus appetentes, illicite faciunt, cum pertineat ad cupiditatem, & ambitionem, vnde contra Phariſæos Dominus dicit, Amant primos accubitus in cœnis, & primas cathedras in Sinagogis, ſalutationes in foro, & vocari ab hominibus Rabbi: Sic denique ad celſitudinem gradus appetere Epiſcopatum præſumptuoſum eſt. Vnde Dominus arguit Diſcipulos *Math.* 20. Primatum quærentes, dicens. Scitis quia Principes gentium dominatur eorum, vbi *Chryſoſtom. homil.* 66. ait per hoc oſtendere, quod gentile eſt primatus cupere: Et idem *homil.* 35. in hæc verba. Opus quidem deſiderare bonum, bonum eſt: primatum autem honoris concupiſcere, vanitas eſt: Primatus enim fugientem ſe deſiderat, deſiderantem ſe horret.

9 Verum ſi quis Epiſcopatum optet non propter officii dignitatem, ſed propter annexum laborem, qui eſt ordinatus ad honorem Dei, & proximi ſalutem, bonum opus deſiderat, quia ita hunc Apoſtoli locum interpretantur *D. Thom.* 2. 2. *quaſt.* 185. *artic.* 1. *Azor. inſtit. moral. par.* 2. *lib.* 3. *cap.* 28. *quaſt.* 2. *Alphonſ. Aluarez. Guerrero in ſpeculo iuris Pontificij cap.* 4. *poſt princip.* Ideo quiuis Epiſcopatum licite cupit, non propter dignitatem, ſed propter adminiſtrationem, quia optat prodeſſe, & non præeſſe Vnde *Apoſtol.* non dicit, qui Epiſcopatum deſiderat, bonum deſiderium habet, ſed bonum opus, ſcilicet vtilitatem plebis. Hinc etiam *Nauar. de orat. miſcel.* 42. *num.* 2. aſſerit grauiter peccare Epiſcopos ambientes alios Epiſcopatus, ad

10 quos libera multorum beneficiorum collatio pertinebat, vt per ea poſſent ſuis cognatis, & familiaribus prouidere. Ipſe vero *conſ.* 17. *num.* 7. *ſub tit. de ſentent. excom. in nouis*, reſoluit abſque peccato, etiã veniali, poſſe appeti Epiſcopatum ab illo, qui eſt eo dignus, dummodo principaliter appetatur, vt proſit, licet minus principaliter appeteretur ob honorem, & fructus eius.

11 Acceptatio Prælaturæ (vt inquit *S. Bernard. ſerm.* 58. *ſuper Cant.*) procedere debet ex quadam intima ſtimulatione ſollicitante nos æmulari fraternam ſalutem, æmulari decorem domus Domini, incremẽta lucrorum eius, incrementa frugum iuſtitiæ eius, laudem, & gloriam eius, vt euellat, & deſtruat, ædificet, & plantet. Volens igitur Dominus aſcenſurus ad Patrem, Vicarium in terris conſtituere, &

Digitized by Google

Petrum vniuerſæ Eccleſiæ Paſtorem præficere dixit illi, Simon Ioannis diligis me plus his? dixit ei; etiā Domine, tu ſcis, quia amo Te. Dixit ei Paſce agnos meos. Dicit ei iterum. Simon diligis me? ait illi etiam Domine tum ſcis quia amo Te. Dixit ei iterum. Paſce agnos meos. Dixit ei tertiò, Petre amas me? contriſtatus eſt Petrus, quia dicit ei tertiò amas me, & dixit ei Domine tu omnia noſtri, tu ſcis, quia amo Te, dixit ei Paſce oues meas, quem locum *Bernard. ſuper Cant. ſerm. 76.* ſic interpretatur. Non otioſe toties repetitum eſt Petre amas me in commiſsione ouium, & ego quidem id ſignificatum perinde puto, ac ſi illi dixiſſet Ieſus. Niſi teſtimonium tibi perhibente cōſcientia, quod me ames, & valde perfecteq; ames, hoc eſt, pluſquam tua, pluſquam tuos, pluſquam, & te, vt huius repetitionis meæ numerus impleatur, nequaquam ſuſcipias curam hanc, nec te intromittas de ouibus meis, pro quibus ſanguis vtique meus effuſus eſt; Hinc etiam *Modern. quidam in annot. ſuper Ioan. ibi.* Paſce agnos meos, ſic ait: Qui ex loco gloriantur ſibi commiſſum gregem Domini eos primum oportet meminiſſe à Petro ter exactum amorem erga Chriſtum, neque quemlibet amorem, ſed ardentiorem cæteris: Deinde ter item commiſſam illi curam gregis illud nimirum ſignificatum eſt, non eſſe idoneum Sacerdotio, niſi qui neglectis omnibus nihil amet, niſi Chriſtum, hoc eſt, veritatem, innocētiam pietatem. Nihil magis requirit Ieſus in Paſtore, quam amorem. Oues Chriſti docere poteſt & malus Paſtor, & qui eas odit, & rapit; paſcere autem non poteſt, niſi, qui, diligit: Doctos multos, & nobiles facile eſt reperire Paſtores, amatores Eccleſiæ paucos. Hos potiſsimum elegit ad Eccleſias ſuas Ieſus, qui potiſsimum diligunt; Diligit Ioannem, elegit Petrum; diligit ſibi cariorem, elegit Eccleſiæ vtiliorem: diligit innocentem, elegit lapſum, vt qui ipſe pœnituerit, facilius pœnitenti indulgeat, ac benignius nouerit miſereri, qui ſecum miſericorditer actum meminerit. Ter igitur interrogat, repetit, inculcat an ſe diligat, vt ei declaret quanta ſollicitudine, deſiderioque expeteret, quod toties interrogaret, ſimulque omnes admoneret ardentiſsimum ſui amorem in Paſtore requiri, maxime enim quæritur, quod maxime deſideratur. Ter exigit amorem à Petro Ieſus, nec quemlibet amorem, ſed ardentiorem, quam aliorum Apoſtolorum ſit, priuſquam gregis ſui curam illi committat, cui nanque plus committitur, plus & ab eo exigitur. Contriſtatus poſt tertiam interrogationem Petrus eſt, nō ex eo, quod amorem ſuum non crederet, quem ſciebat falli non poſſe, ſed quod non tantum amorem in ſe ipſo Chriſtus eſſe intelligeret, quamtum habere ſe crederet, vnde reſpondit. Domine tu omnia noſti. Tu ſcis quia amo Te: quaſi diceret, ego falli poſſum, qui amare me dico: Tu qui omnia noſti ſcis num verum ſit quod dico. Certe Tu ſcis Te à me amari, ego vero neſcio an tantum à me ameris, quantum amari à me velis. Cui tandem dicit Ieſus. Paſce oues meas: quaſi diceret. Interrogatio mea Petre non amoris in me tui dubitatio, ſed manifeſtatio eſt, vt nouerint omnes me

Ti-

Tibi paſcendas oues meas non fuiſſe daturum, niſi me à Te mirificè amari certo ſcirem. Noui namque neminem eas paſcere poſſe, qui me non vehementer amet. Rapere quidem poteſt ea mercenarius, fur, & latro; paſcere vero non poteſt, niſi qui animam ſuam pro ei; ponere paratus ſit. Propterea, qui dixi tibi, paſce agnos meos, dico pariter paſce oues meas. Ijdem enim ſunt agni, quæ & oues meæ: ſicut ergo quoque, & agnus ſum, & ouis, Agnus, qui vere Paſcha immolatus peccatum mundi tuli. Ouis, quæ ad occiſionem ducta non aperuit os ſuum.

12 Quamobrem recte *S. Gregor. Nazianz. lib. 3. & 6. de Sacerdot.* ſcripſit. Nemo ſapiens læto animo creatur Epiſcopus, ſi quis pericula, & ſupplicia ei propoſita conſideret, atque adeo ſtultus videri poteſt, ac reprehenſione dignus, qui cum viam ingredi poſſit complanatam, & expeditam, ſponte ſe in locum anguſtum, periculoſumque redegerit. Quod *S. Chryſoſt. ad Hebræ. homil.* 34. late proſequitur inter cætera dicens. Miror ſi poteſt ſaluari aliquis Rectorum poſt tantam enim comminationem, quam negligentiæ videmus illatam, video aliquos etiam concurrere, & præcipitare ſemetipſos in tantam molem, ac difficultatem reginiinis, quò etiam ſpectat quod *Petrarcha* dicit *de remedio vtriuſque fortunæ lib. 1. dialog.* 170. O vertigo morum peſſima, ad quod olim confuenerant, & deberent cogi homines, inde nunc retrahi non poſſunt.

13 Hoc idem etiam *D. Bernardus ad Epiſcopum Londonen. epiſt.* 24. elegantibus, & horrendis proſequitur verbis, dum ait. Curritur ad Eccleſiaſticas curas, tanquam ſine curis iam quiſque victurus ſit, cum ad curas peruenerit. Et qui non dum has curas experti ſunt, videntes alios, qui iam humeros ſubmiſerunt huic ſarcinæ, non ſolum non gemere tanquam ſub onere, ſed inſuper appetere plus onerari: non deterrentur periculis, quæ cupiditate cæcati, non vident. Quæ iſta inſania eſt? Vbi timor Dei? vbi mortis memoria? vbi gehennæ metus? & terribilis expectatio illa iudicij? Quo aſcendis miſer? vt ab altiori gradu ſit caſus grauior: neque enim paulatim decides, ſed tanquam fulgur in impetu vehementi (quaſi alter Sathanas) ſubito deijcieris. Non cum tanta alacritate currerent ad honores, ſi eſſe ſentirent, & onera, grauari profecto metuerent; nec cum tanto labore, & periculo dignitates affectarent: affectant autem, quia ſola attenditur gloria, non pœna. Ve tibi Epiſcope, quia peccata populi comedis, ac ſi propria tibi minus ſufficere viderentur. Dic mihi quantum deſudas, vt gemitibus, orationibus, pœnitentia, prædicatione, &c. diluas peccata illorum, quorum bona comedis? Venies miſer ante tribunal Chriſti, & audietur granis querela populorum, accuſatio dura eorum, quorum vixere ſtipendijs, neque diluere peccata; quibus facti ſunt duces cæci, & fraudulenti mediatores. Quid tibi inſipiens delitiæ ſapiunt, quid diuitiæ illæ oblectant oculos, quibus mercaris tàm graue iudicium, tàm duræ temetipſum obligans rationi? Vniuerſa quidem vſque ad quadrãtem nouiſsimum exigeris? Vnde idem *Bernard. epiſt.* 8.

cuidam Brunoni docto viro conſulenti an acceptaret electionem Archiepiſcopatus Colonieñ omnino recuſauit dare ei conſilium; ſed ſolum dixit ſe oraturum pro eo, quia tamen ipſe nihilominus acceptauerat ſequenti epiſtola terret eum electione Sauli, & Iudæ, & ſuper omnia commendat ei humilitatem. Et *D. Gregor.* dicebat quod nulla cura eum magis ſollicitabat, quam cũ ad cõſecrandũ Epiſcop. eius expectabatur arbitrium.

14 Cum profecto tot ac tanta in Epiſcopo requirat noſter Apoſtolus; & muneris eius, ac officij ratio tam multa poſtulet, quiſque ſibi merito timere debet, ne dicam exhorreſcere, cum tantum munus aſſumit, quæ cauſa multis ſane ac magnis in Eccleſia Dei viris fuit id muneris refugiendi. Sanctum igitur Brunonem Ordinis Carthuſiani Patriarcham inſignem ab eremo Romam accerſitum ab Vrbano II. Pont. Max. quem diu ante coluiſſet, & eius opera in Concilijs celebrãdis vſus fuiſſet vſque ad Concilium Placentinum, Archiepiſcopatum Rheginenſem totius Calabriæ Metropolim ſponte oblatum recuſaſſe, & ſolitudinem iterato adiſſe, eiuſdem vitæ acta ab innumeris præclaris exarata ſcriptoribus apertiſsimè teſtantur *Petr. Sutor de vita Cart. tract. 5. cap. 3. Laurent. Suri. de probatis Sanctorum vitis tom. 5. die 6. Octobris §. 22. Meleager Pentimalli in vita S. Brunonis tract. 1. cap. 10. pag. 88. Cardin. Cæſar Baron. annal. Eccleſiæ tom. 11. an. 1092. pag. 635.*

15 Nazianzenus etiã è patria diſceſſit, ne ad eum honoris gradũ aſcendere cogeretur. S. Ambroſius no-
16 ctu ſeceſsit, ac ſe occultauit.

17 S. Ephrem Syrus cum intellexiſſet ſe ad Epiſcopatum electum tantiſper furorem ſimulauit; donec alius electus eſſet. *Sozom. lib. 3. hiſtoria Eccleſ. cap. 15.*

18 S. Goaris Presbyter incurabilem morbum impetrauit à Domino cum à Sigeberto Rege ad Treuirenſem Epiſcopatum vocaretur. *Surius in eius vita.*

19 S. Gregor. Magnus ad Pontificatum electus infirmitatis ſuæ cõſcius fugam iniit, & inter ſyluarum ſaltus, & cauernarum latibula fulgidæ columnæ indicio agnitus capitur, trahitur, & Pontifex conſecratur. *Ioan. Diaconus in eius vita lib. 1. cap. 44. Cardin. Baron. annal. Eccleſ. tom. 8. an. 590*

20 S. Ammonius Eremita ad Epiſcopalem conſecrationem adducẽdus, cum diſſuadere non poſſet, dexteram ſibi auriculam amputauit, & cum adhuc inſtarent, linguam quoque ſibi reciſſurum eſſe adiurauit, & ita cum reliquerunt *Nicephor. lib. 11. Eccleſiaſt. hiſtor. cap. 37. Palladi. hiſtoria Lauſiaca cap. 12.*

21 S. Franciſcus vidit Angelum cum phiala lucida in manu limpidiſſimo liquore plena ſibi miſſum dicentẽ. Vide Franciſce quicunque vult fieri Sacerdos, & Sacramenta adminiſtrare, ita purus eſſe debet in anima, ſicut liquor iſte, noluit vir Sanctus fieri Sacerdos, qui tantam animæ ſuæ nõ putauit eſſe puritatem.

22 S. Auguſtinus notus ob virtutẽ, & doctrinam, cum adhuc laicus eſſet, ab eis tantum Eccleſijs, quæ non haberent Epiſcopos, ſuam abſtinebat præſentiam, manu iniecta à populo Epiſcopus ordinandus infertur, qui vbertim lachrimatus eſt, conſiderans, quam magna ſuæ vitæ pericula de gubernatione Eccleſiæ im-

Digitized by Google

impenderent. ita *Poſſidonius in eius vita cap.*4. & teſtatur ipſe *Auguſtin. epiſt.* 147.

23 Nilamonius Monachus cum rogatus eſſet, vt aſſenſum præberet electioni de ſe factæ in Epiſcopum, reſpondit, vt per diem ſpectarent, vt interea ſua componeret: tranſacto tempore adhuc requiſitus, vt tandem Epiſcopatum acceptaret, ait, ſine me prius Deum paululum alloqui: in oratione autem poſitus à Domino petiit, vt potius eũ mori pateretur, quam Epiſcopum creari, & antequam ab oratione bonus Pater ſurgeret, Deo ſpiritũ reddidit, & mortuus eſt, referunt *Niceph. lib.* 3. *cap.* 17. nouiſsime *Ioan. Baptiſta Fino de regulis iuris veſpertinæ homilia, homil.* 5. *in fine, Sozom. lib.* 8. *Eccleſiaſt. hiſtor. c.* 19. S. Bernard. bis, aut ter Epiſcopatum ſibi vltro oblatum reſpuit: S. Bonauentura ſemel quantum potuit, refutauit; ſed poſtea tandem Romani Pont. iuſſu coactus recepit. *S. Auguſtinus epiſt.* 204. aſſerit quod multi, quia nolebant accipere Epiſcopatum, perducebantur, includebantur, & cuſtodiebantur; & Sancti quamplurimi hoc Epiſcopale munus, vel recuſarunt, vel inuiti ſuſceperunt; quorum creberrima in vitis Sanctorum apud *Surium lib.* 1. extant exempla, & hac ætate multos non defuiſſe nouit parens meus, ex quibus duos tantũ attingã, qui cum Eccleſiarũ omnium fere aliarũ opulentiſsimarum, ac nobiliſsimarũ gubernacula conſtãtiſsime recuſauerint, multorum poterunt eſſe aliorũ inſtar.

24 Quorum vnus fuit Ioannes Hurtado Dominicanus (prout refertur in hiſtoria generali S. Dominici *Hernardi de Caſtillo in* 2. *parte lib.* 2. *cap.* 26. *fol.* 202.) cui cum Archiepiſcopatum Toletanum Carolus Quintus Imperator ſecretò deſignaſſet: eique tum precibus, tum lachrymis, ac omni denique conatu obſiſtenti inducias Imperator ad melius deliberandum indulciſſet, præſtitit vir egregius conſtantiſsime in priori propoſito; cuius animi magnitudinem, ſtabilemq; omnino ſententiam, ac minime fucatam, ſed Deo addictam Imperator admiratus, iuſsit illũ tuto animo eſſe, quem iam libertate donabat: tunc ille ſumma perfuſus lætitia, nouum munus à Cæſare poſtulauit, vt ſcilicet nemini, ſe viuente, quod ab eo geſtum fuerat, patefaceret. Quod Cæſar fideliſsime præſtitit, ſed eo vita deinde functo aliis minime occultandum, ad reliquorum exemplum, eſſe putauit.

25 Alter fuit pius ille Ludouicus Granatenſis eiuſdem Dominicani Ordinis alumnus, is cum à Catharina Portugalliæ Regina, & gubernatrice eiuſdemq; Caroli Imper. filia in Archiepiſcopum Bracharẽ, & Hiſpaniarum Primatem nominaretur, grauiter obſtitit, ab eaq; ſummis precibus impetrauit, vt illum à tanto onere liberaret, facta promiſſione, quod ad illud recte obeundum, inſignis, & probatæ vitæ viri eiuſdem Ordinis ſibi notitiam daret; obtulit Fr. Bartholomæum à Martyribus, qui ſuperiorum iuſſu coactus, poſtquam ſemel quantum potuit refutauit, Archiepiſcopatum ſuſcepit, ſtatimq; totis viribus, & inſtanter Summum Pont. ſupplicauit, vt ſibi reſignandi licentiam concederet, qua obtenta Epiſcopatui renuntiauit reſeruata ſibi tenuiſsima penſione, qua in Monaſterium à ſe con-

conſtructum eiuſdem Ordinis ſe recepit, vbi feliciter vitam cum morte commutauit, multis clarus miraculis.

27 *Gregor.* igitur *epiſtol.* 45. *lib.* 4. cogens quendam Marianum Monachum omnino renitentem ſuſcipere Epiſcopatum, ſcribit cuidam, quod conſoletur eum; quia, ait, cuiuslibet officii valde oneroſa eſt nouitas: præſertim quia poſt longa quietis otia eius proculdubio nouitas perturbabitur. Ideo peto vt cum venerit tempeſtatum ſecularium procellas fugiens, ſemper apud veſtram mentem portum quietis inueniat. Confido in Domino quod ad interiora illum euacuet, & ad exteriora gerenda confortabit. Et *epiſt.* 4. *lib.* 6. *ad Epiſcopum Conſtan.* qui dixerat ſe infirmum ad tantum onus reſpondet. Prima virtus eſt cognitio infirmitatis, atque ex hoc colligimus vos bene poſſe ſuſceptum miniſterium implere, quia hoc cognoſcitis. Ille omnibus infirmior, qui ſuam non agnoſcit infirmitatem. Et *epiſt.* 5. eunde exhortatur ad tolerandum onus Paſtorale, aſſerens illud. Si Chriſtus pro omnibus mortuus eſt, reſtat vt qui viuunt, non ſibi viuāt, &c. Et quia ille ſcripſerat in epiſtolis ſuis, quod ſemper anhelabat ad mentis tranquillitatem, & quietem, & ad fugiendam cogitationū perturbationem, reſpondet, quod Paſtor non poteſt funditus repellere perturbationem cogitationum, & curarum terrenarum, quia ſcriptum eſt, quod etiam gigantes gemunt ſub aquis, ideſt, populis: dicit tamen quod huic curæ modus ponendus eſt, ne nimis excreſcat: quia boni Paſtores aſſtante Spiritu Sancto inter medias turmas populorum, & negotiorum non obruuntur, neque caput mentis ſubmittūt: ambulāt per ſiccum in medio mari, & impletur in eis illud *Iſa.* 43. Cum tranſieris per aquas tecum ero, & flumina non operient te. Et quantum ad periculum officij Paſtoralis, & ſecuritatem ſolitudinis, reſpondet, quod vbique eſt periculum, & ſola Dei gratia ſaluat. Nam Loth in peruerſa ciuitate fuit iuſtus, & in monte peccauit: Quid enim paradiſo iucundius? Quid cælo ſecurius? & tamen homo ex paradiſo, & Angelus de cælo peccando cecidit, refertur *in c. qualibet* 40. *diſt.* Nuſquam enim eſt ſecuritas, inquit *Bernard.* nec in cælo, nec in paradiſo, multo minus in mundo: in cælo enim cecidit Angelus ſub potentia diuinitatis: in paradiſo Adam de loco voluptatis: in mundo Iudas de ſchola Saluatoris. Tuti tandem erimus à malis omnibus ſi Deo noſtra omnia committamus: hinc *Caſſiodorus*. Nihil poteſt eſſe ſecurius, quam illi omnia committere, qui nouit ſuis cultoribus congrue profutura præſtare. Et Regius Propheta *Pſalm.* 56. Clamabo, inquit, ad Deum altiſsimum, Deum, qui benefecit mihi. Quod autem beneficium Dauidi ſit collatū Caldaica docet tranſlatio, dicens. Clamabo ad Deum qui præcepit araneæ, vt conficeret in ore ſpeluncæ telam ad defenſionem meam. Sane cum in ſpelunca moraretur Dauid, Saul eum minime vidit, quādoq; aranea tela Dauidem tegerat. O admiranda Dei protectio. In hoc certe admiratur D. Paulinus, quod qui ſecum Deū habet, araneæ tela ſibi fortiſsimus eſt murus, & antemurale; vbi è cōtra illum, qui ſine Deo eſt fortiſsima

ma mænia, etiam adamantinus paries, minus quàm araneæ tela defendit.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopi munus non tam honor, quam onus eſt.*
2 *Seruus ſuorum ſubditorum dicitur Prælatus.*
3 *Imperium, & principatus nihil aliud eſt præter merum laborem.*
4 *Epiſcopus miniſterio, & labori inſeruire debet.*
5 *Sanctus Paulus Apoſtolus non Epiſcopatus cupiditatem, ſed honeſtum illius munus, atque opus laudare voluit.*
6 *Epiſcopi non ad propria commoda, ſed ad labores, & ſollicitudines pro Dei gloria vocati ſunt.*
7 *Sanctus Gregorius onus ſuum multis depingit lachrymis.*
8 *Amos Abbas Patriarcha ordinatus ſibi magnum onus, & intollerabile iniunctum eſſe profitetur.*
9 *Sanctus Gregorius deplorat infirmitatem ſuam, cum Epiſcopus ſit & num.* 10. 11. *&* 12.
13 *Sanctus Bernardus grauius, & periculoſius periculum cum ad Epiſcopatũ promouetur, deplorat.*
14 *Epiſcopus nemo ſapiens læto creatur animo.*
15 *Epiſcopatus eſt onus animarum infirmarum.*
16 *Epiſcopalis officij onus eſt pelagus laborum, & abyſſus arumnarum.*
17 *Paſtor circa oues debet aſſimilari gallinæ circa pullos.*
18 *Epiſcopatus officio nihil eſt damnabilius apud Deum ſi perfunctorie agatur, & ſi vt decet, nihil periculoſius.*
19 *Sanctus Gregorius Epiſcopale onus timens cum amicis vbertim lachrymatus eſt, & nu.* 20.
21 *Homo natus ad labores, & dolores.*
22 *Patientiam ſicut in electis operatur tribulatio, ita in reprobis, & damnandis tribulatio parit puſillanimitatem, puſillanimitas perturbationem, perturbatio deſperationem.*
23 *Onus Chriſti leue eſt, quod portantem non grauat, ſed leuat.*
24 *Fortis vir non eſt, cui non creſcat animus in ipſa rerum difficultate.*
25 *Humilis an ſit ille, qui ſuperni nutus arbitrio, vt debeat præeſſe intelligit, & tamen ex humilitate præeſſe contemnit.*
26 *Prodeſſe qui poteſt non debet Epiſcopatum renuere.*
27 *Eccleſia gubernacula periculum, peccati timens, ſuſcipere refugẽs, ſui tantummodo habet conſiderationem, & non quod in commune omnibus expedit.*
28 *Virtutibus pollens coactus ad regimen veniat, virtutibus vero vacuus, nec coactus accedat.*

BONVM OPVS deſiderat.

GLOS. II.

1 OPvs dixit non imperium, nõ dominationem, non dignitatem (quamuis ſit præclara dignitas) laborem non delicias, opus per quod humilitate decreſcat, non intumeſcat faſtigio, vt habet *Hieron. ad Ocean.* Vn-

Vnde rectè à Patribus definitum
eſt Epiſcopi munus non tam hono-
rem eſſe, quam onus, nec tam prin-
cipatum quam miniſterium, nec tã
dominium quàm liberam, & inge-
nuam ſeruitutem, ſic enim noſter
Apoſt. ait 1. *ad Corinth.* 9. cum
liber eſſem ex omnibus, omnium
me ſeruum feci, vt omnes facerem
ſaluos. *Et Origen. in Pſal. homil.*
7. qui vocatur ad Epiſcopatum.
non ad principatum vocatur, ſed
ad ſeruitutem totius Eccleſiæ.

2 Seruus ideo ſuorum ſubditorũ
dicitur Prælatus, nam *D. Ber-
nard. ſuper illa verba Hierem.* vt
euellas,& deſtruas &c. ſic ait. Quid
horum factum ſonat? Ruſticani
magis ſudoris ſchemate quodam
labor ſpiritualis expreſſius eſt. Et
ſequitur. Diſce Prælate non tam
ad imperitandum, quàm ad facti-
tantum, quod tempus requirit.
Diſce ſacculo tibi opus eſſe, non
ſceptro, vt opus facias Prophetæ,
& quidem non ille regnaturus aſcẽ
dit, ſed extirpaturus. Putaſne &
tu inuenias aliquid elaborandum
in agro Domini tui? & plurimum,
non planè totum quiuere emunda-
re Prophetæ, quãdo ergo libet glo-
riari, vbi otiari non licet? Ne
putet igitur Prælatus gradum illũ
vt vacet, obtinuiſſe, ſed vt in ob-
ſequium Dei, & proximi laboret.
Attributa eſt dignitas in opus mi-
niſterij, *ait Apoſtolus*, in opus mi-
niſterij, ideſt in miniſteriũ opero-
ſum. Propterea paſtores appellan-
tur Prælati,& vt vigilẽt,& ita labo-
rent, ac ſi Paſtores reuera eſſent.
Hinc ſeruitutis conditionẽ Ethnici
etiam Principes faſſi fuerunt: ete-
nim Rex ille Macedonum Antigo-
nus Principem filium alloquens, vt
3 *Plutarchus* refert, ait, ſcito regnũ
noſtrum eſſe ſplẽdidam ſeruitutem.
Satis ſciunt Principes imperium,
& principatum aliud eſſe nihil præ-
ter merum laborem. Hinc etiam
ſeruum ſe agnoſcebat Alexander,
qui (vt *Arrianus Philoſophus lib. 8.
de rebus Alexandri ſcribit*) ſuis di-
xit. Plus vigilare quam vos me cer-
to ſcio, vt ipſi quietos ſomnos ca-
pere poſſetis. Seruum etiam ſe no-
uit Cæſar, de quo *Seneca lib. de bre-
uitate vitæ*, ait, omnium domos
illius vigilia defendit, omnium
otium illius labor, omnium deli-
tias illius induſtria, omnium vo-
cationem illius occupatio.

4 Labori ergo, ac miniſterio,& ſer-
uituti inſeruire debet Epiſcopus,
quod *Bernar. in epiſt. ad Rom. hom.*
11. admonet, dum dicit. In omnibus
exemplo Apoſtoli honorificabitis
miniſterium veſtrum, miniſterium,
inquam, non dominium; ipſum
quidem honorificabitis non vos, nã
qui quærit quæ ſua ſunt, ſe cupit
honorari, non miniſterium. Et
S. Chryſoſt. ſic ait. Differentia di-
gnitatis facta eſt inter Sanctos, vt
vnus ſit Epiſcopus, alius miniſter:
contumacia vero carnis coegit,&
peruerſitas mundi, & operatio ini-
mici, vt honores videantur eſſe,
ſed re vera non ſunt niſi miniſteria.
Et *D. Hieron. epiſt. 2. ad Nepotia-
num* loquẽs de Clerico, ita inquit.
Clericus, qui ſeruit Eccleſiæ inter-
pretetur primo vocabulum ſuum,
& nominis definitione prolata, ni-
tatur eſſe quod dicitur. Ita Epiſco-
pus vt reſpondeat nomini, quod ge-
rit, totus in eo eſſe debet vt vigi-
let, vt paſcat, vt exploret, ac quod
vulgò dicitur ſuperintendat gregi
Chriſti; operarius dicitur *Math.*
10. Et opus bonum Epiſcopatus,
quia omnibus bene operari debet.

Bo-

Bonum exiſtimandum eſt id ſolum, inquit *Gregor. Niſſen. in orat. de mortuis*, quod omnibus ſemper & vbiq; prodeſt, nulli nullibi nunquã obeſt, & non mutatur.

5 Nõ igitur Epiſcopatus cupiditatẽ, ſed honeſtum illius munus atque opus laudare noſter Apoſtolus voluit, opus autẽ rem difficilẽ, quæ fieri vix vllo modo poſsit, appellãt non ſolum eruditi viri, verum etiã in hanc ipſam ſignificationem Sacris litteris ita ſcriptum eſt. Virum fidelẽ inuenire opus eſt. Opus negotium eſt non otium; animi ſollicitudo, non delectatio: munus publicum, cuius ratio redditur, non magiſtratus, in quem inquiri non licet: paterna quædam cura, & gubernatio, non tyranni imperium: principatus, qui prudentia, non poteſtas, quæ temere, nulloque conſilio regatur. Ego ſane vero Epiſcopatus officium, atque opus eximie laudo, quoniam diuinum eſt: eum autem, qui illius aſſequendi cupiditate ardet, non plane laudo, neque illum bene agere cenſeo, quia non intimus animi ſenſibus ali, ſed omnino eijci eiuſmodi cupiditas debet. Si quis Epiſcopatum deſideret ſecum cogitet ad quot, & quam magnos labores vocetur; deinde videat diligenter an eos ſuſtinere recte ipſe poſsit: tum pericula animaduertat, quoniam aduerſari, & aperte, & occulte eum oppugnant: neque mente ſolam reputet, quanta ſit illa dignitas, verum etiam quot ſe mortis periculis obiiciat; nec delectationem contempletur, nec in otio ſe fore putet, ſed deſpiciat, quæ inſidiæ, quæ curæ, & ſolicitudines ſibi parentur; ſciatq; omnino ſi quis in illo dignitatis gradu ſit collocatus, eum ideo Epiſcopum creatum eſſe, vt legitime ipſe certet, non vt otioſus voluptatem capiat; qui enim ſolum honorem adeptus eſt, cæteraque omnia, quæ ad Epiſcopum pertinent, officia neglexit, ex ea quidem re in maximam reprehenſionẽ incidet.

6 Sciant denique Epiſcopi ſe non ad propria commoda non ad diuitias, aut luxum, ſed ad labores, & ſollicitudines pro Dei gloria vocatos eſſe. Paſtores ſunt non ſui, ſed gregis curam habentes. Epiſcopi ſunt ad regendam Eccleſiam Dei, in qua poſuit eos Spiritus Sanctus. Paſtores ſunt opus naturæ attendentes: non dignitatem; laborem non delitias, non creſcere faſtigio, ſed humilitate decreſcere, vt fiant ſerui, & miniſtri hominum propter Chriſtum, vt intermiſſa Rachelis decora facie intrent ad Liam oculis lippam, de Monte cum Moysè deſcendant ad campos, & de otio cõtemplationis, ad laborem actionis. Hæres es, & Vicarius Petri, ò Epiſcope, fac opus Euangeliſtæ, & Paſtoris, non erubeſcas Euangelium ſi erubeſcendum non credis Paſtoris officium. Inſta importune, opportune, miniſterium tuum imple. Miniſterium tuum plus oneris habet, quam honoris. Si affectas honorem mercenarius es: Si onus amplecteris, potens eſt Dominus augere gratiam ſuam, vt lucra ex lucris, & ex profectibus profectus accedant. Quod ſi abhorreas onus, & inſufficientem te reputes, ſera querela eſt, prius ſediſſe debueras, & æſtimaſſe opus, ſarcinulam ponderaſſe, & computaſſe virtutum ſumptus, & dignitati meritum comparaſſe.

7 Vnde *Greg. ex regiſt. lib. 1. epiſt. 5.*

his

his verbis depingit onus ſuum. Sub colore Epiſcopatus ad ſeculum ſum reductus, & in paſtorali cura tantis terræ curis inſeruio, quantis me in vita laica nequaquam deſeruiſſe reminiſcor. Alta enim quietis meę gaudia perdidi, & intus corruẽs aſcendiſſe videor exterius, vnde me à conditoris mei facie expulſum deploro. Conabar namque extra mundum, extra carnem fieri: cuncta phantaſmata corporis ab oculis mentis abigere, & non ſolũ vocibus, ſed medullis cordis ad Dei ſpeciem anhelans dicebam. Tibi dixi cor meum quæſiuit vultum tuũ vultum tuum Domine requiram, nihil in hoc mundo appetens, nihil pertimeſcens. Videbar mihi in quodam rerum vertice ſtare, itaut in me plene impletũ crederẽ quod per *Eſai*. 54. Dominus promittit, ſuſtollã te ſuper altitudines terræ (ſuper altitudinem enim terræ ſuſtollitur, qui ipſa, quæ alta, & glorioſa præſentis ſeculi videntur per mentis deſpectum calcat). à quo vertice corrui in timores, & pauores, impulſus turbine huius tentationis: quia etſi mihi nihil timeo, eis tamen, qui mihi commiſsi ſunt multum formido. Vndiq; cauſarum fluctibus quatior, ac deprimor tempeſtatibus, itaut recte dicam. Veni in altitudinẽ maris, & tempeſtas demerſit me. Redire ad cor deſidero poſt cauſas, ſed vanis ab eo cogitationum tumultibus incluſus, redire non poſſum, itaut obedire nequeam voci *Prophetæ Eſa*. 46. Redite præuaricatores ad cor: ſed ſtultis preſſus cogitationibus, ſolummodo exclamare compellor. Cor meum dereliquit me; Et paucis interiectis. Sed quis inter tot terrenas curas valeat Dei myſteriã prædicare, cum mihi difficile ſit ſaltem recolere? Preſſus enim in hoc honore negotiorum ſecularium tumultu, ex eis me eſſe video, de quibus ſcriptum eſt. Deieciſti eos dum alleuarentur; quia dum foris videntur ſurgere, intus cadũt, ſimiles fumo, qui aſcendendo deficit, & ſe ſe dilatando euaneſcit. Ideo ſcriptum eſt *Pſalm*. 36. deficientes quemadmodum fumus deficient. Et illud *Pſalm*. 82. Deus meus pone illos vt rotã, rota enim in anterioribus corruens, in poſterioribus eleuatur; quia quanto eleuantur in bonis præſentis vitæ, tantò in æternis corruunt. Et quamuis aliqui ſint, qui ſic exteriores prouectus regere ſciunt, vt per eos nequaquam interius corruant: ſed mihi hæc difficilia ſunt, quia & valde oneroſa, & quod mens ſponte non recipit, congrue non diſponit.

8 *S. Antonin. in ſumm. par.* 3. *tit.* 20. *cap.* 2. §. 1. & ante *Ioann. Moſch. in prato Spirituali in c.* 194. vt refert *Cardin. Cæſar Baron. tom.* 6. *Annalium Eccleſ. an.* 461. *num.* 6. narrat quod cum deſcendiſſet Abbas Amos Hieroſolymã, & Patriarcha ordinatus eſſet, venerũt omnes Monaſteriorum Eremi Abbates, vt adorarent eum, inter quos affui & ego cũ Abbate meo, cœpitque Patriarcha dicere Patribus. Orate pro me Patres, nam magnum onus, & intolerabile mihi iniunctum eſt: Sacerdotijq; dignitas me terret immodice; Petri enim, & Pauli, & ſimilium eſt regere rationabiles animas. Ego infelix peccator ſum. Plus autem quam cætera timeo ordinationum ſarcinam. Nam inueni ſcriptum quod Beatiſsimus, & æqualis Angelis

Papa

Papa Leo per quadraginta dies perſeuerauerit ad ſepulchrum Apoſtoli Petri, vigilijs & Orationibus inſiſtens, petenſq; ab Apoſtolo, vt pro ſe apud Deum intercederet, vt dimitterentur ſibi peccata ſua. Impletiſq; diebus quadraginta apparuit ei Petrus Apoſtolus, dicens. Oraui pro te, & dimiſſa ſunt tibi peccata, præterquam impoſitionis manuum, hoc enim à te ſolum requiritur ſiue bene, ſiue fortaſſe aliter egeris.

9 Idem *Gregor. epiſt. 4. ad Ioann. Epiſcopum Conſtantinop.* deplorat quod indignus, & infirmus ſuſcepit nauẽ vetuſtam, & vehementer confractam, in quam vndiq; fluctus intrant, & quotidiana ac valida tempeſtate quaſſatæ, putridæ tabulæ naufragium ſonant.

10 Idem *epiſt. 6. ad Patr.* ſic ait. Dum contemplatione dulcedinis alte deſcribitis, ruinæ meæ mihi gemitum renouaſtis: quoniam audiui quid intus perdidi, dum foris ad culmen regiminis immeritus aſcendi. Tanto autem me percuſſum mærore agnoſcite, vt vix loqui ſufficiam: oculos enim mentis meæ doloris tenebræ obſident. Triſte eſt quicquid aſpicio: quicquid delectabile creditur, cordi meo lamentabile apparet: penſo enim qualiter ab alto quietis meæ culmine corruens, vbi deiectus ſum, & pro culpis meis in occupationibus exiliũ à facie dominantis miſſus, quaſi deſtitutæ viduæ vocibus cum *Prophets Pſalm.* 68. dico, qui conſolabatur me, longe receſsit à me.

11 Idem *Epiſt. 7. ad Anaſtaſ. Epiſcopum Antiochenum*. Depreſſus ſum vſque ad terram ſuperpoſito onere, itaut mentis rectitudinem funditus perdens, contemplationiſq; aciem amittens, per experimentũ dicam cum *Propb. Pſalm.* 118. Incuruatus ſum, & humiliatus ſum vſquequaque: tanta quippe occupationum onera deprimunt, vt ad ſuperna animus nullatenus erigatur; multis enim cauſarum fluctibus quatior, & tumultuoſæ vitæ tempeſtatibus affligor. Periclitanti igitur mihi orationis veſtræ manum tendite vos, qui in virtutum littore ſtatis. Quod vero me os Domini, quod lucernam dicitis, quod multis prodeſſe perhibetis, hoc mihi ad iniquitatum mearum cumulum accedit, vt cum vendicari in me iniquitas debuit, laudes pro vindicta recipiam.

12 Idem *Epiſt. 24. lib. 1. ad Epiſcopum Conſtantinop.* Conſideranti mihi quod impar meritis, atque toto animo renitens, Paſtoralis curæ pondera portare compulſus ſum, caligo mæroris occurrat, & triſte cor nihil aliud niſi eas, quæ videre nihil ſinunt, tenebras videt. Nam quis Antiſtes ad Dominum niſi pro delictis populi interceſſor eligitur? Qua igitur fiducia ad Deum pro peccatis alienis interceſſor venio, apud quem de proprijs ſecurus non ſum, &c.

13 Exclamat etiam *D. Bernardus* grauiori, & periculoſiori debito adſtrictus, his verbis. Quid ego infelix? quo me vertam neſcio, ſi tantum theſaurum, ſi pretioſum depoſitum iſtud, quod ſibi Chriſtus ſanguine proprio pretioſius iudicauit, contigerit negligentius cuſtodire? ſi ſtillantem in Cruce Domini Sanguinem collegiſſem, eſſet appoſitus penes me in vaſe vitreo, quod & portari ſæpius oporteret quid animi habiturus eſſem in diſcrimine tanto? Et certe id

ſeruan-

Digitized by Google

ſeruandum accepi, pro quo mercator non inſipiens (ipſa vtique ſapientia ſanguinem illum dedit, ſed, & habeo theſaurum iſtum in vaſis fictilibus, & quibus multò plura, quam vitreis imminere pericula videantur. Accedit ſane ad ſolicitudinis cumulum, & pondus timoris, quod cum, & meam, & proximi cōſcientiam ſeruare neceſſe ſit neutra mihi ſatis eſt nota. Vtraque abiſſus eſt impreſcrutabilis. Vtraq; mihi non eſt, & nihilominus exigitur à me vtriuſque cuſtodia, & clamatur, Cuſtos qui de nocte. Cuſtos qui de nocte, non eſt mihi dicere cū Caim. Nunquid cuſtos fratris mei ſum ego, ſed eſt fateri humiliter cum Propheta, quia niſi Dominus cuſtodierit Ciuitatem, fruſtra vigilat, qui cuſtodit eam.

14 Vnde *S. Gregor. Nazianz. in Apologia* ſcripſit. Nemo ſapiens læto animo creatur Epiſcopus, ſi quis pericula, & ſupplicia ei propoſita conſideret: atque adeo ſtultus videri poteſt, ac reprehenſione dignus, qui cum viam ingredi poſſit complanatam, & expeditam, ſponte ſe in locum anguſtum, periculoſumq; redegerit. Quod *S. Chryſoſtom. ad Hebræ. homil.* 34. late proſequitur inter cætera dicens. Miror ſi poteſt ſaluari aliquis Rectorum; poſt tantam enim comminationem, quam negligentiæ videmus illatam, video aliquos etiam concurrere, & præcipitare ſemetipſos in tantam molem, ac difficultatem regiminis. Quò etiam ſpectat, quod dicit *Petrarcha de remedio vtriuſque fortunæ lib. 1. dialog.* 107. O vertigo morum peſſima, ad quod olim conſueuerant, & deberent cogi homines, inde nunc retrahi non poſſunt.

15 Et *S. Bernard. ad Renaldum Abbatem epiſt.* 73. Onus animarum eſt infirmarum; nam quæ ſanæ ſunt, portari non indigent, ac per hoc nec onus ſunt, igitur ægros moribus exhortando, increpando, agis opus tuum, & portando ſanas, quod ſanando portas. Si quis vero ita ſanus eſt, vt magis iuuet te, quàm iuuetur à te, huius te parem, non patrem cognoſcas, tamen in ſanis minus lucraris, quia tua tibi præmia minuis: in infirmis autem in tantum magis lucraris, in quantum magis grauaris.

16 Et ipſe *Chryſoſtom. lib. 3. & 6. de Sacerdot.* Onus Epiſcopatis officij vocat pelagus laborum, & abyſſum ærumnarum, quia ſicut aliis præſtant Epiſcopi dignitate, ſic partes eorū ſunt plus aliis cernere, & plus aliis laborare. In quantis ergo periculis verſabitur, qui non de vna ſolum anima, ſed de tot animarum gregibus rationem redditurus eſt? Dormiebant quidem Apoſtoli cæteri inſtante Domini Paſſione, vnum tamen Petrum Dominus arguit dicens *Matth.* 14. Simon dormis? Aliorum enim ſomnus Petro imputatur, quippè qui in tanto Fidei, rerumq; omnium diſcrimine non vigilare modo, ſed alios etiam ad vigilandum cohortari debuiſſet.

17 Paſtor circa oues debet aſsimilari gallinæ circa pullos: quia, vt dicit *Auguſtin.* ſuper *Pſalm.* 58. Gallina ſuper omnes aues materna charitate circa pullos ſollicitatur; itaut tota ægrotet ex labore, rauceſcit vox, fit hiſpidum totum corpus, demittūtur alæ, laxantur plumæ &c. ita omni conatu contendere debet Epiſcopus eſſe illa euangelica gallina, ſolicita, & anxia,

anxia,

Digitized by Google

anxia, vt ſub alas colligat, foueatq; pullos ſuos. Eius eſt ſatagere, moliri, in omnia ſe vertere, quoties affulget ſpes aliqua pertrahendi hominem ad Chriſtum, ſubmittendo ſe, ac vocem cum Paulo commutando, vndequaque occaſiones arripiendo excitandæ propagandæq; pietati.

18 Item *S. Auguſtinus Doctorum Eccleſiæ anteſignanus in cap. ante omnia 40. diſt.* dicit nihil eſſe miſerius, triſtius, & dãnabilius apud Deum Epiſcopatus officio, ſi perfunctorie agatur, & , ſi vt decet, nihil periculoſius. Et *Sanctus Vincentius in ſerm. 7. Dominica 2. poſt Octauam Paſcha* miratur quomodo Epiſcopi poſſint cum gaudio viuere; cogitando tantũ onus, quod ſupra ſe portant: nã circulo à Lunæ, vſq; ad centrũ terræ non eſt perfecta ſecuritas, ait *Fulgentius*, in aere non, quia ibi dæmones inſidiantes; in terra non, quia ibi homines malignantes; in mari non, quia ibi ventus, & tempeſtates; in inferno non, quia ibi ſunt tortores animas cruciantes. Ergo ſupra lunam quære ſecuritatem, quia citra lunam minime reperies.

19 Hinc *S. Gregorius lib. 1. epiſt. 24. ad Conſtantinop.* onus Epiſcopale timens, ſic eos alloquitur. Quod me ad Epiſcopatus Ordinem cognoſcitis perueniſſe, ſi me diligitis, plangite: quia hic huius mundi tantæ ſunt occupationes, vt per Epiſcopatus Ordinẽ pene ab amore Dei me videam eſſe ſeparatum, quod inceſſanter defleo, atque vt pro me Dominum exoretis, rogo.

20 Idem in *epiſt. 30 ad Ioan. Patric.* ſic ait: Gemo quotidie occupationibus preſſus, & reſpirare non valeo. Ecce quò me patrocinia veſtra perduxerũt, ſed vos, qui adhuc valetis huius mundi occupationes fugite, quia quantò in eo quiſque profecerit, tantò, vt video, ab amore Dei amplius decreſcit.

21 Verum homo natus eſt ad labores, & dolores (quoniam tu laborem, & dolorem conſideras) labor in actionibus, dolor in paſsionibus eſt. Ad vtrumque ſe paratum dicebat *Dauid*, ad labores actionum, cum dicebat *Pſal.* 118. Paratus ſum, & non ſum conturbatus, vt cuſtodiam mandata tua: ad dolores vero paſsionum dicens. Ego in flagella paratus ſum *Pſal.* 37. Nemo ex filijs Adæ viuit ſine labore, & ſine dolore, neque illi de quibus *Propheta* dicit. In labore hominum non ſunt, & cum hominibus non flagellabuntur, nam ſequitur. Tenuit eos ſuperbia (grauis enim labor eſt ſuperbia) operti ſunt iniquitate, & impietate ſua, & hæc grauia flagella ſunt, quia nõ eſt gaudere impijs dicit Dominus. Quod ſi neque laboris anxietatẽ, neque flagelli ſentiũt læſionem, ipſa iam inſenſibilitas, vehementiam indicat paſsionis. Sudat pauper in opere foris, anxius laborat diues in cogitatione intus Igitur, inquit, *D. Bernard. tom. 1. fol.* 164. teneamus obedientiam in laboribus, patientiam in doloribus; ſciant gentes quoniam homines ſunt, ideſt, nati ad labores actionum, & dolores paſsionum.

22 *Bernardus epiſt.* 32. conſolans quendam Abbatem in tribulatione conſtitutum dicit: quod ſicut in electis tribulatio operatur patientiã &c. (vt dicit *Apoſt. ad Rom.* 5.) ita è conuerſo in reprobis, & damnandis tribulatio parit puſillani-

ſeruandum accepi, pro quo mercator non inſipiens (ipſa vtique ſapientia ſanguinem illum dedit, ſed, & habeo theſaurum iſtum in vaſis fictilibus, & quibus multò plura, quam vitreis imminere pericula videantur. Accedit ſane ad ſolicitudinis cumulum, & pondus timoris, quod cum, & meam, & proximi cõſcientiam ſeruare neceſſe ſit neutra mihi ſatis eſt nota. Vtraque abiſſus eſt impreſcrutabilis. Vtraq; mihi non eſt, & nihilominus exigitur à me vtriuſque cuſtodia, & clamatur, Cuſtos qui de nocte. Cuſtos qui de nocte, non eſt mihi dicere cũ Caim. Nunquid cuſtos fratris mei ſum ego, ſed eſt fateri humiliter cum Propheta, quia niſi Dominus cuſtodierit Ciuitatem, fruſtra vigilat, qui cuſtodit eam.

14 Vnde *S. Gregor. Nazianz. in Apologia* ſcripſit. Nemo ſapiens læto animo creatur Epiſcopus, ſi quis pericula, & ſupplicia ei propoſita conſideret: atque adeo ſtultus videri poteſt, ac reprehenſione dignus, qui cum viam ingredi poſſit complanatam, & expeditam, ſponte ſe in locum anguſtum, periculoſumq; redegerit. Quod *S. Chryſoſtom. ad Hebræ. homil.* 34. late proſequitur inter cætera dicens. Miror ſi poteſt ſaluari aliquis Rectorum; poſt tantam enim comminationem, quam negligentiæ videmus illatam, video aliquos etiam concurrere, & præcipitare ſemetipſos in tantam molem, ac difficultatem regiminis. Quò etiam ſpectat, quod dicit *Petrarcha de remedio vtriuſque fortunæ lib. 1. dialog.* 107. O vertigo morum peſſima, ad quod olim conſueuerant, & deberent cogi homines, inde nunc retrahi non poſſunt.

15 Et *S. Bernard. ad Renaldum Abbatem epiſt.* 73. Onus animarum eſt infirmarum; nam quæ ſanæ ſunt, portari non indigent, ac per hoc nec onus ſunt, igitur ægros moribus exhortando, increpando, agis opus tuum, & portando ſanas, quod ſanando portas. Si quis vero ita ſanus eſt, vt magis iuuet te, quàm iuuetur à te, huius te parem, non patrem cognoſcas, tamen in ſanis minus lucraris, quia tua tibi præmia minuis: in infirmis autem in tantum magis lucraris, in quantum magis grauaris.

16 Et ipſe *Chryſoſtom. lib. 3. & 6. de Sacerdot.* Onus Epiſcopalis officij vocat pelagus laborum, & abyſſum ærumnarum, quia ſicut aliis præſtant Epiſcopi dignitate, ſic partes eorũ ſunt plus aliis cernere, & plus aliis laborare. In quantis ergo periculis verſabitur, qui non de vna ſolum anima, ſed de tot animarum gregibus rationem redditurus eſt? Dormiebant quidem Apoſtoli cæteri inſtante Domini Paſſione, vnum tamen Petrum Dominus arguit dicens *Matth.* 14. Simon dormis? Aliorum enim ſomnus Petro imputatur, quippè qui in tanto Fidei, rerumq; omnium diſcrimine non vigilare modo, ſed alios etiam ad vigilandum cohortari debuiſſet.

17 Paſtor circa oues debet aſsimilari gallinæ circa pullos: quia, vt dicit *Auguſtin. ſuper Pſalm.* 58. Gallina ſuper omnes aues materna charitate circa pullos ſollicitatur; itaut tota ægrotet ex labore, rauceſcit vox, fit hiſpidum totum corpus, demittũtur alæ, laxantur plumæ &c. ita omni conatu contendere debet Epiſcopus eſſe illa euangelica gallina, ſolicita, & anxia,

Digitized by Google

anxia, vt ſub alas colligat,foueatq; pullos ſuos. Eius eſt ſatagere, moliri, in omnia ſe vertere,quoties affulget ſpes aliqua pertrahendi hominem ad Chriſtum, ſubmittendo ſe, ac vocem cum Paulo commutando, vndequaque occaſiones arripiendo excitandæ propagandæq; pietati.

18 Item *S. Auguſtinus Doctorum Eccleſiæ anteſignanus in cap. ante omnia* 40. *diſt.* dicit nihil eſſe miſerius, triſtius, & dãnabilius apud Deum Epiſcopatus officio, ſi perfunctorie agatur, &, ſi vt decet, nihil periculoſius. Et *Sanctus Vincentius in ſerm. 7. Dominica 2. poſt Octauam Paſchæ* miratur quomodo Epiſcopi poſſint cum gaudio viuere; cogitando tantũ onus, quod ſupra ſe portant: nã circulo à Lunæ,vſq; ad centrũ terræ non eſt perfecta ſecuritas, ait *Fulgentius*, in aere non, quia ibi dæmones inſidiantes; in terra non, quia ibi homines malignantes; in mari non, quia ibi ventus, & tempeſtates; in inferno non, quia ibi ſunt tortores animas cruciantes. Ergo ſupra lunam quære ſecuritatem, quia citra lunam minime reperies.

19 Hinc *S. Gregorius lib. 1. epiſt. 24. ad Conſtantinop.* onus Epiſcopale timens, ſic eos alloquitur. Quod me ad Epiſcopatus Ordinem cognoſcitis perueniſſe, ſi me diligitis, plangite: quia hic huius mundi tantæ ſunt occupationes, vt per Epiſcopatus Ordinẽ pene ab amore Dei me videam eſſe ſeparatum, quod inceſſanter defleo, atque vt pro me Dominum exoretis, rogo.

20 Idem in *epiſt. 30 ad Ioan. Patric.* ſic ait: Gemo quotidie occupationibus preſſus, & reſpirare non valeo. Ecce quò me patrocinia veſtra perduxerũt, ſed vos, qui adhuc valetis huius mundi occupationes fugite, quia quantò in eo quiſque profecerit, tantò, vt video, ab amore Dei amplius decreſcit.

21 Verum homo natus eſt ad labores, & dolores (quoniam tu laborem, & dolorem conſideras) labor in actionibus, dolor in paſsionibus eſt. Ad vtrumque ſe paratum dicebat *Dauid*, ad labores actionum cum dicebat *Pſal.* 118. Paratus ſum, & non ſum conturbatus, vt cuſtodiam mandata tua: ad dolores vero paſsionum dicens. Ego in flagella paratus ſum *Pſal.* 37. Nemo ex filijs Adæ viuit ſine labore, & ſine dolore, neque illi de quibus *Propheta* dicit. In labore hominum non ſunt, & cum hominibus non flagellabuntur, nam ſequitur. Tenuit eos ſuperbia (grauis enim labor eſt ſuperbia) operti ſunt iniquitate, & impietate ſua, & hæc grauia flagella ſunt, quia nõ eſt gaudere impijs dicit Dominus. Quod ſi neque laboris anxietatẽ, neque flagelli ſentiũt læſionem, ipſa iam inſenſibilitas, vehementiam indicat paſsionis. Sudat pauper in opere foris, anxius laborat diues in cogitatione intus Igitur, inquit, *D. Bernard. tom. 1. fol.* 164. teneamus obedientiam in laboribus, patientiam in doloribus; ſciant gentes quoniam homines ſunt, ideſt, nati ad labores actionum, & dolores paſsionum.

22 *Bernardus epiſt.* 32. conſolans quendam Abbatem in tribulatione conſtitutum dicit: quod ſicut in electis tribulatio operatur patientiã &c. (vt dicit *Apoſt. ad Rom. 5.*) ita è conuerſo in reprobis, & damnandis, tribulatio parit puſillani-

mitarem, puſsillanimitas perturbationem, perturbatio deſperationem. Igitur non vincaris à malo, ſed ſpem tuam fortiter in Deo fige, & rei finem longanimiter expecta.

23 Idem *epiſt. 72. ad Abb. Aſniacen.* O vere leue onus Chriſti, quod portantem non grauat, ſed leuat. Quid eo leuius onere, quod non ſolum non onerat, ſed & portat omnem, cui portandum imponitur? Eſt onus exonerans, ſicut pennæ auiũ, quæ ferunt à quibus feruntur. Virtus ait, idem *epiſt. 126. ad Epiſcopum Aquitaniæ*, in pace acquiritur, in preſſura probatur, in victoria approbatur. Vir profectò ille eſt, qui contra biformes fortunæ euentus vniformi mentis conſtantia militat præmonitus ait *Tullius*; è contra maximum indicium malæ mentis eſt fluctuatio, & inter ſimulationem virtutum, & amorem vitiorum aſsidua iactatio ait *Seneca in Prouerbijs*. Quid horres (inquit *Auguſtinus Pſalm. 61.*) labores? an neſcis, quia fornax mundus, ignis tribulatio, aurum electi palea iniqui, aurifex Deus: ardet palea, purgatur aurum, palea vertitur in cineres, aurum purgatur à ſordibus, quod vult ergo (inquit) artifex facio, vbi me ponit tolero, iubeor tolerare, nouit ille purgare, ardeat, & fulgeat palea ad incendendum me, & quaſi conſumendum, ſed tamen illa tandem vertetur in cineres, & ego ſordibus carebo, ſubiecta ergo eſto Deo anima mea, quia ab ipſo patientia mea.

24 Legi, ait *Bernard. ad Eugenium Papam*, apud quendam ſapientem, non eſt vir fortis, cui non creſcat animus in ipſa rerum difficultate, ego autem dico quod fideli homini magis eſt inter flagella fidendum. & quamuis non ſuccedant ad votum, quæ ſecundum Deum conamur, Deo flagellante nos, nunquid ideo non debet homo facere quod tenetur, quia Deus facit quod vult. Igitur, & ſi videamus multa mala, non eſt deponendus animus, ſed ſemper ſperanda ſunt meliora: nunquam enim magna bona mortalibus prouenerunt, quæ non præceſſerint magna mala. Itaque etiam in ipſo malorum, & calamitatum diluuio, in latitudine cordis, & fiducia ambulandum eſt; alioquin vbi libertas filiorum Dei? vbi ſpiritus ille de quo *Apoſt.* ait ad *Rom.* 8. Non accepiſtis ſpiritum ſeruitutis iterum in timore, &c. Animus igitur, qui ſolum Deum præ oculis habet, & facit quod in ſe eſt cur agitabitur ſcrupulis? cur triſtitijs euiſcerabitur? cur ſpiritu puſillanimitatis conſtringetur? in *Pſalm.* 54. vbi nos habemus, iacta ſuper Dominum curam tuam, iuxta Hebræum habetur, proijce onus tuum in Dominum, id eſt, fidenti animo onera curarum, ac triſtitiarum tuarum in Domino proijce. Quod ſi ante paſtorales curas, & moleſtias fruebaris otio contemplationis memento verbi *Auguſtini* ſic dicentis. Nec otia veſtra neceſsitatibus Eccleſiæ præponatis: cui ſi parturienti nulli boni miniſtrare vellent, quomodo naſceremini, non inueniretis. Manebas forte in monte, leuatis manibus orans cum *Moyſe*, iuſsit Dominus, vt deſcandas in campum cum Ioſue pugnaturus cum Amalechitis, nõ deponas animum, quia neque in monte abſque timore viuendum eſt, nec in medio Amalechitarum diffidendum, nam *Loth*.

inter

Digitized by Google

inter Sodomitas fuit Sanctus, & in monte ſolus agens, fuit inceſtuoſus.

25 Humilis neſcio an ſit ille, qui ſuperni nutus arbitrio, vt debeat præeſſe, intelligit, & tamen ex humilitate præeſſe contemnit? diuinis enim diſpoſitionibus ſubditus, atque à vitio obſtinationis alienus, cum ſibi regiminis culmen imperatur, ſi iam donis præuentus eſt, quibus & alijs proſit: & ex corde debet fugere, & inuitus obedire. *Hieremias* à Domino mittitur ad prædicandum, & tamen ne mitti debeat, humiliter reluctatur, dicens, A à à Domine Deus, ecce neſcio loqui, quia puer ego ſum? *Eſaias* Domino quærenti, quem mitteret, vltro ſe obtulit dicens. Ecce ego mitte me: in vtroque hoc ſubtiliter eſt intuendum, quia & is qui recuſauit, plene non reſtitit, & is, qui mitti voluit ante per Altaris calculum ſe purgatum vidit: ne aut non purgatus adire quique miſteria Sacra audeat: aut quem ſuperna gratia eligit ſub humilitatis ſpecie ſuperbe contradicat. Quia vero difficile admodum eſt purgatum ſe quemlibet poſſe cognoſcere, prædicationis officium tutius declinatur, nec tamen declinari, vt diximus, pertinaciter debet, cũ ad ſuſcipiendum hoc ſuperna voluntas agnoſcitur. Quod Moyſes vtrumque mir o opere expleuit, qui præeſſe tantæ multitudini, & noluit, & obediuit. Superbus enim fortaſſe eſſet, ſi ducatum plebis innumeræ ſine trepidatione ſuſciperet: & rurſum ſuperbus exiſteret, ſi auctoris imperio obedire recuſauerit. Hinc etiam quique præcipites colligant cum quanta culpa ex appetitu proprio cæteris præferri non metuunt ſi Sancti Viri plebium ducatum ſuſcipere, Deo etiam iubente, timuerunt. Opus quidem deſiderare bonum, bonum eſt, primatum autem honoris concupiſcere, vanitas eſt. Primatus enim fugientem ſe deſiderat, deſiderantem ſe onerat. Et ſicut is, qui inuitatus renuit, quæſitus refugit, Sacris eſt Altaribus admouendus: ſic qui vltro ambit, vel importune ſe ingerit, eſt proculdubio repellendus. Deieciſti eos, cum eleuarentur, inquit *Pſalm.* Cum eleuatur deijcitur, qui honoribus proficit, & moribus cadit. Improbe igitur ſatis præeſſe affectat, quibus prodeſſe non curat, & quorum non zelat ſalutem, ſubiectionem nimia ambitione ſibi vendicat. Væ illi qui præeſt, & non prodeſt: ſed væ grauius illi; ſi quia præeſſe metuit, prodeſſe refugit. Sancti viri non præeſſe gaudent hominibus, ſed prodeſſe, itaut poteſtas eis magis ſit oneris, quã honoris. Sunt quidam, qui ſciunt, & poſſunt, & volunt præeſſe: quidã qui ſciunt & poſſunt, nec volunt: quidam qui nec ſciunt, nec poſſunt, ſed volunt: quidam qui nec ſciunt, nec poſſunt, nec volunt. Scire poſſe, & velle charitatis eſt, vel ſuperbiæ; Scire & poſſe & nolle humilitatis eſt, vel inertiæ; Nec ſcire, nec poſſe, nec velle, diſcretionis eſt, & prouidentiæ. Qui enim ſciunt & poſſunt, & volunt præeſse, ſi velint prodeſſe, charitatis eſt, alioquin ſuperbiæ. Qui ſciunt, poſſunt, & nolunt, humilitatis eſt quod renuunt, inertiæ verò cum ſciunt & omnino deſiſtunt. Qui autem nec ſciunt, nec poſſunt, ſed volunt: cupiditatis videtur quod volunt: ſtultitiæ ſi velint quod nec ſciunt, nec

Digitized by Google

poſſunt. Illi quidem qui nec ſciunt, nec poſſunt, nec volunt, prudenter agunt. Summa enim diſcretio eſt nolle quod non poſſis, fugere quod neſcis.

26 De hoc *Gregor. in Paſtorali par. 1. cap. 5* pulchre loquitur in hunc modum. Qui habet dona Dei, vt poſſit eſſe Paſtor, ſi vocatus, ſuſcipere renuit, plerumque ipſa dona ſibi auferuntur: quia non pro ſe tantum, ſed etiam pro alijs acceperat. Vnde Dominus dicens: Si diligis me, paſce oues meas, clare docuit, quod ſi teſtimonium dilectionis ſuę eſt ſuſcipere onus paſtorale, quiſquis virtutibus pollens ipſum ſuſcipere renuit, Paſtorem ſummum conuincitur non amare. Vnde idem *Gregor. lib. 6. epiſtol. 5. ad Cyriacum Patriarcham Conſtantinopolitanum*, ita ſcribit. Et Paſtori Sanctæ Eccleſiæ dicitur. Simon Ioannes amas me? Paſce oues meas, ex quibus verbis colligitur, quia ſi is, qui valet, omnipotentis Dei oues renuit paſcere, oſtendit ſe Paſtorem ſummum minime amare. Nam qui propriam quietem cōmuni vtilitati præfert, non poteſt dicere mihi viuere Chriſtus eſt, & mori lucrum, cum *Apoſt. ad Philip. 1.* & vbi erit illud eiuſdem *ad Rom. 14.* nemo ſibi viuit, & nemo ſibi moritur? & illud eiuſdem 1. *ad Corinth.* 10. non quæres, quod mihi vtile eſt, ſed quod multis, vt ſalui fiant, & illud denique 2. *ad Corinth. 5.* Vt qui viuunt iam non ſibi viuunt, ſed ei qui pro ipſis mortuus eſt.

27 Illud intuere dicit *Clem. epiſt. 1. ad Iacob. in princ.* quia ſi periculum peccati timens ſuſcipere refugis Eccleſiæ gubernacula; certus eſto quia amplius peccas, quam ſi populum Dei, velut in fluctibus poſitum, & periclitantem, cum iuuare poſſis, ſubterfugis, tui tantummodo habēs conſiderationem, & non quod in commune omnibus expedit, prouidens. Vir eccleſiaſticus, refert *Iſidor. lib. 3. de ſummo bono cap. 33.* & crucifigi mundo per mortificationē propriæ carnis debet, & diſpenſationem Eccleſiaſtici Ordinis, ſi ex Dei voluntate prouenerit, nolens quidem, ſed humilis, gubernandam ſuſcipiat. Multis intercipit Satanas fraudibus eos, qui ſenſus, & vitæ vtilitate præſtantes, præeſſe, & prodeſſe alijs nolunt. Et dum eis regimen animarum imponitur, renuunt, conſultius arbitrantes otioſam vitam degere, quàm lucris animarum inſiſtere. Quod tamen decepti agunt, per argumentum diaboli fallentis eos per ſpeciem boni, vt dum illos à paſtorali officio retrahit, nequaquam proficiant eos, qui eorum verbis atque exemplis inſtrui poterant.

28 Vnde ait *Gregor. lib. 1. Paſtoralis cap. 9.* Virtutibus pollens coactus ad regimen veniat, virtutibus vacuus, nec coactus accedat. Ille ſi omnino renititur, caueat, ne acceptam pecuniam in ſudario ligās de eius occultatione iudicetur, &c. Ille cum regimen appetit, attendat ne per exemplum boni operis Phariſeorum more ad ingreſſum regni tendentibus obſtaculum fiat, qui iuxta ſummi Magiſtri vocē *Matth. 23.* nec ipſi intrant, nec alios intrare permittunt. Conſiderandum quoque eſt, quia cum cauſam populi electus Præſul ſuſcipit, quaſi ad ægrum medicus accedit: Si ergo adhuc in eius opere paſſiones viuunt, qua præſumptione percuſ-

ſum

ſum mederi properat, qui in facie vulnus portat.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus non ſolum mortifero vitio, ſed illius ſuſpitione prorſus carere debet.*

2 *Epiſcopi eſt non ſolum turpia vitare, ſed virtutis ſuæ præſtantia multitudinem erudire.*

3 *Exempla potius quàm verba homines malunt.*

4 *Irreprehẽſibiles eſſe conuenit, quos præeſſe neceſſe eſt corrigendis.*

5 *Gradus quantò altior eſt, tanto ruina grauior.*

6 *Ducatum hominum ſuſcipere non debet, qui neſcit homines bene viuendo præire.*

7 *Superhumerale in Epiſcopis quid ſignificat, oſtenditur.*

8 *Mali non curant reſpicere meliores.*

9 *Irreprehenſibilis ideo requiritur Epiſcopus, vt virtutes omnes in eo comprehendantur.*

10 *Principes ſunt inſtar lucentium gemmarum.*

11 *Declaratur illud Euangelij Matth. 5. Vos eſtis ſal terræ, &c.*

12 *Agens omne agit ſibi ſimile.*

13 *Manus ſordida aliam non lauat.*

14 *Charitas, vbi eſt, ibi & Sanctitas.*

15 *Epiſcopus debet ad exemplum viuendi pertrahi.*

16 *Exemplar probitatis ſuæ Epiſcopus præbere debet.*

17 *Epiſcopalis adminiſtrationis finis eſt populos commiſſos doctrina, & exemplo ad Deum dirigere.*

18 *Superiorum vita, & exemplum magis quam omne aliud ad pietatem, & Dei cultum aſſiduè inſtruit.*

19 *Sacerdotalis dignitas cũ alijs videatur dignitatibus eminere, ita quiſquis ea ornatus eſt, cunctis ſe imitandum debet oſtendere.*

20 *Apoſtolus cur in præſenti loquatur tantum de Epiſcopis, & Diaconis, non vero de Sacerdotibus, oſtenditur.*

21 *Paſtorum bonorum exempla quemadmodum tam potenter ad virtutem nos alliciunt, ita contra malorum longè potentius ad malum trahunt.*

22 *Principes plus corrumpunt exemplo, quàm peccato nocent.*

23 *Principis vita cenſura eſt ad quã dirigimur, ad quam conuertimur.*

24 *Prælatus peccans tot mortibus dignus eſt, quot ad ſubditos ſuos perditionis exempla tranſmittit.*

25 *Paſtor cum per abrupta graditur ad præcipitia grex ſequitur.*

26 *Paſtoribus ſubeſſe malis nihil aliud eſt niſi, vt plebs populanda prædonibus permaneat, & inde ſumat interitum, vnde protectionis debuit habere ſubſidium.*

27 *Princeps debet eſſe Reip. quod oculus corpori, quod intellectus animæ.*

28 *Epiſcopi ſunt aſtra cæli, quorum vita inter peccata errores hominum quaſi inter noctis tenebras lucet.*

29 *Dignum an vero digniorem ad paſtorale munus eligere teneamur, oſtenditur, & num. 30. & 31. & 32.*

33 *Cardinales an peccato commaculentur, reſtitutionique vinciantur, qui non impediunt nominatum, ſi alterum digniorem arbitrentur, oſtenditur.*

OPORTET ENIM Epiſcopum irreprehenſibilem eſſe.

GLOS. III.

1 EPISCOPVS cum omnes curæ ſuæ ſubiectos doctrina & exêplo expurgare ac perficere debeat, oportet eum non ſolum mortifero vitio, ſed illius etiam ſuſpitione carere, nam, vt ait *Greg. Naz. in apolog.* 1. Cuius vita deſpicitur fieri vix poteſt, vt etiam prædicatio non contemnatur; affirmatq; non ſufficere illi, qui alios ad virtutem erudire parat, vt ſe ab omni peccati labe purum conſeruet, niſi alios longe
2 antecellat virtute; & ibi *Elias Cretenſis* inquit quod Antiſtitis eſt nô ſolum turpia vitare, ſed virtutis ſuæ præſtantia multitudinem erudire, quia, vt ait *D. Hieronym.* ſcribens *Oceano epiſt.* 83. Futurus Paſtor Eccleſiæ talis eligitur ad cuius comparationem recte grex cæteri nominentur. Et dicit *Iſid. lib.* 3. *de ſummo bono cap.* 42. Qui præficitur ad regimen taliter erga diſciplinâ ſubditorû præſtare ſe debet, vt non ſolum auctoritate, verum etiam humilitate clareſcat: ſed tamen ita erit in eo virtus humilitatis ne diſſoluatur vita ſubditorû in vitijs, atque ita auctoritas aderit poteſtatis ne per tumorem cordis, ſeueritas exiſtat inmoderationis. Summa igitur Epiſcopalium virtutum ad vitæ integritatem, atque innocentiam eſt referenda, cum homines malint potius exempla, quam verba, vt inquit *Lactant. lib.* 3. *diuin. reſt.* quia vt admonet *Auguſt. ad Paſtores tom.* 10. Epiſcopus honeſte, & vt Chriſtianum Antiſtitem decet, viuat, caueatq; ne ſuo exemplo ſubditis noceat. Et Abimalech Rex cum ligna cederet, & portaret dicebat ſuis *Iudicb.* 9. quod mè vidiſtis facere, cito facite. Quod & Saluator ipſe præcepit *Matth.* 5. dicens. Luceat lux veſtra coram hominibus, vt videât opera veſtra bona, & glorificent Patrem veſtrum, qui in cœlis eſt. Vnde colligi poteſt in quantum diſtare debet Paſtor à grege, dum iſtos homines, & illos pluſquam homines, ideſt, lucem hominum Dominus voluit appellari. Et ita ſine crimine eos eſſe oportet, vt hûc *Apoſt.* locum intelligit gloſſa ordinaria, vel ſine notabili defectu, & integræ famæ, prout interpretatur *Nicol. de Lyra*, vt illud poſſint dicere cum Chriſto *Matth.* 11. Diſcite à me, quia mitis ſum, & humilis corde. Et *Ioan.* 13. Exemplum dedi vobis, vt quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis. Et illud Apoſt. 1. *ad Corinth.* 4. Imitatores mei eſtote, quemadmodum ego Chriſti. Nam ſi Paſtor, inquit *Gregor.* 1. *par. Paſtoralis cap.* 2. per abrupta graditur, grex profecto ad præcipitia ſequetur: aut quâ præſumptione percuſſum mederi properat, qui in facie vulnus portat? tantùmq; debet actionem populi actio tranſcendere Præſulis, quantum diſtare ſolet à grege vita Paſtoris. Qui enim loci ſui neceſſitate exigitur ſumma dicere, hac eadem neceſſitate côpellitur ſumma monſtrare; ne ſubditi in exemplo eius, qui præeſt, quaſi in obſtaculo itineris offendant. Sacerdo-

tes

tes namq; vocamur, quod ideo præſumus, vt ſacrum ducatum fidelibus præbeamus; nulliq; illicitum videtur, inquit *Ambroſ. de dignitate Sacerdotali cap. 6.* quod ab Epiſcopo quaſi licitum perpetratur.

4 Vt in Sacerdotibus ordinandis, quæ ſunt à Patribus præſcripta, & definita cogitetis, quia ſicut eſt caput Eccleſiæ Chriſtus, Chriſti autẽ Vicarij Sacerdotes, ſic & in eligẽdis his curã oportet eſſe perſpicuã. Irreprehenſibiles enim eſſe conuenit, quos præeſſe neceſſe eſt corrigendis, nec quidquam illi deeſſe perſonæ, penes quã eſt religionis ſumma, & ſubſtantia diſciplinæ. Aeſtimet quis pretium Dominici gregis, vt ſciat quod meritum conſtituendi deceat eſſe paſtoris ex *Anſelmo*, & alijs refert *Ant. Aug. in epith. iuris Põtif. vet. lib. 4 tit. 5. c. 11.* Et S. *Hieron. ad c. 3. Michea* ita dicit. Re vera, qui ad hoc eliguntur, vt cæteris præſint, ſicut prçordinãtur dignitate, ſic præeminere debẽt sãctitate. Prouidẽdũ igitur, ait idẽ *Ambr. vbi proxime c. 2* dũ agit de ſublimitate Epiſcopali, ne ſit honor ſublimis, & vita deformis: ne ſit deifica ꝓfeſſio, & illicita actio, ne ſit religioſus amictus, & irreligioſus prouectus: ne ſit gradus excelſus, & deformis exceſſus: quia ſicut nihil eſſe dicimus Epiſcopo excellentius, ſic nihil eſt miſerabilius ſi de sãcta vita Epiſcopus periclitetur, ſi Sacerdos in cri-

5 mine teneatur. Nam quantò gradus altior eſt, tantò ruina grauior: honor grandis, grandiori debet ſollicitudine circumuellari. Ideo igitur prærogatiua honoris monſtratur, vt merita congrua requirãtur.

6 Non debet hominum ducatum ſuſcipere, qui neſcit homines bene viuendo præire, ne qui ad hoc eligitur vt aliorum culpas corrigat, quæ & reſecare debuit, ipſe cõmittat. Imò locus regiminis, cũ regẽdus offertur in ſe prius neceſſe eſt, vt quiſque diſcutiat, ſi loco vita congruat, ſi ab onere actio non diſſentiat, ne iuſtus omnium rector, eò poſt in tribulatione preces non audiat, quo ipſa quoque eius, de quo tribulatio oritur, exordia honoris ignorat. Paſtor ergo debet ille fieri, qui cunctis paſſionibus moriens, iam ſpiritualiter viuit, qui proſpera mundi poſtponit, qui nulla aduerſa pertimeſcit, qui ſola interna deſiderat: cuius intentioni bene congruens, nec omnino per imbecillitatem corpus, nec valde per contumaciam repugnat ſpiritus: qui ad aliena capienda non ducitur, ſed propria largitur; qui per pietatis viſcera citius ad ignoſcendum flectitur; ſed nunquam, pluſquam decet, ignoſcẽs, ab arce rectitudinis inclinatur, qui nulla illicita perpetrat; ſed ab alijs perpetrata, vt propria, deplorat: qui ex affectu cordis alienæ infirmitati compatitur, ſicq; in bonis proximi, ſicut in ſuis profectibus lætatur, qui ſe ita imitabilẽ cæteris in cũctis, quæ agit, inſinuat, vt inter eos non habeat, quod ſaltem in tranſactis mens erubeſcat, qui ſic ſtudet viuere, vt proximorum quoque corda arentia doctrinæ valeat fluctis irrigare: qui orationis vſu & experimento iã didicit, quod obtinere à Dño, quç propoſuerit, poſſit.

7 Audi Prælate illud *Brunonis in Exod. ſuper verba illa, ſuperhumerale, &c.* vbi ait. Reſpice Epiſcope ad onus, quod portas, reſpice ad ſuperhumerale. Vides ibi aurum, da operam & ſtudium ſapientiæ. Vides ibi Hyacinthum, in-

G 4 tuere

tuere cœlum, & contemplare Deũ. Vides ibi purpuram, ſerua iuſtitiam. Vides ibi coccum bis tinctum, tingat te, ſi neceſſe fuerit, pro Dei & proximi dilectione ſanguis Martyrij. Vides ibi biſſum retortam, carnem doma, macera, & afflige, vt & ſpiritui ſeruiat, ſemperq; candidior, & mundior fiat: ſit autem ſuperhumerale opere polymito, multiſq; coloribus variato quatenus in pulchritudine exteriori, qualis interius eſſe debeat, facilius Epiſcopus intelligere valeat.

8 Heu me (exclamabat Sanctus Præſul) quia nondum excitatus à ſomno terrenarum affectionum cum Samuele, neque cœleſti carbone purgatus cum Eſaia, neque lingua à Deo tactus cum Equitio monacho (de quo refert *Gregor. in dialog. lib.4.cap.4. p. 4.* quod ſentit ſibi à Deo tangi linguam, vt ſe deinceps non poſſet continere) cum nihil horum haberem in magiſtrum populorum datus ſum. Praui ait *Gregor.* non curãt reſpicere meliores, quos imitentur, & quorum comparatione nihil ſunt: ſed peiores, quorum comparatione aliquid ſibi eſſe videntur.

9 Irreprehenſibilem eſſe Epiſcopũ requirit Apoſtolus, vt hoc vno ſermone, teſte *S. Hieronym. epiſt. 83. ad Oceanum cap. 4.* virtutes omnes comprehenderet, & in hoc pene rẽ contra naturam exigit. Si enim omne peccatum etiam in verbo otioſo reprehenſione dignum eſt, quis eſt, qui abſque peccato verſetur in hoc mundo. Vnde *S. Hieronym. lib. 1. aduerſus Pelagium cap. 8.* Primum quod dixit irreprehenſibiles, aut nullus, aut rarus, quis eſt enim, qui non, quaſi in pulchro corpore, aut næuum, aut verrucam habeat. *S. Chryſoſt. homil. 10. in 1. Timotheicam.* ibi Irreprehenſibilem. Hoc vnico verbo, ait, genus omne virtutis expreſſit. Itaque qui ſibi, vel leuis culpæ conſcius eſt, male profecto facit eam rem appetens, qua indignum ſe per opera fecit. Non enim decet eiuſmodi regere ſed potius regi. Eum quippe qui regendos alios ſuſcipit, tanta decet gloria virtutis excellere, vt inſtar ſolis cæteros veluti ſtellarum igniculos in ſuo fulgore obſcuret. Debet huiuſmodi vitam habere immaculatam, atque compoſitam, vt in illum omnes, & in eius vitam, velut in exemplar, aliquod excellens intueantur. Non ideo abſque ratione *Apoſtolus* huiuſmodi monitis vtitur, quia par erat plurimos eius rei deſiderio allici, idcirco illum tanta diligentia pingit, vt qui ſe ad eam rem præparare vellent, ad quantam virtutis celſitudinem ſibi euadendum eſſet, agnoſcerent.

10 Vnde *Plutarchus lib. de doctrina Principum*. Sunt Principes, inquit, tam Sacri, quàm prophani inſtar lucentium gemmarum; atque adeo ſi quis in illis næuus apparet, detractioni patet, & calumniæ. Et *Clemens lib. 2. Conſtit. cap. 11.* O Epiſcope ſtude mũditia operum excellere, cognoſcens locum, & dignitatem tuam, tanquam locum Dei obtinens, eo quod præes omnibus, Dominis, Sacerdotibus, Regibus, Principibus, Patribus, Filijs, Magiſtris, atque ſubditis ſimul omnibus.

11 Ideò virtutum omnium abſolutionem ab Epiſcopis Apoſtolorum ſucceſſoribus iure ſuo poſtulat Saluator noſter *Matth. 5.* Vos eſtis ſal terræ, vt ſicut ſal inſipidis ſaporem

Digitized by Google

rem rebus dat, eaſque ne corrumpantur, conſeruat, ita & vos inſulſos homines ſapientia, & virtute condiatis docendo veritatem,& exemplo bonis in moribus confirmando. *Ibid.* Vos eſtis lux mundi, vt eum doctrina & probitate veſtra Illuſtretis. *Deinde*. Non poteſt ciuitas abſcondi ſupra montem poſita, cui ſcilicet vos ſimiles eſtis. Itaque neque latebras ſceleribus quærere poteſtis, neque vt veritatē non doceatis vos abſcondere, & occultare. *Poſtremo*. Neq; accendunt lucernam, & ponunt eam ſub modio, ſed ſuper candelabrum, vt luceat omnibus, qui in domo ſunt. Accendi vos vt lucernas, non vt lateatis, ſed doctrina, & ſanctitate luceatis.

12 Conſtat ita eſſe natura comparatum vt omne agens agat ſibi ſimile, homo enim generat hominē, equus equum, & ignis ignem, quod non ſolū in ijs, quæ à natura, ſed in ijs etiam, quæ ab arte efficiuntur, videre eſt; pictor enim eſſe debet, qui aliū pictorē faciat, & Philoſophus, qui Philoſophum,& muſicus qui muſicum, quiſquis ergo alios ſanctos efficere debet, ſanctiſſimus vt ſit neceſſe eſt, cum nemo alijs dare poſſit, quod ipſe non habeat. Neque vulgari aliqua, ſed eximia atque excellēti ſanctitate opus eſt, vt alios tui ſimiles efficias. Semper enim effectus in cauſa ſua eminentior, atque fortior eſt: vt fulgor ipſe ſyderum, qui à ſole dimanat, longe ſplendidior in ipſo ſole, quā in aſtris eſt. Ergo maxima ſanctitate fulgere debet is, qui, velut ſol quidam ſanctitatis, in omnes alios tanquā ſydera quædam ſanctitatis ſuæ radios emittere debet, quique tanta fulgeat ſanctitate, vt de eius plenitudine omnes accipiant. Vnde cum in lege veteri *Numer. 19.* Dominus aquas expiationis & cineres vaccæ ruſæ ad purificationem hominum deſignaſſet, munus tamen hoc mundis hominibus commiſit: vt ſic mundus luſtraret immundū, & ita demum emunderetur. Vides ergo quomodo mundum eſſe oportet, qui aliorum ſordes debeat expiare. Recte enim *Eccleſiaſtic. c. 34.* ait. Ab immundo quis munda-
13 bitur. Cui ſimile eſt illud *Gregor. mor. lib. 7.* Manus ſordida aliam non lauat, & oculus plenus puluere, maculam non conſiderat, ita mundus debet eſſe, qui vult aliena corrigere. Nihil enim eſt, vel ad perniciem Eccleſiæ nocentius, vel ad decorem mōſtruoſius, vel ad publicam ſalutem infenſius, quam ſi is, qui omnes dignitate præit, moribus, & vita ſubſit: quam quidem in dignitatem appoſitiſſimis verbis *D. Bernardus ad Eugenium* teſtatur hoc modo. Monſtruoſa, inquit, res eſt gradus, & animus infimus: ſedes prima, & vita ima: lingua magniloqua, & manus otioſa: ſermo multus, & fructus nullus: vultus grauis, & actus leuis: caput canū, & cor vanum: facies rugoſa, & lingua nugoſa: ingens auctoritas, & nutans ſtabilitas.

14 Sanctitas Epiſcopi præſertim conſiſtit in charitate, quia vbi charitas eſt, ibi & ſanctitas omnis, ac vitæ puritas eſt, adeo vt quantum quiſque habeat charitatis tantundem habeat & virtutis. Ait enim *Bernard. ſuper Cant.* Quantitas vniuſcuiuſq; animæ æſtimatur ex menſura charitatis, quam habet, vt verbi gratia, quæ multum charitatis habeat, magna ſit; quæ parum, parua; quæ vero nullam nihil om-

omnino ſit, dicente noſtro *Apoſt.* 1. *ad Corinth.* 13. Si charitatem non habuero nihil ſum. quod manifeſte patet in Euangelio *Ioan.* 21. Volens enim Dominus conſtituere Petrum Vicarium, prius interrogauit eum ter. Diligis me? & deinde ei dixit. Paſce oues meas. & *Chryſoſt. de Sacerdot. lib.* 3 inquit, Certe Chriſtus prodigijs, & miraculis poſthabitis, quæ ab Apoſtolis edenda eſſent, oſtendit his verbis. In hoc cognoſcent homines quod diſcipuli mei eritis, ſi charitatem inter vos mutuam habueritis *Ioan.* 13.

15 Ille, inquit *Gregor. in paſtor. lib.* 1. *cap.* 10. & 11. modis omnibus debet ad exemplum viuendi pertrahi, qui cunctis carnis paſſionibus moriens, iam ſpiritualiter viuit, qui proſpera mundi poſtpoſuit, qui nulla aduerſa pertimeſcit, qui ſola æterna concupiſcit, cuius intentioni bene congruens, nec omnino per imbecillitatem corporis, nec valde per contumeliam ſpiritus repugnat. Ille nihilominus ad dignitatem paſtoralis officij debet prouehi, qui ad aliena cupienda nō ducitur, ſed propria largitur, qui per pietatis viſcera citius ad ignoſcendum flectitur, ſed non plus, quā decet, ignoſcens, ab arce rectitudinis inclinatur. Qui nulla illicita perpetrat, ſed perpetrata ab alijs, vt propria deplorat. Qui ex affectu cordis alienæ infirmitati compatitur, ſicque in bonis proximi, ſicut in ſuis prouectibus lætatur. Ad dignitatem Pontificalis excellentiæ recte peruenit, qui ita ſe imitabilem cæteris in cunctis, quæ agit, inſinuat, vt inter eos non habeat, quod ſaltem de tranſactis erubeſcat. Qui ſic ſtudet viuere, vt proximorum quoque corda arentia doctrinæ valeat fluentis irrigare. Qui orationis vſu experimento iam didicit, quod obtinere à Domino, quæ popoſcerit, poſsit, &c. Qua mente apud Dominum interceſsionis locum, pro populo arripit, qui familiarem ſe eius gratiæ eſſe per vitæ meritum neſcit? aut ab eo quomodo alijs veniam poſtulat, qui vtrum ſibi ſit placatus ignorat? Qua in re eſt adhuc aliud ſolicitius formidandum, ne qui placare iram poſſe creditur, hanc ipſe ex reatu proprio mereatur. Cuncti liquido nouimus, quia cum is, qui diſplicet, ad intercedendum mittitur, irati animus ad deteriora prouocatur. Qui ergo adhuc deſiderijs terrenis aſtringitur, caueat ne deſtricti iram iudicis grauius accendens, dum loco delectatur gloriæ, fiat ſubditis auctor ruinæ. Solerter ergo ſe quiſque metiatur, ne locum regiminis aſſumere audeat, ſi adhuc in ſe vitium damnabiliter regnat, ne is, quem crimen deprauat proprium, interceſſor fieri audeat pro culpis aliorum.

Prodat igitur ita ſe publice Epiſcopus vt quæcunque populo inciderint, ſiue ſint res iucundæ, aut aduerſæ, ſiue lætæ, aut triſtes, ſeu morbi, lues publica, perſecutio, damna vel rei familiares, vel honoris, ac ſtatus, aliæque humanæ vitæ caſus, & denique quicquid graue contigerit, de quo dubitari poſſit, quæ ratio ineunda, quæve cautio adhibenda ſit, tunc vnuſquiſq; poſſit in Præſulē ſuum oculos conijcere, ab eoq; veram in omnibus petere diſciplinam, rectamq; rerum gerendarum rationem, od id enim docet noſter *Apoſt.* 1. *ad Timoth.* 4. his verbis: Eſto exemplū fide-

fidelium in verbo, in conuerſatione, in charitate, in Fide, in caſtitate, & *S. Petrus* 1. *cap.* 5. Forma facti gregis ex animo. Ieiunia alijs qui indicat, defungi illis ipſemet debet; qui vult alios largiri pauperibus, vult celebrari Miſſas, iniurias condonari, vitari ignauiam, & murmurationem, leges vetantes luxum ſeruari, ipſe præire debet, ipſe idem iuris in ſe familiamque ſuam ſtatuere: exemplo denique ſuo præcepta omnia ſancire, & confirmare. Ex his intelligi poteſt oportere ipſummet, cuius eſt præcipere populis opera bona, atque à malis & prauis illos reuocare, harum omnium actionum quaſi curriculo eſſe perfunctum, vt ordinis lociq; ſui muneri reſpondeat, quod admonet *D. Hieronym. ad Nepotianum epiſt.* 2. his verbis. Non confundât opera tua ſermonẽ tuum, ne cùm in Eccleſia loqueris, tacitus quilibet intra ſe dicere poſſit; cur ergo hæc quæ dicis ipſe non facis? delicatus magiſter eſt, qui pleno ventre diſputat de ieiunijs. Et *idem ad Secundum*, Ignominia & confuſio eſt Ieſum Crucifixum, pauperem, & eſurientem fartis prædicare corporibus, & ieiuniorum doctrinam rubentes buccas tumentiaq; ora proferre.

16 Exemplar probitatis ſuæ (vt ſupra dicebam) Epiſcopus præbere debet, quia homines, vt inquit *Lactantius*, loco ſupra relato, malunt potius exempla, quam verba: quia loqui facile eſt, præſtare vero difficile: quantoq; alterum altero difficilius eſt, tantò vtilius atque præſtantius. Vnde grauiſſimè, & prudẽtiſſime *Seneca* dicit. Eũ elige Doctorẽ, quẽ magis admireris cũ videris, quã cũ audieris. Talis ergo debet eſſe Epiſcopi vita, quã *D. Hieronym.* depinxit his verbis. Ea debet eſſe conuerſatio, & eruditio Põtificis, vt omnes motus, & greſſus, & vniuerſa eius opera notabilia ſint. Veritatem mente concipiat, & eam toto habitu reſonet, & ornatu: vt quicquid agit, quicquid loquitur, doctrina ſit populorum. Virtutis enim ſpecies pulcherrima eſt, & quæ ipſa per ſe homines non ſolum ad amorem, ſed etiam ad imitationem ſui trahat, finis igitur Epiſcopalis adminiſtrationis alius non eſt, quam commiſſos populos doctrina, & exemplo ad Deum dirigere; atque Moyſis exemplo è tenebris Aegypti, ideſt huius ſeculi caligine, eripere, vt ad cœleſtem promiſſionis terram traducantur.

17 Hinc *D. Cyprianus* Cornelium Pontificem laudat, quod exemplo ſuo populum ſibi ſubiectũ ad Fidei confeſſionem incitauerit. Dum præcedis, inquit, ad gloriam multos feceris gloriæ comites, & confeſſorum populum ſuaſeris fieri, dum primus paratus es pro omnibus confiteri.

18 Hinc etiã dicitur in *cap.* 1. *Concil. Triden. de reform. ſeſſ.* 22. Nihil eſt quod magis ad pietatem, & Dei cultum aſſidue inſtruat, quam ſuperiorum vita & exemplum, &c. adeo vt non alia breuior, non efficacior via ad populi mores corrigendos ſit, quam probi Principis vita, ſicut nullius peſtilentiæ, neque citius corripiat, neque latius ſerpat contagium, quam improbi.

19 Epiſcopus ſicut vitæ ſuæ integritate alios ad virtutis ſtudium prouocare debet, ita etiam Sacerdotes, vt dicit *S. Gregor. lib.* 7. *regiſtri epiſt.* 107. his verbis: Cum Sacerdotalis

dotalis dignitas alijs videatur dignitatibus eminere, itaut quiſquis ea ornatus eſt, cunctis ſe imitandum debet oſtendere: vt exemplo ſuo nulli nocere, ſed vitam potius valeat componere ſubditorum. Nam ſatis noxium atque pernicioſum eſt, vt imitatione ipſius, quæ ædificari debuerant, deſtruantur. Sacerdotium eſt, ait *Venerab. Beda cap. 8. ſuper Eſdram*, ſua opera ſanctificatione ſpeciali præ cæteris digna facere, atque inſigniter agere, vt quicunque ſibi iunguntur nomen Domini in ſe ipſis bene viuendo ſanctificent. Quod & eximie docet *S. Ioann. Chryſoſt. lib. 3. de Sacerdotio*. Sacerdotis animi pulchritudinem ſplendeſcere oportet, vt obleſtare pariter, & illuminare poſsit illorum animos, qui ſuos in illum oculos conijciunt. Nam vulgarium hominum delicta velut in tenebris commiſſa auctores ſuos ſolos perdunt: cæterum hominis illuſtris, ac vulgo cogniti delictum commune omnibus damnum affert, & parua eius peccata alijs magna videntur: neque enim peccati magnitudine, ſed peccantis potius dignitate peccatum pleriq; omnes metiuntur. Eleganter id docet *S. Ambroſ. lib. 1. Offic. c. 50.* Decet actuum, operumq; noſtrorum teſtem eſſe publicam exiſtimationem, & atteſtationem, ne derogetur muneri: vt qui videt miniſtrum Altaris congruis ornatum virtutibus, auctorem prædicet, Dominum veneretur, qui tales ſeruulos habeat, laus enim Domini, vbi munda poſſeſsio, & innocens familiæ diſciplina. Et *S. Chryſoſt. homil. 10. operis imperfecti in Matth.* Propter bonam, inquit, conuerſationem ſuam Sacerdotes ſunt Sal, quoniam bona conuerſatio Sacerdotum conditura populi eſt. Propter verbum autem doctrinæ lux, quoniam verbum ignorantiæ lumen eſt. Prius autem vocauit eos Sal, poſtea autem lux, aut quia prioris loci eſt ſeruare, quos habes, ſecundi autem vocare quos non habes; aut quia prius eſt bene viuere, ſecundo autem bene docere.

20 Hæ Sanctorũ Patrum auctoritates licet de Sacerdotibus tantum loqui videantur, & Apoſtolus de Epiſcopo tractans nullam in præſenti Presbyteri mentionem facere videatur, tamen vno Epiſcopi nomine vtrumque Sacerdotem maiorem, & minorem, Antiſtitem, & Presbyterũ complectitur, ac proinde ambobus eadem probitatis, & Sanctimoniæ documenta cõſtituit; hoc ipſum ſuper hunc *Apoſtoli* locum *1. ad Timoth. cap. 3.* docet *D. Hieron.* his verbis: Quæritur cur de Presbyteris nullam fecerit mentionem, ſed eos in Epiſcoporum nomine comprehenderit, quia ſecundus imò pene vnus eſt gradus. *& S. Ioan. Chryſoſt. homil. 11. in priorem Timotheeam*. Poſtquam, ait, de Epiſcopis dixit, eoſq; formauit, quid nam illos habere conueniat, à quo item abſtinere neceſſe ſit dictans; omiſſo interim Presbyterorum Ordine, ad Diaconos tranſit. Cur id quæſo? quia ſcilicet inter Epiſcopum, atq; Presbyterũ intereſt ferme nihil. Quippe, & Presbyteris Eccleſiæ cura permiſſa eſt, & quæ de Epiſcopis dixit, ea etiam Presbyteris congruunt, ſola quippe ordinatione Superiores illi ſunt, atque hoc habent plus, quam Presbyteri habere videntur. Conſentit & Ambroſio adſcriptus in eundem locum

com-

commentarius. Poſt Epiſcopum, ait, Diaconi Ordinē ſubijcit. Quare? niſi quia Epiſcopi, & Presbyteri vna ordinatio eſt. Vterq; enim Sacerdos eſt, ſed Epiſcopus primus eſt, vt omnis Epiſcopus Presbyter ſit, nō tamen omnis Presbyter Epiſcopus. Hæc Apoſtoli monita, & decreta licet quoad obligationē, & munera Epiſcopis, & Presbyteris communia eſſe non diffiteamur, Epiſcopatum tamen Ordinis, poteſtatis, iuriſdictionis, ac dignitatis gradu Sacerdotio antecellere verū agnoſcimus, vt de Fide definit *Concil. Trid. ſeſſ. 23. can. 7.* & docent *S. Dioniſ. cap. 4. Eccleſ. Hierarch. Anaclet. epiſt. 2. Auguſtin. in Pſalm. 44. Leo epiſt. 88. Beda in cap. 10. Lucæ, Iſidor. lib. 2. de Diuinis Offic.* quatenus docent Epiſcopos tenere locum Apoſtolorum, Presbyteros vero ſeptuaginta Diſcipulorum.

21 Quemadmodum bonorum nos Paſtorum exempla tàm potenter ad virtutem alliciunt, ita contra malorum longe potentius ad malum trahunt: natura enim noſtra (vbi per peccatum lapſa eſt) ad vitia, quam ad virtutes proclinior exiſtit. Nihil enim, ait quidam, tam facile diſcimus quàm turpitudinem, & nihil tam difficile didiſcimus. Ideoque, vt *Gregor. in Paſtorali* ait, nemo in Eccleſia magis nocet, quam qui peruerſe viuens, nomen, aut gradū ſanctitatis tenet. Hinc *Auguſtin. lib. de Paſtor.* Omnis qui male viuit in conſpectu eorum, quibus præpoſitus eſt, quantum in ipſo eſt occidit, & forte, qui imitatur, moritur; qui non imitatur, viuit: tamen, quantum ad illum pertinet, ambos occidit. *Marcus* etiam *Tullius lib. 3. de legib.* eadem de Principe ſeculari dicit, quæ ad Eccleſiæ Principes non minus pertinent: nec ſolum, inquit, vitia concipiunt ipſi Principes, ſed ea infundunt in ciuitatem: neque obſunt, quod ſolum ipſi corrumpuntur, ſed etiam quod corrumpunt, pluſquam exemplo, quam peccato nocent. Facit illud

22 *Claudiani.* Totus componitur orbis, Regis ad exemplum; nec ſic inflectere ſenſus, Humanos edicta valent, quā vita regentis. Et illud *Platonis*, Quales in Rep. Principes, tales reliquos ſolere eſſe ciues.

23 Vita enim Principis (dicit *Plinius in paneg. Traiani*) cenſura eſt, ad quam dirigimur, ad quam conuertimur: quia, vt idem inquit, Non tam imperio nobis opus eſt, quàm exemplo. Vnde neceſſe eſt, dicit *D. Gregor. lib. 24. moral. cap. 30.*, vt is, qui præeſt, quæ exempla ſubditis præbeat, ſolerter attendat, & tantis ſe ſciat viuere, quantis præeſt. Oportet Principem, dicit *Pittacus*, moribus imperium docere. Et quicquid Principes faciunt, dicit *Quintil. decl. 6.* præcipere videntur. Vitæ ſplendor, & claritas, dicit *S. Baſil. in Pſalm. 1.* plerosq; eorum, qui proni & lubrici ſunt ad peccandi, ad conſimilem æmulationem inuitat. Sicut enim bona Principis vita, ſcripſit *Egeſip. lib. 2. de excid. Hieroſolym. cap. 5.* probitatis quædam præſcriptio, & per vniuerſos forma viuendi eſt, ita Imperatoris colluuio lex flagitiorū eſt. Sic hoſce plerique, ait *Cicero, lib. 1. de offic.* facta Principum imitantur. A capite, ait *Seneca lib. 2. de clem. cap. 2.* bona valetudo. Nam, vt dicit *S. Gregor. lib. 24. moral. cap. 10.* Non debet hominum ducatum ſuſcipere

ſcipere, qui neſciat homines, bene viuendo præire. Nihil enim magis eſt, quod ad pietatem & Dei cultum alios aſſidue inſtruat, quā eorum vita & exemplum, qui ſe diuino miniſterio dedicarunt *Concil. ſeſſ. 22. de reform. cap.* 1. Vnde Ieſus Dominus noſter cœpit primum facere, & poſtea docere *Act.* 1. & *Apoſt. ad Hebra. cap.* 9. Si ipſi filij eius ſumus, quæ ipſe facit, imitare debemus *cap. Dominus in fine, 56. diſt.* vt cæteri humilitatis, & virtutis exempla petere poſſint, nihil permittendo, quod à ſancto inſtituto ſit alienum, *Concil. Triden. ſeſſ. 25. de reform. cap.* 1. reſpiciendo etiam ad exempla, vt à nobis ſequantur ex illo *Ezech. cap.* 47. abſtinendo in factis & dictis non ſolum ab omni malo, ſed ab omni, quod ſpeciē habet mali, id enim ſpecialiter vitare debent viri perfecti, vt dicit *tex. in Clem. exiui à Paradiſo §. cum annuis, de verbor. ſignif.* Cum ipſorum ſit proprium facere, exemplisq; monſtrare: non more Phariſæorum, qui alligant onera grauia, imponentes ea humeris hominum, ſed digito ſuo nolunt ea mouere *Matth.* 23. & *S. Bernard. in feſto Omnium Sanctorum ſerm.* 1. Memento voci tuæ dare vocē virtutis, vt opera verbis concinnent, & verba operibus: & vt cures primum facere, quam docere: namq; pulcherrimus eſt ordo, & ſaluberrimus, vt onus, quod portandum imponis, tu prior portes, & ex te diſcas qualiter oporteat alijs moderari, vt ſic oues commiſſas arguere poſſis *cap.* 2. 25. *diſt.* quia (vt dicit *Gregor. lib.* 23. *moral.* §. 36. relatus in *cap. hoc habet proprium* 46. *diſt.*) doctrina tanto vehementius elationis fugit vitium per cognitionem, quanto ardentius ſuorum verborum iaculis magiſtrum ſequitur elationis. Prælati igitur, vt dicit *Gregor. in ſuo Paſtorali*, plus occidit exemplo quam gladio. *Pauin. de viſitat. par.* 2. *quæſt.* 9. *num.* 19. *verſ. & dicit*. Et plus peccant exemplo, quā culpa *Ioan. Lecirier. in tract. de primogen. lib.* 1. *quæſt.* 9. quia ipſorum factum de facili trahitur in exemplum à ſubditis *cap. magna, de voto*, iuxta illud *Eccleſiaſt.* 10. ſecundum iudicem populi, ſic & miniſtri eius, & qualis rector ciuitatis eſt, tales inhabitantes in ea *cap. præcipue* 11. *quæſt.* 3. & ideò ſubditorum errata Prælatis imputantur *cap. quicquid* 1. *quæſt.* 1. *cap. irrefragabili, de offic. Ordin.* Quomodo enim Præſes Eccleſiæ poteſt auferre malum de medio eius, qui in delicto ſimili corruerit, aut qua libertate corripere peccantem poteſt, cum tacitus ſibi ipſe reſpondeat, eadem admiſiſſe, quæ corripit, *cap. vltim.* 25. *diſtinct.* Nullum, inquit *B. Gregor. homil.* 17. *in Euangel.* puto Fratres cariſſimi ab alijs maius præiudicium, quam à Sacerdotibus tolerat Deus, quando eos, quos ad aliorum correctionem poſuit, dare de ſe exempla prauitatis cernit, quando ipſi peccamus, qui compeſcere peccata debuimus.

24 Prælatus peccans, vt dicit *Gregor. par.* 3. *adm.* tot mortibus dignus eſt, quot ad ſubditos ſuos perditionis exempla tranſmittit. Vnde tanto cautius debet ſe à peccato cuſtodire, quanto peccando non ſolus tantum moritur, ſed omnium animarum, quas prauis exēplis deſtruit, reus eſt. *& S. Chryſoſtom. lib.* 6. *poſt med. de Sacerdot.* pec-

peccatum illius, qui aliorum curæ præfectus eſt peſtilentiſſimum eſſe ſcribit, & quidam modernus ait non ita atramento infici pannum, aut lanã, ſicuti illius culpa in alios peruadit, qui illius fidei crediti sũt

25 Sunt nonnulli, vt ait *Gregor. lib. 1. Paſtor. cap. 2.* qui ſolerti cura ſpiritualia præcepta perſcrutantur, ſed quæ intelligendo penetrant, viuendo conculcant. Repente docent, quæ non opere, ſed meditatione didicerunt, & quod verbis prædicant, moribus impugnant. Vnde fit vt cum Paſtor per abrupta graditur, ad præcipitium grex ſequatur. Hinc nanque per Prophetam *Ezech. cap. 34.* Dominus contra contemptibilem Paſtorum ſcientiam quæritur dicens. Cum ipſi limpidiſſimam aquam biberetis, reliquam pedibus veſtris turbabatis; & oues, quæ conculcatæ pedibus veſtris fuerant, paſcebantur, & quæ pedes veſtri turbauerant, hæc bibebant. Aquam limpidiſſimam Paſtores bibunt cũ fluenta veritatis recte intelligentes, hauriunt: ſed eandem aquam pedibus perturbare, eſt ſanctæ meditationis ſtudia male viuẽdo corrumpere. Aquam ſcilicet Paſtorum turbatam pedibus, oues bibunt, cũ ſubiecti quique non ſectantur verba, quæ audiunt, ſed ſola, quæ conſpiciunt exempla prauitatis imitantur. Qui cum dicta ſitiunt, & per opera peruertuntur, quaſi corruptis fontibus in potibus lutum ſumunt. Nemo amplius nocet in Eccleſia, quam qui peruerſe agens, nomen, vel ordinem ſanctitatis habet. Delinquentem namque hũc redarguere nullus præſumit, & in exemplum culpa vehementer extenditur, quando pro reuerentia ordinis peccator honoratur. Qui ergo ad Sanctitatis ſpeciem deductus, vel verbo cæteros deſtruit, vel exemplo, melius profecto fuerat, vt hunc ad mortem ſub exteriori habitu terrena acta conſtringerẽt, quam ſacra officia in culpis cęteris imitabilem demonſtrarent, &c.

26 Idem *Gregor.* apud *Gregor. VII. lib. regiſt. epiſt. 34. ante finẽ* ſic ait. Malis ſubeſſe Paſtoribus quid aliud eſt, niſi vt plebs populanda prædonibus permaneat, & inde ſumat interitum, vnde protectionis debuit habere ſubſidium; Sacerdotes enim mali cauſa ſunt ruinæ populi. Contra quos *Iſidor. de ſummo bono cap. 36.* in hæc verba. Pleriq; Sacerdotes, & Clerici praue viuentes, forma cæteris in malum exiſtunt, qui in bonis exemplum eſſe debuerant. Hi enim quoſcunque exemplo male conuerſationis ſuæ perdunt, de illis rationem ſine dubio reddituri ſunt. Ex carnalium præpoſitorum exemplo plerumque fit vita deterior ſubditorum, & plebis merito fiunt tales Sacerdotes, qui exemplo deteriore populum deſtruant, non ædificent, ex merito enim plebis nonunquam Epiſcopi deprauantur, quatenus procliuius corruant, qui ſequuntur, capite lãgueſcente, cætera corporis membra inficiuntur. Vnde, & ſcriptum eſt *Eſai. 1.* Omne caput languidum & omne cor mœrens à planta pedis vſque ad verticem non eſt in eo ſanitas. Caput enim languidum, doctor eſt agens peccatum, cuius malum ad corpus peruenit, dum eo vel peccante, vel praue docente, peſtifer languor ad plebes ſubditas tranſit. Deteriores ſunt, qui ſiue doctrinis, ſiue exemplis, vitam moreſq; bonorum corrumpunt,

Digitized by Google

punt, his, qui ſubſtantias aliorum, prædiaque diripiunt. Grandis, inquit *Hieronym in cap. 44. Ezechi.* dignitas Sacerdotis, ſed grandis ruina ſi peccet, lætamur ad aſcenſum, ſed timeamus ad lapſum; non eſt tanti gaudii excelſa tenuiſſe, quam mœroris de ſublimibus corruiſſe. Nec enim ſolum pro delictis noſtris reddemus rationem, ſed pro omnibus quorum abutimur donis, & nequaquam ſumus de eorum ſalute ſolliciti.

27 Porro cum Princeps id ſit Reip. quod oculus corpori, quod intellectus animæ *Hect. Pint in Ezech. 38. Chryſoſt. in Math. homil. 21.* cum ſicuti ſi nitidus fuerit, ſubditorum corpus illuſtrare, ſic & ſi ſordidus obumbrare totum eſt neceſſe; fermenti inſtar, quod quãuis modicũ, totã inficit maſſam *Apoſt. 1. ad Corinth. 5. & ad Galat. 5.* Sicut igitur oculo cęco, ſicut intellectu obfuſcato, neque corpus videt, neque anima intelligit, ſic & Principe corrupto, Reip. nulla ſalus. Nam ſi lumen, quo clarificatur, tenebræ ſunt, tenebræ ipſæ quantæ erunt. Certum eſt enim delinquẽte Principe, populum effici delinquentem, delicto tamen longe grauiore ſolius ipſius, quam populi vniuerſi exiſtimando.

28 Quid ſunt Epiſcopi, quærit *Gregor. ad Epiſcopum Conſtantinop.* niſi aſtra cæli, quorum vita ſimul, & lingua inter peccata erroreſq; hominũ, quaſi inter noctis tenebras, lucent. Hinc *Bernardus epiſt. 127. ad Guiliermum Comitem* ita dicit. Si quis de populo deuiat, ſolus perit, error Prælati multos inuoluit, & tantis obeſt, quantis præeſt. Quo circa tot mortibus dignus eſt iudicandus improbus Princeps, quot ad ſubditos perditionis exempla trãſmittit, ſicuti & tot gloriæ coronis probus quot ædificationis *Gregor. in Paſtor. 3. cap. 1. admon. 5.* relatus *in cap. præcipue 11. quæſt. 3.* Quod autem quot ſubditos habet, tot interemit, tot enim ſpirituum ſingulis exemplis eſt homicida, quot præeſt, quot interitibus interimendus, cogita.

29 Ex dictis opportune quæri poteſt an ad officium paſtorale dignus eligi poſſit, an digniorem eligere teneamur? ad cuius quæſtionis deciſionem præmittendum eſt cum *Rebello de obligat. iuſtit. par. 1. lib. 3. quæſt. 2. num. 1.* quem refert *Campan. in diuerſorio iuris Canonici rub. 7. cap. 6. num. 73.* dignum vocari, quicunque habet ſufficientiã, & omnes partes ad prædicta munera, prout oportet, miniſtranda, licet comparatione alterius, maiorem ſufficientiam habentis (qui hoc caſu dicetur dignior) vtiliuſq; adminiſtraturi minus dignus exiſtat. Quo ſuppoſito relictis multis, quæ ad hoc propoſitum adducunt ex fonte Sacræ Scripturæ, & ex Lege naturali *Alexand. Rauenſ. Piſana deciſ. 34. in princip. & à n. 179. Rebello d. lib. 3. quæſt. 4.* videtur dicendum, quod quamuis alicui negotio præfectum eligere debens, ſatis officio ſuo functus eſſe videatur, ſi dignum hominem pro negotij conditione præfecerit, ad Epiſcopale tamen officium, cum reliqua omnia longe ſuperet, non modo dignum, ſed etiam digniſsimum eſſe deſtinandum, & maximis rationibus comprobari, & Sacrarum litterarum apertiſsimis teſtimoniis demonſtrari ſatis poteſt.

30 Trina illa Domini Saluatoris interrogatio *Ioan. 21.* abunde ſane

ſane noſtrum probat inſtitutum, qua non quidem ſimpliciter, ſed per comparationem caute, & vigilanter interrogat. Simon Ioannis diligis me plus his? hac enim prima Paſtoris Eccleſiaſtici electione formam cæteris præſcribere volens non ſimpliciter interrogat, Diligis me, ſed Diligis me plus his; vt videlicet non pari virtute, & charitate fulgentẽ, ſed cæteros antecellentem ad tantum hoc munus deligendum eſſe declararet. Natura enim ipſa dictare videtur, vt qui alijs officio, ac dignitate præferri debet, cæteros vitæ ſplendore anteeat, quemadmodum Paſtor grege ſuo præſtantior, & dux milite ſuo fortior, & Rex ſubditis ſuis debet eſſe ſublimior. Qui ergo maiorem in Paſtore, quam in ouibus claritatem ante electionem requiſiuit, aperte docuit digniorem Sanctioremq; ſubditis eſſe debere, qui eis regendis, atque dirigendis præficeretur. Quomodo enim, vt *D. Ambroſius* ait, credã eum conſilio ſuperiorem, quem videam moribus inferiorem? Supra me debet eſſe, cui me cõmittere paro; Cuius rei cum multa quidem, & præclara exempla adduci poſsint, nullum tamen aut maius, aut illuſtrius eſt, quàm ipſius Dei Opt. Max. qui cum Eccleſiæ ſuæ prouidere Pontificem, & Paſtorem voluiſſet, eum elegit, quo neque in cœlo, neque in terra vllus erat dignior: nempe vnicum filium ſuum, quem non modo auctorem ſalutis noſtræ, ſed etiã Pontificem, Summumq; Sacerdotem in mundum deſtinauit: cum tamen alios ad hoc ipſum delegare potuiſſet. Quod idem ipſe filius per *Eſaiam. cap.* 43. ſignificauit, dicens. Ego ſum, Ego ſum, qui deleo iniquitates tuas propter me: vbi alius interpres euidentius vertit, Ego, Ego ille ipſe ſum, qui deleo &c. vt aperte intelligas nulli alij medendi peccatis noſtris curam creditam fuiſſe, quam ipſi vnigenito Filio Dei. Si igitur Deus Pater tanti animarum noſtrarum ſalutẽ fecit, vt cum Angelos, aut Archangelos, aut Sanctiſsimos Patres ad hoc deſtinare potuiſſet, omnibus his prætermiſſis, eum elegit, quo dignior eſſe; aut cogitari nemo poteſt; qua quæſo fronte tu in Vicarium, & Succeſſorem Superni huius Pontificis indigniorem eligas cum poſsis eligere digniorem? Cur minoris facias, minuſq; charam ipſe habeas ſalutẽ tuã, quã ille habuit, ad quẽ nihil ſalus tua pertinebat? Super Apoſt. vetantem quẽquã inconſiderate, ſubito, temere, ſine diligenti vita, doctrinæq; exploratione ordinari 1. *ad Timoth.* 5. ibi, Manus cito nemini impoſueris, *S. Chryſoſt. homil.* 16. *in* 1. *Timoth.* ita dicit. Quid ſibi vult cito? non ex prima ſtatim probatione, nec ſecunda, nec tertia, ſed vbi conſideratio diuturna præceſsit, exactiſſimaq; diſcuſsio, huic imponito manus. Neque enim ea res periculo caret, eorum enim, quæ ille peccauerit, tu quoque pœnam dabis.

31 Qua in re *Concilium Trid. ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 1. eos peccare mortaliter, & peccatis alienis cõmunicare aſſerit, qui digniores, & Eccleſiæ magis vtiles Paſtores præficere non curauerint. his verbis. Si in quibuslibet Eccleſiæ gradibus prouidenter, ſcienterq; curandum eſt, vt in Domini domo nihil ſit inordinatum, nihilq; præpoſterum; multò magis elaborandum eſt, vt in electione eius, qui

ſupra omnes gradus conſtituitur, non erretur. Nam totius familiæ domini ſtatus, & ordo nutabit, ſi quod requiritur in corpore, non inueniatur in capite. Vnde etſi aliàs Sancta Synodus de promouendis ad Cathedrales, & ſuperiores Eccleſias nonnulla vtiliter decreuit; hoc tamen munus huiuſmodi eſſe cenſet, vt ſi pro rei magnitudine expendatur, nunquam ſatis cautum de eo videri poſſit. Itaque ſtatuit, vt cum primum Eccleſia vacauerit, ſupplicationes, ac preces publice, priuatimq; habeantur, atque à Capitulo per ciuitatẽ, & diœceſim indicantur, quibus Clerus, populuſq; bonum à Deo Paſtorem valeat impetrare. Omnes vero, & ſingulos, qui ad promotionem præficiendorum, quodcunque ius quacunq; ratione à Sede Apoſt. habent, aut alioquin operam ſuam præſtant nihil in ijs pro præſenti temporũ ratione innouando; hortatur & monet, vt imprimis meminerint nihil ſe ad Dei gloriam & populorum ſalutem vtilius poſſe facere, quam ſi bonos Paſtores, & Eccleſiæ gubernandæ idoneos promoueri ſtudeant: eoſque alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, niſi quos digniores & Eccleſię magis vtiles ipſi iudicauerint, non quidem precibus, vel humano affectu, aut ambientium ſuggeſtionibus, ſed eorum exigentibus meritis, præfici diligenter curauerint. hactenus Concilium. Et ad hoc propoſitum *S. Hieron. in commentar. ad cap. 1. epiſt. Titiano* ſic ait. Moyſes amicus Dei, cui facie ad faciem Deus loquutus eſt, potuit vtiq; ſucceſſores principatus filios ſuos facere, & poſteris propriam relinquere dignitatem, ſed extraneus de alia Tribu eligitur Ieſus, vt ſciremus principatum in populos non ſanguini aut humano effectui deferendum eſſe, ſed vitæ.

32 Optime *S. Thom. 2. 2. quæſt. 185. art. 3.* circa aſſumptionem alicuius ad Epiſcopatum, aliquid conſiderat ex parte eius, qui aſſumitur, & aliquid ex parte illius qui aſſumit. Ex parte enim eius, qui aſſumit vel eligendo, vel prouidendo, requiritur quod digniorem eligat, & meliorem aſſumat quoad regimen Eccleſiæ, qui ſcilicet poſſit eam & inſtruere, & defendere, & pacifice gubernare. Vnde contra quoſdam *S. Hieronym.* dicit quod quidam nõ quærunt eos in Eccleſia columnas erigere, quos plus cognoſcunt Eccleſię prodeſſe, ſed quos plus ipſi amant, vel quorum ſunt obſequijs deliniti, vel dediti, vel pro quibus maiorum quiſpiam rogauerit, vt deteriora taceam, qui vt clerici fierent muneribus impetrarunt. Ex parte vero eius qui aſſumitur requiritur vt nulla vitiorum nota ſit maculatus; grauius enim condemnabitur, qui indignus ſuſcipit, quod non meretur. Qui regimen Sacerdotis contendit appetere, ante in ſe diſcutiat ſi vita honori ſit congrua: pleriq; Sacerdotes ſuæ magis vtilitatis cauſa, quam gratis præeſſe deſiderant. Quomodo autem vires ſuas periclitari, & expendere debeat docet *S. Gregor. in præfatione ſui Paſtoralis* dicens. Cum rerum neceſſitas expoſcit, penſandum valde eſt ad culmen quiſque regiminis qualiter veniat, atque ad hoc rite perueniens, qualiter viuat: & bene viuens, qualiter doceat, & recte docens infirmitatem ſuam quotidie valet quanta conſideratione cognoſcat; ne aut humilitas acceſ-

acceſſum fugiat, aut præuentioni vita contradicat, aut vitam doctrina destituat, aut vitã præſumptio extollat. Nunc vero vt proſint Præſules fieri non cupiunt, ſed magis vt diuites fiant, & honorentur; ſuſcipiunt enim ſublimitatis culmen non pro Paſtorali regimine, ſed pro ſolius regiminis, vel honoris ambitione, atque abiecto opere dignitatis ſolã nominis ſuperbe appetunt dignitatem. Hi vbi primum cognoſcuntur reijciẽdi, illi verò qui antequam altiſſimũ dignitatis gradum obtinerent omnibus virtutibus prædití videbantur, & poſtea in regimine alij apparent, non eligentis culpæ imputari debent, quemadmodum enim agnoſcere non potes ſit nec ne integrum vas, niſi illud liquore impleatur; ita nec hominem, niſi illi gubernãdi munus fuerit commendatum.

33 Dubitari non abs re poteſt an Cardinales peccato commaculentur, reſtitutioneq; vinciantur, qui non impediunt nominatum, ſi alterum digniorem arbitrentur? Ad quod dubium perdocte quidem reſpondet *Paleoth. in tract. de Sacr. conſiſt. conſult. par. 4. quæſt. 1. verſ. quo loco*, & ait ad Cardinaliũ auctoritatem & officium non proprie pertinere aliquem ad Epiſcopatum admittere, ſed tanquam Papæ conſiliarios non vlterius obligari, quam vt ad eas res, de quibus à Papa requiruntur, & conſuluntur fidele præſtent reſponsũ, per tex. *in cap. fundamenta §. decet, de elect. lib. 6.* itaque cum Pontifex in Epiſcoporum promotione nõ aliud ab ipſis Cardinalibus exquirat, quàm iudicium, ſi propoſitum Epiſcopali dignitate dignum arbitrentur; ideo non ad aliud obligantur, quàm ad interrogata reſpondere, illumq; approbare, ſi ita credant: imò & Cardinales omnes tutam reſpondendi, ferendiq; ſuffragij ſui rationem colligere poſſe addit ex teſtimonijs quatuor Cardinalium in publicam formam redactis, & ab eis ſubſcriptis, quibus inquiſitio committitur de promouendi qualitatibus:

SVMMARIVM.

1 *Rationes expenduntur quare bigami ad Eccleſiaſticos Ordines aſcendere non conueniat.*
2 *Filios habens non poteſt habere frõtem alios de incontinentia redarguendi.*
3 *Caſtitatis eminentiam inter omnia virtutum ornamenta debet Epiſcopus habere.*
4 *Continentia, & cælibatus non eſt per ſe de iure diuino Sacris Ordinibus annexus.*
5 *Coniugatus nullo modo poteſt in Epiſcopum eligi, etiamſi eius vxor ætate prouecta, nec ſuſpecta de incontinentia caſtitatem in ſeculo voueat, ſed requiritur, vt ea ſimpliciter religionem profiteatur.*
6 *Filios habens an poſſit in Epiſcopum eligi, quæſtio dubia, pro parte affirmatiua rationes expenduntur.*
7 *D. Petrus vxorem habuit, & ex ea filiam Petronillam.*
8 *Clemens IV. & Alexander VI. filios habuerunt.*
9 *Expenduntur rationes pro contraria opinione.*
10 *Amor paternus omnem alium vincit.*
11 *Eli ob ſuos filios in via Domini non*

Digitized by Google

non ambulantes priuatus fuit Sacerdotio.

12 *Priorem ſententiam ſequitur, & contrarijs fundamentis reſpondetur.*

VNIVS VXORIS Virum.

GLOS. IIII.

1 CVM bis coniugatus non poſſit apte ſignificare vnionem Chriſti cum Eccleſia vnica ſua ſponſa, quia non eſſet vnicus, ex quo diuiſit carnem ſuam in plures *cap. Acutius 26. diſt. cap. debitū*, & ibi *gloſ. verbo Sacramentum, de bigamis*. ideo noſter Apoſtolus dicit vt is Epiſcopus ordinetur, quem vnius vxoris virum fuiſſe, aut eſſe conſtiterit: tam ſacra ſemper habita eſt iſta præceptio, vt etiam de muliere Sacerdotis eligendi, eadem intelligeretur ſeruanda conditio: ne forte illa prius quam in matrimonium eius veniret, qui aliam nō habuiſſet vxorem, alterius viri eſſet experta coniugium. Si etenim in veteri Teſtamento *Leuit.* 21. hæc Sacerdotalium coniugiorum forma ſeruata eſt, quanto magis ſub reuelata iam gratia conſtituti Apoſtolicis debemus ſeruire præceptis, vt quamuis quis bonis moribus præditus & ſanctis operibus inueniatur ornatus, nequaquam tamen vel ad Diaconi gradum, vel ad presbyterij honorem, vel ad Epiſcopatus culmen aſcendat, ſi aut ipſum non vnius vxoris virum, aut vxorem eius non vnius viri fuiſſe conſtiterit, vt ex *Leone epiſt.* 85. *vel* 87. *cap.* 1. *ad Epiſcopos Africanos* refert *Anton. Auguſtin. in epitom. iuris Pontificij veteris lib.* 4. *tit.* 7. *cap.* 7. Et ideo *Iſidor. lib.* 2. *cap.* 6. *de Eccleſ. offic.* aſſerit quod vt vnius virginalis matrimonij ſint, qui eliguntur ad Ordinē Pontificatus, Sacerdotem quærit Eccleſia, aut de Monogamia ordinatum, aut de Virginitate ſanctum. Nullo pacto, ait *D. Hieronym. ad Oceanum*, digamos, vel concubinarios cathenis inſertos decet ſubire Sacerdotij miniſterium. In *Leuitico* 21. Scriptum ac præfinitum eſt quales eligi debeant Sacerdotes; ſi ergo clericus monogamus fuerit, & vxor eius digama, noli eum ad miniſterium applicare. Hæc Tito præcepta idem Apoſtolus de ordinandis clericis dedit.

2 Quomodo poterit eſſe hortator viduitatis, caſtitatis, & continentiæ, qui coniugia frequentauerit? *c. vna cap. fin. 26. diſt.* cum dicamus quod habens filios non poteſt habere frontē alios de incontinentia redarguendi cap. *Sicut verſ. vnde cum Paulus* 47. *diſt.* Habebit igitur Epiſcopus, vt inquit *Iſidor. de Eccleſiaſt. offic. lib.* 2. *cap.* 6. inter cætera virtutum ornamenta, & caſtitatis eminentiam, itaut mens
3 Chriſti corpus confectura ab omni inquinamento carnis ſit munda, & libera, quia dum ſecundum carnis aſſumptæ myſterium Eccleſiæ ſuæ fuerit dignatus caput exiſtere ipſe Chriſtus, merito in membris eius intentio Epiſcoporum officia peragere cernitur oculorum. Ipſi enim de ſublimioribus celſitudine ordinis regunt, & diſponunt ſubiectas multitudines plebium: vnde

quanto

Digitized by Google

quanto ipſi ſequentium fiunt ductores, tantò meritorum lumine debent præfulgere. Illa autem, quæ pertinent ad bigamiæ ſpecies, ac illius materiam plene tractaui Aleg. 49.

4 Continentiam & cælibatum ſcio nō eſſe per ſe annexa Epiſcopatui & multò minus inferioribus Ordinibus ex Diuino, & naturali iure, ſed tñ id fuiſſe ab Apoſtolorū temporibus in vſum quantum ad Epiſcopos, qui ſi vxorati aſſumpti ſunt, vxores poſteà ſolum vt ſorores retinuerunt: ſuadent & perſuadent antiqui Canones, & Sanctorum Patrum teſtimonia, itaut Græcorum Eccleſia, licet inferiores Sacerdotes vexatos retineat, nunquā tamen in Epiſcopis id paſſa ſit, quos propterea Monachos ſemper habet. Quo circa laudabilius S. Eccleſia Latina æquiſſimè & conformiter ad Ius diuinum legē tulit ab Apoſtolorum temporibus, & praxi natā, vt omnibus Sacris Ordinibus continentię propoſitum annecteretur, etiamſi in Subdiaconis id tam antiquum, vt in reliquis non appareat.

5 Et adeo verum eſt nullo modo in Epiſcopum eligi poſſe coniugatum, itaut non ſufficiat eius vxorem ætate prouectam, nec ſuſpectā de incontinentia, caſtitatem in ſeculo vouere, ſed requiri vt ea ſimpliciter religionem profiteatur, propter Ordinis Epiſcopalis excellentiam, & vt auferatur occaſio vt Epiſcopus viſitetur à fœminis. ita *Hoſt. Calder. Anton. Abb.* per tex. ibi *in cap. ſane, de conuerſ. coniug. Cou. de ſponſal. par. 2. cap. 6. §. 3. num. 3. verſ. in Epiſcopi, Maiol. de irregul. lib. 1. cap. 34. nu. 2. Petr. de Ledeſma de matrim. q. 64. art. 4. dub. 5. concl. 6. Azor. inſtit. moral. par. 1. lib. 13. cap. 13. q. 7. prope finem,* plures alios refert, & ſequitur *Sanch. de matrimon. lib. 7. diſp. 41. num. 2.*

6 Vnde quia poſſibile fuit Epiſcopos ne dum vxorem, ſed etiam filios habere ante Epiſcopatum. Quæſtio hinc oritur non contemnenda vtrum filios habens poſſit in Epiſcopum promoueri? pro parte affirmatiua eſt *tex. in cap. 1. de teſtam.* ibi, *nurum, cap. ſint manifeſte verſ. fortaſſis 12. quæſt. 1. vbi gloſ. verbo aut filios, cap. Epiſcopos qui filios 12. quæſt. 2.* noſter Apoſtolus in præcitatis verbis, & in ſequentibus, ibi, filios habentem, & refertur

7 in *cap. 1. in princip. 26. diſtinct.* Idque pleriſq; conſtat exemplis, patet in Diuo Petro, qui vxorem habuit, & ex ea filiam Petronillam,

8 Clemens IIII. tempore promotionis duas habuit filias ex vxore legitima, vt videre licet apud *Platinam in ipſius vita*, apud quem etiam in vita Alexand. VI. id ipſum legitur: & cum hac ſententia tranſire Doctores cōmuniter poſt *Hoſt.* fatetur *Abb. in dict. cap. 1. nu. 2.* affirmat communē eſſe vſu receptam *Nau. de ſpolijs clericorum §. 19. num. 2.* vbi teſtatur ſe plures vidiſſe Epiſcopos, & alios Prælatos filios habentes, qui promoti fuerunt à Sede Apoſtolica, nulla facta de filijs mentione, neque aliqua ſuper eo habita diſpenſatione.

9 Obſtant tamen *tex. in cap. prius quoniam 28. diſt.* vbi cauetur ne is, qui filiam habet, & à longo tempore incōtinens fuit ad Epiſcopatum eligatur, melior *tex. in c. de Stracuſana 28. diſt* qui habentem filios, & vxorem ad Epiſcopatus Ordinem promoueri prohibet, *cap. Catinenſis 61. diſt.* ibi, qui nec vxorem

Digitized by Google

habeat, neque filios, & ibi neque crimen aliquod, *Auth. de Sanctiſſimis Epiſcopis in princip. collat. 9.* ad quam ſe refert *dict. cap. de Siracuſana*, ibi, principalis conſtitutio. Deinde obſtat quod & ſi nulla daretur prohibitio in recto tamen gubernandi regimine, ſatis inordinatum videtur illos ad Epiſcopatum eligere, qui propter nimiam in filios affectionem, vt plurimium, & cupiditate, & auaritia miſere detinentur: hi ſunt Clerici, & Epiſcopi erga filios, & nepotes, *gloſ. vlt in cap. peruenit 1. quæſt. 3. Perett. ad Extrauag. ambitioſæ de rebus Eccleſiæ non alienandis verbo ac de rebus, & bonis num. 64.* ex-
10 pendit *Nau. dict. num. 2.* nam paternus amor omnem alium vincit *l. vlt. Cod. de curatore furioſi, l. iſti quidem §. fin. ff quod metus cauſa,* notatur *in cap. afferte de præſumpt. Mex. in tract. taſſæ panis concl. 2. num 58. cum ſeq. Maſcard. de probat. concl. 590. nu. 3. Cardin. Mantic. de tacitis, & ambiguis conuent. tom. 2. lib. 21. tit. 10 num. 21. Flamin. de confident. quæſt. 20. nu. 44. Gutier. de tutel par. 2. cap. 8. num. 9.* Vnde multa mala parentibus obueniunt propter filiorum peccata,
11 & laxatã viuendi normam, prout Eli ob ſuos filios in vijs Domini nõ ambulantes priuatus fuit Sacerdotio *1. Reg. cap. 2.* Inde etiam probabile reſultat periculum, quod bona per vxorem, filios, nepotes, & cæteros temere diſſipabuntur, vt ſatis inſinuat *dict. cap. de Syracuſanæ*, ibi, per quos Eccleſiaſticaſſolet periclitari ſubſtantia: Vlterius offenditur finis prætenſus à *Concil. Trid. ſeſſ. 25. de reform. cap. 1. in princ. & in Extrauag.* Pij V. aduerſus illegitimos in princip. Ergo ne tot, ac tanta mala ſequantur, omninò affirmandum eſt nequaquam fore eligendos eo maxime cum omnino oporteat, non ſolum ad inferiora beneficia, ſed multo magis ad Epiſcopatus *iuxta reg. cap. cum in cunctis 7. de elect. c. graue 29. de præbendis*. Propter quorum aliqua hanc partem contra communem ſequuntur *Innocent. in dict. cap. 1. de teſtam. & ibi Abb. num. 2. Nau. dict. loco,* vbi affirmat hanc partem eſſe magis conſonam iuri, & ideo hodie attento iure communi tales non eſſe promouendos affirmat *gloſ. verbo paruulam in dict. cap. priuſquam*.

12 Verum licet hæc vltima ſententia probabilitate non careat, priorem tamẽ, & communem *Hoſtienſis* opinionem etiam attẽto iure communi vti veriorem ſequimur. Ad primum enim ex *dict. cap. prius* facile reſpondetur *tex.* non agere de habente vxorem, ſed de habente filiam, qui retro ante à longo tempore incontinens fuit, quod longe diuerſum eſt à caſtitate coniugali. Ad ſecundum ex *dict. cap. de Siracuſanæ* reſpondetur tex illum quoad intentum nihil de nouo ſtatuiſſe, ſed retuliſſe ſe ad imperialem conſtitutionem, de qua in *dict. Auth. in princip.* quæ imprimis interdicere non potuit electionem ad Epiſcopatum, iuxta *reg. cap. Eccleſia Sancta Maria 10. de conſtitut. cap. vlt. de rebus Eccleſiæ, cum ſimilibus*: deinde ſi recte aduertas Iuſtinianus ibi abſolute non prohibuit talium promotionem, ſed ſolummodo quãdo promouendus vxorem habuit legibus interdictam, aut alio defectu laborantem, non vero ſi vnicã, & primam, vt patet ibidem in *verſ. Sed, & ſi prius*. Ad tertium ex *dict.*

cap.

cap. Catinenſis cum gloſ. pen. ibidem tex. procedere propter præſumptionem, quæ eſt contra habentem filios, quod bona Eccleſiæ diſſipabit, & vt ceſſet labor faciendi inuentarium, de quo in dict. *cap. de Siracuſana*: & tandem, quia datis paribus terminis ad bene eſſe melius erit illum eligere, qui nullis occupationibus detinetur, & multò magis paratus eſt ad munus iniunctum exequendum. Ad vltimum ex rationibus ſupra expenſis reſpondetur, quod, etſi rationes illæ aliquo modo ſuadeant non oportere tales in Epiſcopos promoueri, non tamen concludunt prohibitionem aliquam dari attento iure cõmuni, fatemur equidem digniores, & digniſsimos eligendos, affirmamus tamen, ſi omnia concurrant, dabilem eſſe aliquem ex his, qui aliquando dignior, aliquando digniſsimus probabiliter reputetur.

SVMMARIVM.

1 *Parcitatis virtus pulcherrima eſt inter Epiſcoporum ornamenta.*
2 *Ventris ingluuies facile prouocat ad luxuriam.*
3 *Sapientiam iuuat ſobrietas.*
4 *Salutem operatur moderata refectio.*
5 *Vires amittit cibo multo, aut potione diſtentus.*
6 *Podraga ob ſatietatem ac aucta edulia hoc tempore naſcuntur.*
7 *Conuiuia potatorum, & commeſſationes ab Eccleſiaſticis fugienda.*
8 *Ieiunij vtilitates referuntur.*
9 *Ieiunium neminem reddit debilem.*
10 *Dominus Saluator noſter conuiuia adijt, vt exemplo alios temperantiam doceret.*
11 *Manducare & bibere ad gloriam Dei quomodo intelligatur.*
12 *Menſa Epiſcopi qualis eſſe debeat, & quæ in illis eſca ſint adducendæ, oſtenditur.*
13 *Apoſtoli ſub Chriſti diſciplina ſectati ſunt victus tenuitatem.*
14 *Sanctus Auguſtinus quantum temperantiæ ſtudium habuerit, oſtenditur.*
15 *Sanctus Fulgentius Ruſpenſis Epiſcopus nec morbo quidem afflictus carnis, vel vini vſum admiſit.*
16 *Sanctus Amandus pane hordeaceo, & aqua quindecim annos mãſit ad ſepulchrum Beati Martini.*
17 *Sanctus Ioannes Chryſoſtomus, S. Baſilius, S. Ambroſius, & S. Thomas Cantuarienſis temperantiæ ſtudium coluere.*
18 *Eremitæ antiqui tenuiſsimo victu vſi fuere.*

SOBRIVM.

GLOS. V.

1 INTER Epiſcoporum ornamenta recte collocatur pulcherrima illa parcitatis virtus, quia vt ait *S. Tho. 2. 2. quæſt. 189. art.* 4 Epiſcopis & alijs Eccleſiæ miniſtris, qui mente deuota debent ſpiritualibus officiis inſiſtere, & Regibus, qui per ſapientiam debent populum ſubditum gubernare, ſpecialiter ſobrietas indicenda eſt; nam ignominioſum eſt clericis affluere epulis, inter quas difficulter poteſt ſeruari pu-

pudicitia *cap. Eccleſia* 35. *diſt.* ventris enim ingluuies facile prouocat ad luxuriam, & omne opus bo-
2 num diſſoluit, vt dicit *D. Hieronym. in epiſt. ad Amandum*. Epiſcopi, inquit *S. Eutych. Papa & martyr*, & Dei miniſtri non debent commeſſationibus, & vinolentiis incumbere, ſed conſiderẽt ſententiam Domini dicentis: Attẽdite ne grauentur corda veſtra in crapula, & ebrietate. Moderate omnem cibũ, & neceſſario ſumptu ſumite, vt iuxta *Apoſt.* ſobrii ſitis, & parati ad ſeruitium Domini. Hinc *Sapiens Eccleſ.* 37. Noli auidus eſſe in omni epulatione, & non te effundas ſuper eſcam. Et *Apoſtol.* 1. *ad Corinth.* 6. Eſca ventri, & venter eſcis, Deus autem, & hunc & hos deſtruet. Et *ad Roman.* 14. Regnum Dei non eſt eſca, & potus. Et 1. *ad Corinth.* 8. Eſca nos non commendat Deo. Et *ad Hebræ.* 13. Optimum eſt gratia ſtabilire eorum non eſcis, quæ non profuerunt ambulantibus in eis. Nihil gula perniciosius, ait *S. Chryſoſtom. homil.* 44. *in Ioan.* nihil ignominioſius eſt. Hæc obtuſum, & craſſum ingenium, hæc carnalem animam reddit, hæc cæcat intellectum, nec ſinit, vt quicquam perſpiciat. Et *homil.* 58. *in Matth.* Sues ex hominibus facit, imò etiam ſuibus multò deteriores. Nam, vt ait *Cicero lib.* 1. *offic.* Victus, cultuſq; corporis ad valetudinem referuntur, & ad vires non ad voluptatem. Atque etiam ſi conſiderare volemus, quæ ſit in natura excellentia, & dignitas, intelligemus quam ſit turpe diffluere luxuria, & dilicate ac molliter viuere, quamque honeſtum parce, continenter, ſeuere.

3 Venter pinguis, vt *Hieron.* ait, *epiſt.* 2. *ad Nepotian. cap.* 14. craſſum ſenſum generat; & non gignit mentem tenuem, cum Sacerdotalis ſenſus è contra vigil eſſe debeat, & tenuis, atque ideo edacitatis vitio obnoxij Sacerdotes vngi nõ debent *cap. non liceat* 44. *diſt.* Anima ſicca dicebat *Heraclytus* ſapientiſſima. Et *Clemens Alexand. lib.* 2. *Pœdag.* Iubar eſt, inquit, anima ſicca ſapientiſſimum, & perſpicax. Vnde *S. Hieronym. lib.* 2. *aduerſus Iouinian. cap.* 7. ſic dicit: Quod ſi quis exiſtimat & abundantia ciborum portionumq; ſe perfrui, & vacare poſſe ſapientia, hoc eſt, & verſari in delitiis, & delitiarum vitijs non teneri, ſe ipſum decipit. Et *cap.* 8. Sapientiæ quoque operam dare non poſſumus, ſi menſæ abundantiam cogitemus, quę labore nimio, & cura indiget, cito expletur naturæ neceſſitas. Nihil enim, ait *S. Io. Chryſoſt. homil.* 29. *in epiſt. ad Hebræos* & habetur *can.* 28. *de conſec. diſt.* 5. ſic iucundum eſt, ſicut cibus bene digeſtus, aut decoctus, nihil ſic ſalutem, nihil ſic ſenſuum acumen operatur, nihil ſic ægritudinem fugat, ſicut mo-
4 derata refectio: ſufficientia quippe cum nutrimento, & ſoſpitatem ſimul etiam procreat, & voluptatem. Abundantia vero morbum facit, & moleſtias ingerit, & ægritudines generat. Quod enim facit fames, hoc etiam plenitudo facit ciborum, multò autem magis peiora. Fames quippe in paucis diebus aufert hominem, & liberat ex hac vita pœnali, exceſſus vero ciborum conſumit, & putrefacit corpus humanum, & macerat ægritudine diuturna, & tunc eam morte crudeli conſumit. Obſecro igitur ne noſtrum corpus vitioſum, & inu-

Digitized by Google

inutile faciamus; neque vi vitia inferamus, &c.

5 Quare *Galenus par. 1. Aphoriſm.* dicit in exhortatione medicinæ, quorum vita & ars ſagina eſt, nec viuere poſſe dici, nec ſanos eſſe, animaſq; eorum ita nimio ſanguine, & dapibus quaſi luto inuolutas nihil tenue, nihil cœleſte, ſed ſemper de carnibus, & victu, & ventris ingluuie cogitare *cap. ne tales de conſecrat. diſt. 5.* Et *Cicero in 5. Tuſcul.* ſcribit fieri non poſſe vt mente quis & ratione recte vtatur, animæq; vires debito loco, & tempore exerceat cibo multo ac potione diſtentus. Qui ægrotat, ait *S. Hieronym.* non aliter recipit ſanitatem, niſi tenui cibo, & caſtigato victu, quæ λεπτοδίαιτα dicitur, quibus ergo cibis recipitur ſanitas, his & ſeruari poteſt, ne quis putet morbos holeribus concitari. Præclare id docet *S. Ioan. Chryſoſt. homil. 39. in 1. Corinth.* Non menti, inquit, ſed ipſi corpori inimica, & infenſa eſt voluptas, ex forti debile reddit, è ſolido eneruatum, morbidum è ſano, tenue ex compacto, ex florente & formoſo deforme, olidum ex fragranti, ex vtili inutile, ex mundo & puro impurum; ex abſoluto doloribus vndique differtum, ex recenti vetus, ex robuſto flaccidum, ex celeri tardum, & ex ſano languens, ex recto claudum. Per hanc mille mala malignus ille patrat Sathanas. Diurna exercitatio, & labores, & tolerantia, & moderata menſa, & victus ſimplex hilariora corpora reddũt, & formam præterea plurimum iuuant. Quæ quum videmus fratres quid non voluptates, pernicioſaque conuiuia vitamus, & ſimplicem potius perſequimur victum? vt corpore ſimul, & animo recte comparati, virtutibus pleni, futuris aliquando bonis potiamur.

6 Quotidiano experimento probatur potus ſacietate aciem mentis obtundi, ciborum nimietate vigorẽ cordis hebeteri, itaut dilectio edendi etiam corporum contraria ſit ſaluti, niſi ratio temperantiæ obſiſtat illecebræ, & quod futurum eſt oneri ſubtrahat voluptati *S. Leo Papa ſerm. 8. de ieiunio decimi menſis.* Frequentes igitur podragæ hanc ob cauſam hac noſtra tempeſtate maxime vigent, vt Galeni etiam tempore accidiſſe legitur *Aphor. 6. comm. 28.* vbi ſic ait. Aetate Hippocratis pauci podraga laborabãt propter vitæ moderantiam, noſtris vero temporibus, vſque adeo auctis edulijs, vt nihil eis addi poſſe videatur, infinita eſt podragarum multitudo, cum nonnulli ſint, qui nec exerceãtur quidem, ſed crudelitatibus incumbant, & ante cibum bibunt vina potentia, ac venereis vtãtur immoderate. Legimus quoſdam, ait *S. Hieronym. lib. 2. in Iouin. cap. 8.* morbo articulari, & podragę humoribus laborãtes proſcriptione bonorum ad ſimplicem menſam, & pauperes cibos redactos conualuiſſe; caruerunt enim ſolicitudine diſpenſandæ domus, & epularum largitate, quæ & corpus frangunt, & animum. Irridet *Horatius* appetitum ciborum, qui conſumpti relinquunt pœnitentiã; Sperne voluptates, nocet empta dolore voluptas. Occaſio amittendæ ſobrietatis fugienda, vt ſunt conuiuia, & cætera vbi ſolum commeſſationibus, & potationibus inſeruitur. Nam, vt ait *Sapiens 23. Prouerb.* Noli eſſe in conuiuijs

pota-

potatorum, nec in commeſſationibus eorum, qui carnes ad vescendum conferunt. Et *S. Hieronym. epiſt. 2. ad Nepotian. de vita Clericorum cap. 23.* conuiuia, inquit ille, tibi vitanda ſunt. Et *S. Ambroſ. lib. 1. offic. cap. 20.* Conuenire Eccleſiaſticis, ait, & maxime miniſtrorum officijs arbitror declinare extraneorum conuiuia, vel vt ipſi hoſpitales ſuis peregrinantibus, vel vt ea cautione nullus ſit opprobrijs locus. Conuiuia quippe extraneorum occupationes habent, tùm etiam epulandi produnt cupiditatem. Surrepunt etiã fabulæ frequenter de ſeculo, ac voluptatibus, claudere aures non potes: prohibere putatur ſuperbiæ, ſurrepunt etiam præter voluntatẽ pocula. Melius eſt domui tuæ ſemel excuſes, neceſſitati ſatisfaciendo, quam alienæ frequenter, & vt ipſe ſobrius ſurgas, tamen ex aliena inſolentia condemnari non debet præſentia tua. Et refert *Poſſid. in vita S. Auguſtini* eum in patria ſua petitum ad conuiuium nunquam ire voluiſſe, ne per frequentiã in patriæ conuiuijs conſtitutus tẽperantiæ amitteretur modus.

8 Hinc ob temperãtiam, & ſobrietatem Sancti Patres ieiunium corpori pariter atque animo ſalutare pronuntiarunt: audi *S. Athanaſ. lib. de Virginitate*. Vide quid faciat ieiunium: morbos ſanat: diſtillationes exſiccat, dæmones fugat: malaſq; cogitationes expellit: & mentem nitidiorem reddit, & cor purgatius, & corpus ſalubrius. & ad thronum Dei hominem ſiſtit. Et *S. Ambroſ. lib. de Helia & ieiunio cap. 8.* Quid eſt ieiunium niſi ſubſtantia & imago cœleſtis, continentiæ magiſterium, pudicitiæ diſciplina, humilitas mentis, caſtigatio carnis, forma ſobrietatis, norma virtutis, purificatio animæ, miſerationis expenſa, lenitatis inſtitutio, charitatis illecebræ, ſenectutis gratia, cuſtodia iuuentutis: Ieiunium deniq; eſt infirmitatis, alleuiamentũ, alimẽtũ ſalutis. Hæc *Ambroſ.* Principalis ergo ieiunij fructus eſt, quod ob temperantiam corporis ſanitatem vel conſeruet, vel recuperet, illudq; ſanius efficiat vt probant Medici, qui ægris ſtatim ieiunium, inediam, dietam præfiniunt, & diutiſſime vixerunt, qui ſeueriſſime etiam ieiunarunt,

9 vt *SS. Antonius, Paulus, Hilarius, Romoaldus*, & alij. Vnde à veritate alienum eſt dicere hominem per ieiunium debilem reddi, quia, vt ait *S. Leo*, Sanſon ita fortis à Deo eſt factus, quandoquidem mulier ieiunijs eius mater macerabat corpus, E contra argute *Diogenes* ventrem vitæ charibdim appellat, cuius nimia ingurgitatione, nihil eſt animæ corporiq; nocentius, nihil quod ingenia magis enecet, magiſq; pudorem confundat, nihil quod ſtoliditatem magis generet, atque vecordiam. Et *Amandus Presbyt.* Ventrem, inquit, diſtentum cibo, & vini potationibus irrigatum voluptas genitalium ſequitur, pro membrorum ordine, ordo vitiorum eſt.

10 Oportet igitur moderatis epulis contentum eſſe Sacerdotem, vt admonet *Eutych. Papa cap. fin. Concilij Carthag. cap. 15.* vt aliorum incontinentiam & immoderationẽ queant coarguere, dicente *S. Clemente in Apoſtolicis conſtitut. lib. 8. cap. 50.* Cum ſitis Presbyteri & Diaconi Chriſti, ſobrij eſſe debetis, & pri-

& priuatim & cum alijs, vt poſſitis intemperantes coercere. Liberator enim noſter Sacerdos ſecundum ordinem Melchiſ. idcircò conuiuia adijt, vt verbo & exemplo alios temperantiam doceret, non vt ſeipſum paſceret; qui vt modeſtiam victus præſcriberet, & ipſe continuis quadraginta diebus nihil guſtauit *Matth.* 4. Sumite cibum aut potum, vt ait *Apoſt.* 1. *ad Corinth.* 10. in laudem Dei. Quomodo, quærit *S. Baſil. interrog.* 196. *in regulis*, manducat quis & bibit ad gloriam Dei, & ſimul reſpondet.

11 Nimirum quando diuinorum beneficiorum erga ſe memoriam conſeruat, & eiuſmodi animi affectionem retinet, quæ ex compoſitione etiam corporis declaretur, vt ne tanquam ſecurus omnino manducet, ſed vt qui inſpectorem habeat Deum. Et quando in ſumendo cibo illud ſibi propoſitum habet, vt non tanquàm ventris mancipium, propter voluptatem manducet, ſed tanquàm operarius Dei, vt in operibus, quæ ſunt ex mandato Chriſti, exequendis eſſe firmior poſſit. Vnde *Proſp. lib.* 2. *de vita contemplatiua cap.* 17. *de abſtinentia*, ita dicit. Quicquid ſine quo poteſt viui percipitur, non ſuſtentandæ naturæ, ſed luxuriæ cauſa ſumitur. Veram abſtinentiam inſtar cytharę temperandam docet *Gregor. lib.* 20. *moral. cap.* 31. Penſandum, inquit, eſt, quod chorda in cythara ſi minus tenditur, non ſonat; ſi amplius, raucum ſonat; ſic virtus abſtinentiæ aut omnino nulla eſt, ſi tantum quiſque corpus non edomat, quantum valet, aut valde inordinata eſt, ſi corpus atterit pluſquam valet.

12 Vos ò Præſules ſi Sanctorum Conciliorum decreta veneramini, illud imprimis decretum *Concilij Carthaginen.* 4. in imo corde defigite, in quo ita habetur. Epiſcopus vilem ſupellectilem & menſam, ac victum pauperem habeat; à quo mutuatus eſt *Concil. Trid. ſeſſ.* 25. *de reformat. cap.* 1 his verbis. Epiſcopi modeſta ſupellectili, menſa, ac frugali victu contenti, &c. Mēſa Epiſcopi, ait quidam modernus, frugalis ſit & temperata, quam ille accedens, de more pie benedicat: & in qua nihil præter primam eſcam, & vnum cibum iurulentum, & duo fructuum genera, vel ad ſummum alterum obſonij ſimplicis ferculum apponatur; placentæ, eſcæ nimis laute condita, & varia vinorum genera amoueantur. In ea lectio Sacrorum librorum ſemper adhibeatur, paracitis, adulatoribus, ſcurrilibus, iocis. & huiuſmodi longe inde remotis, & poſt ſumptā refectionē bonorū omniū largitori Deo gratiæ ſupplices reddātur

13 Victus enim tenuitatem ſub Chriſti Domini diſciplina ſectati ſunt Apoſtoli, quorum ſucceſſores ſunt Epiſcopi, qui ſegetum ſpicas manibus confricantes tam ſimplici cibo pellebant inediam *Matth.* 12. *Marci* 2. *Lucæ* 6. Cum numero duodecim eſſent, nihil aliud quam quinque panes hordeaceos, duoſq; piſces habuere in deſerto *Io.* 6. *Matth* 14. quibus Dominus quinque millium turbam pauit. Iterum nihil omnino præterquam ſeptem panes, & pauculos piſciculos, quando quatuor millia virorum ſatiata ſunt *Matth.* 15. *Marc.* 8. Rurſum tranſfretantes obliti ſunt panes ſecum ferre *Matth.* 16. adeo non erat ipſorum animus in patinis, ſed in doctrina,

Digitized by Google

ctrina, & exemplo Chriſti, vt cibariorum curam non haberent, quin, & ſæpe ita obruebantur, vt ne reficiendi corporis facultas daretur. Hinc *Marc.6.* ait Apoſtolis Ieſus. Venite ſeorſum in deſertum locũ, & requieſcite puſillum: erant enim, qui veniebant,& redibant multi, & nec ſpatium manducandi habebant.

14 Quantum temperãtiæ ſtudium in Beato Auguſtino fuerit locuples ipſe teſtis eſt *lib.* 10 *confeſſ.cap.* 31. Reficimus quotidianas, ait, ruinas corporis edendo, & bibendo, & ſuauis eſt mihi iſta neceſsitas, & aduerſus iſtam ſuauitatem pugnone capiar,& quotidianum bellum gero in ieiunijs, ſæpius in ſeruitutem redigens corpus meum. Hoc me docuiſti, vt quemadmodum medicamenta,ſic alimẽta ſumpturus accedam, ſed in ipſo tranſitu inſidiatur mihi laqueus concupiſcentiæ, ipſe enim tranſitus voluptas eſt. Et cum ſalus ſit cauſa edendi, & bibendi adiungit ſe tanquam pediſſequa periculoſa iucunditas, & plerumque præire conatur, vt eius cauſa fiat, quod ſalutis cauſa me facere, vel dico, vel volo, nec idem modus vtriuſq; eſt. Nam quod ſaluti ſatis eſt, delectationi parum eſt. Et ſæpe incertum fit, vtrum adhuc neceſſaria corporis cura ſubſidium petat. Ad hoc incertum hilareſcit infelix anima, & in eo præparat excuſationis patrocinium, gaudens non apparere, quid ſatis ſit moderationi valetudinis, vt obtentu ſalutis obumbret negotium voluptatis. His tentationibus conor quotidie reſiſtere, & inuoco dexteram tuam ad ſalutem meam: conforta me vt poſſim; da quod iubes, & iube quod vis.

15 Sanctus Fulgentius Ruſpenſis Epiſcopus, vt eſt in eius vita apud *Surium tom.* 1. nec morbo quidem afflictus, carnis, vel vini vſum admiſit, veritus ne infirmitati blandiens ſemel intermiſſum vitæ rigorem ſanus poſtea repetere nollet ſuperatus gulæ voluptate.

16 Sanctus Amandus Turoni ad Beati Martini ſepulchrum quindecim annos manſit, & hoc toto tempore cibus illi panis hordeaceus, aqua potus fuit: qui poſtea Traiectenſis Epiſcopus creatus abſtinentiam non minuit, ſed auxit, *Surius tom.* 1. *in eius vita*.

17 S.Ioannes Chryſoſt. vno tantum ferculo hordei quotidie veſcebatur, non commedens carnes, nec bibens vinum.S. Baſilius contentus erat pane,& aqua. Ambroſius ſingulis diebus ieiunabat, præterquã in Sabbato,& die Dominica, ac in natalitijs celeberrimorum Martyrum. *S. Thomas Cantuarienſis*, quamuis primum delicatis cibis vteretur, poſtea leguminibus tantum contentus pauperes quotidie ſecum diſcumbere faciebat.

18 Tenuiſsimo item victu vſi ſunt antiqui Eremitæ, & teſtatur *D.Hieron.* ſe in ea eremi parte,quæ iuxta Syriam Saracenis iungitur, vidiſſe Monachos,de quibus vnus per triginta annos clauſus hordeaceo pane, & lutulenta aqua vixit: alter in ciſterna veteri, quam gentili ſermone Syri cubam vocant, quinque caricis, ideſt aridis ficubus, per ſingulos dies ſuſtentabatur. Et idem *Hieron. in vita D. Pauli Eremitæ*, aſſerit illum in orationibus, & ſolitudine duxiſſe vitã, cibum,& veſtimentum ei palma præbente. Et in vita *S. Hilarionis* eius miram abſtinentiam explanat

Tal-

Digitized by Google

Palladius in Sanctorum Patrum hiſtoria cap. 51. Vidimus, inquit, alium quoque ſenem in ſolitudine Antinoi, quæ eſt Metropolis Thebaidis, Eliam nomine, qui natus erat centum, & decem annos, multa ſigna quotidie peragebat, nec ceſſabat mederi ægrotantibus. Comedebat in ſenectute tres vncias panis, & tres oleas veſpere. In iuuentute autem ſemel comedebat in hebdomada. Et *cap.* 86. Euagrius Diaconus Angeli monitu in ſolitudinem profectus, & vaticinandi dono præditus dixit. Ex quo veni in ſolitudinem non tetigi lactucam, non minutum holus, non aliquid viride, non fructum, non vuam, non lauacrum, non carnem, non panem, non vinum; neque omnino aliquid ex iis, quæ per ignem tranſeunt, præter quædam olera cruda, & modicum aquæ. Poſt autem ſextumdecimum huius inſtituti annum propter corporis & ſtomachi imbecillitatem ad biennium, quo migrauit ad Chriſtum, non niſi ptiſanam, ideſt coctum hordeum, vel legumina ſumpſit & panem. Et de temperantia, ac vitæ auſteritate olim Aegyptiorum Sacerdotum ait *S. Hieronym. lib.* 2. *aduerſus Iouinianum cap.* 9.

18 Vocem illam, ſobrium, de qua in tex. monet *Hieronym.* ambiguam eſſe, & ſignificare non ſolum ſobrium, quo ſenſu eam ſupra explicauimus, ſed etiam vigilantem. Sic *Chryſoſtom.* Sobrium, inquit, ac vigilantem dixit; hoc eſt clariſſima mentis acie præditum, innumeroſq; habentem omni ex parte oculos, quibus acutiſſime cuncta proſpiciat; ſunt quippe plura, quæ incidant, & mentis hebetent aciẽ, putà concupiſcentiæ, quotidianæ curę, rerũq; perturbatio, & plurima id genus vndiq; imminent. Vigilantẽ igitur eſſe neceſſe eſt illum, qui nõ tantum ſui curam habet, verum etiam reliquorum. Decet eſſe peruigilem eum, qui eiuſmodi eſt, ac ſpiritu viuere, & affectus ſui flammam operibus ipſis oſtendere, duceſq; omnes ſolicitudine, atq; induſtria ſuperare, vt die noctuq; exercitum & caſtra perluſtret, laboret, & ſui officij munus diligentiſſime impleat, atque omnium curam, & ſolicitudinem gerat. Cũ *Chryſoſtomo* ſentiunt, *Theodoretus* reliquiq; Græci: ille enim vigilantem explicat, qui poſſit conſiderare quid agendum ſit. *Theophilactus*, perſpicacem, quique ſuis rebus attentus ſit; nulliſque huius ſeculi curis addictus.

SVMMARIVM.

1 *Prudentiam virtutum abbatiſſam nuncupat S. Bernardus.*

2 *Prudentia non exiſtente nulla eſt virtus.*

3 *Epiſcopus debet eſſe tanta eruditionis, vt omnes motus, & greſſus, & vniuerſa opera eius ſint notabilia.*

4 *Prudentia Prælati in quibus conſiſtat, oſtenditur?*

5 *Prudens eſt qui intelligentia ſua aliquid cognoſcit, ſciens vero, qui alterius iudicio rem percipit.*

6 *Prudentes ſicut ſerpentes quare Prælati requirantur, oſtenditur.*

7 *Propter ſtolidam, aut ſtultam ſimplicitatem repellitur quis ab Epiſcopatu.*

8 *Sacerdotium Summum Eccleſiæ aſpirare nullus præſumat, qui Eccleſiaſticis diſciplinis per Ordinem non ſit imbutus.*

9 *Pru-*

9 *Prudentia eſt in Epiſcopo, vt non ſit facilis ad credendum.*
10 *Prudentia in Epiſcopo eſt vt in negotijs arduis non ſit facilis ad determinandum.*
11 *Conſilio & alieno iudicio in arduis ſemper procedendum.*
12 *Prudentia in Epiſcopo requiritur ad reconciliandos peccatores.*
13 *Prudentia Epiſcopi eſt in malignorum calumnijs patiens eſſe.*
14 *Epiſcopus aduerſitates, & tribulationes perpeti debet.*
15 *Prudentia magna in Epiſcopo debet eſſe circa collationem beneficiorum, & ſpiritualium officiorum.*
16 *Vigilantia & ſolicitudo ab Epiſcopis non ſolum in diſtribuendis beneficijs, ſed in omnibus ad ſuum munus pertinentibus magnopere requiritur.*
17 *Peritiam ſecularium negotiorum oportet Epiſcopos habere.*
18 *Sobrius idem quod vigilans aliquando ſignificat.*

PRVDENTEM.

GLOS. VI.

1 PRVDENTIA, quã Diuus *Bernardus* virtutũ abbatiſſam non incõmode nuncupauit, adeo curã publicam gerentibus neceſſaria eſt, vt hanc vnam Salomon (optione ſibi à Deo data petendi quod vellet) popoſcerit: quã populum ſibi commiſſum regere, & in officio continere poſſet. Quæ ſane eius petitio, ita Deo placuit vt non ſolum, quam petiuit prudentiam, ſed opes etiã, & gloriam, quas non petierat, cumulatiſsime fuerat impartitus. Eſt enim hæc virtus adeo Principibus neceſſaria, vt eadem in libris Sapientiæ *Prouerb.* 8. de ſe ipſa teſtetur Reges omnes per ſe vnam Regium principatum tenere, & legum conditores iuſta decernere. Ipſius numine Principes imperare, & qui auctoritate plurimum valent, iuſtitiæ moderationem tenere. Et haud multo poſt virtutis huius vim idem Salomon per eiuſdem prudẽtiæ perſonam ita exegerat *Prouerb.* 1. Audiens ſapiens ſapientior erit, & intelligens gubernacula poſſidebit. Et rurſus *Prouerb.* 17. Seruus ſapiens dominabitur filijs ſtultis, & inter fratres hæreditatem diuidet. Cumq; filius natura ſuperior ſit, & ſeruus inferior, adeo tamen potens eſt ſapientia, vt ex ſeruo nõ modo liberum, ſed etiam liberis ſuperiorem faciat.

2 Nulla eſt virtus, inquit modernus quidam, prudentia non exiſtente. Et *Cicero lib.* 1. *Tuſcul. quæſt.* Nihil eſt hominis prudentia dulcius. Et *Caſsiodor. epiſtol. lib.* 6. *epiſt.* 10. Sola eſt prudentia, quæ rebus omnibus præponitur, quando in homine feliciter inuenitur. Hinc Salom. *Prouerb.* 16. aſſerit. Acquire prudentiam, quia precioſior eſt argento. & *cap.* 7. Prudentiam voca amicam tuam. Et *cap.* 9. Ambulate per vias prudentiæ. Quamobrem merito *D. Gregorius in paſtorali* aduerſus eos, qui tantæ huius virtutis præſidio deſtituti Paſtoris officium inuadunt, clamat dicens: Nulla res doceri præſumitur, niſi intenta prius meditatione diſcatur. Ab imperitis ergo paſtorale magiſterium, qua temeritate

Digitized by Google

tate ſuſcipitur, quando ars eſt artium regimen animarum? Quid enim ex hoc conſequi neceſſe eſt, niſi quod à Domino dictum eſt *Matth.* 15. Cæci ſunt, & duces cæcorum; cæcus autem, ſi cæco ducatum præbeat,ambo in foueam cadunt? Cæcitatem vero hanc Dominus tanquam maximum flagellum impijs per Prophetam *Eſai.* 29. comminatur dicens. Ecce ego addam, vt admirationem faciam populo huic, miraculo grandi, & ſtupendo: peribit enim ſapientia à ſapientibus, & intellectus prudentium eius abſcondetur. Sine prudentia autem,& intellectu quid præclare poteris adminiſtrare, etiamſi omnibus alijs virtutibus inſtructus ſis? Hæc enim virtus vbique in litteris ſanctis fortitudini antefertur, quoniam efficacior eſt ad res gerendas prudenter excogitata ratio, quam quæcunque ſiue potentia,ſiue fortitudo huiuſmodi conſilio deſtituta. Vnde ſcriptum eſt *Prouerb.* 21. Ciuitatē
3 fortium aſcendit Sapiens, deſtruxitq; robur fiduciæ eius. Sit igitur Epiſcopus tantæ eruditionis, vt omnes motus, & greſſus, & vniuerſa opera eius notabilia ſint, veritatem mente concipiat, & eam toto habitu reſonet, atque ornatu, vt quicquid agat, quicquid loquatur doctrina ſit populorum. Paſtor ſit in tranquillitate omnia diſponens in omnibus vijs ſuis prudenter agens, & in brachio excelſo gregem ſuum præcedens exemplo, & Dominus erit cum illo. Epiſcopus ſit temperans, & non ſuperbus, negotijs opportunus,nunquam vero temerarius, regentis quoque auctoritate dignus, & plenus.
4 Prudens exiſtat Prælatus (inquit Modernus quidam) itaut arte quadam omnibus omnia fiat, vt loquacioribus frequentiores turbas & conuentus hominum,taciturnis ſolicitudinem nimiam interdicat; alacrioribus triſtē vultum, triſtioribus alacriorem oſtendat; leuibus & vagabundis,ne quid pro arbitrio aliquid concedat, ſolidis & conſtantibus ne deneget; induſtriis & laborioſis, vt remiſſionem ſæpius det, relaxationem, ſegnes, & ignauos vt ad exercitia frequenter, & labores impellat: ingluuioſos vt lautioribus menſis nunquam admoueat, frugales & ſobrios ne repellat: offitioſis, quietis, manſuetis,vt multa,quæ vel ad veſcendum, vel amiciendum,vel conuerſandum pertinent largiore manu permittat. Ita prudens debet eſſe Prælatus vt ſit auſterus ſine triſtitia, comis ſine ſcurrilitate, ſeuerus cū iucunditate, iucundus cum ſeueritate: iraſcatur, ſed modice: obiurget, ſed non contumelioſe: corrigat, ſed non acerbe: diſſimulet interdum, ſed cautus: laudet etiam, ſed non profuſius: blandiatur quoque ſed grauius; remittat, ſed non licentius.

5 Vnde *in cap. qui Epiſcopus* 23. *diſt.* ſic legitur. Qui Epiſcopus ordinandus eſt, antea examinetur ſi ſit prudens, ſi docilis, ſi moribus temperatus, ſi peruigil, ſi ſemper ſuis negotijs cauens. Nam vltra ſcientiam, qua præfulgere tenetur, ſapiens debet eſſe; cùm ſcientia, & ſapientia inter ſe differant ſecundum *Ariſtot. de Anima*. Prudens eſt,qui intelligentia ſua aliquid cognoſcit: ſciens vero, qui alterius iudicio rem percipit. *Terent. in Eunuch.* Et prudens,& ſciens viuus viuenſq; pereo, cum adductis per *Boba-*

Digitized by Google

Bobadil.in ſua politica lib. 1. *cap.* 5.
6 *à princ. & cap.* 9. Prudens ideo debet eſſe Prælatus,quia ars eſt artium regimen animarum; Vnde docuit Dominus Prælatos dicens. Eſtote prudentes ſicut ſerpentes, volens, vt ſerpenti ſimiles in hoc exiſtãt,vt nempe blandi ſint,ac tractabiles, omniumq; naturæ ſe accommodent, vtque vigilantiſsimi ſemper, ac circunſpecti ſint, veluti ipſe ſerpens, qui ſemper collo atq; pectore erecto incedit, circunſpiciens vndequaque, vt à repentino, quo caſu offendi poſſet malo,ſaluus conſiſtat. Nam propter ſtolidam, aut ſtultã ſimplicitatem repellitur
7 aliquis ab Epiſcopatu, vt habetur *in cap. Petrus* 39.*diſt.*in hæc verba. Petrus Diaconus, quem à vobis electum aſſeritis omnino, vt dicitur, ſimplex eſt, & noſtis quoniam hoc tempore talis in regimine arcis debet conſtitui, qui non ſolum de ſalute animarum, ſed etiam de extrinſeca vtilitate, & cautela ſciat eſſe ſolicitus, ſit humilis, & affabilis, & in ſenſibus ſcripturarum cautus, & acutus. Hinc *Gregor.* ita dicit. Non fiat Abbas, qui ſibi ſapiens eſſe videtur, nec eſt in ſuo ſenſu humilis.

8 Qui Eccleſiaſticis diſciplinis per ordinem non eſt imbutus, & temporum approbatione diuinis ſtipendijs eruditus, nequaquam ad Summum Eccleſiæ Sacerdotium aſpirare præſumat, vt ait *Zozimus Papa in epiſt. ad Iſichium Epiſcopum*,relatus in *cap.* 2.35.*diſt.* Vnde *Dauid* 2. *Regum* 5. prius ex gratia Spiritus Sancti donum ſciẽtiæ percepit, & poſtea adminiſtrationem regni aſſecutus eſt, Hinc etiam *Salomon. Eccleſ.* 3. prius ait tempus tacendi, & poſtea tempus loquendi, quia veritas prius tacendo diſcitur,& poſtea loquendo prædicatur. Hinc etiam Dominus 2. *Paralip.*1. prius ponit verba ſua in ore Prophetæ, & poſtea conſtituit eum ſuper gentes, & regna dicens ad Hieremiam. Ecce dedi verba mea in ore tuo, ecce conſtitui te hodie ſuper gentes & ſuper Regna. Et Saluator noſter ipſe Dominus Ieſus *Lucæ* 2. prius in medio Doctorum ſedit audiens illos,& interrogans, & poſtea prædicare cœpit: quia prius quiſque diſcere, & poſtea prædicandi officium accipere debet. Deinde *Matth.* 10. prius Apoſtolos docuit, & poſtea eos ad prædicandum miſit, dicens:Eſtote ergo prudentes ſicut ſerpentes, & ſimplices ſicut columbæ.Sic etiam poſt Reſurrectionẽ prius illis ſenſum aperuit, & ſcripturas explanauit, & poſtea dixit eis: Euntes in vniuerſum mundum, &c. Vnde cum *Matth.* 14. de quinque panibus, quinque millia hominum vellet reficere prius panes accipiens fregit, & poſtea Diſcipulis dedit, & per eos demum turbis appoſuit: quia Sacramenta legis, & Prophetarum prius differendo expoſuit, & poſtea eorum ſcientiam Diſcipulis dedit,& per eos tandem illam fidelibus diſpenſauit.

9 Primo ex prudentia permanat vt Epiſcopus non ſit facilis ad credẽdum, nam hoc inter omnia vitia prudentiæ contraria eſt vnum, quod primo loco cauendum eſt, vt ait *Diuus Bernardus ad Eugeniũ lib.* 2. *de conſider. cap.* 13. his verbis. Eſt ô Eugeni vnum vitium, cuius ſi te ſentis immunem, inter omnes, quos noui ex his, qui Cathedras aſcenderunt, ſedebis, me iudice, ſolitarius: hoc eſt, facilitas

tas credulitatis; cuius calidiſſimæ vulpeculæ, magnorum neminē cōperi ſatis cauiſſe verſutias: ex qua in ipſiſmet pro nihilo multæ naſcuntur iræ. Inde innocentum frequens addictio, inde præiudicia in abſentes, &c. *Ioannes in extrauag. diuinis, de pœnis*, ita ait. Nos mala contra aliquem dicta nolumus prius credere, quàm probare.

10 Secundò ex eadem prudentia fluit, quod Epiſcopus in negotiis arduis non ſit facilis ad determinandum, ſed ſumpto ad cogitandum ſpatio, diu multumq; res expendere debet, omnia circumſpicere, & conſiderare iuxta Sapientis dictum *Prouerb.*4. Oculi tui recta videant, & palpebræ tuæ præcedant greſſus tuos, & *Prouerb.* 93. Qui feſtinus eſt pedibus offendit, & docet noſter *Apoſtolus ad Timoth.* 1. *cap.*5. Nemini citò manum imponas, ne communices peccatis alienis.

11 Tertiò ex eadem prudentia prouenit, vt Epiſcopus negotia ardua ſine aliorum conſilio non decidat iuxta illud *Prouerb.* 22. Ne tranſgrediaris terminos antiquos, quos poſuerunt patres tui. *Eccleſ.* 32. Sine conſilio nihil facias, & poſt factum non pœnitebis, & ibidem. Ante omnem actum conſilium præcedat te, & Tobias conſulit filio ſuo, vt ſemper conſilium à ſapiente requirat *Tob. cap.* 2. Qui agunt, dicit Sapiens *Prouerb.*3. cum conſilio, reguntur ſapientia. Et *Horat. lib.*3. *carm. od.* 4. Vis conſilij expers mole ruit ſua. Et *S. Bernard.* nō abundes in ſenſu tuo, ſed alieno magis acquieſcas conſilio, & iudicio. Qui de ſua vnus ſententia omnia gerit, ait *Liuius*, ſuperbū hunc iudicabo magis, quam ſapientem. Et alibi. Qui neque ipſe conſulere, neque alteri parere ſit, extremi eſt ingenij. Attende tamen à falſis prophetis, ideſt conſultoribus, quorum conſilia, vt ait idem *Bernardus* Deo non ſunt odorifera: caute igitur audienda ſunt eorum hominum conſilia, in quibus non conſtat vigere timorem Dei, aut qui affectibus carnis obnoxij ſunt.

12 Quartò ex eadem prudentia enaſcitur, vt Epiſcopus in reconciliandis peccatoribus ſit diligens, & cautus, nam Chriſtus Dominus hoc tantum diligit, ad curat vt dicat, *Ioan.* 21. Si diligis me paſce oues meas: hoc eſt, in quo mihi ſumme placere potes, ſi eos, qui me offenderunt, mihi reconcilies, ob hoc enim ego ſanguinē fudi. Quod igitur ardentius exercitium, quam erecto in Deum corde per varia loca diſcurrere quærendo, ſitiendo, & procurando animarum ſalutem. Nam vnicus finis, vnicus ſcopus, vnica conſolatio, vnicum refrigerium Paſtoralis officij eſt adducere animas ad cognitionem, & amorem Dei. *Apoſt. ad Philip.* 5. vocabat conuerſos à ſe, gaudium meum, & corona mea. Hoc eſt autem maximum laborum omnium leuamen. Mens mea ſolidata eſt, & in Chriſto fundata, dicebat Sancta Agatha. Quantum vero extorqueri debeat Epiſcopus, quando ſubditi peccant nobis demonſtrat *Chryſoſt. homil.* 3. in Acta, his verbis. Quando aliquos veſtrum peccare contingit, emoriar, niſi videor ſimilis dolore exanimatis, niſi attonitus, itaut etiā ipſum lumen oculorum meorum nō ſit mecum; nam quæ ſpes mihi, ſi vos non proficiatis?

13 Quinto ex eadem prudentia manat, vt in calumniis malignantium ſit patiens; non enim arbitretur Prælatus, quantacunque polleat ſanctitate, poſſe ſe omnino euadere inuidias, detractiones, & calumnias malignantium, ſed contemnat ſe à talibus contemni, nec extimeſcat eorum ſcandalum, quia in tali caſu Dominus dicit *Matth.* 15. Cæci ſunt, & duces cæcorum. Quid mirum ſi omnes cõtradicunt tibi? Nonne de Domino dicit Sanctus ille Symeon *Lucæ* 2. Ecce poſitus eſt hic in ſignum, cui cõtradicetur. Et Dauid. Aſtiterunt Reges terræ, &c. Et *Hierem.* Omnes cõtradicũt mihi. Et *Actuum vlt.* De ſecta hac notum eſt nobis, quod vbique ei contradicitur. Si igitur citra culpam tuam Apoſtolicos montes ſectando contemneris, age gratias Deo, quemadmodum Sancti faciebant, & læto animo cum Dauid *Pſalm.* 118. Adoleſcentulus ſum ego, & contemptus, tamen iuſtificationes tuas non ſum oblitus. Et *Pſalm.* 68. Domine propter te ſuſtinui opprobrium, operuit confuſio faciem meam, extraneus factus ſum fratribus meis, &c. Quare? Quia zelus domus tuæ comedit me, & opprobria exprobrãtium tibi ceciderunt ſuper me, id eſt zelus acquirendi animas tibi me coegit ad humilitatem Apoſtolicam ſectandam. Scio Domine quod non ex ore potentium, ſapiẽtium, ac pompatice incedentium, ſed ex ore infantium, & lactentium, ideſt ſimplicium, & contemptorum Apoſtolorum, voluiſti ſapientiam tuam ac gloriam perfecte manifeſtari. Qui in hac vita, dicebat quidam Sãctus, ad linguas doloſas attenderit, & non potius intentioni ſuæ, & menti animum totis intenderit, nunquam Deo inſeruiet, neque hominibus vtilis erit. Nam
14 aduerſitates & tribulationes perpeti debet Epiſcopus, vnde *Bernar. ad Eug. lib.* 2. *cap.* 5. Agnoſce, inquit, hæreditatem tuam in Chriſti Cruce, in laboribus multis *D. Paul. ad Corinth.* 2. *cap.* 3. Omnem tribulationem paſſi ſumus, foris pugnæ, intus timores. Et ipſe Chriſtus Apoſtolis ſuis, quorum vices repræſentant Epiſcopi, dixit. Ecce ego mitto vos, ſicut oues in medio luporum. Hinc etiam *Innocent. III. in cap. qualiter, & quando* 2. *de accuſationib.* dicit Prælatos non poſſe omnibus complacere, cum ex officio ſuo non ſolum arguere, ſed etiam increpare, quin etiam interdum ſuſpendere, nonnunquam vero ligare debeant, & ideo frequenter odium multorum incurrunt, & inſidias patiuntur, in quibus diffidendum non eſt, imo in labore, & ærumna, in fame, & ſiti laborandum, impẽdentes ſua, & ſe ipſos pro animabus, quamuis dura fronte ſint, quia noſter *Apoſt.* 1. *ad Corinth.* 15. non dixit, plus omnibus fructificaui, ſed plus omnibus laboraui, &c. & nihil tam durũ, quod duriori non cedat. Vnde Dominus ad Prophetam dicit *Ezech.* 3. Dedi frontem tuam duriorem frontibus eorum. Et Prælatus, qui partes ſuas explet cum Propheta *Mich.* 6. dicere poterit. Popule meus quid tibi debui facere, & non feci? Eget, inquit *Bernard. ſerm.* 10. *ſuper Cant.* paſtor eruditione, ſed multo magis vnctione; quæ ſola decet de omnibus: eget vigore, & feruore; vigore quidem, ne cedat tribulationi, ſed pro iuſtitia perſecutionem

viri-

viriliter ſuſtineat; feruore autem, vt nullis capiatur voluptatibus, nullis illecebris eneruetur, iam non ſibi viuere ſtudens, ſed ei, qui pro eo mortuus eſt. Cum infirmantibus infirmetur, vratur cum ſcandalizatis, fiat etiam (ſi oportet) Iudæis Iudæus, cum Iob ſit frater draconum, & ſocius ſtruthionum, non timeat pro fratribus cum Moysè deleri de libro vitæ, & cum Paulo anathema eſſe à Chriſto.

15 Sexto ex eadem prudentia fluit, vt Epiſcopus circa collationem beneficiorum præcipue curatorum, & ſpiritualium officiorum debitam adhibeat ſolicitudinem, & vigilantiam, cum eorum ſit tantum diſpẽſator, iuxta illud noſtri *Apoſt. 1. ad Corinth.* 4. Sic nos exiſtimet homo, vt miniſtros Chriſti, & diſpenſatores miniſteriorum Dei. ideo præ oculis habere debet illud *1. ad Timoth.* 5. Teſtificor coram Deo, & Chriſto Ieſu, & electis Angelis, vt hęc cuſtodias ſine præiudicio (ideſt, ſine præcipitatione iudicij) nihil faciens in alteram partem declinando (ideſt nihil agens præcipitanter) manus cito nemini impoſueris, neque cõmunicaueris peccatis alienis. Vacante igitur beneficio orandum eſt. Oſtende Domine quem elegeris, &c. *Act.* 1. Tu Domine noſti, quod in hac diſtributione ego prorſus nolo attendere ad carnem, & ſanguinem, ſed eligere miniſtrum tibi fidelem, & medicũ vtilem animabus tuo ſanguine redemptis. Animaduerte Paſtor vigilãtiſsime quomodo *Luca* 6. pernoctauit Dominus in oratione, & mane elegit Apoſtolos. Elige, vt commendat *Bernard. ad Eugenium lib.* 3. viros probatos, non probandos: quia in curia potius deficiũt boni, quàm meliorentur mali. Aſſume potius cunctantes, & renuentes, quam volentes, & currentes. Compelle illos intrare, qui præter Dominum timeant nihil, nihil ſperent niſi à Domino: in cunctis bene morati; qui ſint in conſilio prouidi, in iubendo diſcreti, in diſponendo induſtrij, in agendo ſtrenui, in loquendo modeſti, in aduerſitate ſecuri, in proſperitate deuoti, in zello ſobrij, in miſericordia non remiſsi, in otio nõ otioſi, in conuiuio non effuſi, in cura rei familiaris non anxii: qui quod verecunde excuſant, obſtinatius non recuſent: qui vulgus non ſpernant, ſed doceant: diuites non palpent, ſed terreant: pauperes non grauent, ſed foueant: qui orandi officium generent, & in omni re plus fident orationi, quam ſuæ induſtriæ, vel labori: qui ſe amabiles præbeant, non verbo, ſed opere: ſe reuerendos exhibeant, ſed actu, nõ fauſtu, qui humiles cum humilibus duros dure arguant, malignantes coerceant, reddant retributionem ſuperbis: qui non de dote viduæ, & patrimonio Crucifixi, ſe, vel ſuos ditare feſtinent. Vigilantia, & ſolicitudo ab Epiſcopis non ſolum in diſtribuendis beneficiis, ſed in

16 omnibus ad ſuum munus pertinentibus magnopere requiritur, vt ex variis Sacrarum litterarum locis clare dignoſcimus. Nam in *Actibus Apoſtolorum* dicitur *c.* 20. Attendite vobis, & vniuerſo gregi, in quo vos Spiritus Sanctus poſuit Epiſcopos regere Eccleſiam Dei. Et paulo poſt. Propter quod vigilate, &c. Et *Apoſt.* noſter 2. *ad Timoth.* 4. Tu vero vigila, in omnibus labora, miniſterium tuum

 imple.

imple. Et ad *Roman*.12. poſtquam officia ſingulis Eccleſiæ gradibus conuenientia enumerauit, Epiſcopo tribuit præ omnibus nominatim ſolicitudinem, dicens. Qui præeſt in ſolicitudine. Et ad *Philip*.2.ait quod Timotheus ſincera affectione ſolicitus erat pro illis Et ad *Hebr*. 13. Obedite præpoſitis veſtris, ipſi enĩ peruigilãt pro animabus veſtris.

17 Aduertendum denique duxi etiã ſecularium negotiorum oportere Prælatos peritiam habere, cum ſubditis ſuis non ſolum ſpiritualia, ſed etiam carnalia ſubſidia miniſtrare debeant, exemplo Chriſti, qui turbas ſequentes non ſolum verbo docebat, ſed etiam virtute ſanabat, & corporalibus alimentis reficiebat. Vt autem Prælati hæc omnia plene poſsint perficere ſecularium negotiorum oportet eos habere ſolertiam, vt eorum cautela,& Eccleſiæ ſeruentur indemnes, & cuique neceſſaria pro ſuo modo miniſtrentur. Vnde *Gregor*. ſcribens Clero, & nobilibus Neapol. *lib*.8.*epiſt*.40.relatus in *cap. Petrus* 39. *diſt*. ſic ait. Petrus Diaconus, quem à vobis electum aſſeritis, omnino (vt dicitur) ſimplex eſt, & nobis, quia talis hoc tempore in regiminis debet arce conſtitui, qui non ſolum de ſalute animarum, verum etiam de extrinſeca ſubiectorum vtilitate, & cautela ſciat eſſe ſolicitus, &c.

SVMMARIVM.

1 *Grauitas debet eſſe in inceſſu Epiſcopi, vt ſcilicet raro, & moderato greſſu incedat.*

2 *Honeſtas debet eſſe in habitu Epiſcopi, vt non ſint veſtes inciſæ, aut diuerſo colore.*

3 *Munditia adhibenda eſt nõ odioſa, nec exquiſita nimis.*

4 *Veſtitus non debet eſſe affectatus, ſed naturalis, & ſimplex.*

5 *Religio non eſt in habitu, ſed in corde.*

6 *Indumenta mollia animi molitiem indicant.*

7 *Epiſcopi nec fulgidis, nec ſordidis veſtibus ſe ornare debent, ſed inter vtrumque medium quoddam eſt capiendum.*

8 *Comarum, aut veſtium extra neceſſitatem curam gerere, vel infelicium eſt, vel iniuſtorum.*

9 *Epiſcopi ſupellex qualis eſſe debeat, oſtenditur.*

10 *Honor non cultu veſtium non equorum fauſtu, non amplis adificÿs; ſed grauitate morum, & actuum honeſtate cognoſcitur.*

11 *In veſtibus non eſt gloriandum cum eas vermes & gignant, & perdant.*

12 *Prælatum declinare ad auſteritatem vita in menſa, veſtibus, & numero ſeruitorum, expeditius, & efficacius eſt.*

13 *Pompa in fauſtu plus ſcandalizat homines ſeculi, quàm ædificat.*

14 *Eccleſia auctoritas non conſiſtit in fauſtu Prælati.*

15 *Honori reuerentia debetur, non diuitÿs, & veſtibus.*

16 *Moyſes Iſraelitici populi Princeps in veſtitu, victuq; quotidiano nihil fauſti, ſed ſimplicitatem, frugaliſtatẽque priuati hominis exercuit.*

17 *Ethnici Principes parci, & ſine fauſtu vixerunt.*

18 *Sanctus Martinus factus Epiſcopus eandem in veſtitu vilitatem habebat, qua apud ſe prius fuerat*

19 *Sanctus Auguſtinus vſus fuit frugali, & parca menſa.*

20 San-

20 *Sanctus Baſilius victu, & cultu fuit abſtinentiſsimus.*

21 *Sanctus Exuperius veſtitu moderato vſus fuit.*

22 *Temporum diuerſitas non mutat fortunas pauperum, aut mores hominum.*

23 *Refertur Concil. Trid. ſeſſ. 25. de reform. cap. 1.*

ORNATVM.

GLOS. VII.

NON ſolum Epiſcopus debet eſſe ornatus in interioribus, quæ conſiſtunt in virtutibus, & vitæ ſanctimonia, vn-
1 de inquit *Hieronym. ad Nepotianum*. Vis ſcire quales Deus quærat ornatus, habeto iuſtitiam, temperantiam, prudentiam, fortitudinem: nihil enim hoc monili pretioſius, nihil hac gemmarum varietate diſtinctius, hæc enim ornamenta tibi ſunt & ſcuta. Sed etiam in exterioribus, quæ conſiſtunt in quatuor videlicet cibo, & potu de quibus egimus alleg. 5. & in inceſſu, & habitu, de quibus agemus in præſenti. In exceſſu debet eſſe grauitas, vt ſcilicet raro & moderato greſſu incedat, vt ſic grauitate itineris oſtendat grauitatē mentis. In habitu debet eſſe honeſtas, vt non ſint veſtes inciſæ, vt ioculatorum, aut diuerſo colore, vel non
2 aptæ religioni clericali fucatæ, dūmodo nec fulgidis, nec ſordibus ſe
3 veſtibus ornet. Nam, vt ait *Cicero lib. 1. offic.* adhibenda eſt munditia non odioſa, neque exquiſita nimis, tantum quæ fugiat agreſtē, & inhumanam negligentiam. Eadē ratio habenda eſt veſtitus; in quo, ſicut in plerisq; rebus, mediocritas optima eſt: quæ mediocritas ſe-
4 cundū *S. Ambroſ. lib. 1. offic. cap. 19.* in eo poſita eſt, vt veſtitus non ſit affectatus, ſed naturalis & ſimplex; neglectus magis, quàm expetitus, vt honeſtati vel neceſſitati nihil deſit, nihil accedat nitori. Compti igitur Eccleſiaſtici parū æſtimantur pudici, ſibiq; probro ſunt & ignominiæ. Parem, ait *S. Cyprian. lib. de habitu Virginum*, ſe integritas in omnibus præſtet, nec bonum corporis cultus infamet. Mundi pompis & delitijs iam tunc renunciauimus, cum meliore trangreſſu ad Deum venimus. Ornamentorum, ac veſtium inſignia, & lenocinia formarum non niſi proſtitutis & impudicis fœminis congruunt. Et nullarum fere pretioſior cultus, quam quarum pudor vilis eſt. Nitens cutis, ait *S. Hieronym. epiſt. 47. cap. 3.* ſordidum oſtendit animum. Et *S. Bernardus in apologia ad Guillelm. Abbatem. Apoſtolus* (ait) ita loquitur *1. ad Timoth. 6.* habentes victum & veſtitum his contenti ſumus. Nobis autem eſt pro victu ſacietas, nec veſtitum appetimus, ſed ornatum. Quæritur ad induendum non quod vilius, ſed quod ſubtilius inuenitur: non quod repellat frigus, ſed quod ſuperbire compellat; non denique, iuxta regulam, quod vilius comparari poteſt, ſed quod venuſtius, imò vanius oſtentari. Quinis de ſeculo, quantumlibet honoratus, etiamſi Rex, etiāſi Imperator ille fuerit, non tamen noſtra horrebit indumenta, ſi ſuo ſibi modo præparata fuerint & aptata. Cæterum in habitu, inquit,

non eſt religioſo, ſed in corde, bene; ex cordis theſauro ſine dubio procedit quicquid foris apparet vi-
5 tioſum. Vanum cor vanitatis notam ingerit corpori, & exterior ſuperfluitas, interioris vanitatis indicium eſt. Mollia indumenta,
6 animi mollitiem indicant. Non tanto curaretur corporis cultus, niſi prius neglecta fuiſſet mens inculta virtutibus. Quod vero non ſolum vanitatis, ſed etiam ſuperbiæ ſit pretioſis indui veſtibus, colligit *S.Gregor. tom.14. in Euangel.* dum ait. Quod pro ſola inani gloria veſtimentum pretioſius quæritur, res ipſa teſtatur: quia nemo vult ibi pretioſis veſtibus indui, vbi ab ali s non poſſit videri. Quò pertinet illud Socratis ad Xantippem coniugem ſingulari ſe veſte induentem vt ad pompam ſpectãdam prodiret, dictum. Hanc, inquit, non ſpectandi cauſa, ſed potius vt ſpecteris, habes, ſicut habet *Aelian. in lib. de varia hiſtor.*

7 Quare Epiſcopi nec fulgidis, nec ſordibus veſtibus ſe ornare debẽt, ſed inter vtrumque, medium quoddam eſt capiendum, quod eleganter deſcribit *S. Hieronym. epiſt. 2. ad Nepot. cap. 11.* Veſtes pullas æque deuita, vt candidas: Ornatus & ſordes pari modo fugiendæ ſunt, quia alterum delicias, alterum gloriam redolet. Non abſque amictu lineo incedere, ſed pretium veſtrum linearum non habere laudabile eſt. Alioquin ridiculum, & plenum dedecoris eſt, referto marſupio quod ſudarium, orariumque non habeas gloriari. Quod monet *& Euſtoch. epiſt. 22. cap. 12.* Veſtis, ait, nec ſatis munda, nec ſordida, & nulla diuerſitate notabilis: ne ad te obuiam prætereuntium turba conſiſtat, & digito monſtreris. Vnde de S. Auguſtino *Poſſidius Calamenſis Antiſtes* ita ſcribit in eius vita *cap. 22.* Veſtis eius, & calciamenta, & lectualia ex moderato & competenti habitu erant, nec nitida nimium, nec abiecta plurimum: quia his plerumque vel iactare ſe inſolenter homines ſolent, vel abiicere, ex vtroque, non quæ Ieſu Chriſti, ſed quæ ſua ſunt iidem quærentes. At iſte Beatus, vt dixi, medium tenebat, neque in dexteram, neque in ſiniſtram declinans.

8 Id ſapienter docet *S. Baſil. homil.* 24. quæ eſt de legendis libris gentilium. Comarum, inquit, aut veſtium extra neceſſitatem curam gerere, vel infelicium eſt, vt ait *Diogenes*, vel iniuſtorum. Nam cincinnatum & cõptum eſſe atque appellari æque turpe cenſendum, allero, atque impudicum eſſe, aut alienis nuptiis inſidiari. Quid enim apud eum, qui ſapit differre poteſt tenuem, ſumptuoſamque veſtẽ induere, an vilem ferre? modo ſatis hæc ad frigus, caloremq; arcendũ fuerit. Et ad hunc modum etiam in reliquis quicquid neceſſitatis vſum excedit vitandum, neque corpori plus ornatus dandum eſt, quam quantum animæ proſit. Nam viro generoſo, & vere hac digno appellatione non minus fuerit probum laſciue onerari, aut corporis curam ſuperuacuam gerere, quam alia aliqua nota, ſeu affectu paruo per ignauiam affici. Omne namq; ſtudium adhibere, vt corpus quam optime ſe habeat ſeſe cognoſcentis non eſt. Neque ſapiens illud præceptum intelligentis, nos admonens quemadmodum non id quod aſpicitur, eſt homo. Excellenti enim quadam opus eſt ſapientia

tia

tia per quam noſtrum quilibet (quicunque ſit) ſe ſe cognoſcat : quæ profectò mente minime purgatis non magis euenire poteſt, quam lippienti ſolem aſpicere. Hanc vero animæ purgationem, vt ſemel, & quod vobis ſatis ſit dicam, voluptates per ſenſus eripiunt. Hæc ſupellex Epiſcopi nihil aureum, aut
9 argẽteum contineat, nil in ea auro vel argento ornatum exiſtat, vel ſericum, vel ſerico diſtinctum, abſit colorum varietas: aulea, vel tapetia nil acu ſit pictum, vel varie contextum, nec ſtudioſe elaboratum, vt pluris ſit artificium, quàm res ipſa; menſæ ſimplici corio, vel panno ſternantur, ſigna, & tabulæ profanæ reiiciantur, nec thalami ad vſum hoſpitum pretioſius ornati, quàm reliqua domus exiſtat, equi tantum neceſſarii alantur; in ædificiis omnem luxuriam, picturas, & inania ornamenta, ac delicias euitet, nil demum in eius domo ſit, niſi purum & ſimplex, quod Dei zelum, & rerum ſeculi contemptum præſeferat. Conſuetudinis tamen loci ratio habenda eſt, ne dignitas Eccleſiaſtica vileſcat *cap. Epiſcopi* 80. *diſt.* maxime vbi Epiſcopi etiam Principes temporales ſunt, vel Cardinales.

10 Vnde *S. Bernardus ad Epiſcopum Lōdonien. epiſt.* 24. ſic ait. Non licet tibi de facultatibus Eccleſiæ luxuriari, & in ſuperfluitatibus conſumere: ſed ſolum viuere: non licet ditari: non licet conſanguineos extollere: non licet palatia ædificare. Denique quicquid præter neceſſarium victum, ac ſimplicem veſtitum de altario retines, tuum non eſt, rapina eſt, ſacrilegium eſt. Et *Chryſoſt. homil.* 15. *ad Timoth.* 1. ſic ait. Ego audacter dixerim Eccleſiæ Præſules nihil præter victum, & veſtitum habere oportere, ne ad iſta trahantur deſiderio. Honorificabimus autem (inquit *Bernard. epiſt.* 28.) non cultu veſtium, non equorum faſtu, nõ amplis ædificijs, ſed grauitate morum, maturitate conſiliorum, actuum honeſtate, ſtudijs ſpiritualibus, & operibus bonis. Paſtores enim pomparum ſæculi ſectatores deſtruunt illud Eccleſiæ encomium *Cantic.* 1. Nigra ſum, ſed formoſa, nolite me conſiderare quod fuſca ſim: quia decolorauit me ſol: ideſt Chriſtus, quod ad litteram ſignificat Eccleſiam eſſe exterius quidem nigram ob Crucis mortificationem, & contemptum externi fulgoris, interius tamen formoſam, propter donorum cæleſtium pulchritudinem.

11 Vos ò Præſules de veſtibus ne gloriemini, tineæ huius vos gloriæ voluptate priuabunt. Videte quàm incerta, quamque inſtabilis ſit præſentis vitæ gloria; gloriantur gentes in re, quam vermes, & gignunt, & perdunt, vt ponderat Religioſiſſimus *P. Fr. Dominicus de Ieſu Maria in il ſententiario ſpirituale par.* 1. *cap.* 8. *puncto* 5. *num.* 7. Igitur ſi Sanctorum Conciliorum decreta veneranimi, illud imprimis decretum *Concilij Carthag.* 4. (cui *Beatus Auguſtinus* interfuit) in imo corde defigite, vbi ſic habetur. Epiſcopus vilem ſupellectilem, & menſam, ac victum pauperem habeat, & dignitatis ſuæ auctoritatem fide, & vitæ meritis quærat, & in *Concil. Trid. ſeſſ.* 25. *de reformat. cap.* 1. ita cautum eſt. Epiſcopi modeſta ſupellectili, menſa, ac frugali victu contenti, caueant ne in tota eius domo aliquid appareat

quod non ſimplicitatē, Dei zelum, ac vanitatum contemptum pro ſe ferat. Hoc ſequendum eſt documentum, & antiqua Sanctorum Patrum in hac re exempla, itaut damnanda ſit eorum ſingularitas, qui audacter documentis, & exemplis antiquorum Patrum contradicunt, allegantes oportere tempori ſeruire, quaſi Spiritus Chriſti, & Euangelica norma mutari debeat cum tempore, ac opinionibus, & affectibus hominum ſeruire, cum potius omnia tempora ſint Euangelicæ inſtitutioni conformanda, & iuxta normam Euangelici atque Apoſtolici Spiritus reformanda.

12 Quoniam *Ioannes Gerſ. in ſecunda parte ſuorum operum* collegit egregium opuſculum, cuius titulus eſt de temperantia, & modeſtia Prælatorum, in quo multa ſcitu digniſſima ad hoc inſtitutum refert, & ab eo in vnum collegit vtiliſsima noſter Præſul inſignis Sanctitatis, & ſpectatæ virtutis vir *Dom. Fr. Bartholomæus à Martyribus*, operæpretium exiſtimaui pauciſſimis verbis ſummam illorum comprehendere. Statuunt igitur hanc concluſionem. Expedientius, & efficacius eſt Prælatum declinare ad auſteritatem vitæ in menſa, veſtibus, & numero ſeruitorum, & reliquis pertinentibus ad ſtatum ſuum, quā hominibus ſecularibus in talibus conformari. Quam quidem concluſionem multis probant, & duo, quæ potiſsimum Prælatos ad illā non ſequendā mouere poterāt, in medium adducūt, illiſq; ſuo ordine eleganter reſpondent.

13 Non igitur ſpiritualis profectus ſubditorum poteſt Prælatos huius temporis mouere vt ab illa diſcedant concluſione, quia conſtat hac ratione eos nihil proficere; cum huiuſmodi pompa plus ſcandalizet homines ſeculi, tam Principes, quàm alios omnes, quàm ædificet. Ex hoc enim concitantur ad murmurationem, inuidiam, cupiditatem, indignationem, &c. Habent enim ex præcepto *B. Petri 1. cap. 5.* Non dominantes in clero, ſed forma facti gregis ex animo. Vnde propter hoc tenentur eſſe forma humilitatis, & ſobrietatis. Viuentes autem fauſtuosè, potius ſunt forma ambitionis, cupiditatis, vanitatis; dum hoc ipſo ſubditos ſuos ad ſimilia compellunt. Exemplum enim Prælati quodammodo cogit ad ſimilia, iuxta illud *Pauli ad Petrū ad Galat. 1.* Tu cogis gentes iudaizare, &c. Sed quorſum attinet ad hoc ſcripturas allegare, cum experientia hoc ipſum euidenter clamet? Nam vnde tanta deuotio Principum, & aliorum ſecularium ad antiquos Prælatos, tantaq; reuerētia, niſi quia tales pompas vilipendebant? tùm etiam quia videbant eos eſſe fideles diſpenſatores bonorum Eccleſiaſticorum largiſſime eis communicabant diuitias ſuas. Poſtea vero videntes eos in pompis eas conſumere non ſolum retraxerunt manum, ſed ipſa etiam Eccleſiaſtica bona inuaſerunt. Sed vt excuſentur forte dicent. Sic viuimus, vt conformemur ijs, quibus viuimus. Ad hoc reſpondet noſter *Apoſtolus ad Roman. 12.* Nolite conformari huic ſeculo, &c. Nec deferendū eſt malignantibus, quia, vt inquit *Plutarch. in aphor.* regiū eſt audire male cū fecieris bene, & *Saluſt.* à laudatis laudari, & ab improbis improbari æqua laus eſt, & *Mim.* Malis diſplicere laudari eſt.

Non

Non dum felix eſt, iungit ille, ſi non dum te turba deridet. Et ideo de ſe ipſo ſuæ beatitudini attribuens dicebat *Seneca de vir. beat. cap.* 23. Mihi (quod argumentum eſt recti) contigit malis diſplicere. Dicunt etiam. Sic viuimus ne inter alios erubeſcamus, cui reſpondetur quod nō eſt erubeſcēda humilitas Christi, neque vtilitas, quæ propter eum ſubſtinetur. Dicunt deinde. Sic viuimus ne reputemur auari, & hypocritæ, ſi fuerimus in talibus cæteris parciores. Hæc ratio vim haberet aliquam, ſi non eſſet alius modus rationabilior, & iuſtior, per quem à cordibus hominum hanc opinionem euellerent. Veriſſimum enim eſt oportere Prælatos amouere debere à ſe ſuſpicionem auaritiæ, & hypocriſis, cum debeat proximis bonam famam, ſicut Deo bonam conſcientiam. Vnde fateor quod ſi Prælatus parce viuit, & nihilominus mille modis extorquet pecunias, & theſaurizat, iſte in dubio abhominabilior eſt coram Deo, & coram hominibus contemptibilior, quam illi, qui ſplēdide viuunt, Quamobrem ita vitam ſuam inſtituere debet ne auarus æſtimetur, & pecuniæ congregator.

14 Nec etiam poterunt Prælati moueri ad hoc genus viuendi ſplendidum propter Eccleſiæ auctoritatem, quia cum honor ſit præmium virtutis, ipſi tenentur oues ſuas docere, vt homines præcipue propter virtutem honorent non propter fauſtum, & pompam. Vnde exquirentes honorem hac ratione docent errare oues ſuas, ſcilicet, vt putent ſplendorē vitæ, veram eſſe cauſam honoris. Hinc Dominus *Lucæ* 16. dicit quod hominibus altum eſt, abhominatio eſt ante Deum. *Beatus Iacob. cap.* 2. damnat illos tanquam acceptatores perſonarum, qui honorant diuites ob veſtem fulgidam, &c. & ſpernunt pauperes, & *Bernard. ad Eugenium lib. de conſiderat.* Tu Paſtor procedis deauratus tam multa circumdatus varietate. Oues quid hic capiunt? ſi auderem dicere dæmonum magis, quam hominum paſcua hæc. Siccine faciebat Petrus? Sic Paulus ſuadebat? Abſque his crediderunt Apoſtoli, & Apoſtolici viri poſſe impleri ſalutare illud mandatum. Paſce oues meas *Ioan.* 21. Neque enim ſine Epiſcopali honore, & gloria Apoſtoli fuerunt, qui tamen dicere potuerunt 1. *ad Timoth.* 6. Habentes alimēta, & quibus tegamur his contenti ſumus. Et illud *Act.* 3. Argentū & aurū non eſt mihi, quod autem habeo, hoc tibi do. Itē ſi Epiſcopi in hoc zelant auctoritatem Eccleſiæ cur ſuos curatos in ſordibus, & abiecto ſtatu derelinquūt; imò & aliquando nudari patiuntur. His etiam addo quod Principes, ac nobiles potius irridēt, quam reuereantur fauſtum hunc: pauperes autem minus audent ad tales accedere, vt ab eis paſtum vitæ ſuſcipiant. Et videntes eos in otio, & epulis viuere ſe vero egenos, & in laboribus vitam ducere, inuident eis, atque detrahunt: quos ſi viderent in humilitate viuere, amarent, atque eorum exemplo labores ſuos æquanimiter ferrent.

15 Si enim ex omnium Philoſophorum, & gentium communi conſenſu vni tantum virtuti honor, dignitas, auctoritas, & reuerentia debetur, quod virtus rerum omnium domina ſit, ac regina: quo iure

magis hanc Epiſcopi auctoritatem promereri poterũt, quam virtutis, ac ſanctitatis præſtantia? Nam qui diuitiis, qui veſtibus, qui fanſtui exhibetur honor, is plane falſus, indignus, & fucatus eſt. Rectiſſime enim à *Seneca* dictum eſt. Non faciunt equum meliorem aurea fræna, nec hominem meliorem fortunæ ornamenta. Quemadmodum enim in auro & gemmis, & in ipſa etiam corporũ pulchritudine cernere licet aurum aliquod verum, aliquod autem adulterinum; gemmas item veras, & adulterinas; corporis etiam pulchritudinem verã, à naturaq; ipſa tributam, aliam vero arte, fallacijs, & fuco quæſitam: ita ſane mirari nemo debet ſi honor aliquis, atque auctoritas vera ſit, quæ meritis & virtute comparatur: fucata vero alia, quam ſtulti & imperiti rerum æſtimatores opibus & potentiæ tribuunt. Quare Epiſcopi Eccleſiæ Principes veris honorum fontibus omiſſis, qui virtute & vitæ integritate comparantur, fucatos & fallaces, qui inaniſſimis ſplendoris inſignibus adipiſcuntur exquirere non debent. Id enim calamitoſa illa ætate ſub Antiocho tyranno, quando Sacra omnia violata ſunt, cõtigiſſe memorãt hiſtoriæ *Machabaeorum* 2. c. 4. cum Principes populi & Sacerdotes patrios honores pro nihilo habentes, Græcas glorias optimas arbitrabãtur: patrij enim honores erãt, qui virtuti, qui Religioni, qui Fidei, & meritis vitæ reddebãtur, quibus cum Sacerdotes deſtituti eſſent, ad falſos hominum titulos, nempe opes, apparatus, pompaſq; Ethnicorum confugiebant.

16 De primo Iſraelitici populi principe Moyſe non ab hominibus, neq; per hominem, ſed à Deo electo, in eius vita *Philo* Iudæorum diſertiſſimus *lib.* 1. ſcribens, ſic ait. Solus hic omnium, qui vnquam principatũ geſſerunt, nõ aurũ, nõ argentũ in theſauros condidit, nõ tributa exegit, non palatia, non latiſundia, non greges, non famulitia, non reditus, non alias opes ſibi parauit, quãuis poſſet habere omnium harum rerũ copiam: ſed exiſtimans animæ pauperis iudicium eſſe mirari materiales diuitias, has quidem vt cæcas contempſit, illas vero naturales, perſpicaceſq; honorauit, & amauit: in veſtitu, victuq; quotidiano nihil præſeferens fauſtus tragici, ſed ſimplicitatem, frugalitatemque exercens priuati hominis. Regem autem in his ſolis agebat, quæ vere ſunt regia: vt ſunt continentia, fortitudo, ſobrietas, ſolertia, prudentia, ſcientia, induſtria, tolerantia, iuſtitia, voluptatis contemptus, ad virtutem exhortatio, obiurgationes, caſtigationeſq; peccantium legitime, & recte facientium laudes atque præmia. Hactenus ille. Sed vt in viro ſingularibus fauoribus à Deo cumulato non ita mira hæc videri poſſint, & quæ ita facile omnes imitentur eadem gratia

17 non ſuffulti; videamus an & ex Gẽtilibus inueniri poſſint, qui paria quaſi fecerint, & certe numerus non omnino paucus ſeſe perſcrutantibus offert, nobis tamẽ paucos adducere ſatis eſt. Socrates ſibi gratulabatur, quod iuxta naturam viuens, ac paucis aſſuetus, aurum, purpuram, gemmas, ebur, aulæa, reliquaſque diuitum delicias nec cuperet, nec egeret, quas dicere ſolebat magis neceſſarias agendis tragedijs, quàm ad vſum vitæ *Bruſon. lib.* 5. *cap.* 21. & refertur in thea-

tro

tro vitæ humanæ *tom. 1. lib. 5. pag. 863*. Cariæ Regina cum ad Alexandrum Macedonem multa obſonia, fercula opipara, coquoſque optimos miſiſſet, his haud opus eſſe Alexander Macedo dixit, cum cibo communi pane & aqua latrantẽ ſibi ſtomachum conciliare poſſet *Bruſon. lib. 1. Facetiarum*. Alcamenes Telecri filius rogante quodam cur adeo parce viueret, tãtas opes poſſidens? quia, inquit, qui multa poſſidet, non ex libidine, ſed ex ratione viuere debet *Bruſon. lib. 5. cap. 22.* Alexander Seuerus Auguſtus & Princeps orbis in conuiuijs ſuis aurum plane neſciuit. *Potan. cap. 2. de Splendore.* Si ergo terreni illi Principes Chriſtum ignorantes, & in ipſis adhuc infidelitatis, & idolatriæ tenebris agentes ſolo rationis lumine, hoc & viderunt & ſequuti ſunt: quis ferat Epiſcopum pauperis Chriſti vices gerentem, & exemplo, atque doctrina ſua homines ad contemptum terrenorum honorum adhortantem, inter epulas, & magnifica conuiuia, interq; cæteras aureas & argenteas, ſplendidaſq; miniſtrorum cateruas vitam agentem? Sed ne inopes exemplis ex noſtris videamur, afferre libet, quæ & multo ditiores forte nos oſtendere poſſent.

18 De Diuo Martino (quem Apoſtolis parem fuiſſe canit Eccleſia) in eius vita ita ſcribit *Sulpitius*. Factus vero Epiſcopus Turonenſis idem conſtantiſſime perſeuerabat, qui prius fuerat, eadem in corde humilitas, eadem in veſtitu vilitas, atque ita implebat Epiſcopi dignitatem, vt propoſitum monachi non deſereret.

19 De Diui vero Auguſtini ornatu, frugalitate, & parſimonia ſcribit in eius vita *Poſſidonius* in hũc modum. Menſa vſus eſt frugali & parca: quæ quidem inter olera & legumina etiam carnes aliquãdo propter hoſpites, vel quoſque infirmiores continebat. Coclearibus tantum argenteis vtens, cætera vaſa, quibus menſæ eius cibi inferebantur, vel teſtea, vel lignea, vel marmorea erant, non neceſſitatis inopia, ſed propoſito voluntatis. Denique morti iam proximus teſtamentum nullum fecit, quia vnde faceret pauper Chriſti non habuit.

20 De Diuo Baſilio ſic ſcriptum legimus. Erat autem Baſilius in victu & cultu abſtinentiſſimus, vna tãtum tunica amiciebatur: humi cubitabat, totis ſæpe noctibus vigilabat. Demum obiit corpore per abſtinentiam conſumpto, cum oſſibus, ac pelle tantum ſuperſtes eſſet.

21 De Sancto Exuperio ita ſcribit *Hieronym. epiſt. tom. 1.* Sanctus Exuperius Tholoſiæ Epiſcopus viduæ Sareptenſis imitator, eſuriens paſcit alios, & ore pallente ieiunijs fame torquetur aliena, omnemque ſubſtantiam Chriſti viſceribus erogauit. Nihil illo ditius, qui corpus Domini canistro vimineo, Sanguinẽ portat in vitro. Huius ſectare veſtigia, & cæterorum, qui virtutis illius ſimiles ſunt, quos Sacerdotium & humiliores fecit & pauperes. Quid hoc exemplo mirabilius? quis non obſtupeſcat corpus Domini, quod nec ipſis quidem Angelorum manibus pro dignitate tractetur, caniſtro vimineo circunferri? Quo affectu ferebatur in pauperes Chriſti, qui Chriſtum tam humili vaſe circumferebat? quomodo ſuis parceret facultatibus, vt pauperes alere poſſet, qui nec

ipſis

ipſis quidem altaribus pepercit ? quomodo ſplendidam domum, atque familiam eſurientibus pauperibus aleret, qui vt algentes,nudoſque veſtiret, altaria quoque ipſa nudauit ? Tales ergo Præſules iſtis ſuis exeſis corporibus,iſta vitę ſobrietate & parſimonia aduerſus mundi monarchas Eccleſiam Chriſti tutati ſunt: nos vtinam eorum labore conſeruatam & auctam retineamus . Sed ad hoc certiſſima via eſt eorum inhærere veſtigiis, quando (vt nobilis ille hiſtoricus dixit) imperium eiſdem artibus retinetur, quibus initio partum eſt . Quæ vbi defuerunt, nec ipſa quidem caput mundi Roma ſtare diu potuit:imperium enim ſummis laboribus & inedia partum, non durus Annibal, aut crudelia bella, ſed luxus & opulentia bellis pernicioſiora diſſoluerunt .

21 Nulla poterit ſe tueri excuſatione,qui aduerſus prędicta Sanctorum Patrum exempla temporum diuerſitatem objiciat,quia, etiamſi alicuius fortaſſe momenti eſſet ſi cum tempore, aut fortunæ pauperum, aut mores hominum mutarentur, tamen cum eadem ſit pauperibus indigentia, eadem in hominibus morum corruptio, eadem ambitio, auaritia, luxus, fauſtus, & intemperantia, eaſdem cauſas eodem modo ſemper operari, hoc eſt, ad idem inclinare neceſſe eſt. Non ergo fauſtus fauſtu,non luxus luxu, non opes opibus, non deliciis deliciæ; ſed humilitate fauſtus, ſobrietate luxus, paupertate auaritia,& aſperitate deliciæ ſuperandæ ſunt . Quis autem adeo mentis inops eſt, qui non videat omnia mundi vitia cum tempore adoleuiſſe? quando enim tot hæreſium monſtra Eccleſiam ita infeſtarunt, vexarunt, ac pene oppreſſerunt, quando ita luxus,auaritia, ambitio,libido,deliciæ,ludi, epulæ, ſplēdor veſtium, cæteraq; vitiorum irritamenta, & cupiditas ipſa (malorum omnium ſeminarium) inundauerunt? Quantum vero Eccleſia proceres, & miniſtri (qui his malis opem ferre debuerunt) à maioribus ſuis hoc ipſo tempore degenerarunt, ſiue probitatem ſpectare velis, ſiue docendi facultatem, ſiue eleemoſynarum largitatem, ſiue ſobrietatem vitæ, ſiue infractum animum ad omnia pro ſibi commiſſo grege pericula ſubeunda? Denique ſi Diuo *Cypriano* credimus,quò mundus magis ad finem properat, eò magis velut ſenectute, ac vetuſtate conficiente in deteriora prolapſus eſt . Sic enim ſcribit aduerſus Demetrianum . Breuiatur in dies ſingulos, & decreſcit,ac deficit in agris agricola, in mari nauta, miles in caſtris, innocentia in foro, iuſtitia in iudicio, in amicitijs concordia, in artibus peritia, in moribus diſciplina. Putas ne tu tantam poſſe ſubſtantiam rei ſeneſcentis exiſtere, quanta prius potuit nouella adhuc, & vegeta iuuenta pollere? Minuatur neceſſe eſt quicquid, fine iam proximo, in occidua, & extrema deuergit . Sic ſol in occaſu ſuo radios minus claro, & igneo ſplendore iaculatur; ſic declinante iam curſu exoletis cornibus luna tenuatur, & arbor, quæ fuerat ante viridis, & fertilis, areſcentibus ramis, fit poſtmodum ſterili ſenectute deformis . Et fons,qui exundantibus prius venis,largiter profluebat, ſenectute deficiens vix modico ſudore deſtillat. Hæc ſententia

tia

tia mundo data eſt, hæc Dei lex eſt, vt omnia orta occidant, & acta ſeneſcant, vt infirmentur fortia, & magna minuantur, vt cum infirmata, & diminuta fuerint, finiantur. Hactenus *Cyprianus*. Si igitur cum temporibus omnia pariter mala creuerunt, maiori ergo virtute, prudentia, ſolicitudine, vigilantia, tẽperatione, ac diſciplina eget, quiſquis tot malis corrigendis atq; curandis præfectus eſt. Meliori enim nauclero in ſæuiori tempeſtate, & peritiori medico in grauiori ægritudine, præſtantioreq; duce in deſperata victoria opus eſt. Quare nõ habet quiſquis fauſtuoſe viuit, & quotidie ſplendide epulatur, magnoſq; famulorum greges alit, & in hoc tam magnos Eccleſiæ reditus, pauperibus profuturos, inſumit, quo ſe illa ratione tueatur.

23 Eleganter hoc ipſum apertiſſimis declarat verbis; omnemq; penitus excuſationis anſam præripit *Concilium Trid. ſeſſ. 25. de reformat. cap.* 1. in hæc verba. Optandum eſt, vt ij, qui Epiſcopale miniſterium ſuſcipiunt, quæ ſuæ ſint partes agnoſcant, ac ſe non ad propria commoda, non ad diuitias, aut luxum, ſed ad labores, & ſolicitudines pro Dei gloria vocatos eſſe intelligant. Nec enim dubitandum eſt fideles reliquos ad religionem, innocentiamq; facilius inflammandos, ſi præpoſitos ſuos viderint non ea, quæ mundi ſunt, ſed animarum ſalutem, ac cœleſtem patriam cogitantes. Hæc cum ad reſtituendam Eccleſiaſticam diſciplinam præcipua eſſe, Sancta Synodus animaduertat, admonet Epiſcopos, omnes, vt ſecum ea ſæpe meditantes, factis etiam ipſis, ac vitæ actionibus (quod eſt veluti perpetuum quoddam prædicandi genus) ſe muneri ſuo conformes oſtendant: imprimis vero ita mores ſuos omnes componant, vt reliqui ab eis frugalitatis, modeſtiæ, continentiæ, ac (quæ nos tantopere commendant Deo) Sanctæ humilitatis exempla petere poſsint. Qua propter exemplo Patrum noſtrorum in Concilio Carthaginenſi non ſolum iubet, vt Epiſcopi modeſta ſupellectili, & menſa, ac frugali victu contenti ſint, verum etiam in reliquo vitæ genere, ac tota eius domo caueant, ne quid appareat, quod à Sancto hoc inſtituto ſit alienum, quodq; non ſimplicitatem, Dei zelum, ac vanitatum contemptum præſeferat.

SVMMARIVM.

1 *Caſtitas prelioſſima omnium, maximaq; poſſeſſio.*
2 *Pudicus ille eſt, qui non modo corpus illibatum conſeruat, ſed qui neque intuitu, voce, vel geſtu leuitatem oſtendit.*
3 *Pudicitia imprimis eſt habenda, qua amiſſa omnis virtus corruit.*
4 *Libido ſæuus criminum ſtimulus eſt.*
5 *Impudicitia quid ſit, oſtenditur.*
6 *Pudicitia fruſtra oſtentatur ſine temperantia.*
7 *Caſtitas omnibus perneceſſaria, ſed maxime Miniſtris Chriſti Altaris.*
8 *Caſtitas dignitas magna.*
9 *Caſtitas honorem Deo ſimillimum reddit.*
10 *Apoſtoli excepto Petro inter caſtos agmen ducunt.*

11 *Diſci-*

11 *Diſcipuli Apoſtolicæ caſtitatis æmulatores fuerunt.*

12 *Paulus Apoſtolus perpetuum coluit cœlibatum.*

13 *Sanctus Cyprianus à ſuæ conuerſionis initio caſtitatem coluit.*

14 *Sanctus Auguſtinus vigilantiſſimus fuit caſtitatis cautor.*

15 *Sanctus Gregorius Nazianzenus in Virginitatis amorem ſummopere exarſit.*

16 *Vrſinus Presbyter ea fuit caſtitate, vt nec quidem à ſua muliere ſibi miniſtrari pateretur.*

17 *Caſtitas ſicut omnes virtutes, donum Dei eſt.*

18 *Continens nemo poteſt eſſe, niſi Deus det.*

19 *Caſtitas Dei gratia occurrente, nobis operantibus tuenda eſt.*

20 *Carnis afflictiones diuerſis pœnitentiæ operibus fugiendæ.*

21 *Euariſtus Presbyter hibernis noctibus in puteum ſe emergebat, vt carnis afflictiones effugeret.*

22 *Sanctus Franciſcus nudum corpus in niuibus volutauit.*

23 *Caſtitatis amor in intimis animi receſſibus occultari non poteſt.*

24 *Mulierum familiaritatem diligenter cauendam Sanctiſſimorũ hominum factis illuſtratur.*

PVDICVM.

GLOS. VIII.

1 MAgnus *Baſilius lib. de Virginitate* repetitis, & elegantibus verbis ſuos hortatur, vt caſtitatem pretioſiſſimam omnium, maximamq; poſſeſſionem, naturalem diuinæ effigiei pulchritudinem, quæ hominem incorruptibili Deo ſimillimum facit tenere, ament, arcte complectantur, caute cuſtodiant. Et noſter *Apoſtolus* perpetuus caſtimoniæ cultor, & laudator eximius ſuum amantiſſimũ hortatur *Timotheum*, vt ſit pudicus. Hanc vocem, pudicum, ideſt verecundum, interpretãtur ibi *Anſelmus*, & quidam Latini, quique nihil admittat, quod caſtitati vllo modo repugnet. *Tertulianus lib. de cultu fœminarum* ita de pudicitia ſcribit. Cum omnes templum ſimus illato in nos & conſeruato Spiritu ſancto, eius templi æditKuus & Antiſtes pudicitia eſt, quæ nihil immundum, nec profanum inferri ſinat, ne Deus ille, qui inhabitat inquinatam ſedem derelinquat. Hoc ait *Sanctus Hieron. lib. 1. aduerſus Iouinian. c. 20.* ſignificat σωφρόνα ornatũ caſtitate, & moribus, vt nimirum non mo-
2 do corpus illibatum conſeruet; ſed neque intuitu, voce, geſtu leuitatem caſtimoniæ inimicam, & probroſã oſtẽdat, quia in omni gradu, & ſexu tenet pudicitia principatũ, Vnde *Apoſt. ad Timoth. c. 4. verſ. 12.* Eſto exẽplũ fideliũ in caſtitate, vt vel ex te vno diſcant, quã pure, & integre viuendum ſit. Et *cap. 5. verſ. 1.* cauet vt neceſſitatis ac monitionis tempore cum iunioribus fœminis agat, *in omni caſtitate*, hoc eſt, eximia mentis, aſpectus, ſermonis, operis puritate. vbi *S. Chryſoſt. homil. 13.* in omni caſtitate. Non modo, ait, obſcœni congreſſus vitium caue, verum omnem ſuſpicionis, vel obſcœni aditum claude, quia adoleſcentularum colloquia turpi ſuſpicione difficile carent. Et idem *Apoſtolus ad Titum 1. verſ. 7.* ait. oportet eum

eum eſſe continentem, vbi *S. Hieronym. in comment.* intelligit, i. eſt, ab vxoris amplexibus, quod etiam in *Concil. Carthaginenſi* 2. *can.* 2. ſtatutum fuit in hæc verba. Omnibus placet, vt Epiſcopi, Preſbyteri, Diaconi, vel qui Sacramēta contrectant, pudicitiæ cuſtodes etiam ab vxoribus ſe abſtineant, vt quod Apoſtoli docuerant, & ipſa ſeruauit antiquitas, nos quoque cuſtodiamus, habetur in *c. cum in præterito*, & *in cap. ſeq.* 84. *diſtinct.*

3 Doctiſſimi viri, inquit *S. Hieron. lib.* 1. *contra Iouin. cap.* 30. vox eſt, pudicitiam imprimis eſſe retinendam, qua amiſſa omnis virtus ruit. Vnde *S. Ambroſ. de Caino,*

4 *& Abele c.* 5. ſic ait. Sæuus criminum ſtimulus libido eſt, quæ nunquam manere quietum patitur affectum; nocte feruet, die anhelat, de ſomno excitat, à negotio adducit, à ratione reuocat, aufert conſilium, amentes inquietat, lapſos inclinat, nullus peccandi modus, & inexplebilis ſcelerũ ſitis, niſi morte amantis extingui non poteſt. Et

5 *S. Gregor. lib.* 31. *Moral. cap.* 31. impuriſsimæ huius belluæ execrādos fœtus enumerans. De impudicitia, inquit, cæcitas mentis, inconſideratio, inconſtantia, præcipitatio, amor ſui, odium Dei, affectus præſentis ſæculi, timor autem, vel deſperatio futuri generantur. Et *S. Ambroſ. in cap.* 4. *Lucæ,* ſic ait. Etenim quaſi clauis ſuffigitur anima corporeis voluptatibus, & cum ſemel adhæſerit cupiditatibus demerſa terrenis, difficile in altum poteſt, vnde deſcendit, ſine Dei fauore reuolare. Actuum

6 enim ſuorum vincta laqueis, & ſecularium deliciarum illecebris obnoxia iam tenetur. Vnde *S. Hieronim. epiſt.* 10. *ad Furi am cap.* 1. affirmat fruſtra oſtentari pudicitiam ſine temperantia. Quid, inquit, neceſſe eſt nos iactare pudicitiam, quæ ſine comitibus, & appēdicijs ſuis continentia, & parcitate fidem ſui facere non poteſt?

7 Hinc *S. Auguſt. ſerm.* 149. *de tempore.* Omnibus, inquit, caſtitas perneceſſaria eſt, ſed maxime miniſtris Chriſti altaris, quorum vita aliorum debet eſſe eruditio, & aſsidua ſalutis prædicatio. Tales enim decet Dominum habere Miniſtros, qui nulla contagione carnis corrumpantur, ſed potius continentiæ caſtitatis ſplendeant, & totis honeſtis fulgeant in populo exemplis. Magna enim eſt caſtitatis dignitas, vt inquit *S. Bernard. epiſt.* 42. *ad Henricum Senonenſem Archiep.* in hæc verba. Quid caſtitate decorius, quæ mundum de immundo conceptum ſemine, de hoſte domeſticum, Angelum denique de homine facit? Differunt quidem inter ſe homo pudicus, & Angelus, ſed felicitate, non virtute. Sed etſi illius caſtitas felicior, huius tamen fortior eſſe cognoſcitur. Sola eſt caſtitas, quæ in hoc mortalitatis, & loco, & tempore ſtatum quendam immortalis gloriæ repræſentat. *S. Cyrill. Hieroſ. catechiſi* 12 illuminatorum. Non ignoremus caſtitatis gloriam: Angelica enim eſt corona, & ſuper hominem hæc perfectio: parcamus corporibus, quæ lucere debent ſicut ſol. Ne propter paruam voluptatem, tantum ac tale corpus polluamus. Paruum enim eſt ad horam peccatum, longa autem eſt ex eo, & æterna verecundia. Angeli obambulantes in terris ſunt caſtitatis operatores. *Beatus Ambroſ.*

broſ. lib. 1. *de Virginib.* Neque mirum, ait, ſi pro vobis Angeli militant, quæ Angelorum moribus militatis. Caſtitas enim Angelos fecit, qui eam ſeruauit Angelus eſt: qui perdidit diabolus. *S. Baſilius lib. de Virginitate.* Magnum re vera quiddam, ait, ac præclarum virginitas eſt, quæ, vt totum ſimul explicem, hominem incorruptibili Deo ſimillimum facit. Hæc autem profectò non à corporibus ad animas manat, ſed cum incorporalis animæ propria & præcipua ſit, eius pretioſiſſima integritate corpora quoque incorrupta ſeruantur. Et quia caſtitas hominem Deo ſimillimum reddit, facit & chariſſimum, quia morum ſimilitudo amorem conciliat & glutinat, qua charitate Deo intimè cohæret: Deus enim charitas eſt, qui manet in charitate, in Deo manet, & charitas Deus in eo *Ioan.* 4.

9 Deo ſimillimum hominem reddit caſtitas, non modo enim ipſe auctor & hortator, ſed etiam eccleſiaſticis, præcipuè & caſtiſſimis caſtorum ſponſus eſſe voluit, cuius exemplo Virgines ita exhortatur *S. Auguſt. lib. de Sanct. Virgin. cap.* 27. Sequimini Agnum, quia & Agni caro vtiq; Virgo. Hoc enim in ſe retinuit auctus, quod matri nõ abſtulit conceptus & natus. Meritò eum ſequimini Virginitate cordis & carnis quocunque ierit. Et *S. Ambroſ. lib.* 1. *de Virginit.* Quid eſt, inquit, caſtitas Virginitas, niſi expers contagionis integritas? atq; eius Auctorem, quem poſſumus exiſtimare, niſi immaculatum Dei filium, cuius caro non vidit corruptionem, diuinitas non eſt experta contagionem? Chriſtus Virgo Virginis ſponſus. Inter caſtos agmen ducunt Apoſtoli de quibus

10 *S. Hieronym. lib.* 1. *aduerſus Iouin. cap.* 14. Excepto Apoſtolo Petro, cum non ſit manifeſte relatum de alijs Apoſtolis, quod vxores habuerint, intelligere debemus ſine vxoribus eos fuiſſe, de quibus nihil tale Scriptura ſignificet. Aſſumpti in Apoſtolatum relinquunt officium coniugale, ex quorum perſona Petrus dixit ad Dominum *Matth.* 19. Ecce nos relinquimus omnia, & ſequuti ſumus te, inter quæ omnia & à Chriſto numeratur vxor, Et in fine *Apologia ſua pro libris in Iouinianum ad Pommachium.* Chriſtus Virgo, Virgo Maria vtriuſq; ſexus Virginitatem dedicauere, Apoſtoli, vel Virgines, vel poſt nuptias continentes: Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi aut virgines eliguntur, aut vidui, aut certe poſt Sacerdotium in æternum pudici.

11 Eiuſdem Apoſtolicæ caſtitatis æmulatores fuerunt ipſorum Diſcipuli, vt referunt *S. Cyprianus hæreſi* 58. & *Tertulian. lib. de Monogamia.* De Sancto Luca, & Marco ita ſcribit *S. Hieronymus in catalogo Scriptorũ Eccleſiaſt.* Vixit Lucas octoaginta, & quatuor annos, vxorem non habens. Marcus primùm Alexandriæ Chriſtum annuntians, conſtituit Eccleſiam tanta doctrina, & vitæ continentia, vt omnes ſectatores Chriſti ad exemplum ſui cogeret.

12 Clemens, Timotheus, & Titus virgineum illud lac ex caſtiſsimis ſui Magiſtri Pauli Apoſt. vberibus ſuxerunt, quem perpetuum coluiſſe cœlibatum teſtes ſunt *Tertul. lib. vtroque ad vxorem Epiphan. hæreſi* 58. *Hieron. epiſt.* 22. *ad Euſtoch. Auguſtinus lib. de gratia, & libero arbi-*

arbitrio cap. 4. Hilar. in Pſal. 127. Ambroſ. in cap. 7. prioris Corinthiacæ, Chryſoſt. Theodor. & alij Græci *in cap. 4. ad Philippenſes.*

13. Cyprianus à ſuæ conuerſionis initio caſtitatem coluit, de quo *S. Hieronym. in cathalog. Scriptorum Eccleſiaſticorum* ita ſcribit. Pontius Diaconus Cypriani vſque ad diē paſſionis eius, cum ipſo exilium ſuſtinens, egregium volumen vitæ, & paſſionis Cypriani reliquit, de quo in hoc volumine Pontius ita loquitur. Inter fidei ſuæ prima rudimenta nihil aliud credidit Deo dignum, quam ſi continentiam tueretur. Tunc enim idoneum poſſe fieri pectus & ſenſum ad plenam veri capacitatem peruenire, ſi concupiſcentiam carnis robuſto atque integro Sanctimoniæ vigore calcaret.

14. Sanctus Auguſtinus caſtitatis fuit vigilantiſſimus cautor, de quo in eius vita ita ſcribit *Poſſidonius* eius diſcipulus *cap. 26.* Fœminarum intra domum eius nulla vnquam conuerſata eſt, nulla manſit, nec quidem germana, quæ vidua Deo ſeruiens multo tempore vſque in diem obitus ſui præpoſita ancillarum Dei vixit: ſed neque patrui ſui filiæ, & fratris ſui filiæ, quæ pariter Deo ſeruiebant: quas perſonas Sanctorum Epiſcoporum Concilia in exceptis poſuerunt. Dicebat vero nunquam debere cum ſeruis Dei etiam caſtiſſimis in vna manere domo, ne aliquod ſcandalum, vel offendiculum hoc tali exemplo poneretur infirmioribus, & ne tentationibus humanis perirent; & in ſequenti *cap. 27.* pergit narrare idem *Poſſidonius* in hæc verba. In viſitationibus verò modum tenebat ab Apoſtolo definitum

nitum *Iacobo 1.* vt non niſi pupillos & viduas in tribulationibus cōſtitutas viſitaret. Et ſi forte ab aliquibus fœminis, vt videretur, vel ſalutaretur, rogabatur, nunquam ſine clericis teſtibus ad eas intrabat; vel ſolus nunquam eſt loquutus, nec ſi ſecretorum aliquid intereſſet. Et ſi forte ab ægrotantibus ob hoc peteretur, vt pro eis in præſenti Deum rogaret, eiſque manus imponeret, ſine mora pergebat. Fœminarum autem monaſteria non niſi vrgentibus neceſſitatibus viſitabat. Vnde ipſe *Auguſtinus lib. 8. confeſſ. cap. 12.* amariſſima cordis contritione lachrymarum flumina profundens, melioreq; vitam vt inchoaret, ſubmiſiſſime Deo ſupplicans, tantum etiam beneficium conſequutus, ita Deum cōtinentiæ largitorem alloquitur. Cōuertiſti ita me ad te, vt nec vxorem quærerem, nec aliquam ſpem ſeculi huius.

15. S. *Gregorius Nazianz. in carmine de calamitate animæ ſuæ.* Mihi, inquit, in ſomnis aliquando huiuſmodi quiddam videre viſus ſum, ex quo facile in Virginitatis amorem exarſi. Virgines duæ in propinquo ſtabant candidis veſtibus indutæ, ambæ formoſæ, atque eiuſdem ætatis, quarum veſte zona ſubſtringebantur, ſeq; ad talos vſque dimittebant. Ad hæc ipſæ capitis velo non modo caput, ſed genas quoque ipſas obtexerant, oculoſq; in terram defixos tenebant. Quarum ex aſpectu mira ſane voluptate perfuſus ſum: ſic enim mihi perſuadebam eas humana conditione multo maiores, atq; auguſtiores eſſe. Hæ porro quoniam me aſpectu ſuo exhilaratum ſenſerunt, erga me quoque bene-

uolentia affici, meq; perinde ac filium ſuum amplecti cœperunt. Percunctantiq; mihi quænam eſſent,& vnde veniſſent, altera caſtitatem ſibi nomen eſſe dixit,altera temperantiam, quæ Chriſto Regi aſsiſtẽtes cœleſtium Virginum pulchritudine delectarentur. Atque ad me conuerſæ. Age, inquiebant, fili mentibus noſtris mentem tuam, & facibus facem iunge: ita futurum eſt,vt eximio quodam, & ſingulari ſplendore præditum in cœlum feramus, atque iuxta immortalis Trinitatis fulgorem collocemus. Hac habita oratione per cœlum ferebantur.

16 Vrſinus Presbyter, vt refert *S. Gregor. lib.* 4. *dialog. cap.* 11. ea fuit caſtitate, vt ne quidem à ſua muliere ſibi miniſtrari pateretur, quæ cum aurem admouiſſet iam moribundo, & animam agenti, vt num vitalis adhuc in eo Spiritus eſſet, exploraret,ille collectis viribus in hanc vocem erupit. Recede à me mulier adhuc igniculus viuit, tolle palleam, & ſic viſis Apoſtolorum Principibus Petro, & Paulo eorum inuitatu,& comitatu in cœlum euolauit. Et idem *Gregor. lib.* 3 *dialog. cap.* 16. refert de Martio ſiue Martino ſolitario, quod è petra ei aquam neceſſariam præbuerit Deus, qui cum decreuiſſet mulierem vltra non videre, & quædam hoc cognito ad eius ſpeluncã audacter acceſsiſſet, & cum humi depreſſa facie deprecantem, eiuſq; conſpectum fugientem ad fatigationem vſque intuita fuiſſet, eodem die mortem obierit, eo quod Dei famulum improbo auſu contriſtaſſet. *In Prato* igitur *Spirituali Ioannis Euirati cap.* 217. dixit ſenior quidam. Filioli ſal ex aqua eſt, & ſi appropinquauerit aquæ, cõtinuo ſoluitur, & deficit, ita monachus ſimiliter ex muliere eſt, itaque ſi appropinquat mulieri, ſoluitur & ipſe, atque in id deſinit, vt iam Monachus non ſit.

17 Sicut omnis virtus, ita & caſtitas donum Dei eſt. Vnde & ipſe Paulus Apoſt. deprecans carnis ſtimulum audiuit à Domino. Sufficit tibi gratia mea, nam virtus in infirmitate perficitur. Et *S. Auguſtin. lib.* 10. *Confeſſ. cap.* 29. his pro caſtitate obtinenda Deo verbis ſupplicat. Tota ſpes mea Domine non niſi in magna valde miſericordia tua. Da quod iubes, & iube quod vis. Imperas nobis con-
18 tinentiam. Et cum ſcirem ait quidam (ſcilicet *Salamon. Sap.* 8. *verſ.* 21.) quia nemo poteſt eſſe continens niſi Deus det, & hoc ipſum erat Sapientiæ, ſcire cuius hoc eſſet donum, adii Dominum, & deprecatus ſum illum. Per continentiam quippe colligimur, & redigimur in vnum, à quo in multa defluximus. Minus enim te amat, qui tecum aliquid amat, quod non propter te amat. O amor, qui ſemper ardes,& nunquam extingueris. Charitas Deus meus accende me. Continentiam iubes, da quod iubes,& iube quod vis. Hinc *Origen.* Qui vult, ait, capere verbum quod de caſtitate poſitum eſt, petat,credens dicenti, omnis qui petit accipit *Matth.* 7. vbi volentibus gratia non denegatur, cum ibi Dominus dicit: Petite, & dabitur vobis, &c. Hinc *S. Auguſtin. in Pſalm.* 137. Votum vouit Deo Iacob. Nemo, ait, præſumat viribus ſuis reddere, quod vouerit: qui te hortatur, vt voueas, ipſe adiuuat, vt reddas. Quod ſe ante conuer-

ſionem

ſionem ſuam non intellexiſſe deplorat *lib. 6. Confeſſ. cap. 11.* Propriarum, inquit, virium credebam eſſe continentiam, quarum mihi non eram conſcius, cum tam ſtultus eſſem, vt neſcirem, ſicut ſcriptum eſt *Sap. 8.* neminem poſſe eſſe continentem niſi tu dederis. Vtique dares ſi gemitu interno pulſarem aures tuas, & fide ſolida iactarem in te curam meam.

19 Quare, vt Dei gratia concurrente, nobiſq; operantibus illibatam caſtitatem tueamur, eamq; adminiculis, & præſidijs ſuſtentemus, & conſeruemus, efficax eſt adiumentum, vt quis cum *Apoſtolo 1. ad Corinth. 9.* caſtiget corpus ſuum, & in ſeruitutem redigat, dicatq; ſibi cum *S. Hilarione*, cuius ſenſus titillabat diabolus, & pubeſcenti corpori voluptatum incendia ſuggerebat. Ego (vt refert *Hieron. in eius vita*) aſelle faciam, vt non calcitres, nec te hordeo alam, ſed paleis: fame te conficiam, & ſiti: graui onerabo pondere: per æſtus indagabo, & frigora, vt cibum potius, quàm laſciuiam cogites. Herbarum ergo ſucco, & paucis carycis poſt triduum, vel quatriduum deficientem animam ſuſtentabat, orans frequenter, & pſallens, & raſtro humum fodiens, vt ieiuniorum laborem labor operis duplicaret. Neque dici huiuſmodi à diabolo carnis ſtimuli, & afflictiones in feruẽte adoleſcentia, ſed etiã in frigeſcente ſenectute bonos opprimunt, hic enim ignis non niſi morte extinguitur; Vnde *S. Gregor. Nazianz. in carmine de vita ſua calamitate*, ægre ac vix ſenex multis lachrymis, vigilijs, & orationibus, alijſq; aſperrimis exercitationibus, & macerationibus, & exacta monaſticæ diſciplinæ cuſtodia carnis ſtimulos coercere potuit. Et *S. Hieron. epiſt. 22. ad Euſtochium de cuſtodia virginitatis cap. 3.* ſic ait. O quoties ego ipſe in vaſta ſolitudine, & ſolis ardoribus exuſta, putabam me Romanis intereſſe delicijs, ſedebam ſolus, quia amaritudine repletus eram, horrebant ſacco membra diformia, quotidie lachrymæ, quotidie gemitus, & ſi quando repugnantem ſomnus imminens oppreſſiſſet, nuda humo vix oſſa hærentia collidebam. Pallebant ora ieiunijs, & meis deſiderijs æſtuabat in frigore corpus, & ante hominem ſua iam carne præmortuum ſola libidinum incẽdia bulliebant, itaque omni auxilio deſtitutus ad IESV iacebam pedes, rigabam lachrymis, crine tergebam, & repugnantem carnem hebdomadarum inedia ſubiugabam. Memini me clamantem, diem crebro innxiſſe cum nocte, nec prius à pectoris ceſſaſſe verberibus, quàm rediret, Domino increpante, tranquillitas.

20 Vnde ad effugiendas huiuſmodi carnis afflictiones diuerſa pœnitentiæ opera plures Sancti egerũt.

21 Euariſtus Presbyter hybernis noctibus in puteum, *S. Bernardus* in lacum deſcenderunt, vt gelidarum aquarum frigore calorem corporis temperarent caſtitati infeſtũ, vt refertur in vita ipſius *lib. 1. cap. 3. & 4.* Audomarus Taumanẽſis Epiſcopus in vepribus, B. Frã-

22 ciſcus nudum corpus in niuibus volutarunt ex *S. Bonauent. c. 5.* in eius vita, vt hac caſtigatione voluptatem carni inſitam edomarent. *S. Gregor. lib. 2. dialog. cap. 2.* narrat de S. Benedicto Abbate quod

K 2 mali-

malignus ſpiritus magno amoris igne ſerui Dei animum in ſpecie fœminæ olim ab ipſo viſæ accenderit, ſed ille vrticarum & vepreium iuxta denſa ſuccreſcere frutecta conſpiciens, nudum ſe in illis ſpinarum aculeis & vrticarum incendijs proiecit, ibiq; diu volutatus, toto ex eis corpore vulneratus exijt, & per cutis vulnera eduxit è corpore vulnus mentis, quia voluptatem traxit in dolorem. Quidam Dominicani Ordinis religioſus nomine Dominicus à ſcorto ſolicitatus in ardentes prunas ſe iniecit, & illæſus permanſit, vt refert *Thom. Cantipr. lib. 2. Apum cap. 30.* Simile quid præſtitere Sancti Eremitæ Martinianus, & Iacobus, vt eſt apud *Surium in eorum vita 14. Ianu. & 13. Febru.*

23 Et quanta iniquitas (ait *S. Auguſtin.*) & quam lugenda peruerſitas, vt animam, quam Chriſtus ſuo Sanguine redemit, luxurioſus quiſque propter vnius momēti delectationem libidinis diabolo vendat. Vere enim nimium plangenda, & miſeranda conditio eſt, vbi cito præterit, quod delectat, & per diabolum in cruce manet ſine fine, quod cruciat. Sub momento enim libidinis impetus tranſit, & opprobrium infelicis animæ permanet.

Ne igitur in huiuſmodi incidas iniquitatem ſi Sanctos prædictos carnis ſuæ ſtimulos aſperrime à ſe abijcientes, imitari non valueris, bonorum ſaltem conſortia quære, conſulente *S. Gregor. Nazianz. in carmine de anima ſua calamitate,* in fine, his verbis. Cum caſtitatis amor in intimis animi receſſibus occultari non poſſet, primum cum his hominibus vitæ conſuetudinem contraxi, qui matrimonij vincula fugerunt, ſeque à mundi contagione abrumperunt, vt Chriſtum Regem animi pennis ſequantur, hic non ſine magna gloria pedem efferentes, hos ego ſingulari amore, ac toto pectore complectens, ſpei cœleſtis duces habebam, excuſſaq; omni huius vitæ beatitudine temperantiæ ac frugalitati collū ſubieci. Quæ quidem mei curam gerebat, me amabat, me ad ampliſſimam gloriam prouehebat, me denique in Chriſti manibus accurate collocabat. Poſt quæſita bonorum conſortia occaſiones libidinis vniuerſas deuita, quod eſt tutiſſimum propugnandæ caſtitatis aſylum, & perfugium. Fugite, ait *Apoſt. 1. ad Corinth. 6.* fornicationem. Et *S. Auguſtin. ſerm. 2. Dominica 25. poſt Trinit.* qui eſt 250. *cap.* 1. Quod libidinem, inquit, fugiendam eſſe ſuggerimus, Apoſtolus Paulus euidenter oſtendit, qui cum omnibus vitijs prædicauerit reſiſtendum, dum contra libidinem loqueretur, non dixit. Reſiſtite, ſed fugite fornicationem &c. ſic contra reliqua vitia Deo auxiliante debemus in præſenti reſiſtere, libidinem vero fugiendo ſeparare. Ergo contra libidinis impetum apprehende fugam, ſi vis obtinere victoriam. Nec tibi verecundum ſit fugere, ſi caſtitatis palmam deſideras obtinere. Vnde Fratres chariſſimi ab omnibus Chriſtianis, præcipue tamen clericis, ſiue monachis indigna, & inhoneſta familiaritas fugienda eſt: quia ſine vlla dubitatione, qui familiaritatem non vult vitare ſuſpectam, cito dilabitur in ruinam. Inter omnia Chriſtianorum certamina ſola duriora ſunt prælia caſtitatis, vbi quotidiana eſt pugna & rara victoria. Graue caſti-

tas

tas ſortita eſt inimicum, qui quotidie vincitur, & timetur.

24 Vnde mulierum familiaritatem diligenter cauendam præclaris Sãctiſſimorum hominum factis edocemur. *S. Thom. Aquinas* Angelicus Doctor, vt eſt in Romano Officio, & eius vita 7. *Martij apud Surium*, in graui caſtitatis certamine quadam cum tentãte muliercula, victor euaſit, & poſtea flexis ante Crucis ſignum genibus orans, ibiq; ſomno correctus per quietem ſentire viſus eſt ſibi ab Angelis conſtringi lumbos, quo ex tempore omnis libidinis ſenſu caruit. narrat *Benedict. in ſum. peccat. lib. 4. cap. 9 §. 1.* Eremitam matri in trãſeundo riuo auxiliaturum veſte manum obtexiſſe ne eam attingeret, cauſamque rogatus. Caro, inquit, fœminæ ignis eſt, manus autem viri ſtupa, & ideo te tangere nolo, ne tentatio, aut cogitatio de alijs mihi fœminis ſuboriatur. Refert *D. Antonin. par. 4. tit. 13. cap. 3. §. 2.* accuſatum apud S. Iordanum Religioſum de contacta fœminæ manu excuſaſſe ſe quod pia illa eſſet. Cui B. Iordanus. Bona, inquit, terra eſt, bona & aqua, ſi vero commiſceantur putre lutum efficitur. Chriſtianus adoleſcens (vt auctor eſt *S. Hieronymus in vita S. Pauli*) ſuperatis tormentis in amæniſſimo horto nudato corpore in molli lectulo expãſus fuit à ſcortillo irritandus, qui cœlitus inſpiratus præciſam morſu linguam in oſculantis ſe faciem expuit, & ſic libidinis ſenſum ſuccedens doloris magnitudo ſuperauit; quod exemplũ etiã quidam religioſus imitatus eſt, de quo *Nicepo. lib. 7. cap. 13.* *S. Leo Papa* cũ viduæ oſculandam manum præbuiſſet, hanc ſibi præſcidit, vt qua agitabatur tentatione liberaretur, memorant *S. Antonin. in ſum. tit. 13. cap. 3. §. 2. Ioan. Naucler. tom. 2. generat. 15.* Andręas Fundanę ciuitatis Epiſcopus in quale quantum ue Sanctimonialis tactu diſcrimen venerit narrat *S. Gregor. lib. 3. dialog. c. 7.* Ioannem Boſnenſem Epiſcopum cũ meretricula ſolicitaret in eius maxillam tam fortiter colaphum impegit, vt ad terram allideret, quod ei maximam apud *Fridericum II. Imper.* & aulicos reuerentiam conciliauit, vt habet *Thom. Cantipr. lib. 3. cap. 3. §. 43.* Ab inſolentijs igitur carnis nosmetipſos defendamus, quæ nos necare conatur. De Dorotheo Monacho narrat *Nicephorus lib. 11. eccleſiaſt. hiſtoria cap. 6.* quod interrogatus cur quotidie corpus ſuum duris aſperrimiſq; affligeret pœnitẽtijs, reſpondit; quia id me necare contendit, ac ſi diceret. Carnem mortifico, quia caro me mortificare & interficere quærit.

SVMMARIVM.

1 *Domus Epiſcopi debet eſſe commune fidelium hoſpitium.*

2 *Hoſpitalitas laudãda, amplectenda, & amanda, quia Deum meretur recipere.*

3 *Exempla Sacræ ſcripturæ, & SS. Patrum referuntur nos ad hoſpitalitatem maxime incitantia.*

4 *Munus temporale accipit is, cui tribuitur, qui tribuit vero recipit, donum ſpirituale, & cœleſte.*

5 *Hoſpitalitatem, vt Epiſcopus populo exhortetur, debet prius ipſe ſeruare.*

6 *Hoſpitalitas vſque adeo in Eccleſiaſticis eſt neceſſaria, vt ſi ab ea in-*

inueniantur aliqui, inter prohibeantur ordinari.

7 *Epiſcopus largam debet habere manum neceſſitatem patientibus ſuccurrendo.*

8 *Domus Epiſcopi ad hoc eſt inſtituta, vt omnes in hoſpitalitate recipiat.*

9 *Circunſtantiæ, quæ ſint attendendæ in liberalitatis exercitione, oſtenditur.*

10 *Largiendi prudentia in quibus cōſiſtat, oſtenditur.*

11 *Dalmatica latas manicas habente cur Epiſcopus induatur? oſtenditur.*

12 *Epiſcopus hoſpitalitatem exercens, & eleemoſynam faciens, non ſua, ſed aliena elargitur, & nu. 13.*

14 *Clericus quicquid præter neceſſarium victum, & veſtitum de altario retinet, rapinam facit, & ſacrilegium committit.*

15 *S. Ambroſius, vt captiuos redimeret, vaſa Dominica conflauit.*

16 *S. Ioannes Alexandrinus Patriarcha cum primum decimū quartum annum ageret, miſericordiā ſibi deſponſauit.*

17 *S. Auguſtinus omnia pauperibus erogauit.*

18 *S. Paulinus Nolenſis Epiſcopus ampliſſimas diuitias ſuas pauperibus largitus fuit.*

19 *S. Gregorius Magnus peregrinos quotidie ad menſam adhibebat.*

20 *Hoſpitalitatis, & beneficentiæ laus in Prælato præcipue præfulgere debet.*

21 *Bonum amabile, vnicuique autem proprium.*

22 *Beneficia homines ligant.*

23 *Hoſpitalitatis, eleemoſynæ, & cuiuſuis beneficij meritum potius in animi alacritate conſiſtit, quam in doni magnitudine.*

24 *Cor, non ſubſtantiam in dando penſat Dominus.*

25 *Eleemoſynas tenetur Prælatus dare in publico, & ad hoc ipſum aliquando tuba canere.*

26 *Magnopere dolet Auctor quod, vbi quis in Epiſcopatu deſignatus eſt, protinus ad eum vndique amici, & conſanguinei occurrunt.*

27 *Epiſcopus debet eſſe ſicut Melchiſedech ſine patre, ſine matre, & ſine genealogia.*

28 *Oculi Domini in omni loco contemplantur bonos, & malos.*

29 *Experientia compertum eſt in Eccleſia Dei à propinquis, & conſanguineis Epiſcoporum multa mala inuecta fuiſſe.*

30 *Filios habens, et nepotes an poſſit in Epiſcopum eligi? oſtenditur.*

31 *Clerici bonorum Eccleſiæ non domini, ſed diſpenſatores ſunt.*

32 *Clemens IV. quam dotem filiabus legitime ſuſceptis ante Pontificatum, et quæ beneficia nepotibus Clericis cōtulerit, ostenditur.*

33 *Pius V. Collegium Illuſtriſſ. DD. Cardinalium conſuluit poſſet ne ſexcentos aureos fratris filiæ collocandæ dare.*

34 *Epiſcopus ceſſante fraude, et præſumpta conſanguineorum affectione, poterit bona Eccleſiæ ſolita dari in emphyteuſim, potius in conſanguineos, quam in extraneos alienare, et modicas facere donationes, vt eis ſubueniat.*

35 *Benefacere, et egenis ſubuenire ita eſt Epiſcopi proprium, vt ad hoc pluſquam aly ex officij obligatione, et dignitatis ſublimitate teneatur.*

36 *Generoſi animi eſt, et magnifici iuuare, et prodeſſe.*

37 *Beneficium ingratum eſt, quod diu inter manus dantis hæret.*

HO-

HOSPITALEM.

GLOS. IX.

1 OPORTET Epiſcopi domum hoſpitium eſſe commune fidelium, vt in ex-
2 poſitione huius loci dicit *Diuus Hieronymus*. Et ſecundum quendam modernum, hoſpitalem noſter *Apoſtolus* quærit Epiſcopum, qui cupidus ſit, amanſq; hoſpitum, & peregrinorum, vt illos domo excipiat, tractet, foueat, ac multò magis, qui vicinis, ciuibuſq; ſuis indigentibus benigne facere velit. Hinc *S. Gregorius* ſcribens *ad Ioãnem Epiſcopum*. Hoſpitalitatem, inquit, neſciens non fiat Epiſcopus. Et *Hieronym. ad Oceanum*: Ante omnia, inquit, hoſpitalitas futuro Epiſcopo denuntiatur. Si enim omnes illud Euangelij audire deſiderant. Hoſpes fui, & ſuſcepiſtis me, quanto magis Epiſcopus, cuius domus omnium debet eſſe hoſpitium? Laicus enim vnum, aut duos, aut paucos recipiens implebit hoſpitalitatis officium; Epiſcopus, niſi omnes recipiat, inhumanus eſt. Eſt enim hoſpitalitas multum laudanda, amplectenda, inquirenda, & amanda, quia Deum meretur recipere. *Matth.* 10. qui vos recipit me recipit. & *Matth.* 5. qui recipit vnum talem paruulum in nomine meo, me ſuſcipit. Vnde *Hieronym. ad Nepotianum*: Menſula tua pauperes & peregrinos ſuſcipiat, & cũ illis Chriſtus conuiua erit. Sacra res eſt menſa hoſpitalis, dicit *Seneca lib. 4. de Offic.* & *Cicero lib. de Officijs*. Recte, inquit, laudanda eſt hoſpitalitas, eſt enim, vt mihi videtur, valde decorum patere domus hominum illuſtrium hominibus illuſtribus.

3 Epiſcopi igitur in ſacra Scriptura, & Sanctorum Patrum ſcriptis ad hoſpitalitatem maxime incitantur: imprimis exemplo Abrahæ, & Loth *Geneſ.* 19. quorum domus ſemper hoſpitibus apertæ erant, non autem Sodomitarum, quæ hoſpitibus erant clauſæ, in quorum opprobriũ Angeli dixerunt in platea manebimus: Vnde *Hieronym.* Abraham, & Loth Angelos ſuſceperunt, quia hoſpites dilexerunt. Et exemplo viduæ, quæ Eliam in hoſpitio recepit, cui toto tempore fauus, farina, & oleum non defuerunt 3. *Regum* 17. Deinde exemplo Rab, quæ quia recepit nuntios filiorum Iſrael, ideo cum parentibus ſuis ſeruata eſt *Ioſue* 6. & omnes alij ciues occiſi ſunt, Denique quia hoſpitalitas diſponit ad ſuſceptionem diuinæ gratiæ, & præparat, quod oſtenſum eſt *Luca vlt.* vbi diſcipuli cognouerunt Dominum coactum hoſpitari cum eis, etiam in fractione panis. Vnde *Gregor.* in homilia. Ipſe quoque Dominus non eſt cognitus à Diſcipulis in via dum loqueretur, & in domo cognoſci dignatus eſt, dum paſceretur: ſic etiam quandoque diuina cognitio infunditur hoſpiti, vel hoſpitis gratia alicuius Sancti viri in hoſpitio recepti.

4 Hoſpitalẽ quærit noſter *Apoſtolus* Epiſcopum, qui cupidus ſcilicet ſit amanſq; hoſpitum & peregrinorum, nam cui tribuitur, is accipit munus tẽporale; qui tribuit, recipit donum ſpirituale, & cœleſte. Vnde quod ait *Apoſt.* 4. *ad*

Corinth. 9. Augebat incrementa frugum iuſtitiæ veſtræ, interpretatur ibi *Theophilactus.* Dabit Deus hic incrementa iuſtitię, & gloriæ in cœlo. Non ſit porrecta manus tua ad accipiendum, inquit *Eccleſiaſt. cap.* 4. & ad dandum collecta. Eandem beneficentiam & Saluator exigit à ſuis Diſcipulis *Matth.* 5. diligite inimicos veſtros, benefacite his, qui oderunt vos. Et *Matth.* 24. Beatus ille ſeruus, qui Chriſti familiæ dat cibum in tempore. Nam vt ait *S. Ambroſ. lib.* 2. *offic. cap.* 16. Quò plus te operari viderit populus, magis diliget. Scio plerosq; Sacerdotes, quò plus contulerint, plus abundaſſe: quoniam quicunq; bonum operarium videt, ipſi confert, quod ille officio ſuo diſpenſet; ſecurus quod ad pauperē ſua perueniat miſericordia. Nemo enim vult niſi pauperi ſuam proficere collationem.

5 Cum Epiſcopi exemplo Chriſti laborare debent vt non ſolũ verbo, ſed exemplo prædicent, quia per facta obtemperatur doctrinæ ſecundum *Philoſoph.* 7. *ethic.* vnde dicitur. Credibiliora ſunt facta, quàm verba. ideo non poterunt alios exhortari conuenienter ad hoſpitalitatem ſicut debent, niſi ipſi hoſpitalitatem teneant. Epiſcopus enim ſequendo Apoſtolum exhortantem cæteros ad hoſpitalitatem ſequendam ad *Roman.* 12. ibi, hoſpitalitatem ſectantes, debet alios inducere ad tenendum hoſpitalitatem, quod male poterit ſi ipſe non teneat. Si enim Sacerdos primum à ſe ipſo, & à domeſtica Eccleſia ſua debet exigere, quod poſtea populis imperet: ſi primum imitando Chriſtum ipſe debet facere, quę poſtea populum doceat; neceſſe eſt vt pauperes hoſpitio recipiat, quo ad hoſpitalitatem facilius ſuo exemplo ſubditos attrahat.

6 Vnde hoſpitalitas vſque adeo Epiſcopis eſt neceſſaria, vt ſi ab ea inueniantur alieni iure prohibeantur ordinari *Gratian. in princip.* 85 *diſt.* Si enim vidua in Eccleſia recipi prohibetur, quæ pauperes non recipit hoſpitio, quæ pedes Sanctorum non lauit, quæ omne opus bonum non eſt exequuta; multò magis ſunt prohibendi à Sacerdotio, qui ab opere pietatis probantur alieni. Vnde hoſpitalitatis opera deſpicientes in *Grangenſi Concilio cap.* 11. excommunicantur. Hinc etiam Ioãnes Euangeliſta in epiſt. ſuâ quendam Diotrephem excommunicat, qui nec pauperes recipiebat, & recipientes de Eccleſia eijciebat. Caueat igitur Epiſcopus ne ſit de numero eorum, quibus in iudicio dicetur. Hoſpes eram, & non ſuſcepiſtis me *Matth.* 25.

7 Epiſcopus largam habeat manum, neceſſitatem patientibus ſuccurrat, alienam inopiam, ſuam credat: quia ſi hoc non habet inuacuum nomen Epiſcopi tenet. In ipſa autem liberalitate modus adhibendus eſt rerum & perſonarum: rerum, inquam, vt non omnia vni, ſed ſingulis quædam præſtentur, vt pluribus prodeſſe poſſimus, iuxta illud *Pſalm.* 111. diſperſit, dedit pauperibus: perſonarum vero, quia primò iuſtis debemus dare, &c. ita *Gregor.* ſcribit *lib.* 5. *epiſt.* 29. *ſeu cap.* 129. *Secundino ſeruo Dei*, relatus in *cap. fratrem* 86. *diſt.* Nam

8 domus Epiſcopi ad hoc eſt inſtituta vt ſine perſonarũ acceptione omnes in hoſpitalitatem recipiat, & ideo non debet habere canes, quia non morſibus, & latratibus canum,

ſed

ſed hymnis cuſtodienda eſt domus eius, ne hi, qui confidunt ibi ſe inuenturos leuamen miſeriarum ſuarum, verſa vice morſibus canum lanientur.

9 In liberalitatis executione attendendæ ſunt multæ circumſtantiæ, videlicet, fides, cauſa, locus, tempus, modus, neceſſitudo, ætas, debilitas, conditio. Grandis culpa eſt, ſi fidelis egeat te ſciente, ille præcipue, qui egere erubeſcit. Item probanda eſt alia liberalitas vt proximos ſanguinis tui non deſpicias, quibus pudor eſt ab aliis poſcere, non vt illos diuites facias, ſed vt paupertatē, & egenſi iunes, vitamq; tibi perpetuam fructu boni operis acquiras. *D. Ambroſ. lib. 1. de officiis cap. 30. relatus in cap. non ſatis, & in cap. eſt probanda 86. diſt.* Conſidera ætatem, vt ſenibus plus largiaris, qui ſibi iam nequeunt victum quærere. Conſidera etiam debilitatem, conſidera verecundiam, quæ ingenuos prodit natales. Non tamen vult Dominus ſimul effundi opes, ſed diſpenſari, & in ipſo pauperis dato menſuram tenere, vt abundes pluribus. Quantò enim minora ſunt, quæ ſparguntur, tanto plures erunt, qui recipiant. Ex puro affectu, ac ſincero fiat eleemoſyna, non conciliandi fauoris gratia, vltra modum effundendum. Omnia hæc ex *D. Ambroſio d. loco.*

10 *Gregor. in 3. par. Paſtoralis cap. 21.* ponit prudentiam largiendi. Primo enim attendendum ne ſero præbeatur, quod cito dandum eſt, iuxta illud ne dixeris amico tuo, vade reuertere cras tibi dabo, cum ſtatim poſſis dare. Secundò ne ſub ſpecie largitatis inutiliter ſpargant ſua, aut multa dent, vbi pauca ſufficerent, iuxta illud *ad Corinth. 8.* Non vt aliis ſit remiſſio, vobis autem tribulatio: qui enim ita ſua effundunt, vt poſtmodum egeant, frequenter in impatientiam præcipitantur. Tertiò ne totaliter vacuum dimittant pauperem, cui ſemper aliquid, vel minimum dandum eſt, iuxta illud *Luc. 6.* Omni petenti te tribue. Quartò ne aliquid demus, cui nihil penitus dandum eſt, vt hiſtrioni, &c.

11 Induitur igitur Epiſcopus Dalmatica latas manicas habēte, quia oportet, vt noſter *Apoſt.* ait *ad Titum 1.* illum ſicut Dei diſpenſatorem Hoſpitalem eſſe, benignum, liberalem, nō turpis lucri cupidum. Maioris enim peculii diſpenſatorem plura expendere oportet; qui diuitias opeſq; veras eſſe putet, ſi non ſtudio omni aliena bona corradat, ſed vti indigentium penuriam ſua liberalitate adimat, quia ſua commoda propinquorum bona deputet. Egentis enim mentem doctrinæ ſermo nō ita facile penetrat inquit *Greg. in 2. par. Paſtoralis cap. 7.* ſi hunc apud eius animum manus miſericordiæ non commendat. Tunc autem verbi ſemen facile germinat, quando hæc in audientis pectore pietas prædicantis rigat. De quo illud dicitur *Pſalm. 111.* Diſperſit, deditq;. Non fiſco, non hæretico, potenti, & non factioſo ciui, non carni, & ſanguini, non tenaci, & quæ nunquam compleri poteſt, arcæ: tantò minus non libidini, & cupiditati: ſed diſperſit, dedit pauperibus: hoc eſt, Seminaria futuræ pietatis, & eruditionis extruxit: adoleſcentes præſtantes ingenio quamplurimos domi, foriſq; opibus ſuis educant: Parochiis deſertis, ac depopulatis Paſto-

Paſtores, & Sacerdotes ſuis copijs aluit: redeuntes ab errore benigne, & liberaliter ſuſcepit, captiuos redemit, virgines orbas elocauit, peregrinos hoſpitio ſuſcepit, viduis orphanis, morbo atque ætate fractis opem tulit. Diſperſit, dedit pauperibus, iuſtitia eius manet in ſeculum ſeculi, cornu eius exaltabitur in gloria. Fœnus hoc ſolum, inquit *S. Leo epiſt.* 1. *cap.* 4. aſpicere & exercere debemus, vt quod hic miſericorditer tribuimus, ab eo Domino, qui multipliciter & in perpetuũ manſura retribuet, recipere valeamus. Neque enim nos hæreditate poſſedimus Sanctuarium Dei, ſed alienæ ſortis diſpenſatores ſumus. Cuius peculij vſus quidem, ait *Bernard. lib.* 2. *de conſiderat.* eſt bonus, abuſio mala, ſolicitudo peior, quæſtus autem turpiſsimus.

12 Pondera hæc ò Paſtor, ait *Gregor. epiſt.* 21. *lib.* 11. non largiris tua, ſed aliena. Quid ergo mirum, quod tota die luſtrent domum Epiſcopi pauperes, cum ſit ea domus diſpenſatoris rerum ipſorum? Poſſent enim vociferari ad valuas, imò vſque ad ſecretum cubiculum dicentes: Da nobis noſtra, alioquin contra te vociferabimus ad Dominum rerum, tuæ diſpenſationi cõmiſſarum, dicentes. Domine non vult nobis dare, quæ illi, vt nobis daret, dediſti.

13 Clamant pauperes ad Põtifices, ait *Bernardus ad Henric. epiſt.* 42. cur in ſuperfluitates veſtras conſumitis, quæ noſtris debentur neceſsitatibus? noſtris enim neceſsitatibus detrahitur, quicquid accedit vanitatibus veſtris. Quid conferunt tot mutatoria? noſtrum eſt, quod effunditis, nobis crudeliter ſubtrahitur; quod inaniter expenditis: nos ſumus fratres veſtri, & vos de noſtra portione paſcitis oculos veſtros, & ita vita noſtra cedit vobis in ſuperfluas copias. Duo mala ex eadem radice prodeunt, dum vos ipſos vanitatem ſequendo perditis, & nos ſpoliando perimitis. Et quæ ſic conſumitis, neque labore manuum, neque negotiationis ſtudio, neque iure hæreditario poſsidetis: ſed bona noſtra ſunt. Et quamuis hi pauperes, ait, modo non audeant aperire os aduerſum vos, & exigere partem ſuam; quibus interim pro ſua vita neceſſe habent potius ſupplicare: tamen in futuro ſtabunt in magna conſtantia aduerſus eos, qui ſe anguſtiauerunt: Stante pro eis patre orphanorum, & iudice viduarum, qui dicet vobis *Matth.* 25. Quandiu non feciſtis vni ex his minimis meis, nec mihi feciſtis.

14 Et per eundem *Bernardum ad quendam Canonicum* ſic dicitur. Conceditur tibi ſi altari ſeruias, vt de altario viuas, non tamen, quod emas fræna de argentata, griſea, variaq; pellicia; quicquid ergo præter neceſſarium victum, & veſtitum de altario retines, tuum non eſt, rapina eſt, ſacrilegium eſt. Quibus verbis quid acrius dici potuit? Idem etiam pene *Hieronym. in Eſaiam*, relatus *in cap. ſi cupis* 16. *quæſt.* 1. his verbis. Præter victum, & veſtitum, & manifeſtas neceſsitates nihil cuiquam tribuas, ne filiorum panes canes comedant. Idem etiam ſuper illud *Eſai.* 3. Rapina pauperum in domo veſtra, ita ait. Rapina pauperum in domibus Sacerdotum, qui Eccleſiæ opes ſibi theſaurizant, & in delicijs abutuntur, quæ ad ſuſtentationem pauperum

perum dantur, & ſibi reſeruant, vel propinquis diſtribuunt, & aliorum inopiam ſuas, vel ſuorum diuitias faciunt, His addo Apoſtolorum canonem relatum *in c. quiſquis 12. quaſt. 2.* hac ipſa de re ita ſtatuentem. Omnium negotiorum Eccleſiaſticorum curam habeat Epiſcopus, & ea velut Deo contemplante diſpenſet, nec ei liceat ex iis aliquid omnino contingere, aut parentibus proprijs, quæ Dei ſunt, condonare: quod ſi pauperes ſint, tanquam pauperibus ſubminiſtret, ne eorum occaſione Eccleſiæ deprædentur. *Diuus* etiam *Auguſtinus in ſerm. ad Herem.* ait, Memento quod pauperem vitam Sacerdos gerere debet, & ideo ſi ſuperbam habet, ſi magno gaudet beneficio præter victum, & veſtitum pauperibus dare non differat.

15 *Diuus Ambroſius*, vt captiuos redimeret, non ſolum vaſa dominica conflauit, ſed etiam libentiſsime inuidiam, & calumniam ſubſtinuit, vt ipſe ait *lib. 2. de officijs* in hæc verba. Nos aliquando in inuidiam incidimus, qui confregerimus vaſa myſtica, vt captiuos redimeremus, quod Arrianis diſplicere poterat: nec tam factum diſplicere, quam vt eſſet quod in nobis reprehenderent. Quis autem eſt tam durus, immitis, & ferreus, cui diſpliceat, quod homo redimitur à morte, fœmina ab impuritatibus barbarorum (quæ grauiores morte ſunt) : Adoleſcentulæ, vel pueruli, vel infantes ab idolorum contagijs, quibus mortis metu inquinabantur? Quam cauſam, & ſi non ſine ratione geſsimus, tamen ita in populo proſequuti ſumus, vt còntereretur, multoq; fuiſſe commodius aſtrueremus, vt animas Domino, quàm aurum ſeruaremus. Qui enim ſine auro miſit Apoſtolos, & Eccleſias etiam ſine auro congregauit. Aurum Eccleſia habet, non vt ſeruet, ſed vt eroget, & ſubueniat in neceſsitatibus. Quid opus cuſtodire quod nihil adiuuat? An ignoramus quantum auri, atq; argenti de templo Domini Aſsirij ſuſtulerint. Non ne melius conflat ſacerdos propter alimoniam pauperũ (ſi alia ſubſidia deſint) quam ſacrilegus contaminata aſportet hoſtis? Non ne dicturus eſt Dominus. Cur paſſus es tot inopes fame emori. Et certe habebas aurum, vt miniſtraſſes alimoniam, cur tot captiui deducti in comercium ſunt, nec redempti? cur tot ab hoſte occiſi ſunt? Melius fuerat, vt vaſa viuentium ſeruares, quam metallorum. His non poſſet reſponſum referri. Quid enim diceres. Timui ne templo Dei ornatus deeſſet? Reſponderet. Aurum Sacramenta non quærunt: nec auro placent, quæ auro non emuntur: ornatus Sacramentorum, redemptio captiuorum eſt, Et vere illa ſunt vaſa pretioſa, quæ redimunt animas à morte. Ille verus Theſaurus eſt Domini, qui operatur, quod ſanguis eius operatus eſt. Tunc vas Dominici ſanguinis agnoſco cum in vtroque videro redemptionem, vt calix ab hoſte redimat, quos ſanguis à peccato redemit. Quam pulchrum, vt cum agmina captiuorum ab Eccleſia redimuntur, dicatur. Hos Chriſtus redimit. Ecce aurum, quod probari poteſt, ecce aurum vtile, ecce aurũ Chriſti, quod à morte liberat, ecce aurum, quo redimitur pudicitia, quo ſeruatur caſtitas. Hos ergo malui

vobis

vobis liberos tradere, quàm aurum reſeruare. Hic numerus captiuorum, hic ordo præſtantior eſt, quam ſpecies poculorum. Huic muneri proficere debet aurum redemptoris, vt redimeret periclitantes. Agnoſco infuſum auro ſanguinem Chriſti non ſolum irrutilaſſe, verum etiam diuinæ operationis impreſſiſſe virtutem redemptionis munere.

16 S.Ioãnes Alexãdrinus Patriarcha, cognomento miſericors, ſiue eleemoſynarius, apud *Surij* 23. *Ianuarij*, cum quintumdecimum annum ageret miſericordiam ſibi deſponſauit ipſo ſuæ in Patriarcham electionis die. Non iuſtum eſt, inquit, O Fratres ante alterius cuiuſquam curam habere, quã Chriſti. Euntes ergo per totam ciuitatem, conſcribite mihi ad vnum omnes dominos meos, & auxiliatores (ita vocabat pauperes.) Mira autem celeritate annotati ſunt ſupra ſeptem millia quingentos, quibus cum annonam, & in ſingulos dies per ſuum procuratorem ſuſtẽtationem conſtituiſſet, ad Templũ conſecrandus perrexit. Teſtamentum eius, teſte *Simeone Metaphr.* ſic habebat: Ago tibi gratias Domine Deus meus, quod me dignum cenſueris, quia tua tibi offerrẽ, & quod ex mundi donis nihil aliud ſit mihi reliquum, niſi tertia pars nũmi, quam ipſam iubeo quoque dari pauperibus, qui ſunt mihi fratres in Chriſto.

17 S. Auguſtinus *epiſt.* 89. *ad Hilarium quæſt* 4. Ego, inquit, qui hæc ſcribo perfectionem, de qua Dominus loquutus eſt, quando ait diuiti adoleſcenti *Matth.* 19. Vade vende omnia, quæ habes, & da pauperibus, & habebis theſaurum in cœlo, & veni, ſequere me: vehementer adamaui, & non meis viribus, ſed gratia ipſius adiuuante ſic feci, Et ad hoc propoſitum, quantis poſſum viribus, alios exhortor, & in nomine Domini habeo conſortes. Et *Poſsidonius* illius diſcipulus, & quadraginta annis contubernalis Calamen. Epiſcopus in eius vita *cap.* 23. ſic ait. Pauperum vero ſemper memor erat, eiſq; inde erogabat, vnde & ſibi, ſuiſq; omnibus ſecum habentibus erogabatur, hoc eſt ex reditibus poſſeſſionum Eccleſiæ, vel etiã ex oblationibus fideliũ. Et *cap.* 24. Interea dum Eccleſiæ pecunia deficeret, hoc ipſum populo Chriſtiano denunciabat, non ſe habere, quod indigentibus erogaret. *Et cap.* 31. Teſtamentum nullum fecit, quia vnde faceret pauper Chriſti non habuit.

18 S. Paulinus Nolenſis Epiſcopus, vt teſtis eſt *S. Gregorius Turonen. lib. de gloria Confeſſorum cap.* 107. cum audiuiſſet prædictum Domini conſilium *Matth.* 19. ampliſſimas diuitias ſuas, quas in fundis, domibus, & alijs rebus poſſidebat, diuendidit, & pauperibus erogauit, tamq; prolixa in miſeros benignitate fuit, vt auctore *S. Gregorio Magno lib.* 3. *dialog. cap.* 1. vt cuncta, quæ ad Epiſcopi vſum habere potuit, captiuis indigentibus largiretur, cumque iam nihil omnino ſupereſſet, viduæ pretium pro redemptione vnici filij captiui à Vvandalis poſtulanti: Mulier, inquit, quod poſſim dare non habeo, ſed memet pſum tolle ſeruum, me iuris tui eſſe profitere, atque vt filium tuum recipias, me vice illius in ſeruitium trade. Vnde illum *S. Auguſtin. lib.* 1. *de ciuitate Dei cap.* 10.

chpi vocat ex opulentiſſimo diuitem voluntate pauperrimum, & copioſiſſimè ſanctum.

19 S. Gregorius Magnus peregrinos quotidie ad menſam adhibebat, in quibus & Angelum, & Angelorum Dominum peregrini facie accepit: Pauperes, & vrbanos, & externos, quorum numerum deſcriptum habebat, benigniſſime ſuſtentabat: Ita *Ioan. Diacon. in S. Gregorij vita lib. 1. cap. 10. & lib. 2. cap. 22. & 23.* Hoſpitalitatem ſe præſtitiſſe *Baſſianus Epheſinus Epiſcopus act. 11. Concil. Chalced.* his verbis declarat: Ego, inquit, à iuuenili ætate mea vixi cũ pauperibus, & ptochium feci, & in eo poſui ſeptuaginta lectos, & omnes languentes, & vlceratos hoſpitio ſuſcipiebam.

20 Hoſpitalitatis & beneficentiæ laus in Prælato præcipuè fulgere debet, cùm nihil ſit quo æque amabilem illum populo reddat, ac ſubueniendi, beneq; de alijs merendi ſtudium, vulgus ſiquidem vix putat alios eſſe bonos, quàm beneficos. Vnde in *Prouerb. 22.* dicitur: Victoriam & honorem accipiet, qui dat munera. Et Dominus noſter cum ſigna multa feciſſet, dixit *Ioan. 6.* Quæritis me non, quia audiſtis ſigna: ſed quia manducaſtis ex panibus, & ſaturati eſtis. Quid quæſo, vel mirabilius, vel magnificentius, vel maiori honore dignius, quam ſigna illa ingentia quæ filius Dei edebat in mundo? At natura humana tanto ſe ipſam amore complectitur, ſuiſq; commoditatibus vſqueadeo intenta, & infixa eſt, vt omnibus ſignis, portentoſiſq; miraculis ſuas rationes anteferat: maioriq; Dominum beneuolentia, & honore proſequatur quod populorum famem expleuerit, quam quod ingentia miracula ediderit. Hinc vulgata illa *Philoſophi* ſententia, Amabile bonum,

21 vnicuique autem proprium. Vnde manauit, & illa. Qui beneficia

22 inuenit, compedes inuenit: imo & aliquid compedibus maius. Vincula enim hæc pedes tantum ligant, beneficia vero non modo corpus, ſed etiam mentem, animum, atque præcordia ipſa nexibus charitatis vinciunt. Et ideo Epiſcopis tantopere eleemoſynarum largitio commendatur, vt per eum potiſſimum, & populariũ ſuorum beneuolentiam, & probitatis opinionem, ſibi maximè neceſſariam conciliarent: qua illorum amicos, & ad obediendum alacriores, & ad imitandum promptiores, & ad doctrinam percipiendam paratiores redderent. Et dicit *Chryſoſt. homil. 53. ſuper Matth.* Liberalis anima non ſinit noſtras lampades extingui, internas veſtes ex rubeis candidiores niue facit. Hæc eſt, quæ in perpetuum tibi ſeruat, quæ hic poſsides, hæc facit præclaros homines hic, & in futura vita. Melius namq; eſt habere famam miſericordis, humani, benigni, quàm eloquentiſsimi oratoris. Huius hoſpitalitatis, eleemoſynæ, ac cuiuſuis beneficij meritum potius in animi alacritate conſiſtit, quàm doni magnitudine: nam vt inquit *S. Ambroſ. lib. 1. offic. cap. 30.* & habetur *in can. 14. q. 5. 86.* Non ſatis eſt bene velle, niſi ſtudeas etiam bene facere, neque ſatis eſt iterum benefacere, niſi id ex bono fonte procedat, hoc eſt ex bona voluntate proficiſcatur: hilarem enim datorem diligit Deus *2. ad Corinth. 9.* Docuit ſcriptura, vt ait idem *Ambroſ.*

broſ. lib. de Viduis, quam miſericordem in pauperes, & liberalem eſſe conueniat, nec paupertatis debere contemplatione reuocari; quia liberalitas non cumulo patrimonij, ſed largitatis definitur affectu. Denique Dominica voce illa vidua omnibus antefertur, de qua dictum eſt *Luca* 21. Vidua hæc plus omnibus miſit. In qua moraliter Dominus inſtituit vniuerſos, ne quis à collatione miniſterij paupertatis pudore reuocetur, nec ſibi diuites blandiantur, quod plus videantur conferre, quam pauperes: vberior eſt enim nũmus è paruo, quàm theſaurus è maximo; quia non quantum detur, ſed quantum reſideat expenditur. Et *S. Gregor. ho-*
24 *mil.* 5. *in Euangel.* Exteriora noſtro, inquit, Domino quamuis parua ſufficiunt, cor nanq; & non ſubſtantiam penſat. Nec perpendit, quantum in eius ſacrificio, ſed ex quanto proferatur. Ante Dei oculos nunquam eſt vacua manus à munere, ſi fuerit arca cordis repleta bona voluntate; nihil quippe Deo offertur ditius bona voluntate. Optimum proinde eſt *Diui Auguſtini in Pſalm.* 103. *conc.* 1. conſilium. Supplicem, inquit, nullum ſpernas; & cui dare non potes, quod petierit, non eum ſpernas. ſi potes dare, da: ſi non potes, affabilem te præſta. Coronat Deus intus voluntatem, vbi non inuenit facultatem. Nemo dicat non habeo; Charitas non de ſacculo erogatur.

25 Hinc refert *Gerſon. in* 2. *par. ſuorum operum in egregio opuſculo*, cuius titulus eſt, *de temperantia, et modeſtia Prælatorum*, quod Prælatus non ſolum licite poteſt dare eleemoſynas in publico, & ante ſe tuba canere (hoc eſt ſe manifeſtare cum dat eleemoſynas) ſed etiam ad hoc ipſum tenetur pro loco, & tempore, quoniam poſitus eſt in exemplum aliorum, velut lucerna ardens ſuper candelabrum, vt omnibus luceat, qui ſunt in Eccleſia. Quod ſi fecerit, omnis vtique auaritiæ ſuſpitio tolletur. Ille enim, qui dixit, *Matth.* 6. Cum facis eleemoſynam noli tuba canere, &c. etiam dixit *Matth.* 5. Luceat lux veſtra coram hominibus, &c. Per hoc docens opera Chriſtianorum, & ſpecialiter Prælatorum in abſcondito eſſe facienda (quoad intentionem non captandæ laudis humanæ) & in publico etiam propter augmentum diuinæ gloriæ. Vnde *Gregor.* Sic fiet opus in publico, quatenus intentio maneat in occulto.

26 Illud magnopere dolendum eſt, quod vbi primum quis in Epiſcopum deſignatus eſt, velut prædam quandam Epiſcopatum eſſe arbitrantes, protinus ad eum vndiq; amici, conſanguinei, affines, viri potentes, & nobiles accurrunt, aliuſq; filium in famulum, alius fratrem, alius nepotem, alius ſeruum offerunt: inſtant, obſecrant, vrgent, atque omni ratione miſerum Paſtorem vexant, famuliſq; onerare contendunt (quos vt ſemel admiſerit, excludere perpetuò non poſsit) vt niſi conſtanti, & infracto animo ſit, importunitati victus cedat, & contentioni flagitantium. Quo fit, vt tot oneribus preſſus, tantiſq; expenſis addictus, vix quicquam ei ſuperſit, quo & multorum inopiæ, & periclitanti Eccleſiæ ſubuenire poſsit.

27 Epiſcopus igitur debet eſſe ſicut Melchiſedech ſine patre, ſine matre,

tre, & ſine genealogia, ſuperando teneros effectus erga conſanguineos. Imò Dominus vt ſuos erudiret Vicarios ſæper aſpere loquutus eſt ad conſanguineos ſuos, quoties interceſſit negotium cum eis. Aliquando enim dixit *Marc.* 10. Neſcitis quid petatis. Et *Luca* 2. Quid eſt quod me quærebatis. Et *Ioan.* 2. Quid mihi & tibi mulier, Et *Marc.* 3. Quæ eſt mater mea, aut fratres mei,&c. quaſi dicat non habeo alios conſanguineos, niſi qui Patris mei volũtatem faciunt. Vnde *S. Auguſt. ſerm.* 21. *de Eremit.* ſic ait. Conſanguinei veniunt ad me, aliquando cum minis, aliquando cum blandimentis dicentes. Da nobis aliquid Pater, caro enim tua ſumus; & tamen Dei gratia, & veſtris orationibus nondum ditaui aliquem conſanguineum, quia chariores mihi reputo pauperes, quàm diuites, quia bona Eccleſiarum patrimonium pauperum ſunt. Non enim ſubterfugijs Deum fallere poſſumus: nam in omni loco oculi Domini contemplantur bo-
28 nos & malos *Prouerb.* 15. Et non eſt vlla creatura inuiſibilis in conſpectu eius, omnia autem nuda, & aperta ſunt oculis eius *Apoſt. ad Hebr. cap.* 4. Nihil eſt, ait *S. Ambroſ. lib.* 1. *offic. cap.* 26. quod magis ad vitam honeſtam proficiat, quàm vt credamus eum iudicem futurum, quem & occulta non fallant, & indecora offendant, & honeſta delectent. Et *Cicero lib.* 3. *Offic.* Satis, inquit, ammodo in Philoſophia aliquid profecerimus, perſuaſum eſſe debet, ſi omnes Deos, homineſq; celare poſſimus, nihil tam auare, nihil iniuſte, nihil libidinoſe, nihil incontinenter eſſe faciendum.

29 Longa ſeculorum multorum experientia docuit multa in Eccleſia Dei à propinquis, & conſanguineis Epiſcoporum inuecta fuiſſe: ſiue quia non eos ipſi mores indicant, quos Epiſcopus alijs prædicat; ſiue quia beneuolentia & charitas Paſtorum, quæ in gregem ſuum congrua quadam proportione diſtribuenda erat, à cognatis vt plurimùm abſorbeatur. Per filios enim ſolet Eccleſiarum ſubſtantia periclitari *cap. de Syracuſana* 28. *diſt.* Et Epiſcopi ſolent eſſe cæci circa nepotes ſecundum *gloſ. in cap. peruenit* 1. *quæſt.* 3. *Bald. in auth. qui cumque C. de Sacroſanct. Eccleſ. Iaſ. in vſibus feudorum tit. qui feudum dare poſſ. ante num.* 14. Vnde *in auth. quomodo oportet Epiſcopos* §. 1.
31 *collat.* 1. conſtituitur, ne quis habens filios, vel nepotes, etiam legitimos, in Epiſcopum eligatur, ſumpta voce nepotes proprie pro filijs filiorum *l. Iuriſconſultus ff. de gradib. cogn.* ſecundum *Abb. in cap.* 1. *de teſtam. num.* 3. quæ conſtitutio refertur *in d. cap. de Syracuſana*. Et non poſſe de iure communi habens filios, vel nepotes eligi in Epiſcopum niſi diſpenſatiue, tenet *Innoc. in d. cap.* 1. quem ſequitur *Abb.* ibi *num.* 2. & *Nau. de ſpolijs clericorum* §. 19. *num.* 2. vbi dicit hanc opinionem iuri ſcripto eſſe magis conſonam, licet contrarium diſponat cap. *Epiſcopus qui filios* 12. *quæſt.* 2. & contraria viguerit conſuetudo. Quapropter multi Epiſcopi habentes filios, à Sede Apoſt. ad Epiſcopatus fuerunt promoti ex opinione *Hoſt.* quæ communiter eſt recepta, vt teſtatur *Nau. d.* §. 19. *num.* 2. & illis, dummodo idoneis, conferunt beneficia *Abb. in cap. quia cleric. de iurepatron.*

tron. & *conſ.* 96. quem refert *Flamini de reſign. lib.* 9. *quæſt.* 17. *n.* 39.
Hæc igitur Eccleſiarum bona non debent male impendi, illa enim non ſunt data vt Prælatorum diteſcant nepotes, non vt alta erigantur palatia, talia nempe in domibus Regum ſunt ad hoſce vſus, audi *S. Concilium Triden. ſeſſ.* 25. *de reformat. cap.* 1. in hæc verba. Omnino vero eis interdicit ne ex reditibus Eccleſiæ conſanguineos, familiaresue ſuos augere ſtudeant, cum & Apoſtolorum Canones prohibeant, ne res eccleſiaſticas, quæ Dei ſunt, conſanguineis donent: ſed ſi pauperes ſint, iis, vt pauperibus diſtribuant: eas autem non diſtrahant, nec diſſipent illorum cauſa: imò quam maxime poteſt eos Sancta Synodus monet, vt omnem humanum hunc erga fratres, nepotes, propinquoſq; carnis affectum, vnde multorum malorum in Eccleſia ſeminarium extat, penitus deponant. Hactenus Conc. Qui dominæ œconomi ſunt, & ſerui Domini Dei ſui, cui rationem reddituri ſunt, bonorum adminiſtra-
31 tores *S. Gregor. par.* 3. *Paſtor. cap.* 21. Admonendi ſunt, inquit, qui iam, quæ poſſident, miſericorditer tribuunt, vt à cœleſti Domino diſpenſatores ſe poſitos ſubſidiorum temporalium agnoſcant, & tanto humiliter præbeant, quanto & aliena eſſe intelligunt, quæ diſpenſant. Cumq; in illorum miniſterio, quibus accepta largiuntur conſtitutos ſe conſiderant, nequaquam eorum mentes tumor ſubleuet, ſed timor premat. Et *Theophilact. in Lucam.* Opulentos ait Dei comparatione non eſſe dominos diuitiarum, ſed alienarum rerum diſpenſatores, quæ à Domino Deo nobis concreditæ ſunt, vt illas bene diſpenſemus, ſicut ipſe imperat, & iuxta mentem ipſius, cuius voluntas eſt, vt datis vtamur in conſeruorum vſus, & non in proprias delicias. Et *S. Ambroſ. in fine lib.* 7. *comment. in Lucam.* In quo, ait, diſcimus non ipſi eſſe Domini, ſed potius alienarum
32 villici facultatum. Certe præclarum exemplum eſt Clemen. IIII. qui cum ante Pontificatum duas filias legitime ſuſcepiſſet: vni in monaſterio collocatæ triginta tantũ libras dedit; alteri, quæ marito ſuæ conditionis nupſerat, trecentas libras dotis nomine numerauit, & hac conditione ne quid amplius peteret; habuit & nepotem clericũ, quem ex tribus præbendis, quas habebat, vnam vt eligeret, & reliquas dimitteret cogit; inſtantibus amicis vt potius nepoti maiora tribueret, reſpondit ſe Deo, non autem carni, & ſanguini acquiſitum, & Pontificibus Romanis filios non eſſe, nec eis licere, quod ſuum non eſſet, propinquis dare, *Fulgent. lib.* 4. *cap.* 3. *Ignat. lib.* 4. *cap.* 3. Et patrum noſtrorum me-
33 moria Pius V. Collegium Cardinalium conſuluiſſe dicitur, poſſetne ſexcentos aureos fratris filiæ collocandæ dare.
34 Cum maiorem charitatem, & pietatem in ſuos, quàm in extraneos exercere quis debeat *cap. non ſatis* 86. *diſt.* omni ſcilicet ceſſante fraude, & præſumptione, quæ pro conſanguineorũ affectione ſtat tex. *in cap. quiſquis* 12. *quæſt.* 2. *cap. in canonibus* 16. *quæſt.* 1. poterit Epiſcopus bona Eccleſiæ ſolita dari in emphyteuſim potius in conſanguineos, quam in extraneos alienare *Burſat. conſ.* 127. *nu.* 4. & 78. *lib.* 2.

Me-

Menoch. conſ. 181 nu. 19. ceteſ. non obſtat, et conſ. 79. num. 1. et 4. cum ſeqq. Barthol. Perett. in comment. ad extrauag. Ambitioſæ, de rebus Eccleſiæ non alien. verbo Ac de rebus, et bonis à nu. 60. Surd. de alimentis, tit. 8. priuil. 92. num. 2. Flamin. d. quæſt. 17. num. 24. Cardoſo in praxi iudicum, et aduocat. verbo emphyteuſis num. 21. Cald. Pereira de poteſtate eligen. cap. 13. n. 1. 8. & 11. & modicas inter viuos facere donationes, vt eis ſubueniat, de quo tamen videbis, quæ reſoluūt *Gaual. communium contra commun. quæſt. 388. num. 13. Fr. Ludouic. Beia in reſponſu caſuum conſcientiæ par. 2. caſu 25. Paul. Comitol. reſponſ. moral. lib. 1. quæſt. 70. num. 1. Cald. Pereina d. cap. 13. nu. 13. Molina de primogen. lib. 2. cap. 10. à num. 33. Molin. Theologus de iuſtitia tract. 2. diſp. 148. concl. 4.*

35 Benefacere, & egenis ſubuenire ita eſt Epiſcopi proprium, vt ad hoc pluſquam alij ex officij obligatione, & dignitatis ſublimitate teneantur, quia, vt dicit *Cice. in Lali.* Fructus ingenii, & virtutis, omniſq; præſtantiæ, tum maxime capitur, cum in proximum quemq;
36 conferuntur. Generoſi animi eſt, dicit *Seneca*, & magnifici, iuuare, & prodeſſe. Nec ob beneficia iterum collata à poſtulatis de nouo abſtinendum. Eſt enim, dicit *Plin. lib. 3. epiſt. 4.* natura ita comparatum, vt antiquiora beneficia ſubuertas, niſi illa poſterioribus cumules. Et conſeruandum eſt veteris beneficij meritum nouo, quia ſi quid vnum neges, hoc ſolum meminerunt, quod negatum eſt, ſed hoc ex mundi legibus petitũ, Chriſtiano viro nil faciẽdum, qui quicquid boni agit, Dei intuitu agit.

37 Sic demus, ait *Seneca lib. 2. de benefic. cap. 1.* quomodo vellemus accipere ante omnia libenter cito, ſine vlla dubitatione. Et alibi: Noluit, qui diu diſtulit, ingratum eſt beneficium, quod diu inter manus dantis hæret, quod quis ægre dimittere viſus eſt, & ſic, tanquam ſibi præriperet. Et paulo poſt: Illud melius occupare antequam rogemur. Et appellat rogatum, moleſtum verbum, onerosum, demiſſo vultu dicendum, quia nulla res carius conſtat, quam quæ precibus empta eſt; & vt dicit *Apul.* Non leui mercede emit, qui precatur, aut paruum pretium accipit, qui rogatur, & *Cic. act. 7. in Verrem.* Malo emere, quam rogare. Vnde *Hildeſ. Epiſcop. Turonen. epiſt. 27.* ſic ait. Omnis benignitas properat, & proprium eſt libenter facientis cito facere. Tarde velle nolentis eſt argumentum; & qui cito dat, bis dare intelligitur. Celeriter præſtanda ſunt beneficia, vt potius accipiat improuidus, quam importunus extorqueat.

SVMMARIVM.

1 *Doctorem, ideſt, potentem docere, Epiſcopum eſſe oportet.*

2 *Fortuna nulla eſt, quanquam humilis, & abiecta, quæ doctrinæ ſplendore, atque ornatu non fiat illuſtrior.*

3 *Epiſcopus omnium Sacrarum interpretationum, atque factorum ſcientia debet eſſe præditus.*

4 *Mitra Epiſcopi vtriuſq; Teſtamenti ſcientiam deſignat.*

5 *Scripturæ Sacræ lectio quas vtilitates afferat, oſtenditur.*

6 *Epiſcopus eſt veritatis lumen, vt*

lucis ſua radijs ignorantia tenebras ab hominibus pellat.

7 *Doctorem oportet eſſe Epiſcopum, vt etiam exemplo vita ſua doceat, laboretq; in verbo & doctrina.*

8 *Scientia inflat non quidem ſuo, ſed hominum vitio.*

9 *Scientia vera afficit, non extollit.*

10 *Scientia ſine charitate inflat.*

11 *Mentes aciem non ſolum operatio, ſed ipſa etiam diuinorum eloquiorum meditatio acuit, & illuſtrat.*

12 *Prædicare ſæpiſsime exemplo, & verbo debet Epiſcopus ſcientia, qua decet præditus.*

13 *Prædicandi munus Epiſcopis incumbit.*

14 *Eccleſia ſine Epiſcopo comparatur arenti alueo.*

15 *Prædicare debet Epiſcopus exemplo intentus. & num. 16. 17. & num. 20.*

18 *Nemo ſine ſpeciali Dei auxilio ad eum venire, ac alios ad illum adducere poteſt.*

19 *Sanctitas hominis & cum ipſo ore concordia ad prædicandi munus exercendum requiritur.*

21 *Viſitandi diœceſim ſolicitudo inter paſtorales curas, & virtutum exercitium præcipuum locum habet.*

22 *Præſentia Epiſcopi velut ſpiritualis quidam ſol tenebras flagitiorum, & perditorum hominum virtutis ſua fulgore depellit.*

23 *Viſitatio Epiſcopi perſonalis quas vtilitates portet, oſtenditur.*

24 *Epiſcopum non ſufficit mittere probos viros ad illuſtrandas parochias, ſed oportet & ipſum ire.*

DOCTOREM.

GLOS. X.

1 DOCTOREM, id eſt potentem docere, Epiſcopum eſſe oportet, ne inferiorum culpæ in eum refundantur, qui docendi officium accepit, quod exequi neſcit, vel negligit, vt ait *Gratian. in princ. 86. diſt.* Recte enim *Cicero* ſic ait: Vt ager, quamuis natura fertilis, ſine cultura fructuoſus eſſe non poteſt, ſic neque ſine doctrina animus. Duo ſunt, inquit *Lactantius*, quæ ſimul efficiunt illud, quod quæritur: ſcientia id præſtat, vt quomodo, & quo perueniendum ſit nouerimus: virtus, vt perueniamus; alterum ſine altero nihil valet. Cum ipſe ſummus inter Philoſophos *Socrates* rogatus eſſet, quod ei animal pulcherrimum videretur. Homo, inquit, ſcientia exornatus.

2 Si Doctrina tantum ſplendoris hominibus affert, & nulla eſt fortuna, quanquam humilis, & abiecta, quæ doctrinæ ſplendore atque ornatu non fiat illuſtrior; quid eis præſtabimus, qui in excelſo conſtituti viuendi leges, atque iura cæteris præſcribunt? qui oculi mundi ſunt, & veluti ſol quidam in Eccleſiæ cœlo reſidentes, ignorantiæ noctem ab hominum mentibus depellunt. Doctrinam ab Epiſcopo Apoſtolus requirit nō lauream, ſed hanc quaſi doctrinæ teſtem exigit *Concil. Triden.* dum vult gradu Licentiaturæ in Theologia, vel Iure Canonico inſignitos eligi in Epiſcopos. Hæc eſt prima Epiſcopi,

qua

qua Epiſcopus eſt, dos, ſumma enim, inquit *Hilar. lib. 8. de Trinit.* omnium virtutum Epiſcopalium eſt ſcientia & doctrina. Et *Hieronym. ad Oceanum*. Abſque ſermone, inquit, conuerſatio quãtum exemplo prodeſt, tantùm ſilẽtio nocet. Eſt enim doctrina, inquit *Theoph in cap. 1. ad Titum*, virtus & character Epiſcopi. In litteris enim (ait *Chryſologus in quadam epiſt.*) prudẽs inuenit, vnde ſapiẽtior fiat: ibi bellator reperit, vnde animi virtute roboretur, inde Princeps accipit, quo populos ſub æqualitate cõponat: nec aliqua in mundo poteſt eſſe fortuna, quam litterarum non augeat glorioſa notitia.

3 Quoniam (inquit diuinus ille *Areopagita*) perficiens omnis Sacerdotij vis, & ſcientia, à diuina myſteriorum auctore bonitate diuinis Pontificibus datur: iureq; ac merito in capitibus Pontificum ſcripta diuinitus tradita ponuntur, quæ compendio, ſcienterq; omnem Theologiam, omnem Dei operationem, doctrinam Sanctam; diuina, & Sacra verba, & opera, orationes, & actiones, quas Hierarchia noſtra habet Dei benefici conceſſu, ac munere: quod diuinus Pontifex, omni quidem facultate, quæ Pontifice digna eſt, præditus eſſe debeat, & omnium Sacrarum interpretationum, atque factorum, quæ Hierarchiam attingunt, vera atque à Deo tradita ſcientia non illuſtrari modo, verum etiam alijs, vt Pontifici conſentaneum eſt, tradere: perficereq; diuinis ſententijs, ac ſummis, vt ita dicam, promotio-
4 nibus ex Põtificis dignitate omnia, quæ in tota Hierarchia, maximam vim perficiendi habent. Cum in Epiſcopo Mitra vtriuſq; Teſtamenti ſcientiam deſignet, vt ſupra tetigi *tit. 1. cap. 5. num. 18.* illam tenere debet, & in Sacræ Scripturæ lectione eſſe verſatus, Magiſter, & interpres qua & alios ad veritatem erudire poſsit. Legite, ait *S. Auguſtin. tom. 10.* Fratres mei Scripturam Sacram, legite eam ne cæci ſitis & duces cæcorum. Legite Sacram Scripturam, in qua quid tenendum, & quid fugiendum ſit, plene inuenietis: legite eam, quia omni melle dulcior, omni pane ſuauior, omni vino hilarior inuenitur. Sacræ Scripturæ, ait idem *Auguſtin. conc. 2. in Pſalm. 90.* ſunt littera Dei ad nos de cœlo miſſæ, exhortantes, vt bene viuamus. Optime & *S. Iſidor. Peluſ. lib. 2. epiſt. 73.* Sacrarum ait, Scripturarum lectionem ſalutis viaticum eſſe exiſtima, vt quæ eorum, qui eam ſtudioſe, atque diligenter audiunt, probitatis amorẽ, ac virile robur præclaris, & illuſtribus exemplis parat. & *B. Iſidor. Hiſpalen. Epiſcopus lib. 3. de ſummo bono cap. 8.* Geminum cõfert bonum lectio Sacrarum Scripturarum, ſiue quia intellectum mentis erudit, ſiue quia à mundi vanitatibus abſtractum hominem ad amorem Dei perducit. Recta vero monet *Theodoretus* Epiſcopum ab Apoſtolo Doctoris nomine vocari, non qui ſit eloquentia præditus, qui verborum floſculos pueriliter ſectetur, ſed eum, qui eſt eruditus in diuinis, & poteſt ea ſuadere, quæ conuenit. Nam, vt ait *Hieronym. epiſt. 83. ad Oceanum*. Veteris præcepta legis & Pauli monita ad Titum perſpicua docent Sacerdotibus neceſſariam eſſe doctrinam. Innocens enim, ait, & abſque ſermone conuerſatio quantùm exemplo prodeſt, tantùm ſilen-

ſilentio nocet; nam & latratus canum, baculoq; paſtoris, luporum rabies deterrenda eſt.

6 Epiſcopi ideo inſtituti ſunt, vt lucis radijs ignorantiæ tenebras ab hominibus pellant, atque in eis veritatis lumen oſtẽdant: vnde Saluator dixit *Matth. 5.* Vos eſtis lux mundi. Quemadmodum enim Solem, cæteraq; luminaria initio mũdi Deus in firmamento poſuit, vt lucerent ſuper terram: ita in firmamento Eccleſiæ Epiſcopos quidem, tanquam Soles, alios vero Doctores, tanquam cætera luminaria, & ſydera ad illuminandas mentes hominum, deſignauit: vt lucem, quam ipſi à Deo receperunt, alijs impartiantur. Ita diuina ſapientia cuncta diſpoſuit, vt infima dirigat, gubernetq; per media: & in ſupremo quidem rerum cardine Deus eſt, in imò autem populus, medius vero, atque ſequeſter (vt alter Moyſes) Epiſcopus eſt, qui locum illius tenet, qui Dei & hominum mediator pro nobis factus eſt.

7 Hinc *Chryſoſtom homil. 15. ſic ait.* Vt quid dicit Apoſtolus. Oportet Epiſcopum eſſe Doctorem, niſi vt doceat? nec ſatis eſt quod doceat exemplo vitæ, imò oportet eum laborare in verbo & doctrina. Profecto ſi Præſul non pollet gratia doctrinæ, plurima eccleſiaſticæ diſciplinæ exempla peribunt. Quomodo enim lucerna, ſi non lucet? profecto inſeparabile eſt lucere à lucerna? tenetur ergo lucere, quem Dominus voluit habere officium lucernæ. Et vt modernus quidam addit. Sicut fieri non poteſt, vt Sol illuminet, ſi obſcurus ſit, & caliginoſus, ita neque Doctoris munere perfungi is poterit, qui ignorantiæ tenebris inuolutus fuerit, atque demerſus. Quod ſi ita ſit, quid ex hoc conſequi neceſſe eſt, niſi id, quod Saluator ait *Matth. 6.* Si lumen, quod in te eſt, tenebræ ſint, ipſæ tenebræ quantæ erunt. Ridiculoſa (ait Sanctus quidam) res eſt, & ſic certè periculoſa, ſpeculator cæcus, doctor inſcius, præcurſor claudus, Prælatus negligens, & præco mutus.

8 Cũ ab *Apoſt. 1. ad Corin. 8* diſcamus, quod ſciẽtia inflat, non quidẽ ſuo, ſed hominum vitio, qui bonis ſæpe rebus ad perniciem abutuntur: ideo danda opera eſt, vt hæc ipſa ſcientia humilitatis virtute condiatur, ne turgeſcat faſtu, & eam habẽti noceat, quod alijs præſidio eſſe ſolet, & ſaluti: id quod *Gregor. in Moral.* admonet his verbis. Summa cura prouidendum eſt ne accepta ſapientia, cum ignorantiæ tenebras illuminat, lumen humilitatis tollat, & iam ſapientia eſſe nequeat, quæ etſi locutionis virtute fulgeat, elationis tamen velamine cor loquentis obſcuret.

9 Et alibi. Vera ſcientia afficit non extollit, nec ſuperbientes, quos impleuerit, ſed lamentantes facit: qua quiſque cum repletus fuerit, priori loco ſe ſcire appetit: & iam ſui conſcius, tanto per illam robuſtius ſapit, quantò ſe infirmum in illa verius recognoſcit. Scientia enim ſine charitate inflat, charita-
10 te vero formata ædificat: quantum vero charitas perficiat, iuuetque ſcientiam, aperte docet *Auguſtinus* de laude charitatis, his verbis. Diuinarum ſcripturarum multiplicem abundantiam, latiſsimamque doctrinam ſine vllo errore comprehendit, & ſine vllo labore cuſtodit, cuius cor plenum eſt charitate.

11 Non

11 Non ſolum igitur operatiò, ſed ipſa etiam diuinorum eloquiorum meditatio aciem mentis acuit, & illuſtrat: ideoque ait *Pſalmiſta* *Pſalm.* 118. Super omnes docentem intellexi, quia teſtimonia tua meditatio mea eſt. Id eſt. Non quia in ſcholis diu inter præceptores verſatus ſum, ſed quia in eloquiorum tuorũ meditatione exercitatus ſum, ideo omnes Doctores meos longe ſuperaui. Ait etiam idem *Propheta Pſalm.* 32. Os iuſti meditabitur ſapientiam, & lingua eius loquetur iudicium. Et iterum *Pſalm.* 118. A mandatis tuis intellexi: hoc eſt: ingredi vijs tuis & mandata exequi Sanctiſſimæ legis tuæ intellectum mihi & cognitionem eiuſdem legis auxi; quemadmodum quotidianus armorũ vſus, & frequens cõſuetudo bellandi rei militaris ſcientiam parit. Si ergo diuinam vis ſcientiam aſſequi, cognoſce,& ama ipſum ſcientiæ principem & auctorem, illum enim agnoſcit, quiſquis eum vehementer amat, quod rectiſſime *Plato* ſenſit, cum amare Deum Philoſophari eſſe dixit,& ipſum agnoſcere: quod Regius Propheta ſignificauit dum cum dixit *Pſalm.* 33. Guſtate & videte quàm ſuauis eſt Dominus. Prius enim Dominum amando guſtamus, deinde guſtu ipſo, quanta ſit eius bonitas, & ſuauitas, edocemur. Vnde conſequi videtur, vt quem Deus chariſſimum habeat, eum etiam ſecretorum ſuorũ participem faciat; ſicut ipſe Diſcipulis teſtatur dicens *Ioan.* 15. Iam non dicam vos ſeruos, quia ſeruus neſcit quid faciat Dominus eius. Vos autem dixi amicos, quia omnia, quæ audiui à Patre meo nota feci vobis. Hinc *D. Auguſtinus contra Manich. lib.* 1. ait. Si voluntatem Dei quiſque noſſe deſiderat, fiat amicus Deo, quia ſi voluntatem hominis noſſe quiſque vellet, cuius amicus non eſſet, omnes eius impudentiam deriderent: nemo enim efficitur amicus Dei, niſi purgatiſſimis moribus, nullus diuinas res videre ac intelligere poteſt, niſi ad Deum accedat, illoq; familiariter vtatur, nam purgato igne charitatis affectu neceſſe eſt purgari etiam intellectum, cuius pleræq; tenebræ, & turbulenti errores ex effectuum impuritate, corruptis moribus, deprauataq; voluntate ferme oriuntur: quæ vbi ad malum propenſa eſt, ſuo etiam pondere atque impetu intellectum ad omne impuritatis genus trahit, ſibiq; obſequentem facit. Quo fit vt purgato affectu purgatior quoque ſanior, & perſpicacior reddatur intellectus, iuxta illam Prophetæ vocem *Pſalm.* 110. Intellectus bonus omnibus facientibus eum: hoc eſt, caſto & puro affectu colentibus Deum.

12 Sic præditus, qua decet ſcientia Epiſcopus, veluti ſuæ diœceſis ſol, & homo totus igneus, totus in cõquirendis Chriſto animabus intentus exemplo ſemper & verbo ſæpiſſime prædicare debet. Vnde noſter *Apoſt. 1. ad Timoth.* 4. Attende, inquit, lectioni, & exhortationi, & doctrinæ. Et iterum. Attende tibi,& doctrinæ, inſta in illis, ſic enim te ſaluum facies, & eos, qui te audiunt. Vnde *Greg. epiſt.* 27. *lib.* 6. ſic dicit. Tantò celerius quiſque ab omnibus ſuis peccatis abſoluitur, quantò per eius vitam, & linguam aliorum animæ ſuorum peccatorum nexibus ſoluuntur. Et alibi. Lingua Epiſcopi fomentum ſit

bonis, aculeus malis, tumidos retundat, iratos mitiget, pigros ac deſides exacuat ac ſuccendat, aſperis blandiatur, deſperatos conſoletur.

13 Prædicandi munus Epiſcopis ita incumbit, vt etiã Gregorius Summus Pontifex ſe ad illud adſtrictum agnoſceret, dum ſcribens ad Dominicum Epiſcopum Carthaginen. ſic ait *epiſt.* 39.*lib.*2.*indic.*10. Epiſcopi eſt de prædicationis miniſterio ſemper cogitare intentiſsimo timore conſiderans, quod receſſurus ad percipiendum regnum Dominus, & talenta ſeruis diſtribuens dicat *Luc.*19. Negotiamini dum venio: quod profectò negotium tunc vere nos agimus ſi viuendo, & loquendo proximorum animas lucramur, ſi infirmos in ſupremo amore roboramus: ſi proteruos, & tumidos gehennæ ſupplicia terribiliter inſonando flectimus: ſi nulli contra veritatem parcimus; ſi ſupernis amicitijs dediti humanas inimicitias nõ timemus. Sed ad hæc ego pondus meæ infirmitatis expaueſco, cogitans rationem, quam ſum redditurus. Qua enim mente illum ſuſtinebo, cui de ſuſcepto negotio animarum lucrum nullum, aut pene nullum

14 reporto? Idem *Greg. epiſt.* 37.*lib.*4. comparat Eccleſiam ſine Epiſcopo arenti alueo. Cum autem is venit in Eccleſiam ſuam, eſt velut cum fluuius reuertitur ad arida ſaxa, qui iuxta poſitas valles rigat, vt fructum ferant, aliud quidem trigeſimum, aliud ſexageſimum, & aliud centeſimum, & per fluenta linguæ erumpunt flores vſque ad fructus maturos. Quod ſi dicat Epiſcopus prædicationi inſto, ſed fructum non video: recolat pulcherrima illa *Bernardi* verba *ad Eugenium* ſic dicentis. Fac quod tuum eſt; nam Deus quod ſuum eſt ſatis abſque tua ſolicitudine, & anxietate curabit; planta, riga, fer curam, & tuas explicuiſti partes, ſane incrementum Deus, quando voluerit dabit, Deus inquam, non tu; quod ſi forte noluerit, tibi deperit nihil. Communica cæleſte triticum ſine inuidia, & ſine deſidia: de ſolo tibi credito talento reſpondere tibi para. Si multum accipiſti, multum da; ſi modicum, & id retribue: etenim, qui in modico fidelis non eſt, neque in maximo erit. Totum quod habes da, quia totum repetendum eſt vſque ad vltimum quadrantem. In his duobus mandatis, verbi ſcilicet atque exempli, ſummam tui officij ad conſcientiæ ſecuritatem pendere intellige. Tu tamen ſi ſapis iunge & tertium, ſtudium ſcilicet orationis. Manent itaque tria hæc; verbum, exemplum, oratio; maior autem horum eſt oratio, nam, etſi vocis virtus ſit opus, operi tamen, & voci gratiam efficaciamq; promeretur oratio.

15 Exemplo, vt ſupra dixi, intentus prædicare debet Epiſcopus, quia ſicut neceſsitate loci compellitur ſumma docere, ideo eadem neceſſitate compellitur eadem vita, & opere monſtrare, tria enim hinc colligit *S. Gregorius*; primò, cuius vita deſpicitur, reſtat vt eius quoque prædicatio contemnatur. Secundò, ille vberes prædicationis fructus colligit, qui ſemina bonæ operationis præmittit, nam loquendi auctoritas perditur, quando vox opere non adiuuatur. Tertiò, ſi negligis implere, quod doces, alijs meſſem ſeminas, & ipſe à frumenti

menti participatione ieiunas. Quid inſanius quam docere contemnendum fauſtum, & epulas ſplendidas, & cætera huius generis, & hæc eadem operibus ſectari? imo credere neceſſaria ad auctoritatem officij. Ideo prædicator iubetur aſcēdere ſuper montem excelſum, videlicet, vt ſit eleuatus à terrenis affectibus, & operibus; & non ſolum debet vita tranſcendere malos, ſed etiam omnes bonos ſubditos, quia ſicut eos ſuperat honore Ordinis, ita & excellentia virtutis: omnibus deuotior, humilior, patientior, abſtinentior, largior, &c. quique nulla proſpera præſentis vitæ appetat, nulla aduerſa pertimeſcat: blandimenta mundi (conſiderato intimo terrore, ac periculo ſtatus ſui) deſpiciat: terrores autem mundi (conſiderato blandimento internæ dulcedinis) contemnat: Non illum proſpera eleuent, non aduerſa perturbent, non blanda vſque ad voluptatem demulceant, non aſpera vſque ad deſperationem premant, cōtra vitia clamet, neque ceſſet, quaſi tuba exaltet vocem ſuam: non ſit ſicut illi, de quibus *Iſai. 56.* dicitur. Canes muti non valentes latrare; & noſter *Apoſt. ad Tit. 1.* Vt potens ſit exhortari in doctrina ſana, & eos, qui contradicunt arguere. Admonendi ſunt, ait *S. Gregor. lib. 30. Moral. cap. 5. & par. 3. Paſt. admonit. 25.* qui recte quidem verba le-
16 gis intelligunt, ſed hæc humiliter non loquuntur, vt in diuinis ſermonibus priuſquam alijs eos proferant, ſemetipſos requirant, ne inſequentes aliorum facta ſe deſerant. Et cum recte cuncta de Sacra Scriptura ſentiunt; hoc ſolum quod per illam contra elatos dicitur, non attendant. Improbus quippe, & imperitus eſt medicus, qui alienum mederi appetit, & ipſe vulnus, quod patitur, neſcit: qui igitur verba Dei humiliter non loquuntur, profecto admonendi ſunt, vt cum medicamenta ægris apponunt, prius virus ſuæ peſtis inſpiciant, ne alios medendo ipſi moriantur. Admonendi etiam debent vt conſiderent ne à virtute dicendi, viuendi qualitate diſcordent, ne loquēdo aliud, & oſtēdendo aliud prædicet. idē *S. Doctor, & Pōtifex Gregorius lib. 23. Moral. c. 4.* hoc ipſum proſequitur his verbis. Sanctæ vniuerſalis Eccleſiæ ſpiritualis quiſq; prædicator in cunctis, quæ dicit, ſolerti cura ſe inſpiciat: ne in eo, quod recta prædicat, vitio ſe elationis extollat, ne vita à lingua diſcordet: ne pacem, quam in Eccleſia annuntiat, in ſe ipſo dum bene dicit, & male viuit, amittat. Sed ſtudeat ſummopere contra maledicos rumores aduerſantium, & defendere loquendo quod viuit, & ornare viuendo, quod dicit.

17 Epiſcopus iuxta ſui nominis rationem in ſpecula Eccleſiæ conſtitutus, aliorum pericula & proſpicere, & annuntiare debet. Pertinere autem ad omnes ſuo modo munus hoc indicat plane *D. Auguſtinus de ver. relig.* his verbis. Hæc eſt lex diuinæ prouidentiæ, vt nemo à ſuperioribus adiuuetur, ad cognoſcendam gratiam Dei, qui non ad eandem puro affectu inferiores adiuuet. Hinc etiam *D. Gregorius in moral.* ait. Miles Dei ſupernæ gratiæ nixus auxilio, ſic vulnera infirmitatis ſuæ curet, vt aliena nō deferat. Certum eſt ad ſanitatem animæ (qui Apoſtolici huius officij finis eſt) dono Dei hominibus con-

tingere, nec vllam aut potentiam, aut vim dicendi ad hoc ſine Dei præſidio poſſe ſufficere, nam quò quiſq; ſanctior fuerit, eò plures oratione ſua Chriſto animas lucrifaciet, atque ideo in officio concionandi prior merito erit, atque præſtantior. Vnde euidenter agnoſcimus neminem ſine ſpeciali Dei auxilio ad Deum venire, à peccatiq; morte excitari poſſe. Sic enim apud *Ioan.6.* legimus. Nemo poteſt venire ad me, niſi Pater, qui miſit me, traxerit eum. Et ideo propter hoc Dominus Diſcipulos ſuos, quos prædicatores inſtituebat, his verbis admonet apud *Ioan.* 15. Sicut palmes, inquit, non poteſt ferre fructum à ſemetipſo, niſi manſerit in vite, ſic nec vos, niſi in me manſeritis. Ego ſum vitis, vos palmites: qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum, quia ſine me nihil poteſtis facere. Quàmlibet ergo diſſertus, quàmlibet potens in ſermone quiſq; ſit, fruſtra tamen loquitur, fruſtra ſudat, fruſtra clamat, niſi cœleſtis huius magiſterij vox interiori hominis aure ſonet. Sic enim *D. Gregor. in Moralib.* ait. Incaſſum homo exterius monetur, ſi intus eius gratia non repletur. Eſt enim mutum omne, ſi ille intus in corde non clamat, qui aſpirat verba, quæ audiuntur; rurſuſq; idem *in homil.* Niſi Spiritus Sanctus adſit cordi audientis, otioſus eſt ſermo Doctoris. Nemo ergo docenti homini tribuat, quod ex ore docentis intelligit; quia niſi intus ſit, qui doceat, Doctoris lingua exterius in vacuum laborat. Eandemq; iterum alibi ſententiam repetit his verbis. Niſi Spiritus Sanctus auditoris corda repleat ad aures corporis, vox Doctoris incaſſum ſonat. Formare enim vocem magiſtri exterius poſſunt, ſed hanc interius imprimere non valent.

19 Non ſolum igitur oris, ſed totius Ezechiel. etiam hominis Sanctitas, & cum ipſo ore concordia ad prædicandi munus exercendum requiritur, vt totus ſit immaculatus, & purus, qui puritatis ſuæ participes alios efficere debet. Hinc *D. Gregor. ſuper Ezech.* ita ait. Ille loqui veritatem nouit, qui prius benefaciendo didicit, & tunc verbi ſemen geminat, quando hoc in audientis pectore pietas prædicantis rigat. Propter quod Dominus cum Hieremiam prædicatorem creare voluiſſet, prius illum in vtero etiam matris ab omni peccati labe purgauit, vt ſingulari quadam puritate, & ſanctitate eſſet inſignis, qui alios ad ſanctitatem, puritatéq; vocare debebat. Eſaiæ quoque labia cœleſti igne, & angelico miniſterio purgantur, vt ſic idoneus redderetur, qui alios à peccati ſordibus purgare poſſet. Paulus vero vltra humana raptus eſt ad tertium cœlum, & cœleſtia ſecreta cognouit, vt Eccleſiarum futurus Doctor inter Angelos diſceret, quod inter homines prædicaret. Merito ergo *D. Gregorius Nazianzenus* mores optimi concionatoris deſcribens, ait. Mundari prius oportet, & ſic alios mundare, ſapientem prius fieri, & ſic alios facere ſapientes: lumen fieri, & ſic alios illuminare: ad Deum accedere, & alios ad Deum adducere: ſanctificari, & ita ſanctificare: manus habere rectas, & ſic cadentibus porrigere manus.

20 Laboret opere & exemplo in prædicando Epiſcopus, nec à propo-

ſito

ſito deuiat inſtituto, etiam quod corda ſubditorum terrenis rebus ſiue ſecundis, ſiue aduerſis irretiri videantur; nam maioris erit occaſio damnationis ſic audita doctrina, & non recepta, & maximo ſuo damno percipient lucem,quam reijciunt, ſalutem,quam deſpiciũt, doctrinam,quam contemnunt, medicinam, qua non vtuntur, & gratiam, quam vltro oblatã reſpuunt. Recte *Diuus Auguſtinus* ſic ait. Ab exordio propagationis humanæ vſque ad finem quibuſdam ad præmium, quibuſdam ad iudicium prædicatur. Quod ipſe alibi eleganti explicat ſimilitudine,dicens. Simul pluit Dominus ſuper ſegetes, & ſuper ſpinas: ſed ſegeti pluit ad hordeum, ſpinis ad ignem,nõ quod ipſe Dominus ad hoc pluat, ſed quod terra ipſa cœleſtẽ deſuper bibens imbrem, proferens autem ſpinas, & tribulos, his à quibus colitur; reproba eſt, & maledicto proxima, cuius conſumatio in combuſtionem, vt Apoſt. ait.

21 Inter paſtorales curas, & virtutum exercitium præcipuum locum habet ſolicitudo diœceſim viſitandi. Eſt enim viſitatio quaſi anima Epiſcopalis regiminis, quoniam per eam Paſtor ſe diffundit, & expandit omnium ſuarum ouium commodis, & vtilitatibus. Verus quidem Epiſcopus dum exit ad

22 diſcurrendũ per omnes parochias, eſt quaſi ſol egrediens ad illuſtrandas terras, vt videlicet tres actus illos hierarchicos exerceat, qui ſunt purgare, illuminare, & perficere. Nam quemadmodum matutinus lucis ſplendor nocturnas tenebras fugat, ita Sancti Pontificis præſentia, veluti ſpiritualis quidam ſol tenebras flagitiorum, & perditorum hominum virtutis ſuæ fulgore depellit. Procedit enim ad exhortandum, prædicandum, arguendum, increpandum, Sacro Chrimite confirmandum, & vt exploret quomodo Sacramenta adminiſtrentur, quanta reuerentiâ,& munditia diuinum Sacrificium celebretur, denique ad conſolandum omnes lugentes, & egentes, tàm ſpiritualibus, quàm temporalibus commodis. Innumerabiles

23 itaque ſunt vtilitates, quæ ex perſonali Epiſcopi Viſitatione proueniunt, per illam enim Baſilicæ inſtaurantur, dierum feſtorum cultus reſtituitur, tenuiorum oppreſſiones arcentur, diſſidia componuntur, concubinarij corriguntur, blaſphemiæ, ludi illiciti, periuria profligantur, plurimaq; mala alioquin ignota perniciofeq; ſerpentia deteguntur, atque elimantur; Nam ſolis dumtaxat excommunicationibus, aut pœnis ali s, criminibus medendum non eſt, ſed potius verbis, auctoritate, & Charitate, obſecrando, & increpando, & mille alijs modis,quos verus Paſtor, & ſponſus animarum excogitat, amans gregem quaſi ſponſãm,

24 quam non ita curat mercenarius viſitator. Non ſufficit igitur Epiſcopum mittere probos viros ad illuſtrandas parochias, ſed oportet & ipſum ire,iuxta illud *Lucæ c.* 10. Miſit Dominus Diſcipulos ſuos in omnem ciuitatem & locum, quo erat ipſe venturus. & *Ioan.* 15. poſui vos vt eatis & fructum afferatis. Id enim eis conuenit quatenus Paſtores ſunt, quibus præcipitur, vt diligenter agnoſcant vultum pecoris ſui, ſuoſq; greges conſiderent, vt videlicet earum morbos, pericula, pabula, cuſtodes, & cætera,

Digitized by Google

tera, quæ illis neceſſaria ſunt, diligenter prouideant. Ait ipſe Saluator *Ioan.* 10. Bonus paſtor proprias oues vocat nominatim. Multa prętere a paſſim in viſitationibus ſeſe offerunt, quæ non cuiuslibet miniſtri, ſed ipſius Epiſcopi auctoritatem, dignitatem, poteſtatem, atque opes interim requirunt; quæ quoniam ſolitis maiores ſunt, maiori etiam auctoritate tractanda & componenda ſunt.

SVMMARIVM.

1 *Vini potatio nimia clerico comprimenda.*

2 *Vinum multum etiam citra temulentiam ferẽtibus Dominus ſempiternum comminatur exilium.*

3 *Inebriari aliquem cogens qualiter peccet, oſtenditur.*

4 *Vinum moderatè ſumptum multa bona corpori, & animo præſtare poteſt.*

5 *Vnum immoderate ſumptum malorum omnium eſt origo, & quæ ex illo naſcantur, oſtenditur.*

6 *Ebrietas quibus ſignis cognoſcatur, oſtenditur.*

7 *Cretentes, Lacademonÿ, & Chartaginenſes legem ſanxerunt, vt nullus in exercitu vini potationem guſtaret.*

8 *Hiſpani omnes, & præcipue Luſitani, præſertim dum pueri, & adoleſcentes ſunt, ac mulieres ſaltem donec viro copulentur, vini abſtinentiam exeolunt.*

9 *Vinum bibere fœminis ignominioſum ſemper fuit.*

10 *Marcellus Conſul Romanus vxorem ſuam, eo quod vinum bibiſſet, fuſte percuſſam interemit.*

11 *Egnatius Mecennius vxorem interfecit eo quod vinum bibiſſet è dolio, & à Romulo cadis abſolutus fuit.*

12 *Mulier omnis, quæ vinolenta, & comeſatrix eſt, eadem quoque meritrix eſt.*

13 *Abſtinentia à vino laudabilis valde eſt, tam in viro, quàm in fœmina.*

14 *Aquam ſolum bibentes in inueniendis rebus ſagaces, ac ingenioſi ſunt.*

15 *Clericis ebrietatibus incumbere propter eorum auctoritatem magnopere probibetur.*

NON VINOLENTVM.

GLOS. XI.

1 IPSAM propenſionẽ ad nimiã vini potationem clerico comprimendam & edomandam eſſe admonet *Apoſt.* in præſenti, quod iterum inculcat, ad *Titum* 1. Non dixit, teſte *Theophilacto*, temulentos, aut ebrios, hoc enim eſt omnino indignum: verum non vinolentos, & multum potantes; potatio ſiquidem multa animæ mentiſque vim & vigorem, licet non eripiat, laxat tamen & debilitat, maliq; eſt exempli. Neque ſolum Deus vino obrutis, ſed & multum vinum citra temulentiam ferentibus ſempiternum commina-
2 tur exilium *Iſai.* 5. Væ qui potentes eſtis ad bibendum vinum, & viri fortes ad miſcendum ebrietatẽ. Non ergo ſolum à crapula, & ebrietatę ſe abſtinere debent clerici, ita ut non multum vino dediti ſint; ſed etiam illud imprimis ab eis cauendum

dum eſt ne conuiuas, vel alios crebrioribus inuitationibus grandioribus poculis, & vitreis blanditijs, aut minacibus verbis impellant, hoc enim non benenolentiæ, ſed maleuolentiæ indicium eſt, vt more ſuo optime docet *S. Auguſtin.*
3 *ſerm.* 231. *de tempor.* Qui alterum cogit, vt ſe plus, quàm opus eſt, bibendo inebriet, minus malum eius erat, ſi carnem eius vulneraret gladio, quàm animam eius per ebrietatem necaret. O infelicitas generis humani, quàm multi inueniuntur, qui ebrioſos & luxurioſos amplius quàm oportet, cogunt bibere, & ante oſtium pauperibus petentibus, vel vnum calicem diſſimulant dare. Nec attendunt quod illud, quod luxurioſis videntur ingerere, Chriſtus in pauperibus deberet accipere, qui dixit *Matth.* 25 Quod feciſti vni ex minimis meis mihi feciſti, &c. Et idem *Auguſt. in ſerm. ſequen.* ſic ait. Qui amico ſuo nimium propinat, in anima efficitur inimicus, corpus quoque eius debilitare, & animam probatur occidere; qui enim ebrietatibus incumbunt vltra peccatum, quod incurrunt, podraga laborant, & ægritudine diuturna macerantur *Athenaus* igitur *in ſua hiſtoria de temulentis lib.* 10. aſſerit Alexandrum Magnum ex nimio vini potu in infirmitatem incidiſſe ac tandem ex ea deceſſiſſe; & ibi idem *Athena.* refert, quod cũ Calliſthenes vir ſapientia & eloquentia clarus eodem Alexandro conuiuante meri poculum, quod ad eum perneneraṫ, expelleret, rogante quodam cur non biberet, reſpondit nolle ſe dum Alexandri poculum ebiberet, Eſculapio indigere.

4 Quemadmodum enim vinum moderate ſumptũ multa bona corpori & animo præſtare poteſt, vt propterea apud *Athenaum lib.* 11. Socrates vino moderate ſumpto has tribuit qualitates. Vinum animos rigans, triſtitias & dolores, quemadmodum Mandragoras ſopit, & hilaritatem, ſicut oleum flammam excitat, plantarum quoq; exemplo, quæ temperato imbre, & leni aura perflatæ recte augeſcunt, & florent, ad frugemq; perueniunt. *Plutarchus* dicit vinum hilaritatem afferre, metum abijcere, & veritatis fęcũdiſſimum eſſe. *Ariſt.* 30. *ſect. problem.* aſſerit vinum moderate ſumptum coctionem iuuare, cor exhilarare, cerebrum, & ſpiritus vitales fouere, ſomnum conciliare. *Plato* 2. *de legibus* dicit à Deo vinum contributum hominibus, quaſi optimum præſidium conſeruandi ſenectutem, quòd vino iuueneſcere videatur, & abolere mæſtitiam, *Plinius lib.* 23. *cap.* 1. ſic ait. Vino modico nerui iuuantur, copioſiore læduntur, ſic & oculi, ſtomachus recreatur: appetentia ciborum inuitatur; triſtitiæ cura hebetatur; vrina ac algor expellitur, ſomnus conciliatur: præterea vomitatem ſiſtit; collectiones extra lanis humidis impoſitis mitigat. Deinde ſubiungit. *Aſclepiades* vtilitatem vini æquari vix Deorum potentia poſſe pronunciauit. *Galenus lib. de cauſis morborum cap.* 3 affirmat vinum modice ſumptum calorem naturalem augere. *Et lib. de compoſit. pharmacorum ſecundum locos cap.* 7. ita loquitur. Vinum nutrit, concoquit, roborat, putrefactioni reſiſtit, & intemperiem à frigiditate, & humiditate cõtractam, citra omnem moleſtiã, ac ſecure perſanat. *Auicena* 2.

primi Doct. 3. *cap.* 11. Vinum, inquit, ex ſui eſſentia fortes efficit ſanos, & viuificat virtutem: propterea quod velociter præbet augmentum in ſubſtantia ſpiritus. Et *Proſp. lib.* 2. *de vita contemp. c.* 22. Paulus, inquit, Timotheo diſcipulo ſuo, qui ſe longa abſtinentia fregerat, modico vino vti præcipit. Ac per hoc nihil contra abſtinentiam faciunt, qui vinum non pro ebrietate, ſed tantum pro corporis ſalute bibunt.

5 Ita etiam per contrarium vinum immoderate ſumptum malorum omnium eſt origo, nam eſt excitatiuum diſcordiarum *cap. luxurioſa* 35. *diſtinct.* Aufert cor, ſicut fornicatio 3. *Eſdr.* 3. *Oſea* 4. Et mentis inducit exilium *cap. vinolentum* 35. *diſt. cap. ſane* §. *neſciunt* 15. *q.* 1. Eſt incitatiuum ad luxuriã *Apoſt. noſter ad Ephef.* 5. & *Prouerb.* 20. Nolite inebriari vino, in quo eſt luxuria, *cap. etſi Chriſtus*, ante fin. *de iuretur. cap. luxuriari* 35. *diſt. cap. à crapula de vita & honeſt. cleric. Apul. lib.* 2. *Aſini auri* tradit vinum liberum eſſe hortatorem, & armigerum Veneris. Et *S. Hieronym. in epiſt. ad Oceanum* ſic ait. Vinolenta ſcurrarum eſt, & comeſſatorum: venterque mero æſtuans cito deſpumat in libidines. In vino luxuria, in luxuria voluptas, in voluptate impudicitia eſt. Affert huius rei exempla *S. Hieronym. epiſt.* 83. *ad Ocean.* Noe, inquit, ad vnius horæ ebrietatem nudat femora ſua, quæ per ſexcentos annos ſobrietate contexerat *Geneſ.* 9. Loth per temulentiam neſciens libidine miſcet inceſtum, & quem Sodoma non vicit, vina vicerunt *Geneſ.* 19. Ex his & alijs concludit idem *B. Hieronym. in cap.* 1. *Titiana epiſt.* Nunquam ego ebrium caſtum putabo, qui etſi vino conſopitus dormierit, tamen potuit peccare per vinũ. Dicat quiſq; quod volet, ego loquor ſecundũ conſcientiam meam, ſcio mihi abſtinentiam, & nocuiſſe intermiſſam, & profuiſſe repetitam. Et vinum, ait idẽ *Hieronym. epiſt.* ad *Euſtoch.* ac adoleſcentia duplex incendium voluptatis eſt, quid oleum igitur flammæ adijciam? quid ardenti corpuſculo fomenta ignis adminiſtramus. Obſtat deinde vinum vigilijs, & grauat corda hominum & ſenſus *d. cap. vinolentum*. Nimia denique vini perceptio aufert memoriam, diſſipat ſenſum, confundit intellectum, balbutit linguam, corrumpit ſanguinem, membra debilitat, exhaurit ſubſtantiam, eneruat corpus, ac ſecreta pandit, prout de hoc damnabili & graui vitio referunt *Menoch. de arbitr. caſu* 404. *a num.* 1. *Farinac. fragm. crimin. pari* 7. *lit. C. num.* 253. *Leſſ. de iuſtitia lib.* 4. *cap.* 3. *dub.* 3. *num.* 13. *Aldrete de religioſa diſciplina tuēda lib.* 2. *cap.* 15. *à num.* 39. ac alij citati per me *Alleg.* 28. *nu.* 9. & 10. audi *D. Ambroſ. lib. de Helia & ieiunio cap.* 14. Rogas, inquit, ad iucunditatem, cogis ad mortem: inuitas ad prandium, efferre vis ad ſepulchrum: cibos promittis, tormenta irrogas: vina prætendis, venena ſuffundis. Omne enim quicquid nocet, venenum eſt. Tollit ſenſus, viſcera exurit, ſomnum infert, caput vexat. Noxia eſt ebrietas ad corporis ſanitatem, menti etiam crimen adiungit. Nam, vt ait *Salomon Prouerb.* 23. Vinum ingreditur blande, ſed in nouiſſimo mordet vt coluber, & ſicut

ficit regulis venena diffundit. Vnde *Philo Iud. lib. de plantat. Noe, & lib. de temulentia* vini abuſum damnat, & *Clemens Alexand. lib. 2. Pædag. cap. 2.* multa contra temulentiam, atque ebrietatem ſcribit allatis Salomonis & poetarum teſtimonijs. *Iſidor. Peluſiota lib. 1. epiſt.* 103. commemoratis Noe, Loth, atque Herodis ebrietatibus ſubdit omnia veſana crimina à vino promanare. Multa aduerſus ebrietatem ſcribit *Seneca epiſt.* 84. & inter alia inquit. Non eſt animus in ſua poteſtate ebrietate deuinctus: quemadmodum muſto dolia ipſa rumpuntur, & omne quod in imo iacet, in ſummam partem vis caloris eiectat; ſic vino æſtuante quicquid in imo iacet abditum effertur, & prodit in medium. Onerati mero quemadmodum non cõtinent cibum, vino redundante, ita nec ſecretum quidem, quod ſuum, alienumq; eſt, pariter effundunt.

6 Ebrietas hæc multis ſignis cognoſcitur: *Hipp. lib. 2. prænotionum num.* 8. ebrium cognoſci aſſerit, quia ſudabit magis, quam antea, & difficulter ſpirabit, & ipſe ſe ipſo gratior erit, ac humidior: ſed & lætior erit, ſi non caput ipſi aſtigatur. *Galen. 2. de ma. mo.* ebrietatis ſigna eſſe dicit ſupinum iacere, hiare, & ſtertere. & 10. *de ſimpl. medic.* facultatibus impletis, ac inebriatis vrina albida conſpicitur. *Ariſtot.* denique *ſect.* 3. *problematum* multa ſigna colligit, quibus ebrietas innoteſcere poteſt, præter quæ, alia etiam ſigna in vinolentis conſpiciuntur, nempe, ſtupiditas quædã, nimius riſus abſq; causa, furor talis quandoque vt alios pulſent, mictio inuoluntaria, tortuoſa deambulatio, oculorum inconſueta turbiditas, ac lucidicitas, nimia ac irrationalis locutio, atque alij multi turpes effectus ſequuntur ſecundum naturam, quantitatem & qualitatem epoti vini, ac biuentis naturale temperamentum, adeo vt iure merito, vt refert *Ariſtot. 2. Politic. cap. vit.* ex Pittaci lege maiori pœna ebrij damnarentur, ſi quem pulſaſſent, quàm ſi ſobrij feciſſent: quod enim pluries delinquant ebrij, quam ſobrij, non ad id reſpexit, quod magis eſſe debeat ebrijs venia, ſed ad vtilitatem.

7 Patet igitur ex ſuperius dictis quanta mala ab immodico vino oriantur, & ideo iure merito *Plato in extremis de potione ſermonibus, & Ariſtot. lib. 1. œconomicorum cap.* 5. Carthaginenſium legem de abſtinentia à vino valde probant, *Plato* enim hæc dicit. Verum etiã potius Cretenſium, Lacedæmoniorumq; vſui, Carthaginenſium legẽ antepoſuerim, vt nullus videlicet in exercitu hanc potionem guſtet, ſed toto illo tempore, aquæ potione vtatur: & in ciuitate neque ſerui, neque ancillæ vnquam, neque Principes eo animo, quo in Imperio ſunt, vinum guſtent. Item neque gubernatores, neque Iudices, dum ſuo funguntur munere, vini quicquam aſſumant, nec quiſquam de re aliqua inſigni conſilium initurus, nec interdiu quiſquam omnino, niſi aut exercendi corporis, aut tollendi morbi cauſa. Item neque noctu quiſquam aut vir, aut mulier cum filios creaturi ſunt. Alia quoq; multa quis enumerauerit, in quibus recta mente, ac lege bene inſtitutus à vino abſtinere debet. Et hæc dicit *Plato de corporibus non ægrotis*, ſed rectiſſime valentibus

in

in quibus epotum vinum, tanquam tyrannus quidam animæ imperat, itaut quæ prius intelligebat, recte amplius non intelligat, quæ prius faciebat non recte faciat, & idcirco ab ipſo tanquam ab hoſte cauendũ *Plato* ait. Nam ſi ſemel corpus immodice ingreditur, gubernatorem impedit quominus, vt decet, nauis gubernacula dirigat; milites ne in acie modeſte ſe gerant, conturbat. Iudices cum iuſtos eſſe oportet, aberrare, & omnes Principes vitioſe dominari, nihilq; ſani imperare cogit. Vini igitur abſtinẽtiam Hiſpani omnes, & præcipue noſtri Luſitani, præſertim dum pueri & adoleſcentes ſunt, ac mulieres ſaltem donec viro copulentur, excolunt; & quod ab antiquo etiam tempore Hiſpani abſtemij fuerint, refert ex *Philarco Athenæus lib.* 2. in hæc verba. Hiſpanos quamuis hominũ ditiſſimos, aquã bibere, ſolos cibum capere ob parſimoniam; indui tamen ſumptuoſa veſte. Fœminis ignominioſum ſemper fuit vinum bibere, iã enim antiquorum Romanorum tempore ingenuis mulieribus vinum erat interdictum vt refert *Valer. Max. lib.* 2. *cap.* 3. Vnde Marcellus Conſul Romanus vxorem ſuã eo quod vinũ bibiſſet, iuſte percuſſã interemit & quemadmodũ *Plinius* refert *lib.* 14. *cap.* 13. inter exempla legitur Egnatij Mecennii vxorem, quod vinum bibiſſet è dolio, interfectam fuiſſe à marito, cumq; cædis à Romulo abſolutum. Et *Cato* vt ibidem *Plinius* atteſtatur, aſſerit propterea tunc temporis ex vſu fuiſſe, vt propinqui fœminis oſculum darent, vt explorarent an temetum olerent. *Plutarchus* etiam *in quæſtionibus* Romanis oſculandi morem eandem ob cauſam inſtitutum fuiſſe affirmat. Et non alia certe ratione priſcis illis temporibus vini vſum mulieribus interdictum fuiſſe exiſtimo, niſi quia vinolenta, & comeſſatrix mulier, ſi nupta fuiſſet, adultera, ſi ſoluta meretrix reputabatur, idq; propterea, quod vt *Tiraq.* refert *de legibus connubial. par.* 9. *l.* 9. *connub. gloſ.* 1. *num.* 206. contra vini vſum apud mulieres lex ab ipſo Romulo poſita fuerat in hæc verba. Si vinum biberit domi, vti adulteram puniunto. Quibus verbis, inquit *Tiraq.* oſtenditur mulierem vinoſam & adulteram, eiuſdem criminis reas eſſe, veluti alterum ex altero prodeat, quam legem rationi
12 valde cõſonam & iuſtiſſimam fuiſſe teſtatur *S. Chryſoſtom.* qui enarrans illud *Matth.* 1. Cum eſſet deſponſata Mater eius Maria, &c. Omnis, inquit, mulier, quæ vinolenta, & comeſſatrix eſt, eadem quoque meretrix eſt.

13 Ex quibus colliges abſtinentiam à vino laudabilem valde eſſe tam in muliere quàm in homine, vinoq; potius vtendum medici iuſſu, ac recuperandæ valetudinis gratia, quàm aliam ob cauſam, quemadmodum factum fuiſſe apud Locros Ephizephirios teſtatur *Athenæus lib.* 10. deiphnos idq; propterea quod à Zaleuco Aſiæ Rege ſancitũ fuerat, vt ſi quis iniuſſu medici, & non recuperandæ valetudinis cauſa merum bibiſſet, capite plecteretur. Hic meri vſus à noſtro Apoſt. etiam indicari videtur, dum ad *Timotheum* ſcribit, inquiens. Noli adhuc aquam bibere, ſed modico vino vtere, propter ſtomachum tuum, & frequentes tuas infirmitates. Vnde clare patet Timotheũ

in

In ſanitatis ſtatu aqua vti conſueuiſſe, eiq; propter aduerſam valetudinem vinum commendari, idq; modicum ad ventriculi, ſcilicet cruditatem corrigendam, aliaſque infirmitates debellandas, ita ut *D. Paulus* vino vt medicamento vtendum ſenſerit, aqua autem ad quotidianũ potũ: quod ſi crebrius fiat ad ſanitatem magis conducit,
14 quia *Athenæus lib. 1. deipbnos* refert eos, quin ſolum aquã bibũt inueniendis rebus ſagaces, ac ingenioſos eſſe, vinũ autem noſtrã obũbrare prudentiam. Et propterea *S. Ambroſius de Elia, & ieiunio cap. 9.* inquit, potentes vinum prohibentur bibere, ne cum biberint obliuiſcantur ſapientiæ; & *D. Hieronymus in comment. ad Titum*, ſic ait, Prohibet Paulus Epiſcopum eſſe vinolentum, ne vel ſenſu occupato exaltet riſum contra grauitatis decorem, & labijs diſſolutis cachinnet, vel ſi paululum triſtis cuiuſdam rei fuerit recordatus, inter pocula in ſingultus prorumpat, & lacrymas. Longum eſt ire per ſingula, & inſanias, quas ebrietas ſuggerit, explicare.
15 Vnde ſi clericis ebrietatibus incumbere propter eorum auctoritatem magnopere prohibetur *in cap. fin. in fine 4. diſtinct. & in cap. Epiſcopus, in cap. luxurioſa, in cap. vinolentum, & in cap. ſexto, in fine, 35. diſt. & in cap. à crapula, de vita et honeſt. cleric. et in cap. 1. ne clerici vel monachi, cum ſimilibus.* Et à comeſſationibus abſtinere eis maxime commendatur *Prouerb. 23. D. Paul. ad Roman. 13. §. 1. cap. comeſſationes cap. multis, cap. non oportet 2. et cap. non liceat 44. diſt.* quid erit in Epiſcopis, quibus excellentiora debentur *cap. 1. de priuileg.* qui ſuper omnes gradus dicuntur conſtituti *Concil. Trident. ſeſſ. 24. de reformat. cap. 1. cap. venerabilis, de prabendis*, qui non vulgari aliqua, ſed eximia ac excellenti ſanctitate alios ſui ſimiles efficere, ac ad temperate in cibo & potu ſe habendos inducere debet; animaduertat vnuſquiſque, & ſecum præponderet.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopis percuſsio licita eſt ex charitate, et correctionis cauſa; vt in melius vita hominum redigatur.*
2 *Epiſcopus propria manu nominem debet percutere.*
3 *Clericalem Ordinem ſummopere dedecet, vt ea manus violentèr alicui iniiciantur, quæ Deo ſolemni ritu conſecrata ſunt.*
4 *Regimen omne, omniſque adminiſtratio auctoritate et amore continetur.*
5 *Impunitas eſt iniuria ſoboles, inſolentia mater, radix impudentia, et tranſgreſsionis nutrix.*
6 *Epiſcopus puniens debet aſsimilari patri carnali, qui filium flagellat, et omnia bona ſua ei ſeruat.*
7 *In miſericordia corripiendum.*
8 *Epiſcopus debet eſſe benignus, et ad beneficiendum paratus.*
9 *Paſtor bonus omnibus ſe conformare, ac in ſe omnium transferre affectus debet.*
10 *Petrus diuina prouidentia labitur in peccatum, vt duriorem ſententiam proprij caſus intuitu temperet, tùm vt qui ſibi antea infirmus fuerat, fieret omnibus firmamentum.*
11 *Paſtoris tres ſunt voces, ſuauis, dulcis, et alta.*

2 *Iuſti-*

Digitized by Google

12 *Iuſtitia rigor ſub iuſto moderaminis temperandus.*

13 *Diſsimulare debet Epiſcopus, multis conniuere, et omnia ſic moderari pro loco, et tempore.*

14 *Prælati à perſonarum acceptione cauere debent.*

15 *Prælatus intueri debet ne dum immoderatiùs cuſtoditur virtus humilitatis, ſoluantur iura regiminis.*

16 *Epiſcopus ſubditis bene viuentibus putet ſe æqualem, erga peruerſos vero iura rectitudinis exercere non formidet.*

17 *Prælati non ſeueritate, ſed beneuolentia ſubditos corripere debent.*

18 *Epiſcopus verborum correptione, non verberibus timeri debet.*

19 *Iuſte iudicans miſericordiam cum iuſtitia ſeruat.*

20 *Lenitas manſuetudinis ſine rectitudine ſeueritatis, et zelus rectitudinis ſine manſuetudine non debet inueniri.*

21 *Manſuetudo, et diſtrictio abinuicem non debent ſeparari.*

22 *Comitas, et humanitas in delictis increpandis magis attrahit, et malos ad rectam adducit viam.*

23 *Contra illos inſurgit auctor, qui dum viles erant, molles, et tractabiles exiſtebant, ſed eleuati ad dignitates duri, et crudeles fiunt.*

24 *Cum ſentibus quomodo procedendum, oſtenditur.*

25 *Epiſcopus qualiter ſubditos increpare debeat, edocetur, et numer. 26.*

NON PERCVSSOREM.

GLOS. XII.

1 EX charitate, & correctionis cauſa, vt in melius vita hominum redigatur, licita eſt percuſsio Epiſcopis, & omnibus habentibus auctoritatem in ſuos ſubditos *c. cum Beatus* 45. *diſt. c. ante omnia* 35. *diſt.* excepto

2 quod Epiſcopus neminem propria manu debet percutere *cap. non liceat* 86. *diſt.* & hoc propter reuerentiam ſanctitatis beneficij Epiſcopalis, cui Sanctitas ignoſcendi gloriam dereliquit *l. ſi quis in hoc genus C. de Epiſcopis, & cler.* vel propter ſuam manſuetudinem, & humanitatem oſtendendam, vnde Dominus Epiſcopis ait *Matth.* 5. Diſcite à me, quia mitis ſum, & humilis corde.

3 Clericalem enim Ordinem ſummopere dedecet, vt eorum violentæ manus alicui iniciantur, quæ Deo ſolemni ritu conſecratæ ſunt, quæ extenſæ pro omnibus Numini ſupplicant, quæ interius honorem tremenda corporis, & Sanguinis Chriſti myſteria peragunt. Percuſſorem Epiſcopum, ait *S. Hieron epiſt.* 83. *ad Oceanum cap.* 4. ille condemnat, qui dorſum ſuum poſuit ad flagella, & maledictus, non remaledixit. Et *octauus Canon* qui *Apoſtolorum eſt* hunc in modum habet. Epiſcopum, aut Presbyterum, aut Diaconum percutientem fideles delinquentes, aut infideles iniqua agentes, & per huiuſmodi volentem timeri, deijci ab officio

officio ſuo præcipimus: quia nunquam nos docuit hoc Dominus; ſed è contrario ipſe cum perceuteretur, nõ repercutiebat, cum male diceretur, non maledicebat, cum pateretur non cõminabatur. Vnde vocem hanc *Chryſoſt. Theodor. &* *Hieron. ad Titum* 1. non ad manus violentiam, ſed ad linguæ acerbitatem referunt, vt Epiſcopus nemini maledicat, nec ſit ſæuus, & improbus obiurgator, nec deniq; conuitijs perdat, quos poterat modeſtia, & lenitate corrigere.

4 Cum omne regimen, omniſq; adminiſtratio auctoritate, & amore contineatur. Oderunt enim peccare mali formidine pœnæ. Oderunt peccare boni virtutis amore, in manus noui Antiſtitis conſecrati Baculum traditur; auctoritatis ſcilicet, & diſciplinæ inſigne, ſuſtentaculum imbecillitatis humanæ, vt ſit in coercendis vitijs pie ſæuiens, iudicium ſine ira tenens, in fouendis virtutibus auditorum animos demulcens, in tranquillitate ſeueritatis cenſuram non deſerens, vt reuocet errantes, regat iuſtos, pungat, & ſtimulet ignauos, & inertes, repellat nocentes: ac iuxta *Ezech.* 34. attrahat vagum, ſuſtentet languidum, ſtimulet pigrum: portet in humeris ſuis exemplo Principis Apoſtolorum ægrum, & debilẽ. Vt increduli, inquit *Bernard. lib. 3. de conſider.* conuertantur ad Fidem, conuerſi non auertantur, peruerſi ordinentur ad rectitudinem, ſubuerſi ad veritatem reuocentur, ſubuerſores cõuincantur, vt vel emendentur ipſi, ſi fieri poteſt, vel ſi non, perdãt auctoritatem, facultatemq;

5 alios ſubuertendi. Impunitas enim, inquit idem *Bernard. vbi proxime*, incuriæ ſoboles, inſolentiæ mater, radix impudentiæ, tranſgreſſionis nutrix, matris noxiæ libertatis peſſima ſoboles hæc. Nam, vt dicit *Senec. in Troad. act.* 2. qui non vetat peccare, cum poſſit, iubet, & *D. Bernard. in ſerm. de S. Ioanne Bapt.* ſilere, cum arguere poſſis, eſt conſentire, & *Philo Hebr. contra Flau.* Qui caſtigare, aut ſaltem cohibere cum poſſit, non cohibet; palam eſt, eum permittere, ac pene mandare.

6 Epiſcopus puniens, vt ait *Gregor. epiſt. 16. lib 11 ad Abbatem montis Sinai*, debet aſſimilari patri carnali, qui filium flagellat, & tamen ei omnia bona ſua ſeruat; & eum hæredem habere deſiderat: His ergo, quos affligimus, dulcedinem charitatis in mente ſeruare debemus. Verbum dulce, dicitur *Eccleſ. 6.* multiplicat amicos, & mitigat inimicos, & lingua gratioſa in bono homine abundat. Plus erga corrigendos, docet *S. Leo epiſt.* 84. agit beneuolentia, quàm ſeueritas, plus exhortatio, quàm comminatio, plus charitas, quàm poteſtas, ex quo dicit *gloſ. in cap.* 3. 86. *diſt.* iuſtus in miſericordia corripiat, & arguat, quia non verbis aſperis ſunt homines procurandi, *cap. qui ſincera* 45. *diſt.* & ſanguinem elicit, qui nimis emungit *cap. niſi cum pridem, de renunt. gloſ. verbo ſalubriter in Extrauag. ſi fratrum §. quia igitur, ne Sede vacante Ioann.* 22. & dixit notanter *Philip. Corne. cõſ. 296. circa primum 4. vol.* quod, qui non impendit miſericordiam, dicitur negare Chriſtum proprium etiam miſericordis dare lachrimas alienis calamitatibus; nam ipſe Chriſtus videns miſerias humanæ naturæ propter peccatum lachrimatus eſt *Ioan. cap.* 11.

Inde Stoici dixerunt miſericordiam eſſe ægritudinem ex miſeria alterius.

8 Debet igitur Prælatus eſſe benignus, & ad benefaciendum paratus, dulcis eloquio, qui cunctos ſciat ſua attractare dulcedine. nam *Princeps Apoſtolorum ad Clementem de vniuerſis Epiſcopis* inquit. Eccleſiarum omnium curam habentes miſericordes, & beneuoli eſtote in omni verbo, & opere pro viribus agite, omniſq; Pontifex Sacro Chriſmate perũctus, charus, & pretioſus omnibus eſſe debet; hæc eſt voluntas Dei, vt benefacientes obmuteſcere faciatis imprudentium hominum ignorantiã. Vnde *Apoſt. ad Titum cap.* 1. inter Epiſcopi conditiones hanc numerat. Non præfractum (vbi nos habemus non ſuperbum) ideſt non durum, & ſui ſenſus plus ſatis tenacem. Item *ad Philip.* 4. vbi dicit. Modeſtia veſtra ſit nota omnibus hominibus, græce habetur, τὸ ἐπιεικὲς manſuetudo, & ſignificat hic quandam virtutem mirabilem, qua homo redditur habilis ad Chriſtiane cum omnibus conuerſandum; ac etiam amabilitatem, & quandam promptitudinem, qua homo paratus eſt omnibus omniũ moribus ſe accommodare, neminem faſtidire, omnibus benefacere, libenter cedere, & quæcunq; poteſt ſine offenſione Dei ferre, & permittere etiam cum iactura ſua, ſine rerum ſuarum. Hoc enim eſt non quærere, quæ ſua ſunt, ſed quæ aliorum, nulli oneroſus, aut odioſus eſſe, ſed æquus, & commodus, hoc eſt quod ad *Romanos* 12. dicitur. Si fieri poteſt, quod ex vobis eſt, cum omnibus hominibus pacem habentes. Et 1. *ad Corinth.* 10. Sine offenſione ſtote Iudæis, & 2. *ad eoſdem* 4. Commendantes nos metipſos ad omnem conſcientiam hominum, id eſt, ea faciamus, quibus omnes homines (ſi conſcientiam velint teſtari) non poſsint nos non commendare, & probare, nec aliquid habeant in quo nos merito accuſare poſsint. Charitas, inquit *Bernardus* patiens eſt, benigna eſt: patiens eſt cum diſsimulat, ſpectat, ſuſtinet delinquentem: benigna eſt, quando trahit, adducit, & conuerti facit ab errore. Charitas benigna etiam, quos tolerat, amat, & amat ardenter. Flet quippe charitas, ſed ex amore non ex mærore; flet ex deſiderio, flet cum flentibus. O bona mater charitas, quæ ſiue foueat infirmos, ſiue exerceat prouectos, ſiue arguat inquietos, diuerſis diuerſa exhibẽs, ſicut filios diligit vniuerſos. Cum te arguit mitis eſt, cum tibi blanditur ſimplex eſt, piè ſolet ſæuire, ſine dolo mulcere, patienter nouit iraſci, humiliter indignari, læſa non prouocat, ſpreta reuocat. Pondera quod de Domino dicitur *Eſai.* 42. Non erit triſtis neque turbulentus: calamum quaſſatum non conteret, & lignum fumigans non extinguet. Et idem

9 *Bernard. ſerm.* 23. *ſuper Cantic.* Paſtor, ait, bonus omnibus ſe conformat, omnium in ſe transfert affectus; matrem ſe probat non minus deficientium, quàm proficientium. Et *D. Gregor. in Paſtor. par.* 2. *cap.* 6. dicit quod Paſtor bonus æqualem ſe cernat, peccantibus autem zelo vltionis ſe anteferat imitans Paſtorum Principem Petrum, cui cum bonus Cornelius ſe proſterneret, dixit; Surge ne feceris, & ego ipſe homo ſum. Diuina

na igitur prouidentia permiſit, vt primus ipſe Petrus laberetur, ac rueret in peccatum, quo erga parentes duriorem ſententiam proprij caſus intuitu temperaret, vt dicit *S. Ambroſ. in ſerm. de temp.* 124. *et in ſerm.* 2. *de cathedra B. Petri, qui eſt* 16. *de Sanctis*, in hæc verba. Tanquam bonus Paſtor tuendum gregem accepit, vt qui ſibi antea infirmus fuerat fieret omnibus firmamentum, & quia ipſe interrogationis tētatione negauerat, cæteros fidei ſtabilitare fundaret.

11 Paſtor erit fiſtula dulce canens, & baculo firmiores imbecillitates infirmorum firmiter ſuſtinens, & non ſibimet placens, etenim Chriſtus non ſibi placuit. Epiſcopus erit huiuſmodi moderationis erga ſubditos, vt arridens timeri debeat, & iratus amari, vt illum nec nimia lætitia vilē reddat, aut immoderata ſeueritas odioſum. Tres ſunt Paſtoris voces, ſuauis, dulcis, & alta: ſuauis ad infirmum, dulcis ad morientem, ad ſurdum pertinet alta. In Epiſcopali ceruice nihil ſplendidius fulget humilitate, patientia, benignitate, ſciunt boni, ac veri Prælati diſcipulorum ſubditorum ſe matres eſſe debere, nec dominos, ideo ſtudent magis amari; quam metui; Et ſi interdum ſeueritate opus eſt paterna ſit non tyrannica, matres fouendo, patres exhibent ſeſe corripiendo. Meliùs eſt propter miſericordiam dare rationem, quàm propter crudelitatē frangere pœnitentem. Beati miſericordes, in-

12 quit *Saluator Matth.* 5. quoniam miſericordiam conſequentur. Et è contra. Iudicium ſine miſericordia, inquit *Ia. obue*, ei qui non facit miſericordiam, ſæpe ſubditos frangunt, dum plus iuſtò rigorem tenent, qui profectò iam rigor iuſtitiæ non erit ſi ſe ſub iuſto moderamine non cuſtodit. Neſcientes autem vim diſcretionis per rabiem furoris diſciplinæ modum ad immanitatem crudelitatis conuertūt: & vnde emendare ſubditos poſſunt, inde potius vulnerant. Epiſcopus itaque miſcebit bonitatem ſeueritati faciendo quoddam ex vtroque temperamentum, vt neque multa aſperitate exulcerentur ſubditi, neque nimia benignitate ſoluātur. Hoc enim verò illa Tabernaculi arca ſignificabat, in qua cum Tabulis Virga ſimul & Manna erant: quia ſcilicet cum Scripturæ Sacræ ſcientia & diſciplina in pectore boni Rectoris cuſtoditur, & virga directionis, & Manna dulcedinis iuxta illud *Pſalm.* Virga tua & baculus tuus ipſa me conſolata ſunt: Virga enim percutimur, & baculo ſuſtentamur. Moyſes idcirco ſic amauit eos, quibus præfuit, vt pro eis nec ſibi parceret: & delinquentes ſic perſequutus eſt, quos amauit, vt eos etiā Dño parcente proſterneret; vtrobique legatus fortis, vtrobiq; mediator admirabilis. Cauſā populi apud Deū precibus, cauſam Dei apud populum gaudijs allegauit. Hæc ſunt, quæ Paſtori conueniunt, bonitas, diſciplina, ſcientia: Bonitas trahit, diſciplina corripit, ſcientia paſcit. Bonitas amabilem, diſciplina imitabilem, ſciētia docilem reddit. Epiſcopo & iſta conueniunt amor, ſed nō emolliens; rigor ſed non exaſperans; zelus at non immoderatus; pietas, verum non pluſquam conueniat, indulgens. Hinc *D. Bernard. ſerm.* 23. *in Cantica* ediſſerens verba *Pſalm.* 2. Erudimini, qui iudica-

Digitized by Google

tis terram, ait. Audiant hoc Prælati, qui ſibi commiſſis ſemper volunt eſſe formidi, vtilitati raro, diſcite ſubditorum vos matres eſſe debere, non dominos, ſtudete magis amari, quam metui; & ſi interdum ſeruituti opus eſt, paterna ſit, non tyrannica, matres fouendo, patres vos corripiendo exhibeatis, manſueſcite, ponite feritatem, ſuſpendite verba, producite vbera; pectora lacte pingueſcant, non typho turgeant.

13 Multa tamen diſſimulare debet Epiſcopus, multis conniuere, & omnia ſic moderari pro loco, & tempore, vt charitas, & pax illibata ſeruetur. Hinc illud *Terent. Heauton. act. 4. ſcen. 5.* Ius ſummum ſæpe ſumma iniuſtitia eſt. Et illud *Sapi.* Noli eſſe nimium iuſtus, ne plus ſapias, quàm oportet. Si Deus ius ſuum rigide exequetur quis hominum viueret? Et *Dauid* ſæpe omiſit facere, quæ optimo iure potuiſset in Saulum, Ioab, & alios. Summis ergo precibus & lacrymis æquitas hæc, humanitas, & facilitas petenda eſt à Domino, quam nemo habet, niſi charitatem habeat cum prudentia coniunctam. Fidericus III. ſolebat dicere. Qui neſcit diſsimula-
14 re, neſcit imperare. Cauete tamẽ omnes à perſonarum acceptione Prælati præcipue, in veſte enim hiacynthina Summi Sacerdotis, in qua in Sancta Sanctorum ingrediebatur, in extremitate tyntinabula cum malis punicis intentis poſita erant ad ſignificandum, quod quẽadmodum campana æqualiter omnes vocat, ita Prælatus æqualiter ad omnes ſe habeat: mala granata etiam in quibus multa grana ſub vno exterius cortice vniuntur, vnitatem ſignificant fideliũ; ſignificatur ergo, vt innuere videtur *S. Gregor.* quod Prælatus quærere vnitatem ſubditorum debet, & charitatem in eis nutrire, nõ ſcandalorum materiam ſeminare.

15 Solerter tamen ait *Greg. in Paſtor. cap. 6. par. 2.* intueri debet Prælatus ne dũ immoderatiùs cuſtoditur virtus humilitatis, ſoluantur iura regiminis: & dum Prælatus quiſque plus ſe, quàm decet, deiicit, ſubditorum vitam ſtringere ſub vinculo diſciplinæ non poſſit. Teneant ergo Rectores exterius, quod pro aliorum vtilitate ſuſcipiunt: ſeruent interius, quod de ſua æſtimatione pertimeſcunt. Sed tamen quibuſdam ſignis decẽter erumpentibus eos apud ſe eſſe humiles, etiam ſubditi deprehendant: quatenus & in auctoritate eorum, quod formident, videant: & in humilitate, quòd imitentur, agnoſcant. Cum autem, inquit ibidem, rector delinquentem punire compellitur, ſolicite obſeruare debet, vt ſic iura diſciplinæ contra delinquentes exerceat, vt pietatis viſcera non amittat: ſimul enim ſe exhibere debet & matrẽ pietatis, & patrem diſciplinæ: atque inter hæc ſolicita circũſpectione prouidendum, ne aut diſtrictio ſit rigida, aut pietas remiſſa, nam diſciplina & miſericordia multum deſtituitur, ſi vna ſine altera teneatur. Inſit ergo Rectori circa ſubditos, & iuſte conſolans miſericordia, & pie ſæuiens diſciplina, infundat vulneribus vinum, & oleum, vt ſcilicet per vinum mordeantur vulnera, & per oleum foueantur. Ille igitur, qui ſanandis vulneribus præficitur, in vino morſum doloris adhibeat, & in oleo mollitiem pie-

tatis:

Digitized by Google

tatis: quatenus per vinum mundẽtur putrida, & per oleum foueantur ſananda. Miſcenda ergo lenitas cum ſeueritate, & faciendum quoddam ex vtroque temperamentum, vt neque multa aſperitate exulcerentur ſubditi, neque nimia benignitate ſoluantur. Vnde ſicut in arca teſtamenti erat ſimul virga, & manna; ſic in pectore paſtoris rigor, & dulcor.

16 Prouidendum igitur monet idem *Gregor.* vbi proxime, quatenus & honore ſuppreſſo æquales nos ſubditis bene viuentibus putemus, & erga peruerſos iura rectitudinis exercere non formidemus: nec præeſſe nos hominibus gaudeamus, ſed prodeſſe. Summus enim locus ita bene regitur, cum is, qui præeſt vitijs potius, quã hominibus dominatur: ita tamen vt in corde ſeruetur humilitas, & in opere diſciplina, vt eos, quos corrigimus, tacita nonnunquam cogitatione nobis ipſis præferamus: ſic iura diſciplinæ exerceantur contra delinquentes, vt pietatis viſcera non amittantur: ſit amor, ſed non emolliens; ſit rigor, ſed non exaſperans; ſit zelus ſed non immoderate ſæuiens; ſit pietas, ſed non pluſquam expedit parcens, vt in arce regiminis iuſtitia clementia permiſceatur: nam ſecta immature vulnera deterius inferueſcunt, & niſi cum tempore medicamenta conueniant, conſtat quod medendi officium amittunt, vt non de ſubditis creſcamus, ſed ipſi de nobis Principẽ enim ſe conſtituerunt, ſed ſibi, non tibi.

17 Vnde *Gregor. lib.* 11. *epiſt.* 15. relatus in *cap. qui ſincera* 45. *diſt.* Qui ſincera intentione extraneos à Chriſtiana religione ad fidem cupiunt rectam perducere, blandimentis non aſperitatibus debent ſtudere, ne quorum mentem reddita ad planum ratio poterat reuocare, pellat procul aduerſitas. Nam quicunque aliter agunt, & eos ſub hoc velamine à conſueta ritus tui volunt cultura ſuſpendere, ſuas illi magis, quàm Dei cauſas probantur attendere. Et in *cap. licet* 45. *diſt.* Licet plerumq; accidant in Sacerdotibus, quæ ſunt reprehendenda, plus tamen erga corrigendos agat beneuolentia, quàm ſeueritas, plus cohortatio, quàm comminatio; plus charitas, quam poteſtas, cum nemo noſtrum ſine reprehenſione, aut ſine peccato viuat. Nam ſi Dominus ſtatim poſt trinam negationem Beatum Petrum Apoſtolum Præceptorem noſtrum iudicaſſet, non tantum ex eo fructum, ſicut fecit, recepiſſet; expectandi ergo atque corrigendi magis ſunt Rectores Eccleſiæ, quã ſtatim iudicandi.

18 Idem *lib.* 2. *epiſt.* 52. relatus in *cap. quid autem* 45. *diſt.* ſic ait. Quid autem de Epiſcopis, qui verberibus timeri volunt canones dicant, bene fraternitas veſtra nouit. Paſtores etenim facti ſumus, non percuſſores: & egregius Prædicator dicit 2. *ad Timoth.* 4. Argue, obſecra, increpa in omni patientia, & doctrina. Noua vero atque inaudita eſt iſta prædicatio, quæ verberibus exigit fidem.

19 Hinc *Iſidor. lib.* 3. *ſentent. de ſummo bono c.* 45. relatus in *c. omnis* 45. *diſt.* ita ait. Omnis, qui iuſte iudicat ſtateram in manu geſtat, & in vtroque penſo iuſtitiam, & miſericordiam portat; ſed per iuſtitiam reddit peccanti ſententiam, per miſericordiam peccanti temperat pœnam, vt iuſto libramine

quædam per æquitatem corrigat, quædam vero per miſericordiam indulgeat. Qui Dei iudicia oculis ſuis proponit ſemper timens, & tremens in omni negotio formidat ne de iuſtitiæ tramite deuians cadat, & vnde non iuſtificatur, inde potius condemnetur.

20 Ex his omnibus apparet quod nec lenitas manſuetudinis ſine rectitudine ſeueritatis, nec zelus rectitudinis ſine manſuetudine in Prælatis debet inueniri. Percuſſores ergo, qui præmiſsis auctoritatibus ab Epiſcopali officio remouentur, non quilibet corporaliter flagellantes, ſed prætermiſſa manſuetudine ad verbera ſemper parati intelligendi ſunt, qui per flagella non vitia corrigere, ſed timeri appetunt, quibus Petrus ſcribit. Ne ſitis dominantes in clero, ſed forma facti gregis ex animo. Hinc etiam *Gregor. in moral. lib. 19. p. 4. c. 23.* relatus in *cap. ſunt 45. dist.*

21 ita ſcribit. Sunt nanq; nonnulli ita diſtricti, vt omnem etiam manſuetudinem, benignitate amittant, & ſunt nonnulli ita manſueti, vt perdant diſtricti iura regiminis. Vnde cunctis Rectoribus vtraque ſummopere ſunt tenenda, vt nec in diſciplinæ vigore, benignitatem manſuetudinis, nec rurſum manſuetudine diſtrictionem deſerant diſciplinæ, quatenus nec à compaſsione pietatis obdureſcant, cum contumaces corrigunt: nec diſciplinæ vigorem molliant, cum infirmorum animos conſolantur. Regat ergo diſciplinæ vigor manſuetudinem, & manſuetudo ornet vigorem, & ſic alterum commendetur ex altero, vt nec vigor ſit rigidus, nec manſuetudo diſſoluta.

22 In increpandis dilictis non ſuperbia, non ſeueritas vindicat ſibi locum; ſed comitas, & humanitas potius attrahit, & malos ad rectam adducit viam, ita admonente *S. Gregorio Niſſen.* Morum grauitas atque maieſtas cum moderata animi demiſsione coniuncta non auertat oculos intuentium, ſed iucundum faciant obtutum. Neque grauitatis, & ſeueritatis ſplendor obſcuretur, neque latens in animo vis propter humilitatem deſpiciatur, ſed alterum æqualiter in vtroque tum in celſitudine, & ſublimitate comitas, & humanitas; tùm in humilitate grauitas, & ſeueritas animaduertatur. Et dicit *Cicer. 1. Offic.* Recte præcipere, qui monent, vt quantò ſuperiores ſumus, tantò nos ſubmiſsius geramus, nam iuxta illud Poetæ Græci. Quanto maior fueris tanto moderatior eſto.

23 Quidam vero ſunt, qui dum priuati erant, immanitatem, & ſuperbiam cooperiebant, qua vti non ſolebant, eam, cum ad dominatum aſcendunt, in medium proferunt; nam vt carbones candentes ſub cinere in fabri ferrarij officina extincti videntur, at flantibus follibus, ignemq; excitantibus exardeſcunt, micant, & vrunt: ſic ſuperbia, quæ extincta in vita priuata videbatur, flatu dominij, imperijq; poteſtate, crudeles emittit flammas: ſimiles ſunt iſti, dum in profundo ſunt, & viles, moles, & tractabiles exiſtunt, ſed eleuati ad dignitates duri, & crudeles fiunt. Alij etiam eo ſunt ingenio prædití, vt in ijs etiam, quæ rite faciunt non modo teneri, ſed & acerbi & ſint, & videri velint. Vt Bucephalus Alexãdri Magni equus, cum eſſet phaleris, & ornamentis deſtitutus, equiſonem interdum admit-

admittebat; inſtratus vero Regio ornatu neminem præter vnum Alexandrum in ſedem recipiebat, auctore *Plinio lib.* 8. ſic multi inopia laborantes, & in abiecto iacentes ſtatu, quamuis obſeruantiam, & benignitatem in omnes fingant, intus Nerones, foris Catones, multis ſimulationum inuolucris tegūt odium, malitiam, crudelitatemq;. At diuites facti, & in mundi honoribus conſtituti, omnes præter vnū, cui lege principatus ſunt ſubiecti, deſpiciuut, tunc occultam detegunt voluntatem, & multiplicem naturam, ſuperbiam, atque immanitatem, quam ſpecie ſubmiſſionis prius operuerunt, apertiſſime demonſtrant, quos tamen Deus deijcere ſolet, dicente Propheta *Pſal.* 72. Deieciſti eos, &c.

24 Cum ſenibus caute ambulandū, nam, vt dicit *Ambroſ.* propter honorificentiam ætatis maiorem cum manſuetudine ad bonum opus prouocandum, vt facilius ſuſcipiat admonitionem. Aſperum enim eſt ſenibus cum corripiuntur à iunioribus. Et *Chryſoſt. in epiſt.* 1. *ad Tit.* Graue quoddam, & moleſtum eſt argui, idq; tum maxime, cum ſenex arguitur, atque ab adoleſcēte. Cum illis tamen nullo modo diſſimulandum, quia, vt inquit *Gregor. in regiſt.* Sicut laudabile, decretumq; eſt reuerentiam & honorem debitum exhibere maioribus; ita rectitudinis, & Dei timoris eſt, ſi quid in eis correctione indiget, nulla diſſimulatione poſtponere, ne totum corpus incipiat morbus inuadere, ſi langor non fuerit curatus in capite.

25 Argue, obſecra, impera, dicit noſter *Apoſt.* 2. *ad Timoth.* 2. aliquando cum omni imperio *idem ad Tit.* 2. interdum ob beneuolentiam, & in ſpiritu lenitatis, *ad Galat.* 6. tanquam ſi nutrix foueat filium ſuum 1. *Theſſ.* 1. In omni patientia, & doctrina 2. *Timot.* 4. Nam, vt inquit *Chryſoſt.* ſi arguas vehementer, & increpes, & obſecrationem ſubducas, rurſus omnia perdis, & dat rationem quia, reprehenſio per ſe intolerabilis eſt, niſi habeat admixtam obſecrationem, ſicut ſectio ſalutaris licet ſit, niſi plurima dolorem conſolentur, non eam ſuſtinet languidus. Vnde *S. Proſper de vita contempl. lib.* 2. *cap.* 5. Aſperitate autem nimia & increpatione offenſus, neque increpationem recipit, ueque ſalutem. & paulo poſt. Argue æquales, obſecra ſeniores, increpa iuniores, in omni patientia iuxta Apoſtolum, quia leniter caſtigatus exhibet reuerentiam caſtiganti. Qui delinquentem ſuperbo, vel odioſo animo corrigit, dicit *Iſidor. lib.* 3. *de ſummo bono cap.* 92. non emendat, ſed percutit, & obiurgantis furor eſt, non dilectio corrigentis: & quicquid lacerato animo dixeris, punientis eſt impetus, non charitas corrigentis. Vos ò Prælati, ait *S. Anſelm. in comment. epiſt. ad Galath. cap.* 7. inſtruite leniter ſubditum, ſi deliquerit, & vos ſubditi portate alteri onera alterius, verbi gratia, iram fratris tui tunc portabis cum aduerſus eum iratum non iraſceris, vt rurſum eo tempore, quo te ira præoccupauerit, ille te lenitate & tranquillitate ſupportet. Ita diuerſis temporibus eadem infirmitas poteſt inuicem ab vtroque portari.

26 Pie, cauteq; vigilandum eſt, vt cum aliquem reprehēdere, vel obiurgare nos neceſſitas cogit, cogi-

Digitized by Google

temus verum tale ſit vitium; quod nunquam habuimus, vel quo iam caruimus. Si autem cogitantes noſmetipſos inuenerimus in eodem nos eſſe vitio, in quo eſt ille, quem reprehendere parabamus; non reprehendamus, neque obiurgemus; ſed tantum congemiſcamus, & non illum ad obtemperandum nobis, ſed ad pariter cauendum inuitemus. Nihil eſt minus ferendum, quàm rationem ab altero vitæ repoſcere eum, qui non poſſit ſuæ reddere. Vnde *S. Auguſtin. in Pſal.* 50. ita dicit. Et ille iuſtus reprehenſor eſt, qui non habet in ſe quod in illo reprehendatur. Improborum eſt, dicit *Iſidor. lib.* 3. *de ſummo bono cap.* 32. arguere quicquam in alio, quod adhuc in ſe ipſo deprehendit. Et docet *S. Ambroſ. de Sacerdot.* Peccantes libere poteſt arguere, qui non meretur audire, hypocrita eijce primum trabem de oculo tuo, & tunc videbis eijcere feſtucam de oculo fratris tui. Et *S. Auguſt. lib.* 50 *homil.* 5. Corrige te, & tunc poteris fratrem corripere.

SVMMARIVM.

1 *Modeſtia quid ſit oſtenditur, & vnde dicatur.*
2 *Modeſtia in grauitate ſita eſt.*
3 *Modeſtia gubernatrix, ac moderatrix eſt omnis geſtus, ac motus corporis.*
4 *Ambulare quomodo debeamus, oſtenditur.*
5 *Modeſtia regula perſcribuntur.*
6 *Riſu grauitatis nerui eliduntur.*
7 *Modeſtia in humilitate creſcit.*
8 *Humilitas ſola eſt officij Sacerdotalis erectio.*
9 *Humilitas eſt cuſtos pudicitiæ, & mater patientiæ, ac virtutum bonum quoddam & ſtabile fundamentum.*
10 *Humilitas tutiſſimus eſt omnium virtutum theſaurus.*

SED MODESTVM.

GLOS. XIII.

1 MODESTIA eſt virtus, quæ internas animi paſsiones, & externas actiones ſerias, & ludricas, ſermonem, riſum, luſum, motus item, & geſtus corporis, atque huius cultum veſtitumq; ac totum exterius hominem honeſtè, ac decenter componit, & moderatur. Vnde dicit *Tullius lib.* 1. *offic.* Modeſtia, quo in verbo modus ineſt. & *S. Ambroſ lib.* 1. *offic. c.* 18. Modeſtiã à modo ſciendi quid deceret appellatam arbitror. Vult Apoſtolus Epiſcopum eſſe modeſtum, quia vt eſt apud *Salom. Prouerb.* 22. Finis modeſtiæ timor Domini, diuitiæ, & gloriæ, & vitæ. Hoc vt omnibus pateat admonet idem *Apoſt. ad Philipp.* 4. Modeſtia veſtra nota ſit omnibus hominibus, qua alios ad Chriſtianiſmum capeſcendum, ipſamq; imitandam modeſtiam inuitent. Et *ad Coloſſenſ.* 3. Induite vos modeſtiam, vt inſtar veſtis, vos cingat, & tegat, ne quicquã in vobis immodeſtiæ cernatur, quia,
2 vt ait *S. Gregor. Nazianz. epiſt.* 139. Modeſtia in grauitate ſita eſt.
3 Geſtus igitur omnis, ac motus corporis eadem modeſtia gubernatrix, ac moderatrix eſt, quã in re ait *Cicero lib.* 1. *offic.* Duo ſunt ma-

xime

Digitized by Google

ximè fugienda ne quid effeminatum, aut molle, aut ne quid durum, & ruſticum ſit. Cauendnm etiam ingreſſu, ne aut tarditatibus vtamur mollioribus, aut in feſtinationes nimias ſuſcipiamus tar-
4 ditates. Et *S. Ambroſ. lib. 1. Offic. cap.* 18. monet ne ſenſim ambulando imitemur hiſtrionicos geſtus, aut ſtatuarum motus nutantium, aut gradum transferendo, quaſi modulos quoſdam ſeruemus. Nec curſim ambulemus, niſi cum ea cauſa exigit alicuius periculi, vel iuſta neceſsitas. Eſt enim in ipſo motu, geſtu, inceſſu tenenda verecundia. Et *cap.* 19. Vt molliculum, & infractum, aut vocis ſonum, aut geſtum corporis non probo, ita neque agreſtem, ac ruſticum. Naturam imitemur. Eius effigies formula diſciplinæ, forma honeſtatis eſt. *S. Baſil. epiſtola* 1. Inceſſus eſto nec ſegnis, ne animum diſſolutum declaret, nec curſus vehemens inſolenterq; incitatus, ne conſternatos impetus animi ſignificet. Et *S. Auguſt. reg.* 3. In omnibus motibus veſtris nihil fiat, quod cuiuſquam offendat aſpectũ, ſed quod veſtram deceat ſanctitatem. Regulæ denique modeſtiæ
5 hæ perſcribi poſſunt, vt caput rectum, oculi dimiſsi, manus quietæ teneantur. Vitetur corrugatio frõtis, labiorum compreſsio, vel deductio, inceſſus feſtinatio. Sit ſerenitas, & hilaritas in vultu, munditia, & decens compoſitio in veſtibus, in ſermone pauciloquium, ſales ſine dente, ioci ſine vilitate, vox ſine clamore, verborum ſuauitas, ac in geſtu, & motu exemplar virtutis.

6 Riſu grauitatis nerui eliduntur, ille nanque, vt docet *Sapiens*, in ore ſtultorum abundat. Et *Eccleſiaſt.* 7. Cor ſtultorum, vbi lætitia, & 21. Fatuus in riſu exaltat vocem ſuam, vix autem ſapiens vix tacitè ridebit. Et *Prouerb. cap.* 2. Riſum reputaui errorem. Et *cap.* 7. ſicut ſonitus ſpinarum ardentium ſub olla, ſic riſus ſtulti: Peſsimum ſignum tunc eſt cum quis nulla adueniente cauſa, ſumme lętatur, atq; ridet: tunc enim nautæ maximam ſpectant tempeſtatem, cum ſine ventorum flatu, mare deſpumat, ac ſtridet, tacitum prius, & quietum. Hinc *Plato in libro de legib.* affirmat in riſu maximum ineſſe ſignũ, tùm grauitatis, tùm lenitatis. Cui enim exigua vis riſum commouet vehementiorem, declarat ſe eſſe inconſtantis animi, nec conſiderare cauſas triſtitiæ, quas miſerrimus hominum ſtatus ſecum trahit, quas quia ſapiens meditatus, hic non niſi raro, & modice ridet.

7 Modeſtia itẽ in humilitate creſcit, Vnde Eccleſiæ Præſides quantò honoratiores tãtò modeſtiores, & ſubmiſſiores eſſe debent, vt eos monet Scriptura *Eccleſ.* 3. quantò magnus es, humilia te in omnibus, Et Chriſtus Dominus *Lucæ* 22. Qui maior eſt in vobis, fiat ſicut minor, & qui præceſſor eſt, ſicut miniſtrator. Optime *S. Baſilius ſerm. de abdicatione rerum*. Non tibi Cleri gradus vllus, ait, animos in altum extollat, humiliet potius: animi enim in virtute progreſſus, in humilitate progreſſus eſt: contrà; in poſtremis relinqui, & inhonoratũ eſſe id non aliunde, quàm electione progignitur. Quanto ad maiores Sacerdotis gradus accedere tibi propinquius contingerit, eò animos tuos magis dimittito, idq; territus exemplò filio-

liorum Aaron *Num.* 10. Nec mi-
nus bene *S. Gregor. lib.* 2. *epiſt.* 54.
ad Ioan. Rauennatem Epiſcopum.
Sola, inquit, humilitas, vt bene no-
ſtis, eſt officij Sacerdotalis ere-
ctio. Decorari pallio volumus
forſan moribus indecori, dum ni-
hil in Epiſcopali ceruice ſplendi-
dius fulget, quam humilitas. Nam,
9 vt inquit *S. Bernardus de ordine*
vitæ, humilitas eſt cuſtos pudici-
tiæ, & mater patientiæ, & *in fine*
libri 5. *de conſiderat.* Virtutum
bonum quoddam & ſtabile funda-
mentum humilitas. Et *ſerm.* 1. *de*
Natiuit. Studete, inquit, humili-
tati, quæ fundamentum eſt, cuſtoſq;
virtutum, & gratioſus omnibus &
iucundus, & perpetuæ pacis ſocius,
nullam bellorum habet materiam:
quippe tacitus omnia æquo animo
præfert, & incredibili in omnes pa-
ce vtitur. Hinc *S. Auguſt. ſerm.*
175. *de tempore*, qui eſt *ſecundus de*
Domini Aſcenſione. Videte fratres,
ait, magnum miraculum. Altus eſt
Deus, erigit te, & fugit à te: humi-
lias te, & deſcendit ad te. Quare
hoc? quia excelſus Dominus, &
humilia reſpicit, & alta de longe
cognoſcit *Pſalm.* 137. humilia de
proximo aſpicit, vt attollat: alta,
ideſt ſuperba, de longe cognoſcit,
vt deprimat. Diuum Auguſtinum
ſectatus *B. Gregor. par.* 3. *Paſtora-*
lis admon. 18. dum ſe, inquit, hu-
miles deiiciunt, ad Dei ſimilitudi-
nem aſcendunt. Quid humilitate
ſublimius, quæ dum ſe in ima de-
primit, auctori ſuo manenti ſuper
omnia coniungitur.

SVMMARIVM.

1 *Lites ab Eccleſiaſticis vitan-*
dæ.
2 *Chilonis tria præcepta referuntur.*
3 *Mala plura ex litibus oriuntur.*

NON LITIGIOSVM.

GLOS. XIV.

1 A Iurgio, & litigio Epi-
ſcopum ne dum, ſed
omnes etiam Eccle-
ſiaſticos temperan-
dos eſſe multis in
locis *Apoſtolus* noſter admonet
prout 2. *ad Timoth.* 2. Stultas &
ſine diſciplina quæſtiones deuita,
ſciens quia generant lites. Seruum
autem Domini non oportet litiga-
re, ſed manſuetum eſſe ad omnes.
Et *ad Titum* 3. Stultas autē quæ-
ſtiones, & genealogias, & conten-
tiones, & pugnas legis deuita. Et
1. *ad Corinth.* 11. Si quis videtur
contentioſus eſſe nos talem conſue-
tudinem non habemus, neque Ec-
cleſia Dei. Sane Apoſtolus cenſuit
potius iniuriam patiēdam, quàm
iure contendendum, pręſertim cum
ſiniſtra opinione 1. *ad Corinth.* 6.
doctus vtique à Chriſto *Matth.* 5.
Ei, inquit, qui vult tecum in iudi-
cio contendere, & tunicam tuam
tollere, dimitte ei & pallium.
Quod adeo verum eſt, vt neque
2 Gentiles fugerit. Chilonis tria
præcepta aureis litteris Delphis
conſecrata fuere. Primum. Noſce
te ipſum. Secundum. Ne nimium
capias. Tertium. Aeris alieni,
atque litis miſeriam fac vt effu-
gias.
3 Plura enim ſunt mala quæ ex li-
tibus oriuntur, earumq; prouo-
catores mali, ſuperbi, & arrogan-
tes ſenſentur, nam vt ait *Salomon*
Prouerb. 11. Inter ſuperbos ſem-
per

per ſunt iurgia. Et *cap.* 15. vir iracundus prouocat rixas, qui patiens eſt, mitigat ſuſcitatas. Et *cap.* 17. Semper iurgia quærit malus. Et *cap.* 20. Honor eſt homini, qui ſeparat à contentionibus, omnes autem ſtulti miſcentur contumelijs. Vnde *Eccleſiaſt. cap.* 28. Abſtine te à lite & minues peccata. Et *S. Auguſtin. tom.* 1. *reg.* 37. *&* *epiſt.* 109. Lites, inquit, aut nullas habeatis, aut quam celerrime finiatis, ne ira creſcat in odium, & trabem faciat de feſtuca, & animam faciat homicidam. Cætera quæ ad hoc propoſitum conducere poſſunt tradidi in tract. *de officio & poteſtate Epiſcopi Alleg.* 79.

SVMMARIVM.

1 *Cupiditas qualiter dicatur, oſtenditur.*
2 *Epiſcopi & omnes Clerici peruerſam habendi voluntatem et amorem fugere & execrari debent.*
3 *Auarus non ſolum eſt qui rapit aliena, ſed & ille, qui cupide ſeruat ſua.*
4 *Auaritia omnium malorum radix.*
5 *Superbia omnium ſcelerum procreatrix ex nimia pecunia auiditate, & copia naſcitur.*
6 *Beneficiorum multitudine ſe onerantes cupiditatis & auaritiæ barathro merguntur.*
7 *Diſpenſatio quando excuſabilis, laudabilis, & fidelis dicatur, oſtenditur.*
8 *Sacerdotem nec implicari errore, nec cupiditate vocari oportet.*
9 *Cupiditatem, qui à ſe non abſcindit, bonorum auctori inhærere non valet.*

NON CVPIDVM.

GLOS. XV.

1 OPORTET quoque Epiſcopum non eſſe cupidum, quia tales facile à iuſto deuiarēt *Gratian. in pri. 41. diſt.* Secundum quoſdam cupiditas dicitur tripliciter; quandoque pro auaritia ſecundum quod eſt ſpeciale peccatum, ſcilicet inordinatus amor habendi diuitias: quandoque prout eſt genus omnium peccatorum, ſecundum quod importat inordinatum appetitum rei temporalis, & hoc includitur in omni peccato, quia eſt conuerſio ad bonum commutabile, ſed ſic non eſt radix, ſed genus omnium peccatorum: aliquando vero dicitur quædam inordinatio animi ad concupiſcendam bona temporalia inordinate, & hæc eſt habitualis paſſio, ſeu pronitas ad paſſionem ex originali peccato relicta, & non peccatum in actu, ſed radix omnium peccatorum, dicitur igitur auaritia radix omniū
2 malorum. Fugiant igitur & execrentur tanquam funeſtam peſtem non ſolum Epiſcopi, ſed Clerici omnes peruerſam habendi voluntatem & amorem, cum alieni ab argenti cupiditate eſſe debeant, vt dicit *Apoſt.* non turpe lucrum ſectantes; quo fit, ait ibi *Ambroſ.* quando ſub pia profeſſione quæſtui ſtudetur, vt clericus mercaturæ vacet ſibi à Canonibus prohibitæ, ſordidaq; obiat officia lucri gratia, & vinum ac frumentum recondat ad annonæ caritatē: hominis enim

vita

vita in opum abundantia non conſiſtit, vt Dominus noſter *Lucæ* 12. amonet his verbis. Videte & cauete ab omni auaritia, quia non in abundantia cuiuſquam vita eius eſt ex his, quæ poſſidet. Neque etiam eo quod quiſque ditior eſt, eo
3 diutius viuit, *S. Auguſt. ſerm.* 28. *de diuerſis* hanc Domini explanans ſententiam, ſic ait. Non ſolum auarus eſt, qui rapit aliena, ſed & ille auarus eſt, qui cupide ſeruat ſua.

4 Pecuniæ, vt habetur *Eccleſiaſt.* 10. obediunt omnia, quo loco *S. Ambroſ.* dicit auaritiam, quia omnia mala poteſt admittere, ideo radicem omnium malorum eſſe. Et ex
5 nimia pecuniæ auiditate & copia naſcitur illa omnium ſcelerũ procreatrix ſuperbia, vt tradit *S. Auguſt. in ſerm. 5. de verb. Domini c. 9.* Nihil eſt, inquit, quod ſic generent diuitiæ quomodo ſuperbiam, omne pomum, omne granum, omne frumentum, omne lignum habet vermem ſuum, vermis diuitiarum ſuperbia; Auaro, dicitur *Eccleſiaſt.* 10. nihil eſt ſceleſtius; nihil eſt iniquius, quàm amare pecuniã, hic enim & animam ſuam venalem habet. *S. Ambroſ. lib. 2. offic. c.* 25. Dominus ad Diſcipulos ſuos ait. Nolite poſſidere aurum, neque argentum, neque pecuniam, quã velut falce pullulantem in pectoribus humanis ſuccidit auaritia. Et idem *Ambroſ. in Apoſtoli locum* 1. *ad Timoth.* 63. Nihil, inquit, tam aſperum, tam pernicioſum eſt, quã ſi eccleſiaſticus, maxime qui in ſublimi loco eſt, diuitijs huius ſeculi ſtudeat, &c.

6 Cupiditatis, & auaritiæ barathro merguntur nõ ſolum, qui bonorum tẽporalium auiditate nimia tenentur, ſed etiã illi, qui iuxta ſuũ ſtatũ habentes quo vitam honeſte tranſigerent ſine Eccleſiæ neceſſitate ſe beneficiorum multitudine onerant, quod prohibet *Cõcil. Trid. ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 16. tuti enim non ſunt etiamſi cum illis diſpenſatum fuerit, dummodo ſine vrgenti cauſa fiat: audi *S. Ambroſ. lib. 3. de conſider. ad Eugenium cap.* 4. Quid inquis prohibes diſpenſare? Non, ſed diſſipare. Non ſum tàm rudis, vt ignorem poſitos vos diſpenſatores, ſed in ædificationem, non in deſtructionem. Denique quæritur inter diſpenſatores, vt fidelis quis inueniatur: vbi neceſſitas vrget ex-
7 cuſabilis diſpenſatio eſt: vbi vtilitas prouocat diſpenſatio laudabilis eſt: vtilitas dico communis non propria. Nam cum nihil horum eſt, non plane fidelis diſpenſatio, ſed crudelis diſſipatio eſt. Vnde *Thom. Catipr. lib. 1. Apum cap. 19. pag. 6. 7. & 10.* non paucos plura beneficia poſſidentes infeliciſſima morte extinctos, & ſe idcirco dãnatos eſſe commemorantes allegat.

8 Virum Catholicum, inquit *S. Leo epiſt.* 51. relatus *in cap virum* 47. *diſtinct.* & præcipue Domini Sacerdotem, ſicut nullo errore implicari, ita nulla oportet cupiditate violari, dicente ſancta Scriptura. Poſt concupiſcentias ſuas non eas. Mens enim potentiæ auida nec abſtinere nouit à vetitis, nec gaudere conceſſis; nec pietate adhibere conſenſum. Et *S. Gregor. lib. 7. epiſt.* 110. relatus in *capt*
9 *bonorum* 47. *diſt.* ita ait. Bonorum auctori inhærere aliter non valemus, niſi cupiditatem à nobis, quæ omnium malorum radix eſt, abſcindamus. Et *lib. 2. epiſt.* 15 *ad*

Ioan-

Ioannem Epiſcopum Squillatinum in fine. Admonemus fraternitatem tuam vt in commiſſis ſibi animabus ſolerter inuigilet, & animarum magis lucris, quàm commodis vitæ præſentis intendat. Et *lib. 12. epiſt. 6.* Archidiaconum Florentinum ob tenacitatem Epiſcopatus indignum iudicauit.

SVMMARIVM.

1 *Domum ſuam diligenter Epiſcopi gubernare debent.*

2 *Extrema duo cauere debet Paſtor, ne aut exterioribus curis nimis deditus ab intimis corruat, aut ſolis interioribus occupatus, quæ foris debet proximis non impendat. & num. 3.*

4 *Epiſcopus debet eſſe ſolicitus ad orationem.*

5 *Familiares Epiſcopi quomodo edocendi, oſtenditur.*

6 *Familiares Epiſcopi conuenit vt ſint viri ſpirituales.*

7 *Boni in conſilio, obſequio, ac contubernio habendi.*

8 *Familiares ſi non ſunt ſpirituales non diligunt te, ſed tua.*

9 *Princeps nullum maius indicium bonæ mentis poteſt oſtendere, quam vt adiungat ſibi viros virtute, & fama celebres.*

10 *Familiares quales debeant habere Epiſcopi, oſtenditur.*

11 *Regiminis Eccleſiæ argumentum ex dexteritate regiminis politici deſumitur.*

SVAE DOMVI bene præpoſitum.

GLOS. XVI.

1 DILIGENTER, vt inquit *D. Bernard. ad Eugen. de conſid. lib. 4.* Epiſcopi domũ ſuam gubernare debent; noſter enim *Apoſt. 1. ad Timoth. 5.* ſcribens dicit, qui ſuorum maxime domeſticorum curam non habet, fidem negauit, & eſt infideli deterior. 2
Iure ergo, qui domui ſuæ neſcit præeſſe, in Epiſcopum ordinari prohibetur, quia, qui in re minima, de qua ſibi familiarior debet curam eſſe, fidelis non eſt, quomodo in Eccleſia Dei (vbi tot ſunt, & alieni) ſolicitam diligentiam adhibebit. Vnde *Hieronymus*, Non enim iuſtus polluitur ex filiorum vitijs, ſed libertas ab Apoſtolo Eccleſiæ Principi reſeruatur, vt talis fiat, qui non timeat propter vitium liberorũ extraneos reprehendere, quod tunc fiet, ſi non erit, quod ſibi imputetur, cum enim greſſus hominis à Domino dirigantur, nec ſint in homine eius viæ, corripere quidem poteſt, corrigere autem non valet, pulſare poteſt, non aperire, manus comprimere, non animum mutare. Diligenter guberna domum tuam, inquit *D. Bernardus de conſid. ad Eugen. lib. 4.* nam vt dicit Apoſt. ſi quis domui ſuæ præeſſe neſcit, quomodo Eccleſiæ Dei diligentiam habebit? Non quod minimis domus tuæ intẽdas, cum ſis occupatus maximis. Nullo ergo modo implices animum

curis

Digitized by Google

Inde Stoici dixerunt miſericordiam eſſe ægritudinem ex miſeria alterius.

8 Debet igitur Prælatus eſſe benignus, & ad benefaciendum paratus, dulcis eloquio, qui cunctos ſciat ſua attractare dulcedine, nam *Princeps Apoſtolorum ad Clementem de vniuerſis Epiſcopis* inquit, Eccleſiarum omnium curam habentes miſericordes, & beneuoli eſtote in omni verbo, & opere pro viribus agite, omniſq; Pontifex Sacro Chriſmate perúctus, charus, & precioſus omnibus eſſe debet; hæc eſt voluntas Dei, vt benefacientes obmuteſcere faciatis imprudentium hominum ignorantiã. Vnde *Apoſt. ad Titum cap.* 1. inter Epiſcopi conditiones hanc numerat. Non præfractum (vbi nos habemus non ſuperbum) idest non durum, & ſui ſenſus plus ſatis tenacem, Item *ad Philip.* 4. vbi dicit. Modeſtia veſtra ſit nota omnibus hominibus, græce habetur, τὸ ἐπιεικὲς mansuetudo, & ſignificat hic quandam virtutem mirabilem, qua homo redditur habilis ad Chriſtiane cum omnibus conuerſandum; ac etiam amabilitatem, & quandam promptitudinem, qua homo paratus eſt omnibus omniũ moribus ſe accommodare, neminem faſtidire, omnibus benefacere, libenter cedere, & quæcunq; poteſt ſine offenſione Dei ferre, & permittere etiam cum iactura ſua, ſiue rerum ſuarum. Hoc enim eſt non quærere, quæ ſua ſunt, ſed quæ aliorum, nulli oneroſus, aut odioſus eſſe, ſed æquus, & commodus, hoc eſt quod ad *Romanos* 12. dicitur. Si fieri poteſt, quod ex vobis eſt, cum omnibus hominibus pacem habentes. Et 1. *ad Corinth.* 10. Sine offenſione ſtote Iudæis, & 2. *ad eoſdem* 4. Commendantes nos metipſos ad omnem conſcientiam hominum, id eſt, ea faciamus, quibus omnes homines (ſi conſcientiam velint teſtari) non poſsint nos non commendare, & probare, nec aliquid habeant in quo nos merito accuſare poſsint. Charitas, inquit *Bernardus* patiens eſt, benigna eſt: patiens eſt cum diſsimulat, ſpectat, ſuſtinet delinquentem: benigna eſt, quando trahit, adducit, & conuerti facit ab errore. Charitas benigna etiam, quos tolerat, amat, & amat ardenter. Flet quippe charitas, ſed ex amore non ex mærore; flet ex deſiderio, flet cum flentibus. O bona mater charitas, quæ ſiue foueat infirmos, ſiue exerceat prouectos, ſiue arguat inquietos, diuerſis diuerſa exhibẽs, ſicut filios diligit vniuerſos. Cum te arguit mitis eſt, cum tibi blanditur ſimplex eſt, piè ſolet ſæuire, ſine dolo mulcere, patienter nouit iraſci, humiliter indignari, læſa non prouocat, ſpreta reuocat. Pondera quod de Domino dicitur *Eſai.* 42. Non erit triſtis neque turbulentus: calamum quaſſatum non conteret, & lignum fumigans non extinguet. Et idem

9 *Bernard. ſerm.* 23. *ſuper Cantic.* Paſtor, ait, bonus omnibus ſe conformat, omnium in ſe transfert affectus; matrem ſe probat non minus deficientium, quàm proficientium. Et *D. Gregor. in Paſtor. par.* 2. *cap.* 6. dicit quod Paſtor bonus æqualem ſe cernat, peccantibus autem zelo vltionis ſe anteferat imitans Paſtorum Principem Petrum, cui cum bonus Cornelius ſe proſterneret, dixit; Surge ne feceris, & ego ipſe homo ſum. Diui-

na igitur prouidentia permiſit, vt primus ipſe Petrus laberetur, ac rueret in peccatum, quo erga parentes duriorem ſententiam proprij caſus intuitu temperaret, vt dicit *S. Ambroſ. in ſerm. de temp. 124. et in ſerm. 2. de cathedra B. Petri, qui eſt 16. de Sanctis*, in hæc verba. Tanquam bonus Paſtor tuendum gregem accepit, vt qui ſibi antea infirmus fuerat fieret omnibus firmamentum, & quia ipſe interrogationis tẽtatione negauerat, cæteros fidei ſtabilitare fundaret.

11 Paſtor erit fiſtula dulce canens, & baculo firmiores imbecillitates infirmorum firmiter ſuſtinens, & non ſibimet placens, etenim Chriſtus non ſibi placuit. Epiſcopus erit huiuſmodi moderationis erga ſubditos, vt arridens timeri debeat, & iratus amari, vt illum nec nimia lætitia vilẽ reddat, aut immoderata ſeueritas odioſum. Tres ſunt Paſtoris voces, ſuauis, dulcis, & alta: ſuauis ad infirmum, dulcis ad morientem, ad ſurdum pertinet alta. In Epiſcopali ceruice nihil ſplendidius fulget humilitate, patientia, benignitate, ſciunt boni, ac veri Prælati diſcipulorum ſubditorum ſe matres eſſe debere, nec dominos, ideo ſtudent magis amari, quam metui; Et ſi interdum ſeueritate opus eſt paterna ſit non tyrannica, matres fouendo, patres exhibent ſeſe corripiendo. Melius eſt propter miſericordiam dare rationem, quàm propter crudelitatẽ frangere pœnitentem. Beati miſericordes, in-
12 quit *Saluator Matth. 5.* quoniam miſericordiam conſequentur. Et è contra. Iudicium ſine miſericordia, inquit *Iacobus*, ei qui non facit miſericordiam, ſæpe ſubditos frangunt, dum plus iuſtò rigorem tenent, qui profectò iam rigor iuſtitiæ non erit ſi ſe ſub iuſto moderamine non cuſtodit. Neſcientes autem vim diſcretionis per rabiem furoris diſciplinæ modum ad immanitatem crudelitatis conuertũt: & vnde emendare ſubditos poſſunt, inde potius vulnerant. Epiſcopus itaque miſcebit bonitatem ſeueritati faciendo quoddam ex vtroque temperamentum, vt neque multa aſperitate exulcerentur ſubditi, neque nimia benignitate ſoluãtur. Hoc enim verò illa Tabernaculi arca ſignificabat, in qua cum Tabulis Virga ſimul & Manna erant: quia ſcilicet cum Scripturæ Sacræ ſcientia & diſciplina in pectore boni Rectoris cuſtoditur, & virga directionis, & Manna dulcedinis iuxta illud *Pſalm.* Virga tua & baculus tuus ipſa me conſolata ſunt: Virga enim percutimur, & baculo ſuſtentamur. Moyſes idcirco ſic amauit eos, quibus præfuit, vt pro eis nec ſibi parceret: & delinquentes ſic perſequutus eſt, quos amauit, vt eos etiã Dño parcente proſterneret; vtrobique legatus fortis, vtrobiq; mediator admirabilis. Cauſã populi apud Deũ precibus, cauſam Dei apud populum gaudiis allegauit. Hæc ſunt, quæ Paſtori conueniunt, bonitas, diſciplina, ſcientia: Bonitas trahit, diſciplina corripit, ſcientia paſcit. Bonitas amabilem, diſciplina imitabilem, ſciẽtia docilem reddit. Epiſcopo & iſta conueniunt amor, ſed nõ emolliens; rigor ſed non exaſperans; zelus at non immoderatus; pietas, verum non pluſquam conueniat, indulgens. Hinc *D. Bernard. ſerm. 23. in Cantica* edifferens verba *Pſalm. 2.* Erudimini, qui iudica-

tis terram, ait. Audiant hoc Prælati, qui ſibi commiſſis ſemper volunt eſſe formidi, vtilitati raro, diſcite ſubditorum vos matres eſſe debere, non dominos, ſtudete magis amari, quam metui; & ſi interdum ſeruituti opus eſt, paterna ſit, non tyrannica, matres fouendo, patres vos corripiendo exhibeatis, manſueſcite, ponite feritatem, ſuſpendite verba, producite vbera; pectora lacte pingueſcant, non typho turgeant.

13 Multa tamen diſſimulare debet Epiſcopus, multis conniuere, & omnia ſic moderari pro loco, & tempore, vt charitas, & pax illibata ſeruetur. Hinc illud *Terent. Heauton. act. 4. ſcen. 5.* Ius ſummum ſæpe ſumma iniuſtitia eſt. Et illud *Sapt.* Noli eſſe nimium iuſtus, ne plus ſapias, quàm oportet. Si Deus ius ſuum rigide exequetur quis hominum viueret? Et *Dauid* ſæpe omiſit facere, quæ optimo iure potuiſset in Saulum, Ioab, & alios. Summis ergo precibus & lacrymis æquitas hæc, humanitas, & facilitas petenda eſt à Domino, quam nemo habet, niſi charitatem habeat cum prudentia coniunctam. Fidericus III. ſolebat dicere. Qui neſcit diſsimula-
14 re, neſcit imperare. Cauete tamẽ omnes à perſonarum acceptione Prælati præcipue, in veſte enim hiacynthina Summi Sacerdotis, in qua in Sancta Sanctorum ingrediebatur, in extremitate tyntinabula cum malis punicis intextis poſita erant ad ſignificandum, quod quẽadmodum campana æqualiter omnes vocat, ita Prælatus æqualiter ad omnes ſe habeat: mala granata etiam in quibus multa grana ſub vno exterius cortice vniuntur, vnitatem ſignificant fideliũ; ſignificatur ergo, vt innuere videtur *S. Gregor.* quod Prælatus quærere vnitatem ſubditorum debet, & charitatem in eis nutrire, nõ ſcandalorum materiam ſeminare.

15 Solerter tamen ait *Greg. in Paſtor. cap. 6. par. 2.* intueri debet Prælatus ne dũ immoderatiùs cuſtoditur virtus humilitatis, ſoluantur iura regiminis: & dum Prælatus quiſque plus ſe, quàm decet, deiicit, ſubditorum vitam ſtringere ſub vinculo diſciplinæ non poſſit. Teneant ergo Rectores exterius, quod pro aliorum vtilitate ſuſcipiunt: ferueant interius, quod de ſua æſtimatione pertimeſcunt. Sed tamen quibuſdam ſignis decẽter erumpentibus eos apud ſe eſſe humiles, etiam ſubditi deprehendant: quatenus & in auctoritate eorum, quod formident, videant: & in humilitate, quod imitentur, agnoſcant. Cum autem, inquit ibidem, rector delinquentem punire compellitur, ſolicite obſeruare debet, vt ſic iura diſciplinæ contra delinquentes exerceat, vt pietatis viſcera non amittat: ſimul enim ſe exhibere debet & matrẽ pietatis, & patrem diſciplinæ: atque inter hæc ſolicita circũſpectione prouidendum, ne aut diſtrictio ſit rigida, aut pietas remiſſa, nam diſciplina & miſericordia multum deſtituitur, ſi vna ſine altera teneatur. Inſit ergo Rectori circa ſubditos, & iuſte conſolans miſericordia, & pie ſæuiens diſciplina, infundat vulneribus vinum, & oleum, vt ſcilicet per vinum mordeantur vulnera, & per oleum foueantur. Ille igitur, qui ſanandis vulneribus præficitur, in vino morſum doloris adhibeat, & in oleo mollitiem pie-

tatis:

Digitized by Google

tatis: quatenus per vinum mundētur putrida, & per oleum foueantur ſananda. Miſcenda ergo lenitas cum ſeueritate, & faciendum quoddam ex vtroque temperamentum, vt neque multa aſperitate exulcerentur ſubditi, neque nimia benignitate ſoluantur. Vnde ſicut in arca teſtamenti erat ſimul virga, & manna; ſic in pectore paſtoris rigor, & dulcor.

16 Prouidendum igitur monet idem *Gregor.* vbi proxime, quatenus & honore ſuppreſſo æquales nos ſubditis bene viuentibus putemus, & erga peruerſos iura rectitudinis exercere non formidemur: nec præeſſe nos hominibus gaudeamus, ſed prodeſſe. Summus enim locus ita bene regitur, cum is, qui præeſt vitijs potius, quā hominibus dominatur: ita tamen vt in corde ſeruetur humilitas, & in opere diſciplina, vt eos, quos corrigimus, tacita nonnunquam cogitatione nobis ipſis præferamus: ſic iura diſciplinæ exerceantur contra delinquentes, vt pietatis viſcera non amittantur: ſit amor, ſed non emolliens; ſit rigor, ſed non exaſperans; ſit zelus ſed non immoderate ſæuiens; ſit pietas, ſed non pluſquam expedit parcens, vt in arce regiminis iuſtitia clementia permiſceatur: nam ſecta immature vulnera deterius inferueſcunt, & niſi cum tempore medicamenta conueniant, conſtat quod medendi officium amittunt, vt non de ſubditis creſcamus, ſed ipſi de nobis Principē enim ſe conſtituerunt, ſed ſibi, non tibi.

17 Vnde *Gregor. lib.* 11. *epiſt.* 15. relatus in *cap. qui ſincera* 45. *diſt.* Qui ſincera intentione extraneos à Chriſtiana religione ad fidem cupiunt rectam perducere, blandimentis non aſperitatibus debent ſtudere, ne quorum mentem reddita ad planum ratio poterat reuocare, pellat procul aduerſitas. Nam quicunque aliter agunt, & eos ſub hoc velamine à conſueta ritus tui volunt cultura ſuſpendere, ſuas illi magis, quàm Dei cauſas probantur attendere. Et in *cap. licet* 45. *diſt.* Licet plerumq; accidant in Sacerdotibus, quæ ſunt reprehendenda, plus tamen erga corrigendos agat beneuolentia, quàm ſeueritas, plus cohortatio, quàm comminatio; plus charitas, quam poteſtas, cum nemo noſtrum ſine reprehenſione, aut ſine peccato viuat. Nam ſi Dominus ſtatim poſt trinam negationem Beatum Petrum Apoſtolum Præceptorem noſtrum iudicaſſet, non tantum ex eo fructum, ſicut fecit, recepiſſet; expectandi ergo atque corrigendi magis ſunt Rectores Eccleſiæ, quā ſtatim iudicandi.

18 Idem *lib.* 2. *epiſt.* 52. relatus in *cap. quid autem* 45. *diſt.* ſic ait. Quid autem de Epiſcopis, qui verberibus timeri volunt canones dicant, bene fraternitas veſtra nouit. Paſtores etenim facti ſumus, non percuſſores: & egregius Prædicator dicit 2. *ad Timoth.* 4. Argue, obſecra, increpa in omni patientia, & doctrina. Noua vero atque inaudita eſt iſta prædicatio, quæ verberibus exigit fidem.

19 Hinc *Iſidor. lib.* 3. *ſentent. de ſummo bono c.* 45. relatus in *c. omnis* 45. *diſt.* ita ait. Omnis, qui iuſte iudicat ſtateram in manu geſtat, & in vtroque penſo iuſtitiam, & miſericordiam portat; ſed per iuſtitiam reddit peccanti ſententiam, per miſericordiam peccanti temperat pœnam, vt iuſto libramine

quædam per æquitatem corrigat, quædam vero per miſericordiam indulgeat. Qui Dei iudicia oculis ſuis proponit ſemper timens, & tremens in omni negotio formidat ne de iuſtitiæ tramite deuians cadat, & vnde non iuſtificatur, inde potius condemnetur.

20 Ex his omnibus apparet quod nec lenitas manſuetudinis ſine rectitudine ſeueritatis, nec zelus rectitudinis ſine manſuetudine in Prælatis debet inueniri. Percuſſores ergo, qui præmiſſis auctoritatibus ab Epiſcopali officio remouentur, non quilibet corporaliter flagellantes, ſed prætermiſſa manſuetudine ad verbera ſemper parati intelligendi ſunt, qui per flagella non vitia corrigere, ſed timeri appetunt, quibus Petrus ſcribit. Ne ſitis dominantes in clero, ſed forma facti gregis ex animo. Hinc etiam *Gregor. in moral lib. 19. p. 4. c. 23.* relatus in *cap. ſunt 45. diſt.*

21 ita ſcribit. Sunt nanq; nonnulli ita diſtricti, vt omnem etiam manſuetudinem, benignitate amittant, & ſunt nonnulli ita manſueti, vt perdant diſtricti iura regiminis. Vnde cunctis Rectoribus vtraque ſummopere ſunt tenenda, vt nec in diſciplinæ vigore, benignitatem manſuetudinis, nec rurſum manſuetudine diſtrictionem deſerant diſciplinæ, quatenus nec à compaſsione pietatis obdureſcant, cum contumaces corrigunt: nec diſciplinæ vigorem molliant, cum infirmorum animos conſolantur. Regat ergo diſciplinæ vigor manſuetudinem, & manſuetudo ornet vigorem, & ſic alterum commendetur ex altero, vt nec vigor ſit rigidus, nec manſuetudo diſſoluta.

22 In increpandis delictis non ſuperbia, non ſeueritas vindicat ſibi locum; ſed comitas, & humanitas potius attrahit, & malos ad rectam adducit viam, ita admonente *S. Gregorio Niſſen.* Morum grauitas atque maieſtas cum moderata animi demiſsione coniuncta non auertat oculos intuentium, ſed iucundum faciant obtutum. Neque grauitatis, & ſeueritatis ſplendor obſcuretur, neque latens in animo vis propter humilitatem deſpiciatur, ſed alterum æqualiter in vtroque tum in celſitudine, & ſublimitate comitas, & humanitas; tùm in humilitate grauitas, & ſeueritas animaduertatur. Et dicit *Cicer. 1. Offic.* Recte præcipere, qui monent, vt quantò ſuperiores ſumus, tantò nos ſubmiſsius geramus, nam iuxta illud Poetæ Græci. Quanto maior fueris tanto moderatior eſto.

23 Quidam vero ſunt, qui dum priuati erant, immanitatem, & ſuperbiam cooperiebant, qua vti non ſolebant, eam, cum ad dominatum aſcendunt, in medium proferunt; nam vt carbones candentes ſub cinere in fabri ferrarij officina extincti videntur, at flantibus follibus, ignemq; excitantibus exardeſcunt, micant, & vrunt: ſic ſuperbia, quæ extincta in vita priuata videbatur, flatu dominij, imperijq; poteſtate, crudeles emittit flammas: ſimiles ſunt iſti, dum in profundo ſunt, & viles, moles, & tractabiles exiſtunt, ſed eleuati ad dignitates duri, & crudeles fiunt. Alij etiam eo ſunt ingenio præditi, vt in iis etiam, quæ rite faciunt non modo teneri, ſed & acerbi & ſint, & videri velint. Vt Bucephalus Alexādri Magni equus, cum eſſet phaleris, & ornamentis deſtitutus, equiſonem interdum admit-

Digitized by Google

admittebat; inſtratus vero Regio ornatu neminem præter vnum Alexandrum in ſedem recipiebat, auctore *Plinio lib.* 8. ſic multi inopia laborantes, & in abiecto iacentes ſtatu, quamuis obſeruantiam, & benignitatem in omnes fingant, intus Nerones, foris Catones, multis ſimulationum inuolucris tegũt odium, malitiam, crudelitatemq;. At diuites facti, & in mundi honoribus conſtituti, omnes præter vnũ, cui lege principatus ſunt ſubiecti, deſpiciuut, tunc occultam detegunt voluntatem, & multiplicem naturam, ſuperbiam, atque immanitatem, quam ſpecie ſubmiſſionis prius operuerunt, apertiſſime demonſtrant, quos tamen Deus deijcere ſolet, dicente Propheta *Pſal.* 72. Deiecisti eos, &c.

24 Cum ſenibus caute ambulandũ, nam, vt dicit *Ambroſ.* propter honorificentiam ætatis maiorem cum manſuetudine ad bonum opus prouocandum, vt facilius ſuſcipiat admonitionem. Aſperum enim eſt ſenibus cum corripiuntur à iunioribus. Et *Chryſoſt. in epiſt.* 1. *ad Tit.* Graue quoddam, & moleſtum eſt argui, idq; tum maxime, cum ſenex arguitur, atque ab adoleſcẽte. Cum illis tamen nullo modo diſſimulandum, quia, vt inquit *Gregor. in regiſt.* Sicut laudabile, decretumq; eſt reuerentiam & honorem debitum exhibere maioribus; ita rectitudinis, & Dei timoris eſt, ſi quid in eis correctione indiget, nulla diſſimulatione poſtponere, ne totum corpus incipiat morbus inuadere, ſi langor non fuerit curatus in capite.

25 Argue, obſecra, impera, dicit noſter *Apoſt.* 2. *ad Timoth.* 2. aliquando cum omni imperio *iatem ad Tit.* 2. interdum ob beneuolentiam, & in ſpiritu lenitatis, *ad Galat.* 6. tanquam ſi nutrix foueat filium ſuum 1. *Theſſ.* 1. In omni patientia, & doctrina 2. *Timot.* 4. Nam, vt inquit *Chryſoſt.* ſi arguas vehementer, & increpes, & obſecrationem ſubducas, rurſus omnia perdis, & dat rationem quia, reprehenſio per ſe intolerabilis eſt, niſi habeat admixtam obſecrationem, ſicut ſectio ſalutaris licet ſit, niſi plurima dolorem conſolentur, non eam ſuſtinet languidus. Vnde *S. Proſper de vita contempl. lib.* 2. *cap.* 5. Aſperitate autem nimia & increpatione offenſus, neque increpationem recipit, ueque ſalutem. & paulo poſt. Argue æquales, obſecra ſeniores, increpa iuniores, in omni patientia iuxta Apoſtolum, quia leniter caſtigatus exhibet reuerentiam caſtiganti. Qui delinquentem ſuperbo, vel odioſo animo corrigit, dicit *Iſidor. lib.* 3. *de ſummo bono cap.* 92. non emendat, ſed percutit, & obiurgantis furor eſt, non dilectio corrigentis: & quicquid lacerato animo dixeris, punientis eſt impetus, non charitas corrigentis. Vos ò Prælati, ait *S. Anſelm. in comment. epiſt. ad Galath. cap.* 7. inſtruite leniter ſubditum, ſi deliquerit, & vos ſubditi portate alteri onera alterius, verbi gratia, iram fratris tui tunc portabis cum aduerſus eum iratum non iraſceris, vt rurſum eo tempore, quo te ira præoccupauerit, ille te lenitate & tranquillitate ſupportet. Ita diuerſis temporibus eadem infirmitas poteſt inuicem ab vtroque portari.

26 Pie, cauteq; vigilandum eſt, vt cum aliquem reprehẽdere, vel obiurgare nos neceſſitas cogit, cogitemus,

temus verum tale ſit vitium, quod nunquam habuimus, vel quo iam caruimus. Si autem cogitantes noſmetipſos inuenerimus in eodem nos eſſe vitio, in quo eſt ille, quem reprehendere parabamus; non reprehendamus, neque obiurgemus; ſed tantum congemiſcamus, & non illum ad obtemperandum nobis, ſed ad pariter cauendum inuitemus. Nihil eſt minus ferendum, quàm rationem ab altero vitæ repoſcere eum, qui non poſſit ſuæ reddere. Vnde *S. Auguſtin. in Pſal.* 50. ita dicit. Et ille iuſtus reprehenſor eſt, qui non habet in ſe quod in illo reprehendatur. Improborum eſt, dicit *Iſidor. lib.* 3. *de ſummo bono cap.* 32. arguere quicquam in alio, quod adhuc in ſe ipſo deprehendit. Et docet *S. Ambroſ. de Sacerdot.* Peccantes libere poteſt arguere, qui non meretur audire, hypocrita eijce primum trabem de oculo tuo, & tunc videbis eijcere feſtucam de oculo fratris tui. Et *S. Auguſt. lib.* 50 *homil.* 5. Corrige te, & tunc poteris fratrem corripere.

SVMMARIVM.

1 *Modeſtia quid ſit oſtenditur, & vnde dicatur.*
2 *Modeſtia in grauitate ſita eſt.*
3 *Modeſtia gubernatrix, ac moderatrix eſt omnis geſtus, ac motus corporis.*
4 *Ambulare quomodo debeamus, oſtenditur.*
5 *Modeſtia regula perſcribuntur.*
6 *Riſu grauitatis nerui eliduntur.*
7 *Modeſtia in humilitate creſcit.*
8 *Humilitas ſola eſt officij Sacerdotalis erectio.*
9 *Humilitas eſt cuſtos pudicitiæ, & mater patientiæ, ac virtutum bonum quoddam & ſtabile fundamentum.*
10 *Humilitas tutiſſimus eſt omnium virtutum theſaurus.*

SED MODESTVM.

GLOS. XIII.

1 MODESTIA eſt virtus, quæ internas animi paſsiones, & externas actiones ſerias, & ludricas, ſermonem, riſum, luſum, motus item, & geſtus corporis, atque huius cultum veſtitumq; ac totum exterius hominem honeſtè, ac decenter componit, & moderatur. Vnde dicit *Tullius lib.* 1. *offic.* Modeſtia, quo in verbo modus ineſt. & *S. Ambroſ. lib.* 1. *offic. c.* 18. Modeſtiã à modo ſciendi quid deceret appellatam arbitror. Vult Apoſtolus Epiſcopum eſſe modeſtum, quia vt eſt apud *Salom. Prouerb.* 22. Finis modeſtiæ timor Domini, diuitiæ, & gloriæ, & vitæ. Hoc vt omnibus pateat admonet idem *Apoſt. ad Philipp.* 4. Modeſtia veſtra nota ſit omnibus hominibus, quã alios ad Chriſtianiſmum capeſcendum, ipſamq; imitandam modeſtiam inuitent. Et *ad Coloſſenſ.* 3. Induite vos modeſtiam, vt inſtar veſtis, vos cingat, & tegat, ne quicquã in vobis immodeſtiæ cernatur, quia,
2 vt ait *S. Gregor. Nazianz. epiſt.* 139. Modeſtia in grauitate ſita eſt.
3 Geſtus igitur omnis, ac motus corporis eadem modeſtia gubernatrix, ac moderatrix eſt, quã in re ait *Cicero lib.* 1. *offic.* Duo ſunt ma-

xime

ſime fugienda ne quid effęminatum, aut molle, aut ne quid durum, & ruſticum ſit. Cauendnm etiam ingreſſu, ne aut tarditatibus vtamur mollioribus, aut in feſtinationes nimias ſuſcipiamus tar-
4 ditates. Et *S. Ambroſ. lib. 1. Offic. cap. 18.* monet ne ſenſim ambulando imitemur hiſtrionicos geſtus, aut ſtatuarum motus nutantium, aut gradum transferendo, quaſi modulos quoſdam ſeruemus. Nec curſim ambulemus, niſi cum ea cauſa exigit alicuius periculi, vel iuſta neceſsitas. Eſt enim in ipſo motu, geſtu, inceſſu tenenda verecundia. Et *cap. 19.* Vt molliculum, & infractum, aut vocis ſonum, aut geſtum corporis non probo, ita neque agreſtem, ac ruſticum. Naturam imitemur. Eius effigies formula diſciplinæ, forma honeſtatis eſt. *S. Baſil. epiſtola 1.* Inceſſus eſto nec ſegnis, ne animum diſſolutum declaret, nec curſus vehemens inſolenterq; incitatus, ne conſternatos impetus animi ſignificet. Et *S. Auguſt. reg. 3.* In omnibus motibus veſtris nihil fiat, quod cuinſquam offendat aſpectū; ſed quod veſtram deceat ſanctitatem. Regulæ denique modeſtiæ
5 hæ perſcribi poſſunt, vt caput rectum, oculi dimiſsi, manus quietæ teneantur. Vitetur corrugatio frōtis, labiorum compreſsio, vel deductio, inceſſus feſtinatio. Sit ſerenitas, & hilaritas in vultu, munditia, & decens compoſitio in veſtibus, in ſermone pauciloquium, ſales ſine dente, ioci ſine vilitate, vox ſine clamore, verborum ſuauitas, ac in geſtu, & motu exemplar virtutis.

6 Riſu grauitatis nerui eliduntur, ille nanque, vt docet *Sapiens*, in ore ſtultorum abundat. Et *Eccleſiaſt. 7.* Cor ſtultorum, vbi lætitia, & 21. Fatuus in riſu exaltat vocem ſuam; vix autem ſapiens vix tacite ridebit. Et *Prouerb. cap. 2.* Riſum reputaui errorem. Et *cap. 7.* ſicut ſonitus ſpinarum ardentium ſub olla, ſic riſus ſtulti. Peſsimum ſignum tunc eſt cum quis nulla adueniente cauſa, ſumme lętatur, atq; ridet: tunc enim nautæ maximam ſpectant tempeſtatem, cum ſine ventorum flatu, mare deſpumat, ac ſtridet, tacitum prius, & quietum. Hinc *Plato in libro de legib.* affirmat in riſu maximum ineſſe ſignū, tùm grauitatis, tùm lenitatis. Cui enim exigua vis riſum commouet vehementiorem, declarat ſe eſſe inconſtantis animi, nec conſiderare cauſas triſtitiæ, quas miſerrimus hominum ſtatus ſecum trahit, quas quia ſapiens meditatus, hic non niſi rarò, & modice ridet.

7 Modeſtia itē in humilitate creſcit, Vnde Eccleſiæ Præſides quantò honoratiores tātò modeſtiores, & ſubmiſſiores eſſe debent, vt eos monet Scriptura *Eccleſ. 3.* quantò magnus es, humilia te in omnibus, Et Chriſtus Dominus *Luca 22.* Qui maior eſt in vobis, fiat ſicut minor, & qui præceſſor eſt, ſicut miniſtrator. Optime *S. Baſilius ſerm. de abdicatione rerum.* Non tibi Cleri gradus vllus, ait, animos in altum extollat, humiliet potius: animi enim in virtute progreſſus, in humilitate progreſſus eſt: contrāq; in poſtremis relinqui, & inhonoratū eſſe id non aliunde, quàm elatione progignitur. Quanto ad maiores Sacerdotis gradus accedere tibi propinquius contingerit, eo animos tuos magis dimittito, idq; territus exemplò filio-

Digitized by Google

liorum Aaron *Num.* 10. Nec minus bene *S. Gregor. lib.* 1. *epiſt.* 54. *ad Ioan. Rauennatem Epiſcopum.* Sola, inquit, humilitas, vt bene noſtis, eſt officij Sacerdotalis erectio. Decorari pallio volumus forſan moribus indecori, dum nihil in Epiſcopali ceruice ſplendidius fulget, quam humilitas. Nam,
9 vt inquit *S. Bernardus de ordine vitæ,* humilitas eſt cuſtos pudicitiæ, & mater patientiæ, & *in fine libri* 5. *de conſiderat.* Virtutum bonum quoddam & ſtabile fundamentum humilitas. Et *ſerm.* 1. *de Natiuit.* Studete, inquit, humilitati, quæ fundamentum eſt, cuſtoſq; virtutum, & gratioſus omnibus & iucundus, & perpetuæ pacis ſocius, nullam bellorum habet materiam: quippe tacitus omnia æquo animo præfert, & incredibili in omnes pace vtitur. Hinc *S. Auguſt. ſerm.* 175. *de tempore,* qui eſt *ſecundus de Domini Aſcenſione.* Videte fratres, ait, magnum miraculum. Altus eſt Deus, erigit te, & fugit à te: humilias te, & deſcendit ad te. Quare hoc? quia excelſus Dominus, & humilia reſpicit, & alta de longe cognoſcit *Pſalm.* 137. humilia de proximo aſpicit, vt attollat: alta, ideſt ſuperba, de longe cognoſcit, vt deprimat. Diuum Auguſtinum ſectatus *B. Gregor. par.* 3. *Paſtoralis admon.* 18. dum ſe, inquit, humiles deiiciunt, ad Dei ſimilitudinem aſcendunt. Quid humilitate ſublimius, quæ dum ſe in ima deprimit, auctori ſuo manenti ſuper omnia coniungitur.

SVMMARIVM.

1 *Lites ab Eccleſiaſticis vitandæ.*
2 *Chilonis tria præcepta referuntur.*
3 *Mala plura ex litibus oriuntur.*

NON LITIGIOSVM.

GLOS. XIV.

1 A Iurgio, & litigio Epiſcopum ne dum, ſed omnes etiam Eccleſiaſticos temperandos eſſe multis in locis *Apoſtolus* noſter admonet prout 2. *ad Timoth.* 2. Stultas & ſine diſciplina quæſtiones deuita, ſciens quia generant lites. Seruum autem Domini non oportet litigare, ſed manſuetum eſſe ad omnes. Et *ad Titum* 3. Stultas autē quæſtiones, & genealogias, & contentiones, & pugnas legis deuita. Et 1. *ad Corinth.* 11. Si quis videtur contentioſus eſſe nos talem conſuetudinem non habemus, neque Eccleſia Dei. Sane Apoſtolus cenſuit potius iniuriam patiēdam, quàm iure contendendum, pręſertim cum ſiniſtra opinione 1. *ad Corinth.* 6. doctus vtique à Chriſto *Matth.* 5. Ei, inquit, qui vult tecum in iudicio contendere, & tunicam tuam tollere, dimitte ei & pallium. Quod adeo verum eſt, vt neque
2 Gentiles fugerit. Chilonis tria præcepta aureis litteris Delphis conſecrata fuere. Primum. Noſce te ipſum. Secundum. Ne nimium capias. Tertium. Aeris alieni, atque litis miſeriam fac vt effugias.

3 Plura enim ſunt mala quæ ex litibus oriuntur, earumq; prouocatores mali, ſuperbi, & arrogantes ſenſentur, nam vt ait *Salomon Prouerb.* 11. Inter ſuperbos ſemper

per

per ſunt iurgia. Et *cap.* 15. vir iracundus prouocat rixas, qui patiens eſt, mitigat ſuſcitatas. Et *cap.* 17. Semper iurgia quærit malus. Et *cap.* 20. Honor eſt homini, qui ſeparat à contentionibus, omnes autem ſtulti miſcentur contumelijs. Vnde *Eccleſiaſt. cap.* 28. Abſtine te à lite & minues peccata. Et *S. Auguſtin. tom.* 1. *reg.* 37. *&* *epiſt.* 109. Lites, inquit, aut nullas habeatis, aut quam celerrime finiatis, ne ira creſcat in odium, & trabem faciat de feſtuca, & animam faciat homicidam. Cætera quæ ad hoc propoſitum conducere poſſunt tradidi in tract. *de officio & poteſtate Epiſcopi Alleg* 79.

SVMMARIVM.

1 *Cupiditas qualiter dicatur, oſtenditur.*

2 *Epiſcopi & omnes Clerici peruerſam habendi voluntatem et amorem fugere & execrari debent.*

3 *Auarus non ſolum eſt qui rapit aliena, ſed & ille, qui cupide ſeruat ſua.*

4 *Auaritia omnium malorum radix.*

5 *Superbia omnium ſcelerum procreatrix ex nimia pecunia auiditate, & copia naſcitur.*

6 *Beneficiorum multitudine ſe onerantes cupiditatis & auaritiæ barathro merguntur.*

7 *Diſpenſatio quando excuſabilis, laudabilis, & fidelis dicatur, oſtenditur.*

8 *Sacerdotem nec implicari errore, nec cupiditate vocari oportet.*

9 *Cupiditatem, qui à ſe non abſcindit, bonorum auctori inhærere non valet.*

NON CVPIDVM.

GLOS. XV.

1 OPORTET quoque Epiſcopum non eſſe cupidum, quia tales facile à iuſto deuiarēt *Gratian. in pr.* 41. *diſt.* Secundum quoſdam cupiditas dicitur tripliciter, quandoque pro auaritia ſecundum quod eſt ſpeciale peccatum, ſcilicet inordinatus amor habendi diuitias: quandoque prout eſt genus omnium peccatorum, ſecundum quod importat inordinatum appetitum rei temporalis, & hoc includitur in omni peccato, quia eſt conuerſio ad bonum commutabile, ſed ſic non eſt radix, ſed genus omnium peccatorum: aliquando vero dicitur quædam inordinatio animi ad concupiſcendum bona temporalia inordinate, & hæc eſt habitualis paſſio, ſeu pronitas ad paſſionem ex originali peccato relicta, & non peccatum in actu, ſed radix omnium peccatorum, dicitur igitur auaritia radix omniū
2 malorum. Fugiant igitur & execrentur tanquam funeſtam peſtem non ſolum Epiſcopi, ſed Clerici omnes peruerſam habendi voluntatem & amorem, cum alieni ab argenti cupiditate eſſe debeant, vt dicit *Apoſt.* non turpe lucrum ſectantes; quo fit, ait ibi *Ambroſ.* quando ſub pia profeſſione quæſtui ſtudetur, vt clericus mercaturæ vacet ſibi à Canonibus prohibitæ, ſordidaq; obiat officia lucri gratia, & vinum ac frumentum recondat ad annonæ caritatē: hominis enim

vita

Ioannem Epiſcopum Squillatinum in fine. Admonemus fraternitatem tuam vt in commiſſis ſibi animabus ſolerter inuigilet, & animarum magis lucris, quàm commodis vitæ præſentis intendat. Et *lib. 12. epiſt.6.* Archidiaconum Florentinum ob tenacitatem Epiſcopatus indignum iudicauit.

SVMMARIVM.

1 *Domum ſuam diligenter Epiſcopi gubernare debent.*
2 *Extrema duo cauere debet Paſtor, ne aut exterioribus curis nimis deditus ab intimis corruat, aut ſolis interioribus occupatus, quæ foris debet proximis non impendat. & num.* 3.
4 *Epiſcopus debet eſſe ſolicitus ad orationem.*
5 *Familiares Epiſcopi quomodo edocendi, oſtenditur.*
6 *Familiares Epiſcopi, conuenit vt ſint viri ſpirituales.*
7 *Boni in conſilio, obſequio, ac contubernio habendi.*
8 *Familiares ſi non ſunt ſpirituales non diligunt te, ſed tua.*
9 *Princeps nullum maius indicium bonæ mentis poteſt oſtendere, quam vt adiungat ſibi viros virtute, & fama celebres.*
10 *Familiares quales debeant habere Epiſcopi, oſtenditur.*
11 *Regiminis Eccleſiæ argumentum ex dexteritate regiminis politici deſumitur.*

SVAE DOMVI bene præpoſitum.

GLOS. XVI.

1 DILIGENTER, vt inquit *D. Bernard. ad Eugen. de conſid. lib.* 4. Epiſcopi domũ ſuam gubernare debent; noſter enim *Apoſt. 1. ad Timoth.* 5. ſcribens dicit, qui ſuorum maxime domeſticorum curam non habet, fidem negauit, & eſt infideli deterior. Iure ergo, qui domui ſuæ neſcit præeſſe, in Epiſcopum ordinari prohibetur, quia, qui in re minima, de qua ſibi familiarior debet curam ineſſe, fidelis non eſt, quomodo in Eccleſia Dei (vbi tot ſunt, & alieni) ſolicitam diligentiam adhibebit. Vnde *Hieronymus*, Non enim iuſtus polluitur ex filiorum vitijs, ſed libertas ab Apoſtolo Eccleſiæ Principi reſeruatur, vt talis fiat, qui non timeat propter vitia liberorũ extraneos reprehendere, quod tunc fiet, ſi non erit, quod ſibi imputetur, cum enim greſſus hominis à Domino dirigantur, nec ſint in homine eius viæ, corripere quidem poteſt, corrigere autem non valet, pulſare poteſt, non aperire, manus comprimere, non animum mutare. Diligenter guberna domum tuam, inquit *D. Bernardus de conſid. ad Eugen. lib.* 4. nam vt dicit Apoſt. ſi quis domui ſuæ præeſſe neſcit, quomodo Eccleſiæ Dei diligentiam habebit? Non quod minimis domus tuæ intẽdas, cum ſis occupatus maximis. Nullo ergo modo implices animum curis

curis rei familiaris, ac rerum tua-ſum, cum oporteat te habere animum liberum, quem nulla ſibi vendicet violenta occupatio: nobilem, quem nulla deorſum trahat indignata affectio: firmum, quem nulla concutiat repentina turbatio: inuictum, quem nulla fatiget etiam continua tribulatio: amplum, quem nulla coarctet rei tẽporalis amiſſio: Bonum acquirit gradum, ait *Bernard. ſerm. 3. de aſſumpt. Virg.* qui bene miniſtrauerit; forte meliorem, qui bene vacauerit Deo; optimum autem, qui perfectus eſt in vtroque.

2 Duo extrema, vt ait *Gregor.* cauere debet Paſtor, ne aut exterioribus curis nimis deditus ab intimis corruat: aut ſolis interioribus occupatus, quæ foris debet proximis, non impendat. Incidentes in primum extremum ſunt illi, qui obliti ſe datos eſſe in Prælatos propter ſalutem animarum diebus ac noctibus ſolis curis externis incumbunt. Quò fit, vt interna (quæ alios docere debuerat) ignorent; quò etiam fit, vt ſubditi non perficiant, ſed potius in ſpiritualibus torpeant; quia non habent Paſtorem eorum animas ad cœleſtia ſubleuantem & ducem viam perfectionis oſtendentem. Si enim à duce itineris erratur exercitus ſequens quomodo pertinget? Hic enim potius terreni iudicis, quàm cœleſtis ducis officium exercens terrenis ſtudijs ſuis excæcat oculos ſubditorum. Vnde dominus *Luc. 21.* non ſolum Paſtores, ſed & omnes admonet dicens. Videte ne grauentur corda veſtra in crapula & ebrietate, & curis huius ſeculi, & *Apoſt.* noſter *2. ad Timoth. 2.* Nemo militans Deo implicat ſe negotijs ſecularibus, &c. Et item. Quæ ſurſum ſunt ſapite, quæ ſurſum ſunt quærite, non quæ ſuper terram, mortui enim eſtis, &c. Quod ſi Epiſcopi dixerint. Multa nobis ſecularia negotia commiſſa ſunt: reſpondet *Gregor. in Paſtor. par. 2. cap. 7.* adducens illud noſtri *Apoſt. 1. ad Corinth. 6.* Secularia iudicia ſi habueritis, contemptibiles, qui ſunt in Eccleſia illos conſtituite ad iudicandum, vt ſcilicet illi in terrenis & ſecularibus negotijs occupentur, qui penetrare intima nequeunt Ideo merito Iethro arguebat Moyſem, quia terrenis populi negotijs, labore ſeruiebat, nimio conſulens vt ad iurgia dirimenda alios conſtitueret iudices, vt ipſe liberius vacaret arcanis cœleſtibus cognoſcendis ad populum erudiendum. Igitur à ſubditis inferiora gerenda ſunt, à Rectoribus ſumma cogitanda, vt ſcilicet oculum, qui prouidendis greſſibus præeminet, cura pulueris non obſcuret; pedum namque eſt puluere inuolui; monſtruoſum autem eſt, quod caput (id eſt Paſtor) ad puluerem recurrat, & cum eo inuoluatur. Et de his Paſtoribus dicitur. Quomodo obſcuratum eſt aurum, &c. Et lapides Sãctuarij diſperſi ſunt in medio platearum, id eſt in latitudine negotiorum terrenorum relinquẽtes ſecreta Sanctuarij. Igitur concludit *Gregor.* vbi proxime, ſecularia negotia aliquando ex compaſſione toleranda ſunt, nunquam vero ex amore requirenda: ne cum mentem diligentis aggrauant hanc ſuo vitam pondere ad ima de cœleſtibus mergant. Ideo ſemper cauendum Paſtoribus, ne dum temporali ſolicitudini incaute deſeruiũt, & vehementer incumbunt, ab intimo

mo amore refrigeſcant, & foras fuſi, obliuiſci non metuant ſe eſſe animarum Paſtores.

3 . Cauendum etiam eſt alterum extremum. Sunt enim (ait idem *Gregor. d. loco*) quidam, qui ſic ſibi vacare ad ſpiritualia appetunt, vt rebus exterioribus nullatenus occupentur, quorum nimirum prædicatio plerumq; deſpicitur: quia ſubditis neceſſaria pro vita temporali non tribuunt. Egentis enim mentem ſermo prædicantis non penetrat, quẽ miſericordia eius non rigat. Sic ergo oues oportet interno paſtu ſaginare; vt etiam eis exteriora prouideantur: Ideo *Paul. 1. ad Timoth. 5.* Si quis autem ſuorum, & maxime domeſticorum curam non habet, &c. Igitur Paſtores neque vehementer incumbãt curis exterioribus, neque ex toto eas relinquant, & ad hoc adducit illud *Ezech. 44.* vbi præcipitur Sacerdotibus, vt neque radant capillos, neque comam nutriant, ſed dumtaxat tondeant. Per capillos enim externæ curæ ſignificantur: quæ ſi nimis creſcunt, oculos internos impediunt, ne videre poſſint. Non ſunt ergo radendæ ex toto, ſed tondendæ, ideſt, ſub certa menſura tenendæ. Vnde *D. Bernard. lib. 1. de conſiderat. ad Eugenium* ſic ait. Itaque conſulo tibi non fias ſeruus hominum, non conſumas totum tempus in audiendo leges Iuſtiniani, lites, & cauillationes: dic illud *Pſalm. 118.* Narrauerunt mihi iniqui fabulationes, ſed non vt lex tua. Tuum principale munus eſt ædificare Eccleſiã, docere populos, meditari in lege Domini, quæ ſola eſt immaculata conuertens animas. Nõ dico quod totum te ſubtrahas illis ſecularibus occupationibus; ſed quod non trades te totum. Si es homo omnium omnibus factus, eſto etiam tui: alioquin quid tibi prodeſt, ſi vniuerſos lucreris, & te ipſum perdas? Habe igitur te, & ſi omnes veniunt ad bibẽdum de fonte tuo, bibe etiam & tu, tu ſolus ſitiens permanebis? Qui ſibi nequã, cui bonus? Itaque non totum te des actioni, neque ſemper; ſed conſiderationi aliquid tui cordis, & temporis ſequeſtra vacans Deo: quia & ibi prærordinas, quæ agenda ſunt ſecundum Deum, ne præcipitanter fiant, ibi primo ſcrutaris, & ordinas effectus, & actus tuos, demum alienos. Itaque huic tam pio, quàm vtili otio nullam in vita operam dare, vitam perdere eſt. Imitare Sanctum Gregorium, qui vltimam partem Ezechielis obſcuriſſimam in otio expoſuit, eo tempore, quo Vrbs erat obſceſſa, & in ſumma tempeſtate negotiorum, vt ex eius præfatione liquet.

4 Epiſcopus igitur debet eſſe ſolicitus ad orationem, quo per eam Deo interno amore coniungatur; petens ab eo vt ipſum cuſtodiat, ne peccet, qui alios à peccatis auertere debet, vt det tibi ſapientiam ad populum regendum, qui dat omnibus affluenter, & non improperat; qui & orare tenetur pro tota ciuitate, imò pro omnibus viuentibus, & fidelibus defunctis, vt dicit *S. Chryſoſt. lib. 6. de Sacerdotio.* Vnde ter ſaltem in die in oratione aſſiduus ſit, mane, meridie, & veſperi, & ob id domi capellam magnifice extructam habeat, vbi quotidie Miſſam celebret; & de obligatione Epiſcopi celebrandi Miſſam agit *Marc. Anton. Genuen. in man. Paſtorum cap. 12.*

5 Circa

lib.4.var.epiſt.3. Ad ornamentum palatij pertinere aptas dignitatibus perſonas eligere, quia de claritate ſeruientium creſcit fama dominorum. Laudat *Claudian.* Stiliconem ſuum *lib. 2. in Stilic.* quia in hoc nec nobilitati, nec ignobilitati deferebat, ſed tantum meritis famulorum. Et *Iſocrat. ad Nic.* ita conſuluit. Principatum adeptus nullius improbi miniſterio vtitor; nam quicquid ille deliquerit tibi veluti auctori imputabitur.

10 Erit igitur Epiſcopus domui ſuæ bene præpoſitus, ſi attẽdat diligẽter ne in ea ſint rixoſi, vinoſi, impudici, cupidi, elati, blaſphemi, & voluptatum amatores, vt docet *Concil. Trident. ſeſſ. 2. cap. viii.* proindecum tantum numerum habeat, quo & Eccleſiæ vtilitati, & ipſius neceſſitati conſuli poſſit, & in eo mulierem nullam, nec aliquem qui viginti annis minor ſit natu, & quamplures fieri poteſt clericos habeat, & inter hos duos Sacris initiatos bonæ conuerſationis, qui quaſi teſtes ſint ſanctæ eius conuerſationis & ſtudij *cap. diaconi 93. diſtinct.* & imprimis litteratos ſecum habeat *cap. eſto, vbi gloſ. 95. diſtin.* alterum præterea habeat moribus ſpectatum, qui familiæ præfectus ſit, & eam pie inſtruat, & corrigat, ac in ſacris edoceat. Nullus familiæ Epiſcopi arma ferat, niſi in itinere, vel neceſſitatis cauſa Epiſcopi arbitrio, nigro tantũ, vel fuſco colore vtens, à ſerico, auro, argento, & vario colore abſtinens, & ſimplici veſtitu contentus. Curet Epiſcopus vt omnes eius familiares quotidie Miſſam audiant, & clerici ſaltem ſimiliter cum ipſo, ſemel in hebdomada ieiunent, ac bis in Aduentu, præter ſtata Eccleſiæ ieiunia, vtq; ſemel ſaltem in menſe Sacram Euchariſtiam ſuſcipiant: at in Aduentu & Quadrageſima diebus Dominicis clerici ſaltem, ac dum familia cibum capit Sacra lectio adhibeatur. Curet etiam Epiſcopus ne inertiæ dediti aliqui ſint, ſed honeſtis actionibus occupati, & vt abſtinentes à flagitioſorum hominum conſuetudine, & locis vbi turpiter viuitur, nec foris pernoctantes, & abſtinentes à iocis, & inanibus oblectamentis, & libris huiuſmodi continentibus, religionem & pietatem præſeferant, ac oſtendant ſe dignos eſſe, qui populi duci miniſtrent. Quotidie vero Epiſcopus in veſperi antequam ad cœnam accedatur cum iis litanias, & preces deuote recitet, & pie oret, ac ſalutaribus monitis ad vitæ innocentiam, integritatem, pietatem, humilitatem, & alias virtutes Chriſtianas exercendas accendat, & curet, vt quolibet die poſt orationem vnus, aut alter clericus ſermonem in oratorio habeat, quo pie ad virtutem aliquam amplectendam, vel vitium fugiendum hortetur. Vt vere certior fiat Epiſcopus quomodo familia eius viuat, viſitet eam frequenter & eius greſſus exploret, bonos præmijs, & laudibus afficiendo, malos contrà corrigendò, & incorrigibiles expellendo. Cum domo Epiſcopus egreditur familia eidem aſſiſtat, & modeſte comitetur. Cum aliquis ex ea ęgrotat Epiſcopus eum paternè inuiſat, & omni eius neceſſitati opportune ſuccurrat.

11 Poſtquam noſter Apoſtolus oſtẽdit Epiſcopum domui ſuæ bene præpoſitum oportere debere, ex

Digitized by Google

œconomicæ rectionis dexteritate ſumpſit coniecturam, & iudicium de gubernandæ Eccleſiæ induſtria. Si quis autem, ait, domui ſuæ præeſſe neſcit quomodo Eccleſiæ Dei diligentiam habebit. Qui etiam eiuſdem epiſtolæ *Timothei cap. 5.* Si quis autem, ait, ſuorum maxime domeſticorum curam (vt corporis, & potiſsimum animæ ſaluti prouideat, & conſulat) non habet, fidem negauit, (ſi non verbo negauit ſaltem facto, quia & ſuam, & Chriſtianæ Religionis bonam famam negligit, vnde eius contemptus, & obtrectatio naſcitur) & eſt infideli deterior, (vt qui naturæ, & humanæ charitatis impulſu ſuæ familiæ potius, quam exteriorum rationẽ, & prouiſionẽ habeat) Vnde *S. Chryſoſt. homil. 14. in hanc epiſt.* ſic ait. Plerīq; virtutem ſuam ſibi ſatis eſſe ad ſalutem putant: & ſi vitam ſuam rite diſponant, deeſſe ſibi nihil arbitrantur, ſed hi profecto falluntur: Idque aperte ſatis indicat ſeruus ille, qui talentum vnum ſibi à Domino creditum fodit in terram *Matth. 25.* neque enim imminutum illud, ſed integrum, & huiuſmodi quale acceperat, retulit. Euidenter & *Beatus Paulus* hoc loco id ipſum aſſerit dicens. Si quis ſuorum ad ſe pertinentium curam non habet, (curæ nomine prouidentiam animæ, & corporis ſignificat) fidem negauit. Deum, ait ad *Titum 1.* verbis ſe ſcire confitentur, factis autem negant.

12 Ex aptitudine, inquit Modernus quidam, & dexteritate regiminis œconomici ſumitur iudicium de aptitudine ad regimen politicum, & Eccleſiaſticum: qui enim bene domum ſuam moderatur, ſignum eſt quod idem bene reget Eccleſiam: Vnde *Hieron. ad Oceanum* Vult, inquit Apoſtolus, Epiſcopum domum ſuam bene regere, non vt opes augeat, non vt regias paret epulas, non vt cælatas patinas ſtruat, non vt phaſidis aues lentis pauoribus coquat, qui ad oſſa perueniant, & ſuperficiem carnis non diſſoluant artifici temperamento; ſed vt quod populo præcepturus eſt, prius à domeſticis exigat. Vnde ait *Theodoret*, qui parua neſcit adminiſtrare quomodo poterit ei credi cura præſtantiorum ac diuinorum? Et *Ambroſ.* Manifeſtum eſt, quia tunc poteſt idoneus Rector futurus probari, ſi prius domum ſuam recte gubernauerit, qui enim in minimis fidelis eſt, & in magnis fidelis erit. *Paulus* enim omnino neceſſario à minori negando concludit, nam qui familiam non poteſt recte adminiſtrare, is eccleſiaſticæ præfecturæ, qua multò eſt tùm difficilior, tùm laborioſior par eſſe non poteſt: ſic namq; *Chryſoſt.* Eccleſia, inquit, eſt velut domus quædam, ac ſicut in domo vxor eſt, & filij, ac ſerui, omniumq; cura, ac regimen incumbit viro; ita ferme & in Eccleſia videas. Eſt autem longe faciliùs domum, quàm Eccleſiam regere. Qui igitur rem, vt dixi, familiarem diſpenſare congrue neſcit, is quo pacto Eccleſiæ præeſſe conuenienter poſſe putandus eſt?

SVMMARIVM.

1. *Neophytus deducitur à neos, quod eſt nouum, & phitos quod eſt Fides, quaſi nouus in Fide.*
2. *Neophytus eſt ille, qui à reprobata religione conuerſus de recẽti Chriſtiana militia nomen dedit.*

3 *Neo-*

3 Neophyti nuncupari non debent, qui à multo tēpore ab Infidelitate ad Chriſtianiſmum ſunt conuerſi.

4 Neophyti nuncupari non poſſunt qui à natiuitate Sacro Baptiſmate fuerunt abluti.

5 Neophytus quare ad Epiſcopatum non ſit promouendus, oſtenditur.

6 Neophytus ad Ordines Sacros non eſt promouendus.

7 Neophyti vita qualitas quando oſtendit illum eſſe talem, qualem decet eſſe bonum Sacerdotem, tunc poteſt ordinari.

8 Papa promouens neophytum ad Epiſcopatum videtur cum eo diſpenſare.

9 Alexander de Franciſcis, vulgo Hebrainus nuncupatus, Ordinis Prædicatorum à Clemente VIII. ad Epiſcopatum promotus.

10 Baptiſmum ſolemne familia cuiuſdam ex primarijs inter Iudæos à Pio V. Pont. Max. factum.

11 Salomon Corcoſſus Hebræus à Gregor. XIII. baptizatus, & honoribus decoratus.

12 Gratijs amplioribus honorandi, qui renati ſunt fonte Baptiſmatis priſtina cæcitate dimiſſa.

13 Homines vndecunque naſcantur, ſi parentum vitia non ſectentur, & Deum rectè colant, honeſti, & ſalui erunt.

14 Familia nulla, cognatio, patriaue ſapientis eſt, præter virtutes, & actiones eius.

15 Nobilitas ſumma eſt clarum eſſe virtute.

16 Nobilitas vera non ex ſanguine, et carne, ſed ex virtute animi accipit formam, & claritatem.

17 De vitio parentum non eſt quis laudandus, aut vituperandus.

18 Ordinandus eſt in Eccleſia, qui eam diligat, non deglubat.

19 Generis differentia ad Eccleſiaſtica beneficia, publicaq; officia obtinenda operatur grauia inter vtrumque populum diſsidia.

20 Communio in omnibus hominibus eſt diligenda.

21 Vnitas à Domino, & per Apoſtolos tradita, quantum poſsibile fuerit, obtineri debet.

22 Statuta quod neophyti, & deſcendentes ab eis non admittantur ad Eccleſiaſtica beneficia, probanda non ſunt.

23 Lex conſtituens generis differentiam generaliter dicitur facta in odium certarum perſonarum, & eſt nulla.

24 Statuta prædicta probanda videntur, quando eorum prohibitio non eſt indefinita, ſed reſtricta ad certos gradus.

25 Prohibitio generalis vltra quartum gradum non poteſt eſſe rationabilis.

26 Statuta prædicta valida erunt ſi eorum prohibitio reſtricta fuerit ad certas Eccleſias.

27 Conditio adiecta in limine fundationis Eccleſiæ per patronum, vel fundatorem, quod non poſsint beneficiarij recipi, niſi deſcendentes ex puris, & antiquis Chriſtianis, valida eſt.

28 Fundator in limine fundationis poteſt apponere quaſcunq; conditiones, etiamſi ſint contra ius, niſi ſint natura impoſsibiles, vel aliàs à iure improbatæ.

29 Statuta quod neophyti, & deſcendentes ab eis, non admittantur ad Eccleſiaſtica beneficia, ſunt pœnalia, exorbitantia, & ſtricte accipienda.

30 Conſtitutiones contra deſcendentes ex genere Hebræorum Regni

Portugaliæ, referuntur.

31 *Præbenda dimidia, portionaria, & tertianaria non veniunt appellatione canonicatus.*

32 *Conſtitutio prohibens certo generi perſonarum obtinere principales dignitates Collegiatarum Eccleſiarum, comprehendit tantum vnam principalem in qualibet Collegiata.*

33 *Prior in Luſitania dicitur prima dignitas in Collegiata.*

34 *Conſtitutio prohibens certo generi perſonarum obtinere Parochiales Eccleſias curam animarum habentes, non comprehendit illas, quæ ſunt vnita in perpetuum, & acceſſoriè alteri beneficio non parochiali.*

35 *Reſpondetur contrarijs, & nu. 38.*

36 *Capitulum excludens prouiſum ob impuritatem ſanguinis, tenetur probare cauſam excluſionis.*

37 *Nemo natus inter Chriſtianos grauatur onere probandi ſe eſſe natum ex puris Chriſtianis.*

38 *Statutum Toletanum cum vtatur verbo, progenie, non exigit probationem maculæ in certo gradu, ſed ſufficit quod ipſa progenies ſit infecta.*

39 *Capitulo volente repellere prouiſum tanquam impurum, quando incumbat ipſi prouiſo onus probandi ſe purum, oſtenditur.*

40 *Informatio de genere nunquam præſtat exceptionem rei iudicatæ.*

41 *Exceptio impuritatis debet plene & concludenter probari, & num. 45. quando per famam poſſit probari.*

NON NEOPHYTVM.

GLOS. XVII.

1 NEOPHYTVS deducitur à verbo, neos, quod eſt nouum, & phytos, quod eſt fides, quaſi nouus in fide, iuxta *gloſ. Nicolai de Lyra ſuper hunc Apoſtoli locum, Turrecrem. in ſum. 48. diſt. num. 2. Salzed. ad Bernard. in pract. cap. 22. num. 1.*
2 *in nouiſs edit.* Dicimus igitur neophytum, qui à reprobata religione conuerſus de recenti Chriſtianæ
3 Militiæ nomen dedit *cap. ſicut 48. diſt.* nam ij, qui à multo tempore
4 ab infidelitate ad Chriſtianiſmum ſunt conuerſi neophyti nuncupari non debent, quamuis iniurioſe hoc nomine appellentur ab aliquibus, quos grauibus verbis arguunt *Turrec. d. loco num. 2. verſ. ex qua deſcriptione, Nau. in man. cap. 27. ſub num. 205. verſ. dixi recentior conuerſus*; multóq; minus hoc nomine poſſunt appellari eorum filij, & deſcendentes, qui nati à parentibus conuerſis à natiuitate ſunt Sacro Baptiſmo lauati *Cou. in Clem. ſi furioſus par. 1. §. 2. num. 7. verſ. prima concluſio, Nau. d. n. 205. verſ. tertio dico, Hoieda de incōpatib. benefic. par. 1. cap. 24. num. 2. Greg. de Valentia tom. 4. diſp. 7. puncto 3. §. 3. Sayr. de cenſuris lib. 6. cap. 13. ſub num. 11. Flamin. de reſignat. lib. 4. quæſt. 4. nu. 22.*
5 Ad Epiſcopatum non eſſe promouendum neophytum dicit Apoſtolus in præſenti, ne in ſuperbiam elatus in iudicium incidat diaboli, fortaſſe credens Fidem Chriſtianam eius auxilio indigere, ac ſine

co

eo regi minime poſſe, vt hic gloſſanit *Lirinſ. & gloſ. in ſum.* 48. *diſt.* Recte autem metuit Apoſtolus tumorem ſuperbiæ, nam vt ſcribit *Hieron. epiſt.* 83. *ad Ocean.* ignorat momẽtaneus Sacerdos humilitatem, & manſuetudinem ruſticorum, ignorat blanditias Chriſtianas, neſcit ſe ipſum contemnere, de dignitate transfertur ad dignitatem, non ieiunauit, non fleuit, non mores ſuos ſæpe reprehendit, & aſsidua meditatione correxit, non ſubſtantiam pauperibus erogauit, de cathedra quodãmodo ducitur ad cathedram, ideſt, de ſuperbia ad ſuperbiam. Et in eandem ſententiam *Ambroſ.* Verum eſt, ait, quia rudis in Fide ſolet extolli ſuperbia, maxime ſi accipiat Ordinem: nouitate enim, & poteſtate inflatur arbitrans ſe præ cæteris digniorem. Videns enim primo anno natiuitatis collatum in ſe honorem, putat non magis ad ſuum, ſed aliorum profectum ſe vocatum quaſi beneficium religioni det magis, quam accipiat ab ea, per quam rem elatus incurrit iudicium diaboli, inuenta enim occaſione ſuperbiæ, illius Satanas præcipitat eum: ratio etiam illa mihi placet quia ruit murus cum pondus tignorum humore nondum exſiccato apponitur ex *Felino in cap. eam te, verſ. limita ſecundo ſub num.* 12. *de reſcriptis*, tùm quia vt tradit *D. Hieron. ſuper epiſt. Pauli ad Titum*, & refertur in *ſum.* 48. *diſt.* non licet, vt qui erat heri cathecumenus, hodie fiat Epiſcopus, qui heri erat in theatro, hodie ſedeat in Eccleſia, qui veſperi erat in circo, hodie miniſtret in Altari, qui dudum fuerat fautor hiſtrionum, hodie ſit conſecrator Virginum; tùm etiam quia, vt ibi ait *gloſ. verbo prohibentur*, is alios edocere non poteſt, qui nunquam ipſe didicit: tùm denique quia alijs ſe conformare non poterit, cum nunquam ipſe ſtatum Eccleſiæ regendo expertus eſt. Nec nuper, inquit *Anſelmus*, baptizatus, nec nuper à ſecularibus negotijs, vel à militia ſeparatus fieri debet Epiſcopus, quia vnuſquiſq; talis eſt neophytus. Hinc emanauit *Canon Apoſtolicus* 80. cuius ſententiam explicat *Origen. lib.* 3. *contra Celſ.* his plane verbis. Qui ex gentili, vel ex Iudæo fit Chriſtianus, aut ex vita praua ad honeſtam conuertitur, ne ſtatim Epiſcopus fiat: indignum eſt enim, vt qui nondum documentum vitæ ſuæ dederit, aliorum fiat magiſter. Vnde ad Ordines Sacros non debere neophytum promoueri probat tex. *in cap. Neo-*
6 *phytus* 61. *diſt.* tradunt *Turrec. in cap.* 2. *num.* 1. 48. *diſt. Ripa in cap. eam te num.* 31. *verſ. tertio reſpondet, de reſcriptis*, vbi *Dec. num.* 32. *Cou. d. num.* 7. *verſ. ſecunda concluſio*, *Hoieda de incompatib. benefic. par.* 1. *cap.* 24. *num.* 3. *Maiol. de irregularit. lib.* 1. *cap.* 31. *Marquar. de Iudæis par.* 3. *cap.* 5. *ſub num.* 8. *Azor. inſtit. moralium par.* 1. *lib.* 4. *c.* 2. *queſt.* 2. *Campan. in diuerſorio iuris Canon. rub.* 11. *cap.* 7. *num.* 1. vbi *nu.* 5. reſoluit in neophyto volente ſe ordinare tàm ad Sacros Ordines, quàm ad minores requiri tranſactum biennium à ſua conuerſione.

7 Quando vero qualitas vitæ neophyti oſtendit illũ eſſe talem qualem decet eſſe bonum Sacerdotem, ceſſat ratio prohibitionis, & conſequenter ceſſat prohibitio propter rationem inducta, vt ſunt expreſſa

N 3 verba

Digitized by Google

verba in *dict. cap. Neophytus*, vbi Vercellenſes vituperabant electionem Ambroſij, quia neophytus erat, quibus reſpondidit idem Ambroſius hoc ideo eſſe prohibitum ab Apoſtolo, quia neophyti conſueuerant propter honores ſuperbire, ſed ſi humiles inueniantur, bene poſſunt ordinari, refert *Alphonſ. Aluarez. Guerrero in ſpeculo iuris Pontificij cap.* 10. *paulo poſt princip. pag.* 31. Cum prohibitio hæc Apoſtoli quod neophytus ad Epiſcopatum non promoueatur, non ſit ex præcepto Chriſti, ſed ſecundum legem communem, quia ipſe hoc pronuntiauit tanquam Eccleſiæ Doctor, non vti præcipiens nomine Chriſti *d. cap. neophytus, Turrec. in ſum.* 48. *diſt. num.* 4. *verſ. ad ſecundam patet, Azor par.* 2.

8 *lib.* 4. *cap.* 6. *queſt.* 12. *verſ. veriùs tamen*, ideo eo ipſo quod Papa promouet neophytum ad Epiſcopatum ſcienter, videtur cum eo diſpenſaſſe, quia illius irregularitas non eſt ſimilis alijs, quæ requirunt diſpenſationem, ſed remittitur arbitrio ſuperioris, qui propterea illum promouendo, videtur declaraſſe eum eſſe in Fide ſolidatum, ac proinde impedimentum in eo ceſſaſſe *Cou. d. nu.* 7. *verſ. ſecunda concluſio Hoieda d. cap.* 24. *numer.* 3.

9 Quare Summi Pontifices aliquando ad Epiſcopatus neophytos promouerunt poſt longam vitæ probationem, & poſtquam in eis concurreret qualitas humilitatis, & in Fide ſolidati apparerent, vt vidimus ætate noſtra Alexandrum de Franciſcis, vulgo Hebrainum nuncupatum, à Clemente VIII. ad Epiſcopatum Foroliuienſem aſſumptum, qui quamuis eſſet in Hebraiſmo natus, & altus; ad Fidem tamen conuerſus non ſolum Chriſtianam pietatem ſinceris fuit amplexatus affectibus, ſed Sanctiſsimam Dominicanam familiam ingreſſus, ibi euaſit homo charitatis inſignis, & prædicator egregius, quod ſufficere viſum fuit, vt illi Epiſcopale munus committeretur.

10 Sic etiam iidem Summi Pontifices propagandæ religionis zelo huiuſmodi neophytos ex primarijs Iudæorum familijs conuerſos ad honores promouebantur, tùm vt ipſi animaduerterent Chriſtianam religionem ſibi terrenas dignitates non ſubſtuliſſe, iuxta illud, non eripit mortalia, qui regna dat cœleſtia; tùm etiam vt cæteri illorum exemplo ad Fidem capeſſendam allicerentur. Vnde Sanctæ memoriæ Pius V. familiam quandam ex primarijs inter Iudæos ad Fidẽ Chriſtianam cõuerſam in Eccleſia Sancti Petri magno populorum concurſu, & apparatu propria manu baptizauit, ac deinde ſtemmate nobilitatis, priuilegijs inſiginoribus, proprioq; cognomine decorauit, vt teſtatur *Genebrard. in chron. Surius in compendio hiſtoria*, & omnes, qui eius vitam ſcripſerunt.

11 Sic etiam Gregorius XIII. æternæ mem. Põtifex Salomonẽ Corcoſſum inter eoſdem iudæos familiæ antiquitate primarium, ac multis opibus florentem, ad Fidem venientẽ baptizauit, propriumq; nomen, cognomen, arma, & nobilitatem Romanam pro ſe, ſuiſq; donauit, qui poſtea vti nobilis electus fuit conſeruator Vrbis.

12 Dignum & iuri conſonum eſt, vt renati fonte baptiſmatis, priſtina cęcitate dimiſſa, amplioribus fauo-

ribus

ribus & gratijs proſequantur, vt ſic de ſeruitute ad libertatem tranſire videantur *Extrau. 2. de Iuda. inter communes:* illis igitur, quæ Chriſtianum decent hominem, nullo modo debent priuari, præcipue ſi eorum conuerſio ſit plene probata, & multò magis, & à fortiori ſi ipſi eorumq; parentes Chriſtianam profeſſi fuiſſent religionem, quamuis è gente Iudæorum genus deducerent. Non eſt enim diſtinctio Iudæi & Græci, nam idem Dominus omnium, diues in omnes, qui inuocant illum *Apoſt. ad Rom. c. 10.* Omnes nos in vnum corpus baptizati ſumus ſiue Iudæi, ſiue Gentiles, &c. *idem 1. ad Corinth. 12.* & in omnes nationes gratia Spiritus ſancti effuſa eſt *Actor. 10. in fine.* quibus in locis Apoſtolum mira ſemper dexteritate ſtuduiſſe æqualitatem in vtroque populo ſtabilire docent *DD. Hieronym. Auguſt. & Anſelm. in d. cap. 10. ad Romanos.*

13 Cum Tobias interrogaſſet Angelum, qui filium erat comitaturus, de qua Domo, aut de qua Tribu eſſet, reſpondit ei Angelus. Genus quæris mercenarij, an ipſum mercenarium, qui cum filio eat? quaſi diceret non genus hominum, ſed perſonas eſſe perpendendas. Et *D. Auguſt. lib. de bono coniug. cap. 16.* relatus *in cap. vndecumq; 56. diſt.* ſic ait. Vndecumque homines naſcantur, ſi parentum vitia non ſectentur, & Deũ rectè colant, honeſti & ſalui erunt. Semen enim hominis ex qualicũq; homine Dei creatura eſt. Et *Chryſoſtom. homil. 20. in Matth.* Cunctis vnam atque eandem nobilitatem donauit Deus, cum dignatus eſt omnium pater vocari.

14 Sacra Scriptura *Geneſ. 5.* poſtquam de Sancto Patriarcha Noe loquuta fuit, hæc dicit. Hæ ſunt generationes Noe. Genealogiæ rarus modus dicit *Chryſoſt. homil. 25. in Geneſ.* nam vbi Scriptura dixit. Iſtæ ſunt generationes Noe, & aures noſtras ſpe quadam impleuit, quaſi genealogiam illius narratura, & quis eius pater fuerat, & alia, quæ mos eſt recenſere, relictis tamen illis omnibus, dicit. Noe homo iuſtus, & perfectus in generatione ſua, placuit Deo: Vidiſtis admirabilem generationem? ſequamur igitur, & nos diuinæ Scripturæ regulas, & quorum genealogiam enarramus, eorum non patres, aut auos, aut abauos in medium afferamus, ſed virtutes, & benefacta exponamus, hic optimæ genealogiæ mos eſt. *Philo lib. de Abrah.* hunc eundem obſeruat locum, & affirmat Moyſem virtutes Noe poſuiſſe. itaut in ſtemmate eius, non more aliorum auos, vel proauos, maioreſq; cæteros recenſeat, ſed virtutes quaſdam, declarans nullam aliam familiam, cognationem, patriamue ſapientis eſſe, præter virtutes, & actiones eius. Hinc *D. Chryſoſt. ſuper illud Matth. 4.* Patrem habemus Abraham, Quid, inquit, Timotheo nocuiſſe creditur quod fuit ex patre gentili; aut quid nocuit Abrahæ, quòd patrem habuit Tharam luteorum Deorum cultorem, nonne ſeparatus à genere ſuo poſitus eſt in caput fidelium, vt non iam diceretur filius peccatorum, ſed pater Sanctorum, nec potuerunt eius gloriam ſordidare paterni errores.

15 Virtutis laus nobis ipſis parienda eſt, non aliunde ſumenda, quia generoſi homines ex ſua, propriaq;

non aliena, aut aſcitia virtute iudicandi: Vnde *D. Hieron. ad Celant.* Summa nobilitas eſt clarum eſſe virtute. Et *Ambroſ. de Noe cap.* 4 Probati viri genus virtutis proſapia eſt, quia ſicut hominum genus homines, ita animarum genus virtutes ſunt. Et iuuenis ille Alexandrinus teſte *Baronio tom.* 8. *an.* 600. dicebat. Vera no-
16 bilitas non ex ſanguine & carne, ſed ex virtute animi accipit formam & claritatem. Et *Oſor. noſter lib.* 2. *de nobilitate ciuili.* Omnis generis ſplendor, & familiæ claritas à fonte virtutis ortum habet. Et paulo poſt. Qui ex virtute laudem adeptus, virtutis inſignia poſteritati relinquit, & nobilitatis iacit fundamenta. Filius inquit *Ezech.* 18. non portabit iniquitatem patris. Et *Auguſt. ſuper Matth.* ait. Nunquam de vitijs erubeſcamus parentum, ſed vnum illud quæramus, amplectamur virtutem. Et idem *Auguſtin. ibid.* Non eſt omnino nec de virtute, nec de vitio parentum aut laudandus quis; aut vituperandus, nemo inde vere aut obſcurus, aut clarus eſt: liliũ eſt inter ſpinas religio, ait idẽ *Auguſt.* ſi ſpinæ ibi pungũt, ibidẽ flores olent, & ſanant. Nõ ergo contemni debet filius probus ex infimo patre natus, nam ſplendidum lumen de fumo, lilium candens de ſentibus, rubens roſa de ſpinis exoritur, ita & nobilis vir de ignobili proſapia quandoque gignitur.

Non quærit igitur Iesvs in Petro, nec in Rectoribus Eccleſiæ ſuæ nobilitatem generis, patriæ ſplendorem, famoſas maiorum imagines, nihil eorum curæ eſt Iesv, quæ ad rem Eccleſiæ non pertinent. At quid? Simon Ioannes diliges me? fœlix Eccleſia ſi in eligẽdis eius Paſtoribus Sanctiſiima hæc obſeruaretur forma, quàm obſeruauit Christvs in Petro, vt ille ordinaretur in Eccleſia, qui deligeret, non degluberet Eccleſiam.

17 Generis differentia, vbi fit ad eccleſiaſtica beneficia, ac publica officia obtinenda, non ſolum operatur grauia diſſidia inter vtrumque populum, ſed efficit, vt qui noui habentur Chriſtiani minus ſe credant alijs, & difficilius in catholica puritate ſolidentur: cum diſtinctiò non paruam vim habeat ad excitandum inter homines diſſidia,

18 Hinc *S. Leo in ſerm.* 5. *de Quadrageſima*, ſic ait. In omnibus hominibus naturæ eſt diligẽda communio, quæ nos ijs etiam benignos debet efficere, qui nobis ſunt quacunq; cõditione ſubiecti, quia ſimul cum illis habemus quod ad imaginem Dei conditi ſumus: nec carnali, nec ſpirituali natiuitate à nobis diuiſi ſunt, imò hoc ipſo nos per omnia faciunt mitiores, quod eorum vtimur ſubiectione, cum quibus vni Domino eadem ſubijcimur ſeruitute. Et *Seneca lib.* 3. *de beneſic. cap.* 28. ſic dicit. Eadem omnibus principia, eademq; origo, nemo altero nobilior, niſi cui rectius ingenium, & bonis artibus aptius, vnus omnibus parens mundus eſt, ſiue per ſplendidos, ſiue per ſordidos gradus, ad hunc prima cuiuſq; origo perducitur.

19 Si enim vnam Fidem, vnum Baptiſma, vnum Deum, & Patrem omnium profitemur, qui eſt ſuper omnes, & per omnia, & in omnibus nobis; iuxta *Apoſtoli* auctoritatem ad *Epheſ. cap.* 4. cur hæc Fides & vna Eccleſia à Chriſto Domino ſuper Petrum origine vnitatis, & ratione

tione fundata, in diuerſas Chriſtia-
norum ſpecies ab hominibus diui-
di, ac ſeparari poſsit, vere neſcio.
Audi *D. Cyprianum lib. 2. epiſt. 10.*
ad Cornelium Papam. Hoc enim,
vel maxime Frater, & laboramus,
& laborare debemus, vt vnitatem
à Domino, & per Apoſtolos nobis
ſucceſſoribus traditam, quantum
poſſumus obtinere curemus, &
quod in nobis eſt palabundas, &
errantes oues, quas quorundam
peruicax factio, & hæretica tenta-
tio à matre ſecernit, in Eccleſiam
colligamus, illis ſolis foris rema-
nentibus, qui in obſtinatione ſua,
vel furore perſeuerarunt, & ad nos
redire noluerunt, diſcretionis, &
ſeparationis à ſe factæ, & Eccleſiæ
derelictæ ipſi rationem Domino
redditurí. Idem *in lib. de vnitate*
Catbolicæ Eccleſiæ, ſic ait. Deus
vnus eſt, & Chriſtus vnus, Eccleſia
eius vna, Fides vna, & plebs in ſo-
lidam corporis vnitatem concor-
diæ glutino copulata, ſcindi vnitas
non poteſt, nec corpus vnum diſsi-
dio cōpaginis ſeparari, nec diuul-
ſis laceratione viſceribus in fruſtra
diſcerpi.
20 Quare ſtatuta, quòd neophiti, &
deſcendentes ab eis non admittan-
tur ad eccleſiaſtica beneficia non
eſſe probanda cenſuerunt *Turrecr.*
in cap. conſtituit 17. q. 4. Toſtat. in
Leuit. cap. 19. quæſt. 32. Alphonſ.
Cartag in defenſorio vnitatis Chri-
ſtianæ, Henric. Monroj in Apolo-
gia contra Archiepiſcopum Toleta-
num, Montalu. in l. 2. verbo tor-
nazido tit. 3. lib. 4. Perez ad l. 9.
tit. 1. lib. 1. Ordin. Quamuis illa
multis defenderè nitantur *Rojas*
ſing. 104. Hoed. de incompatibilit.
beneficiorum par. 1. cap. 23. Siman-
cb. de Catbolicis inſtitut. tit. 47.
num. 82. & 83. Otalor. de nobilit.
2. par. 3. par. cap. 7. num. 26. Gon-
zal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 4. num.
16. omnium latiſsimè *Ignat. del*
Villar in ſylua reſponſ. lib. 1. reſp.
12. num. 37. cum multis ſeqq. Ne-
21 gari enim non poteſt quin lex con-
ſtituens talem differentiam gene-
raliter dicatur facta in odium cer-
tarum perſonarum, quo caſu vel eſt
nulla, vt cenſuit *Abb. in cap cum*
omnes nu. 2. de conſtitut. vbi *Are-*
tin. notab. 4. vel ſaltem eſt iniuſta,
vt tenent *Bart. in l. omnes populi.*
ſub num. 53. ff. de iuſtit. & iure,
Andr. ab Exea in dict. cap. cum om-
nes nu. 164. & 167. vbi *Riminald.*
num. 71. verſ. ex bac expoſitione.
22 Verum tribus caſibus huiuſmo-
di ſtatuta probanda videntur, pri-
mò quando eorum prohibitio non
eſt indefinita, ſed reſtricta ad cer-
tos gradus, veluti intra ſecundum,
vel ad ſummum intra quartum,
quia intra hos gradus poterit eſſe
rationabilis, vel propter odium
parentum, vel propter ſuſpicionem,
quæ haberi poteſt ne parentum
crimina imitentur, vt *in cap. 2. §. cre-*
dentes, & in cap. vt commiſsi §. cre-
dentes, *et in cap. ſtatutum il 2. de*
23 *bæretic. lib. 6.* Vltra vero quartum
gradum prohibitio generalis non
poteſt eſſe rationabilis, tùm quia
in veteri lege etiam Mohabitæ vl-
tra quartum gradum non repelle-
bantur ab Eccleſia *cap. ſcito 1. q. 1.*
tùm quia vltra illum gradum, ſi quę
macula parentes tetigit, præſumi-
tur extincta *l. non facile ff. de gradi-*
bus, cap. non debet de conſanguinit.
et affinit. tum denique quia impoſ-
ſibilis deſcēdentię redderetur pro-
batio iuxta tex. expreſſum *in cap.*
licet ex quadam, de teſtibus ibi, cum
propter hominum breuem vitam
teſtes

Digitized by Google

teſtes de viſu vſque ad ſeptimum gradum deponere non valerent.

24 Secundo quando eorum prohibitio eſt reſtricta ad certas Eccleſias, veluti quia non præcipit ſimpliciter, quod neophyti, & deſcendentes ab eis non poſſint obtinere beneficiū, ſed prohibet ne poſſint illa obtinere in tali, vel in tali Eccleſia, ex eo quod Eccleſia ſit valde celebris, & hoc ſibi vſurpat in ſignum ſuæ nobilitatis, iuxta tradita per *Rotam in vna Hiſpalen. voti 21. Aprilis* 1597. coram *Gypſio*, qua ratione Eccleſiæ Toletanæ & aliarum in Hiſpania exiſtētium ſtatuta probantur.

25 Tertiò quando generis diſtinctio ſit per patronum, vel fundatorem in limine fundationis Eccleſiæ; quia conditio adiecta in limine fundationis Eccleſiæ per patronū, vel fundatorem, quod non poſsint beneficiarij recipi niſi deſcendentes ex puris, & antiquis Chriſtianis, valida eſt, vt reſoluunt *Otalor.*

26 *dict. cap. 7. num. 16. Perez de Lara de capellanijs lib. 2. cap. 4. num. 1. & 10.* tùm quia poteſt fundator in limine fundationis apponere quaſcunque conditiones, etiamſi ſint contra ius, niſi ſint natura impoſsibiles, aut aliàs à iure improbatæ, vt reſoluit *Lābertin. de iurepatron. lib. 1. par. 1. art. 1. quaſt. 9. num. 52. Rot. in vna Romana iuriſpatronatus* 31. *Maij* 1613. coram *Illuſtriſ. Sacrato.*

27 In ſupradictis caſibus, quibus ſtatuta, quod neophyti, & deſcendentes ab eis non admittantur ad Eccleſiaſtica beneficia, probanda eſſe reſoluimus, eadem pœnalia ac exorbitantia eſſe, & ſtricte accipienda nullus eſt, qui dubitet; tum ex eo quia auferunt prædictis deſcendentibus habilitatē, quæ aliàs ſibi competeret de iure communi *in cap. eam te de reſcriptis*, quod cum loquatur de Eccleſia Tornacen. ſatis probat hoc procedere etiam in Eccleſia nobili cum Eccleſia illa in Belgio ſit pluribus nominibus inſignis, & qualificata; & tū multò magis quia iſta pœna illis infligitur propter delicta alterius *cap. non debet*, & ibi *gloſ. verbo non debet, de regul. iuris in 6. cum concordant.* & in ſpecie, quod talia ſtatuta ſint contra ius commune probant *Abb. num. 7. Felin. nu. 12. Rip. num. 29. verſ. vltimo noto in dict. cap. eam te, Lambert. lib. 2. pa. 1 quaſt. 2 art. 19. Perez de Lara de capellan. lib. 2. cap. 4. num. 39.* & ſæpe reſpondit *Rot. vt in vna Seguntina admiſsionis ad Capitulum* 26. *Iunij* 1587. *coram Gypſio, & in vna Placentina Canonicatus* 8. *Aprilis* 1575. *coram Cardin. Blanchetto, & in alia Toletana portionis* 27. *Ianuarij* 1597. coram *Illuſtriſ. Mantica* quæ eſt inter impreſſas *deciſ.* 307. *num.* 1. & *in Toletana Canonicatus* 10. *Decembris* 1608. coram *R. P. D. Marquemontio*, nūc *Archiepiſcopo Lugdunen.* & ſignāter in terminis quarundam cōſtitutionum contra deſcendentes ex Hebræis Regni Portugaliæ emanatas cenſuit eadem *Rot. in vna Colimbrien. Canonicatus* 13. *Iunij* 1616. coram *Illuſtriſs. Sacrato*, & iterum in *eadem* 5. *Decembris eiuſdem anni* 1616. coram *Veroſpio*. Vnde debent illa iuxta verborum proprietatem intelligi ex reſolutis per *Federic. de Senis conſ. 72. num. 2. Alexand. conſ. 77. num. 9. verſ. non obſtat, lib. 1. Pariſ. conſ. 29. nu. 14. lib. 4. & conſ. 30. num. 16. eod. lib.*

28 Quare

28 Quare Conſtitutio fel. recor. *Clementis VIII.* data *ſub die* 18. *Octobris anni* 1600. (quatenus prohibet ne prędictis deſcendentibus ex Hebræorum genere per lineam paternam, vel maternam, & earum quamlibet vſque ad ſeptimam generationem, aliqua collatio, ſeu prouiſio fiat de Canonicatibus, præbendis, ac dignitatibus Cathedralium; & de principalibus dignitatibus Collegiatarũ Eccleſiarum, & de Parochijs, ac earũ perpetuis Vicarijs, cæteriſque Eccleſiaſticis beneficiis curam animarũ habentibus in Portugaliæ Regnis vacantibus, quam poſtea extendit fel. record. *Paulus V. ſub die* 17. *Ianuarij* 1612. ad Vicarias etiam amouibiles, & tam ad ſeculares, quàm ad cuiuſuis Ordinis Regulares Eccleſias curam animarum ha-
29 bẽtes) non comprehendit dimidias præbendas; tertianarias, & quartanarias, aut portionarias in Cathedralibus, quæ non ſunt Canonicatus, nec habent vocem in Capitulo ex citatis per *Gonzal. ad regul.* 8. *Cancell. gloſ.* 45. *in princip. à num.* 39. Vnde dimidios Canonicos, & portionarios in Cathedralibus virtute *Concil. Triden. ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 12. non teneri Fidei profeſſione emittere cum non ſint Canonici, neque de Capitulo reſoluunt *Garcia de benefic. par.* 3. *cap.* 3. *num.* 13. *Sanch. in præcepta Decalogi tom* 1. *lib.* 2. *cap.* 2. *ſub n.* 1.

30 Et dum loquitur de principalibus dignitatibus Collegiatarum Eccleſiarum comprehendit vnam tantum principalem in qualibet Collegiata, quia pluralitas illa reſoluitur in ſingularitates, & reſpicit tantum pluralitatem Eccleſiarum à ſimili deducto *ex reg.* 3. *Cancellariæ aliàs* 4. in nouiſs. vbi per illa verba principales in Collegiatis Eccleſijs, reſoluunt Doctores vnam tantùm principalem reſeruari, quos ego ipſe refero *de off. & poteſt. Epiſcopi Allegat.* 45. *num.* 16. & *Allegat.* 57. *num.* 7. Principalis illa dicitur dignitas, quæ ex Apoſtolicæ Sedis indulgentia, vel Ordinaria auctoritate, aut conſuetudine præſcripta, aut aliàs quouis modo in Collegiata principalem præeminentiam habet, prout
31 ipſamet *reg.* 4. *Cãcellariæ* declarat, in noſtra Luſitania dicitur Prior, qui præeſt toti Canonicorũ Collegio, vt in noſtra Vimaranẽſi Eccleſ. in quibuſdã vero Hiſpanię partibus vocatur Abbas, alibi Prępoſitus.

32 Item ſub prædictis Conſtitutionibus tàm fel. record. Clementis VIII. quàm Pauli V. nõ comprehenduntur Parochiales Eccleſiæ, quæ perpetuò, & acceſſorie alicui ſimplici beneficio, Canonicatui, vel dignitati, vltra principalem, in Collegiatis vnitæ reperiuntur, quia parochiales Eccleſiæ ab illis tantum prohibitæ ſunt obtineri ob animarũ curam, quam in eis exercere tenentur, & cum non intitulentur in parochialibus annexis; ſed in beneficio principali, ideò nullo modo cenſentur habere curam animarum, ego ipſe pluribus citatis Doctoribus *in dict. tract. de offi. & poteſt. Epiſcopi Allegat.* 66. *nu.* 37. ſed tunc totalis remanet penes Vicarios, itaut prouiſus de beneficio, cui vnita eſt acceſſorie Parochialis habens curam animarum, non teneatur ad gratiæ ſuæ validitatem exprimere beneficium eſſe curatũ, quia tale non eſt quoad ſe. *Rota in vna Conchen. beneficij* 11. *Maij* 1609 corã *Illuſtriſs. Card. Sacrato.* tùm quia

quia vnio vnius beneficij facta alteri acceſſoriè operatur extinctionem, & ſuppreſſionem nominis & tituli beneficij vniti, itaut amplius beneficium dici non poſſit, ſed iudicatur vt prædium eius, cui fit vnio *Rota*, & plures per me citati *d. Allegat. 66. num.* 38.

33 Non obſtat dicta Conſtit. *Pauli Quinti* quatenus videtur perſonis illis curam animarum interdicere quoquomodo, ſeu ſub quouis prætextu illa exerceatur. Quia reſpondetur eam procedere in exercentibus actualiter ipſam curam, & dictiones illas operari, vt omnes curam ipſam exercentes, etiam abſq; titulo beneficij, vel ſub prætextu Vicariæ amouibilis, ſub eius prohibitione comprehendantur; non autem vt includerentur habentes ſimplici beneficio acceſſoriè, & in perpetuum Parochialem annexam, cuius cura per Vicarium exercetur. Quod autem prædictæ dictiones hoc ſignificent ex eo ſuadetur, quia dicta Conſtitutio *Pauli V.* venit ad ampliandum aliam *Clem. VIII.* ſuper hac re editam, quæ cum tantum prædictis perſonis prohiberet obtinere Parochiales Eccleſias, ac eorum perpetua, cæteraq; Eccleſiaſtica beneficia curam animarum habentia, ſub quibus verbis neque comprehendebantur in beneficijs Regularibus curam ipſam exercentes, iuxta reſoluta per me *Alleg.* 57. *n.* 167. *in fine* neque etiam eandem curam exercentes, vt Vicarij temporales, ſeu capellani amouibiles ex dictis *d. Alleg.* 57. *à num.* 146. & ideo vt prædicti omnes comprehenderentur emanauit d. Conſtit. *Pauli V.* illam *Clem. VIII.* ad eos extendens, & volens ne prædictæ perſonæ curam animarum ſub quouis prætextu, ſcilicet vel Vicariæ amouibilis, vel recommendationis temporalis aut alio quouis quæſito colore exerceant, ſcilicet perſonaliter, vt ipſummet verbum ſonat, & colligitur ex auctoritatibus per me adductis in *meo Dictionario Luſitanicolatino Bracharæ impreſſo anno* 1611. *lit. A. col.* 28. *& lit. E. col.* 514. Quare non video cur prædictæ perſonæ, etiamſi ſint incapaces ad obtinendas Parochiales Eccleſias curam animarum habentes, eadem etiam incapacitate impediantur obtinere illas, quæ alicui ſimplici beneficio acceſſoriè, & in perpetuum vnitæ reperiuntur: non eſt enim maior illarum perſonarum incapacitas ad obtinendam curam animarum, quàm fœminæ, ſed certum eſt poſſe beneficium curatum vniri Monaſterio Monialium, & poſſe Abbatiſſam tunc nominare Vicarium capacem, qui curam exerceat animarum, vt tenuit *Rota deciſ.* 21. *de præbēd. in antiq. Aegid. deciſ.* 161. quia etſi fœmina ſit incapax iuriſdictionis ſpiritualis quoad actum illam exercendi, eſt tamen capax quoad poteſtatem nominandi Vicarios capaces, per quos exerceatur, vt multis probat *Flores de Mena var. lib.* 1. *quaſt.* 10. *à num.* 5. quem refert, & ſequitur nouiſsime *Sanch. in præcepta Decalogi tom.* 2. *lib.* 7. *cap.* 29. *num.* 190. ita etiam perſonæ huiuſmodi licet per dictas Conſtit. incapaces fiant ad actualiter exercendam animarum curam in Eccleſijs Parochialibus, non ideo incapaces debent cenſeri ad Parochialem, quæ beneficio ſimplici acceſſoriè vnita eſt, & cuius cura non per ſe ex vi ſui tituli, ſed per

Vica-

Vicarium ab eo nominatum capacem exerceri poteſt.

34 Nec etiam obſtat ſi aliquis inſurgat dicens conſtitutum in minoribus Ordinibus, cui collata fuit Parochialis, non habere curam in actu, & tamen debere obtinere omnes qualitates, & capacitatem, quæ requiruntur in actualiter exercentibus ipſam curam, ergo ſimiliter obtinentem Parochialem beneficio ſimplici vnitam licet in actu curam non exerceat teneri capacem ſe oſtendere dicendum videbatur. Hæc neganda eſt conſequentia; diuerſitatis enim ratio aſsignari poteſt, quia obtinens in minoribus parochialem, prius neceſſariam ſcientiam, & requiſita ad eius curam oſtendidit ſe per examen habere, ac in ea ætate conſtitutum, vt intra annum ad Sacerdotium promoueri poſsit *cap. licet Canon de elect. in 6.* itaut vacet ipſo iure Parochia ſi intra annum ad Sacerdotium non promoueatur *d. cap. licet Canon, Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 15. *num.* 47. & ideo intra prædictum annum dicitur tantum habere curam in habitu, cum illam per alium exercere teneatur quoad Sacramentorum, & Ordinum, quos non habet, exercitium, quoad cætera tamen iuriſdictionalia plenam habet in ſuos parochianos poteſtatem, & iuriſdictionem, vt in ſimili dixi de Epiſcopo confirmato, nondum tamen conſecrato *par.* 1. *tit.* 1. *cap.* 4. *num.* 7. & hinc valere matrimonia celebrata coram Parocho non Sacerdote reſoluunt per me citati *Alleg.* 32. *numer.* 105. Diuerſimode vero procedit in obtinente Parochialem beneficio ſimplici in perpetuum, & acceſſorie vnitam; hic enim teneatur tantum habere ætatem quatuordecim annorum, quæ ad beneficium ſimplex, & canonicatus in Collegiatis requiritur, vt deciſum referunt per me citati *d. Alleg.* 66. *num.* 45. imo & in earum dignitatibus, excepta principali, vt reſoluimus *Alleg.* 61. *num.* 67. Neque comprehenditur lege poſita *in d. cap. licet canon.* ego ipſe *d. Alleg.* 66. *nu.* 49. Neque ſcientiam maiorem tenetur habere illa, quæ requiritur ad beneficium ſimplex, vel canonicatum, ſiquidem in illo intitulatur, vt ſupra dixi, quia aliter ſi aliqua animarum cura annexa fuiſſet intraret diſpoſitio *Concilij ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 12. in illis verbis. Nemo igitur deinceps ad dignitates quaſcunque, quibus animarum cura ſubeſt, promoueatur, niſi qui ſaltem vigeſimumquintum ſuæ ætatis annum attigerit, & in Clericali Ordine verſatus, doctrina ad ſuum munus exequenda, ac morum integritate cōmendetur, iuxta conſt. *Alexan. III. in Concilio Lateranen.* promulgatam, quæ incip. *Cum in cunctis.* Nam Parochialem acceſſoriè obtinēs in omnibus ſequitur naturam & conditionem beneficij principales, cui ipſa acceſſorie vnitur, iuxta reg. *l. etiam C. de iure dotium, & cap. acceſſorium de regulis iuris in* 6. cum citatis *à Menoch. conſ.* 58. *num.* 13. & 14. *Surd. de alimentis tit.* 9. *quæſt.* 31. *à num.* 8. & *deciſ.* 88. *num.* 10. *Mari. Antonin. vari. reſolutio. lib.* 1. *reſolut.* 72. *num.* 6. quæ regula procedit etiamſi acceſſorium eſſet magis dignum & pretioſum, quam ipſum principale, cui annectitur, vt tenent *D. Barboſa in l. cum prætor §. fin. nu.* 211. *ff. de iudic. Card. Tuſch. practicarum co*ꝛ-

concluſionum tom. 1. *lit. A. concl.* 76. *num.* 26. Igitur nullo modo dicendum videtur prouiſum de beneficio ſimplici (cuiuſcunque ſit qualitatis, etiam cum reſidentia, dummodo non ſit Curatum) cui vnita eſt acceſſoriè, & in perpetuum Parochialis, in habitu eius curam habere eo modo, quo eam habet in minoribus conſtitutus obtinens de per ſe Parochialem interim dum intra annum ad Sacerdotium non aſcendit; cum in illo vi ſui tituli ad actum reduci non poſſit, ſicut in iſto. Ex quibus neceſſarium eſt vt dicamus totalem curam Parochialis, quæ acceſſorie vnitur alicui beneficio ſimplici, tàm in actu, quàm in habitu eſſe penes Vicarium. Et iam ex dictis limitabis reſolutionẽ illam quòd in Vicarijs non habet locum concurſus, de qua *Allegat.* 60. *num.* 32. vt non procedat quoties in Vicarium (ſiue perpetuum, ſiue ad nutum amouibilem, cum ad hunc effectum hoc nihil referat, vt tenuit *Rota Romana* proxime allegãda) totalis cura quoad exercitium ſcilicet & habitum trãsfertur, vt in noſtro caſu, ita *Rota in vna Vlixbonen. concurſus* 1. *Iunij* 1615. coram *R. P. D. Remboldo* apud *Parin. tom.* 2. *par.* 2. *deciſ.* 710.

35 Prouiſi in Eccleſijs habentibus ſtatuta, quod in eis non poſſint recipi niſi deſcendentes ex puris, & antiquis Chriſtianis, excluſis ſemper deſcendentibus ex genere Iudæorum, Maurorum, vel Hæreticorum; dum petunt admitti, non petunt vti deſcendentes ex antiquis Chriſtianis, nec ſe qualificant eſſe tales, ſed petunt immiſſionem vigore ſuæ prouiſionis, quam ſi Capitulum vult excludere, tenetur probare cauſam excluſionis *cap. dilecti de except. l.* 1. *in princip.* vbi *gloſ. ff. ſi quadrup. paup. fec. dic.*
36 de iure enim nemo natus inter Chriſtianos grauatur onere probandi ſe eſſe natum ex puris Chriſtianis, ſed hoc in dubio præſumitur *cap. veniens in fine, de Presbytero non baptizato*, vbi *Cardin. nu.* 6. *Anchar.* etiam *num.* 6. *Butri. nu.* 5. *Abb. num.* 1. & ideo Capitulo volenti repellere prouiſum tanquam impurum incumbit onus probandi impuritatem ex reg. *l. ab ea parte ff. de probation.* & *l.* 2. *ff. de except.* & ita ſæpiſſime reſpondidit *Rota p.* 1. *diuerſor. deciſ.* 176. & apud *Seraphin. deciſ.* 50. & 355. & in *vna Legionen. denegata poſſeſſionis* 8. *Martij* 1593. *coram Blanchetto*, & *in Toletana portionis* 2. *Maij* 1592. coram *Illuſtriſ. Mantica*, eſt inter eius impreſſas deciſiones *deciſ.* 264 *nu.* 1. & *in Oxomen ſtatuti* 27. *Iunij* 1601. coram *bonæ mem. Peña*, & *in Legionen. canonicatus* 3. *Iunij* 1602. coram *Reuerendiſsimo D. meo Coccino Rotæ Decano*, & *in Toletana puritatis ſanguinis* 10. *Martij* 1604. coram *bonæ me. Litta*, & *in Toletana canonicatus* 10. *Decembris* 1608. & 23. *Aprilis* 1609. coram *Archiepiſ. Lugdunen.* & ſæpe alibi: quæ quidem reſolutio procedit etiam quando Capitulum reiecit prouiſum tanquam impurum, nam ſi prouiſus appellauit in cauſa appellationis onus probandi impuritatem incumbit Capitulo ſicut incumbebat in prima inſtantia, vt cenſuit *Rota in Toletana portionis* 28. *Aprilis* 1561. coram *Gropperio*. Sic etiã in terminis prædictarum Conſtit. quæ ſe reſtringunt ad ſeptimum gradum incumbit probatio aſſerenti aliquem eſſe

intra

intra illum ad beneficiorum excluſionem, cum hæc qualitas ſit fundamentum ſuæ intentionis, iuxta *tex. in l. fin. §. in cum ff. ut quis* *ticum, qui in ius vocatus eſt, vi eximat, gloſ. in l. cum uſuum ff. de neg. geſtis, Bart. in l. denuntiaſſe §. qui tamen ff. de adulter. Menoch. de præſumpt. lib. 2. quaſt.* 49. & *conſ.* 301. *num.* 10. & qui ſe fundat in tempore illud probare debet *Rotuſſ. in tract. nominat. quaſt.* 24.
37 *num.* 10. *cum ſeqq.* Statutum vero Toletanum cum vtatur verbo, progenie, quod accipitur pro linea deſcendentium *l. vlt. C. de emendat. liberorum*, *Franch. in cap. ſi pater num.* 10. *verſ. quarta de teſtamen. in* 6. ideo non exigit probationem maculæ in certo gradu, ſed ſufficit quod ipſa progenies ſit infecta *Rota in vna Toletana portionis* 20. *Nouembris* 1591. coram *Illuſtriſ. Mantica*, quæ eſt inter eius deciſiones impreſſas *deciſ.* 154. *num.* 7. *et* 8.

38 Hæc principalis reſolutio, quatenus habet Capitulo volenti repellere prouiſum tanquam impurum incumbere onus probandi impuritatem, non procedit quando cauſa appellationis interpoſitæ per prouiſum eſſet deſerta, tunc enim ipſe grauatur onere probandi ſe purum, *Rota* apud *Seraphin. deciſ.* 255. *ante num.* 2. & *in vna Toletana Canonicatus* 13. *Nouembris* 1609. coram *Illuſtriſ. Lancellotto*, ex ea ratione, quia hoc caſu inſurgit præſumptio pro geſtis pro Capitulo, & prouiſus venit per vim reſtitutionis in integrum, vel querelæ, & tūc tenetur iuſtificare cauſam ſuam, & oſtendere plene iniuſtitiam ſententiæ *Innoc. in cap. tenor, de ſenten. et re iudic.* Item etiam non procedit eadem principalis reſolutio quando pro parte Capituli eſt probata aliqua macula, quia tunc ſi prouiſus vult illam diluere, tenetur probare ſe purum explicite & poſitiue, *Rota in d. Toletana Canonicatus* 13. *Nouembris* 1609. coram *Illuſtriſ. Lancellotto*, & apud *Seraphin. deciſ* 50. *verſ. quod ſi Capitulum*. Nam etiam facta probatione impuritatis ex parte Capituli poteſt prouiſus contraria probatione probare ſuam puritatem, *Rota apud Seraph. dicta proxime citato*. Et ſi contingat fieri duplicem probationem æqualem, nempe puritatis, & impuritatis, ſemper præualet illa, quæ eſt pro puritate, quia in concurſu ſemper præualet fama bona *c. cum in tua* vbi *Abb. nu.* 10. *de ſponſalib. Rota in præcitata Toletana Canonicatus coram R. P. D. Marquemontio*, & in *alia Toletana portionis* 22. *Iunij* 1609. coram *Illuſtriſ. Sacrato*, & *in altera Toletana portionis* 2. *Maij* 1592. coram *Illuſtriſ. Mantica*, quæ eſt inter eius deciſiones impreſſas *deciſ.* 274 *num.* 12.

39 Cum probatio, ſeu informatio de genere fiat per commiſſarios à Capitulo deputatos ſummarie, & ſine cauſæ cognitione, & conſequenter exceptionē rei iudicatæ nunquam præſtare poſſit, ſi ea ſemel facta prætendens ſi fuerit in ea impurus repertus poterit petere iteratò fieri informationem *Lara de anniuerſ. & capellan. lib.* 2. *cap.* 4. *n.* 90. vbi *num.* 20. & 21. ex eadem ratione reſoluit ſemel admiſſum ad vnam Eccleſiam ſi petat ſe admitti ad aliam egere noua probatione, niſi forte fuerit admiſſus per ſententiam latam in contradictorio iudicio, quia tunc facit ius quo ad omnes

omnes cauſas *cap. in cauſis, de ſen-*
tent. & re iud. l. fin. vbi Doctores,
40 *C. de legibus*. Exceptio impurita-
tis ſanguinis cum ſapiat obiectum
debet plene, & concludenter pro-
bari *cap. ſuper his de accuſat. cap. ac-*
cedens, de elect. cap. 1. et cap. vt circa
eod. tit. in 6. et in ſpecie fuit dictum
in prædicta *Legionen. coram Blan-*
chetto, et in vna Toletana portionis
6. Nouembris 1595. coram *Illu-*
ſtriſſ. D. meo Cardinali Millino
et in d. Toletana Canonicatus 10.
Septembris coram R.P.D. Marque-
41 *montio.* ideo per famam conclu-
denter probari non poteſt, niſi ſit
perpetua, & illæſa apud omnes, &
appareat oriri potuiſſe ex aliqua
probabili cauſa; quæq; contrarijs
probationibus non debilitetur, vt
tenuit *Rota in dicta Toletana por-*
tionis apud *Manticam d. deciſ. 274.*
num. 9. et in vna Oueten. Canoni-
catus 24. Iunij 1607. coram *Caua-*
lerio, et in d. Toletana Canonicatus
10. Septembris 1608. *coram R.P.D.*
Marquemontio.

DE VERA PATRIARCHALIVM SEDIVM ERECTIONE.

TITVLVS TERTIVS.

SVMMARIVM.

1 *Patriarchæ maximi, veri, & primarij quatuor ſunt poſt Sanctiſſimum Papam, qui eſt Patriarcha Patriarcharum, videlicet Conſtantinopolitanus, Alexandrinus, Antiochenus, & Hieroſolymitanus.*

2 *Patriarchæ ideo quatuor ſunt poſt Sūmum Pontificem, quia quatuor Euangeliſtarum in Eccleſia Dei vices gerunt.*

3 *Patriarchales tres tantùm Eccleſiæ à principio fuerunt.*

4 *Romana Eccleſia Patriarchali honore fungitur, quia ad eam iubente Domino ex Antioebia Cathedrā ſuam tranſtulit Petrus.*

5 *Alexādrina Eccleſia Patriarchali honore fungitur, quia B. Petri nomine a Marco Euangeliſta eius diſcipulo conſecrata eſt.*

6 *Antiochena Eccleſia Patriarchali honore fungitur, quia prima fuit beati Petri ſedes.*

7 *Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ à Summis Pontific. Patriarchalis honos Imperatorum precibus datus eſt, vt ſcilicet poſt Romanum Pontificem primatus haberet honorem.*

8 *Hieroſolymitanus Epiſcopus quartum Patriarchalis ſeſſionis locum, & honorem habuit.*

9 *Hieroſolymitana Eccleſia, ſi antiquitas ſpectetur, omnes ac etiam Romanam videtur excedere.*

10 *Epiſcopus primus fuit S. Iacobus in Hieroſolymitana Eccleſia conſtitutus.*

11 *Antiochia primus ſedit B. Petrus antequam Romam cathedram transferret.*

12 *Vrbes Regiæ, quæ in Orbe fuerint celebres, oſtenditur.*

13 *Patriarchalis dignitatis titulus Romanæ, Alexandrinæ, & Antiochenæ Eccleſijs à principio datus fuit, babito reſpectu ad bonorem Cathedræ beati Petri.*

14 *Romana Eecleſia quare Primatum obtineat, oſtenditur.*

15 *Alexandrina Eccleſia ideo præcedit Autiochenam antiquiorem, quia Auguſtalis dicebatur, & magnificētia præ cæteris inſignis.*

16 *Antiochia princeps erat, & Metropolis totius Syriæ.*

17 *Patriarchalis prærogatiua, & dignitas primo, & immediate pendet ex Summorum Pontifieum, & Conciliorum auctoritate.*

18 *Patriarcha vnde dicatur remiſſiue.*

19 *Pallium Patriarchis Summus Ponti-*

Digitized by Google

tiſ. tribuit, Archiepiſcopi vero ab eiſdem Patriarchis accipiunt.

20 *Pallium à ſolo Romano Pontifice dari poteſt.*

21 *Patriarchæ ex auctoritate ſibi à Romano Pontifice conceſſa pallia Archiepiſcopis concedunt.*

22 *Doctores referuntur, qui de pallij ethymologia, & vſu tractarunt.*

23 *Crucem elatam Patriarchæ præſeferre libere poßunt, præterquam in Vrbe Romana, aut vbicunq; Summus Pontifex, vel eius Legatus de latere fuerit.*

24 *Archiepiſcopi extra prouinciam Crucem præſeferre non poſſunt.*

25 *Crux, quã Patriarchæ vbique præ ſe libere ferre poſſunt qualis eſſe debeat, oſtenditur.*

26 *Appellari poteſt ad Patriarchas in omnibus cauſis ſuarum prouinciarum.*

27 *Appellatio gradatim nõ omiſſo medio eſt interponenda.*

28 *Patriarchis iure ipſo ſingulari prærogatiua indulgetur, vt ad eos omiſſo medio in omnibus ſuarum prouinciarum locis licite poſſit appellari.*

29 *Declaratur tex. in cap. antiquæ, de priuileg.*

30 *Patriarchæ Regibus, alijſque Principibus ſuperiorem non habentibus æquiparantur.*

31 *Patriarchæ Summorum Pontificum priuilegijs, & prærogatiuis vtuntur.*

32 *Patriarchis Romani Pontificis inſignijs, & ornamentis vti fas eſt.*

33 *Legatus de latere inſignijs, & ornamentis Romani Pontificis vti poteſt:*

34 *Patriarcharum iuriſdictio in omnes Archiepiſcopos, & Epiſcopos ſuos eſt ordinaria, & ſuprema.*

35 *Patriarchæ poſſunt diſpenſare cũ Epiſcopo, vel alio beneficiorum collatore ſibi ſubiecto, qui ob malam beneficiorum collationem fuerat à Concilio ſuſpenſus.*

36 *Excommunicatos a ſuffraganeis ſuis abſoluunt Patriarchæ.*

37 *Priuilegia, quæ Patriarchis ex iure conceſſa reperiuntur, quatuor tantum primarijs, & veris competunt, non vero alijs, qui improprie hoc nomine vſitata voce appellari ſolent.*

DE PATRIARCHIS in genere, & de eorum præcedentijs, poteſtate, & priuilegijs.

CAP. I.

1 QVatuor ſunt primarij, veri, & maximi Patriarchæ, vltra Sanctiſſimũ Papam, qui eſt Patriarcha Patriarcharum, videlicet Cõſtantinopolitanus, Alexãdrinus, Antiochenus, & Hieroſolymitanus, *Durand. in rationali diuinõr. lib. 2. cap. 1. num. 18. Hoſt. in ſum. tit. de auctoritate, & vſu pallij nu. 4. Cathec. Roman. ex decreto Sacri Concilij Tridentini iuſſu Pij V. editus par. 2. cap. 7. de Ordinis Sacramento num. 27. tit. de Sedibus antiquis Patriarcharum, Math. Vgoni. de præſtantia Patriarch. colum. 3. verſ. poſteaquam, & col. 4. verſic. ſi de primarijs, Couar. variar. lib. 4. cap. 14. num. 13. Petr. Gambar. de officio Legati lib. 2. cap. 1. nume. 13.*

Gre-

Gregor.l.12.verbo quæ ſe llamen Patrairchas tit.5.part.1. Redoan. de ſimon.p.1. c 16.num.5.Petr.Gregor.in cap.conquerente,de offic. Ordin.c.2. num.5.Anaſt. Germon. *li. 2.de ſacrorum immun.capit.5. numero 17.* Et antequam de vniuſcuiuſque erectione diſtinctè,& in particulari aliquid dicamus,de eorum ordine,& præcedentia aliqua oporeet breuiter prænotare. De Primatu Romanæ Eccleſiæ ſuper omnes alias immorandum nō eſt, quia licet fremant hæretici, inter Catholicos certiſſima eſt, & indubitata, plurimisq. antiquorum Canonum,& generalium Conciliorum decretis concluſio, vt infra probabimus. Quare ad alios deueniendo inquirenda eſt ratio cur eorum Eccleſiæ, Conſtantinopolitana ſcilicet, Alexandrina, Antiochena,& Hieroſolymitana Patriarchatus dignitate fuerint exor-
2 natæ; ponunt nonnulli in eo, quia quatuor Euangeliſtarum in Eccleſia Dei vices tenēt, ad ſimilitudinē quatuor animaliū,quæ Ioannes vidit in *Apocal. cap.4.* Vnde ad Patriarchas etiam deducere videtur Pontifex in *cap.ſcriptum* 40. *in princip.de elect.* & poſt *Roman. conſil.vlt.hoc eſt ſermone Baſilea habito num.20.* ſcribit *Gonzal. ad reg. 8.Cancel.gloſ.41. num.2.* & ante eū *Caſſan.in catalogo gloriæ mundi p.*
3 *4.conſid.9.* Verum alij melius conſiderant tres tantum Eccleſias Patriarchales à principio fuiſſe, quas
3 Beatus Petrus inſtituit, ſcilicet Romanā, Alexandrinā,& Antiochenā, quarum meminit *tex.in cap.cleros,*
4 *verſ.Patriarcha,21.diſt.*Romanā, quia ad eam, iubente Domino ex Antiochia Cathedram ſuam tranſtulit Petrus, vt refertur in *cap.per venerabilem,verſ.ſane,qui filij ſint legitimi,*tùm quia Petri,& Pauli glorioſo martyrio coronata eſt, & ex alijs rationibus, quas expendemus infra hoc capite. Alexandrinam,
5 quia beati Petri nomine à Marco Euangeliſta eius diſcipulo conſecrata eſt. Antiochenam, quia
6 prima fuit beati Petri Sedes, & ideo eius nomine eam celebrat Eccleſia,ibidemque primum Chriſtianorum nomen accepit initium, quæ omnia ex *Anacleto* ponit *Gratianus* in *cap.ſacroſancta, verſiculo prima ergo ſedes,22.diſtinct.*& deducitur ex antiquiſſimo *Nicæn.Cōcilio cap. 6.* refertur in *cap.mos antiquus, 65. diſtinct.* Poſtmodum idē honor Imperatorum precibus
7 Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ à Sūmis Pontificibus datus eſt, vt ſcilicet poſt Romanum Pontificem Primatus honorē haberet, refertur in *c.Cōſtantinopolitana,22.diſtinct.*explicat late *Cardin. Bellarm.tom.1. de Romano Pontif.lib.1.cap. 24.* & multi,quos refert *Henriq. in ſum. lib.10.cap.29.§.1.& 2.* Deinde, quia moribus,& antiqua traditione Epiſcopo Hieroſolymitano(quāuis Cæſareæ Archiepiſcopo ſuffraganeus eſſet) honos deferebatur, vt ſederet ſtatim poſt Patriarchas, etiam ſupra ſuum Archiepiſcopū, huiuſmodi honorem ſeruandum illi eſſe ſtatuit Nicæna Synodus, relata in *d.cap.quoniam mos,65.diſt.* quia Hieroſolymitanus Epiſcopus quartum quidem Patriarchalis ceſſionis locum,ac honorem habebat, non tamen propterea à ſubiectione Cæſarienſis, quæ Metropolitana erat,exemptus.

9 Verum huiuſmodi ordo in prædictis Patriarchalibus Sedibus non rectè diſpoſitus eſſe videtur, quia

in eis conſtituẽdis, vel attendimus antiquitatem Eccleſiarum: vel dignitatem fundatorum, aut Prelatorum, qui eis præfuerunt, vel locorũ amplitudinem, vt conſiderare videtur *Anacletus in cap. illud, & in cap. Epiſcopi, 80. diſt.* Si enim antiquitas attendatur Hieroſolymitana omnes, ac etiam Romanam videtur excedere, eam enim pro totius Eccleſiæ matre proponit Regius vates *Dauid Pſal. 109. verſ. 4.* Virgam virtutis tuæ emittet Dominus ex Syon; quod de Chriſti regno, & Euangelij prædicatione ex Patribus bene explicat *Genebrard. ibidem*, adducens auctoritates *Iſai. cap. 2. verſ. 3.* & *Michæ. cap. 4. verſ. 2.* ex Syon exibit lex: & quia Chriſtus Dominus ab Hieroſolymis prædicandi Euangelium ſumpſit exordium: vnde non immerito *Beatus Clemens lib. 1. recognit. cap. 10. fol. 17.* (ſi huiuſmodi libros ab eo eſſe cõſcriptos vere aſſerere poſſimus) Hieroſolymitanum Epiſcopum appellat Principem Epiſcoporum, dum ait Iacobum Epiſcoporum Principem, Sacerdotum Princeps orabat; Sic etiam in Conſtantinopolitano Concilio Theodoſii temporibus in epiſt. ad Eccleſiam Romanam dicitur Hieruſalem mater omnium Eccleſiarum.

10 Si vero Prælatorum dignitas ſpectetur, eadem Hieroſolymitana Eccleſia præferenda videbatur, quia ibi primus Epiſcopus fuit S. Iacobus Apoſtolus frater Domini, & poſt eum Simon etiã Apoſtolus, & frater ipſius Domini: vnde ſequitur Alexandrinam debere præcedere, in qua ſedit Marcus Apoſtolorum
11 diſcipulus: immo & ipſam Romanam, omneſq. alias videtur præcedere Antiochena, in qua Petrus Apoſtolorum Princeps primo *ſedit*, priuſquam Romam cathedram transferret, vt conſtat ex *d. cap. Sacroſancta, verſ. tertio, text.* optimus *in cap. rogamus. 24. q. 1.* & ex Patribus antiquis contra Onuphrium in addit. ad Platinam de vitis Pontificum tenentem prius Petrum Roma inſtituiſſe Sedem, diligenter cõprobat *Cardinalis Cæſar Baron. anno Chriſti 39. pag. mihi 311.* & ex *D. Hieron. Beda, Cano, Cordub. & Couar.* plurimiſque alijs confirmat *Henriq. d. ca. 29. §. 1. littera D.* Quæ rationes à fortiori concludunt Cõſtantinopolitanam præcedere non debuiſſe Antiochenam, & Hieroſolymitanam, neque etiam Alexandrinam, quæ à Marco Euangeliſta nomine ipſius Petri fundata eſt, eique primus præfuit, vnde primum locum poſt Romanam tenere probat *tex. in d. c. Sacroſancta.*

12 Si deniq; ad locorum amplitudinẽ attendamus, plures alias reperiremus Regias Vrbes, in quibus Imperatorum Sedes fuerunt: in Oriente ſcilicet, Nicomediã, vbi ſedit Diocletianus. In Occidente Mediolanum, vnde Maximianus Africam, & Italiam regebat, & Treuorim vnde Conſtantius Conſtantini pater Gallias, & Britannias gubernabat, vt proſequitur latius *Card. Bellarm. mihi epiſt 52. inter opera S. Clementis fol. 361 ad med.* & ante eum difficultatem ſenſit *Cardin. in cap. antiqua, oppoſit. 1. & 2. de priuil. Mendoc. q. 4 ſcholaſt. §. 4. in 5. argum.* Tum etiam, quia in diuinis rebus ſtatuendis hanc rationem ex loci amplitudine non attendi docet *Leo Pontifex epiſt. 54.* ſecundùm eundẽ *Bellarm. loco proxime citato.*

13 Pro perfectiori igitur prædictorum reſolutione à nobis inquirendum

Digitized by Google

dum eſt, quare certis Eccleſijs titulus hic Patriarchalis dignitatis fuerit attributus, & deinde cur in illis tribus ciuitatibus potius, quā alijs totius Orbis beatus Petrus Eccleſias eligi voluerit, quibus præhabitis facile conſtabit ordinem Patriarchalium Sedium ſupra poſitū recte conſtare. Ad primum igitur reſpondetur à principio quādo primis Patriarchis datus eſt, & attributus titulus Patriarchalis dignitatis, reſpectum habitum fuiſſe ad honorē Cathedræ beati Petri Principis Apoſtolorū, vt ſcilicet, & merito maior honos illis deferretur Eccleſijs, quas ipſe per ſe erexit, & rexit, vel per diſcipulos erigi iuſſit, vt de Romana, Antiochena, & Alexandrina ſupra diximus: & ideo tres has ſolummodo à principio Patriarchales fuiſſe probat *dict. capit. Sacroſancta*, & late explicat *Bellarm. dict. cap.* 24. licet deinde aliis idem honor ſit attributus, de quibus ſupra, & notauit *Polydor. Virgil. loco citato*. Ad ſecundum reſpondetur fatendo beatum Petrum in illis tribus ciuitatibus potius, quàm alis totius Orbis Patriarchales Eccleſias erigēdo ad locorū amplitudinem, & dignitatem reſpexiſſe, vt ſcilicet in eis locis, in quibus erant Gentilium primates, primi eſſent legis Euangelicæ Prælati, ad abolendam idolatriam, & ad maiorem Chriſtiani nominis gloriam, ac faciliorem Euangelij prædicationem, vt docent *Lucius Papa*, *Beatus Clemens*, & *Anacletus* in *capit.* 1. *& per totam*, 80. *diſt. & in ca.* 1. *diſt.* 99. eamque rationem late cō firmat in eodem propoſito *Cardin. Baron. dict. tom.* 1. *pag.* 310. *cum ſequentibus.*

14 Ex quibus iam facile conſtat iure optimo Eccleſiam Romanam obtinere Primatum ſuper omnes alias vniuerſi Orbis, tum propter auctoritatem Petri Apoſtolorum Principis, & ipſius Chriſti Vicarii, qui in eadem iubente Domino relicta Antiochia Sedem Apoſtolicā conſtituit, eamque martyrio ſuo, & Pauli coronauit, tùm quia Roma Regia eſt Imperatorum Sedes, vt elegantiſſima *Hieronymi* verba *lib.* 2. *aduerſus Iouinianum, in fine*, demonſtrant, Vrbs potens, Vrbs orbis domina, Vrbs Apoſtoli voce laudata. Hinc *Petrarcha*. Hoc affirmo, inquit, quod totius humanæ magnificentiæ ſupremum domicilium Roma eſt, nec eſt vllus tam remotus terrarum angulus, qui hoc neget. Propterea idē *Petrarcha in inuectiua contra Gallum* ait. Roma mundi caput, Vrbium Regina, ſedes Imperii, arx Fidei Catholicæ, fons omnium memorabilium exemplorum. Nec mirum eſt, ſi aliqui, qui domi manentes illuſtres videbantur, Romæ pro nihilo habeantur, quemadmodum enim terræ flumina, quamuis ampla, & profunda, nomen amittunt mare ingreſſa, ita & Doctores domi clari, & inter ſuos egregij Romanam adeuntes Curiam inter maiores nomen amittunt.

15 Conſtat etiam ratio, quare Alexandrina Eccleſia præcedat Antiochenam; quamuis enim Antiochena erecta fuerit à Petro ante Alexandrinā, quæ eius nomine à Marco fuit inſtituta, quia tamen præfectura Alexandrina, quæ Auguſtalis dicebatur, ab Auguſto ſuo nomine inſignita, magnificentia præ cæteris ab eodem fuit nobilitata, & ſex Aegypti prouinciis, & vniuerſo eius Imperio ius dicebat, vt conſtat ex tex. *in l.* 1. *ff. de offic. Praſe-*

cti Auguſtalis, quem diligenter exornat *Card. Baron. in Martyrol. die 20. Octobris in Beato Archenio*: merito ſuperior erat præfectura Syriæ, ad quam Antiochia pertinebat, & conſequenter eadem conſideratione, primus etiam honos poſt Romanam *E*ccleſiam eius Patriarchis à Summis Pontificibus datus eſt, vt explicat idem *Baron. dict. to. 1. pag. 310.* Neque ſatis concludit alia ratio, quã affert *anno 46. Chriſti, pag. 407.* quæ etiam placuit *Cardinali Bellarm. citato loco capit. 24.* quod Alexandrina primum obtinet locum poſt Romanam, quia eam Marcus *P*etri nomine erexit, non enim ideo ſequitur, quod debuit præcedere Antiochenã, cui Petrus ipſe primò, & principaliter præfuit.

16 Deinde conſtat ratio, quare in illo principio, & tempore Anacleti Antiochena præcedebat Conſtantinopolitanam, quia tunc Conſtantinopolis non erat, quia Bizantina *E*ccleſia, etiam poſtquam Conſtantinopolitana, dicta eſt, diu fuit ſemper Epiſcopatus ſub Archiepiſcopo Heracleenſi; Antiochia vero tunc princeps erat, & Metropolis totius Syriæ, cui & Palæſtina, & ipſa Hieroſolyma ſubiacebat, vt aperte voluit ſignificare Canon prædictus Nicænæ *S*ynodus, relatus in *dict. cap. quoniam mos, 65. diſtinct.* dum conſtituens, vt Hieroſolymorum Epiſcopo honor iſte deferatur, addit, manente tamen Metropolitanæ ciuitati propria dignitate, vt explicat eleganter *Baron. dict. pag. 310. cum ſeq.*

17 Quare his ita præhabitis iã colliges rationem concedendi dignitatem ipſam Patriarchatus, vel prærogatiuas, & præcedẽtias inter eaſdem Eccleſias nõ neceſſario ex antiquitate ſingularum deducendam eſſe, ſed ex pluribus aliis rationibus, ex quibus Pontifices moueri potuerunt, vt antiquiorem præferant nouiori, vel è conuerſo, priuilegium enim, & prærogatiua hæc Patriarchalis dignitatis primò, & immediate pendet ex *S*ummorum *P*ontificum, & Conciliorum auctoritate, vt probat *Leo Pontifex dict. epiſt. 52.* in eiſdem terminis, & in noſtro propoſito, & *Anacletus* quos refert *Gratian. in cap. priuilegia 1. & 2. 25. quæſt. 2.* Neque enim ſemper, & indiſtincte vera eſt regula de prioritate temporis, vt antiquior præferatur, ſed ex aliis qualitatibus contrarium ſæpe obſeruatur, vt notant omnes in *reg. qui prior, lib. 6. & in capit. 1. de maiorit. & obedient.* tex. optimus *in l. 2. C. vt dignitatum ordo ſeruetur lib. 12.*

18 Omiſſa ethymologia, ꝙ Patriarcha græca lingua πατριάρχης, ideſt, ſummus, ſeu princeps Patrum interpretatur, vt cum *Iſidoro* loquar *lib. 7. ethymolog. cap. 12.* tranſcriptus *in cap. cleros 21. diſt.* omiſſa etiam quæſt. illa an Patriarchæ re, an vero nomine tantũ differant à Primatibus, quam tetigimus ſupra *tit. 1. cap. 6. num. 7. & 8.* deueniendum eſt ad priuilegia innumera quidem & maxima, quæ ipſis Patriarchis ob eximiam, qua fruuntur dignitatem conceſſa ſunt.

19 Primum igitur Patriarchalis dignitatis priuilegium eſt quod à ſũmo Pont. Patriarchis tribuitur pallium, quod eſt plenitudinis officij Pontificalis inſigne, Archiepiſcopi vero ab eiſdem Patriarchis accipiunt *cap. antiquam 23. de priuileg. Abb. in rub. de auctoritate, & vſu pallij nume. 2. Lancelot. Conrad.*

Digitized by Google

rad. in templo omnium iudicum lib. 2. cap. 3. num. 19. & cap. 4. per totũ. Non obſtat, quod pallium à ſolo Romano Pont. vniuerſaliter dari poteſt iuxta *tex. in cap. niſi, de auctorit. & vſu pallij*, cum detur in ſignum plenitudinis poteſtatis, iuxta *tex. in cap. ad honorem, illo tit. & in d. capit. antiquam*, quæ poteſtatis plenitudo ab alio dari non poteſt, niſi ab Apoſtolica Sede, eiuſque *Præſide* Romano Pont. Petri ſucceſſore, à quo, tanquam à capite, in alios Prælatos tãquam membra omnis profluit eccleſiaſtica iuriſdictio, *cap. in nouo 21. diſt.* Quia reſpondetur Patriarchas ex auctoritate ab ipſo Romano Pont. conceſſa pallia Archiepiſcopis concedere, ac ſubinde dici nõ poſſe, quod ab alio accipiunt, quàm à Romano Pont. & in ipſius B. Petri corpore, iuxta prædictum ſenſum, iuncta *reg. qui per alium facit lib. 6.* Cætera de pallij ethymologia, & vſu dicã tit. ſequenti, Deo dante, interim vide *Durand. in rationali diuinorum lib. 3. cap. 17. Conrad. Brun. de cæremon. lib. 3. cap. 4. ad finem,* Polydor. *Virgil. de inuentoribus rerum lib. 12. cap. 12. Petr. Gregor. ſyntagm. iuris lib. 15. cap. 9. à num. 6. Læli. Zechi. de Republ. eccleſiaſt. tit. de ſtatu Illuſtriſſ. Patriarcharum à num. 5. Stephan.* Durantes *de ritibus Eccleſiæ lib. 2 cap. 9. à num. 41. Henriq. in ſum. lib. 10. cap. 31. in princ.* optime *Guido Pãcirola in theſauro variarum lectionum lib. 1. cap. 20. per totum.*

23 Secundum priuilegium eſt, vt vbique Crucem elatam præſeferre libere poſſint, præterquam in Vrbe Romana, aut vbicunque ſummus Pontifex, vel eius Legatus vtens inſignijs Apoſtolicæ dignitatis, præſens fuerit, & habetur in *d. cap. antiquã*, notant ibi *Anton. & Abb. in princip. Caſſan. in catalogo gloriæ mundi p. 1. conſiderat. 38. concl. 4. Petr. Gregor. ſyntagm. iuris lib. 15. cap. 9. numero 6. Læli. Zechi. vbi proxime num. 2. ad finem, Henriq. d. lib. 10. cap. 29. §. 3. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 41. nu. 25. Pancirola d. lib. 1. cap. 20. §. habent & aliud,* male notans *Abb. in cap. 1. vt lite non conteſt. num. 7.* contrariũ voluiſſe, quod ſcilicet Patriarchæ ſolum intra prouincias ſui Patriarchatus poſſunt deferre Crucem, nã *Abb.* ibi aperte loquitur de Archiepiſcopis, in quibus veriſſimam tradit & vtilem, atque receptam diſtinctionem, quam etiam repetit in *d. cap. antiquam nume. 10.* quod ſunt quædam inſignia denotantia ſuperioritatem, ſeu poteſtatem in loco, & iſtis vti nemo poteſt extra ſuam prouinciam, abſque ſpeciali priuilegio, idem erat dicendum in Patriarchis niſi communi iure eis conceſſum reperiretur huiuſmodi priuilegium in præſenti: quod autem hic ſit ſenſus *d. cap. antiquã* & particulę illius, vbique, patet non ſolum ex ipſius proprietate, quæ accipitur pro quocũque loco, ego ipſe *in meis Remiſſionib. de clauſulis & dictionibus dict. 358. num. 2.* ſed magis ex limitatione, quã inferius facit *tex.* ille ibi, niſi in Vrbe Romana, &c. aduertit bene *Anton. Auguſtin. in notis ad illum poſt collectiones adiectis*, quæ exceptio regulam firmat in contrariũ, quoad omnia alia loca, in quibus Romanus Pontifex præſens nõ reperitur, iuxta reg. *tex. in l. nam quod liquide §. vlt ff. de penu. legata, cum* citatis *in libello de principijs vtriuſque iuris lit. C. num. 5.* Quædam autem

ſunt inſignia denotantia dignitatē
perſonæ, & his vti poteſt Archiepi-
ſcopus, vel ſimilis Prælatus extra
loca ſui territorij, veluti portare
annulum, vel celebrare cum Mitra,
& Baculo, vt notat *gloſ.* quam ſe-
quuntur omnes ibi, *in Clem. Archie
piſcopo de priuileg.* vel etiam quod
poſt ſe caudam portari faciat, per-
tinet enim hoc ad perſonæ digni-
tatem, & inceſſus decentiam, no-
tant idem *Abb.* & ex eo *Pancirola*
loco proxime citato, aduertens ha-
bitum hunc fuiſſe quorundam Pa-
latinorum Principis Conſtantino-
politani; ſed ad Græcos recurrere
24 nō oportet, & ſatius eſt dicere illos
ex noſtris ſumpſiſſe. Ex quibus cir-
ca hoc priulegiū ferendi Crucē in-
ter Archiepiſcopos & Patriarchas
illa apparet differentia quod Patri-
archis iure communi datú eſt vbi-
que, Archiepiſcopis vero intra pro
uinciam, iuxta tex. *in d. Clem. Ar-
chiepiſcopo, Zecbi. d. tit. de ſtatu Il-
luſtriſſ. Patriarch. num. 6.* nam extra
prouinciam Archiepiſcopi Crucem
deferre non poſſunt, niſi illi, quibus
ſpeciali Sedis Apoſt. priuilegio fue-
25 rit conceſſum, vt probat *tex. in d.
cap. 1. vt lite pendente.* Alia quoad
hoc inter eos eſt differentia quia
Patriarchæ Crucē ligno tranſuerſa
rio gemino conſtantem præſefe-
runt, cuius lignum ſuperius tranſ-
uerſum breuius eſt, inferius lon-
gius, Archiepiſcopis vero intra
ſuam prouinciam vnius dumtaxat
tranſuerſi ligni Crucem præſefer-
re permittitur, vt optime obſer-
uarunt *Cuiac. in paralip. ad titulum
de foro competen. in cap. ſane 3 in
fine, Iuſt. Lipſi. in notis ad ſuos de
Cruce libros, Iac. Gretſer. de ortu* S.
*crucis p. 3. in deſcriptione Crucis V-
uerdeanæ, verſ. verū cū circa, Laym.
Bleda in tract. Sanctæ Crucis c. 7.
Hieron. Roman. p. 3. de Republ.
Chriſtiana lib. 2. cap. 6. ad finem, &
lib. 3. cap. 6. etiam ad finem.*
26 Tertium priuilegium eſt quod ad
eos in omnibus cauſis ſuarum pro-
uinciarum poſſit prouocari, vt re-
fert tex. *in d. cap. antiquam uerſ. in
omnibus.* Ratio autem formalis
27 huius priuilegij in eo conſiſtit, quia
ſecundum ordinarias regulas appel
latio gradatim, non vero omiſſo
medio eſt interponenda *l. Impera-
tores 21. in princip. ff. de appellat.*
vbi omnes, & vltra ordinarios *So-
cin. reg. 39. Maranta de ordine iu-
diciorum p. 6. cap. de appellat. à nu.
368. & alij* de quibus *Alphan. col-
lect. 892.* quibus adde *Garciam Fal
conium reg. 32. &* pleniſſime poſt
multos, quos refert, *Sigiſmundus
Scaccia de appellat. quæſt. 7. à prin-
cip.* ita ſcilicet vt inter eccleſiaſti-
cos iudices ab Archidiaconis, &
alijs inferioribus Prælatis ad *E*pi-
ſcopum, & ab *E*piſcopo ad Archie-
piſcopum, & ſic ab inferiori ad ſu-
periorem immediatum iudicem in-
terponatur appellatio *cap. dilecti
66. de appellat. c. Romana in princ.
& §. Ab Archidiaconis, & §. debet
& §. vlt. eod. tit. lib. 6.* proſequun-
tur *Petr. Gregor. de appellation. lib.
4. cap. 2. Scaccia d. quæſt. 7. à n. 32.
&* 86. Patriarchis tamen ipſo iu-
28 re ſingularis hæc prærogatiua in-
dulgetur, vt ad eos omiſſo medio
in omnibus ſuarum prouinciarum
locis licita ſit appellatio, atque ita
tex. in d. cap. antiquam eſſe intelli-
gendum; quia aliàs nullum conce-
deret priuilegium Patriarchis con-
tra principium illius *tex.* ibi, reno-
uantes priuilegia, & hanc eſſe com-
munem ſententiam computatis Au
ctoribus poſt *Innoc. & Hoſt.* con-
clu-

cludit. ibi *Abb. nu. 7. & 8.* ſequitur *Petr. Gregor. ſyntagm. lib 15. cap. 9. num. 6. Lali. Zechi. d. tit. de ſtatu Illuſtriſſ. Patriarch. num. 4. ad finem, Maranta d. loco num. 371.* & poſt *Gambar. de officio Legat. lib. 8. quæſt. 22. num. 106.* de communi teſtatur *Scaccia d. quæſt. 7. num. 104. Lancelot. Cõrad. in templo omnium iudicum lib. 2. cap. 3. num. 9. Math. Vgoni in tract. de præſtantia Patriarchali col. 10. verſ. dixi iam quadã.*

29 Non obſtat tex. *in d. ca. antiquã*, ibi, ſaluis appellationibus ad Sedẽ Apoſtol. interpoſitis, quatenus hoc vt appelletur omiſſo medio ſolo Romano Pont. concedere videtur, & quod omiſſo medio ad Romanum Pont. appellari poſſit probant *tex. in cap. omnis, 2. quæſt. 6. cap. ſi duobus, de appellat. lib. 6. gloſ. verbo reſeruata in cap. quod tranſlatione 4. de officio Legati. Anton. Scapp. in tract. iuris non ſcripti cap. 41. nu. 2. Sigiſm. Scacc. de appellat. quæſt. 7. à num. 46. Cardin. Tuſch. tom. 1. lit. A. concl. 352. num. 51.* Reſpondetur enim *tex. in* citatis verbis non loqui taxatiue, neque impedire quod etiam quatuor Patriarchis ſpecialiter concedatur, quia ſi gradatim ad Patriarchas eſſet appellandum in prouincijs ſibi ſubiectis nihil eis ſpecialiter cõcederet *tex.* contra mentem Põtificis in procemialibus verbis, ibi, Patriarchaliũ ſedium priuilegia renouantes: quare audiendi non ſunt contrarium reſoluentes *Anton. in d. cap. antiquam nu. 11. Cardin. num. 5. verſi nota quod ad quatuor*, & alij quos refert & ſequitur *Henriq. d. lib. 10. cap. 29. §. 3.* id colligentes ex *gloſ. vlt. in d. cap. antiquam.*

30 Quartum priuilegium eſt vt Patriarchæ Regibus, alijſve Principibus ſuperiorem non habentibus æquiparentur, cum eorum inſtar redacti ſint, quod multarum prouinciarum regimina ſubeãt, *Caſſan. in catalogo gloriæ mundi p. 4. conſid. 9. verſ. & iſti. Lali. Zechi. d. loco n. 2. circa finem. Iacobat. de Concil. lib. 1. num. 137. Sebaſt. Medices in tract. de legibus & ſtatutis p. 1. quæſt. 12. num. 9. Gaſp. Valaſc. in repet. l. imperium num. 100. ff. de iuriſd. omnium iudic. Andræ. Gambar. lib. 2. de officio & poteſtate legati in princip. num. 15.* Imo & ſummorum Pontificum priuilegijs ac

31 prærogatiuis vtuntur iuxta text. *in cap. renouantes 22. diſt.* ſub illis verbis, ſimilia priuilegia, quæ ſuperior Roma habet, accipiat. *& Iuſtinian. in auth. de eccleſiaſtic. titulis §. 1. collat. 9. Honor. & Theodoſ. in l. omni innouatione 6. C. de ſacroſ. Eccleſ.* ibi, non abſque ſcientia uiri Reuerendiſſimi ſacroſanctæ legis Antiſtitis Eccleſiæ Vrbis Conſtantinopolitanæ, quæ Romæ veteris prærogatiua lætatur. *l. 1. & ibi gloſ. verbo lætetur, C. de priuileg. Vrbis*

32 *Conſtantinop. lib. 11.* Vnde ratione huius Papalis ſimilitudinis patriarchis Romani Pontificis inſignijs & ornamentis vti fas eſt, ſiquidem veſte ruſſea indutis incedere, & equo albo phalerato, ſimul atque fræno, & calcaribus deauratis vti eis libere liceat. *Abb. Panorm. Hoſt. &* alii ſcribentes communiter *in d. cap. antiquam*, obſeruant *Cardin. Iacobat. in tract. de Concil. lib. 1. num. 184. Petr. Gambar. lib. 2. de*

33 *poteſtate Legati tit. 1. de varijs ordinarijs nomin. num. 21.* quibus & inſignijs Legatus de latere, vti poteſt, vt notant *Anton. num. 10. Cardin. 6. Abb. 4.* & alij *in d. cap. antiquam, Lali. Zechi. de Repub. eccleſiaſt. tit.*

tit. de ſtatu Illuſtriſſ. Legati nu. 4. verſ. vlterius, & poſt *Martin. Laudenſē* reſoluit *Pancirola lib. 1. c. 19.*

34 Patriarcharum iuriſdictio in omnes Archiepiſcopos, & Epiſcopos ſuos ordinaria eſt & ſuprema, vt ſatis colligitur *ex can. 39. Cōcilij Nicæni* de octoginta ex Arabico habitis (quos quidem octoginta cautè legendos eſſe moneo, vere enim non ſunt Nicæni, qui viginti tantummodo fuere, ſed ex Nicænis, alijſq. longe poſterioribus conflati, & vt apparet ex Concilijs etiā Græcorum, qui autem generales non ſunt, aut ab Apoſt. Sede approbati non fuerunt, quædam etiam ſunt interpretationes Nicænorum Canonū, eademque parum vera) in hæc verba. Conſideret Patriarcha, quæ Archiepiſcopi, & Epiſcopi eius in prouincijs ſuis faciunt, & ſi quid reperiat ſecus, quàm oporteat, factum mutet, & diſponat, vt ſibi videbitur, ſiquidem ipſe eſt pater omnium, & illi filij eius, ſicque præeſt Patriarcha his omnibus, qui ſub poteſtate eius ſunt, ſicut ille, qui te-

35 net ſedem Romæ, caput eſt & princeps omnium Patriarcharum. Vnde Patriarchæ prætextu huius ordinariæ iuriſdictionis diſpenſare poſſunt cum Epiſcopo, vel alio beneficiorum collatore ſibi ſubiecto, qui ob malam beneficiorum collationem fuerat à Concilio ſuſpēſus *cap. graue ad fin. de præbend.* ibi, huiuſmodi ſuſpenſionis ſententia præter Romani Pontificis auctoritatem, aut proprij Patriarchæ minime relaxetur. Item etiam excom-

36 municatos à ſuffraganeis ſuis abſoluunt, licet eis ſuffraganei abſolutionem concedere recuſent, vt docent cōmuniter Doctores per tex. *in cap. ad reprimendam 8. de officio Ordinar.* tradit *Math. Vgoni. d. tract. de præſtantia Patriarchali verſ. ita quandoque.*

37 Priuilegia ſupra relata quatuor tantùm veris Patriarchis, Conſtantinopolitano ſcilicet, Alexandrino, Antiocheno, & Hieroſolymitano, non uero alijs minus proprie ita appellatis, vtpote Aquilienſi, Grandenſi, Toletano & ſimilibus, competere videtur deduci ex *tex. in d. cap. graue 29. in fine de præbendis*, ibi, aut proprij Patriarchæ minime relaxentur, vt in hoc quoque quatuor Patriarchales ſedes ſpecialiter honorentur, & *ex Extrauag. Sanctæ Romana de elect. inter cōmunes*, vbi *Benedictus IX.* poſtquā dictas quatuor Patriarchales ſedes ſanctam Romanam Eccleſiam inſtituiſſe refert, ipſaſque, inquit, multis prærogatiuis & honoribus, ac priuilegijs decorauit, quaſi diceret prædicta priuilegia, quibus Patriarchæ fruuntur, proprijs Patriarchis, non vero improprijs fuiſſe conceſſa, ita *Caſſan. d. conſider. 9. verſ. alij autem. Redoan. d. cap. 16. numer. 1.* Nā omnes præter illos quatuor, improprie potius, & perperam vſitata voce Patriarchæ ab omnibus ſolent appellari *Alber. in diction. verbo Patriarcha, verſ. Patriarcha & Primas, Iacobat. lib. 1. de Concilijs à num. 256. Anaſtaſ. Germon. lib. 3. de ſacrorum immunit. cap. 7. num. 11. Lælt. Zecb. d. num. 2.* excepto Toletano, qui ex priuilegio Pontificio omnibus & ſingulis prærogatiuis, priuilegiis, ac inſigniis, quæ dictis Patriarchis competunt, vti & gaudere libere, liciteque poteſt, vt ſuo loco dicemus.

38 Plura alia in hoc propoſito de præcedentia Patriarcharum, eorūque priuilegijs adducere poſſemus, ſed

ſed tam in hoc, quàm infra in vniuſcuiuſque Patriarchæ erectione demonſtranda parum immorari oportet, quia occupatis prouincijs illis Imperij Orientalis Turcarũ tyrannide non multum vtilitatis afferre uidetur hac de re prolixior diſputatio.

SVMMARIVM.

1 *Petrus inter Apoſtolos primus ab Euãgeliſtis recenſetur, & à Chriſto Domino inter eos ſingulariter vt caput deſignatur.*
2 *Eccleſiæ Claues Petro præcipue, & per eum Eccleſiæ datæ fuerunt.*
3 *Petrus mittens ſe in mare ad Dominum quid deſignauerit, oſtenditur.*
4 *Petrus ad Apoſtolatum ante Andream fratrem, Ioannem, & Iacobum vocatus fuit.*
5 *Petrus poſt Aſcenſionem Domini, velut ſucceſſor ipſius cœpit regere Eccleſiam.*
6 *Eccleſiæ vnitas ſub vno ſummo Paſtore oſtenditur.*
7 *Petrus 15. Kalend. Februar. ann. Chriſti 44. Romam venit.*
8 *Petrus Cathedram Sacerdotalem Romæ tenuit annis 25. & an toto hoc temporis ſpatio in Vrbe permanſerit, oſtenditur.*
9 *Roma laudatur.*
10 *Petrus iuſſu Domini Romæ Sedẽ Pontificiam fixit.*
11 *Vado Romam iterum crucifigi reſpondiſſe Dominum* Petro *Vrbem fugienti qui affirment, oſtenditur.*
12 *Romæ prima Sedes, & vniuerſalis Eccleſiæ Primatus iure diuino eſt collocatus.*
13 *Apoſtolicam Sedem an licitum ſit è Roma aliò trãsferre, oſtenditur.*
14 *Romana Eccleſia omnium aliarum, omniumque fidelium mater eſt, & magiſtra.*
15 *Romanæ, & vniuerſalis Eccleſiæ Pontifex ſuccedit Petro in Eccleſiaſtica monarchia.*
16 *Summus Pont. nullum in terris ſuperiorem habet.*
17 *Ordinarius Ordinariorum, & totius Orbis eſt ſummus Pont.*
18 *Seruus ſeruorum Dei nominatur ſummus Pont. quantum ad humilitatem, nam quantum ad poteſtatem eſt Dominus dominorum.*
19 *Summum Pontificem ſaltem in habitu habere poteſtatem ſecularem immediate à Chriſto Domino, qui defendant, oſtenditur.*
20 *Summus Pont. Petri ſucceſſor, & Chriſti Vicarius nobis Chriſtum repræſentat.*
21 *Chriſtus Dominus dum in terris vt homo vixit vniuerſalis fuit mundi Dominus, &* Rex *vniuerſorum.*
22 *Chriſtus Rex ſine propugnatoribus, ſine magiſtratu, &c. quomodo dictus, oſtenditur.*
23 *Petrus Pontificatum, & regimen totius populi Chriſtiani à Chriſto accepit.*
24 *Summus Pont. (vt verior tenet ſententia) ſuper vniuerſum Orbem ex ſummo Pontificatus officio directè nõ habet, etiam in habitu, poteſtatem ſecularem ab ſpirituali diſtinctam.*
25 *Summus Pont. vt Chriſti vicarius ex officio ſummi Pontificatus nullam aliam poteſtatem habet, niſi eam ſolùm, quam in lege* Gratiæ *Chriſtus Dominus, quatenus homo dum in terris vixit, eidem communicauit.*
26 *Chriſtus Dominus temporalem monarchiam, & poteſtatem de-* fa-

Digitized by Google

facto non exercuit, nec exercere voluit.

27 *Chriſtus Dominus per ſe & directe habuit ex dono Patris excellens quoddam dominium, & poteſtatem ſuper res omnes ereatas, quod non communicauit Vicario.*

28 *Auctoritas Chriſti Domini Math. 16. Tibi dabo elaues regni Cælorum, intelligitur de poteſtate ſpirituali ſuprema, non vero temporali directa.*

29 *Cap. 1.22. diſt. Extrauag. vnam ſanctã, de maioritate, inter comm. & Extrauag. vni. verſ. Sane, ne Sede vacante Ioan. 22. non agunt de poteſtate aliqua ſeculari ſummi Pontificis, ſed ſolum de eccleſiaſtica.*

30 *Cap. cum ad verum 69. diſt. intelligitur de poteſtate ſeculari formaliter ſumpta in ſuum finem naturalem, quam negat in ſummo Pontifice.*

31 *Summus Pontifex ſuper omnia negotia ſecularia habet ſufficientem poteſtatem, quando id expedierit ad finem ſupernaturalem aſſequendum.*

32 *Summus Pont. ſuper infideles habet poteſtatem temporalem gubernatiuam, quatenus opus fuerit ad defenſionem Eccleſiæ, & ad expediendam prædicationem Euangelicam.*

33 *Summus* Pont. *directe ſuper infideles poteſtatem temporalem gubernatiuam non habet.*

34 *Summo Pontifici poteſtas competens qua tali non competit ei, niſi qua eſt caput ipſius Eccleſiæ, gerens ipſius Chriſti capitis vices in corpus mixticum eiuſdem.*

35 *Summus Pontifex non habet poteſtatem in homines, niſi qua ſunt membra Eccleſiæ, mediante ſcilicet baptiſmo fideles facti, & incorporati cum Chriſto eius capite.*

36 *Infideles immediate ab ipſa natura poteſtatem ſupremam ciuilem habent, itaut per eam gubernari poſſint ſuo modo in ordine ad propriam conſeruationem.*

37 *Luſitanos arguit Auctor qui in Guinea ethyopes in ſeruitutem iniuſtam redigunt.*

38 *Infideles non poteſt ſummus Pontifex debellare pro eo quod eum recognoſcere nolint in dominum ſuum, & totius Orbis temporalem.*

39 *Auctoritas* Eccleſiaſtici *10. Regnum à gente in gentem, &c. intelligitur de ſola poteſtate, & punitione diuinæ* Maieſtatis.

40 *Summus Pontifex, aut quilibet alius Princeps fidelis non poterit infidelis quantumuis ſceleratos, vtpote ipſius imperio non ſubiectos, priuare ſua ipſorum poteſtate ciuili publica, & dominio rerum ſuarum.*

41 *Infidelium terras inter reges Portugaliæ & Caſtellæ optimo iure potuit diuidere ſummus Pontifex Alexander VI. ſub ea conditione, vt in conuerſionem prædictorum infidelium tenerentur mittere prædicatores Fidei.*

42 *Hiſpaniæ & Luſitaniæ Reges quãdo, & à quibus per ignotas terras, & ignotiora maria Indias ſcrutari miſerunt.*

43 *Comercium omnibus fecit commune ius gentium.*

44 *Rationes expenduntur, quibus motus Alexander Sextus commiſit Portugaliæ, & Caſtellæ Regibus prædicationis Euãgelicæ, & conuerſionis infidelium curam, negotium, & comercium.*

Sum-

45 *Summus Pontifex ex grauiſſima cauſa poteſt declarare ius natura le,gentium, aut Diuinum poſitiuum.*

46 *Benedictus Aegidius Luſitanus laudatur.*

47 *Titulares Epiſcopos infidelibus, idolatris, vel haereticis quomodo ſummus Pont. conſtituere poſſit, oſtenditur.*

48 *Summus Pontifex in caſu ad ſpirituale bonum neceſſario poteſt uiquam ſententiam à iudice ſeculari latam reuocare.*

49 *Lis mota ſuper iure alicuius principatus, vel alterius rei temporalis defertur ad* Summũ Põt. *ſi ex contentione, & diſcordia probabiliter in ſpiritualibus timerentur damna grauiſſima.*

50 *Declaratur tex. in cap. Nouit, verſ. Non enim, de Iudicijs.*

51 *Coadiutorẽ alicui Regi, vel Principi ſeculari ſuperiorem non recognoſcenti poteſt ſummus Pontifex dare, quando id poſtulat populi ſcandalum, & ruina ſpiritualis.*

52 *Ideo Summus Pontifex in capit. Grandi de ſupplenda neglig. Praelat. lib. 6. proceſſit ad illam coadiutoris dationem, quia de facto pro maiori iuſtificatione requiſitus fuit ad eandem à pluribus Portugaliae Praelatis, & nobilibus.*

53 *Verius tamen in eo tex. poterat ſũmus Pontifex ad eandem Coadiutoris dationem procedere de iure inuitis Luſitanis.*

54 *Eccleſiaſticus, iudex ex proterua ſecularis negligentia, & remiſſione offenſarũ poteſt cognoſcere.*

55 *Petrus Barboſa Regius conſiliarius, ac Regni Portugaliae Cancellarius maximus laudatur.*

56. *Refutatur intellectus aſſerẽtis ideo ſummum Põtificem proceſſiſſe ad praedictam coadiutoris dationem in terminis d. cap. Grandi, quia regnum Portugaliae illum recognoſcebat etiam in temporalibus.*

57 *Portugaliae regnum Romanae Eccleſiae cenſuale an vere fuerit, oſtenditur.*

58 *Refertur liberatio Nuncij Apoſtolici de praedicto cenſu à ſe recepto.*

59 *Portugaliae regnum neminem in temporalibus recognoſcit.*

60 *Electio per Rempubl. Luſitanam de Alphonſo I. in ſuum Regem, veluti in publicis comitijs legitime congregata, potuit fieri abſque auctoritate ſummi Pontificis.*

61 *Chriſti quinque Stigmata in caelo oſtenſa ab Alphonſo Portugaliae Rege I. in regia inſignia inſigni putate ſuſcepta fuerunt. Franciae regnum diuinitus fuit approbatum, ex eo quia tria lilia, quae illi ſunt adhuc Regia inſignia, de Caelo miſſa fuerunt* Clodoueo.

62 *Portugaliae Reges regna Imperatorum ignauia à Mauris vindicata, virtute bellica ab ipſorum manibus vendicarunt.*

63 *Luſitani pertinaciſſime Romanis reſtiterunt duce Veriato.*

64 *Alphonſus primus Rex* Portugaliae *pro confirmatione ſui Regij tituli recurſum habuit ad ſummum Pontif. non quidem ex eo quod neceſſarius eſſet, ſed ex eo quia deuotione, pietate, & animi gratitudine voluit libens, & abſque vlla obligatione ciuili ſe eiſdem Chriſti vicario B. Petro, & ſucceſſoribus in ſuũ militẽ peculiari quadam, ſed ſpirituali ſolum ſubiectione ſubmittere.*

65 *Hiſpaniae Reges ſubiectionem* Sedi *Apoſt. debebant ab antiquiſſimis*

mis etiam Regum Gothorum Catholicorum temporibus.

66 *Hiſpania regnum non recognoſcit Imperatorem, aliumque ſuperiorem.*

67 *Summus Pontifex potuit transferre in perſonam Magni Caroli imperium à Græcis in Germanos, & diſponere de Imperatoris electione, coronatione, & iuramento fidelitatis.*

68 *Conſtantinus Imperator in pluribus terris, & prouincijs omnem temporalem poteſtatem, dominiū, & vniuerſa Imperij iura in Eccleſiam Romanam tranſtulit.*

69 *Donatio de terris, & ciuitatibus Imperij illicita eſt, & inualida.*

70 *Princeps res Regiæ Coronæ alienare nequit.*

71 *Rex abſque populorum conſenſu regnum priuare iure & honore ſuo non poteſt, nec illud ſeruituti ſubijcere, nec illius bona donare cum magna Regiæ Coronæ diminutione.*

72 *Rex non poteſt caſtra regni, & ciuitates alienare abſque conſenſu omnium Principum, & populorum eiuſdem regni.*

73 *Eccleſiæ cum læditur vincit, & magis incipit eſſe vberrima cum ad finem ſeculi erit producta.*

74 *Reſpondetur contrarijs fundamentis.*

75 *Fama in factis antiquis, nempe cētum annorum plenam efficit probationem.*

76 *Franciſcus de Caldas Pereira laudatur.*

77 *Conſtantini donatio auctoritate antiquiſſimorum, grauiſſimorumque Patrum munita eſt.*

78 *In Sanctiſſimis Eccleſijs optima menſura eſt donatarum rerū immenſitas.*

79 *Eccleſijs quod donatur Deo redditur, à quo omne bonum, & donū optimum prouenire Apoſtolus docet.*

80 *Conſtantinus ingentibus beneficijs à Deo acceptis, ſcilicet in curatione lepræ, & victoria contra Maxentium, diuinitus promotus eſt ad donationem illam faciendum.*

81 *Principes omnes, qui in Eccleſias munifici & liberales extiterunt de hoſtibus ſuis triumpharunt, & Imperium, ſeu regna ad longiſſimam poſteritatem traduxerunt.*

82 *Conſtantinus non ſolū fecit donationem, ſed cum eo ſatrapæ, optimates, ſenatus, ac populus.*

83 *Populus poteſt Regis electionem facere ex aliquo iuſto capite.*

84 *Leo III. Summus Pont. ex circunſtantijs ſuo tempore occurrētibus poſtulante fine ſupernaturali, ac Eccleſiæ defenſione, potuit transferre in perſonam Caroli Magni imperium à Græcis in Germanos, & diſponere de Imperatoris electione, coronatione, & confirmatione.*

85 *Gregorius V. Summus Pont. primus conceſſit illis ſeptem Germaniæ magnatibus, nempe tribus Eccleſiaſticis, & quatuor ſecularibus, poteſtatem eligendi Imperatorem.*

86 *Imperator defenſor, & aduocatus Eccleſiæ dicitur.*

87 *Imperialis dignitas attenta ſua natura non fuit à ſummo Pontifice, ſed ab ipſo Deo mediante iure gentium.*

88 *Imperialis dignitas poſt Imperij tranſlationē a ſummo Pontifice habetur, & ab eo inſtituta dicitur.*

89 *Imperium Germanicum poſt prædictam tranſlationem magis pendet*

det à ſummo Pontifice, quã aliud quodlibet regnum.

90 *Summus Pontifex Imperatorem poteſt deponere.*

91 *Summus Pont. poteſt electionem de Imperatore improbare, ſi ei idoneus non videretur.*

92 *Imperium transferre in aliam gentem poteſt ſummus Pont.*

93 *Imperio vacante iuriſdictio, regimen, & diſpoſitio eius deuoluitur ad Summum Pontificem.*

94 *Summus Pontifex in ordinem ad finem ſupernaturalem poteſt abrogare leges ciuiles ſcriptas, & non ſcriptas, approbantes peccata ſubditorum, & pro illis præmia concedentes.*

95 *Ampliatur ad leges ciuiles peccata venialia ſolum approbantes.*

96 *Lex canonica in foro ciuili ſeruanda eſt quando agitur de peccato, etiam attenta Ordin. Regia Luſitanorum, quæ de quantumuis veniali etiam eſt intelligenda.*

97 *Declaratur cap. Nouit verſ. Cum enim, de Iudicÿs.*

98 *Denunciatio Euangelia non obligat niſi pro loco, & tempore, data ſcilicet commoditate, & opportunitate ex parte denuntiantis, & denuntiati.*

99 *Argumentum à contrario ſenſu nõ valet quando ex illo ſequeretur abſurdum.*

100 *Declaratur text. in capit. vlt. de præſcriptionib. ibi, quæ abſque peccato mortali &c.*

DE PRIMATV ECcleſiæ Romanæ ſuper omnes, & de ſuprema Summi Pontif. poteſtate in vniuerſum Orbem.

CAP. II.

1 AD Patrem, & ad cœleſtem Eccleſiã Ieſu Chriſto ex terrena reuerſuro, neceſſe omnino fuit aliquem Eccleſiæ à ſe in terris conſtitutæ Præſidem relinquere, qui eius Vicariam poteſtatem retineret, ad quem tanquam iudicem, & Paſtorem omnes Chriſti ouiculæ in terrena Eccleſia commorantes confluerent. Vnũ de toto mũdo ad hoc Petrum eligit Dominus, & ſolum ſibi ſubſtituit, & in officio Vicariũ, & in Magiſterio ſucceſſorem, qui & vniuerſarum gentum vocationi, & omnibus Apoſtolis, cunctiſque Eccleſiæ Patribus præponatur: vt quamuis in populo Dei multi Sacerdotes ſint, multique Paſtores, omnes tamen proprie regat Petrus, quos principaliter regit & Chriſtus. Hic igitur primus Apoſtolorum appellatur ab Euangeliſtis *Matth. 10. Marc. 3. & Lucæ 6* qui in capitibus, vbi nomina Apoſtolorum enumerant, ſemper primo loco recenſent Petrũ. Et Dominus noſter Ieſus Chriſtus, vbi primùm B. Petrum, quem à mundi initio Vicariũ ſuum deſtinauerat, in terris vidit ad ſe à fratre Andræa adductum, illico ei vni dixit:

Tu

Tu es Simon filius Iona, tu vocabe-Cephas, quod interpretatus Petrus *Baron. tom. 1. annal. Eccleſ. an. Chriſti 31. cap. 20.* Chriſtus enim, vt docet *Paulus*, Petra fuit, nomen ſuum Petro communicauit, vt hac nominis deriuatione Chriſtus nobis oſtenderet ſe Petro ſuas vices, & poteſtatem aliquando commiſſurum. Hic enim cum interroganti Domino, quem homines eſſe dicerent filium hominis, aliis referentibus opiniones aliorum, ipſe velut inter cæteros primus cum eum eſſe Chriſtum Dei viui Filium reſpondiſſet, audire promeruit: Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam *Matth. 16.* quod D. *Auguſtin. de verbis Domini* exponens, ita ait: Tu es Petrus à petra dictus, quam confeſſus eſt, quam cognouiſti dicens: Tu es Chriſtus Filius Dei viuus, & ſuper hanc petram, ideſt, ſuper me ipſum Filium Dei, ædificabo Eccleſiam meam. Rogaui pro te Petre, vt non deficiat fides tua, & tu aliquando conuerſus confirma fratres tuos, *Luc. 22.* Ex quo manifeſtum eſt in Petro omnes contineri, rogans enim pro Petro, pro omnibus rogare dignoſcitur. Simon quia diligis me plus his, paſce agnos meos, *Io. 21.* Solus ideo Petrus, vt caput, & Princeps reliquorum Apoſtolorum pro omnibus ſolicitus, auſus eſt à Chriſto petere, qua mercede ipſum ſequuturi eſſent. *Matth. 19.* Ab illo initium tanquam a capite, & maiore ſumpſit ipſe Chriſtus in lotione diſcipulorum, *Baron. tom. 1. Annal. Eccleſiæ ann. Chriſti 33. c. 38. in fin.* verbaq. ſingulariter ei dixit, tanquã vni Paſtori, qui eius exemplo cæteris præfuturus humilitatem eius imitaretur, *Ioan. 13.* Magnum certe excellentiæ Petri indicium fuit, quod eum vnũ Angelus ſpeciatim nominauit, dum dicit. Sed ite, diſcite Diſcipulis, & Petro, quia præcedet vos in Galilæam, ibi eum videbitis ſicut dixit vobis *Marc. 16* Non exiguum præſtantiæ Petri indicium quoque eſt, quod primus in monumentum Chriſti intrauerit, qui primus Chriſti vice, ideſt auctoritate, & poteſtate in Eccleſia eſſet functurus; potuerat enim Ioãnes prior ingredi, quippe qui curſu præuenerat Petrum, ſed id muneris omnium maiori Petro permiſit, *Ioan. 20.*

2 Eccleſię claues, ideſt Ordinis, & iuriſdictionis, ſiue etiã præeminẽtiæ, & poteſtatis Petro præcipue, & per eum Eccleſiæ datas fuiſſe Sanctorũ Patrum teſtimonijs facile probari poteſt, nam *Beda in homilia de feſto Apoſtolorum* ſuper illud *Matt. 16.* Quodcunque ligaueris, &c. ſic ait. Qui Regem cœlorum maiori præ cæteris deuotione confeſſus eſt, merito præ cæteris ipſe collatis clauibus regni cœleſtis donatus eſt. Quod ſi omnibus Apoſtolis ſimul dictum eſſe reperias, nõ tamen aliis ſine ipſo, ſed ipſi ſine aliis attributum eſſe cognoſces ligandi, & ſoluendi à Domino facultatem, vt quod non alii ſine ipſo, ipſe ſine aliis poſſet ex priuilegio ſibi collato à Domino, & conceſſa plenitudine poteſtatis. Huic Dominus oues ſuas paſcendas vocabulo tertiò repetito commiſit, vt alienus à grege Dominico cenſeatur, quiſquis eum etiam in ſucceſſoribus ſuis noluerit habere Paſtorem. Sic etiã dũ Dominus apparuiſſet in littore diſcipulis nauigantibus ſciẽs Petrus quod Dominus eſſet, ſe miſit in mare, & aliis nauigio venientibus ip-

ſe

Digitized by Google

ſe ſine beneficio nauis ad Dominũ feſtinauit, *Ioan.* 21. Cum enim mare mundum deſignet: per hoc, quod Petrus ſe miſit in mare priuilegiũ expreſſit Pontificii ſingularis, per quod vniuerſum Orbem ſuſceperat gubernandum, cæteris Apoſtolis vt vehiculo nauis contentis, cũ nulli eorum vniuerſus fuerit Orbis commiſſus, ſed ſingulis ſingulæ prouinciæ, vel Eccleſiæ potius deputatæ. Iterũ etiam vt ſe vnicũ Chriſti Vicariũ deſignaret, ad Dominũ ſup aquas maris mirabiliter ambulãtẽ, & ipſe ſuper aquas maris mirabiliter ambulauit. Nam cũ aquæ multæ ſint populi multi, congregationesq. aquarum, ſint maria, per hoc quod Petrus ſuper aquas maris inceſſit, ſuper vniuerſos populos ſe poteſtatem accepiſſe monſtrauit. *Sic* etiam *Lucæ* 5. legitur ſoli Petro Dominum dixiſſe, duc in altum; quod cum feciſſet conduxit piſciũ multitudinem copioſam, qui admiratus ipſe cum Iacobo, Ioanne, & Andræa, qui etiam in naui erãt, ſecundum *Matth. & Marci* narrationem, proceſſit ſolus ad genua Ieſu, dicens: *Exi à me* Domine, quia homo peccator ſum, cui etiã ſoli reſpondit Ieſus: Noli timere, ex hoc iam homines capiens eris, id eſt, caput eius. Et hic aduertendum duxi Petrum ad Apoſtolatum ante Andræam fratrem, Iacobum, & Ioannem, vocatum fuiſſe, vt patet *Matt.* 4. nam vocatio, de qua ibi, fuit proprie ad Apoſtolatum: duæ vero priores, quarum vna habetur *Ioan.* 1. altera in captura piſcium, quam deſcribit *Lucas cap.* 5 non fuerunt proprie ad Apoſtolatum, ſed ad quandam familiaritatem, ita *Alphonſ. Aluarez Guerrero in ſpeculo iuris Pontificij cap.* 1. Deinde ipſe ſolus Petrus interrogauit Ieſum *Matt.* 18. *Si* peccauerit in me frater meus, dimittam ei vſque ſepties? & ei ſoli Ieſus reſpondit. Non dico tibi vſque ſepties, ſed vſque ſeptuagies ſepties: cum profecto ſeptenarius vniuerſitatis ſit numerus, eò quod omne tempus ſeptenario dierum numero noſcitur comprehendi, igitur ſeptenarius numerus in ſeipſum mutiplicatus in hoc loco ſignificat vniuerſorum vniuerſa peccata, quia ſolus Petrus poteſt non ſolum omnia, ſed omnium crimina relaxare. Deniq; Apoſtolis omnibus à Domino mandabatur, vt prædicarent *E*uãgeliũ omni creaturæ, principaliter tamen Petro incũbebat, qui oẽs præſtabat prerogatiua principatus, & cui ſoli iniũctum fuerat à Domino, vt paſceret oues ſuas.

Vnde poſt Aſcenſionem Domini Petrus velut ſucceſſor ipſius regere cœpit Eccleſiam, ad complendum duodenarium diſcipulorum numerum loco Iudæ præuaricatoris ex verbis Prophetæ alium inſtituens, & faciens ſubrogari, & recepto Paraclito Diſcipulos *S*piritusſancti gratia illuſtratos ex verbis Ioelis apertius comprobauit. Hic pœnitentiam agere iuſſit, & baptizari credentes *Act.* 2. Hic inter diſcipulos curando claudum fuit miraculum operatus, *Act.* 3. & in Ananiam & *S*apphyram vxorem ipſius tanquam primus & præcipiuus inter eos, qui mentiti fuerant Spiritui Sancto, mortis ſententiam promulgauit *Actor.* 5. Hic ſimoniacæ peſtis radicem contra primitiuam *E*ccleſiam pullulantẽ Apoſtolica falce ſuccidit; ſolus in Simonem Magum ſententiã damnationis promulgans, licet non ei

ſoli, ſed omnibus communiter pecuniam obtuliſſet. *Act.* 8. Huic ſoli viſio cælitus oſtenſa fuit *Act. 9. & 10.* qua innuitur, quod Petrus Prælatus fuerit cunctis gentibus. Ipſeque admonebatur omnes gentes ſuæ fidei commiſſas Chriſti Eccleſiæ vnire, & inſerere: cum vas illud viſionis Orbem terrarum, & vniuerſa in eo contenta animalia, vniuerſas ſignificaret, tam Iudæorum, quam Gentium nationes: gentium enim immunditiæ per quadrupedia terræ, perque beſtias, reptilia, & volatilia Cœli ſignificabantur, & illas iam Deus intra lintheũ Eccleſiæ recipiendas decreuerat. Propter quod & Petro iuſſum erat, vt mactaret eas primùm, hoc eſt per verbum Dei, quod gladio quouis ancipite penetrabilius eſt, tetrum peccati ſanguinem effunderet, eiſque ſubinde veſceretur, hoc eſt, more cibi traduceret eas in Eccleſiæ corpus, & incorporaret eas Chriſto. Quamobrem ipſe vt primus Iudæos, ita quoque & Gentiles conuertit ad Fidem, vt ſupra vtroſque fideles ſe paſtoralem curam accepiſſe monſtraret.

6 Conſtituto ſic à Chriſto Domino tot locis Summo vniuerſalis Eccleſiæ Paſtore Beato Petro Apoſtolo, Vnitas, ſiue Primatus eius in Eccleſia vnica conſtituitur, à qua tanquam capite reliqua ipſius mẽbra regerentur. Eccleſia vna eſt, quæ in multitudinem latius incremento fœcunditatis extenditur: quomodo Solis multi radij ſunt, ſed lumen vnum; & rami arboris multi ſunt, ſed robur vnum tenaci radice fundatum; & quomodo de fonte vno plurimi riui defluunt, numeroſitas licet diffuſa videatur exundantis copiæ largitate, vnitas tamen ſeruatur in origine. Sic & Eccleſia Domini luce perfuſa per Orbem totũ radios ſuos porrigit, vnum tamen lumen eſt, quod vbique diffunditur, nec vnitas corporis ſeparatur: ramos ſuos in vniuerſam terram copia vbertatis extendit, profluentes largiter riuos latius expandit, vnum tamen caput eſt, & origo vna, & vna mater fœcunditatis ſucceſſibus copioſa: illius fœtu naſcimur, illius lacte nutrimur, ſpiritu eius animamur. Et quod Eccleſia vna ſit veritatis Magiſter teſtatur per Spiritum ſanctum dicens, Vna eſt columba mea, vna eſt perfecta mea. Item Eccleſiæ vnitas dicitur ex vnitate Fidei, in qua fundatur, *cap. legimus 93. diſt.* Et ab vnitate ſpei, de qua *Apoſt. cap. 4.* Vocati eſtis in vnam ſpem vocationis veſtræ. Eſt etiam vna vnitate charitatis, qua annectitur, & viuificatur, de qua inquit *Apoſt. ad Philip. 2.* Eandem charitatem habentes vnanimes, idipſum ſentientes. Hinc *D. Cyprian. lib. 1. epiſt. 8. ad plebẽ.* Deus vnus eſt, & Chriſtus vnus, & vna Eccleſia, & Cathedra vna ſuper Petrum Domini voce fundata. Sicut etiam in Cœlorum vniuerſitate à primo mobili ducuntur inferiores, *Ariſt. 2. de Cœlo tex. 35.* In corporibus mixtis vnum ſemper elementum eſt, elementariſq. qualitas præpollens. In multitudine membrorum vnum cor cætera mouet *Ariſt. de partu animalium lib. 2. cap. 2.* potentiarum animæ vna eſt princeps, nempe ratio. *D. Auguſt. lib. 2. de liber. arbit. c. 3.* & vt ait *Apoſt. ad Epheſ. 4.* Vnus eſt Spiritus, vnus Dominus, vna Fides, vnum Baptiſma, vnus Deus, & pater omnium, qui eſt ſuper omnes,

& per

& per omnia, & in omnibus nobis;
ita quoque vnus Præſidens, Paſtor,
Rector,& Gubernator in vnica, &
vniuerſali Eccleſia vicem Chriſti
gerens,Summus Pontifex eſt,& ſu-
per vnicum, vnicam & vniuerſalē
Chriſtus ædificat Eccleſiam, quam
nullo Orbis terrarum loco Petrus,
& eius ſucceſſores melius conferre
potuiſſent ipſo Domino iubente,
quantum Romæ, quæ tunc, & diu
poſt Orbis terrarum imperium ob-
tinuit,à qua facillime Chriſti pie-
tas & religio in reliquas ei ſubie-
ctas prouincias traduci poſſet, q
innuere videtur *Beatus Leo Papa*
in ſerm. 1. de natali Apoſtolorum
Petri & Pauli,dum ait. Beatiſſimus
Petrus Princeps Apoſtolici Ordi-
nis ad arcem Romani deſtinatur
imperii,vt lux veritatis,quæ in om
nium gentium reuelabatur ſalutē,
efficacius ab ipſo capite per to-
tum mundi corpus effunderet.

7 Anno igitur nono à Chriſti paſ-
ſione exacto, à natiuitate eius 43.
poſtquā Iacobus Ioānis frater ab
Agrippa Rege occiſus fuit,ipſe Pe
trus Azimorum tempore ab eo in
carcerem conicitur,vt feſto cele-
brato illum necaret, qui diuino be
neficio Angeli opera eductus, exi-
ens ad Romam iter inſtituit,vt He
rodis vim, furoremq. declinaret,
ſimul & vt Simonis Samaritæ ve-
ſtigiis ſubuertendis inſiſteret. An-
nua peregrinatione exacta per eas
gentes ad quas priorem epiſtolā
ſcripſit,Cappadoces ſcilicet,Gala-
tas,Aſianos,*P*onticos, & *B*ithynos
Vrbem peruenit 15. Calend. Febr.
ſequentis anni,qui fuit Chriſti 44.
& ſecundus pene finitus Imperii
Claudii;ſtatim Chriſtianæ religio-
nis fundamenta iecit,vt poſtea ad
Romanos ſcribens Paulus gratias
agit Deo, quod illorū Fides in vni
uerſo mundo nunciaretur. Ab hoc
tempore vſque ad eius obitum,
(qui fuit Auctoribus pene cūctis cō
ſentientibus 3. Calend. Iulii nouiſ
ſimo Neronis anno,non quidem Iu
liani, ſed imperii,ideſt tertiode-
cimo,Chriſti vero 68.) Cathedram
Sacerdotalem Petrus Romæ annis
25.tenuit. Non autem hoc toto
temporis ſpatio in Vrbe perman- 2
ſit; nam anno Chriſti 47.ſexto im-
perii Claudii,quo magna Iudæorū
ſeditio fuit, Petrus, qui gente
Iudæus erat ex Bethſaide vico Ga
lileæ,ſimul cum cæteris conſtituta
iam Eccleſia Romana, & Simone
Mago extincto,diſcedere eſt coa-
ctus;Hieroſolymam hac occaſione
rurſus rediit. Et (Agrippa,cuius
metu ex *I*udæa aufugerat, iam vi-
ta functo) interfuit tranſitui Bea-
tiſſimæ Virginis,qui anno ſequenti
accidit ætatis eius 63. prout me-
liùs computant citati per me *Al-*
leg.50. num.112. Poſtea ingreſſus
eſt Vrbem Romā Nerone Cæſare,
Linum,& Clementem ſibi coadiū-
tores ordinauit,à Marco ſcriptum
Euangelium probauit,priorem Epi
ſtolam ſcripſit, & hæc primo Nero
nis anno, vt ex Damaſo intelligi-
tur,tranſegit. Inde diſcedens totū
Occidentem, & Africam docendo
peragrauit. Ad extremum nouiſ-
ſimis Neronis annis,eo in Chriſtia
nos tanquam publici incendii au-
ctores deſæuiente,Romam rediit,
vbi de morte eius,& Pauli ea ſubſe
quuta ſunt, quæ conſenſu omnium
Scriptorum memoriæ ſunt cōmen
data. Quicquid hæretici huius
temporis impudenter negent Bea-
tum Petrum Romæ vnquam Cathe
dram conſtituiſſe, & quod magis
eſt, neq; Romam vnquam veniſſe,

eos tamen ex omnibus antiquis Patribus Græcis, ac Latinis eleganter conuincunt *Onuphrius Panuinius de Primatu Petri lib.3. cap.1. Cardin.Cæſar Baron.annal.tom.1. an.Chriſti 44.cap.21.cum ſequentibus*,& ex profeſſo latiſſime comprobat omnibus contrariis ſatisfaciens *Cardin.Bellarmin. tom. 1. de Romano Pont.lib.2.à princip.*

9 O felix Roma,inquit D.*Hieronym.lib.2.aduerſus Iouenianum,in fine*, Vrbs potens, Vrbs Orbis Domina,Vrbs Apoſtoli voce laudata, de qua *S. Ioannes Chryſoſt.in comment.epiſtolæ ad Romanos cap.16. hom.vlt.*ideſt,32. ita ait: Ego & Romam propterea diligo, tametſi & aliunde queã illam laudare, nempe à magnificentia, ab antiquitate, à pulchritudine, & multitudine,à potentatu, & diuitiis, & à rebus in bello fortiter geſtis, ſed relictis iſtis omnibus,ob id illam beatam deprædico, quod erga illos Paulus dum viueret adeo fuit beneuolus,adeo illos amauit, corãm diſſeruit, & poſtremo vitam apud eos finiuit: vnde & ciuitas iſta hinc facta eſt inſignis,pluſquam à reliquis omnibus, & quemadmodum corpus magnum, ac validum duos habet oculos illuſtres,Sanctorum videlicet illorum corpora:Nõ ita Cœlum ſplendeſcit, quando radios ſuos Sol ex ſeſe dimittit,quemadmodum Romanorum Vrbs duas illas lampades,vbique terrarum effundens,&c. de qua in feſtiuitate Sanctorum Apoſtolorum Petri, & Pauli ſic canit Eccleſia.

O felix Roma, quæ tantorum Principum
Es purpurata pretioſo ſanguine,
Non laude tua, ſed ipſorum meritis
Excellis omnem mundi pulchritudinem.

Et gloſ.verbo Romanæ, in Extrauag.execrabilis, de præbend. ita ait,ipſam Vrbem Apoſtoli Petrus & Paulus vna die pro merito loco vno pro gloria, ſub vno perſequutore pro pari virtute compaſſi glorioſo cruore martyrij Chriſto Domino conſecrarunt. Nullam deniq; decentiorem, aut Chriſto ipſo magis acceptam Sedem fuiſſe cenſemus, quàm quæ ſanctiſſimorum Apoſtolorum Petri & Pauli ſanguine cõſecrata, æternisq.trophæis illuſtrata,q inde Romã ipſam ad cã gloriã prouexit, vt inde eſſet gens ſancta, populus electus,ciuitas Sacerdotalis,& regia,vt caput Orbis effecta latius præſideret religione diuina,quã dominatione terrena, ad quod refert aliqua *Læli. Iorda. de maioribus Epiſcopi cauſis ad Papam deferendis, & Romanæ Sedis origine, & auctoritate cap.11. numero 20.*

10 Quamuis ex *Matth. cap. 16.* & *Ioan. 21.* ſolum conſtet Chriſtum Petro Summum Pontificatum tribuiſſe, non autem alicuius certæ Eccleſiæ Epiſcopatum, ipſa tamen iura Canonica manifeſtò nobis tradiderunt iuſſu Domini Petrum Romæ Sedem Pontificiam fixiſſe, vt inquit *Nicolaus II.* relatus in *cap omnes,22.diſtinct.*ſcribens Mediolanenſibus per Petrum Damianum Legatum ſuum, his verbis: Omnes ſiue Patriarchæ cuiuslibet apices, ſiue Metropoleon Primatus,aut Epiſcopatuum Cathedras, vel Eccleſiarum cuiuslibet Ordinis dignitates inſtituit Romana Eccleſia. Illam vero ſolus ille fundauit, & ſuper petram Fidei mox na-

naſcentis erexit, qui Beato æternæ
vitæ clauigero, terreni ſimul, & cæ-
leſtis imperij iura commiſit. Id ip
ſum oſtendit *Gelaſius* relatus in
cap. quamuis, 21. diſtinct. omnibus
Orthodoxis ita ſcribens. Quam-
uis vniuerſæ per Orbem Catholicæ
Eccleſiæ vnus thalamus Chriſti
ſint: ſancta tamen Romana Catho
lica, & Apoſtolica Eccleſia nullis
ſynodicis conſtitutis cæteris Ec-
cleſiis prælata eſt, ſed Euangelica
voce Domini, & Saluatoris noſtri
Primatum obtinuit. Tu es Petrus,
&c. Item *Anacletus ad omnes Epi
ſcopos epiſt. 3. cap.* 3. relatus *in cap.
ſacroſancta, 22. diſtinct.* ita ait. Sa
croſancta Romana, & Apoſtolica
Eccleſia, non ab Apoſtolis, ſed ab
ipſo Domino Saluatore noſtro Pri
matum obtinuit. Deinde hoc ip-
ſum atteſtantur *Marcell. I. in cap.
Rogamus, & Leo* I. *in cap. cum
Beatiſſimus, 24. quæſt.* 1. prætereà
*Alexand. I. Iulius I. Pius I. in
ſuis epiſtolis,* & demum *Innoc. III.
in cap. per venerabilem, qui fil. ſint
legit.* his verbis. Locus, quem
11 elegit Dominus, Apoſtolica Sedes
eſſe cognoſcitur. Confirmatur, nã
cum Petrus Vrbem fugiens exiuiſ-
ſet, volens eum Dominus, ad locum
quem elegerat, reuocare, interro-
gatus ab eo. Domine quo vadis?
reſpondit. Vado Romam iterum
crucifigi: quod intelligens pro ſe di
ctũ, ad locũ ipſum protinus eſt re-
uerſus, quam hiſtoriam referunt
Linus Papa in actis paſſionis San-
ctorum Apoſtolorum, Petri & Pau-
li, *Aegeſip. lib. 3. de excidio Hieroſo-*
12 *lymitano, D. Ambroſ. lib. 5. epiſtol.
32. Læli. Iordan. de maioribus Epi-
ſcoporum cauſis ad Papam deſe-
rendis, c.* 11. *num. 24.* Guerrero *in
ſpeculo iuris Pontif. pagina* 8. & ex
*S. Athanaſio in apologia pro fuga
ſua, et* S. *Greg. in explicatione quar-
ti Pſalmi pœnit.* comprobat *Card.
Bellarmin. lib.* 1. *de Romano Pont.
cap. 23. in fine.* Quare primam Se-
dem, & vniuerſalem Eccleſiæ Pri-
matum Romæ iure diuino eſſe col-
locatum tenent *Abb. in d. capit. per
venerabilem, Ioan. And. in cap. fun-
damenta, de elect. in 6. vbi Anchar.
num. 12. Albert. Pygius de eccle-
ſiaſt. hierarch. lib. 3. capit. 12. & 13.
S. Antonin. par. 3. tit. 23. cap. 5. §. 7.
Turrecrem. de poteſtate Eccleſiæ li-
bro 2. cap. 40. cum ſequẽtibus, Can.
de locis Theolog. lib. 6. cap. 8. verſic.
10. Aluar. Pelag. de planctu Eccle-
ſiæ lib. 1. cap. 32. Cordub. in quæſt.
lib. 4. quæſt. 1. præpoſit. 8. Iacob. de
Concil. lib. 8. artic. 6. & 7.* latiſſime
*Alphonſ. Mendoza in quæſt. quod-
libet. quæſt. 4. ſcholaſt. P. Azori. in-
ſtitut. moral. par. 2. lib. 4. cap. 11. q.
2. Cardin. Cæſar Baron. in addit.
ad martyrologium Romanum die
18. Ianuarij pagina mihi 30. Car-
din. Bellarmin. tom. 1. de Romano
Pontif. libr. 2. à princip. Cardinal.
Tuſch. pract. concluſ. Iuris tom. 3. cõ
cluſ. 3. n. 19. & tom. 7. lit. R. concl.*
13 *362.* Hinc iiſdem diſputantes an
licitum ſit è Roma aliò Sedem A-
poſt. transferre, quod ex inſtituto
diſputarunt *Alphonſ. de Mendoza
d. diſput. 4. & Cardinal. Bellarmin.
d. tom. 1. de Romano Pontif. libro 4.
cap. 4. verſ. ſecundo hoc idem,* & alij
citati *à Cened. ad Decretum collec.
11. num. 4.*
14 Et quod Romana Eccleſia om-
nium aliarum, omniumque fidelium
mater ſit, & magiſtra, atque ſuper
omnes Primatum obtineat probãt
tex. in d. cap. quamuis, & in *d. cap.
ſacroſancta, & in cap. 2. de Sum-
ma Trinit. & in cap. antiqua 23.*

Digitized by Google

de priuileg. cum multis alijs addu-
ctis pleniſſime per *Cordub.d. quæſt.*
1. art.2. Mendoca d.quæſt.4.Scho-
laſt. §. 4 Turrec. de poteſt. Eccleſ.
lib. 2. cap. 36. Albert. Pygi. d. cap.
12. Can. de locis Theolog.lib. 2.cap.
4. Bannes in 2.2.D. Thomæ quæſt.
1. art. 12.concl.5. *Cou. lib. 4. var.*
cap.14. num. 1. Illuſtriſſ. Cardin.
*Bellarm.*virtute & litteris inſignis,
Catholicæque religionis ſtrenuus
propugnator, *d. tom. 1.de Romano*
Pont. cap.12. cum ſequentibus,Car-
din.Tuſcb. vtriuſque iuris conſul-
tiſſimus, prout præclari, indefeſſiq.
laboris monumenta atteſtantur, *in*
pract. concluſ. tom. 7. lit. R. concl.
363. Cardin. Mantica aſſidua ne-
gotiorum experientia eruditiſſi-
mus *de coniecturis vltim. volunt.*
lib. 8. tit.6. num.4.Iacob. de Graſ-
ſis tom.2.conſil. lib. 3. tit. de cleri-
cis non reſid. conſ.1.num. 4. pleniſ-
ſime *Modernus de Iuriſdict.p.1.ca.*
13.à num.19. vbi per multa ſequen
tia capita omnia argumenta in cô-
trarium pleniſſime reſoluit, P. *Va-*
leri. Reginald. in praxi fori pœni-
tent. lib. 1. num. 22. Fr. Paulin.
Berti Lucenſis in praxi criminali
Regul. tit.2.cap.14. num.4. plures
ex antiquioribus refert *Cened.d.col*
lect. 11. num. 4. & 5.

15 Romanæ, & vniuerſalis Eccleſiæ
Pôtificem ſuccedere Petro in eccle
ſiaſtica monarchia tam ex diuino
iure, quàm ratione ſucceſſionis,
Conciliorum auctoritate, ſummo-
rum Pont.Græcorum & Latinorum
Patrum, aliorumque teſtimonijs &
auctoritatibus probat idem *Car-*
din. Bellarm.d. tom.1.lib.2.c 12.*&*
13. Nullum enim in terris ſuperio-
rem habet *cap. cuncta per mundum*
9. quæſt. 3.cap. licet cap.Venerabi-
lem, de elect. Flamin.*de reſign.lib.*
7.quæſt.5. num.1.& 2. Don Garſi.
Maſtrillo de magiſtratib. lib.1. ca.
2. num.4. Et eſt Ordinarius Ordi-
nariorum, & totius Orbis, cum to-
tus mundus Papę ſit territorium *d.*
cap. cuncta per mundum, cap. per
principalem 9. quæſt. 3.Camill.Bor
rell. in ſum.omnium deciſ.tit.4.nu.
10. Gonzal. ad reg.8. Cancel. §. 2.
proœm. num. 44. Et omnes eidem
parere, ipſumque in Primatem re-
cognoſcere debent *ca. ſacroſancta,*
18 *capit. de Conſtantinopolitana 22.*
diſt. Gonzal. §. 1. proœm. nume. 8.
Licet autem in *proœmio Decretaliũ*
alijſque in locis ſeruus ſeruorum
Dei nominetur, intelligitur quan-
tum ad humilitatem, nam quan-
tum ad poteſtatem eſt Dominus do
minorum. *Azori. inſtit. moral.p.2.*
lib.4. cap. 19. quæſt.1.verſ.Baldus,
Flamin.d.lib.8.q.7.num.101.

19 Vnde Summum Pont. ſaltem in
habitu directe habere poteſtatem
ſecularem immediate à Chriſto do
mino ſibi commiſſam, itaut poſſit
per ſe ipſum eam, vt directam, redu
cere ad actum, licet frequentius
illam exerceat per Imperatores, &
Reges ab eius manu eandem acci-
pientes, tenent *Innocen.in cap.licet*
num.8. & 9. de foro comp. & poſt
Hoſt. Panorm in cap. nouit nume.
13.de iudic. poſt *gloſ.* ibi, & poſt
gloſ. 1. in cap. cauſam quæ,in 2.qui
filij ſint legit. cui ſimilis *verbo Ec-*
cleſiæ in Clem.ad noſtram, de bære-
tic. Bart.in l. 1.§. Præſides ff. de re
quir. reis. Palat. de obtentione re-
gni Nauarræ §.6. Cou. in reg. pec-
catum p.2.§.9 num.7.verſ. 1.Nau.
in d. c. nouit,notab. 3.ſub.num. 19.
Mench. illuſtr.lib.1.cap.20.num.
2. & cap. 21. num.1. Modernus de
Iuriſdict.p.1.cap.19. quo loci iun-
ctis capitulis ſequentib. vſque *ad*
cap.

cap. 23. incluſiue, & iunctis præcedentibus pluribus mediis hanc ſententiam tenaciter defendere intendit, Ex Theologis *S. Antonin. tit. 3. de dominio regnorum cap. 2. & p. 3. ſum. tit. 22. cap. 5. §. 17. S. Auguſt. Triumph. in princip. ſum. de poteſtate Eccleſiæ. S. Bonauent. in 4. diſt. 37. in expoſit. lit. dub. 4.* Henric. *Gandau. in quodlib. 6. q. 23. Roder. Sanc. Epiſcop. Lamoren. lib. de origene, & differentia principatus p. 1. Alex. Alenſ. 4. p. ſum. quaſt. 10. p. 2. §. 2. B. Ioan. à Capiſtrano de auctoritate Papæ p. 1. ſecundæ partis num. 4. & 5. Aluar. Pelag. de planctu Eccleſiæ cap. 13. Celſ. Manc. de iuribus principatuũ lib. 3. cap. 1. & 2. Paulus Ciera in tract. de iure* Principum *cap. 6. cum ſequentibus, Alexand. Peſanti. de poteſtate Romani Pont. Thom. Bozi. de ruinis gentium, & regnorum lib. 2.*

20 Probatur hæc ſententia. Summus Pontifex Petri ſucceſſor & Chriſti Vicarius nobis Chriſtum repræſentat qualis erat dum hic inter nos viueret: At qui in Chriſto Domino noſtro dum vixit fuit Regia poteſtas temporalis. *Ergo S*ummus Pont. Petri ſuceſſor habet temporale dominium: maior per ſe patens eſt, & conſtat ex dictis: & præcipue ex illo *Ioan.* 21. Paſce oues meas: & Math. 29. Tu es Petrus, &c. vbi Dominus loco ſui *P*etrum conſtituit vniuerſalem ſuæ Eccleſiæ Paſtorem, illimitatamque relinquit hanc ſibi promiſſam, & traditam poteſtatem: vnde *D. Auguſt. S*icut, inquit, in Saluatore erant omnes cauſæ Magiſtri, ita & poſt Saluatorem in Petro omnes continentur. *Et Chriſog. ſuper Acta Apoſtolorum*. Ita inquit, Petrus à Filio ſuper omne, quod eſt Filij poteſtatem accepit, non vt Moyſes in gente vna, ſed in vniuerſo Orbe. Quamobrem neceſſe eſt fateri eandem eſſe auctoritatem Petri, quam Chriſti; & Summi Pont. quam Petri. Manet, inquit *S. Leo*, diſpoſitio veritatis, & Beatus Petrus in accepta fortitudine Petræ perſeuerans ſuſcepta Eccleſiæ gubernacula non relinquit, perſeuerat nidelicet Petrus, & viuit in ſucceſſoribus ſuis. *Et Philippus Presbyter, Apoſtolicaque Sedis legatus in Concilio Ephesino circa an. 430.* vt habetur *tom. 2. cap. 16.* ſic dixit: Nulli dubium, imo ſeculis omnibus notum eſt, ſanctum Beatiſſimumque Petrum Apoſtolorum Principem, & caput, Fideique columnam, Eccleſiæ Catholicæ fundamentum, à Domino Ieſu Chriſto *S*aluatore noſtro, humanique generis Redemptore, cæleſtis regni Claues accepiſſe, ſoluendique, atque ligandi poteſtate, quam acceperat, vſum fuiſſe, necnon per ſucceſſores ſuos hucuſque ſemper viuere, cauſaſque decernere, ſemperque victurum eſſe.

21 Minor vero quatenus habet Chriſtum Dominum dum in terris vt homo vixit vniuerſalem fuiſſe mundi Dominum, ac Regem Vniuerſorum, probatur *Math. cap. 10.* omnia mihi tradita ſunt à Patre meo. Et *c. 28.* data eſt mihi omnis poteſtas in Cęlo, & in terra. Probatur etiam ex pluribus Apoſt. locis qui præcipue ſcribens ad *Coloſſ. cap. 1.* inquit de Chriſto., Qui eſt imago Dei inuiſibilis primogenitus omnis creaturæ, quoniam in ipſo condita ſunt vniuerſa in cœlis, & in terra, viſibilia, & inuiſibilia, ſiue Throni, ſiue dominationes, ſiue Principatus,

ſiue Poteſtates omnia per ipſum, & in ipſo creata ſunt, & ipſe eſt ante omnes,& omnia in ipſo conſtant. Et ipſe eſt caput corporis Eccleſiæ, qui eſt principium,primogenitus ex mortuis. Et ad *Hebræ.cap.* 1. Multifariam, multiſque modis olim Deus loquens Patribus in Prophetis nouiſſime loquutus eſt nobis in Filio, quem conſtituit hæredem vniuerſorum, per quem fecit & ſæcula. *Ioannes etiam in Apoc. cap.* 1. dicit, quod Ieſus Chriſtus eſt teſtis fidelis, primogenitus mortuorum, & Princeps Regnum terræ, *& cap.* 11. quod audiuit vocem multorum dicentium, factum eſt Regnum huius mundi Dei noſtri, & Chriſti eius. *Et cap.* 19. cum prius exaraſſet quomodo apparuerit ei ille,qui dicitur Verbum Dei, refert,quod habet in veſtimento, & in femore ſuo ſcriptum, Rex Regum, & Dominus dominantium.

22 Quod ſi inſurgat aliquis dicens, quomodo Chriſtum Regem dicimus ſine propugnatoribus,ſine magiſtratu, &c. reſpondet *Iſai. Propheta cap.* 9. Factus eſt principatus ſuper humerum eius; quem locum *Nicetas in Nazianzenum in orat. de natiuitate* iuxta interpretationem antiquorum Patrū explicans per humeros Chriſti, vires eius intelligens ait, omnes alij Reges non in proprijs viribus imperium ſuū, & regnum habent conſtitutum, ſed in alijs, putà in militibus, & ſatellitibus,& propugnatoribus: Chriſtus autem ſolus principatum ſuū ſuper humerum habuit.

23 Conſequētia rectè infertur, quia Petrus, qui adhuc perſeuerat,& viuit in ſucceſſoribus ſuis, vt ſupra probaui, accepit Pontificatum & regimen totius populi Chriſtiani, & in Vicarium electus fuit Chriſti, cuius iuriſdictionis ſunt omnia regna mundi. Vnde in eius ſolemnitate exultans Eccleſia canit. Tu es Paſtor ouium, Princeps Apoſtolorum, tibi tradidit Deus omnia regna mundi. Et ſuper illa verba, Tibi dabo Claues, infert *Chriſog.* Filius Dei vbique terrarum Petro conceſſit poteſtatem, & homini mortali omnium,quæ in cœlo ſunt, dedit auctoritatem, vt poteſtate Clauiū Eccleſiam amplificaret. In de *D. Auguſtin. in ſerm. Fortis & humilis*, admirans ait. O mira potentia,ò ineffabilis gratia Saluatoris, quis plebeum Piſcatorem Apoſtolorum facile crederet Principē, & Regibus obſiſtere,Reges ſanctificare, Regibus omnibus imperare, mundum refrænare legibus? Sicut Chriſtus accepit à Patre Dux ſceptrum Eccleſiæ gentium ex Iſrael egrediens ſuper omnem principatum & poteſtatem, & ſuper omne quodcunque eſt, vt ei genua cuncta curuentur: ſic & Petro, & eius Succeſſoribus pleniſſime commiſit. Si igitur Chriſtus Dominus eſt directè, abſolute,vere, realiter, legitime, vt demonſtratum eſt euidentiſſime, totius mundi, & omnium hominum,qui ſunt in eo,tam quoad ea,quæ ad Spiritum pertinent, quā quæ ad corpus. Ergo etiam Summus Pont. Dominus eſt directe,abſolute, vere, realiter, legitime, totius mundi,& omnium hominum, qui ſunt in eo,tam quoad ea,quę ad ſpiritum pertinent, quam quæ ad corpus: nam vt infert *Chriſog.* in perſona Chriſti loquentis ad Petrū, qui amas me coram ipſis, iam tibi confirmo, quod meum eſt plenum. & ideo *D. Thom. in fine lib. 2. ſenten.* dicit quod Papa vtriuſque pote-

te-

teſtatis apicem tenet, ſcilicet ſpiri
tualis, & ſecularis, hoc illo diſpo-
nente, qui eſt Rex, & Sacerdos ſe-
cundum ordinem Melchiſedech, &
Dominus dominantium, cui pote-
ſtas non auferetur, & regnum eius
non corrumpetur.

24 Nihilominus tamen veriùs di-
cendum puto Summum Pōtificem
ſuper vniuerſum Orbem ex Sum-
mo Pontificatus officio directe non
habere etiam in habitu poteſta-
tem ſecularem ab ſpirituali diſtin-
ctam, per quam more aliorum Re-
gum poſſit eo modo in temporali-
bus ciuiliter gubernare, & ſtatue-
re, quæ proxime ſpectant tantum-
modo ad finem temporalem, & po-
liticum, & hanc ſententiam tenent
*D. Thom. in opuſculo de regimine
Principum lib. 3. cap. 2. cum ſequen
tibus, & p. 3. quæſt. 59. artic. 5. Soto
de iuſtitia lib. 4. quæſt. 4. artic. 1. co
lum. 4. verſ. quod ſi, & in 4. diſt. 25.
quæſt. 2. artic. 1. concluſ. 3. Driedon.
de libertate Chriſtiana lib. 1. cap. 9.
& cap. 15. Caietan. tom. 1. tract. 2. de
auctoritate Papæ, & Concilij capit.
13. ad 8. Victoria in relect. ſuper c.
vlt. Matthæi num. 27. & de pote-
ſtate Eccleſiæ relect. 1. quæſt. 5. nu-
mero 8. Alphonſus Alu. Guerrero in
ſpeculo Principum c. 16. Cardinal.
Bellarmin. controu. 3. generali lib. 5
de Romano Pontifice cap. 1. verſic.
Tertia ſententia, & cap. 3. P. Mo-
lina de iuſtitia tract. 2. diſputa. 29.
col. 4. verſ. his prænotatis, P. Soarez
de legibus lib. 3. cap. 6. ſub numer. 3.
cum ſequentibus, & de defenſione
Fidei Catholicæ contra Anglicanæ
ſectæ errores lib. 3. cap. 5. num. 8. P.
Rebello de obligationibus iuſtitiæ,
par. 2. lib. 18. q. 23.*

25 Huius ſententiæ plura, & vali-
diora ſunt fundamenta, & à priori
oſtenditur, quia Summus Pontifex
vt Chriſti Vicarius ex officio Sum-
mi Pontificatus nullam aliam pote
ſtatem habet, niſi eam ſolum, quā
in lege Gratiæ Chriſtus Dominus,
quatenus homo dum in terris vi-
xit, immediate contulit eidem, arg.
tex. *in cap. 2. & 3. de officio Vicarij
lib. 6.* delegatio enim nullam aliam
in delegato iuriſdictionem ponit,
niſi eam, quæ à delegante conceſſa
eſt, iuxta tex. *in l. 1. §. qui manda-
tam. ff. de officio eius, cui mandata
eſt iuriſdictio.* Plane Chriſtus Do-
minus, quamuis potuerit inſu-
26 per dominium politicum rerũ om
nium, & principatum, & ita mo-
narchiam temporalem cum ſupre-
ma poteſtate ſeculari ſuper vniuer
ſum Orbem, & ſuper omnes Princi-
pes ipſius principaliter, & directe
exercere, tamen huiuſmodi tempo-
ralem monarchiam, & poteſtatem
de facto non exercuit, nec exercere
voluit, iuxta illud *Ioan. 18.* regnũ
meum nō eſt de hoc mundo: & iux-
ta alia plura, quæ ad hoc proban-
dum congerunt *Victoria de pote-
ſtate eccleſiaſtica relect. 1. quæſt. 5.
num. 16. cum ſequentib. Valentia
d. puncto 6. colum. 2. Tolet. in cap. 18
Ioan. annot. 25. & 26. Cardin. Bel-
larm. d. li. 5. de Rom. Pont. c. 4.* Licet
oppoſitum, imo quod Chriſtus Do-
minus de facto exercuerit tempo-
ralem monarchiam ſuper vniuer-
ſum Orbem, defenderint *Albertus
Pygius lib. 5. hierarchiæ eccleſiaſti-
cæ cap. 3. Almaynus de poteſtate ec-
cleſiaſt. cap. 8. Nauar. in cap. nouit,
notab. 3. num. 130. de iudicijs. Mo-
dernus de iuriſdict. par. 1. capit. 18.*
quorum fundamentis dilucide re-
ſpondent *Victoria, Bellarminus,* &
cæteri ſupra citati, explicantes lo-
cum *Matthæi vlt.* ibi, data eſt mi-
hi

Digitized by Google

hi omnis poteſtas in Cælo, & in terra, vt intelligatur de poteſtate Chriſto data ſuper regnum ſpirituale, & ſuper omnia etiam temporalia, in ordine ad finem ipſius ſupernaturalem.

27 Nec nos in contrariam opinionem adducere poſſunt plures auctoritates, quibus innituntur contrariæ opinionis Auctores ad probandum Summum Pontificem ſaltem in habitu directe habere poteſtatẽ ſecularem immediate à Chriſto Domino, quam de facto ipſe habuerat ſuper vniuerſum Orbem: licet enim negare nõ poſſimus eum per ſe, & directe habuiſſe ex dono Patris excellens quoddam dominium, & poteſtatem in res omnes creatas, & ſuper omnes omniũ hominum, imo & Angelorum actiones, itaut non ſolum ad finem ſupernaturalem Eccleſię vniuerſalis, ſed etiam abſolute potuerit, & poſſit de rebus omnibus temporalibus ad libitum diſponere, & ea ratione dici poſſit Dominus Orbis, & Rex Regum, etiam quoad omnia temporalia, vt aduertũt *P. Molina d. diſp. 28. col. 4. in fine, verſic. Reſtat, & concluſ. 4. & 5. P. Soar. d. diſp. 48 ſect. 2. col. 3. verſ. dico ſecundo, cum ſequentibus*. Sic intelligentes locum *Matthæi vlt.* ibi, data eſt mihi, &c. & illud *Apocalypſis 1.* Princeps Regum, &c. & *c. 10.* Rex Regum, & Dominus dominantium: tamen ea non communicauit Vicario, prout eidem non communicauit alia pleraque, etiã pertinentia ad poteſtatem excellẽtiæ, vt pulchre docet *Diuus Thom. in opuſculo de regimine Principis lib. 3. cap. 10.* quem ſequuntur *Nauar. d. notab. 3. num. 130. P. Molina d. diſput. 29. colum. 14. in principio, P. Soar. d. ſect. 2. ante finem.*

28 Deinde hanc noſtram ſententiã non infringit auctoritas Chriſti Domini *Ioann. 21.* ibi, Paſce oues meas, quia in ea ſolum impletur illa promiſſio, quæ Petro à Chriſto Domino facta fuerat *Matthæi 16.* ibi, tibi dabo Claues regni cœlorũ, vt poſt alios reſoluit *P. Soar. de legibus lib. 3. cap. 6. num. 4. & libr. 4. cap. 2. num. 10. & cap. 3. numero 1.* Per has autem Claues ſolum ſignificatur poteſtas ſpiritualis ſuprema, non vero temporalis directa, vt poſt alios reſoluit idem *P. Soarez d. lib. 4. cap. 1. nume. 3. cum ſequentibus*.

29 Nec etiam nos deterrent pleraque iura, quæ, iuxta omnium fere Doctorum mentem, Summo Pontifici tribuere videntur ſecularẽ poteſtatem, vt in *cap. 1. diſtinctio. 22. & in Extrauag. Vnam ſanctam, de maioritate inter communes, & in Extrauag. vni. poſt princ. verſ. ſane ne Sede vacante, Ioann. 22.* Nam tex. *in d. cap. 1. & in d. verſic. ſane,* dum inquiunt, quòd Chriſtus Dominus Summo Pontifici in perſona Beati Petri æternæ vitæ clauigiferi commiſit iura terreni ſimul, & cœleſtis imperij, non agunt de poteſtate aliqua ſeculari Summi Pontificis, ſed ſolum de eccleſiaſtica, quã Chriſtus Dominus eidem conceſſit *Matthæi 16.* dum ei promiſit, & tandem dedit Claues regni cœlorum, vt poſſit ligare, & ſoluere ſuper terram, id eſt omnes fideles exiſtentes in imperio terreno: & quodcunque ligaret, & ſolueret ſuper eam eſſet ligatum in cœlis, id eſt in imperio cæleſti, vt ita Summus Pontifex hæc vtriuſque imperij iura haberet eccleſiaſtica, vt conſiderat ſic illos textus intelligens

gens

gens *Cardin.Bellarm.vbi ſupra*.

30 Quo retēto ſenſu dici poteſt Nicolaum *P*apam (qui iuxta communem, de qua tamen dubitat *Cardinalis Bellarminus* auctor eſt prædicti *cap.*1.) non videri ſibi ipſi aduerſari *in cap.cum ad verum*, *96. diſtinct.* quatenus ibi aſſerit Chriſtum Dominum diſtinxiſſe poteſtatem, & officia *P*ontificis, & Imperatoris, ne, aut Imperator iura Pontificis, aut Pontifex iura Imperatorum præſumeret vſurpare: nam in hoc textu loquitur de poteſtate ſeculari formaliter ſumpta in ſuū finem naturalem, & hanc negat in *S*ummo Pontifice: in illo vero loquitur de poteſtate materialiter tantum ſeculari in ordine ad finē ſupernaturalem, & hanc *S*ummo Pontifici concedit.

31 Primo ex dictis infertur Summū Pontificem qua talem ex vi Pontificalis officii habere ſufficientem poteſtatem ſuper omnia negotia ſecularia, etiam inter ſeculares, vt de illis iudicet, & diſponat, quando id expedierit ad quietem, & conſeruationem, ac Eccleſiæ defenſionē, & ad bonum ſpirituale, & ad finem eccleſiaſticæ poteſtatis ſupernaturalem aſſequendum, & vltra ordinarios per *tex.*ibi *in c. cum ad verum, 96.diſtinct. & in Extrauagā. vnam ſanctam, de maiorit.* ac Theologos *in 4.diſtinct.24.* latiſſime diſputarunt, ſic reſoluentes *Cardin. Turrecremat.de poteſtate Eccleſ.li. 2.cap.113.cum ſeq. Albertus Pygius de eccleſiaſtica hierarchia li.5. Driedon. de libertate Chriſtiana libr. 1. cap.15.cum ſeq. & lib.2.cap.2. Soto de iuſtitia lib.4.quæſt.4.articulo* 1. *Henric. de Gandauo quodlibet. 6. quæſt.23. Caietan.in apologia tomo 1.opuſculorum tract.2.cap.13.ad 8 & 2.2.quæſt.43.art.4.3.artic.8. Fr. Ant.de Corduba in quæſt.li.1. quæſtione 57. Victoria relect.1.ſectio.6. & relect.5.ſect.2.à num.3. & in relect.de Indis, & inſulanis par. 1. à nu.26. & ad cap.vlt. Matthæi nu. 29. P. Molina de iuſtitia tract.2.diſput.29.verſ. Tertia concluſio. P. Rebello de obligationibus iuſtitiæ, par.2.lib.14.quæſt.23.ſect.1. num. 2. & 3. & ſect.5.num.29. P. Aldrete in allegatione pro omnimoda Regularium exemptione par.1. cap.5. num.13. P. Soarez de legibus lib. 3. cap.7. nu.5. & de defenſione Fidei Catholicæ lib.3.cap.22. Illuſtriſſim. Cardin. Bellarmin. de Romano Pōtifice controuerſia 3.generali lib. 5. cap.6.* Ex noſtris *Couar. practicarum cap.1.num.2.concluſ. 2. & in reg.peccatum, par.2.§.9.numero 7. Nauar.in d.cap.nouit, notab.3. Ceuall.communium contra communes quæſt. 759. Morla in emporio iuris Ciuilis tit. de iuriſdict.omnium iudicum quæſt.4. Cardinal. Tuſch. practicarum concluſ. tom. 6. concl. 45.* qui omnes latiſſime agentes firmiter tenent Summum *P*ontificem directe poteſtatem non habere in temporalibus, & procedere *d. cap. cum ad verum, d.cap.nouit, & ſimilibus*, eam tamen habere caſualiter, & indirecte in ordine ad ſpiritualia, quoties ſcilicet ad ſpirituale bonum fuerit neceſſaria, & procedere *d.Extrauag. Vnam ſanctam, & capit.per venerabilem, qui filij ſint legitimi*.

32 Secundo infertur Summum Pontificem ſuper infideles habere poteſtatem generalem gubernatiuā, proindeque poſſe cognoſcere, iudicare, & diſponere de eorum negocijs ſecularibus, quatenus opus fuerit ad defenſionem Eccleſiæ, ſeu

Prin-

Digitized by Google

Principum fidelium etiam ſecula-
rium,& Regnorum aut ſtatuum ip-
ſis ſubiectorum,& ad expediendam
prædicationem Euangelicam, ita
*Cou.in reg.peccatum p.2. §. 10. ſub
num. 4.& §.9.ſub num.6. prope fi-
nem. Nauar.d.notab. 3.num. 58.
Gregor.Lopez l.2.gloſ.3.col.6.tit.23
part.2. Victoria ſuper cap.vlt.Mat-
thæi num.27.Illuſtiſſ. Cardin. Bel-
larmin.controu.3.generali lib. 5. de
Romano Pontifice cap. 2. P. Soar.
de legibus lib. 3. cap.6.num.1.& c.
10. Marc.Anto.*Genuenſ.*in practi-
cabil. eccleſiaſt. quæſt. 616.*

33 Directe tamen ſuper infideles po
teſtatem temporalem gubernatiuã
non habet, nec de eorum negotijs
poteſt cognoſcere, iudicare, aut di-
ſponere, iuxta Doctores ſupra ci-
tatos, ex eo quia quæcunque pote-
ſtas gubernatiua competens ſum-
34 mo Pontifici, qua tali, non com-
petit ei niſi qua eſt caput ipſius Ec
cleſiæ, gerens ipſius Chriſti capitis
vices in corpus mixticum eiuſdem,
id eſt in ipſam Eccleſiam Militantẽ,
vt palam eſt apud omnes Catholi-
cos, & proſequitur *Illuſt. Cardin.
Bellarmin. d. controu.3 de Romano
Pontifice lib.2.cap.12. cum ſequen-
tibus,*maxime *cap.16.& 31. col. 3.*
35 *ante medium.*Vnde eam poteſtatem
non habet in homines niſi qua ſunt
membra huius corporis, & Eccle-
ſiæ, mediante ſcilicet Baptiſmo fi-
deles facti,& incorporati cum Chri
ſto eius capite,iuxta tex.*in cap. Do-
minus noſter 56. diſt.& in cap.vlt.
de presbytero non baptizato.*Deinde
Chriſtus Dominus *Ioann.*10.inquit
quòd in fine ſeculi fiet vnum oui-
le,& vnus paſtor,quia ante ſeculi fi-
nem nõ omnes ſunt oues huius oui-
lis, ac pronide nec omnes ſummo
Pontifici eiuſdem Paſtori directe
ſubijciuntur quoad aliquam pote-
ſtatem gubernatiuã, vt ſunt illi,qui
illud adhuc non intrarunt per Ba-
ptiſmum, ſed in infidelitate per-
ſiſtunt. Nec in qualibet Republica
infidelium etiam barbarorum licet
36 opinione noſtra videantur viuere
more ferino abſque politica guber-
natione,habet Summus Pontifex di
recte poteſtatẽ temporalem guber-
natiuã,quia hi intra ſuas Reſpubl.
alium,quàm ſibi proprium & imme
diatum ſuperiorem non recogno-
ſcentes, habent nanque immediate
ab ipſa natura poteſtatem ſupre-
mam ciuilem,itaut per eam guber-
nari poſſint ſuo modo in ordine ad
propriam conſeruationem.

37 Hinc per tráſennam admonerem
noſtros Luſitanos quàm iniuſte pro
cedant plures, qui vt fama fert,in
regionibus infidelium,præſertim in
Guinea, ſolent ex malitia, vel ex
craſſa ignorãtia emere Aethyopes,
& in ſeruitutem iniuſtam reducere
illos ſcilicet,quos vidẽt ad propria
eorũmet Luſitanorum nauigia per
vim,vel fraudẽ trahi, vel abſq; culpa
pro delicto patrisfamilias perpetuę
ſeruituti barbarè dãnari, vnde opti
ma ratione hos liberorum homi-
num iniuſtos venatores arguit *P.
Rebello de obligat. iuſtitiæ p.2.lib.
18. quæſt. 23.ſect.5.num.30.cum
ſequentibus,*Inde bene aduertens o-
portere quod Regij magiſtratus ha
bita huiuſmodi iniuſti comercij
plena informatione remedium ali-
quod efficax adhibeant, quod etiã
admonet *P. Molina.d.tract.2.diſp.
35.* vbi *diſp. 36. & 34.* late proſe-
quitur caſus, in quibus Luſitani
mercatores poſſunt abſque pecca-
to emere,vendere,vel aſportare,aut
retinere prædicta mancipia.

38 Hinc etiam conſequens eſt ſum-
mum

mum Pontificem non poſſe huiuſmodi infideles debellare, & eos in ſuam recognitionem compellere per ſe, vel per alios Principes fideles, pro eo ſolum quod eum recognoſcere nolint in dominum ſuum, & totius Orbis temporalem, ita tenuerunt ex noſtris *Ioan. Andrę. in addit. ad Speculat. tit. de Iudæis col. 2. prope finem Innoc. in c. quod ſuper his de voto, Cou. in reg. peccatum 2. p. §. 10. ſub n. 4. & §. 9. ſub n. 6. prope finem. Nau. d. notab. 3. n. 58. Gregorius lopez l. 2. gloſ. 3. col. 6. in princ. & col. 15. poſt princip. tit. 23. parti. 2. Marc. Anton. Genuenſ. d. quæſt. 616.* Ex Theologis *D. Thom. 2. 2. quæſt. 12. art. 2. vbi Caietan. quæſt. 66. ſuper 8. verſ. circa 1. Victoria ſuper cap. vlt. Matt. num. 27. Auguſtin. de Ancona in tract. de poteſtate Papæ quæſt. 23. art. 3. P. Soar. de legibus lib. 3. cap. 10. & cap. 6. num. 1. Illuſtriſſ. Cardin. Bellarmin. d. controu. 3. generali lib 5. de Romano Pontifice ca. 2.* Nec obſtat quod poſt aduentum Chriſti Domini omnis principatus, dominium, & iuriſdictio tranſlata ſunt ab infidelibus in Fideles, iuxta illud *Eccleſiaſtici 10.* Regnum à gente in gentem transferetur propter iniuſtitias, conſonat *capit. translato de Conſtitut.* quia reſpondetur prædictam principatus tranſlationem referendam eſſe ad ſolã poteſtatem, & punitionem diuinæ maieſtatis: hæc autem cum nobis occulta ſit, conſequitur quod licet Deus poſſit ob iniuſtitias, & alia gẽtium crimina ab eis collere regna, & principatus, & regni dominium, tamen Romanus Pontifex, aut quilibet alius fidelis non poterit infideles quantumuis ſceleratos, vtpote ipſius imperio non ſubiectos priuare ſua ipſorum poteſtate ciuili, publica, & dominio rerum ſuarum, iuxta reg. *tex. in l. vlt. ff. de iuriſdic. omnium iudicum, & in cap. vlt. de cõſtitut.* iuncta *reg. tex. in l. id quod noſtrum, de regulis iuris*, vt bene aduertit *Couar. d. §. 10. ſub num. 2.*

41 Ex quibus omnibus colligitur optimo iure potuiſſe Summum Pontificem Alexãdrum VI. inter Reges Caſtellæ, regnãtibus in ea Regibus Catholicis Ferdinando, & Eliſabetha, & Reges Portugaliæ, regnante Ioanne II. diuidere terras infidelium, eaſq. eiſdem donare ſub ea cõditione, vt in conuerſionem prædictorum infidelium tenerentur mittere perſonas idoneas, quæ Fidem Chriſti eiſdem prædicarent, & ſuaderent, vt teſtatur *Ioannes de Ochoa in ſua Carolea par. 1. fol. 141. pag. 2. in medio, Gregor. Lopez dicta gloſ. 3. col. 3. poſt med. Cardin. Bellarmin. lib. 5. de Romano Pontifice cap. 2. in fine, Modernus de iuriſdiction. par. 1. cap. 24. num. 32. Suri. in comment. rerum in orbe geſtarum pag. 10. verſ. porro*, & plenius *Luſitanus noſter Ioannes de Barros decade 1. lib. 3. cap. 11.* quem latine tranſcripſit *P. Maphæus li. 1. hiſt. Indianæ* in hæc verba. Is (ſcilicet Alex. VI.) cognita rerum cauſa, ne quando lis ad arma deduceretur vltra Heſperidũ inſulas ad trecenteſimã fere leuiam, & quadrageſimam ducto à Septentrionibus ad Auſtralẽ polum circulo totum terrarum Orbem ex æquo bifariam ſecuit. Quæ pars vergebat in Orientem, hanc Ioannes facta ſibi ob iuris antiquitatem, optione deſumpſit, occidua Ferdinando relicta, &c. pleniſſime rem hanc à ſuis primordijs proſequitur *P. Rebello d. par. 2. libr. 18. quæſt. 23. ſect. 2. cum ſequentibus iſta*

Ba ſect.1. Conſtat ergo Summum Pontificem prædictas terras diuidiſſe non ad eum finem ſimpliciter vt Reges illic proficiſcerentur ad debellandos illos infideles, & corũ regna abſolute occupanda, ſed ſolum conditionaliter, prout ſcilicet poſtularet ordo, & proceſſus prædicationis Euangelicæ, & conuerſionis infidelium inibi prætenſæ, & eiſdem Chriſtianis Regibus à Summo Pontifice commiſſæ, & ita ſeruatis ſeruandis, & in caſibus, in quibus in ordine ad eam licita eſſet illa cõceſſio, & belli indictio, videlicet quando aliter non poſſent eò adduci Prædicatores Fidei Chriſtianæ, nec rurſus protegi, ac defendi, tam ipſos, quàm Chriſtianos ad Fidem conuerſos, vt bene in effectu reſpõdet *Victoria in relect.1 ſuper capit. vlt. Matthæi de titulis, quibus barbari potuerint venire in ditionem Hiſpanorum, num.12. cum ſequentibus,* ſequitur *Gregorius Lopez d. gloſ.3. colum.6. in princip. & colum. 13. à verſ. quarta concluſio,* expreſſit *Cardinal. Bellarmin. d. capit. 2. ad finem.*

42 Anno Domini 1492. Alexandri VI. Pontificis maximi auctoritate Reges Catholici Ferdinandus, & Eliſabeth Chriſtophorum Columbum, & Emmanuel Rex Luſitanus Petrum Aluarum, & alios fortes viros ad ignotas ad id tempus terras, ignotiora maria, tùm ad ortũ Solis, tùm ad occaſum ſcrutari miſerunt, nouaſq; in Oceanum Reges claſſes pararũt, ſemperq; curarunt vt rectam religionem in omnes partes, quoad eorum fieri poſſet, extenderent, verbumq; Dei longe & late diſſeminarent; denique nouum Orbem aperuerunt, arcanum depoſitum, & limitem ad nouum imperium à prouidentia diuina, itaut America ſola dicta ab Americo Veſputio Florentino inuentore quartam partem Orbis contineat ex *Genebrardo libro 4. anno 1497.* quod feliciter conſequuti ſunt, nam ex longinqua nauigatione (ad quam neque fabuloſi illi Argonautæ, neq; in cœleſtium numero falsò relati Bacchi, Herculeſue vnquam aſpirarunt) effectum eſt, vt cum Orbem terræ vniuerſum tres in partes diuiſerit antiquitas, inuenti demũ hi noui tractus quartam adiacere, ſi quarta appellanda eſt, quæ vna reliquis omnibus magnitudine ferme par eſt, cum plura regna contineat, quàm quæ Alexãder, Traianus vi expugnauerint, & quàm quæ omnes vnà Reges ſimul poſſideant: tempore enim quo nationes, quæ Catholicam Fidem ſumma cum admiratione amplecti ſolebant, illam fœde maculant, dãnatas ſectas Lutheri, & ſequacium ſectantes, violando religionem patriæ, & debitam Pontifici Max. obedientiam, & Eccleſiæ Romanæ denegando; tunc loco gentium, quæ cum ab ea ſint educatæ vberioribus doctrinis ab illa deflectunt; Hiſpania nouas plantas, nouoſque filios matri Eccleſiæ affert, & acquirit, deteſtabiliq; Deorum inanium cultu ſublato ex regione eorũ, qui falſam doctrinam docent ad Inſulas longe, vt inquit *Iſaias,* atque ad vltimas terras per Hiſpanos, & Luſitanos allata migrat Religio Chriſtiana, vt impleatur illud *Eccleſiaſtici cap.10.* Auferetur à vobis regnum Dei, & dabitur genti alienæ, & apertiùs *Matth. cap.8.* Amen dico vobis, quod multi ab Oriente, & Occidente venient, & recũbent cum Abraham, Iſaac, & Iacob in re-

re-

regno Cælorum, filij autem regni eijcientur in tenebras exteriores. Quod quidem tempore Emmanuelis inuictiſſimi Regis Luſitaniæ vlterius proſequutum, ampliſſimaq; terrarum ſpatia in Orientali India patefacta; mittens in dies Epiſcopos, Presbyteros, aliosque egregios ſanctitate, religione, & pietate viros ad docendos Indos in Fide, itaut eius tempore, ac ſucceſſorum triginta prouinciæ cum totidem Regibus ſint ad Fidem redactæ, illique Luſitaniæ Regibus ſubiecti, & tributarij. Et iam eo ex tempore, quo Luſitani propriũ Regem ſortiti ſunt, pro Chriſti Fide cum hoſtibus in Africa, & Aſia manus conſeruere, non ſolum Mauros è finibus ſui Regni expellentes, ſed in Aethiopia, Arabia, ac in vniuerſo Oriente, & (vt vno verbo dicã) vltra Indum, & Gangem pugnando, proprio ſanguine Chriſti Fidem fere per vniuerſum Orbem propagarunt, & in ea loca peruenerunt, quę nec Semiramis, nec Dionyſius, nec Magnus Alexander auditione perceperunt, nec fama ad eorũ aures pertulit, quamuis aliquam partem ſuperarint. In Occidentali vero parte Caroli V. ſeculo octodecim prouinciæ cum octodecim Regibus Catholicam Fidem ſunt profeſſæ, & ſolo Mexicano regno baptizati ſunt quaterdecies centena hominum millia, itaut in archiuis Caroli Cæſaris habeatur quendam Sacerdotem baptizaſſe ſepties centena hominum millia, alium tercena millia, alium centum millia, alios plures, alios pauciores, vt refert *Laurentius Surius in commentarijs hiſtoriæ anno 1518. fol. 515. et* Chriſtianam diligentiam extollũt *Paulus Iouius lib. 12. hiſtoriæ, Boſſius de ſignis Eccleſiæ lib. 17. ſigna 77. cap. 4. Surita libr. 2. in hiſtoria catholic. Regum cap. 13. & 19. Natalis comes in hiſtoria ſui temporis lib. 1. fol. 6. & lib. 21. anno 1570. fol. 445. Anaſtaſ. Germon. de ſacrorum immunitatibus lib. 3. cap. 13. numero 30.*

43 Reſtat videre qualiter Summus Pontifex Alexander VI. potuerit eam Prædicationis Euangelicæ, & conuerſionis infidelium curam, & negotium, ac totum illud, cum illis regionibus commercium ſolis Portugaliæ, & Caſtellæ Regibus committere, & inſuper vetare, ne alii Principes, vel externi homines ſe in eam conquiſitionem, vel cõmercium intromitterent; cum tamen Chriſtus Dominus *Marci vltimo* Apoſtolis dicens: Ite in mundum vniuerſum, & prædicate Euangeliũ omni creaturæ, &c. ſimul conceſſerit omnibus futuris Chriſtianis, & Regibus facultatem, vt Apoſtolos, eorumq. ſucceſſores in eo munere iuuarent: deinde & ius gentium omnibus fecerit commune prædictum commercium, iuxta *tex. in l. ex hoc iure, ff. de iuſtitia, & iure*; itaut regulariter á nullo etiam ſupremo Principe reſtringi, & prohiberi poſſit, iuxta reg. *tex. in §. ſed naturalia, inſtitut. de iure naturali*, vbi *Faber, Angelus*, & cæteri, poſt alios *Couar. de ſponſalib. par. 2. capit. 6. §. 9. num. 3. P. Soar. de legibus lib. 2. cap. 14.*

44 Dicendũ ergo Alexandrum VI. ex poteſtate, quam in ordine ad expeditionem Prædicationis Euangelicæ habet ſuper ipſos etiam infideles, vt ſupra reſoluimus, iuſte id facere potuiſſe, ad exemplum etiam antiquorum Pontificum, videlicet *Martini V. Nicolai V. Cali-*

li-

Digitized by Google

lixti III. & Sixti IV. qui eãdem conceſſionem antiquioribus Portugaliæ Principibus,& maxime Regi Alphonſo IV. & Infanti Henrico eius patruo fecerunt per Bullas peculiares, quæ Vlyſſipone aſſeruantur in ſcrinijs regiæ Coronæ,vt refert *P.Rebello d.q.23.ſect.1.n.4.* omnes moti ex eo,quia ipſius prædicationis,& conuerſionis progreſſui conueniens erat prędicta cõceſſio;tùm quia cedebat in præmium dignum,& quaſi in ſtipendium infiniti pene ſanguinis, pecuniæ, laboris,induſtriæ,& negotij in explorãdo,& aperiendo Oceano, & luce Euangelij ad gentes illas deferenda;quo ſane beneficij genere ijdem Reges commoti,& de re veluti ſua magis ſolliciti; prædicationi Euangelicæ,& prædictæ conuerſioni liberiorem aditum aperirent:tùm etiam ne aliter eius progreſſus impediretur,vel turbaretur per bella, & diſſentiones conſuetas inter ſubditos Principum diuerſorum; quibus diſſentionibus in ea diuiſione idem etiam Alexander VI.intendit obuiare,reſpectu eorundem etiam Principum Portugaliæ,& Caſtellæ, vt referunt *Maphæus, & Cardin. Bellarmin.* vbi ſupra, *& P. Rebello d.ſect.2. num.7.* tum denique ne contingeret, quòd eorum externorum aliqui præ lucro, aut inuidia, aut qualibet alia malitia, ferrum, arma,ligamina,aliaſq. res,& bona, ad infideles deferri prohibita,portarent,vel tranſmitterent, aut ipſos infideles nauigandi modum edocerent; propter quæ eiſdem Portugaliæ,& Caſtellę Regibus hoſtes duriores,ac fortiores fierent, & per hoc infidelium conuerſionis proſequutio impediretur,vel forte ceſſaret,non ſine magna Dei offenſa, & ingenti totius Chriſtianitatis opprobrio,vt habetur in *Bulla Calixti III.* relata per *P.Rebello d. q.23.ſect.2.num.8.*

45 Non obſtant in contrarium adducta,quibus aliqui Principes intendunt ſe iuuare contra prædictã Alexandri VI. atque aliorum Pontificum determinationem, & conceſſionem tam iuſtam, & cum ipſomet Iure diuino conformem; nam ad locum *Marci d.cap.vlt.*& ad libertatem commercij iure gentium omnibus cõceſſam,reſpõdetur hæc omnia ceſſare,vbi à Summis Pontificibus aliter declaratum fuerit ex intẽtione eiuſdemmet, iuris diuini poſitiui, & gentium id aperte poſtulantium propter rationes ſupra relatas,iuxta ea, quæ circa poteſtatem Summi Pontificis ad declarandum ex grauiſſima cauſa ius naturale,aut gentium, aut Diuinum poſitiuum, reſoluunt plures citati per *Couar.d.num.3. Franciſc.Molin.de ritu nupt.libr.2.different. 7. num.4. P.Sanch.de matrimonio libro 6.diſp.6.num.5.P.Azori. inſtitutionum moralium par.2.lib.4.ca. 18.col.473.& lib.5.cap.3.& par.3 lib.1.q.3.col.13.P.Soar.d.capit.23. iuncto cap.* 24.ſic explicantes *tex. in d.§.ſed naturalia,& in cap.ſunt quidam 25.quaſt.1.cum ſimilibus,* & concordantes eadem iura cum *tex.in l.manumiſſiones, & in l. ius ciuile,ff.de iuſtitia, & iure,* & in noſtris terminis bene reſoluit *P. Rebello d.quaſt.28.ſect.4.num.28.* alia ſuper hanc quæſtionem adducit

46 *Luſitanus noſter* Benedictus *Aegidius* omnium litterarum ſcientia egregie præditus, multiiugaq. virtute præcellens, is inquam in *comment. ad l.ex hoc iure,ff. de iuſtitia,& iure,par.1.cap.de commercijs,*

cijs, eleganter, & ex profeſſo eam pertractauit, ad quem in decidendis ſupradictis rationibus non adhuc confugimus, quia prædicta cōmentaria in hac Romana Curia nō habemus, quę anno tranſacto Vlyſſipone & vidimus, & legimus, ideo in deſideratis ad eum confugito.

47 Ex quibus colligi poteſt ideo poſſe Summum Pontificem his infidelibus, idolatris, vel hæreticis Epiſcopos conſtituere Titulares vt Itali vocant, & Hiſpani Annulares, ac Galli Portatiles, quia ſcilicet ſuper eos habet poteſtatem quatenus dirigitur ad finem ſupernaturalem aſſequendum, cum ergo finis conſtituendi huiuſmodi Epiſcopos, datis ſibi ſubditis infidelibus, ſit ad eorum conuerſionem directus, & ad Fidem Catholicam eis annunciandam, ſuper eos plenam habere quoad hunc finem poteſtatem neceſſarium eſt vt dicamus, dicente Domino *Marc. 16.* Apoſtolis, atque etiam, qui eum ſequuntur in concionando Epiſcopis. Euntes in mundum vniuerſum prædicate Euangelium omni creaturæ, qui crediderit, & baptizatus fuerit, ſaluus erit, qui vero non crediderit, condemnabitur. & *Matt. vlt.* Docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, docētes eos ſeruare omnia quæcunque mandaui vobis. Et ne vllo vnquam tempore miniſtri hæſitarent fore ſe certis, & conſtantibus probationibus deſtitutos, quibus Dei internūtios, & præcones ſe eſſe, & euincerent, & declararent, ſine quibus nec proficerent in diſſeminando Euangelio, neque Orbis eſſet illud recepturus, adiecit è veſtigio. Ecce ego vobiſcum ſum vſque ad conſummationem ſeculi. Non obſtat, quòd huiuſmodi Epiſcopi perduellionum Principum, & infidelis populi in multis prouincijs contumacia nequeunt Epiſcopatus adminiſtrare. Quia vadunt multi laici, & Sacerdotes ad illos, ſed prudentia opus eſt, & charitate, ac zelo animatum; quamquam denique nihil pulchrius ſit, nihil Chriſtiano Paſtori optabiliuś, quā pro Chriſto, & ſibi credito grege mortem oppetere, ſed non omnes capere verbum hoc fateor, quare non ſunt hæc loca, & dignitates omnibus, ac citra delectum impartiendæ. Recte ſane *Gerſon. de poteſtate Pralat. conſid. 8*: ita ſcripſit. Status Epiſcopalis, licet eſſe poſſit in aliquo ſine plebe, & ſine vſu, vel exercitio, hoc tamen fieri non conuenit, quia inanū, & mōſtruoſū hoc in Eccleſia videretur, quoniam fruſtra eſt poteſtas, cui non ſubeſt operatio.

48 Tertiò infertur poſſe ſummum Pontificem in caſu ad ſpirituale bonum neceſſario iniquam ſententiā à iudice ſeculari latam reuocare, vel cauſam temporalem ad ſe aduocare, vel originaliter cognoſcere, & ſententiam coactiue etiam proferre in qualibet graui cauſa, etiam temporali, veluti ſuper iure alicuius principatus, vel alterius rei

49 temporalis mota inter plures Principes neminem in tēporalibus recognoſcentes, ſi ex contentione, & diſcordia eorum nolentium in alium ſecularem iudicem, aut arbitrum conſentire, probabiliter in ſpiritualibus timerentur damna grauiſſima, qualia ſolent oriri ex bellis inter Chriſtianos, cum magna Fidei Catholicæ, & Eccleſiæ iactura, dum eam interim hoſtes Fidei deuaſtāt, & alia ſpiritualia detrimenta con-

ſequuntur ex populi ſeditione, & Reipubl. perturbatione; & merito hanc illationem tenent *Soto in 4.diſtinct.25.quæſt.2.artic.1.concluſ.4. P.Molina d.diſput.29.verſic. Ex dictis* Soto. *P. Soar. de defenſione Fidei Catholicæ lib. 3. cap. 22.num.14.*

50 Quibus non obſtat *text.in capit. nouit,verſic.non enim,de iudic.* dũ ſcilicet expendit rationem peccati, & ordinem fraternæ correctionis, vt eo præmiſſo poſſit Summus Pontifex cognoſcere de cauſa, & diſcordia ibidem excitata inter Reges Angliæ,& Franciæ,& procedere contra Gallum in peccato pacis fractæ adhuc perſiſtentem poſt legitimam monitionem: quaſi aliter huiuſmodi cognitio, etiam inter ſupremos Principes ad Summũ Pontificem non pertineat; quia reſpondetur ideo in eo textu id ita locum habere, quia de facto non proponebantur ea damna ſpiritualia, de quibus ſupra; vnde nil mirum ſi ad fundandam Summi Pontificis iuriſdictionem, quoad caſũ illius *tex.*expendatur ratio peccati permanentis, & ordo correctionis fraternæ,ac denunciationis Euangelicę, quippe quod aliter Sũmus Pontifex, etiam inter prædictos Principes de cauſa temporali bonum ſpirituale grauiter non offendente, cognoſcere non poſſet.

51 Quarto infertur Summum Pontificem poſſe dare coadiutorem alicui Regi,vel Principi ſeculari Superiorem non recognoſcenti,quando id poſtulat populi ſcandalum,& ruina ſpiritualis,vel aliqua cauſa concernens Eccleſiarum,ac perſonarum religioſarum defenſionem, vt probat optimus *tex.in cap,Grãdi,de ſupplenda neglıgẽtia Prælat. libr.6.*quamuis ad eum viderim varias,ac diuerſas deciden di rationes aſſignari.Nonnulli dicunt ideo proceſſiſſe Summum Pontificem ad
52 illam coadiutoris dationem, quia de facto pro maiori iuſtificatione requiſitus fuit ad eandem à pluribus Portugaliæ regni Prælatis, & nobilibus, vt referunt *Eduardus Nunez do Leon in chronica Regũ illius regni in vita Regis Sanctij II. Garibai in ſuo compendio hiſtoriali lib.34.cap.19.*

53 Nihilominus tamen verius eſt ad prædictam coadiutoris dationem,etiam inuitis noſtris Luſitanis,in eo *tex.* procedere de iure potuiſſe,ex ea ratione,quia vt in effectu conſiderat noſter *Cald. Pereira* Senator Regius meritiſſimus in *l.ſi curatorem,verbo hunc contractum,num.48.in fine, Cod. de in integrum reſtitutione,*ſuppoſito notorio Luſitani populi ſcandalo, & ruina etiam ſpirituali iam res attingebat non ſolum finem in temporalibus naturalem, ſed etiam in ſpiritualibus ſupernaturalem, vtpote cõcernentes defenſionem Eccleſiarum,monaſteriorum,aliorumque piorum locorum, & perſonarũ eccleſiaſticarum, tam religioſarũ, quàm ſecularium,vt conſtat ex tenore ipſiuſmet *tex.* vel etiam ex capite miſerabilium perſonarum,nẽpe orphanorũ, & viduarum, occaſione proteruæ Regis negligentiæ, & remiſſionis offenſarum, & non
54 defenſarum pertinebant ad forum eccleſiaſticum,iuxta *tex.in cap. ex tenore,de foro competenti,*& quæ notant *Couar.practicarum cap.6.numer.1.Antonius Oliban.in commentar.ad vſaticum, alium namque de iure fiſci cap. 3. num.45.* Doctiſſimus Dominus meus *D.Petrus Barbo-*

boſa vtriuſque iuris conſultiſſimus
quem eximia doctrina, & exacta
prudentia maximum in ſupremo
Regali Madritij Cõſilio Senatorẽ,
& in Portugaliæ Regno ſummam
Cancellarij maximi præfecturã ſu-
ſcipere coegit in *comment. ad l. 1. p.
1. num. 49. & in l. 2. par. 2. num. 140.
ff. ſoluto matrim. Bobadil. in ſua
politica lib. 2. cap. 17. num. 106. cum
ſequentibus, Garc. Gironda de pri
uilegiorum, ſeu exemptionum expli*
55 *catione num. 464.* Ideo ergo dedit
Pontifex curatorẽ, vt iudex inter
Reges eſt, & euitandæ ſeditionis &
peccati cauſa, & ſicut inutilem
Regem Chidibertum in Gallia pri-
uauit regno, tradiditq; imperij ha-
benas & clauum Papino *ca. Alius
15. quaſt. 6.* ita *Valdes d. capit. 18.
num. 25. in fine.*
56 Hoc retento intellectu ad *tex. in
d. cap. Grandi* non venit admitten-
dus alius, quem noue adducit
*Modernus in tract. de Iuriſdict. p. 1.
cap. 26. num. 95.* ex Carolo *Graſ-
ſal. lib. 1 reg. Franciæ iure 63.* quod
ideo ad ſummum Pontificem in ter-
minis illius *tex* potuit recurri pro
dando coadiutore, quia regnum
Portugaliæ illum recognoſcebat e-
tiam in temporalibus, & quamuis
hoc concludenter non probet, ad-
ducam omne quod in materia po-
tui inuenire ſuper huiuſmodi reco-
gnitionem, quæ videtur probari ex
quibuſdam verbis illius *tex*, quæ li-
cet non reperiantur in hac compi-
latione, nec in voluminibus Conci-
liorum, vtpote quia ibidem inſer-
ta non ſunt acta Concilij Lugdu-
nenſis V. in quo ille *tex* conditus
fuit, conſtant tamen ex integra Bul-
la aſſeruatæ Vlyſſipone in ſcrinijs
57 Regiæ Coronæ *Verſ. Nos cupientes,*
ibi, & regnum ipſum tot tribula-
tionibus oppreſſum, maxime cum
ſit Romanæ Eccleſiæ cenſuale, &c.
quibus verbis probari videtur re-
gnum Portugaliæ in temporalibus
ſubiectum eſſe Romano Pontifici
propter prædictum cenſum, qui ſa-
ne inductus fuit in illa confirma-
tione Regij tituli, quam ſub quo-
dam pecuniario onere in ſignum
ſubiectionis annuatim Sedi Apoſto
licæ ſoluendo à ſe, & à ſucceſſori-
bus ſuis Rex Primus Alphonſus ob-
tinuit à ſummo Pontifice Innocen-
tio II. qui quidem cenſus à Regi-
bus Portugaliæ per multos annos
ſolutus fuit, vt conſtat ex quadam
Nuntij cuiuſdam Apoſtolici libera
tione, quæ habetur in dictis ſcrinijs
58 Regiæ Coronæ in hæc verba. Ego
Frater Hiſpanus Familiaris, & Nun
tius Domini *Papæ* notum facio vni
uerſis iſtas litteras inſpecturis, quod
cum fuiſſem à Domino meo Papa
Innocentio III. in Hiſpaniam de-
ſtinatus cauſa pro recolligendis Ec
cleſiæ Romanæ cẽſibus, & quibuſdã
alijs negotijs Eccleſiæ generalis re
cepi à Domino Alphonſo Rege il-
luſtri Portugaliæ quinquaginta ſex
marchas auri, quæ faciunt tria
millia & trecentos & ſexaginta mo
rabatinos Portugalię, pro viginti &
octo annis tranſactis &c. actum
*Colimbriæ 2. Idus Decembris anno
Incarnationis 1213.* Domini Papæ
Innocentij III. decimo ſexto, in præ
ſentia Reuerendi viri Domini Ste-
phani Bracharen. Archiepiſcopi.
59 Sed his non obſtantibus negan-
da eſt prædicta illius regni recogni-
tio & ſubiectio in temporalibus cũ
*Nauar. ad cap. nouit notab. 3. n.
28. de Iudicijs, Parlador lib. 2. re-
rum quotidian. cap. 21. num. 3. Io-
ann. Garſia de nobilitate gloſ. 21.
num. 45. Ceuall. communium con-*

tra communes quaſt. 1. *num.* 391. *P. Soar. de legibus lib.*3.*cap.* 8.*nu.* 3. *in fine. Petr. Mariz. in. ſuis di alogis variæ hiſtoriæ dialogi* 1.*capit.* 6.*Cabedo Luſitaniæ deciſ.*7.*num.* 4. *p.* 2. *Valdes.de dignitate Regum Hiſpaniæ cap.*18. *num.* 25.bene obſeruantes illud regnum eiſdem titulis ſupremum eſſe, quibus regnum Hiſpaniæ. Electio enim per
60 ipſammet Rempubl. Luſitanam de Alphonſo primo in ſuum Regem, veluti in publicis comitijs legitime congregata,fieri potuit abſque auctoritate & conſenſu ſummi Pontificis, quæ quidem per Deum ipſum ſupernaturaliter approbata fuit, prout euincunt quoque Chriſti ſtigmata in Cœlo tunc oſtenſa prædicto Alphonſo, & ab eodem in Regia inſignia inſigni pietate ſuſcepta,prout in argumentum tradit *Nauar. d.notab.*3.*num.*149. & ſentit *Valdeſ. de dignitate Regum c.*15. *nu.*22.Quæ quidem Regũ Luſitanorum inſignia habent Scutula quinque armigerum decuſſata,Crucisque formam exhibentia maiori ſcutulo concluſa in campo argenteo,ſcutulo vero vno quoque quinque denarij circumſepti tenentur decuſſatim conſtituti Hæc autem non modo quinque vulnerum Chriſti hieroglyfica ſunt,ſed & triginta denariorum, quibus ipſe venditus fuit, ſymbolum exhibent; adde & denarios quinque ſcutulo circunſcriptos eius eſſe victoriæ ſpecimen, quam Rex vnus à Regibus quinque diuinis auſpicijs reportauit. Septem vero Caſtellorum auctione inſignia Alphonſi Tertij temporibus accepta fuerunt. Rex autem Emmanuel in ſtemma ſuum ſphæram aſſumpſit, quod ad poſterorum etiam inſignia percrebuit, latiſſimi videlicet imperij ſymbola, quod in omnes Orbis partes Rex Luſitaniæ
61 ſortitus eſt. Et quoad inſignia regum Franciæ *Guillelmus Benedictus in capit. Rainuntius part.* 1. *verbo & vxorem nomine Adelaſiã nu.*35.*de teſtamentis.Coſm.in pragmaticis Concilij Baſilien.in procem. gloſ.*2. *ante finem* pari argumento notant regnum Franciæ diuinitus approbatum habendum eſſe, ex eo qua tria lilia, quæ illi regno ſunt adhuc Regia inſignia,de Cœlo miſſa fuerunt Clodouæo prædicti Regni primo Regi Chriſtiano, & cæterorum ordine duodecimo, vt ex *Garibai* refert noſter *Cald. Pereira in l.ſicuratorem verbo hunc contractum num.* 46.*Cod.de in integrum*
62 *reſtitut.* cõſentit *Valdeſ.de dignitate Regum Hiſpaniæ cap.*15. *n.*12. *&* 14. Deinde Reges noſtri inuictiſſimi Portugaliæ regna Imperatorũ ignauia à Mauris vindicata virtute bellica ab ipſorum manibus vendicarunt, tum etiam quia nunquam Romanorum Imperatorum poteſta
63 ti fuerunt ſubiecta, immo Maiores noſtri Luſitani pertinaciſſime ſemper Romanis,præcipue Veriato duce, reſtiterunt, vt ſenſit *Nauar. d. notab.*3.*num.*161.

64 Nec contrarium euincunt verba prædictæ liberationis ſupra relata, & quod Rex noſter Alphonſus *Primus* pro confirmatione ſui regij tituli recurrerit ad *Summum Pontificem*,non quidem *Eugenium* III. vt minus diligenter exiſtimauit *Modernus de iuriſdict.par.*1.*cap.*26.*numer.*96. ſed potius Innocentium II. vt conſtat ex Bulla prædictæ confirmationis, quæ incipit, *Innocentius Epiſcopus,&c.* tranſcripta in chronica Ciſtercienſi per *D.Fr.Bernardum deBritto lib.*3.*ſub c.*5.*iuncto c.* 6.

Digitized by Google

6. col. 8. in medio) quia reſpondetur hunc prædicti Alphonſi recurſum proceſſiſſe non quidem ex eo quod neceſſarius eſſet de iure, ſed ex eo quia vel ipſe Rex ex deuotione, pietate, & animi gratitudine, quam exhibebat Chriſto Domino, a quo ſe regnum ante prædictum prœmiū viſibiliter accepiſſe profeſſus eſt, voluit libens & abſque vlla obligatione ciuili ſe eiuſdem Chriſti Vicario Beato Petro, & eius ſucceſſori in ſuum militem peculiari quadam, ſed ſpirituali ſolum ſubiectione ſubmittere, eiuſq. defenſionem & ſolatium habere, vt latius conſtat ex dicta Bulla; & ideo ea ſubiectio & recognitio per Regem illum ſponte exhibita & promiſſa operari non poteſt vt Reges illius Regni ſummum Pontificē recognoſcerent in tēporalibus quaſi in eis eſſent eius vaſſali, ſed ſolum vt tanquam Chriſti milites, deuoti, & grati, ſub illius, vtpote eiuſdē Vicarii, protectione militarent, & Maurorum expulſioni, & Chriſtianæ Fidei propagationi incumberent.

65 Sic etiàm regnum Hiſpaniæ per verba ſimilia ſubiectionē Sedi Apoſtolicæ debet ab antiquiſſimis etiā Regum Gothorū Catholicorū temporibus ante Maurorum inuaſionē, vt conſtat ex quadam epiſtola ſummi Pontificis Gregorij VII. tranſcripta per *Cardin. Cæſar. Baronium annalium eccleſiæ tom. 8. fol. 640.* ibi, non latere vos credimus regnum Hiſpaniæ ab antiquo proprii iuris Sancti Petri fuiſſe, & adhuc licet diu a paganis ſit occupatum, lege temen iuſtitiæ non euacuata nulli mortalium, ſed ſoli Apoſtolicæ Sedi ex æquo pertinere. *Et* rurſus ex alia Bulla ad reges Hiſpaniæ, quæ habetur apud eundē *Cardin. Cæſar. Baronium* vbi proxime, ibi, præterea vobis notū fieri volumus, quod nobis quidem tacere non eſt liberum, vobis autem non ſolum ad futuram, ſed etiam ad præſentem gloriam valde neceſſarium, videlicet regnū Hiſpaniæ antiquis conſtitutionibus Beato *Petro*, & ſanctæ *Romanæ* Eccleſiæ in ius & proprietatem eſſe traditum, &c. Quibus tamen verbis non obſtantibus, vtpote agentibus de ea ſolū ſubiectione, quæ in ſignum deuotionis, & gratitudinis à Regibus Hiſpanis ſimiliter ac à Luſitanis, vt ſupra diximus, promiſſa & exhibita fuit, nemini dubium eſt regnum Hiſpaniæ non fuiſſe nec eſſe in temporalibus ſubiectum Sedi Apoſtolicæ, vt ſatis exprimūt *Nau. Cabedo, & P. Soar. dictis locis*, nullumq. præter vnum Deum maximū, illiuſq. Pontificem Eccleſiæ ſuæ in ſpiritualibus ſuperiorem agnoſcit, vt per *Franciſcū Molinum de ritu nuptiarum lib. 1. comparat. 2. n. 18.* nec deinde Imperatorem, aliumq. ſuperiorem recognoſcit, vt tradit gloſ. verbo per ſingulas *in cap. Adrianus 63. diſt.* & tenent *Cou. in reg. peccatum p. 2. §. 9. n. 9. Auend. de exequendis mandatis lib. 1. cap. 1. n. 7. Burgos de Paz. in prouemio legū Tauri à n. 32. Parlador. lib. 1. rerum quotidian. cap. 3. n. 12.* & plures quos citat *Cened. ad Decretum collect. 64. n. 4.* quibus addе omnium pleniſſime diſputantem *Valdeſium de dignitate Regum Hiſpaniæ cap. 18. per totum*.

67 Quintò infertur potuiſſe ſummū Pontificem transferre in perſonam Magni Caroli imperium à Græcis in Germanos, & diſponere de Imperatoris electione, confirmatione, coronatione, & iuramento fidelitatis, inſimul præſcribendo formā, &

conditiones, quas iuſtè in his omni-
bus adhibuit, ſic poſtulante fine ſu-
pernaturali,& conſeruatione,ac Ec
cleſiæ defenſione,rectoq.ipſius regi-
mine in ſpiritualibus: ne aliter im-
perium , cũ periculo, quod antiqua
incõmoda iterarentur ad Grçcos re
diret : neuè inter ipſoſmet latinos
contingeret in Imperatorẽ eligi ali
quem hæreticum,aut ſchiſmaticũ ,
aut prauis moribus imbutũ, cũ tan
to Eccleſiæ , Fidei , & ſpiritualis
boni detrimento,vt bene pro intel-
lectu *c.venerabilem,de electione, &*
Clem.1.in princ.de iureiur. & Cle-
ment.Paſtoralis,ad fin. de re iudic
conſiderant *Nauar.d.notab.3.n.3.*
P.Molina de iuſtitia tract.2.disput.
24.& diſp.29.ver.ad primum,col.pe
*nult.*sẽtit.*Soar.dedefẽſione Fidei Ca*
bolicæ contra Anglicanæ ſectæ er
rores lib.3.cap.23.n.23. Sed quia ali
qui hæretici noſtri temporis de
hoc dubitare non erubeſcũt, in hac
veritate enucleanda immorandum
eſt, ac altiùs fundamenta iacienda .
68 Conſtantinus Imperator in pluri
bus terris,& Prouincijs omnem tẽ-
poralem poteſtatem,dominium , &
vniuerſa imperii iura in Eccleſiam
Romanã tranſtulit,vt refertur in *c.*
*Conſtantinus,96.diſt.*laudat,& ap-
probat Pontifex *in c.fundamẽta, de*
elect.lib.6.& in Clem.1. de iureiur.
facit *tex.in c.Ego Ludouicus,63.di-*
ſtin.& in c.futuram, 16.q.1. quorũ
iurium argumento hãc donationem
ab hæreticorum impugnationibus
defendunt latiſſime de ea agentes
Turrecrem.de poteſtate Eccleſiæ li.2
c.42.Corſet.in tract.de poteſtate Re
gia q.fin.n. 3. Pelagius de planctu
Eccleſiæ lib.1.c.43.& lib.2. cap.29.
Hieron.de Monte de finibus regun
dis cap.11. n.11.cum ſequentib. Ca-
ſtald.de Imperatore q.51.Couar. li.
4.vari.cap.16.n.8.verſ.ſecundo loco
Alphonſus de Mendoza in quodli-
beticis q. 4.ſcholaſtica,§.4. verſic.5.
Driedon. de libertate Chriſtiana li.
1.c.9.pag.10.Azeued.ad l.5.in prin
cip.tit.2.lib. 1.nouæ recopil.Franciſ.
Leo in theſaur.fori eccleſiaſt.p.1.c.1
à n.21.Nau.ad c.nouit,de iudic.no-
tab.3.n.77.Menoch.conſ.149.n.39.
Bellacomba tom.2.communium opi-
nionum li.8.tit.32.n.83.pag.414.Ce
uall. communium contra communes
q.345.Bobadil.in ſua politica lib.2.
cap.17.n.11.litt.C. Modernus de iu
riſdict.p.1.c.30.P.Molina d. tract.
2.diſp.25.Illuſtriſs.Card.Bellarm.
in controuerſiis Fidei tom.2.lib.2.de
translatione Imper.cap.3.Cardinal.
Cæſar Baroni. annalium Eccleſiæ
tom.4.anno Chriſti 324. Conſtanti-
ni 19.& alij citati per *Cened.ad De*
cretal.collect.109. num.4.
69 Aliqui tamen præcipue noſtri tem
poris hæretici dubitant de veritate
& validitate huiuſmodi donationis,
au ſcilicet vere fecerit Conſtanti-
nus , & an facere potuerit, duobus
moti fundamentis. Primo, quòd a-
pud illorum temporum Scriptores
nulla huius donationis mentio re-
peritur . Secundo , quòd non po-
tuerat Conſtantinus in damnum Im
perij tam amplam facere donatio-
nem,cum donatio de terris,& ciui-
tatibus Imperij illicita ſit, & inua-
lida,vt probat *text.in capit. intelle-*
cto,de iureiurando, ex quo ita no-
tant omnes ibi , vt per *Felinum in*
cap.ad audientiam,nu.4.de præſcri-
ptionib.Tiraq. de iure primogenio-
rum,quæſt.35.n.19.& 20.Cou.in c.
quamuis pactum,p.2.§.2.num.4.Gu
tier.de iuramento confirmatorio p.1
c.52.n.7.
70 Sic etiã Princeps res Regiæ Coro-
næ alienare nequit *Tiraq.de iudicio*
in

*in rebus exiguis verſ.74. Petr. Mar-
tin. in c. afferte de praſump. verbo re-
ſpondit Rex à num.3. Barthol. Hu-
mada l.8. gloſ.3. à num.1. tit.1. par.2
& l.14. gloſ.2. tit.5. part.2. & l.28. ti-
tul.11. par.3. Caſſan. in Catalogo glo-
riæ mundi p.2. conſid. 19. Franciſc.
Marc. deciſ.87. Molina de primog.
lib.1. cap.3. n.17. & 18. Kirchoui. to.
2. communium opinionum libr.8. tit.
32. num.132. pagina 416.* Menoch.
*conſ.1. n.40. & n.307. & conſ.2. nu-
mer.274. cum ſeqq. Menoch. illuſtriũ
cap.3. num.8. & cap.4. à princip. &
cap.5. num.25. Rebuff. in comment.
ad l.28. ff. de verborum ſignificatio.
pag.162. Ioan. Garſia de nobilitate
gloſ.1. §.1. num.10. Matienſo l.3.
gloſ.7. tit.10. lib.5. nouæ recopil. Pe-
regrin. de iure fiſci lib.1. tit. haben-
tes iura fiſci n.70. pag. 269. Valaſc.
conſult.132. n.2. Cabedo Luſitaniæ
deciſ.17. & deciſ.40. n.16. p.2. nouiſ-
ſime Marc. Anton. Genuen. in præ-
cticabilibus eccleſiaſticis cap.1. quæ-
ſtione 3.*

71 Sic etiam Rex abſque populorũ
conſenſu Regnum priuare iure, & ho-
nore ſuo non poteſt, nec illud ſerui-
tuti ſubijcere, nec etiam illius bona
donare cum magna Regiæ coronæ
diminutione, licet poſſit modice, vel
etiam non modice, ex iuſta tamen
cauſa in ordine ad regni vtilitatem
prædictorum bonorum donationem
facere, ita *Caſtal. de Imperatore q.
104. à princip. Anton. Gabr. lib.3. cõ-
munium opinionum tit. de iure quæ-
ſito non tollendo concl.5. n.48. Mo-
lina d. c.3. num.18. alter Molina de
iuſtitia trac.2. diſp.25. col.1. ſub ver-
ſic. Cum autem, Modern. in tract. de
iuriſdictione p.1. cap.29. à n.1. Cald.
Pereira de extinctione emphyteuſis,
cap.11. num.5. Valaſc. vbi proxime,
Cabedo dicta deciſ.40. nu.16. & de-
ciſ.30. num.1. par.2.* Et habetur a-
pud *Luſitanos in Ordinatione Regia
lib.2. tit.35. in principio, & §.1.* &
apud *Hiſpanos l.2. & 3. titulo 9. li-
bro quinto nouæ recopilation.* Pro-
72 ut etiam non poteſt caſtra Regni, &
ciuitates alienare abſque conſenſu
omnium Principum, & populorum
eiuſdem Regni, imo etiam & illo-
rum, qui ſunt in terris alienatis, vt
poſt *Alexandrum*, & *Paulum* reſol-
uit *Gregori. d. l.3. gloſ.2.* & plures,
vt per *Tiraq. de retractu lign. §.26.
gloſ.1. numero 78. Menoch. dict. cap.4.
num.4. & 5.* & alij vt per *Cabedũ d.
par.2. deciſ.17. num.1.* Quare huiuſ-
modi Conſtantini donationẽ non
valuiſſe, nec vnquam fuiſſe, negarũt
hæretici, & ex his, qui Chriſtianam
profitentur pietatem *Laurentius
Valla* per integrum tractatum,
*Igneus in l. donatione, numero 22.
Codice de donationibus inter virum
Baldus in tractatu de Coronatione
Imperator. pagina ſeptuageſimano-
na, Cagnolus in proœmio Digeſto-
rum à n. 79.*

73 Sed his non obſtantibus à com-
muni Doctorum ſententia, quæ ve-
ritatem hiſtoriæ, ac donationis Cõ-
ſtãtini agnoſcit, non eſt recedendũ.
Paueant vero aduerſantes illud *Hi-
larij de Trinit. lib.4.* vbi ita ait. Hoc
Eccleſiæ proprium eſt, vt tunc vin-
cat cum læditur, tunc intelligat cũ
arguitur, tunc obtineat cum deſe-
ritur, dum proſequitur floret, dum
opprimitur creſcit, dum contem-
nitur proficit, tunc ſtat cum ſupe-
rari videtur. Quare & *Aug. ſuper
Matth.* ait, Adhuc habet Eccleſia,
quod creſcat, donec illud implea-
tur, dominabitur à mari vſq; ad ma-
re. Et *Caſſio. ſuper pſal.30.* Eccle-
ſia magis incipit eſſe vberrima cum
ad finem ſeculi erit perducta.

Digitized by Google

poſitum *Genuenſ. d. quæſt. 3. num. 3.* tum quia terræ, quas donauit, præcedentium Principum tyrãnide fuerant occupatæ, qua ratione vtitur exquiſitam dicens *Abb. conſ. 82. p. 1.* & ante eum *Hoſtienſis in ſumma tit. de immunitate Eccleſiarũ, n. 12. ad fin. Pygius de eccleſiaſtic. hierarchia. lib. 5. cap. 16. verſ. de Conſtanti-*
80 *ni*: tum quia ingentibus beneficijs à Deo acceptis, ſcilicet in curatione lepræ, & victoria cõtra Maxentium diuinitus promotus eſt ad donationem illam faciendam, quia oportebat Romanam Eccleſiam In peratorum tyrannide male vexatã temporalium bonorum muniri præſidio, vt inquit *tex. in cap. fundamenta, de electione lib. 6.* tum denique
81 quia merito alii obſeruant, Principes omnes, qui in Eccleſias munifici, & liberales extiterunt, de hoſtibus ſuis triumphaſſe, & imperium, ſeu regnum ad longiſſimam poſteritatẽ traduxiſſe, ita longo diſcurſu proſequuntur *Boſſius de ſignis Eccleſiæ to. 3. lib. 20. c. 89. Illuſtriſſ. Cardin. Bellarmin. tom. 1. controu. 4. generali de Eccleſia militante lib. 4. cap. 18.*
82 Deinde conſtat huiuſmodi donationem non à ſolo Conſtantino factam fuiſſe, ſed ab eo cum ſatrapis, optimatibus, ſenatu, ac populo, *d. c. Conſtantinus, d. c. fundamenta*, qui quidem populus conſentiente Imperatore, in quem omnem poteſtatem tranſtulit iuxta *l. 1. ff. de conſtitutionibus Principum*, ipſam poteſtatem, & dominium in alium transferre poterat ex regula *text. in cap.*
83 *1. de regulis iuris*: ſicut etiam poteſt Regis electionem facere ex aliquo iuſto capite, prout reſoluunt *Anton. Gomez. l. 40. Tauri. n. 4. Menchaca illuſtrium libro 1. capit. 22. n. 3. & 12. Gutier. de tutelis, & curis p. 1. cap. 18. num. 10. Cald. Pereira in l. ſi curatorem, verbo hunc contractum à num. 48.*
84 Poſt prædictam Conſtantini donationem ita ab hereticorum impugnationibus defenſam Summus Põtifex Leo III. ex circunſtantijs ſuo tempore occurrentibus, & relatis à *gloſ. verbo tranſtulit, in capit. venerabilem, de electione*, & à Doctoribus infra citandis, poſtulante fine ſupernaturali, ac Eccleſiæ defenſione, rectoq. ipſius regimine in ſpiritualibus, potuit transferre in perſonam Caroli Magni imperium à Græcis in Germanos, & diſponere de Imperatoris electione, confirmatione, coronatione, & iuramento fidelitatis, inſimul præſcribendo formam & conditiones, quas iuſte in his omnibus adhibuit, eaque omnia ſibi reſeruando, præter eligendi poteſtatem, quam quidem Summus Ponti-
85 fex Gregorius V. poſt prædictam imperij translationem primus conceſſit illis ſeptem Germaniæ magnatibus, nempe tribus eccleſiaſticis, & quatuor ſecularibus, quos nuncupatim refert *gloſ. verbo autem, in capit. ad Apoſtolicam, de re iudicata lib. 6.* quam ſequitur *Nauar. d. notab. 3. num. 3.* & poſt alios referunt hoc totum *P. Molina d. tract. 2 diſput. 24. & diſput. 29. colum. penult. verſ. Ad primum, Franciſc. Leo d. p. 1. c. 1. n. 15. & 16. P. Azori. inſtitut. moral. p. 2. lib. 4. c. 19 q. 7. & lib. 11. c. 8. q. 4. Fr. Ludou. Miranda de ordine iudiciario q. 2. art. 3. concl. 5. in fine. Petrus Marizus in ſuis dial. varia hiſtoriæ dialogo 2. cap. 5. folio 55. & cap. 6. fol. 60. Illuſtriſs. Card. Bellarmin. d. lib. 5. c. 8. verſ. 7. cum ſequentib. & in tract. de translat. imperij li. 1. c. 4. cum ſequentibus, ũcto cap.*

Digitized by Google

cap.12.& iuncto lib.2.per totum, ac etiam lib.3.per totum, maxime *ca pit.3.* vbi latiſſime de prædicta imperii translatione, progreſſu, & delatione. Et licet hæc omnia ex ſe temporalia ſint, tamen per Summum Pontificem fieri oportuit iuxta ſupradicta, ne aliter imperium, cum periculo, quod antiqua incommoda iterarentur ad Græcos rediret: neve inter ipſoſmet latinos contingeret in Imperatorem eligi aliquem hæreticum, aut ſchiſmaticum, aut prauis moribus imbutum, cum tanto Eccleſiæ, Fidei, & ſpiritualis boni detrimento, vt bene conſiderant *Nau. P. Molina, & Cardin. Bellarmin. dictis locis*, & ſentit *P. Soar. de defenſione Fidei Catholicæ contra Anglicanæ ſectæ errores lib.3.c.23.num.23.*

86 Vnde Imperator, defenſor, & aduocatus Eccleſiæ dicitur, vt probat *tex.in d.cap.venerabilem*, ibi, Sedes Apoſtolica aduocato, & defenſore carebit, dum de Imperatore eligendo agitur, *Clementin.ne Romani, de electione*, ibi, ipſius Eccleſiæ debeāt eſſe promptiſſimi defenſores, notat *Valdeſius de dignitate Regum Hiſpaniæ capit.1. numer.4.* aduertens *cap.14. à num. 2.* quod oleum quo vngitur Imperator ſignificat lætitiam, & promptitudinem ad debellandos inimicos Eccleſiæ, & pugnandū pro Fide.

87 Quamuis olim ante prædictam imperij translationem imperialis dignitas attenta ſua natura non fuerit à Summo Pontifice, ſed ab ipſo Deo mediante iure gentium iuxta *text. in l. ex hoc iure. ff. de iuſtitia, & iure, & l.2. Cod. de veteri iure enucleando*, proſequitur *Menoch. illuſtrium, lib. 1. cap.21. à num.23.* Poſt huiuſmodi tamen

88 translationem à Summo Pontifice factam cum prædictis cōditionibus & dependentiis, imperialis dignitas vt ſic à Summo Pontifice habetur, & ab eo in hunc ſenſum inſtituta dicitur, vt in effectu conſiderāt *Nauar.d.notab.3.num.127. cum duobus ſequentibus, P. Molina vbi proxime*, expreſſit *Cardin. Bellarmin. ſub d.verſ.7. P. Soar.* eleganter explicans *de legibus, lib.3.cap.7.ſub n. 7.iuncto n.12.& 13.* itaut non immerito obſeruent *Nauar.d.nu.127 P.Molina d.diſp.29.ſub verſ. Ex di*
89 *ctis infero*, imperium Germanicum poſt prædictam translationem magis pendere à Summo Pontifice, quàm aliud quodlibet regnum.

90 Hinc fit, quod Summus Pont. Imperatorem poteſt deponere, vt in *c. ad Apoſtolicam, de re iudic. li.6.* & in alijs exemplis adductis ab *Illuſtriſſ. Cardin. Bellarmin. d. lib.5. c. 8. & à Moderno de iuriſdict. p.1.cap. 23. ac P. Soar. de defenſione Fidei Catholicæ lib.2.cap.23.nu.* 14. & ſentit *Don Garſia Maſtrillo de Magiſtratibus lib.1.c.2.num.8.* Poteſtque electionem de Imperatore improba
91 re, ſi ei idoneus non videretur arg. *tex.in d.c.venerabilem*, ibi, ius & auctoritas examinādi perſonā, electā, probat *Peregrin. de iure fiſci lib. 1. tit. de his, qui iura fiſcalia habent n, 5. pagin. mihi* 10. Et ex rationabili cauſa alium eligere, vt ſentit *Don Garſias Maſtrillo d.capit.2. nu. 7.* Et in aliam gentem imperiū transferre *Caſſan. in catalogo gloriæ mundi, par.5. conſider.28. Lancelot. in templo omnium iudicum libro 1. ca. 1. §.31. de oblig. imper. Aluarez in ſpeculo Pontificum, & Regum cap. 16.num.13. & cap.13.num.17. & c. 56.Dom. Garſia Maſtrillo d. capi. 2.num.8.*

Ex

93 Ex qua Imperatoris dependentia ſic in eo reſpectu finis ſupernaturalis fundata Summi Pontifices, & ſcripto,& non ſcripto iure cõſtituerunt,quod vacante imperio iuriſdictio,regimen, & diſpoſitio eius deuoluatur ad ſummũ Pont.iuxta tex. *in c.licet,de foro compet.& in d.Clemen.Paſtoralis,in fine, verſ. nos tamen,& in Extrauag.unica verſ.ſane. ne ſede vacante,Ioan.22. Don Garſia Maſtrillo d.lib.1.c.2.nu.10.* eo maxime,quia cum Imperium per electionem liberam,ac vagam deferatur,Imperator mortuus nõ relinquit ſucceſſorem,neq; aliquem, qui illud tanquam ſibi debitum gubernet,prout ſolent relinquere alii Reges fere omnes,etiam illi,qui per electionem populi aſſumuntur,quippe quod per ſuorum regnorum ſtatuta relinquunt alios,qui regni curam gerant,donec fiat futuri Regis electio intra breue tempus facienda:quod cum aliter ſe habeat in imperio, conſiderarunt Summi Pontifices,quod magnum periculum inſurgeret, ne ſcilicet Imperatore mortuo populus præceps ruat in vitia,ac ſcandala,quibus à vita æterna,& ita à fine ſupernaturali impediatur;& etiam quod imperio ſic vacante non erat ſecularis gubernator ad quem eo tempore recurſus haberetur;& ideo quaſi ex reg. *tex. in c.ex tenore,de foro compet.*conſtituerunt ad ſe ipſos pertinere regimen Imperii vacantis,vt conſtat ex *d.cap.licet,& ex d.verſ.ſane,*& colligitur efficaciter ex his,quæ ad intellectum eorum iurium conſiderãt *Caſtald.de Imperatore quæſt.90.Nauar.dict.notab.3.num.107.P.Molina dict.diſput.29. column. penult. verſic.ad vltimum, Illuſtriſſ. Cardin,Bellarmin.dicto libro 5.capit.5. verſic. vltimo*. Ad quæ autem extendatur iuriſdictio Summo Pontifici competens vacante imperio vltra citatos vide *Mench.illuſtrium libro primo cap.22.numero 1.cum ſequentibus*.

94 Sexto infertur Summum Pontificem in ordine ad finem ſupernaturalẽ poſſe abrogare leges ciuiles ſcriptas,& non ſcriptas approbãtes peccata ſubditorum,& pro illis præmia concedentes, aut quomodolibet eidem fini,& bono ſpirituali aduerſantes,ſi earum conditores à Sũmo Pont.moniti,& requiſiti noluerint reuocare,vt poſt *gloſ.1. in reg. poſſeſſor,de regulis iuris li.6.& gloſ. verbo torneamenta,verſ.ſed ſuppoſito,in Extrauagãt.1.Ioannis 22.de torneamentis,* reſoluunt *Mantua dialogo 64.Mench.ſucceſſ. creat. §. 10. n. 649. Padil.in l.2.num.78.C. de ſeruitutibus,Pinel. in Auth. niſi n.11.& 56.Cod.de bonis maternis, P.Molina d. diſput.29.verſ. ex dictis Soto,P.Soar.de legibus, libro 3. cap.6.num.6.cum ſequentibus, & de defenſione Fidei Catholicæ lib.3.cap. 22.num.10.*

95 Amplia hanc ſextam illationem ad leges ciuiles peccata etiam venialia ſolum approbantes, has etenim Summus Pontifex in defectum eiuſdem ſecularis legiſlatoris abrogare poteſt,quia per eas in ſua proportione etiam offenditur bonum ſpirituale, dum ſubditos inuitant, aut cogunt ad illud, quod abſque peccato veniali, & ita abſque iniuſtitia fieri nequit, in quo ſane pariter,ac leges mortale peccatũ approbãtes deuiãt à vera legis ſubſtãtia, quæ pro hac parte conſiſtit in eo,vt ipſæ ferantur de re tali,quæ iuſte & honeſte fieri poſſit,itaut aliter nullæ ſint,iuxta tex. in *cap. erit autem*

lex

Digitized by Google

tex,3.diſt. vbi notant omnes. Vnde merito hanc ampliationem, poſt *Butrium* tenuit *Abb.in c.vlt. de praſcript.ſub num.2.* & alii quos refert *Alciat.Paradox.lib.5. cap.3. num.2.Padil.in d.l.2.n.79.* dicit cõmunem *Antoni.Gemez.l.82.Tauri.*
96 *ſub numer.52.* Sic etiam *Ordinatio Regia Luſitanorum lib.3.tit.64.in princ.* ſtatuens legem Canonicã in foro ciuili ſeruandam quando agitur de peccato, ſic deſumpta ex Doctoribus *in cap.1.& 2.de noui oper. nunciation.& gloſ.in capit.2.de arbitris,libro 6.& ex Surd.deciſ. 158. num.9.& de alimentis tit.7.quaſt. 29.nu.11. Azeuedo ad tit.1.nu.17. lib.2.noua recopilat.Camill. Borell. in ſumma omnium deciſionum titul. 13.de legibus num.82.* intelligitur etiam de peccato veniali, prout bene ampliat præceptor cõmunis *Ludouicus Correa in priuatis ſcholijs ad d.cap.vlt. de praſcript.ſuper illis verbis,cum generaliter,&c.verſ.Ad tertium vero fundamentum.*
97 Sed aduerſus hanc ampliationem tenuit *Alciat.* & alij ab eo relati *d. cap.3.num.4.* Pro quibus non facit *tex.* cui plurimum innituntur *in c. nouit,de iudicijs,* dum Pontifex ſub *verſiculo cum enim,* videtur pollicerí ſe iudicaturum tantum de peccato laicorum, quod mortale fuerit. Reſpondetur enim illum *text.* procedere vniuerſali in iudicio, & ſententia à Summo Pontifice ferenda in cauſa denunciationis Euangelicæ, ad quam deuenitur præmiſſa correctione fraterna, in hac etenim cauſa ipſe iudicare poterit de peccato mortali tantum, non vero de veniali commiſſo ex ſola delinquentis culpa, & auctoritate, aliter enim cum peccata venialia quotidiana ſint, iuxta *tex.in capit. de quotidianis,de pœnit.diſtinct.3.* Si poſſent ad forum contentioſum deduci vltra fraternam correctionem priuatam, contingeret Rempublicam quotidianis litibus turbari cum magno ſuæ tranquillitatis præiudicio contra naturam denun-
98 ciationis Euangelicæ, quæ oppoſitum poſtulat, vtpote continens præceptum affirmatiuum, non obligans quoad actum, ſeu exercitium, niſi pro loco & tempore, data ſcilicet commoditate, & opportunitate ex parte denunciantis, & denunciati, & cuiuslibet alterius tertij, cui per eam denunciationem præiudicium irrogandum non eſt, iuxta tradita per *D.Thom.2.2. quaſt. 33.artic.2.in corpore. Soti de ratione tegendi memb.2.quaſt.2.verſ.Ad quaſtionem.& de iuſtitia lib.2.q.3. art.7.verſ.In primo. Nauar.in manuali cap.24.num.12.& in d.capit. nouit,notab 4.* late *Fr. Bernard. in tract.de correctione fraterna concl. 5.condit.6.Fr. Ludouic. in inſtructorio conſcientia part.1. capit.69.* quod tamen ſecus eſt in iudicio, & determinatione Summi Pontificis circa abrogationem legis ad peccatum veniale inuitãtis, quippe quod ad huiuſmodi abrogationem, nec opus eſt correctione fraterna, & denunciatione Euangelica contra legislatorem ad eandem abrogationem aliunde à Summo Pontifice requiſitum, nec multiplici per diuerſas lites ad Summi Pontificis iudicium delatione, ſed vna ſolum, vel altera ſufficiet, vt abſque Reipublicæ perturbatione poſſit ab eo taliter abrogante exterminari ſcandalum ſupradictæ legis.
99 Nec etiam facit *text.* per argumentum à contrario ſenſu *in cap. vlt.*

Digitized by Google

*vlt.de praſcription.*ibi, quæ abſque mortali peccato, &c.)quia reſpondetur in propoſito non valere prædictum argumentum, quia ſcilicet ex illo ſequeretur abſurdum, iuxta ea,quæ de hoc argumento in his & ſimilibus terminis tradunt *Menoch. de præſumpt.lib.4.quæſt. 83.nu. 55. Gama Luſitaniæ decis.167. nu. 8. Valaſc. conſult. 136. numero 7.* & plures alij citati *in libello de principijs vtriuſque iuris littera A. numero 131.* Ideo autem *in dicto capit. vltimo* Pontifex de facto egit de peccato mortali, non quia ſecus ſit in veniali, ſed quia voluit aſſignare rationem vndique proportionatam præſcriptioni cũ mala fide per eum reprobatæ, quæ quidem præſcriptio cum non verſetur circa res minimas,ſed circa res notabilis valoris ſemper ſuppoſita mala fide includit peccatum mortale reſultans ex iniuſta earum retentione.

101 Septimo infertur ſuadente cauſa boni ſpiritualis poſſe Summum Pont. laicos ad temporalia legitimare,probat *tex. in cap. per venerabilem,verſ. rationibus,* ibi, certis cauſis inſpectis temporalem iuriſdictionem caſualiter exercemus, &c. *qui filij ſint legit. tex. elegans in Extrauag. vnam ſanctam verſ. in hac, de maioritate & obed.* vbi explicans auctoritatem Chriſti Domini *Luc.22.* accommodans ad duplicem poteſtatem eccleſiaſticam & ciuilem, infert contra eos, qui in poteſtate eccleſiaſtica gladium temporalem eſſe negant,& concludit oportere gladium eſſe ſub gladio, & temporalem auctoritatem ſpirituali ſubijci poteſtati,in quam rem adeſt elegans *Caetani* doctrina, quam refert & auream dicit *Cevall. communium contra communes quæſt. 739. num. 41.* Quare hanc illationem tenent *Abb.in d.cap.per venerabilem num. 25. Molina de iuſtitia tract.2.diſp. 173. in princ.* Exempla autem huius boni communis ſpiritualis accommodabis ex his,quæ in ſimili tradit *Sayr. de cenſuris lib.6.cap.11. num. 19.* veluti ſi Princeps petatur in matrimonium ab infideli,quæ cum ſuo regno ad Fidem vult conuerti, vel ſi maximæ diſcordiæ, & bella timeantur inter Chriſtianos Principes in Eccleſiæ perniciem,quod tamen limitat *Molina* vbi proxime, vt procedat ſi non detur poteſtas temporalis,quæ legitimationem faciat,vel eã cõcedere differat, & nõ tam cito cõcedat, vt oportet; quod ego non reciperem attenta principali huius corolarii reſolutione.

102 Recte etiam poteſt Summus Põtif.ad temporalia legitimare Principem ſupremum, qui in temporalibus nullum recognoſcit Superiorem, & probat *tex.in d.cap. per venerabilem.§.inſuper,* vbi rationem reddens,quare filios Regis Francorum ad temporalia legitimare potuit, ait, quia cum Rex Superiorẽ in temporalibus,minime recognoſcat,ſine iuris alterius læſione in eo ſe iuriſdictioni noſtræ ſubiicere potuit. Præcipuũ enim fundamentum,ex quo Summus Pontifex ad temporalia directe laicos legitimare nõ poteſt,eſt illud ex defectu poteſtatis, quam ſubditi prorogare non poſſunt in reſeruatis Principi, cui ſubijciuntur in ſignum ſuæ ſupremæ poteſtatis,atq; ita in graue eiuſdem Principis præiuditiũ; quæ quidẽ ratio cũ ceſſet in ipſo Principe ſupremo,qui in temporalibus Superiorẽ nõ recognoſcit, & iuriſdi-

ctio-

ctioni Pōtificis ſe ſubijcit, ideo merito decidit Pōtif.in *d.verſ.inſuper* poſſe filios ſupremi Principis legitimationem petentis, & ſe Pontificiæ iuriſdictioni ſubijcientis,legitimare, notant omnes *in d. cap. per venerabilem*, vt per *Abb. ibi n. 11. Anchar. 12.Prapoſ. 115.Tiraq. de nobilit.gloſ.21.num.44.Seruantes l. 12. Tauri.num.* 101. Ex quibus colliges iuſte Summum Pont. Clementem IV. potuiſſe filios Alphonſi III. Portugaliæ ex Beatrice illegitime ſuſceptos,viuente adhuc Matilda Bononiæ Cometiſſa ipſius prima legitima vxore, legitimare ea mortua, ex eo, quia Portugaliæ Reges neminē in temporalibus recognoſcebant Superiorem,vt ſupra probaui *hoc cap. num. 59.* Sunt tamen,qui hanc veram reſolutionem in his terminis ſumptam infringere intendant eo moti argumento,quia ſi Papa poſſet filios Superiorem nō recognoſcentis ad temporalia legitimare,eſſet præcipue ad hæreditatis paternæ,& Regni ſucceſſionem, ſed hoc nō poſſe fatentur omnes argum.tex.*in cap.grandi*,ibi,ipſius legitimo filio,*de ſupplen. neglig.Prælat.in 6.*vbi notant *Iaſ. Domin.* & alij, quos refert *Ioan.Garc. de nobilit.gloſ.21. n.45.* & deducitur ex his,quæ ad maioratus ſucceſſionem reſoluunt *Molina.de primog. lib.3 cap.2.n.11.Rojas in epithome ſucceſſionum cap.23.n.15.*&latè *Peregr. de fideicom.art.23.à n.50.* Adducūt etiam contra huiuſmodi aſſumptū non facere tex.*in d.c.per venerabilem*,quem pro noſtra opinione ſupra allegabamus, aiunt enim in illius terminis à Summo Pontifice filios legitimatos patri Philippo Auguſtino in regno non ſucceſſiſſe, ſed potius Ludouicum VIII. Ludouici patrem,ortum ex Iſabella I. eiuſdē Philippi legitima vxore, vt teſtatur *Cuiac.* ibi,& plenius refert *Paulus Aemil.in vita Philippi Auguſtini*, cum tamen dicendum videretur ad Philippum,ſi ex legitima vxore natus eſſet,Regni ſucceſſionem pertinere,quia natus eſt poſtquam pater ad Regiam dignitatem euectus eſt, ac ſubinde alijs ſenioribus antea ſuſceptis debuit præferri ex doctrina *gloſ.verbo nata ſunt,in l. imperialis,C.de nupt.*quā ſequuntur plures,quos refert *Tiraq.de primog q. 31.à princ. & n.8.* Sed facile ſatisfit negando conſequentiam,quia nō ſequitur eos, qui ad temporalia legitimare poſſunt, poſſe legitimare ad regni, maioratuſue ſucceſſionē, in quibus ſequentium, ſeu vocatorum præiudicium vertitur;vt patet in legitimationibus factis ab Imperatore,ſeu alijs ſupremis Principibus,ad quos abſque vlla controuerſia pertinet poteſtas legitimandi ad temporalia, non tamen ad huiuſmodi ſucceſſionem regnorū, maioratuum,& ſimilium ratione præiudicij,quod proximioribus vocatis infertur, vt alibi latius dicemus.

103 *Ex* quibus ſequitur à Summo Pontifice legitimationem præſtitam non ſuadente cauſa boni ſpiritualis, aut inter Principes nullum recognoſcentes Superiorem,vel extra caſum,in quo diſpenſat in radice matrimonij,in terris imperij minime prodeſſe ad ſucceſſionem hæreditariam, & alios ſeculares effectus,quod tenet *gloſ.2.in d.c.per venerabilem*, quam de ſubtilitate iuris plus ſibi placere, & in praxi ſeruari profitetur ibi,*Abb.n.22.in fin.* & ante eum *Anton.numer. 10. Ancharan.numer.21.& Cardin.num. 9.*

Digitized by Google

9.*Guillelm.Benedict.in capit.Rainuntius,verbo vxorem , numer.*198. *Couar.de ſponſalib.par.2.cap.8.§.8. à numero* 14.*Rojas in epithome ſucceſſ.cap.32. à num.* 12. *Molina de primogen.lib.3.capit.2. numero* 11. *alt.Molina de iuſtit.diſputat.173. Ioan.*Garci.*de nobilit.gloſ.*21. *num.* 42. *Peregr.de fideicomm. artic.* 23. *num.5.& num.32.Sanch.de matrimon.lib.*8.*diſpu..7.à numero* 1. *Cabed.Luſitan.deciſ.69.num.24.parte* 2.& confirmaut ex *d.capit. per venerabilem,verſ.inſuper* , vbi Summus Pont.reſcribit legitimationem pro filio Regis Frãciæ ea rõne cõcedere potuiſſe , quod ille Rex in temporalibus nullum ſuperiorem recognoſcebat, cui læſio, vel iniuria ex legitimatione fieret, ſic plane oſtendens quod eam non poſſet concedere illis, qui Imperatori, vel alijs ſecularibus Dominis fuerint ſubiecti. Probant etiam ex generali illa vtriuſque poteſtatis Eccleſiaſticæ, & temporalis diſtinctione, ſecundum quam Imperator, & ſeculares Principes de ſpiritualibus ſe nequeunt intromittere;nec Pontifex de temporalibus *cap. cum ad verum 96. diſt. cap. ſolitæ, de maiorit. & obed.* tum quia generaliter receptum eſt legitimationem à quocunque Principe ſupremo factam ad bona in terris alterius imperij exiſtentia non extendi,vt poſt *Abb. Anchar. Præpoſ. Alexand. Deci.* & alios, quos referunt, & explicant *Cou. d.§.8. num.14.Cabed.d .deciſ. 69. num. 19.* & magis communem late diſputans reſoluit *Fachin.controuerſ.lib. 3. cap. 58.* conſtat autem Summum Pont. extra Eccleſiæ patrimonium quoad temporalia nullum habere territorium, vt fatetur *d. cap. per venerabilem in verſ. rationibus*, & per ſe notum eſt ex *reg. d.cap.cum ad virum*.

Ex quibus rationibus quãuis hæc opinio communiter à Doctoribus recepta ſit, contrariam vero,quod ſcilicet Summus Pont. non ſolum ad Spiritualia, ſed etiã ad actus ſeculares laicos poſſit legitimare in terris Imperij, non vulgaris opinionis ſuſtinent Doctores, eam confirmantes ex *text in dicto capit.per venerabilem, verſ. quod autem*, ibi, vt eos ad actus legitimare valeat ſeculares, *& in verſiculo præterea, & in verſiculo rationibus*, ex quorum numero ſunt *Hoſtienſ. ibi, & Præpoſit.à num.71.Anaſtaſ. Germon. in paratit. iuris Canonici tit. qui filij ſint legitimi*, multis ſuffulti rationibus. Prima quia ius legitimationis oritur ex radice matrimonii, & ex illa ſurgit legitimorum, & illegitimorum differentia ex *reg.l.filium diffinimus ff. de his, qui ſunt ſui.* Sed diſponere de matrimonio ſolius eſt Papæ, & eccleſiaſticæ poteſtatis, *capit. tuam, de ordine cognit.* ſicut de ipſius defectu *cap.3.de donation.inter virum & vxorem*, iuncta regul.*cap.quanto,de iudic.* Ergo legitimare illegitimos ad ſolum Papam pertinet etiam in temporalibus, non ad ſeculares Principes; nam cum ſupponamus matrimonium fuiſſe nullum propter impedimentũ iuris poſitiui, poteſt Pontifex diſpenſando in radice matrimonij impedimentum reuocare, acſi tempore matrimonij contracti non exiſteret, & conſequenter filij ex eo ſuſcepti, quo ad omnia Spiritualia, & temporalia manent legitimi, vt de legitimatione in radice matrimonij

lo-

Digitized by Google

loquentes tenent *Ioan. Andr. Abb. num. 22. Cardin. quæſt. 9. Præpoſ. n. 74. in d. cap. per venerabilem, Molina d. cap. 2. numer. 12. Peregrin. articulo 24. à numero 77. Nauar. conſil. 2. ſub titul. qui filij ſint legitimi Henriquez in ſumm. lib. 11. cap. 20. §. 2. Sayr. de cenſuris libro 6. capit. 11. numero 6.* & plene relati à *Sanchez d. diſput. 7. numero 4.* atteſtatus ſic in Granatenſi, & ſupremo Rotæ Prætorio, & alijs prouinciis fuiſſe iudicatum. Secunda, quia apud omnes eſt indubitatum poſſe Papam legitimare laicos ſubiectos Principi ſeculari quoad omnia Spiritualia, Ordines, Epiſcopatum, & ſimilia, monſtruoſum autem, (vt tex. *in dict. capit. per venerabilem* ait) videretur legitimatum quoad omnia Spiritualia, quæ maiora ſunt, & excellentiora, ex reg. *cap. ſolita, de maiorit.* non eſſe legitimum ad temporalia, quæ minora ſunt, contra *regul. cui licet*, quod eſt plus, licet vtique, quod eſt minus *54. de regulis iuris in 6.* quã etiam in materia priuilegiorum, & diſpenſationis procedere probat text. *in capitulo ex parte 27. de decimis*, cum traditis per me *par. 2. Alleg. 33. n. 11.* Tertia quia id, quod poteſt Summus Pontifex per viã legis generalis, poteſt etiam data iuſta cauſa efficere per reſcriptum in caſu particulari, patet, quia defectus poteſtatis ex vtriuſque diſtinctione, eccleſiaſticæ ſcilicet, & ſecularis, vel vtrunque concludit, vel neutrum, æquantur enim hæc duo, ſcilicet diſponere ſuper aliquo actu, vel ſuper illum legem ferre, ex notatis in *lege vltima Cod. de legibus*, ſicut etiam poteſtas iudicandi de aliqua cauſa, vel ferendæ legis ſuper illa exæquantur ex *Archidiac. Innocent. & alijs*, quos ſequitur *Dec. in capit. 2. numer. 27. de iudic.* Sed conſtat per legem generalem poſſe *Summum* Pontificem legitimare, etiam quoad temporalia, vt conſtat in exemplis, de quibus *in capit. tanta, in capit. quod nobis, & in capitulo ex tenore, qui filij ſint legitimi*, ergo, &c. Quarta, quia legitimare non eſt iuriſdictionis contentioſæ, quæ in inuitum, ſed voluntariæ, quæ in ſolos volentes redditur, *authent. quibus modis naturales efficiantur ſui, §. generaliter, collat. 7.* iuncta reg. *text. in l. vlt. ff. de his, qui ſunt ſui*, notat *Coſta in §. & quid ſi tantum, par. 2. numero 109. & 117. Duenb. regul. 350. limitat. 9.* & poſt *Deci. Cabed. dicta deciſ. 69. numer. 14.* Conſtat autem, ea, quæ ſunt iuriſdictionis voluntariæ licite exerceri volentibus partibus extra territorium, *l. 2. ff. de officio Proconſ.* cum alijs, de quibus *Couar. lib. 3. variar. capit. 20. à num. 8.* ergo & in terris Imperij, & extra Eccleſiæ patrimonium poterit Papa ſe ſubiicientibus, & volentibus legitimationes concedere.

104 Propter quas rationes ad vtranque partem abductas difficilis redditur hæc quæſtio, variaſque patitur diſtinctiones, inter omnes prima, præcipua, & generalior, ad quam omnes aliæ reducuntur, illa eſt, quod directe ad temporalia extra Eccleſiæ patrimonium Pontifex laicos legitimare non vult, quod euincunt argumenta pro prima opinione adducta; indirecte tamen, & caſualiter diſpenſat aliquibus caſibus, vt ait *text. in d.*

cap.

Digitized by Google

cap. per venerabilē verſ rationibus, & cōcludunt fundamenta aliqua ex his, quæ pro ſecunda opinione cōſideraui; & deinde generalis illa regula eſt, quod quis nō poteſt directè, & principaliter poteſt indirectè, & in conſequentiam alterius, quod ſibi licitum eſt *l. quoties C. de iudic. cap. pen. de reſtit. in integr.* iuncta vulgari regula quod ea, quæ veniunt in conſequentiam non attendūtur *l. 1. in princ. ff. de auctorit. tutor.* cum ſimilibus, de quibus *Mantua Paralipom. dialog.* 47. quæ quidem regula intelligenda eſt in his, quæ ſequuntur neceſſariò, & ſine quibus principale maneret inutile, non ita tamen diſpenſatio comprehēditur, vel trahitur ad conſequutiua, quæ ſeparabilia ſunt, & ſine quibus diſpenſatio, & diſpenſandi poteſtas ſtare poteſt, & vtilis eſt, vt argum. tex. *in l. vlt. §. Lutius ff. de condict. indeb. ex Oldrad.* & alijs explicant *Rebuff. in praxi tit. de diſpenſat. ad plura n.* 77. & adducti per *Saneh, d. lib. 8. diſp. 1. à n.* 20.

105 Si aliquando dubium fuerit de matrimonij parentum validitate, tunc poterit Summus Pont. laicos legitimare ad temporalia, quia cū ad eum pertineat explicare dubia ſuper matrimonij validitate *cap. tuam de ordine cognit.* poteſt in huiuſmodi conſequentiam legitimare prolem ad omnia tam ſpiritualia, quàm temporalia; deinde hæc reſolutio colligitur ex auctoritate *d. cap. per venerabilem in verſ. verum ſi veritas*, iuncto infra ibi, de filijs ergo eiuſdem Regis vtrū fuerint legitimi, vel illegitimi, quandiu pendet quæſtio affinitatis obiectæ poteſt non immerito dubitari: quibus verbis vt Pontifex aſtrueret poteſtatē, qua filios Regis ad temporalia legitimauit, præcipuè conſiderat dubium, quod vertebatur coram ipſo Pont. ſuper matrimonij validitatem, & ex profeſſo eandem rationem confirmat in *verſ. Rationibus*, ex auctoritate *Deuteron.* 17. ibi, quia in Deuteron. continetur ſi difficile & ambiguum iudiciū apud te eſſe perſpexeris, &c. venies ad Sacerdotes Leuitici generis, & apud iudicem, qui fuerit illo tempore: quam auctoritatem poſtquam eruditè explicauit, colligit ex ea probari quoties aliquid eſt difficile, & ambiguum ad Sedis Apoſt. iudiciū eſſe recurrendū, indeq; infert quòd cum filijs Regis diſpenſauit, quia dubium erat an matrimonium, ex quo nati ſunt, ab initio fuerit validum: eadem ratione dubij ſuper matrimonium nō ſolum legitimos filios, ſed etiam hæredes pātris indicauit Pont. *in cap. 1. & 2. & in cap. per latum, & in cap. quod nobis, qui filij ſint leg.* ex quibus hanc reſolutionem ſequuntur, & comprobant *Anton. n. 10. in fine, & Præpoſ. n. 7. ad med. in d. cap. per venerabilem. Molina d. cap. 2. n. 12. Sayr. d. cap. 11. n. 7. Saneh. d. diſp. 7. n. 10.* quicquid aliud teneat *Seruantes in d. l. 12. Tauri n.* 99. exemplum adducens de ſolemni illa ſententiā Clementis VII. in fauorem Catharinæ Reginæ Angliæ, quam refert *Caſtro de lege pœnali lib. 1. cap.* 11. nam ſuppoſito dubio ſuper matrimonio ex eo trahit fundamentum poteſtas Pontificis, vt verbis vtar *Antonij citato loco.*

Hæc pauca in materia adeo ampla prælibare ſufficiat, quæ quidem abſolutiùs, Deo fauente, in lucem aliquando dabimus.

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Conſtantinopolis ciuitas a Conſtā-tino Imper. qui eam reparauit ſic dicta.*

2 *Bizantium cur primum Conſtantinopolis appellata fuit.*

3 *Conſtantinopolis noua Roma dicebantur.*

4 *Conſtantinopolitana Eccleſia Romana appellabatur.*

5 *Conſtantinopolitana Eccleſia poſt Romanam primus locus datus fuit.*

6 *Declaratur tex. in cap. renouantes 22. diſt.*

7 *Conſtantinopolitana Eccleſia multis cohoneſtata erat miniſtris.*

8 *Conſtantinopolitana & Alexandrina Eccleſiæ parem dignitatē cum Eccleſia Romana nō habuerunt.*

9 *Declaratur tex. in cap. mos antiquus 65. diſt.*

10 *Conſtantinopolis ſub Rege Turcharum VII. Mahamete capta an. 1453.*

11 *Conſtantinopolitano Patriarchæ qua Metropoles, & Archiepiſcopatus olim fuerint ſubiecti, oſtenditur.*

DE CONSTANTINOpolitano Patriarcha.

CAPVT III.

1 CONSTANTINOPOLIS ciuitas vbi huiuſmodi Patriarcha ſedem habebat ita dicta à Cōſtantino Imp. qui eā reparauit; antea nō inabatur Bi-
2 zantiū in Tracia à Dauſanio Spartano primùm condita, ſi ſequamur *Iuſtinū*, vel ſecundum *Euſtathiū* à Prize Megarenſium claſsis Præfecto *Petr. Greg. ſyntag. iuris. lib. 15. cap. 5. num. 7.* Et licet à principio Pontifices iuſtiſsime moueri potuerunt vt primū & ſecundū locum poſt Romanam Eccleſiam deferrent potius Alexandrinæ, & Antiochenæ, quia ciuitates apud Romanos Aegypti & Syriæ erāt Metropoles, & capita; poſtea tamē hoc immutatum fuit, & Regia ſeu Imperatoria ſedes ad Bizantiū tranſlata, quod nomine ſuo, pluribuſq; priuilegijs Conſtantinus exorna-
3 uit, & non ſolum Cōſtantinopolim, ſed etiam nouam Romam eſſe, & appellari voluit, vt in *prima Conſtantinopolitana ſynodo can. 3.* aliàs 5. relato *in cap. Cōſtantinopolitanæ 22. diſt.* vbi ſic habeatur. Cōſtantinopolitanæ Ciuitatis Epiſcopū habere oportet Primatus honorē poſt Romanum Epiſcopum, propterea quod ſit noua Roma. Docet *Iuſtinian. Imper. in auth. vt ordinariæ præfecturæ verſ. renouantes collat. 5.* ibi, Vrbanæ præfecturæ ſenioris Romæ, & non videlicet huius noſtræ. Idem in *auth. de eccleſiaſticis titulis §. ſancimus collat. 9.* dū ait. Beatiſsimum autem Archiepiſcopum Conſtantipopoleos nouæ Romæ, iuncta *l. 1. §. ſed etſi qua verſ. Romā autem C. de veteri iure enucl.* tradunt *Hieron. Cagnol in proœmio Digeſtorū §. hac autem tria n. 335. cum ſeqq. Ludou. Gomez ad cap. 1. n. 44. de conſtit. in 6. Iacob. Spieg. in lexi. iuris verb. Roma noua, Petr.*
4 *Gregor. d. cap. 5. n. 7.* Et Conſtantinopolitanam Eccleſiam, Romanam appellabant, vt *ex cap. fin. §. idem Romanorum, iuncta gloſ. 34. q. 2.* docent *Socrat. in hiſtoria tripartita lib. 2. cap. 9. Sozomen. lib. 2. hiſtoria*

ecclc-

eccleſiaſt. cap. 2. *Hieron. Berueт. &*
Barnab. Briſſon. de verborum ſigni-
ficat. verbo Roma autem duplex,
Azeued. ad Curiam Piſanam lib. 1.
c. 11. *lit. D. Card. Cæſar. Baron. an-*
nalium Eccleſiæ anno Chriſti 330.
Vnde primus locus poſt Romanã
5 ipſi Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ
datus eſt; primum in *Conſtantino-*
politano Concilio ſub Theodoſio ma-
iori Can. 5. refertur *inter opera*
Beati Clementis pag. 226. & à *Car-*
ranza in ſumma Conciliorum pag.
78. *in fine*, & à *Gratiano in d. cap.*
Conſtantinopolitana, de quo viden-
dus eſt *Couar. lib.* 4. *vari. cap.* 14.
n. 13. quod deinde in ſexta Synodo
fuit cõfirmatum, & refertur *in cap.*
renouantes 22. *diſt.*

6 Verum quia vſu Romanæ Eccle-
ſiæ multo tẽpore poſtea hoc rece-
ptum non fuit, & nihilominus Epi-
ſcopi Conſtantinopolitani Impera-
torum freti potentia illud ſibi pri-
uilegium vſurpare contendebant,
imo Superiores eſſe Romano Pont.
vt ex *Paulo Diac. Platina*, & alijs
diligenter comprobat *Ruffus in*
apologia contra Molinaum pag. 50.
cum ſeqq. ſentit *Card. Bellarmin.*
tom. 1. *de Romano Pont. lib.* 2. *cap.*
18. *in fine ſecundi arg.* pro bono
pacis *Innoc. III. in generali Con-*
cilio Lateran. de quo in *cap. anti-*
qua 23. *de priuileg.* denuo conceſ-
ſit idem priuilegium Conſtantino-
politanis Epiſcopis, vt aduertunt
Patres, qui iuſſu *Gregorij XIII.*
emendationi Decreti præfuerunt,
in notis *ad d. cap. Conſtantinopoli-*
tana, qui etiam recte aduertunt in
d. cap. renouantes legendum eſſe
ſimilia priuilegia, quæ Superior
Roma habet, necnon in Eccleſia-
ſticis rebus magnificetur, vt illa,
quamuis in antiquis Codicibus le-
geretur inferior Roma, & non ta-
men in eccleſiaſticis rebus, vt etiã
bene aduertit *Anton. Auguſt. ad*
Decretum lib. 1. *dial.* 9. nam iuxta
hanc lectionem emendatam optime
probat noſtrum diſcurſum, quod ſi-
cut noua Roma, ideſt Conſtantino-
polis Romæ ſuperioris, ſeu anti-
quioris, iam nunc in temporalibus
obtinet principatum totius Orien-
tis, ita etiam in Eccleſiaſticis re-
bus poſt Romam antiquam, pri-
matum obtineat, & confirmare po-
teris ex iis, quæ de Bizantio noua
Roma à Cõſtantino appellata om-
nes, vel minimum verſatos noſſe
ſcribit *Florimondus Remondus in*
fabulam Ioanna Papa cap. 25. *nu.* 3.

7 Vnde ipſa Conſtantinopolitana
Eccleſia ob priuilegia ſibi conceſ-
ſa, & ſuper omnes alias Patriarcha-
les excellentiam, multis cohone-
ſtata fuit miniſtris, vt deſcribit *Im-*
per. in auth. vt deter. ſit numerus
cleric. collat. 1. ibi, Sancimus non
vltra quidem ſexaginta Presbyte-
ros in Sanctiſsima maiore Eccleſia
eſſe, Diaconos autẽ maſculos cen-
tum, quinquaginta autẽ fœminas,
Subdiaconos vero nonaginta, Le-
ctores autem centũ & decem, Can-
tores viginti quinque, & inſuper
decem ex ijs, qui vocantur hoſtia-
rij. Et idem *Imper. in l. non plu-*
res C. de ſacroſ. Eccleſ. loquendo de
Conſtantinopolitana Eccleſia, ſic
ait. Non plures quã nongenti quin-
quaginta Decani ſacroſanctæ hu-
ius ampliſsimæ Vrbis deputentur
Eccleſiæ, nulliq; his condendi, vel
mutandi, vel in defuncti locum ſub-
ſtituendi pateat copia; quo loco
Decanos accipi pro Canonicis
exponunt ibi *gloſ.* & Doctores;
ſed melius exploſo ſenſu *Alciati*
lib. 1. *Parerg. cap.* 50. dicendum

Digitized by Google

puto illos eſſe, qui efferendis ad Eccleſiam cadaueribus pium præſtabant miniſterium, vt optime declarat *Guido Pancirola in theſauro variarum lectionum lib. 2. cap. 163.* Licet in ſtricta nominis ſignificatione dicantur, qui decem præſunt, ſeu qui dignitatem decennalem habent in Eccleſia, de quibus loquitur *tex. in cap. ex parte de clericis non reſid.* Vnde fit vt Decanus dicatur honorabilis pars Capituli *cap. poſt electionem de conceſſ. præb. gloſ. in cap. cum vniuerſas de elect.* Sunt & Decani, hoc eſt, Archipreſbyteri rurales, qui ſunt longe inferioris dignitatis, & præeminentiæ, de quibus in *Clem. 2. de reſcrip. & in cap. ad hæc de offic. Archid.* In omnibus tamen Eccleſijs Hiſpaniæ & Franciæ conſuetudine receptum eſt, vt is dicatur Decanus, qui præeſt toti Canonicorum collegio in choro, in inceſſu, comitijs, & ſuffragijs ferendis, de cuius officio & dignitate vide *Flamin. de reſignat. lib. 1. q. 1. n. 86. Fr. Hieron. Roman. lib. 3. de Republ. Chriſtiana cap. 10. in princ. Azor. inſtit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 17.* Aliter tamen apud Legiſtas accipitur Decanus, qui ſcilicet decem præeſt famulatoribus, ſiue militibus Principis, vt in *tit. C. de decanis lib. 11.* Ratio vero (vt ad rem redeamus) quare tam magna copia miniſtrorum cohoneſtata fuerit Eccleſia illa Cōſtātinopolitana, colligitur ex *tex. in d. autb. vt deterior*, quia ſcilicet tres capellæ, ſiue Eccleſiæ eidem Patriarchali copulatæ erant, vbi forte erāt diuerſa collegia, videlicet domus glorioſæ Virginis, & Dei Genitricis Mariæ, ædes S. Martyris Theodori, & ædes S. Helenæ, in quibus diuerſimode habitabant, & deſeruiebant prædicti omnes Diaconi, Subdiaconi, Diaconiſſæ, atque Preſbyteri Miſſas, & alia diuina officia celebrantes, qui etiam omnes ex eiuſdem maioris Eccleſiæ reditibus nutriebantur; Diaconorum vero, & Subdiaconorum, ac Lectorum concurſus ibidem habebatur, vt ſub Eccleſiaſticis præceptoribus in ſacris cæremonijs inſtruerentur, quæ omnia innuere videtur *d. autb. & gloſſa*, ac Doctores ibi.

9 Hinc exierunt aliqui perperā arbitrantes Conſtantinopolitanam, & Alexandrinam Eccleſiam parem habere dignitatem cum Eccleſia Romana, hoc deducentes ex Concilio Conſtantinopolitano, quod aliàs ſexta Synodus dicitur, ad quod ſe refert *d. cap. renouantes*, prout refertur *à Carranza in ſum. Conciliorum fol. 269. & in d. cap. nos antiquas 65. diſt.* quod veritatis non habet fundamentum; nam in primis reſpondetur auctoritatē illorum Canonum, qui Turlani dicuntur, probatam & certam non eſſe, neque legitima alicuius Romani Pont. fuiſſe auctoritate approbatam illam Synodum, aut congregatam, ſed potius plures ibi reperiri errores, ita reſpondet *Card. Bellarm. vbi ſupra*. Sed meliùs reſpondebis indigniſsime Canonē illum adduci ad hoc propoſitum, quia ex ipſius verbis conſtat ſimilia priuilegia dari Epiſcopo Conſtantinopolitano poſt Romanum Pont. & ad effectum vt ad ipſum detur appellatio, & habeat alia iura Patriarchalis Eccleſiæ, quæ *tex.* commemorat *in d. cap. antiqua, in verſ. ſeruata*, & deducitur *ex c. conqueſtus 9. q. 3.* ita tamen vt Romana Eccleſia ſemper ſuperior maneat, vt conſtat ex verbis, quæ *Carranza*

ranza refert citato loco, ibi, æqualia priuilegia cum antiquæ Romæ throno obtineat, & in Eccleſiaſticis negotiis, vt illa emineat ſecundus poſt illam exiſtens; atque ita ex his multiſq; aliis recte concludit *Cardin. Bellarmin. vbi proxime*, nullo vnquam tempore ab vllo Romano Pont. datum fuiſſe Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ priuilegium æqualitatis cum Romana, neque etiam primum locum poſt hanc obtinuiſſe, niſi poſtquam Romani Pont. ratum habuerunt, quod cõfirmat auctoritate *Nicephori lib. 17. cap. 9.* dum narrat Ioannem Papam cum Conſtantinopolim veniſſet rogatũ à Iuſtiniano vt Epiphanio Patriarchæ Cõſtantinopolitano aſsideret, non antea voluiſſe, quam ſibi pro prærogatiua Sedis Apoſt. thronus ſupra Epiphaniũ collocatus fuiſſet.

10 Hodie diuina ſic permittente prouidentia pulſis Cęſaribus ab illa ſede, & ciuitate, Agareni illam occuparunt ſub Rege Turcarum VII. Mahumete Amurathi filio, qui Cõſtantinum XIII. Orientis vltimum Chriſtianum Imper. interfecit cum ſuis, & Orientale Imperium ſubſtulit anno 1453. & Conſtantinopolitanum, ac Trepezuntinum imperium, 12. regna, 200. Vrbes, Chriſtianis ademit, florente Republ. Romana, refert *Petr. Gregor. d. cap. 5.*

11 Fuerunt Cõſtantinopolitano Patriarchæ olim ſubiectę omnes Gręciæ Prouinciæ, Daciæ, Ponti Euxini, & Aſiæ minoris, quibus acceſſerunt aliæ Prouinciæ, prout fuerũt ad Chriſti Fidem, & religionem conuerſæ, Moſcouia, Ruſsia, & aliæ vltra Poloniã ſitæ, In his Prouinciis paucis exceptis Patriarcha Conſtantinopolitanus, Epiſcopos, & Archiepiſcopos, & alios dignitate Eccleſiaſtica præditos conſtituebat, præficiebat, vel confirmabat electos, vt nunc etiam Patriarcha, quamuis ſchiſmaticus, illos conſtituit, præficit, vel confirmat. refert *Azor. inſtit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 35. q. 5. in princ.*

Sequuntur Metropoles olim Cõſtantinopolitano Patriarchæ ſuffraganeæ.

Cæſarea Cappadociæ.
Epheſus in Aſia.
Heraclia in Thracia vel Macedon.
Ancyra in Galatia.
Corſicus in Helleſponto.
Sardes in Lydia.
Nicæa in Bithynia.
Calcedonon ibid.
Nicomedia ibid.
Syda in Pamphilia.
Sebaſten in Armenia.
Amaſſea in Helenoponto.
Melitene in ſecunda Armenia.
Tyana in ſecunda Cappadocia.
Gangra in Paphlagonia.
Theſſalonica in Theſſalia.
Claudiapolis in Honoriade.
Neocæſarea in Ponto Polemonico.
Piſsinus in ſecunda Gallatia.
Myra in Litia.
Stauropolis in Caria.
Laodicea in Phrigia, Cappatiana, ſeu Pacatiana.
Iconium in Lycaionia.
Synada in Phrygia Salutari.
Antiochia in Piſidia.
Silæum, ſiue Perga in ſecunda Pamphylia.
Corinthus in Pelopponeſſo.
Athenæ in Hellade.
Mociſſus in Cappadocia.
Creta Inſula.

Seleucia in Pamphylia.
Rhegium in Calabria.
Patra in Pelopponeſſo.
Trapezus in Larica.
Lariſſa in ſecunda Hellade.
Naupactus in Aetolia.
Philippopolis in Thracia.
Traianopolis in Rhodopa Thraciæ Prouinciæ.
Philipporum in Macedonia.
Hadrianopolis in Hæmimonto Thraciæ Prouinciæ.
Hierapolis in Phrygia Cappadociana.
Pyrachium.
Smyrna in Aſia.
Catana.
Ammonum in Phrygia.
Comachus in Armenia.
Cotiacum in Phrygia.
S. Seuerinæ in Calabria.
Mytilena in Lesbo.
Neopatræ, ſeu nouæ Patræ in Hellade.
Euchaita.
Amaſtris Chonæ.
Hydrus, ſeu Hydruntum in Calabria.

Kelzene. Alania.
Coloniæ. Aenus.
Thebæ. Tiberropolis.
Serræ. Achaia.
Pompeiopolis. Ceraſus.
Roſsia.
Nacolia in Phrigia magna.
Germanicia, ſiue Germania.
Madyta. Methymna.
Apamea. Chriſtianopolis.
Baſileum. Ruſium.
Dryſtra. Lacædemonia.
Nazianzenus. Naxia.
Corgra. Attalia.
Abydus.

Archiepiſcopatus.

Bizia. Germia.
Leontopolis. Arcadiopolis.
Moronea. Parium.
Miletus in Ionia. Leucas.
Præconeſus. Miſthea.
Selybria. Cudræ.
Chios, ſiue Chion Inſula. Soteropolis.
Apros. Pedachthoa.
Cypſella. Germa.
Nice. Boſporus.
Neapolis. Cortradic.
Selga. Eroina.
Cherſon. Carpathus.
Meſſana in Sicilia. Mezembria.
Garella. Cotthia.
Briſsis. Sugdaia.
Dercos. Phullæ.
Carabizia. Aegina.
Lemnus inſula. Pharſala.
Matracha.

SVMMARIVM.

1 *Alexandria ciuitas eſt in Aegypto, Africæ contermina, magna, & illuſtris.*

2 *Alexandria ante Chriſti aduentum annis viginti ſupra CCC. ab Alexandro Macedone cognita, & cognominata fuit.*

3 *Alexandrini Patriarchæ Sedes cur, & à quo Alexandria poſita fuerit, oſtenditur.*

4 *Alexandrinus Patriarcha quibus præſit Prouincijs oſtenditur.*

5 *Declaratur tex. in cap. mos antiquus 65. diſt. & num. 6.*

DE ALEXANDRINO Patriarcha.

Cap. IIII.

1 ALEXANDRINUS Patriarcha ab Alexãdria ciuitate, in qua Sedẽ habuit, nomen accepit: Alexandria ciuitas eſt in Aegypto Africæ contermina, magna & illu-

illuſtris, quam *Strabo lib.* 14 Geo-
graphiæ Vrbem potentem, ac po-
puloſam nominat ante ſalutarem
2 Ieſu Chriſti aduentum annis vigin-
ti ſupra CCC. ab Alexandro Mace-
done, Iuſtino atteſtante, cognita, &
cognominata, omniũ Alexandria-
rum, quarum in hiſtorijs paſsim
plures, quam ſeptemdecim (vt Eu-
ſtathius perhibet) enumerantur,
maxima, & opulentiſsima, quam ob
cultum diuinum ibi florentem, ple-
biſq; ſanctimoniam, non frequenter
paradiſum Domini veteres nuncu-
parunt, vt refert *Georgius Brau-
nius in ſuo Theatro Vrbium*, & ideò
ob loci inſignem laudem, & populi
frequentiam, quæ eò confluit, Sedes
3 ibi poſita eſt principalis, vel à Pe-
tro per ſe ipſum, vt *Nicephor.* te-
ſtatur *lib.* 14. *cap.* 3. vel per diſci-
pulum ſuum Marcum Euangeliſtã,
quem eò miſit, vt nomine ſuo fun-
daret Eccleſiam, vt docet *S. Gre-
gor. lib. 6. epiſt. 37. ad Eulogium
Alexandrinum*, cuius verba refert
*Cardin. Bellarmin. tom. 1. lib. 1. de
Romano Pontif. cap. 24. verſ. vera
igitur*. Poſita ibi eſt principalis
hæc ſedes, vt præeſſet ex more ap-
probato per Concilium Nicænum
Aegypto, vel Lybiæ, Pentapoli, &
alijs Prouincijs, quæ ad Tropicum
4 Capricornij pertinent. *Petr. Greg.
Syntagm. iuris lib.* 15. *cap.* 6. Item
præeſt Alexandrinus Patriarcha
Neſtorianis, Iacobitis, Cophtis,
alijſq; Chriſtianis per Oriẽtis pro-
uincias habitantibus, vt *Miraus*
aſſerit in notitia Epiſcopatuum
totius Orbis.
5 Cuius dignitas primis illis tem-
poribus adeo magna fuit, vt priui-
legijs, & præeminẽtijs Summorum
Pont. liberè vti poſſe, & quod ma-
gis eſt parem cum Eccleſia Roma-
na habere dignitatem videretur,
vt conſtitutum apparet in Concilio
Conſtantinopolitano, quòd aliàs
ſexta Synodus dicitur, & refertur à
*Carranza in Summa Conciliorum
fol. 269. & in cap. mos antiquus 65.
diſt.* vbi ſic habetur. Mos anti-
quus perduret in Aegipto, vel Ly-
bia, & Pentapoli, vt Alexandrinus
Epiſcopus horum omnium habeat
poteſtatem, quandoquidem, & Epi-
ſcopo Romano parilis mos eſt.
Quæ verba adeo nonnullorum in-
genia torſerunt, vt exiſtimarent ab
hæreticis clanculum, ac doloſe
adiecta fuiſſe, vt paritatem indu-
cerent inter Romanum Pont. &
Alexandrinum Patriarcham, quaſi
Alexandrinus non eſſet Pontifici
ſubiectus, cum par in parem non
habeat imperium, & ideo ita exi-
ſtimarunt *Franciſc. Turrianus in
monumentorum veterum inueſti-
gatione, & Sanctorum Patrum le-
ctione in tract. de poteſtate Papæ
lib. 3. pag. 11. verſ. Videamus ergo*,
*Bartol. Carranza in parua Sum-
ma Conciliorum in ſcholijs ad d.
ſextum canonem Concilij Nicani*.
6 Sed occurrunt alij reſpondentes
tex. non decidere quod perduret
mos Alexandrinæ Eccleſiæ, vt pa-
rem habeat poteſtatem cum Ro-
mana, ſed narrare morem, qui vi-
gebat, expendentes in aliquibus
Codicibus *Gratiani* legi, perdurat,
non, perduret, imperatiue, vt in
vulgaribus legitur, & ſic perdurat
emendatum eſt in nouiſsimis iuſſu
Gregorij XIII. impreſsis, vbi
etiam Patres, qui emendationi præ-
fuerunt in notis aduertunt in græ-
co, vbi habent vulgares Codices,
Epiſcopo Romano parilis mos eſt,
legi verba, quæ ſolum impor-
tant (quoniam & Romæ Pontifici

hoc vſitatum eſt) quæ ſane nul-
lam inferunt æqualitatem cum
Romano Pont. Quod ſi vulgari lit-
teræ eſſet adhærendum reſponderi
poteſt quod ſcilicet æqualis mos
importat ſimilitudinem poteſtatis
quoad iura ſupra Eccleſias ſibi ſu-
biectas, & ad effectum vt ad ipſum
detur appellatio,& habeat alia iura
Patriarchalis Eccleſiæ, de quibus
in cap. antiqua de priuileg. vt de-
ducitur ex *c. conqueſtus 9. quæſt.* 3.
& ex eo poſt *Ruffum in libro, quem
ſcripſit pro Pontifice Romano nu.* 8.
verſ. ſed videamus pag. 44. *cum
ſeqq.* explicant *Burſat. conſ.* 109.
num. 14. *cum ſeqq. vol.* 1. *Modern.
de Iuriſdictione par.* 1. *cap.* 16. *à
num.* 4.

SVMMARIVM.

1 *Antiochia Syriæ Metropolis.*
2 *Antiochia quibus nominibus olim dicta fuerit, oſtenditur.*
3 *S. Petrus Antiochiæ primùm Sedem fixit anno à natiuitate Domini* 35.
4 *Alexandrinum Patriarcham cur Antiochenus non præcedat oſtenditur.*
5 *Antiocheno Patriarchæ Sedes ſubiectæ referuntur.*

DE ANTIOCHENO Patriarcha.

CAPVT V.

1 ANTIOCHIA, vt re-
fert *Abrahamus Or-
telius*, Siriæ Metro-
polis ſuper Oronte
fluuio, Epidaphne à
2 *Plinio* cognomina-
tur. Magno ephitheto eam exor-
nat *Philoſtratus in vita Apollonij.*
Reblatha, vel Rebla Hebræis, vt
ſcribit *D. Hieron. in Ezechielem.*
Iuſtiniani Imper. tempore Theo-
polis ab eodem dicta fuit, vt ſcri-
bunt Procopius, Cedrenus, Nice-
phorus, Caliſtus,& Euſtachius,qui
addit illam quoque olim Cherſo-
neſinm per ambitum aquarũ dictã
3 fuiſſe. Hic S. Petrus primùm Se-
dem fixit anno à natiuitate Domi-
ni 35. eamq; ſeptem annis non ta-
men completis adminiſtrauit *Ba-
ron. anno Chriſti* 39. *à num.* 9. *Bel-
larmin. lib.* 2. *de Romano Pontif.
cap.* 6. Ideò tertiam hanc Sedem
B.Petri nomine honorabilem habe-
ri refert *Anaclet. epiſt.* 111. quia
ibi priuſquam Romam veniret, ha-
bitauit, & Ignatium Epiſcopum
conſtituit, atque primum nomen
Chriſtianorũ nouellæ gentis exor-
4 tum eſt. Nec mirum ſi Alexandri-
nus Patriarcha Antiochenũ præce-
dat, quia ita poſtulat ordinis ratio
ex magnitudine loci ſumẽda vt ſu-
pra oſtendi: tum quia, verba ſunt
Cardin. Bellarm. lib. 1. *de Romano
Pontif. cap.* 24., cum omnes tres
ſint Sedes Petri, Romanam per ſe
vſque ad mortem adminiſtrauit,
Alexandrinam per Marcum Euan-
geliſtam, Antiochenam per Euo-
dium; ſicut ergo maior eſt Petrus
Apoſtolus Marco Euangeliſta, &
Marcus Euangeliſta Euodio, qui
neque Apoſtolus, neque Euange-
liſta fuit, ita quoque Romana Ec-
cleſia Alexandrinam, Alexandrina,
Antiochenam auctoritate & digni-
tate ſuperat.
5 Huiuſmodi Patriarchæ ſubiecta
erat pars Aſiæ, quæ Carmaniam,
Armeniam maiorem, & minorem,
Lyciam, & Ciliciam continet, &
prouinciæ,Syria, Aſſiria, Meſopo-
tamia,

tamia, Media, Parthia, Perſia vſq; ad Indiam Orientalem. In totum ſunt Sedes tredecim, Metropoles octo, Archiepiſcopatus tredecim, vt ſequuntur:

Sequuntur Sedes Antiocheno Patriarchæ ſubiectæ.

Sedes prima.

Tyrus olim, hodie Sor, antiquitus valde celebris, inexpugnabilis pene erat, vt expertus eſt Alexander Magnus. Fuit Romanis fideliſſima; vnde meruit à Seuero Imper. priuilegium libertatis, inſtar ciuitatum Italiæ. Sub qua ſunt Epiſcopales Vrbes duodecim.

Porphyrion	Sydon
Archis	Sarepta
Pælemais, ſiue Acon.	Biblium
Botrienſis.	Antaradenſis, ſiuè Tortoſana
Ortoſia.	Paneas, ſeù Cloſazea Philippi
Aradenſis.	Maraclea Araclia Tripolis.

Sedes ſecunda.

Tarſus, noſtris Tarſo, incolis Teraſſa, Ciliciæ ad Cydonum fluuium Vrbs, haud procul mari diſtans, olim nobiliſsima, & ſtudijs florens, quam D. Paulus ornauerat. Sub qua ſunt Epiſcopatus quinque.

Sebaſte. Caput Samariæ, hic prope ciuitatem peregrinis oſtenditur puteus Iacob, vbi Saluator noſter Samaritanam alloquutus eſt.

Malos	Choicos
Thina	Poderados.

Sedes tertia.

Edeſſa hodie Rhoais, ſeu Rhaſi, Vrbs Meſopotaniæ, olim nobiliſſima, vltra Euphratem fluuium ſita. Sub qua ſunt Epiſcopatus nouem.

Virchi	Himeria
Conſtantia	Cuercuentia
Capron	Tapſaron
Marcopolis	Celimeos
Varnon	Cedmaron.

Sedes quarta.

Apamia, vulgo Apamis, Vrbs Phrygiæ magnæ ad omnem Marciam Laodiciæ & Antiochiæ ad Meandrum eſt finitima. Sub qua ſunt Sedes ſeptẽ.

Epiphania	Mariania
Seleuconuila	Ruphania
Lariſſa	Arethuſa
Valanea.	

Sedes quinta.

Hierapolis Vrbs Phrygiæ, quondam celebris inter Laodiceam, Cybirã, & Apamiam ſita eſt. Antiochiæ ad Meandrum finitima. Sub qua ſunt Epiſcopatus octo.

Zeuma	Perri
Suron	Ormion
Varnalis	Dorichi
Neocæſarea	Europe.

Sedes ſexta.

Boſtra, ſub qua ſunt Epiſcopatus xix.

Ceraſſon	Eutimij
Philadelfia	Conſtantia
Adraon	Paramboli
Midanon	Dionyſia
Anſtamidon	Conohatò
Belmundon	Maximopolis
Zoroyma	Philippopolis
Herri	Heylon
Iceny	Lorea.

Sedes

Sede ſeptima.

Anauarra, ſub qua ſunt Epiſcopatus nouem.

Epiphania	Flauias
Alexandris	Roſſas
Irenopolis	Caſtraualet
Cambriſopolis	Egnas
Syſia.	

Sedes octaua.

Seleucia Vrbs olim in Prouincia Babyloniæ ad Tigridis, & Euphratis confluentem ſita, Patriarcham habens, hodie eſt adhuc ingens, & celebris Bagaded nuncupata, quæ Babilonem veterem propter viciniam exhauſit, eam Turcæ vocant Satyroi. Sub qua ſunt Epiſcopatus xxiij.

Claudiopolis
Diœceſarea
Oropi
Dalyſanidos, ſeu Daliſandi
Seriula, ſiue Seuila
Colenderis, ſiue Celenteris
Anemory, vel Anemoæ
Titopolis, ſeu Tityopolis.
Lamoſy, vel Lamorum
Antiochia parua
Nephelia.
Riſtra
Selinuntis
Hieropy, ſiue Iotapij
Philadelphia parua
Hermopolis, ſiue Irenopolis.
Germanicopolis.
Moſoda
Demenopolis, ſiue Dometiopolis.
Sbydi
Synopolis, ſiue Synonopolis.
Adraſſon, vel Adraſſi
Myin.
Neapolis; eſt in Palæſtina, vbi Concilium celeberrimum fuit tempore Regis Balduini.

Sedes nona.

Damaſcus, quem Turci Scham, noſtri Damaſco nuncupant, Metropolis Syriæ, pulcherrima totius Orientis, antiquiſſima, hortis pulcherrimis cincta. Hic reſidet hodie Belerbus, qui & huic regioni præeſt vnà cum Iudæa: antea regebatur à Califis, atque olim à Regibus Syriæ. Sub qua ſunt Epiſcopatus vndecim.

Ably	Danabi
Palimpon	Carathea
Laodicea	Hardam
Euria	Suria
Renocora	Quini.
Hiabanda.	

Sedes decima.

Amida, vulgo Caramit, hodieq; maxima eſt Meſopotamiæ Vrbs, ad Saocaram fluuium inter Carras, & Mirdinum Vrbes eiuſdem prouinciæ nobiles, Meſopotamiæ autem Regno Euphrate, & Tygri fluminibus continetur, & Diaberch à Turcis nominatur. Sub qua ſunt Epiſcopatus ſeptem.

Hynilon	Caytaris
Valentium	Ryphi
Arſamoſata	Zeuma.
Sophin	

Sedes vndecima.

Sergiopolis, ſic dicta à S. Sergio Martyrij palmam ibi adepto ſub Maximiano Imperatore, olim Barſalo nuncupabatur, Vrbs Armeniæ minoris, ad Euphratem fluuium inter Melitam, & Samoſatam. Sub qua ſunt Epiſcopatus quatuor.

Bizonomas	Venethal
Marcopolis	Ermenia.

Sedes

Sedes duodecima.

Theodoſiopolis; ſub qua ſunt Epiſcopatus ſeptem.

Oricos	Axieri
Naznimi	Taroſia
Maureocaſtron	Politinios.
Agyamaria	

Sedes decimatertia.

Emeſa, ſiue Emiſa, vulgo Ems, Vrbs Syriæ nobilis in Apamena regione apud Montem Antilibanum. Sub qua ſunt Epiſcopatus quatuor.

Arqui	Hergem
Oriſlon	Oragiſon.

Metropoles per ſe ſubſiſtentes.

Piericus	Heliopolis, vulgo Betſames
Laodicia	Pompeiopolis
Samoſata	Mopſpheſtia
Cyros	Adama.

Archiepiſcopatus decem.

Verea	Anaſar
Calquis	Phon
Gabula	Paltos
Seleucia	Germanicia
Piperia	Salamias.

SVMMARIVM.

1 *Hieroſolyma quando extructa, & quibus nominibus dicta fuerit, oſtenditur.*

2 *Hieroſolyma in medio totius Orbis ſita.*

3 *Hieroſolyma mater omnium Eccleſiarum habita.*

4 *Hieroſolyma quamuis Metropolitano honore condecorata fuerit, non tamen propterea à ſubiectione Cæſarienſis exempta manſit.*

5 *Hieroſolymitano Patriarchæ, quæ ſedes Epiſcopales ſubiectæ fuerint oſtenditur.*

DE HIEROSOLYMITANO Patriarcha.

CAPVT VI.

1 HIEROSOLYMA, ex qua Patriarcha titulum accepit, ante memorabile ſui excidiū bis mileſimo cẽteſimo ſeptuageſimo ſeptimo anno à Melchiſedech Cananæo & Gentili Rege & Põtifice extructa, olim Salẽ, poſtea Iebus, deinde compoſito nomine Iebuſalem, ac demum melioris ſoni gratia Hieruſalem appellata fuit *Ioſeph. 1. & 7. antiquit. Perer. in Ge-*
2 *neſ. cap. 14. num. 66. & 67.* Hanc Vrbem in medio totius vniuerſi ſitam, adeoq; quaſi terræ vmbilicum eſſe auctoritate Scripturæ *Ezech. cap. 6.* Iſta eſt Hieruſalem in medio gentium poſui eam, item *Pſalm. 73.* Operatus eſt Deus noſter ſalutem in medio terræ, affirmarunt *Hieronym. ibid. Ioſeph. de bello Iudaico lib. 3. cap. 2. Georgius Braunius in theatro Vrbium.*

3 Magna celebritas huius Vrbis eſt, quòd eius Eccleſia mater omnium Eccleſiarum habita ſit, eo quod primus Epiſcopus in ea fuit S. Iacobus frater Domini, & poſt eum Simon frater etiam ipſius Domini, ideoq; Hieroſolymitana Eccleſia per annos fere quingentos non re, ſed nomine; non poteſtate, ſed honore

nore dumtaxat, vſque ad Iuuenalē eiuſdem Eccleſiæ Epiſcopum, quarta Patriarchalis habita eſt, ex eo, quia in *Nicæna Synodo can. 7.* vbi decretū fuerat, vt Hieroſolymitanus quartam quidem Patriarchalis ſeſſionis locum, ac honorem haberet, non tamen propterea à ſubiectione Cæſarienſis, quæ Metropolitana erat, eximeretur. Iuuenalis enim Prailio defuncto in Sede Hieroſolymitana ſubrogat' eſt an. Domini 429. in Concilio Epheſino totius Syriæ Palæſtinæ Primatum quæſiuit, ideò quod cum ſuſceptis ex toto Orbe peregrinationibus Hieroſolymitana Eccleſia frequentaretur maiori honore, officijſque dignioribus, quàm Cæſarienſem Metropolitanam colēdam eſſe ambitioſè iudicaret. Reſtitit illi, qui Vicariam Pontificis præfecturam agebat Cyrillus Alexandrinus, vt notatur in *epiſt. Leonis 72.* Vnde *S. Hieronymus in epiſt. ad Pammachium* contra Ioannem Epiſcopum Hieroſolymitanum, ſic eum alloquitur. Tu qui regulas quæris Eccleſiaſticas, & Nicæni Concilij Canonibus vteris, reſponde mihi? ad Alexandrinum Epiſcopum Palæſtina quid pertinet? ni fallor hoc ibi decernitur, vt Palæſtinæ Metropolis Cæſarea ſit, & totius Orientis Antiochia. Aut igitur ad Cæſarienſem Archiepiſcopum referre debueras, cui ſpreta communione tua communicare nos noueras, aut ſi procul expetendum iudicium erat, Antiochiæ potius litteræ dirigendæ. Sed noui cur Cæſaream, cur Antiochiam nolueris mittere. Maluiſti occupatis auribus moleſtiam facere, quàm Metropolitano tuo honorem reddere. Nihil ergo magna Synodus Hieroſolymorum Eccleſiæ contulit, niſi vt honor, qui ex antiquo vſu ei deferri ſolebat, iuribus, & ſubiectione Metropolitani ſaluis eidem deferatur. Idque propterea quod Hieroſolymitana Eccleſia mater omnium aliarum Eccleſiarum (ſic enim nominatur in epiſt. Synodali Concilij Conſtantienſis Oecumenici ad Damaſum, quæ extat apud *Theodoretum lib. 5. cap. 9.*) appellata fuerit, adeoq; non immerito ipſius Ciuitatis Epiſcopum eum honorem, vt inter Apoſtolicarum Eccleſiarum Antiſtites ſederet, & in litteris quoque ita nominaretur, antiquitus conſequutum fuiſſe iudicatur.

5 Patriarchæ Hieroſolymitano parebat tota Palæſtina, & triplex Arabia, Deſerta ſcilicet, Petræa, & Felix vſque ad ſignum Perſicum, in quibus ei ſubijciuntur Archiepiſcopi, & Epiſcopi ſequentes.

Sequuntur Epiſcopales ſedes Hieroſolymitano Archiepiſcopo ſubiecta.

Lidda	Capitolina
Ioppe	Mauronenſis
Aſcalon	Gedera
Gaza	Nazareth
Mennas	Thabor
Diocletianopolis	Caraca, vel Ptrea
Bergrobin	Hadroga
Neapolis	Aphra
Sebaſtea	Helem
Hiericuntis	Faran
Tiberiadis	Helenopolis
Diocæſarea	Mons Syna
Legionum	Bethlem Epiſcopali honore à Paſchali II. donata petente Balduino Rege Hieroſolymit.

Sedes

Digitized by Google

Sedes prima.

Cæſarea Paleſtinæ, vbi Angelus percuſſit Regem Herodem, & Sanctus Petrus baptizauit Cornelium Centurionem, Vrbs fuit olim celeberrima, mercatu nobilis, vulgò Charſar, inter Aconem & Ioppem ſitum habuit. Sub qua Sedes ſunt Epiſcopatus viginti.

Dora	Onus
Antipatrida	Sorntis
Iamnias	Raphios
Nicopolis	Regium Apatos
Regium Hierico	Eſtomaſon
Regium Liuas	Triconias
Azolus	Taxus
Hiaralias	Saltum
Aſotus	Conſtantinianus.
Hippum	

Sedes ſecunda.

Scytropolis, vulgo Bethſar, Vrbs in Iudeæ, & Galilææ confinibus ad Iordanum fluuium nobilis extitit. Sub qua ſunt Epiſcopatus decem.

Capitoliados	Terraconias
Miru	Clima
Gadaron	Galanis
Pelon	Comanas
Philippus	Scythopolis.

Sedes tertia.

Ruba, quæ à Ptolomæo in Syria deſerta ponitur, ſub qua ſunt Epiſcopatus duodecim.

Auguſtopolis	Zora
Arnidilla	Viroſſa
Carah	Pentacomia
Hierapolis	Mamapſon
Memſidos	Mitrotomias
Eluris	Saltũ Hieraticon.

Sedes quarta.

Berytus Phœnicis Libani Metropolim eſſe conſtat ex vetuſtis Geographis. Sub qua ſunt Epiſcopatus xxxv.

Adraſſon	Comogannas
Dias	Comogeros
Medauon	Comoſtanis
Hieraſſon	Comis
Nein	Mahcderon
Philadelphia	Comoreatos
Hierapolis	Comiſcopion
Phenuſtus	Comis Iulianos
Eluos	Comiſpigmarethõ
Neapolis	Comis Petius
Philopopolis	Comis Anathon
Dionyſius	Comis Neothis
Conſtantianis	Clima anatalis
Pentacomias	queuiſſinon
Tricomias	Comis Anochis
Conaſados	Comis Tralicones
Saltum Vcaneos	Comis Nephdomos.
Hexacomias.	
Enacomias	

SVMMARIVM.

1 *Patriarchæ minores qui?*

2 *Patriarchæ minores inter Latinos ſunt ſex.*

3 *Aquileienſis Patriarcha cur ita dictus.*

4 *Gradẽſis Patriarchæ vbi fiat mentio oſtenditur.*

5 *Gradenſis ciuitatis deſcriptio.*

6 *Gradenſem Patriarchatum Nicolaus V. ad inclytam Venetiarum ciuitatem tranſtulit.*

7 *Venetiarum Primus Patriarcha creatus fuit B. Laurentius Iuſtinianus, à quo Cõgregatio S. Georgij in Alga apud Venetiam initium ſumpſit.*

8 *Congregatio Canonicorum S. Ioannis Euangeliſtæ in regno Portugaliæ*

tugaliæ B. Laurentium Iuſtinianum parentem, ac fundatorem ſuum agnoſcit.

9 *Bituricenſis Patriarcha vbi fiat mentio oſtenditur.*

10 *Piſanus Archiepiſc. quarti prouinciarũ Primas dicatur oſtẽditur.*

11 *Piſana ciuitatis Epiſcopatus antiquiſſimus eſt.*

12 *Sardinia an vero Corſica dicatur Primas Piſanus Archiepiſcopus, oſtenditur.*

13 *Toletanum Archiepiſcopum inter Patriarchas inferioris gradus qui ponant, oſtenditur.*

14 *Toletanus Archiepiſcopus ex priuilegio Martini V. Summi Pont. gaudet prærogatiuis veris Patriarchis conceſſis.*

15 *Dictio, quomodolibet, vniuerſalis eſt, & omnes caſus comprehendit.*

16 *Priuilegia habens ad inſtar alicuius priuilegiati, habet etiam illud priuilegium, quod priuilegiatus inſtar alterius obtinet.*

17 *Toletum Vrbs Regia, & quaſi altera Roma in exaltatione cœpit nominari.*

DE PATRIARCHIS Minoribus.

CAPVT VII.

1 PRAETER quatuor primarios & maximos Patriarchas, de quibus in Capitulis præcedẽtibus, alij ſunt minores: nam ſectæ Armeniorum tres habent Patriarchas, vnus eorum reſidet in Silicia, & Armenia minore, ſecundus in Armenia maiore, tertius, quem non Patriarcham, ſed καθολικὸν appellant, præſidet in Ruſſia Prouincia Polonorum. Vnicum etiam Patriarcham habent Maronitæ, qui commoratur & præeſt in Syria in Monte Libano. Habent etiam Aetyopes vnũ Patriarcham, qui ſedem ſuam habet in Curia Magni Imperatoris Specioſi Ioannis, & vocatur Patriarcha Abyſſinorum, & confirmatur à Patriarcha Alexandrino. Eſt etiam Secta Cophtorum, qui ſimul cum Baptiſmo Circumciſionem tuentur & retinent, & duos habent Patriarcham, quorum vnus commoratur in Magno Cayro Aegypti, alter vero apud Aethiopes. Secta quoque Iacobitarum, qui Sanctiſſimam Trinitatem negant, duobus Patriarchis paret, quorum vnus in Cayro reſidet, alter in Syria, videlicet in Vrbe Damaſco.

2 Sex tamen inter Latinos ſunt Patriarchæ minores, qui vel Romani Pont. indulgentia, vel inueterata conſuetudine Patriarchale nomen vendicarunt, Aquileienſis, Gradenſis, Bituricenſis, Piſanus, & Toletanus. *Vgonius de præſtantia Patriarchali tom. 13. tractatuum Doctorum pag. 285. verſo, Anaſtaſ. Germon. de Sacrorum immunit. lib. 3. cap. 7.*

3 De Aquileienſi Patriarcha agit tex. *in cap. nunc vero 9. quæſt. 3.* Nam ante Longobardorum in Italiam aduentum, qui accidit anno ſalutis 566. Aquileienſis Archiepiſcopus more Græcorum & Orientalium Patriarcha nominabatur; irruentibus vero Longobardis primo aduentu Alboinus eorum Rex Aquileiam cœpit, propter quod Aquileiẽſis Patriarcha Sedem hinc inde mutauit, & tandem in Vrbe Venetiarum permanſit.

De

4 De Gradenſi Patriarcha meminit *Vrbanus II. in cap. erubeſcant 32. diſt.* & *Celeſtin. III. in cap. ex*
5 *litteris, de officio deleg.* Gradenſis ciuitas breui ambitu clauditur, paludibuſq; & flumine circumſepta, ſi demas piſcatores homines vix hodie vllos habet in collas, vt qui qui duorum millium numerum ægre expleant, nihilq; habet inſigne antiquitatis, aut ſplendoris argumentum, præter ciuium germanam, & aureo ſeculo conſentaneam ſimplicitatem, & innocentiam, vbi nec factiones, nec fere aliâs morum corruptellas, conſpicias: ita accepiſſe à Franciſco Auantio Ve-
6 neto refert *Anaſtaſ. Germon. dict. lib. 3. cap. 7. num. 5. & 6.* Sed propter huius ciuitatis aeris intemperiem hunc Patriarchatum de anno 1451. Nicolaus Pontifex Max. eiuſdem numerus V. ad inclytam Venetiarum ciuitatem tranſtulit, quæ antea per annos ſexcent. ſeptuaginta nouem in circa Epiſcopum habuerat, vt illam maioris dignitatis prærogatiua decoraret, & ideo iam hodie non vocatur Patriarcha Grandenſis, ſed Venetiarum. Nec obſtat quod dicit *gloſ. verbo ſingulos in cap. in illis 80. diſt.* nempe Patriarcham Grandenſem non eſſe Patriarcham Venetiarum, cum locus Gradi multum differat à Venetijs, quia reſpondetur poſtea illis temporibus Nicolaum V. vniſſe Patriarchatum Granden. & Epiſcopatum Venetiarum, de cuius Patriarchatus inſtitutione *Bernard. Iuſtinianus in ſua de Venetorum geſtis hiſtoria lib. 12.* ſic ait. Coacta igitur Synodo totius Cleri, populiq;, aſsiſtentibus Duce, & Patriarcha primus creatus Epiſcopus Obeliatus, Eneagrij Tribuni Matheumaceni filius. Conſtituitur autem Epiſcopalis ſedes in inſula Caſtellana, quæ vt antea diximus Oliuolus appellabatur, vnde & Epiſcopo Caſtellano ſemper nomen manſit. Vrſus Particiacus, qui eum Epiſcopatum tertio tenuit loco, Eccleſiam erexit, quæ nunc extat, dignam ciuitate & Epiſcopo, eam Beatiſsimo Petro Apoſtolo dicauit; ibi perſeuerauit donec ætate noſtra Nicolaus V. Pontifex Max. Patriarchali titulo auxit: tranſtulit enim Gradenſis Eccleſiæ dignitatem in hãc Venetiarum Vrbem, ſuppreſſo vtroque titulo & Gradẽ-
7 ſi & Caſtellano. Primum Venetiarum Patriarcham creauit Laurentium Iuſtinianum, qui viuens, moriensq; multis claruit miraculis. Trãſlatio facta eſt anno 1451. octauo Idus Octobris. Hæc in d. hiſtoria. Hic fuit ille B. Laurentius Iuſtinianus, Ordinis Cæleſtini, vitæ ſanctitate, miraculorum, & ſinceræ eruditionis gloria clariſsimus, à quo
8 Congregatio S. Georgij in Alga apud Venetiam initiũ ſumpſit, quæ etiam parentem, ac fundatorem ſuum agnoſcit Congregatio eorundem Canonicorũ S. Ioannis Euangeliſtæ in noſtro Luſitaniæ regno, vt habetur in eius officio recitando in dictis Congregationibus ex indulto Clementis VIII. felicis record. die 8. Ianuarij.
9 De Bituricenſi Patriarcha mentio fit *in cap. conqueſtus 9. quæſt. 3.* vbi apud Romanum Pont. querebatur Narbonenſis Archiepiſcopus, quod Bituricenſis tanquã Primas, & Patriarcha ipſo inuito Clericos ad tribunal ſuum venire compelleret, vbi Nicolaus II. vocat Archiepiſcopum Bituricenſem Primatẽ, & Patriarcham, hoc eſt primæ Se-

Digitized by Google

dis Epiſcopum; *Alberic. in rub. de ſtatu hominum col. vlt.* dicit Archiepiſcopũ Bituricenſem eſſe Primatem in prouincia Burdegalenſi, *Cardin. Alexan. in cap. diffinimus 22. diſt.* Bituricenſem ponit primũ Patriarchã poſt quatuor antiquos Patriarchas: *Nicol. Boer. in addit. ad tract. de auctoritate, & praeminentia magni Conſil. p. 1. n. 14.* ait Bituricenſem eſſe Primatẽ in Burdigalenſi prouincia, & probat ex *cap. vlt. de maiorit. & obed. & cap. vlt. de dilation. & cap. vlt. de dol. & contem.* & eſſe Primatem in prouincia Narbonenſi ex *d. cap. conqueſtus*, & habere ſub ſe quatuor Metropolitanos, videlicet Burdegalenſem, Narbonenſem Auxitanũ, & Tholoſanum; & vndecim vel duodecim ſuffraganeos.

Aduertẽdũ duxi præcedentibus numeris huius cap. non mea ſed typographi incuria in orthographia aliquos errores trãſijſſe, quos interlegẽdo poteris corrigere.

De Cantuarienſi facit verbum *gloſ. verbo Archiepiſcopus in cap. Cleros 22. diſt.*

10 De Piſano Archiepiſcopo quòd
ſit Primas tradunt *addit. margin.*
ad gloſ. in cap. diffinimus 22. diſt.
vbi *Archid. & Domin.* idem *Do-*
min. in cap. Cleros, nu. 20. in gloſ.
Primatibus diſt. 22. Præpoſ. in cap.
Concilia §. Epiſcopos ſub nu. 5. diſt.
17. Turrec. in cap. prouinciæ, verſ.
ſed inſurgit quæſtio, diſtinct. 99.
Caſſan. in catalogo gloriæ mũdi p. 4.
conſid. 19. in fine, Boer. de ordine &
præcedentia graduum p. 1. n. 13. &
de auctoritate magni Conſilij n. 54.
Pauin. de officio & poteſtate Capi-
tuli præl. 6. n. 13. Caleſat. de equeſtri
dignitate nu. 94. Petr. Greg. ſyntag.
iuris lib. 15. cap. 10. nu. 30. in fine,
Gig. de reſid. Epiſcoporum q. 18. n. 10.
Marc. Anton. Cueb. inſt. Iuris Ca-
non. lib. 1. tit. 3. Sbroz. de Vicario Epi-
ſcopi lib. 1. q. 3. nu. 24. & 25. Anaſt.
Germon. d. c. 7. n. 8. Gonzal. ad reg. 8.
Cancel. gloſ. 41. n. 14. ſequitur tamẽ
vt aliquid de eo agamus, cum in
exquirenda ſui Primatus ratione
apud quoſdam eſſet exorta dubita-
tio: pro cuius ſolutione à primor-
dijs rem petentes aduertendum du-
11 ximus Piſanę ciuitatis Epiſcopatũ
antiquiſsimum eſſe; Gaudentius
enim Piſanus Epiſcopus anno 313.
in Concilio penes Melchiadem Pa-
pam nominatur, & Landulpho Pi-
ſano Epiſcopo, eiusq; ſucceſſori-
12 bus circiter annum 1078. Grego-
rius VII. vices ſuas commiſit in
inſula Corſica, & pro labore, quem
primus in ea reſtituenda ad Roma-
næ Eccleſiæ dominium ſuſcepit,
medietatem, duobus vero eius ſuc-
ceſſoribus quartam partem omniũ
redituum largitus eſt: arces ta-
men ſub ditione Romanæ Eccleſiæ
reſeruauit, quorum cuſtodes illis,
ſi neceſsitas exegerit, vult obedi-
re, vt conſtat ex *lib. 6. epiſt. Gregor.*
VII. epiſt. 12. Poſtmodum Vrba-
nus II. conſtit. ſua incip. Vrbanus
Epiſcopus, Dat. Beneuenti 3. Kal.
Iunij an. 1091. Pontificatus ſui 4.
de præd. Gregorio VII. & de Lan-
dulpho Epiſcopo mentionẽ faciens,
ita ait: quia multis iamdudum ob-
ſequijs Piſanorum glorioſa nobili-
tas Romanam ſibi Eccleſiam fecit
obnoxiam, prædictam inſulam de
conſilio Clericorum Cardinalium,
aliorumq; fidelium Piſanæ Eccleſiæ
commiſit, & condonauit; ea con-
ditione interſita vt per annos ſin-
gulos libras quinquaginta Lucanæ
monetæ Lateranẽſi Palatio perſol-
ueret. Deinde anno ſequenti 1092.
idem Vrbanus alia ſua cõſtit. Dat.
Anagniæ per manus Ioannis S.R.E.

Dia-

Diaconi Card. Epiſcopum. Piſanum in Archiepiſcopum promouit, palliumq. conceſſit, cum ſuppoſitione omnium Epiſcoporum Corſicæ, & vt in ea Metropolitanus, & in Sardinia Sedis Apoſt. Legatus cum perpetua ſucceſſione exiſteret. Sed Calixtus II. quoad ſuppoſitionem Epiſcoporum Corſicæ inſtantibus Genuenſibus factum Vrbani reuocauit. Inſurgunt Piſani, qui ab Honorio II. Genuenſium ſpreta contradictione reſtitutionem obtinuerunt, vt conſtat ex Conſtit. ipſius Honorii Dat. Lateran. per manum Armerici Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Diaconi, & Cancellarii 12. Kalen. Aug. an. 1126. Pontificatus ſui ſecundo. Verum, quia huius rei ſumpta occaſione bella inter Piſanos, & Genuenſes mouebantur; vnde cædes, incendia, & multæ Chriſtianorum captiuitates peccatis exigentibus oriebātur Robertus Archiepiſcopus Piſanus ceſſit Genuenſibus tres Corſicæ Epiſcopatus, remanentibus ſibi aliis tribus, ſcilicet Alerienſi, Aiacenſi, & Sagonenſi. Vnde Innocentius Secundus an. 1187. in recompenſationem trium ſubtractorum Epiſcopatuum Corſicæ, Balduino Piſano Archiepiſcopo cum variis aliis priuilegiis ampliando conceſſit in iudicatu Gallecix in Sardinia Epiſcopatus duos, ſcilicet Gartellenenſem, & Ciuitatenſem, & demum Epiſcopatum Populoniæ ſupponens eos Piſano Archiepiſcopo tanquam eorum Metropolitano, & legationem Sardiniæ ab Vrbano II. conceſſam confirmauit, & Primatum ſuper prouinciam Turritana Sardiniæ dedit, quod & demum fuit confirmatum per Eugenium Tertium an. 1146. & Adrianum Quartum an. 1156. Et Alexander Tertius priuilegio ſuo Pontificali aſſeruato in archiuio publico reformationum ciuitatis Florentiæ Dat. Anagn. per manum Gratiani Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Subdiaconi, & notarii 3. Id. Aprilis an. 1167. Pontificatus ſui ſeptimo ampliando conceſſit Vbaldo Piſano Archiepiſcopo Primatū quoque præter Turritanam prouinciam etiam ſuper Calaritanam, & Alborenſem in dicta inſula Sardiniæ, & cætera per anteriores Pontifices data cōfirmauit; quod & poſtmodū fecit Lutius Tertius an. 1181. Vrbanus Tertius an. 1186. Celeſtinus Tertius an. 1191. et Innocentius Tertius an. 1198. prout conſtat ex libro anni VI. Epiſtolarum, qui aſſeruatur in bibliotheca Vaticana epiſt. 110. Turritano Archiepiſcopo ſcribens poſt alia ſic ait. Abſenti autem, vel alio tempore venienti (ſcilicet Piſano Archiepiſcopo) non teneberis auctoritate legationis aliquatenus reſpōdere, auctoritate vero Primatiæ nō plus poteſt in prouincia Turritana, quām Primatibus vniuerſis concedunt Canonicæ ſanctiones. Similiter etiam Honorius Tertius an. 1217. ſcribens Archiepiſcopis, & Epiſcopis, ac nobilibus viris Turritan. & Galluren. iudicibus, aliiſq. nobilibus per Sardiniam conſtitutis, eoſdem monet quatenus eidem Piſano Archiepiſcopo in iis, quæ in prædicta terra ſibi ſunt ab Apoſtolica Sede tanquam Primati ſuo, & Apoſtolicæ Sedis Legato conceſſa, debitum honorem, & reuerentiam impendant, eiuſque ſalubribus monitis curent deuote, ac humiliter obedire. & habetur in libro primo Epiſtolarum

Digitized by Google

Honorii Tertii, qui aſſeruatur in Bibliotheca Vaticana pagina 215. Quibus priuilegiis, & conceſſionibus Piſani Archiepiſcopi enixi ſuæ Primatiæ iure ſemper vſi fuerunt poſſeſſorios actus facientes, vt fecit Federicus Piſanus Archiepiſcopus an. 1265. qui Inſulam Sardiniæ viſitauit. Et Archiepiſcopus Ioannes an. 1302. qui Archiepiſcopum Guartellinenſem ex Sardinia citauit. Et Piſanus Archiepiſcopus, qui an. 1400. Eccleſiam S. Mariæ ex diœceſi Turritana cōtulit. Sed vltra litteras Apoſtolicas, & priuilegia ſupradicta, *Rofredus Beneuentanus*, qui vixit de anno 1215. & viuus permāſit etiam longo tempore poſt compilationem Decretalium Gregorij IX. cum fuerit aduocatus in cauſa Primatiæ, de qua in *capitulo fin. de dilation.* vt habet in ſuo opere in titulo *de iuribus, quæ competunt Prælato, num. 2.* dicit, quod Archiepiſcopus Piſanus eſt Primas Sardiniæ.

41 Toletanum Archiepiſcopum inter Patriarchas inferioris gradus ponunt *Specul. titulo de diſpenſat. § ſunt quoque, verſic. & nota quod Primas, Matth. Vgoni. de præſtantia Patriarchalis dignitatis tom. 13. tractatuum Doctorum paginā mihi 284. Anaſtaſ. Germon. de ſacrorum immunit. libro 3. cap. 7. numero 7.* Verū Toletanos Archiepiſcopos nō vt cæteros inferioris gradus Patriarchas, ſed plus vltra veluti veros, & primarios ex priuilegiis Summorum Pontificum ſibi cōceſſis habendos eſſe contendunt aliqui, præcipuè ex ſpeciali indulto Martini Quinti, incip. Martinus, Kalen. Aprilis anno Domini 1422. & ſui Pontificatus vndecimo, qui prædeceſſorum ſuorum veſtigia ſequutus, declarauit Toletanum Archiepiſcopū priuilegiis veris Patriarchis conceſſis frui, his verbis. Necnon omnibus, & ſingulis prærogatiuis, priuilegiis, & inſigniis, quæ dictis Patriarchis quomodolibet competere potuerunt, vti & gaudere libere, liciteq. poſſe. Cuius meminit Catholicus Rex Ioannes II. in litteris ad Alphonſum Carthagenam Epiſcopum Burgenſem miſſis anno *Domini 1448.* vbi ita habetur: El dicho Papa Martino V. conſtituio, & decernio, que el dicho Don Iuan Arcebiſpo de Toledo, y ſus ſucceſſores igualmente ſin otra differencia pudieſſen gozar, y gozaſſen de las inſignias, y prerogatiuas, y priuilegios, que à los Patriarchas en qualquier maniera pueden competer, &c. refert *Garſias de Loayſa in collectione Conciliorum Hiſpaniæ in decreto Gundemari Regis pagina 296.* Vnde aperte colligitur ex citatis verbis dicti indulti Toletano Archiepiſcopo competere priuilegia quatuor veris Patriarchis cōceſſa ex dictione illa, quomodolibet quæ vniuerſalis eſt, & omnes caſus comprehendit, omneſq. diſtribuit *Rebuff. in commentar. ad l. creditorum 11. verſ. quomodolibet, ff. de verborum ſignificat. Cened. practicarū & canon. quæſt. ſingul. 95. numer. 3 & 5.* Deinde etiam eidem Toletano competunt vigore dicti indulti non ſolum priuilegia, & prærogatiuæ dictis veris Patriarchis conceſſæ, ſed etiam illæ, quas inſtar aliorum obtinebant, quia habens priuilegia ad inſtar alicuius priuilegiati, habet etiam illud priuilegium, quod priuilegiatus inſtar alterius obtinet *Oldrad. conſil.*

300.

300. *Mandoſ. in tractatu de priuilegijs ad inſtar gloſ.* 11. *numero* 9. *Soar. de legibus lib.*8.*capit.* 15. *numero* 2. Illud tamen in præſentiarum aduertendum duximus in omnibus priuilegiis Toletanæ Eccleſiæ conceſſis appoſitam eſſe clauſulam tacite, vel expreſſe, ſaluo iure Metropolitanorum, &cæt. vnde conſtat (prout infra *c.8.n.71.cũ ſequentib.* probauimus) Summos Pontifices noluiſſe præiudicare iuri quæſito alteri Prælato, non ex priuilegio, ſed de Iure, antiquitate, & ratione habenti fundatam intentionem, prout habent Bracharenſes Archiepiſcopi ſuper Primatia in Regnis Hiſpaniarum, vt *eodem capit.8.* habetur, aperte oſtendẽtes à principio naſcentis Eccleſiæ, inſtitutione ſãcti Iacobi Apoſtoli Bracharenſi in ciuitate Primatiam radices egiſſe, cõſtituto in ea primo totius Hiſpaniæ Epiſcopo, constructa prima *E*ccleſia, & ſancti Euangelii prima habita prædicatione.

15 Ratio autem quare Toletanæ Eccleſiæ aliqua fuerunt à Sũmis *P*ontificibus conceſſa priuilegia, ea eſt, quia Toletum Vrbs Regia erat, & Regum Gothorum Sedes, quorum precibus Summi Pont. Prælatos maximis gratiis decorarunt, quas proſequitur *Franciſc. de Piſa en la hiſtoria de Toledo libro* 4. *capit.* 17. ac aliis in locis: immo & ipſa Vrbs Toletana ob hoc dicebatur Romana, quaſi ſecunda Roma in exaltatione, vt demonſtrare videntur verba *l.* 2. *in proœmio libri fori iudicum*, vbi dum agitur de Regis electione facienda in ciuitate Toletana, vel in ea, vbi prædeceſſoris mors contigiſſet, in hæc verba prorupit. Doncas ſtablecemos, que de aqui adelante los Reges deban ſer esleidos en la ciudad de Roma, ò en aquel lugar donde murio el otro Rey, &c. ex qua obſeruarunt *Spin. in ſpeculo teſtamen. gloſ.* 19. *princip. num.* 73. *Molina de primog. libro* 1. *cap.* 2. *num.* 11. licet prædicta verba (forſan melius) aliter legant, & intelligant *Alphonſ. à Villadieg. in ſcholijs ad eand. l.* 2. *num.* 19. *Molin. in annot. ad d. cap.* 2. *num.* 1. *Gutier. pract. lib.* 3. *quæſt.* 13. *num.* 51. *Bobadil. in ſua politica lib.* 2. *cap.* 18. *num.* 224. Deinde id ipſum videtur deduci ex verbis fori de Sobrarbe, ibi, El Rey en Roma, ò en ciudad Metropolitana de Arcobiſpo, ò Catredral de Obiſpo, vt refert *Ambroſ. de Morales in compendio generalis hiſtoriæ lib.* 13. *cap.* 2. Denique id ipſum colligi videtur ex vita ſancti Ildefonſi apud *Surium tomo* 1. *die vigeſimatertia Ianuarij*, vbi quatenus oſtenditur D. Ildephonſum Archiepiſcopum electum fuiſſe, & Toletanam Sedem incomparabili ſanctitate, ſimul atque eximia doctrina illuſtraſſe, ſic dicitur. Deinde poſt multum tempus decedente S. Eugenio Regalia violentia Toletum deducitur, atque ibidem Pontifex ſubrogatur, cuius ſtatim virtus enucleata in ſede Romulea refulſit, & veluti facula ignea ardẽs omnem Heſperiã perluſtrauit: Hinc etiam, quia Roma Vrbs Regia dicebatur *l. ſi duas* 6. *§. hoc amplius, ff. de excuſ. tutorum*, vbi dum Modeſtinus doceret Romæ philoſophantes munerum tutelarum excuſationem habere, huius exemptionis rationẽ reddens, ſic ait. Quorũ ſanctioni illã poteſt quis rõnẽ afferre, quod cũ communis ſit, & exiſtimetur patria Regia Vrbs, æquum eſt eum, qui in

ſua patria ſe vtilē præbeat, ac immunitate frui, vbi docet *gloſ.* verbo *Roma*, *gloſ. etiam verbo anterior, in authent. vt Eccleſia Romana cent. an. gaudeat collat.* 2. quem titulum Toletana ciuitas à Romana mutuata fuerat, dum Regia ciuitas nominari incœpit, vt ad aliud propoſitum annotauit *Balthaſar de Ameſcua de poteſtate in ſe ipſum libro ſecundo capit. vigeſimotertio; numero* 23. *verſiculo hinc interpretor, cum num. ſequenti.*

SVMMARIVM.

1 *Origo & principia cuiuſque rei imprimis ſunt exponenda, vt quo tempore clari, aut obſcuri nominis fuerint ſine fraude pateat.*

2 *Nihil maiori encomio extollitur in populis quàm originem antiquam eis præbere.*

3 *Interamnenſis Regio, Duriminea appellata, quod Durio & Minio fluminibus intercluditur, amœnitate celeberrima.*

4 *Romani prope Limam fluuium caſtra ponentes illum Lethem dixerunt, quod ibi ſecuros latices, & longa patriæ potauerint obliuia.*

5 *Brachara à Carthaginenſibus illic appulſis, & ab Himilione relictis initiū ſumpſit, à fluuio Africæ, Bragada, cognominata.*

6 *Auguſta titulo ab Auguſto Imperatore ſibi impoſitio Brachara coboneſtata fuit.*

7 *Brachara diues appellabatur ex magnitudine, & antiquiſſima negotiatione.*

8 *Brachara habuit vnum è ſeptem conuentibus iuridicis Hiſpaniæ.*

9 *Flamines, protboflamines, & archiflamines in iuridicis conuentibus ad ſua ſacrificia peragenda Ethnici ſoliti erant conſtituere.*

10 *S. Petrus Apoſtolus in vrbibus, in quibus apud Ethnicos erant primi eorum flamines, & prima iudiciaria poteſtas inſtituit vt Primatis præeſſent.*

11 *Bracharenſis ciuitas caput Prouinciæ iuridico conuentu ornata Archiepiſcopalem dignitatem cum tituto primæ Sedis ſecundū dignitatum gradus à S. Petro conſtitutos adepta eſt.*

12 *Brachare deſcriptio Georgij Braunij refertur.*

13 *Bracharenſis Senatus ex longiſſima conſuetudine initium ſumpſit.*

14 *Bracharenſes ſuffraganei qui.*

15 *Vicarios quinque in quinque diœceſis prouinciji triennales creat Bracharenſis Archiepiſcopus.*

16 *Bracharenſis Archiepiſcopus temporalem habet iuriſdictionem circa omnes iudices annuos, decuriones, magiſtratus, & ſcribas.*

17 *Cauſæ ciuiles quamtuncunque graues in ampliſſimo Bracharenſi ſenatu ſine vlla appellatione concluduntur, criminales vero per appellationem ad Regiam iuriſdictionem deferuntur.*

18 *Laudantur DD. Senatores Bracharenſes.*

19 *Sedes Eccleſiæ potior debetur priori in Fide recipienda.*

20 *Apoſtoli potiori ac ſublimiori gradu, & præmio gloriæ fruuntur, quia priores in Fide recipienda extiterunt.*

21 *D. Petrus primus Bracharen. Epiſcopus diuinitus creatus à S. Iacobo Apoſt. qui multis iam ſeculis defunctus fuerat, & ad tam pra-*

præclarum munus obeundum à mortuis ſuſcitatus.

22 Refertur fragmentum quoddam S. Athanaſij.

23 Referuntur diſcipuli, quos S. Iacobus in Hiſpania habuit.

24 D. Petrus primus Bracharen. Epiſcopus, quem S. Iacobus ſuſcitauit, vt eũ in Bracharenſi ſede collocaret, fuit antiquus Propheta, cui nomen Samuel, vel Malachia, filius Vriæ Prophetæ, de quo Hieram. cap. 26.

25 Samuel hic venit cum traſmigratis in Hiſpaniam duce Nabucocordan, vel Pyrrho Hiſpaniarũ præfecto ante aduẽtum D. Iacobi 624. annis.

26 Petrus diſcipulos inſtituit.

27 S. Iacobus cum in Hiſpaniam appropinquauit primam Fidei plãtationem in Gallecia prouincia facit, quam poſtea poſt obitum ſuum ad ſui corporis depoſitionem elegit.

28 Refertur hiſtoria Compoſtellana atteſtans de miraculoſa nauigij delatione ad Irienſem portum cum corpore S. Iacobi.

29 Doctores referuntur de aduentu S. Iacobi in Hiſpaniam atteſtantes.

30 Chriſtus Dominus paſſus eſt completis 33. annis, tribus menſibus, & aliquibus diebus.

31 S. Iacobus Apoſtolus in Hiſpaniã venit tribus, vel quatuor annis poſt Chriſti paſſionem, antequam cæteri Apoſt. diuiderentur.

32 S. Iacobus primùm ad Irienſem portum in Gallecia appulit, ibiq; inſtituit primum Epiſcopum Bracharæ S. Petrum.

33 S. Iacobus ad Hieroſolymam rediens ibi Martyrij palmam conſequutus fuit an. 44. quo etiam Beatus Petrus, quem primum Bracharæ Epiſcopum relinquerat, paſſus eſt.

34 Dies martyrij Beati Petri fuit 26. Aprilis.

35 S. Iacobi martyrii dies 25. Martii ſolemnis fuit, qua & Chriſtus carnem humanam ſuſcepit, & paſſus eſt, & ideo transfertur in diem 25. Iulij, quia ea die inuentum fuit eius corpus.

36 Dies vinculorũ S. Petri Apoſt. nõ celebratur eo die, quo accidit, propter ſolemnitatem Paſchatis, in quo euenit, ſed die primo Auguſti, quo catena Romam ſunt adductæ.

37 Brachara primam S. Euangelij prædicationem, primum Epiſcopum, primãque totius Hiſpaniæ Eccleſiam ex S. Iacobi iuſſu obtinuit.

38 S. Iacobus peragrata Gallecia parte, relictoque Petro Bracharenſi Epiſcopo, cum iam ad Hieroſolymam rediret, Aragoniæ regnum petiuit, vbi in Cæſarauguſtana ciuitate Beatiſſima Virgo adhuc in carne viuens illi apparuit.

39 Cæſarauguſtana ciuitas primam Hiſpaniæ Eccleſiam in honorem Beatiſſimæ Virginis adhuc viuæ obtinere meruit: Brachara vero in honorem ipſiuſmet Chriſti Domini, ac Beati Petri Apoſt. adhuc viui Eccleſiam conſtructam prius obtinuit.

40 S. Petrus primus Bracharæ Epiſcopus martyrij palmam cõſequutus fuit ann. Chriſti 44.

41 S. Baſilius ſecundus Bracharæ Epiſcopus paſſus eſt an. 58.

42 S. Ouidius tertius Bracharæ Epiſc. paſſus eſt an. 65.

43 S. Eugenius primus Toletanæ Eccleſiæ Epiſcopus à quo ſit conſti-

tutus, non inuenitur.

44 S.Eugenius antequam in primum Toletanæ Eccleſiæ Epiſcopũ crearetur an. 94. vel 95. mittitur à Clem.Summo Pont. poſt Petrum IV. in Galliam ad Euangelium prædicandum.

45 Decipitur Valdeſius in annorum computatione.

46 S.Eugenius primus Toletanæ Eccleſiæ Epiſcopus ſecundum veriorem relationem martyrio coronatur ann.97.

47 Reprobatur opinio dicentium tempore tantum Sueuorum Regum Primatiã in Bracharenſi Eccleſia conſtitiſſe.

48 Primatiæ ius Bracharenſi Eccleſiæ ineſt ex inſtitutione Sancti Iacobi.

49 Secularis poteſtas ad Eccleſiæ iura non poteſt manum adhibere.

50 Felix Bracharæ Archiepiſcopus in inuaſione Maurorum cum 27. viris paſſus eſt.

51 Bracharenſis Eccleſia non in totũ Prælatis caruit illis temporibus, quibus Saraceni Hiſpaniam occuparunt.

52 De Argemiro Archiepiſcopo Bracharen. mentio fit circa an. 863.

53 De Hero Archiepiſcopo Bracharen. mentio fit circa Eram 980.

54 Bracharenſis Eccleſia licet Maurorum inuaſionibus Paſtore aliquando caruiſſet, in priſtinum poſtea decus reſtituta, iacentem, ac pene dormientem ſtatum reaſſumpſit, quaſi poſtliminio reuerſa ad Primatialem dignitatem.

55 Concilium primum Bracharenſe celebratum fuit anno poſt Chriſtum natum 412.

56 Concilium ſecundum Bracharenſe celebratum fuit in Vrbe Lucenſi an. Domini 569.

57 Concilium Toletanum quod pro primo habetur tom. 1. Conciliorũ celebratum fuit an. 450.

58 Regum, ſummorumque ſecularium cauſæ ex Regis cõſultatione in Concilijs ſolebant tractari.

59 Gothorum Reges in prouincialibus & nationalibus Concilijs præſentes erant.

60 Concilia Toleti celebrata, dum Reges in ea ſedem habebant, congregata erant ad ipſorum ſupplicationem & per eos ſolum inuitati conueniebant Epiſcopi.

61 Dignitas maior in ſuperſcriptione & prima voce dignoſcitur.

62 Dextera pars nobilior eſt.

63 Dignitatem maiorem non ſemper arguit ad dexteram, vel ſiniſtram ſedere.

64 Epiſcopi vbi ſe ſubſcribunt nomine prouinciæ, quam ſuſtinent, nationis, & prouinciæ attenditur dignitas, & nobilitas.

65 Epiſcopi frequentiùs in Concilijs ſedent ſecundum antiquitatem conſecrationis vniuſcuiuſque.

66 Epiſcopi ſecundum ſuæ conſecrationis antiquitatẽ ſcripſerunt, & ſederunt in Concilio Trid.

67 Bracharenſis Archiepiſcopus cur aliquando ad Hiſpalenſem Eccleſiam translatus fuerit, oſtenditur.

68 Priuilegia ſi quæ ſunt Primatiæ ius alicui Prælato concedentia, non operantur in tertii præiuditium.

69 Primatiã Hiſpaniarum Toletanæ Eccleſiæ de iure competere exiſtimarunt ſummi Pont.

70 Priuilegium, ſeu gratia ex precibus non veris ipſo iure sũt nulla.

71 Priuilegium conceſſum à ſummo Pont. intelligitur ſine tertij præiuditio.

Con-

Digitized by Google

72 *Confirmatio eſt iuris quæſiti corroboratio.*

73 *Confirmatio nouum ius nõ tribuit, ſed quod antea erat conſeruat.*

74 *Nullum quod eſt confirmari non poteſt.*

75 *Confirmatio ex certa ſcientia an actum nullum confirmet, oſtenditur.*

76 *Confirmatio ex certa ſcientia illa dicitur, in qua inſertus eſt tenor rei confirmatæ.*

77 *Confirmatio ex certa ſcientia in tertij præiudicium nihil operatur.*

78 *Primatia contentio inter Archiepiſcopos Bracharenſem, & Toletanum, à quo tempore incœpit, oſtenditur.*

79 *Bracharenſis Eccleſia cur ſuum Primatiæ ius non fuit proſequuta, oſtenditur.*

80 *Res omnis ad vltimum ſtatum reduci debet.*

81 *Vltimus rei ſtatus in beneficialibus inſpici debet.*

82 *D.Fr. Bartholomæus à martyribus Bracharenſis Archiepiſcopus eminenti virtute, & ſpectata fide in ſignis Primatiali cruce erecta per Toletanam ciuitatem libere deambulauit.*

83 *D.Fr. Alexius de Meneſes Brachareſis Archiepiſcopus Primatiali Cruce Matritij ſepultus.*

84 *Illuſtriſſ. D. Alphonſus Furtado de Mendoza vigilantiſſimus Bracharenſis Eccleſiæ Antiſtes coram Rege Catholico Philippo III. Vlyſſipone Primatus ſui ius defendit.*

DE PRIMATV SANctæ Eccleſiæ Bracharenſis in tota Hiſpania, & eius mirabili erectione;

CAP. VIII.

SI vera eſt Iuriſconſulti regula *in l. 1. ff. de origine iuris, & in l. 2. ff. de verbor. ſignif.* quod in quibuſque rebus principia maxime ſunt ſpectanda tanquam quæ cuiuſque rei potiſſima pars ſint, veriora in his certe dicenda puto, quæ ſub vetuſtatis inuolucris magis ſunt implexa, ideo omnes qui gentis, aut populi dignitatem explicare ſtudent, exponere imprimis eius originem ac principia debent, vt quo tempore clari aut obſcuri nominis fuerint ſine fraude pateat. Nihil enim maiori encomio extollitur in populis quàm originem antiquam eis præbere, vt *Vlpianus eloquens Iureconſultus in l. 1. ff. de cenſibus* Syriam patriam ea laude exornat, nobilis regionibus ſerie ſeculorum, antiquiſſima. Arcades igitur ſe Sole, luna, ac aſtris priores gloriabantur ex *Statio lib. 4. Thebaidos.*

Archades hinc veteres aſtris, lunaque priores

Plura narrat in hoc propoſitum *Tiraquel. de nobilitate cap. 19. numer. 21.* & *Plinius lib. 8. epiſtolarum ad Maximum* ita eleganter exprimit. Reuerere gloriã veterem, & hanc ipſam ſenectutem, quæ in homine venerabilis, in vrbibus ſacra eſt. *Et*

cum plures afferre poſſem, qui pro
re ſibi propoſita principia ſemper
altiùs petiuere, ne tamen longe à
ſemita diſcedere videar, cum præ-
cipuè quibuſuis ſint obuia, inten-
dens Bracharenſis Eccleſiæ cum
cæteris Hiſpaniarum relationem
repræſentare, non dignum ſolum,
ſed neceſſarium duxi illius initia
repetere,& vt à loco incipiam rei
natura expoſtulare videtur.
3 In amœniori Regni Portugaliæ
parte ſita eſt Interamnenſis pro-
uincia, quam Durimineam appel-
lamus,quod Durio,& Minio flumi-
nibus intercluditur loci amœnita-
4 te celeberrima. Domitores enim
orbis Romani cum ad Luſitaniam
oppugnandam venirent Minio ſupe
rato ante Bracharenſe territorium
quatuor leucis,prope Limam flu-
uium caſtra poſuerunt,loci amœni
tate capti, ſingulaque per otium
contemplantes per Eliſeos campos
& vireta Poetarum figmentis cele-
berrima ſpatiari crediderunt, Le-
them dixerunt fluuium,quod ibi ſe
curos latices,& longa patriæ pota-
uerint obliuia;ſi aduenæ magna Or
bis parte peragrata Interamnenſi
regioni terrarum principatum Ro
mæ obliti detulerunt, cur ego Ro-
mæ habitans,nunquam meæ patrię
oblitus,eius honorem, laudes, &
encomia verbis,& ſcriptis non pro
feram. Primam refero tibi Bra-
chara ſortem,quæ,ſi ad primæuam
Hiſpaniarum ſortem ſpectemus,tan
tùm alias inter caput euehis vr-
bes, quantùm lenta ſolent inter
viburna cupreſſi. Non ſum adeo in-
urbanus, vt non videam & agnoſcã
quantùm me felicem reddiderit
hæc Curia,quæ albo ſemper erit ſi-
gnanda calculo, ne vllo vnquam
tempore à memoria dilabatur: Il-
lud vero rogabo Superos,à quibus
hoc mihi munus ex Dei gratia
oblatum credo, vt proſpero cur-
ſu ad finem ducant, quæ tam feli-
citer auſpicantur, nec imperfecto
itinere deſtituant,quem ſemel pla-
cido lumine conſpexerunt.

De hac Interamnenſi Prouincia, vt aliis omiſſis hoc loco verba faciam quid referam? quæ etſi anguſtijs finibus videlicet quinquaginta quatuor milliariis longitudine,triginta & ſex latitudine circunſcripta ſit,rerum tamen ſplendore & varietate longe lateque patere notum ſit iis,qui eam oculis perluſtrarunt: in qua Collegiatæ quinque præter centum & quadraginta monaſteria diuerſorum Ordinum ditiſſima, & alias Eccleſias, quas Parochiales appellamus,quæ 1460. numerum excedunt ſuis Baptiſteriis adauctæ:amœnitatem vero non obſcuro vocis teſtimonio arguunt illi fontium perennium 25000. gratiſſimi decurſus. Sunt & flumina, portus maritimi,pontes elegantiſſimo lapide conſtructi,maxima aëris temperies, & omnium rerum fertilitas,ac fœcũditas,& alia multa, quæ cum ad rem noſtram hoc in loco non ſpectent, nequaquam poſſunt recenſeri, licet patrius amor nihil intactum relinquere, & omnia libenter proſequi voluiſſet, cum omnium ſocietatum nulla ſit arctior, nulla ſanctior, quàm ea, quę cum patria vnicuique noſtrum eſt,vt ait *Cicero*. Quod grauiſſimi viri magno, & exacto iudicio apud ſe meditantes re & conſilio eam adiuuare non deſtiterunt, quod Ariſtides Athenienſis opere illo egregio comprobauit,qui adhuc exulãs in patriam reuerſus præclariſſimã victoriam in bello contra Xerſem re-

Digitized by Google

reportauit. Non abſimile illud Camilli, qui exulans apud Ardeates, cum Galli hac Vrbe incenſa Capitolium obſiderent, collecto tumultuario exercitu in eos iuit, & ſuos ciues obſidione liberauit.

Mihi in hac Interamnenſi Prouincia ex optimis, piiſſimiſq. parentibus naſci contigit; nam pater meus licentiatus Emmanuel Barboſa, nonageſimum circiter annum nunc agens, ibi eſt magna erga Deum pietate, & vitæ integritate memorabilis, qui ob inſignes animi ſui dotes, rectitudinem, & ſummam in vtroque Iure, ac politioribus litteris peritiam à Philippo Hiſpaniarũ Rege Secundo in prædicta prouincia aduocatus Regius conſtitutus fuit, quo in munere obeundo, atque alijs arduis negotijs ſibi commiſſis cum ſumma integritare, & doctrinæ laude verſatus apud ſtudioſos, & inſignes viros non vulgarem ſibi virtutis, & eruditionis famam comparauit. Teſtes ſunt duo illi libri in Ordinationes Regias Luſitanorum mea opera & diligentia in lucem editi. Teſtis vnus pro millibus eſt Illuſtriſ. Dominus Senator Regius meritiſſimus Doctor Gabriel Pereira à Caſtro noſtræ Luſitanicæ gentis decus, & ornamentum, illius quondam celeberrimi Iuriſconſulti, Regij pariter Senatoris nobiliſſimi D. Franciſci de Caldas Pereira, & Caſtro filius, in ſuis eruditiſſimis deciſionibus *tom.1.deciſ.83*. Ex filijs ego natu maior, qui dum puſillus puer, & in cunabulis pene verſans Luſitano occultato idiomate latinã didiſci linguam. Fuerunt & alij filii, quorum vnum piiſſimus parens Beatiſſimæ Virginis Montis Carmeli, alterum Sanctiſſimæ Trinitatis religionibus, tanquam ſuorum fructuum primitias obtulit, qui adhuc iuuenes in philoſophia, & ſacra Theologia de ſe multa, & grauia indies pollicentur. Inter quos prætereũdus nõ eſt Doctor Simon Vaz Barboſa in Conimbricenſi Academia Artium Magiſter, & publicus Bacalaureorum, & Licentiatorum eiuſdẽ facultatis examinator, quẽ, vt eius opera, & diligentia in meis operibus conſcribendis vſus fuiſſem, in hanc Curiam ſocium elegi. Reſtabat & ſoror vna, non ſolum nobis fratribus, cæteriſq. propinquis, ſed etiam omnibus matronis incomparabili virtute, ſingulari prudentia, & morum grauitate conſpicua, nupſit nobiliſſimo viro Philippo Vieira Pinto, Chriſti Cruce inſignito, filio Doctoris Hieronymi Vieira Pinto Senatoris Regii, & triumuiri ciuitatis Vlyſſiponenſis gubernandæ. Habuit & parens meus ſub eius tutela ſorores duas, quarum vna nupſit Excell. D. Didaco Correa de Lacerda, filio Antonii Pereira Correa Ordinis Domini noſtri Ieſu Chriſti Commendatoris, & domini oppidi de Farelaes, cuius ex vtroque latere nobilitas cum omnibus nota ſit, non eget commendatione; altera vero nupſit Coſmo Machado de Miranda ex vtroque etiam latere nobili Luſitano. Extitit & alius Emmanuel Barboſa proauus meus, & parentis auus ciuis Bracharenſis, & Medicus Regius, qui valebat plurimum gratia apud Infantem Henricum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalem, qui poſtea fuit Rex, cuius erat cliens; huius filius fuit Doctor Antonius Barboſa eiuſdem Cardinalis Henrici intimus Cubicularius, & Portugaliæ Regni chirurgicus maior, viri omnes ex nobilibus Cardoſorum Auerii, & Bra-

uio-

Digitized by Google

uiorum Aſturicæ Auguſtæ familiis originem trahentes. Fuerunt & viri alii (exceptis Barboſis ob eorum ſingularia ſcripta vbique notis) in noſtra familia litteris inſignes, quorum vnum, ne longior fiam, ætatis noſtræ in medium proferam, Doctorem ſcilicet Franciſcum Rebello Dazeuedo parentis mei ſobrinum, quem tantis auctibus fortuna extulit, vt intra breuem temporis curſum in Conimbricenſi Academia Iuris Pontificii eximius profeſſor, ac publicus Magiſter extitiſſet, deinde Doctoralis Canonicus in Metropolitana Vlyſſiponenſi, cuius fuit Apoſtolico munere gubernator, hinc ad ſupremum ſupplicationis Regium Senatum translatus, poſtea Regii Palatii Senator, & à conſiliis Regiæ Maieſtatis creatus fuit, nimirum, vt quot noſtræ Luſitaniæ ſunt partes, totidem faceret monimenta virtutis ſuæ, cuius immatura mors maximum nobis reliquit ſui deſideriũ. Ex materna parte à nobilibus ciuibus Portugalenſis ciuitatis in Regno ſecundæ originem duco, in qua auus, ac proauus meus nobilia Reip. officia obierunt, & hac tempeſtate matris meæ patrueles fratres conſules extiterunt, ac Confraternitatis Sanctæ Miſericordiæ Gubernatores, ad quæ officia ex Regiis litteris non niſi nobilitate inſigniores populi voce eliguntur. Extat & matris meæ germanus frater patritius in libris Regum inter nobiliores deſcriptus, Chriſti inſigne geſtans. De illo demum gratias Deo referens gloriari oportet, quod nullus extiterit ex parentibus, auis, atauis, & proauis meis, & plus vltra, vbi memoria hominum, vel ſcripturarum monumenta peruenire poſſunt, qui infamia laboraret, mechanicam artem exerceret, aut contra Diuinã, vel humanam maieſtatem crimen vllum committeret.

5 In hac Interamnenſi Prouincia, quã pdicti Maiores mei coluerunt ſita eſt Bracharenſis ciuitas, quæ à Chartaginenſibus illic appulſis, & ab Himilione relictis initium ſumpſit, & non à Gallis Celtis, vt *Florianus Campenſis* autumat *in Chronica Hiſpaniæ lib. 3. cap. 26.* à fluuio Africæ Bragada cognominata teſte *Ario Barboſa Luſitano in ſuis poematibus, & Auguſtino Pacenci in vita S. Petri martyris ac Doct. Bernardo de Britto in monarchia Luſitana li. 2. cap. 6.*

6 Auguſtæ titulo ab Auguſto Imperatore ſibi impoſito Bracharam coheneſtatam meminit *Plinius lib. 4. cap. 20. &* late alios citans tradit *Doctor Bernardus de Britto in monarchia Luſitana p. 1. lib. 4. capit. 28* vbi alia notanda adducit. Et faciũt fidem plures inſcriptiones lapideæ, quæ in ipſa vrbe reperiuntur, de quibus meminere *Ambroſius Morales Hiſpanus hiſtoriographus in deſcriptione Hiſpaniæ cap. 24. Elias Vinettus in annotationibus ad Auſonij vrbes,* vbi de Hiſpali agit *num. 204. Doctor Bernard. de Britto p. 2. lib. 5. cap. 9. 11. & 13.*

7 Diuitẽ Bracharã ex antiquiſſima negotiatione & magnitudine appellat *Auſonius* illo carmine.

Quaque ſinu pelagi iactat ſe Brachara diues.

Diuitem vocat ex mercibus ad portum ſuũ exportatis, quia ager Bracharenſis, quem vulgò terminum, vel territorium appellant, extendebatur vſque ad mare, quod nunc diſtat ab vrbe plus viginti milliaria, multiq. Bracharæ ea de cauſa negotiabantur, vt refert *Aelius Vinettus*

tus ad dictam locum Auſonij, vbi ait ſe extra vrbem fragmentum lapidis reperiſſe cum inſcriptione ſequenti. Ciues Romani, qui negotiãtur Bracharæ Auguſtæ. Non enim nouum eſt ſi ciuitas hæc noua baſilica mercium paucis ab hinc annis à gubernatoribus ſuis erecta mercatorum copia frequentetur, & in dies vberiores radices agat, & omnium ad vitam neceſſariorum copia abundet.

8 Vnum è ſeptem conuentibus iuridicis prouinciæ Hiſpaniæ habuiſſe refert *Plinius iunior naturali hiſtoria li. 3. c. 3.* Nunc, inquit, vniuerſa prouincia diuiditur in cõuentus ſeptem Chartaginenſem, Tarraconenſem, Cęſarauguſtanum, Clunienſem, Auſturum, Lucenſem, Bracarum, ſunt autem nomina harum vrbium vulgari idiomate Chartagena, Tarragona, Caragoſa de Aragão, Corunha, Aſtorga, Lugo, Braga. In his iuridicis cõuentibus Ethnici

9 ad ſua ſacrificia peragenda flamines, prothoflamines, & archiflamines ſoliti erant conſtituere teſte *D. Iſidoro ethymologiarum lib. 7. cap. 12.* relato *in cap. 1. & 2. diſt. 21.*

10 Pro ſingulis prælationis ac dignitum gradibus Diuus Petrus Apoſtolus vrbes & loca conſtituit, itaut in his, in quibus apud Ethnicos erant primi eorum flamines, & prima iudiciaria poteſtas ſcilicet Rectores prouinciarum, proconſules, eorunque legati, præeſſent Primates: in iis vero, in quibus erant archiflamines eſſent Archiepiſcopi, in ſigulis vero reliquis ciuitatibus præeſſent Epiſcopi, vt refert *Clemens Papa in cap. in illis 80. diſt. & Anacletus*

11 *in cap. 1. 99. diſt.* Cum ergo Bracharenſis ciuitas caput Prouinciæ iuridico conuentu ornata fuiſſet iuxta auctoritatem *Plinij* ſupra relatam, Archiepiſcopalẽ dignitatẽ cũ titulo primæ ſedis ſecundum dignitatum gradus à Diuo Petro conſtitutos optimo iure adepta eſt, illo ſcilicet tempore, quo nulla alia in Hiſpania erecta erat Eccleſia, quæ cum Bracharenſi de primatia contendere poſſet, prout late probat *Doctor Bernardus de Britto in monarchia Luſitana p. 2. lib. 6. cap. 5.*

12 In deſcriptione Bracharæ Auguſte *Georgius Braunius Agrippinas in theatro vrbium præcipuarũ mundi*, ſic ait.

Bracharam vnam de antiquioribus Hiſpaniæ vrbibus à Gallis Celtis cognomento Bracharis fuiſſe cõditam fama eſt anno ante virgineũ partum 290. Hanc annorum 40. obſidione tandem expugnatã ſub ſua ditione annis fere quingentis Romani tenuere, cui & Auguſtæ nomẽ indiderunt. Fuit in illa vrbe primus iuridicus conuentus, vnus è ſeptem citerioris Hiſpaniæ, veteri more, inſtitutoq. Romano. vnde auctore *Plinio* vrbes quatuor & viginti ius petere conſueuerant. Hinc ab Antonio Pio quinq; itinera militaria in varias *Hiſpaniæ* partes deſcribuntur. Illam vrbẽ Auſonius poeta diuitem, atque opibus florentem vocat. Sed & priſcis Maiorum annalibus præſcriptum extat Regum Sueuorum antiquam Sedem fuiſſe Bracharæ annos 70. ſupra centum; & ſub Gothis annis 127. floruiſſe, quam & Alphonſus huius nominis primus cognomento Catholicus Hiſpaniarum Rex primã ante omnes Hiſpaniæ Metropolitanas vrbes ex Saracenorum tyrãnide in priſtinam libertatem vindicauit an. 740. Illic Regum Portugaliæ primus ſator Henricus co-

mes

mes (Guidonis Comitis Vernohenſis,& Brionenſis filius) Alphonſi Henrici primi Luſitaniæ regis pater, in templo maximo, quod ipſe erexerat, ſepultus eſt. Sed longe maius vbi decus è rebus ſacris accedit. Nam Chriſti Opt. Max. Fidē complexa eſt D. Petro S. Iacobi Maioris diſcipulo prædicante vix poſt annum decimum, quo idem Dominus ſubacta morte in cœlum victor aſcenderat. Colit igitur Brachara vt patronum eundem D. Petrum Martyrem ſuum primum Archipræſulem, vnā cum tribus alijs ſuis itidem ſacris Paſtoribus, Martino, Fructuoſo, & Gerardo, quibus veluti quatuor columnis Bracharenſis Eccleſia fulcitur, & fulget. Multum ſanguinis olim pro Chriſto effudit, diues octo ſanctorum corporibus, alijſque innumeris reliquijs, ornata templis, nobilitata Patrum Concilijs, decorata ſodalitijs rite inſtitutis, totius Hiſpaniæ Primatum antiquiſſimo iure ſibi vendicat, qua de re cum Toletana Sede vetus ei lis eſt, & contentio, cuius meminit Honor. III. *in cap. coram, de in integr. reſtitut.* quæ tamen lis ab eiuſdem Pont. Max. tempore, ad noſtram vſque ætatem ſilet. Poſita eſt Brachara in ea parte Regni Portugaliæ, quæ Regio Interamnis dicitur, à duobus, quibus clauditur, Durio, & Minio memorabilibus; eſt in quinto climate, gradus habens longitudinis ſex, latitudinis duos, & quadraginta ac ſemis, diſtatque ab Oceano quinque leucas, ciuitas pleno iure ſuo Archiepiſcopo paret, ſiue ſpiritualem iuriſdictionem ſpectes, ſiue temporalem, multo quondam frequentior, nunc incolatum numerat ad duo millia: fruitur magna cæli, aeriſq. clementia, inſigni agrorum vbertate, & amœnitate quod ei beneficium commune eſt, cum hac tota Regione Interamni. Hæc *Georgius Braunius* d. loco.

13 Cuius *Braunij* deſcriptioni addendum duxi Bracharenſem Archiepiſcopum ex longiſſima quadā conſuetudine, cuius initium longe ab hominum memoria diſtat, cauſarum ciuilium, & criminalium Senatū ſemper habuiſſe, quem nouem Senatores cū cōgrua portione viri docti & probi exornant, qui lites & pene innumera negotia pro grandi Parochiarum numero expediūt: hunc Senatum, ſiue Relationis domum quatuor *S*uffraganei Conim-

14 bricenſis, Viſenſis, Portuenſis, & Mirandenſis Epiſcopi per appellationes agnoſcunt, & ſemper caſus occurrunt grauiſſimi: ideo munus hoc perſpectæ virtutis, ac maturi conſilij viris commendatur.

15 Præter iſtos alios quinque *S*enatores inferiores, quos vicarios appellamus, in quinq; diœceſis prouinciis triennales creat de more, inſtitutoq. antiquo illuſtriſſimus Bracharenſis Archiepiſcopus, quorum ſinguli cum certo ſcribarum, & apparitorum numero pro tribunali ſedentes ſuum vicariale munus egregie præſtant, ſuam vnuſquiſque prouinciam annua viſitatione perluſtrat, atque in id præcipue inſudat, vt omnium animæ à vitijs expientur; ab his vniuerſæ lites, ad Curiam Bracharenſem per appellationem delegantur.

16 Habet & temporalem iuriſdictionem Bracharenſe tribunal ampliſſimam, in quo quamplures aduocati multo rerum vſu, & experientia præditi, & iuriſconſultiſſimi, qui omnes in tam vaſta forenſium negotiorum mole Primatem haud ſe-

ſegniter adiuuant. Ad hæc creat & remouet omnes iudices annuos, magiſtratus, & ſcribas vtriuſque fori. Decuriones item & Conſiliarios tam in Bracharenſi ciuitate, quàm in tredecim oppidis aſyli titulo decoratis (coutos noſtro idiomate vocamus) in quibus temporalem iuriſdictionem habent Primates nullius imperio obnoxiam; quorum officia ad Primatis obitũ expirant:

17 Cauſæ ciuiles quantumuis graues in ampliſſimo Bracharenſi Senatu ſine vlla appellatione concludun tur; criminales item in prima tamẽ inſtantia illic deciduntur, & appellationes in finali ad Regiam iuriſdictionem deferuntur. Cauſæ vero omnes tredecim aſylorum illic etiã per appellationem terminãtur, quia in illis merum, & mixtum imperiũ habent Primates, ſicut & ipſe Rex in ſuis. Quapropter hac noſtra tempeſtate *Illuſtriſſimus Dominus Alphonſus Furtado de Mendoza* meritiſſimus Bracharenſis Archiepiſcopus viros omnigenæ litteraturæ, memorandæ, & incorruptæ virtutis ac prouidæ eruditionis ad hunc am

18 pliſſimum Senatum ſelegit, ex quibus viua apud noſtros permanebit memoria *Doctoris Ioannis Peixotij à Souſa* Iuris vtriuſque conſultiſſimi, cuius eximia doctrina, & exacta prudentia, poſtquam illum in generalem Archiepiſcopatus Eboren. Vicarium elegit, ad ampliſſimum Bracharenſem Senatum Cãcellarij Maximi dignitate omnium ore, & aſſenſu tranſtulit. Alter adeſt meritiſſimus Curiæ Bracharenſis Senator, *Doctor* ſcilicet *Ioannes Peixotius Rebello* vir integerrimus, omnium rerum, ac litterarum ſtudio clariſſimus, & ingenii acumine inſignis. Nec tamen à memoria noſtra vnquam elabetur clariſſimus *Doctor Gaſpar do Rego da Fonſeca* in Curia, & tota Bracharenſi diœceſi officialis in ſpiritualibus, & temporalibus generalis, vtriuſque iuris prudentiſſimus, qui ob rerum forenſiũ, domeſticarumq. peritiam ad omnes encomiæ laudes natus. Emicat denique in illa ampliſſima Curia *Doctor Bernardus da Fonſeca Saraiua* vir legalis, & Pontificii Iuris ſcientia conſpicuus, diſciplinarum omnium cognitione ita incitus, vt eius ingenium, comitatem, & in litteris humanis prudentiam nulla ſatis æquare poſſit admiratio, ob cuius maximam eruditionem, aſſiduaque negotiorum experimenta vicarii generalis honore Bracharæ eſt inſignitus.

19 Priori in Fide recipienda Eccleſiæ potiorem Sedem deberi exemplo ipſiuſmet Eccleſiæ in eius Sede habenda inſtruimur, in qua beatus *Paulus cap. 8. ad Romanos* Apoſtolos, vt primitias Fidei habentes, maiori priuilegio ornatos oſtendit, ibi, non ſolum autem illa, ſed & nos ipſi primitias ſpiritus Dei habentes, quo loco *Beat. Thom. & p. 1. quæſtio. 44. artic. 7.* cæteraq. Theologorum ſchola *in 1. ſentent. diſtinct. 16. artic. 2.* docet potiori ac ſublimiori gradu & præmio gloriæ Apo

20 ſtolos frui, quia priores in Fide recipienda extiterint, eaque laude ornat *Beatus Lucas* Antiochenſes *cap. 11. Actuum Apoſtolorum*, itaut cognominarentur primi Antiochiæ diſcipuli Chriſtiani, & ideo, quia primi potiores cõſtituti ſunt, cum ibi Beatus Petrus Sedem Pontificatus collocauerit, & Romam

pu-

poſtea Sede tranſlata, vt ſupra oſtẽdimus, Patriarchalis dignitas perpetua manſerit in Eccleſia eius, gloriamq. gentis extollit hac in re diuinus *Chryſoſtomus homilia 3. ad populum Antiochenum*. Sicut Petrus inter Apoſtolos primus Chriſtum prædicauit: ſic inter ciuitates hæc Primatum, & coronam quandã admirabilem Chriſtianorum tulit appellationem. & *homilia 7. in Matthæum*. Vos autem ſiquidem aliquod de honore certamen oriatur omni ambitione contenditis, vt vel vniuerſo præſideatis orbi, illo ſcilicet vobis priuilegio blandientes, quod hæc prima ciuitas fidelibus Chriſtianorũ nomen impoſuit. Et ab ipſomet legiſlatore diuino legis Euangelicæ Chriſto Optimo Maximo exordiendo hæc lex ordinata fuit cum primo in Fide, & vocatione Petro ex *cap. 4. Matth. & Marci cap. 1.* prior dignitas, & maior collata ſit, vt Pontifex ſucceſſor eiuſdem Chriſti; & caput eius Eccleſiæ eſſet.

21 Qua regula noſtrum propoſitum dirigentes dicere tutò poſſumus, ſi ab ipſo naſcentis Eccleſiæ primordio ſint iacta fundamenta, nullã in Hiſpania antiquiorem Bracharenſi reperiri. Habet enim Diuum Petrum ſuum Epiſcopum diuinitùs ſibi datum à Diuo Iacobo Apoſtolo, à mortuis ſuſcitatum, multis antea ſeculis defunctum, vt ex relatione Diui Athanaſij primi Cæſaraugustanæ ciuitatis Epiſcopi compertũ eſt, quæ in Inſula Sardiniæ Reuerendum Patrem Andræam ab Oliuenſa reperiiſſe refert *Illuſtriſſimus Dominus Fr. Prudentius de Sandoual Epiſcopus Pampilonenſis in libro, quem inſcripſit, de antiquitate Tudenſis Eccleſiæ. in principio*, quod quidem fragmentum, prout ab eo accepi, in medium profero, & fides ſit penes lectorem, verba Athanaſij ſequuntur.

22 Ego noui ſanctum Petrum primum Bracharenſem Epiſcopum, quem antiquum prophetam ſuſcitauit ſanctus Iacobus Zebedæi filius magiſter meus, hic venerat cũ duodecim tribubus miſſis à Nabuchodonoſor in Hiſpaniam Hieroſolymis duce Nabuchocerdan, vel Pyrrho Hiſpanorũ præfecto, dictus eſt hic propheta Samuel iunior, vel Malachias ſenior propter morum grauitatem, & vultus pulchritudinem, Vriæ prophetæ filius, factus Epiſcopus multos Iudæorum ad Fidem conuertit, dicens ſe veniſſe cũ eorum Maioribus, & prædicaſſe trãſmigratis, obiiſſe vero viginti annis poſt aduentum eorum in Hiſpanias. Hic vir Apoſtolicus acceptis à ſancto Iacobo inſtitutionibus Apoſtolicis, Euangelio, & ordine Miſſæ, ac celebratione Sacramentorum, venit Bracharam, epiſtolas Apoſtolico plenas ſpiritu ſcripſit ad Eccleſias, in quibus Epiſcopos inſtituit, vt Irienſem, Amphilochenſem, Eminienſem, Portuenſem, vbi ſanctum Baſileum condiſcipulum poſuit (qui illi per martyrium ſublato ſucceſſit in Sede Bracharenſi) Epitacium in Tudenſi. Iſti viri diuini, planeq. Apoſtolici, inſtar Apoſtolorum, non in vna ſemper vrbe morabantur, ſed quò rapiebat illos Spiritus ſanctus, ferebantur, vt Epitacius, qui non ſolum in Tudenſi Eccleſia, ſed in vrbe Luſitaniæ Ambratia prædicauit, qui ſignis, & varietate lingua rum prædicationem illuſtrabant, nec ſoli ibant prædicatum, ſed mul

tis

tis diſcipulis comitati, vt fecit Chriſtus, Petrus, Iacobus, & cæteri Apoſtoli.

23 Rem ſtupendam, & multis ſeculis abſconditam, & paucis abhinc annis repertam nobis narrat Athanaſius, qui in iſto fragmento ſe nominat ſancti Iacobi diſcipulum, & vltra Petrum Bracharæ Epiſcopũ, dicit Baſileum fuiſſe cõdiſcipulum; ſunt ergo ibi tres ſancti Iacobi diſcipuli, & licet *Pelagius Ouetenſis Epiſcopus* relatus ab *Ambroſio Morales par. 1. Chronicæ Hiſpaniæ lib. 9. cap. 7.* ſeptem tantùm dicat fuiſſe diſcipulos à Diuo Iacobo in Hiſpaniam ſuſceptos, Colocerum ſcilicet, Baſileum, qui eſt prædictus Baſileus, Pium, Griſogonum, Theodorum, Athanaſium, qui eſt prædictus Athanaſius, & Maximum; conſtat tamen fuiſſe etiam dictum Petrum, & in laminis plumbeis repertis in monte ſancto Granatenſi, anno Domini 1595. alij etiam nominantur diſcipuli, ſanctus ſcilicet Hiſcius, ſanctus Theſiphon, ſanctus Cecilius, ita referunt *Gregorius Lopez Madeira in diſcurſibus dicti montis ſancti cap. 1. Fr. Didacus Muril lo en la fundacion milagroſa de la capilla Angelica del Pilar capit. 8. pagina 62. Franciſco de Piſa en la hiſtoria de Toledo lib. 2. cap. 7. Iacob. Valdeſius de dignitate Regũ, regnorumq. Hiſpaniæ cap. 6. num. 29. cum ſequentibus, D. Bernard. de Britto in monarchia Luſitana par. 2. lib. 5. cap 5.* vbi ex Papæ Calixti auctoritate dicit nouem diſcipulos Diuum Iacobum elegiſſe in Hiſpania, è quibus ſeptem ſecum duxit Hieroſolymam, relictis duobus in Galleeia, nomina iſtorum ſeptem ſunt Torcatus, Theſiphon, Secundus, Indalecius, Cecilius, Eſicius, Euphraſius: in laminis in monte ſancto repertis de Theſiphonte, Cecilio, & Hiſicio ibidem martyrio ſublatis mentio habetur, & pro diſcipulis diui Iacobi nominantur, qui autem fuerint duo, qui deſiderantur in Calixti Papæ relatione incertum eſt, cum & alii etiam nominentur, inter quos Baſileus, & Athanaſius reperiuntur, & de beato Petro *Iacob. Valdeſius dict. cap. 6. nu. 40.* in hæc verba Cũ Petrus Martyr etiã diſcipulus Beati Iacobi Bracharenſis Epiſcopus, vulgò Braga in Luſitania legatur apud *Baronium die 26. Aprilis in martyrologio.*

24 Habet deinde fragmentum ſanctum Petrum fuiſſe antiquum prophetam, quem ſanctus Iacobus ſuſcitauit, vt eum in Sede Bracharenſi collocaret, illique nomen fuiſſe Samuel, vel Malachia, cui pater Vrias propheta; de quo *Hieremias cap. 26.* dicit fuiſſe occiſum iuſſu Regis Ioachin tempore Nabuchodonoſor; & iſtum Samuelem veniſſe cum trãſmigratis in Hiſpaniam duce Nabucocerdan, vel Pyrrho Hiſpaniarum præfecto, cum imperaret Nabuchodonoſor annis ante Chriſti Seruatoris noſtri aduentum 388. iunctiſq. 36. poſt illius natiuitatem, quo tempore ſanctus Iacobus venit in Hiſpaniam, ſunt an. 624. veniſſe Nabuchodonoſor in Hiſpaniam, prout referunt *Ioſeph de antiquitatibus lib. 10. cap. 11. in fine. Petrus Matthæus in ſcholijs ad Motum proprium 32. Pij Quinti pagina 605. Pineda in monarchia eccleſiaſtica lib. 4. cap. 20. §. 1. Mariana part. prima hiſtoria Hiſpaniæ lib. 1. cap. 17. Doct. Bernard. de Britto in monarchia Luſitana parte 1.* li-

libro primo cap. 28.

26 Ex diſcipulis, quibus ſanctus Petrus comitatus erat, vt dixit fragmentum, ordinauit Epiſcopos, & in locis in fragmento nominatis conſtituit, vbi ex illis duo nominantur ſcilicet Baſileus & Epictacius, quos inſtituere non poterat, niſi prius à Diuo Iacobo fuiſſet ordinatus, illique traditum ius Primatiæ, quo ſemper vſa eſt Eccleſia Bracharen. quæ ergo poteſt eſſe contentio, vbi liquido conſtat Eccleſiæ Bracharen. edito tam inſigni miraculo illud fuiſſe tributum.

27 In illa Gallecıæ prouincia, quæ Durio flumine terminabatur, illam partem Interamnenſis regionis includens, vbi ſita eſt Bracharenſis ciuitas cum ſuo territorio, Diuus Iacobus cum in Hiſpaniam ſe contuliſſet, primam Fidei plantationẽ fecit, vt quam viuus peragrauit eã poſt obitum ſuum elegit ad ſui corporis depoſitionem, & licet longis intermedijs regionibus martyrij palmam fuerit conſequutus, à diſcipulis, quos illic inſtituerat, & ſecum Hieroſolymam duxerat, voluit non ſine maximo miraculo nauigio delatus ad Irienſem portum vbi Diuũ Petrũ iam Epiſcopum conſtituerat, appellere, quod narrat hiſtoria Compoſtellana, quam etiam *Va-*

28 *ſeus* refert ſeruatam in archiuio eiuſdem Eccleſiæ, prout teſtatur *Iacob. Valdeſ. d. cap. 6. num. 25.* cuius verba hæc ſunt. Occidit Herodes Iacobũ fratrẽ Ioannis gladio, cuius Beatiſſimi Apoſtoli corpus venerandum Iudæi maleuolentia & inuidia ducti nec ſepeliri voluerunt, nec à Chriſtianis, qui tunc temporis Hieroſolymis erant, ſepeliri permiſerunt: ſed ſicut Leo Papa in epiſtola, quam de eius paſſione & corporis ipſius in Hiſpaniam tranſlatione ad Hiſpanos diſtinauit, affirmat integrum corpus cũ capite extra ciuitatem proijcientes canibus, auibus, atque feris deuorandũ conſumendumque expoſuerunt; ſed eius diſcipuli ab eo adhuc viuente præmoniti, vt corpus ſuum in Hiſpaniam transferrent, tumulandũ totum corpus cum capite, teſte Leone Papa, nocturno tempore arripiẽtes ad littus vſque maris citato calle peruenerunt, vbi dum ſoliciti de nauigio, quo transfretarent in Hiſpaniam, eſſent; nauem diuinitus paratam in littore maris inuenerunt, quam Deo gratias vnanimiter agentes impoſito ſacratiſſimo corpore læti conſcenderunt, & ſcyllam cum caribdi, ac periculoſis ſyrtibus manu Domini gubernãte, diuinitus primum ad Irienſem portum felici curſu peruenerunt, deinde venerabile corpus ad locum, qui tunc liberum donum, nunc Compoſtella dicitur, deferentes, ſub marmoreis arcubus ſepelierunt. Nec iam dubitare licet de aduentu Diui Iacobi in Hiſpaniam, cum de hoc in dicto fragmento conſtet, libroſq. integros ediderint *Domin.*

29 *Ioannes à Velaſco Caſtella Comeſtabilis, Hernando Oxea en la hiſtoria del glorioſo Apoſtolo Sanctiago Patron de Heſpanha, y de ſu venida à ella. Didacus del Caſtillo en el libro de la venida de Sanctiago à Heſpanha. Bartholame Llorente en el indice de los Autores, que affirman la venida de Sanctiago à Heſpanha*, & eiuſdem ſententiæ ſunt, eamque ab impugnationibus defendunt *Ferreolus in libro de Maria Auguſta Virgine Deipara lib.* 2. *cap.*

ca.2. Vaſeus in chronica Hiſpaniæ anno 37. Mutius Iuſtinus p.7. hiſtoria ſacra fol. 163. Sanctus Iſidorus de vita & morte Sanctorum cap. 73. Taraſa de Regibus Hiſpaniæ p.1.in Claudio Caligula. S. Antonin. p. 1. hiſtoria tit.6.cap.7. Fr. Henric. in apologia contra Archiepiſcopum Toletanum, Gregorius Lopez Madeira in diſcurſibus montis Sancti Granatenſis cap. 3. fol. 144. Lutius Marineus Siculus en la hiſtoria de las coſas de Heſpana lib. 5. ca.de ſan Trocato, y ſus cõpanneros, y cap.de la fũdacion de la ygleſia del Pilar, Amb. de Morales in chronicis Hiſpaniæ p.1.lib.9.c.7.fol. 228. Antonius Beuter en las chronicas de Heſpana p. 1. cap. 23. Rhades de Andrada en la hiſtoria de las tres ordines Militares en la de Sanctiago cap.1. Eſtebon de Garibai lib.7.c. 3. & 4. & lib. 23.cap.72. Hieronimus Zurita lib.1. de los annales de Aragon cap. 44.fol.28. Hieronimus Romanus en la chronica de las Republicas lib.1.cap.2.&.3. Fray Fernando del Caſtillo en la hiſtoria de Sancto Domingo lib. 1.cap.1. P. Ioannes de Mariana p. 1. hiſtoria Hiſpaniæ lib.4.c.2. Epiſcopus Prudentius de Sandoual in libro quem inſcripſit de antiquitatibus Tudenſis Eccleſiæ fol.12.verſo, Doctor Bernardus de Britto in monarchia Luſitana p.2.lib.5.cap.3. Don. Maurus Ferrer en la hiſtoria de Sanctiago, Fr. Didacus Murillo en la fundacion milagroſa de la capilla Angelica del Pilar cap.5. late, & eleganter Iacobus Valdeſius de dignitate Regum, Regnorumq. Hiſpaniæ c.6 n.8.cum ſeqq. vbi contrariis reſpõdet fundamentis, plures alios Doctores de hoc aduentu Diui Iacobi in Hiſpaniam atteſtantes refert diligentiſſimus Cened. ad Decretũ collect.43.n.2.

30 Anno poſt natiuitatem Chriſti 36.& vltimo imperij Tiberij Cæſaris, ex Vaſeo anno 37, vel anno 38, in primo Caij Caligulæ ex Ambroſio Morales, tribus, aut quatuor annis poſt Chriſti paſſionem, quæ anno 34.ætatis ſuæ accidit, completis 33.annis, & tribus menſibus, & aliquibus diebus anni 34. vt computant diligenter Cardinalis Cæſar Baron.tom.1.annalium Eccleſiæ anno 34.& Ambroſius de Morales lib.9.c.4. P. Azor.moral.p.2.lib.1.c.7.verſ.duæ ſuperſunt, Campan. diuerſ.iuris Conon.in rub.7.c.6.num.160. antequam cæteri Apoſtoli diuiderentur anno 36. Beatus Iacobus Apoſtolus in Hiſpaniam venit, ibidemq. Fidem Catholicam prædicauit. Et licet eo tpe nõdũ Apoſtoli diſtributi fuiſſent, vt gentibus prædicarent, quia c.15. Actuum Apoſtolorum diuiſi, & ſortiti prouincias ſunt, tamen aliqui Apoſtoli priuatim ex Hieroſolymitana ciuitate ad prædicandum Gentibus exierunt, vt Paulus, & Barnabas Antiochiam profecti ſunt c.11. Actuum Apoſtolorum, & alibi; animo tamen ſtatim reuertendi, & reddendi rationem prædicationis apud Petrũ, & Apoſtolos Hieroſolymis, non dicuntur hoc modo exeuntes diſceſſiſſe, nec diuiſos ab aliis extitiſſe; tunc enim diſceſſiſſe, & diuiſos eſſe poteſt dici cum omnino ſepararentur, ſortitiq. eſſent prouincias animo ibidem manendi, vt Aſiæ B. Ioãnes Euangeliſta cõmoratus eſt.

32 Qua autem Ciuitate, vel oppido Hiſpaniæ ſit primùm exceptus S. Iacobus, & per quæ loca prius ambulauerit, non ſatis liquet, ſed pro certo dici poteſt ad Irienſem portum

in Gallecia appuliſſe, ibiq. Epiſcopum primum conſtituiſſe B.Petrũ, & ad Bracharam illum miſiſſe ab illo portu diſtantem circiter quadraginta milliaria, tanquam ad ciuitatem illius prouinciæ celeberrimã, Auguſtam, iuridico conuentu ornatã, in qua Ethnici ſuos habebant Flamines, quoloco D.Petrus Apoſt. Primates, & Patriarchas conſtituere ſolitus erat, vt ſupra oſtẽſum eſt. Et ideo Diuus Iacobus poſt eius paſſionem, ac ſacrum martyrium, cũ Hieroſolymis ab Herode Agrippa gladio occiſus fuiſſet *c.12. Act. Apoſtolorum* anno à Chriſti natiuitate 44. ex *Nicephoro lib.2.c.11 & 12. Morales lib.9.cap 7. Card. Cæſar. Baron. annalium Eccleſiæ tom. 1. anno Chriſti 44. & in martyrologio die 25. Iunij* non ſine magno miraculo nauigio delatus voluit ad dictum Irienſem Portum appellere, & patronum mortuum illic ſic viuũ ſe oſtendere, vt qui dum vixit primus fuit ad eiuſdem porti incolas conuertendos, mortuus eos protegat, & ab omnibus calamitatibus ſecuros, ac firmos in Fide, quã docuit, reddat, vt experientia cognitũ eſt.

33 Item etiam non ſine magno miraculo eodem anno, quo *Sanctus Iacobus* Hieroſolymis martyrii palmam conſequutus fuit, eodem et iã eius diſcipulus beatus Petrus, quẽ primum Bracharæ Epiſcopũ reliquerat, paſſus eſt, vt teſtatur doctiſſimus *Iacobus Valdeſius de dignitate Regum, regnorumq. Hiſpaniæ c.6. n.22.* his verbis. Item & *Petrus Martyr* primus Bracharenſis Epiſcopus
34 in Luſitania diſcipulus Iacobi, colitur in ea Eccleſia, qui anno 44. Hiſpaniæ coronam martyrii accepit, & die 26. Aprilis ex *Baronio eodem die in martyrologio*, Beda, & aliis, celebraturq., quòd in honorem B.Petri Apoſtoli viui condidit templũ, vt in manuſcripta hiſtoria Compoſtellana Hieronymi Romani c.4. aſſeritur *Hæc Valdes*.

35 Deinde etiam dies martyrii B. Petri fuit 26. Aprilis, vt conſtat ex *Card. Baron.* quem citat *Valdeſius* vbi proxime, triginta & duobus diebus tantum poſt paſſionem B.Iacobi, cuius dies martyrij vigeſimaquinta Martii ſolemnis fuit, qua & Chriſtus carnẽ humanã accepit, & paſſus eſt: & quia celebritate feſti Domini nõ poteſt dies Apoſtoli, qua decet feſtiuitate celebrari, trãsfertur feſtum in diem 25. Iulii, qua Eccleſia exultat memoria huius inclyti Apoſtoli, quia eo die inuentũ
36 fuit eius corpus; ſicut dies vinculorũ S.Petri nõ celebratur eo die, quo accidit propter ſolemnitatem Paſchatis, in quo euenit *c.12. Actuum Apoſtolorum*, ſed die prima Auguſti, qua catenæ Romam ſunt adductæ.

37 O felicem Bracharam, quæ primam ſancti Euangelii prædicationem, ac primum *E*piſcopum diuinitùs tibi datum, primamq. Eccleſiam ex B.Iacobi iuſſu obtinere meruiſti, quæ omnia euenere antequã in alia Hiſpaniæ, ac totius Europæ parte *E*piſcopus extiterit, aut Ec-
38 cleſia conſtrueretur. Nam B.*I*acobus peragrata prædicta Gallecię parte, relictoq. Petro Bracharenſi Epiſcopo conſtituens Hieroſolymã proficiſci, rationem redditurus, & paratus accipere prouinciam in diuiſione generali, quæ ſibi credita eſſet, Aragoniæ regnum petiuit, cumque in littore ingentis, & celebris Iberi fluminis Cæſarauguſtæ cum ſociis ſederet nocte quadam ſolicitus, & quodammodo ſibi ſuccẽſens;

co

Digitized by Google

eo quod ex Hiſpanis exiguas oues
ad ouile Chriſti, & Hieroſolymam
reportaret, ad leuandam mæſtitiā
eius Beatiſſima Virgo Maria adhuc
in carne viuens, ei apparuit innu-
meris Angelis circundata in qua-
dam columna exiſtens, præcepitque
conſobrino Iacobo eo loco in me-
moriam, & honorem eius templum
ei dicatum conſtruere, qnod his ver
bis narrat *Iacob. Valdeſ. d. c. 6. n. 21.*
39 Ex quibus colligitur Diuum Iaco-
bum quando ad Cæſaraugustā per-
uenit aliquas Hiſpaniæ partes pe-
ragraſse, & ad Chriſti Fidē aliquos
conuertiſse, nec in illam primùm
abijſse, vt aliqui volunt, nec ibi pri
mam Eccleſiam conſtruxiſse, vt a-
lii tenent: cum iam in Galleciæ pro
uincia ad Irienſem portum B. *P*e-
trum *E*piſcopū inſtituiſset, ad Bra-
charāq. miſiſset, vbi ſtatim & præ-
dicatione Euangelica, ac innumeris
Chriſti miraculis plures ad Fidem
conuertit, Eccleſiamq. primus con-
ſtruxit. Si ergo Cæſaraugusta ciui-
tas gloriatur ſe primam *E*ccleſiam
in honorem Beatiſſimæ Virginis ad
huc viuæ Hiſpaniæ conſtructam ha
bere, glorietur etiā noſtra Bracha-
ra ſe primam Hiſpaniæ, & totius
*E*uropæ habuiſse Eccleſiam in ip-
ſiuſmet Chriſti Domini, & Beati Pe
tri Apoſtoli adhuc viui, honorem
cōſtructam, primamque Euangelii
prædicationem audiuiſse, vt ex hi-
ſtoria Compoſtellana Hieronymi
Romani tradit *Iacobus Valdeſi. d.
capit. ſexto numero 22.* Prima ergo
Eccleſia Diuæ Mariæ dicata fuit
in ciuitate Cæſaraugustana, & ita in
telligenda ſunt, quæ de eius mirabi
li erectione tradunt *Garſia Loaiſa
in margine decreti Gundemari folio
292. in concilijs Hiſpaniæ. Mari-
næus Siculus de laudibus Hiſpaniæ
lib. 5. tit. de ſacris ædibus. P. Maria-
na de rebus Hiſpaniæ lib. 4. c. 2.*
40 Ex hiſtoria Compoſtellana cita-
ta à *Iacobo Valdeſio* conſtat Diuū
Petrum primum Bracharenſem E-
piſcopum martyrii palmam conſe-
quutū fuiſſe anno à natiuitate Do-
mini 44. quod & verū iudico, licet
de hoc aliqua ſit inter hiſtoriogra-
phos variatio: nā aliqui tenent mar
tyrium ſubiiſſe anno 45. prout ex
Dextro, quem citat, affirmant *Her-
nando Oxea en la historia de San-
ctiago c. 55. n. 1. & Ambroſius de* Mo
rales lib. 9. c. 8. quem etiam ſequu-
tus eſt Sanctus Baſileus ſecundus
eiuſdem Eccleſię Epiſcopus, qui paſ
ſus eſt aun. 58. teſte Reuerēdiſs. Do
41 mino *E*piſcopo *Fr. Prudentio de
Sandoual in d. libro* quem ſcripſit
*de antiquitatibus Eccleſiæ Tudenſis
pag. 16.* Deinde tertio loco ſucceſ-
ſit ſanctus Ouidius Romanus, qui
42 mortuus eſt anno ſexageſimo quin
to à natiuitate Domini.
43 A quo fuerit Diuus Eugenius
primus Toletanæ Eccleſiæ *E*piſco-
pus conſtitutus non inuenitur; ſci-
44 mus tantum à Clemente ſummo
Pontifice poſt Petrum IV. anno à
natiuitate Domini *94.* vel *95.* cum
Dyoniſio Areopagita in Galliam
miſſum fuiſſe ad *E*uangelium præ-
dicandum antequā Epiſcopus crea
retur, vt teſtantur *Illeſcas in chro-
nica Pontificali lib. 1. cap. 6. in fine.
Doctor Franciſcus de Piſa en la hi-
ſtoria de Toledo p. 1. lib. 2. cap. 9.*
Nec in hoc Hiſpani concordant cū
inter ſe in varias ſint diuiſi opinio-
45 nes. Nam *Iacobus Valdeſius d. ca. 6.
num. 46. & 47.* ita refert. In ſecun-
do tempore perſecutionis *E*ccle-
ſiæ Domitiano Imperatore (qui im-
perauit ab annis 83. vſque ad annū
99) poſt primam Neronis crude-

litatem Eugenius Antiſtes Toletanus primus inſignis fuit ſecundum quoſdam diſcipulus Dyoniſij Areopagitæ, ab aliis vero ſocius, cum ambo Paulum ex Græcia fuerint ſequuti, & Petrus Dyoniſium in Galliam, Eugenium in Hiſpaniam miſit, viros doctrina & ſapientia excellentes. Eugenius autem cum plures ad Fidem reduxiſſet elegit Sedem Toleti in medio Regni, vt ex corde eius ſpiritus Chriſti diffunderetur per vniuerſum corpus regni, martyrio poſtea clarus extitit, vt referunt *Vſuardus, Adonis, Cardin. Baronius*, & omnes ſcriptores *in martyrologio die 9. Nouembris*, & noſtri, idque anno 68. accidiſſe *Garſia Loaiſa* Toletanus Archiepiſcopus meritiſſimus aſſerit *in Concilijs Hiſpaniæ chronologia Toletanorum Præſulum*, eiuſq. diuini Eugenii corpus è Gallijs in Hiſpaniam ad Toletanam Sedem religioſiſſimo cultu, & triumpho auguſtiſſimo delatū eſt anno 1565. religioſiſſimiq. Regis Philippi II. humeris ad Eccleſiam ingreſſum fecit. Hactenus *Valdeſius* non ſibi conſtans in annorum computatione, ſi enim Diuus Eugenius inſignis fuit tempore Domitiani Imperatoris, qui cœpit imperare ab anno 83. quomodo martyrio clarus extitit anno 68. hæc incerta ſunt, martyrio tamen coronari anno 97.
46 poſt Chriſtum natum probabilius duco cum *Doctore Franciſco de Piſa en la hiſtoria de Toledo p. 1. lib. 5. cap. 36. in principio num. 1. & lib. 2. cap. 8. per totum*. quo tempore iam Eccleſia Bracharenſis tres Epiſcopos martyrio coronatos, nimirum Petrum, Baſileum, & Ouuidiū Cœlo reddiderat, a quo diuinitus acceptos in prima Fidei Catholicæ plantatione credendum eſt.

47 Probatis iam & patentibus antiquiſſimæ Bracharenſis Sedis fundamentis, aliqui qui Primatiæ ius tetigere vt videre eſt apud *Ambroſium de Morales p. 2. lib. 11. cap. 73.* coacti fatentur tempore tantum Sueuorum Regum Primatiam apud Bracharenſem Archiepiſcopū conſtitiſſe: hoc eſt ſomniantis dictum, Primatiæ enim ius quod Bracharēſi Eccleſiæ ineſt nouum non fuit, & à Sueuis inſtitutum; iam à tempore Diui Iacobi Apoſtoli & Petri primi Bracharenſis Antiſtitis ibi Primatia radices egerat, quas Gothorum imperium per extinctionem Sueuorum euellere non poterat, ſecumque traducere Toletum: non enim ſecularis poteſtas ad Eccleſiæ iura poteſt manum adhibere, quia diſtinctæ ſunt iuriſdictiones *capit. ſolitæ de maioritate & obedientia*, ſecundum vnam opinionem.

50 Sic etiam huiuſmodi ius & primatialem ſedem extinguere non potuerunt Maurorum inuaſiones per totam illam Interamnenſem regionem, qui prope annū Domini 710. illam occuparunt, & Felicem Bracharæ Archiepiſcopum cum viginti & ſeptem viris dictæ Ciuitatis martyrio tradiderunt, & licet à dicto anno 710. vſque ad annū 888. in poteſtate Saracenorū eſſet, à Rege Alphonſo Magno inſtaurata dicto anno 888. vt refert *P. Mariana d. p.*
51 *1. li. 7. c. 19.* tamen medijs illis tēporibus non penitus Paſtoribus caruit hæc ſancta Eccleſia alijs in locis reſidentibus, prout de aliquibus mentio reperitur apud noſtros hiſtoriographos, & de Argemiro Archiepiſcopos Bracharēſi anno 863.

fa-

ſaciunt mentionem *Ambroſius de*
Morales in chronicis Hiſpaniæ lib.
9. cap.7. fol. 239. Garibai in com-
pendio hiſtoriali lib.9. cap. 22. pag.
53 443. *in anno 877.* Et de Hero Ar-
chiepiſcopo Bracharen.de Era 980
mentio fit apud *D. Prudentium*
de Sandoual in libro quem ſcripſit
54 *de antiquitatibus Tudenſis Ec-*
cleſiæ fol.61.& licet aliquibus an-
nis temporum iniurijs Paſtore ca-
reret in priſtinum poſtea decus an-
te omnes reſtituta, vt colligitur ex
dictis per *P. Marianā d.p.1. lib.9.*
*cap.16.*iacentem ac pene dormien-
te ſtatum reaſſumpſit,quaſi poſtli-
minio reuerſa ad Primatialem di-
gnitatē, nec vlla præſcriptio cucur
rit donec impedita,& captiuitate
apud hoſtes detenta fuit *cap.1.de*
præſcript. cap.porro 16.quæſt.1.Val
deſ. de dignitate Regū, regnorumq.
*Hiſpaniæ cap.3.num.11. & 12.*fue-
rat enim titulo hoc inſignita, cum
in ea Chriſtianæ religionis prima
iacta fuerunt fundamenta, edito
tam inſigni miraculo in inſtitutio-
ne primi ſui Epiſcopi,vt ſupra oſtē-
ſum eſt,ſeruato more,quem idolo-
rum cultores relictis idolis Chri-
ſto Optimo Max. nomen dantes in
inſignibus vrbibus loco Flaminum,
& iudiciariæ poteſtatis Primates
ab Apoſtolis inſtitutos in prædica-
tionem Euangelij miſſos, excipie-
bant.

55 Primum Bracharenſe Conciliū
ante omne aliud in Hiſpania fuit ce
lebratū. Diligentia enim *Doctoris*
Bernardi de Britto in monarchia
*Luſitana p. 2. lib. 6. capit. 2.*repertū
eſt in cœnobio Alcobacēſi Ordinis
Diui Bernardi primum Bracharen.
Concilium celebratum anno Domi
ni 412. in fano ſanctæ Mariæ Bra-
charen.à Pācratio Epiſcopo primæ
Sedis, vbi propter Alanorum &
Sueuorum in Galleciam, & Luſita-
niam irruptionem,congregatio fa-
cta eſt Epiſcoporum ſuper reliquijs
Sāctorum in loco tuto reponendis,
& occultandis ab iſtis barbaris,
erat enim tunc gens indomita,& fe
ra. Et *P*ancratius Bracharen. *Ar-*
chiepiſcopus dixit. Nunc ſi placet
vobis omnib. ſtatuatur quid agen-
dum ſit de reliquijs Sanctorum,
præcipue de Patre noſtro, & Apo-
ſtolo huius Regionis Petro Ratiſten
ſi, quem ad ſaluandas animas Ia-
cobus Domini cōſanguineus dimi-
ſit, &c. Ex quibus apparet Diuum
56 *P*etrum primum Bracharæ Epiſco-
pum Apoſtolum illius regionis
vocari, quòd & in aliis etiam pro-
uincijs familiare eſt, & à Diuo Ia-
cobo illic relictum, vt opus face-
ret *E*uangeliſtæ, & Primas ſemina-
ret doctrinam Chriſtianā: conſtat
etiam ex verbis ſequentibus Pan-
cratium Primatem eſſe, & ad eum
vti talem confugiſſe Conimbricen-
ſem,Aegitanenſem,Portugalenſem,
*E*meritenſem, Lamacenſem,Irien-
ſem,& Numantinum Epiſcopos;ce-
lebratum etiam fuit aliud, de quo
Valdeſ. de dignitate Regum regno-
rumq. Hiſpaniæ c.9.n.51. his ver-
bis agit. Item & Baronius ſummo
cum iudicio obſeruat *tom.6.* anno
*447.*aliud fuiſſe concilium,quod ex
prouinciis,Carthaginenſi,Luſitana
& *B*œtica iubet cōgregari Leo Pō-
tifex,quod fuit *B*racharenſe. Po-
ſteaq.in vrbe Lucenſi anno *569.*ce-
lebratum fuit aliud, cui præfuit
Lucretius Bracharen.Archiepiſco-
pus,de quo meminit *Cardin.Cæſar*
Baronius tom.7.annalium Eccleſiæ
ann.Chriſti 563. in primo Concilio

Bracharen.pag.486. Licet autem in tomo *1.* cōciliorum pro primo concilio Bracharen.habitū fuerit aliud celebratū anno *566.* regnante Theodomiro Rege Sueuorum, pro ſecundo concilio Bracharen. numerari debet ex reſolutis accuratius per *Doct. Bernardum de Britto d. p. 2. lib.6.cap.13.& 14.*

57 Illud vero conciliū, quod pro primo Toletano habetur d.to.*1.* conciliorum, contra Priſcilianiſtas congregatum circa annum Domini 450. (vbi congregati ſunt plures ex Epiſcopis Luſitaniæ, & Galleciæ apud Aquas celenas, quas Reuerendiſſ. *Epiſcopus Fr. Prudentius de Sandoual in ſuo libro de antiquitatibus Tudenſis Eccleſiæ fol.17.verſo* aſſerit eſſe in Tudenſi diœceſi, vocariq. nūc, Vanhos, aut, fontes caldas, prope Archiepiſcopatum Bracharen. quindecim milliariis) nationale fuit iuſſu Leonis Papæ congregatū, & confirmatum; & Balconi Archiepiſcopo Bracharen. tanquā Primati tranſmiſſum, de quo *Doct. Bernardus de Britto d.p.2.lib.6. cap.8.* Ideoque illud nationale, non vero prouinciale vocat *Doctor Franciſcus de Piſa en la hiſtoria de Toledo lib.2.cap.14. poſt princip. pag.89.*

58 Olim enim Regum, ſummorumq. ſecularīū, ac magiſtratuū cauſæ in conciliis ex Regis conſultatione ſolebant tractari, vt patet ex annotationibus *Garſiæ Loaiſæ Toletanæ Eccleſiæ Antiſtitis*, ex quibus, *& Roderici Toletani lib.2.c.19.* hiſtoria colligitur, quod cum Cinthilæ, qui primus ex omnibus Regibus Gothis pulſis Romanis totum Hiſpaniæ regimen obtinuit, ſucceſſerit, Siſenandus, vt imperium ſuum confirmaret, nationale illud Concilium ex Epiſcopis Hiſpaniæ, & Galliæ Gothicæ conuocauit, vbi de priuatione Suintilani Regis cum vxore, & Genaloſa fratre eius actum eſt, vt canone *75.* eiuſdem Concilij extat.

59 Deinde in prouincialibus, & nationalibus Conciliis Gothorum Reges antiquiori ſeculo præſentes extiterunt, prout anno Domini *589.* Recaredum Regem Gothorum in tertio Concilio Toletano adſtitiſſe ex actis Concilii omnium editionū notiſſimum eſt, & apud omnes hiſtoriographos, præcipue *Vaſcū anno 589. P. Marianā lib.5. cap.15. Morales lib.12.ca.3.* vbi refert Pātacardum Bracharenſem Epiſcopū in eo interfuiſſe. Antiquitati igitur

60 Bracharenſis Eccleſiæ nō obſtant hæc, ac reliqua Concilia Toleti celebrata tempore Gothorum Regum ibi Sedem Regiam conſtituentium; non enim ad alicuius Epiſcopi conuocationem, ſed ad Regis ſupplicationem excitati ſæpiſſime in huiuſmodi conciliis aſſiſtebant, teſte *Iacobo Valdeſio de dignitate Regum, regnorumq. Hiſpaniæ c.1. n.13. & n. 22.* exemplo Conſtantini Imper. qui Nicæno adſtitit. Nam Principes ſeculares ratione ſui muneris, & officij poſſunt pro negotiis Reip. communibus rogare Epiſcopos, eosq. vocare, vt ad ſe veniant, non tanquam Epiſcopi, ſed tanquam proceres, quia opus illis habent, ita *Peſant. de immunit. eccleſiaſt. quæſt. 21.* ideoque plerunque Toletanus tertio, vel quarto loco ſe ſubſcribebat, prout fecit Milancius Epiſcopus Toletanus, qui in Concilio Eliberitano ſeptimo loco firmauit, prout refert *P. Marian. dict. par. 1. lib. 9. cap.19.* cum, ſi tanquam Primas

aſ-

aſtitiſſet, primo loco conſtituendus erat, quia in ſubſcriptione, & prima voce dignitas maior agnoſcitur *l. 1. ff. de albo ſcrib. Afflict. deciſ. 1. Belluga in ſpeculo Principum, rubr. 6. num. 24. Valdeſ. de dignitate Regum, regnorumq. Hiſpaniæ in proœmio num. 25.* Quod aperte oſtenditur ex Cōcilio celebrato tempore Regis Gundemari, vbi *E*meritenſis, & Hiſpalenſis Metropolitani in ſubſcriptione appoſuerunt. Ego N. dum in vrbem Toletanam pro occurſu Regis veniſſem, ſubſcripſi. In quo occurrere voluerunt futuris controuerſiis, ſi ſequētibus ſeculis velit aliquis ex hoc capite Primatis ſibi iura vſurpare.

61 Verum in prædictis prouincialibus, aut nationalibus conciliis ex ſuperioritate loci nullum poteſt ſumi argumentum maioris digni-

62 tatis; Nam licet frequentiùs dextra nobilior ſit, argum. *tex. in ca. ſolita, de maioritate, & obedient.* cū reſolutis per *Caſtald. de Imperatore quæſt. 88. num. 9. Tiraq. de iure primogen. in præfat. num. 13. & 14. Azeuedo ad Curiam Piſanam lib. 2. cap. 2. num. 9. Fului. Pacian. de probation. lib. 2. cap. 25. num. 90. Ioan. Garſiā de nobilitate, gloſ. 48. numer.* 24. & colligitur ex *capit.* 25. *Matthei*, vbi electi ad dexterā Dei in iudicio collocabuntur, & ex *ca.* 26. Amodo videbitis filium hominis ſedētem à dextris virtutis Dei.

63 Tamen ad dexteram, vel ſiniſtram ſedere non ſemper maiorem dignitatem arguit, vt aduertit eleganter *Cardin. Cæſar Baronius annalium Eccleſiæ tom. 3. anno Chriſti 325. folio 273. & tom. 6. anno 451. fol. 141. & tom. 2. anno 213. folio 301.* & ex Nicæna, & Calcedonenſi Synodo, *act.* 1. notat ibi Legatos Pontificis ad ſiniſtram ſedere, ſtante in media aula conciliorum Euangeliorum codice Chriſtum figurante, vt præeſſet concilijs, ſic conciliari plura poſſe loca cōciliorum de dextera, & ſiniſtra aſſerens, & ideo in ſacrificio Miſſæ id paſſim inſpici poteſt cum *E*piſtola ad dexteram, & *E*uangelium dignius ad ſiniſtram, & læuam canantur. Et in Bullis, in quibus adeſt ſigillū plumbeum Pontificis ponitur Paulus à dextris, & Petrus à ſiniſtris, & tamen nemo dicit D. Paulum D. Petro maiorem fuiſſe; rationem exquirit *Cardin. Bellarmin. libro 1. de Romano Pontif. cap. 27.* & poſt multa concludit poſſe dici non fuiſſe hoc perpetuum, vt in antiquis imaginibus Paulus dexteram partem occupet, ſiquidem in iis, quæ Romæ nunc extant, vt in quibuſdam *P*aulus cernitur ad dexteram, ita in aliis non paucioribus cernitur ad ſiniſtram, & ſicut in diplomatibus Paulus obtinet dexteram, ita in nu miſmatibus obtinet ſiniſtram. Et fortaſſe conſultò id veteres obſeruarunt, vt ex duobus ſummis Apoſtolis, modo vnum, modo alterum anteponerent, nimirum vt eo modo ſignificarent hos Apoſtolos, vel pares eſſe inter ſe, vel certe ignorari vter alteri præſtet; nam etſi *P*etrus maior eſt poteſtate, *P*aulus maior eſt ſapientia.

Item in ludo ſcacchorū vxor Regis nigri ſtat ad dexteram viri, videndus tamen eſt *Aluar. Pelag. de planctu Eccleſiæ libro 1. capit. 59. in fine, Caſſan. in catal. gloriæ mundi, par. 3. conſid. 31. & ſequenti*, ex quibus colliges apud antiquos alium fuiſſe ſedendi locum,

T 4 quàm

quàm qui eſt his noſtris temporibus, & hodie ſecundum cõmunem ciuitatis, & regionis reputationem eſſe regulandum probabiliùs duco, cũ in pluribus partibus vbi duo incedũt locus dextrę ſit nobilior, in aliis vero ſiniſtræ: & vbi tres incedunt in quibuſdam lòcus medii, in aliis vero, qui parieti eſt proximus.

64 Pro cognoſcendo ſubſcriptionũ ordine aduertendum eſt, quòd aliquando Epiſcopi, non ſuo ſubſcribunt nomine, nec ſuffragium ferũt, nec ſedem occupant; ſed nomine prouincię, quam ſuſtinent: & eo caſu non perſonę eius, nec antiquitatis habetur ratio; ſed nationis, & prouincię attenditur dignitas, & nobilitas, vt colligitur ex *capit. concilia, §. hinc inde 17. diſtinct. & ex capit. bene quidem, 96. diſtinct.* vbi Mediolanenſis priuſquàm Rauennas præſul ſubſcripſit, quia licet antiquior conſecratione Rauennas extitiſſet, ſi perſona, & dignitas Epiſcopi attenderetur prius ſubſcribere debuerat: tamen ibi ratio habetur prouinciæ, & cum dignior ſit Mediolanenſis eius nomine, priùs Mediolanenſis Præſul ſubſcripſit: & hic vſus in legatis imperii, & regnorum viget, vt ſedes eis, non ex nobilitate perſonę, ſed pro dignitate Regni, & mittentis tribuatur ex reſolutis per *Iacobat. de Conciliis libro primo ante finem verſic, ſed quæro circa præmiſſa.*

65 Frequentiùs tamen Epiſcopi ſubſcribunt & ſedent, vt non gradus prouinciæ, nec diœceſis conſideretur, ſed antiquitas conſecrationis, itaut antiquior conſecratione, licet diœceſi recentior prius ſubſcribat, & ſedeat, & iure ita decretum eſt à *Gregorio I. in capit. fin. 17. diſtinct.* & ſatis colligitur ex reſolutis *à gloſ in data Sexti, verbo Pontificatus, & in proœm. Clement. verbo Pontificatus, & in Clement. 2. de celebratione Miſſarum, verbo Pontificum, & in Clemen. 1. de pœnis, verbo quemuis Pontificem. Iacobat. de Conciliis libro primo artic. 12. Selua de beneſic. par. 1. quæſtione 2. numero 31. Cardinal. Cæſar. Baroni. tomo 6. anno 451. & anno 465.* optime *Marc. Ant. Genuenſ. in prætticab. Ecleſ. quæſtio. 610.*

66 Et ita in Mediolanenſi Concilio, & Tridentino, & fere omnibus ſeruatum eſt: vnde cum Sedes, & ſubſcriptio antiquitati conſecrationis, & perſonæ debeatur, non ſumi poterit argumentum ad probandã maiorem dignitatem, ac ſuperioritatem, præcipue in prædictis Conciliis Toleti ad Regum ſupplicationes congregatis, quibus Toletanus Epiſcopus ſæpe infimo loco ſe ſubſcribebat.

67 Nec ad rem facit, quod aliquando acciderit Bracharenſẽ Archiep. fuiſſe translatum ad Hiſpalenſẽ Eccleſiam, quia per hoc non fuit derogatum iuri Bracharen. Eccleſiæ, potuit enim Bracharenſis id acceptare, quia reditus Hiſpalenſes vberiores erant; vel Curiæ Regis proximior eſſe vellet, vt tempore Excellentiſſimi Principis Henrici Infantis euenit, cum à Bracharenſi ad Eborenſem Eccleſiam fuit translatus,

68 Minus etiam obſtant priuilegia, ſi quæ ſunt, Primatiæ ius alicui Prælato concedentia, quia ſi attente legantur, ex eorum tenore recte colligi poteſt Summos Pontifices

ces

ces noluiſſe aliis Eccleſiis præiudiciũ inferre,ſed tantũ quod ex antiquo iure illis competebat, confirmare; de ſimili priuilegio ab Vrbano Secundo circa an.1088. conceſſo Toletanæ Eccleſiæ, & ab aliis Summis *P*ont. confirmato mentionem faciunt *Mariana dict.part.* 1.*lib.9.cap.*19.*Azori. inſtitut. moral.par.*2.*lib.*3.*cap.*36. & eius tenorem refert *Franciſc. de Piſa en la hiſtoria de Toledo.lib.*3.*capit.*23. ex quo & alijs epiſtolis, ac confirmationibus cõſtat primò Summos *P*ontifices à Rege,& à *P*ælatis ſuggeſtos fuiſſe, exiſtimantes ab exordio naſcentis Eccleſiæ, & ſubſequentibus temporibus, vſquequo Toletana Ciuitas à Mauris fuiſſet occupata, *P*rimatiæ ius in illa radices egiſſe. Secundo conſtat Vrbanum II. in dicto priuilegio noluiſſe iuri tertij præiudiciũ inferre.

69 Ad primum quod exiſtimarent Summi *P*ontifices Eccleſiam Toletanam, antequam eius ciuitas à Mauris fuiſſet occupata, *P*rimatiæ ius habuiſſe, imprimis ex dicto priuilegio Vrbani, in illis verbis, ibi, teque ſecundum, quod eiuſdem vrbis antiquitus conſtat extitiſſe *P*ontifices in totis Hiſpaniarum Regnis *P*rimatem priuilegii noſtri ſanctione ſtatuimus. Et in epiſtola miſſa ad Alphonſum Regem ita habetur. Quia ciuitas Toletana à te fuit à Maurorum faucibus liberata, & tuis precibus Bernardum in Prælatum recepi dato Pallio, & conceſſo priuilegio antiquo maieſtatis, quam Toletana ciuitas habuit. In quo ſtatutum fuit, vt Primatiæ iure in omnibus Hiſpaniæ regnis vteretur, & omnia, quæ antiquitus habuiſſe noſcitur, ea etiam ex liberalitate Sedis Apoſtolicę, vt nũc etiam libere decernit, vt habeat in futurum, ita *P. Mariana dicta par.prima libro decimo capit. ſexto.* Idem etiam conſtat ex priuilegio ab Alexandro Tertio anno 1170. conceſſo Toletanæ *E*ccleſiæ ad inſtantiam D. Didaci Gelmirez Archiepiſcopi Toletani, in illis verbis. Quod ſicut Eccleſia tua à tempore antiquo habuit Primatum in tota Hiſpaniæ prouincia, ita etiam pro dicta Eccleſia, quam Dei ordinatione adminiſtras, eandem poteſtatem exerceas in perpetuum in omnes tibi concedimus, vt refert *Mariana dicto capit.* 19. Quod quidem cum ab omni veritate alienum eſſe ex hucuſque dictis clare appareat, neceſſe eſt, vt dicamus ex precibus, non veris, vel narratione facta contra

70 veritatem, gratiam, ſeu prædictum priuilegium ipſo iure fuiſſe nullam ex reſolutis per *Azeued. l.* 2. *titulo* 14. *libro* 4. *noua recopilat. Brunor. à Sole verbo ſubreptio*, *M*e*noch .conſilio* 1. *numero* 399. & *conſilio* 201. *à numero* 16. *Ioannẽ Garſia de nobilitate gloſ.*1.§.1.*numero* 72. *Sanch. de matrimon. lib.* 8.*diſput.*21.*numero* 64. in vnoquoque enim reſcripto, & mandato, gratia, vel priuilegio intelligitur clauſula illa, ſi preces veritate nitantur, ex tacitaque conditione ineſt, ad quod multos citaui Doctores *in Remiſſ. meis de dictionibus & clauſulis clauſ.* 42.

71 Ad ſecundum, quod ſcilicet Vrbanus Secundus declarauit ſe noluiſſe iuri tertii præiudicium inferre, conſtat ex ipſomet priuilegio ab eo conceſſo, in illis verbis

bis

bis ibi, ſalua tamen Romanæ Eccleſiæ auctoritate, & Metropolitanorum priuilegiis ſingulorum. Ex eo, quia priuilegium, ac conceſſio à Summo Pontifice facta intelligitur ſine præiudicio tertii, vt probant text. in *capit. ex tuarum, de auctorit. & vſu pallij*, ibi, dummodo is, ad quem Eccleſia pertinet, hoc permittat, *capit. ſuper eo, de officio delegat.* ibi, non tamen eſt noſtræ intentionis diœceſis Epiſcopo, vel Archipresbytero, vel Archidiacono præiudicium generare, *capitul. paſtoralis, in fine, de priuileg.* ibi, quia per indulgentiam huiuſmodi Epiſcopali iuri non credimus derogari, *capit. in his, eodem titulo*, ibi, dum tamen ab aliis, quæ iure paræciali proueniunt, prorſus abſtineant, *capit. quia intentionis noſtræ* 29. *eodem titulo*, vbi integra habet hæc verba. Non extitit, vt per innouationem, quám fecimus, cuiuſdam ſcripti monaſterii S. S. Caldonen. quod in regiſtro bonæ memoriæ Alexandri Papę Secundi reperimus contineri, derogaretur Eccleſiæ Baiocen. cum aliis citatis à *Maſcard. de probation. concluſ.* 1003. *numero* 22. *Gonzalez ad regul.* 8. *Cancell. gloſ.* 28. *Cabed. Luſitan. deciſ.* 93. *numero* 2. *par.* 2. *Garſ. Gironda in tractatu de priuilegiorũ, ſeu exemptionum explicat. numero* 87. *& ſequenti, Menoch. de præſumpt. libro* 2. *quæſtione* 9. *à numero* 5. vbi *numero* 18. reſoluit, quod etiamſi in ipſo priuilegio, vel conceſſione diceretur, non obſtante iure, & præiudicio tertij, tunc etiam non cenſetur præiudicare tertio, in his, quæ ſunt maximi ponderis. Sicut nec cenſeretur præiudicare, etiamſi adeſſet clauſula, ex certa ſcientia, quæ nihil operatur in præiudicium tertii, nec tollit vitium ſubreptionis, aut ſupplet erroneam, & falſam informationem, vt reſoluunt per me citati *clauſul.* 25. *à numero* 21. Sicut nec cenſeretur præiudicare, quamuis adeſſet clauſula, Motu proprio, quæ eodem modo nihil operatur in præiudicium tertii, nec tollit ius in re, vel ad rem quæſitum alteri *ego ipſe clauſul.* 37. *numero* 15. *&* 16. Sicut nec cenſeretur, quamuis adeſſet clauſula, de plenitudine poteſtatis, quam in alterius præiudicium nihil operari pro certo tradunt relati per me *clauſ.* 19. *n.* 10.

72 Nec aliquo modo prædictum prætenſum priuilegium corroborare poſſunt confirmationes de eo factæ à Paſchali II. & Gelaſio II. ac alijs Summis Pont. de quibus *Azori. d. cap.* 36. *verſ. extat*; quia reſpondetur, quód cum confirmatio ſit iuris quæſiti corroboratio, vt poſt *Hoſt.* & alios antiquiores explicat *Deci. in rub. de confirmat. vtili a n.* 2. & ibi *Bero. a num.* 3. *Cardin. Tuſch. pract. concl. tom.* 2. *lit. C. concl.* 705 *Cabed. Luſit. deciſ.* 1. *num.* 4. *p.* 2. no-
73 uum ideo ius non tribuit, ſed quod antea erat, conſeruat, *cap. præceptis* ibi, non nouum aliquid, 12. *diſt. cap. inter dilectos. verſ. cæterum, de fide inſtrum.* ibi, confirmari tanquam prius habita, *cap. quia diuerſitatem in princip.* ibi, non obſtante confirmatione, *de conceſſ. præb.* qui enim confirmat, nihil addit de nouo *Menoch. conſ.* 1. *num.* 6. *& conſ.* 191. *num.* 46. *& conſ.* 351. *nume.* 19. *Gutier. pract. lib.* 3. *quæſt.* 17.

num.

Digitized by Google

num. 40. & quæſt.23 .num. 6. Cabed. d. deciſ. 1.num.vlt.p.2.Ioſeph. Seſſe Aragonia deciſ. 15. numero vlt. Et nullum quod eſt confirmari non poteſt *Molina de primogen. lib.2.cap.7.numero 7. Menoch. conſil.351.numero 19.Surd.de alimen. tit.8.priuil.22.num.34.& deciſ.53. num.11.& deciſ.289.num.8. Cald. Pereira de poteſtate nomin. in reſponſo pro Duce Paſtranæ,verſ.quæ ſententia.*

75 Si tamen aliquis occurrat dicendo prædictas Summorum Pontificũ. confirmationes tanquam ex certa ſcientia confirmare actum nullum, eique nouum robur tribuere, & validitatem, iuxta *text.in capit. 1. in fine de tranſact.* quod in hac confirmatione procedere notauit *gloſ.in capit.quia intentionis,29. de priuileg.* & ſequuntur ibi omnes, & late *Deci.in cap.2.de confirmat. vtili à num.46.* & poſt alios *Soar. de legib.lib.8.cap.18.à numero 12.* Reſpondebitur confirmationem

76 ex certa ſcientia, & cum cauſæ cognitione illam dici, in qua inſertus eſt tenor rei confirmatæ, & eſt expedita præcedentè ſolita diſcuſſione,iuxta *text.in cap. penult. de confirmat. vtili*, & quæ reſoluunt *Nicol.Garcia de benefic.par.3.cap. 2.num.226. cum ſequentibus,Cardinal.Tuſch.tom.2.littera C.concluſ. 341.Aloyſ.Ricci.in collect. deciſio. par.5.collect.1592. Gutier. conſilio 11.num.7.& 8. Cabed. Luſit. deciſ.2.num.3.par.2.* & ideo operatur præſumptionem informationis in Principe, vt tenuit *Rota apud Farin. deciſ.180.num.2.tom.1.par. 2.* quia nõ niſi cauſa cognita apponi poteſt *Molina de primogen.lib.3. cap.3.num.12.Menoch.conſ.1.num. 433.* quod in huiuſmodi confirmationibus nõ apparet, propter quod ex certa ſcientia eſſe conceſſas non eſt dicendum,cum non præſumatur ex *Hippol.ſing.37.*

77 Dato ſine veri præiudicio, quod illæ confirmationes factæ fuiſſent ex certa ſcientia,& cum cauſæ cognitione,ac expeditæ præcedente ſolita diſcuſſione, adhuc nihil operarentur in tertii præiudicium, prout reſoluit *Nicol.Garcia d cap. 2.num.231.* Nec ſupplerent erroneam, ac falſam informationem ex *Valaſc.conſult.130.nume.33.* Nec tollerent vitium ſubreptionis, vt per *Molin.de primogen.libro 2. capit.7.n.15.Gutier.conſ.11.n.13.Ludou.Rodolphin.de ſuprema,& abſoluta Principis poteſtate c.5. n.13. Nicol.Garcia d.c.2. n.233. Ioſeph. de Seſſe Aragoniæ deciſ.15.n.7.to.1.*

78 Quare nõ obſtante prætenſo priuilegio,poſt illius conceſſionem trã factis iã centũ annis,emanauit conſtitutio,*c.coram,de in integ.reſt.*ex qua deprehẽditur à tempore Innoc. III.qui an. Dom.1198. ad culmen ſupremi Pontificatus aſcenderat litem inter Bracharenſem,& Toletanum Archiepiſcopos ſuper Primatiæ iure motam, & conteſtatam, & ad probationem deductam fuiſſe, id .n. inſinuant proœmialia illius *tex.* verba ibi,Corã felicis memoriæ Innocentio Papa prædeceſſore noſtro &c.*Et* vt ex annalibus Hiſpaniæ deducitur Rodericus Eccleſiæ Toletanæ Antiſtes ſummæ facundiæ,& auctoritatis vir ab Alphonſo Legionenſi Rege Romam ad dictum Innocentiũ miſſus fuit an.1212.vt ſignificaret ſibi cordi eſſe magnam expeditionem parare contra Sarracenos Chriſtiani nominis hoſtes, di-

dignareturque Sanctitas Sua pro Cruce ſignatis indulgentiam peccatorum concedere, eaque impetrata, & bello feliciter confecto, profligatis Sarracenorum copijs, rediens dictus Rodericus Romam an. 1215. ad concilium Lateranenſe celebratum ſub prædicto Innocentio, in quo etiam interfuit Ioannes Bracharenſis Archiepiſcopus, de Primatia Hiſpaniarum quæſtio excitata fuit inter dictos Archiepiſcopos, & cum vnuſquiſque ad ſui iuris confirmationem argumenta attuliſſet, ad ſententiam non fuit cauſa deducta; plurimùm tamen poterat Toletanus apud Pontificem, ei enim conceſſit vt per decennium in tota Hiſpania ſuum legatum ageret; & ſi ciuitas Hiſpalenſis, quæ tunc temporis penes Sarracenos erat, ad Chriſtianos rediret, ſubdita maneret Toletanæ Eccleſiæ. Conceſſit etiam facultatem diſpenſandi cum baſtardis vſque ad numerum trecentorum, & quod nominare, & collocare poſſet Epiſcopos, & Sacerdotes in ciuitatibus à faucibus Maurorũ ereptis, vt nobis eſt teſtis *Franciſc. de Piſa en la hiſtoria de Toledo lib. 4. cap. 17.* & licet maximam gratiam apud Pontificem fuiſſet aſſequutus, non tamen ei tributum fuit ius Primatiæ, nec ſuper hoc ſententiam, aut aliquam conceſſionem contra Bracharenſem Eccleſiam aſſequi potuit.

79 Defuncto Innocentio, ſuccedenteque Honorio III. an. Domini 1216. reſcripſit Archiepiſcopo & Capitulo Bracharen. poſtulantibus per procuratorem ſuum concedi ſibi reſtitutionis auxilio, tempus aſſignari ad adducendas Romam depoſitiones teſtium, & munimenta ad inſtructionem cauſæ paratas: quid in futurum actum fuerit conſtabit è proceſſu: ſcimus tamen poſtea cum Sarracenis tam in Luſitania, quàm in Caſtella pluries fuiſſe dimicatum, & Regem Sanctium huius nominis II. regno pulſum pro eius reſtitutione miſſos ad Innocent. IV. ſummum Pont. Lugduni Concilium ad inſtaurationem belli ſacri commorantem, Antiſtites Bracharenſem, & Conimbricenſem, & decretò dicti Pontificis curam Regni commiſſam Alphonſo Comiti Bononien. fratri dicti *Regis*, qui ei in Regno ſucceſſit, vt deducitur ex tex. in *cap. grandi de ſuppl. neglig. Prælat. lib. 6.* Conſtat etiam ex dictis annalibus Alphonſum prædictum relicta Matilda vxore, cum qua comitatum Bononienſem fuerat aſſequuta, aliam duxiſſe; propter quod per annos duodecim Portugaliæ regnum interdicto à dicto Pont. ſupponitur. His procellis, & alijs bellorum perturbationibus inter Reges Portugaliæ, & Caſtellæ excitatis, proſequi non potuit ius ſuum Bracharenſis Eccleſia, nunquam deſiſtens à nomine Primatis, quod ſemper retinuit, & hucuſque retinet. Sed cum omnis res ad vltimum ſtatum reduci debeat *capit. conſultationibus. de iure patron.* iunctis, quæ *Cald. Pereira de poteſtate eligen. capit. 5. numero 1. & de renouat. emphyt. quæſt. 15. num. 20. & ſequenti* & finis rerum, veluti ad ſagittam ſcopus, attendi debeat *l. 1. C. de nouo Cod. faciendo, gloſ. in cap. ſcientes, de cenſibus, Franc. Molinus de ritu nuptiarum lib. 1. comp. 4. numero 6.*

qui

qui quidem in omni materia inſpicitur *l.illud C. de collation. Grammat. deciſ. 67.num.6.Parlador.lib. 2. rerum quotidian.cap.5.num. 19.*
81 & in beneficialibus præcipue, in quibus maxime conſideratur *Gonzal.ad reg.8.Cancel.gloſ. 5.§.2. n. 14.& §.3.n.18.& gloſ.45.§.2.n.14. Marc.Anton.Genuenſ. in praxi Curia Archiep.Neapolitanæ cap. 100. verſ.quod ſi, in nouiſſ. impreſſ. Aloyſ. Ricc. in praxi fori eccleſiaſt. deciſ. 153.num.46. in 1.edit. & reſolut. in 2.edit. Anton.Monach. Bonon. deciſ.36. num. 13.cum ſeq.* Videndum igitur eſt quomodo hac tempeſtate vigilantiſſimi Bracharenſis Eccleſiæ Antiſtites in publicis actionibus, ac in præſentia Philippi III. Hiſpaniarum Regis Catholici Primatiæ dignitate ſuoq.iure liberi vſi fuerunt, quod infra ſcriptis exemplis dilucide apparebit.
82 Anno poſt Chriſti natiuitatem 1558. ex dominicana familia ad Archiepiſcopatum Bracharenſem promotus fuit vir ille eminenti virtute, ac ſumæ vitæ integritate præclarus Fr. Bartholomeus à Martiribus ſpectata fide, ſingulariq. prudentia inſignis. Qui etiamſi maximis prouentibus abundauerat, ea exigua ſemper vſus fuit ſupellectili, eam paupertatem amplexus, vt præter indumenta ſui Ordinis monachalia, quibus pro corporis vtebatur in diem neceſſitate, nihil habuerat vltra; non alta pendebant arabica ornamenta, non cara tapeta, non veſtiebãtur parietes, non opiparis veſcebatur menſis, non equorum, non curruum pompa vehebatur; ſed ſolicitus tantum intendebat populum ſuum diuinis enutrire alimentis, ſanctiſſimis corroborare exemplis, hoſpitalitatẽ aſſeruare, ac pauperibus ſubuenire ſicq. à recta via aberrantes vitæ ſuæ integritate ad bene & Chriſtiane viuendum allexit. Habuit etiã flagrans ſaluandi animas deſideriũ, & in cognoſcendis ſuæ diœceſis eccleſiaſticis perſonis maximam ſemper curam adhibuit, & ob id nõ ſine magno labore Archiepiſcopatũ totũ qui ſub ſe habet 1226. parochias perſonaliter viſitabat. Verus hic *Eccleſiæ* Dei Antiſtes, non ſolum ſanctorum morum exemplo, vitæ integritate, & ſumma charitate erga Chriſti pauperes in Bracharẽſi ciuitate vt uerum ſydus in firmamento collocatũ floriuit, ſed etiam Primatiæ ſuæ ius, & Bracharenſis Eccleſiæ præeminentiam Domini prouidentia aduerſariorum conſpectu oſtendit, & ab eis vitalem venerari permiſit, cum in alijs omnibus humilitatem profeſſus fuiſſet: cũ igitur ex Conc.Trid. rediret, Sedemq. ſuam peteret Primatiali Cruce erecta per Toletanam ciuitatem libere deambulauit, vt refert *Eduard. Nonius do Leon de rebus notabilibus Luſitaniæ in eius vita.* Denique cum graue Epiſcopalis dignitatis onus ſuſtinere non auderet, Archiepiſcopatu renunciato, reſeruata ſibi tenuiſſima penſione, acceptoque iterũ cubiculo Viennenſi in oppido intra monaſterium ſui Ordinis à ſe conſtructum vitam feliciter cum morte commutauit, multis clarus miraculis, de quibus, eiuſq. vita librum edidit Religioſiſſimus, & doctiſſimus P.F. *Ludouicus à Souſa.*
83 Poſt feliciſſimam illius Præſulis ex hac vita ad cœleſtem beatitudinem transmigrationem, & Illuſtriſſimis D D. Ioanne à Mello, & F. Auguſtino à Ieſu immediate ſucceſſoribus, vita functis, ex Goenſi Archi-

epi-

epiſcopatu, Orientaliumq. Indiarũ Primatu, ad Bracharenſem Eccleſiam Hiſpaniarum Primatem euectus fuit Illuſtriſs. & Reuerendiſs. D.Fr.Alexius de Meneſes omnibus ingenii, virtutiſq. dotibus ornatiſſimus, qui in Orientalium Indiarũ infidelibus ad Chriſti Domini Fidẽ conuertendis, & improborũ moribus corrigendis, ita diligens ea vitæ ſanctitate ſẽper extitit, vt apud optimos, & bene de Repub. Chriſtiana ſentientes, ſumma in religione fuerit habitus, vt multis exemplis rerum ab eo præclare geſtarum teſtatur Reuerendiſſimus *Fr. Anton. de Gouuea. Syrenenſis Epiſc.* in libro quem ſcripſit, typiſq. mãdauit ſub titulo *Iornada do Arcebiſpo de Goa*. Verus hic Eccleſiæ Dei Antiſtes, qui munitiſſimas arces dũ clariſſimus in India Orientali Primas, & Prorex extitit, ab hoſtium poteſtate eripuit, Gentilium idola cõfregit, eorum fana euertit, infractus animo barbaris Fidem annũtiauit, Perſis primus ab Apoſtolis Euangelij lumen intulit, ſchiſmaticos Malabares, qui ab Apoſtoli Thomæ tẽporibus ab Eccleſiæ gremio deſciuerant innumeris exhauſtis laboribus ad matrẽ reuocauit. Poſtea Regis iuſſu coactus ex Orientali India ad Vlyſſiponenſem portũ manu Domini gubernante felici curſu peruenit, vbi ſumma omnium lætitia, cõmuniq. populi exultatione exceptus eſt. Accepta deinde Bracharenſis Eccleſię, ad quam trãslatus fuit, poſſeſſione, Matritium ad vocationem Potentiſſimi Regis noſtri Philippi III. petiuit, vbi ita inuictiſſimo, ac Catholico Regi charus euaſit, vt omnia Regni negotia, magni ſcilicet ponderis, & momenti eius ſingulari conſilio, & prudentia expediri iuſſerit, qui dum diuinarũ, & humanarum rerum ſcientia, ac ſanctitate ſe admirabilẽ omnibus prębuiſſet, ibi cũ mors inopina rapuit anno 1615. cuius promerita magno animo, ſanctaq. vita digniſſima, & memoria vigebunt hominum ſempiterna, & omnium gentium, poſterorũq. ſeculorũ litteris, clareſcent, in illa præcipue Catholicorũ Regũ Curia, vbi diem clauſit extremum, & Primatiali dignitate, Cruceq. erecta ſepultus fuit in Toletano Archiepiſcopatu, & in Hiſpanorũ omnium conſpectu, quod probatione non eget, cum viua de hoc extet omnium memoria.

84 Alter nunc datus eſt eidem Eccleſiæ digniſſimus *Præſul* Illuſtriſſimus ſcilicet Dominus Alphonſus Furtado de Mendoza vnus totius Luſitaniæ nobilitatis inſtar, illuſtriſſimorum Primatuum excellentiſſimus Princeps, & inter excellentiſſimos Principes illuſtriſſimus Primas, qui ob admirabilem vtriuſque iuris ſcientiam, & rerum gerendarum peritiam, aliaſq. inſignes animi dotes intra breuem temporis curſum Conimbricenſis Academiæ Rector, inde ad ſupremũ Regij Status conſilium adſcitus, mox grauiſſimi, quod Cõſcientiæ vocãt Tribunalis Præſes; deinde Aegitanenſis Eccleſiæ Præſul; hinc ad Conimbricenſem Epiſcopatũ translatus: poſtremo Bracharenſis Archiepiſcopus, Hiſpaniarumq. Primas, Diis, hominibuſq. fauentibus ann. *1617.* creatus eſt, nimirũ, vt quod noſtræ Luſitaniæ ſunt partes, totidem faceret monumenta virtutis ſuæ. Hic digniſſimus *Præſul* non minus laudabiliter, quam conſtanter Vlyſſipone anno 1619. coram Rege Catholico Philippo III. ibi tunc commo-

morante, ac in vniuerſi fere Orbis conſpectu Primatus ſui ius defendit, inuiolatũq. conſeruauit, ac aduerſantes cum ſumma gentis noſtræ lætitia, & totius Luſitaniæ gratulatione excommunicationis telo coercuit, illi etiam Apoſtolici Legati ſenteutia ſuffragante, cuius oculatus teſtis ego ſum.

85 Arduam certe, & viribus meis imparem iudico quæſtionem præteritis ſeculis adeo diſceptatam, & præſentibus penitus conſepultam, licet ſciam calumniis obnoxiam, & nihil tam probe, aut prouide hic dici, quod non ex Seneca villicare malignitas poſſit: *Hic* autem non ambitio priuata, ſed publicus Regni, & patrius honos eſt diſputationis argumentũ, quod Sacra pagina commendatur *ab Iſaia c.* 24. præcipiente, gloriam meam alteri non dabo. & *c.4.Baruch*, ne tradideris alteri gloriam tuam, dignitatem genti alienæ: prædo enim ſui iudicatur, qui honorem à virtute profectum cum iactura ſua alteri relinquit, *c. ſacerdos*, 1.*q.*2.*c. nolo* 12. *q.* 1. *Caſſan. in catalogo gloriæ mundi, p.* 1. *conſid.* 55. cum pro *R*eligione, pro Rege, pro patria, pro parentibus defenſionẽ ſuſcipere legitimum, ac naturale ius ſit, idque omni æuo vter alteri præferendus eſſet decertatum, & controuerſum extitit apud omnes gentes, *l. ius gentium, inſtit. de iure natur. S*icuti de Schytis cum Aegyptijs, vel cum *P*hrygibus huiuſmodi quæſtionem multis, & diu agitatã ſcribunt *Herod. lib.* 2. *& Troil. Pompe. lib. item* 2. & in dirimendis circa primas ſedes excitatis controuerſijs multi excellentis vtriuſque iuris Doctores diſputationes, & conſilia in lucem ediderunt, ex quibus quæſtionẽ inter Duces Florentiæ, & Ferrariæ recitant *Com. Natal. lib.* 14 *in fine, Port. conſ.* 167 *Decian. conſ.* 19. *lib.* 3. *Marzar. conſ.* 26. *E*t inter Duces Mediolanenſes, & Sabaudiæ aliam recenſet *Aegid. Boſſ. in praxi tit.* 1. *de Principe. E*t inter Ducem Burgundiæ, & Andegauenſem refert contentionem ſuper ſedem *Boer. de auctoritate magni conſilij n.* 110. *&* 207. & inter Marchionem de Tranſio, & Viceecomitem de Tallardo *Io. Garſia de nobilit. gloſ.* 35. *n.* 59. Deus enim Opt. Max. *Math.* 24. *Luc. & Marc.* 10. vt flagitioſum, & turpe prohibet cum aliorum damno primas cathedras, primas in foro ſalutationes, primas in rebus publicis ſedes more Phariſæorum populari gloria exquirere, & cum eis tumeſcere.

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google